

**T.C.
TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**CERÎDE-İ MEHÂKİM'İN I. DÖNEM 1-35. SAYILARININ
(1873) TRANSKRİPSİYON, DEĞERLENDİRME VE FİHRİSTİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Rumeysa TAŞÇI

**Danışman
Doç. Dr. Necati ÇAVDAR**

TOKAT-2024

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Doç. Dr. Necati ÇAVDAR danışmanlığında hazırlamış olduğum **Cerîde-i Mehâkim'in I. Dönem 1-35. Sayılarının (1873) Transkripsiyon, Değerlendirme ve Fihristi** adlı Yüksek Lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

11.01.2024
Rumeysa TAŞÇI

JÜRİ KABUL VE ONAY

Rumeysa TAŞÇI tarafından hazırlanan “**Cerîde-i Mehâkim’in I. Dönem 1-35. Sayılarının (1873) Transkripsiyon, Değerlendirme ve Fihristi**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı **11/01/2024** tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen Jüri tarafından Oy Birliği ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Tarih Anabilim Dalı**’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

İmzası

Üye: Prof. Dr. Mahmut AKPINAR

.....

Üye: Doç. Dr. Yunus Emre TEKİNSOY

.....

Üye (Danışman): Doç. Dr. Necati ÇAVDAR

.....

ONAY

...../...../.....

Doç. Dr. Yusuf TEMÜR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans serüvenimin her aşamasında değerli katkılarıyla var olan danışman hocam sayın Doç. Dr. Necati ÇAVDAR'a emekleri için minnetlerimi sunuyorum. Yüksek Lisans öğrenimim boyunca aldığım derslerdeki katkılarından dolayı Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Yakınçağ Tarihi Ana Bilim Dalı öğretim üyesi sayın Doç. Dr. Yunus Emre TEKİNSOY'a da teşekkür ediyorum. Tezimizi inceleyerek değerli görüşlerini paylaşan Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü öğretim üyesi sayın Prof. Dr. Mahmut AKPINAR hocama da müteşekkirim.

Öğrenim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen aileme ve her koşulda bana dayanak olan arkadaşlarım Büşra ve Esra'ya özel teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

CERÎDE-İ MEHÂKİM'İN I. DÖNEM 1-35. SAYILARININ (1873) TRANSKRİPSİYON, DEĞERLENDİRME VE FİHRİSTİ

TAŞÇI, Rumeysa

Yüksek Lisans, Tarih Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Necati ÇAVDAR

Ocak 2024, vii+582 sayfa

Osmanlı Devleti'nin modernleşme kodlarını uygulamaya koyduğu XIX. yüzyılda en önemli uygulama alanlarından biri şüphesiz hukuktur. Dönemin şartları gereği gerçekleştirilen hukuk reformlarını basın alanında yapılan çalışmalar daha da görünür kılmıştır. Bunun önemli yansımalarından biri de Cerîde-i Mehâkim adlı yayın organıdır. Bu gazete, yeni kurulan mahkemeler ve bu mahkemelere intikal eden davalar, dönemin hukuk mevzuatı gibi önemli konuları içeren bir süreli yayındır. İsim değişikliklerine uğrayarak toplamda altı dönem olarak çıkarılan ve günümüzde Adalet Dergisi adıyla yayınlanmaya devam eden Cerîde-i Mehâkim, çıkarıldığı dönemin şartlarında belli bir ücret karşılığında her bireyin erişimine açık olarak satışa sunulmuştur.

Çalışmamızın başında, 19. yüzyılda Osmanlı'da basın ve hukuk hakkındaki gelişmelere dair genel malumat verdikten sonra Cerîde-i Mehâkim'in çıkış yılı olan 1873 tarihine ait ilk 35 sayının transkripsiyonunu gerçekleştirdik. Transkripsiyondan sonra, Cerîde-i Mehâkim hakkında geniş bir değerlendirme yaparak gazetenin incelediğimiz ilk 35 sayısının konu bazlı bir indeksini hazırladık. Her sayıyı ayrı ayrı ele alarak konu başlıklarını ve bu başlıklar altında sunulan bilgilerin özetini ihtiva eden tablolar hazırladık. Bu fihrist sayesinde okuyucunun konuya ulaşımını kolaylaştırmayı hedefledik.

Dönemin hukuki faaliyetlerini ayrıntılarıyla içeren Cerîde-i Mehâkim yayınına incelemek, Osmanlı'nın son döneminden günümüze hukukun gelişimini ortaya koymak açısından elzemdir. Cerîde-i Mehâkim'e yansıyan bilgiler vasıtasıyla XIX. yüzyıl sonlarında Osmanlı hukuk sisteminin genel işleyişi, mevzuatı, dava konuları, verilen cezalar, temyiz ve istinaf mahkemesine taşınan davalar ve bu davalar sonucunda çıkan kararlar hakkında değerli verilere ulaşmak mümkündür. Bu gazetede karşılaştığımız önemli olaylardan birisi de şahıs ve devlet arasında gerçekleşen davalardır. Dönemin hukuk sistemi çerçevesinde hukukun Osmanlı Devleti'nde ne denli bir öneme sahip olduğunu gözlemleme fırsatı sunması açısından Cerîde-i Mehâkim değerli bir kaynak niteliği arz etmektedir. Cerîde-i Mehâkim'in bir diğer önemi ise Osmanlı'nın ilk medeni kanunlar kitabı olarak bilinen Mecelle'nin Osmanlı mahkemelerindeki uygulama alanlarını ve ne kadar başarıya ulaştığına dair ipuçları sunmasıdır. Mecelle, Cerîde'de özellikle borçlar ve eşya konulu anlaşmazlıklar sonucu açılan davalarda başvuru bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cerîde-i Mehâkim, 19. yüzyıl, Osmanlı, Hukuk, Basın.

ABSTRACT

TRANSCRIPTION, EVALUATION AND INDEX OF CERÎDE-İ MEHÂKİM'S I. TERM 1-35. ISSUE (1873)

TAŞCI, Rumeysa

Master's Degree, Department of History

Thesis advisor: Assoc. Dr. Necati ÇAVDAR

January 2024, vii+ 582 pages

In the 19th century, when the Ottoman Empire implemented modernization codes, one of the most important areas of renewal was undoubtedly law. The work done in the press made the legal reforms more visible. One of the important reflections of this is the publication called Ceride-i Mehâkim. This periodical newspaper is that covers important issues such as the newly established courts, the cases transferred to these courts, and the legal legislation of the period. This publication, which was published for six periods in total with name changes, continues to be published today under the name Adalet Dergisi. Under the conditions of the period in which it was published, Ceride-i Mehâkim was offered for sale, accessible to every individual, for a certain fee.

Beginning our study, we provided general information on 19th-century developments in Ottoman press and law. Then we transcribed the first 35 issues of Ceride-i Mehâkim, starting from 1873, the year of its publication. Following the transcription, a comprehensive evaluation of Ceride-i Mehâkim was conducted, and an indexed summary of the first 35 issues was prepared, organized by topics. Tables were created for each issue, outlining the subject headings and summarizing the information presented under these headings. This index aimed to facilitate the reader's access to the content.

Examining Ceride-i Mehâkim, which details about law practices of the period, is essential to understand the evolution of law from the late Ottoman era to the present day. Through the information reflected in Ceride-i Mehâkim, valuable insights into the general functioning of the Ottoman legal system, legislation, case subjects, imposed penalties, cases appealed to the appellate and cassation courts, and resulting decisions from these cases during the late 19th century Ottoman Empire can be obtained. One of the important events we encounter in this newspaper is the lawsuits between individuals and the state. Ceride-i Mehâkim is a valuable source in terms of providing the opportunity to observe the importance of law in the Ottoman Empire within the framework of the changing balances of the period. Another crucial aspect is Ceride-i Mehâkim's contribution to shedding light on the application areas and success of Mecelle, known as the Ottoman Empire's first civil code, particularly in disputes arising from debts and property, as evident in the newspaper.

Keywords: Ceride-i Mehâkim, 19th century, Ottoman, Law, Press.

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
KISALTMALAR.....	vii
GİRİŞ	1
BÖLÜM-I.....	4
OSMANLI MATBUATININ GELİŞİMİ VE CERÎDE-İ MEHÂKİM.....	4
1.1. Osmanlı Matbuatının Doğuşu ve İlk Örnekler	4
1.2. Cerîde-i Mehâkim'in Genel Özellikleri	6
BÖLÜM-II.....	12
CERÎDE-İ MEHÂKİM'İN 1-35. SAYILARININ TRANSKRİPSİYONU	12
2.1. Cerîde-i Mehâkim 1. Sayı Transkripsiyonu	12
2.2. Cerîde-i Mehâkim 2. Sayı Transkripsiyonu	20
2.3. Cerîde-i Mehâkim 3. Sayı Transkripsiyonu	28
2.4. Cerîde-i Mehâkim 4. Sayı Transkripsiyonu	37
2.5. Cerîde-i Mehâkim 5. Sayı Transkripsiyonu	46
2.6. Cerîde-i Mehâkim 6. Sayı Transkripsiyonu	54
2.7. Cerîde-i Mehâkim 7. Sayı Transkripsiyonu	63
2.8. Cerîde-i Mehâkim 8. Sayı Transkripsiyonu	71
2.9. Cerîde-i Mehâkim 9. Sayı Transkripsiyonu	88
2.10. Cerîde-i Mehâkim 10. Sayı Transkripsiyonu	105
2.11. Cerîde-i Mehâkim 11. Sayı Transkripsiyonu	122
2.12. Cerîde-i Mehâkim 12. Sayı Transkripsiyonu	139
2.13. Cerîde-i Mehâkim 13. Sayı Transkripsiyonu	156
2.13. Cerîde-i Mehâkim 13. Sayı Transkripsiyonu	173
2.14. Cerîde-i Mehâkim 14. Sayı Transkripsiyonu	189
2.15. Cerîde-i Mehâkim 15. Sayı Transkripsiyonu	206

2.16. Cerîde-i Mehâkim 16. Sayı Transkripsiyonu	222
2.17. Cerîde-i Mehâkim 17. Sayı Transkripsiyonu	235
2.18. Cerîde-i Mehâkim 18. Sayı Transkripsiyonu	252
2.19. Cerîde-i Mehâkim 19. Sayı Transkripsiyonu	269
2.20. Cerîde-i Mehâkim 20. Sayı Transkripsiyonu	286
2.21. Cerîde-i Mehâkim 21. Sayı Transkripsiyonu	303
2.22. Cerîde-i Mehâkim 22. Sayı Transkripsiyonu	319
2.23. Cerîde-i Mehâkim 23. Sayı Transkripsiyonu	336
2.24. Cerîde-i Mehâkim 24. Sayı Transkripsiyonu	352
2.25. Cerîde-i Mehâkim 25. Sayı Transkripsiyonu	368
2.26. Cerîde-i Mehâkim 26. Sayı Transkripsiyonu	384
2.27. Cerîde-i Mehâkim 27. Sayı Transkripsiyonu	400
2.28. Cerîde-i Mehâkim 28. Sayı Transkripsiyonu	416
2.29. Cerîde-i Mehâkim 29. Sayı Transkripsiyonu	433
2.30. Cerîde-i Mehâkim 30. Sayı Transkripsiyonu	449
2.31. Cerîde-i Mehâkim 31. Sayı Transkripsiyonu	465
2.32. Cerîde-i Mehâkim 32. Sayı Transkripsiyonu	481
2.33. Cerîde-i Mehâkim 33. Sayı Transkripsiyonu	497
2.34. Cerîde-i Mehâkim 34. Sayı Transkripsiyonu	514
2.35. Cerîde-i Mehâkim 35. Sayı Transkripsiyonu	530
BÖLÜM-III.....	547
CERÎDE-İ MEHÂKİM'İN I. DÖNEM 1-35. SAYILARININ DEĞERLENDİRME VE FİHRİSTİ	547
3.1. Cerîde-i Mehâkim'in I. Dönem 1-35. Sayılarının Değerlendirmesi	547
3.2. Cerîde-i Mehâkim'in I. Dönem 1-35. Sayılarının Fihristi	554
SONUÇ	577
KAYNAKLAR.....	580
A- Kitaplar-Makaleler.....	580
D- İnternet Kaynakları	581
ÖZGEÇMİŞ.....	582

KISALTMALAR

- a.g.e.:** Adı Geçen Eser
a.g.m.: Adı Geçen Makale
a.g.s.: Adı Geçen Sözlük
a.g.t.: Adı Geçen Tez
Bkz.: Bakınız
C.: Cilt
CM: Cerîde-i Mehâkim
COA: Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi
Çev.: Çeviren
Ed.: Editör
EÜHFD: Ege Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
H.: Hicri
Haz.: Hazırlayan
M.: Miladi
MEB.: Millî Eğitim Bakanlığı
Nr.: Numara
R.: Rumi
s.: Sayfa
S.: Sayı
s.e.t.: Son Erişim Tarihi
TDVİA.: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TTK.: Türk Tarih Kurumu
Yay.: Yayınları
Yay. Haz.: Yayına Hazırlayan
Y.N.: Yazarın Notu

GİRİŞ

Konumuzun muhtevasını oluşturan Cerîde-i Mehâkim adlı süreli yayın organı, Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılın üçüncü çeyreğine tekâbül eden tarihlerde hukuk alanında çıkarılmaya başlanan bir gazetedir. Yıllar içinde farklı isimler alan bu gazete günümüze kadar varlığını korumayı başarmıştır. Araştırmalarımız esnasında bu mühim yayın organı hakkında çok sınırlı sayıda çalışma yapıldığını tespit ettik. Bu doğrultuda, Cerîde-i Mehâkim gazetesinin 22 Nisan 1873 tarihinde çıkarılan ilk sayısından başlamak üzere 1873 yılında yayımlanmış olan ilk 35 sayısını konu edinerek gazetenin sonraki yıllarını çalışacak olan araştırmacılara mütevazı bir katkı sağlamayı hedeflemekteyiz.

Burada XIX. yüzyılda Osmanlı hukuk sistemi ile matbuatın münasebeti bağlamında genel bir panorama vermenin, dönemin matbuat dünyasında ne gibi gelişmeler olduğunun ve bu gelişmeler doğrultusunda hukuk hayatında böyle bir gazeteye neden ihtiyaç duyulduğunun daha net anlaşılabilmesi açısından önem arz ettiği kanaatindeyiz. Osmanlı Devleti'nde 1839 yılında Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesiyle yeni bir dönem başlamıştır. Devletin birçok kademesini tesiri altına alan bu değişim dönemi hukuk alanında köklü yeniliklerin yaşanmasının başlangıcı olmuştur.

Hukuk alanına baktığımızda tanzimat dönemine kadar Osmanlı Devleti'nde üç tür mahkeme karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki dönemin hukuksal işleyişinin başat kurumlarından olan Şer'îyye Mahkemeleri'dir. İkincisi, devletin içerisinde yaşayan gayrimüslimlerin davalarının görüldüğü cemaat mahkemeleridir ve üçüncüsü olan konsolosluk mahkemeleri ise kapitülasyonlardan yararlanan yabancı devletlere mensup şahısların aralarındaki davalara bakmakla yükümlü mahkemelerdir¹. Bu bilgiden anlaşılacağı üzere Tanzimat'tan önce Osmanlı Devleti'nde hukuksal alanda birlik olmadığı söylenebilir. Osmanlı hukuku için milat kabul edilebilecek Tanzimat'ın ilanıyla beraber hukuki kurumlar ve hazırlanan kanunlar önceki dönemlerden oldukça farklılaşmıştır. III. Selim ile başlayan yenileşme hareketleri II. Mahmut döneminde zirveye ulaşmış ve bu gelişmeler sonraki yıllarda hukuk alanında yaşanacak olan değişimlerin çekirdeğini oluşturmuştur. Tanzimat'tan önce belirgin bir şekilde islam hukuku egemen durumdayken tanzimat sonrasında örfi hukuktaki eksiklikler giderilerek islam hukukunun yanında örfi hukuk da önemli mertebeye ulaşmıştır.

Yenilikçi bir padişah olan II. Mahmut kurumsallaşmaya önem vererek ilk defa nezaretleri teşkil etmiştir. Bu doğrultuda Adliye Nezareti'nin oluşturulmasına giden yolda 1838 tarihinde Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'nin açılması hukuk tarihinde önemli bir dönüm noktası olmuştur. Ülke içinde gerekli kanun ve nizamnameler artık buradan

1 Fatmagül Demirel, *Adliye Nezareti Kuruluşu ve Faaliyetleri (1876-1914)*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2010, s. 3.

çıkarılmaktadır². 1868 yılında Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye'nin Şurâ-yı Devlet ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye olarak iki kuruma ayrılmasından sonra hukuksal işler artık yoğun olarak Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'de görülmeye başlanmıştır. Bunun bir sonucu olarak Cerîde-i Mehâkim, 1873 yılında Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Reisliği nezaretine bağlı bir yayın organı haline gelmiştir³. Aşağıda daha detaylı bahsedeceğimiz üzere, ilerleyen yıllarda Adliye Nezareti'nin kurulmasıyla Cerîde-i Mehâkim buraya bağlanmıştır.

Cerîde-i Mehâkim yayın hayatına başlamadan önce de hemen hemen aynı vizyona sahip başka yayınların olduğunu görmekteyiz. Bu minvalde bahsi geçen dönemde hukuk alanına baktığımızda, Cerîde-i Mehâkim'den önce kanunlar kitabı olarak bilinen düsturların, Osmanlı adalet sisteminde tebliğ görevi gördüğü söylenebilir. Dönemin önde gelen hukukçu ve devlet adamlarından olan Ahmet Cevdet Paşa öncülüğünde, Tanzimat'ın ilanından Düstur'un ilk yayın tarihi olan 1851 yılına kadar olan tüm hukuki mevzuat tek bir kaynakta toplanmıştır⁴. Tıpkı Cerîde-i Mehâkim'in günümüzde Adalet Dergisi olarak yayın hayatına devam etmesi gibi Düstur'un 1 Kasım 1961'de başlayan son tertibi de günümüzde Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuki mevzuatını yayınlamaya devam etmektedir⁵.

Cerîde-i Mehâkim'in, 1873'ten itibaren devletin hukuk alanında başat yayın organı olmasının yanında Osmanlı basın hayatındaki fonksiyonu da göz ardı edilmemelidir. Osmanlı Devleti'nde basının resmiyet kazanması 1831 yılında Takvim-i Vekâyi'nin çıkarılmasıyla başlamıştır. Bu gazetenin temel işlevi, hükûmetin icraatını ilan etmekle görevli resmi bir yayın konumunda olmasıdır. Özel teşebbüsle yayın hayatına başlayan gazeteleri ise 1860'lı yıllardan itibaren daha sık görmeye başlamaktayız. Bu gazetelerin temel amacı ise Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu dönüşüm hareketlerini daha anlaşılabilir kılmaktır. Tanzimat döneminden bir süre önce karşımıza çıkan Osmanlı'nın ilk resmî gazetesi Takvim-i Vekâyi ve Tanzimat döneminde yayına başlayan yarı resmi bir gazete olan Ceride-i Havâdis, Osmanlı toplumunda basının tanınması yolunda öncü rol üstlenmiş gazetelerdir. Söz konusu dönemlerde devletin gündeminin oldukça yoğun olmasından dolayı aydın kesimin ve halkın, iç ve dış olayları daha yakından ve güvenilir bir kaynaktan takip etmesi açısından dönemin gazetelerinden faydalanılmıştır⁶.

Tanzimat döneminde Osmanlı Devleti'nde matbuat dünyasının çeşitlenmesi, sonraki dönemler için ilham kaynağı olmuştur. Basın ve yayın kültürü sosyal hayatta daha etkin bir konuma ulaşmıştır. Devlet içerisinde yaşanan gelişmelerden halkı haberdar etme dürtüsü sayesinde Osmanlı Devleti'nden günümüze pek çok yazılı kaynak ulaşmıştır. Devletlerin en önemli mekanizması olan adalet sistemi halkın güvenini kazanmak için

² Ali İhsan Gencer, "Nezaret Meclislerinin Osmanlı Diplomatiği'ndeki Yeri ve Önemi", Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatiği Semineri 30 Nisan-2 Mayıs 1986, Bildiriler, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1988, s. 141-142.

³ Demirel, *a.g.e.*, s. 15.

⁴ Fatmagül Demirel, "Kütüphane Rafında Okuyucusunu Bekleyen Bir Yayın: İlm-i Hukuk ve Mukayese-i Kavanin Mecmuası", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 3, S. 5, 2005, s. 757.

⁵ Mehmet Âkif Aydın, "Düstur", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 10, İstanbul 1994, s. 49.

⁶ Necati Çavdar, *Muhbir: Osmanlı Basınının Sivri Dili*, Kriter Yayınevi, İstanbul 2017, s. 23.

son derece şeffaf olmalıdır. XIX. yüzyılın sonlarına doğru yayına başlayan Cerîde-i Mehâkim, Osmanlı'da adalet sisteminin adeta bir hûlasası olarak bu misyona hizmet etmiştir denilebilir. Görevli mahkemelerde çözüme kavuşan veya üst mahkemelere sevk edilen çeşitli olayların olduğu gibi kayda geçirilmesi, dönemin adalet anlayışı ve sosyal yapısı hakkında oldukça değerli bilgilerin günümüze kadar ulaşmasını sağlamıştır.

10 Mart 1873 tarihli bir irade-i seniyye ile yayın hayatına başlayan Cerîde-i Mehâkim'in ilk sayısı 21 Haziran 1873 tarihinde neşredilmiştir. Muhteva bakımından genel olarak; Nizamiye Mahkemelerinin ilamlarını, Adliye Nezareti'nden mahkemeye gönderilen yazıları, nizamnameleri, mahkemelerde görülen dava istatistiklerini, ilanları ve adliyede yapılan terfi ve tayinleri içermektedir. Çalışmamızın temel amacı; eski harflerle basılmış bu yayın organının 1-35. sayılarının transkripsiyonunu sağlayarak bu sayılarda yayımlanmış yazıların bir fihristini çıkarmak ve derginin muhtevası ile Osmanlı hukuk ve basın tarihi açısından önemini ortaya koyan genel bir değerlendirme sunmaktır.

Osmanlı hukuk sisteminin en önemli kurumu olan Adliye Nezâreti tarafından yayımlanan Ceride-i Mehâkim adlı süreli yayın, esasında devletin hukuk alanını şeffaflaştırma ve olup bitenden halkın haberdar olmasını sağlama çabasıdır denilebilir. Osmanlı Devleti'nin çağın gerekliliklerine ayak uydurma çabalarını Cerîde-i Mehâkim'in yayın penceresinden incelediğimizde, Osmanlı'nın, kapsayıcı hukuku, toplumsal alanda birleşmeyi sağlayacak bir unsur olarak gördüğü varsayımına bizi ulaştırdığı söylenebilir. Nitekim basın yoluyla hukuki anlamda çabaların halka ulaştırılması bizi bu varsayıma daha da yaklaştırmaktadır. Bu yüzden tezimizin konusu olan Cerîde-i Mehâkim adlı yayını incelerken dönemin kural koyucuları, uygulayıcıları ve denetleyicilerinin bakış açılarını da göz önünde bulundurarak geniş bir perspektifle dönemi incelemeye çalıştık.

BÖLÜM-I

OSMANLI MATBUATININ GELİŞİMİ VE CERİDE-İ MEHÂKİM

1.1.Osmanlı Matbuatının Doğuşu ve İlk Örnekler

XVIII. yüzyılın ortalarında İbrahim Müteferrika'nın Osmanlı Devleti'ne getirmiş olduğu matbaa, bir asır sonra Osmanlı Devleti'nde sosyal hayata büyük oranda entegre olmuştur. Bu entegrasyon sürecinde başrol şüphesiz gazetelerdir. Halkın, yaşadığı ülkenin her türlü havadisinden haberdar olmak gibi bir hakka sahip olduğu fikri Osmanlı matbuat dünyasını şekillendirmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti'nde ilk gazeteler, III. Selim devrinde İstanbul'da bulunan Fransız büyükelçileri tarafından çıkarılmıştır⁷. Aynı zamanda İzmir'de de çok sayıda Fransızca gazete yayınlandığı bilinmektedir. İlk Türkçe-Arapça gazete ise 1828 yılında Mısır'da Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından *Vekayi-i Mısıriyye* adıyla çıkarılmıştır. Daha sonra bu gazeteyi 1830 yılında Girit'te çıkarılan *Vekayi-i Giridiye* isimli gazete takip etmiştir⁸.

Matbuat hayatında nitelikli gelişmeler yaşandığı esnada Osmanlı tahtında II. Mahmut bulunmaktadır. 1831 yılına gelindiğinde Osmanlı bürokrasisinde basının resmi ellerce de kullanılması gerektiği farkedilerek ilk resmi gazete niteliğine sahip *Takvim-i Vekayi* adlı gazete çıkarılmaya başlanmıştır⁹. II. Mahmut'un matbuat dünyası için verdiği en önemli kararlardan biri olarak çıkarılmaya başlanan bu gazete adeta bir fitili ateşlemiştir. 1839 yılına gelindiğinde padişah Abdülmecid Tanzimat'ı yürürlüğe koymuştur. Bu gelişme, Osmanlı Devleti'nin Batılılaşma reçetesini uygulamaya koyduğunu bizlere göstermektedir. Bu tarihten itibaren yenileşme hareketlerine hız verildiğini ve bununla birlikte Osmanlı basın hayatının renklendiğini görmekteyiz. 1840 yılında özel teşebbüs ve devlet desteğiyle Osmanlı basınına giriş yapan Ceride-i Havadis gazetesiyle beraber tanzimatın da etkileri yavaş yavaş matbuat hayatına yansımaya başlamıştır¹⁰. Bu bağlamda Sultan II. Mahmut devrindeki girişimler ile atılan ilk adımların ve Sultan Abdülaziz devrinin başlarına kadar geçen dönemdeki benzer girişimlerin Osmanlı basınına köklerini oluşturduğunu söylemek yanlış olmayacaktır¹¹. Bu kökler Osmanlı'da edebi hayatın gelişmesi ve batılılaşması konusunda da fayda sağlamakta ve günden güne Osmanlı yazınında bazı isimlerin ön plana çıkışına da vesile olmaktadır. Bahsettiğimiz isimlerden biri de Osmanlı basınında ilk özel teşebbüsü gerçekleştiren Şinasi Efendi'dir. 1860 yılında Agah Efendi ile beraber çıkardıkları Tercüman-ı Ahval gazetesi Türk basınında yerini almıştır¹². Muhalif bir ses olmayı düstur

⁷ Nurettin Güz, "Osmanlı Basını", *Selçuk İletişim*, C. 1, S. 3, Konya 2000, s. 43.

⁸ Orhan Koloğlu, *Osmanlıdan Günümüze Türkiye'de Basın*, İletişim Yayınları, İstanbul 1992, s. 13; Nesimi Yazıcı, "Basın Tarihimizin Bibliyografyası Meselesi", *Osmanlı Araştırmaları-V*, İstanbul 1986, s. 198.

⁹ Hıfzı Topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2003, s. 13.

¹⁰ Server R. İskit, *Türkiye'de Neşriyat Hareketleri Tarihine Bakış*, MEB. Yayınları, Ankara 2000, s. 48.

¹¹ M. Nuri İnüç, *Basın ve Yayın Tarihi*, Der Yayınları, İstanbul 2005, s. 175.

¹² İnüç, *a.g.e.*, s. 192-193.

edinmiş olan bu gazete Osmanlı basınında çok sesliliğin de öncüsü olmuştur. Şinasi Efendi'nin Türk basınındaki hikayesi bu gazete ile de bitmiş değildir. 1861 yılında Tasvir-i Efkâr adında bir gazete daha çıkararak Osmanlı düşünür ve yazarlarının fikirlerini özgürce ifade etmelerinde öncü olmuştur denilebilir¹³.

Şinasi Efendi tarafından Türk basın hayatına kazandırılmış olan Tasvir-i Efkâr gazetesi, halkın anlayabileceği dilde sade anlatımı, Osmanlı'nın demokratikleşmesi için meşruti sistemi savunan yazıları ve hatta Arap harfleri yerine Latin harflerinin kullanımı tartışmaları¹⁴ ile Osmanlı basınına yeni bir bakış açısı kazandırmıştır.

1 Ocak 1867 tarihinde İstanbul'da *Muhbir* adlı özel gazete yayın hayatına başlamıştır. İlgi çeken bir kişiliğe sahip olan Ali Suavi'nin *Muhbir* gazetesinde yayınlanan yazıları, muhalif kanatta Tasvir-i Efkâr gazetesini geride bırakarak hükûmete çok daha sert eleştirilerde bulunmuştur. Oldukça kısa bir dönem yayın hayatına sahip olan *Muhbir* gazetesinin getirdiği ses, yayın hayatı süresine ters orantılı olmuştur. Dönemin ses getiren önemli olaylarından biri olan Girit İsyanı (1866) hakkında *Muhbir* gazetesinde hükûmete eleştirilerde bulunulmuş ve halka yardım kampanyası düzenlenmiştir¹⁵. *Muhbir* gazetesinin yayın dönemine yakın tarihlerde *Basiret* adlı özel gazete karşımıza çıkmaktadır. Sonraları bu gazeteden dolayı ismi Basiretçi Ali olarak anılacak olan Ali Efendi'nin girişimleriyle 1870 yılında çıkarılmaya başlanan *Basiret* gazetesi, ilgi çeken yayın hayatıyla Osmanlı basınında yerini almıştır¹⁶.

Osmanlı Devleti'nde basının doğuşu, diğer ülkelerdeki örneklerine nazaran devletin resmi icraatlarını halka duyurma isteği sonucu gerçekleşmiştir. Basının asıl işlevi olan, ülkede gerçekleşen olayları her boyutuyla halka duyurmak ve bu olaylar karşısında kamuoyu oluşturma amacı Osmanlı basınında sonradan kazanılan bir özellik olmuştur¹⁷.

Basının ikincil bir faydasının Osmanlı yöneticileri tarafından keşfedilmesi, basının ülkede hızla gelişmesini sağlamış ve bir metot olarak kullanımının da önünü açmıştır. Bu ikincil fayda basının toplumun dönüşümünde önyak olabileceği düşüncesidir. Nitekim kitlesel dönüşüm ancak tek ve güçlü bir ses ile sağlanabilir. Bu ses ise bizzat devlet eliyle çıkarılan basın organları olmalıdır. Islahatlar dönemi ve sonrasında atılan meşrutiyet adımları, topyekûn bir dönüşümü hedeflerken; toplumu, medeni ülkeler seviyesine çıkabileceği bilincine ulaştırma konusunda geri kalmamalıdır. Bu yüzden ki halk hedeflenen doğrultuda şekillendirilmeli ve yöneticilerin benimsediği yenilenme fikrine ayak uydurabilecek seviyeye getirilmelidir. Bu durum belirli zamanlarda “en doğrusu benim fikrimdir” diye düşünen devlet adamlarının muhalif sesleri susturma girişimlerine

¹³ Koloğlu, a.g.e., s. 34.

¹⁴ Koloğlu, a.g.e., s. 35.

¹⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Necati Çavdar, *Muhbir: Osmanlı Basınının Sivri Dili*, Kriter Yayınevi, İstanbul 2017.

¹⁶ Muhammed Akkuş, *Tanzimat Dönemi İstanbul Gazetelerinden Basiret Gazetesi (1870)*, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli 2014, s. 12.

¹⁷ Yasemin Doğaner, “Hürriyet ve Modernleşme Enstrümanı Olarak Osmanlı'da Basın”, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 29, S. 1, Haziran 2012, s. 110.

yol açsa da Osmanlı'da basın bir şekilde her kesimin sesini duyurabilme görevini yerine getirebilmiştir. Basının devleti ayakta tutan diğer organlarından farkı da budur. Basın, devlet yöneticilerinin bile kontrol tam anlamıyla benim elimdedir diyebileceği bir unsur değildir. Her zaman her yerden farklı fikirler basın yoluyla yükselebilir ve kitleleri peşinden sürükleyecek güce ulaşabilir. Osmanlı basınında da bunun yansımaları görülür.

Tasvir-i Efkâr gazetesinin yükselişi, Yeni Osmanlılar ile ilişkisi ve sonucunda kapatılışı bu duruma bir örnek olarak gösterilebilir. Bunun üzerine oluşturulan Matbuat Nizamnamesi¹⁸ ise Osmanlı'da basının yöneticiler için faydalı bir araçtan nasıl baş ağrıtan bir aygıt olarak görülmeye başlandığını bize göstermektedir. Bu nizamnamenin basını kanuni çerçevede sınırlandırma ve işlenecek konuları devlet eliyle şekillendirme girişimi olduğu açıkça bellidir. Ancak şu gözden çıkarılmamalıdır ki Osmanlı'da şekillendirilmek istenen halk, basında yer alan onca fikir ve düşüncüyü ne kadar benimseyebilirdi? Osmanlı'da okuma yazma oranının çok yüksek olmadığı bir dönemde yalnızca aydın ve yönetici kesimin birbirlerine üstün gelme çabası olarak görebileceğimiz bu dönemdeki tüm zıtlıklar, basının gerçekten halkı aydınlatmak için mi yoksa yönetim kademelerinde söz sahibi olmak için mi kullanıldığı tartışmasını bizlere sunmaktadır.

Özetle; Osmanlı Devleti'nde Tanzimat'tan Meşrutiyet'e giden süreçte pek çok dergi ve gazete yayın hayatına başlamıştır. Bahsettiğimiz bu dönemde çıkarılan ve konumuz olan Cerîde-i Mehâkim hakkında daha detaylı bilgi vermek gerektiğinden alt başlıkta bu gazete ile ilgili ayrıntıları inceleyeceğiz.

1.2. Cerîde-i Mehâkim'in Genel Özellikleri

XIX. yüzyıl tüm dünyada olduğu gibi Osmanlı Devleti'nde de köklü değişim ve dönüşümlerin yaşandığı bir yüzyıl olmuştur. Bu yüzyılda yaşanan olayların gerçekleşme hızı ve çeşitliliğine paralel olarak bu döneme ait tarihi kaynakların oluşumunda da aynı doğrultuda çeşitlenme gözlemlenmektedir. Bu dönemde basın alanında yaşanan gelişmeler ve yayımlanan gazeteler ayrı bir önem taşımaktadır. Bunlardan Cerîde-i Mehâkim, hem dönemin hukuk anlayışına ve bu alanda yaşanan gelişmelere hem de Osmanlı'da basının ulaştığı noktaya ışık tutan bir süreli yayın olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı tarafından bugün Adalet Dergisi adıyla çıkarılmakta olan derginin başlangıcı Sultan Abdülaziz devrine rastlamaktadır. Cerîde-i Mehâkim (1873-1875, 1879-1901) adıyla çıkarılmaya başlamış olan derginin yayın hayatı daha sonra Cerîde-i Mehâkim-i Adliye (1901-1908), Cerîde-i Adliye (1909-1929), Adliye Cerîdesi (1929-1943) ve Adliye Dergisi (1944-1945) adlarıyla devam ettirilmiştir. Dergi, 1946'dan itibaren Adalet Dergisi adıyla yayımlanmaya başlamıştır¹⁹.

Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde muhtelif isimler altında ve faslılarla da olsa yaklaşık 150 yıldır yayımlanmakta olan adalet teşkilatının bu yayın organının, Türk

¹⁸ Doğaner, a.g.m., s. 113.

¹⁹ Hulusi Yavuz, "Cerîde-i Mehâkim", *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 7, İstanbul 1993, s. 408.

hukuk tarihi araştırmaları açısından çok mühim bir başvuru kaynağı olduğu aşıkardır. Gazetenin özellikle 1928’den önceki, eski harfli yayın dönemine ait muhtevasının bütüncül ve periyodik olarak ortaya konulmasını bir zaruret olarak görerek araştırmaya tbi tutmaktayız. Bir buçuk asrı bulan yayın hayatının toplu koleksiyonunun en azından konu tabanlı dökümünün yapılması noktasında çok az çalışma yapılmış olup bunların çoğu da 1908 sonrası döneme aittir. Son dönemlerde yapılan akademik çalışmalara baktığımızda Cerde-i Mehkim’in ikinci döneminin konu edinen bir adet yüksek lisans tezi karşımıza ıkmaktadır²⁰.

Cerde-i Mehkim yayın hayatına ilk olarak haftalık olacak şekilde düzenli periyotlarda yayımlanarak başlamıştır. Kanunların amaç ve hükümlerini, önemli meseleleri açıklığa kavuşturmak, hükümlerin uygulanışını göstermek, bunlarla ilgili detaylı bilgiler vermek amaçıyla ıkarılan Cerde-i Mehkim, zellikle Tanzimat sonrasında yeni kurulmuş olan nizmiye mahkemeleri hkimlerine yardımcı olmayı gaye edinmiş ve bunda da başarılı olmuştur.

Cerde-i Mehkim, günümüz Adalet Bakanlığı olan Deavi makamına bağlı olarak 1873 yılında çıkarılmaya başlanmıştır. Günümüze kadar türlü isim değişikliğine uğrayarak varlığını muhafaza etmiştir. Gazetenin konumuzu teşkil eden kısmı Tanzimat Dönemi’nde çıkarılmıştır. Dönemin yöneticisi ise Sultan Abdülaziz’dir. Cerde-i Mehkim, Kamu hukuku ve özel hukuk alanlarındaki faaliyetleri kapsayacak bir yayın içeriğine sahiptir. Bu sayede gazetenin ilk döneminin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi, kendi döneminde yaşanan gelişmeleri aktarmak suretiyle günümüz hukuk çalışmalarına yeni bir ufuk kazandırabilecek, özgün bir kaynak olma niteliğine ulaşabileceklerdir.

Günümüzde Adalet Dergisi olarak varlığını sürdüren Cerde-i Mehkim’in ilk sayısından itibaren değişim serüvenine detaylı olarak bakacak olursak toplamda altı dönem karşımıza çıkmaktadır. Birinci dönem 1873-1875 yıl aralığını kapsayan Cerde-i Mehkim adıyla yayına başlamıştır. Cerde kelimesi sözlükte “gazete” kavramının karşılığı olarak verilmektedir. Mehkim ise mahkeme kelimesinin çoğu halidir²¹.

Cerde-i Mehkim 22 Nisan 1873 tarihinde yayın hayatına başlamıştır. İlk yedi sayısı sekiz sayfa olarak yayımlanmıştır. Bizim incelediğimiz dönem olan 1873 yılında

²⁰ Bkz. Ceylan Alhan, *Ceride-i Mehakim 2.Dönem 1-42 Arası Sayılarının Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2021.

²¹ Ferit Devellioğu, *Osmanlı-Trk Ansiklopedik Lgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2017, s. 152. Ceridenin bir başka tanımı şöyledir; “Cerde: Muahharen vakayı’-i mühimmeyi kaydettikleri varakaya itlak olunup, bu münasebetle memleketimizde ilk zuhurunda gazeteye bu nm verilmiş ise de bugün hemen metruk olunup, yalnız bazı gazeteler isimlerinin terkibine girer: Ceride-i Askeriyye, Ceride-i Bahriyye, Ceride-i Tıbbiyye gibi.” şemsettin Sami, *Kamus-ı Türki*, Kapı Yayınları, İstanbul 2011, s. 474. Ayrıntılı bilgi için bkz. Betül Argunhan, “Ceride-i Mehkim’in Tanzimat Dönemi Osmanlı Hukuku Bağlamında Tahlili (1873-1875)”, *Adalet Dergisi*, 2023/1, S. 70, s. 614.

toplamda 35, 1874 yılında 85, 1875 yılında ise 125 sayı yayımlanmıştır²². Bu tarihten 1879 yılına kadar Cerîde'nin kesintiye uğradığı anlaşılmaktadır. 2 Temmuz 1879 tarihinde 1 sayı numarası verilerek tekrardan yayın hayatına başladığı tespit edilmiştir²³.

Gazetenin ikinci dönemi 1901-1909 yılları arasını kapsamakta, Cerîde-i Mehâkim-i Adliye adıyla yayın hayatına devam etmektedir. 2 Ağustos 1908 tarihinde Cerîde-i Mehâkim-i Adliye adıyla son kez yayın yapmış ve artık adı Cerîde-i Adliye olmuştur. 1909-1919 yıllarında Cerîde-i Adliye adıyla üçüncü döneminde yayına devam eden gazete Mondros Mütarekesi'nden sonra sekteye uğramıştır. 1922-1928 arasında yayın hayatına kaldığı yerden devam etmiştir. 1928-1929 arasında ise o tarihe kadar Osmanlı Türkçesiyle yayımlanan dergi bahsi geçen yıl aralığında 77. Sayısından itibaren Latin harfleriyle yayımlanmaya başlamıştır.

Dördüncü dönem Adliye Cerîdesi adıyla 1929-1944 tarih aralığını kapsamaktadır. 1944 yılına geldiğimizde Adliye Cerîdesi artık Adliye Dergisi adını almıştır. Bir yıl kadar süren beşinci dönemin ardından 1946 yılında Adalet Dergisi adıyla nihai haline kavuşmuştur. Altıncı dönem olarak adlandırılan Adalet Dergisi dönemi 1946 yılından günümüze kadar kesintisiz olarak yayımlarını devam ettirmektedir²⁴.

Türk hukuk tarihi incelemeleri açısından adeta bir mihenk taşı olan Cerîde-i Mehâkim, 22 Nisan 1873(H. 23 Safer Sene 1290/R. 9 Nisan sene 1289) tarihinde ilk sayısı ile yayın hayatına başlamıştır. Bahsettiğimiz sayıda giriş sayfasında yer alan ve diğer sayıların ilk sayfalarında da yer almaya devam eden bilgi şöyledir; *“İşbu gazete ileride haftada iki defa çıkarılmak üzere şimdilik beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.”* Bu bilgiden anlaşılabileceği üzere, Cerîde-i Mehâkim'in süreli yayın olarak belli periyotlarda çıkarıldığı ve belirtilen miktar karşılığında herkesin abone olabileceğinden açıkça bahsedilmektedir.

Gazetenin ilk sayfasında yer alan *Mukaddime* adlı başlığa baktığımızda gazetenin çıkış amaçlarının anlatıldığı görülmektedir. *“Herkes hakkına razı olsa âlemde davâ ve nizâ kalmaz ve insan için hâkime mahkemeye ihtiyaç olmazdı. Lakin insan hırs ve tama' ve ucb ve gazap gibi birçok hasâil-i nefsanîye ile meftûr olduğundan beyneş-beşer muhâkeme ve muhasama tabî'yyül-vukûdur. İki hasımdan her biri müddeâsında ya kendini haklı zu'm eder veyahut haklı olmadığını bildiği halde hasâil-i nefsanîyesi sevkiyle/sûkîyle hasmına galebe tarikini bulmaya çalışır. Bir zayıf bir kavî darp ya malını gasp etse bil nefsi mukabeleden âciz olan zayıf ne yapsın! Bir âcizenin zevcini bir zalim cerh veya katletse bizzat îstîfa-yı hakka iktidarı olmayan kadın ne işlesin! Bu halde hasmının ikisinden de akva/akvi bir kuvvet-i âliye ve galebe lazımdır ki onun hükmü ve*

²² Murat Erol, “Cerîde-i Mehâkim'den Adalet Dergisine 150. Yıl”, *Adalet Dergisi*, 2023/1, S. 70, s. 567.

²³ Sedat Bingöl, “Osmanlı Mahkemelerinde Reform ve Cerîde-i Mehâkim'deki Üst Mahkeme Kararları”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. 20, S. 1, Temmuz 2005, s. 23.

²⁴Erol, a.g.m., s. 568.

kararı ve kuvvet ve iktidarı ile mazlumun hakkı zalimden alınsın ve istîfa-yı hukukta za'f ve kavî mesâvî olsun. İşte hükûmet ve hâkim ve mahkeme ve nizâm ve kânun ve adalet hep bu esastan çıkmıştır.” Şeklinde etkileyici bir girişle başlayan *Mukaddime* bölümünde insanın hukuka neden ihtiyaç duyduğu anlatılarak gazetenin çıkış amacının daha net anlaşılması adına etkili bir giriş yapılmıştır.

Giriş yazısından anlaşılacağı gibi Cerîde-i Mehâkim birden fazla amaca yönelik bir yayın organıdır. Genel olarak, Osmanlı adalet mekanizmasının hazırladığı kanunlar ve bu kanunların hangi durumlarda hangi amaçla kullanılması gerektiğini Osmanlı toplumuna göstermeyi hedeflemektedir. Cerîde-i Mehâkim aynı zamanda bizlere dönemin mahkemeleri hakkında bilgi vermektedir. İlk kademe mahkemelerden itibaren üst mahkeme kararları da dâhil olmak üzere hangi mahkeme nasıl yetkilerle donatılmış sorusuna Cerîde’de yer alan mahkeme kararlarına bakarak cevap bulabilmekteyiz. Ayrıca Cerîde’de mahkeme kararlarının neşredilmesinin yanı sıra dönemin mahkemelerinin ve hukuk mevzuatının güncel haline de yer verilmektedir. Özetle hukuk mevzuatında yapılan değişiklikler bu gazetede ilan edilmektedir.

Cerîde-i Mehâkim’in neredeyse her sayısında, farklı konularla ilintili olarak sık sık Divân-ı Ahkâm-ı Adliye kurumu zikredilmektedir. II. Mahmut devrinde üst mahkemeye duyulan ihtiyaç neticesinde kurulan Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye 1868 yılında Şûrâ-yı Devlet ve Divân-ı Ahkâm-ı Adliye olarak ikiye ayrılmıştır. Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’nin en önemli özelliği Osmanlı Devleti’nde yalnızca temyiz davalarına bakmakla yükümlü ilk mahkeme olmasıdır. Özellikle Osmanlı coğrafyasındaki sosyal ve ticari faaliyetlerin artması hasebiyle mevcut mahkemeler davalara yetişmekte güçlük çekmektedirler. Bu doğrultuda 1860 yılında Karma Ticaret Mahkemeleri, 1864 yılında Vilâyet Nizamnamesine bağlı olarak Nizamiye Mahkemeleri kurulmuştur²⁵. Cerîde-i Mehâkim’in çalışmamıza kaynaklık eden ilk 35 sayısı içerisinde de sıkça bahsedilen Nizamiye Mahkemeleri’nin kararlarını temyiz için duyulan mahkeme ihtiyacı kendisini hissettirmiştir. Bunun neticesinde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’nin kurulması kaçınılmaz olmuştur. Cerîde-i Mehâkim’in 8. sayısında Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’nin görevi şu şekilde belirtilmiştir: “...Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezareti dairesinde hukuk-ı âdiye davaları için bir mahkeme-i istinâfiye teşkil kılınmıştır, bu mahkemenin vazifesi yalnız Dersââdet ve mülhâkatında bulunan mevki ve merkez bidâyet mahkemelerinin hukuk-ı âdiye deâvisine dair kâbil-i istinâf olarak verilen hükümleri istid’â üzerinde istinafen rü’yet etmektir.”²⁶

Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye kurulduktan sonra zabıt kâtiplikleri ve mümeyyizliklere “sakk” bilen yani mahkeme kararlarını yazıya geçirme usulüne hâkim memurlar atanmıştır. Bu sayede Nizamiye Mahkemelerinden verilecek ilamların yazımı belirli bir kurala bağlı olacaktır. Fakat bu gelişmeler yaşanmasına rağmen sorunların devam etmesi

²⁵ Mehmet Âkif Aydın, “Divân-ı Ahkâm-ı Adliye”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 9, 1994, s. 387.

²⁶ Cerîde-i Mehâkim, Nr. 8, H. 14 Rebiyülahir 1290/R. 28 Mayıs 1289 (M. 09.06.1873), s. 59-60.

neticesinde mahkeme kararlarının daha sağlıklı bir şekilde yayınlanması için padişah fermanıyla Cerîde-i Mehâkim gazetesinin çıkarılmasına karar verilmiştir²⁷.

Hukuk alanında oldukça geniş ve işlevsel bilgiler içeren Cerîde-i Mehâkim, yayınlandığı dönemin sosyo-ekonomik durumu, hangi mahalde ne gibi suçlar işlendiğinin bilgisi, Müslim-gayrimüslim tebaa arasındaki ilişkiler gibi hayatın içinden birçok zengin bilgiyi araştırmacılara sunmaktadır. Örneğin, gazetenin 21. sayısında yer alan *Garip Bir Vaka* adlı başlığın altında trajikomik denilebilecek bir olaydan bahsedilmektedir. İstisnai bir başlık olduğundan dolayı olayın içeriğinden kısaca bahsedecek olursak; bir gayrimüslime borçlanan Mehmet Efendi adlı şahıs borcunu ifâ edemediğinden dolayı hapis cezası almıştır ve Mehmet Efendi'nin cezası bittikten sonra boşlu olduğu kişiyle aralarında şöyle bir olay geçer "...medyun-ı merkum, ben doksan bir gün hapiste de yattım artık benden bir para alamazsın dediğinden sen iyi adamsın haksızlık etmezsin benim paramı verirsin diye okşamak üzere elini sırtına sürdüğünde akça şıkırtısı işittiğinden omuzunda gizli akçası olduğu zan-ı kavisinde bulunduğunu beyan etmesi ve omuzu başı yoklanacağı sırada medyunun mümânaat eylemesi üzerine merkûm Mehmed Efendi'nin elleri tutturularak abasının omuzu söktürüldüğünde bir beyaz kese derûnunda kırk dokuz adet lira-yı Osmani ile iki adet Fransız lirası zuhur etmekle..."²⁸ Anlaşılabileceği üzere borçlu olan şahsın borcunu ödeyecek kudrete sahip olduğu halde hapis cezasına razı olması dönemin hukuk yetkilileri tarafından garip bir durum olarak addedilmiştir. Daha sonra olay, borçlunun gizlediği paradan borcu kadar miktarın alacaklıya verilmesiyle çözülmüştür. Genelde gazetenin sayfalarının son sayfalarında yer alan *Î'lân* başlıklarını incelediğimizde de bazı ilanlarda ölen bir şahsın geride bıraktığı menkul ve gayrimenkulün müzayede edileceği duyurulmaktadır. Örnek sayısını çoğaltabileceğimiz buna benzer çok sayıda vaka, dönemin hukuk anlayışı çerçevesinde adaletin nasıl tecelli ettiğini göstermektedir.

Çalışmamıza konu olan bu süreli yayın hakkında daha evvel yapılmış olan çalışmalardan bahsetmek de yerinde olacaktır. Cerîde-i Mehâkim'in 1884 yılında Dersaadet İstinâf Mahkemesi Hukuk kısmı zabıt kâtibi Abdurrahman Hakkı tarafından 1-435. sayfalarını içeren bir dizin hazırlanmış ve yayımlanmıştır²⁹. Eski harflerle neşredilmiş olan bu çalışma, Cerîde-i Mehâkim hakkında derli toplu bilgi veren önemli bir eserdir. Diğer bir çalışma, Yargıtay Dergisi'nin Ekim 1976'daki 4. sayısında yer alan Yargıtay Dokuzuncu Ceza Dâiresi Üyesi Ali Rıza Önder tarafından yazılmış Cerîde-i Mehâkim konulu makaledir³⁰. Günümüze yakın kaynaklara baktığımızda Fatmagül Demirel'in Adliye Nezareti konulu çalışmalarında Cerîde-i Mehâkim'e de detaylıca değinilmiştir. Sedat Bingöl ise Cerîde'de yer alan üst mahkeme kararlarını incelediği bir makale ile

²⁷ Bingöl, a.g.m., s. 21-22.

²⁸ Cerîde-i Mehâkim, Nr. 21, H. 16 Recep 1290/R. 27 Ağustos 1289 (M. 08.09.1873), s. 270-271

²⁹ Demirel, a.g.m., s. 756. Bkz. Abdurrahman Hakkı, *Rehber-i Kavanin Lahikası*. Ceride-i Mehakim Fihristi, Mihran Matbaası, İstanbul 1301.

³⁰ Bkz. Ali Rıza Önder, "Ceride-i Mehakim'den Yargıtay Dergisi'ne", *Yargıtay Dergisi*, Ajans-Türk Matbaacılık Sanayi, C. 2, S. 4, Ekim 1976, s. 121-143.

konuya yeni bir perspektif kazandırmıştır. Ayrıca Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nde Cerîde-i Mehâkim başlıklı bir madde bulunmaktadır. Bu değerli kaynaklar ışığında akademik yayınlara baktığımızda, Cerîde-i Mehâkim konulu bir yüksek lisans tezi hazırlanmıştır.³¹ Kaynak taraması yaptığımızda Cerîde-i Mehâkim hakkında bilgi veren kaynakların sınırlı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu bağlamda konu hakkında yapılmış olan akademik çalışmalardan olabildiğince faydalanmaya çalışarak tez çalışmamızı sağlam temeller üzerine inşa etmeyi hedeflemekteyiz. Cerîde-i Mehâkim adıyla yayına başlayan gazetenin Adalet Dergisi'ne dönüşümüne kadar olan tüm sayılarına günümüzde Adalet Dergisi'nin internet sitesinden ulaşabilmekteyiz³².

Cerîde-i Mehâkim'in ilk dönemini incelemenin verdiği sorumluluk gereği, dönemin basın ve hukuk alanına genel bir projeksiyon tuttuktan sonra Cerîde hakkında önemli noktalara değinerek amaç ve hedeflerini açıklamaya çalıştık. Girişten itibaren her bir sayfada Türk hukuk tarihinin farklı noktalarına değinecek olan Cerîde-i Mehâkim'in 1873 yılında yayımlanan 35 sayısının transkripsiyonunu sunacağız.

³¹ Bkz. Ceylan Alhan, *Ceride-i Mehakim 2.Dönem 1-42 Arası Sayılarının Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2021.

³² Bkz.: <https://adaletdergisi.adalet.gov.tr/arsiv.html> (s.e.t. 14.11.2023).

BÖLÜM-II

CERÎDE-İ MEHÂKİM'İN 1-35 SAYILARININ TRANSKRİPSİYONU

2.1. Cerîde-i Mehâkim 1. Sayı Transkripsiyonu³³

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Safer</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Nisan Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
1	23	1290		9	1289	1

[1] İşbu gazete ilerde haftada iki defa çıkarılmak üzere şimdilik beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

Mukaddime

Herkes hakkına razı olsa âlemde davâ ve nizâ kalmaz ve insan için hâkime mahkemeye ihtiyaç olmazdı. Lakin insan hırs ve tama' ve ucb ve gazap gibi birçok hasâil-i nefسانيye ile maftûr olduğundan beynel beşer muhâkeme ve muhaseme tabiidir.

İki hasımdan her biri müddeâsında ya kendini haklı zanneder veyahut haklı olmadığını bildiği halde hasâil-i nefسانيyesi sevkiyle hasmına galebe tarikini bulmaya çalışır. Bir kavi bir zayıfı darp ya da malını gasp etse âciz olan zayıf ne yapsın! Bir âcezenin zevcini bir zalim cerh veya katletse bizzat istîfa-yı hakka iktidarı olmayan kadın ne işlesin! Bu halde hasmının ikisinden de akva bir kuvvet-i âliye ve galebe lazımdır ki onun hükûm ve kararı ve kuvvet ve iktidarı ile mazlumin hakkı zalimden alınsın ve istîfa-yı hukukta zaif ve kavî müsâvî olsun. İşte hükûmet ve hâkim ve mahkeme ve nizâm ve kânun ve adalet hep bu esastan çıkmıştır.

İbtidâi hilkat benî Âdem'de yeryüzü yalnız üç şahsa ikametgâh iken bile davâ ve muhâkeme ve hükûmet zuhura geldi. Hâbil ve Kâbil'in huzur-ı hazret-i Âdem'de muhâkemeleri malumdur. Fakat cemiyet-i beşeriyenin ve bil'istilzâm usûl-i medeniyetin terakki ve teessüsüyle münazaât ve vâkıanın bir kaide-i mazbuta ve âdile dairesinde faslına lüzum görünerek cihânın her ikliminde nice şer'îatlar nice kânunlar ve bunların muhafazasıyla icrâ-yı ahkâmı maksadıyla şekil gûna gûnda nice hükûmetler teessüs ve teşekkül etmiş ve hangi şer'îat ve hükûmet esas adl ve hakkaniyete ziyade mukarenet etti ise onun sâye-i hükmü altında olan akvâm en ziyade huzur ile imrâr-ı ömür ve eyyam etmişlerdir. Bundan sâbit olur ki her hükûmet ve devletin mebni aleyhi kaziye-i hükûm ve adalet ve her kavmin saâdet ve selâmetine ancak tâbi olduğu hükûmet-i âdile vâsıta.

[2] Bir kavmin hukuku ne derece taht-ı emniyette bulunursa tarik-i terakkî ve saâdet de o nisbetle ilerleyeceğinden ve her devletin kuvvet ve şan ve şevketi dahi zîr-i hükmünde

³³ CM., Nr. 1, H. 23 Safer 1290/M. 22 Nisan 1873.

bulunan ahali ve tebaanın bulunduğu hâl-i huzur ve saâdetle muvâzene edileceğinden bir devletin hayatı için umûr-ı maliye ve maârif gibi ta'dâd olunan esbâb-ı esasiye sırasında ahkâm-ı adliye birinci derecede sayılmaya şayandır. Hukukun emniyeti ise hükûmet-i âdilenin icrâ-yı ahkâm-ı kavânîn mevzuunda meşhûd olan tesebbüt ve ikdâmıyla mûhakemat ve muâmelat-ı nizâmiyenin aleniyetine vâbeste olup Tanzimat-ı Hayriye usûl-i mehâsin şümûlünün esası dahi bu maksat-ı mühimme mübtenî olduğundan ve cenâb-ı hak ömr ve şevket ve iclâlini rûz-ı efvân buyursun velinimet-i bîminnetimiz nüsha-i kübrâ-i adalet ve merhamet padişahımız efendimiz hazretlerinin aksâ-yı himemât-ı mülûkaneleri cümle tebaa ve zîr-i destanın bila istisna nâil-i nimet adl ve dâd olması ve mehâkim-i müessesede kavânîn ve nizâmât mevzuu üzere herkesin istîfâ-yı hukuku meşru eylemesi esbâbının istikmâline mâtuf olarak teşkil buyurulan Mehâkim-i Nizâmiyede cereyan eden murâfaat ve muhâkemat eğer ki hasbel nizâm sûret-i aleniyede icrâ olunmakta ise de bunlarda verilen hüküm ve kararın dahi bir vasıta-i neşriye ile pîş-i nazar-ı âmmeye konulması bir kat daha emniyet ve itimadı mûcib olacağından Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i celilesinin taht-ı tetkik ve idaresinde olarak işbu gazetenin tab ve neşrine irade-i seniyye-i cenâb-ı padişahî müteallik ve şerefsünûh ve sudûr buyrulmuştur.

Bu vasıta ile mehâkim-i nizâmiyede deâvi-i hukukiye ile cünha ve cinayât maddelerinde kavânîn ve nizâmât-ı müesseseye ne derecelerde tatbik-i hüküm ve muâmelat bulunduğu herkese ma'lûm olacağından başka ona derç edilecek i'lâmât mütâlaasıyla ibârât-ı nizâmiyenin mehâkimce ne türlü şerh ve tefsir bulunduğu dahi anlaşılacağından ve çünkü gerek Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaretinin ve gerek onun idaresinde teşkil kılınan devâir ve mehâkim-i nizâmiyenin sûret-i tesis ve muâmelatına ve vezâifine müteallik tanzim olunan nizâmât eğer ki matbuat vasıtasıyla bid-defaat neşr ve ilan kılınmış ise de bunlar muhtelif tarihlerle müteferrika-i tab ve ilan olunmakla ve nizâmât-ı mezkûreye müteferri muahharan ittihâz ve icrâ kılınan bazı usûl ve tadilat dahi henüz neşredilmemekle bunların cümlesi bir yerde topluca bulundurulmak ve hîn-i iktizada mürâcaat edilmek üzere mezkûr gazetenin gerek burada ve gerek taşralarda bulunan mehâkim-i nizâmiyeye bil-irsâl oralarda numara tertibiyle kitap şeklinde hıfz ve teclîd ettirilmesi mukarrer bulunduğundan ibtidaki nüshasından beda ile beher nüshasına zikrolunan nizâmât ve tâdilattan bir takımı derç olunacaktır. Bundan hem mahkemelerce ve hem de mehâkim hizmetinde bulunan ve bulunmak isteyen ketebe ve memurîn ve davâ vekillerince husûle gelecek fevâid ve menâfi ise müstağni-i beyândır.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Musûl tüccarından Numan ile Musûllu Yahya Bey beyinde olan davâya dair dîvân-ı istînâfin 9 Rebiyyülâhir 89 tarihiyle verdiği vın temyizini müsted'a Numan'ın vekili Ohannes Mardirosyan tarafından i'tâ olunan 29 Rebiyülâhir 89 tarihli istid'a temyîz-i hukuk dairesine havale kılınmakla tarafeynin lâyihalarıyla beraber mütâlaa olundu.

Temyizi istid'a olunan i'lâmın hülâsa-i mündericâtı [3] mûmâileyh Yahya Bey Musûl mal sandığından matlubu olan otuz beş bin dört yüz sekiz gurusun senedatını Numan'a teslim ve tarafeynden merkûmu tevkil eylediği ve meblağ-ı mezbûrun kâmilten tahsil

olunduğu beyânıyla matlubun ma faiz ve mesârif tahsilini davâ etmiş ve müddeî aleyh Numan'ın vekili Ohannes dahi mumaileyh Yahya Bey meblağ mezkûru istîfâya Numan'ın biraderi Çerçis'i tevkil edip fakat Numan'ın mührüyle mahtûm mukâvelename mucibince Çerçis imzasıyla her ne zaman bir varaka getirilir ise hâvi olduğu akçanın te'diye olunacağını ve Çerçis'in iş'ârı icabınca Yahya Bey'in bazı mahallere havale eylediği akça î'fâ olunduktan sonra dört bin kûsur gurusu alacağı kalıp yüzde yirmi komisyon dahi mahsup olunur ise Çerçis'in Yahya Bey'de alacağı zuhur edeceğini ve mâmafih Yahya Bey'in fakr-ı hali cihetiyle müekkilî iki bin beş yüz gurusu vererek davânın sulh-i faslına hazır bulunduğunu beyân etmiş ise de meblağ-ı mezbûrun tahsiline asıl vekil Numan idüğü ve kâmil tahsil olunup altı yüz gurusu akça fark dahi olduğu Yahya Bey'in teklif eylediği yemini kabul etmemesiyle ve Numan'ın mukaddema vermiş olduğu lâyihasında itiraf ve beyân eylemesiyle sabit olmuş olduğundan ve meblağ-ı mezbûra mukabil nakden ve havaleten î'fâ olduğu iddia olunan mebâlîge dair ibrâz olunan senedat ve evraktan mumaileyh Yahya Bey sekiz bin yüz gurusu şâmil olan üç kıt'asıyla nakden teslim edilen dört yüz gurusu katiyen ve yirmi bir bin yedi yüz altmış dokuz gurusu hâvi bulunan dokuz kıt'a senet ve varakanın dahi herhangisine dair mükerrer senet zuhur eder ise itibar olunmamak üzere mahsûbuna razı olduğunu ve âşar borcundan dolayı mal sandığından tevkif olduğu hasmı tarafından dermeyân edilen bin kırk buçuk gurusu noksân miktar üzere mevkufiyeti muahharan tebeyyün eder ise üst tarafı tahsil olunmak şartıyla meblağ-ı mezbûru dahi kabul ettiğini beyân ile altı yüz üç gurusu mutazammın üç kıt'a senedi ve komisyonu kabul etmeyeceğini dermeyân etmiş ise de 21 Zilhicce 286 tarihli mektubu mucibince Süleyman nam kimesneye bir miktar akça havale vererek mezkûr üç kıt'a senet dahi Süleyman'ın imzasıyla mümzi olmasıyla meblağ-ı mezbûrun mektub-ı mezkûra istinaden verilmiş olduğu gibi beynel tüccar bu ma'kule havaleyi tahsil edenlere bir miktar komisyon verilmek kaide-i câriye ve mer'iyeden olarak binâenaleyh meblağ mebhas anhâdan dolayı yüzde üç komisyon itası ekseriyet-i ârâ ile tensîb edilmiş olduğundan zikrolunan üç kalem teslimat ile Musûl mal sandığında tevkif olunan bin kırk gurusu yirmi para ve ber minvâl-i muharrer hesap edilen dokuz yüz otuz bir gurusu komisyona havale bedeliyle akça farkı olan altı yüz gurustan bit-tenzil mütebâki üç bin yüz altmış dört buçuk gurusu seksen sekiz senesi haziranı on beşine değin yirmi bir buçuk aylık faiz ve elli gurusu ceza-i nakdi ile Numan'dan bit-tahsil Yahya Bey'e itasına ve davâ masarısının tarafından ahz edilmesine ve vaktiyle î'fâ-yı deyn olunmaz ise re'sülmâl olan üç bin şu kadar gurusu başkaca faiz yürütülmesine karar verildiğini mübeyyindir.

Lâyiha-i itiraziyenin meâli dahi Yahya Bey'in Çerçis'i vekil eylediği vekâlet senedi ve mîr-i mumaileyhin muharreratı mündericâtıyla mütehakkik iken dîvân-ı istînâfça Numan'a vekil nazarıyla bakıldığını ve akça farkı denilen altı yüz gurusu esası olmadığını ve ibraz olunan evrakın ceza-i nakdisi mahallince î'fâ olunmuşken bittekrar [4] Numan'dan altı yüz otuz bir gurusu ceza-i nakdi alınmış ve bu misillü ceza-i nakdi tarafına ait olmasıyla bunun dahi nizâmına tevfiği lazımadan bulunmuş olduğunu ve dîvân-ı istînâfça yapılan hesapta beş kıt'a mektup dört kıt'a gösterilerek bu cihetle iki yüz gurusu sehiv vuku bulduğunu ve Çerçis'in yüzde yirmi komisyon davâ etmekte olduğunu

ve dîvân-ı istînâfça tensîb olunan yüzde üç komisyonun mecmuu bin elli guruş iken bunun dahi sehven dokuz yüz otuz bir kuruş gösterilmiş idüğünü ve bir de paranın tahsil zammının da dört bin guruşa karîb masarîf vuku bulduğunu mebnidir.

Cevap lâyihasının netice-i medlûlu dahi Numan'ın vekili olduğu derece-i evvelide yeminden vuku-u istinkâfiyla mütehakkik bulunduğu ve merkûm vekâleti bilâ 'ivaz kabul etmiş ve muahharan dahi komisyonculuk namıyla bir miktar akça almış iken yine ısrar ederek lâyiha-i itiraziye mantuku veçhile iddiada bulunması mahz-ı kendini ızrâr maksadına mübtenî idüğü ifadatını mutazammındır.

Tarafeyn 17 Zilhicce sene 89 tarihinde bir kaide-i daireye celb-i isticvâb edildikte her biri lâyihasında münderiç makalâtını tekrar ve fakat vekil-i merkûm lâyiha-i itiraziyesindeki masraf davâsını dîvân-ı istînâfa vermiş olduğu lâyhada dahi ityân eylediğini ilâveten tezkâr etmiştir.

Keyfiyet lede'l müzakere müddeî Numan'ın vekili merkûm Ohannes'in lâyihasında muharrer itirazatından birinci ve ikincisi Yahya Bey'in vekili Çerçis bulunduğu ve akça farkı denilen altı yüz guruşun asıl olduğu husûsatı ise de bunlardan dolayı Yahya Bey'in derece-i evvelide teklif eylediği yeminden Numan'ın istinkâf etmiş olmasına mebni mezkûr birinci ve ikinci itirazın tetkikine mahal kalmamış ve üçüncü ve dördüncü itirazları ibraz olunan evrakın mahallince ceza-i nakdisi verilmiş iken bittekrar dîvân-ı istînâftan ceza-i nakdi olunduğu ve bu husûstan dolayı Çerçis'in yüzde yirmi komisyon mutalebe etmekte bulunduğu fikrâtı olup mahallince öyle ceza-i nakdi verildiği evrak-ı resmiye ile esbâb olunduğu takdirde dîvân-ı istînâftan alınan ceza-i nakdiyi geri almaya Numan'ın hakkı olacağından ve Yahya Bey'in vekili olduğu derece-i evvelide yeminden istinkafıyla mütehakkik olmasıyla Çerçis'in davâ etmekte olduğu yüzde yirmi komisyonun Yahya Bey'e cihet-i taalluk olamayacağından işbu üçüncü ve dördüncü itirazlar dahi nakzı mucib-i esbâb-ı kânuniyeden görülememiş olduğu gibi dîvân-ı istînâfça yapılan hesapta beş kıt'a mektup dört kıt'a gösterilerek bu cihetle iki yüz guruş sehiv vuku bulduğuna ve ücret-i tahsiliyenin mecmuu bin şu kadar guruş iken sehven dokuz yüz otuz bir guruş gösterildiğine dair olan beşinci ve altıncı itiraz dahi sehiv-i hesaptan ibaret olup esbâb-ı nakziyeden olmamakla beraber öyle bir sehiv varsa tashih olunmak üzere i'lâm-ı mezbûr ticaret nezaret-i celilesine gönderilerek cevaben vârid olan dîvân-ı istînâf müzekkeresinde 5 Rebiyyülâhir sene 87 tarihli iki yüz guruşluk bir kıt'a senet bedelinin i'lâmın fıkra-i hesabiyesine ilave olunduğu ve komisyon-u mecmu havale üzerine yürütülmeyip tahsil kılınan mebalîğ için hesap edilmiş olduğundan bunun noksânı olmadığı gösterilerek bu itirazların dahi hükmü kalmamış ve dört bin guruşa karîb masraf vuku bulduğu iddiasının dîvân-ı istînâftaki lâyhada münderiç olduğuna mütedair olan yedinci itirazın tetkiki zamanının da lâyiha-i mezkûre dahi celb ve mütâlâa olunduktan iddia olunduğu gibi dört bin guruşa karîb masraf vukuuna dair [5] kat'a işaret bulunmadığından bu itiraz dahi bî-esas görünmüş olmasıyla i'lâm-ı mezbûr bit-tasdik hükmünün icrâsına ve ber minvâl-i muharrer ilave edilmiş iki yüz guruşun icrâ cemiyetinde olan i'lâma ilave edilmesine ve bir de merkûm Numan'ın dîvân-ı istînâfa ibraz edip mîr-i mumailayhin kabul eylediği birtakım senedatın nisbetinden dûn varakaya

yazılmış olmaktan nâşi altı yüz guruş ceza-i nakdi alındığı münfehim olmuş ve bu ma'kule ceza-i nakdi tarafeyn-i muhasımına münâsafet ait bulunmuş olduğundan mâru'z-zikr ceza-i nakdinin mecmuu Numan'dan alınmış ise dîvân-ı istînâf i'lâmı hükmünün hîn-i icrâsında Yahya Bey'e ait olan nısf ceza-i nakdi-i mezkûrun dahi cemiyet-i mezkûrece mahsûb kılınıp Yahya Bey'in dahi işbu senedattan âher imzasıyla mûmzi bulunanların ceza-i nakdi hissesi için imza sahiplerine mürâcaat salâhiyeti olmasına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan otuz altı guruş on beş para ile üç adet beyaz mecidîyenin Numan'a mürâcaat etmek üzere Yahya Bey'den alınmasına karar verilerek keyfiyet tarafına tefhim olundu.

Muhâkemat-ı Cezaiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir

Humus sancağında vâki (okunamadı) kazasına tâbi Cuma karyesi sakinlerinden olup kalp akça darb ve istimâl etmiş olan Fakih Ali bin Barka Şuşa hakkında icrâ kılınan tahkikat-ı nizâmîyeye dair Trablusgarp vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliyyeye havale buyrulan 15 Rebiyyülâhir 89 tarihli ve üç numaralı tahriratıyla dîvân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i liva ve meclis-i kazanın arabîyyül ibare mazbataları ve istintâkname ve tercümeleri kalp akça ve âlât ve edevâtın bir sandığa mevzûan gönderildiğine dair vilayet-i müşarünileyhanın diğer tahriratıyla beraber muhâkemat-i cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı merkûme mündericâtında merkûm Fakih Ali'nin hanesinde kalp akça darb ve istimâl eylediği istihbar olunması ve hanesi taharri olundukta alât ve eczâ ve kalp altılık ve beşlik ve nühas kırk paralık ile Tunus riyalı ve bakır parçaları zuhur etmesi üzerinde tetkikat-ı istintâkiyyeye ledel ibtidar merkûm Fakih Ali Mehmet bin Ali ve Abdülkadir el-Esved nam kimesneler ile beraber kalp sikke imal eylediklerini ikrâr eylediği halde merkûman Mehmet bin Ali ve Abdülkadir bu babda müdhallerini ve Fakih Ali'nin hanesine kalkıp gittiklerini inkâr eylemeleri üzerine merkûm Fakih Ali tahvîl-i lisânla merkûman Mehmet bin Ali ve Abdülkadir ile zaten muârefesi olmadığı halde bir gün kendisine gelerek ilaç imal eylemek üzere kendi hanesinde vâki mahzenin kendilerine icârına talip olduklarından kendisi dahi mezkûr mahzeni yirmi guruşa bunlara icâr eylemiş olduğunu ve sonra merkûmanın kendi hanesine gelip gittiklerini Abdülmecid ve Miftah ve Hüseyin ve Beşir ve Afîl ve diğer Miftah nam beş nefer kimesnelerle ispata muktedir olduğunu ve fakat merkûmanın mezkûr mahzende ne yapacaklarından malumatı olmadığını ifade ile bu babda müdhalini ve ifade-i sâbıkasını inkâr eylemiş ise de esamisini ta'dâd eylediği eşhas-ı merkûme merkûman Mehmet bin Ali ve Abdülkadir'in hane-i mezkûra gittiklerini görmedikleri gibi bunlar kendilerinin tanıdıkları adam dahi olmadığını maal-kasem beyân eylemelerine ve kaza-i mezkûr müftüsü Mehmet Buhciz ve a'zâ-i meclisten Hacı Mahcub efendiler dahi merkûm Fakih Ali'nin meclis-i deâvî-i kazada ol sûretle sebk eden ikrarını ihbar etmelerine ve asâkir-i zaptiyeden Abdurrahman ve [6] Abdülselam ve Abdulhafız dahi merkûm Fakih Ali'nin hanesinde kalp akça ve alet bulunduğunu haber vermelerine ve merkûman Mehmed bin Ali ve Abdülkadir evvel ve ahir inkârda bulunarak bunların hanelerinde kalp akça ve alete dair bir şey bulunmadığı dahi tahkikat-ı vâkıadan anlaşılmasına nazaran merkûm Fakih Ali'nin münferiden kalp akça imaline ictisâr eylediği ve merkûman Mehmed bin Ali ve Abdülkadir'in bu babda

bîmedhâl oldukları tahakkuk etmiş olduğundan bahisle merkûm Fakih Ali'nin yüz kırk üçüncü madde-i kânuniyeye tevfiķan on sene müddetle küreĝe konulması iş'âr ve merkûman Mehmed bin Ali ve Abdülkadir'in mükeffelen salıverildiĝi iş'âr olunmuştur.

Medlûl-u iş'âra nazaran merkûm Fakih Ali'nin hanesinde kalp akça darb ve imal eylediĝi ihbar olunan ikrârı ve kalp akça ve aletin hanesinde zuhur etmesi delaleti ile tebeyyün eylediĝine ve zikrolunan yüz kırk üçüncü madde-i kânuniyede Devlet-i Aliyyede tedavülü nizâmen makbul ve mukarrer olan altın ve gümüş meskûkâta takliden meskûkât kat' eden ve zikrolunan meskukat-ı mukarrereden eĝe ve zimba ve tîzâb veya sâir alât ve tarik ile az çok altın ve gümüş ihraç ve ifrac ederek kıymetlerini tenkis eyleyen ve bir sikkeyi daha kıymetli olan âher bir sikke yerine sürmek üzere onun renginde yaldızlayan ve o misillü kalp ve züyûf meskûkatın Memalik-i Mahrusada tedavülüne veyahut bilâd-ı ecnebiyeden gelip Memalik-i Hazret-i Şahaneye duhulüne muayyen olan ve kalp sürücülüĝüyle meşgul bulunan kimseler on seneden eksik olmamak üzere muvakkaten küreĝe konulur diye muharrer bulunduĝuna binâen merkûm Fakih Ali'nin bu hükme tevfiķan ve tarih-i hapsinden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç usûle bâ'det-tevfik on sene müddetle Trablusgarp'ta küreĝe konulması ve kaydına işaret olunmak üzere tarih-i hapsinin bu tarafa iş'ârı ve bîmedhâl oldukları anlaşılan merkûman Mehmet bin Ali ve Abdülkadir'in dahi kayd-ı kefaletten çıkarılması husûslarının vilayet-i müşarunileyhaya emr ve iş'âr buyrulmasına ve kalp akça ve alât ve edevâtın dahi emsali veçhile hıfz olunmak üzere Hazine-i Hassa Nezaret-i celilesine gönderilmesine karar verildi.

Muhâkemat-ı Cezaiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir

Manastır sancaĝında vâki Tikveş kazasına tabi Kavadar karyesinde kalp akça imal eyleyen Köprülü kazasına muzaf Koçiler karyeli Aşık Raşit ile mezbûr Kavadar karyeli Süleyman Ağazade Ahmet Bey haklarında icrâ kılınan tetkikat-ı nizâmiyeyi mutazammın Süleyman'ın velayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliyyeye vârid olan 18 Safer sene 289 (m. 27 Nisan 1872) tarihli ve on beş numaralı tahrirat-ı cevabiyesiyle dîvân-ı temyiz-i vilayet ve meclis-i temyiz-i liva ve meclis-i davâ-i kaza mazbataları ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlaa olundu.

Evrak-ı mezkûre mündericâtından seksen altı senesi temmuzunun sekizinci günü mumaileyh Ahmet Bey'in yedinde kalp mecidî çaryek görölmesi ve mezkûr mecidîyi Aşık Raşit'in imal ettiĝi istihbar kılınması üzerine tetkikat-ı istintâkiyeye ledel-ibtidar merkûm Aşık Raşit bu babda medhâlini inkâr eylemiş ise de mir-i mumaileyh merkûm Aşık Raşit müsafêret tarikiyle akrabasından Hacı İsmail Aĝa'nın hanesinde ikâmet etmekte olduĝu halde talim-i hüner ve marifet zımnında kendisini bil-iĝfâl Resde nam çiftliklerine götürerek Petre nam kimesnenin hâlî bulunan hanesinde [7] kırk beş kadar beyaz mecidî çaryeĝi imal edip kalplarıyla beraber kendisine vermekle alıp bir duvar dibine vaz' eylediĝini muarrız-ı ikrarda beyân eylemesine ve Petre'nin oĝlu Hristo dahi babası çiftte olduĝu halde ekmek almak üzere dereden odalarına geldiĝinde Ahmet Bey ile Aşık Raşit'i odada gördüĝü halde ilaç yapmakta olduklarından bahisle kendisini def

edip kapıyı kapadıklarını ve iki saat sonra bunlar odadan çıkıp gittiklerinde söndürölmüş ateş ve un gibi yere dökölmüş beyaz bir şey gördüğünü ve bakkal Hristo veledi Estoban dahi Ahmet Bey ile Aşık Raşit gelip kendisinden bir kıyye alçı ile kırk paralık semmü'1-fâre aldıklarını ve fırıncı Stavri de merkûmânın dükkânına gelip bir parça alçı pişirip bir beze sararak alıp götördüklerini ve tüfekçi İbrahim'in karındaşı Hüseyin dahi Ahmet Beyle Aşık Raşit'in dükkânına gelip teneke aldıklarını vicahen ihbar etmelerine ve Ahmet Beyle beyân eylediği mahalde bir kese derûnunda kırk adet kalp mecidî çaryeği ile alât ve teneke ve alçı gibi şeylerin bulunmasına nazaran merkûm Aşık Raşit'in inkârı vâhî olarak mezkûr mecidî çaryeklerini imal ettiği tahakkuk etmiş ve mir-i mumaileyhin hodbehot fiil-i mezkûru irtikâba adem-i iktidarı hâl ve kâllinden istidlâl olunması cihetle kendisinin Aşık Raşit tarafından bil-iğfâl fiil-i mezkûrun icrâsında birlikte bulundurduğu ve cerîde-i nüfusa bil-müracaa mir-i merkûmun henüz on beş yaşında mürâhik bulunduğu anlaşılmış olduğundan bahisle Aşık Raşit'in yüz kırk üçüncü madde-i kânuniyeye tatbîkân on sene müddetle küreğe konulması ve Ahmet Bey'in dahi kırkırıncı madde mucibince iki buçuk sene müddetle haps olunmasına istiş'âr kılınmıştır.

Müfâd-ı iş'âra nazaran merkûm Aşık Raşit'in mir-i mumaileyhi bil-iğfâl birlikte mahal-i mezkûre götöruerek kalp akça imal eyledikleri Ahmet Bey'in ikrarı ve emârât-ı meşrûha delaletiyle tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz kırk üçüncü madde-i kânuniyede Devlet-i Aliyyede tedavülü nizâman makbul ve mukarrer olan altın ve gümüş meskukata takliden meskukat kat' eden kimse on seneden eksik olmamak üzere muvakkaten küreğe konulur ve kırkırıncı madde-i kânuniyede hadd-i buluğa vâsıl olmayan mücrim muhârik bulunduğu yani fiil ve amelinin neticesi bir cürm olacağını fark ve temyîz ederek müteammiden ol cürmü işlemiş olduğü sûrette eğer cürmü muvakkat kürek veya muvakkat kalebentlik ya nefy-i muvakkat cezalarını mucib-i cerâimden ise ıslah-ı nefis için cürmünün müstelzim olduğü ceza müddetinin rub'undan nihayet sülsü miktarı müddete dek hapis olunur ve beş seneden on seneye dek zabtiye nezareti altına alınır diye münderiç bulunduğuna mebni merkûm Aşık Raşit'in hükm-i evvele tatbîkân ve tarih-i haps olan seksen yedi senesi Rebiyülevvelinin on yedinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu maddede münderiç usûle bâ'det-tevfık on sene müddetle Selanik'te küreğe konulması ve mumaileyh Ahmet Bey'in dahi hükm-i ahire tatbîkân ve tarih-i mezkûrdan itibaren iki buçuk sene müddetle haps olunarak beş sene müddetle dahi Zaptiye Nezareti altına alınması husûslarının vilayet-i müşarunileyh emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol babda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezaiye Dairesinden Verilen Mazbatanın Sûretidir)

Kandiye şehri haricinde vâki' Miskinlik mahalleli müteveffâ Arnabutâki Tahir'in yirmi yaşında kerimesi Nesibe'nin katili olan asâkir-i zaptiye onbaşılardan mahalle-i [8] mezkûreli Çelebi nam şahıs hakkında icrâ kılınan tetkîkât-ı nizâmiye ve murâfaa-i şer'i'yeye şamil Girit vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliyeye vürûd eden 20 Safer 289 tarihli ve elli bir numaralı tahriratıyla dîvân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i liva mazbatası ve i'lâm-ı şer'i ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı nizâmiye meâllerinde 87 senesi Rebiyülevvelinin on dördüncü gecesi mezbûre Nesibe'yi komşularından zaptiye Mehmet onbaşının zevcesi Reşide hanesine çağırıp vuku bulan tavassut ve iğfalleriyle merkûm Çelebi mezbûreyi Ak Tabya nam mahallin haricinde vâki' vakıf tarlaya götürerek bıkırini izâle ettikten sonra bıçakla darp ve cerh eylediği iddia kılınması ve muayene ettirildikte mezbûre Nesibe'nin henüz bıkırinin izâle kılındığı kâbile tarafından ve boğazının etrafıyla sağ omzu altında otuz üç adet cerh olarak kanın kesret-i cereyanıyla bir şey akıl edememesinden ve yaraların şişmesinden nâşî kırk sekiz saat mürurunda vefat eylediği rapor ve tabib tarafından haber verilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidar merkûm Çelebi leyle-i mezkûrede kale derununda bulunan hükûmet konağında olduğunu ve mezbûreyi henüz görmediği gibi don ve gömleklerinde görünen kanın ayağında bulunan çibandan bulaştığını beyân ile fazîha-i mezkûrede olan müdhal ve malumatını külliyyen inkâr etmiş ise de mezbûre Nesibe vefatından evvel şuuru yerinde iken merkûm Çelebi ile evvelce vuku' bulan mükâlemeleri veçhile leyle-i mezkûrede saat üç buçuk raddelerinde gelip kendisini kapının önünde bulmasıyla bilâ-rıza tebâüd etmiş ve Mehmet onbaşının zevcesi Reşide örtünmek üzere bir çârşeb vermiş olduğu gibi Mehmet onbaşı dahi Lemki? nam mahale kadar gidip avdet ettikten sonra kendileri mezkûr tarlaya giderek orada merkûm Çelebi bıkırini izâle ile civarda bulunan lağıma götürerek başını dizine vaz' ile seni öldüreceğim zira beni çok rencide eyledin diyerek kasaturasıyla cerh eylediğini beyân ve tezkâr etmesine ve merkûm Mehmet onbaşı leyle-i mezkûrede saat dört raddelerinde merkûm Çelebi ile mezbûrenin birlikte gittiklerini görmüş ve aşinalık etmiş olduğunu ve bunların yekdiğerine muhabbeti olması cihetle hatırına sui hâl gelmediğini ve zevcemi dahi o gece Çelebi ile Nesibe hanesine gelerek talebi üzerine mezbûreye bir çârşeb verdiğini ve ol sırada Çelebi ile zevci Mehmet konuşmuş iseler de ne söylediklerine malumatı olmadığını ve mahalle-i mezkûreli Velizâki İsmail dahi Çelebi ile Mehmet onbaşının konuşmakta olduklarını gördüğünü ma'al hilâf ihbar etmelerine ve neferat-ı zaptiyeden Hüseyin leyle-i mezkûrede hükûmet konağı kapısında nöbetçi olduğu halde merkûm Çelebi'nin saat sekiz raddelerinde hariçten konağa geldiğini ve neferat-ı merkûmeden Abdülcemil dahi merkûm Çelebi'yi vakt-i mezkûrda elbisesiyle koğuşa girerken gördüğünü kezalik ma'al kasem haber vermelerine ve mahalle-i mezbûreli İbrahim dahi Nesibe'nin hanesi Çelebi'nin hanesinin karşısında olduğu cihetle vukudan on gün evvel bunların yekdiğerine elleriyle işaret eylediklerini görmüş olduğunu ihbar ve Yenikapı mahalleli Fatma dahi leyle-i mezkûrede sokakta kim olduğunu fark ve teşhis edemediği adamlardan birisinin gidip alacağım rıza göstermez ise öldüreceğim demiş olduğunu ifade edip bu sözü Emine nam hatun tarafından dahi tasdik ve tezkâr kılınmasına ve meclis-i temyiz âzâsından (bakiyyesi sonra)

2.2. Cerîde-i Mehâkim 2. Sayı Transkripsiyonu³⁴

[9] CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Rebiyülevvel</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Nisan Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
2	1	1290		16	1289	9

İşbu gazete ileride haftada iki defa çıkarılmak üzere şimdilik beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâ'badı)

Mamaraki Kostantino ile mübaşir Ahmet Ağa mezbûre Nesibe hastanede tedavi olunduğu esnada merkûm Çelebi kendisini cerh eder iken hayli çabalamış ise de bir şey yapamayıp fakat kasaturanın kınını ısırmış olduğunu söylediğini haber verip merkûm Çelebi'nin kasaturasının kınında dış alâmetleri görülmesine ve merkûmun ayağında çiban olmayıp topuğunda kunduranın sürçmesinden hâsıl olmuş bir nişan var ise de bundan kan çıkmayacağı tabîî anlaşıldığı halde merkûmun gömleğiyle donunda ve uçkurunda eser-i dem bulunmasına nazaran merkûm Çelebi'nin inkârı vâhî olarak rızasıyla mezbûreyi götürüp bokrini izâle ettikten sonra meçhul olan bir sebep üzerine bit-tehevvür min gayr-i taammüd cerh ve katl eylediği ve tahkîkât-ı nizâmiyeye göre Mehmet onbaşı ile zevcesi Reşide'nin dahi bu babda tavassutla mezbûre Nesibe'yi fuhşiyata tahrik ve iğrâ' ettikleri anlaşılmış olduğundan iki yüz birinci madde-i kânuniye mucibince Mehmet onbaşının dört ve Reşide'nin iki mah müddetlerle hapsiyle beraber merkûm Çelebi'nin yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfikân on beş sene müddetle küreğe konulması istiş'âr kılınmıştır.

Mezkûr i'lâm-ı şer'î meâlî dahi asâleten ve vesâyeten müddeî bulunan Kasap Osman ile Fatma hatun kâtil İbrahim Çelebi'nin inkârına mukârin tasaddî eyledikleri davâlarını ispattan izhâr-ı acz edip talepleriyle merkûm Çelebi'nin bil-muvâcehe bir nehc-i şer'î tahlîf olunmağın mucibince merkûman Kasap Osman ve Fatma hatunun davâ-yı mezkûreleriyle mezbûr Çelebi'ye bilâ beyne muârazadan men olunduklarını beyândan ibaret olmakla bu sûrette merkûman Osman ve Fatma'nın fîmâ bâ'd husus-ı mezkûrda mezbûr Çelebi'ye bilâ beyne muârazaya kâdir olmayacakları cânib-i fetvahaneden zahr-ı i'lâma işaret olunmuştur.

Medlûl iş'âra nazaran merkûm Çelebi'nin mezbûre Nesibe'yi Mehmet onbaşı ile zevcesi Reşide'nin tavassut ve tahrikiyle [10] alıp tarlaya götürerek bokrini izâle ettikten sonra cerh ve katledildiği emârât-ı kaviye-i mevcûde ile mütebeyyin olduğundan mahallince merkûm Çelebi'nin bir şahsı min gayr-i taammüd itlâf eden kimsenin on beş sene müddetle küreğe konulmasına dair olan yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-

³⁴ CM., Nr. 2, H. 1 Rebiyülevvel 1290/M. 29 Nisan 1873.

i evvelisine tevffikan icrâ-yı mücâzâtına karar verilmiş ise de merkûm Çelebi'nin tarlada izâle-i bikre ictisâr ettikten sonra mezbûreyi lağımın derûnuna götürerek otuz üç mahallinden cerh etmesi eser-i tehevvue haml olunamayıp bu cinayeti tasavvur ve tasmîm ile taammüden ikâ eylediğine delil-i kâfi olduğu gibi mezbûrenin rızasıyla hâsıl olmuş olan ve bu cihetle cünha derecesinde görünen izâle-i bikr kaziyesine mücâserat ettikten sonra îkâ-i katle kıyam etmesine göre hareket-i vâkıasının madde-i mezkûrenin fıkra-i evvelisine tatbikinden isâbet görülemeyip işbu fiili madde-i taammüde nazarla bir kimsenin taammüden katıldığı kânunen tahakkuk eyler ise kânunen idamına hükm olunacağına dair olan yüz yetmişinci madde-i kânuniye ve cünhayı ba'del icrâ telef-i nefis kaziyesi âher bir cinayeti icrâ eder iken ya kabl-el icrâ veya ba'del icrâ veyahut bir cünhayı bera-yı icrâ vuku bulmuş ise telef-i nefis eden şahsın kânunen idam cezasıyla mücâzât olunacağını mübeyyin bulunn mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i ahirisi ahkâmına muvâfık olduğundan bu hükümlere tevffikan merkûm Çelebi'nin idamı lazım gelir ise de bervech-i muharrer katl gayr-i müteammîd itibar edilerek on beş sene müddetle küreğe konulmasına karar verilmiş olmasına ve kırk yedinci madde-i kânuniyede idam cezasının küreğe tebdili mutlaka irade-i mahsûsa-i padişahiye menûttur ve yüz yetmiş ikinci madde-i kânuniyede dahi kısas ya idam cezalarından affolunan kâtil müebbeden veyahut on beş seneden ekall olmamak üzere muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunmasına mebni merkûman idamdan aff-ı makrun-ı müsâade-i merhamet-i mu'tâda-i hazret-i padişahi buyrulduğu halde mezkûr yüz yetmiş ikinci madde-i kânuniye mucibince idama bedel müebbeden küreğe konulmak üzere Kıbrıs'a i'zâm olunması ve mezbûre Nesibe'yi fuhşiyata iğrâ' etmiş olan Mehmet onbaşı ile zevcesi Reşide haklarında ta'yîn ve tahdîd olunan mücâzâtın yolunda ve muvafık-ı kânun görüldüğü husûslarının vilayet-i müşarünileyhe ve merkûm Çelebi'nin vusûlünde ol veçhile küreğe konulması cihetinin dahi Kıbrıs mutasarrıflığına emr ve îş'âr buyrulmasına karar verildi ol babda emrû ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Birinci Nüşanın Mukaddimesinde Beyân Olunduğu Veçhile Muhâkemat Vezâifine Dair Olan Nizâmât ile Muahharan ve İcra kılınan Bazı Usûl ve Tadilat Peyderpey Neşr ve İlan Olunacağı Misillü İşbu İkinci Nüşaya Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin Nizâmname-i Esasiyesi Derç Olunmuştur)

Sûret-i Hatt-ı Hümayun

(Mucibince Amel Oluna)

Zât-ı şevket semât-ı hazret-i mülûkânenin ikmâl-i ıslah-ı ahvâl-i mülk ve millet ve her yüzden temin-i hukuk-ı ahâli hakkında daima müstemiren masrûf olan himem-i celile ve ikdâmat-ı aliyye-i hazret-i mülûkâneleri cümle hayriyesinde olmak üzere umûr-ı hukukiyenin hükûmet-i icrâiyeden külliyyen tefrîkiyle murâfaat ve muhâkemat-ı vâkıada hukuk-ı ibâdın bir kat daha temini yani bu ma'kule-i umûrda hükûmet-i icrâiyenin müdahaleye salâhiyetinden kemâ yenbağî cereyan-ı adl ve hakkaniyete ârız olabilecek mevânî'in def'i [11] nezd-i meâli vefd-i hazret-i mülûkânede tensîb ve tasvib buyrularak ol babda isâbetefzâ-yı sudûr olan emrû ferman-ı cenâb-ı padişahi mucibince ve usûl-i

mezkûreye tatbîkan Devlet-i Aliyye'de deâvî-i kânuniye için en büyük mahkeme olmak üzere bu defa tesis buyrulan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin nizâmât-ı esasiyedir ki bervech-i âtî beyân olunur.

Birinci madde. Kânunen ve nizâmen rü'yet olunan deâvî için en büyük mahal-i rü'yet olmak üzere Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye namıyla bir büyük mahkeme-i kânuniye tesis buyrulmuştur.

İkinci madde. Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye mehâkim-i şer'îyyede rü'yet olunan hukuk-ı şer'îyye ve cemâat-i gayrimüslimeye ait deâvî-i mahsûsa ve meclis-i mahsûsada görülen ticaret mesâlihî müstesna olmak üzere hukuk ve muâmelât-ı âdiyeye ve cinâyâta müteallik olup kavânîn ve nizâmât-ı umumiyeye tatbîkan fasl ve hükm olunan mesâlihten evvelâ usûlen ve nizâmen kendisinin muhâkemesine muhavvel olan davâyı rü'yet eylemeye sâniyen sâir mehâkim-i kânuniyeden rü'yet olunan deâvîdan usûlen istînâfı lazım gelen veyahut yine derecesi usûlen muayyen olan davâdan müddeî veya müddeâ aleyh taraflarından istînâf kılınan mesâlihî rü'yet ve tetkikine memurdur Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye şahsın beyinde rü'yet eylediği deâvî-i nizâmiyeden bir davânın neticesi şahıs ile hükûmet beyinde bir davâyâ taalluk eder ise ol davâyı Şûrâ-yı Devlet'e naklettirecektir.

Üçüncü madde. Hukuk-ı âdiye ve muamelât-ı ticaretten gerek usûlen ve gerek istînâfen en sonraki derecede bir davâyı rü'yet ve hükme memur ve mezun olan mecâlis-i kânuniyenin sûret-i murâfaası hükm ve i'lâmı hakkında müddeî veyahut müddeâ aleyh tarafından ta'rîz ve iddia vukuuyla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye mürâcaat olundukta işbu davânın sûret-i cereyanını tetkik ile sûret-i murâfaa ve hükm ve i'lâmı kânun ve nizâma muvâfık olmadığını görür ise ol hükm ve i'lâmı beyân-ı esbâb ederek fesh berle terkar rü'yetini ya i'lâm-ı münfesihi vermiş olan meclise veyahut diğer münasip göreceği bir meclise havale edecektir.

Dördüncü madde. Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye iki daireye münkasım olup bunun birisi münhasıran mücâzâta müteallik husûsatın ve diğeri ahkâm-ı kânuniyeye ait olan hukuk ve muamelât-ı âdiyeye müteallik deâvînin fasl ve hükmüne memurdur fakat re'sen rü'yet ettiği veya istînâfen gördüğü davânın bir büyük ehemmiyeti olur ise heyet-i meclisin ictimayla rü'yet olunur.

Beşinci madde. İşbu meclis Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye reisi namıyla vekâleten bir zâtın taht-ı riyasetinde olup her bir dairesinde birer reis vekili bulunacak ve her dairesi reis vekilleri ile beraber akıllı beşer ve ekseri onar âzâdan mürekkeb olup alel umum meclisin umûr-ı tahririyesine nezaret etmek üzere bir baş kâtip olacaktır.

Altıncı madde. Azâdan başka olarak mecliste altı mümeyyiz olup bunlar icabına göre her iki daireye tefrîk olunur.

Yedinci madde. Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale olunan deâvî ibtida mümeyyizler ma'rifetiyle tetkik ve terettüb edecek ahkâm-ı kânuniye ile tatbik olunduktan sonra müteallik olduğu dairede fasl ve hükm olunacaktır.

Sekizinci madde. Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye reisi ve reis vekilleri ve âzâsı ve mümeyyizleri bâ-irade-i seniyye nasb ve ta'yîn buyrulur âzâ-yı meclis rütbe-i dîvâniyeden herhangi rütbede bulunur ise bulunsunlar meclisçe hukuk-ı mütesâviyeye nâil ve Şûrâ-yı Devlet âzâsıyla mütesavidirler ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye [12] âzâsının îstîfası vuku bulmadıkça veya daha bir memuriyete ta'yîn veyahut bil-muhâkeme müttehim olduğuna hükm olunmadıkça azl olunmayacaktır.

Dokuzuncu madde. Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin murâfaa ve hükümlerine icrâ memurlarından hiçbir kimsenin dahl ve tarazzî olamayıp hükûmet-i icrâyâ yalnız tefrîk-i davâ yolunda havale-i mesâlih ile dîvân-ı hükm ve i'lâmlarını icrâyâ memurdur.

Onuncu madde. Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin rü'yet ve faslına memur olacağı deâvînin envânını ve mevad-ı hukukiye ve cezâiye usûl-i muhâkematı ve hükm ve kararlarının sûret-i arzını mübeyyin iktiza eden nizâmât Şûrâ-yı Devlet'te bil-müzakere bâ irade-i seniyye mevki-i icrâyâ konulacaktır.

Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin muhâkematı aleni olup fakat her ne vakit tensîb eder ise muhâkematın hıfz olarak cereyanını hükmedebilir 8 Zilhicce sene 1284.

(22 Şevval 89 Tarihiyle Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i Celilesi Cânib-i Âlisine Takdim Olunan Mazbatanın Sûretidir)

Galata'da Havyar Hanı'nda sâkin Hristaki Anastasiyadi ile hemşireleri Anika ve Domini ve Giryagice'nin müteveffâ biraderleri Tanaşaki'nin zevcesi Beşiktaş sakinelere Kadenko biraderleri merkûmun hîn-i vefatında iki çanta ile eşya-yı sâiresini sirkat etmiş olduğu beyânıyla bunların zâhire ihrâcı hakkında vuku bulan iddiaları üzerine keyfiyet Beyoğlu merkez bidâyet mahkemesi ceza dairesine havale buyrulup bu babda bir gûna istintâkları icrâ olunmaksızın işin şer'-i şer'îfe havalesine karar verilerek ol babda tanzim ve takdim olunan mazbata bâ buyruldu-i âli sadr-ı Rumeli semahatlı efendi hazretleri tarafına havale buyrulmuş ise de husûs-ı müsted'â sirkate müteallik olup ceza dairesince rü'yeti lazım gelen mevaddan bulunduğundan ve binâberin karar-ı mezkûra kâni olmadıklarından bahisle huşu-i mezkûrun istînâfen rü'yetini müsted'i takdim eyledikleri arzu halleri fi 19 Cemaziyelahir sene 289 tarihinde cünha dîvânına havale buyrulmaktan nâşî mezkûr mazbata evrak-ı müteferrişiyle beraber bâ tezkire celb ile kırâat ve mütâlâa olundu.

Mazbata-i mezkûrenin hülâsa-i mündericâtı tarafeyn celb ile müsted'ilerinden sûret-i iddiaları istifsar olunduktan müteveffâ-yı merkûmun terekesi kassam-ı askerî marifetiyle tahrir olunduktan sonra emvâl-i metruke kendileriyle Kadenko'dan mütevellide kerimesine münhasır olduğu cihetle hisse-i irsîyelerinin tefrîk ve taksimi için Bâb-ı Fetva-i Penâhîye gittikleri sırada mezbûre Kadenko hamile olduğunu beyân etmesiyle tefrîk-i miras maddesi vaz'-ı hamle ta'lîk edilmiş ise de kendileri mezbûrenin işbu ifadesini kizbe haml ile vaz'-ı hamlin zamanını gözetmekte oldukları halde mezbûre kendinden mütevellid olduğu beyânıyla bir veled-i zükûr meydana getirmiş ise de Cemiyet-i Mülkiye-i Tıbbiye'den verilen karar raportünde gösterildiği veçhile icrâ kılınan muayenede vaz'-ı haml vukuu katiyen kestirilememiş olması mezbûre mahzan menfaat-ı

zâtiyesi için kendilerini hisse-i musibelerinden mahrum etmek emeliyle işbu çocuğu bir yerden tedarik etmiş olacağına delalet edeceğini ve bir de müteveffânın iki çantası olup birini yanında taşımakta ve diğeri konsolid memlû olarak bedestendeki kasasında küşâd olduğu sırada derununda bulunan çanta tehi-i zuhur eylediğinden ve bu çanta ile kasanın anahtarları mezbûre Kadenko'da durduğundan bunları dahi ketm etmiş olacağını beyân ile icrâ-yı iktizasını [13] istid'a ve mezbûre Kadenko dahi bu çocuk kendisinden mütevellid veled-i sahihi olduğunu ve müteveffâ-i merkûmun hastalandığı esnada harçlığı kalmadığından kendisine vuku bulan teklifi üzerine bedesten bekçisi hazır olduğu halde kasadan biraz harçlık alıp sarf etmiş iseler de çanta derunundaki konsolitlerden malumatı olmadığını ifade ve inba ile müteveffânın metrukatı marifet-i şer' ile mühür altında olup derdest-i rü'yet ve tesviye idüğünü beyân ve ima eylemiş olmalarıyla siyâk-ı ifadata göre kâffe-i metrukat taraf-ı şer'-i şer'îften zabt ve tahrir ve sûret-i taksimi dahi Kadenko'dan vaz'-ı hamline ta'lik olunarak keyfiyet şer'an derdest-i rü'yet ve tesviye bulunmasına ve icrâ ettirilmiş olan muayeneye dair verilen raport bir karar-ı katiyi hâvi olmamasına nazaran herhalde keyfiyet mevad-ı şer'îyeden görüldüğüne mahkemece karar verilmiş olduğu beyânından ibaret bulundu.

Müsteniflerden karar-ı mezkûr hakkında olan itirazları ledel-istifsar mezkûr mazbatada muharrer ifade ve iddialarını tekrar ile merkûm Hristaki biraderi Tanaşaki'nin vefat eylediği esnada daima yanında taşıdığı konsolid çantasıyla sandığında hıfz etmekte olup derununda beş yüz liralık konsolidi bulunan diğer çantasını bir aralık müteveffânın zevcesi bulunan müstenif-i ileyha Kadenko'dan sual ettiklerinde Sandal bedestenindeki sandıkta mahfuz idüğü ve harik vukuu havfından nâşî mezkûr sandığa iki adet çubuk takımı dahi vaz olunup anahtarları kendisinde bulunduğu cevabını vermiş ve bir hafta mürurunda mezkûr sandık kassam efendi tarafından getirtilip tarafeyn hazır olduğu halde küşâd olunarak içinde sekiz yüz liralık konsolid ile bazı defter ve senedat zuhur etmiş ise de sâlifüzzikr iki çanta ile çubuk takımları zuhur etmediğinden beynlerinde münâza'a vukuuyla ol vakte kadar mezbûre Kadenko hamile olduğuna dair bir söz söylememişken ol vakit bir buçuk aylık hamile bulunduğunu irad ve beyân eylediğinden taksim-i tereke husûsu mezbûrenin vaz'-ı hamline talik olunarak mezkûr sandık cânib-i kassamdan bedestene iade kılındığından ve mezbûrenin hamlinde iştibah hâsıl eylediklerinden bazı kâbilelere muayene ettirmek murad eylediklerinde muvafakat edip zahiren dahi haml alâmeti görülememiş olduğunun üzerine iddiaya kıyam ile eğer ki mezbûre mahkeme-i mezkûreye muahharan celb olunmuş ise de usûlû üzere istintâkları icrâ olunmayıp tarafeyn mahkemece badel-isticvâb keyfiyetin şer'-i şer'îfe havalesine karar verildiğinden işbu karar kendilerini iknaya kâfi olmadığını bil-beyân mezbûre Kadenko'da lohusa hali dahi görülemediği mevcut olan raportler meâllerinden müsteban olarak şu halde mezbûrenin meydana koyduğu çocuk kendisinden tevellüd etmemiş olacağını irad ve ityân ile bu cihetini ve bir de mezkûr çantalar ile çubuk takımları hakkında tahkikat ve tetkikat-ı mukteziye icrâsıyla hakikat-i halin zahire ihracını ifade ve istid'a ve karar-ı mezkûr hakkında olan itirazları bundan ibaret olup çocuk hakkında olan iddiaları Bab-ı Zaptiyeye memur kâbile ile Mekteb-i Tıbbiye ebelerinden madam Rober ve Aşkine'nin istintâklarıyla tebeyyün edeceğini beyân ve inba ederek hemşireleri

mezbûratan Domeni ve Anika dahi ber minval-i muharrer beyân-ı keyfiyetle iddiada bulunduklarından mezbûre Kadenko'nun istintâkı bil-icrâ zevci tuhfeci Tanaşaki'nin vefatından yirmi ay mukaddem kendisini akd ederek güzeran eden seksen yedi senesi martı ibtidasında bir kız çocuk doğurup altı ay kadar kendisi süt verdikten sonra Gireli Katerina'yı süt ana tutup dört mah dahi mezbûre tarafından [14] ırzâ' olunarak ba'dehu yalnız emzik ile beslenip bundan tahminen on üç on dört mah mukaddem zevci merkûm vefat ederek o esnada iki iki buçuk aylık kadar hamile olup zevcinin vefatından altı mah yirmi gün mürûrunda Beşiktaş'ta Meydan Sokağında müste'ciran sakin eniştesi terzi başı Yorgaki'nin hanesinde ve seksen sekiz senesi martının nihayeti olan bir cuma gecesi saat altı raddelerinde kendisinden tevellüd etmediği iddia olunan erkek çocuğu eski ebesi Beşiktaşlı Zoiçe ve büyük kız karındaşı Anika ve müteveffâ K1sti'nin kızı Arasti ve tüccar Yorgo'nun zevcesi Anika ve kız karındaşı kızı Kebelantiye? hazır bulundukları halde doğurmuş idüğünden bu çocuğun kendisinden mütevellid idüğünü mezbûreler ile ve ol gece dua etmiş olan rahip Nikola Efendi ile ispat edeceği gibi hamile bulunduğunu dahi isimleri mazbut olan sâir kadınlar ile ispat eyleyeceğini ve çocuk tevellüdünün ikinci günü rahip Kalinos Efendi tarafından vaftiz olduğunu bil-beyân müstenif-i merkûmunun bu babda vuku bulan ifade ve iddiaları hilâf ve izaçtan ibaret bulunduğunu ve eğer ki müstenifler tanımadığı kadınlar ile hanesine gelip muayene ettirmek murad etmiş iseler de havf ve adem-i emniyete mebni muvâfakat etmediğini ifade ve dermiyân eylediğinden müstenif-i merkûmunun beyân eyledikleri kâbileler badehu icap eder ise celb olunmak üzere evvel emirde müstenif-i ileyhanın beyân eylediği ebe Zoiçe vesâirenin celbine bil-ibtidar ol babda yazılan müzekkere üzerine papaz Nikola Efendi ile ebe Zoiçe ve kız çocuğunun süt anası Katerina ve dikişçi Arasti ve hacı Manol'ün kızı Ardemisye ve müstenif-i ileyhanın yeğeni Flanti ve hemşiresi Anika bil-vürûd bunlardan rahip mûmâileyh ile Anika'dan ma'dasının tahlîfleri bil-icrâ tarafeyn hazır olduğu halde malumat ve meşhûdatları münferiden tetkik-i sual olundukta ebe Zoiçe müstenif ileyha Kadenko'nun iki buçuk aylık hamile olduğuna kesb-i ittıla ettikten sonra Makri Karyesine azimet ve muahharan avdet ederek Beşiktaş'ta kâin hanesinde ikamet etmekte olduğu halde bir gece mezbûrenin hanesine davet olunarak gitmiş ve ol gece tahminen saat beş altı kararlarında meydanda olan erkek çocuğu müstenif-i ileyhadan tevellüd ettirmiş idüğünü ve mezbûre Ardemisye ve Flanti ve Anika'nın dahi hazır bulunduklarını beyân edip rahip mûmâileyh dahi bir gece sabaha kârib vuku bulan davet üzerine mezbûre Kadenko'nun hanesine giderek ayinleri üzere icap eden duayı bil-î'fâ avdet eylediğini ve ebe Zoiçe ile tacir Vero'nun zevcesi Anika'nın dahi orada hazır bulunduklarını bil-beyân bunun vukuu hangi ayda ve hangi günde olduğu hatırında kalmayıp ancak çocuğun hangi gün tevellüd eylediği kiliseler defterinde mukayyed olarak çocuk biraz zayıf olduğu cihetle tehhür etmeyerek ferdâsı dahi vaftiz olunduğunu ve kendisi minelkadim bu familyayı tanıdığını ifade ve ityân edip mezbûre Katerina dahi müstenif-i ileyha Kadenko kız çocuğuna süt vermekte iken hamile kaldığından zevcinin vefatından üç gün sonra kız çocuğunu ırzâ' etmek üzere gelip dört ay kadar Kadenko'nun yanında ikamet eylediğinden mezbûrenin hamile olduğunu bilir ise de ol vâkit hamli kaç aylık olduğunu bilemediğini ve vaz-ı hamlinde yanında bulunmadığını beyân edip mezbûre Arasti dahi

oğlan çocuk tevellüd etmezden iki gün evvel mezbûre Kadenko'nun hanesine gelip kalarak vaz-ı haml ettiği vâkit ebe Zoiçe ve Anika ile beraber olduğunu ve mezbûre Zoiçe ol gece saat yarım kararlarında gelip nısfül-leylde iki İslam kadınıyla bir erkek gelerek ebeyi [15] götürmek istemiş iseler de gitmediğini ifade ederek burasını mezbûre Zoiçe dahi tasdik edip Ardemisye dahi altı yaşından beri Kadenko'nun elinde büyüüp hamile olduğunu bildiğini ve fakat vaz-ı haml etmezden birkaç gün evvel pederinin isminin yortusu olduğu cihetle pederinin hanesine gidip vaz-ı haml ettiği gece yanında bulunamadığını söyleyerek mezbûre Flanti dahi erkek çocuğun Kadenko'dan hîn-i tevellüdünde ebe Zoiçe vesâire ile beraber oda içinde bulunduğunu ifade edip mezbûre Anika dahi mezbûre Flanti'nin ifadesini sûret-i tasdikte bulunduğundan ol gece ebe Zoiçe muhtarın hanesinden davet olunup olunmadığının ve çocuğun kilisede kaydı bulunup bulunmadığının tahkikine dahi bil-ibtidar Beşiktaş'ta Sinan Paşa Mahallesi muhtar-ı evveli Hacı Ahmet Ağa celb ile istifsar olundukta hamile bulunan zenciye cariyesinin vaz-ı haml zımnında geçen sene Saferü'l-Hayrın ikinci gecesi mezbûre Zoiçe'yi hanesine getirtmek üzere mahalle bekçisi Tahsin ile ol esnada müsaferat hanesinde bulunan Fatma Hanım ve Çerkes cariyesini gönderdiğinden mezbûre hanesinde bulunmayıp terzi başının akrabasından bir hatunun vaz-ı haml zımnında terzi başının kilise meydanında olan hanesinde olduğu bil-istihbar üç defa gidilip nihayet gece tahminen saat altı raddelerinde getirilerek yarım saat mürurunda zenciye-i mezbûreyi tevellüd ettirmiş idüğünü ve ol gece terzi başının hanesinde olan hatunun bir erkek çocuk doğurduğunu kâbile-i mezbûreden işittiğini ifade edip bekçi Tahsin ve Fatma Hanım ve cariyeye Renkikl dahi ağa-yı mûmâileyhin ifadesini bil-tasdik ol gece terzi başının hanesinde vaz-ı haml eden terzi başının baldızı denildiği bekçi-i merkûm tarafından ilaveten beyân ve tezkâr ve çocuğun tarih-i tevellüdü mazbut ve mukayyet olup olmadığının beyân ve iş'ârına dair yazılan müzekkereye cevaben mezbûre Kadenko'dan bin sekiz yüz yetmiş iki sene-i miladiyesi şehr-i martının otuz birinci gününde bir çocuk tevellüd edip sene-i mezkûre nisanının birinci gününde vaftiz edilerek ismi Atanaş tesmiye olunmuş olduğu Rum Patrikhanesi'nden beyân ve iş'âr olunduğunun üzerine erkek çocuğu kimin ırzâ' eylediği mezbûre Kadenko'dan ledel-sual kendisi ırzâ' eylediğini söyleyip müstenife Domeni dahi erkek çocuğa mezbûre Kadenko filhakika süt vermekte ise de bu süt kız çocuğunun sütü olduğunu serd ve ifade ile diğer müstenifler ile beraber mezbûre Kadenko tarafından ikâme olunan şahitlerin bil-muvâcehe vuku bulan ifadelerini kat'a kabul etmeyeceklerini söyleyerek evvelki ifade ve iddialarında ısrar ile Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane tarafından mezbûre Kadenko'nun muayenesine dair verilen raport sıdk-ı müddeâlarına delil-i kâfi olacağını ifade etmeleriyle mezkûr rapört kıraat olundukta tıbben birden ziyade doğurmuş kadınların vaz-ı haml etmiş olduğunu ispat eden i'lâmat on beş günden sonra mevcûd bulunan onlar ile vaz-ı haml vakasını ispat etmek mümkün değildir diye muharrer olarak bu veçhile müstenif-i merkûmunun bazı ifadelerini teyit sûretinde görünmüş ise de öyle sıdk-ı müddeâlarına delil-i kâfi olacak derecede olmadığı anlaşılarak şu sûretle muhâkemata netice verildikten sonra keyfiyet mevki-i tezekkür ve mütâlaaya konuldukta kânunname-i hümayunun iki yüz beşinci maddesinde bir sabinin yerine diğerini koyarak değiştirmek yahut bir hatunun tevlid etmemiş olduğu çocuğu ondan tevellüd etmiş yerine

koymak gibi fezahatlere ictisâr edenler altı aydan üç seneye kadar haps olunur diye musarrah olduğuna mebni iddia olunan çocuk husûsunun **[16]** rü'yeti mehkîm-i cezaiyeye ait mevaddan olduğundan ve şahitlerin meâl tahlîf vuku bulan ifadatına ve mezbûre Kadenko bu çocuğa hamile kaldığını his eylediğinde Katerina'yı getirip kız çocuğunu ırzâ' ettirdiğini söyleyerek bu ifadesi Katerina tarafından dahi tasdik kılınarak erkek çocuğa vermekte olduğu süt Domeni'n ifadesi veçhile kız çocuğunun sütü olmayıp tabii erkek çocuğunun sütü olduğu anlaşılmış olmasına ve zikrolunan rapört meâlîne ve ber minval-i meşrûh icrâ kılınan tahkikat-ı sâireye nazaran müstenif-i ileyhadan tevellüd etmediği iddia olunan erkek çocuğun mezbûre Kadenko'dan mütevellid velet-i sahihi olduğu tebeyyün ve tahakkuk eylediğinden şu halde mahkeme-i mezkûrenin bu babda olan kararının bit-tabî feshi ve müsteniflerin mezbûre Kadenko'dan sirkat iddiasına hak ve salâhiyetleri olamayacağına mebni badehu çocuğa bir vâsi ta'yîn olunarak vâsi tarafından sirkat iddiası husûsunun dahi istînâfen rü'yeti iddia olunduğu halde ol vâkit icabına bakılmak üzere şimdilik bu cihetinin tahkik ve muhâkemesinden sarf-ı nazarla miras husûsunun yine mahkeme-i mahsusuna havalesi lazım geleceğine müttefikan karar verilerek tarafeyne bit-tebliğ mahkeme-i mezkûreye dahi ba-ilmühaber malumat î'tâ olunarak mezkûr havalesi mazbata leffen iade ve takdim kılındı.

(9 Ramazan sene 88 Tarihiyle Dîvân-ı İstinaftan Tanzim Kılınan İ'lam Sûretidir)

Kasap Kıstı ile İzzet Ağa beyinde ağnam esmânından dolayı tahaddüs eden davâyâ dair Mahkeme-i Ticaret üçüncü meclisinden verilen i'lâmın hükmü aleyhine itirazı hâvi mezbûr Kıstı'nın verdiği arzuhal 8 Cemaziyelevvel sene 88 tarihinde dîvân-ı istînâfa havale buyrulduğundan ve tarafeynin celbinde mezbûr Kıstı'nın kefâlet senedinde bazı gûna noksâniyet görünmesine mebni Kıstı'den sual olundukta hasmı İzzet Ağa cânibinden kabul eylediği cevabı verilmiş olduğundan muhâkemelerine bil-ibtidar arzuhal-i mezkûr evrak-ı müteferrisiyle birlikte okundu.

Arzuhal-i mezkûrda Tophane'de mukîm sığır kasabı İzzet ağa ile şerikleri Şükrü ve Nuri ve Hasan ve Mehmet beyler yedlerinde bulunan otuz yedi re's Kırım ağnamını hıyâr-ı rü'yet şartıyla beheri yüz ellışer guruştan kendisine fûrûht etmiş iseler de ağnam-ı mezkûrenin buraca hiçbir emsali fûrûht olunmamış idüğünden on üç re's şeriki Mehmet Ağa ve Ahmet Efendi dükkânlarında ve kendisinin dükkânında zebh olundukta lahmîne hiçbir müşteri zuhur etmeyerek zarar-ı külliye dûçâr olacağına mebni kusuru reddedildikte mûmâileyhimden yalnız İzzet Ağa'nın üçüncü meclise mürâcaat eylemesi üzerine murâfaalarında hıyâr-ı rü'yeti inkâr eylemesine mebni teklif eylediği yemini kabul edeceği ecilden üzerine beş bin şu kadar gurus hükm olunduğundan hükm-i mezkûreyi kabul etmediği hasebiyle işin istînâfen görülmesi istid'a olunmuştur. Selh-i Safer sene 88 ve 9 Mart sene 87 tarihli olan i'lâm-ı mezkûr sûret-i musaddakasının netice-i mezâyâsında İzzet Ağa koyun esmânından dolayı kasap Kıstı'den beş bin beş yüz elli gurus bid-davâ meblağ-ı mezbûrenin yirmi dört saat zarfında te'diye olunmadığı halde faiz ve mesârif alacağına dair 8 Şaban sene 86 tarihli ibraz eylediği protesto mütâlâa edildikten sonra mezbûr Kıstı isticvâb olundukta İzzet Ağa'nın ifadesi veçhile otuz yedi adet koyunu mübâyaa eylediğini ve on üçünün zebh edildiğini ikrar ile beraber cevabında

koyunları görmeyerek pazarlaşmış ve beğendiğini alıkoyup beğenmediği reddedilmek (Bakiyyesi sonra)

2.3. Cerîde-i Mehâkim 3. Sayı Transkripsiyonu³⁵

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Rebiyülevvel	Sene	(Pazartesi)	Nisan Rumi	Sene	Sayfa
3	8	1290		23	1289	17

İşbu gazete ileride haftada iki defa çıkarılmak üzere şimdilik beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(Dîvân-ı İstinaftan Tanzim Kılınan Mazbata Sûretinin Mâb'adı)

Husûsu şart kılınmış ve on üç re's zebh edilerek muayene olundukta zarar görünmüş olmasıyla kûsûrunu İzzet Ağa'ya teslim edildiği cevabını verip bu babda isbat-ı müddeâ edemediğinden yalnız beğendiğini alıkoymak şartıyla mukavele-i şifâhiyeleri olmadığına dair İzzet Ağa'nın tahlifini talep eylemesi üzerine İzzet Ağa'ya ol veçhile yemin verilmesi hakkında karar verildikten sonra tahvil-i lisan ile dört nefer şürekânın dahi tahlifini beyân edip halbuki kararın tebliğinden sonra ol sûretle kabul olunmadığı cihetle icabına bakılmak üzere keyfiyet yevm-i âher talik kılındığı halde mezbûr Kıstî'nin vürûd etmediği gibi mübâşiri marifetiyle çend defa haber gönderildikten sonra yazılan davetnameyi imza etmiş iken dahi gelmeyerek muvâcehedden imtina eylemekle yevm-i muayyende hazır bulunmamış idüğüne ve bu sûretle karar karineye istihsal etmiş ve kendisine hükm-i tâbi ve tufeyli bulunmuş olan bir muhâkeme üzerine teklif edildiği yeminden nükûl-i ahkâm-ı mecelleye nazaran ikrar-ı zımnî demek olduğuna mebni mezkûr beş bin beş yüz elli guruşun üzerine protesto tarihi olan seksen altı senesi şubatı'nın sekizinden seksen yedi senesi mayısı'nın sekizine değin üç aylık yüz altmış guruş faiz bil-zam cem'an beş bin altı yüz altmış beş guruşun mâ-masarif-i muhâkeme Kıstî'den tahsil olunmasına ve geçecek müddet için re'sülmâle başkaca faiz yürütülmesine ve maruz-zıkr koyunları müddeâ aleyh Kıstî kime teslim eylemiş ise ondan aramasına karar verildiği beyân olunmuştur.

Müstenif Kıstî'nin lâyihası i'lâm-ı mezkûrda pazarlıkta hıyâr-ı rü'yet şartı olmadığı beyân kılınmış ise de peşin satışta müşteri tamamen semenini te'diye edinceye değin bâyi'in bey'i tevkif etmesi ve binâenaleyh hasmının ağnamı teslim eylememesi ve bu misillü ağnam esmânından dolayı bir müddet zarfında verilmek üzere bir senet ve pusûla alınması lazım geleceği ve kâide-i esnaf iktizasınca numuneye bakılmadıkça kabul olunmayacağından [18] bu maddede hıyâr-ı rü'yet şartı bulunmadığı ve yirmi dört saat zarfında protestoya cevap verilemeyeceği derkâr iken hasmının protestosunda yirmi dört saat zarfında akçanın verilmediği halde zarar davâsına kalkışacağının beyân olunması

³⁵ CM., Nr. 3, H. 8 Rebiyülevvel 1290/M. 6 Mayıs 1873.

ihâfe ile para kapmak emeline mebni idüğü ve mal-ı mezkûrun cins ve hey'et ve numune ve mahali gösterilip ba'del akd muttali' olundukta hıyâr-ı rü'yet şartı olacağı husûsatını şâmildir.

Müstenif-i ileyh İzzet Ağa'nın lâyihası ağnam-ı mezkûrenin yalnız kendisinin malı idüğünü ve ağnamın esmânında kâmilten vermek üzere pazarlık ederek tesliminde güzidesinin on üçünü müstenif Kısti'nin zebh ile kûsûrunu redde kalkıştığından hemen protesto eylediğini ve müstenif Kısti mu'teber olup mukaddemâ dahi bilâ-senet beynlerinde ganem ahz ve î'tâsı vuku bulduğunu ve hayvanın zî-ruh olmayan şeyler gibi pazarlığı ba'del-icrâ tevkif olunamayacağına ve hayvanat-ı mezkûrenin numunesi tutulup zarar vukuunda mukavelesinin feshi usûlüne mugayir idüğüne Şehremaneti behiyyesinin ve esnaf loncasının kararları ispat olacağını müstenif-i ileyh Kısti otuz senelik kasap bulunmasına binâen malı görüp almış iken malı görmediğini beyân eylemesinin vâhî bulunduğunu müştemildir.

Müstenif-i ileyh İzzet Ağa'nın bir kıt'a arzuhali 5 Muharrem sene 88 ve 14 Mart sene 87 tarihiyle Şehremaneti behiyyesinden yazılmış olan i'lâmda tarafeyn kasap loncasına gönderildikte merkûm Kısti 5 Şubat sene 86 tarihinde beş bin beş yüz elli guraşa otuz yedi adet koç ahz ile on üç adedini zebh ve fûrûht eyleyip bâkîsini geriye vermek emelinde bulunmuş ise de bu sözün usûl-ı esnafa mugayir idüğünün anlaşıldığı münderiştir. Tarafeyn isticvâb olundukta müstenif Kısti mâruz-zıkr on üç re's ağnamı kendisi asla görmeyip adamının zebh eylemiş olduğu gibi kûsûrunu dahi görmediğini serd eyledi.

Müstenif-i ileyh İzzet Ağa mezbûr Kısti ağnamı görerek aldığı misillü on üç re'sini kendisi zebh ederek bey'i kabul eylediğini cevaben söyledi tafsilât-ı mesrudedden müsteban olduğu veçhile müstenif Kısti'nin itirazı müstenif-i ileyh İzzet Ağa'dan hıyâr-ı rü'yet şartıyla mübâyaa eylediği mâ'lûm-ul adet koyunu görmediği halde on üçünü adamı zebh ederek fena zuhûr eylediğinden reddine salâhiyeti olduğu ve hıyâr-ı rü'yet keyfiyetini hasmı inkâr eylediğinden derece-i evvelide yemin teklif eylemiş ise de hıyâr-ı rü'yet maddesinin müsbit olacağından ibârettir halbuki üçüncü mecliste müstenif Kısti bu iddiasını ispat edemeyerek usûl-i muhâkeme nizâmnamesinin otuz altıncı maddesi hükmünce hasmına yemin teklif eylediği halde muahharan yemin verdirmekten nûkûl ile ol babda olan hakkını iskât etmiş olduğu şöyle dursun zikrolunan on üç re's ganemi şeriklerinin zebh eylediğini istînâf arzuhalinde ikrâr eylemiş ve şeriklerinin zebh etmesi ba'del rü'ye olacağından iddia eylediği hıyâr-ı rü'yet maddesi bittabi hâsıl olarak yemin teklifine dahi hâcet kalmamış olmakla müstenif Kısti'nin kâffe-i itirazı vâhî görünerek i'lâm-ı mebhûsun yalnız yeminden istinkâf eylemesinin ikrâr-ı zımnî demek olduğu hakkında olan fıkrasının tashihiyle hükmü tasdik olundu binâenaleyh beş bin beş yüz elli guraşa protesto tarihi olan seksen altı senesi şubatının sekizinden seksen sekiz senesi teşrinisanisinin sekizine kadar yirmi iki aylık bin iki yüz yirmi bir guraş fâiz zam olunarak min hays-ül [19] mecmû' altı bin yedi yüz yetmiş bir guraşın müstenif Kısti'den bit-tahsil müstenif-i ileyh İzzet Ağa'ya teslim olunması ve vaktiyle îfâ olunamadığı sûrette güzêrân edecek müddet için re'sûlmâle başkaca fâiz yürütülmesi ve dava-yı mesârifiyle

on beşlik ceza-yı nakdinin dahi usûl-i muhâkeme-i ticaret nizâmnamesinin yüz on dokuzuncu maddesine tevfikân müstenif Kıstî'den alınmak üzere evvel emirde müstenif-i ileyh İzzet Ağa'dan ahz edilmesi hususlarına karar verilerek tarafeyne tefhim kılındı.

Bundan altı yedi ay mukaddem tebaa-i İraniye'den bir takım eşhâsın bir münâza'a-i şahsiyeden dolayı üzerlerine giden Zabtiye Nezâreti'ne müsellahen karşı durmaları ve onu müteakiben Vâlide Hanı'na tahassun eylemeleri cihetle derhâl sevk olunan asâkir-i nizâmiye kolu marifetiyle iktizâ edenler ahz ve tevkif edilmiş ve ahvâl-i âdileye tevfikân icrâ-yı istintâk ve muhakemeleri Dersââdet ceza dairesine havale olunmuş idi eşhâs-ı merkûmanın hasbel kâide istintaklarına teşebbüs olundukta îrâd olunan suallere cevap vermekten imtinâ' eyledikleri cihetle bu babda nasıl muâmele olunması lazım geleceği daire-i mezkûre riyasetinden suâl olup onun üzerine iktizâsı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i celilesinden cevaben mahkeme-i mezkûreye yazılmış olduğundan ve merkûmların bidâyet-i emirde istintâk memurlarına verdikleri cevaplar istiğrab olunacak bir sûrette olup nezâret-i müşarünileyhâdan bu babda mahkemeye edilen teblîgât ise şayet bu ma'kûle ahvâl zuhûrunda mahkemelerce ittihaz olunacak harekât için bir talimat hükmünde bulunduğu istintâkî hâvi varaka ile nezâret-i müşarünileyhânın buna dair olan sâlifüzzikr cevapnamesi sûreti bervech-i âti beyan olunur.

(Sûret-i Cevap)

Valide Hanı vak'asından dolayı mahbus olan acemlerin istintâk ve muhâkemesine teşebbüs olundukta îrâd olunan suallere cevap vermekten imtinâ etmiş olduklarından bu babda nasıl muamele olunmak lazım geleceği sualine dair tezkere-i behiyyeleriyle melfuf istintâkname mütâlâa olundu malûm-ı saâdetleri olduğu veçhile bu ma'kûle töhmetlerle itham olunan eşhasın müddeîsi kânun olup kendileri bu kânunun önünde müddeî aleyh olmak ve mahkeme ise işbu kânun hükmünü tebliğ ve icrâya bir vasıta bulunmak hasebiyle bunların hapslerini mûcib olan töhmetten teberriye-i zimmetleri veyahut bu töhmetlerin tahfif-i derecâtı hakkında bir diyecekleri olduğu halde huzûr-ı mahkemede beyan etmeleri veyahut sükût ederek isnâd olunan töhmetlerin tamamını kabul eylemeleri fâ'il-i muhtâr olanların yed-i ihtiyârlarına müfevvez-i ahvâldendir binâenaleyh mahkemece her halde lazım-ül icrâ olan vazife kâide-i bî-tarafî ve adâlet ne ise onun tamame-i icrâsı için mücrim ve müttehimlerden her birinin keyfiyet-i cürm ve cinayetleri hakkında icrâ-yı tetkikat-ı kaviye ile derecesi ortaya konulduktan sonra kendileri meclis-i alenîye celb olunarak hakkında olan tetkikatı mutazammın evrak kırâatla meâli bit-tefhîm mahkemenin istimâ' ve kabulüne şâyân-ı cevabı var ise ona göre tekrar icrâ-yı tetkikat olunmak ve böyle bir cevabı olmadığı veyahut cevap i'tâsından imtinâ' eylediği halde hükm edilmek umûr-ı tâbiyeden olmağın ona göre icrâ-yı iktizâsı lazım geleceği beyanıyla terkim-i cevaba ibtidâr olundu.

(Valide Hanı Vak'asından Dolayı Mevkûf Bulunan İrâniler'in İstintâkıdır)

Fi 11 Safer sene 290 ve fi 28 Mart sene 289 (Yevm-i Çarşamba Ketenci Hasan'ın İfadesidir)

(İsim ve şöhretin nedir ve nerelisin ve ne sanatta bulunursun [20] mahal-i ikâmetin neresi idi)

Hasan pederimin ismini de bilmem nereli olduğumu da bilmem velhasıl bu babda bir şey bilmem ve söyleyeceğim yoktur ve zîr-i ifademi dahi imza eylemem

(Bu sûretle cevap verişinizden maksadınız nedir)

Hiçbir maksadım yoktur

(Biz sizi Valide Hanı vak’asından dolayı istintâk ve muhakemeye mübâderet edeceğiz usûl-i istintâkiyece ibtidâ bu sualler îrâd olunup ondan sonra lazım gelen mücavebet ve tetkikat ve tahkikat cereyan eder bunun için işbu bab-ı istintâktan işe girilmek lazımdır size nasihat ederiz ki olunan suallerin hem cevaplarını vermeli hem de istintâknameyi imza etmelidir)

Bize mühlet verilmeli ve sebilimiz tahliye olunmalı zirâ biz bunca müddettir hapiste kaldık halimiz perişan oldu bir kere çıkalım sefarethanemize mürâcaat ve müzâkere edelim bakalım onlar mı biz kabahatli çıkarmış yoksa buradan mı kabahatli gösterilmişiz anlayalım başka türlü istintâka cevap vermem işte bu ifademin zîrine mührüm olsa basar ve yazı bilsem imza ederdim

(Yazı bilmeyenlere ve mührü olmayanlara ismi ve pederinin ismi yazılıp zîrine mürekkeple parmak basarsınız ya)

Parmak olmuş imza olmuş ne farkı vardır basmam

(Şimdi dediniz ki mührüm olsa basar ve yazım olsa imza ederdim akıbetinde bu nükûl ve televvün ne demektir)

Yazmak okumak bilmediğimden emniyetim yoktur parmak basayım

(Velinimetimiz padişahımız efendimizin sâye-i adaletinde hiçbir ferd için mahkemeler yalanı düzeni irtikâb etmez bu emniyetsizlik sözünü kabul etmeyiz bu hale göre düşünün ve her bir sualimize cevap verin)

Ne söyleyeyim

(Başka bir söz söylemez misin)

Bilmem ki söyleyeyim

(Murat ibni Hüseyin’in ifadesidir)

(Murat ibni Hüseyin sen misin)

Evet benim

(Nerelisiniz ve kaç yaşındasınız san‘atınız nedir nerede ikâmet ediyorsunuz)

Aklım başımda değil bilmiyorum

(Aklınız başınızda olmasa bu suallerimizi de anlamaz idiniz de ne söylüyorsunuz ne söylüyorsunuz anlayamıyorum gibi demeniz lazım gelir idi demek ki lâ-kast söylemek istemiyorsunuz)

Aklımı bilmiyorum ki ne söyleyeyim

(Velhasıl cevap vermeyecek misiniz)

Hayır

(İşte bu suallerimizde aklen ne anladınız da hayır diye cevap verdiniz. Bunun üzerine bu soru birkaç defa îrâd olunduğu halde sükût etmiştir.)

Evrak-ı mevcûdede tömbekici Hasan ismiyle mukayyed olan şahıs o namla çağırılarak bil-vürûd ifadesidir

(İsminiz ve pederinizin ismi nedir ve nerelisiniz ve kaç yaşındasınız ve san'atınız nedir nerede ikâmet ediyorsunuz)

Bilmem ve özümü de bilmem

(Cevap vermeyecek misiniz ve sebebi nedir)

Onu da bilmem

(Yazınız ve mührünüz var mıdır)

Bir şeyim yoktur

(Bu ifadenizin altına usûl-i istintâk üzere parmak basar mısınız)

Basmam

(Sebebi nedir)

Sevâdım yok okumaklığım yok

[21] (Parmak basmakta tereddüdünüz bize emniyetsizlikten midir)

Emniyetsizlikten değildir fakat basamam.

Evrak-ı mevcûdede ismi İsmail ibni Hüseyin olarak mukayyed bulunan şahıs yine o namla çağırıldı ve mahkemeye geldi.

(Kendi isim ve pederinizin ismi nedir nerelisiniz kaç yaşındasınız nerede oturuyorsunuz)

İsmimiz ve pederimizin ismini ol kadar mahbûs yatmışızdır ki unutmuşuz

(Mührünüz ve yazınızla veya bunlar yoksa parmak basmakla bu ifadenizi tasdik eder misiniz)

Tâ tercüman olmayınca hiç birisini yapamayız

(Dört nefer Îrânîler'e îrâd olunan es'ile ve merkûmların verdikleri ecvibe balâda muharrer olduğu üzere meyan-ı mahkemede cereyan ederek mahkeme hey'etiyle memurîn-i mevcûda imzası tahtında olarak mazbuttur)

(Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin Nizâmname-i Dâhilisidir)

(Mukaddime)

Memâlik-i Devlet-i Aliyye'de mehâkim-i nizâmiye dört dereceye taksîm olunmuştur.

Birincisi kazalarda bulunan deâvî meclisleri ikincisi livâlarda bulunan temyiz-i hukuk meclisleri üçüncüsü merkez vilâyetlerde olan temyiz-i hukuk meclisleri dördüncüsü Dersaâdetde bulunan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'deki mehâkim-i nizâmiyenin a'zamıdır.

İşbu mehâkim-i nizâmiyeden birinci derecede bulunan deâvî meclisleri bidâyet-i rü'yet-i deâvîye memurdur livâ ve vilâyet merkezlerinde bulunan temyiz-i hukuk meclisleri deâvî mecâlisinin bidâyet gördükleri davaları istid'a üzerine istinâf etmeye ve kendilerinin mezuniyet-i nizâmiyeleri derecesinde bulunan davaları bidâyet-i rü'yet eylemeye memurdurlar.

(Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye İki Mahkeme-i Kânuniyeden Mürekkebdir)

Birincisine mahkeme-i temyiz ıtlak olunur bu mahkeme cinayet ve hukuk-ı âdiye davaları için mehâkim-i nizâmiyeden verilen i'lâmların tetkik ve ledel-iktizâ nakzına memurdur. Ve iki daireye münkasım olup birisi muhâkemat-ı cezâiye ve diğeri hukuk-ı âdiye davâlarının temyizine mahsustur.

Mahkeme-i sâniye Dersaâdetde en büyük mahkeme-i nizâmiye olup on sekizinci maddede muharrer olduğu üzere gerek muhâkemat-ı cezâiye ve gerek hukuk-ı âdiyeye dair en sonra rü'yet olunmuş olan davâların katiyen tetkik ve hükmüne memurdur.

İşbu iki mahkemeyi teşkil eden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye vükelâdan bir zâtın taht-ı nezâretinde olup mahkeme-i evvelinin iki dairesi birer re's-i sâni idaresine muhavvil olacağı gibi mahkeme-i sâniyede dahi bir re's bulunacaktır.

Nâzır olan zât mahkeme-i temyiz'in heyet-i mecmû'asına riyâset ve mahkeme-i sâniyeye fakat nezâret eder. Bidâyet-i rü'yet dava sulhen kabil-i tesviye olmayan ve muhâkematı muhtaç olan deâvî-i hukukiyeyi birinci defa rü'yet ve fasl ve hükm eylemektir.

İstinâf dava birinci derecede bulunan mehâkim-i nizâmiyede bidâyet görülen deâvî-i hukukiyeyi tekrar rü'yet ve fasletmektir.

Nakz-ı dava birinci derecede olan mehâkim-i nizâmiye görülüp istinâfa memur olan mehâkimde istinâf edilen deâvî-i hukukiyenin i'lâmlarını tetkik ile hükmü muvafık kânun ise tasdik ve değil ise nakz ve cerh ederek tetkik olunan davayı i'lâm eden mahkeme-i istinâfiyeye veyahut istinâfa [22] memur olan diğeri bir mahkemeye havale ile tekrar rü'yet ettirmektir bidâyet ve istinâfen rü'yet-i deâvîye memur olan mehâkim-i nizâmiyenin derecât-ı vezâîfi nizâmname-i mahsus ile ta'yîn-ı tahdîd olduğundan işbu nizâmname onlardan bahsetmeyip yalnız Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin vezâîfini beyan eder .

Fasl-ı Evvel: Mahkeme-i Temyizin Vezâifine ve Usûl ve Muhâkematına Dairdir.

Birinci madde mahkeme-i temyizın vezâifi evvela hükmü kabul-i istinâf olmayan mehâkimden verilen i'âmların müddeî veya müddeâ aleyhin istid'ası üzerine veyahut ahkâm-ı vâkıada kânunun hüsn-i cereyânını te'min için tetkik ve temyizi sâniyen mehâkim-i nizamiyenin heyet-i mecmû'ası veyahut a'zâsından biri veya birkaçı aleyhine müddeî veya müddeâ aleyh tarafından vuku bulan davanın faslı sâlisen bir davanın mahal-i rü'yeti hakkında beynel-mehâkim zuhur eden ihtilâfatın fashıyla davânın ta'yîn mercii' râbian bir davânın havale olunan mahkemede rü'yet ve tetkiki garaz ve sahâbetten sâlim olamayacağı hakkında şüphe-i kavîye hâsıl olur veya ol mahkemede rü'yeti âsâyiş-i umûmîyenin ihlâlını mucib olacağı anlaşılır ise ol davânın mahkeme-i mezkûrede ref'iyle âher mahkemeye havalesi hâmisen mehâkim-i nizâmiye memurlarının hakimlik sıfat-ı memuriyetine muvâfık hâl ve meslekte bulunmalarına nezaret ile hilâfı hareket edenlerin ta'zir ve te'dibi maddelerinden ibarettir.

İkinci madde işbu fasl-ı evvelin mevâd-ı muhtelif-i âtiyesinde tafsîl ve ta'rîf olduğu veçhile mahkeme-i temyize havale olunan i'âmların nakzını icab eden esbâb dört nev'dir birincisi hilâf-ı kânunun hükm olunmuş olmasıdır ikincisi bir mahkemenin salâhiyet ve me'zûniyet-i nizâmiyesi hâricte bir iş rü'yet etmiş bulunmasıdır üçüncüsü muhâkemenin usûlüne muhalif sûrette icrâ edilmiş olmasıdır dördüncüsü bir madde hakkında verilen i'âmların yekdiğere mübâyin bulunmasıdır.

Üçüncü madde bir i'lâm hakkında nakz-ı hükm istid'ası için muayyen olan mehlın inkızâsıyla bir taraftan şikâyet zuhûr etmese bile ol hükmün esbâb-ı nakziyeden hâlî olduğu mahkeme-i temyizın malûmu oldukta nakzına mübâderet eylemesi câizdir fakat tarafeynden birisi bundan istifâde edemez.

Dördüncü madde mahkeme-i temyiz nakz ettiği hükmün tahtında bulunan davâyı muhâkemesine girişmeyerek icab eden mahkemeye havale eyler ve eğer davânın sûret-i muhâkemesi usûlüne ve i'lâmın hükmü kânuna muvafık ise te'diye eder ve cinâyet maddelerine müteallik kararlar istid'a vukuuna muhtaç olmayarak mutlaka dîvânın kabulüne muvâfık bulunduğundan o ma'kûle maddeler hakkında mecâlis-i mahsusadan verilen i'âmların tetkikâtı bil-icrâ sûret-i muhâkemesi kâide-i mevzû'asına ve hükmü kânuna muvâfık ise tasdik olunur değil ise ikmâl ve ıslâh edilir.

Beşinci madde sûret-i kat'îyyede verilmiş olan bir i'lâm ikinci maddede muharrer olan esbâb-ı erba'nın birinin veyahut birkaçının vücûduna mebnî mahkeme-i temyizde nakz ile tekrar tetkik edilmek üzerine bir mahkemeye havale olundukta mevzû'-i bahis olan davâya dair verilen ikinci i'lâmın hükmü i'lâm-ı menkûzun hükmünde istinâd olunan ilel ve esbâba binâ olunup da tekrar nakzı müddeî veya müddeâ aleyh tarafından istid'a kılınır ise mahkeme-i temyizın iki dairesinin ictimâ'ıyla tekrar tetkik ve indel-icâp nakz olunur işbu ikinci nakzın hükmü dahi [23] ibtidâki i'lâmın nakzında medâr-ı hükm olan esbâba mübtenî olur ise davânın havale olduğu mahkeme-i temyizde verilen karara imtisâle mecburdur.

Altıncı madde bir madde hakkında verilmiş olan i'lâm ol maddenin hîn-i vukûunda düstûrû'l-amel olan kânuna muhâlif olmadıkça nakz-ı hükm istid'âsı kabul olunmaz.

Yedinci madde bir mahkemeye havale olunan davânın mahkeme-i temyizde tetkikiyle i'lâmın nakz olunabilmesi ol mahkemeden sâdır olan hükmün sûret-i kat'iyede olmasına yani kabul-i istinâf olmasına menûttur fakat karîne üzerine ittihaz olunmuş olan bir karar ki onun neticesi müddeî veyahut müddeî aleyhe telafisi kabul olmayan bir zararı istilzâm edeceği evvelce tahakkuk ede ol kararı veyahut davânın bir ciheti hakkında sûret-i kat'iyede tertîb-i hükm olunmuş ise yalnız ol ciheti asıl hükm-i lâhık olmazdan evvel mahkeme-i temyiz nakz edebilir.

Sekizinci madde mahkeme-i temyiz nakzı istid'a olunan i'lâmda hükme medâr olmak üzere mûnderic olan ahvâl-i keyfiyyât asıl davâyı rü'yet eden mahkemede hasım tarafından cerhine tasaddî olunmamış bir sened-i resmi ile mecruh olup da ol senedin mahkeme-i mezkûrede tetkik edilmediği sâbit olur ise verilen i'lâmın hükmü nakz olunur.

Dokuzuncu madde bir i'lâmın hükmü kânuna mutâbık olsa bile esbâb-ı mûcibe sırasında madde-i kânuniyeye yanlış ma'nâ verilmesinden neş'et etmiş ise nakz olunur.

Onuncu madde bir mukaveleden tehdâdüs eden davânın rü'yetinde ol ma'kûleye dair olan senedin mefad-ı sarîhine veyahut ona taalluk eden kânun ve nizâmın hükmüne başka türlü ma'nâ verilmiş olur ise ol mukaveleye dair davânın i'lâmı nakz edilir.

On birinci madde bir mahkemede usûl-i muhâkemeye muhâlif olarak rü'yet olunan davânın mahkeme-i temyizde nakz olunabilmesi ol mahkemeye ait vezâifte usûl-i muhâkemenin ihlâl olunmasına ve işbu kusur ve hatanın lâhık olan hükmü mahvedecek derecede bulunmasına veyahut müddeî veya müddeî aleyh tarafından usûl-i muhâkemenin tağyîr ve ihlâl olunduğunu ispat edecek derecede itiraz olunup da mehâkimce tetkik kılınmamış olmasına mevkûftur.

On ikinci madde bir i'lâmın hükmü mücerred kânuna mugayir bulunması cihetiyle nakz olunup da tashih olunmak üzere bir mahkemeye havale olundukta ol mahkeme asıl maddenin tekrar murâfaasına girişmeyerek yalnız nakz edilen hükmü tarafeyn muvâcehesinde tashih eder.

On üçüncü madde bir i'lâmın mücerred-i usûl-i muhâkemece hata vukûundan dolayı nakz olarak bir mahkemeye havale olundukta ol i'lâmı tanzim eden mahkemede mûcib-i nakz olan hatanın vukûuna kadar cereyan eden tahkikât ve verilmiş olan kararlar mûteber tutulup ve fakat hatanın vukûundan sonra ittihaz edilmiş olan kararlar ilgâ olunur eğer bu hata maslahatın bidâyet-i rü'yetinde zuhûr eylemiş ise ol i'lâm tamamıyla menkûz olup maslahat-ı müceddeden rü'yet ve fasl olunur ve her halde işbu mahkeme tarafından verilen i'lâmın defa-i sâniye olarak mahkeme-i temyizde nakzı câiz olur.

On dördüncü madde iki mahkeme tarafından bir davâ hakkında yekdiğerine mübayin olarak verilen i'lâmlar müddeî ve müddeî aleyh ile davânın rengi değişmemiş olduğu halde mahkeme-i temyizde nakz olunur.

[24] On beşinci madde bir davânın ta'yîn-i mercii' hususundan dolayı birkaç istinâf mahkemeleri veyahut bir istinâf mahkemesine merbut olmayan derece-i evveli mehâkimi beyinde vuku bulan ihtilâfat Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'de fasl olunur.

On altıncı madde bir davânın rü'yet olunduğu mahkemeden aher mahkemeye nakli esbâb-ı âtiyeden birinin vücûduna muhtaçtır evvela mahkeme-i evvelînin ekser-i a'zâsı ol davâda kânunen kabul olunmayacak hâl ve sıfatta bulunmasıdır sâniyen Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin şâyân-ı kabul-i esbâba mebnî mahkeme-i mezkûrdan şüphe eylemesidir.

On yedinci madde âsâyış-i umûmîyi vikâyet bir davânın rü'yet olunduğu mahkemeden nakli emr-i resmî üzerine icrâ olunur.

Fasl-ı Sâni: Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Mahkeme-i Nizâmiyesinin Vezâifine Dairdir.

On sekizinci madde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin mahkeme-i nizâmiyesi olan mahkeme-i temyizde nakz olunup havale olunan ve sâniyen mahal-i istinâfı olmayan mahkemelerde rü'yet olunup da doğrudan doğruya istinâf edilen ve sâlisen ehemmiyeti cihetiyle bidâyet-i rü'yeti havale kılınan davâları rü'yet ve hükm eder.

On dokuzuncu madde bir mahkeme-i istinâfiyeden verilmiş olan i'lâmın hükmü usûlen nakz olunduktan sonra tetkik-i davânın ol mahkemeye havalesinden sarf-ı nazarla mahkeme-i nizâmiyede rü'yeti mahkeme-i temyizcin re'y ve kararına mevkûftur.

Yirminci madde bir davânın istinâfı ol davânın bidâyet-i rü'yetinde mahkûm olan tarafın istid'asına muhtaçtır.

Yirmi birinci madde muhâkemat-ı cezâiyeden dolayı istinâfen rü'yeti talep olunan davânın hîn-i rü'yet ve tetkikinden ol davaya bidâyet-i hükm etmiş olan mahkemenin a'zâsından biri veya heyeti aleyhine iddia vukûuyla usûlen mesûl görüldüğü takdirde onların muhâkemesi dahi icrâ olunur.

Fasl-ı Sâlis: Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'de Mesâlih-in Sûret-i Cereyânı Beyanındadır.

Yirmi ikinci madde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye î'tâ olunan arzuhalde yevm ve şehir ve sene tarihleri ve müddeî ve müddeâ aleyhin isim ve şöhrat ve san'at ve ikâmetgahları ve müddeî veyahut müddeâ aleyh tebaa-i Devlet-i Âliyye'den olmadığı halde hangi devlet tebaasından bulunduğu ve davâsıyla hülâsa-i edillesi ve temyiz-i istid'a olunan i'lâmın ne cihetle kânun ve nizâma mugayir bulunduğu tahrir ve arzuhal sahibi tarafından imza veyahut temhir olunmak lazımdır.

Yirmi üçüncü madde davânın Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye mahkeme-i nizâmiyesinde istinâfen rü'yeti istid'a olunur ise sahib-i istid'a haksız çıktığı takdirde hasmının nizâmen ta'yin edeceği mesârif ve zarar ve ziyanını tazmîne kavî kefil irâe etmeye mecburdur ve bir i'lâmın temyizi istid'a olunur ise sahib-i istid'a istinâf talebi için beyan olunan şartı ifâ etmekle beraber eğer temyiz-i istid'ası bir hakkı ifâ ile mahkûm olup da sûret-i te'diyesi indel-istinâf kefâlet veya cihet-i âheri ile temin edilmemiş ise mahkûm olan nukud veyahut eşyayı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye evrak odasına veya kendisine tayin

olunacak diğer bir mahâl-i resmiye makbuz senedi mukâbilinde teslim etmeye veyahut te'diyesi için mû'teber kefil dahi irâe eylemeye mecburdur. (Bakiyyesi sonra)

2.4. Cerîde-i Mehâkim 4. Sayı Transkripsiyonu³⁶

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Rebiyülevvel	Sene (Pazartesi)	Nisan Rumi	Sene	Sayfa
4	15	1290	30	1289	25

İşbu gazete ilerde haftada iki defa çıkarılmak üzere şimdilik beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nizâmname-i Dâhilisinin Mâba'dı)

Yirmi dördüncü madde bir i'lâmın temyizini veyahut istinâf-ı davâyı istid'a eden kimesne ol i'lâmın aslını veya bir sûret-i musaddakasıyla istid'asında muharrer itirazatın şerh ve izâhını şâmil bend bend yazılmış bir layiha tanzim ile istid'asına rabt edecek veya rabt olunmak üzere nihaye sekiz gün zarfında Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye evrak odasına î'tâ eyleyecektir

Yirmi beşinci madde yirmi ikinci ve yirmi üçüncü ve yirmi dördüncü maddelerin câmi' olduğu şerâite riâyet olunmadığı halde istid'a red olunur.

Yirmi altıncı madde bir i'lâmın temyizi veyahut davânın istinâfı için istid'a olunabilmesi i'lâmın tebliğ tarihinden itibaren yüz yirmi gün zarfında makbul olup bu mehl-i inkızâsından sonra sâkit olur.

Yirmi yedinci madde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'de bir i'lâmın temyizine veyahut istinâf-ı davâyı dair taşrada vuku bulan istid'a müddet-i kânuniyesi zarfında hükûmet-i mahâlliye'nin en büyük memuruna takdim olunur ol memur dahi mahâllî meclis-i temyiz-i hukûk veya mahkeme-i ticaret marifetiyle yirmi üçüncü maddede beyan olunan şerâiti ifâ ettirdikten sonra istid'a-yı vâki merbût layiha ve zat-ı maslahata müteferri' bil-cümle evrakı tahriratına lef ederek birinci posta ile Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezâreti'ne irsâle mecburdur şerâit-i muharrere tamamıyla icrâ olunmadığı takdirde istid'a-yı vâki hükûmet-i mahâlliye tarafından kabul olunamayacağı gibi bilâkis ifâ olup da her ne sebebe mebni red olunur ise red eden mahkeme yahut mahâlli hükûmeti memûru kânunen mesûl tutulur.

Yirmi sekizinci madde şerâit-i muharrer ifâ olunduktan sonra sahib-i istid'a yahut vekili yirmi altıncı maddede muharrer müddet-i kânuniyenin inkızâsından itibaren nihayet altmış gün zarfında li-eclil muhâkeme darsâdete gelerek tarih vürûdunu Dîvân-ı Ahkâm-

³⁶ CM., Nr. 4, H. 15 Rebiyülevvel 1290/M. 13 Mayıs 1873.

1 Adliye evrak odasına kaydettirmek üzere Dîvân-ı [26] Ahkâm-ı Adliye nezâretine bir mezkûra takdimine mecburdur etmediği takdirde istid'ası red olunur.

Yirmi dokuzuncu madde sahib-i istid'a bir gûna özür-i şer'î ve sebep-i mecburdan dolayı bu müddet içinde darsâdete gelemeyip de muahharan özür-i meşrû'unu ispat eylediği halde davâsı sâkit olmaz.

Otuzuncu madde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye gelen müsted'iyat ve tezâkir ve evrak-ı sâire üzerlerine sıralarınca numara ve tarih-i vürûdları işaret olunduktan sonra her varakanın numarası ve tarihi ile kimin tarafından verildiği yahut hangi mahâlden geldiği Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye evrak odasında bir defter-i mahsûsa derhal kayıt olunur.

Otuz birinci madde bu kayıt maddesi evrak odasında lüzumî miktar maiyyet kâtipleri marifetiyle oda müdürü tarafından icrâ ettirilir.

Otuz ikinci madde yirmi altıncı maddenin hükmünü icrâ etmeyen sahib-i istid'anın azruhali red olunur.

Otuz üçüncü madde yirmi üçüncü madde hükmünce Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye teslim olunacak nukud ve emvâl için verilen makbuz pusulası koçanlı bir defterden kat' ve î'tâ olunur ahz olunan nukud ya emvâl miktarıyla kimlerden ve hangi tarihlerde ve hangi maddeler için alındığı bir defter-i mahsûsa kayıt edilir.

Otuz dördüncü madde ashâb-ı deâvi tarafından evrak odasına î'tâ olunacak meblağ evrak müdürlüğü maiyyetinde bulunan vezneye teslim olunur.

Otuz beşinci madde işbu vezne bir veznedar ile lüzumî miktar memurlar marifetiyle idare olunur.

Otuz altıncı madde evrak-ı vâride evrak odasında kayıt olunduktan sonra hangi mahâl ve daireye ait olduğunun tefrîk ve tayini tefrîk cem'iyeti marifetiyle icrâ olunur.

Otuz yedinci madde (tefrîk cem'iyeti) iki âzâ Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye baş katibi ile iki mümeyyizden mürekkebdır bunlardan biri Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nezâretinin tensîbiyle cem'iyete riyâset edecektir.

Otuz sekizinci madde tefrîk cem'iyeti evrak-ı vârideyi mütâlaa ve icabı takdirinde müddeî yi yahut tarafeyni celb ve isticvâb eyledikten sonra evrak-ı vârideyi nizâmen Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye ait olmayanları bit-tefrîk merci olan mahâllerini mübeyyin müfredat pusulasıyla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nezâretine takdim edeceği gibi meâlî anlaşılmaz derecede tanzim olunmuş veya tasrih-i davâ olunmamış veyahut müddeî nin ifade-i şifahîyesine mugayir bulunmuş ve şerâit-i mahsûsalarına tevfik edilmemiş olan istid'aları dahi sebeplerinin beyanıyla ashâbına red eder nizâmen divâna ait evrakı müteallik oldukları mahkeme ve dairelere î'tâ olunmak üzere evrak odasına iade eder müddeî aleyh taşrada bulunup da ihzârı lazım geldiği halde mütemmerid şürûtunun icrâsıyla müddet-i kânuniyesi zarfında müddeî aleyhin ihzârı muvâfık usûl ve nizâm olduğunu divân nezaretine tahriran beyan eder.

Otuz dokuzuncu madde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nâzırı cem'iyet tarafından takdim olunacak evrakı otuzuncu maddede muharrer usûle tevfikân defter-i mahsûsada kayıt olunmak üzere re'yinin ilavesiyle evrak odasına irsal eder.

Kırkıncı madde tefrîk cem'iyeti tarafından evrak odasına iade olunan evrakın defa-i sâniyede kayıt zımnında Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye dairelerine mahsûs kayıt defterlerinden başka evrak odasında bir kıt'a defter tutulup evrak-ı vâride kayıt olunur.

(Tefrîk cem'iyeti) Muahharan lağv olunarak vezâîfî kâmilen havale cem'iyetine verildiği misillü havale cem'iyetince bazı tâdilat dahi icrâ olunmuştur.

[27] Kırk birinci madde işbu defterlerde icrâ olunacak muâmele-i kaydiye her varakanın hülâsa-i meâli ve tarih ve numarası kayıt ve tahririnden ibarettir.

Kırk ikinci madde evrak-ı vâride kayıt olunduktan sonra cinsine göre tefrîk ve hülâsa defterlerinden mahrec bir ve sûretleri lef olunarak ait olduğu mahkeme veya daire reisine ve onun tarafından dahi mahkeme veya daire baş mümeyyizine iade olunur.

Kırk üçüncü madde evrak-ı vâride mahkeme veya daireye vürûdunda nihayet yirmi dört saat zarfında iktizâsı icrâ olunmak üzere meclisin tensîbiyle diğer mümeyyizlere taksîm olunarak mukâbilinde baş mümeyyiz tarafından makbuz senedleri ahz edilir mevâd-ı müstacileye dair evrak mümeyyizlere havale olunmaksızın doğrudan doğruya dahi mahkeme veya dairece tetkik olunabilir.

Kırk dördüncü madde mümeyyizlere havale olunan evrakı ba'del-mütâlâa tarafeyni celb ile esnâ-yı tetkik ve mahkemede kendilerine olunacak tebligât için bir mahâl göstermeleri lazım geleceği anlatılarak bir mahâl ta'yin ettirilir bunları isticvâb ve lazım gelenleri istimâ' ve husûs-ı münazi'infih mütâlâa olup da mütâlâasına lüzum görünen evrakı bulunduğu mahâlden getirtip tetkik ederek netice-i tetkikatını ve re'y beyan eylemeksizin yalnız vukû' hâli mübeyyin nihayet on beş gün zarfında baş mümeyyize bir takrîr takdim eder .

Kırk beşinci madde mümeyyiz el-sine-i ecnebiyede muharrer evrakın müddet-i münasibe zarfında lisan-ı Türkîye nakl ile tercümelerini bir mahâl resmi tarafından tasdik edilmek üzere sahiplerine î'tâ eder müddet-i mu'ayyenesi zarfında tercüme ve tasdik olunmamış olan evrakı masârifi sahipleri tarafından verilmek üzere mümeyyiz resmen tercüme ettirmeye mecburdur.

Kırk altıncı madde mümeyyizler kendilerine havale kılınan evrakı tarih itibariyle tetkike mecburdur bir maslahatın muhtaç olduğu tahkikatın ifâsı uzunca müddete mütevâkkıf olup da ol müddet içinde diğer bir işin tetkikatı hitâma reside olur ise hemen layihası bit-tanzim mahkeme veya daire baş mümeyyizine takdim ederek kırk üçüncü madde icabınca vermiş olduğu makbuz senedini istirdâd eder.

Kırk yedinci madde baş mümeyyiz diğer mümeyyizler tarafından vürûd eden takrirleri mahkeme veya daireye takdim eder işbu takrirler tarih itibariyle mevki'-i müzakereye konulur.

Kırk sekizinci madde tarafeynin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye celb ve ihzârları için maslahatın iktizâsına göre münasib bir gün ta'yin olunur.

Kırk dokuzuncu madde emr-i ihzâr koçanlı defterden maktû Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye mührüyle memhûr pusulalarla evrak odası marifetiyle icrâ olunur ve işbu ihzâr pusulasında tarih ve ihzâr olunan şahsın isim ve şöhrat ve san'at ve sınıf ve ikâmetgahı ve sebep-i ihzârıyla mahkeme veya daireye azîmet için ta'yin olunan gün beyan ve tasrîh kılınır.

Ellinci madde işbu ihzâr pusulaları Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye çavuşlarıyla icap edenlere tebliğ olunur.

Elli birinci madde ta'yin olunan günde tarafeyn muvâcehesinde rû'yet olunacak mesâlihe dair takrirler tarih itibariyle kırâat ve tarafeynin ifadatı istimâ' olunur eğer bunlardan birisi tahriran ifade-i merâm talebinde bulunur ise layihasının tanzimi için kendisine münasib bir mehl verilir.

Elli ikinci madde bir maddenin karar-ı âzâ tarafından ittifâk ya eskseriyet-i ârâ' ile verilir **[28]** cinayet maddelerinde mücrimin aleyhinde ekseriyet lâ-akal sâlisen ârânın ittifakı itibar olunur.

Elli üçüncü madde mahkeme-i temyizde bir maddede ekseriyet-i ârâ hâsıl olmaz ise iki daire âzâsının ictima'ıyla meclis-i umûmi teşkil olunarak ol maddeye karar verilir.

Elli dördüncü madde müzakerat vak'anın zabtı için kırkinci maddede muharrer kâide üzere mesalihin cinsine göre her dairede bir kıt'a zabıt ceridesi tutulur ve işbu zabıt ceridelerinin her varakası numaralı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye mührüyle memhûr olması lazım gelir.

Elli beşinci madde her madde hakkında tahkikat ve müzakerat ve tarafeynden ibrâz olunan evrak hülâsasıyla ol/evvel günün tarihi ve tetkikata mebd'e' olan varakanın numarası ve mevcut âzânın esâmisi ol emrde bir varakaya zabıt ve baş mümeyyiz tarafından temyiz ve tashih olup meclisçe kabul olunduğu halde mahkeme veya daire reisine imza ettirilir işbu zabt nihayet yirmi dört saat zarfında ceride-i mahsûsasına aynıyla derc olunarak zîri esna-yı mahkemede hazır bulunan âzânın kâffesi tarafından imza olunur.

Elli altıncı madde işbu zabıt ceridelerinde bozuk ve mahkûk mahal olması ve satır arasında kelime ilavesi kat'an caiz olamaz şayet ki sehiv vukûa gelir ise hâmiş cerideye şerh verilerek zîri re's ve baş mümeyyiz tarafından imza olunur.

Elli yedinci madde işbu zabt maddesi için baş mümeyyizler maiyyetinde birer zabıt kâtibi bulunur.

Elli sekizinci madde bir maslahata karar-ı kat'î verildiği tarihten itibaren nihayet on beş gün zarfında mazbata odasına zîrde muharrer usûle tevfikân ol kararın mazbatası yapılmak lazım gelir.

Elli dokuzunca madde işbu oda bir ser-halife idaresinde olarak iki kısma münkasım ve her bir kısmı bir mukâbelecî ile lüzumu miktar hulefadan ibaret olup bu kısımların birisinde mahkeme-i temyize ve diğerinde mahkeme-i nizâmiyeye müteallik mazbatalar tanzim ve kayıt olunur.

Altmışıncı madde bir kararın mazbatası yapılmak üzere ol kararı mutazammın zabıt varakası evrak müteferrisiyle baş mümeyyiz tarafından müfredatı makbuz pusulası mukabilinde mazbata odası ser-halifesine î'tâ olunarak mazbatası yapıldıktan sonra evrakı yine orada hıfz olunur.

Altmış birinci madde zabıt varakaları yapılacak mazbatalara esas ittihaz olunur her mazbata metninde istid'anın tarih ve numarası ve zübde-i meâli ve tarafeynin isim ve şöhrat ve mahâl-i muayyenleri ve san'at ve sıfatlarıyla husûs-ı münâzaunfihin ve tahkikat vakâsının hülâsası ve esbâb-ı kânuniyesiyle verilen hükm ve karar derc ve beyan olunur müsveddeyi kaleme alan kâtip imza eder.

Altmış ikinci madde mazbatası kaleme alındıktan sonra ser-halife tarafından mahkeme veya daire baş mümeyyizine î'tâ olunur baş mümeyyiz dahi sebk ve rabtına ve verilen karara muvâfık olmasına dikkat ve icap eden yerlerini tashih ile baş kâtibe ârâ-i mecliste kırâatla kabul olunduğu halde mahkeme veya daire re'siyle beraber imza ederek tebyiz olunmak üzere yine mazbata odasına iade eder.

Altmış üçüncü madde mazbata müsveddelerinin tebyiz ve kaydı için mazbata odasında mesalih-i vakânın cinsine göre birer kıt'a sicil tutulup her müsvedde sicil-i mahsûsuna aynen kayıt ve evrak odasının numarasından başka bâlâ sene sıra numarası vaz' [29] olunarak zîri hükm ve karara rey vermiş olan âzâ tarafından temhir olunur.

Altmış dördüncü madde mazbata sicile kayıt olunduktan sonra aynı olmak üzere Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye baş kâtibinin imzasıyla mûmzi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye mührüyle memhûr bir kıt'a î'lâm î'tâ olunur bir nüshası dahi işin mübâşiri bulunan çavuş vasıtasıyla nihayet üç gün zarfında haksız çıkan tarafa tebliğ olunmak üzere evrak odasına isâl olunur.

Altmış beşinci madde işbu î'lâmlar alel-ıtlak Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den çıkacak bilcümle varakalar evvel emirde evrak odasına gönderilerek evrakın hîn-i vürûdunda evrak odasından ve mazbata odasından konulmuş olan numaralar evrak odasına gönderildiği tarihler ile işbu evrakın hangi mahâle ve kimin vasıtasıyla ve hangi tarihte î'tâ veyahut battalda hıfz edildiği bir defter-i mahsûsa kayıt olunur.

Altmış altıncı madde bir hükmün tebliği î'lâmın bir nüshasının haksız çıkan tarafa bizzat î'tâ ve teslim ve kabulden istinkâf eylediği veyahut bulunamadığı halde kırk dördüncü maddede beyan olunduğu üzere tayin etmiş olduğu mahâle bırakılmasıyla olur.

Altmış yedinci madde mübaşir î'lâmın sûretini haksız çıkan tarafa hîn-i tesliminde kendisinden makbuz senedi alır ve bu senedi vermediği yahut î'lâm sûretini kabul

etmediği takdirde mübaşir vukû'-i hâli mübeyyin bir müzekkere yapıp bulunduğu mahallenin imam ve muhtarına yahut ol mahallede sâkin iki muteber zâta imza ettirip baş kâtibe ârâ ile imza ettirdikten sonra ol müzekkereyi haklı çıkan tarafa î'tâ eder.

Altmış sekizinci madde cinâyata müteallik davâlarda cezalara dair verilen hükm ve kararın sûret-i musaddakaları mevki' icrâyâ îsâl olunacağı gibi bu davâlardan tahaddüs etmiş olan hukuk davasına dair yapılmış olan i'lâmın bir nüshası bâlâda muharrer usûle tevfikân mahkûm-ı ileyh olan tarafa tebliğ olunur.

Altmış dokuzuncu madde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'de bir i'lâmın nakzı zımnında verilen karar-ı evvel i'lâmı vermiş olan mahkemenin bir defter-i mahsûsuna kayıt olunmak ve i'lâm kaydı bâlâ sene şerh verilmek üzere ol mahkemenin re'sine tebliğ ettirilir.

Yetmişinci madde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin bil-cümle umûr-ı kalemiye ve tahririyesi baş kâtibin zîr-i nezaretinde bulunur Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den çıkan i'lâmat ve tezkere ve muharrerat sâire müsveddeleri baş kâtip tarafından görüldükten sonra muamelâtı icrâ olunur.

Yetmiş birinci madde ta'rife-i mahsûsasında beyan olunan muhâkeme mesârifini haksız çıkan taraftan istihsâl eylemek üzere evvel emirde haklı çıkan taraf evrak odasına te'diye ve teslimi mecburdur.

Yetmiş ikinci madde ahz olunan rûsûmat evrak odasında bir defter-i mahsûsa müfredat-ı veçhîl kayıt olunur sahibine koçandan maktû' bir makbuz senedi verilir.

Yetmiş üçüncü madde işbu rûsûmattan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye mesârif-i kırtâsiye vesâiresi badel-tesviye fazlası ba-defter-i mahsûs mâliye hazine-i celilesine gönderilir.

(Madde-i Muvakkata)

Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin rü'yet edeceği deâvi hakkında ticaret-i usûl mahkeme nizâmnamesinin işbu nizâmiyeye mugayir olmayan ahkâmı mer'iyülicrâ tutulacaktır Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye kavânîn-i câriye bit-tecrûbe gördüğü noksanın ikmâlini ve muhtac-ı ta'dîl olan fikarâtın ıslahını mutazammın [30] her sene hitâmında bir mazbata tanzim ve arz edecektir. fi 13 Zilkade sene 1286

(Fi Selh-i Safer-ül Hayr sene 289 Tarihiyle Dîvân-ı Cünhadan Tanzim Olunan Mazbatanın Sûretidir)

Saâdetlü Şevket Paşa hazretlerinin ayvazı Markar'ın kuyumcu esnafından Samatyalı Avakim'in dükkânında unutmuş olduğu kesesi derûnunda bulunan elli üç adet lirası merkûm tarafından ketm ile iade olunmamasından dolayı dersiâdet merkez bidâyet mahkemesi ceza dairesinde merkûm Avakim ile vukû bulan muhâkemeleri üzerine

verilen karar kendisini iknâya derece-i kifayede olmadığından bahsle keyfiyetin istinâfen rü'yet olunmasını müsted'i takdim eylediği arzuhalı fî 6 Muharem sene 98 tarihinde havale-i cem'ıyyeti cânibinden Dîvân-ı Cünha'ya havale buyrulmaktan nâşi husûs-ı mezkûrun fezleke ve evrak-ı müteferri'si celb ile kıraat ve mütâlaa olundu.

Fezleke-i mezkûre zîrinde muharrer kararın hülâsa-i meâli merkûm Markar'ın ikâme eylediği şahitlerden ve Tersane-i Âmira jurnal odası ketebesinden Nazif Efendi merkûm Avakim'de olan alacağını celb etmek üzere dükkânına gittiğinden zâten tanımadığı merkûm ayvaz Markar dükkânından kalkıp gitmiş ve kendisi minder üzerine oturacağı sırada rengi hatırında olmayan bir kese görüp suâlinde devletlü Mustafa Fazıl Paşa hazretlerinin ayvazı Markar'ın alacağını söyleyerek kesenin içindeki akçayı tamamıyla avcu içine dökerek bil-ta'dâd otuz sekiz adet Osmanlı lirası aldığını bil-beyan sahibi merkûma geldiği vakit vermek üzere nezdinde alıkoymuş ve ferdâsı merkûm Avakim Kasımpaşa'da Hacı Seyid Bey'in kahvesine gelip keseyi ketm eylediğini ve kendisinden suâl olunur ise doğrusunu haber vermemesini mahalle imamı Hafız İsmail Efendi ve sâirleri yanlarında rica etmiş idüğünden merkûmun bu sûretle olan ikrârını imam-ı mûmâileyh ve sâirleriyle ispat edeceğini söylemiş ise de efendi-i mûmâileyhin işbu ifadesi ibtidâ celb olunduğu vakit vukû bulan ifadesine mübayin olup sözünde sebât görülemediğinden şهادeti şayân-ı kabul olamayacağı misillü diğer muhbirlerin dahi ifadeleri görülen mübayenet cihetiyle zaten hükümsüz bulunmuş idüğünden merkûm Avakim'in zikrolunan keseyi ketm ve ihfâ eylediği hakkında hükm tarafına gidilmek kabul olamadığı cihetle kefâletin feshi ve ayvaz Markar'a dahi kuyumcu-i merkûmdan akçasını iddiada bulunduğu halde ait olduğu mahkemeye müracaat etmesi için cevab-ı î'tâsı husûsuna karar verilmiş idüğü beyanından ibarettir.

Müstenif-i merkûm Markar'dan karar-ı mezkûr hakkında olan itirazatı suâl olundukta mûmâileyh Nazif Efendi tarafından haber verilen imam Hafız İsmail efendi ile sâirleri celb ve ifadeleri istimâ' olunmamasından vesâir ikâme eylediği şahitlerin mezkûr fezleke muharrer olan ifadeleri meclis-i mezkûr tarafından nazar-ı tetkike alınmamasından ibaret olup başka gûna itirazatı olmadığını beyan etmiştir müstenif-i ileyh Avakim dahi mezkûr kesenin dükkânda kalıp mûmâileyh Nazif Efendi tarafından kendisine ol sûratle teslim olunduğunu külliye ve musırran inkâr etmesiyle ihbar/ahbar-ı madde edenlerden Çıracızade Serkez Ağa ve kuyumcu Kirkor ve Hacı Mıgırdıç ve Avakim dükkân komşusu Karinik ve mûmâileyh Nazif Efendi celb ile badel-tahlif isticvab olundukta cümlesi fezleke-i mezkûreda münderic olan ifadelerini tekrar mûmâileyh Nazif Efendi mezkûr fezleke muharrer ifadatında görülen bazı mübayenet malûmatını sırayla beyan edememesinden ibaret idüğünü sûratle merkûm Avakim'in kahveye gelip ketm-i şهادet etmesini rica eylediğini [31] mûmâileyh imam Hafız İsmail Efendi ve Asâkir-i Bahriye-i şahane binbaşılığın mütekâid Ali Bey ve Asâkir-i Zabtiye çavuşundan Emin Çavuş ve daha sâirleriyle ispat edeceğini merkûm Avakim'im muvâcehesinde beyan ve tezkâr etmiş ise de merkûm Avakim yine mezkûr bulunduğu mûmâileyhima imam Hafız İsmail Efendi ve Hacı Seyid'in celb ile badel-tahlif malûmat ve mesmûatları suâl olundukta imam-ı mûmâileyh müstenif-i ileyh

Avakim bir gün mahalle kahvesine bil-vürûd Nazif Efendi'ye hitaben ayvaz Markar'ın dükkânında unutup derûnundaki liralari satmış oldukları kese için merkûm Markar'ın elli üç lira davâ etmesi cihetiyle bil-zarûre keseyi külliye inkâra mecbur olduğundan hükûmetçe suâl olunur ise bu babda olan malûmatını ketm etmesini kemâl-i söz ve güdâz ile rica eylediğini bil-muvâcehe beyan ve ihbâr etmesi üzerine müstenif-i ileyh isticvab olundukta efendi-i mûmâileyhin işbu ifadesini tasdik edip filhakika müstenif-i merkûmun kesesi ol vakit dükkânında kalarak mûmâileyh Nazif Efendi tarafından bulunup derûnundaki altınlar badel-ta'dâd otuz sekiz lira olduğu halde kendisine verilmiş olduğunu itiraf ve ikrâr ve şimdiye kadar şu sûretle inkâr etmesi merkûm Markar'ın elli üç lira talep ve iddia eylemesinden neşa'et eylediğini beyan ve tezkâr eylemiştir mûmâileyh Hacı Seyid'in dahi müstenif-i merkûm Markar mûmâileyh Nazif Efendi'ye gelip kesesini Avakim'in dükkânında görmüş olduğu cihetle ihbâr-ı madde eylemesini rica eylediği sırada mûmâileyh dahi derûn kesede ne kadar lira olduğunu ledel-suâl elli üç lira demesiyle ben öyle kese görmedim benim gördüğüm kesede otuz sekiz lira var idi demesi üzerine merkûm Markar dahi mûmâileyhin sözünü tasdik eylediğini söylemiş ve müstenif-i merkûm Markar ise Hacı Seyid Bey'in sâlifüzzikr ifadesini tasdik edip fakat Nazif Efendi'ye ol vakit kesede otuz sekiz lira olduğunu söyleyip Avakim'in külliye inkârı cihetiyle malûmatı ne kadar lira ise kabul edeceğinden bahisle hükûmete gelip haber vermesini niyâz eylediğini bil-beyan mezkûr keseyi merkûm Avakim'in dükkânında unuttuğu gün bazı esnafa olan borçlara verilmek üzere harem ağası Dilaver Ağa yediyle kendisine kırk beş lira verilip terâküm eden maaşından dahi Osman Efendi tarafından yirmi lira bil-î'tâ bundan bir gün evvel dahi harem dairesinde olan yedi lira alacağını dahi bil-ahz kesesinde vaz' etmiş ve zaten dahi kendisinde dört lirası bulunmuş olduğundan cem'an yetmiş altı adet lira kendisinde mevcûd olduğu halde evvel gün yalıdan vapur iskelesine gelir iken tesadûf eylediği çorapçıya beş dersaâdete geldiğinde tuhafiyeciye dahi on beş ve kendi deyni için bazı eşhasa üç lira verip bu hesap üzere kesesinde tamam elli üç lira kalmış olduğunu ifade ve ityân ederek iddiasında masr ve pâyidar bulunmuştur.

Tarafeyn celb ile icrâ-yı muhâkemata ibtidâr olundukta müstenif-i merkûm ifade ve iddiasında ısrarlı müstenif-i ileyh kuyumcu Avakim dahi müstenif-i merkûm Markar derûnunda otuz sekiz lira bulunan kesesini ol veçhile dükkânında unutmuş olduğu halde ber minvâl-i meşrûh alıp ketm ve ihfâ etmiş olduğunu tekraren itiraf ve ikrâr ve meblağ-ı mezbûru dört mah kadar nezdinde hıfz etmiş ise de muahharan sarf etmiş olduğundan ceste ceste te'diye ve ifâ edeceğini beyan ve tezkâr edip müstenif-i merkûm ise kesesinde otuz sekiz lira olmayıp elli üç lira bulunduğunu musıraran beyan ve iddiada bulunarak fakat burası iddia ve inkâr beyninde kalmış ve şu halde mahkeme-i mezkûrenin kararı bit-tabî münfesih bulunmuş olduğundan mezkûr otuz sekiz adet lira-yı Osmanlının merkûm Avakim'den bit-tahsil [32] müstenif-i merkûm Markar'a î'tâsıyla ve kendisinin vukû bulan hareketinden dolayı kânunname-i hümayunun iki yüz otuzuncu maddesine kıyasen ve işbu tarihinden itibaren üç mah hapisle hitâm-ı müddetinde kefaletle rabt edilmesi ve meyan-ı iddia ve inkârda kalan on beş liradan dolayı işin mahkeme-i mahsûsa havale

buyrulması hususuna mütefekkan karar verilip sûret-i karar tarafeyne beyan ve tebliğ olunduktan sonra icabı icrâ ve mahkeme-i mezkûreye dahi malûmat-ı î'tâ olunmuştur.

(Temyiz-i Hukuk Dâiesinden Tanzim Olunan İ'lâm Sûretidir)

Çavuşoğlu Petro'nun mukaddemâ Bingazi mutasarrıflığı olup el-yevm Halep vilayeti merkez mutasarrıfı bulunan saâdetli Petro Paşa hazretleriyle olan alacak münâzaasına dair dîvân-ı istinâftan verilen i'lâmın temyizini müsted'i ba-sened musaddak vekili Mikitar Bekmez'in î'tâ eylediği arzuhal ve i'lâm-ı mezkûrun musaddak sûreti 8 Zilkade sene 87 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin itiraz ve cevap lâyihalarıyla beraber mütâlâa olundu arzuhal-i mezkûr 16 Şevval sene 87 tarihiyle müverrah olup meâlî merkûm Petro'nun paşa-yı müşarünileyhin Musavve' kaymayaklığına vukû-ı memuriyetinde Maliye-i Hazine-i celilesine î'tâ eylediği kefaletname ücretinden on iki bin beş yüz ve müşarünileyhin Konya'da Çavuşoğlu ile olan davâsının tesviyesi ücreti olan otuz bin gurus ile ol babda sarf etmiş olduğu altmış adet lira matlûbatı bulunduğu misillü bunca senelerden beri odasına vaz' eylediği eşya ücretinden dahi on beş bin gurus alacağı olup bunlar hakkında Mahkeme-i Ticaret'ten verilen iki kıta i'lâm aleyhine itiraz eylemesi üzerine Dîvân-ı İstinâftan cereyan eden muhâkemelerinde husûs-ı müddeânın esasına girilmeyerek umûr-ı ticariyeden olmadığı beyanıyla iktizâ eden mahâle havalesine ve paşa-yı müşarünileyhten başkaca iddia gerdesi olan güzeşte hususuyla yine müşarünileyhin kefaletiyle müteveffâ Kadri Bey'in deyni hakkında olan kefaleti (Bakiyyesi sonra)

İ'LÂN

(İcrâ Cem'iyetinden Verilen İ'lândır)

Halil Ağa'nın 28 Recep sene 89 tarihli i'lâm-ı şer'i mucibince İbrahim Edhem Ağa zimmetinde alacağı olan mebâliğin tesviyesi için medyûn-ı mûmâileyhin Üsküdar'da Tembel Hacı Mehmet Efendi Mahallesi'nde kâin mutasarrıf olduğu nısf hisse hanesi bundan mukaddem mezâda verilerek yedi bin beş yüz guruşa çıkmış ve şehir-i hâlin yirmi dördüncü günü müzâyedesı kararı verilip tâlibine ferağı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûre kadar ziyadeye tâlip olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cem'iyetine mürâaat eylemeleri i'lân olunur.

Tüccardan Hacı Yovan'ın 11 Zilkade sene 89 tarihli ticaret i'lâmı mucibince bakkal esnafından Hrito zimmetinde alacağı olan on beş bin yüz elli yedi gurusun tesviyesi için medyûn-ı merkûmun müteveffâ pederinden intikal eden Kasımpaşa'da kâin bir bab fırının sekiz hisse itibarıyla bir hissesi Dersââdet münâdilerinden Mehmet Ağa marifetiyle müzâyedeğe çıkarıldığından ve bunun işbu tarihten itibaren elli gün müddeti bulunduğundan hisse-i mezkûreye talip olanların icrâ cem'iyetine mürâaat eylemeleri i'lân olunur.

2.5. Cerîde-i Mehâkim 5. Sayı Transkripsiyonu³⁷

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Rebiyülevvel</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Mayıs Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
5	22	1290		7	1289	33

İşbu gazete ileride haftada iki defa çıkarılmak üzere şimdilik beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Tanzim Olunan İ'lâm Sûretinin Mâbadı)

Dahi âdi bir kefâlet olduğundan bahisle müteveffâ-yı mûmâileyhin terekesine mürâaat olunmasına hükm ve i'lâm olunmuş ve bu ise müvekkili hakkında gadr-ı mûcib bulunmuş olduğundan bahisle i'lâm-ı mezkûrun temyiz kılınmasını müsted'âdır zikrolunan dîvân-ı istinâf i'lâmı 6 Şevval sene 87 tarihli olup mûndericâtına nazaran tarafeynin derece-i evveli mahkemesinde icrâ olunan muhâkemelerinde merkûm Petro bâlâda muharrer üç kalem ücretini iddia ile beraber müşarünileyhin olup nezdinde bulunan akçayı Dârülfünun vaktiyle konsolideye tahvil ettikten sonra kâffesi nakit olduğu halde bunun icrâatından ol akçasının alınması ve artık fâiz tanıyamayacağını müşarünileyhe yazmış olduğunu ve bu babda şahadetname ile tahrirat dahi ibraz edeceğini beyan ve yedinde bulunan tahviller mûcibince beynlerinde olan muhâsebenin doğrultulmasını dahi talep etmiş ise de paşa-yı müşarünileyh merkûm Petro'nun iddia-yı meşrûhunu kabul ve tasdik etmemiş ve merkûmun üçüncü derecede dermiyân ettiği fâiz davâsı hakkında ibraz ve ârâ' ettiği gerek şahadetname ve gerek mükâtebde dahî isbât-ı müddeâsına medâr olur bir şey görülemediği olduğu misillü vech-i âherle dahi isbât-ı davâ edememesiyle merkûm Petro'nun husûsat-ı mebsûteden dolayı paşa-yı müşarünileyhden nesne talebine salâhiyeti olamamasına 17 Cemaziyelahir sene 85 tarihinde Mahkeme-i Ticaret birinci meclisinden hükm ve i'lâm olunmuş ve paşa-yı müşarünileyhin yedinde olup bâ sened vekili Aznavur Efendi tarafından ibraz olunan üç kıt'a sened mûcibince merkûm Petro zimmetinde matlûbu olan yetmiş beş bin beş yüz on üç guruşun tahsilini iddia ve merkûm Petro'nun vekili Mikitar Bekmez cânibinden dahi paşa-yı müşarünileyhin kefaletiyle mü'ekkilinin müteveffa Kadri Bey'de sekiz bin guruş alacağı ve doksan üç kıt'a tahvil mûcibince meblağ-ı müddeâyâ mahsûben yirmi beş bin kırk iki buçuk guruş teslimatı olup bunların ve mâr'ül-beyân ücretten dolayı paşa-yı müşarünileyh [34] zimmetinde olan üç kalem yetmiş beş bin bu kadar guruş matlûbunun borcundan tenzil olunduğu halde küsurunun te'diye ve ifâ olunacağı dermiyân olup ancak müteveffa Kadri Bey'in borcu olan sekiz bin guruş hakkında müşarünileyhin kefâleti âdi idüğünden merkûm Petro'nun bundan dolayı evvel emirde müteveffâ-yı mûmâileyhin terekesine mürâaat etmesine ve mezkûr taahhüdiye ve mesârif ve ücret için sened-i ârâ deçeğine mebni ayrıca

³⁷ CM., Nr. 5, H. 22 Rebiyülevvel 1290/M. 20 Mayıs 1873.

istid'a eylediği halde icabına bakılmasına ve paşa-yı müşâruunileyhin vekili merkûm Aznavur Efendi'nin yedinde bulunan senedlerde mûnderic fâizler hadd-i nizâmiyesine tenzil olunarak bir yük on beş bin yedi yüz dokuz gurus otuz paranın mâ mesârif-i muhâkeme tahsil kılınmasına dair 14 Rebiyülahir sene 86 tarihinde zikrolunan birinci meclisten diğer bir i'lâm verilmiş olması üzerine dîvân-ı istinâfta cereyan eden muhâkemelerinde dahi merkûm Petro'nun vekili Mikitar Bekmez bervech-i meşrûh üç kalem ücret iddiasını tekrar ve tezkâr etmiş ise de mevad-ı selâse-i mezkûra esasen umur-ı ticariyeden olmadığından iktizâ eden mahâle havale olunmak üzere zikrolunan i'lâmların bu babda olan ahkâmı feshedilmiş olduğu gibi merkûmun paşa-yı müşârünileyh hazretlerine deyni olup kâime vaktinden kaldığı cihetle Dârülfünun kâidesine tevfişkân verceğini iddia eylediği meblağ dahi kâime vaktinde vermesi veyahut nizâmi veçhile bâ-istid'a Ticaret Nezâret-i celilesine mürâcaat ve depozito etmeye mübâderet eylemesi lazım gelir iken bu kâidelere riâyet etmemiş olduğundan nakden ifâ-yı deyn eylemesi icab edeceğine mebni mezkûr i'lâmların buna dair olan hükümleri tasdik olunup fakat fâizin bazı kalemleri nizâmi veçhile tâdil ve ıslah edilerek seksen beş senesi haziranı nihayetine kadar Petraki'nin müşârünileyh Perto Paşa hazretlerine bir yük dokuz yüz kırk dört gurus borcu dahi görüldüğü beyanıyla meblağ-ı mezbûrun tarih-i i'lâma değin işlemiş ve ondan sonra işleyecek güzêşesiyle beraber Petraki'den bit-tahsil paşa-yı müşârünileyhe teslimi ve bu husûsun istinâfında bazı cihetlerince bir taraf ve bazı cihetçe diğer taraf haklı çıktığı hasebiyle mesârif-i muhâkemenin müsâvat üzere alınması husûslarına hükm ve i'lâm oldunduğu anlaşılmıştır.

Vekil-i merkûm Mikitar Bekmez'in dîvân-ı istinâfın i'lâm-ı mebhûsu hakkında verdiği lâyiha-i itiraziye 22 Şevval 87 tarihiyle müverrah ve dört bendi şâmil olarak birinci bendinin mefhûmu münâzaunfih olan mevâd dört şeyden ibaret olduğu halde dîvân-ı istinâf i'lâmında üçüncü iktiza eden mahâle havalesi gösterilip dördüncüsü hakkında bir şey denilmediğinden bunun dahi diğerleri misillü bidâyet görülmesi lazım geleceğini mübeyyindir ikinci bendinin mefâdı dâyinin kefile mürâcaata mecburiyeti derkâr idüğünden ve müvekkilinin müteveffa Kadri Bey'de olan alacağı için kefaleti mülâbesesiyle paşa-yı müşârünileyhe mürâcaat etmesi lâzımeden olduğundan bunun dahi ber-mûcib-i kânun icrâ-yı icâbını müsted'idir üçüncüsünün medlûlu muhâkeme mesârifinin tarafeynden müsâvat üzere alınmasına hükm olunması yolsuz idüğünü ve dördüncüsünün mezâyâsı dahi paşa-yı müşârünileyhin müvekkilinden iddia gerdesi olan akçanın esası kâime ve fâizli olup bunun vaktiyle alınmasını müşârünileyh bâ-tahrirat ihtâr eylediği halde ol vakit ahz etmeyip de şimdi nakit olarak iddia eylemesi layık olmadığını ve bu babda olan muharreratın dermeyân kılınacağını mutazammındır işbu lâyiha-i itiraziye üzerine paşa-yı müşârünileyhin bâ-sened musaddak vekili Mardiros Hamparsunyan tarafından î'tâ kılınan lâyiha-i cevabiye [35] dahi 23 Zilkade 287 tarihli ve bir mukaddime ile üç bendi şâmil olup mukaddimesi itirazat-ı ikânın cerhine ibtidâr eylediğini müş'ar olarak ikinci bendi müvekkilinin müteveffa Kadri Bey'e olan (okunamdı) bahsini merkûm Petro dîvân-ı istinâfa î'tâ eylediği lâyihasında beyan etmediğine ve ikinci bendi mesârif-i muhâkemenin müsâvat üzere istihsali hakkında

dîvân-ı istinâfın verdiği hükmün yolunda idiğüne ve üçüncüsü dahi merkûm Petro'nun Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye mürâaatla temyiz iddiasına kalkışması müvekkili müşarünileyh Perto Paşa'nın hakkını bir müddet daha ukde-i te'hîre dūçar etmek maksadına mübteni bulunduğundan bahisle paşa-yı müşarünileyh'in bu babda giriftâr olduğu kâffe-i zarar ve ziyanın hükm olunan mebalîğle beraber tahsiliyle ihkâk-ı hak olunmasına mütedairdir.

Tarafeynin vekilleri daireye celble müddeî olan Petro'nun vekili Mikitar Bekmez'den suâl-i keyfiyet olundukta lâyihasında muharrer iddiasını tekrar etmiş ve müddeî aleyh bulunan paşa-yı müşarünileyh'in vekili Mardiros dahi ledel-isticvab Mikitar Bekmez'in davâsını lâyihasında mûnderic ifadatla redde ibtidâr eylemiştir.

Tafsilât-ı mebhûseye nazaran merkûm Çavuşoğlu Petro dîvân-ı istinâfta paşa-yı müşarünileyh'in vekili bulunan Aznavur Efendi tarafından ibraz olunan mezkûr senedlerin hâvi olduğu mebâlîğın deyni olduğunu karar edip fakat buna mukâbil teslimatı olduğu gibi paşa-yı müşarünileyh de kendisinin dahi cihet-i taahhüdiyeden ve Çavuşoğlu ile Konya'da davâsının tesviyesi ücretiyle bu babda vukû bulan mesârifinden odasına vaz' eylediği eşya kirasından üç kalem alacağı bulunduğu cihetle bunların zikrolunan senedlerin hâvi olduğu mebâlîğden tenzil olunması iddiasında bulunmuş ise de merkûm Petro'nun dermeyân ettiği iddia esasen bir sened ve mukaveleye merbût olmadığından ve bu babda sâire güne dahi isbat-ı müddeâ edemediğinden ve mevad-ı selâse-i mezkûre ise zaten umûr-ı ticariyeden olmadığından deâvi-i vâkıasının ait olduğu mahkemeye havalesi gösterilmiş ve ancak merkûmun taht-ı ikrârında olan deyninin tesviyesine hükm ve i'lâm olunmuş olduğu anlaşılmıştır icabı bil-müzakere vekil Mikitar Bekmez'in sâlifüzzikr 22 Şevval sene 87 tarihli lâyihasında serd eylediği itirazat mâr'ül-beyan taahhüdüne ve ücret-i davâ ile mesârif ve oda kirasına dair olan üç kalem davânın umûr-ı ticariyeden olmayıp icap eden mahâle havalesi ve kâime vaktinden kalıp müvekkili Petro'nun taht-ı itirafında bulunan deyni hakkında dîvân-ı istinâf i'lâmının hâvi olduğu karar ve hükmün nakzını mücib esbâb-ı kânuniyeden görülememesiyle işbu hükm ve kararın tasdikine ve merkûm Petro'nun paşa-yı müşarünileyh'in kefaletiyle müteveffa Kadri Bey zâtında iddia eylediği sekiz bin gurus alacağına müteallik dîvân-ı istinâf i'lâmında bir iddia ve karar mûnderic olmadığından bunu dahi merkûm Petraki'nin mezkûr üç kalem davâ misillü yeniden iddia etmesi lazım geleceğinden ve i'lâm ve tebliğ harcı olan iki bin beş yüz yirmi beş gurus ile üç adet yirmilik mecdiyenin muhâkemenin sâir mesârifiyle beraber merkûm Petro'ya ait olmak üzere paşa-yı müşarünileyh'in vekilinden alınmasına karar verilip sûret-i karar 7 Rebiyülevvel 88 tarihinde tefhim olunmuştur diye 8 Cemaziyelevvel 88 tarihi ve kırk dokuz adedi ile verilen i'lâmın sûretidir.

(Temyiz-i Hukûk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Tüccardan Miltiyadi? aleyhinde Dersââdet merkez bidâyet [36] mahkemesi ikinci hukuk dairesinden verilen i'lâmın temyizini müsted'î vekili Nikolaki ve Vahapulo nam kimesnenin vermiş olduğu arzuhal ve lâyiha ile i'lâm-ı mezkûr sûreti 13 Şevval sene 89

tarihinde temyiz-i hukuk dairesine î'tâ olunmakla mütâlaa olundu. Arzuhalin hülâsa-i meâli i'lâm-ı mezkûrun hükmü kânuna müstenid olmadığından nakzıyla zarar ve ziyanın istihsalı istid'asından ibarettir.

İ'lâm-ı mebhûs-ı anın netice-i hükmü dahi Yüzbaşı Ali Rıza Efendi'nin Yunan devleti tebaasından denilen Platon Yovan Aydisi nam kimesneye karzan vermiş olduğu otuz adet lira-yı Osmaniye'nin kefil bil-mal olan merkûm Miltiyadi'den tahsili lüzumunu mübeyyindir.

İ'lâm-ı mezkûr 25 Rebiyûlahir sene 89 tarihiyle müverrah olup zikrolunan temyiz-i istid'ası dahi 29 Teşrinievvel sene 88 tarihinde verilmiş ise de temyiz-i şerâitinin 11 Şevval sene 89 tarihinde yani i'lâm tarihinden yüz altmış altı gün mürurunda icrâ ve ikmâl olduğu istid'a-yı mezkûr zuhûrunda muharrer veznenin derkenârından münfehim olduğuna mebni evvel emirde müddet-i temyiziye'nin münkaziyye olup olmadığı tetkik olunmak üzere tarafeyn daireye celble vekil-i merkûmun vekaletnamesi alındıktan sonra i'lâm-ı mezkûrun tebliğini mübeyyin mûmâileyh Ali Rıza Efendi yedinde olan sened ahz ve mütâlaa olundukta i'lâm-ı mezbûrun 28 Rebiyûlahir sene 89 tarihinde merkûm Miltiyadi'ye tebliğ olunduğunu mübeyyin ve zîri dahi merkûmun imzasıyla mûmzi bulunmuş ve şu halde şerâit-i mezbûrunun tebliğ tarihinden itibaren müddet-i temyiziye olan yüz yirmi günün inkızâsından kırk üç gün sonra icrâ kılındığı müsteban olmuş olduğundan sened-i mezbûrda olan imza merkûm Miltiyadi'nin olup olmadığı vekil-i merkûmdan ledel-suâl imza müvekkilinin olduğunu ikrâr ve fakat i'lâm-ı mezkûr muahharan icrâ cemiyeti marifetiyle ve mübaşir Langalı Şükrü Ağa vasıtasıyla müvekkiline tebliğ olunarak diğer bir kıt'a tebliğ senedi alınmış olduğundan işbu senedin dahi celb ve mütâlaa olunmasını ve sonraki sened tarihinden itibaren gerek istid'a ve lâyihasını ve gerek kefalet senedini müddeti zarfında takdim eylediğini ifade ve tezkâr etmiş ve mûmâileyh Ali Rıza Efendi dahi i'lâmın tebliğini mübeyyin olan sened kendisinin ârâ etmiş olduğu sened olup merkûmun beyan eylediği senedin tebliğ husûsuna dair olmadığını söylemiş olmasıyla zikrolunan ikinci senedle mübaşir merkûm Şükrü Ağa ve asıl müddeî olan Miltiyadi dahi daireye celb olunarak evvel emirde Ali Rıza Efendi'nin yedinde bulunan sened merkûm Miltiyadi'ye irâe olundukta imzası kendisinin olduğunu ba'del-ifade işbu senedin i'lâmın sûreti kendisine verilerek imza ettirilmeyip kendisinin Türkçe okuyup yazması olmadığı halde mübaşiri tarafından sened-i mezbûr mündericâtının temyiz davâsına kıyâm edeceğini mutazammın olduğu beyan olunarak imza ettirildiğini ve fakat muahharan 22 Temmuz sene 88 tarihinde i'lâmın tarafında tebliğ olunduğunu tezkâr etmiş ise de mübaşir-i merkûm Şükrü Ağa marifetiyle alındığı beyan olunan sened mübaşir-i merkûmdan alınarak mütâlaa olundukta sened-i mezbûr merkûm Miltiyadi'nin ifadesi gibi tebliğ senedi olmayıp i'lâm hükmünün icrâsı için verilen kefil tarafından alınan kefalet senedi olduğu anlaşılmış ve mûmâileyh Ali Rıza Efendi dahi i'lâm-ı mezbûrun 28 Rebiyûlahir sene 89 tarihinde merkûm Miltiyadi'ye tebliğ olunarak alınan senedin tarafına teslim olunduğunu mübeyyin kâidesi veçhile kendisinden dahi bir kıt'a sened alınıp mahkemede hıfz olunduğunu dermeyân eylemiş olduğundan işbu sened dahi [37] ikinci hukuk dairesinden

celb ile mütâlaa olundukta efendi-i mûmâileyhin ifadesini müeyyed görülmüştür tetkikat -1 meşrûheden müsteban olduğu üzere i'lâm-ı mezkûrun merkûm Miltiyadi'ye 28 Rebiyûlahir sene 89 tarihinde tebliğ olduğu Miltiyadi'nin imzasıyla mûmzi olup Ali Rıza Efendi yedinde bulunan senedle müsbit bulunmuş ve eğer ki merkûm Miltiyadi i'lâmın muahharan kendisine tebliğ olunarak diğer sened alındığını ve imzasını ikrâr eylediği senedi i'lâmın sûreti kendisine verilmeyerek ve tebliğ senedi olduğunu bilmeyerek imza eylediğini ifade etmekte ise de muahharan alınan senedin bervech-i muharrer kefalet senedi olduğu gibi ikinci hukuk dairesinden celb olunan sened dahi imzası ikrâr edilen senedin tebliğ senedi olduğunu müeyyed olup bu cihetlerle ifade-i mezkûresi vâhi ve kavlı-i mücerreden ibaret olarak sened-i mezbûrun hükmünü feshedecek âher beyyine ve itiraz-ı dermeyân edememiş olduğuna ve bervech-i muharrer sabit olan tebliğ tarihinden itibaren mehl-i temyizinkizâsından kırk üç gün sonra şerâit-i temyiziye icrâ olunup müddeti zarfında şerâiti icrâ olunmayan temyiz-i istid'anamelerinin reddi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin yirmi beşinci maddesinde muharrer bulunduğu binâen i'lâm-ı mezbûrun temyizine kânen mahâl olmayıp temyiz-i istid'asının reddiyle i'lâm-ı mezbûr hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan otuz gurus ile üç adet beyaz mecidiyenin merkûm Miltiyadi'ye mürâaat etmek üzere evvel emirde Ali Rıza Efendi'den alınmasına karar verilerek tarafeyne tefhim kılındı.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Çekmece Sancağında vaki' Çatalca kazasına tâbi Baklalı karyesinde çerge nişin Kıpti tâifesinden Koca Memiş'in katili olan tâife-i merkûmeden Hasan bin Rüstem ile refiki İlyas bin Süleyman haklarında icrâ kılınan tetkikat-ı nizâmiye ve murafta-i şer'iyeyi hâvi dîvân-ı cinayetinin 28 Rebiyülevvel sene 89 tarihli ve on iki numaralı mazbatasıyla i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlaa olundu.

Evrak-ı nizâmiye meâllerinde seksen yedi senesi mayıs evâilinde mezbûr Memiş'in Hasan tarafından katl ve itlaf ve cesedinin dahi mezbûr ilbâs ile beraber karye-i mezkûre civarında vâki' battal bostan kuyusuna ilgâ olduğu verese tarafından iddia kılınması ve merkûm Memiş'in cesedi sâlifül-beyan kuyudan ihrâc olunarak keşfettirildikte sağ kaburgasının ikinci kemiği orta yerinden kırılmış ve beşinciyle kürkünde saçma delikleri görülmüş olduğu ve bunların yüreğine isabetiyle vefat eylediği rapört ile haber verilmesi üzerine tetkikat-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûman Hasan ve İlyas müdhal ve malûmatlarını külliye inkâr etmiş iseler de Kıpti Deli Hüseyin merkûman Hasan ve İlyas karye-i merkûme ortasında çerge derûnunda ve kendisi dahi Hasan'ın hizmetinde bulunduğu cihetle çergenin haricinde ve çend hatve açığında Hasan'ın bargirlerine karîb mahâlde leylen yatarlar iken gelmiş olan iki sârikten biri hayvanları yekdiğerine rabt edip ve diğeri dahi hayvanın birine binip aşırmakta olduklarını merkûm Hasan görerek kimdir o dediği halde cevap verilmediğinden Hasan çifte tûfenginin tekini boşaltması üzerine sârik-i merkûmandan biri firar edip diğeri dahi bir tarafa gizlendiği halde diğeri tekini dahi

attığını kendisi yattığı mahâlden gördüğünü ve muahharan [38] merkûman Hasan ve İlyas şahs-ı merkûmun gizlendiği mahâle giderek bunun Koca Memiş olduğunu ve tûfenginin saçmasının isabetiyle vefat eylediğini anlayıp naaşını mezkûr kuyuya attıklarını kendisine ifade ile beraber ifşa-yı râz etmemesini tehdit ve ihâfe ile tenbîh eylemiş olduklarını ma'el-hilaf ihbar eylemesine ve merkûm Deli Hüseyin'in karındaşı Yekçeşm Hasan dahi bu vâkıayı muahharan karındaşı merkûmdan haber alarak Hasan ise kendisinin kayını bulunması cihetle bir gün çerge derûnunda otururlar iken vukû bulan suâline cevaben merkûm Hasan mezbûr deli Hüseyin'in hikayesi veçhile Koca Memiş'i tûfenkle cerh ve katl ederek İlyas ile beraber kuyuya ittiğini söylemiş ve öyle mi oldu diye vaki' olan suâli üzerine merkûm İlyas'ın dahi tasdik eylemiş olduğunu yemin ile vicâhen haber vermesine ve tetkikat-ı sâire-i istintâkiyeye nazaran merkûman Hasan ve İlyas'ın inkârı vâhî olarak fiil-i katl Hasan'ın eser-i fiili olduğu ve muahharan maktûl-i merkûmun naaşını İlyas ile beraber kuyuya attıkları tahakkuk edip fakat işbu katl Koca Memiş'in faziha-i sirkâte ictisâr halinde vukûa geldiğine ve husûsuyla merkûm Hasan Koca Memiş'i idam kasdıyla olmayıp ürkûtmek ve hayvanlarını bıraktırıp firar ettirmek için tûfengin tekini attığı gibi diğer tekini dahi endaht ettiği halde kazaen merkûma isabet etmiş demek olacağı kavîyen melhûz olarak bu halde merkûmun hareketi katl-i hata ve maktûlün cesedini ihfâdan ibaret olup İlyas'ın hareketi dahi ceset-i maktûlû ihfâda müşarekette muhassar bulunduğundan merkûm Hasan'ın yüz seksen ikinci ve yüz yetmiş altıncı mevad-ı kânuniye ahkâmına tevfikân bir buçuk sene müddetle haps olunmasına ve İlyas'ın dahi yüz yetmiş altıncı madde-i kânuniye hükmünce altı mâhı mütecâviz olan müddet-i mahbusiyeti hakkında ceza-yı kâfi görüldüğünden tahliye-i sebili ile beraber birer mecidiye yüzlük altını ceza-yı nakdi ahz ve istîfâsına karar verilerek icabının icrâ olunduğu iş'ar kılınmıştır.

Mezkûr i'lâm-ı şer'î meâli dahi müddeî bulunan Hüseyin ve Ayşe ve Amethi katl-i Hasan'ın inkârına mükârin tasaddî eyledikleri amd davâsını ispattan izhâr-ı acz edip talep-i tahlîf dahi olmadıklarından merkûm Hasan'a bilâ-beyne muârazadan men' olunduklarını beyandan ibaret olmakla bu sûrette merkûm Hüseyin ile Ayşe ve Amethi talep-i tahlîf olmadıkları halde fîmâ ba'd husûs-ı mezkûr hakkında merkûm Hasan'a bilâ-beyne muârazaya kâdir olamayacakları cânib fetvahaneden zahr i'lâm-ı mezkûra işaret olunmuştur tafsilat-ı meşrûheye nazaran maktûl-i merkûm meçhul bir refikiyle beraber hayvan sirkâtı için gelip hayvanları yek diğere rabt ve birine rûkûb ile aşırmaq üzere iken duyularak seslenmek ve silah atılmakla bıraktırılmış olması hükmünce bu katlin müdafaa ve muhafaza için olması ve katlin muafiyeti mütebâdir-i hatır olur ise de kânunen bu yolda muafiyet hükmü muhafaza-i nefis ve ırza muhassar ve hanelere duhûl eden sârik vesâir ashâb-ı müfsidenin hane sahibi tarafından vurulup öldürülmesinde derkâr olan muafiyet dahi kapalı duvar ile mahdûd olan büyûta bazı ahvâl inzîmâmıylla duhûle mahsûs olup bunlar nefis ve ırza tasallut etmeyerek ve çergeye bile girmeyerek açıkta duran hayvanları sirkât etmiş ve Kıpti Deli Hüseyin'in seslenmesi ve Hasan'ın bir el silah boşaltması cihetiyle hayvanları bırakıp firar ve ihtifâya tasaddi eylemiş oldukları halde tûfengin diğer tekinin atılması iktiza etmez iken her nasılsa Hasan onu dahi boşaltarak

sârik Koca [39] Memiş'e isabetle fevt olmuş ve bu hareket ihâfa ve müdâfaa kastıyla olduğu gece vakti karanlık olarak nişan almak ihtimali olmayacağı karînesiyle zâhir idüğünden mahallenin dikkatsizlik eseri olarak katl-i hataya hükm etmesi musib görünmüş olduğuna ve İlyas'ın dahi cesed-i maktûlü ihfâda merkûm Hasan'a müşareket ettiği ihbarat-ı vâkıa ile tahakkuk eylediğine ve mezkûr yüz seksen ikinci madde-i kânuniyede bir kimse bir şahsı hataen itlâf eder veyahut bi gayri kasıt telef-i nefse sebep olur ise verese-i maktûlün hukuk-ı şer'îyesi bil-muhâkeme istîfâ olunduktan sonra eğer bu katl dikkatsizlik ve nizâmata riâyetsizlikten neş'et etmiş ise altı aydan iki seneye kadar haps olunur ve yüz yetmiş altıncı madde-i kânuniyede dahi maktûlün cesedini ihfâ eden kimse bir aydan bir seneye kadar haps ile bir mecdiye altınından beş mecdiye altınına kadar ceza-yı nakdi alınır diye muharrer bulunduğuna binâen merkûm Hasan'ın maddeteyn-i mezkûreteyn ahkâmına tevfiân ve tarih-i hapsi olduğu evrak-ı resmîyede gösterilen seksen sekiz senesi şabanının yirmi beşinci gününden itibaren karar-ı mezkûr veçhile bir buçuk sene müddet-i hapsiyle kendisinden bir mecdiye yüzlük altın ceza-yı nakdi ahz olunması husûsunun Zabtiye Müşiriyyet-i celilesine emr ve iş'ar buyurulmasına karar verilmiş ve merkûm İlyas'ın dahi altı mâhı mütecâviz olan müddet-i mahbusiyeti madde-i sâniye hükmünce hakkında ceza-yı kâfi olmakla ehillâ-i sebiliyle bundan dahi bir altın ceza-yı nakdi alınması yolunda olduğu dahi dîvân-ı cinayet riyâsetine tebliğ kılınmış olmakla ol babda emr-i fermân hazret-i men lehül emrindir.

(Dersaâdet Hukûk-ı Âdiye ve Cezaiye Mehâkim-i Nizâmiyesinin Teşkilat Vezâifine Dair Nizâmname)

(Bâb-ı Evvel)

(Mehâkim-i İbtidaiye Beyanındadır)

(Fasl-ı Evvel)

(Mehâkim-i İbtidaiyenin Teşkilat ve Aksâmı Beyanındadır)

Birinci madde İstanbul ve Beyoğlu ve Üsküdar merkezlerinde birer mahkeme-i ibtidaiye teşkil olunmuştur bunlar ikişer daireye münkasım olup biri daire-i hukûkiye ve biri daire-i cezâiyedir.

İkinci madde mehâkim-i ibtidaiyenin münkasım olduğu daireler birer re's ile ikişer âzâdan mürekkebdir ve maiyyetlerinde ikişer mümeyyiz ve lüzumu kadar zabıt kâtibi ve hademe bulunur.

Üçüncü madde daire-i cezâiyede hükûmet namına mücrimin aleyhine ikâme-i davâ etmek üzere müddeî umumi namıyla bir memur bulunacaktır.

Dördüncü madde re's ile iki âzâ mevcut olmadıkça muhâkeme icrâ olunamaz.

Beşinci madde mümeyyizler âzânın gaybûbetinde re'sin emriyle onların makamına kâim olacaktır re'sin mazûriyet-i sahihiye mebni gıyâbı halinde Ahkâm-ı Adliye Nezâreti'nin tensîbiyle rüesâ-yı mehâkimden tayin olunacak zat vekâlet edecektir.

Altıncı madde mümeyyiz ve zabıt kâtiblerinin deâvi-i vâkıanın tetkik ve rü'yetince ve umûr-ı tahririyesince olan vazifeleri nizâm-ı mahsûs ile tayin olunacaktır.

Yedinci madde hademenin vazifesi celb ve ihzâr ve tebliğ gibi mübaşirlikten ibaret olup sûret-i icrâat ve cihât-ı sâiresi nizâm-ı mahsûs ile tayin olunacaktır.

(Fasl-ı Sâni)

(Mehâkim-i İbtidaiyenin Salâhiyet Vezâifi Beyanındadır)

[40] (Kısm-ı Evvel)

(Devâir-i Hukûkiyenin Vazifesi)

Sekizinci madde daire-i hukûkiyenin vazifesi mehâkim-i şer'iyede rü'yeti lazım gelen veyahut ahali-i gayrimüslimenin idare-i ruhaniyeleri marifetiyle rü'yeti mücaz veya mehâkim ve mecâlis-i mashûsalarında fasl ve hasm olunması mukarrer olan mevaddan mâadâ kânunu ve nizâmı vukû bulan bilcümle deâvi-i hukûkiyeyi bidâyet-i rü'yet etmektir.

Dokuzuncu madde daire-i hukûkiye nihayet beş bin guruş kıymet veyahut senevî beş yüz guruş irâd üzerine tekevvün eden deâviye kâbil-i istinâf olmak üzere hükm eder re'sülmal bu miktardan aşağı olup da terâküm eden fâizinin zammıyla mecmû' bu miktarı tecâvüz ile yahut asıl davaya mukâbil müddeî aleyh tarafından dahi bu miktardan aşağı bir davâ tehdâdüs edip de iki davânın mebni-i ileyhi birleştikte zikrolunan miktarı tecâvüz etse bile yine verilen hükm kâbil-i istinâf olmaz.

(Kısm-ı Sâni)

(Devâir-i Cezâiye'nin Vazifesi)

Onuncu madde mehâkim-i ibtidâiye devâir-i cezâiye'nin vazifesi üç aydan ziyade haps ve beş yüz guruştan ziyade ceza-yı nakdi ahz edilmesi ve nefî muvakkat ve kânunen memûriyetten tard-ı cezalarını mûcib olan cünhalara kâbil-i istinâf olmak üzere bidâyet-i hükm etmektir ve cinâyat derecesinde olan ef'âl ve harekâtın muhâkemesine girişmeyip yalnız icrâ-yı tahkikat eylemektir.

(Bâb-ı Sâni)

(İstinâf Mahkemesi)

On birinci madde istinâf mahkemesi iki dairedir birincisine daire-i hukûkiye ve ikincisine daire-i cezâiye denilir.

(Daire-i Hukûkiyenin Vazifesiyle Sûret-i Tertîbi Beyanındadır)

On ikinci madde istinâf mahkemesi hukûk-ı âdiye ve ticariye deâvisine dair mehâkim-i ibtidâiye'nin kâbil-i istinâf olan hükümlerini istid'â üzerine istinâfen rü'yet eder.

On üçüncü madde daire-i hukûkiye bir re's ile dört âzâdan ve üç mümeyyizden ibarettir maiyyetinde lüzumu kadar zabıt kâtipleri ve hademe bulunur.

On dördüncü madde mehâkim-i ibtidâiye ve istinâfiye hukûk dairelerinin muhâkemat ve müzâkerâtı ve mesâlihinin sûret-i cereyanı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizâmnamesinde münderiç usûl ve şerâite tevfiğ edilir.

(Daire-i Cezâiyenin Vazifesiyle Sûret-i Tertîbi Beyanındadır)

On beşinci madde daire-i cezâiye iki kısımdır birincisine cinayet dîvânı ve ikincisine cünha dîvânı denilir.

On altıncı madde cinayet dîvânı kânunen cinayet nev'inden olan maddelere hükm eder.

On yedinci madde cinayet dîvânı bir re's ile dört âzâdan ve bir müddeî umumiyyeden ibarettir ve maiyyetinde lüzumu kadar mümeyyiz ve müstantık ve zabıt kâtipleri bulunur.

On sekizinci madde cünha dîvânı mehâkim-i ibtidâiyenin cünha ve kabahat derecesinde olan ef'âle dair verdiği hükümleri istid'â üzerine istinâfen rü'yet eder.

On dokuzuncu madde cünha dîvânı bir re's-i sâni ile dört âzâ ve bir müddeî umumi ve lüzumu kadar mümeyyiz ve müstantık ve zabıt kâtiplerinden ibarettir.

Yirminci madde mehâkim-i ibtidâiye ve istinâfiye ceza dairelerinin müzâkerât ve muhâkematı ve mesâlihinin sûret-i cereyanı Dersâadet mehâkim-i nizâmiyesi nizâmnamesinin dördüncü fasıyla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizâmnamesinin üçüncü faslında muharrer olan usûl-i kavâ'ide tevfiğ olunur. (Bakiyyesi sonra)

2.6. Cerîde-i Mehâkim 6. Sayı Transkripsiyonu³⁸

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Rebiyülevvel</u>	<u>Sene</u>	(Pazartesi)	<u>Mayıs Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
6	29	1290		14	1289	41

İşbu gazete ileride haftada iki defa çıkarılmak üzere şimdilik beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guraş olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

³⁸ CM., Nr. 6, H. 29 Rebiyülevvel 1290/M. 27 Mayıs 1873.

(Dersaâdet Hukûk-ı Âdiye ve Cezâiye Mehâkim-i Nizâmiyesinin Teşkilat ve Vezâifine Dair Nizâmnamenin Mâbadı)

(Bâb-1 Sâlis)

(Temyiz Mahkemesi)

Yirmi birinci madde mahkeme-i temyizın vazifesi ve usûl-i tertib ve teşkiliyle mesâlihının sûret-i cezaiye Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamnamesinin birinci ve üçüncü fasıllarında tayin olunan ahkâm ve kavâ'ide tâbidir.

Yirmi ikinci madde mahkeme-i temyizın cinayet dairesinde bir baş müdde-i umumi bulunacaktır.

Yirmi üçüncü madde bidâyet ve istinâf ve temyiz mahkemelerinin muâmelat-ı tahririye ve kaydiyesi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye kalemi ve evrak odası namıyla iki kalem marifetiyle icrâ olunur ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye kalemi bir ser halife ve üç mu'âvin ile lüzumu kadar defterci ve mukâbelecî ve ketebeden evrak odası dahi bir müdür ile üç mu'âvin ve lüzumu miktar mukayyetten ibarettir gerek Dîvân-ı Ahkâm kalemi ve gerek evrak odası üç kısma münkasım olup birincisi bidâyet ve ikincisi istinâf ve üçüncüsü temyiz mahkemelerinin umur-ı tahririye ve kaydiyesi vezâifiyle mükelleftir.

(Bâb-1 Râbi')

(Deâvi Meclisleri)

Yirmi dördüncü madde Dersaâdet'in hâvi olduğu kaymakamlar merkezlerinde birer deâvi mahkemesi vardır deâvi mahkemeleri ikişer âzâ ve birer re'sten ibarettir bunların vazifesi kaza deâvi meclislerinin mevad-ı cezâiyede olan vazifelerinin aynıdır.

Yirmi beşinci madde işbu nizâmnamede beyan ve ta'dâd olunan mehâkim Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin taht-ı nezaretinde bulunduğundan rüesâ ve âzâsının intihab ve tayini nezaret-i müşarünileyhanın takrîri üzerine taraf-ı hükûmet-i seniyeden icrâ olunur.

Yirmi altıncı madde Dersaâdet mehâkim-i nizâmiyesi hakkında bundan evvel neşr olunmuş olan nizamnamenin işbu nizânnameye muhalif ahkâmı münfesihtir.

(Dersaâdet Mehâkim-i Nizâmiyesi Nizamnamesine [42] Zeyl Olunacak Mevad-ı Nizâmiyenin Sûret-i Mahrecesidir)

Birinci madde merkez ve mevki'-i bidâyet mahkemeleri nihayet bin guruşa kadar deâvi arzuhallerini havale cemiyeti tarafından havale olunmayarak doğrudan doğruya kabul etmeye me'zundur bu me'zuniyet mehâkim-i mezkûrenin daireleri dâhilinde yani arzuhal verilen mahkeme merkez mahkemesi ise Dersaâdet idare-i mülkiyesi nizâmnamesinde bizzat mutasarrıfın taht-ı idaresine verilen ve mevki' mahkemesi ise kaymakamın idaresi altında bulunan mahâllere dâhilinde tekevvün eden deâvi arzuhallerine mahsustur

binâenaleyh bir mahkeme kendi dairesi haricinde tekevvün etmiş bir davâ arzuhalini kabul etmeyip müddeî aleyhin ikâmet eylediği daire mahkemesine verilmesine beyan ederek redde mecburdur.

İkinci madde madde-i sabıka mucibince havalesiz kabul olunan arzuhallerin miktarını tarafeynin isim ve şöhretiyle zât-ı davânın hülâsasını mübeyyin havale cemiyetine beher mah birer cetvel gönderileceği gibi havale cemiyeti nizâmnamesi hükmünce alınacak kaydiye harcı ve dördüncü maddede mebhûs olan sûret-i i'âm harcı ve celb pusulası gönderilip de bilâ-özr makbul gelmeyenlerden nizâmname-i mezkûr hükmünce alınacak ceza-yı nakdiler dahi müfredat defterleriyle beraber Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye veznesine irsâl kılınacaktır.

Üçüncü madde nihayet bin guraşa kadar olan deâvi hakkında merkez ve mevki' mahkemelerinden verilen hükm i' lâmlarını icrâ ettirmek için ashâbı icrâ cemiyetine veyahut i' lâmı veren mahkeme hangi kaymakamlık veyahut mutasarrıflık dairesinde bulunur ise oranın kaymakam veyahut mutasarrıfına müracaat da muhtardır o misillü i' lâmlar ashâbı yedine teslim olunur iken icrâsı için hangi tarafa müracaat edeceği mahkemece suâl olunup sahib-i i' lâmin istid'âsına göre zuhur-ı i' lâma işaret olunarak zîri mahkeme mührüyle memhur edilecek ve keyfiyet defter-i mahsusuna kayıt olunacaktır i' lâm zahrında işaret nereye ise oradan icrâ kılınıp başka mevki'den icrâsı câiz olmayacaktır.

Dördüncü madde kaymakam veyahut mutasarrıflar kendilerine gelecek işaretli i' lâmları icrâ cemiyeti nizâmnamesinin beşinci maddesinden on dördüncü maddesine değin münderiç kavâ'id ve usule tatbikân icrâ edeceklerdir icrâ cemiyeti nizâmnamesinin beşinci maddesinde mebhûs olan tebliğ maddesi icrâ kılınmamış ise i' lâmin sûreti mahkeme marifetiyle ihraç ettirilip mahkûm-ı ileyhe verilecektir.

Beşinci madde kaymakam ve mutasarrıflar marifetiyle ber-mûcib-i i' lâm tahsil olunacak mebalîğ resmi alındıktan sonra sahibine teslim ve keyfiyet zahr-ı i' lâma terkim edileceği gibi bir defter-i mahsusa dahi kayıt olunacaktır ve hasılat-ı vâkıa hülâsasıyla beraber mâh be mâih i' lâmı veren mahkemeye gönderilip makbuz senedi ahz olunacak ve hülâsaların birer sûreti dahi Ahkâm-ı Adliye veznesine gönderilecektir mahkûmunbih olan mebalîğ kâmil tahsil kılınmış ise i' lâmlar sahipleri yedinde istirdad olunmak lazım geleceği cihetle o misillü i' lâmlar dahi mezkûr hülâsalar ile birlikte mahkemelere irsâl kılınacaktır.

Altıncı madde mahkemelere vârid olacak rûsûm-ı tahsiliye üçüncü madde hükmünce tutulacak defter-i mahsusa kayıt ve işaret olunduktan sonra evrakıyla beraber Ahkâm-ı Adliye veznesine gönderilip makbuz senedi alınacaktır.

Yedinci madde Ahkâm-ı Adliye veznesi mahkemelerden [43] vârid olacak rûsum-ı tahsiliye hülâsalarını beşinci madde mûcibince kaymakam ve mutasarrıflardan gelecek hülâsa sûretleriyle bâ'del-tatbik muamelesini icrâ edecektir.

(Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den Neşr Olunan Talimattır)

Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nezaretinin şâmil olduğu devâir ve mehâkim memurlarının ve hususuyla mümeyyiz ve zabıt kâtiplerinin kâffe-i kavânin ve nizâmat Devlet-i Âliye'yi bilmeleri lüzumu üzerine işbu kavânin ve nizâmatın sûret-i tadrîs ve talimatına dair seksen yedi tarihinde vaz' olunmuş olan usûlün tashih ve ıslâhıyla işbu doksan senesi Rebiyülevveli ibtidâsından itibaren hükmü mer'ıyyül icrâ olmak üzere Nezâret-i Ahkâm-ı Adliye'den kaleme alınan talimattan icap eden fıkralardır.

Bâb-ı Âli'de tahsis olunmuş olan daire-i tadrîse işbu seksen dokuz senesi mayısının on dördüncü pazartesi gününden bedâ ile eyyam-ı resmiye-i tatiliyeden mâdâ ba'deezîn her gün sabahları açılıp iki saat kadar mümted olacak ve her fasl ve mevsime göre ders vakitleri muallimler tarafından tayin kılınacaktır. Dersin birinci kısmı Ahkâm-ı Adliye mecellesiyle kavâid-i fıkıhtan iktiza eden bahisler ve arazi kânunnamesi ve mehâkim-i nizamiyenin ve onlara müteferri' dairenin nizâmatıdır ki bunlar her hafta pazar ve salı ve perşembe günleri okutturulacak ve ikinci kısım ticaret-i berriye ve bahriye kânunları ve şimdilik usûl-i muhâkeme-i ticaret nizâmnamesi ve Devlet-i Âliye'nin düvel-i ecnebiye ile olan muâhedeleridir ki bunlar da cumartesi ve pazartesi ve çarşamba günleri tadrîs kılınacaktır.

Tadrîs olunacak dersler mevcûd olan nüshalarına göre sırasıyla okutturulacak ise de izahate müteallik mebâhisten bir takımının ve husûsuyla kavâid-i fıkha dair mesâilin Türkçe tercümeleri mevcûd olmadığından muallimlerin elsine-i sâireden tercüme ile takrir edecekleri dersleri talebenin tahriren zabt ve telakki etmeleri iktiza eder işbu cemiyet-i tadrîsiye yalnız mehâkim-i nizâmiye memurlarına münhasır olmayıp her sınıf ketebe ve sâireden kavânin derslerini okumaya muktedir olup da mehâkim-i nizâmiye hizmetinde kullanılmak veyahut elhâletin hâzihi bulunduğu mehâkim-i nizâmiye hizmetinde tarîkince terakki etmek isteyenler ve mahkemelerde davâ vekâleti etmek için usûl ve kavânin ve nizâmatı hakkıyla öğrenmek arzusunda olanlar daire-i mezkûreye devam ile tadrîs etmeye me'zundur.

Dairenin işbu usûl-i cedide ile talim ve tadrîse mübaşeretî gününden itibaren her altı ayda bir defa Ahkâm-ı Adliye devâiri âzâsından birer zat hazır olduğu halde talebeden istek edenlerin imtihanları icrâ olunarak bend-i âtide muharrer şerâite tevfikân isbât-ı ehliyet ve liyakat eden talebenin yedine şahadetname verilecek ve bu şahadetname muallimler ile âzâ-yı mevcûdenin mührüyle mahtûm olarak cânib nezâretten dahi tasdik kılınacaktır.

Şahadetnameye müstehak olan talebenin şerâit-i mukteziyesinden birincisi müddet-i ömründe töhmet ve cinayet için hapse girmemiş olması ikincisi velev muhtasar olsun bir madde-i mahsûsayı kaleme alacak derecede kitabete muktedir bulunması üçüncüsü bir dereceye kadar hesap bilmesi dördüncüsü talim ve tedrisi meşrû olan derslerin gerek mevad-ı mahsûsu ve gerek kavâid-i külliyesi üzerine hîn-i imtihanda irâd olunacak esileye vereceği cevapların lâakal nısfından ziyadesinin makbul ve mu'teber tutulması

hususlarıdır ahvâl-i [44] şahsiye ve müktesebesi bu şerâite muvafık olmayanlar imtihanında şahadetname alamayacaktır.

Ba'deazân mehkâm-i nizâmiyede gerek mümeyyizlik ve zabıt kitabeti memuriyetlerine ve gerek bunlara müteallik devâir ve aklâm ketebesi sınıfına şahadetnamesi olmadıkça hiç kimse alınmayacaktır şahadetnamesi olanlar hariçten olup da müceddeden mehkâm-i nizâmiye hizmetine girmek istedikleri halde Ahkâm-ı Adliye kaleminin mülahız sınıfı dâhil olup sınıf-ı sâlisten mahâl açıldıkça şahadetnamesi olanlar sâir mevcûduna tercihen sınıfa geçecek ve el hâleti hazihi kalemce sınıflarda mevcûd olan ketebenin içinde şahadetnamesi olanların maaşları had-i meşrutuna iblâğ edilecektir ve bir sınıftan diğer sınıfa ve birinci sınıftan zabıt kitabetine ve ondan mümeyyizliğe intihâb olunmak için şahadetnamesi olanlar tercih kılınacaktır ve bu usûl ileride taşra mehkâminin memurlarına dahi ta'mim olunacaktır.

(Fi 5 Safer sene 20? Tarihiyle Cünha Dîvânından Tanzim Olunan Mazbatanın Sûretidir)

Şûrâ-yı Devlet muavinler izzetli Mehmet Efendi ile Yunan Devleti tebaasından Fıçıoğlu Sotiri? beyninde balık ahz ve î'tâsından dolayı tehdâd eden davânın mahkeme-i ticariyede hân-i rû'yetinde merkûm Sotiri'nin yalan yere yemin ettiği iddia kılınması üzerine tahkikat-ı lazımeyle ledel-ibtidâr merkûmun yalan yere yemin ettiği ihbarat ve emârat-ı vâkıa ile sabit ve mütahakkık olmasına mebni iki yüz on ikinci madde-i kânuniye mûcibince bâ'del-teşhir bir sene müddetle hapsine ekseriyet-i ârâ ile karar verilerek fi 4 Recep sene 89 tarihinde tevfik kılınmış olup şu kadar ki madde-i mezkûre hapis cezasını istilzam eden bir fiil için mevzû' ve mücazat-ı terhibiyeden madûd olan teşhir cezasını dahi câmi' bulunduğu muhâkemat-ı cezâiye dairesinin tasdiki munzam olmadıkça kâbil-i icrâ olamayacağı cihetle keyfiyetin daire-i mezkûreye havalesi ifadesini mutazammın Dersaadet merkez bidâyet mahkemesi ceza dairesinin fi 12 Şaban sen 289 tarihli ve iki yüz yirmi beş numaralı mazbatası ve merkûm Sotiri bâ-tezkere kefalet altına aldırılmakla beraber celb olunan evrak-ı istintâkiye Yunan sefaretinden verilen takrirler ile muhâkemat-ı cezâiye dairesinde ledel-mütâlaa merkûm Sotiri'nin hükm-i mezkûre adem-i kanaatle istinâf davâsında bulunduğu tekârîr-i mezkûre mefâhîminden müstefâd olduğu gibi madde-i mezkûrede muayyen olan hapis cezası üç mâhdan ziyade olmak hasebiyle hükm-i mezkûr kâbil-i istinâf olarak hükm-i kat'i derecesinde olmadığı cihetle kabl'el-istinâf temyize sâlih olmadığı gibi zikrolunan ceza dairesinden tanzim olunan fezlekenin zîrinde mürakkam kararın bir fıkrasında mûmâileyh Mehmet Efendi'nin bu babda ikâme eylediği muhbirler ma'el hilâf edâ-yı şehâdet ettikten sonra Sotiri'nin lehinde söylemek isteyenlerin isticvabı kaide-i muhakemenin haricinde olduğu münderic olduğuna ve emr-i mücazat-ı hukuk-ı umumiyeden ma'dûd olması cihetle onun muhafaza ve vikâyesi hükûmete ait vezâiften ve binâenaleyh bir cezayı istilzam eden fiilden dolayı her iki tarafın ikâme ve işhâd edecekleri muhbirlerin ve kaziyeye cüz'ü vekili malûmatları

olduğu mahkemece istihbar olunanların celbiyle malûmatlarına mürâcaat olunarak mûcib ceza olan fiilin vukûunu veya adem-i vukûunu hakkıyla merkez sübûta îsâl eylemek ehem-i umurdan bulunduğu mebni zikrolunan ceza dairesinin bu babda olan zehâbı muvâfık maslahat görülememiş olduğundan evrak-ı mezkûrenin takımıyla irsâliyle şu halde ve icab-ı maslahata [45] göre keyfiyetin istinâfen bil-rü'ye hükmü hâvi mazbatasını evrak-ı istinâfiye ve müteferri'siyle beraber daireye irsâl eylemek üzere husus-ı mezkûrun dîvân-ı cünhaya havalesi iktiza edeceğine dair daire-i mezkûreden fi 16 Zilkade sene 289 tarihinde tanzim olunan müzekkere bu hususa müteferri' kâffe-i evrak ile beraber fi 18 Zilkade sene 289 tarihinde havale cemiyeti canibinden havale ve irsâl buyurulmaktan nâşi cümlesi bervech-i tetkik-i kiraat ve mütâlaa olundu.

Mazbata-i mezkûrenin hülâsa-i mündericâtı müddeî aleyh Sotiri mübâyaa ettiği yirmi iki bin uskumru balığının beher bin adedini altmış beş guruşa müddeî Mehmet Efendi'nin dalyan re'si ile pazar ettiğini ibtidâ balıkhanede hîn-i muhâkemelerinde dermeyân eylediği ve aradan bir buçuk sene mürur edinceye kadar re's-i merkûm ile pazar ettiği fiyattan esmânını Mehmet Efendi kabul etmediği cihetle vermeyip nezdinde idüğünü kendi yanlarında ikrâr ve itiraf etmiş olduğu Büyükdere merkezinde müstahdem Yüzbaşı Hüseyin Ağa ve Asâkir-i Zaptiye tabur kitabetinden mütekâid Halil Efendi ve balıkthane memurlarından Rıfat Ağa taraflarından ifade ve ihbar olup balıkthane i'lâmı dahi bu sûreti müeyyid bulunmuş olduğu halde ticarethanece cereyan eden muhâkemelerinde Mehmet Efendi ile bizzat pazar edip ve aradan on on iki gün mürûrunda tamamen akçasını teslim eylediğini tezkâr ile tahlîf-i icrâ kılınmış ise de netice-i tetkikatta merkûmun müddeî mûmâileyhten mübâyaa eylediği uskumru balığı için balıkthane fiyatı üzerine yani bin adedini yüz elli altışar guruşa mukâvele ve muahharan altmış guruştan tesviyesine der-pîş ederek münâza'a etmesi cihetle efendi-i mûmailey dahi iddiaya kıyâm ile mahkeme-i ticarette muhâkemeleri derdest-i icrâ bulunduğu sırada merkûm Sotiri aldığı balığın esmânını henüz vermediğini birkaç kimseye ikrâr etmişken nihayet mahkeme-i ticarette ledel-terâfu' inkâr ile beraber yalan yere yemin ettiği ihbarat ve emârat-ı vâkia ile sabit ve mütehakkık olmuş idüğüne binâen merkûm Sotiri'nin bu sûretle yalan yere yemin etmesinden dolayı iki yüz on ikinci madde-i kânuniye mûcibince bâ'del-teşhir bir sene hapis husûsuna ekseriyet ile karar verilerek tercüman Mösyö Andipa Hazır olduğu halde hükm-i mezkûrun tebliğ kılınmış idüğü beyanından ibaret bulundu.

Tercüman-ı mûmâileyh hazır olduğu halde müstenif-i merkûm Sotiri'den hükm-i mezkûr hakkında olan itirazatı ledel-istifsar mûmâileyh Mehmet Efendi'den mübâyaa eylediği yirmi iki bin uskumru balığının beher bin adedini altmış beşer guruştan bil-hesap icap eden esmânını kendilerinin kahvesinde Asâkir-i Zaptiye onbaşlılarından Derviş Mehmet ve bakkal Yorgi ve müskirat mağazacısı diğer Yorgi ve tütüncü Bandelli ve ekmekçi Ananusti? hazır olduğu halde müteveffa Yüzbaşı Ömer (silik) ve müteveffa-i mûmâileyh dahi yine orada efendi-i mûmâileyh teslim ve te'diye eylediğini eşhas-ı merkûme ile ispat edeceğine bil-beyan fakat bu keyfiyetin vukûu sekiz seneyi tecâvüz eylediğinden teslim eylediği akçanın cins ve miktarını ve tarih-i teslimini der-hatır edemeyeceğini dermeyân

ile bu husustan dolayı mahkeme-i ticarette icrâ-yı muhâkemeleri esnada efendi-i mûmâileyh tarafından vukû bulan teklif üzerine emr-i tahlîf icrâ kılınacağına ve bir davâda tarafeynden biri diğerine yemin teklif edip icrâ olunduğu sûrette ol davânın katiyen faysalpezîr olmasına bir şart demek olduğu Şûrâ-yı Devlet cânib-i sâmîsinden Zaptiye Müşiriyet-i celilesine irsâl buyurulan kararname sûretinde münderiç ve musarrih [46] bulunduğuna mebni kendisinin bu sûretle vukû bulan tahlifinden dolayı hakkında mücazat-ı kânuniye icrâsı gadrı mûcib olacağından hükm-i mezkûru ber veçhile kabul edemeyeceğini ifade ide itirazatı dahi bundan ibaret olduğunu söyledi.

Müstenif-i merkûm tarafından akçanın te'diyesinde hazır bulundukları beyan olunan eşhas-ı merkûme dahi celb ile bâ'del-tahlîf isticvab olundukta içlerinden Onbaşı Mehmet ile tütüncü Bandelli akçanın Mehmet Efendi'ye teslimini göremediklerini söyleyip bakkal Yorgi ile mağazası diğer Yorgi ve ekmekçi Ananusti dahi mezkûr-el miktar balığın beher bin adedi altmış beşer guruştan bil-hesap icap eden esmânını altın olarak Sotiri tarafından mezkûr kahvede mûmâileyh Mehmet Efendi'ye teslim olduğunu gördüklerini müttehiden ifade etmiş iseler de ne cins altın olduğunun farkında olamadıklarını söyledikleri gibi balığın fûruhtuna ve akçasının teslimine dair beyan eyledikleri tarihler dahi yekdiğerinin ifadesine mebâyın göründü.

Bu sûretle icrâ-yı tetkikat ve muhâkemata netice verildikten sonra müzâkere-i keyfiyete bil-ibtidâr mezkûr'ül miktar balığın esmânını mûmâiley Mehmet Efendi'ye teslim edildiğine dair Sotiri tarafından bu defa ikâme olunan muhbirlerden ikisi akçanın Mehmet Efendi'ye teslimini görmediklerini söyleyip diğerleri eğer ki altın olarak teslim olduğunu gördüklerini müttehiden beyan etmiş iseler de akçanın cins ve miktarını haber vermedikleri gibi balığın fûruhtuna ve akçasının teslimine dair beyan eyledikleri tarihler dahi yekdiğerinin ifadesine mebâyın olarak bunların ifadelerinin merkez şehâdetinde kabulü gayr-i câiz olup mûmâileyh Mehmet Efendi tarafından müstenif-i merkûm Sotiri'nin yalan yere yemin ettiğini ispat zımnında zikrolunan ceza dairesinde ikâme eylediği muhbirler dahi efendi-i mûmâileyh ile Sotiri beyninde balık fûruhtu münâza'ası zuhurundan bir buçuk sene mürûruna kadar mûmâileyh Mehmet Efendi akçayı kabul etmediği cihetle vermeyip para nezdinde hazır bulunduğunu merkûm Sotiri'den başka başka işittiklerini ifade ve ihbar etmiş olmalarına ve balıkhane i'lâmı sûretinde dahi merkûm Sotiri balığı ibtidâ dalyan re'si Karagöz'den pazar ederek aldığını ve akçası hazır olup efendi-i mûmâileyh kabul ettiği halde te'diye edeceğini beyan etmiş olduğu muharrer olarak i'lâm-ı mezkûr meâli dahi muhbir-i mûmâileyhin ifadelerini müeyyid bulunduğu halde merkûm Sotiri balığı bizzat efendi-i mûmâileyhten iştirâ ile parasını dahi on nihayet on iki gün mürûruna yine mûmâileyhe teslim eylediğini muahharan mahkeme-i ticarette beyan ederek efendi-i mûmâileyhin talebi üzerine keyfiyetin ifadesi veçhile vukûna dair patrikhanede yemin dahi etmiş olduğu ticaret mahkemesi i'lâmında muharrer ve mestûr idüğüne binâen merkûm Sotiri'nin yalan yere yemin etmiş olduğuna zikrolunan ceza dairesinden hükm olunarak hakkında ceza tayin ve tahdîd kılınmış ise de müstenif-i merkûmun itirazatında beyan eylediği kararname

sûretinde bir davâda tarafeynden biri diğer tarafa yemin teklif etmek davânın katiyen faysalpezîr olması için bir şart vaz' eylemek demek olup bu şart yerine getirildiği halde davâ bit-tabî katiyen faysalpezîr olmuş demek olarak hilâf-ı vâki' kase m edenler hakkında ceza kânunnamesi hükmünce mücazat davâsı hukuk-ı âdiyeye ait deâviden bulunmakla ol bab mahkeme-i cezâiyeden lahık olacak hükmün hukuk-ı şahsiye davâsı üzerine verilen i'lâm hakkında hükm ve teyiti olamaması lazım geleceği münderiç olarak şu hale göre müstenif-i merkûm [47] Sotiri'nin yalan yere yemin ettiği tebeyyün etmiş olsa bile bu madde hakkında ticaret mahkemesi tarafınadn verilen i'lâmın hükmünü nakz edemeyeceği derkâr bulunduğuna ve bir şahsın yalan yere yemin ettiğinin tebeyyün ve sübûtu kendi ikrâr ve itirafına veyahut ettiği yeminin hilâf olduğunu ispata derece-i kifâyede kendisinin mümzi bir senedinin zuhûruna mütevâkîf görünüp mazabata-i mezkûrede muharrer olan ihbarat ve emârat ile müstenif-i merkûm Sotiri'nin yalan yere yemin etmiş olduğuna hükm olunarak hakkında caza tayin ve tahdîdi gayr-i câiz bulunduğuna mebnî zikrolunan ceza dairesinden bu babda verilen hükm ve kararın bit-tabî feshiyle muhâkemat-ı cezâiye dairesi müzekkeresinde beyan olunduğu üzere keyfiyet yine oraya havale buyrulmak üzere evrakının takımıyla takdimine ve zikrolunan ceza dairesine bâ-müzekkere beyan-ı malûmat olunmasına ittîfak-ı ârâ ile karar verilerek sûret-i karar bil-tebliğ evrak-ı mezkûre bâ-pusula leffen takdim kılındı.

(25 Recep Sene 87 Tarihiyle Temyiz-i Hukûk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Kudüslü Ciran? Gregor'un Remle tüccarından Mihail Şebita (Shabita) ile olan davâsı hakkında Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye tevarih-i muhtelifede vermiş olduğu dört kıt'a arzuhalîyle ikisi musaddak ve biri gayr-i musaddak cem'an üç kıt'a i'lâm sûretleri ve bir kıt'a musaddak müzekkere sûreti havale cemiyetinden ba'dehu şerâit-i nizâmiyesi ifâ kılınmak üzere evvel emirde merkûm Gregor'un temyiz davâsına salâhiyeti olup olmadığının tayini zımnında hukûk dairesine î'tâ kılınmış olduğundan kıraat ve mütâlâa olundu.

Merkûm Gregor'un arzuhallerinde münderiç istid'âsı kendisinin Mihail Şebita zimmetinde olan kırk dört bin kûşûr gurusu alacağının Kudüs mahkeme-i ticaretinden tahkimname ile bakılarak tahsil-i i'lâm olunup Mihail Şebita tarafından muahharan istinâf-ı davâ olunması üzerine bu işin kâbil-i istinâf olmadığı dahi mahkeme-i mezkûreden i'lâm kılınmış iken Beyrut ticaret mahkemesi hilâf kânun olarak buna itibar etmediğine binâen Ticaret Nezâret-i celilesine mürâcaat etmesiyle ol babda mahkeme-i ticaret ikinci meclisinden dahi Kudüs mahkemesinin hükm-i kat'i vermeye salâhiyeti olmadığından Beyrut mahkeme-i ticaretinden cevap-ı î'tâsı lüzumuna mütedair bir kıt'a müzekkere verilmiş ise de bir mahkemenin hilâf-ı kânun hareketinin temyiziyle hükm-i kat'i î'tâsı mâfevkinde bulunan mahkemenin vazifesi idüğünden ve Beyrut mahkemesinin i'lâmı kendisine tebliğ kılındığından bahisle keyfiyetin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'de temyizen rü'yetini beyanından ibaret oluyor mezkûr iki kıt'a musaddak i'lâm sûretlerinin biri Kudüs mahkeme-i ticaretinden en sonra verilen 11 Şevval sene 84 tarihli

i'lâm sûreti olarak netice-i medlûlû husus-ı münâzaunfih indel muhâkeme müddeî Hoca Gregor'un ifadesi veçhile çıkar ise verilecek hükm ve karara kail ve razı olup istinâf davâsı etmeyeceğine dair müddeî aleyh Şebita mahkeme jurnalinde vaz'-ı imza eylediği halde hîn-i muhâkemedede Gregor'un iddia ve ifadesinin sıhhati tebeyyün etmesi cihetle Şebita'nın imza ve takriri mûcibince keyfiyet hükm-i kat'î tahtına alınmış olduğundan bu davânın istinâfı nizâmen câiz olamayacağını ve müzekkere sûreti dahi Dersââdet mahkeme-i ticareti ikinci meclisten î'tâ olunan 28 Safer sene 86 tarihli müzekkere sûreti olup hülâsa-i müeddası bu maddenin Kudüs mahkeme-i ticaretinden istinâf ve iade-i mehâkime kâbil olmamak üzere hükm ve i'lâm olduğu anlaşıp ancak Şebita'nın istinâf-ı davâya mugayir usûl olacağından keyfiyetin merci'-i [48] tâbiyesi bulunan Beyrut mahkeme-i istinâfiyesinden cevap verilmek lazım geleceğini mutazammın olduğu gibi ikinci musaddak i'lâm sûreti dahi Beyrut mahkeme-i istinâfiyesinden î'tâ olunan ve kendine tebliğ kılınmadığı Gregor tarafından iddia kılınmakta bulunan i'lâm sûreti olup bunda dahi merkûm Mihail Şebita husus-ı mezkûrdan dolayı müddet-i muayyenesi içinde istinâf-ı davâya kıyâm edip her ne kadar bu işin kâbil-i istinâf olmadığı Kudüs mahkeme-i ticaretinden iddia olunmakta ise de istinâfı kâbil midir değil midir burasının tefriki mahkeme-i istinâfiyeye ait bulunmuş ve Nikola Gregor usûlü veçhile bil-defaat mahkemeye davet olduğu halde huzurdan imtina' eyleyip nazar-ı tetkike alınan evraktan davânın her veçhile kâbil-i istinâf idüğü anlaşılmış olduğundan müstenif-i ileyh Gregor'un gıyabından tetkik-i maddeye ledel-mübaşere müstenif Şebita'nın ibrâz eylediği bir takım musaddak evrak-ı mezâyâsıyla vâki' olan ifadattan münfehim olduğu üzere bin iki yüz altmış beş senesinden altmış dokuz senesine kadar Gregor ile Şebita beyinde ziraata dair cereyan eden şirketten mütevellid muhasebe nizâ-yı tarafeynin istinâf kabul etmemek şartıyla bil-rıza tanzim ve imza eyledikleri bir kıt'a tahkimatname mûcibince tayin olunan mümeyyizler taraflarından rü'yet olunarak ol babda 8 Haziran sene 1864 tarihiyle verilen mazbataya göre Gregor'un Şebita'ya dört bin dokuz yüz on iki gurus vereceği tebeyyün eylediği misillü Gregor'un dahi Şebita zimmetinde miktar-ı mâlum zehâyir alacağı görüldüğünden alacağını ber mûcib-i kânun lazım gelen fâiziyle tahsil eyledikten sonra zehâyir-i merkûmeyi aynen Hoca Gregor'a teslim etmeye mecbur olması veyahut ol vaktin rayicine tatbikân matlûbuna mahsûbeyle Hoca Gregor'un ne miktar fazla alacağı kalır ise ber mûcib-i kânun güzeşesiyle beraber Şebita'ya te'diye eylemesi ve şirkete ait kalan öküzlerin telef olduğuna Şebita yemin etmediği halde bunların dahi nısf-ı bahâsından dolayı Hoca Gregor'u arza eylemeye mecbur tutulması ve yine şirkete ait iki bin gurus hakkında Gregor iddia eylediği muvâza'a ispat eylediği sûrette meblağ-ı merkûmun kendisine teslim ve ispat edemediği takdirde Şebita'ya iade edilmesi hususlarına karar verilmiş ve işbu karar Kudüs mahkemesince tescil olunmuş iken mahkeme-i mezkûre sonradan mazbata-i mezkûrenin tetkikine girişerek evvelki karara muhalif sûretle hükm ve i'lâm eylemesi cihetiyle işbu hükm-i itibardan sâkıt tutularak yine mümeyyiz mazbatası ahkâmına mürâcaat olunması hususuna ve buna müteferri' sâir cihetlere ittifak-ı ârâ ile karar verildiği mürakkimdir.

İstîzâh-ı madde zımnında daireye celb olunan müsted'i Ciran Gregor'un vukû bulan ifadatından Şebita ile mezkûr şirket akd eden Ciran Gregor'un pederi Nikola Gregor olup Ciran Gregor'un buraca ber minvâl-i muharrer doğrudan doğruya istid'âya tasaddi edişi vekâleti hasebiyle olduğu ve şirket-i mezkûrenin dahi mahâlî teâmülüne tevfikân ahali-i cânibinden istihbar oluna gelen arazi-i emiriye üzerinde bil-iştirak ziraatla hasılat-ı vâkıadan istifade ve ticaret etmekten ibaret bulunduğu anlaşılmıştır.

Tafsilat-ı mebsûteye nazaran merkûm Gregor'la Şebita beyinde bil-iştirak vukû bulan ziraattan dolayı tevellüd etmiş olan muhasebe davâsını rü'yet etmeye tarafeynin rıza ve muvafakatı üzerine hakem sıfatıyla tayin kılındıkları cihetle mümeyyizlerin salâhiyetleri derkâr olup buna diyecek yoksa da işbu mümeyyizlerin vermiş oldukları 8 Haziran sene 864 tarihli mazbata kararını tetkik ve rü'yet (Bakiyyesi sonra)

2.7. Cerîde-i Mehâkim 7. Sayı Transkripsiyonu³⁹

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Rebiyülevvel	Sene	(Pazartesi)	Mayıs Rumi	Sene	Sayfa
7	8	1290		21	1289	49

İşbu gazete ileride haftada iki defa çıkarılmak üzere şimdilik beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(25 Recep sene 87 Tarihiyle Temyiz-i Hukûk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretinin Mâbadıdır)

Etmek esas maddenin ziraata mütedair bulunmasından nâşi zeyl-i kânun-ı ticaretin otuz beşinci maddesi hükmünce mehâkim-i ticarete ait olmayıp hukûk-ı âdiye mehâkimine müteferri' mevaddan bulunduğu halde Kudûs mahkeme-i ticaretinin salâhiyeti haricinde olarak mümeyyizlerin verdikleri mazbata kararını bit-tağyîr i'lâm î'tâ etmesi ve Beyrut mahkeme-i istinâfiyesinin husus-ı mebhûs anhanın mehâkim-i ticarete ait mevaddan âdile tetkikatına girişmesi ve Dersaadet mahkeme-i ticareti ikinci meclisinin dahi işin mevâd-ı ticaretten olup olmadığını bilmeyerek suâl üzerine rey vermesi nakzı mûcib esbâbdan görünmüş ve şu halde Ciran Gregor'un temyizen rü'yet-i maddeyi istid'âya salâhiyeti olup olmadığını ve kendisinin sıfat-ı vekâletini tetkike hacet görülemediği olmasıyla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizâmname-i dâhilisinin ikinci ve üçüncü maddeleri ahkâmına tevfikân mümeyyizlerin kararını mutazammın bulunan mazbatadan mâada mârrül-beyan dört kıt'a i'lâm nakz olunmakla keyfiyet-i menkûziyetlerinin nizâmname-i mezkûrun altmış dokuzuncu maddesine tatbikân kayıtları bâlâ sene şerh verdirilmesinin Ticaret

³⁹ CM., Nr. 7, H. 8 Rebiyülahir 1290/M. 5 Haziran 1873.

Nezaret-i celilesiyle Suriye vilayetine bildirilmesi ve merkûm Gregor'la Şebita beyinde mütehaddis olup mümeyyizlerin mezkûr mazbatalarına mübtene bulunan nizâ-ı mebhûsa Kudüs sancağı meclis-i temyiz hukûkunda bakılmasının dahi vilayet-i müşarünileyhaya iş'ar buyurulması lüzumuna karar verildi ve işbu karar dahi Gregor'a tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kalp sikke-i nühasiye imâl eyleyen Dağıstan muhacirlerinden Sarıgözlü'de sâkin Fethi Ali ile refikleri denilen muhacirin-i merkûmeden İlyas ve Mehmet Efendiler haklarında icrâ kılınan tetkikat-ı nizamiyeyi şâmil cinayet dîvânının fî 23 Zilkade sene 89 tarihli ve yüz numaralı mazbatasıyla evrak-ı istintakiye [50] merkûm Fatih Ali'nin ehillâ-yı sebili hakkında bazı ifade ve istid'ayı hâvi zevcesi Fatma tarafından verilen arzuhal üzerine Zaptiye Müşiriyet-i celilesiyle muhabereli tezkere-i sâmiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâlinde merkûman İlyas ve Mehmet efendiler Fatih Ali'nin hanesinin bir odasını isticâr ile kalp sikke-i nühas imâl ve merkûm Fatih Ali'nin dahi körükçülük hizmetiyle iştilal eylediği mezbûre Fatma tarafından ihbar olunması üzerine tetkikat-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûman İlyas ve Mehmet efendiler bu fezahatta müdhal ve malûmatlarını külliye ve masran münkir olup fakat Fatih Ali merkûman İlyas ve Mehmet efendilerin kalp akça imâl etmek üzere hanesine kabul olunmaları hakkında vukû bulan ısrar ve ibrâmlarına mebni şehriye yüz gurus kâr ile kabul etmekle alât ve edevat-ı lazımeği müsteshiben merkûman hanesine gelerek on beş gün zarfında yapabilleri dokuz yüz küsur gurusluk nühas akçayı alarak gitmiş ve hane kirası olarak kendisine bir akça vermemiş olduklarını ve kendisi körükçülük ettiğini ve sâir bir muâvenet-i fiiliyede bulunmadığını ve zevcesi mezbûreden dolayı İlyas Efendi ile beynlerinde münâzaa' vukû bulduğunu beyan ve zevcesi mezbûre Fatma dahi hasta bulunduğu cihetle merkûmları icrâ-yı amelîyat eder ve zevcini dahi körük çeker iken görmeyip fakat merkûman İlyas ve Mehmet efendiler iki üç defa kendi odasına geldiklerinde bir mendil derûnunda bir miktar bakır gurus çıkarıp temizlediklerini görüp suâl etmekle kendileri yaptıklarını söylediklerini ve İlyas Efendi'nin zevciyle kendisine söylediği sözlerden dolayı zevciyle merkûm bozuşmuş ve zevcinin bunları hanesine getirmesi nâmusa dokunur bir takım güft-i gûyu mûcib olmuş olduğundan can acısıyla zevcinin körükçülük eylediğini söyleyip yoksa ol vakit kendisinde matbaha gitmeye bile kudret olmadığını ve İlyas Efendi'nin zevce-i mutallakası (okunamadı) nam hatun dahi İlyas Efendi kendisini Kraka karyesinden alıp Dersaadete götürerek Fatih Ali'nin hanesinde misafir oldukları esnada mezkûr hanenin matbahında merkûman İlyas ve Mehmet efendiler nühas gurus imâliyle ve Fatih Ali'nin üç hatve mesafede körük çekmekle meşgul olduklarını ve çend adet nühas gurus mâmüllerini görmüş ve kendisi matbahın üstünde odada ikâmet ettikleri için para şakırtısı ve üç günde altı manat yani yüz yirmi gurusluk akça imâl eylediklerine dair sözlerini istimâ' eylemiş olduğunu ve Fatma'nın hastalığı cihetle işe vukûfu olmadığını ifade ve ityân eylemelerine ve merkûm Fatih Ali'nin üzerinden kalp bakır gurus zuhûr

eylediği gibi hanesinden çend aded kalp gurusla kalpazan alâtından bazı eşya bulunmasına nazaran merkûm Fatih Ali'nin nühas gurus imâlinde bulunduğu derece-i sübûta vasıl olmuş ve eğer ki merkûman İlyas ve Mehmet efendiler dahi bu babda zan ve şüpheden vâreste olamaz iseler de kendileri evvel ve ahir münker oldukları gibi aleyhlerinde olan emârat dahi İlyas'ın zevce-i mutallakası (okunamdı) ve Fatih Ali ile zevcesi Fatma'nın ihbarı ve İlyas'ın üzerinden kalp olarak tek gurusun zuhûru maddeleri olup ancak mezbûre (okunamadı) efendi-i merkûmun mutallakası olmasından ve nikah ve nafakadan hakkını çevirtmek istediğinden nâşi lehinde söz söylemeyeceği tabîi olduğu misillü Fatma dahi ibtidâki ifadesinde kocasına körükçülük azv etmiş ise de muahharan bu sözünden nükûl ile bervech-i [51] muharrer can acısıyla böyle bir isnâdda bulunduğunu ve hatta keyifsizliği cihetle aşağı inmeye bile kudreti olmadığını söyleyip ihbar-ı evvelini şu sûretle yine kendisinin çürütmesi efendi-i merkûman hakkında olan ihbarını dahi ta'lîl etmesi ve İlyas Efendi ile beynlerinde vukû-i mervi olan muameleden dolayı tahaddüs eden münaza'a ve muhaseme üzerine hükûmete haber vermesi ve İlyas'ın üzerinden çıkan akça meyanında zuhûr edip kalp olduğunu tecâhûlden ısrar eylediği tek gurusun dahi cihet-i sâireden eline geçmesi melhûz olduğu misillü bunların ahz ve î'tâ eyledikleri esnafa kalp akça vermedikleri cümle-i tahkikattan bulunması ve bi-tahsîs Fatih Ali'nin efendi-i merkûman aleyhinde olan ihbarı iftira olduğuna dair hapishanede söz söylediği mahbusundan Yaşar ve Abbas beylerle Derviş nam kimesne taraflarından haber verilmesi ve Mehmet Efendi'ye gelince Fatma ile İlyas Efendi'nin savuştukları hakkında güya Mehmet Efendi'nin ötede beride söz söylemesinden nâşi kendisini dahi garaz-ı şerîk gösterdiklerini masr'an söyleyip buraları ihtimalinde gayr-i ba'id olarak merkûman İlyas ve Mehmet efendilerin Fatih Ali ile müştereken kalpazanlık fiilinde bulunduklarına dair temîn-i vicdân edecek emârat-ı kuvviyeye destres olunamamış olduğundan ve ma' hâzâ merkûman biz seneyi mütecaviz mahbeste tutulduklarından bahisle hemen tahliye-i sebilleriyle Fatih Ali'nin yüz kırk üçüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfiikân üç sene müddetle küreğe konulmasına ekseriyet-i ârâ ile karar verilerek sûret-i kararın merkûmuna tebliğ olunduğu iş'âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûm Fatih Ali'nin Memâlik-i Şahane'de mütedavil olan meskûkât-ı nühasiyeye takliden kalp bakır gurus imâl eylediği ma'al te'vîl vâki' olan ikrârı ve ihbarat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcûde ile tebeyyün edip ancak mezkûr yüz kırk üçüncü madde-i kânuniye altın ve gümüş meskûkâta taklit edenlerin cezasına dair olduğu cihetle merkûmun haretek-ı vâkıasının madde-i mezkûreye tevfiikinde isabet görülememiş ve yüz kırk dördüncü madde-i kânuniyede her kim Memâlik-i Mahrûsa'da tedavül etmekte olan meskûkât-ı nühasiyeye takliden sikke kat' eder ise muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunmuş olduğuna mebni merkûm Fatih Ali'nin bu hükme tevfiikân ve ibtidâ-yı tarih hapsi düğü mazbata-i mezkûrede gösterilen seksen sekiz senesi şabanının ikinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mürakkim-ı kaideye ba'del-tevfik karar-ı mezkûr üzere üç sene müddetle hapishane-i umûmiyede küreğe konulması husûsunun ve bu fezahtta şirketlerine hükm-i kâbil olamayan merkûman İlyas ve Mehmet Efendiler'in ehillâ-yı sebilleri yolunda

görüldüğünün Zaptiye Müşiriyet-i celilesine emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol babda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Temyiz-i Hukûk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Maruka Frenkyan Ağa ile şehbender Halil Efendi beyninde olan davâyâ dair mahkeme-i istinâfiyeden 15 Recep sene 89 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'â-i mûmâileyh Halil Efendi'nin î'tâ eylediği 23 Şevval sene 89 tarihli arzuhal temyiz-i hukûk dairesine havale olunmakla tarafeynin layihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli bu hususa dair Dersaâdet bidâyet mahkemesi ikinci hukuk dairesinden verilen i'lâmı Halil Efendi kabul etmeyip [52] keyfiyetin istinâfen rü'yetini istid'â etmekle i'lâm-ı mezkûr ledel-mütâlâa mifâdı merkûm Maruka Ağa seksen senesine mahsûben Gelibolu ve Tekfurdağı sancakları aded-i ağnam rûsûmunu Halil Efendi ma'hed ile hazine-i celileden deruhde ve iltizam ve Mustafa Cezzar Bey kefaletiyle Nikola nam kimesneye ihale ve ilzâm ederek bedelini tamamen hazineye vermiş ve hasbel-kefâle Cezzar Bey de bedelden mütebaki bin sekiz yüz eli lira matlûbunun senedini muvâzaa tarikiyle Halil Efendi'ye ciro etmiş ise de Halil Efendi meblağ-ı mezbûrun otuz bin kûsur gurusunu bil-tahsil zimmetine geçirmiş olduğu cihetle emniyeti münselib olarak mezbûr cirolu senedi istirdad etmiş olduğu halde efendi-i mûmâileyh Cezzar Bey'den ba-tekrar iki yüz elli liraz ahz edip zimmetine geçirmiş olduğu beyanıyla mezkûr iki yüz elli liranın ma-gûzeşte tahsilini davâ ve mezkûr senedin ol veçhile Halil Efendi'ye muvâzaat-ı ciro olunduğunu mübeyyin Halil Efendi'nin 9 Recep sene 83 tarihli bir kıt'a senedi sûretiyle iki yüz elli lira ahz eylediğini şâmil Cezzar Bey'e verdiği ilm-ü haberi ibrâz ve ârâ etmiş ve mûmâileyh Halil Efendi dahi meblağ-ı mezbûru aldığını itirafıla beraber Erzurum ve mahâl-i sâire vâridat-ı öşriyesinden dolayı Maruka Ağa'da olan alacağına mahsûb ettiğini ve mezkûr 9 Recep sen 83 tarihli senedi vermiş ise de bundan maksadı mebalîği-i mezbûrun Maruka Ağa'nın alacağı ve Cezzar Bey'in borcu olduğunu beyandan ibaret olup yoksa Maruka'nın iddiası gibi sened olmadığını ve keyfiyet mukaddemân Dîvân-ı Muhâkemat'ta bidâyet-i bil-rü'ye cihât-ı sâireden dolayı Maruka Ağa ile olan muhasebenin rü'yetine ta'lîken meblağ-ı mezbûrun kendisinde tevkifiyle hitâm-ı muhasebede alacağı çıkmadığı sûrette ma-gûzeşte te'diyesine kefil gösterilmesine hükm ve karar verilerek mûcibince kefil-i ârâ eylediği cihetle bunun ba-tekrar bidâyet-i rü'yeti câiz olamayacağını dermeyan eylemiş ise de icrâ olunan tetkikatta Dîvân-ı Muhâkemat'ın bu babda hükümü hâvi mazbatası olmayıp fakat meblağ-ı mezbûrun Halil Efendi'den Cezzar Bey'in vekiline red olunması hakkında Dîvân-ı Muhâkemat komisyonundan mazbata tanzim olunmuş iken Halil Efendi'nin itirazı üzerine Dîvân-ı Muhâkemat mazbata-i mezbûreyi ba-pusula komisyona iade ile muhasebat-ı mebhûsenin hitâmına ta'lîken meblağ-ı mezbûrun istifasını te'hîr ettirdiği anlaşılmış ve bununla beraber mûmâileyh Halil Efendi'nin taht-ı tasdik ve ikrarında bulunan mezkûr 9 Recep sene 83 tarihli senedde Cezzar Bey'in senedini Maruka'nın kendisine ciro etmesi teshîl-i tahsilata mübtteni olup hâvi olduğu mebalîğde kat'an alaka

ve müdhil olmadığı muharrer olarak şu halde mezkûr iki yüz elli lira cirolu senedin istirdadından sonra ahz ve tahsil etmesi fuzuli bulunmuş olduğundan meblağ-ı müddeânın ma-güzeşte tahsiline hükm olunduğunu mutazammın olarak tarafeynin layihalarıyla bu maddeye dair mülga Dîvân-ı Muhâkemat-ı Maliye ile komisyon-ı mezkûrdan tanzim olunarak ikinci hukuk dairesine devrolunmuş olan mazbata Dîvân-ı Muhâkemat'ın karar pusulası ve evrak-ı sâire getirtilerek mütâlaa ve kendileri dahi muhâkeme edildikte müstenif Halil Efendi'nin itiraz ve iddiası iki şeyden ibaret olup birincisi mezkûr iki yüz elli liranın kefil-i ârâsıyla nezdinde tevfiği Dîvân-ı Muhâkematça taht-ı kararda iken ikinci hukuk dairesinin böyle kararatında olan bir madddeyi bidâyet-i rü'yet ve hükm etmesi ve ikincisi muvâzaaya mebni olmayıp hâvi olduğu akça [53] mahâl-i sâire iş'arından kendisine olan deynine mahsûb olunmak üzere hakikat ciro olunmuş olduğunu ve 9 Recep sene 83 tarihiyle vermiş olduğu sened dahi şayet rü'yet-i muhâsebe ile istifayı matlûb etmezden evvel kendisinin vefatı vukû bulur ise veresesi tarafından merkûm Maruka'dan hem iş'ardan dolayı olan matlubu ve hem de Maruka Ağa'nın kendisine ciro etmiş olduğu mezkûr bin bu kadar lira talep olunmamak üzere muvâzaat verilmiş bir şeyi olup yoksa sened-i mezkûrun kendisinin cihât-ı sâireden dolayı olan alacağını şu akçadan istifa-i salâhiyetini ibareten ve mazmunen mahv ve ıskât eder bir hükmü olmadığı/olmadığı halde ikinci hukuk dairesinin sened-i mezkûre istinaden hükm etmesi kaziyelerinden ibaret olup ancak Dîvân-ı Muhâkemat'ın karar pusulası meâli tarafeyn isticvab olunarak onun üzerine ille ve esbâb-ı kânuniye beyanıyla mezkûr iki yüz elli lirayı Halil Efendi'nşn Maruka Ağa'ya vermemeye hak ve salâhiyeti olduğuna dair bir hükm ve kararı mutazammın olup yalnız Halil Efendi'nin Maruka Ağa ile olan muhasebelerinin hitâm-ı rü'yetine kadar mezkûr iki yüz elli lirayı vermeyeceğini ifade ve hitâm-ı muhâkemede haklı çıkmayıp da meblağ-ı mezbûrun iadesi lazım gelirse ma-güzeşte te'diyeye kefil-i ârâ eylediğini bil-hikaye muhasebe-i mezkûra rü'yetinin Dîvân-ı Muhâkemat komisyonuna havalesini beyanından ibaret olduğu cihetle ikinci hukuk dairesinin bu hususu bidâyet-i rü'yet ve hükm etmesi yolunda olduğu gibi mezkûr 9 Recep sene 83 tarihli senedi bervech-i meşrûh serd ve beyan eylediği diğer muvâzaaya binâen vermiş olduğu iddiasını dahi ispat edememiş olduğundan daire-i mezkûre i'lâmının tasdik kılındığını hâvi bulunmuştur.

Mûmâileyh Halil Efendi'nin layiha-i itiraziyesinin fezleke-i müeddası alacağına mahsuben ciro olunmuş bir sened akçasının gayr-i musaddak bir sened sûretiyle hasmına red olunmasına hükm edilmesi ve bu senedin öyle bir hükme medâr olacak bir ibare manâyı mutazammın olduğuna ve ol veçhe tahsil edildiği otuz bin guruşun alacağına mahsûbiyetini hasmının kabul eylemesi iddiasını müeyyed iken buna dahi dikkat olunamaması ve mezkûr iki yüz elli lirayı mukâddema sekvestro ederek Dîvân-ı Muhâkematça kabul olunduğu halde gerek bidâyet ve gerek istinâf i'lâmlarında burasının meskût-ı anhâ bırakılması ve cirolu senedin ne sûret ve hile ile kurtarıldığının ve mezkûr iki yüz elli liranın Cezzar Bey'den ne vakit alındığının aranılmaması ve usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz on üçüncü maddesi mûcibince mezkûr liralardan iş'ardan olan matlûbuna takas ve mahsûb olunmasını talep eylediği halde buna dahi ihale-i sem'-i itibar

olunması ve mukâvelesiz ve nizamsız gûzeşte yürütülmesi mugayir-i usûl olduğundan bahisle i'âlâm-ı mezkûrun nakzı istid'âsını hâvidir.

Maruka Ağa'nın cevap layihasının netice-i medlûlü dahi otuz bin gurus hakkında olan itirazı bi-esas idüğünü ve cirolu senede mukâbil verdiği sened hakkındaki itirazının sümme't-tedârik olduğunu ve sened sûretinin gayr-i musaddak olması bahsinde olan itirazı dahi şâyân-ı kabul olmayıp sûret-i mezkûre gerek bidâyette ve gerek istinâfta kabul ve tasdik kılındığını ve mahkeme-i istinâfiye huzurunda sûret-i mezkûrenin aslına mutâbakatını Halil Efendi'nin dahi itiraf eylediğini ve mûmâileyh iddiasını ispat edemediği cihetle usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz on üçüncü maddesine istinada mahâl olmadığını ve gûzeşte bahsinde dahi hakkı olmadığını ve burasını mahkeme-i istinâfiyede söylemediğini [54] cihetle mahkeme-i temyizde dermeyeran etmeye salâhiyeti olamayacağını ve binâenaleyh mahkeme-i istinâfiyenin hükmü yolunda olup tasdik-i iktiza edeceğini mutazammındır. Tarafeyn 28 Muharrem sene 90 ve 9 Safer sene 90 ve 12 Safer sene 90 tarihlerinde daireye celb ve isticvab olundukta her biri layishasında muharrer ifadesini tekrar etmekle beraber mûmâileyh Halil Efendi gerek ikinci hukuk dairesinin ve gerek mahkeme-i istinâfiyenin sûretine istinaden hükm ettiği 9 Recep sene 83 tarihli sened kendisinin taht-ı tasdik ve itirafında olmadığını ve eğer ki Maruka Ağa'ya bir sened vermiş ise de işbu senedin meâl-i mündericâtı başka türlü idüğünü ve bu iddiasını ikinci hukuk dairesiyle mahkeme-i istinâfiyede dermeyeran eylemiş ise de itibara şâyân görülmediğini ve bu misillü gayr-i musaddak bir sened sûretine istinaden hükm olunması câiz olamayacağını tezkâr eylemekle mezkûr senedin aslı nerede olduğu Maruka'dan soruldukta senedin aslı zâyî' olduğunu ve derece-i evveli ve istinâf i'âlâmlarında hikaye olunan sûrete mutâbık bulunduğunu Halil Efendi inkâr eder ise yemin teklif edeceğini söylemesi üzerine yemin teklifi mahkeme-i istinâfiyede dermeyeran olunabilip mahkeme-i temyizde istimâ' olunamayacağının kendisine takdim olunması üzerine senedin aslı kendisinde daireye getireceğini ifade ve muahharan mûmâileyh Halil Efendi'nin mührüyle memhûr sened-i mezkûru getirip ibrâz-ı ârâ eylemiştir bunun üzerine keyfiyet ledel-zikr müddeî Halil Efendi'nin itiraz ve iddiası meblağ-ı müddeâyı Dîvân-ı Muhâkematta hîn-i muhâkemelerinde sekvestro ettirmiş ve ol babda dîvân-ı mezkûrca mazbata tanzim olunarak Ticaret Nezareti'ne tezkere tahrir olunmuş olduğu halde gerek ikinci hukuk dairesi ve gerek mahkeme-i istinâfiye i'âlâmlarında burası meskût-ı anhâ bırakılmış olduğundan bahisle bu babda evvel ve âhir Dîvân-ı Muhâkematça cereyan eden muhâkemelerini hâvi mezâbit ve evrakın ve zabıt ceridelerinin daireye celbiyle mütâlâa olunması kaziyesinden ibaret olup müddeî aleyh dahi her ne kadar Dîvân-ı Muhâkemat'ta böyle bir söz geçmiş ise de kendi tarafından kabul olunarak bu veçhile hükm olunduğu sûrette hükm-i mezkûru istinâfen rû'yet ettireceğini dermeyeran eylediğini ifade etmiş ve müddeî aleyhin ifade-i meşrûhesi sûret-i iddiayı te'yit etmekte bulunmuş ve filhakika müddeînin itirazı veçhile işbu sekvestro maddesine dair i'âlâm-ı mezkûrda bir sarâhat görülemediği gibi asıl sened görülmeyerek cirolu sened namına gayr-i musaddak bir senedle hükm ve i'âlâm olunması ve bidâyet-i rû'yet davâlarında tarafeynin diğer husustan dolayı olan muhâsebeleri derdest-i rû'yet

olduğu cihetle derece-i evveli mahkemesi hükmünün usûl-i muhâkeme nizamnamesinin altmışıncı ve yetmişinci maddeleri ahkâmınca mürâcaat olunmaksızın ve işbu mevâd ise nakzı mûcib esbâb-ı kânuniyeden bulunmuş idüğünü mebni ol veçhile i'âm-ı mezkûr nakz olunarak tarafeynin bâ-tekrar icrâ-yı muhakemesiyle tetkik-i davâ olunmasına ve i'âmın sûret-i menkûsiyetinin nizamname-i dâhilisinin altmış dokuzuncu maddesi mûcibince kaydı bâlâ-sene şerh verilmesine ve i'âm ve tebliğ harçları olan iki yüz elli guruşla üç beyaz mecidiyenin haksız çıkan Maruka'ya ait olmak üzere haklı çıkan Halil Efendi'den istinâfına karar verildi ve tarafeyne tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Mardin kasabalı tüccardan Mahmut bin Seyit Ali [55] ve Hüseyin bin Hacı İsmail ve Ali bin İbrahim ganâim-i öşriyetinden Sultan nam kimesneleri cerh ve katl ve akça ve eşyalarını gasp eyleyen Siirt sancağında vâki' Garzan kazasına tâbi Kürdilan nahiyesine muzaf Kazyan? karyesi ahalisinden ve istibdâl askerinden Mahmut bin Süleyman ve Ali bin Mehmet ile ferâde bulunan Süleymaniyeli Mustafa haklarında cereyan eden tetkikat-ı nizamiyeyi muhtevî Diyarbakır vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 24 Zilkade sene 88 tarihli ve seksen beş ve seksen altı numaralı iki kıt'a tahriratıyla dîvân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbataları ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı merkûme mündericâtında seksen sekiz senesi Rebiyülevvelinin yirmi ikinci Cuma günü merkûmun Mahmut ve Hüseyin ve Ali ve Sultan ile on dört yaşlarında bulunan Şerif bin Mehmet li-eclil ticare Cizre'ye gidip oradan Mardin kazasına azimet ederler iken bunlara merkûmun Mahmut bin Süleyman ve Ali ve Mustafa refakat ederek Süflân? nam mahâle vardıklarında akşam olmasından nâşi orada yattıkları esnada merkûmun Mahmut ve Mustafa ve Ali taraflarından tacir-i merkûmların cerh ve katl ve malûm-ül miktar akça ve eşyayı gasp olduğunu iddia kılınması ve bunlardan Mahmut ile Ali yekdiğerini muakkib derdest olunması üzerine tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Mahmut bir takım te'vîlat ile fazîha-i katl ve gaspta olan müdhil ve malûmatını külliyyen inkâr etmiş ise de mezbûr Ali bin Mehmet merkûm Mahmut ile Süleymaniyeli Mustafa'nın bazı kesânda olan alacaklarının tahsili zımında bâ-rüfâka Musul'a gitmesi hakkında vukû bulan tekliflerine rıza göstererek birlikte hareketle Cizre kasabasına vusûllerinde ileride bulunan yolların muhataralı bulunduğunu haber aldıklarından Musul'a gitmekten ferâgatla perşembe günü kahveci Osman'ın kahvehanesine gidip Mardin'e avdet etmek üzere arkadaş aramış iseler de bulamadıklarından o gece kasaba-i mezkûrede yatarak ferdâsı cuma günü tacir-i merkûmların Mardin'e gideceklerini haber almalarıyla cümlesi birlikte ikindiden az evvelce Cizre'den hareket ederek esna-yı râhda refik Mahmut'un firarı Mustafa ile tacir-i merkûmları katl ve idam ile emvâl ve eşyalarını ahz ve iğtisab etmek üzere giriştikleri müzâkerede kendisi bu babda rıza göstermemiş ve Süflân nam mahâle vusûl ile hîn-i müsahabette merkûman bu tasavvurlarını ba-tekrar imâ eyledikleri halde kendisinin ârâ eylediği adem-i muvâfakata mebni bir miktar oturduktan

sonra müteferrika yattıkları esnada refikleri olan merkûman Mahmut ve Mustafa'nın tasavvur-ı meşrûhlarını icrâ edeceklerini hissettiği cihetle yanında yatmakta olan merkûm Şerif'e ihtâr etmiş olduğunu ve sonra diğerleri uykuya dalıp kendisi henüz bîdâr olduğu halde bir tüfenk patlayıp kalktığı anda refiki mezbûr Mahmut tüfenk ile tacirlerden Ali'yi cerh etmiş olduğunu görüp muahharan tüfenk dipçığıyle başına darp ile Ali'yi katl ve idam ettikten sonra merkûm Mahmut hançer ve firari-i merkûm Mustafa dahi kendi yedinde olup nasılsa almış olduğu balta ile Ali'nin refikleri olan Hüseyin ve Mahmut'u cerh ve katl etmiş olduklarını ve Sultan'ın katl meselesinde bazı mübâyin sözler söyledikten sonra merkûmu kimin katl ettiğini göremediğini ve eğer ki kendisi dahi müsellağ ise de fezâhat-ı mezkûrede bir gûna müdhil olmayıp fakat üçü birlikte merkûm Şerif'i elinden tutup civarda bulunan buğday tarlasına [56] götürerek bağırarak için tehdit ve tahvif ile bırakıp gittiklerini ve emvâl-i mevcûdeden kendisine yalnız yedi meci diye verdikleri gibi Mahmut tutulduğu esnada kendisi firar edip muahharan derdest eylediğini muarraz-ı ikrârda beyan ve ifade etmiş ve mezbûr Şerif dahi cümlesi birlikte mahâl-i mezkûre ve vusûl ile ta'âm ettikten ve yatsı vaktine kadar oturduktan ve merkûmun Mahmut ve Mustafa ve Ali evvelce yatıp kalktıktan sonra kendileri yatmış oldukları halde uyku içinde bir tüfenk sedâsı işitip uyandığında refiklerinden Ali'yi merkûm Mahmut tüfenk ile cerh etmesiyle mecrûh-ı merkûm çabalamakta ve merkûm Mahmut dahi elinde bulunan kısa şeşhane tüfenginin kundağıyla Ali'nin başına darp ile katl etmekte olduğu ve muahharan merkûm Mahmut arkadaşlarından Mustafa ile tacir Mahmut'u katl ettiklerini görüp ancak o aralık kendisine dahi teşhir-i silah ile tahvif etmeleriyle korkusundan Hüseyin ile Sultan'ın kimin tarafından katl edildiğini göremediğini ve mezbûr Kahbanlı? Ali'nin dahi diğerleriyle beraber Sultan'ın bulunduğu mahâle üç dört defa gidip geldiği gibi ekseriya tacir-i merkûmların eşyası üzerinde dolaştığını ve o esnada kendisi buğday tarlasında ihtifâ ederek aliyyel-sabah oradan mürur etmekte olan bir kârbân halkına kaziyeyi ifhâm eylediğini haber verip Ali'nin kendisine ihtâr ve imâ ettiğini tekzib eylemesine ve asâkir-i zaptiye süvari kol vekili Süleyman Ağa ve zaptiye bölük ağası kendileri miktar-ı kâfi neferat-ı zaptiye ile kâtl-i merkûmların derdestine gittiklerinde merkûmlar kendilerine teşhir-i silah ettikleri halde içlerinden mezbûr Mahmut'u tutup Mustafa ile Ali'nin firar ettiklerini beyan etmelerine ve Mardin kasabalı Mehmet dahi mezkûr cuma günü tacir-i merkûmlar sâliyy-ül sâmi Mahmut ve Mustafa ve Ali ile bil-refika Mardin'e gitmek üzere Cizre'den hareket edip ferdâsı merkûm Hüseyin mecrûhen Cizre'ye getirmeleriyle nezdine gidip vukû bulan suâline cevaben cârih ve kâtillerinin kendilerine refakat eden merkûmun Mahmut ve Mustafa ve Ali olduğunu söylediğini ma'al-kısım ityân ve Cizre kasabalı Hacı Ali dahi merkûmun Mahmut ve Mustafa ve Ali ile tacir-i merkûmları yevm-i mezkûrda Mardin tariki üzerinde Set nefis? nam mahâlde beraber giderler iken gördüğünü beyan eylemiş olmasına ve muahharan merkûm Mahmut yalnız kendisi arkadaşlarıyla beraber yevm-i mezkûrda Cizre'den kalkıp karyelerine avdet ettiklerini itiraf etmesine ve merkûman Mahmut ve Ali'nin zaten kendi ifadeleri yekdiğerine mübâyin olduğu gibi ikisinin ifadeleri beyninde dahi mugayeret görülmesine ve maktullerden Mahmut'un sarı taslı bir çift tabancası kâtil Mahmut'un hanesinde ve kemeri dahi üzerinde zuhûr etmesine nazaran merkûman

Mahmut ve Ali'nin firarı Mustafa ile beraber mallarına tamamen tacir-i merkûmları cerh ve katl ile akça ve eşyalarını ahz ve gasp eyledikleri tebeyyün eylediğinden ve içlerinden Ali'nin dahi bu babda şerik olduğu vâreste-i iştibâh ise de muhbir-i merkûm Şerif'in Ali'nin madde-i katle tasaddisini göremedim demesi bâdî-i tereddüd olarak bu halde Mahmut ile elde olmayan Mustafa'nın cinayet-i mebsûtanın müellefi ve bizzat fâil ve mübâşiri oldukları ve Ali'nin dahi bunlara refakat ve muavenet eylediği derkâr bulunduğu bahisle merkûm Mahmut'un yüz yetmişinci ve Ali'nin dahi yüz yetmiş beşinci mevâd-ı kânuniye ahkâmına tevfikân icrâ-yı mücazaları istiş'ar kılınmıştır.

Medlûl-i iş'ara nazaran merkûm Mahmut'un firarı Mustafa ile beraber arkadaş oldukları ve merkûmun Mahmut ve Ali (Bakiyesi sonra)

2.8. Cerîde-i Mehâkim 8. Sayı Transkripsiyonu⁴⁰

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Rebiyûlahir	Sene	(Pazartesi)	Mayıs Rumi	Sene	Sayfa
8	14	1290		28	1289	57

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

Beher hafta pazartesi günleri çıkmakta olan Cerîde-i Mehâkim haftada iki defa çıkarılmak üzere müretteb olduğu cihetle şimdi zamanı gelmiş olduğundan haftada bir gün daha tahsis icap etmiş ise de birinci nüshasının mukâddemasıda beyan olduğu veçhile işbu gazete sâir gazeteler gibi havadis-i rûz-merre vukuat-cedideden bahsetmeyerek mühasıran mensûp olduğu Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i celilesine mülhak devâir ve muhâkemededen verilen mazâbıt ve i'lâmatın derciyle deâvi-i vâkıanın kavânin-i mevzûaya sûret-i tevfikini ve muhâkemede lazım olan tetkikatın keyfiyet-i cereyanını enzâr-ı âmmeye ârâ ve mehâkim-i nizamiyece mer'iyül-icrâ olan nizamat ile muahharan ittihaz ve icrâ olunan bazı usûl ve tâdilâtı neşr ve işâ'a etmekle mükellef olup bu maddeler ise teehhürle kıymetini zâyî' eden havadis-i kabîlinden olmamasıyla bunları beher hafta başka başka iki güne taksim ile i'lân etmekten ili defada ilan olunacak maddelerin cem'iyle haftada bir günde i'lân olunmasının kat'an farkı olmayıp o maksat bu yolda dahi hâsıl olacağından mücerred tekerrür-i tâbi teklifine hacet kalmamak için iki defada neşr olunacak mevâdı temame isti'âb etmek ve iki defa çıkarılmasına mukâbil olmak üzere hâl-i hazır binin bir misli zam olunarak hacminin tevsî'i tasvip olunmuş olmakla beyan-ı hâle ibtidâr kılındı.

⁴⁰ CM., Nr. 8, H. 14 Rebiyûlahir 1290/M. 11 Haziran 1873.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâabadıdır)

ve Sultan ve Hüseyin esna-yı râhde leylâ-i katl ve telef ve akça ve eşyalarını ahz ve gasp eyledikleri ve mezbûr Ali'nin dahi merkûmun refakat ve muavenet ettiği içlerinden Ali'nin ikrârı ve ihbarat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcûde ile tebeyyün eylediğinden mahâllince merkûm Mahmut'un taammüden kâtil olduğu kânunen tahakkuk eden kimsenin kânunen idamına hükm olunmasına dair olan yüz yetmişinci ve Ali'nin dahi muayyen-i kâtil olan kimsenin muvakkaten küreğe konulmasını mutazammın bulunan yüz yetmiş beşinci mevâd-ı kânuniye ahkâmına [58] tevfikân icrâ-yı mücazatlara verilmiş ise de merkûm Mahmut'un cinâyet-i katle ictisârı fazîha-i gaspını icrâ maksadına mübteni bulunması cihetle hareket-i vâkıası mezkûr yüz yetmişinci madde-i kânuniyeye temas etmeyip bir kimse min-gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe konulur fakat işbu telef-i nefis kaziyesi aher bir cinayeti icrâ eder iken ya kabl-el icrâ veyahut bir cünhayı bir ay icrâ vukû bulmuş ise itlâf-ı nefis eden şahsın kânunen idam olunması hükmünü mutazammın olan yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i ahiresie muvâfık ve evrak-ı mezbûre mefâhiminde anlaşıldığı üzere merkûm Ali'nin cinayeti katlinde şirket ve muâveneti kâideten sabit değilse de gasp ve sirkâtte iştiraki ikrâr ile müsbit bulunmasına mebni hareket-i vâkıasının mezkûr yüz yetmiş beşinci madde-i kânuniyeye tevfikinde isabet görülemeyip gece birkaç kişi tarik-i âmmda hırsızlık ettikleri halde müebbeden küreğe konulurlar ibâresini müstemel olan iki yüz on dokuzuncu madde-i kânuniyeye mutâbık olduğundan merkûm Mahmut'un mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye fıkra-i ahiresi hükmünce münasip bir mahâlde salb ile idam olunması bâbında iktizâ eden fermân-ı âlinin bâlâ-sidar bâ-emirname-i sâmi vilayet-i müşarûnileyhaya tesyâr ve mezbûr Ali'nin dahi emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mürakkim kâideye bâ'del-tevfik zikrolunan iki yüzon dokuzuncu madde-i kânuniye mûcibince müebbeden Ergani Maden-i Hümâyûnu'nda küreğe konulması ve tahkikat-ı nizâmiye icrâsıyla maktûllerin eşya ve nukud-ı mağsubelerinin cins ve miktar-ı hakikisinin zâhire icrâcıyla aynen ve mümkün olamadığı sûrette bedelen kırk altıncı madde-i kânuniye mûcibince en kudretlisinde ve vefatları vukûunda terekelerinden bit-tahsil verese-i maktûlüne î'tâ kılınması ve mesâi ve ikdâmat-ı mukteziyenin bil-ifâ firarda bulunan Mustafa dahi derdest olunarak istintâk ve muhakemesinin icrâsıyla tebeyyün edecek derec-i cürmüne göre mücazat müterettibe-i kânuniyesinin tahdidiyle hükümlü mazbatasının evrak-ı istintâkiyesiyle beraber gönderilmesi hususlarının dahi yazılacak emirname-i sâmiyeye derç ve izbâr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Dersaâdet Hukuk-ı Âdiye vev Cezâiye Mehâkim Nizâmnamesinin Teşkilat ve Vezâifine Dair Nizâmnamedir)

(Bâb-ı Evvel)

(Bidâyet Mahkemeleri Beyanındadır)

Birinci madde bidâyet mahkemeleri iki nev‘ olup biri mevki‘ ve diğeri merkez bidâyet mahkemeleridir mevki‘ bidâyet mahkemeleri Dersaâdet ve mülhakatının kaymakamlar makarrlarında ve merkez bidâyet mahkemeleri mutasarrıflık merkezlerinde bulunan bidâyet mahkemeleridir.

(Nev‘-i Evvel)

(Mevki‘ Bidâyet Mahkemeleri Beyanındadır)

İkinci madde Dersaâdetin hâviolduğu kaymakamlar mevkilerinde bir daireden ibaret olarak birer mevki bidâyet mahkemesi vardır mevki bidâyet mahkemeleri birer re’s ve ikişer âzâdan ve birer mümeyyizden ve lüzumu kadar ketebe ve hademedden ibarettir.

Üçüncü madde mevki bidâyet mahkemelerinde re’s ile iki âzâ mevcût olmadığıkça muhâkeme icrâ olunamaz.

Dördüncü madde re’s hazır olmadığı halde âzâdan en kıdemlisi vekâlet eyleyecek ve âzâdan gelmeyen olur veyahut riyâset vekâletinde bulunur ise riyâset makâmında olan zâtın emriyle mümeyyizler âzâlık eyleyeceklerdir.

Beşinci madde mehâkim-i şer‘iyede rü’yeti lazım gelen veyahut ahâli-i gayrimüslimenin idare-i ruhâhiyeleri [59] marifetiyle rü’yeti mücaz veyahut mehâkim ve mecâlis-i mahsusalarında fasl ve hasm olunması mukarrer olan mevâddan mâada mevki bidâyet mahkemelerinin bin gurus kıymet veyahut senevi yüz gurus irâd üzerine verdikleri hükümler ile yirmi dört saatten bir haftaya kadar hapis cezası ve nihayet beş beyaz yirmilik mecidiye ceza-yı nakdiyi mûcib olan ef‘âle dair verdikleri hükümler kâbil-i istinâf değildir.

Altıncı madde nihayet beş bin gurus kıymet veyahut senevi beş yüz gurus irâd üzerine tekevvün eden deâvi ile üç ay kadar hapis ve beş adet yüzlük altınına kadar ceza-yı nakdiyi icap eden cünha davâlarını kâbil istinâf olmak üzere rü’yet eder vukûat-ı cinayette dahi tahkikat-ı evveliye icrâ eder

(Nev‘-i Sâni)

(Merkez Bidâyet Mahkemeleri Beyanındadır)

Yedinci madde İstanbul’daki Üsküdar ve Beyoğlu merkezlerinde birer bidâyet mahkemesi teşkil kılınmıştır bunlar ikişer daireye münkasım olup biri daire-i hukukiye ve biri daire-i cezâiyedir.

Sekizinci madde merkez bidâyet mahkemelerinin münkasım olduğu daireler birer re's ile üçer âzâdan mürekkebdır ve maiyetlerinde ikişer mümeyyiz ve lüzumu kadar zabıt kâtibi ve hademe bulunacaktır.

Dokuzuncu madde merkez bidâyet mahkemeleri üçüncü dördüncü maddelerde beyan olunan kâideye tevfikân icrâ-yı muhâkeme edecektir.

Onuncu madde mümeyyiz ve zabıt kâtiplerinin deâvi-i vâkıanın tetkik ve rü'yetince ve umûr-ı tahririyesince olan vazifeleri nizam-ı mahsus ile tayin olunacaktır.

On birinci madde hademenin vazifesi celb ve ihzâr ve tebliğ gibi mübaşirlikten ibaret olup sûret-i icrâat cihât-ı sâiresi nizam-ı mahsus ile tayin olunacaktır.

(Kısm-ı Evvel)

(Merkez Bidâyet Muhâkemesi Devâir-i Hukukiyesinin Vezâifi Beyanındadır)

On ikinci madde devâir-i hukukiyenin nihayet beş bin gurus kıymet veyahut senevi beş yüz gurus irâd üzerine tekevvün eden deâviye verdikleri hükümler kâbil-i istinâf değildir re'sülmal bu miktardan aşağı olup da terakküm eden fâizin zammıyla mecmû'en miktarı tecavüz eylemesi yahut asıl davâyâ mukâbil müddeî aleyh tarafından dahi bu miktardan aşağı bir davâ tahaddüs edip de iki nev' davânın mebni ileyhi birleştikte zikrolunan miktarı tecavüz etse bile yine verilen hükm kâbil-i istinâf olamaz.

(Kısm-ı Sâni)

(Merkez Bidâyet Mehâkimi Devâir-i Cezâiyenin Vezâifi Beyanındadır)

On üçüncü madde merkez bidâyet mahkemelerinin devâir-i cezâiyesinin vazifesi bulundukları mahâllerin dâhil-i dairesinde kabahat ve cünhaya müteallik vukû bulan deâviyi bidâyet-i rü'yet etmek ve cinâyet derecesinde olan ef'âlin muhakemesine girişip tahkikatını bil-icrâ Dîvân-ı Cinâyet'e gönderecektir ve devâir-i cezâiyenin üç aya kadar hapis ve beş adet yüzlük altına kadar ceza-yı nakdiyi mutazammın verdikleri hükümler kâbil-i istinâf değildir.

(Bâb-ı Sâni)

(İstinâf Mahkemeleri Beyanındadır)

(Hukuk-ı Âdiye İstinâf Mahkemesinin Vazifesiyle Sûret-i Tertibi Beyanındadır)

On dördüncü madde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezareti dairesinde hukuk-ı âdiye davâları için bir mahkeme-i istinâfiye teşkil kılınmıştır bu mahkemenin vazifesi yalnız Dersââdet

ve mülhakatında bulunan mevki ve merkez [60] bidâyet mahkemelerinin hukuk-ı âdiye deâvisine dair kâbil-i istinâf olarak verilen hükümleri istid'â üzerinde isitnafen rü'yet etmektir.

On beşinci madde mahkeme-i istinâfiye birer re's ile beş âzâdan ve beş mümeyyizden ibarettir maiyetinde lüzumu kadar zabıt kâtibi ve hademe bulunur.

On altıncı madde hukuk-ı âdiye bidâyet-i istinâf mahkemelerinin muhâkemat ve müzakeratı ve mesalihin sûret-i cereyanı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamnamesinde münderiç usûl ve şerâite tevfiğ edilir.

(Kısm-ı Sâni)

(Ceza Mahkeme-i İstinâfiyesinin Vazifesiyle Sûret-i Tertibi Beyanındadır)

On yedinci madde bâb-ı zaptiyede ceza mahkeme-i istinâfiyesi nâmıyla bir mahkeme teşkil kılınmıştır bu mahkeme iki daireye münkasım olup birincisine cinayet dîvânı ve ikincisine cünha dîvânı denilir.

On sekizinci madde cinayet dîvânı Dersaâdet ve mülhakatı dâhilinde cinnayete dair vukû bulan deâviye hükm eder.

On dokuzuncu madde cinayet dîvânı bir re's ile dört âzâdan ibarettir ve maiyetinde lüzumu kadar mümeyyiz ve mustantik ve zabıt kâtibleri vardır.

Yirminci madde cünha dîvânı Dersaâdet ve mülhakatında bulunan mevki ve merkez mahkemelerinin cünha ve kabahat derecesinde olan ef'âle dair kâbil-i istinâf olarak verdiği hükümleri istid'â üzerine istinâfen rü'yet eder.

Yirmi birinci madde cünha dîvânı bir re's-i sâni ile dört âzâ ve lüzumu kadar mümeyyiz ve mustantik ve zabıt kâtiplerinden ibarettir.

Yirmi ikinci madde mehâkim-i cezâiye'nin müzâkerat ve muhâkematı ve mesâlihinin sûret-i cereyanı Dersaâdet ve mülhakatının idare-i muhakemesine dair fi 25 Muharrem sene 88 tarihiyle neşr olunan nizamnamenin dördüncü faslıyla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamnamenin üçüncü faslında muharrer olan usûl-i vâkıada tevfiğ olunur.

(Bâb-ı Sâlis)

(Temyiz Mahkemesi)

Yirmi üçüncü madde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezâreti dairesinde bulunan mahkeme-i temyiz biri hukuka ve diğeri muhâkemat-ı cezâiyyeye mahsus olmak üzere iki daireden

ibaret olduğu halde vazifesi ve usûl-i tertibi ve teşkiliyle mesâlihinin sûret-i cereyanı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamnamesinin birinci ve üçüncü fasıllarında tayin olunan ahkâm ve kavâide tâbidir.

(Hâtime)

Yirmi dördüncü madde işbu nizamnamede beyan ve ta'dâd olunan mehâkim-i hukukiye ve cezâiye Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin taht-ı nezâretinde bulunduğundan rü'esâ ve âzâsının intihab ve tayinin nezâret-i müşarûnileyhânın takriri üzerine taraf-ı hükûmet-i seniyyeden icrâ olunur.

Yirmi beşinci madde Dersaâdet ve mülhakatı idare-i muhakemesine dair 25 Muharrem sene 288 tarihinde neşr olunmuş olan nizamnamenin işbu nizamnameye muhâlif olan ahkâmı münfesihtir.

(Fi 8 Ramazan sene 87 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Karlovolu Yovanço veledi Hacı Dimitri ile Karlovo'da sâkin Yanyalı Dimitri Çenal? beyinde tekevvün eden münâza'aya dair Edirne vilayeti ticaret mahkemesinden istinâfen verilen 5 Cemaziyelahir sene 86 tarihli i'lâma itirazı hâvi merkûm Yovanço tarafından 7 Şaban sene 86 tarihinde î'tâ olunan arzuhal [61] tefrik cemiyeti canibinden mahâllince şerâit-i temyiziye icrâ ettirildikten sonra 6 Zilkade sene 86 tarihinde hukuk dairesine havale buyrulması ve merkûm Yovanço'nun vekili Kostaki Cinoti? tarafından Filibe mahkeme-i ticaretinden bidâyet verilen i'lâmlar ile Edirne mahkeme-i ticaretinden sâlifüz-zikr i'lâmının ve müteâkiben yine Edirne mahkemesinden zarar ve ziyan hakkında verilmiş olan diğer bir kıt'a i'lâmın musaddak sûretleriyle mafsâl itiraz lâyihası vesâir evrak-ı müteferri'asının î'tâ olunması üzerine cümlesi kırâat ve mütâlâa olundu.

Merkûm Yovanço'nun mezkûr 8 Şaban sene 282 tarihli arzuhalinin hülâsa-i meâli merkûm Dimitri ile beyinlerinde olan şirket muhasebesine mukaddema tarafeynden tahkimnâme ile intihab olunan mümeyyizler marifetiyle bakılarak bir kıt'a senet tanzim ve onun üzerine tarafeyn beyinde ibra senedi te'âtî olunarak bu cihetle kat'-ı rişte-i alâka edildiği halde Dimitri muahharan sehvi-i hesap iddiasına kıyâm ile iâde-i muhasebe istid'â etmesi cihetle Filibe ticaret mahkemesinden tanzim ettirilen tahkimnâme ile intihab ve tayin kılınan mümeyyizler tarafından yapılan ibra senedlerine adem-i itiraz ile müceddeden hesaba bakılarak ekseriyet-i ârâ ile verilen rapört mûcibince Filibe mahkeme-i ticaretten dokuz bin iki yüz seksen dört buçuk gurus Dimitri'ye borçlu çıktığına dair 6 Cemaziyelevvel sene 85 tarihinde bir kıt'a i'lâm olunmuş ve bu i'lâm üzerine Edirne ticaret mahkemesinde istinâf-ı davâyâ kıyâm eylediği sırada kezalik Filibe mahkemesinden 5 Zilkade sene 85 tarihiyle yapılmış olan diğer bir kıt'a i'lâm ile borcu on beş bin iki yüz gurusâ iblâğ edilmiş olduğundan ve Edirne ticaret mahkemesinde led-

el muhâkeme bu i'lâmlarda olan itirazatını beyan eylemiş olduğu halde tetkik olunmayıp Edirne ticaret mahkemesinden Filibe mahkeme-i ticaretinin en sonraki i'lâmı tasdik kılınmış ise de bu hükmü dahi kabul edemeyeceğinden merkûm Dimitri'nin Dersaâdet'e ihzârıyla keyfiyetin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'de temyizen rû'yeti istid'âsından ibarettir Edirne mahkeme-i ticaretinin 5 Cemaziyelahir sene 86 tarihli i'lâmında dahi Yovanço'nun istinâf istid'âsı üzerine şerâit-i istinâfiye ba'del-icrâ Dimitri celb ile yedlerinde bulunan evrak ve defâtir ile Filibe mahkemesi i'lâmları led-el mütâlaa müstenif ve müstenif-i ileyhin verdikleri kompromeso senedi üzerinde rû'yet-i muhasebeye tayin olunan mümeyyizler ile beşinci tarafından î'tâ olunan rapört mûcibince 15 Zilkade sene 85 tarihli nihayet kararı hâvi olan mahkeme-i mezkûre i'lâmında Yovanço'nun Dimitri'ye vermesi hükm olunan altı bin dokuz yüz yirmi iki buçuk guruşa karşılık müstenif-i merkûm Yovanço'nun ârâ eylediği Dimitri'nin senedi hakkında sebkât eden iş'ara cevaben Filibe mutasarrıflığından vürûd eden tahrirata melfûf mahkeme-i mezkûre takririnde Yovanço ve Dimitri muhasebelerini rû'yet etmek üzere beynlerinde intihab eyledikleri Begovakinin rû'yet eylediği muhasebe on bir bin yedi yüz doksân dört guruş Dimitri'nin Yovanço'ya deyni zuhûr eylediğini beyan eylemesi üzerine meblağ-ı mezbûr için merkûm Dimitri Yovanço'ya (okunamadı) deyne yani emre muharrer bir kîr'a sened verip Yovanço dahi sened-i mezkûr Rusyalı denilen Artin Grigok'a ciro eylemiş ve muahharan işbu muhasebede sehv olduğundan komisyon teşkiliyle bi-tekrar rû'yet olunması üzerine teşkil olunan komisyon marifetiyle muhasebeleri rû'yet olundukta sahihen sehviyet olduğu tebeyyün ederek Dimitri'nin asıl borcu beş bin beş yüz [62] guruş olduğu meydana çıkarıldığından mezkûr on bir bin küsur guruş için Dimitri verdiği senedi tebdil etmeyip zahrine altı bin iki yüz doksân dört guruş teslim kayıt eylemesi üzerine meblağ-ı mezbûr makbuzu olduğunu mübeyyin Yovanço Dimitri yedinden bir kîr'a ilm-ü haber ahz eylemiş ve buna göre ibraz eylediği mezkûr-el miktar guruşluk sened-i mezkûr makbuz senedi olduğundan şâyân-ı itibar olduğu rû'yet-i muhasebe memurları tarafından ifade olunduğu hikâye ve iş'ar kılındığından bu bâbda merkûm Yovanço'nun iddiası vâhî olup bir gûna hakkı olmadığı tebeyyün eylemiş ve zikrolunan mümeyyizler ile beşinci tarafından verilen mezkûr rapört mûcibince i'lâm-ı mezkûrda hükm olunan beş kalemin birinci kalemi müstenif-i merkûm Yovanço Filibe Gacuoğullarından deruhde eylediği iltizam bedeline mahsuben sekiz bin guruşun î'tâsını ve muahharan kendisinin tesviye edeceğini merkûm Dimitri'ye beyan eylemesi üzerine merkûm Dimitri'nin ol miktar akçası mevcûd bulunmadığından Karlovolu Samuel Natan nam Yahudi'den bin yedi yüz yirmi sekiz guruş bil-istikraz sekiz bin guruşu Gacuoğullarına î'tâ ederek muahharan merkûm Yovanço Dimitri'nin Yahudi-i merkûmdan almış olduğu akçayı vermiş ise de kendi parasını vermediğini merkûm Dimitri iddia ve Yovanço ise nakden verdiğini beyan eylemesi üzerine defterinin ârâ ve ibrâzı merkûm Yovanço'ya beyan olundukta defteri olmadığını ve ibrâz edemeyeceğini ve zikrolunan iltizamı Karlovolu Boluoğlu Nikola ile müştereken deruhde eylediklerinden defteri merkûm Nikola'da olup bedel-i iltizamdan ceste ceste olan teslimatı defter-i mezkûrede mukayyed idüğü ve muahharan merkûm Nikola'nın vukû-i vefatına mebni defterleri Rusya konsolatosunda mahfûz bulunduğundan oraya mürâcaat

olundukta meblağ-ı mezbûrun Dimitri tarafından verilip verilmediği tebeyyün edeceğini beyan eylemesi üzerine keyfiyet Filibe mutasarrıflığı cânibinden mezkûr konsolatodan istilâm olunmuş ise de üç mahdan beri cevap alınamadığından merkûm ahz ve î'tâda bulunup da defteri olmadığını beyan etmesi ve Dimitri sekiz bin guruş verdiği halde kâffesini mutâlebe etmeyip yalnız kendisinin verdiği altı bin iki yüz yetmiş iki guruş istemesi ve Yovaço'nun her murafaada bir sözü diğerine uymaması ve istinâf etmeyeceğine dair kompromeso verdiği halde olunan rapört mûcibince tanzim kılınan i'lâma râzı olmayarak beyhude yere olunan iddia ve ısrarı şâyân kabul olmadığından mezkûr altı bin iki yüz yetmiş iki guruşun merkûm Yovaço'nun Dimitri'ye vermesi i'lâm-ı mezkûr mûcibince Edirne ticaret mahkemesinde dahi larar verilmesi ve mezkûr beş kalemin ikinci kalemi bahsine gelince merkûm Yovaço'nun Karlovolu kabzımal Ganço'ya iki bin kırk guruş borcunu merkûm Dimitri verdiğini ve yedinden ilm-ü haber almış ise de zâyi' olduğunu ve merkûm Yovaço dahi meblağ-ı mezbûrdan asla malûmatı olmadığını beyan eylediğinden keyfiye Karlovo müdürlüğünden bil-istilam alınan cevapta merkûm kabzımal celb olunup suâl olundukta Yovaço ve Dimitri birlikte oldukları halde mezkûr iki bin kırk guruşu Dimitri'den aldığını beyan eylediği iş'ar olduğundan bu bâbda dahi merkûm Yovaço'nun kizbi meydana çıkarak mezkûr iki bin kırk guruşun dahi Yovaço'nun Dimitri'ye vermesi lazım geleceği mümeyyizler tarafından verilen rapörtte gösterildiği beyanıyla i'lâm-ı mezkûrda hükm olunmuş ve icrâ-yı istinâfta dahi ol sûretle karar verilmiş ve mezkûr beş kalemin üçüncü ve dördüncü kalemleriyle Filibe'de kürkçü Hacı Kalço'dan istikraz ettikleri on [63] bin guruşunu Yovaço kendisi verdiğinden bahisle nısfının Dimitri'den istihsalini talep etmekte bulunmuş ve bunda da bir gûna hakkı olmadığı i'lâm-ı mezkûrda gösterilmiş ise de bu hükmü dahi merkûm Yovaço kabul etmemekte olduğundan bu bâbda vukû bulan iş'ara cevaben mutasarrıflık-ı mezkûrdan vürûd eden tahrirata melfûf mahkeme-i mezkûre takririnde merkûm Hacı Kalço'nun defterine mürâcaat olundukta meblağ-ı mezbûrun mukayyed olduğu yaprağın dört beş ileri ve geri olan varakalarda muharrer alacaklarının tarihi altmış senesi olup meblağ-ı mezbûr dahi bunların arasında bulunduğu halde tarihi altmış senesi olmak lazım gelirken bunun her ne sebebe mebni ise bozulup altmış bir olmasının sebebi ve yoksa diğer bir sened hesaptan mı neş'et eylediği merkûm Hacı Kalço'dan istifsâr olundukta Yovaço ve Dimitri'ye bâ sened yalnız bir defa verdiği akçayı muahharan Yovaço'dan aldığını ve defteri tarihleri ekseriya bozuk idüğünü ifade eylemiş ve olunan tahkikatta Yovaço ve Dimitri'nin muhasebelerinin rü'yeti esnada meblağ-ı mezbûr için merkûm Hacı Kalço'nun defterine mürâcaat eden Hacı velev mezkûr on bin guruşluk senedin tarihinden mukaddem ikisi beraber istikraz eyledikleri yirmi bin guruşa mahsuben vukû bulan teslimatları tenzil olundukta on bin guruş borçları kaldığından 16 Kânunusani sene 1861 tarihiyle bir kıt'a sened verdiklerini gördüğünü Hacı Kalço'ya beyan eylemiş ise de yine Hacı Kalço ifade-i sâbıkasından geri kalmadığından tekrar defterine mürâcaat olundukta 8 Teşrinisani sene 1859 tarihinde Yovaço defteri ve Çavuş velev meblağ-ı mezbûrdan mukaddem merkûm Hacı Kalço'dan istikraz edip te'diye eyledikleri otuz bin guruştan mezkûr on bin guruşun neş'et etmediği görülmüş ve zikrolunan yirmi bin guruşun kaydı ârâ olunan defterde

olmayıp diğerk bir ufak defterde olduğunu merkûm Hacı velev merkûm Hacı Kalço'ya rûberû ifade eylemesi üzerine bunu ârâ ve ibraz eylemesine ikdâm olunmuş ise de diğerk defteri olmadığını beyan eylemesi Yovanço'ya tesâhub idüğü anlaşıldığı iş'ar olunmuş olmakla bu bâbda dahi merkûm Yovanço'nun haksızlığı tebeyyün ve tahakkuk eylemiş ve beşinci kalem tarafeynin yekdiğerinden alacak vereceğın iddiası olup bunun faslı hususunun şer'i şerife havalesi lazım geleceğı i'lâm-ı mezkûrda tasrih olunmuş ise de neden dolayı ve ne veçhile alacak vereceğın olduğu buraca dahi kendilerinden istifsar olundukta Yovanço'nun öyle Dimitri'nin bazı kesâne verip medyunlardan kimisi firar ve kimisi vefat edip merkûm Yovanço dahi emrini inkâr eylediğinden bunun faslı filhakika muhâkeme-i şer'iyelerine mütevakkıf bulunmakla işbu beşinci kalemin fasl-ı rû'yetinin şer'i şerife havalesi lazım gelmiş olduğundan bu halde bâlâda zikri sebkât eden altı bin iki yüz yirmi iki buçuk guruş ile birinci ve ikinci kalemlerde gösterilen ve istinâfta dahi tebeyyün ve tahakkuk eden sekiz bin üç yüz on iki guruş ki cem'an on beş bin iki yüz otuz dört guruşun müstenif-i merkûm Yovanço'dan tahsili lazım geleceğıne ekseriyet-i ârâ ile karar verilmiştir diye mürakkimdir.

Yovanço'nun vekili merkûm Kostaki Cironi'nin lâyiha-i itiraziye senede işim bidayetinden nihayetine kadar cereyan eden muamele ve derece-i evveli mahkemesi i'lâmları hakkında olan itirazat dahi münderiç olması ve tafsilattan ibaret bulunması cihetle bunların cümlesinin tetkik ve hikâyesine lüzumu görünmediğinden başlıca olan itirazlarının tetkikine [64] girişildikte bunların netice-i medlûlu Dimitri sehv iddiasına kıyam eylemiş ise de sehv vukû bulan kalemleri tayin ve tasrih edilmediğı gibi mukaddemâ görülen hesap üzerine ibranameler te'âti olunduğundan Dimitri'nin işbu iddiasının vâhî idüğü Yovanço tarafından tarafından Filibe ve Edirne mahkemelerinde beyan ve ifade olunduğı halde itirazat vâkıa kabul olunmadıktan başka Filibe mahkemesinden dokuz bin küsur guruşluk evvelki i'lâmı istinâf olunmak lazım gelir iken on beş bin küsur guruşu hâvi olan i'lâm-ı ahiri istinâf olunduğı ve tarafeyn istinâfa kıyam etmeyeceklerine dair kompromeso yani tahkimname î'tâ eyledikleri cihetle Yovanço'nun itiraza hakkı olmadığı Edirne i'lâmında gösterilmiş ise de tahkimname zaten yolunda tanzim olunmadığı ve mümeyyizler salâhiyetleri haricine çıkmış oldukları gibi yolunda olsa bile bu tahkimname mücibince tayin olunan mümeyyizler ile beşinci icap eden rapörtlerini tanzim etmeleri üzerine vazifelerini tekmil ederek dağıldıkları ve tahkimnamenin hükmü mefsuh olduğu halde muahharan iki baştan muhasebeye bakıp diğerk rapört tanzim eyledikleri cihetle evvelki tahkimnamenin buna tesiri olamayacağı ve Filibe'nin i'lâm-ı ahiri zikrolunan en sonraki rapörtü ve Edirne i'lâmı dahi Filibe i'lâmını tasdik eylemiş olduğundan Filibe ve Edirne i'lâmlarında mefsuh tahkimnameden bahisle istinâfa hakkı olmadığının gösterilmesi yolsuz idüğü ve mümeyyizlerin en sonraki rapörtleri karışık ve anlaşılmaz derecede ve bazı sırasız ilm-ü haberlerden ibaret olduktan başka tarafeyn celb ve ilm-ü haberlerin ibrazına mecbur edilmek ve icabı halinde münasip mühlet verilmek ve onun üzerine kâffe-i hususat yolunda rû'yet olunmak lazım gelir iken mümeyyizler buralardan tekâsül etmelerinde ve Filibe mahkemesi mümeyyizlerin ilm-ü haberler hakkında olan malûmatını gıyaben hükm ve tasdik etmesinden dolayı Edirne

mahkemesi gerek mümeyyizlerin ve gerek Filibe mahkemesinin işbu yolsuz hareketlerini meydana koyup kararlarını fesh etmediğinden bu cihetle Edirne i'lâmının nakzi icab edeceği ve Filibe'nin i'lâmı-ı ahirine mümeyyizlerin rapörtünü tasdik etmiş nazarıyla bakılmayıp da doğrudan doğru işi fasl-ı rü'yeti etmiş nazarıyla bakılmasa bile Filibe ve Edirne i'lâmlarında hikaye olunan birinci ve ikinci kalemlerde muharrer Dimitri'nin iddiasını Yovaço inkâr eylediği halde Dimitri ispata mecbur eylemeksizin iddia eylediği mebalîğ yolsuz olaraj hükm olduğunda mebni Filibe mahkemesinin i'lâmını işbu yolsuzluğundan dolayı Edirne mahkemesi fesh edeceği yerde kezalik tasdik eylediğinden bu ve cihetle dahi Edirne i'lâmının nakzı iktiza edeceği hususlarından ibaret bulunmuş ve bu itirazattan başka lâyiha'nın hatmesinde Dimitri'nin iddia eylediği zarar ve ziyan ve masraf ile meblağ-ı mahkûmun faizi hakkında Edirne mahkemesinden 15 Cemaziyülahır sen 86 tarihinde Yovaço üzerine sekiz bin yüz kırk yedi guruşun hükmünü mutazammın verilen diğer i'lâma dahi itiraz ile bunun da temyizi istid'a olunmuştur.

Merkûm Dimitri mahâlinde bulunduğundan usûl-i vâkıasına tevfikân Dersaâdete ihzâr olunduktan sonra müddeî nin lâyihasın bir sûreti kendisine ledel-tebliğ bâ sened-i musaddak vekil tayin ettiği Yorgi Deyme tarafından dahi mafsâl mufassal cevap lâyihası verilmesi üzerinde işbu lâyiha mütâlâa olunduktan bunun meâli dahi işin ibtidâsından intihâsına kadar sûret-i cereyanı ve Yovaço haksızlığı beyanından ibaret olup vekil Kostaki Cironi'nin itirazlarına madde be madde cevap verilmemiştir.

Binâenaleyh tarafeyn daireye celb ile isticvab olunduktan [65] asiller dahi hazır oldukları halde müddeî vekili Kostaki Cironi'nin lâyihasında muharrer itirazatını tekrara ibtidar ve müddeî aleyh vekili Yorgi Deyme dahi lâyihasından bahisle mü'ekkilinin derece-i evveli mahkemesinde hükm olunmuş ve istinâfta tasdik kılınmış olan hakkının istihsalini dermeyan etmişlerdir.

İcabı ledel-müzâkere sâlifüz-zıkr Edirne mahkemesinin 5 Cemaziyelahir sene 86 tarihli i'lâmında eğer ki tarafeyn mukaddema intihab eyledikleri dört nefer mümeyyizin ikrârını bilâ-istinâf kabul edeceklerine dair kompromeso yani tahkimname tanzim ve imza eyledikleri cihetle mümeyyizlerin rapörtosu mûcibince tanzim olunan i'lâma Yovaço'nun beyhude yere olan itiraz ve iddiası şâyân kabul olmadığı gösterilmiş ise de Filibe mahkemesinin 15 Zilkade sene 85 tarihli i'lâm-ı ahiri ile en sonra yapılmış olan tahkimnamenin musaddak sûretleri mefadlarına nazaran bu tahkimname 10 Şaban sene 83 tarihinde yapılarak ve onun üzerine mümeyyizler işe bakarak bunlardan ikisi ile muahharan tayin kılınan beşinci taraflarından tanzim kılınan bir kıt'a rapörtten Dimitri'nin Yovaço'da dokuz bin iki yüz seksen dört buçuk guruş alacağı zuhûr eylediği gösterilmesine mebni mûcibince meblağ-ı mezbûrun tahsiline dair Filibe mahkemesinden 6 Cemaziyelevvel sene 85 tarihiyle bir kıt'a i'lâm tanzim kılınmış iken bu muhasebede bakılmamış olan hesapların dahi rü'yeti için tarafeyn ve mümeyyizleri ve beşinci tekrar toplanarak söz birliğiyle makdem görülen muhasebenin ibtidâsından bedâ ile nihayetine kadar kâffe-i iddia yeniden fasl-ı rü'yet olup tarafeyn mümeyyizleri ve beşinci ittifak-

1 ârâ ile 22 Şaban sene 85 tarihinde verdikleri diğer bir kıt'a rapörtte Dimitri'nin Yovanço zimmetinde altı bin dokuz yüz yirmi iki buçuk guruş alacağı tebeyyün ettiği ve tarafeynin yekdiğerinden iddia etmekte olduğu beş kalem maddeye mahkemece karar verilmesi gösterilmesi üzerine bu rapört mahkemece tasdik ve mezkûr beş kalem madde dahi rü'yet olunarak birinci ve ikinci kalemlerden dolayı sekiz bin üç yüz on iki guruş bil-zam cem'an on beş bin iki yüz otuz dört buçuk guruşun hükmünü hâvi verilen sâlifül-beyan 6 Cemaziyelevvel sene 85 tarihli i'lâmın hükmü fesh edilmiş olduğu anlaşıp bu halde mümeyyizler Dimitri'nin kabulü tahtında olan sonraki rapörtler ile evvelki rapörtün hükmünü fesh ederek evvelki rapörtün feshi ise mezkûr tahkimnamenin hükümsüz kalmasını icap eylediği misillü mümeyyizler ile beşinci sonraki içtima'ilerinde tarafeyne yeniden tahkimname tanzim ettirmeyerek işe bakmış ve mûcibince sonraki rapörtlerini vermiş oldukları cihetle bunlara kânunen hükm denilemeyeceği ve böyle hükm sıfatını câiz olmayan mümeyyizlerin rapörtlerine müstenid olan Filibe i'lâm-ı ahirinin istinâfı kâbil idüğü derkâr olduğu halde Edirne mahkemesi i'lâmında Yovanço'nun Filibe i'lâmına itirazı şâyân kabul olmadığına gösterilmesi esassızdır bununla beraber Edirne mahkemesi davânın kâbil-i istinâf olmadığını beyan etmiş iken bir taraftan dahi işi istinâfen rü'yet eylemiş ise de emr-i rü'yetince dahi usûl-i muhakemeye tevfiik hareket etmemiştir şöyle ki bâlâda aynen derç ve hikâye kılınan Edirne mahkemesi i'lâmında muharrer olduğu veçhile mevâd-ı münâzaunfihe rapört mûcibince hükm olunan altı bin dokuz yüz yirmi iki buçuk guruş maddesiyle diğer beş kalemden ibaret olup zikrolunan altı bin küsur guruşa karşı Yovanço'nun ibrâz eylediği Dimitri'nin senedi ve mezkûr beş kalemden üçüncü ve dördüncü kalemlere olan itirazı üzerine keyfiyet Filibe mahkemesinden başka başka isti'lâm olunarak oradan gelen cevaplar aynıyla [66] i'lâma derç ve hikâye kılındıktan sonra bir gûna ilel ve esbâb beyan edilerek bunlarda Yovanço'nın iddiası vâhi olup bir gûna hakkı olmadığı tebeyyün eylediği gösterilmiştir halbuki Yovanço zaten Filibe mahkemesinin i'lâmına itiraz eylemiş olduğundan ve mahkemeden sorulan şeyin gelen cevabı Edirne mahkemesinde tetkik ve mütâlaa ve tarafeyn isticvab ve muhâkeme edilmek ve verilecek hükmün ilel ve esbâbı beyan olunmak lazım gelir idi zikrolunan beş kaleme birinci ve ikincisinde dahi Yovanço'ya olunmuş olan sekiz bin üç yüz on iki guruş Edirne i'lâmında ne denilmiş kezalik tasdik ve hükm olunmuş ise de bu kalemler hakkında Yovanço'nun itirazından ibaret olduğu suâl ve tasrih ve tetkik kılınmaksızın yalnız Filibe mahkemesi i'lâmında ne denilmiş ise onun hikâyesiyle iktifâ olunarak ilel ve esbabının beyanı ve tetkikat ve muhâkeme icrâsı tarafına gidilmemiştir beşinci kaleme gelince bu husus tarafeynin yekdiğerinden alacak vereceğin davâsı olup bunun faslı hususunun şer'-i şer'ife havalesi lazım geleceği Filibe i'lâmında tasrih olunup ancak neden dolayı ve ne veçhile alacak vereceğin olduğu gösterilmemiş olduğundan burası kendilerinden istifsar ve Yovanço'nun emriyle Dimitri'nin bazı kesâna para vermesi ve Yovanço'nun dahi emrini inkâr etmesi maddesi olduğu anlaşıp bu ise hakikat şer'-i şer'ife ait olduğu cihetle bunun dahi şer'-i şer'ife havalesi tasdik kılınmış ise iş esasen iki tacir beyninde tekevvün eden şirket münâza'asından ibaret olduğu gibi bir taraf davâsını ispat edemediği sûrette diğer tarafa yemin vermeye haklı olduğu ve binâberin bu maddenin de mahkemece tetkiki lazım

geldiği halde bunun rü'yeti dahi yolsuzdur ve tafsilât-ı mesrudedan müstebân olduğu üzere Edirne mahkemesinin bir taraftan işin kâbil-i istinâf olmadığını beyan etmesi ve bir taraftan dahi istinâfen işe bakmış ise de onda dahi usûl-i muhakemeye mugayir harekette bulunması nakz-ı i'lâmı mûcib-i esbâbdan bulunduğu mahkeme-i mezbûrenin mâarul-zıkr 5 Cemaziyelahir sene 86 tarihli i'lâmı nakz olundu binâenaleyh i'lâm-ı mezkûrun keyfiyet-i menkûziyetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin altmış dokuzuncu maddesi mûcibince kaydı bâlâ sene şerh verdirilmesiyle beraber tarafeyn şimdi Dersaadet'te bulunduğu mezkûr nizamnamenin on üçüncü maddesi veçhile yeniden istinâfen bakılmak üzere keyfiyetin dîvân-ı istinâfa havalesine ve bir de işbu Edirne mahkemesi i'lâmında Yovanço'nun haksız çıkarılmasından dolayı Dimitri'nin istid'ası üzerine zarar ve ziyan ve mesârif olarak 15 Cemaziyelahir sene 86 tarihli i'lâm ile sekiz bin sekiz yüz kırk yedi gurus Yovanço'ya hükm olunmuş ve bâlâda gösterildiği üzere i'lâm-ı mezkûrun dahi temyizi Yovanço'nun vekili tarafından istid'a olunmuş ise de şu i'lâmın hükmü esas maddeye dair olan i'lâma müstenid olarak esas maddeyi hâvi olan Edirne i'lâmı ise ânifen beyan kılındığı veçhile nakz edildiğinden bunun dahi bit-tâbi hükmü kalmamakla kaydı bâlâ sene şerh verdirilmesine ve muhâkeme mesârifinin ileride haksız çıkacak tarafa ait olmak üzere işbu temyiz davâsında haklı çıkan Yovanço'dan tahsiline karar verildi ve sûret-i karar tarafeyne dahi tefhim kılındı.

(7 Cemaziyelahir Sene 88 tarihinde Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Rumeli Kavak Hisarı'nda sâkin balıkçı Mehmet [67] Çavuş'un tüccardan Bloyan İstapan ile beynlerinde tekevvün eden münâzaaya dair dîvân-ı istinâftan verilen i'lâma itirazı hâvi vekili Ohannes Musedciyan'ın verdiği arzuhal ve lâyiha ile mezkûr i'lâm sûreti 13 Cemaziyelahir sene 87 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla kırâat olundu.

Arzuhal-i mezkûr 25 Rebiyülahir sene 87 tarihiyle müverrah olup meâli merkûm İstapan'ın cihet-i havaleden bir kıt'a senedle karzan akça verdim diyerek Mehmet Çavuş'tan ettiği davâ üzerine birinci meclis-i ticarete icrâ kılınan muhâkemelerinde karzan bir akça vermediği zâhir olarak davâya salâhiyeti olmadığına dair i'lâm verilmiş iken dîvân-ı istinâfta işin rengi değiştirilerek alacağının eşya bahâsı ve havaleden dolayı olduğunu iddia ve dîvân-ı istinâf dahi usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz on üçüncü maddesine muhâlif olarak bu iddiayı kabul ile Mehmet Çavuş havaleyi kabul etmiş ve sened vermiş diye hükm-i evveli fesh ile sened bedeli olan yüz şu kadar liranın tahsili hakkında bir kıt'a i'lâm î'tâ eylemiş olduğundan bahisle i'lâm-ı mezkûrun nakzı istid'asını şamildir.

Dîvân-ı istinâf i'lâmı dahi 19 Cemazielevvel sene 87 tarihli olup mifâdından İstapan'ın vekili Covanni Afker'in 13 Zilkade sene 86 tarihli birinci meclis i'lâmına itiraz ile istinâf-ı davâ etmesi üzerine mezkûr i'lâm ledel-mütâlaa hülâsa-i medlûlu merkûm İstapan Mehmet Çavuş'tan meblağ-ı mezkûru davâ eylediğinde Mehmet Çavuş'un vekili

Ohannes mühür ve imza müvekkilinin olduğunu ikrardan sonra müvekkilinin müteveffa Melkon zimmetinde alacağı olan on beşbin sekiz yüz guruştan her nasılsa müddeî İstepan'ı teşvikine ve birkaç şahsın ricasına mebni iki bin beş yüz elli guruş bil-tenzil küsuruna Dersaâdet'te bulunan yirmi altı bin üç yüz kırk yedi buçuk guruş zimmesini havale göstermiş ve eshâb-ı zimemin isim ve mahâllerini bâ tahrir defterini Livâne kazası naibine imza ettirmesi üzerine müvekkili zimemati sağ bilip defterini ahz etmiş ve İstepan nâmına bir kıt'a sened vermiş ise de zimemât-ı mezkûre çürük çıktığından ve eshabını ekseri inkârda bulunduğundan bir akça tahsil edememiş olduktan başka müvekkilinin müteveffa-yı mezbûrda alacağı olduğu şöyle dursun mezkûr senedin zimemati tahsil olundukça bedelini teslim edeceğine dair müddeî İstepan'ın bir kıt'a sened verdiğini ve müvekkili balıkçı esnafından olduğuna mebni hususu mezkûrun icap eden mahâle havalesi lazım geleceğini ifade ve İstepan Sofiyan imzalı olup Bedros nâmına yazılmış ve Melkon ve yetimlerine bazı hesap hakkında bulunmuş olan bir kıt'a mektup ârâ etmiştir müddeî İstepan'ın vekili İlyas Efendi mezkûr ilm-ü haberdeki mühür ve imza müvekkilinin ise de işbu ilm-ü haber müteveffa Melkon'un karındaşı İstepan Dersaâdet'te olann zimematinde ne miktar akça toplamış olur ve onun miktarını mübeyyin ilm-ü haberi Mehmet Çavuş'a verilir ise mahsûb edileceğine dair olduğunu ve mezkûr mektubun imzası İstepan Sofiyan olmasından nâşsi bunun müvekkiline dokunur yeri olmadığını ve müvekkili tüccardan bulunduğundan işin mahkeme-i ticarette rü'yeti lüzumunu söylemiş olmaları üzerine def-i iştibâh için müddeî İstepan'ın defteri talep olundukta alacağı senede müstenid olmak cihetiyle defter ibrazına hâcet olmadığını ve buna dair defterde bir kayıt bulunmadığını beyan etmesi şüpheyi teyit eylemekle husûl-i itminan için ibraz eylediği senedin bedelini iddiası veçhile nakden müddeî aleyh Mehmet Çavuş'a î'tâ ve teslim eylediğine evvela mahkemenin bil-ittifâk kararı ve sâniyen [68] Ohannes'in ber minvâl-i muharrer İstepan'ın tahlif edilmesini tezkâr eylemesi ve Mehmet Çavuş'un bu teklife usûl-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesi icabınca salâhiyeti olması üzerine teklif olunan yemini müddeî İstepan kabulden istinkâf eylemiş idüğüne binâen müddeî İstepan'ın iddia-yı meşrûhunda hakkı olmayıp kendisine cevap î'tâsına hükm olunduğu mutazammın bulunması ve vekil-i merkûm Afker'in lâyihasında müvekkilinin müstenif-i ileyh Mehmet Çavuş'ta bulunan alacağı eşya bahâsından olup şühud-ı mu'tebere muvâcehesinde yüz yirmi bir adet yüzlük altın ile yirmi altı buçuk guruşa iblağ edilerek deyn tanınmış ve 20 Muharrem sene 83 tarihinde itibaren iki taksit ile verilmek ve ifâ olunamadığı halde güzeste dahi î'â olunmak üzere mezbûr Mehmet Çavuş'a hüsn-i rızasıyla nâib kaza tarafına bir kıt'a sened vermiş ve bir buçuk liradan beş guruş zahr-ı senede teslim yazılmış olduğu ve senedin imza ve mührünü ikrârına binâen Mehmet Çavuş'un taallülüne havale-i sem'-i itibar olunmayıp hemen mahkûm tutulması lazım gelir iken birinci mecliste ifade-i şifâhiyesi üzerine tetkike mübaderetle defter talep edilmesi ve yemin teklif olunarak nihayet cevap verilmesine hükm olunması mugayir-i nizam bulunmakla hükm-i mezkûrun feshiyle müvekkil matlûbatının ma fâiz istihsali iktiza edeceği muharrer ve müstenif-i ileyh Mehmet Çavuş'un vekili Ohannes'in lâyihasında dahi vekil Afker müvekkilinin alacağını cihet-i karzdan iddia etmişken buna göre eşya esmânından demesi işi zâhire çıkardığı ve teslim-i mezkûr hilesine bir esas

olmak üzere İstepan tarafından yapılmış idüğü ve vekil-i mezbûr Afker sened ve mührün ikrârını müvekkilinin mahkûm tutulmasına ser-rişte add etmiş ise de keyfiyet öyle olmayıp mümzi bir kıt'a defter ve İstepan'ın müvekkiline î'tâ eylediği ilm-ü haber ile meblağ-ı mezbûrun havaleden mütevellid olduğu tebeyyün eyleyeceği ve müs'tenif İstepan muteber tüccarda olduğu halde defter göstermediği ve teklif olunan yemini ifâdan âba ettiği cihetle i'lâm-ı mezkûrun tasdiki lazım geleceği münderiç bulunmuş olmasıyla tarafeyn celb ile isticvab olundukta İstepan'ın vekili Afker madem ki havaleyi ıskonto ederek bâ sened müstenif-i ileyh Mehmet Çavuş olup kabul etmiş ve vaktiyle protesto etmemiştir senedi mûcibince deynini ifâ etmesi lazım geleceğini beyan ve müs'tenif vekili Ohannes protestoyu müs'tenif İstepan'ın etmesi icap edeceğini ityân eylemeleri üzerine icabı ledel-tezzkür müstenif-i ileyh Mehmet Çavuş havaleyi alarak sened-i mezkûru verdiği halde aradan bunca müddet geçip havalenin çürük olduğu hakkında bir gûna protesto ve istid'aya mübâderet etmemiş ve müstenif İstepan'ın alacağı fâizli olmamak mülâbesesiyle protesto edip etmemesi mesâvi bulunmuş olduktan başka evrak-ı mevcûdeden mütebeyyin olduğu veçhile mutabakatının tehhüründen dolayı evvel emirde ve müstenif İstepan davâya mübâseret etmiş ve müstenif-i ileyh Mehmet Çavuş'un ol miktar müddet sükût etmesi senedin hükmünü kabul eylediğini meydana koymuş ve bu halde ilm-ü haberi istişhâd ederek senedin hükmü olmadığını iddia etmesi istimâ'a şâyân bulunmamış olmakla hükm-i evvelin feshiyle gayr-i ez teslim yüz on dokuz buçuk lira on bir buçuk gurusu üzerine elli lira bir beyaz mecidiye güzeştesi dahi bil-zam hâsıl olan yüz altmış dokuz buçuk lira bir beyaz mecidiye ile on bir gurusun Mehmet Çavuş'tan bil-tahsil İstepan'a teslim kılınmasına karar verildiği mürakkimdir vekil-i mezbûr Ohannes'in lâyiha-i itiraziyesinin hülâsa-i meâli dîvân-ı istinâfta müvekkili Mehmet Çavuş'un [69] vaktiyle protesto ve arzuhal etmemesi esaslı tutulmuş ise de evvela arzuhalı müvekkili î'tâ ederek huzur-ı âli-i hazret-i fetva penahiye havale olunmuşken merkûm İstepan tüccardanım diyerek Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye î'tâ eylediği arzuhal ticarethaneye havale olunmuş ve keyfiyeti dîvân-ı istinâfta ifade etmiş ise de i'lâma derç etmedikleri ve miyânelerinde cereyan eden münaza'a karz akça olup olmadığı maddesi iken derece-i evveli mahkemesinde müvekkilinin inkârına mukârin merkûm İstepan'ın eylediği kaz müddeî sini defter ibraz edememesi ve teklif olunan yeminden istinkâf eylemesi cihetleriyle tebeyyün ettiremeyip bir gûna davâya salâhiyeti kalmamışken davânın rengini değiştirerek eşya bahâsından eylediği davâsını usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz on üçüncü bendi ahkâmınca istimâ'a salâhiyetleri olmadığı gibi karz verdiği tebeyyün etse bile madem ki muhâkemede defter ibraz edemediği ve yeminden nükûl eylediği cihetle bu davânın tekrar istemâ' olunması müvekkiline gadr-ı külli demek olacağı beyanıyla mezkûr dîvân-ı istinâf i'lâmının nakz olunması istid'asını mübeyyindir.

Merkûm İstepan'ın vekili Afker cevap lâyihasında dahi merkûm Mehmet Çavuş müteveffa-i terekese olan deynini te'diye ve ifâ etmek üzere ahz-ı istikraz edip saat vesair eşya ile bâ'del devr yüz yirmi bir yüzlük altınıyla yirmi altı buçuk gurusu bâliğ edilerek 20 Muharrem sene 83 tarihiyle bir kıt'a sened vermiş ve muahharan deynine

mahsûben bir buçuk lira verip zâhir senede teslim yazılmış ve bakiyyesini iddiada muhâlefet etmiş ve bir gûna protesto etmemiş ve cihet-i kefâletten on altı bin gurus iddiası hakkında arzuhali ticarethaneye havale olunmuş olduğu ve müvekkilinin alacağı senede müstenid bulunduğu ve merkûm Mehmet Çavuş gerek derece-i evveli mahkemesinde ve gerek dîvân-ı istinâfta sened ve hatmini ikrâr etmiş iken defter ibrazı ve yemin teklif olunması usûl-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesine mugayir olduğu ve müteveffa Melkon'un biraderi Der-ialiyeye'de mukim Aboban İstefan'a ne miktar akça teslim eder ve teslimatını mübeyyin merkûm İstefan imzasıyla kaç kıt'a ilm-ü haber ibraz eder ise sâlifüz-zikr deynine mahsûb olunmak üzere müvekkili İstefan tarafından verilen ilm-ü haberin işbu senedli matlûbatına dokunur mahâli olmadığı ve merkûm Mehmet Çavuş üç sene içinde zimematı tahsil ve umûrına sarfla istihlâk etmiş olduğu ve işbu senedli akça havaledendir diyerek ilm-ü habere istinaden müvekkilinin matlûbatını çürütmek efkârında bulunduğu ve böyle mümteni-ül husûl zimematı kabul ve badehu sükût ederek yani vaktinde ihbarname ile resmen tebliğ edilmemesi gayr-i ez teslim meblağ-ı mezkûr müvekkiline sahihen deyn olduğuna nizâmen delil-i kâfi olduğu mürakkimdir.

Tarafeyn daireye istenildikte mezbûr Mehmet Çavuş tarafından Musdiç oğlu Ohannes ve müddeî aleyh İstefan Paluyan canibinden Covanni Afker musaddak senedlerle vekâleten gelerek lâyihaları haricinde bir diyecekleri olup olmadığı soruldukta her biri lâyihası meâlini tekrar etmiştir.

İcabı ledel-müzâkere tafsîlât-ı meşrûheden müstefad olduğu üzere dîvân-ı istinâfta birinci meclis i'lâmı fesh ile Mehmet Çavuş üzerine yüz altmış dokuz buçuk lira küsur gurus hükm olunmuş ise de bu davâda müddeî aleyh bulunan Mehmet Çavuş Rumeli Kavağı sâkinlerinden ve balıkçılıkla müşteğil olup tüccar sınıfından olmadığı gibi meblağ-ı müddeâ dahî umûr-ı ticariyeden tevellüd etmeyip müteveffa Melkon'un zimematının tahsili [70] maddesinden ibaret hukuk-ı âdiyeden bulunmasıyla bu davâ kânunen umûr-ı ticariyeden addolunan mevâdın haricinde bulunluğu misillü mezkûr birinci meclis i'lâmı meâline nazaran merkûm Mehmet Çavuş'un vekili Ohannes müvekkilinin balıkçı olduğu cihetle davânın icap eden mahâle havalesi lazım geleceğini ifade etmiş iken meclis-i mezkûr müddeî bulunan İstefan'ın tüccardan olduğunu ve arada hukuk-ı âdiyeye dair nesne olmadığını beyan ile davânın ticaret mahkemesinde rü'yeti lazım geleceğine karar vererek hükm ve i'lâm eylediği anlaşılıp meclis-i mezkûrun müddeâ aleyhin sınıfına ve esas davâya bakılıp ve zeyl-i kânun-ı ticaretin otuz yedinci maddesi hükmüne riâyet etmeyip de müddeî nin sınıfına bakarak ve davâ ânifen beyan olunduğu veçhile hukuk-ı âdiyeden ibaret iken hukuk-ı âdiyeye dair nesne yoktur diyerek hükm ve i'lâm eylemesi mugayir-i kânun olduğu halde dîvân-ı istinâfın mezkûr birinci meclis i'lâmının bu cihetten dolayı hükmünü fesh ile keyfiyetin icap eden mahâle havalesini göstermesi lazım gelir iken ber veçhe muharrer işi rü'yet edip hükm ve i'lâm eylemesi dahi yolsuz idüğünden mezkûr dîvân-ı istinâf i'lâmı nakz olundu binâenaleyh mezkûr i'lâmın keyfiyet-i mankuziyetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin altmış

dokuzuncu maddesi mûcibince kaydı bâlâ sene şerh verdirilmesi ve bidâyet-i rû'yet olunmak üzere keyfiyetin mahkeme-i nizamiyeye havalesi hususlarına ve i'lâm harcı olan dört lira yirmi dört gurus ile tebliğ harcı bulunan üç beyaz mecdiyenin sâir mesârif-i muhâkeme ile beraber İstapan'a ait olmak üzere Mehmet Çavuş'tan alınmasına karar verilmiş ve sûret-i karar tarafeyne tefhim olunmuştur.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Van sancağında vâki' Gevaş kazasında ikâmet üzere bulunan Asâkir-i Nizâmiye-i şahânedan Kürdi nahiyesine gönderilmiş olan taburun kasaba-i mezkûreye avdet eder iken Oramar boğazından mürûrlarına mümana'at ve aleyhlerine isti'mâl-i eslihayâ cüret eden altı yüz kadar Kürt eşkiyasının re'slerinden bulunan mezkûr Gevaş kasabasına tâbi Doşgi? nahiyesi ahalisinden Ruşey Ağazade Sado ve biraderleri Şahkulu ve Ahmet ağalar haklarında icrâ olunan tetkikat-ı nizamiyeyi muhtevî Erzurum vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 21 Muharrem sene 290 tarihli ve üç numaralı tahrirâtıyla bâlâsı istintaklı dîvân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i liva ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve meclis-i idare-i livadan tanzim olunan mazâbut-ı muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre müeddallarında mezkûr Kürdi nahiyesi ahalisinden tasallut-ı aşâyirden muhafazası zımında ber veçhe meşrûh memur edilmiş olan bir tabur asâkir-i şahâne ifâ-yı memuriyetiyle kasaba-i mezkûreye avdet edilir iken mezbûr Oramar boğazından geçecekleri esnada merkûm Sado biraderleri Şahkulu ve Ahmet ve kayınpederi Oramar nahiye Selim vesâir avenesiyle müsella beş altı yüz nefer Sebükmağzan ekradı müsteshiben karşılara çıkarak mürûrlarına mümana'at ve kaza-i mezkûr meclis âzâsından ve zabitan askerden birkaç zat irsâliyle çend defa icrâ olunan nasihati dinlemeyip sebâta cüretle üzerlerine silah endahetine mücaseret eyledikleri istihbar olunması ve merkûm Sado birade ve avenesiyle şimdiye kadar hareket-ı isyanide bulunarak ahaliye îsâl dest-i hasar ve mürettebat-ı [71] miriyeyi vermemek ve bunlarla beraber aşâyir-i sâireden kendilerine teba'îyyet ettirmiş oldukları Sebükmağzan haşerat ile civar nevâhi ahâlisinden açıktan açığa vergi ve avâid ahz eylemek gibi fızahı itiyâd etmeleri ve çend defa üzerlerine sevk olunan kuvve-i askeriye teşhir silah ve tâb mukavemet olamadıkları halde Musul ve Revandiz dağlarına ve İran aşâyiri içine muvakkaten firar eylemekte bulunduklarına nazaran te'dib ve tertibeleri derece-i vücûba gelmesi cihetiyle liva-i mezkûr mutasarrıflığı ve mevki' kumandanlığı taraflarından vâki' olan istid'aya mebni verilen ruhsat ve mezuniyet üzerine mezkûr boğaza asâkir-i nizâmiye sevk olundukta merkûmun Sado Şahkulu ve Selim gibi sergerdeler firar ve diğerleri istiman ve dehâlet ettiklerine ve muahharan firar eyleyenlerden merkûmun Sado ve Şahkulu ve Ahmet dahi bir takrîb ile ele getirildiklerine mebni meclis-i deâvi-i kaza ve meclis-i temyiz-i livada tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûmun Sado ve Şahkulu ve Ahmet evvel emirde bazı te'vilâtla kaziyede müdahallerini ve mahâl-i mezbûre gittiklerini bil-küllîye inkâr eyledikleri halde içlerinden Ahmet ve muahharan

büyük biraderi Sado'nun haremi ile beraber kayınpederi merkûm Selim'in Oramar nahiyesinde bulunan hanesinde bulunduğunu biraderlerinin dahi oraya gelmiş olduklarını beyan eylemesine ve asâkir-i nizamiye yüzbaşısı İbrahim ve sâbık Oramar müdürü Hüseyin ağalar ile asâkir-i nizamiye ve zabtiye yüzbaşısı Rauf ve Süleyman efendiler ve Ali Ağa ile onbaşı Mehmet ve zabtiye Mehmet Gevar kazası deâvi meclisi âzâsından Beğendi Bey ve Abdüllatif nam kimesneler mezkûr tabur Kürdi ve Sav taraflarından hareketle kasaba-i mezkûreye gelir iken zikrolunan Oramar Boğazı'ndan geçecekleri esnada merkûmun Sado ve biraderi Şahkulu ve firarda bulunan kayınpederi Selim ve Oramarlı Cadir? ve Mustafa birkaç yüz müsellaah avane ile asâkir-i merkûmenin yollarını kesip mürûrlarına mümana'at eyledikleri cihetle tabur-ı mezkûr binbaşısı İbrahim Ağa ve kaymakam-ı kaza Hurşit Bey taraflarından memuren üç defa kendileri cemiyet-i mezkûreye gönderildikleri cihetle cemiyet-i mezkûrenin bulundukları mahâle hîn-i takriblerinde üzerlerine hayli tüfenk atarak kabul etmemiş iseler de muahharan mükâleme için geldiklerini ifhâm ile cemiyetleri içine girilerek her türlü nasihat edilmiş ise de isgâ etmeyip şayet asâkir-i nizamiye gelir ve mezkûr boğazdan geçecek olurlar ise bir can kalıncaya kadar silah ile mukâvemet edeceklerine beyanlarında ahd etmiş olduklarını katiyen dermeyân ettiklerini ve üçüncü defa gittiklerinde âhâd-ı ahaliye tahrik eden ağalar içlerinden ayrılıp mahâllerine gitmek ve mezkûr tabur zikrolunan boğazdan geçtikten sonra eşhas-ı merkûmenin bulunduğu mahâle uğrayıp diğer tarikten kasaba-i mezkûreye azimet eylemek şartıyla vukû bulan teklife muvâfakatla mezkûr taburun boğazdan mürûruna mümana'at olunmayacağına söz vermiş oldukları halde kendileri şu makuleyi tebliğ zımnında tabur nezdine gitmek üzere hareket ettikten sonra Sado yetmiş seksen kadar avanesiyle bil-takip tabur boğazdan geçmek üzere geliyormuş siz bizi aldatıyorsunuz diyerek mezkûr taburun mevkiinden hareket etmediğini anlayıncaya kadar üzerlerine tüfenk endahet ederek kendilerinin dahi avdetlerine mümana'at eylemiş olduklarını vicâhen ihbar etmelerine nazaran eşhas-ı merkûmenin inkârları vâhi olarak cemiyet-i mezkûre ile beraber tabur-ı mezbûrun yollarını kat' [72] ile geçmelerine birkaç günler mümana'atla bir ay nasihat gönderilen memurîn üzerlerine silah attıkları tebeyyün eylemiş olduğundan ve bu sene emanet-i idaresi mukteza-yı irade-i seniyyeden olan ağnam ta'dâdî için gönderilen memurların yanlarına merkûm Sado'nun terfik kılınması cihetiyle Çoban karyesinde ketm olunan ağnam meydana çıkarılmak ser-riştesiyle iki taraf meyanında tahaddüs eden münaza'a üzerine merkûm Sado'nun tahririyle zuhûr eden müzârebede karye-i mezkûreli Ali nam kimsenin katl ve idam olunduğu cihetle merkûm Sado ile diğer on nefer birader ve avanesi celb olunarak taht-ı istintaka alındıkları sırada merkûm Sado karakola leylen gitmiş olduğu abdesthane menfezinden firar eylemesi üzerine hareket-i şekâvetkari-i sabıkasına ilaveten aleni kat'-ı tarikiyle gasp-ı emvâl ebnâ-yı sebile cüret eylemiş iseler de bu cihetlerce icab-ı vezâif-i hükûmet bulunan tetkikat-ı istintakiyenin icrâsı birçok vakte muhtaç olacağı ve bununla beraber davâcılar korkularından davâya kıyâm edemeyecekleri gibi halen ve mevki'en mahzurdan hali olduğu dahi derkâr bulunmaktan nâşi hareket-ı sâirelerince istintakları terk olduğundan ve diğerlerinin hükümlü mazbataları ba'demâ takdim kılınacağından bunların cinayet-i meşhûreleri sübut-ı mertebeye tutularak şimdilik emsaline ibret-i müessere olmak üzere

merkûmân Sado ve Şahkulu'nun elli yedinci ve altmış ikinci mevad-ı kânuniye ahkâmına tefvîkân idamları ve merkûm Ahmet'in dahi müebbeden küreğe konulması istiş'ar ve henüz ele geçirilemeyen Selim'in ahz ve giriftine itina olunması hususunun ekîden Van mutasarrıflığına bildirildiği iş'ar olunmuş ve tahrirat-ı mezkûrede liva-i mezkûrun ehemmiyet ve nezaket mevki'yesiyile beraber ahalisinin bir takım aşâyir ve kabâil-i muhtelif ve mütenevvi' ve haşiyeden ibaret bulunduğu cihetle bunlara karşı bir ibret-i müesser olmak üzere merkûmân Sado ve Şahkulu'nun ber mûcib-i kânun müstehak oldukları cezanın aradan vakit geçmeksizin tesrî'-i icrâsı ile emsâli olan haşerata ibret-i müesser gösterilmesi mevki'en elzem olarak şu hale ve evrak-ı mezkûre meâllerine nazaran bu bâbda isabet-i efzâ-yı sünuh olacak irade-i seniyyenin bâ telgraf emr ve izbârı cümle-i ihtiyacat-i mülkiye-i mahalliyyeden bulunduğu dahi izbâr kılınmıştır.

Medlûlu iş'ara nazaran merkûmân Sado'nun biraderi Şahkulu ve kayınpederi Selim ile beraber beş altı yüz ekrâdi başlarına cem' ederek ve zikrolunan Oramar boğazını keserek isti'mal-i esliha ile mezkûr bir tabur asâkir-i şahânenin mürûruna mümana'at ve bir ay nasihat gönderilen memurîn üzerine tüfenk endahtine cüret eyledikleri ihbarat- vâkıa ve tahkikat-ı cariye ile sabit olup bu halde merkûmanın cemiyet-i şekâvet-i mezkûrede re's ve kumanda sahibi bulundukları anlaşıldığına ve zikroluna elli yedinci madde-i kânuniyede her kim bizzat veya bil-vasıta tebaa-i Devlet-i Âliye sekene-i meâlik-i mahruseyi saltanat-i seniyye aleyhine müsellahen isyan ettirmek veyahut memalik-i mahruse ahalisini yekdiğeri aleyhinde silalandırarak mukateleye tahrik ve iğrâ ile katl-i nefis efalini ikâ'ya mütecassir olmak gibi fesatlardan birini bir takım eşkıya birlikte olarak icrâ eder veyahut icrâsına tasaddi eylerler ise ol cemiyet-i şekâvete dâhil bulunanlardan asıl re's eşkıya ve muharrik-i mefsedet olanlar her nerede tutulur ise idam olunup sâirelerinden dahi mevki'-i cinayette ahz ve girift (Bakiyyesi sonra)

2.9. Cerîde-i Mehâkim 9. Sayı Transkripsiyonu⁴¹

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Rebiyûlahir	Sene	(Pazartesi)	Haziran Rumi	Sene	Sayfa
9	21	1290		4	1289	73

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guraş olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâbaadıdır)

Olanlar madde-i fesatta tebeyyün edecek cinayet ve müdhillerinin derecatına göre müebbeden yahut muvakkaten küreğe vaz' olunurla diye mürakkim bulunduğu mebni

⁴¹ CM., Nr. 9, H. 21 Rebiyûlahir 1290/M. 18 Haziran 1873.

merkûmân Sado ve Şahkulu'nun bu hükme tevfikân memerr-i nâs olan mahâlde idam olunmaları bâbında iktizâ eden ferman-ı âlinin bil-ısdâr emirname-i sâmi-i vekâlet penahileriyle vilayet-i müşarünileyhâya tesyâr buyrulması tezekkür kılınmış ve merkûm Ahmet'e gelince evrak-ı varideden anlaşıldığı veçhile bunun eşkıya cemiyetine baş olduğunu veyahut onda kumanda sahibi bulunduğunu hükme medâr olur derecede bir gûna emare bulunamamış ve tahsis-i mevki'-i cinayette dahi ahz ve girift olunmamış olduğundan diğer karındaşları haklarında olan meclis-i idare-i liva mazbatalarının iddiasıyla merkûm Ahmet'in ve gerek diğer karındaşlarıyla avene-i sâirenin madde-i mebhûs-ı anâda gösterildiği veçhile bir gûna kumanda sahibi oldukları tebeyyün eder ise onlara ve etmediği halde bi şahs eylemiş oldukları cerâyim-i mahsusa var ise bunlara mebni mücazat olunmak üzere muhâkemelerinin 17 Safer sen 86 tarihinde neşr olunan talimat-ı muvakkate ahkâmına tevfikân tayiniyle hâsıl olacak neticeye göre hükümlü mazbatasının mükemmel evrak-ı istintakiyesiyle beraber firarda bulunan Oramar nahiyeli Selim ile avenesinin ele getirilmelerine itina kılınması hususlarının dahi yazılacak emirname-i sâmiye derç ve izbâr buyrulmasında karar verildi ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

(İcrâ Cemiyeti Vezâif ve Muâmelatına Dair Nizamnamedir)

(Fasl-ı Evvel)

(Cemiyetin Vezâifi)

Birinci madde icrâ cemiyeti hukuka dair bil-cümle mehâkim ve devâirden verilen i'lâmatın ve buyruldu-ı âli ahkâmının icrâsına memurdur.

[74] İkinci madde icrâ cemiyeti vezâifine ait tezakir ve muharrerat ve müsted'iyâtı havale cemiyetinin mühr-i mahsusuyla havale edilmiş görmedikçe kabul edemez.

Üçüncü madde icrâ cemiyeti ahkâmını icrâ edeceği her nev' i'lâm ve müzekkerelerin zirine Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nezareti tarafından mûcibince icrâ oluna işareti edilir.

Dördüncü madde icrâ cemiyeti ber veçhe muharrer vürûd edecek evrak ve i'lâmat makbuz senedi ahzıyla mümeyyiz ve mukayyedleri tarafından derhal defatir ve evrak-ı mahsusalarına kayıt olunduktan sonra re's-i cemiyete î'tâ olunur ve i'lâmın alındığını mübeyyin eshabı yedine koçanlı makbuz ilm-ü haberi verilir.

Beşinci madde mehâkim-i nizamiyeden verilen her nev' i'lâmatın sûret-i musaddakaları medyun tarafına tebliğ olunmadıkça ahkâmı icrâ olunamayacağından icrâ cemiyeti evvela tarafeyne celb ederek i'lâmın sûret-i musaddakasının tebliğ ve î'tâ olunup olunmadığını tarafeynden suâl edip şayet tebliğ ve î'tâ olunmadığı tahakkuk eder ise sûretini ihraç ettirerek mahkûm-ı ileyhten istirdad olunmak üzere tarife-i mahsusası mûcibince iktiza

eden harcın dâyinden ahzıyla zîri cemiyet mührüyle tasdik olunduktan sonra mahkûm tarafına î'tâ eder ve sûretin î'tâ olduğu günden itibaren usûl-i muhâkeme kânunnamesi mûcibinc mahkûm-ı ileyhe mehl verilip nefsi için kefil olunur işbu mehlın inkızasında makûm-ı ileyh olan taraf hükm-i i'lâmın icrâsına teşebbüs etmediği veyahut hükm-i i'lâmın icrâsını teehhür ve tevfik edecek sûrette ilel ve esbâb-ı kânuniyeyi mübeyyin istid'aname vermediği halde hükm-i i'lâmın icrâsınan teşebbüs olunur.

Altıncı madde celb hususu Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin kırk sekizinci ve kırk dokuzuncu ve ellinci maddelerine tevfikân icrâ olunur fakat işbu celb için gönderilecek matbu' ve koçanlı pusulalar cemiyete mahsus mühür ile mühürlenip muâmelatı mukayyedler marifetiyle icrâ kılınır.

Yedinci madde birbirini müteakip sekiz gün zarfında üç defa celb pusulası gönderilip de son davete icâbet etmeyenler ahaliden ise cânib zabıta ve memurinden ise tâbi olduğu âmiri vesâtetiyle celb ettirilir.

Sekizinci madde beşinci maddede muharrer olduğu veçhile i'lâm sûretlerinin tebliğ ve î'tâsı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin altmış altıncı ve altmış yedinci maddelerine tevfikân icrâ kılınır.

Dokuzuncu madde sûret-i i'lâm tebliğ ve î'tâ olduğu tarihinden itibaren verilen mehlın inkızasında mahkûm-ı ileyh ile dâyin veya vekilleri celb olunarak hükm-i i'lâmın icrâsına teşebbüs olunur.

Onuncu madde bir i'lâmın münfehim ve meâlinde şüphe olduğu halde icrâ cemiyeti tarafından i'lâmı î'tâ etmiş olan mahkemeye bil-müracaa istizâh-ı keyfiyet olunur.

On birinci madde mahkûm olan deynini ifâ etmeyen medyunun hukuk-ı âdiye ve ticariye usûl-i muhâkemesi kânunnamesi mûcibince haps ve mahcûz veya merhun olan envâl-i menkule ve gayr-i menkulesinin fûruhtu icrâ cemiyetinin vezâifindendir.

(Fasl-ı Sâni)

(İcra Cemiyetince Alınacak Harç ve Masrafın Miktar ve Envâi)

On ikinci madde rûsum-ı tahsiliye yüzde iki olup meblağ-ı mahkûm tahsil olundukça istifa kılınır.

On üçüncü madde i'lâm sûretinin icrâcâ için Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin tarife-i mahsusasında [75] muharrer olduğu üzere iki beyaz yirmilik mecidiye ve tebliğ için bir beyaz yirmilik mecidiye ahz olunur.

On dördüncü madde hademe mesârifi için kapan-ı dakik ve et pazarı ve Fatih ve Saraçhane başı ve sofiler bu sitemler dâhilinde bulunan mahâller için bir beyaz beşlik ve Davutpaşa İskelesi ve Cerrahpaşa ve Çarşamba ve Küçük Mustafapaşa ile bu sitemler dâhilinde bulunan mahâller için iki beyaz beşlik ve şehir haricinde bir taraftan Bahariye'ye kadar ve karşı taraflardan Sütlüce'den Kasımpaşa'ya ve Azapkapısı'ndan Salıpazarı'nın ve Beyoğlu'na kadar olan mahâller için bir beyaz beşlik ve Silivrikapısı ve Topkapı ve Mevlevihane kapısına ve Tatavla ve Pangaltı Feriköyü'ne olan mahâller için üç beyaz beşlik ahz kılınır ve Rumeli ve Anadolu Kavağı'na ve Ayastefanos ve Pendik ve Adalara kadar sahil ve civar bulunan mahâllere gidecek hademenin gidip gelme vapur icrâatıyla köprü parası bil-hesap her ne eder ise bir misli zam olunarak istifa olunur ve sahilden bâîd olan mahâllere gidip gelmek için bârgir ücreti dahi ilave edilir ve bir günde avdet-i kâbil olamayıp gece yatılmaya ihtiyaç olduğu takdirde mesârif-i vâkıya mukâbil başkaca iki beyaz beşlik daha alınır.

Fi 6 Şaban sene 687 ve fi 19 Teşrinievvel sene 86

(29 Muharrem sene 89 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Mermeroğlu Mihal ile Yorgancıoğlu Simon beyninde olan alacak davâsına dair hukuk dairesinden tanzim ve î'tâ olunan 8 Cemaziyelevvel sene 88 tarihli i'lâma itiraz alıyyel-hükmü hâvi merkûm Simon'un vekili Corci Ştero vermiş olduğu arzuhal ile lâyiha 9 Ramazan sene 88 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu arzuhal-i mezkûrun meâli müvekkili Simon ile Mihal beyninde olan münaza'a-i mebhûseye dair dîvân-ı istinâftan müvekkili lehine olarak verilen i'lâm Mihal'in istid'ası üzerine hukuk dairesinde bil-temyiz gerek kendisine ve gerek müvekkiline haber verilmeksizin nakz edilmiş olduğundan bahisle icrâ-yı icabıyla i'lâm-ı mezkûrun tasdiki istid'asından ibarettir.

Hukuk dairesinin mâr-ül beyan Simon zimmetinde bir yük yirmi beş bin kûsur gurus alacağı olduğuna dair Konya ticaret mahkemesinden tanzim olunan i'lâm-ı nizâmi veçhile Simon'a tebliğ ve hükmü icrâ olunmak üzere mahâlli zabıtasına gönderilip oradan dahi merkûma tebliğ olundukta ahz ve kabulden istinkâf etmesi üzerine sûret-i istinkâfı hâvi mazbata bil-tanzim meblağ-ı mezkûrun tahsiline mübaşeret olunduğu esnada merkûm Simon Dersaâdete gelerek i'lâmı kendisine tebliğ olunmadığı iddia ile dîvân-ı istinâfa mürâcaat etmiş ve orada cereyan eden muhâkemelerinde i'lâm-ı mezkûrun tebliğ olunduğu ve tebliğine nazaran mehl-i istinâfın mürûr eylediği ve şerâit-i istinâfiyenin dahi ifâ olunmadığı beyan olunarak keyfiyet mahâlinden telgrafla ledel-isti'lâm vâridolan mazbata ve i'lâm ve rapörtoda dahi i'lâm-ı mebhûs anhân tebliğ olunduğu gösterilmiş iken dîvân-ı istinâf kânunname-i ticaretin ihzâr hakkında olan maddeleri ahkâmına tebliğ hususuna şümûlli ad ederek Simon'un istinâf-ı davâya hakkı olduğuna karar vermiş

olduğundan bahisle karar-ı mezkûrun nakzını iddia etmesi üzerine dîvân-ı istinaftan 11 Zilkade sene 88 tarihinde tanzim olunan kararname kıraat olundukta mefâdı merkûm Simon Konya ticaret mahkemesinin [76] i'âmı aleyhine istinâf-ı davâ etmiş ve müddeî aleyh Mihal'in vekili Mikitar Bekmez'in î'tâ eylediği bir kıt'a itiraznamesinin ikinci ve yüz altıncı ve yüz yedinci maddelerine muvâfık olmadığından keen-lem-yekûn hükmünde tutlacağı ve i'âm sûreti mahâllince vaktiyle tebliğ olunup şimdi istinâf müddetinin geçtiği cihetle istinâf-ı davâyı salâhiyeti kalmadığı muharrer olduğu misillü vekil-i merkûm Mikitar Bekmez'in ol bâbda ibrâz ve ârâ eylediği evraktan 17 Cemaziyülsânî sene 68 tarihinde Konya vilayetine verilmiş olan bir kıt'a arzuhalde i'âm-ı mezkûrun Simon tarafından kabul olunmadığının cânib zabıtanın i'âm ettirilmesi mürakkim ve işbu arzuhal zuhûruna yazılmış ve ona rabt edilmiş olan 14 Eylül sene 86 ve fi 16 Ramazan sene 86 ve 3 Kânunuevvel sene 85 tarihleriyle müverrah bulunan Konya zabıta meclisinin i'âm ve mazbatası sûretlerinde dahi Simon'un taht-ı tevfiğe alınması icap edip i'âm-ı mebhûs nüsha-i saniyesinin ticaret nizamı veçhile kendisine tebliğ olduğu halde kabul etmeyerek ilm-ü haber dahi vermediği mestûr olduğu gibi mahkeme-i mezkûrenin 17 Recep sene 87 tarihli mazbatasında sûret-i i'âmın tebliğ olduğunun zabıta mazbatasından tahakkuk edeceği gösterilmiş ve tarafeyn ledel-isticvab vekil-i merkûm Mikitar Bekmez sûret-i i'âmın vaktiyle Simon'a tebliğ kılındığı evrak-ı mezbûre ile müsbet idüğünü beyan ve Simon'un vekili Mösyö Ştero dahi i'âm-ı mezkûr hükmünü vaktiyle müvekkilinin kabul etmediğine bilakis evrak-ı mezkûra delil olduğu misillü usûl-i muhâkeme nizamnamesinin tebliğ hakkında olan maddeleri ahkâmınca sûret-i i'âmın tebliğinde kabul olunmadığı halde mahâlde muhtarlarından ilm-ü haber alınması lazım gelip bu hususta ise mevâd-ı mezkûre ahkâmınca riâyet kılınmadığından ve mevâd-ı mezkûrede zabıtanın şahadetname alınmasına dair bir fıkra olmayıp mezkûr zabıta i'âm ve mazbatası hasmının istid'ası üzerine verilmiş sümmededarik bir şey olduğundan ve şu halde i'âm-ı mezkûr nizamı veçhile müvekkiline tebliğ olunmadığından müvekkilinin istinâf-ı davâyı salâhiyeti bulunduğunu ifade ve ityân eylemiş olmasıyla icabı ledel-tezekkür müstenif Simon'un i'âm-ı mezkûr hükmünü vaktiyle kabul etmediğini evrak-ı mezkûrenin işrab ettirdiğinden başka tebliğ maddesi usûl-i muhâkeme nizamnamesinin on üçüncü maddesinden on sekizinci maddesine kadar munderiç olan ahkâm ile altmışıncı ve yüzüncü maddeleri ahkâmına tevfiğân icrâ olunmak lazım gelir iken öyle icrâ olunmamış ve evrak-ı mezkûrenin sonradan müstenif-i ileyh Mihal'in mürâcaat ve istid'ası üzerine verilmiş bir şahadetnameden ibaret olup bu bâbda kabule şâyân bulunmamış olmasıyla Simon'un el yevm-i istinâf davâsına salâhiyeti olduğuna mebni usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı maddesi fıkra-i ahirisine tevfiğân istid'anamesinin yeniden tanzim ettirilmesi hususuna karar verilmiş ve vekil-i merkûm Mikitar Bekmez'in fi 13 Zilkade sene 87 tarihli lâyiha-i itiraziyesinde dahi dîvâ-ı istinâf sûret-i i'âmın tebliğ olduğuna dair Konya zabıta meclisinin mazbatasını muteber ad etmeyip kânunun yalnız ibaresine riâyet etmiş ise de zabıta meclisinin mazbatası kânunda muharrer olan muhtar ve komşu ve hizmetkârın şahadetnamesinden daha muteber tutulmak üzere geleceğini ve tebliğin isbatına dair mâar-ül beyan evrak Mihal'in sonradan vâki' olan

mürâcaat ve istid'ası üzerine verilmiş bir şahadetnameden ibaret idüğü beyan olunmuş ise de dîvân-ı istinâfta mahfûz olan evrak celb olundukta [77] bunun yanlış olduğu tebeyyün edeceği mürakkim olduğu ve işbu lâyiha-i itiraziyenin bir kıt'a sûreti merkûm Simon'a î'tâ olunduğu halde cevap lâyihasını görmemiş ve o sırada vekil Mikitar Bekmez daireye gelerek merkûm Simon'un Dersaâdetten firar eylediğini ifade ve İskenderiye'ye gitmekte olan Rusya kumpanyası vapurunun İzmir'e vürûdünde vapurda görüldüğüne dair İzmir'den tarafına çekilen telgrafnameyi ârâ ile beraber merkûm Simon'un li-eclil muhâkeme Dersaâdete iadesi zımnında lazım gelen mahallere telgraflar keşide olunmasını istid'a etmiş ise de bu işte tarafeynin muhakemesine hâcet olmaksızın mezkûr i'lâmın temyizi kâbil görüldüğünden istid'ası veçhile telgrafname tastirine lüzum görünmediği Mikitar Bekmez'e tefhim olunduktan sonra olunduktan sonra keyfiyet ledel-müzâkere dîvân-ı istinaf i'lâmının netice-i hükmü Simon'un derece-i evveli i'lâmının hükmünü vaktiyle kabul etmediğini mahâlli evrakı işrab ettirdikten başka tebliğ maddesi usûl-i muhâkeme nizamnamesinin on üçüncü maddesinden on sekizinci maddesine değin münderiç olan ahkâm ile altmışıncı ve yüzüncü maddeleri ahkâmına tevfiân icrâ olunmak lazım gelir iken olunmamış ve evrak-ı mezkûre dahi sonradan Mihal'in mürâcaat ve istid'ası üzerine verilmiş bir şahadetnameden ibaret olarak kabul-i şâyân görünmemiş olduğundan Simon'un istinaf davâsına salâhiyeti olduğunu mutazammın bulunmuş dîvân-ı istinafta mahfûz olup celb edilen evrak meyânında bulunan 19 Ramazan sene 86 tarihli Konya zabıta meclisi mazbatasının Konya mahkeme-i ticaretten musaddak sûreti meâline nazaran sâlifüz-zıkr Konya mahkeme-i ticareti i'lâmının tanzimini mu'akkib hükmü icrâ olunmak için meclis-i zabıtaya havale kılınmasına mebni meblağ-ı mahkûm tahsil olunmak üzere Simon'un taht-ı tevkife alınması icap ederek merkûm Simon celb ile evvel emirde sûret-i i'lâm kendisine meclis huzurunda î'tâ kılındığı halde kabulden ve ilm-ü haber î'tâsından imtina etmesi üzerine mezkûr mazbatanın tanzim kılındığı anlaşılmış olup eğer ki mezkûr on altıncı maddede ihzâr pusulası teslim olunacak şahıs pusulayı imza ve tahtim eylemekten istinkâf eder ise mübaşir tebliğ pusulasının mahâlle muhtarıyla şahs-ı merkûmun iki nefer komşusuna sebilinin tahrir ve tasrihiyle beraber yerlerini imza tahtim ettirmesi yazılmış ve altmış altıncı maddede dahi sûret-i i'lâmın tebliğ-i keyfiyeti celb ve ihzâr hususunun tebliği hakkında mestûr olan ahkâma tatbikân icrâ kılınması gösterilmiş ise de bu sûretin icrâsı yani mahalle muhtarından ve komşularından ilm-ü haber alınması sûret-i i'lâmının şahs-ı mahkûmun ikâmetgahında teslim vaktinde olabilip on üçüncü ve on dördüncü maddelere nazaran sûret-i i'lâmın şahs-ı mahkûmu mutlaka ikâmetgahında teslimi iktiza etmeyerek hariçte tesadüf olunur ve kimde dahi bulunur ise yedine î'tâsı câiz olacağından bu hususa gelince sûret-i i'lâm Simon'un ikâmetgahında î'tâ olunmayıp zabıta meclisi huzurunda meclisçe resmen î'tâ kılınmış ve kendisi ta'annüdle kabul etmemiş olmasıyla artık şu tebliğin icrâsında hazır bulunmayan mahalle muhtar ve komşularının ilm-ü haberine hâcet kalmayıp zikrolunan zabıta meclisi heyeti tarafından resmen tanzim kılınan mazbatanın muteber tutlması lazımede ve zaten muhtar ve komşuların ilm-ü haber vermesi i'lâmın mahkûm-ı ileyhe tebliğ ve î'tâ kılındığı ispat demek olup mezkûr zabıta meclisinin resmi mazbatası ise muhtar ve komşularında ilm-ü haberine nispetle sûret-i

i'lâmın tebliğ kılındığına daha ziyade medâr-ı ispat tutulacağı bedahatten iken dîvân-ı istinafin [78] bu mazbatayı muteber tutmaması ve yine bu mazbatanın Konya mahkemesi i'lâmının tanzimini muakkib î'tâ kılındığı tarihlerinin tatbikinden anlaşıldığından nâşi diğer evrak sırasında bu mazbataya dahi Mihal'in sonradan vukû bulan mürâcaat ve istid'ası üzerine verilmiş bir şahadetnameden ibarettir ve kabule şâyân değildir denilmesi ve bir de Simon'un Konya'da i'lâmının hükmünü kabul etmediğini mahâlli evrak meâllerinin işrâb etmesi dîvân-ı istinafa hükmü medâr tutulmuş ise de yalnız i'lâmı kabul etmemek davânın istinafen rü'yetini müceb olmayıp istinaf davâ-yı sûret-i i'lâmın tebliğ tarihinden itibaren müddet-i nizâmiyesi tarafından şerâit-i istinafiyeyi icrâ etmekle ki müteveffa bulunduğu merkûm Simon ise nizâmi dairesinde hareket etmemiş olduğu halde yalnız adem-i kabul maddesinin dahi medâr-ı hükm-i ittihaz kılınması yolsuz olduğundan mezkûr dîvân-ı istinâf i'lâmı nakz olundu binâenaleyh i'lâm-ı mezkûrun keyfiye-i mankûziyetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin altmış dokuzuncu maddesi icabınca kaydı bâlâ sene şerh verdirilmesi ve on ikinci madde icabınca mezkûr i'lâm hükmünün tashis ettirilmesi hususlarının Ticaret Nezaret-i celilesine havalesine ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet yirmilik mecdiyyenin sâir muhâkeme masrafiyla beraber Simon'a ait olmak üzere Mihal'den alınmasına karar verilip sûret-i karar Mikitar Bekmez'e tefhim kılındığı muharrer bulunmuştur.

Vekil-i merkûm Corci Ştero'nun i'lâm-ı mezkûr aleyhine vermiş olduğu fi 27 Cemaziyelevvel sene 88 tarihli itiraz lâyihası on fıkrayı mutazammın olup mündericâtı mukaddeman dîvân-ı istinafta bast ve beyan edip i'lâm-ı mezkûrda muharrer olan itirazattan ibaret görünmüştür Mermeroğlu Mihal'in vekili merkûm Mikitar Bekmez î'tâ eylediği cevap lâyihası mefâdı dahi merkûm Simon'un bu veçhile itiraz-ı aliyyel hükm davâsına kıyâmı müvekkiline ızzar kastıyla desiseden ibaret olduğunu beyan ile mezkûr 8 Cemaziyelevvel sene 88 tarihli i'lâmın tasdiki talebini muhtevidir.

Bunun üzerine Simon'un bâ sened musaddak vekili Corci Ştero ile Mihal'in vekili Mikitar Bekmez daireye celb ile evrak-ı mezkûra huzurlarında kırâat olunduktan sonra lâyihalarından hâriç ifade ve itirazları olup olmadığı evvela merkûm Ştero'dan suâl olundukta müvekkiline sûret-i i'lâmının tebliği mugayir kânun olarak zabıta meclisi tarafından tebliğ olduğundan bahisle merkûm Mermeroğlu Mihal'in desiseye tasaddi eylediğini beyan ve merkûm Mikitar Bekmez, Ştero'nun bu itirazını red ile kânunen i'lâmın tasdik olunmasını dermeyan etmişlerdir icabı ledel-müzâkere usûl-i muhâkeme nizamnamesinin on üçüncü ve on dördüncü maddelerine nazaran sûret-i i'lâmın şahs-ı mahkûmun ikâmetgahında teslimi iktiza etmeyerek hâriçte tesadûf olunur ve kimde dahi bulunur ise yedine î'tâsı câiz olup sûret-i i'lâmın merkûm Simon'a tebliği ise ikâmetgahında olmayıp zabıta meclisi huzurunda tarafına bizzat tebliğ ve î'tâ kılınmış ve kendisi ise taannüdle kabul etmemiş olduğu bervech-i muharrer Konya meclisi zabıtası tarafından verilen mazbata meâlinde anlaşılmış ve işbu mazbata esbâb ve mevâd-ı kânuniyesiyle beraber bâlâda tafsil ve tahrir kılınmış olmasıyla artık şu tebliğin kânunda muharrer olduğu üzere icrâ ve î'tâsında hazır bulunmayan mahalle muhtar ve

komşularının ilm-ü haberine hâcet kalmayıp zikrolunan zabıta meclisi heyeti tarafından icrâ olunan [79] tebliğin muteber tutulacağı derkâr bulunmuş ve vekil-i merkûm Ştero gerek lâyiha-i itiraziyesinde ve gerek dairede vukû bulan ifadesinde 8 Cemaziyelevvel sene 88 tarihli mezkûr i'lâmın hükmünü fesh ve ihlâl eder bir gûna esbâb-ı kânuniye bulunamamış olmakla şu halde mezkûr i'lâmın tasdikine karar verilip sûret-i karar vekilen merkûmâna tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Vaye ve Kiga nam kimesnelerin iflasından dolayı dâyinlerinden tercüman Haralambo ile müteveffa Slomanço ve Resasi beyninde tekevvün eden münaza'aya dair dîvân-ı istinaftan 23 Rebiyülevvel sene 88 tarihli verilen i'lâma itirazı hâvi merkûm Haralambo'nun vekili Kostaki Cironi tarafından î'tâ olunan 16 Rebiyülahir sene 88 tarihli arzuhal ve mezkûr i'lâm sûreti 6 Cemaziyelevvel sene 88 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla muahharan Kostaki Cironi tarafından getirilen itiraz ve Slomanço veresesinin vekili Andon Griçi'nin cevap lâyihaları ve merkûm Andon Griçi ile dâyinlerden Dimitri vekili Kiryako ve Kiga'nın oğlu Dimitri ve saâdetli Rüstem Paşa vekili İstefan Hrito vesâire imzasıyla ayrıca verilip 26 Zilhicce sene 88 tarihinde havale olunan arzuhal ile birleştirilerek kırâat ve mütâlâa olundu Haralambo'nun vekili Cironi'nin arzuhalinde dîvân-ı istinâf i'lâmının hükmü kabul olunamayacağından temyizen bil-rü'ye nakzı istid'a olunmuştur eshâb-ı matlubun sâliffüz-zikr azruhalinde merkûm Haralambo kendilerine gadr etmek dâ'iyesinde bulunduğundan celbiyle ihkâk-ı hak edilmesi istid'a kılınmıştır.

Dîvân-ı istinaf i'lâmının hülâsa-i meâli Slomanço veresesini vekili Andon Griç tarafından mahkeme-i ticaret birinci meclisinin 28 Zilkade sene 86 tarihli i'lâmına itiraz ile istinaf-ı dava olunması üzerine mezkûr i'lâm ledel-mütâlâa netice-i hükmü Slomanço ile sâir eshâb-ı matlûb mukaddeman kendileri arzuhal vermiş iken muhâkeme olunmaksızın yalnız Haralambo ile müflis Vaye ve Kiga'nın icrâ-yı muhakemeleriyle Vaye ve Kiga'nın iflası kabul olunmayıp emlak-ı mevcûdeyi yalnız Haralambo'nun alacağına mahsub etmeye hakkı olduğuna dair Haralambo'ya 17 Muharrem sene 84 tarihinde birinci meclisten verilen i'lâmın itiraz-ül gayr sıfatıyla feshi iddiasında iseler de mezbûran Vay ve Kiga ile Haralambo'nun hîn-i muhâkemelerinde bunların iflasları kabul olunmamış ve mukâvele-i vâkalarını müflisler icrâ etmemiş olduğundan iddialarında haksız olduklarına Haralambo alacaklı olduğundan uhdesine geçirdiği emlak esmânını iddia etmeyerek alacağına mahsub etmeye salâhiyeti bulunduğu ve arada iflas olduğundan eshâb-ı matlûb ile Haralambo'nun muhakemesine hâcet görülmediğine binâen nüdde'i bulunan alacakların şahs-ı sâlis sıfatıyla 17 Muharrem sene 84 tarihli i'lâm hükmü aleyhine itirazları kabul olunamadığından icap eden mahâle mürâcaat etmelerine karar verildiğini mutazammın görünmesiyle tarafeyninn lâyihaları mütâlâa ve kendileri isticvab olunduktan müstenif Slomanço veresesini vekilinin iddiasının esas merkûman Vaye ve Kiga'nın izhar-ı iflas eyledikleri esnada borçlarının yüzde yirmi hesabıyla ifâsı bir kıt'a mukâvelename ile müstenif-i ileyh Haralambo taahhüt eylediği halde eshâb-ı matlûb gıyâbında müflisân

merkûmanın emvâl [80] ve emlakını yalnız kendisi zabt ederek mâarüz-zikr 17 Muharrem sene 84 tarihli i'lâmı olduğu ve kendilerine bir para vermemekte olduğu cihetle hukukuna dokunduğundan sâir eshâb-ı matlûb ile birlikte itiraz-ül gayr davâsına mübâderetinde bu davâyâ hakkı olmadığına hükm ve i'lâm olumuş ise de bu hükmü kabul etmediğinden feshi talebinde ve Haralambo'nun vekili Çironi'nin ifâdatı dahi eshâb-ı matlubun alacakları tebeyyün etmedikçe dâyin-i tanınmayacağı ve bu iflas işi sened-i yeklere ait idüğü ve birinci mecliste itiraz-ül gayre salâhiyetleri olmadığı cevabı verildiği ve 17 Muharrem sene 84 tarih i'lâmın bilâ sened hasmı ve zirinde Vaye ve Kiga aleyhlerine şeyler derç olduğu ve mukâveleye dair muhâbere vukû bulmadığı ve Vaye ile Kiga'nın izhâr-ı iflas etmediği ve mukâvelenamenin haksız kaldığı ve mukâvelename müflisler hakkında mûceb-i menâfi olmadığından eshâb-ı matlûb hakkında dahi olmayacağı ve mukâvelenameyi hasmına Hristaki Efendi vermiş olduğu halde kendisinin mukâvele akd etmediğinin zâhir idüğü ve birinci meclis i'lâmında sulh olduklarının anlaşıldığı hususlarından ibaret olduğundan icabı ledel-tezekkür vekil-i merkûm Kostaki bervech-i muharrer ifadat ve itirazatında bulunmakta ise de Slomanço'nun alacaklı olduğu mukâvelenamede gösterildiği ve sened-i yekler eshâb-ı matlubun haklarını ihkâk etmeyerek yalnız kendisi istifa-yı matlûb edemeyeceği ve derece-i evvelide verilen kararın rehin-i savâb olmadığı dîvân-ı istinafa mürâcaatta malûm olacağı ve 17 Muharrem sene 84 tarihli i'lâmın bâlâsında hasmı ve zirinde Vaye ve Kiga aleyhlerine fıkralar yazılması bilakis kendi aleyhine ispat olup şöyle ki i'lâm-ı mebhusta müsarrahan gösterildiği veçhile Haralambo'ya eshâb-ı matlubun gıyâbında verilmiş olduğundan onların iddiasını müeyyid ve taht-ı imzaya alınmış olan bir sened için muhabereye hâcet mesetmeyeceği ve Vaye ile Kiga resmen izhâr-ı iflas etmemiş ve mukâvelename sulehâ-i tesviye olunmuş olsa bile alâ kulli't-takdîrîn Haralambo hukuklarına dokunmuş olacağı ve mukâvelenamenin zirinde imzası olduğu halde hükümsüz kalmayacağı ve mukâvelename mûcibince eshâb-ı matlûb ile kendisine râce olan menâfi-i nefesine hasr eylemiş olduğundan müflisler hakkında mûceb menâfi olmadığı için eshâb-ı matlûb hakkında dahi olmayacağı yollu sözünde mecruh olup mukâvelenamenin hükmüne bir şey diyemeyeceği ve i'lâmında sulh oldukları manâsı çıkmadığı gibi sulh manâsı derlerse bile müstenifin gıyâbında hukukuna sekte geldiği halde itiraz-ül gayr davâsına mübâderet edebileceği velhasıl mezbûran Vaye ve Kiga'nın iflasiyetine dair i'lâm olmasa dahi Haralambo mezkûr mukâvelenameyi bâ imza kabul etmesine mebni mukâvelename ahkâmının icrâsını taahhüt eylemiş ve hükmünün icrâsına da başlamış olduğundan ve usûl-i muhâkeme nizamnamesinin seksen beşinci maddesinde bir davâda tarafeynden olmayan yani gerek asaleten ve gerek vekaleten celb ve ihzâr olunmamış ve kendisi dahi olmak üzere istid'a takdim etmemiş olan bir şahs-ı sâlisin gıyâbında hukukuna sekte irâsını mûceb bir hükm-i vâki olduğu halde ol şahıs hükm-i mezkûr aleyhine itiraz edebilecektir diye muharrer bulunduğu ve müstenif Slomanço dahi madde-i mezkûre mûcibince hukukuna hâlel getirildiği iddiasında olup Haralambo taahhüdünü ifâ etmeyerek emlakı kâmilten uhdesine geçirmesinden nâşi Slomanço'nun hukukuna sekte getirildiğinden itiraz-ül gayr davâsına salâhiyeti bulunduğu cihetlerle vekil Cironi'nin itirazat-ı mebsûtesi kâmilten vâhi görünmekle [81] aleyhine itiraz olunan 28 Zilkade sene

86 tarihli birinci meclis i'âmının hükmü fesh edilerek Slomanço'nun itiraz-ül gayr davâsına bakılmak üzere keyfiyetin derece-i evveli mahkemesine havalesine karar verildiğini mutazammındır Haralambo'nun vekili Kostaki Cironi'nin bir mukaddime ve altı bendi hâvi olan itiraz lâyihasının birinci ve ikinci bendleri temyiz-i istid'asının kabulü hakkında olarak zaten temyiz-i istid'ası kabul olunduğu cihetle bunların dercine lüzum görünmemiştir diğer dört bend itirazdan birincisi dîvân-ı istinaf Slomanço'nun 17 Muharrem sene 84 tarihli i'âm hakkında itiraz-ül gayr davâsına hakkı olmadığını bil-beyan 28 Zilkade sene 86 tarihli mahkeme-i ticaret i'âmı hükmünü fesh etmiş ise de usûl-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin seksen beşinci maddesi ahkâmınca bir mahkemede tarafeynden birinin hakkını iptal eder bir i'âm sūdûr eyledikte esna-yı muhâkemede her ne sûretle olur ise olsun olunan davet üzerine hazır bullunanlar haksız karar ile haklarını zâyî etseler bile ol i'âm aleyhine itiraz-ül gayr dâvasına hakları olmayıp yalnız esna-yı muhâkemede davet eyleyerek hazır bulunmayanların itiraz-ül gayr dâvası câiz olabileceği ve 17 Muharrem sene 84 tarihli i'âmdan müsteban olduğu üzere Slomanço esna-yı muhâkemede davet olunup vekili Tanaş Cora marifetiyle vicâhen muhâkeme olunduğu cihetle dîvân-ı istinafin 28 Zilkade sene 86 tarihli i'âmı fesh etmesi mugayir-i nizam olduğu ve ikincisi dîvân-ı istinaf Vaye ve Kiga'nın izhâr-ı iflasları mahkeme marifetiyle icrâ eylemediğini ve Haralambo ile Vaye ve Kiga meyânında tesviye edilen mukâvele-i sulhta tarihli i'âm hakkında Slomanço'nun itiraz-ül gayre hakkı olduğunda hükm etmiş ise de nizam mûcibince yalnız medyunlar resmen izhâr-ı iflas eylediklerinden işlerine ve dâvalarına müdâhale etmeye dâyinlerinin hak ve salâhiyeti bulunmuş ve Slomanço Vaye ve Kiga'nın dâyini ad olunmasa bile Vaye ve Kiga ile Haralambo beyninde tesviden veyahut katiyen akd olunan mukâvelede müdhil olmadığından bu bâbda müdahaleye hakkı görülememiş olduğu halde dîvân-ı mezkûrun 17 Muharrem sene 84 tarihli i'âmın hükmünü dahi fesh etmesi yolsuz idüğü ve üçüncüsü dîvân-ı istinaf 17 Muharrem sene 84 tarihli i'âmdan sulh oldukları anlaşılmadığını ve sulh vukûu faz olunsa bile Slomanço'nun gıyâbında vukû bulmuş olduğundan hukukuna hâlel getirilemeyeceğini beyan ile bundan dolayı Slomanço itiraz-ül gayr dâvasına hakkı olduğuna karar vermiş ise de 17 Muharrem sene 84 tarihli i'âmda müsarrah olduğu veçhile Slomanço ile sâir eshâb-ı matlûb Vaye ve Kiga ile bil-ittifak mukâvelename tesvîinde mûnderiç taahhüdâtın Vaye ve Kiga tarafından emr-i ifâ ve icrâsında bulunmak üzere huzur-ı mecliste vâki olan talepleri üzerine kendilerine defaatle verilen mehl bir semereyi müntec olamadığından müflislerin ve alacaklıların cümlesinin hakları sâkıt olduğuna mahkeme-i ticaret karar vermiş olduğundan şu kaziye yeni bir mukâvele-i sulhiye ad olunacağını ve muhakemenin bidayetinden nihayetine değin bil-cümle alacaklıları ve hususa merkûm Slomanço ve merkûman Vaye ve Kiga vekilleri Tanaş Cora marifetiyle hazır bulunmuş oldukları cihetle mukâvele-i sulhiye alacaklıların gıyâbında vukû bulduğunu dîvân-ı istinafin beyan etmesi bi esas bulunduğunu ve dördüncüsü dîvân-ı istinaf Slomanço'nun 17 Muharrem sene 84 tarihli i'âm hakkında tasaddietmiş olduğu itiraz-ül gayr dâvasının esasına dahi girişmiş ise de Slomanço tarafından hakkında istinaf-ı [82] dâva olunan i'âm yalnız 28 Zilkade sene 86 tarihli i'âm olup mahkeme-i ticaret ise 28 Recep sene 86 tarihli i'âmında 17 Muharrem sene 84 tarihli i'âm hakkında vâki olan itiraz-ül gayr dâvasının

kabul-i şâyân olup olmadığını mevki-i müzâkereye vaz' edip yalnız şurasını muhâkeme ve esas veyahut sâir itirazatın tetkikine girişmemiş olmasına nazaran dîvân-ı istinafin dahi yalnız işin bu cihetine bakıp esasa girişmeye salâhiyeti olmadığı halde bervech-i muharrer esasa dahi girişmesi mugayir-i nizam olduğu hususlarını mübeyyindir.

Slomanço veresesinin vekili Andon Griço tarafından verilen lâyiha-i cevabiyenin netice-i meâli dahi Çironi'nin lâyihasında serd olunan ifadat ve itirazat bir takım hikâyatttan ibaret olup dîvân-ı istinaf i'lâmının hükmünü nakz edecek esbab-ı erbâadan biri ârâ olunmadığı gibi bir müflis şirketinin mal-ı mevcudunu yalnız bir alacaklı zabt edip de diğer alacaklıları hukuk-ı vâkalarından mahrum etmesinin hiçbir kanunda yeri olmadığından Haralambo'nun temyiz-i istid'asının reddi istid'asından ibarettir.

Tarafeyn evvel ve ahir daireye istenildikte Haralambo tarafından bâ sened-i musaddak vekili merkûm Cironi ve diğer taraftan kezalik musaddak sened ile Hasan Fehmi Efendi daireye gelmeleriyle dîvân-ı istinaf i'lâmı ve tarafeynin itiraz ve cevap lâyihaları muvâcehelerinde kırâat ve kendileri isticvab olundukta iki taraf dahi lâyihaları meâline tekrar ile beraber Kostaki Cironi Slomanço'nun seksen üç tarihinde birinci mecliste cereyan eden muhâkemede hazır bulunduğunu ispat eden iki şey olup bunun birincisi ol vakit birinci meclise havale olunan arzuhalde Slomanço'nun dahi imzası bulunması ikincisi 17 Muharrem 84 tarihli birinci meclis i'lâmında Slomanço'nun hazır bulunduğunun müsarrah olması keyfiyetleri idüğünü ifade ve beyan ve Hasan Fehmi Efendi dahi filhakika mezkûr arzuhalde Slomanço'nun imzası var ise de bu arzuhal evvela mesalih-i iflasiye komitesine havale olunması üzerine tarafeyn celb ile zabt eylediği emlakı iade eylemesi Haralambo'ya tembih olundukta muhalefet etmesine mebni komite bu işi vazifesi haricinde olduğu beyanıyla red ederek keyfiyet mahkeme-i ticarete havale olunduğunda mahkeme-i ticaret muhâkemeye girişeceği yerde bu mukâveleye Vaye ve Kiga ile Haralambo beyinde olduğundan Slomanço ile sâir eshâb-ı matlubun lüzumu olmadığını beyan etmesi üzerine Slomanço ile sâir eshâb-ı matlûb gittikten sonra bunların gıyâbında işi bil-rü'ye Haralambo'nun lehine olarak sâlifüz-zikr i'lâmı verdiğini cevaben ityân eylediler icabı ledel-müzâkere vekil Kostaki Cironi'nin itirazat ve ifadat vâkasının hülâsası iki maddeden ibaret olup birincisi dîvân-ı istinaf Slomanço'nun 17 Muharrem 86 tarihli i'lâm hakkında mezkûr seksen beşinci madde mûcibince itiraz-ül gayr dâvasına hakkı olduğunu bil beyan 28 Zilkade 286 tarihli birinci meclis i'lâmı hükmünü fesh etmiş ise de mezkûr seksen beşinci madde mûcibince yalnız esna-yı muhâkemede davet edilmeyerek hazır bulunmayanların itiraz-ül gayr dâvasına hakları olabilir Slomanço'nun ise esna-yı muhâkemede hazır bulunduğu ol vakit birinci meclise havale olunan arzuhalde imzası olması ve 17 Muharrem 84 tarihli birinci meclis i'lâmında dahi muhâkemede hazır olduğu müsarrah bulunması maddeleriyle sabit iken itiraz-ül gayr dâvasına hak [83] verilmesi hususidir mezkûr 17 Muharrem 84 tarihli i'lâma mürâcaat olundukta eshâb-ı matlûptan sekiz nefer tarafından î'tâ olunan arzuhal muhakemeye havale olunması ve Haralambo tarafından dahi bir kıt'a arzuhal verilmesi üzerine 18 Şaban 81 tarihli müzekkere mütâlaa olunmuş ve evvelce eshab-ı matlûptan bazısı bizzat mahkemeye

gelmiş ise de ibtida-yı emirde Vaye ve Kiga ile Haralambo'nun icrâ-yı muhâkemesi lazım geldiğinden merkûman Vaye ve Kiga'nın vekili Tanaş Cora ile Haralambo'nun vekili Efkar'ın muhâkemeleri icrâ olunarak on beş gün zarfında mukâvelenamede münderiç şerâitin Vaye ve Kiga taraflarından icrâsına ve ol veçhile şerâit icrâ olunduktan sonra Haralambo küsur-ı deynin ifâsına müsareat eylemesine ve hariç az mukâvele olan mesârifin mahsubuyla bu bâbda mahkemeye malûmat verilmesine dair verilen karar tarafeyne yani Vaye ve Kiga ile Haralambo'nun vekiline tefhim kılınmış ve muahharan bir iki defa daha mehl verilmiş olduğu halde merkûman Vaye ve Kiga şerâit-i mezkûreyi ifâ edemediklerinden ve ba'dezzin dahi edemeyecekleri anlaşıldığından mezkûr mukâvelename hükmü münfesihi bulunduğu ve bir de eshâb-ı matlûbun bazıları tarafından mukaddem verilen sâlifül-beyan arzuhalde Haralambo'nun icrâ-yı mukâveleye mecbur edilmesi istid'a kılınmış ise de eshâb-ı matlûb ile Haralambo'nun icrâ-yı muhakemesine hâcet görülmediği müsarrahi bulunmasına ve eğer ki i'lâmın tanzimi sırasında merkûm Slomanço merkûman Vaye ve Kiga'ya kefâlet için mahkemeye gelmiş ise de Haralambo ile bir gün muhâkemesi icrâ kılınmamış olmasına ve 28 Zilkade 86 tarihli i'lâmda hîn-i muhâkemede hazır bulunmalarına hâcet olmadığı cihetle yalnız Vaye ve Kiga ile müvekkili Haralambo'nun muhâkemesi icrâ ve i'lâmı î'tâ olunduğuna dair vekil-i merkûm Cironi'nin ikrarı müsarrahi idüğüne ve şu hallere nazaran Slomanço'nun kendisi ve gerek vekili mezkûr muhâkemede hazır olmaksızın Haralambo'nun lehine olan hükmün î'tâ kılındığı zâhir olduğuna nazaran vekil-i merkûm Cironi'nin bu itirazı vâhidir ikincisine gelince bu itirazı dîvân-ı istinaf Slomanço'nun 17 Muharrem 84 tarihli i'lâm hakkında tasaddi etmiş olduğu itiraz-ül gayr dâvasının esasına dahi girişmiş ise de Slomanço tarafından hakkında istinaf-ı dâva olunan i'lâm yalnız 28 Zilkade 86 tarihli i'lâm olup mahkeme-i ticaret ise mezkûr i'lâmda 17 Muharrem 84 tarihli i'lâm hakkında vâki olan itiraz-ül gayr dâvasının kabule şâyan olup olmadığını mevki-i müzâkereye vaz' edip yalnız şu cihetini muhâkeme etmiş ve esasa veyahut sâir itirazatın tetkikine girişmemiş olmasına nazaran dîvân-ı istinafin dahi yalnız işin bu cihetine bakıp esasa girişmeye salâhiyeti olmadığı keyfiyetidir metin-i i'lâmdan müstefad olduğu üzere dîvân-ı istinaf i'lâmının hükm-i mahâlinde işin esasına dair bir gûna karar vukû bulmayıp ve 17 Muharrem 84 tarihli i'lâm fesh olunmayıp ancak esbab-ı mûcibe sırasında Slomanço'nun itiraz-ülgayr dâvasına salâhiyeti olmadığı hakkında vekil-i merkûm Cironi'nin bervech-i muharrer vâki olan itirazları cerh olunmuş ve bunun ise derece-i evvelide rû'yet olunacak esas dâvaya tesiri olamayacağı tabi bulunmuş olduğundan bu itiraza mahal görülememiştir.

Şu halde Haralambo'nun vekili Kostaki Cironi'nin itirazatında mezkûr dîvân-ı istinaf i'lâmının tasdikine ve i'lâm ve tebliğ harcı olan [84] sekiz beyaz mecdidiyenin Haralambo'ya ric'at etmek üzere Slomanço veresiden alınmasına karar verilip sûret-i karar tarafeyne dahi tefhim kılındı.

(13 Muharrem Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûreti)

Beyleroğlu Hüsrev Efendi ile beynlerinde tekevvün eden münaza‘anın temyizen rü‘yetini müsted‘i Mürekkepçioğlu Mardiros’un vekili Ohannes Mardirosyan tarafından î‘tâ kılınan arzuhal evrak-ı müteferrisiyle beraber 24 Şaban sene 88 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu.

Arzuhal-i mezkûr 29 Cemaziyelahir sene 288 tarihiyle müverrah olup meâli münaza‘a-i mezbûre üçüncü meclis-i ticarete ve muahharan dîvân-ı istinafta rü‘yet olunarak Mardiros aleyhine hükm ve î‘lâm olunmuş ise de merkûm Mardiros hükm-i mezbûre kâni olmadığından keyfiyetin temyizen faslı istid‘asından ibarettir.

Dîvân-ı istinafin 21 Cemaziyelevvel sene 88 tarihli î‘lâmında dahi tarafeynin üçüncü meclis-i ticarete cereyan eden muhâkemelerinde mûmaileyh Hüsrev Efendi merkûm Mardiros’un köşe sarrafı Markara bâ î‘lâm ticaret borcu bulunan yüz yirmi liraya kefil olarak meblağ-ı mezbûru mukasseten ifâ eylemiş olduğu halde merkûm Mardiros kendisine vermemekte olduğundan bahisle meblağ-ı mezbûrun tahsilini dâva edip mûmaileyh Hüsrev Efendi’nin Mardiros tarafından vukû bulan emre mebni olarak meblağ-ı mezbûru fil-vâki ifâ ile î‘lâm-ı mezkûru tahlis eylediği î‘lâmın arkasında olan işareten ve kefaletnameden ve müddeî aleyhin vekili Ohannes’in ikrârından müstebân olmuş ve her ne kadar merkûm Ohannes meblağ-ı mezbûru Hüsrev Efendi’nin pederi borcuna mahsûben ifâ eylediğini ve pederinin borcundan dolayı Şehremanetine arzuhal verip muhâsebeleri rü‘yet olunmakta bulunduğunu dermeyan etmiş ise de muhâsebe-i mezkûrenin neticesi meçhul olup ol bâbda mahkemeye bir gûna istid‘a dahi vukû bulmamış idüğünden mûmaileyh Hüsrev Efendi’nin hesab-ül kefâle î‘tâ eylemiş olduğu meblağ-ı mezbûrun güzêştesi ve muhâkeme mesârifîyle beraber Mardiros’tan bil-tahsil Hüsrev Efendi’ye teslim olunmasına ve merkûm Mardiros’un cihet-i sâireden müntekil ve mütevellid bir dâvası var ise başkaca bakılmasına hükm ve î‘lâm olunmuş ve merkûm Mardiros hükm-i mezbûrun istinafinı istid‘a ederek ol bâbda î‘tâ eylediği lâyhada kendisinin Hüsrev Efendi’nin pederi müteveffa Agop Efendi de konak-ı levazımat ve mesârifatından dolayı dört yük kadar gurus matlûbatı olup buna mahsûben teslimat olduğu gibi bunun dahi borca mahsûben teslim olunmasını müstenif-i ileyh ile beynlerinde mukâvele ederek ona göre icabına bakılmış ve şu halde meblağ-ı mezkûrun kendisinden istihsali hakkında gadrı müedda bulunmuş olduğundan tarafeynin defatir ve evrakına bakılarak keyfiyetin tetkiki ile hakkının zâhire ihraç ve mümkün ise tarafeynin Şehremanetine havale ve irsâl olunması merkûm bulunduğu misillü Hüsrev Efendi’nin cevaben verdiği lâyhada dahi merkûm Mardiros’un müteveffa pederinden dolayı bir dâvası varsa onun bu işe taalluk eder ciheti olduğundan meblağ-ı mahkûmun güzêşte ve mesârif-i dâva ile beraber tahsili muharrer bulunmuş olup tarafeyn indel-isticvab Mardiros’un vekili Ohannes lâyihasındaki ifadeyi tekrar ile beraber meblağ-ı mezkûre mukâbil Hüsrev Efendi’nin pederinin zimmetine mahsûben müvekkilinde ilm-ü haber dahi aldığını beyane ve Hüsrev [85] Efendi dahi işbu ilm-ü haber fıkrasının aslı olmadığını ityân etmekle iddiasını ne veçhile ispat edeceği vekil-i merkûmdan suâl olundukta verdiği ilm-ü haber Hüsrev Efendi’nin defterinde mukayyed olduğunu ve kaydı

bulunmazsa bir diyeceği kalmayacağını dermeyan etmesiyle defter-i mezkûrun tarafeyn muvâcehesinde muâyenesiyle hakikat hâlin bâ rapört beyan olunması hususu âzâdan Bogos Edendi'ye havale olunarak mûmaileyhin î'tâ eylediği rapörtoda vekil-i merkûm Ohannes meblağ-ı mezbûrun hangi tarihte ahz olunduğu ve ne tarihlerde ifâ eylediğini beyan edemeyip müstenif-i ileyhin pederi Agop Efendi ile müvekkili beyninde cereyan eden bil-cümle muamelât kaydının çıkarılmasını beyan ederek halbuki yalnız münaza'a fih olan yüz yirmi liranın hesabına bakılacağından bu ifadesinin şâyân-ı kabul görülemediği izbar olunmuş ve bunun üzerine keyfiyet ledel-müzâkere müstenif Mardiros'un vekili yüz iki lirayı ikrar ettikten sonra müvekkilinin müstenif-i ileyhin pederinde olan matlûbuna mahsûben havaleten verdiğini söyleyip bu davasını hasmının pederinin defteriyle ispat edeceğini dermeyan eylediği halde Bogos Efendi'nin rapörtosuna nazaran defterden bunu ispat edemediğine ve mâlum olan bir alacağının henüz tayin etmeyen ve dâvasının rü'yetine bile mübâşeret edilemeyen diğer bir alacaktan mahsubu uyamayacağına mebni derece-i evveli i'lâmı hükmünün tasdikiyle meblağ-ı mezbûrun mâ güzeste yekûnu olan yüz kırk beş lira kırk gurusun Mardiros'tan bil-tahsil Hüsrev Efendi'ye teslim edilmesine karar verildiği muharrer bulunmuştur.

Vekil-i merkûm Ohannes'in 29 Cemaziyelahir sene 88 tarihli lâyiha-i itiraziyesinde müvekkili Mardiros'un mûmaileyh Hüsrev Efendi'nin pederi müteveffa Agop Efendi zimmetinde dört yüz gurus matlûbu olup işbu matlûbuna mahsûben Hüsrev Efendi'nin teslimatı olacağı misillü meblağ-ı mezbûru dahi mukâveleleri veçhile te'diye ederek mukâbilinde bir kıt'a ilm-ü haber almış ve muahharan pederinin bervech-i mahsûben teslimatı olduğunu ikrâr ile mukâveleyi ve ilm-ü haberi inkâr eylemiş olduğundan defâtir ve evrakı mütâlaa olunduğu halde hakikat halin meydana çıkacağı hîn-i muhâkemede irâd ve beyan olunmuş ise de havale-i sem'-i itibar olunmayıp işbu dört yük gurus matlûbı âher bir dâva denilmesi mugayir-i adalet olduğu gibi Hüsrev Efendi'in pederinin borcunu ikrâr etmesi hakkında delil-i kuvvi olduğu müvekkili zikrolunan ilm-ü haberi Hüsrev Efendi'nin ve gerek pederinin defterleriyle ispata hazır olup ispat edemediği sûrette nizamen hasmına yemin teklif etmeye hakkı bulunduğu beyanıyla i'lâm-ı mezkûrun nakzı istid'a olunmuştur Hüsrev Efendi'nin fi 27 Safer sene 289 tarihli lâyiha-i cevâbiyesinin hülâsa-i müeddası dahi kendisinin merkûm Mardiros'la bir gûna ahz ve î'tâsı olmayıp meblağ-ı mezbûru mücerred hukuka hukuka riâyet ettiği kefâletten dolayı ifâ etmiş olduğu halde merkûmun böyle vâhi sözlere ve mehâkimi izâca kıyâm etmesi yolsuz olduğundan bahisle icrâ-yı hakkaniyet olunması ifadesini şamildir tarafeyn daireye istenildikte merkûm Mardiros bizzat ve Hüsrev Efendi tarafından musaddak vekâletname ile Nazlıyan Manuk Efendi gelmiş ve ind'el-isticvab her biri lâyihası mündericâtını serd ve ityân eylemiştir.

Merkûm Mardiros'un lâyihasında münderiç itirazat ve ifadat-ı meşruhesi i'lâm-ı mezkûrun nizamen nakzını müceb esbâbdan olmadığı gibi merkûmun netice-i talep ve iddiası hasmının icrâ-yı tahlifi kaziyesi bulunarak halbuki tahlif hususunu dîvân-ı istinafta talep ve irâd etmesi lazım gelir iken dîvân-ı [86] mezkûrda bundan sarf-ı nazar etmesi

cihetle bu teklifin temyiz dairesince istimâ'i gayr-i câiz görünmüş olduğundan i'lâm-ı mezkûrun bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harçları olan on adet ve bir çaryek yirmilik mecdiyenin Mardiros'a ait olmak üzere Hüsrev Efendi'den alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(25 Muharrem Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Ortaköy'de sâkin Nikola ile kasap Hristo Mercari beyninde olan dâvaya dair dîvân-ı istinaftan verilen 23 Safer sene 88 tarihli i'lâma itirazı hâvi merkûm Nikola tarafından verilen arzuhal ile lâyiha ve i'lâm sûreti 7 Cemaziyelahir sene 288 tarihinde hukuk dairesine havale kılınmakla kırâat ve mütâlâa olundu.

4 Rebiyülevvel sene 88 tarihini hâvi olan mezkûr arzuhalde mâruz-zikr i'lâm hükmünü kabul edemeyeceğinden bahisle keyfiyetin temyizen rü'yeti istid'a olunmuştur.

Zikrolunan dîvân-ı istinaf i'lâmının hülâsa-i meâli Hristo Mercari ile Yani Braço oğlu Nikola beyninde tekevvün eden dâvaya dair mahkeme-i ticaret üçüncü meclisinden verilen i'lâma merkûm Hristo Cari'nin vekili Yani Zeysi tarafından itiraz ile istinaf-ı dâva olunması üzerine mezkûr i'lâm ledel-mütâlâa hülâsa-i mefâdı Delvinalı Hristo Mercari'nin Yovansi Proço oğlu zimmetinde bâ sened altı bin yüz seksen beş gurus alacağı olup medyun-ı merkûm vefat ederek terekesi vereselerine intikâl eylediğinden bahisle meblağ-ı mezbûrun verese-i merkûmeden tahsilinş istid'a etmesi üzerine verese-i mezbûreden Nikola ile Vasil bizzat ve diğer üç nefer hemîşiresi tarafından bâ hüccet vekâleten Hristaki gelip ind'el muhâkeme müddeî Mercari'nin vekili Yani Zeysi 10 Kanunuevvel sene 859 ve Yovansi Proço oğlu imzasıyla şehri altı gurus on para güzeştesi ile ifâ olunmak üzere Hristo'dan altı bin yüz seksen beş gurus istikraz olduğuna şâmil bir kıt'a sened ibraz edip müddeî aleyhimaya ârâ olundukta imza ve hatta meçhulleri olduğuna beyan ile beraber arada sabî bulunmak hasebiyle müteveffa pederlerinin metrukâtı marifet-i kasam ile tahrir olunup o esnada bil-cümle evrak ve defatiri cânib kasamdan ahz ve hıfz olunmuş olduğuna ve kendileri terekeye vaz'-ül yed olmadıklarına mebni terekesinden aramak lazım geleceğini tezkâr ve bir de tarih-i senede nazaran aradan on seneyi mütecaviz vakit mürûr eylemiş olduğu halde müdde-i mezbûr bu ana kadar asla işini aramamış olmakla sani'a olmak dahi melhûz-ı kuvvi bulunduğunu ihbar etmeleri üzerine icabı ledel-tezekkür siyâk-ı istid'aya ve tarafeynin ifadelerine nazaran araya vefat girerek terekenin marifet-i kasam ile tahrir olduğuna ve müddeî aleyhima vekilinin ifadesine göre henüz verese-i sabî bulunduğu anlaşılmış olmakla bu sûrette zeyl kanun-ı ticaretin yirmi yedinci maddesine tevfiikân keyfiyetin icap eden mahâke havalesine karar verildiğini mutazammın olmasıyla tarafeynin lâyihaları mütâlâa ve kendileri isticvab olunduktan sonra iktizası ledel-tezekkür müstenif Mercari'nin hülâsa-i dâvası huşu-ı mezkûrun ticarete ait olduğundan ticaret mahkemesinde görülmesi ve müstenif-i ileyh Nikola'nın cevabı dahi umûr-ı ticariyeden olmadığına mebni şer'ş şerife havale edilmesi maddelerinden ibaret olup 21 Rebiyûlahir sene 87 tarihli vekâlet hüccetine nazaran işin içinde yetim olmadığı anlaşıldığından ve deyn senedi [87]

tüccardan alacaklı Mercari ile kasap esnafından medyûn Yani Praço oğlu beyinde te'atti olunmuş olduğundan ve müstenif-i ileyh Praço oğlu Nikola sened-i mezkûrun muâmele-i ticariyeden tevellüd etmediği hakkında bir gûna itirazda bulunmamış idüğünden meblağ-ı mezkûrun ticaret için verilmiş olduğu âşikar olmakla üçüncü meclisin sâlifüz-zıkr i'lâmının hükmü fesh olunarak keyfiyetin usûl-i ticarete tevfiân fasl ve hasmı zımnında meclis-i mezkûra havale olunması hususuna karar verildiğini hâvidir.

Merkûm Nikola'nın lâyihasında muharrer itirazlarının hülâsası merkûm Hristo'nun arzuhalinden sonra merkûm Mercari'nin dahi müteveffa-yı merkûmun sâir alacaklıları misillü matlûbu olduğu halde terekeye müracaat eylemesi hakkında bâb-ı âliye takdim eylediği arzuhal Rumeli kazaskerliğine havale olunarak bir defa dahi merkûm Hristo ile zabt-ı dâva olunduğu ve arada vefat ve yetim olduktan sonra ve müteveffanın terekesi marifet-i şer'î ile tahrir kılındıktan başka elyevm terekeye vaz'-ı yed edilmeyerek cânib kasamda bilâ-taksim mevcut bulunduğu ve Mercari'nin ibraz eylediği senedde muharrer imza müteveffanın olup olmadığı meçhulleri olduğundan ve bu imza emârat-ı kuvviye veyahut bir hükûmet cânibinden tasdik kılınmadığından bunun herhalde şer'en ispat olunması icap edeceği ve Mercari'nin müteveffa pederlerinde böyle bir alacağı olduğu sûrette sâir eshab-ı matlûb misillü terekesinden aramayıp sükût ile tarih-i vefatından on buçuk sene sonra dâvaya kıyâm eylemesinin sebebi anlaşılamadığı ve mezkûr sened meâline göre husus-ı mezkûr muâmele-i ticariyeden tevellüd etmeyip tarafeyn dahi esnaftan idüğü maddelerinden ibarettir.

Merkûm Mercari'nin vekili Yani Zeysi'nin cevap lâyihasında dahi yalnız Nikola imzasıyla bir kıt'a lâyiha tarafına tebliğ olunmuş ise de böyle isim ve şöhreti gösterilmeyen kimesnenin istid'ası lâyihası nizamden kabul olunmayacağından bunun reddi lazım geleceği ve merkûm Nikola'nın temyiz için ârâ eylediği kefil müteveffa-i merkûmun veresesinin vekili olarak bir adamın hem vekil ve hem de kefil olması câiz olamayacağından merkûm Nikola temyiz için kefil-i ârâ etmemiş demek olacağı dîvân-ı istinaf i'lâmı tarihinden Nikola'nın sâlifüz-zıkr lâyihasının tasdiki tarihine kadar müddet-i kanuniye güzeran etmiş olmasıyla lâyihanın hükmü olamayacağı ve işbu iddiaları kabul olunmayıp da mezkûr lâyihaya cevap vermesi lazım geldiği takdirde ol halde dahi Nikola'nın haksızlığı meydanda olup çünkü merkûm Nikola Rumeli sadâretinde zabt-ı dâvaları olmadığını ve müteveffanın terekesi el'an taksim olunmayıp cânib kasamda durmakta idüğünü ve seneddeki imza müteveffanın olup olmadığı meçhulleri bulunduğunu ve on buçuk sene sükût eylediğini lâyihasında beyan eylemiş ise de müvekkili Mercari'nin dâvası d'îvân-ı istinafta rü'yet olunmakta olduğu sırada Nikola'nın î'tâ eylediği bir kıt'a arzuhal Rumeli sadarete havale olunması üzerine müvekkili Mercari celb olundukta dîvân-ı istinafta rü'yet olunmakta olduğu ve bu dâva ticarete müteallik bulunduğu zabıt memuru efendiye beyan eylediği ve beyan olunan zabt-ı dâva bundan ibaret bulunduğu ve bu iş ticarete müteallik olduğu gibi merkûm Nikola ticarethanede hîn-i muhâkemede sened-i mezkûrun muâmele-i ticariyeden tevellüd etmediği hakkında bir gûna itirazda bulunmadığı ve seneddeki imza

müteveffanın olup olmadığı esas dâvanın hîn-i rü'yetinde tetkik olunacak mevâddan bulunduğundan daha esas dâvaya girilmediği ve müvekkili [88] Mercari'nin on buçuk sene sükût etmesi hakkında iskâtını müceb olamayacağı beyanıyla dîvân-ı istinaf i'lâmının tasdik olunması gösterilmiştir.

Tarafeyn daireye istenildikte müddeî aleyh Mercari tarafından Yani Zeys vekâleten gelmeleriyle evvel emirde evrak-ı merkûme muvâcehelerinde kırâat olunduktan sonra lâyihasları haricinde bir diyecekleri olup olmadığı ledel-suâl başka bir diyecekleri olmadığını ityân eylediler.

Evvel emirde vekil-i merkûm Yani'nin temyiz-i istid'asının butlânı hakkında olan iddia ledel-tetkik merkûm Nikola'nın temyiz hakkında verdiği arzuhal ile merbutu olan mezkûr lâyihanın imza mahâllerinde merkûm Nikola'nın mahal-i ikâmeti muharrer ve derûn lâyihadan kendisinin medyûn Praçooğlu'nun oğlu olduğu münfehim idüğünden istid'a lâyihasının usulüne muvâfık bulunduğu ve eğer ki Nikola'nın temyiz için kefil-i ârâ eylemiş olduğu Hristaki mahkeme-i ticarete verese tarafından vekâlet etmiş ise muahharan dîvân-ı istinafta vekâleti olmadığı gibi muhâkeme-i vâka dahi Hristo Mercari ile Nikola beyninde cereyan eylediğinden merkûm Hristaki'nin vekâletinin hükmü kalmamış idüğü ve lâyihanın tasdiki tarihi her ne kadar 27 Recep sene 88 ise de Nikola'nın lâyihası istinaf i'lâmı tarihi olan 23 Safer sene 288 tarihinden on bir gün sonra yani 4 Rebiyûlahir sene 288 tarihinde î'tâ ve şerâit-i temyiziyeyi dahi 30 Cemaziyelevvel sene 288 tarihinde ifâ eylemiş olduğu mülâbesesiyle merkûm vekil Yani Zeysi'nin bu bâbda vâki olan itirazatı vâhi görünmekle mezkûr istinaf i'lâmının temyizine ledel-ibtidâr i'lâm-ı mezkûrda 21 Rebiyûlahir sene 287 tarihli vekâlet hüccetine nazaran işin içinde yetim olmadığı anlaşıldığından ve deyn senedi alacaklı Mercari ile kasap esnafından medyûn Yani Praçooğlu beyninde teati olunmuş ve müstenif-i ileyh Praçooğlu Nikola sened-i mezkûrun muâmele-i ticariyeden tevellüd etmediği hakkında bir gûna itirazda bulunmamış idüğünden meblağ-ı mezkûrun ticaret için verilmiş olduğu âşikar olmakla üçüncü meclisin sâlifüz-zıkr i'lâmının hükmü fesh edilerek keyfiyetin usûl-i ticarete tevfiân fasl ve hasmı zımnında meclis-i mezkûra havale olunması gösterilmiş ve müddeî merkûm Nikola'nın dîvân-ı istinaf i'lâmı aleyhine olan itirazı müteveffa-i merkûmun terekesi marifet-i şer'ile tahrir olunduktan başka terekeye vaz'-ı yed edilmeyerek elhâlet-i hazihi cânib kasamda bilâ-taksim mevcut bulunduğu ve merkûm Mercari'nin ibraz eylediği deyn senedinde muharrer imza müteveffanın olup olmadığı meçhulü bulunduğu ve husus-ı mezkûr muâmele-i ticariyeden tevellüd etmeyip tarafeyn dahi esnaftan idüğü cihetle keyfiyetin şer'i şerife ait bulunduğu kaziyesinden ibaret bulunmuş olup merkûm Nikola terekeye vaz'-ı yed ettiğini üçüncü meclis-i ticarete dahi serd eylemiş olduğu halde bunun makrun-ı sıhhat olup olmadığının tahkikiyle hâsıl olacak netice üzerine badehu hükm olunmak lazım gelir iken meclis-i mezkûr buraların tahkikine girişmeksizin yalnız merkûmun ifade-i mücerredesine binâen i'lâm eylemiş ve bu ise yani meclis-i mezkûrun kendisine ait tahkikatı icrâ etmemesi usûl-i muhakemeye muhâlif bulunmuş olduğunda ve tarafeyn dahi tüccardan bulunduğu mebni dîvân-ı istinafin zikrolunan

mahkeme-i ticaret i'âmı hükmünü fesh ile işin yine oraca fasl ve hasmına hükm eylemesi yolunda ve zeyl kanun-ı ticaretin otuz beşinci maddesinin (Bakiyyesi Sonra)

2.10. Cerîde-i Mehâkim 10. Sayı Transkripsiyonu⁴²

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Rebiyülahir</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Haziran Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
10	28	1290		11	1289	89

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(25 Muharrem Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadı)

Fıkra-i ahiresine sûret-ı muvâfakatta ise de merkûm Nikola'nın dîvân-ı istinaf i'âmında muharrer olduğu veçhile sened-i mezkûrun muâmele-i ticariyeden tevellüd etmediği hakkında bir gûna itirazda bulunmaması kendi hakkında ikâme olunan dâvaya karşı kendisini hasm sıfatında bulundurmamak efkârından ibaret olduğu halde dîvân-ı mezkûrun işbu adem-i itiraz maddesini medâr-ı hükm ittihaz etmesi yolsuz bulunduğundan zikrolunan istinaf i'âmının bu ciheti nakz olundu binâenaleyh cihet-i mezkûrenin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin on ikinci maddesi mûcibince tashihi ve verese-i merkûmenin terekeye vaz'-ı yed edip etmediklerinin tahkiki ise şer'i şerife ait bulunduğundan evvel emirde bu cihetin şer'en rû'yeti ve i'âm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecdiyyenin nisfîyet üzere tarafeynden alınması hususlarına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Havale Cemiyetinin Vezâif ve Mâlumatına Dair Nizamnamedir)

Birinci madde havale cemiyeti kendisine vürûd edecek müsted'iyat ve muharrerat ve tezâkir ve i'âmat ile evrak-ı sâireyi hangi mahale ait ise oraya havale eder vilayetten ihzârı lazım gelenler için şerâit-i nizamiyeyi icrâ ettirir.

İkinci madde kâffe-i müsted'iyattan peşin olarak bir beyaz beşlik mecdi kaydiye harcı alınmadıkça ol istid'a ne kayır olunur ve ne de kayıtsız müsted'iyat hakkında bir gûna muâmele icrâ edilir fakat meblağ-ı müddeâ iki yüz elli guruştan aşağı olur veyahut bu

⁴² CM., Nr. 10, H. 28 Rebiyülahir 1290/M. 25 Haziran 1873.

miktardan ziyade olup da sahib-i istid'anın iktidarsızlığı cemiyetçe anlaşılır ise ol halde sahib-i istid'a işbu harcın ifâsından muaf tutulur.

Üçüncü madde havale cemiyetine vürûd edecek evrak ve i'lâmat vesâire evvel emirde defter-i mahsuslarına kayıt olunduktan sonra re's cemiyete bil-î'tâ hülâsa edilmek üzere mümeyyizlere verilir.

[90] Dördüncü madde mümeyyizlere verilen evraktan hülâsaya muhtaç olanlar hülâsaları edilerek matbu hülâsa pusulaları re'se verilip cemiyetin rey ve kararı defter-i mahsusuna kaydolunur ve kâffe-i evrak hakkında cemiyetin netice-i kararı evrakın bâlâlarına yazılıp zîri cemiyet mührüyle memhurlanır.

Beşinci madde havele cemiyeti Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin yirmi ikinci ve yirmi üçüncü ve otuz sekizinci maddelerine muvâfık olmayan müsted'iyatı esbâbını tahriren beyan ederek iade veya hıfz ile usûl ve kâidesine tevfiân tanzim ve takdim olunmasını sahib-i istid'aya ihtar eder.

Altıncı madde havale cemiyeti evrak-ı vârideyi iktiza eden mahallere havale etmeksizin lüzumu takdirinde tarafeyni veyahut tarafeynden birini celb ettirir.

Yedinci madde celb hususu Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin kırk sekizinci ve kırk dokuzuncu ve ellinci maddelerine tevfiân icrâ olunur fakat işbu celb için gönderilecek matbû ve koçanlı pusulalar havale cemiyeti evrak odası tarafından mühürlenir.

Sekizinci madde celb pusulası gönderilip de bilâ-özü makbul gelmeyenlerden ceza kanunname-i hümayunun yüz on altıncı maddesi hükmüne tevfiân havale cemiyeti kararıyla ceza-yı nakdi alınır.

Dokuzuncu madde birbirini müteakip sekiz gün zarfında üç defa celb pusulası gönderilip de nihayet davete icâbet etmeyenler âhâddan ise cânib zabıta ve memurinden ise tâbi olduğu âmiri vesâtetiyle celb ve ceza-yı nakdi ahz kılınır.

Onuncu madde vilayetten adam ihzâr olunmak üzere verilen müsted'iyat muvâfık-ı nizam olduğu takdirde kabul olunarak dâvasında haksız çıkar ise ihzâr ettireceği adamın kanunen hükm olunacak mesârif ve zarar ve ziyanın tamamen ve bilâ-tereddüd edâ ve ifâsı için müsted'idan kefil-i müteber alınmak üzere vezneye havale olunur ve cânib veznedan dahi müsted'i şerâitine muvâfık kefâlete rabt olup musaddak kefâlet senedinin hıfz edildiği ve kefilin isim ve şöhet ve ikâmetgahı ol istid'aya derkenâr olunduktan sonra cemiyete î'tâ kılınır cemiyeten dahi ihzâr olunacak adamın emr-i ihzârı için şerâit-i nizamiyenin ifâ olduğu Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin otuz sekizinci maddesi mûcibince dîvân nezaretine bâ müzekkere beyan edilir.

On birinci madde cemiyetin müzekkeresi mûcibince Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye kalemi şubesinde tahrirat-ı ileyh yazılır ve bu makule muharrerata kefilin isim ve şöhret ve mahal ve ikâmeti tasrih kılınır.

On ikinci madde muvâfık-ı usûl ne nizam olmayan ihzar-ı istid'anameleri ilel ve esbâbı gösterilerek sahibine iade kılınır.

On üçüncü madde cemiyetçe vezne mâlumatına mahsus bir defter tutulur ve bu deftere alınacak harç ve resmin veya ceza-yı nakdinin istifası zımnında vezneye gönderilecek matbû' ve koçanlı ilm-ü haber numarası ve tarihi ve harç ve resmin miktarı dâyin ve medyunun ismi ve keyfiyeti ve bu ilm-ü habere karşı cânib vezneden dahi harç ve resmin alındığını mübeyyin verilecek kezalik matbû' ve koçanlı ilm-ü haberin numara ve tarihi kayıt olunur.

On dördüncü madde bir arzuhalde bir mahkemenin ismi tasrih olunmayıp da icap eden mahale havalesi gösterilir veyahut ismi tasrih olunup da oraya münasebeti olmadığı anlaşılır ise cemiyet tarafından dâvanın merci'i bil-tayin oraya havale olunur.

On beşinci madde istinaf ve temyiz dâvalarının [91] şerâit-i nizamiyeleri icrâ ettirildikten sonra hükm ve i'lâmın te'ehhür-i icrâsı zımnında o i'lâmı icrâ eden mevki'-i cemiyet tarafından koçanlı ve matbû' ilm-ü haber gönderilir.

On altıncı madde istinaf ve temyiz şerâiti evrak odası marifetiyle icrâ ettirilip ve sûret-i icrâ zuhur-ı istid'aya işaret olunup havale cemiyetine iade olunur.

On yedinci madde gerek istinaf ve gerek temyiz için alınacak kefilin isim ve şöhret ve ikâmetgahı ve depozito edilen şeyin cins ve miktarı ve mahfûz bulunduğu mahal müddeî aleyhin kendisine veya vekiline cemiyetin emriyle evrak müdüriyeti tarafından bâ ilm-ü haber bildirilir.

On sekizinci madde sahib-i istid'anın gösterdiği kefilin adem-i kudreti ve depozito edilen şeyin adem-i keyfiyeti hasmı tarafından iddia olunup da iddiasını ispat eyler ise cemiyetin kararıyla sahib-i istid'adan diğer bir kefil alınır ve depozito olunan şeyin miktarı mahkûmun bîhi edâya kâfi miktara iblağ ettirilir.

On dokuzuncu madde havale cemiyeti tarafından alınacak kefillerin tebaa-i Devlet-i Âliye'den olmaları lazım gelir.

Yirminci madde nizâmen hak dâvanın sukûtunu mûcib ilel ve esbâb-ı kanuniye serd beyanıyla murafaa vukûunda ol dâvaya dair verilmiş olan istid'aname cemiyetçe red olunmayıp icap eden mahale havale olunur.

Yirmi birinci madde mehâkime havale olunan deâviyi müsted'iyat üzerine müsted'i tarafından icrâsı lazım gelen şerâitin bazısının adem-i icrâsından dolayı müsted'ie terettüb edecek zarardan dolayı cemiyet mesul olmaz.

Yirmi ikinci madde havale cemiyetinin umur-ı kuyûdiyesi bir evrak müdürü ile lüzumu miktar mukayyed ve celb memuru marifetiyle icrâ edilir.

Yirmi üçüncü madde vürud edecek cemî' evrak evrak müdürüne verilip derhal defter-i mahsuslarına kayıt edildikten sonra cemiyet-i mukayyediyle re'se î'tâ olunur.

Yirmi dördüncü madde havale cemiyeti kararıyla yazılan muharrerat mahallerine gönderilmek üzere kapı kethüdalığına ve tezâkir cemiyetinin baş hademesine verilir.

Yirmi beşinci madde havale cemiyetinin umûr-ı tahririyesi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin havale ve icrâ dairelerinin umûr-ı tahririyesine mahsus olan şubesi marifetiyle icrâ ettirilir.

Yirmi altıncı madde cemiyetçe muâmelesi icrâ olunan evrak cemiyet-i mukeyyedi marifetiyle evrak odasına î'tâ olunur ve muâmele-i câriye defter-i mahsuslarına muhtasar ve müfid-i kayıt edildikten sonra havale olunan mahkeme ve daireye havale cemiyeti baş hademesi marifetiyle verilir ve cemiyetçe kabul olunmayanlar eshâbına iade kılınır.

Yirmi yedinci madde evrak müdürü nezareti tahtında olarak müsted'iyatın kaydiye harcını müsted'i verdiği halde mukayyed tarafından derhal defter-i mahsusuna kayıt olup harcın istifası zımnında koçanlı numara pusulası doldurulup vezneye gönderilir ve işbu pusulalar zuhûru cemiyet mührüyle mahtum ve yüz varaktan ibaret olacaktır.

Yirmi sekizinci madde celb ve ihzâr koçanları evrak müdürünün taht-ı nezaretinde olarak bir celb memuruyla lüzumu miktar refiki marifetiyle doldurulur.

Yirmi dokuzuncu madde numunesinde gösterildiği [92] veçhile koçanlara koçan numarası ve pusulalarına müteselsil numara vaz' olunacaktır.

Otuzuncu madde kaydiye pusulaları tutulmadıkça koçanlarından kat' olunmayacaktır şayet doldurulur iken sehv vukû bulur ise icrâ cemiyeti tarafından battal işaret olunarak ol pusula koçanında bulunacaktır.

Otuz birinci madde havale cemiyetine î'tâ olup deftere kayıt olunan müsted'iyatı eshâbı otuz bir gün zarında taharri etmez ve harç masrafını vermez ise bu makule istid'alar battal edilerek kayıtlarına işaret olunur ve otuz bir günden sonra yeniden istid'a verir ise kaydiyesi ahz olunduktan sonra nizamen icrâsına bakılır.

Otuz ikinci madde havale cemiyeti tarafından alınacak her nev' harç ve resm ve hademe mesârifinin ahz ve istifası zımnında bir vezne olup işbu vezne bir veznedar ile lüzumu miktar vezne kâtibi marifetiyle idare olunur.

Otuz üçüncü madde cemiyetçe alınacak her nev' harç ve resmin ve ceza-yı nakdinin ve hademe mesârifinin miktar ve enva'î hakkında vezneden hem cemiyete ve hem sahib-i istid'aya koçanlı ve müteselsil numaralı ilm-ü haber verilir.

Otuz dördüncü madde on üçüncü maddede muharrer mâlumat defterine mukâbil cânib vezneden dahi bir defter tutulur.

Otuz beşinci madde yirmi yedinci maddede muharrer olduğu üzere kaydiye harcı için koçanlı numara pusulasına mukâbil cânib vezneden bir defter tutulur.

Otuz altıncı madde işbu ilm-ü haber ve pusulalar ile vezne mâlumatı defteri ve vezne defteri ayda bir kere cemiyet tarafından tayin olunacak memurun taht-ı nezaretinde olarak karşılaştırılıp ilm-ü haberler ve pusulaların yekûnleri yekdiğerine mukâbil geldiği halde hem vezne defteri ve hem mâlumat defteri veznedar ve vezne baş kâtibi ve mâlumat mukayyedi ve evrak odası ve memur edilen zat taraflarından mühürlenir ve cemiyet cânibinden dahi tasdik kılınır.

Otuz yedinci madde kâffe-i evrakın emir te'âtisi mümeyyiz ve mukayyed ve ketebe ve veznedar ve hademe marifetiyle icrâ olunup memurinin gayri yani odacı ve uşak bu işlere karışamaz.

Otuz sekizinci madde cemiyetin ve devâirin kâffe-i mâlumatı zimmetle icrâ olunup gerek dâhil daire ve gerek hariç dairede zimmetsiz hiçbir kimesneye varak-pâre verilemez fi 4 Şaban sene 287 ve fi 11 Teşrinisani sene 86.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Vidin kasabalı olup hilekârlık ile izhâr-ı iflas eyleyen Yahudi Mordehay Çelebi Kohen'in hakkında icrâ kılınan tetkikat-ı nizamiyeyi mutazammın Tuns vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan selh-i Şevval sene 1289 tarihli ve dört yüz seksen beş numaralı tahriratıyla dîvân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i liva mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde merkûm Mordehay Çelebi iflasını beyan etmesiyle tayin olunan memur ve senedler marifetiyle umur-ı iflasiyesi bil-rü'ye verilen rapört hükmünce müflis-i merkûm defterlerini ketm etmesinden nâşi cereyan-ı mâlumatı bilinmemiş ve yalnız verdiği bilanço defterinde yüz kırk bu kadar bin guruş zam ve otuz şu kadar bin guruş matlûbat göstermiş ise de bu plançuyu defterinden yazmayıp indî [93] tanzim

eylediğini ifade ederek merkûmun resmi ve gayr-i resmi defterlerinde ve mezkûr plançoda emvâl-i mevcûdesinden bir miktarını ketm ile beraber deyni olmayan kimesnelere kendisini medyûn göstermiş olduğu cihetle hileli müflis olduğu anlaşılarak hilkârlığı i'lân olunduğu beyanıyla kanun-ı ticaretin iki yüz doksan ikinci maddesi mûcibince tahdîd-i cezasının mercî'ne havalesi ve deyn mahkeme-i ticaretinden bâ mazbata beyan kılınması üzerine tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidar merkûm Mordehay Çelebi mahkeme-i mezkûreye verdiği plançoyu indî tanzim eylediğini beyan ile hangi ahz ve î'tâdan ve ne tarihlerde zarar ve ziyan görüp matlûbat ve düyûnu ne cihetten idüğünü ve ne manalarda kâr ve menfaat gördüğünü beyan etmediği gibi resmi ve gayr-i resmi bir gûna defter dahi ibraz etmemiş olması hileli müflis olduğunu te'yit etmiş olduğundan merkûm Mordehay Çelebi'nin iki yüz otuz birinci madde-i kanuniye hükmüne tevfikân üç sene müddetle küreğe konulması istiş'ar kılınmıştır.

Medlûl-i iş'ara nazaran merkûm Mordehay Çelebi'nin hileli müflis olduğu tetkikat-ı câriye ile anlaşıldığına ve mezkûr iki yüz otuz birinci madde-i kanuniyede ticaret kanunnamesinde gösterilen ahvâl ile hileli müflis olanlar ve kanun-ı ticaret hükmünce bunlara şerik-i töhmet oldukları tebeyyün edenler muvakkaten küreğe konulurlar diye muharrer bulunduğu mebni merkûmun bu hükmüne tevfikân ve tarih-i hapsi idüğü evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dokuz senesi Cemaziyelevvelisinin yirmi altıncı gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kanuniyede murakkim kâideye bâ'del-tevfik mahalli kararı üzere üç sene müddetle mahâlinde küreğe konulması hususunun vilayet-i müşarünileyhaya emr ve iş'ar buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Sarrâfândan Beyleroğlu Hüsrev ile Avemper ve Sokrat bezirgân beyninde olan dâvaya dair mahkeme-i istinafiyeden verilen i'lâmın temyizini müsted'i merkûm Sokrat'ın vekili Corci Kostantin'in vermiş olduğu arzuhal ile i'lâm-ı mezkûrun sûret-i musaddakası 13 Recep sene 89 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin itiraz ve cevap lâyhaları ile birleştirilerek mütâlaa olundu arzuhal-i mezkûr 10 Recep sene 89 tarihiyle müverrah olup meâli merkûm Sokrat mahkeme-i istinafiyenin hükmünü kabul etmediğinden keyfiyetin temyizen rü'yeti istid'asından ibarettir.

15 Safer sene 89 tarihli i'lâm-ı mezbûrun fezleke-i mündericâtı merkûm Sokrat'ın Hüsrev'in pederi müteveffa Agop'un taahhüdü altında bulunan rüsumât bedelâtından dolayı zimmeti görünen üç kalem kırk bin on dört gurus üzerine seksen senesi gâyesinden seksen dört senesi eylülü nihayetine değin güzeste zammıyla cem'an altmış yedi bin altı yüz iki gurus yedi paranın kendisinden bil-tahsil Hüsrev'e î'tâsına dair Dîvân-ı Muhâkemat-ı Maliye'den tanzim olunan i'lâmın fâiz hakkında olan hükmü aleyhine itiraz ile zikrolunan kırk bin bu kadar gurus re'asûlmalın bedel-i sulhten ibaret olduğundan buna güzeste ilâvesi lazım gelmeyeceğini iddia eylemiş ise de meblağ-ı mezbûrun iki

kalemi hazine masrafı noksanıyla akça farkı olup kuyûd-ı hazine mûcibince deyni bulunduğu indel-hesap tebeyyün eylediği misillü [94] üçüncü kalemi dahi merkûm Sokrat'ın ruğân-ı zeyt rûsumu ticareti hissesi olmak üzere alacak iddia eylediği beş yüz liradan Hüsrev tarafından kabul olunan iki yüz elli liradan ibaret olup buna dahi bedel-i sulh denilemeyeceğinden merkûmun bu bâbda olan itirazı şâyân-ı kabul görülemeyip Dîvân-ı Muhâkemat-ı Maliye i'âmının tasdik olunduğunu mübeyyindir.

Vekil-i merkûm Kostanti'nin itiraz lâyihasında mahkeme-i istinafiyede dermeyân eylediği itirazatı takrirle beraber sâlifül-beyan iki yüz elli lira hakkında Hüsrev tarafından dîvân-ı muhâkmatta bir gûna ikrar vukû bulmayıp sulh yolunda kabul olunmuş olduğu halde mahkeme-i istinâfiye i'âmında meblağ-ı mezbûrun kabulü ikrar demek olduğu beyanıyla dîvân-ı muhâkemat hükmünün tasdiki mugayir adl ve hakkaniyet olduğundan bahisle i'âm-ı mezbûrun nakzı istid'a ve Hüsrev'in cevap lâyihasında dahi merkûm Kostantin'in itirazı derece-i evveli ve sâniye mahkemelerinde dermeyân olup kabul olunmayan itirazattan ibaret olduktan başka temyiz-i istid'ası müddet-i nizamiyesinin inkızâsından sonra verilmiş olduğundan nizâmen reddi lazım geleceği iddia olunmuştur.

Bunun üzerine tarafeyn daireye celb ile mehl-i temyiz ne veçhile mürûr eylediği merkûm Hüsrev'den suâl olundukta nezdinde bulunan tebliğ senedi icabınca mehl-i mezbûrun geçtiğini bil-beyan bir kıt'a sened ibraz ve ârâ ederek işbu sened ledel-mütâlâa 27 Nisan sene 88 tarihiyle müverrah ve Avemper ve Sokrat imzasıyla mümzi olup derûnunda 15 Safer sene 89 ve 11 Nisan 88 tarihli mahkeme-i istinâfiye i'âmı sûret-i musaddakasının Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye hademelerinden Hilmi Efendi marifetiyle yedine tebliğ ve î'tâ kılındığı muharrer bulunmuş merkûm Sokrat'ın vekili Kostantin'in temyiz-i istid'ası ber minvâl-i muharrer 10 Recep sene 89 ve 1 Eylül sene 88 tarihli olduğu gibi şerâit-i temyiziyyeden olan kefâlet senedinin 18 Recep sene 89 tarihinde î'tâ olunduğu istid'a-yı mezkûr zuhurunda murakkim Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye veznesi derkenârında gösterilmiş olup şu halde temyiz-i istid'asının î'tâsıyla şerâit-i nizamiyesinin icrâ ve ikmâli tebliğ tarihinden muayyen olan yüz yirmi gün müddet-i temyiziyyenin inkızâsından on bir gün sonra vâki' olduğu tebeyyün etmiş olduğuna ve müddeti zuhûrunda şerâiti câmi' olmayan temyiz-i istid'a namelerinin reddi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin yirmi beşinci maddesi ahkâmından bulunduğu binâen merkûm Kostantin'in temyiz-i istid'asının reddiyle mahkeme-i istinafiye i'âmı hükmünün icrâsına ve tebliğ ve i'âm harcı olan sekiz adet beyaz mecidiyenin ileride merkûm Sokrat bazârgâne rücû' etmek üzere merkûm Hüsrev'den ahzına karar verilip sûret-i karar tarafeyne dahi tefhim kılındı.

(12 Muharrem Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Hafız Mehmet Emin Efendi aleyhinde mahkeme-i ticaret ikinci meclisinden verilmiş olan i'lâmın temyizini müsted'i vekili Ömer Efendi'nin î'tâ eylediği arzuhal ve lâyiha-i itiraziye ile i'lâm-ı mezkûrun sûret-i musaddakası havale cemiyetinden 5 Cemaziyelevvel sene 89 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine î'tâ kılınmakla müddeî aleyh vekili Ohannes tarafından alınan cevap lâyihasıyla birleştirilerek kırâat ve mütâlaa olundu. Vekil-i mûmaileyh Ömer Efendi'nin 28 Rebiyülevvel sene 89 tarihli arzuhalinin hülâsa-i meâli sarraf [95] Hanımoğlu Manuk ile müvekkili Emin Efendi beyinde olan dâvaya dair meclis-i mezkûrdan verilen i'lâmın temyiziyle nakzı istid'asından ibarettir.

İkinci meclis i'lâmının 27 Zilkade sene 288 tarihli sûret-i musaddakasında Hanımoğlu Manuk bir kıt'a pusula ibraz ederek mûmaileyh Emin Efendi zimmetinde olan dört bin dört yüz guruş alacağının tahsilini dâva ve Mehmet Emin Efendi dahi cevabında meblağ-ı müddeâ devletli necâbetli Reşat Efendi hazretlerinin daire-i ileyhleri tamir olduğu esnada nakkaşlık ücretinden dolayı derûn pusulada ismi bulunan nakkaş Artin'in alacağı olup işbu akçayı muahharan merkûm Artin müddeî Manuk'a havale eylediği gibi efendi-i müşarünileyh hazretlerinin kâffe-i düyûnatının hazine-i hassa marifeti ve yüzde elli noksanı ile dosyası hakkında irade-i seniyye sūdûruna mebni eshab-ı matlûba beş bin kese miktar akça taksim olduğu sırada müddeî Manuk'a gelerek imzanın zâyi olduğu beyanıyla alacağını mutâlebe etmekle kendisi dahi meblağ-ı müddeâ ile altıncı Ethem Ağa'nın dokuz yüz elli guruş havalesini birleştirerek cem'an beş bin üç yüz elli beş guruşluk bir kıt'a sergi almış ve noksanının tenzilinden sonra bâki kalan iki bin altı yüz yetmiş yedi buçuk guruştan iki defa da bin yüz on iki guruş Manuk'a teslim eylemiş ve küsuru nezdinde kalmış olduğunu ve Manuka'nın alacağı hazine-i hassa defterinde mukayyed idüğünü ifade ve enbâ edip müddeî Manuk ise yalnız yüz on iki guruş makbuzu olduğunu dermeyân etmiş ve bunun üzerine hazine-i hassadan isti'lâm-ı keyfiyet olunarak alınan cevapta efendi-i müşarünileyh hazretlerinin düyûnatı meyânında Hafız Efendi'nin matlûbat-ı malûmasının î'tâsı için sûreti tahrir kılındığı kayden anlaşıldığı ve nakkaş Artin'in matlubâtına dair bir gûna sarâhat görülemediği muharrer bulunmuş ve bin guruş teslimi olduğu iddiasını ispat eylemesi Emin Efendi'ye teklif olundukta şühud-ı ikâme eyleyeceğini söylemesi üzerine müddeî Manuk'a her ne kadar Emin Efendi kendisine dokuz lira vermiş ise de meblağ-ı müddeâyı mahsuben vermeyip yaldızcı Mehmet Emin Ağa'dan dolayı diğer bir havaleye mahsuben vermiş ve hatta ağa-yı merkûmun havale senedi diğer senedat ile zâyi olduğu vakit resmen bir kıt'a varaka tanzim ederek işbu varakada müddeî aleyhin dahi imzası murakkim bulunmuş olduğunu ve meblağ-ı müddeâyı mahsuben yüz on iki guruştan başka teslimat vukû bulmadığını hikâye ve müddeî aleyh Emin Efendi dahi müddeî nin ifadesi gibi öyle bir havaleden dolayı dokuz yüz yirmi guruş müddeî ye deyni var ise de mukaddema meblağ-ı müddeâ ile birleştirerek cem'an beş bin üç yüz yirmi beş guruşa iblağ edilmiş ve bundan gayr-i ez tenzilat iki bin altı yüz altmış iki buçuk guruşa mahsuben dokuz lira ve def'a bir lira teslimi vukû bularak bâkisi deyni idüğünü ifade etmeleriyle keyfiyet ledel-tezekkür efendi-i müşarünileyh hazretlerinin bir kâide düyûnu yüzde yirmisiyle evrak-ı nakdiye farkı tenzil olunarak hazine-i hassadan te'diye olunmuş ve her ne kadar mûmaileyh Mehmet Emin Efendi'nin

düyyûn-ı mezkûre meyânında alacağı bulunmuş ise de nakkaş Artin'in alacağına dair bir gûna sarâhat olmadığı mâruz-zıkr cevaptan anlaşılmasına ve işbu tenzilat maddesinin meblağ-ı müddeâya şümulü olamayacağı gibi vukûu iddia olunan bin guruş teslimin dahi senedi zâyi olup mâruz-zıkr varaka zîrinde müddeî aleyhin taht-ı tasdikinde bulunan dokuz yüz yirmi guruşluk bir havaleye mahsuben vukû bulduğu müddeî aleyhin takriiriyle sabit olmasına mebni sâlifüz-zıkr dört bin dört yüz beş guruştan [96] yüz on iki guruş teslim bil-tenzil küsur dört bin iki yüz doksan üç guruşun güzeştesi bil-zam cem'an dört bin dokuz yüz doksan dokuz guruş yirmi paranın müddeî aleyh Hafız Mehmet Emin Efendi'den tahsiline hükm olunduğu muharrerdir.

Vekil Ömer Efendi'nin üç bendden ibaret olan 28 Rebiyülevvel sene 289 tarihli lâyiha-i itiraziyesi meâli gerek tarafeyn ve gerek sahib-i havale nakkaş Artin sınıf-ı tüccardan olmadıkları cihetle dâva-yı mezkûreyi mahkeme-i ticaretin rü'yet ve hükm etmesi mugayir-i nizam bulunduğu ve me'a hâzâ müvekkilinin deyni ücretinden dolayı nakkaş Artin'e olarak bunun emsâlinde tenzilat-ı icrâsı irade-i seniyye iktizasından iken mahkeme-i ticaret meblağ-ı müddeâdan tenzilat-ı icrâ ve mebhûs-ı anhâ olan teslimat hakkında tahkikat-ı lazıma ifâ etmediği ve müvekkilinin tahlif hakkını dahi gözetmediği cihetleriyle i'lâm mebhûs-ı anhân kanuneen nakzı lazım geleceği iddia ve ifadesini muhtevîdir merkûm Manuk'un vekili Ohannes Davutyan imzasıyla verilen 14 Şaban sene 89 tarihli cevap lâyihası mefâdı dahi mûmaileyh Mehmet Emin Efendi tarafından beyan olunan itirazatın kâffesi mahkeme-i ticaret i'lâmında mûnderiç olup onun haricinde bir iddiası olmadığından ve mûmaileyhin bin yüz guruş teslimatı olmayıp sâir havaleden dolayı dokuz yüz yirmi guruş teslimatı bulunduğu mûmaileyhin ikrarıyla sabit olduğu ve ebniye-i ileyh üçürâtı bâ irade-i seniyye tenzil olunmuş ise de bu tenzilatla asıl sahib-i sened olan Artin'in hazine-i hassaca alacağına dair bir gûna sarâhat olmayıp yalnız mûmaileyh Mehmet Emin Efendi'nin matlûbu bulunduğu olunan muhâbereden anlaşılmiş ve bu iddiasının deyn-i senedine şümulü olamayacağı cihetle mahkeme-i mezkûreden taht-ı hükme alınmış idüğünden bahisle hükm-i evvelin tasdiki ve zarar ve ziyan tazmini ile beraber meblağ-ı mahkûmun dahi mâ fâiz tahsili talebini muhtevîdir tarafeyn daireye istenildikte müddeî Mehmet Emin Efendi tarafından Üsküdarlı Ömer Efendi ve müddeî aleyh Manuk tarafından Ohannes Davutyan musaddak senedlerle vekâleten gelmiş ve evvel emirde müddet-i temyiziyenin mürur edip etmediği bilinmek üzere i'lâm-ı mezkûrun kendisine tebliğini mübeyyin mahkûm-ı ileyh Mehmet Emin Efendi'den alınması lazım gelen sened-i merkûm Manuk'un vekili Ohannes'ten talep olundukta i'lâm-ı mezbûr efendi-i mûmaileyhe tebliğ olunarak yedinden sened alınmamış ise de muahharan icrâ cemiyeti marifetiyle 25 Safer sene 89 tarihinde tebliğ olunduğunu beyan eylemiş ve bu halde tarih-i mezkûrdan veznenin derkenâr tarihi olan seksen dokuz senesi Cemaziyelevvelinin beşinci gününe değin yetmiş gün güzerân etmiş olmasına mebni şerâit-i temyiziyenin müddet-i kanuniyesi zarfında ikmâl olunduğu anlaşıl原因 burasının mûceb-i bahs olur bir ciheti kalmamış olduğundan zat-ı maddenin temyizden tetkikine ibtidar olunarak i'lâm mebhûs-ı anhâ ile tarafeynin itiraz ve cevap lâyihaları vekilen mûmaileyhima muvâcehesinde bâ'del kırâe sûret-i iddia ve ifadeleri

kendilerinden istifsar olundukta müddeî vekili Ömer Efendi itiraz lâyihasında muharrer olduğu veçhile bu hususta gerek tarafeynin ve gerek sahib-i havale nakkaş Artin'in sınıf-ı tüccardan olmadıkları ve her ne kadar i'lâm-ı mezbûrda merkûm Manuka sarraf denilmiş ise de bu dahi hilaf olup merkûm ebniya-i ileyhte işlemekte olan amelenin yevmiyelerini tenzil ile vermek yolunda ahz ve î'tâda bulunduğundan kendisine sarraf denilemeyeceği cihetleriyle ikinci meclis-i ticaret dâvayı vazifesi haricinde hükm etmiş olduğundan [97] i'lâmının nakzını iddia ve müddeî aleyh vekili Ohannes dahi lâyihası mündericâtını tekrar ile beraber müvekkilinin sarraf sınıfından bulunduğunu ve istenilir ise ilm-ü haber dahi getireceğini ve müddeî vekilinin bu bâbda olan ifade-i mezkûresi vâhi olup mahkeme-i ticaret vazifesi dâhilinde dâvayı hükm etmiş ve i'lâm-ı mezbûrda muharrer olduğu veçhile müddeî nin tenzilat dâvasına dahi hakkı görülemediği olduğu ve her ne kadar deyn pusulasında nakkaş Artin'in ismi mestûr ise de mûmaileyh Mehmet Emin Efendi'nin emriyle meblağ-ı müddeâyı nakden merkûm Artin'e verdiğini beyan ve ebnâ eyledi.

Keyfiyet ledel-müzâkere tafsilat-ı mesrudedan münfehim olduğu üzere müddeî mûmaileyh Mehmet Emin Efendi cânibinden olunan itirazatın başlıcası mahkeme-i ticaret ikinci meclisinin vazifesini tecavüz etmiş olduğu maddesi olup vâkıa-i mûmaileyh Mehmet Emin Efendi tarafından merkûm Manuk'a verilmiş ve meâli mezkûr ikinci meclis i'lâmında hikâye kılınmış olan deyn pusulası ahz ve mütâlaa olundukta derûnunda nakkaş Artin ustaya dört bin dört yüz gurusu ceste ceste içeriden akça çıktığı vakit verileceği ve bundan sonra sarraf Hanımoğlu Manuk'a mâh be mâh ceste ceste î'tâ olunacağı ve zîrinde dahi beher mâh beşer yüz gurusu verilmek şartıyla ibareleri muharrer ve mestûr bulunmasına göre meblağ-ı müddeânın müdâyesesi ibtidar nakkaş Artin usta ile vukû bulduğu ve muahharan merkûm Manuk'a havale kılındığı anlaşılmış ve zeyl kanun-ı ticaretin yirmi yedinci maddesinde dahi ticaret mahkemeleri tüccar veya sarraflık ile meşgul olanlar ve poliçeci ve esnaf-ı sâireden bulunanlar beyninde vukû bulan taahhüdat ve muâmelat ahz ve î'tâya dair bil-cümle dâvaları rü'yet edecektir fakat esas keyfiyete nazaran mahkeme-i ticarete ait olmadığı tahakkuk eden dâvaların rü'yetinden sarf-ı nazarla icap eden mahâle havalesini gösterecektir diye muharrer olup merkûm Manuk sarraf olsa bile meblağ-ı müddeânın esasen muâmele-i ticariyeden mütevellid olmadığı gibi in'ikâd ve müdâyesesi dahi mûmaileyh Emin Efendi ile nakkaş Artin beyninde vukûa gelmiş ve böyle sıfat-ı ticareti gayr-i câiz iki şahıs beyninde müdâyesesi mün'akid olan bir akçanın muahharan hak mutâlebesi alâ tarik-el havale tüccardan biri üzerine geçmek takrîbiyle hukuk-ı ticariye cümlesinden ma'dûd olması icap etmeyeceği derkenâr bulunmuş idüğüne binâen ikinci meclis-i ticaretin keyfiyetin icap eden mahâle havalesini i'lâm etmeyip de meblağ-ı müddeânın bervech-i muharrer tahsiline hükm etmesi vazifesi haricinde görünerek bu bâbda olan i'lâm-ı mezkûru Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin ikinci maddesi mûcibince nakz edilmiş ve bu cihetle itirazat-ı sâirenin tetkikine mahâl kalmamış olmakla i'lâm-ı mezbûrun menkûziyeti keyfiyetin nizamname-i mezkûrun altmış dokuzuncu maddesi mantığınca kaydı bâlâ sene şerh verilmesinin Ticaret Nezaret-i celilesine iş'arıyla beraber keyfiyetin yeniden rü'yeti zımnında ait olduğu bidâyet mahkemesine havale olunmasına ve i'lâm ve tebliğ harcı

olan elli guruş ile üç adet beyaz mecdiyyenin ileride haksız çıkan tarafa rücû etmek üzere buraca haklı çıkan mûmaileyh Mehmet Emin Efendi'den alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyn vekillerine tefhim kılındı.

Mahkeme-i temyizizin 23 Şaban sene 88 tarihli i'lâmıyla mahkûmunbih olan Permedili Seyran Ağa'nın bâ'del-hükm vukû-ı vefatı veresesinin ne Dersaâdet'te ve ne de vilâyetinde ikâmetgahı bulunamaması cihetiyle usûl-i muhâkeme [98] nizamnamesinin altmış altıncı maddesiyle yirminci maddesinin dördüncü fıkrası mûcibince tebliğ makamında olmak üzere i'lâm-ı mezbûrun bir sûreti 21 Rebiyûlahir sene 90 tarihinde mahkemenin divanhanesine ta'lik olunduğu gibi işbu sûreti dahi i'lân olunur.

Mültezim Arnabud Seyran Ağa'nın tüccardan Nikogos Kirgoryan'a bâ sened deyni olan yirmi yedi bin küsur guruş hakkında mahkeme-i nizamiyeden verilen i'lâm hükmünü kabul etmeyerek vermiş olduğu iki kıt'a arzuhal ve lâyiha ile i'lâm-ı mezbûr sûreti 18 Recep sene 88 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu.

Zikrolunan arzuhaller fi 30 Cemaziyelevvel sene 288 ve fi 17 Recep sene 288 tarihleriyle müverrah olup netice-i meâlleri altmış sekiz senesinde mülteziminden müteveffa Şerif Bey'den deruhde eylediği âşar bedelâtını müteveffa-yı mûmaileyhin müteahhidi Horasancioğlu Tomas Efendi'nin adamlarına tamamen ifâ etmiş olduğu halde müteahhid-i mûmaileyhin adamlarından Kigork'un kendisini Manastır'da haps ettirerek cebren almış olduğu bir kıt'a senedi Nikogos'a havale edip Nikogos dahi kendisini Dersaâdet'e ihzar ettirmiş ve cereyan eden muhâkemede kendisi haklı çıkmış iken istinafta merkûm Nikogos haklı çıkarılmış olduğundan bahisle âşar-ı mezbûre bedelatından dolayı muhâsesini rû'yet ve havale maddesinin temyiz olunması istid'asından ibarettir.

Mahkeme-i nizamiye i'lâmı fi 7 Cemaziyeleahir sene 288 tarihiyle murakkim olup hülâsa-i mefâdı tarafeynin bidâyeten cereyan eden muhakemelerine dair dîvân-ı muhâkemat-ı mâliyyeden verilen 4 Rebiyûlahir sene 286 tarihli i'lâmda Horasancioğlu Kigork'un Manastır ticaret meclisi i'lâmıyla Seyran Ağa'da alacağı bulunan yirmi yedi bin guruş kendisinin Kigork'ta olan alacağına mukâbil tarafına havale edilmiş ve Seyran Ağa dahi havaleyi bil-kabul kendisine veya emrine verilmek üzere bir kıt'a deyn senedi verip birazını bâ ilm-ü haber ifâ etmiş olduğu halde küsurunu vermemekte olduğundan bahisle mâ fâiz tahsilini Nikogos Kirgoryan'ın dâva etmesi ve mezkûr sened ağa-yı merkûmun taht-ı tasdikinde bulunması cihetle tarafeynin matlubâtı ve teslimatı fâizleriyle karşılaştırılarak ağa-yı merkûmun küsur-ı deyni görünen yirmi dört bin yüz yetmiş beş guruş ile mazbata harcının kendisinden bil-tahsil Nikogos'a verilmesine karar verildiği muharrer olup müstenif Seyran Ağa'nın vekili Şerif Ağa meblağ-ı mezbûr müvekkilinin Şerif Bey'den deruhde eylediği âşar bedelinden mütevellid olduğunu ve bunun mültezim mûmaileyhin müteahhidi Horasancioğlu'na kâmilten ifâ kılındığını ve buna dair müvekkili yedinde ilm-ü haber olduğu gibi müteahhid mûmaileyhin adamı Kigork

müvekkilini iki sene mahbusta tevkif ettirerek yedinde sened-i mezkûru almış olduğunu beyan ve Nikogos dahi merkûm Kigork yirmi yedi bin guruş kendine deyni olup Seyran Ağa dahi Manastır ticaret meclisi i'lâmıyla ol miktar mahkûmunbih matlubu olduğundan merkûm Kigork Seyran Ağa'da olan matlubunu havale-i mukayyede ile kendine havale etmiş ve ağa-yı merkûm dahi havaleyi bil-kabul ber minvâl-i muharrer sened vermiş ve muahharan birazını dahi teslim etmiş olmasıyla mültezim ve müteahhiden dolayı muahharan dermeyân eylediği itirazın kendisine şümulü olamayacağını ifade ve ityân eylemiş olduklarından ve sened-i mezbûr dahi ledel-mütâlaa Nikogos nâmına muharrer olup vekil-i merkûm Şerif Ağa dahi senedin [99] mühür ve imzası müvekkilinin olduğunu itiraf ettiğinden icabı ledel-müzâkere müstenif Seyran Ağa'nın Kigork'tan bil-kabul meblağ-ı müddeânın zimmetinde Nikogos'a deyni olduğunu ikrar ile sened-i mezkûru vermiş ve muahharan mebalğ-ı mezbûrun bir miktarını ifâ etmiş olduğu halde tarih-i senedden meblağ muhâl-i bihin dâyin Kigork'a ifâ ile tebriye-i zimmetine dair Nikogos'tan ettiği dâvası ikrar-ı meşruhuna münâkıs olmakla istima'a şâyân olmayıp bundan dolayı olacak iddiası Şerif Bey'in veresiyle Kigork'a ait olmak üzere dâyin muhâkemat i'lâmı hükmünün tasdik kılındığını mübeyyindir.

Merkûm Seyran Ağa'nın yedi bendi şâmil lâyiha-i itiraziyesinin hülâsa-i mündericâtı dahi Şerif Bey'den bir yük iki bin bu kadar guruş bedel ile deruhde eylediği âşar bedelatının bir miktarını Şerif Bey'e müteahhidi Horasancioğlu adamlarına bâ ilm-ü haber ceste ceste bil-teslim on sekiz bin guruş deyni kalmış olduğu halde Horasancioğlu'nun adamı Kigork yetmiş beş bin küsur guruşluk zehayirini dün bahâ ile fûruht ettirip kırk bin guruşa mahsub etmiş ve bâki on yedi bin guruş üzerine dokuz bin guruş güzeşte zam ederek ve bunun için kendisini tevkif ettirerek Nikogos nâmına mezkûr senedi almış ve muahharan işbu senede mahsuben on yedi bin yedi yüz bu kadar guruş verilip dokuz bin guruş kaldığı halde dîvân-ı muhâkemat-ı maliyede on sekiz bin guruş fâiz zam olunmasına nazaran indel-muhâsebe kendisinden istenilen akçanın sarf-ı fâizinden ibaret olduğunun zâhir olacağı gibi kendisinin Manastır'da tevkif olunduğu esnada vâki' olanistirhâmı üzerine kendisinden fâiz alınmaması hakkında emirnâme -i sâmi-i sâdır olmuş ve hatta on bin guruşa sulh olmaklığı Nikogos kendisine bil-defaât teklif etmiş ise kendisi kabul etmemiş olduğundan âşar-ı mezbûre bedelâtı için vermiş olduğu deyn senedi meydana konularak indel-muhâsebe ne miktar deyni çıkar ve kime verilmesi lazım gelir ise ona göre mutâlebe olunması ve kendisinin Manastır'da tevkif olunduğu esnada handa bulunan hurcunu merkûm Nikogos ahz ve küşâd ederek derûnunda bulunan kırk kıt'a senedatını almış olduğuna mebni işbu senedlerin istirdad ile beraber bu husustan dolayı haciz altında bulunan emlak ve akçasının dahi taht-ı hacizden kurtulması ifadelerini mutazammındır.

Merkûm Seyran Ağa mahkeme-i nizamiyenin meâli bâlâda murakkim i'lâmı kabul etmeyip bunun temyizini istid'â etmiş ve itirazatını mübeyyin olup en başlıca mündericâtı yukarıda murakkim lâyihayı vermiş ise de merkûm şerâit-i temyiziyei icrâ yani Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye veznesine meblağ-ı mahkûmunbihi veyahut onun yerine musaddak kefâlet senedi î'tâ etmeyip hazine-i celileden yirmi beş bin guruş matlûbuna dair bir kıt'a

ilm-ü haber verdiği temyiz-i istid'a namesi zuhuruna vezneden yazılan derkenârdan anlaşılmış ve bu ise nizâmen şâyân-ı kabul görülememiş olduğundan zikrolunan istid'âsı red olunmak lazımdan olup mâmafih cümle-i itirazı deyn-i mezkûr âşar bedelinden münbais olmakla bedelat-ı mezkûre hesabının rü'yet olunması ve Nikogos tarafından alınan senedlerin istirdadıyla sekvestro altında bulunan emlak ve akçasının kurtarılması kaziyelerinden ibaret olarak mahkeme-i nizamiyenin netice-i hükmü ise meblağ-ı müddeâ Kigork tarafından merkûm Nikogos'a havale olunmuş ve merkûm Seyran Ağa havaleyi kabul ederek sened dahi vermiş **[100]** ve havaleten kabul ettiği meblağın bir miktarını ifâ etmiş olduğunda buna göre vâki' olan iddiası şâyân-ı kabul olmayıp mültezim ve müteahhidine ait olmak üzere küsur-ı havale bedelini ifâ etmesi merkezinde bulunmuş ve karar-ı mezkûr yolunda olduğu gibi merkûm Seyran Ağa'nın Nikogos tarafından senedleri alındığına ve bu işten dolayı haciz altında bulunan emlakına dair dermyân ettiği iddialar zikrolunan havale dâvası haricinde görünmüş olmasıyla ve şu halde itirazat-ı meşruhe mahkeme-i nizamiyenin hükm ve kararını nakz ve cerh eder esbâbından olmamasıyla temyiz-i istid'asının reddine ve merkûm Seyran Ağa'nın âşar-ı mezbûre bedelatından dolayı mültezim ve müteahhid ve mûmaileyh ile rü'yet-i muhâsebe zımında ve zikrolunan haciz altında olduğunu ifade eylediği emlakı hakkında başkaca istid'â verdiği halde bidâyeten görülmek üzere icap eden mahâle havalesi lüzumuna karar verilip sûret-i karar kendisine tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Galata'da Mehmet Ali Paşa Han'ı bekçisi Petro Markoçur ile Ortaköy sâkinlerinden bahçıvan Petro Marko Tevafevbiç? beyninde olan alacak dâvasına dair Beyoğlu bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden tanzim olunan 17 Şevval sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î-i merkûm bahçıvan Petro'nun vermiş olduğu 17 Zilhicce sene 89 tarihli arzuhal temyiz-i dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyiha-ları ile birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli merkûm bekçi Petro'nun üç mah mürurunda verilemez ise fâiziyle beraber te'diye olunmak üzere lira yüz beş gurusu hesabıyla 15 Nisan sene 869 tarihinde bâ sened bahçıvan Petro'ya ikrâz etmiş olduğu iki bin dokuz yüz otuz altı gurusu gayr-i ez teslim ve mâ fâiz metalik olarak bin yedi yüz otuz beş gurusu matlubu kaldığı müddeî aleyhin ikrârı ve sened-i mezkûrun mündericâtı ile mütehakkık olduğundan meblağ-ı mezbûrun bil-tahsil dâyin-i merkûme î'tâsına hükm olunduğunu mübeyyin bulunmuştur.

Bahçıvan Petro'nun lâyiha-i itiraziyesinin hülâsa-i mefhumu kendisinin deyni esasen bin beş yüz gurusu ibaret olup buna vaktiyle üç senelik fâiz zam olunmuş ise de mukaddema sekiz yüz gurusu teslimatı olduğundan deyni kalmamış iken buna göre tekrar fâiz zammı mağduriyetini müstelzim olduğu ve ol veçhile mahkûmiyeti suâl ve cevaba adem-i

iktidarından neşâ'et eylediği beyanıyla mağduriyetten vikâyesi istid'asından ibaret görünmüştür.

Cevap lâyihasında müsted'inin ifadatı vâhi olup bidâyet mahkemesinde defâatle muhâkemeleri icrâ ve tetkikat-ı lazıma ifâ olunduğundan bahisle i'lâm-ı mezkûrun tasdiki beyan olunmuştur.

Tarafeyn li'eclil-isticvab iki defa daireye davet olunmuş ise de müddeî aleyh bekçi Petro gelip müddeî bahçıvan Petro icâbet etmemiş ve üçüncü defa olmak üzere tayin olunan günde daireye gelinmesi ve gelmediği halde gıyâben rü'yet-i dâva olunacağını mübeyyin müddeî merkûma ihzâr pusulası gönderilip yevm-i mezkûrda geleceğini ihzâr pusulası zuhuruna işaretle imza etmiş olduğu halde yine gelmemiş olduğundan hükm-i gıyâbi verilmesini müddeî aleyh talep ve istid'â etmiş olduğuna binâen usûl-i muhâkeme nizamnamesinin altmış yedinci maddesi mûcibince keyfiyet gıyâben ledel-tetkik lâyiha-i itiraziyeden kânunen bir gûna sebep-i nakz görülememekle temyiz-i istid'âsının reddiyle i'lâm-ı mezkûr [101] bil-tasdik hükmünün icrâsına karar verilip sûret-i karar müddeî aleyh Petro'ya tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Kazı karyeli manav Sotri ile Ligor beyninde olan dâvaya dair Üsküdar merkez bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden 28 Rebiyülevvel sene 89 tarihiyle î'tâ olunan i'lâmın temyizini müsted'î-i merkûm Sotri'nin vermiş olduğu 17 Cemaziyelevvel sene 89 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu i'lâm-ı mezkûrun mefâdı merkûm Ligor Sotri zimmetinde bâ sened alacağı olan yirmi iki adet Osmanlı lirasının mâ fâiz tahsilini dâva ile Sotri imzalı ve Ligor nâmına yirmi iki adet lira-yı Osmani deyni olduğunu hâvi bir kıt'a sened ibrâz etmiş ve müddeî aleyhin vekili ledel-isticvab meblağ-ı müddeâyı müvekkili eda edip bir kıt'a battalname ahz eylediğini ifade eylemiş ise de ârâ eylediği Ligor imzalı battalnamede Ligor'un Sotri zimmetinde matlûbu olan yirmi iki adet Osmanlı lirasından ma'ada alacağını ahz eylediği muharrer bulunmuş olduğundan mezkûr yirmi iki liranın mâ fâiz Sotri'den tahsiline karar verildiğini mübeyyindir.

Merkûm Sotri'nin lâyiha-i itiraziyesinde Ligor nâmına ibrâz olunan sened kendisinin olmadığı ve eğerki merkûm Ligor'un karındaşı Mihal ile beynlerinde ahz ve î'tâ vukû bulmuş ise de Mihal'e olan deynini tamamen te'diye ve ifâ ederek yedinden bir kıt'a battalname ahz eylediği ve battalnamede muharrer olan yirmi iki liranın başka bir deyn olduğu ve battalname verilmesinden ve senedin Ligor nâmına kırâat olunmasından dolayı keyfiyet şüpheli davet eylediğinden işin bâb-ı zaptiyyeye veyahut patrikhaneye havalesi icap eder iken buralarına dikkat olunmamış idüğü dermeyân olunmuştur.

Ligor'un cevap lâyihasında dahi merkûm Sotri'nin karındaşı Mihal'e olan deyni için vermiş olduğu sened kendisine ciro olunmuş olduğu ve merkûm Sotri bir taraftan sened-

i mezbûru inkâr ve bir taraftan dahi battalname aldığı tezkâr eylemekte olup bu ifâdatı yekdiğerinen mübâyin bulunduğu ve mezkûr battalname ise merkûmun pederi İstefan ile beynlerinde olan muhâsebe bil-rü'ye İstefan'da matlûbu kalmayıp fakat merkûm Sotri'de yirmi iki lira alacağı kaldığını mübeyyin olup bu cihetle merkûmun ifâdatı vâhi idüğü beyan kılınmıştır.

Zikrolunan sened ve battalname daire-i mezbûreden getirtilerek mütâlaa olundukta sened-i mezkûr 1 Mayıs sene 1866 tarihiyle müverrah ve manav Sotri imzasıyla mümzi olup metninde Yani Mihal nam kimesneye veyahut emrine otuz bir gün vadesiyle yirmi iki adet Osmanlı lirası te'diye olunacağı muharrer ve zuhurunda 12 Temmuz sene 1871 tarihiyle merkûm Mihal tarafından karındaşı Ligor'a ciro olunduğı murakkim bulunduğı gibi battalname ibtida-yı Mayıs sene 1866 tarihli ve Yani Mihal imzalı olup mefâdı yirmi iki liralık sened mantığınca alacağı olan yirmi iki liradan ma'ada Sotri zimmetinde bir gûna alacağı kalmadığını mübeyyin görülmüştür.

Tarafeyn kâide üzere celb ve isticvab olundukta Sotri'nin bâ sened musaddak vekili Vasil mezkûr deyn senedi Ligor'un karındaşı Mihal ismine olarak beş sene sonra zuhuriyesi mûcibince Ligor'a ciro olunmuş olduğundan merkûm Ligor'un [102] kendilerinden dâvaya salâhiyeti olmadığı gibi cironun yazı ve imzası yedlerinde bulunan Mihal'in yazı ve imzasına mutâbakat etmediğı cihetle sahte olduğunu ve merkûm Mihal'in yedlerinde bulunan pusulaları mûcibince işbu deyn senedine teslimatları bulunduğunu ve buraları Üsküdar hukuk dairesince tetkik olunmadığından i'lâmın mugayir-i nizam olduğunu iddia ile teslimata dair iki kıt'a pusula ibrâz eylemiş ve merkûm Ligor dahi mezkûr pusulaları ba'de-tasdik karındaşı merkûm Mihal ile kendisi şerik olduklarından bu gibi deyn senedlerinin ekseri kendisinde olup tahsil etmekte bulunduğunu ve senedin cirosu sahih olup bunu dahi karındaşının yedinde bulunan bir kıt'a mektup ispat edeceğini ve işbu cironun yazısı Mihal'in oğullarının olduğunu ve sened mûcibince meblağ-ı mezbûru Sotri'den mutâlebeye salâhiyeti bulunduğunu ifade ve enbâ etmiştir.

Keyfiyet ledel-müzâkere Üsküdar hukuk dairesi i'lâmında her ne kadar Sotri'nin deyn senedi Ligor nâmına olrak yirmi iki adet Osmanlı lirası deyni olduğunu mübeyyin ve Ligor'un battalnamesi dahi Sotri zimmetinde matlûb olan yirmi iki adet Osmanlı lirasından ma'adası alacağını ahz eylediğini mutazammın olduğu beyanıyla mezkûr yirmi iki liranın merkûm Sotri'den tahsiline hükm olunmuş ise de deyn senedinin Ligor nâmına olmayıp karındaşı Mihal'in emrine muharrer ve otuz bir gün vadeli bir tahvil olduğu ve beş sene sonra merkûm Ligor'a ciro olunduğı ve battalname dahi Ligor imzalı olmayıp Mihal imzasıyla mümzi bulunduğı ber minvâl-i meşrûh dairece tahakkuk edip şu halde i'lâm-ı mezbûrun mündericâtı hilâf-ı vâkı' olduğu misillü bu makule tahvilatın vadesi mürurundan sonra cirosu nizamen câiz olmadığından merkûm Ligor meblağ-ı müddeâyı olsa olsa muhâlun leh sıfatıyla arayabilip yoksa merkûm Ligor'a doğrudan doğruya dâyin nazarıyla bakılamayacağı cihetle i'lâmın netice-i hükm ve kararı dahi yolsuz görüldüğüne ve mamâfih emre muharrer tahsilattan münbais münâza'atın rü'yet ve faslı

tarafeyn muhâsımın tâcir sınıfından bulunmasa bile zeyl kânun-ı ticaretin yirmi sekizinci maddesi mefâdı icabınca mehâkim-i ticarete ait olmak hasebiyle Üsküdar hukuk dairesinin bu işi rü'yet ve hükm etmesi mugayir-i kânun olduğuna binâen Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin ikinci maddesi mûcibince i'lâm-ı mezkûr nakz edilmiş ve i'lâm ve tebliğ harcı olan yirmi iki guruş ve üç adet beyaz mecdiyenin temyiz dairesinde haklı çıkan merkûm Sotri'den alınmasına karar verilerek keyfiyet tarafeyne tefhim olunmuştur.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Köşe sarraflarında Serkez ile Aksaray'da kasap İbrahim Ağa beyinde ilan alacak dâvasına dair mahkeme-i ticaret birinci meclisinden î'tâ olunan 27 Şaban sene 89 tarihli i'lâmın temyizine müsted'î-i merkûm İbrahim Ağa'nın vermiş olduğu 14 Zilhicce sene 89 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyhalarıyla birleştirilerek mütâlaa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli merkûm Serkez İbrahim Ağa zimmetinde dört bin guruş matlûbu olduğu ve mukaddema senedi zâyî olup biraderi Sebuğ nâmına sened aldığı beyanıyla meblağ-ı mezbûrun protestosu tarihinden itibaren fâiziyle beraber tahsilini istid'â ve mezkûr sened ledel-mütâlaa 15 Şaban sene 88 tarihini ve İbrahim [103] mührünü şâmil olup derûnunda Aksaray'da sarraf Sebuğ yedinden bilâ fâiz dört bin guruş istikraz olunarak ceste ceste te'diye olunacağı ve zuhurunda dahi 18 Şaban sene 88 tarihinde beş yüz guruş teslim olduğu murakkim bulunduğu misillü merkûm Sebuğ mahkemeye gelerek meblağ-ı mezbûrun biraderi Serkez'e ait olduğunu ifade ve enbâ etmiş ve merkûm İbrahim Ağa ledel-isticvab seneddeki mührünü tasdik ve itiraf ile beraber merkûm Sebuğ'a sekiz yüz guruş daha teslimatı olduğunu ve fakat meblağ-ı mezbûr esasen kendi deyni olmayıp diğer bir şahsın dükkân ve matlûbatı kendisine terk ederek mukâbilinde borçlarını kabul ettiği sırada meblağ-ı mezbûru deruhde etmiş ise de muahharan şahs-ı merkûm matlûbatının cümlesini kendisine ârâ etmekten istinkâf etmesi cihetiyle tahsiline muvâfık olamadığından meblağ-ı mezbûru ifâ edemediği gibi etmeye dahi mecbur olmadığını söylemiş ise de meblağ-ı mezbûru evvelce kabul ile sened-i î'tâ ve bir miktarını te'diye ve ifâ ettikten sonra ifade-i meşrûhesi kabule şâyân olmadığı misillü merkûm Sebuğ ber minvâl-i muharrer sekiz yüz guruş aldığını inkâr ederek ol bâbda İbrahim Ağa tarafından teklif olunan temyiz kabul ve icrâ eylemiş olmasıyla zikrolunan dört bin guruştan gayr-i ez teslim mütebâki olan üç bin beş yüz guruşun protesto tarihinden itibaren fâiz nizamiyesi ve muhâkeme mesarifi ile İbrahim Ağa'dan bil-tahsil Serkez'e î'tâsına karar verildiğini mübeyyin bulunmuştur.

Merkûm İbrahim Ağa'nın itiraz lâyihasında meblağ-ı mezbûrun esasen kendisinin borcu olmadığına dair meclis-i ticarete dermeyân eylediği ifâdâtı tekrar ile beraber sarrafların sanatı fâiz ile akça ârâ etmekten ibaret olduğu halde merkûm Serkez'in meblağ-ı mezbûru

bilâ fâiz vermesi esbâbı taharri olunur ise işin meydana çıkacağı beyanıyla i'âm-ı mezkûrun nakzı istid'â olunmuştur.

Serkez'in cevap lâyihasında dahi İbrahim Ağa'nın ifâdâtı bi esas olup meblağ-ı mezbûru kendi nâmına olarak fâizli senede merbût olduğu halde senedin zâyî olması üzerine biraderi Sebuğ nâmına olarak fâizsiz sened alınmasına mecburiyet hâsıl olduğundan bahisle i'âm-ı mezkûrun tasdiki istid'â kılınmıştır.

Tarafeyn 13 Safer sene 90 tarihinde daireye celb ve isticvab olundukta merkûm İbrahim Ağa meblağ-ı mezbûru kasap Emin Ağa'nın kendisine havale eylediği zimemat-ı cümlesinden olduğunu beyan ve Serkez dahi havale olduğunu inkâr ile sened mûcibince meblağ-ı mezbûrun tahsili lüzumu ityân eylemiştir.

Keyfiyet ledel-müzâkere merkûm İbrahim Ağa'nın itiraz-ı meşrûhu kânunen esbâb-ı nakziyeden olmamakla Emin Ağa'dan iddiaya salâhiyeti olmak üzere i'âm-ı mezkûr bir-tasdik hükmünün icrâsına ve i'âm ve tebliğ harcı olan otuz sekiz guruş ile üç adet beyaz mecidiyenin İbrahim Ağa'ya mürâcaat etmek üzere Serkez'den alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Vanlı Murad ile Sabuncuoğlu Agop beyninde olan alacak dâvasına dairdir Dersâdet merkez bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden tanzim kılınmış olan 4 Zilkade sene 289 tarihli i'âmın temyizini müsted'î-i merkûm Murad'ın î'tâ eylediği arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

[104] İ'âm-ı mezkûrun hülâsa-i mefâdı müddeî Agop'un vekili Espiro'nun 22 Mayıs sene 1864 tarihini ve Vanlı Mıgdıs Murad ve Abdurrahman imza ve mühürlerini şâmil ve otuz bir gün sonra eda olunmak ve verilemez ise binde yirmi guruş fâiz î'tâ kılınmak üzere Sabuncuoğlu Agop'tan beşlik akça olarak üç bin guruş alındığı ifadesini müştemel bil-ârâ mûcibince bedelinin tahsilini iddia eylediği seneddeki imzasını müddeî aleyh Murad bâ'del-tasdik meblağ-ı müddeâyâ nakden alınmayıp Hakkarili Nurullah Bey'in gasp olunan emlakını istirdad eder ise kendisine ücret olarak üç bin guruş verilmek üzere sened-i mezkûrun müteveffa Abdurrahman Ağa ile birlikte Agop'a verilmiş ve Agop ise henüz tesviye-i maslahat etmemiş olduğunu ve bu cihetle bir akça deyni bulunmadığını söylemiş ise de işbu ifâdat sened hükmünü iptale sâlih görülemeyerek meblağ-ı müddeâbihin nısfı Abdurrahman Ağa'nın terekesinden aranılmak üzere nısf diğeri olan bin beş yüz guruş metalik akçanın sekiz yüz yetmiş iki sene-i milâdiyesi kanunuevvelinin yirmi üçüncü gününe kadar hesap edilen bin beş yüz otuz guruş fâiz nizamiyesi mesârif-i muhâkeme ile beraber merkûm Murad bil-tahsil Agop'a î'tâsına hükm olunduğunu beyandan ibarettir müsted'î-i temyiz Murad lâyiha-i itiraziyesinde ber minvâl-i meşruh Nurullah Bey'in emlakı istihsal olunur ise üç bin guruş î'tâ olunacağına şehâdet yoluda

ve okuma yazma bilmezdiği cihetle Abdurrahman Ağa ve Agop'un ifadelerine kâni' olarak şehâdetname sûretinde olmak üzere sened-i mezkûru tahtim eylediğini ve sekiz sene müddet Agop'un sened-i mezkûru hilesinden nâşi meydana çıkarmayıp Nurullah Bey'le Abdurrahman Ağa'nın vefatından sonra ibrâz etmekte olduğuna mütedair olan ifâdatına daire-i mezkûrece havale-i sem'-i itibar edilmediği ve bu maddeden dolayı usûl-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesi mûcibince hakkı olan temyizi gerek daire-i mezkûrede ve gerek mehâkim-i sâirede talepten geri durmayacağını bil-beyan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin on birinci ve on üçüncü maddeleri ahkâmınca i'lâm-ı mezkûrun nakzı lazım geleceğini iddia etmiştir.

Müddeî aleyh Agop dahi lâyiha-i cevabiyesinden müddeî Murad'ın senedin sûret-i tahtimi hakkında olan te'vilâtı nizamem mesmû' olmadığını ve kendisinin sened bedelini istihsâlde olan tehhürü memleketi tarafında ve bir aralık memâlik-i ecnebiyede bulunmasından neş'et eylediğini ve müddeî merkûmun derece-i evvelide teklif etmediği bir yemini mahkeme-i temyizde talebe hakkı olamayacağını dermeyân eylemiştir müddeî merkûm tarafından bir kıt'a sened-i musaddakla Kuzucuoğlu Espiro vekâleten 12 Safer sene 290 tarihinde daireye celb ve isticvab edildikte her biri lâyihası mündericâtını tekrar ile beraber başka bir diyeceği olmadığını ifade ve beyan ve derece-i evvelide yemin teklif olup olmadığını suâlne cevaben müddeî vekili derece-i evvelide müvekkilinin yemin teklifinde bulunmadığını tahkiye ve ityân eyledi keyfiyet ledel-müzâkere merkûm Murad'ın sened-i mebhûs-ı anlı bilemeyerek imza eylediğine ve tarih-i senedden şimdiye kadar sekiz seneye karib müddet güzerân etmiş olduğuna dair olan ifâdatı i'lâm-ı mu'teriz-i ileyhin nakzını mûceb esbâb-ı kânuniyeden görülemediği misillü i'lâm-ı mezkûrun mündericâtı ve vekili merkûm Espiro'nun buna göre dairede vâki' olan beyan-ı meşrûhu iktizâsınca merkûm Murad'ın derece-i evvelide yemin teklif etmeyip de şimdi mahkeme-i temyizde yemin teklifine kânunen hak ve salâhiyeti olamayacağı derkâr bulunmuş olmasına mebni i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan otuz gurus on para ile üç adet beyaz mecdiyenin sâir mesârif-i muhâkeme ile beraber haksız çıkan Murad'a rücû' etmek üzere evvel emirde haklı çıkan merkûm Agop'tan alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

2.11. Cerîde-i Mehâkim 11. Sayı Transkripsiyonu⁴³

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Cemaziyelevvel	Sene	(Pazartesi)	Haziran Rumi	Sene	Sayfa
11	5	1290		18	1289	105

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

⁴³ CM., Nr. 11, H. 5 Cemaziyelevvel 1290/M. 1 Temmuz 1873.

(Mehâkim-i Nizâmiye Hakkında Nizamnamedir)

Memâlik-i Devlet-i Âliyede mehâkim-i nizâmiye iki derece itibar olunmuştur.

Derece-i evveli mehâkimi bidâyet ve derece-i sâniye mehâkimi istinâfen rü'yet-ı dâvâ ederler.

Kaymakamlık merkezi olan kazalarda bulunan deâvi meclisleri bidâyet ve livâ merkezinde bulunan temyiz meclisleri hem bidâyet ve hem istinâfen ve vilâyet dîvân-ı temyizleri yalnız istinâfen rü'yet-i dâvaya memurdurlar efrâd beyninde kâbil-i tesviye olan deâviyi sulhen bitirmek için her nahiye ve karyede birer ihtiyar meclisi ve deâvi-i ticarete mahsus olmak üzere iktiza eden vilayet ve livâ ve kaza merkezlerinde dahi birer mahkeme-i ticaret vardır.

Kaza ve deâvi meclisleriyle meclis ve dîvân-ı temyizlerin riyâseti nüvvaba muhavveldir.

Deâvi temyiz meclislerinde katiyen ve meclis ve dîvân-ı temyizkerde istinâfen rü'yet olunan dâvların temyizi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye aittir.

Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye ile mehâkim-i ticaretin vezâifi nizzâmat-ı mahsusa ile muayyen olduğundan işbu nizamname onlardan bahsetmeyip yalnız kazalar deâvi meclisleriyle elviye temyiz meclislerinin ve vilayet dîvân-ı temyizlerinin vezâifini ve ihtiyar meclislerinin tesviye-i deâvi hakkında mertebe-i salâhiyetlerini beyan eder.

(Fasl-ı Evvel)

(İhtiyar Meclislerinin Tesviyesine Mezun Oldukları Mevâda Dairdir)

Birinci madde ihtiyar meclisleri sulhen tesviye olunabilecek deâvi-i hukukiyeyi sulhen tesviye ederler murâfaa ile hükmen fasl ve hasma mevkûf olan dâvaların rü'yetine ve kabahat ve cünha ve cinayet dâvalarının musalaha ile tesviyesine müdahale edemezler ve sulhen bitirdikleri dâvalar için i'âm vermeyip yalnız sûret-i sulhiyeyi mübeyyin tarafeyn mesâlihinden bir kıt'a sened ahz ederler.

İkinci madde ihtiyar meclislerinin verdikleri kararların müddeî ve müddeî aleyhin sulhen makbulleri [106] olmadıkça ve ehaduhumâ âherin zimmetini ibrâ etmedikçe bir gûna hükmü olamaz şu kadar ki usûlüne muvâfık olarak sulhen bitirilen ve tarafeynden sened verilen dâvaların muhâkemeye memur meclislerde fasl ve rü'yeti câizdir.

Üçüncü madde ihtiyar meclislerinin sulhen tesviyesine mezun oldukları deâvinin sûret-i rü'yet ve tesviyesi vilayet nizamnamesinin altmışıncı maddesine tevfikân cereyan eder.

(Fasl-ı Sâni)

(Kazalar Deâvi Meclislerinin Vezâif ve Salâhiyetlerine Dairdir)

Dördüncü madde her kazanın deâvi meclisi evvela nizama müteallik olmayarak mehâkim-i şer'îyede rü'yeti lazım gelen ve ahali-i gayrimüslimeye ait olup idare-i ruhâniyeleri marifetiyle rü'yeti mu'tâd olan deâvi-i mahsusadan ve sâniyen sırf umur-ı ticarete müteallik olup ticaret mahkemesinde görülecek olan deâviden mâ'ada kânunu ve nizamı vukû bulan deâvinin ve kabahat ve cünha derecesinde bulunan hususat-ı cezaiyenin rü'yet ve tetkikine memurdur.

Beşinci madde ticaret mahkemess bulunmayan kazalarda ticarete müteallik deâviler kânuna tevfiân kaza deâvi meclisinde fasl ve rü'yet olunur.

Altıncı madde her kazanın deâvi meclisi dördüncü maddede istisna olunan hususattan mâ'ada ol kazanın taht-ı idaresinde bulunan nevâhi ve kurrada beş bin guruş kıymet ve senevi beş yüz guruş irâd üzerine tekevvün eden dâvaları katiyen ve bu miktar kıymetş ve irâdı tecavüz eden deâviyi ve tayin ve taktî' hudu misillü kıymet üzerine cereyan etmeyen dâvaları kâbil-i istinaf olarak rü'yet ederler bir kazanın deâvi meclisinde kâbil-i istinaf olarak rü'yet olunan bir dâvaya ol kazanın tâbi olduğu livâ meclis-i temyiziyle vilayet dîvân-ı temyizinden hangisinde ister ise istinaf ettirmekte müstenif muhayyer olup fakat bir kere livâ meclis-i temyizinde istinaf olunan dâvanın tekrar vilayet dîvân-ı temyizinde istinafı câiz değildir.

Yedinci madde deâvi meclislerinin birinde katiyen hükm olunabilecek miktar üzerine bir dâva görülür iken ona müteallik olarak müddeî aleyh dahi müddeî den bir tazmin mutâlebe eylediği halde işbu tazminin miktarı meclisin sûret-i kat'iyede hükmüne mezun olduğu dereceden ziyâde dahi olsa müddeî nin asıl dâvasına taalluku cihetiyle sûret-i kat'iyede hükm olunur.

Sekizinci madde kaza deâvi meclisleri ceza kanunname-i hümayununun beşinci maddesinde muharrer olduğu üzere kabahat nev'inden olan cürame katiyen ve kanunname-i mezbûrun dördüncü maddesinde muharrer olduğu üzere cünha kabîlinden olan cerâime kâbil-i istinâf olarak hükm ederler.

Dokuzuncu madde deâvi meclisleri cinayet dâvaları hakkında tahkikat-ı lâzımeyi icrâ eyleyerek dâvayı meclis-i temyize gönderirler.

(Fasl-ı Sâlis)

(Elviye Meclis-i Temyizlerinin Derece-i Memuriyetlerine Dairdir)

Onuncu madde her sancağın meclis-i temyizi ol sancağa mülhak bulunan kazalar deâvi meclislerinde kâbil-i istinaf olarak hükm olunan deâvi-i hukukiyei istid'â üzerine istinâfen rü'yet eder lakin merkez livâ olan kazalarda deâvi meclisi bulunmamak hasebiyle deâvi meclisine ait dâvaları o makamda ve o salâhiyette olarak fasl ve rü'yet eyler fakat merkez vilayet olan kazada tekevvün edip rü'yeti deâvi meclisine ait olan deâvi merkez vilayet deâvi meclisinde rü'yet olunur.

On birinci madde livâ temyiz meclislerinin mevâd-ı [107] cezâiyede vezâifi kaza deâvi meclislerinde rü'yet olunan cünha dâvalarının istid'â üzerine istinâfı ve cinayet dâvalarının rü'yet ve hükmü ve merkez livâ olan kazaya müteallik kabahat ve cünha maddelerinin deâvi meclisi hükm ve salâhiyetin de faslıdır.

On ikinci madde livâ temyiz meclislerinin hukuk-ı âdiye ve cezâiyeye müteallik ve kâbil-i istinaf olan ahkâmı dîvân-ı temyiz-i vilayette istinaf olunur.

On üçüncü madde livâ temyiz meclislerinde bidâyeten bir dâva rü'yet olunur iken ona müteallik müddeî aleyh tarafından bir tazmin iddiası dermeyân kılındığı takdirde yedinci maddenin hükmüne tevfikân muâmele olunur.

On dördüncü madde temyiz-i livâ meclisleri cinayete müteallik deâvinin muhâkemesini icrâ ve hükm ettirdikten sonra evrakını takımıyla vilayet dîvân-ı temyizlerine irsâl eylerler.

(Fasl-ı Râbi)

(Vilayetler Dîvân-ı Temyizlerinin Vezâifi Beyanındadır)

On beşinci madde dîvân-ı t temyiz-i vilayetin vazifesi hukuk-ı âdiyeye müteallik deâvi meclisinde rü'yet olup doğrudan doğruya li-eclil istinaf müstenifi tarafından mürâcaat olunan ve gerek hukuk-ı âdiye ve gerek mevâd-ı cezâiyeye dair meclis-i temyizlerden kâbil-i istinaf olarak hükm edilen deâviyi istid'â üzerine istinaf ve mecâlis-i temyiz cinayet i'lâmlarını tetkik ve merkez vilayet olan sancakta vukû bulan cinayet dâvalarına hükm etmek ve dâhil vilayette vukû bulan âsayişi memleketi ihlâl edecek cinayet-i uz mâya misillü deâvi-i fevkalâdeye indel-icap rü'yet etmek maddelerinden ibarettir.

On altıncı madde vilayet dîvân-ı temyizleri mecâlis-i temyiz cinâyâta müteallik i'lâmâtını bâ'del-tetkik yolunda gördükleri halde takımıyla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye gönderirler ve o makule i'lâmâtın cihet-i hükmiye ve muhakemesince kusur ve noksan gördükleri sûrette ıslah ve ikmâl için ol bâbda olan esbâb ve mülâhazâtın tahrir ve tasrihiyle beraber evrakı mecâlis-i temyize iâde ederler.

On yedinci madde her vilayetin dîvân-ı temyizi tarafından memur marifetiyle beher sene hitâmında bir cetvel tanzim olup ol sene zarfında kazalar deâvi meclislerinde ve elviye temyizinde rü'yet olunmuş ve kâbil-i istinaf olmak üzere veyahut sûret-i kat'iyede i'lâmları verilmiş veya henüz muhâkeme olunmamış olan dâvaların kemmiyet ve keyfiyet ve hasımların esâmisi mezkûr cetvelde tasrih olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i celilesine gönderilir.

On sekizinci madde hukuk-ı âdiye dâvaları hakkında usûl-i muhâkeme kânun-ı mahsus-ı umumiyesi vaz' olununcaya kadar hukuk-ı âdiye dâvalarında usûl-i muhâkeme-i ticaret

kanunnamesinin işbu nizama mugayir olmayan ahkâmı mer'ıyyül icrâdır fi selh-i Şevval sene 288 ve fi 30 Kanunuevvel sene 287.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Köçezade müteveffa Artin Efendi veresei Kirkor ve Zenub ve Mikâil Efendiler ve Trezun ve Kadenko ve Sofi nam kadınlar ile Köçeoğlu Agop Efendi beyinde tekevvün eden şirket müna'zasına dair mahkeme-i istinâfiyeden 9 Şevval sene 89 tarihiyle verilen i'lâma itirazı hâvi verese-i merkûme vekili Covanni Afker tarafından î'tâ olunan arzuhal-i mezkûr i'lâm sûreti ve lâyiha 11 Zilkade 89 tarihide temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu.

Mezkûr arzuhalde mahkeme-i istinafiye i'lâmının [108] hükmü mugayir-i nizam olduğundan temyizen nakzı istid'â kılınmıştır.

Mahkeme-i istinafiye i'lâmının hülâsa-i meâli Artin Efendi veresesinin aleyhinde ikinci hukuk dairesinde verilen karara itiraz ile istinaf-ı dâva eylemeleri üzerine tarafeyn celb ve muhâkeme olunduktan sonra icabı ledel müzâkere mezkûr ikinci hukuk dairesinden münâza'a-i mezkûre muâmele-i ticariyeden olarak mahkeme-i ticaretin rü'yet edeceği umurdan olduğuna karar verilmiş ise de verese-i merkûme vekilleri cevabı Efkar ile Mösyö Bardo mezkûr şirket ticaret şirketi olmayıp familya şirketi olduğundan ve bu da sırf hukuk-ı âdiyeden ma'dûd idüğünden ikinci hukuk dairesinin kararını kabul edemeyeceklerinin beyan etmekte ve Agop Efendi vekili Aznavur Seropa dahi mezkûr şirket ticaret şirketi olduğunu ifade eylemekte olduklarına ve zeyl kanun-ı ticaretin otuz ikinci maddesi mûcibince eshâb-ı dâvanın tüccar ve sarraf ve esnaf sıfatında olup olmadığı ve beynlerinde ticaret şirketi bulunup bulunmadığı münâza'alarının hısm ve faslı keزالik ticaret mahkemelerine ait idüğüne binâen münâza'a-i mezkûrenin fasl ve hısmı hususunun mahkeme-i ticarete havalesi lüzumuna karar verildiğini mutazammın bulunmuştur.

Vekil-i merkûm Covanni Afker itiraz lâyihasının bir sûreti diğer tarafa tebliğ ile lâyiha-i cevabiye alındıktan sonra icabına bakılacağı sırada merkûmân Efkar ve Aznavur Seropa ile vereseden Zenub Efendi daireye gelerek merkûm efkar müvekkilerinden Zenub Efendi'den mâ'adası mahkeme-i istinafiye hükmünü kabul ile mahkeme-i ticarete gideceklerinden bahisle bunlar tarafından olarak temyiz dâvasından sarf-ı nazar eylediğini ifade edip yedinde bulunan vekâletnameye bakıldıkta verilecek hükmü kabule dahi şümulü olduğu anlaşılmış ve Zenub Efendi isticvab olunduktan kendisi mahkeme-i ticarete gitmeye adem-i muvâfakatla işin temyizen rü'yetine devam olunmak istid'âsında bulunduğunu ve tarafından Mikitar Bekmez'i vekil edip yeniden lâyiha î'tâ edeceğini söylemiş olmasıyla ol veçhile lâyihanın bil-tanzim getirilmesi tenbih kılınmıştı aradan hayli zaman mürûr eylediği halde lâyiha getirilmeyip birkaç defa gelmesi için Zenub Efendi'ye celb pusulası dahi gönderilmiş ise de gelmemiş ve nihayet şehri-i saferin yirmi

altıncı perşembe günü daireye gelmesi iktiza edeceğine dair son defa olarak gönderilen ihzâr pusulasına o gün gelemeyip fakat gelecek perşembe günü vekili Mikitar Bekmez'i göndereceğini şerh ve imza eylemesi üzerine bir hafta daha beklendiği halde yine ne kendisi ve ne de vekili gelmemiş olduğundan ve diğer taraf gıyâben hükm verilmesini şifâhen talep eylediğinden icabı ledel-tezekkür usûl-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin altmış sekizinci maddesi hükmünce mahkemeye gelmekten imtina eden müddeî olduğu halde müddeî aleyh kendi aleyhinde olan iddiaya cevap vermeye mecbur olmaksızın beraatına dair bir hükm-i gıyâbî talep ve tahsil etmeye hakkı olduğundan bu halde müddeî Zenub Efendi'nin temyiz-i istid'âsının reddi lazım geleceği gibi zaten mezkûr i'lâmın netice-i hükmü dahi zeyl kanunun otuz ikinci maddesi mûcibince eshâb-ı dâvanın tüccar ve sarraf ve esnaf sıfatında olup olmadığı veyahut beynlerinde ticaret şirketi bulunup bulunmadığı münâza'alarının hısm ve faslı mahkeme-i ticarete ait olduğundan bu maddeye tevfiân işin mahkeme-i ticarete havalesine karar verildiği hususundan ibaret olup bu karar ise mezkûr otuz ikinci madde hükmüne tamamıyla muvâfık idüğünden mezkûr i'lâm [109] hükmünün tasdikine ve i'lâm ve tebliğ harcı olan on sekiz beyaz mecdiyenin Zenub Efendi'ye ait olmak üzere vekil Aznavur Seropa'dan alınmasına gıyâben karar verilerek sûret-i karar vekilen merkûmân Aznavur Seropa ve Covanni Afker'e tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Kayseriye sancağı dâhilinde vâki' Tolun? karyesi ahalisinden Güllü Bedros oğlu Gazail ile Ateşoğlu İsmail Efendi zevcesi Atiye beyninde tehdâd eden alacak dâvasına dair Kayseriye ticaret mahkemesinden î'tâ olunan 6 Rebiyülevvel sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î mezbûre Atiye'nin mahâllinde vermiş olduğu 19 Cemaziyelahir sene 89 tarihli arzuhal evrak-ı münferî'siyle beraber Ankara vilayetinden irsâl olunmakla temyiz-i hukuk dairesinde mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli merkûm Garail'in dört kıt'a tahvil mûcibince mezbûre Atiye zimmetinde gayr-i ez teslim küsur matlubu olan yirmi sekiz buçuk liranın tahsilini istid'â ve mezbûre Atiye dahi mahkemeye gelmekten imtina etmiş olduğundan gıyâben rü'yet-i dâvaya ledel-ibtidâr merkûm Garail 28 Muharrem sene 86 ve 21 Rebiyülevvel sene 86 ve 21 Rebiyülevvel sene 85 ve 21 Recep sene 86 tarihli dört kıt'a sipariş tahsilini ibraz ve ârâ ederek işbu tahvillerde muharrer olan otuz beş buçuk lira-yı Osmaniyenin der-i ileyhte Atiye'nin zevci İsmail Efendi tarafından Garail'in pederi Kiryako'ya te'diye olunmak üzere merkûm Garail'den ahz olunduğu ve bunlardan bir kıt'asının zuhurunda yedi lira teslim kılındığı muharrer bulunmuş ve eğer ki mezkûr tahvillerin dördü Atiye imzasıyla mümzi olduğu halde yalnız biri Atiye ve küsuru Hatice hatmiyle mahtum görülmüş ise de mezbûre Atiye'ye gönderilmiş olan ihzar pusulası zirine bir kıt'a sened ile beş lira borcu olduğunu şerh ve beyan ederek senedaat-ı mezbûreden beş lirayı hâvi olan senedin ise Hatice mührüyle memhur olması ve bu mührün diğer iki kıt'a senedde

olan Hatice mührüne mutâbık bulunması senedat-ı mezkûrenin sıhhatine bir derece itminân getirmiş olduğundan meblağ-ı mezbûrun güzêştesi ilave ve teslimat vâki' fûrû-nihade olunarak mütebâki olan otuz dokuz lira ile doksân dörd santimin on beş gün müddet içinde itiraz aliyyel-hükm olunmadığı takdirde mezbûre Atiye'den tahsiline hükm olunduğunu mübeyyin bulunmuştur.

Mezbure Atiye'nin itirazı dört kaziyeden ibaret olup birincisi meblağ-ı müddeâ mâ fâiz otuz dört lira otuz iki gurus bâliğ olmak lazım gelir iken otuz dokuz lira küsur gurus hükm edildiği ikincisi mezkûr tahviller poliçe olup üç kıt'ası mütevefat validesi Hatice tarafından keşide olduğundan bedellerinin kendisine ait olamayacağı gibi poliçe tahvilini keşide eden iadesiyle bedelinin talebi üzerine keşide olunan zat tarafından adem-i kabulü imza ve onun üzerine protesto icrâ olunmasına mütevakıf olarak mezkûr senedat hakkında böyle bir muâmele cereyan etmediğinden meblağ-ı mezbûrun kendisinden tahsiline hükm olunması mugayir-i kanun olduğu üçüncüsü i'âm-ı mezkûrda muharrer ihzar pusulasının kendisine tebliğinde mezkûr poliçelerin yalnız bir kıt'ası kendi tarafından keşide olduğunu beyan etmiş iken okuyup yazması olmadığından nasılsa pusulaya beş yüz gurusluk sened diye tahrir olup bu ise hakikat hale mugayir idüğü dördüncüsü senedat-ı mezkûre bil-farz sipariş **[110]** tahvili olsa bile yine hakkında poliçe muamelesinin icrâsı iktiza edeceği maddeleri bulunmuştur.

Merkûm Garail cevap lâyihasında dahi evvela güzêşte hesabında sehv var ise tashihi i'âmı veren mahkemeye ait olup bunun esası hükme dokunur bir şey olmadığı sâniyen senedat-ı mezbûrenin cümlesinde (Dersaâdet'te zevcim tarafından eda olunmak üzere deynim ve borcum) diye muharrer olan tabirin senedat-ı mezkûrenin Atiye'nin olduğuna delil-i kâfi olduğu gibi tabir meşruh senedat-ı mezbûreyi poliçelikten çıkaracağından mezbûre Atiye senedatın bedelinin zevci tarafından verildiğini ispat edemediği halde ifâya mecbur bulunduğu sâlisen mezbûrenin ihzar pusulasına yazdığı şerh-i karyenin imam ve muhtarı tarafından musaddak olduğundan bunu geri alamayacağı râbien senedat-ı mezbûre kânunen ne poliçe ve ne de sipariş tahvili olup fevkalade bir sipariş görüldüğünden mahkeme dahi imza sahibinden tahsilini hükme mecbur olduğu beyanıyla i'âm-ı mezkûrenin tasdiki istid'â olunmuştur.

Mezbûre Atiye tarafından zevci İsmail Efendi bâ sened musaddak vekil tayin olduğundan ve Garail cânibinden vekil tayin olunmayıp pederi Kirgo Dersaâdet'te bulunduğu İsmail Efendi isticvab olunmak ve Kirgo'nun dahi bu bâbda olan malûmatı anlaşılmak üzere ikisi daireye celb ve isticvab olundukta merkûm İsmail Efendi zevcesi mezbûre tarafından mühr-i mahsusuyla mahtum olarak öteden beri üzerine poliçe keşide olup kendisi dahi kabul ile te'diye etmekte ise de tahvilât-ı mebhûsa kayınvalidesi müteveffa Hatice'nin mührüyle mahtum olup buraca merkûm Kiryako tarafından kendisine ârâ olduğunu ve aradan dört sene geçtikten ve kayınvalidesi dahi vefat ettikten sonra merkûm Garail mahallince iddiaya kıyâm ile senedat-ı mezbûre bedelatının zevcesinden tahsiline hükm olunması muhâlif-i kânun olduğundan hükm-i

mezkûrun nakzı iktiza edeceğini beyan ve Kıryako dahi kendisinin bu işe malûmatı ve bu bâbda vekâleti olmayıp ancak tahvilât-ı mezkûre bedelatı İsmail Efendi'den ahz ve tahsil edilmek üzere merkûm Garail tarafından kendisine gönderilmiş ve bedelatını birkaç defa İsmail Efendi'den istemiş ise de ahzına muvaffak olamadığından tekrar mahalline iade ve irsal etmiş olduğunu dermeyân eylemiştir.

Keyfiyet ledel-tezekkür i'lâm-ı mezkûr müddeî aleyhânın mahkemeye gelmemesinden nâşi gıyâben verilmiş ve eğer ki metninde on beş gün müddet içinde itiraz aliyyel-muhâkeme kıyâm olunmadığı halde hükmünün icrâsı gösterilmiş ise de müddeî aleyhin mahkemeye gelmemesinden dolayı gıyâben verilen i'lâmâ aleyhine itiraz müddeti on beş gün olmayıp i'lâmın icrâsına değin mahkûm olan tarafın itiraz-ı aliyyel-muhâkeme salâhiyeti olduğu usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yetmiş altıncı maddesinde musarrâh olarak şu halde itiraz aliyyel-hükm için yalnız on beş gün müddet tayin ve tahdîd olunması muhâlif-i nizam görünmüş ve i'lâm-ı mezkûrun sûret-i icrâsına dair evrak-ı merkûmede bir gûna kayıt ve sarâhat görülememiş olduğunda ve Atiye hanımın i'lâm-ı mezkûr aleyhinde olan itirazat-ı mesrûdesi ve hususuyla müteveffa Hatice hanım mührüyle mahtum olan ve kendi tarafından kabul olunmayan üç kıt'a poliçe tahvilâtı hakkında olan ifadesi şâyân-ı itina ve tetkik-i mevaddan bulunduğu binâen i'lâm-ı mezkûrun itiraz-ı aliyyel-hükm müddeti hakkında olan fıkra-i meşrûhesi nakz olunarak keyfiyetin itiraz-ı aliyyel-hükm faslında muharrer usûl ve kâideye tevfikân mahallince tarafeyn muvâcehesinde [111] muhıkkane ve müdakkikane yeniden rü'yet ve hükm olunması ve verilecek hükm ve i'lâmâ tarafeynden biri itiraz eder ve müddet-i nizamiyesi tarafından şerâit-i temyiziyeyi câmi' istid'â name î'tân eyler ise ol vakit temyizen rü'yet olunmak üzere evrakının nizâmı dairesinde bir tarafa irsâli hususunun mahalline iş'âr buyrulması ve i'lâm ve tebliğ harcı olan otuz dört gurus ile üç adet yirmilik mecdiyenin ileride haksız çıkacak tarafa ait olmak üzere vekil-i merkûmdan alınması hususlarına karar verilmiş ve keyfiyet vekil-i merkûmdan alınması hususlarına karar verilmiş ve keyfiyet vekil-i merkûma tefhim olunmuştur.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Hristo Tabçileşte ile Celeb Mustafa Ağa beyninde olan dâvaya dair dîvân-ı istinaftan tanzim olunan 8 Cemaziyelevvel sene 88 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î-i merkûm Mustafa Ağa'nın vekili Mustafa Efendi tarafından verilen 24 Şaban senen 88 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesinden havale olunmakla tarafeynin lâyhalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli merkûm Tabçileşte'nin saâdetli Hacı Mustafa Efendi ile beraber seksen bir senesinde müteahhid oldukları tayinât-ı cümle idaresi için Celeb Mustafa Ağa ve şürekasıyla kontrat eyledikleri ağnam muhasebesinden dolayı tehdâd eden münâza'a münfesihi meclis-i vâlâda bâ rü'ye iktizası icrâ olunarak fakat senedle ispat

olunamayan dokuz bin sekiz yüz guruş maddesinin rü'ye ve faslı ticarethaneye havale olunmuş ve bunun üzerine birinci meclis-i ticaretten verilen î'lâmda Hristo Tabçileşte kırk altı bin dört yüz guruş tahsili gösterilmiş ise de merkûm Tabçileşte keyfiyetin istinafen rü'yetini istid'â eylediği misillü î'lâm-ı mezkûrun hükmü sehve mübteni idüğü mütâlaasından ve meclis-i mezkûr a'zâsından Ahmed Kâmil Efendi'nin dîvân-ı istinafta vâki' olan ifadesinden müstebân olmasına mebni keyfiyetin tetkikiyle bir rapört beyanı hususu tarafeynden ve dîvân-ı istinaf cânibinden intihâb olunan üç nefer mümeyyize havale kılınmış olduğu halde mümeyyizîn-i mûmâileyhimin î'tâ eyledikleri rapörtler yekdiğerine mübâyin ve izâhat-ı matlûbeyi gayr-i şâmil görünmekle usûl-i muhâkeme nizamnamesinin kırkinci maddesine tevfikân dîvân-ı istinafça Hekimyan Efendi mümeyyiz tayin olunmuş ve mûmâileyhin tanzim ve î'tâ eylediği iki kıt'a rapört tarafeyn muvâcehesinde ledel-kırâa bunun birincisinde Tabçileşte'nin ibraz eylediği iki kıt'a seneden 20 Nisan sene 82 tarihli ilm-ü haberde Mustafa Ağa'nın Tabçileşte'den on dokuz bin altı yüz guruş ahz eylediği ve hesaplarına kayıt olunacağı şerh verilip mühürlenmiş ise de Mustafa Ağa sened-i mezbûru fâizden dolayı Tabçileşte'ye î'tâ eylediğini beyan ve Tabçileşte dahi mah-ı mezkûr zarfında Mustafa Ağa'nın sekiz yüz re's koyun teslim edememesine mebni mahal-i sâireden onun hesabına mübâyaa olunan ol miktar koyunun hesab-ı fazlası olan meblağ-ı mezbûr talep olundukta mezkûr senedi î'tâ eylemiş olduğunu ifade ve ityân etmekle defterlerine ledel-mürâcaa Mustafa Ağa'nın defteri hesap pusulasından ibaret olup Tabçileşte'nin defteri ise tanzim ve beynel-tüccar kabule şâyân görülmüş ve bundan mâada kontratları 30 Haziran sene 82 tarihinde kat' olunduğu ve güzestelerin dahi şu tarihe kadar yürütüldüğü görülmüş olduğuna ve alel-husus [112] tarih-i mezbûrdan sonra Mustafa Ağa'nın üç kalem teslimatı bulunduğuna mebni sened-i mezbûr tarihinde Tabçileşte'nin Mustafa Ağa'dan güzeste talep etmiş olması gayr-i me'mûl olup sened-i mezbûru kontratları mûcibince Mustafa Ağa'nın teslim edemediği sekiz yüz re's koyunun fark esmânını tazmin yolunda verdiği mefaddan anlaşılmış olmasıyla meblağ-ı mezbûr Tabçileşte'nin hakkı olduğu gibi 25 Nisan sene 82 tarihli senedde muharrer on dokuz bin guruşun dahi karzan verildiği Tabçileşte'nin sandık defteriyle müsbet olarak zikrolunan iki kıt'a sened üzerine görülen hesap mûcibince Mustafa Ağa'nın 1 Haziran sene 86 tarihine değin mâ fâiz dört bin dört yüz doksan iki guruş borcu görüldüğü iş'âr ve ikinci rapörtoda dahi Mustafa Ağa'nın muahharan ibraz eylediği hesap defteri iddiasına medâr olamayıp Taabçileşte tarafından dâvanın bidâyetinde ârâ olunan defterin bir sûreti olacağı izbar olunmuş ve tarafeyn isticvab olundukta Mustafa Ağa'nın vekili müvekkilinin î'tâ eylediği lehm fiyatından dolayı fark ve tefâvüt iddiasında olup burasına bakılmadığını beyan ve Tabçileşte'nin vekili dahi bu söz derece-i evveli mahkemesinde dermeyân olunmamış yeni bir iddia olduğundan dîvân-ı istinafta istim'a olunamayacağını ityan ederek fil-vâki' şu iddiasının derece-i evvelide sebkât etmediği cihetle istima'ı mugayir-i nizam bulunduğu Mustafa ağa'nın vekiline ifade ve mezkûr rapörtlerde bir tafsîl-i hikâye olunan iki kıt'a senedin güzesteden geldiğini ispat etmesi teklif olundukta isbât-ı müddeâ edemediği gibi bu bâbda yemin dahi verdirmeyeceğini beyan eylemiş ve mezkûr rapörtler ise yolunda bulunmuş olduğundan birinci meclisin hükmü fesh ile rapörtler mûcibince dört bin dört yüz doksan

iki gurusun mâ mesârif-i muhâkeme Mustafa Ağa'dan tahsiline karar verildiğini mübeyyin bulunmuştur.

İtiraz lâyihasının mefâdı dahi beynlerinde mün'akid mukâvele icabınca merkûm Tabçileşte'nin tutacağı defterde tarafeynin hesabına karşılıklı güzeşte yürütmesi lazım gelir iken yalnız kendisi için fâiz yürütüp Mustafa Ağa için fâiz yürütmemiş olduğu gibi lehmin beher kıyyesinde olan akça farkı dahi dâhil-i hesap eylediği ve meclis-i vâlânın havale eylediği mebâliğ muhasebesine bakılmamış olduğu ve zikrolunan rapörtoların hîn-i tanziminde Mustafa Ağa'nın hazır bulunmadığı ve iki kıt'asından dolayı eğer ki dîvân-ı istinâfta yemin teklif etmemiş ise de ol vakit vekilinin yemin teklifine mezuniyeti olmayıp şimdi ise buna mezuniyeti bulunduğundan tahlif talebinde bulunduğu ifadelerini hâvidir.

Tabçileşte'nin cevap lâyihası meâli dahi Mustafa Ağa'nın lâyihası mündericâtı derece-i evveli mahkemesinde ifade ve iddia olunacak mevaddan olup esbâb-ı nakziyeden olmamakla i'lâm-ı mezkûrun tasdiki istid'asını mutazammındır.

Tarafeyn daireye istenildikte Mustafa Ağa tarafından Mustafa Efendi ve Tabçileşte cânibinden Edmidi bâ sened-i musaddak vekâleten gelmeleriyle ledel-isticvab lâyihaları mündericâtını tekrar etmekle beraber merkûm Mustafa Efendi lehmin beher kıyyesine sukât farkı ilave olunmak mukâvele icabından olduğu halde işbu sukât tarafından dolayı muhasebelerinin rü'yet olunmadığı beyanıyla bunun dahi rü'yet ve tetkiki lüzumunu ifade ve Edmidi dahi işbu sukât farkı dâvası yeni bir şey olduğundan bunun başkaca istid'â olunmasını tezkâr eylemiştir.

[113] Keyfiyet ledel-müzâkere Mustafa Efendi'nin netice-i iddia ve itirazı mümeyyiz-i mûmâileyh Hekimyan Efendi'nin rapörtolarının hîn-i tanziminde kendisinin bulunmaması ve güzeştenin dahi karşılıklı yürütülmemesi ve fiyat farkıyla sukât farkına bakılmaması kaziyeleri olup sâlifül-beyan iki kıt'a sened için tahlif talebinde dahi bulunduğu anlaşılmış ise de muhasebenin rü'yeti ve mezkûr rapörtonun tanzimi nizamına tevfikân tarafeynin huzurunda her iki tarafın defter ve evrakı üzerine vâki' olduğu i'lâm-ı mezkûreli rapörtlerin mezâyâsından müsteban olduğundan bu bâbda olan itirazat vâhi olduğu gibi fiyat ve sukât farkı maddesi dahi i'lâm-ı mezkûrda beyan olunduğu üzere derece-i evvelide dermeyân olunmamış bidâyeten bir dâva olmak cihetiyle dîvân-ı istinafta istim'a olunmaması yolunda olup bu bâbda olan iddia ve itiraz dahi esbâb-ı nakziyeden görülememiş ve tahlif talebi dahi derece-i evvelide ve dîvân-ı istinafta dermeyân olunacak şeylerden olup mahkeme-i temyizde tahlif-i icrâsı nizamın gayr-i câiz bulunmuş olmasıyla i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan kırk dört gurus otuz para ile üç adet beyaz mecdiyenin Mustafa Ağa'ya mürâcaat etmek üzere Tabçileşte'den ahzına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Eminönü'nde bakkal Yordaoğlu Yorgi ile şeriki müteveffa Yovan'ın zevcesi eytâmının vasisi Despino beyninde tehaddüs eden dâvaya dair dîvân-ı istinaftan gurre Şaban sene 88 tarihiyle î'tâ olunan i'âmın temyizini müsted'î-i merkûm Yorgi'nin vermiş olduğu 21 Zilkade sene 88 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu i'âm-ı mezkûrun meâli tarafeynin birinci meclis-i ticarete icrâ olunan muhâkemelerinde mezbûre Despino müteveffa zevci Yovan'dan vasisi olduğu yetimlerine intikâl eden bir kıt'a planço mûcibince Yorgi'ye teslim olunan fâizli yedi kıt'a tahvilin bedelleri ile merkûm Yorgi ile müştereken mutasarrıf oldukları bir bâb dükkânda olan sülûs hissenin üç senelik icâresinin tahsilini ve iki kıt'a temekkün dahi alıverilmesini dâva ve bir kıt'a planço ibraz ve ârâ edip işbu planço ibtida-yı Mayıs sene 862 tarihiyle müverrah ve Yorgi imzasıyla mûmzi olarak bâlâsında (müteveffa Yovan yetimlerinin hissesine isabet eden varidat vesâire mukaddema valideleri tarafından sened ve deftere rabt olunarak hemşehrileri marifetiyle Dokumacioğlu Yordan'a teslim olunmuş ise de muahharan merkûm Yordan'ın vukû-ı vefatı cihetiyle familyası celb olunarak eytâm-ı merkûmenin kâffe-i varidatı tarih-i mezbûra kadar icap eden gûzeştesiyle beraber ahz olunduğu) (ve zîrinde malûm'ül esâmî eşhas imzasıyla mezkûr familyadan ahz olunan mâ gûzeşte elli sekiz bin yetmiş dört gurusluk tahvilat ile iki bâb dükkân temeskünün merkûm Yorgi'ye emaneten teslim kılındığı) ibareleri muharrer bulunmuş ve merkûm Yorgi plançoğu bil-tasdik ancak müteveffa-yı merkûm Yovan'ın terekesi henüz tahrir olunmadığı ve mezbûre Despino'nun vasi olmadığını ve mukaddema kendisinde bazı senedat var idiye de muahharan hesabı bil-rü'ye yedinde bulunan defâtir ve evrakı beytûlmala teslim eylediğini dermeyân etmiş ise de mezbûre Despino 9 Cemaziyelevvel sene 84 tarihli bir kıt'a hüccet-i şer'îye bil-ibraz ispat eylemiş [114] olduğu gibi 29 Mart sene 66 tarihinde merkûm Yorgi ile malûm'ül esâmî eşhas tarafından gûzeşte yazılıp ibraz ve ârâ eylediği bir kıt'a mektupta (yetimlerin akçasının gönderilmesi iş'ar olunmuş ise de yetimler hakkında hayırlı olsun ve akçaları zâyî olmasın diye bu tarafta münasip gûzeşteli tahvillere rabt ile mu'teber adamlara ikrâz olunduğundan ve tarafınıza gönderilir ise telef olacağı âşikar bulunduğundan gönderilmeyeceği ve yetimleri akça fâiziyle açıktan üç bin gurus layıkıyla idare edeceğinden asla para gönderilmesi câiz olmayacağı ve bir de yetmiş liralık poliçeniz gelmiş ise de yetimlerin menfaati için şimdilik gönderilmeyip ona göre idare ederler) ibareli mûnderiç görünmüş olmasıyla buna ne diyeceği merkûm Yorgi'den soruldukta bu mektup kendi tarafından yazılmayıp müteveffa Yordan tarafından yazıldığı sırada kendisi sâir kesânla beraber şahit makamında imza etmiş olduğunu ve mektub-ı mezkûrda yetimlerin başkaca irâdları denilen üç bin gurus hakkında malûmâtı olmadığını ve plançoda muharrer tahvillerden bir kıt'asının bedeli olan beş bin gurus kendisinin borcu olup beş bin gurusluk bir kıt'asını mukaddema mezbûre Despino'ya verdiğini ve dört kıt'asından on yedi bin beş yüz yetmişbeş gurus bil-tahsil mezbûrenin keşide eylemiş olduğu poliçeler bedelatını ifâ ve küsur yirmi yedi bin sekiz yüz kuurşluk iki kıt'a tahvil ile Tuzla'da kâin bir bâb dükkânın temeskünü bir buçuk sene mukaddem beytûlmala teslim ve î'tâ eylemiş idüğünü beyan ve mezbûre Despino dahi poliçeler bedelatı on yedi

bin guruştan ibaret olup bunun on bin guruşu zâil plançodan tenzil olunmuş ve yedi bin guruşu Yorgi'nin ikâmet etmekte olduğu mağazadan hisselerine ait olan kiraya mahsûben alınmış olduğunu ve sâlifül-beyan mektupta muharrer üç bin guruş yetimlerin irâdî işbu kiradan ibaret olup merkûm Yorgi ise on iki seneden beri mağazada oturmakta olduğundan mezkûr yedi bin guruş ba'del tenzil kiradan dolayı yirmi bu kadar bin guruş daha matlûbuları olduğunu ve zikrolunan mektupta muharrer Yorgi'nin imzası şahit makamında olmadığı gibi plançoda muharrer olan imzası mûcibince fâizli tahvilatı î'tâ veyahut güzeşteleriyle beraber bedellerini ifâyâ mecbur olup beytûlmale veyahut âherine her ne vermiş ise geri alabileceği cihetle kendisi beytûlmale tanımayıp mezkûr planço ve mektup mûcibince hakkının tahsili ve kiradan dolayı olan matlûbunun dahi istifası iddiasında bulunduğunu irâd ve ityân etmesine cevaben merkûm Yorgi dahi mezkûr mağazada ol miktar müddet ikâmet etmiş ve halâ etmekte bulunmuş ise de bunun senevi kirası ancak üç bin guruştan ibaret olduğu halde tesviye-i tarik sırasında mağazanın inşasına kendi kesesinden otuz bin guruş sarf edilmiş olduğundan mağaza kirasından dolayı kendisi alacaklı olup borçlu olmadığı cihetle polîçe bedelatını tahvilat-ı mezkûre bedelatından ifâ ve küsur tahvilleri beytûlmale teslim ve î'tâ edip kendisinin yalnız beş bin guruş borcu kaldığını ve bu maddenin rû'yeti mahkeme-i ticarete ait olmadığını tezkâr ve Despino dahi mağazanın senevi yedi bin guruş kiraya tahammülü olduğunu ve dükkânın temeskünü ahz ve teslim ettiğini ihtar etmesi üzerine keyfiyet ledel-tezekkür sâlifül-beyan planço ile mektubun meâllerine nazaran Yovan'ın hîn-ı vefatında veresesinin intikal eden mâ güzeşte altmış sekiz bin yüz altmış altı guruş matlûbat hemşehrileri bulunan tüccardan bazı kesân marifetiyle bazı tüccara idane ve ikraz olunmuş [115] tahvilat-i mehûzeden on bin sekiz yüz doksan beş guruş teslimat ba'del tenzil bâki elli sekiz bin yetmiş dört guruşluk tahvil ve akça merkûm Yorgi'ye teslim olunarak imzasıyla mûmzi bir kıt'a planço ahz ve hıfz edilmiş olduğundan ve tüccarın istikrazat-ı vakalarıyla o makule istikrazat tahvilatını ahz ve teslim ile akça işletilmesini taahhüd eyleyen tâcir aleyhinde olacak iddianın rû'yeti mahkeme-i ticarete ait olduğu misillü zikrolunan akça güzeşte ile işletilmekte olup fâizi ve üç bin guruşluk başkaca irâdları ile yetimlerin idare olunacakları müddeî aleyh Yorgi vesâire kesân tarafından mâruz-zikr mektupla mezbûre Despino'ya iş'ar olunmuş olduğundan merkûm Yorgi'nin mezkûr tahviller yedinde emanet olduğu halde beytûlmale veyahut başka bir yere teslim ettiğine dair olan iddiası mücerred fâiz vermemek ve bu sûretle mebâliğ-i müddeâ bahâ bilâ güzeşte kullanmak maksadına mübteni olduğu anlaşıldığından merkûmun mu'terif olduğu beş bin guruştan mâadası için berâat-i zimmeti hakkında vâki' olan defa-i meşrûhu kabule şâyân görülemeyip zikrolunan elli sekiz bin yetmiş dört guruştan müddeî nin mehûzu olan bir kıt'a tahvil ile güzeştesi ba'del tenzil bâki kırk dokuz bin altı yüz otuz dört guruşluk altı kıt'a tahvilden müddeî aleyhin beş bin guruşluk tahvilli bedeliyle doksan altı aylık fâizi olan min hays-ül mecmû' on üç bin yedi yüz altmış dokuz guruşun nakden ve küsur beş kıt'a güzeşteli tahvilin dahi aynen veyahut fâiziyle beraber bedeli olan yetmiş üç bin altı yüz seksen bir guruşun kezalik nakden bil-tahsil mezbûre Despino'ya teslimi ve merkûmun emanet nezdinde bulunan kahve temeskünün dahi merkûmeye î'tâ ettirilmesi ve mezbûrenin iddia eylediği mağaza hissesi kirası ile

Yorgi'nin dermeyân eylediği mesârif-i inşâiye keyfiyeti umûr-ı ticariyeden olmadığından bunun dahi Şehremanetine havalesiyle beraber işbu mağaza kirasına mukâbil alınmış olan yedi bin gurusluk plançolar bedelatı tebeyyün edecek mağaza kirası miktarından mahsûb olunmak üzere şimdilik açıkta bırakılması hususlarına hükm ve i'lâm olunmuş olduğu halde merkûm Yorgi hükm-i mezbûru kabul etmeyip keyfiyetin istinafen rü'yetini istid'â ve ol bâbda î'tâ eylediği lâyhada senedat-ı mebhûsenin planço mûcibince kendisine emaneten teslim olunduğu ve mağazanın mesârif-i inşaiyesinden dolayı on bir bin ve mezbûrenin keşide eylediği dört kıt'a planço bedelatı olan on iki bin yüz otuz buçuk gurus ki cem'an yirmi üç bin yüz otuz buçuk gurus kâime akça matlûbu bulunduğu cihetle tahvilat-ı mezkûreden dört kıt'asının kâime olarak bedellerine fâizi olan on yedi bin beş yüz yetmiş beş gurusu mukaddema bil-istifa beş bin beş yüz elli dört buçuk gurus kâime akça ile diğer üç kıt'a planço ve evrak-ı sâire mûcibince muahharan dahi mezbûreye ikraz eylediği sekiz bin kırk gurus ki cem'an on üç bin beş yüz doksan dört gurus matlûbu kalmış ve kûsur üç kıt'a tahvilden bir kıt'asını mezbûreye ve iki kıt'asını bâ ilm-ü haber beytûlmaile teslim etmiş olduğunu ve kendisinin işbu iki kıt'a senedi beytûlmaile teslim etmesi mezbûrenin kefâlet-ı ârâsıyla cânib şer'î şer'ifei temin edememesinden nâşi eytâmı gadrden vikâye maksadına mübteni idüğünü ve mezbûrenin keşide eylediği plançoların tarihi Yordan'ın vefatından muahhar olduğu halde bunların on bin gurusu Yordan tarafından verilen plançodan tenzil olunmuş diye mezbûrenin vâki' olan **[116]** ifadesinin istimâ' olunması mugayir-i hakkaniyet olduğu gibi kûsur planço bedelatı mezbûrenin ikrârı altında iken henüz sabit olmayan mağaza kirasına mukâbil açıkta bırakılması ve mamâfih tahvillerin bedelatına fâiz-i hesap olunup plançoların bedelatına fâiz-i hesap olunmaması mugayir-i nizam olduğunu ve halbuki mağazanın üç hissede ikisi kendisinin ve bir hissesi eytâm-ı merkûmenin olup kendi hissesinde ikâmet etmekte olduğundan yetimlerin mağazada olan hissesi kendisine icâr olunmuş ise kontrat senedi ibrâz olunmak lazım geleceğini ve kendisinin deyni olan beş bin gurusun güzêştesine dahi güzêşte yürütüldüğünü iş'âr ve mezbûre Despino'nun verdiği cevap lâyihasında dahi vesâyeti cihetle zikrolunan senedleri mukaddema bil-defaât Yorgi'den istemiş ise de vermediğini ve yetimlerin nafakası için keşide eylediği plançoların bedelatı altmış iki sene-i milâdiyesinden altmış dokuz senesine değin yedi sene zarfında ceste ceste alındığı cihetle bu müddette işlemiş olan mağaza kirasından hisselerine isabet eden miktarı mütecaviz olmadığından zikrolunan plançolar için tahvilât-ı mezkûre bedelatının tahsil ve istifâsına mecburiyet hâsıl olamayacağı misillü mağazanın hedem ve inşası altmış iki senesinde vâki' olup tarih-i mezkûrda ise bedel-i icârdan merkûmun zimmetinde başkaca on üç bin beş yüz gurus icâre mevcûd idüğünü ve yetimlerin idaresi için tahvilât-ı mezkûre hâricinde senevi üç bin gurus irâdları olup tahvilât-ı mezkûre bedelatı tüccar zimmetinde mâ güzêşte terakkî etmekte bulunduğunu merkûm Yorgi defaâtla ve tüccar Museber? ile kendisine ihbar ve bunu sâlifüzzikr mektubuyla dahi taahhüd ve iş'ar etmiş ve iş'ârı mûcibince mağaza kirasından dolayı senevi üçer bin gurusdan on iki buçuk sene zarfında otuz yedi bin beş yüz gurus matlubları terâküm etmiş iken şimdi plançolarla mesârif-i inşaiyeyi tahvillerden tahsil ve istifa ettim demesi vâhi olduğu ve senedat-ı mezbûrenin güzêşte hesabı tetkik olunur ise kendisinin iki bin beş yüz yetmiş bir gurus

daha alacaklı çıkacağını izbâr eylemiş ve tarafeyn indel-muhâkeme her biri lâyihası mündericâtını tekrar ile beraber merkûm Yorgi'nin planço olmak üzere ibrâz eylediği evraktan beş kıt'a senedde muharrer imza kendi imzası ve derûnlerinde mestûr altmış bir lira ile dört bin yüz yedi gurus makbuzu olduğunu mezbûre Despino ikrarıyla derûnunda imzası olmayan yirmi üç liralık senedle üç kıt'a mektubu inkâr etmesiyle bunları ispat etmesi Yorgi'ye teklif olundukta ispatı olduğundan keyfiyetin istintaka havale olunmasını ve mezbûrenin ikrâr eylediği altmış bir lira kâime vakti teslim olduğundan ol vakit liranın fiyatı kaç gurus ise ona göre hesap olunmak lazım gelir iken birinci mecliste buna dahi dikkat olunmadığını tezkâr eylemiş ve bu esnada merkûm Yorgi'nin î'tâ eylediği arzuhal üzerine Maliye Nezaret-i celilesinden yazılıp gönderilen 3 Recep sene 88 tarihli tezkerede dahi varisi gâib olmak hasebiyle terekesi beytûlmal cânibinden tahrir olunmuş olan müteveffa Yovan'ın manav İskender ve bakkal Vasil zimmetlerinde olan alacağının iki kıt'a tahvili Yorgi'den ahz olunarak bedelâtı bulunan yirmi bin sekiz yüz yirmi bin sekiz yüz guruştan kâime farkı bil-tenzil küsurunun medyûnân merkûmândan tahsil ile terekeye ilave ve idhâl ve tahvilât-ı mezbûrenin eshâbına red ve îsâl kılındığı muharrer bulunmuş ise de merkûm Yorgi'nin ârâ eylediği beytûlmal kassamının [117] 13 Cemaziyelevvel sene 86 tarihli ilm-ü haberde yalnız mezkûr iki kıt'a senedin Yorgi'den alındığı ibaresi murakkim bulunduğundan işbu senedler merkûm Yorgi'den soruldukta beytûlmal kassamında olduğu ve ilm-ü haber tarihinde icmâl odasına verildiği cevabını vermiş olmasıyla ve merkûm Yorgi ile kesân-ı sâire tarafından mezbûre Despino'ya yazılmış olan sâlifüzzikr mektup dahi ledel-mütâlâa senedat-ı mezbûrenin kâffesi işlemekte olduğu muharrer bulunmasıyla keyfiyet ledel-tezekkür senedat mebhûs-ı anhâdan eğer ki iki kıt'asının eshâbına red olduğu nezaret-i müşarûnileyhânın tezkeresinde münderiç ise de merkûm Yorgi işbu senedlerin beytûlmale verildiğini beytûlmal kassamının ilm-ü haberiyle tebeyyün ettirmiş ve bunlarla küsur-ı senedatın şâmil olduğu mebâliğin fâizi işlemekte olduğu sâlifüzzikr mektubuyla müteahakkık bulunmuş olduğundan mezkûr iki kıt'a tahvili beytûlmaldan alıp mezbûreye vermesi veyahut bedelini eda etmesi lazımeden bulunduğu gibi senedat-ı mezbûrenin cümlesine mektub-ı mezkûr mûcibince teslimi tarihine kadar fâiz yürütülmesi merkûm Yorgi kâime vaktini geçirmiş olduğundan senedleri aynen vermediği sûrette bedellerini nakden ifâ etmesi lazımeden bulunmuş olduğuna ve iddia ettiği teslimattan altmış bir lira ile dört bin yüz yedi gurusu Despino ikrâr ve küsurunu inkâr edip bunları Yorgi ispat edememiş ve yemin dahi talep eylememiş ve mezkûr altmış bir liranın kâime vaktinde teslim olduğu indel-tetkik anlaşılarak bunların kâide ve emsaline tevfikân hesap edilmesi dahi iktiza-yı hâlden görünmüş idüğüne binâen derece-i evveli i'lâmının beytûlmale verilmiş olan senedle açıkta bırakılan planço bedelleri hakkında olan fıkraları ıslak ve küsuru tasdik olunarak ol bâbda yapılan hesap mûcibince merkûmun bâ sened zimmeti görünen on iki bin yetmiş beş gurusun kendisinden tahsili ve bâki beş kıt'a güzeşteli tahvilswn ikisinin beytûlmale teslimi tarihine ve üç kıt'asının 30 Kanunusani sene 871 tarihine değin fâizleri zam olundukta yetmiş üç bin yüz yetmiş sekiz gurusâ bâliğ olduğundan işbu beş kıt'a tahvili aynen teslim ve î'tâ edemediği sûrette mebâliğ-i mezbûreyi dahi baikaca ifâ etmesi ve kahve senedini dahi î'tâ eylemesi ve mağaza kirası bahsine gelince merkûm Yorgi'nin

bunda müddet-i medîde ikâmet eylediği tarafeynin ifade ve tasdikinden anlaşılıp bundan dolayı mezbûrenin her halde matlubu olmak lazım geleceğine ve mesârif-i inşaiye keyfiyeti meçhul bulunduğuna mebni zikrolunan mağaza kirasıyla mesârif-i inşaiyesi maddesinin tetkik olunmak üzere Şehremanetine havalesi ile bunun mukâbilinde alınmış denilen yekûnû on üç bin sekiz yüz altmış iki guruştan ibaret bulunan planço bedelatının tebeyyün edecek mağazanın kirasından mesâîrf-i inşaiye bil-hesap fazlasından tenzil olunmak üzere şimdilik açıkta bırakılması hususlarına ve müstenif-i merkûm Yorgi'nin küsur itirazları akvâl-ı mücerrededen ibaret olmakla şâyân-ı istimâ' olduğuna karar verildiğini mübeyyin bulunmuştur.

Merkûm Yorgi'nin lâyiha-i itiraziyesinde tahvilât-ı mezkûrenin beş bin guruşluk bir kıt'asını mezbûreye î'tâ ve dört kıt'asının bedelatı olan on beş bin beş yüz yetmiş guruşu bil-tahsil planço bedelatını ifâ edip mezbûre zimmetinde dört bin yüz altmış bir guruş fazla matlubu kaldığı ve küsur yirmi bir bin sekiz yüz guruşluk iki kıt'a tahvili eshâbının istid'âsı ve beytûlmalın emr ve tenbihi ile bil-zarure [118] teslim mecbur olduğu ve yüz yirmi sehm itibariyle seksen sehmî kendisiyle ortağının ve kırk sehmî eytâm-ı merkûmenin mülkü olan mağaza dahi altmış iki senesinde hedem/hedm olunarak olunan tenbihat üzerine kırk bin guruş sarf ile inşa edilmiş olduğundan meblağ-ı mezbûrdan eytâm-ı merkûme hissesine on üç bin bu kadar guruş ait olduğu halde dîvân-ı istinâfın tahvilât-ı mezbûrenin aynen veyahut bedelen kendisinden tahsiline karar vermesi ve mezbûrenin inkâr ettiği plançoların imzası mahalli muhbirinin tasdiki altında olup bu makule tasdikli imzasını inkâr edenlerin bâb-ı zaptiyyeye irsâli emsâli iktizasından ve kendisi bil-istintak isbât-ı müddeâyâ muktedir iken bu bâbdaki ifadesinin dahi istim'a olunmaması ve bir de dîvân-ı istinâf mezbûrenin ikrarı altında bulunan plançoların güzeştesini beytûlmale teslim olunan senedlerin bedelâtıyla beraber tenzil ve mahsûb edeceğine karar verip tebliğ etmişken muahharan karar-ı mezkûru geri alarak mezkûr planço bedellerinin bir gûna kontrat ve senede müstenid olmayan icâre iddiasına mukâbil açıkta bırakması mugayir-i usûl ve nizam olduğu gibi hükm-i mezkûrun esas olan mektup Yordan'ın vekâleti hengâmında yazılıp kendisi sâir şahitler sırasında vaz'-ı imza etmiş olduğundan ve mezbûre Despino mukaddema beytûlmal huzurunda vesâyetini ispat edemeyip müteveffanın veresi dahi hem yetim ve hem de gaib olmak cihetiyle nizam-ı mahsus iktizâsınca beytûlmal memuru senedleri istemeye ve kendisi dahi î'tâyâ mecbur olarak bunların bedellerinin dahi medyunlardan bil-tahsil eytâmın defter-i kassamına idhâl olduğu Maliye Nezareti'nin tezkeresiyle müsbit olduğundan gerek memur-ı mûmâileyhin ve gerek medyunların celbiyle i'lâm-ı mezkûrun bil-tetkik nakzı istid'a olunmuştur.

Merkûme Despino'nun cevap lâyihasında dahi senedat ve teslimatın miktar ve keyfiyeti ve bu bâbda ibrâz edilen evrakın meâli dîvân-ı istinâf i'lâmında münderiç olmakla bunların tekrarına hâcet görülmeyp fakat merkûm Yorgi senedatın ve fâizleriyle beraber bedellerinin kendisinden mutâlebe olunacağını istihbar eylediği anda hemen bir takrib istid'â tertib ettirerek beytûlmale parayı teslim etmeye müsare'at eylemiş olduğu

tevâtûren malum olmakla beytûlmal tarafından mezkûr senedlerin cebren kendisinden alındığına dair olan ifâdatı bi esas olduğu gibi mağaza kirasıyla mesârif-i inşaiye ve teslimatına mütedair bulunan karşılık iddiası ait olduğu mahkemede indel-tetkik kararlaştırılacak mevâddan bulunduğu ve inkâr olunan imzanın ispatı dâvayı rü'yet eden mahkemede alabilip merkûm ise bunu ispat edememiş ve yemin dahi talep etmemiş idüğünden ve mağaza kirasından matlubu olduğu merkûmun ikrarıyla sabit olup ancak ona mahkeme-i ticarette bakılamamış olduğundan planço ile alınan akçanın güzesteşi akçadan tenzil olmayıp kiradan olan fâizsiz matlûba karşı bırakılması her halde muvâfık usûl ve adalet idüğü ve mektubun derece-i kuvveti indel-mütâlaa malûm olacağı misillü merkûm Yorgi'den mutâlebe olunan şey mücerred imzası mûcibince aldığı akça ve senedleri iade veyahut fâizleriyle bedelatını ifâ etmesinden ibaret olup kendisi bâ hüccet şer'îye eytâmın vasisi olmak cihetiyle bu mutâlebeye hâiz olduğu ve bunda beytûlmalın vezâifine dokunur bir şey olduğu ve velhasıl merkûm Yorgi imzası mûcibince ifâ-yı taahhüd etmeyip de kendisini senelerce uğraştırması ve parayı fâizsiz kullanmak ve akçayı bilâ-fâiz kâime hesabıyla kendi kendine beytûlmal verip de güya berâ'et zimmetini istihsal eylemek gibi [119] harekâtı mûgayir-i adl ve insaf bulunduğu beyanıyla i'lâm-ı mezkûrun tasdik olunması beyan kılınmıştır.

Tarafeyn daireye istenildikte merkûm Yorgi bizzat ve Despino tarafından Hasan Fehmi Efendi bâ sened-i musaddak vekâleten gelmeleriyle ledel-isticvab her biri lâyihası mündericâtını tekrar etmiş ve sâlifül-beyan planço ve mektup ve beytûlmal kassamının ilm-ü haberi sûretleri ahz ve mütâlaa olundukta bunlardan plançonun mündericâtına nazaran senedat mebhûs-ı anhânın merkûm Yorgi'ye emaneten teslim olduğu ve mektubun meâli dîvân-ı istinâf i'lâmında hikâye olduğu sûrette olup fakat Yordan ve Yorgi ile beraber on iki kişi tarafından müştereken tahrir ve bir sıra da vaz'-ı imza kılındığı anlaşılmış olmasıyla icabı müzâkere olunacağı sırada merkûm Yorgi tarafından bil-î'tâ daireye havale buyrulan üç kıt'a arzuhalde sâlifül-beyan iki kıt'a senedin beytûlmal teslim ve î'tâsında kendisinin sun' ve müdhal olmayıp eshabı tarafından beytûlmal vukû bulan müracaat üzerine kendisi celb ve tasdik olunarak cebren elinden alındığı ve gerek bu kaziyeyi ve gerek kendisine bir para fâiz î'tâ etmediklerini senedat-ı mezbûrenin eshabı olan İskender ve Vasil dahi mûterif bulundukları cihetle beytûlmal kassamıyla medyûn-ı merkûm'an dahi daireye celble tahkik-i keyfiyet olunması istid'â kılınmış olduğundan beytûlmal kassamıyla merkûmân İskender ve Vasil'in daireye celb ve davet olunmalarına karar verilmişti binâenaleyh beytûlmal kassam başkâtibi Numan Efendi ile merkûmân İskender ve Vasil dahi daireye davet olunarak evvel emirde efendi-i mûmâileyh gelmiş olduğundan vukû-i hal kendisinden istifsar olundukta mezkûr iki kıt'a tahvilin cânib beytûlmal alınması için merkûm Yorgi hakkında bir gûna cebr ve tazyîk vukûnun aslı olmayıp merkûmla medyûnların beytûlmal müracaatla eshabı gaib ve eytama ait senedler olduğunu beyan etmeleri ve müteveffâ Yordan'ın terekesi akdemce cânib beytûlmadan tahrir olunmuş olması ve mezbûre Despino'nun vesâyeti beytûlmalca meçhul olup gerek Yorgi'nin ve gerek medyûn-ı merkûmânın dahi haber vermemeleri cihetle mezbûre mâruz-zikr ilm-ü haber tarihinde Yorgi'den alınarak

bedelleri olan yirmi bir bin bu kadar gurus bilâ-fâiz ahz ve istifa ile senedatın eshâbına iade olunduğunu dermeyân etmiş ve muahharan merkûmân Vasil ve İskender dahi daireye gelerek isticvab olundukta zikrolunan senedler müddet-i medîde Yorgi'nin yedinde kalıp meydanda sahibi olmadığından nâşi kendilerinin beytûlmaile vukû-i müracaatları üzerine merkûm Yorgi celb ve tazyîk olunarak senedatın alındığını ve borçları fil-vâki' fâizli olduğu halde beytûlmaile fâiz vermeyip yalnız re'sûlmadan kâime farkı bâ'del-tenzil küsurunu î'tâ ile senedleri ahz ettiklerini beyan ile beraber merkûm İskender kendi nâmına olan senedin bedeli esasen kendisinin deyni olmayıp kendi kefâletiyle diğer iki kişinin borcu olduğunu ilave-i makâl etmiştir.

Bunun üzerine tarafeyn bit-tekrar daireye istenildikte merkûme Despino bizzat Yorgi dahi bâ sened-i musaddak vekil tayin eylediği Eftim Bodos ile birlikte gelmeleriyle kâtib-i mûmâileyhin ve medyûn-ı merkûmânın sûret-i ifadeleri kendilerine bil-tefhim bu bâbda daha bir diyecekleri olup olmadığı sual olundukta ifâdat-ı sabıkalarını tekrarla beraber merkûm Yorgi sıdk ifadesini müeyyid buna göre Maliye Nezaret-i celilesinden tezkere gelerek icrâ cemiyetine havale olduğundan tezkere-i mezkûrenin dahi celb ve mütâlâa olunmasını ve dîvân-ı istinafta ibrâz eylediği plançolardan Despino'nun inkâr eylediği iki kît'asının imzaları **[120]** mahalli muhbirinin tasdiki altında olduğundan bunları ispat etmek için keyfiyetin bâb-ı zaptiyye havalesi iktiza edeceğini tezkâr ve Despino dahi merkûmân İskender ve Vasil'in ifadeleri hilâf-ı vâki' olup bunların Yorgi ile müttefik olduklarını ve kendisinin vasi olduğunu bildikleri halde vesâyetinde beytûlmaile malûmât vermemeleri mücerred Yorgi ile bil-ittifak fâizi çürütmek maksadına mübteni olduğunu ve planço denilen iki kît'a varakada kendisinin imzası olmadığını ittiyat etmeleriyle zikrolunan tezkere icrâ cemiyetinden getirilerek mütâlâa olundukta mündericâtı dîvân-ı istinaf i'lâmında münderiç olan tezkerenin aynı olup Yorgi'nin ifadesi veçhile senedat-ı mezkûrenin elinden cebren alındığına dair derûnunda bir bahs ve işaret görülemediği misillü mezkûr iki kît'a planço sûretleri dahi Yorgi'den alınıp mütâlâa olundukta bunların biri Yovan'ın kızları Busmati? ve Kostandi ve diğer Hristo imzasıyla mümzi olarak mezbûre Despino'nun imzası olmadığı anlaşılmıştır.

Tafsilât-ı mebsûte üzerine keyfiyet ledel-müzâkere merkûm Yorgi'nin şifâhen ve tahriren vâki' olan itirazatı üç kaziyeden ibaret olup bunun birincisi eytâm-ı merkûmenin altı kît'a fâizli tahvili emanet tarikiyle kendisine teslim olunmuş ve bunlardan dört kît'asının bedelatını bir miktar fâizleriyle beraber ahz ve istifa ederek merkûme Despino'nun keşide eylemiş olduğu planço bedellerini ifâ ve diğer iki kît'asını dahi mecburen beytûlmaile teslim ve î'tâ eylemiş olduğu ve eytâm-ı merkûmenin işbu tahvilleri fâiziyle işlemekte olup nafakaları için başka irâdları olduğuna dair olan mektup Yordan tarafından yazılıp kendisinin bu mektuba vaz'-ı imza etmesi şahit makamında olarak bu bâbda bir gûna taahhüdü olmadığı halde senedat-ı mezbûreyi aynen veyahut fâizleriyle beraber bedelen î'tâ etmesine hükm olunması kaziyesidir.

Mektub-ı mezkûrun fil-vâki' senedat-ı mezbûrenin kendisine teslim olunmazdan evvel yazılmış olduğu tarihten müsteban ise de bunda müteahhid ve şahit imzaları tefrik

olunmayıp kendisiyle Yordan vesâire bu hususa malûmâtı olanlar tarafından yazılıp bir sıra da vaz' olunmuş ve metninde eytâm-ı merkûmenin senedleri fâizle işlemekte olduğu çocukların nafakasına kifâyet edecek başkaca irâdları olduğu muharrer bulunmuş olup şu halde kendisinin buna malûmâtı olduğu ve senedat-ı mezbûre bir müddet sonra planço ya rabt olunarak fâiziyle beraber kendisine emaneten devir ve teslim olunduğu ve eytâm ve merkûmenin başkaca irâdları denilen şey dahi kendisiyle müştereken mutasarrıf olup yalnız kendisinin ikâmet eylediği dükkân kirasından ibaret olarak mezkûr dükkân hisselerinin bedel-i icârı dahi planço bedelatını mütecaviz olduğu halde planço bedellerini irâd-ı mezkûre mahsûb etmeyip de mezbûre Despino'ya malûmât vermeksizin yedinde emaneten mevdû' olan fâizli tahvilâtın ber minvâl-i muharrer dört kıt'asının bedelatını tahsil ederek fâizlerini çürütmesi her halde tazmin etmesini müstevcib olacağı misillü senedat-ı mezbûre 1 Mayıs sene 862 tarihinde kendisine teslim olunmuş ve merkûme Despino 9 Cemaziyelevvel sene 84 tarihinde bâ hüccet şer'îye eytâm-ı merkûme üzerine vasi nasb ve tayin kılınmış olduğu halde diğer iki kıt'a senedin dahi altı yedi senelik fâizini aramayarak ve bu bâbda vasi-i merkûmeye malûmât vermeyerek mezkûr senedleri beytûlmaile teslim etmesi (Bakiyyesi sonra)

2.12. Cerîde-i Mehâkim 12. Sayı Transkripsiyonu⁴⁴

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Cemaziyelevvel	Sene	(Pazartesi)	Haziran Rumi	Sene	Sayfa
12	12	1290		20	1289	121

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâabadı)

Ve beytûlmaile dahi mezbûrenin vasi olduğunu söylemeyip hakikat hâli ketm ile yedi sekiz senelik fâizinin çürütmesine sebebiyet vermesi yolsuz görünmüş ve bu bâbda kendisinin cebr ve tazyîk olunduğuna dair olan iddiası dîvân-ı istinafta vâki' olmadığı gibi bunun sümm'et tedârik bir şey olduğu kassam kâtibinin ber veçhe muharrer vâki' olan ifadesiyle dahi mütehakkık bulunmuş olduğundan ve mamâfih kendisinin mezkûr iki kıt'a tahvilin fâizlerini medyunlardan arayabileceğinden bu bâbda olan itiraz nakzı mûcib görülemediştir.

İkincisi mezkûr mağazanın inşasına tarafından kırk bin guruş sarf olunarak bundan eytâm-ı merkûme hissesine on üç bin yüz guruş ait olduğu ve bu da kiraya mukâbil bir

⁴⁴ CM., Nr. 12, H. 12 Cemaziyelevvel 1290/M. 8 Temmuz 1873.

şey olduğu halde mezbûrenin ikrârı altında bulunan plançolar bedelatı senedatin bedelinden mahsûb olunmayıp bir gûna kontrat ve senede merbût olmayan icâre hissesi bedeline mukâbil açıkta bırakılması keyfiyettir.

Mezkûr planço bedelatının ber minvâl-i muharrer fâizli senedata mukâbil olmayıp mektub-ı mezkûr mûcibince eytâmın başkaca irâdları denilen mağaza kirasına mahsûb olunması taht-ı hükm alındığına ve mesârif-i inşaiye iddasının rû'yeti ve mağaza kirasının tahkik miktarı dîvân-ı istinafa ait olmadığına ve kendisi mezkûr mağazada mukim olduğu ve elân ikâmet etmekte bulunduğu halde eytâm-ı merkûmenin hissesi için bir kontrat yapılmamasından dolayı hisse-i mezkûre kirasını vermemesi lazım gelmeyeceğine binâen dîvân-ı istinafin mağaza kirasıyla mesârif-i inşaiyenin tayin ve tetkik miktarı hissesini ait olduğu mahkemeye havale etmesi ve bâ'del-tetkik tebeyyün edecek matluba mahsûb olmak üzere mezkûr planço bedelatı açıkta bırakması yolunda bulunmuştur.

Üçüncüsü mezbûre Despino'nun inkâr eylediği plançoların imzası mahalli muhbirinin tasdiki altında olup bu makule tasdikli imzasını inkâr edenlerin li-eclil [122] istintak bâb-ı zaptiyye irsâli emsali iktizasında olduğu ve kendisi bil-istintak isbât-ı müddeâya muktedir bulunduğu halde bu bâbda olan iddiasının dahi istim'a olunmaması kaziyesidir.

Bâlâda beyan olduğu veçhile mezbûrenin kabul etmediği plançolar bir mektup ile bir plançodan ibaret olarak bunlarda kendisinin imzası bulunmamış ve bu misillü mevâd-ı hukukiyenin bil-istintak ispatı için müddeî aleyhin bâb-ı zaptiyye gönderilmesi gayr-i câiz olup işin ait olduğu mahkemede nizamem müddeî isbât-ı müddeâya mecbur olarak merkûmm Yorgi isbât-ı müddeâ edememiş olduğundan bu bâbda olan iddiası dahi esbâb-ı nakziyeden görülememiştir.

Binâberin dîvân-ı istinaf i'lâmının kânunen nakzını mûcib bir sebep olmamakla bil-tasdik hükmünün icrâsı ve şu halde mademki merkûm Yorgi beytûlmaile teslim olunan iki kıt'a senedin bedellerini beytûlmaile teslimine kadar işlemiş olan fâiziyle beraber î'tâya mecbur olup merkûmân İskender ve Vasil dahi işbu senedleri fâizli olduğu halde fâiz vermeyerek yalnız re'sûlmalını î'tâ ettiklerini makar ve mu'terif bulunmuştur hakikat hâlin ketm olunması üzerine beytûlmaile teslim olunmuş olan yirmi bir bin küsur guruş merkûm Yorgi'nin talep ve ahza ve senedat-ı mezbûrenin fâizlerini dahi merkûmândan talep ve iddia etmeye salâhiyeti olduğu misillü Despino'nun inkâr ettiği planço ve mektup bedelatından dolayı mezkûr planço ve mektupta imzası olanlardan dâva etmeye hakkı olacağından beytûlmaile olan mezkûr akçanın merkûm Yorgi'ye î'tâsı zımında keyfiyetin Maliye Nezaret-i celilesine iş'arı ve senedat-ı mezbûre fâizleriyle sâlifül-beyan iki kıt'a plançodan dolayı istid'â verdiği takdirde ait olduğu mahâle havale olunması hususlarına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz yüz elli iki buçuk guruş ile üç adet beyaz mecidiyenin Yorgi'ye rücû' etmek üzere merkûme Despino'dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olunmuştur.

(Deyn İçin Emvâl-i Gayrimenkulenin Fûruhtu Hakkında Nizamnamedir)

Birinci madde bil-icareteyn tasrif olunan müsakkafât ve müstagallat-ı mevkûfe ile arazi-i emiriye mahkumunbih olan deyn için medyûnun rızasına bakılmayarak emlak-ı sarfa gibi satılıp fakat medyûnun haline münâsib bir hanesi deyni için satılmayıp terk olunur medyûn erbâb-ı ziraattan olduğu halde hanesi idaresine kâfi miktar arazisi rehin olunmamış ve vekâlet devriye gibi bir kayıt altına girmemiş ise kezalik satılmayıp terk edilir ve bu veçhile terk olunacak arazinin miktarı dâvanın rü'yet olunduğu mahkeme marifetiyle tayin edilir.

İkinci madde medyûn gayrimenkulatının üç senelik hasılat- sâfiyesinin nizamen iktiza eden güzeşte ve mesârifiyle beraber deynini ifâya kâfi olduğunu ispat eder ve istihsalini dâyine havale eyler ise gayrimenkulatının fûruhtundan sarf-ı nazar kılınır.

Üçüncü madde mahkûmunbih olan matlubu havale tarikiyle kabul eden şahıs keyfiyeti medyuna tebliğ eyledikten sonra asıl dâyin gibi medyûnun emvâl-i gayrimenkulesinin fûruht olunmasını iddia edebilir.

Dördüncü madde medyûnun emvâl-i gayrimenkulesi istinaf olan hükümler üzerine fûruht olunamayacağı gibi gıyâben olan hükümlerde dahi itiraz müddeti mürûr etmedikçe satılamaz.

Beşinci madde dâyin alacağının ifâsını ve ifâ etmediği halde gayrimenkulatının zabt ve fûruhtu istid'âsına [123] kıyâm edeceğini mübeyyin bir ihbarname tanzim ve hüküm-i i'lâmının bir sûretini rabt ederek hükûmet-i icrâiye marifetiyle medyûnun kendisine veya ikâmetgahına gönderecektir.

Altıncı madde dâyin ihbarnameyi gönderdiği tarihten itibaren otuz bir gün geçmedikçe gayrimenkulatın fûruhtu dâvasına kalkışmayarak tarih-i tebliğinden itibaren aradan doksan bir gün geçmiş olur ise tekrar bir ihbarname gönderilecek ve bunun üzerine yine otuz bir gün geçmek lazım gelecektir.

Yedinci madde beşinci ve altıncı maddeler ahkâmının icrâsından sonra emvâl-i gayrimenkuleye hükûmet-i icrâiye tarafından bir memur-ı mahsus gönderilip vaz'-ı yed ettirilir ve bunun için iki nüsha olarak tanzim olunacak zabıt varakasinda hüküm ve i'lâmının hülâsa-i meâli ve tarihi gönderilen memurun keyfiyet-i memuriyet ve azimeti ve gayrimenkulatın nev' ve cinsi ve mevki-i hududu yani vaz'-ı yed olunan emvâl gayrimenkule han ve hane ve dükkân ve bu gibi akar ise bulundukları şehir ve kasaba ve kaza ile mahalle ve sokağın ismi ve kapısının numarası ve etrafındaki akarın nev' ve cinsi ve arazi ise vâki' olduğu kaza ve köy ve mahallin ismi ve dümenin? tahminen miktarı ve üzerinde ebniye ve eşcar var ise bunların adet ve nev'i ve i'lâmı veren mahkemenin ismi ve müddeî nin isim ve şöhretiyle ikâmetgahı tasrih olunacaktır.

Sekizinci madde müzâyede gününden yirmi bir gün evvel keyfiyet-i mahsus varaka ve gazeteler ile i'lân olup müzâyedenin icrâ olunacağı şehrin memmer mecmû'-ı nas olan mahallerine dahi birer i'lânname yapıştırılacaktır.

Dokuzuncu madde emr-i müzâyede altmış bir gün zarfında hitâm bulacak ve nihayet pey kimin üzerinde kalır ise müzâyede pusulasına hükûmet-i icrâiye tarafından muvakkaten karar dâde çekilecektir karar dâde tarihinden itibaren otuz bir gün zarfında lâ-akal yüzde beş zam vukû bulur ise tekrar müzâyede olup vukû bulacak zamâim mesârif-i aidesiyle beraber sonraki talibinden alınıp tasarruf senedatı emvâl-i gayrimenkulenin mensub olduğu daire tarafından verilecektir.

Onuncu madde müzâyede olunan gayrimenkul uhdesinde takarrür eden âdem-i iştirâdan nükûl eder ise emr-i müzâyede tekrar icrâ olup zuhur edecek zarar dâva masrafiyla beraber kendisinden tazmin ettirilecektir.

On birinci madde müzâyedeyi icrâ ettiren memurlar ve satılacak gayrimenkulâtın fûruhtuna hükûm eden mahkemenin memurîn ve a'zâsı pey sormayacaklar ve sorarlar ise kânunen mesul tutulacaktır.

On ikinci madde müzayedeye fesad karıştıran olur ise ceza kanunname-i hümayununun iki yüz on sekizinci maddesi hükmünce mücâzat olunacaktır.

On üçüncü madde müzâyede edilen gayrimenkulat hakkında tasarruf dâvası eden olur ise en sonra vukû bulacak karar dâdeden evvel dâva etmesi lazım gelecek ve iddiası sabit olmaz ise müzayedenin te'hirinden ve cihet-i sâireden dolayı zuhur edecek kâffe-i zarar ve ziyan tazmin edecektir fakat ömr-i meşru'a mebnî son karar dâdeden evvel gelip iddia edememiş olduğunu ispat eder ise muahharan dâva etmek hukuku sâkıt olmaz.

On dördüncü madde medyûnun gayrimenkulatını dâyin vakt-i muayyeninde sattırmak istemez ise diğer dâyinin işbu nizamname hükmünce fûruht ettirmeye hakkı olacaktır.

On beşinci madde gayrimenkulatın bir parçası eda-yı deyne kâfi ise medyûnun huzurunda istediği şeyler satılacak ve gıyâbı halinde fûruhtu medyuna menfaatli olanları fûruht edilecektir.

(Zeyl)

İşbu nizamnamenin tarih-i neşrinden mukaddem akd olunan [124] dîvân muahharan tecdîd-i sened olunmuş olsa bile hîn-i müdâyenede câri nizâmat-ı atıkaya tâbî olup onlardan dolayı gayrimenkulat hakkında olunacak muâmele nizâmat-ı sâbika-i mezkûreye tevfiğ olunur.

İrade-i seniyye tarihi fi 15 Şevval sene 1288 ve fi 15 Kanunuevvel sene 1287

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Sarra Matyos ile dîvân-ı temyiz a'zâsından Nerses Efendi beyinde tekevvün eden alacak dâvasına dair olup 9 Rebiyülevvel sene 87 tarihinde hukuk dairesine havale buyrulan merkûm Matyos'un bir kıt'a arzuhalı ve merbût dîvân-ı istinâf kararının sûret-i musaddakasıyla lâyiha-i itirazıyesi ve Nerses Efendi'nin bâ sened-i musaddak vekili olan Aznavur Seropa'nın lâyiha-i cevabiyesiyle görülen lüzum üzerine Ticaret Nezaret-i celilesinden bâ tezkere celb edilen bir takım evrak birleştirilerek cümlesi kırâat ve mütâlâa olundu.

Matyos'un arzuhalı 21 Muharrem sene 87 tarihiyle müverrah olup mefâdı mûmaileyh Nerses Efendi ile olan dâvalarına birinci meclis-i ticarette bakılarak lehinde verilen i'âmın hükmü dîvân-ı istinafta fesh ile aleyhinde karar verilmiş ise de bu kararı kabul edemeyeceğinden temyizen rü'yet-i dâva olunmasını hâvidir.

Karar-ı mezkûrun sûret-i musaddakasına bakıldıkta 6 Safer sene 87 tarihiyle murakkim olup metninde beyan olunan birkaç sebepten dolayı birinci meclis-i ticaret i'âmı hükmünün feshine karar verildiği ve talep olunan muhâsebe pusulası getirildikte i'âmı tanzim olunacağı ibâresi münderiç görülmesiyle dîvân-ı istinaftan verilecek i'âm ile birinci meclis-i ticaret i'âmını getirmesi merkûm Matyos celb ile beyan edildikte lehinde olan birinci meclis-i ticaret i'âmıyla mukâvele senedini dahi evrak-ı sâire ile dîvân-ı istinafa teslim eylediğini ifade etmiş ve esbâb-ı mûcibe gösterilerek birinci meclis-i ticaret i'âmının fesh edildiği dahi karar-ı mezkûrda muharrer bulunmuş olduğundan husus-ı mezkûrun temyizen rü'yetine karar-ı mezkûr derece-i kifâyede görülüp fakat birinci ticaret i'âmıyla mukâvele senedinin ve husus-ı mezkûre müteferri' evrak getirtilmesine lüzum görünerek dairenin kararıyla ol bâbda Ticaret Nezaret-i celilesine tastir olunan tezkere-i ileyh üzerine nezaret-i müşarünileyhâdan gelen cevapta birinci meclis-i ticaret i'âmıyla mukâvelenamenin ve husus-ı mezkûra müteferri' evrakın gönderildiği beyan olunmuştur. Evrak-ı mersûleden mezkûr birinci meclis-i ticaret i'âmı mefâdı mûmaileyh Nerses Efendi'nin sarraf Matyos'a havale etmiş olduğu maâşının mukâvele senedi sarraf-ı merkûm tarafından î'tâ olunmasıyla bâ'del-kırâa efendi-i mûmaileyhin vekili olan Nazar Agopyan isticvab olundukta mezkûr senedin imzası müvekkilinin ise de yazısı kendisinin olmadığını ve böyle akça olduğu halde kendisi memur bulunduğundan imza koymayıp mührünü vaz' edegeldiği beyan ve müddeî merkûm Matyos dahi efendi-i mûmaileyhin iki senelik maâşını ilerde almak üzere girip otuz bin gurusu verdiğini ve bil-rıza mezkûr sened mûcibince beynlerinde mukâvele vukû bulduğunu dermeyân eylemelerine mebni icabı ledel-müzâkere vekil-i merkûm imzayı tasdikten sonra def'a tasaddî etmiş ise de mezkûr iki senelik maâşı işlediği [125] halde müddeî merkûm Matyos'un ahz etmesi nizama muvâfık sûrette mukâveleye rabt edilmiş ve münâz'a vukûuna kadar on beş aylık miktarını dahi müddeî merkûm almış olduğu cihetlerle efendi-i mûmaileyhin mukâvele-i sâbıkadan nükul etmesi câiz olamayıp

işleyecek aylıkların dahi bir mantuk sened merkûm Matyos’a î’tâ ettirilmesi hükmünü hâvidir.

Mezkûr mukâvelename Ermeni el-ibâre olup evrak-ı mebhûsenin meyânında olan sûret-i musaddakası 26 Eylül sene 1867 tarihiyle müverrah ve Nerses Hosrof ve Odyan imzasıyla mûmzi olup metni dahi miktarı işbu senedin bâlâsında muharrer olduğu üzere tahsis buyrulmuş olan maâş âcizânemde yirmi dört aylık cem’an altmış dokuz bin beş yüz guruşa mahsûben yalnız altmış bin guruş Matyos Ağa Mezakiyan yedinden ahz olunup bâki kalan dokuz bin beş yüz guruş eylül maâşından itibaren maâş-ı âcizânemden üçer bin guruş tahsil olunur ise üç kıt’a senedimin geriye red olunacağını ve iki bin beş yüz guruştan ziyâde olmadığı sûrette bin beş yüz guruş alacak hakkım olacağını ve her ne sûrette olur ise olsun tahsil olunamadığı halde kendi tarafımdan bilâ vesîle güzesteşiyle meblağ bakayası te’diye olunacağını mübeyyin işbu senedim bil-imza yed-i merkûma î’tâ olundu ibâresini muhtevidir.

Dîvân-ı istinafin mârûl-beyan musaddak kararnamesiyle evrak-ı mersûle meyânında olan dîvân-ı mezkûrun mûmzi kararnamelerinin hülâsa-i meâlleri dahi mûmaileyh Nerses Efendi’nin vekili Seropa Aznavur ifadesinde müvekkilinin altmış dokuz bin guruşa fûruht edip nisfını ahz ile nisf-ı diğeri kaldığı halde maâş-ı mezkûr bil-terazi otuz bin guruşa satılmış denilerek müvekkilinin nesne mutâlebesine salâhiyeti olamayacağı birinci meclis-i ticaret i’lâmında gösterilmiş ise de bunda gabn-ı fâhiş olduğu gibi böyle işlemiş maâş hakkında olan mukâvele mugayir-i nizam olmasına mebni mukaddema tarafeyn istemiş olsalar fesh-i mukâveleyle bile salâhiyetleri olacağından bahisle i’lâm-ı mezkûr hükmünün feshini iddia ve müstenif-i ileyh dahi cevabında maâş-ı mezkûru efendi-i mûmaileyhin rızasıyla bâ sened mübâya’a etmiş olduğundan eğer ki alamamış olsa idi ne kendisi ve ne de Nerses Efendi nakz-ı mukâvele edemeyip bundan tevellüd edecek zarar zatına ait bulunduğu ve maâşlarının ol vakit iskontosu yüzde otuz beşten kırka kadar olduğunu beyan ve ityân etmiş ve husus-ı mezkûr dolaşık bir madde bulunmuş olmasına mebni keyfiyetin mümeyyizlere havalesi tezekkür olunarak tarafeyne tefhim olunduktan izhâr-ı muvâfakat etmeleriyle birer mümeyyiz intihâb ve tayin eylemelerine mebni keyfiyet mümeyyizlere ledel-havale tanzim ve î’â ettikleri bir kıt’a rapörtoda merkûm Matyos’un maâş-ı mezkûra mukâbil beher lira yüz on iki guruştan efendi-i mûmaikeyh otuz bin guruş vermiş ise de husus-ı mezkûr tüccar piyasasında sened alım satması kablinden olup memurînin maâş iskontoları ise yüzde on beşten yirmi beşe kadar icrâ olunmakta olduğundan bunda had-i vasat olan yüzde yirmiden iskontosu bil-hesap merkûm Matyos’un mukaddema verdiği para üzerine yirmi bin kûsur guruş daha efendi-i mûmaileyhe î’tâ etmesi ve buna da mukâvelenamede mestûr olduğu veçhile 17 Eylül sene 1867 tarihinden itibaren fâiz yürütülmesi gösterilmiş olmasıyla icabı ledel-müzâkere merkûm Matyos zikrolunan maâşı otuz bin guruşa **[126]** aldığını makar bulunmuş ve mukâvele senedinde ise tehlikenin cümlesi Nerses Efendi’nin üzerinde bırakılması ve bir mala sahip olacak kimse ol malın her bir tehlikesini üzerine almak umur-ı tabîiyeden iken merkûm Matyos kendi üzerine asla tehlike almaması cihetleriyle esasen mal sahibi

olamayacağından i'lâm-ı mezkûrun hükmü fesh edilerek mezkûr rapörtoda gösterildiği veçhile icabının icrâsına karar verildiğini mübeyyindir.

Merkûm Matyos'un lâyiha-i itiraziyesi 24 Safer sene 87 tarihini ve beş bend ile bir hatmeyi şâmil olup bunun birinci bendi Nerses Efendi'nin şehri iki bin beşer yüz guruştan beşi işlemiş ve on dokuzu henüz işlememiş olan yirmi dört aylık maâşını tarafeynin rızasıyla otuz bin guruş bedel medfû' ve makbuz üzerine satın aldığını ve on altı mah mürurunda aylıkların birden çıkması üzerine efendi-i mûmaileyh mukavelenin haricine çıkarak dâvaya kıyâm eylediğini mahkidir.

İkinci bendi husus-ı mezkûr şirket muhasebesi veya ilişkili bir şey gibi dîvân-ı istinafta mümeyyizlere bil-havale bunları verdikleri rapörto esas tutularak işe karar verilmiş ise de bunda mukâvelenenin haricine çıkılacak bir cihet olmadığını meş'ar/müş'ardır.

Üçüncü bend mefhumu mezkûr rapörtoda yüzde yirmi iskonto yürütülmesi kâfi olduğu beyan olunmuş ise de iskontonun miktarına kânun-ı ticarette sarâhat olmadığından karar-ı mezkûrun nizama gayr-i muvâfık bulunduğu misillü böyle işlememiş ve mukâbilinde teminat olmayıp taht-ı tehlikede bulunmuş ve maktu'an satılıp alınmış olan maâşı hakkında yüzde yirmi iskonto gösterilmesi mugâyir-i hakkaniyet olduğunu hâvidir.

Dördüncü bendi bir mâni zuhuruyla maâş-ı mezkûra destres olunamaz ise mûmaileyh mürâcaat edeceğine dair olan mukâvele icabınca tehlikenin efendi-i mûmaileyhe ait bulunmasına mebni mezkûr aylıkların sûret-i kat'iyede satın alınmamış idüğü gösterilerek mukâvelein dîvân-ı istinafta cerh edilmiş idüğünü hâkidir.

Beşinci bendde maâş-ı mezkûrun tahsiline muvâfık olunamadığı sûrette mûmaileyhe mürâcaat olunması lafzı kefâlet gibi bir teminat-ı kuvviye olmayıp öyle bir hal vukûuyla mûmaileyhe mürâcaat olundukta deynini te'diyeye muktedir olmadığı veyahut vefatı vukûunda terekesi borcunu ifâya gayr-i kâfi olduğu halde bunun tehlikesi tamamıyla kendisine ait olacağından dîvân-ı istinafta buralarının der hatır olunmamış idüğü gösterilmiştir.

Hatmesi medlûlu tarafeynin rızasıyla mün'akid mukavelenin cerhi ve mümeyyizlerin gösterdikleri iskonto kâidesi kânun-ı ticaretin hangi bendine müstenid olduğu anlaşılamadığından evrakının dîvân-ı mezkûrdan celbiyle ihkâk-ı hak olunması ve henüz taht-ı haczde olan iki aylık altı bin guruşun fâiziyle beraber mesârifatının ve zarar ve ziyasının tarafına teslimi beyanından ibarettir.

Buna cevaben Nerses Efendi'nin bâ sened-i musaddak vekili olan Seropa Aznavur tarafından î'tâ olunan 2 Cemaziyelevvel sene 86 tarihini ve dört bendi hâvi lâyihanın birinci bendi mü'kkeli Nerses Efendi maâşının otuz bin guruşa teminat olmak üzere alâ tarik-ül rehin sarraf-o merkûma teslim etmiş olduğunu müş'ardır.

İkinci bendi birinci meclis-i ticarete mezkûr pusulalar girdirilip sarraf-ı merkûma mâl eylediğinden [127] efendi-i mûmaileyhin alâkası kalmamış makâmında hükm olunmuş ise de sarraf-ı merkûm mezkûr pusulaları kırk beş bin guruşa aldığını söylemişken muahharan otuz bin guruş verdiği tebeyyün etmiş idüğünü mutazammındır.

Üçüncü bendi bir zimmeti fâhiş güzeşte ahz edebilmek için fâhiş fiyatla girmek nizam altında bulunan mahallin mütemmedine cümlesinde memnu bulunduğu gibi şer‘en dahi gabn-ı fâhiş kablinden bulunmuş ve usul-ı ticarete dahi mugâyir görünmüş idüğünü mübeyyindir.

Dördüncü bend medlûlu zikrolunan maâş-ı hazineden verildiği haşde tazminine mukâvelename mûcibince efendi-i mûmaileyh müteahhid bulunmuş ise de hîn-i mukâvelede işlemiş olan aylıkların istifâsında ıstibah kalmadığı cihetle bunun mâ fâiz tazmini için efendi-i mûmaileyh mesul olamayacağından şu halde mezkûr aylıklar sûret-i kat‘iyede satılmış gibi görünüp ancak mânen ve maddeten satılmış emlak gibi mezkûr pusulalar rehin verilmiş idüğünü ve işlememiş olan aylıklar dahi efendi-i mûmaileyhin malı ad olunamayacağından nâşi fûruhtuna salâhiyeti olamayacağı cihetle mukâvele senedinin hükmü mefsuh bulunduğu dîvân-ı istinafta ifade etmesi üzerine birinci meclis-i ticart i‘lâmının hükmü fesh ile rû‘yet-i muhâsebe zımnında teşkil olunan komisyona sarraf-ı merkûm dahi gelerek muhasebeyi bâdel-rû‘ye sulhen on bin guruş vermek istemiş ise de efendi-i mûmaileyh muvâfakat etmediğinden sulh maddesi geri kalmış ve sarraf-ı merkûm defâatle mezkûr komisyona gelmiş iken şimdi bunu kabul etmemesi yolsuz görünmüş olduğundan maâş-ı mezkûr ile gelen mesârifatının mâ fâiz tahsil olunması beyanından ibarettir.

Sarraf-ı merkûm ile efendi-i mûmaileyhin vekili Seropa Aznavur daireye celb edilerek isticvab olundukta tarafeyn lâyiha ve istid‘anamelerinde münderiç itirazat ve cevabı tekrar etmişlerdir.

Bunun üzerine icabı ledel-müzâkere vekil-i merkûm Aznavur Seropa’nın lâyihasının birinci ve dördüncü bendlerinde Nerses Efendi aylıklarının pusulalarını rehin tarikiyle sarraf-ı merkûma bırakmış olduğu muharrer ise de rehine dair mezkûr mukâvelenamede bir sarâhat görülemediği gibi vekil-i merkûmun şu ifadesini yine kendi lâyihasının üçüncü bendinde muharrer olan bir zimmeti fâhiş güzeşte ahz edebilmek için fâhiş fiyatla girmek usul-ı ticarete mugâyir olduğu ve şer‘en dahi gabn-ı fâhiş kablinden bulunduğu ibâresini çürütmül olmasına ve efendi-i mûmaileyhin hakkı henüz meçhul yani merkûm Matyos’a satmış olduğu aylıkların ne kadar müddet sonra tahsil olunacağı ve her birinin vâdesi duhûlünde kendisi berhayat olup memuriyetinde dahi bâki kalacağı hîn-i mukâvelede gayr-i malûm iken bunun bir bedel mukâbilinde satılıp alınması hususunda gabn-ı fâhiş dâvası taht-ı nizamda bulunan memalik-i mümtednenin cümlesinde câri olmadığından vekil-i merkûmun meydana koymuş olduğu gabn-ı fâhiş dâvasının dahi vâhi bulunmasına ve mezkûr mukâvelenamede sarraf-ı merkûm zikrolunan aylıklara destres olamaz ise de

efendi-i mûmaileyhe mürâcaat etmesi ibâresi mûnderiç ise de sarraf-ı merkûmun lâyihasında mestûr olduğu üzere böyle bir hal vukûuyla efendi-i mûmaileyhe mürâcaat eyledikte borcunu te'diyeye iktidârı olmadığı veyahut vefatıyla terekesi ifâ-yı deynine kâfi bulunduğu sûrette bundan hâsıl olacak zarar ve ziyan bit-tabî sarraf [128] merkûma ait olacağına nazaran ibâre-i mebsûtenin kefâlet ve rehin gibi bir teminat-ı kuvviye olmadığı misillü ibâre-i meşrûheye mebni dîvân-ı istinafin Nerses Efendi tehlikenin cümlesini kendi üzerine aldı demesi dahi esassız olup merkûmun mezkûr aylıkları sûret-i kat'iyede almış idüğü anlaşılmasına ve kavâid-i külliye iktizasınca menâfi-i umumiyeye menâfi bulunmayıp veyahut kavânin ve nizamata-ı mevcûdede memnû' olmayıp tüccar ve sarrafların senede rabt ettikleri mevâd-ı kânuniyede hükmünde kuvvi ve muteber olacağına binâen bu işte ikraz ve istikraz misillü ıskonto ve fâiz hesap ve tayini câiz olmayıp şart-ı mukâvele her ne ise nizamem memnû' olmadıkça onun icrâsı emr-i tabîi olduğundan böyle kavâid-i külliye ve nizamiye haricinde olan ve efkâr-ı zâtîyelerine müstenid bulunan ve dîvân-ı istinafin kararıyla tayin kılınmış olan mümeyyizlerin rapörtolarına binâ edilerek dîvân-ı mezkûrca verilmiş olan karar-ı mebhûs esassız bulunmuş olmakla mezkûr kararnamenin hükmü nakz olundu binâenaleyh keyfiyet makbuziyeti Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin altmış dokuzuncu maddesi mûcibince kaydı bâlâsına şerh verdirilmek üzere keyfiyetin Ticaret Nezaret-i celilesine iş'ar buyrulması ve muhâkeme mesârifinin Nerses Efendi'ye ait olmak üzere sarraf-ı merkûm Matyos'tan alınması hususlarına karar verildi ve işbu karar tarafeyne tefhim olundu.

(Dîvân-ı İstinaftan Verilen İ'lâm Sûretidir)

Celeb İlyas ve Yakup ve Recep Ağalar ile Voro? Bâzîrgân beyninde tehdâd eden dâvaya dair mahkeme-i ticaret birinci meclisinden verilen i'lâmın hükmü aleyhine mezbûrundan İlyas ve Yakup ve Recep Ağalar tarafından Ticaret Nezaret-i celilesine biltakdim 20 Cemaziyelahir sene 88 tarihiyle istinafa havale buyrulan arzuhal evrak-ı müteferri'siyle birleştirildiğinden ve merkûmân İlyas ve Yakup Ağalar tarafından İbrahim Efendi ve Recep Ağa cânibinden Eusebe? Vekâleten Voro Bazirgan asâleten celb eylediğinden evrak-ı mezkûre kırâat ve icabına göre bazısının aynen ve bazısının hülâsaten zîrde ârâsına mübâderet olundu.

Arzuhal-i mezkûrun mefâdı tüccar Pernikli Voro Bâzîrgân zimmetinde ağnam esmânından dolayı gayr-i ez teslim matlûbları olan meblağ-ı malûmenin arasında muhâlefet olunmakta olduğundan tahsilini istid'â eylemeleri üzerine evvela lonca meclisinde ve muahharan Şehremaneti behiyyesinde cereyan eden muhâkemat ve tetkikat esnasında isbât-ı müddeâ ederek meclis-i mezbûrdan ilm-ühaber ve emânet-i müşarûnileyhâdan dahi bir kıt'a i'lâm-ı istâr ve îtâ olunmuş ise de Bâzîrgân-ı merkûm işi her nasılsa mahkeme-i ticarete düşürüp mezkûr i'lâm ve ilm-ü habere asla itibar olunmayarak verilen i'lâmın hükmünü kabul etmediklerinden istinâfen rû'yet-i madde olunup i'lâm-ı mezkûr hükmünün feshiyle meblağ-ı mezkûrenin tahsiline hükm ve i'lâm

olunması istid'âsından ibarettir 16 Cemaziyelevvel sene 88 tarihi ve seksen dokuz numarası ile murakkim bulunan i'lâm-ı mezkûrun aynen sûretidir.

Fatih'te Sadık Ağa Hanı'nda sâkin celeb Yakup ve biraderi İlyas ve Eyüp'te İskelebaşı'nda kahvede sâkin Prizrenli celeb Recep Ağalar imzalarıyla takdim olunup havale cemiyetinden bâlâsına 25 Muharrem sene 88 tarihiyle ferman-ı âli bâ'del-isdâr Ticaret Nezaret-i celilesine tesyâr ile mahkeme-i ticaretin birinci meclisine havale buyrulan yetmiş üç numaralı bir kıt'a arzuhal kırâat olundu.

Meâli bundan yedi mah mukaddem Mercan'da sakin Voro Bâzîrgân'a fûruht etmiş oldukları ağnam esmânından bâki otuz bin üç yüz on iki guruş alacakları **[129]** olarak mutâlebe olunmuş ise de kendisinin Feshane-i Âmire'den alacağı olan akçayı tahsil edip de vermek üzere bil-taahhüd imzalarıyla bir kıt'a arzuhal tanzim ve Hazine-i Hassa Nezaret-i celilesine takdimiyle Feshane'ye havale buyrulmuş ve oraca keyfiyet istintak ve isticvab olundukta kendilerinin Feshane'den habbe-i vâhide alacakları olmayarak ancak Bâzîrgân-ı mûmâileyhten mâruz-zikr akça matlûbatları olduğunu beyan ve ifadeleri üzerinde keyfiyet Şehremaneti behiyyesine ledel-havale emanet-i müşarünileyhâdan dahi kasap esnafı loncasına ihale buyruldukta lonca-i mezbûr tarafeyni celb ve suâl ettiklerinin üzerine matlûbat-ı vâkalarının Bâzîrgân-ı mûmaileyh zimmetinde tashihen hakları olduğuna dair bir kıt'a rapört emânet-i müşarünileyha meclisine takdim kılınarak meclis-i mezkûrdan dahi i'lâmı tanzim olunmuş ise de kendileri yedi mahden beri kesb ve kârlarını terk ile zarar ve ziyana giriftar olduklarından bahisle i'lâm-ı mezbûr mûcibince meblağ-ı mahkûm mezbûrun tahsili hususundan ibarettir müddeîler ile müddeî aleyh Voro Bâzîrgân meclise celb ile muhakemelerine ledel-ibtidâr müddeîler kelâma ağâz ile bundan akdem bâzîrgân-ı merkûma fûruht etmiş oldukları yüz on bir re's ağnam esmânından bâki otuz bin üç yüz on iki guruş ve müddeî aleyh Voro bâzîrgân cevabında müddeîlerden ağnam-ı mübâyaa etmeyip borcu olmadığını ve mallarını kime satmışlar ise ondan istemelerini ifade ve enbâ eyledi.

Bu sırada Muharrem sene 88 ve 15 Mart sene 87 tarihiyle Hazine-i Hassa Nezaret-i celilesine tesyâr buyrulan bir kıt'a tezkere ledel-mütâlaa meâli Feshane-i Âmire tayinat-ül hamiye idaresine vermiş oldukları ağnam esmânından dolayı kasap Şükrü Efendi namına olarak cânib Feshane'den verilip yedlerinde bulunan iki kıt'a sened mûcibince yirmi beş bin dört yüz yedi buçuk guruş on beş para matlûblarının kendilerine î'tâsı hakkında celeb Recep ve Yakup ve Agosti taraflarından bâ arzuhal vukû bulan istid'â üzerine şehremanet behiyyesiyle muhabereyi şâmil tezkere-i melfûfu bulunan ilm-ü haber ve mezkûr arzuhal ile me'an irsâl kılındığı ve 9 Safer sene 88 ve 17 Nisan 287 tarihinde celb ve Yakup ve İlyas ve Selim Ağalar ile Voro Bâzîrgân beynindetekevvün eden münâza'aya dair havale cemiyetinde mahfuz idüğü haber verilen evrakın celbi lüzumunu mutazammın tanzim kılınan müzekkere üzerine Ticaret Nezaret-i celilesinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i celilesine tastir buyrulan tezkereye 20 Safer sene 288 ve 18 Şubat sene 87 tarihiyle muharrer cevapta Hazine-i Hassa Nezaret-i celilesinden vârid olan

tezkere-i ileyh ve nezret-i müşarünileyha ile Şehremaneti behiyyesi meyânında cereyan eden muhâbereli tezkere ve melfûfu bulunan arzuhal ve ilm-ü haber bâ‘del-mütâlaa iade kılınmak üzere irsâl kılındığını mahki bulunmasıyla mezkûr ilm-ü haber mütâlaa olundukta meâli celeb Recep ve Yakup taraflarından Hazine-i Hassa-i Şahane Nezaret-i celilesine bil-takdim bâ tezkere-i ileyh emanet-i müşarünileyhâya irdâl olunarak loncalarına havale buyrulan arzuhalde talep olunan yirmi beş bin bu kadar guruşun Feshane-i Âmireye verilmiş olan lehm bahâsından tesviye olunmak üzere kasap Şükrü Efendi’ye dolaştırılmış ise de icrâ kılınan tahkikâta nazaran işbu istid‘â mâruz-zikr celebler tarafından takdim olunmayıp Perikli Voro nam kimesnenin adamı Agosti tarafından tanzim kılındığı tahakkuk etmiş ve celeblerden alınan ağnam-ı merkûm Perikli Voro’nun yalnız kendi sermayesiyle ve kasap Mahmut ve Şükrü Efendiler’in iş şeriklik nâmıyla bâ sened [130] mukâvele akd etmiş oldukları kumpanyası nâmına alınmış ve kumpanya için celebden mübâyaa olunan ağnamın bahâsı dahi zikrolunan mukâvele senedi mücibince Şükrü ve Mahmut Efendiler’den lazım gelmeyip asıl sermaye ve kumpanya sahibi Voro’dan lazım geleceği derkâr bulunmuş olmakla şu hale nazaran celeblerin matlûbâtı olan otuz bin iki yüz otuz iki guruşun mûmaileyh Şükrü Efendi’ye dokunur yeri olmayıp doğrudan doğruya kumpanya sahibi Voro’dann tahsilli iktiza edeceği beyanından ibaret bulunmuştur.

Müddeîlerden Yakup ve Recep Ağalar malı merkûm Voro Bâzîrgân’ın adamı Kirde? gelip Bâzîrgân-ı merkûm için pazarlık ederek aldıktan sonra mağazasında adamının kendi kumpanyası için ağnamı mübâyaa eylediğini kabul etmiş ve ol veçhile malı Bâzîrgân-ı merkûm kumpanya nâmına mübâyaa eylediklerini bil-beyan Feshane-i Âmire’ye verilmiş olan lehm bahâsından alacağını alıp kendilerine te’diye edeceğine söz vermiş ise de muahharan nûkul ile paraları çürütmek efkârına düşmüş olduğu ve mezkûr arzuhalı kendileri takdim etmeyip merkûmun adamı bulunan Agosti tarafından takdim kılınmış idüğünü ve ağnam-ı mezbûru Agosti vasıtasıyla Voro’ya sattıklarını ve bir miktar teslimatı mağazasında gidip Voro cânibinden aldıklarını ve bâki alacakları Voro’dan idüğünü beyan eylediler müddeî aleyh Voro Bâzîrgân cevabında merkûmlar kendisiyle asla pazarlık etmemiş ve iştirâya dair bir gûna sened ve imza vermemiş ve kendisine asla sormamış olduklarını ve esnaf loncasının ilm-ü haberini kabul etmeyeceğini ve iddia olunan ağnam esmânına dair sened ve imzasını ibrâz etmelrini ve kendisi malûmâtı olmadığı halde âher kimesne malı kendilerinden esmeni/ismini haber vererek mal almışlar ise haklarını malı verdikleri adamdan talep etmelerini ve Agosti’ye o makule kendisi için istediği gibi ahz ve î‘tâya bir mezuniyet vermemiş idüğünü söylemişlerdir bunun üzerine tetkik-i madde için Şükrü ve Mahmut Efendiler ile Agosti’nin meclise gelmeleri lüzumu merkûmlara tenbih olundu.

Bâdehu mezbûr Yakup ve Recepte Ağalar ile Voro Bâzîrgân ve adamı Agosti gelip isticvab olundukta müddeîler zabt-ı sâbık veçhile iddialarını tekrar ile mukaddema Voro Bâzîrgân’ın adamı Agosti malı görüp binmiş olduğu halde Voro Bâzîrgân ile pazarlık ederek merkûmun kumpanyası nâmına aldığını ve Voro Bâzîrgân kabul ederek parasını

vereceğini söylediğini ve mübâyaa olunan malın Bâzîrgân-ı merkûmun defterinde mestûr idüğünü ifade ve Voro Bâzîrgân müddeîlerden ağnam almadığını ve defterinde öyle bir kayıt olmadığını bil-beyan kendisine malın satıldığına dair imza ve sened ibrâz etmelerini ve edemediği halde kime satmışlar ise ondan iddia etmesi kelâmını iddia eyledi.

Keyfiyet Agosti'den sorulduktâ Voro Bâzîrgân bir kıt'a mukâvele senedi mûcibince kasap Şükrü ve Mahmut Efendi'ler ile şerik olduklarını ve iki buçuk ay işleri doğru gidip sonra şerikleri veresiye mal alacak olduklarını söylemelerinin üzerine Voro Bâzîrgân kabul etmeyeceğini beyan etmekle merkûmân Şükrü ve Mahmut Efendi'ler ayrıca bey' ve şerâyâ girişmiş ve Mahmut Efendi ile beraber müddeîlerden malı kendisi alıp borcu edinmiş ve sonra borcuna bir defada on üç kremise ve diğer defa beş aded beyaz mecidiye ve sonra Yakup Ağa'dan aldığı iki yüz yetmiş iki re's ağnam semanına mahsûben bir defada dahi bin dört yüz ve diğer defada bin yediyüz yetmiş yedi gurus eda edip bâki on altı bin beş yüz otuz sekiz gurus Yakup [131] Ağa'ya ve Recep Ağa'dan mübâyaa ettiği dört yüz otuz dokuz re's ganem semeninden borcu olan otuz beş bin yüz iki gurusâ mahsûben yirmi iki bin yedi yüz iki gurus eda edip bâki on iki bin dört yüz gurus dahi Recep Ağa'ya borçları kaldığı ve aldığı malı kasaplara fûruht etmiş ve Şükrü ile Mahmut Efendi zimmetlerine para geçirmiş olduğundan kâmilten te'diye olunmamış idüğünü tekrar eyledi.

Müddeî mezbûrân mezkûr-ül miktar ağnâmı ber minvâl-i muharrer Voro Bâzîrgân'a ve kumpanyasına fûruht edip teslimat-ı mezkûreden on üç keramise ile beş beyaz mecidiyeyi Agosti'den ve küsurunu bâzîrgân-ı merkûmun mağazasından ahz eylediklerini ve küsur kalan meblağ dahi malı iştirâ eden bâzîrgân-ı mezbûrdan matlûbları olduğunu ve kendileri başkalarını tanmayıp şerikleri ve sermaye sahibi sıfatıyla Voro mesul idüğünü söyledi Voro Bâzîrgân cevabında Mahmut ve Şükrü Efendi'ler ile iki buçuk ay kadar işi yolunda gidip sonra Mahmut Efendi veresi mal alarak işi teşviş etmeye kıyâm eylemiş olduklarından ve bu ise mukavelelerinin hilâfı bulunduğundan kabul etmemiş idüğünü ve âherin aldığı maldan dolayı kendisi mesul olmadığını ve her kime ağnamları fûruht etmişler ise ondan esmânını talep eylemesini dermeyân eyledi.

Ledel-tezekkür şürekâ beyninde te'atti eyledikleri kontratonun ahkâmına bakılıp badehu iktizası icrâ olunmak üzere mezkûr kontrato ile şirket defterlerinin celbi tensib olundu.

Badehu mezbûrân Yakup ve Recep Ağa'lar ve müddeî aleyh Voro Bâzîrgân ile Agosti gelip zikrolunan kontrato defterler muâyene olunduktâ kontrato gurre-i Mayıs sene 86 tarihli ve Mahmut ve Şükrü ve Perikli Voro imzasını şâmil olup derûnunda malı parası peşin verilmek ve Perikli Voro'ya sorulmaksızın hiçbir iş görülmemek ve sermaye Voro'nun olup diğerleri hizmetlerine mukâbil ticaretine ortak olmak ve bir sene devam eylemek mukâvelesi ve şerâit-i sâire mestûr ve defterde müddeî-i merkûmândan mübâyaa olunan ağnâm ve fiyat esmânıyla teslimat-ı vâkıa mukayyed bulunmuş ve bu sırada mezbûr Agosti ağnâm-ı mezkûrenin miktar ve fiyatı ile esmmânına dair kendisinin

müddeîlerde pusulalar olduğunu ve teslimatı kendisine verdiğini söylemiştir müddeîler ledel-isticvab evvela pusulaları olmadığını ve derece-i sâniyede Yakup Ağa'nın birâderi İlyas Ağa bir pusulanın yedinde bulunduğunu beyan ve ârâ edip kırâat olundukta defter-i mezkûr kuyûduna hemen mutâbık bulunmuştur.

Müddeî aleyh Voro kendisi mezkûr kontrato mûcibince Mahmut ve Şükrü Efendi'ler ile şirket-i muvakkate ile şerik olmuş ve beş yüz lira sermaye vermiş ise de mezbûrân zimmetlerine geçirip kendisinin dahi alacağı olduğunun ve ağnâm-ı mezkûreyi kendisi almadığından ve hesab-ül mukâvele şerikliği cihetle mesul tutulamayacağından müddeîlerin iddiasını tanımayacağını beyan eyledi koyunları kendisiyle pazarlık ettiklerini veyahut Agosti'nin pazarlığını müddeî aleyhin kabul ile esmânının te'diyesini derûhde eylediğini ispat eylemeleri lazım geleceği müddeîlere tefhim olundukta âher ispatları olmayıp müddeî aleyhin şirket kontratosunda imzası olduğundan Agosti kendisinin adamı olup kendileri mallarını Voro kumpanyası nâmına vermiş bulunduklarından tetkikât-ı vâkıaya ve esnafın ilm-ü haberi meâline nazaran matlûblarının Voro'dan tahsiline hükm olunmasını ve âher diyecekleri olmadığını ifade ve müddeî ileyh ifâdat-ı sâbıkasını iade edip [132] bu sırada Agosti Feshane-i Âmire'nin Şükrü Efendi'nin nâmına olarak iki kıt'a sergisini ârâ ve bunun bedeli şirketlerinin malı ise de Şükrü Efendi işi dolşatırmış olduğundan alamadıklarını ihbar edere mutâlebe eylemiştir.

Ledel-tezekkür müddeîler ağnâmı Voro Bâzîrgân'ın kumpanyasına bey' edip pazarlığını evvela bizzat Voro ile etmiş ve muahharan Agosti ile pazarlık edip fakat müddeî aleyh haber verdiklerinde bey' ve şerâyî kabul ederek esmânının tesviyesine söz vermiş idüğünü ve bir miktar akça dahi kendi mağazasından almış olduklarını ve bir de Mahmut ve Şükrü Efendi'ler ile olan şirketlerine dair kontrato mûcibince mesul bulunduğunu iddia etmişler ise de müddeî aleyh Voro Bâzîrgân kendisiyle pazarlık olunmamış ve ol bâbda bir gûna haber verilmeyip esmânının te'diyesini taahhüd etmemiş idüğünü beyan ve inkâr edip müddeîler şuralarını ispat edememiş olduklarına ve mâruz-zikr kontratonun ahkâmına nazaran Mahmut ve Şükrü Efendi'ler ile Agosti'nin muâmelat vâkıalarından dolayı bâzîrgân-ı merkûm mesul tutulamayacağına ve esnafça icrâ olunan tetkikât üzerine verilen ilm-ü haber Voro'nun aleyhine medâr-ı hükm görülemediğine binâen müddeîlerin mâruz-zikr Voro Bâzîrgân aleyhinde olan iddialarını usûl-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesinin fıkra-i evvelisi mûcibince ispat olunmaması cihetle red olunması ve dâvalarında haksız çıktıklarından mesârif-i muhâkemenin zeyl-i kânun-ı ticaretin yüz ikinci maddesi mûcibince müdd'îlere râci' olması ve müddeîler mallarını kime satmışlar ise onlardan dâva etmeleri lüzumuna derece-i evvelide mütefekkan karar verilmiştir.

Müstenif celeb Recep ve Yakup ve İlyas Ağalar'ın lâyihası dört bendi şâmildir.

Birincisi esmânını iddia eyledikleri ağnâmı bâzîrgân-ı merkûma teslim eyledikleri esnafın şehâdetnamesiyle müsbit olduğunu mu'lindir.

İkincisi bâzîrgân-ı merkûm pazarlığı inkâr eylediğinden burasının taraflarından ispat olunamadığı serd olunmuş ise de şehâdetname-i mezkûrun delil-i kuvvi bulunduğunu ve yemin dahi teklif edecekleri bedîhî idüğünü hâvidir.

Üçüncüsü bâzîrgân-ı merkûmun ağnâm hususundan malumâtı olmadığını söylediği halde i'âm-ı mezbûrun onuncu fıkrasında Voro cevabında müşterekleri Mahmut Şükrü Efendiler ile iki buçuk ay kadar işleri yolunda gidip sonra Mahmut Efendi veresi mal alarak teşviş etmeye kıyâm eylemiş olduklarından ve bu ise mukavelenin hilâfı bulunduğundan kabul etmemiş idüğüne ve âherin aldığı maldan dolayı kendisinin mesul olmadığını ve her kime ağnâmı fûruht etmiş iseler esmânını ondan talep eylemesini dermeyân eyledi diye muharrer olduğunu ve bir şirket hissedarlarından herhangi bir mal alsa ol mal şirketin demek olduğundan bâzîrgân-ı merkûm ağnâmı kabul etmemiş olsa protesto kıyâm eylemesi iktizâ-yı halden iken öyle protestosu bulunmadığından ağnâm-ı mezkûreyi kabul eylediğini ve esmânına mahsûben kumpanyasından akça verildiğini ikrar eylemiş olduğu umûr-ı vâzihadan bulunduğunu şâmildir.

Dördüncüsü ağnâm-ı mezkûrenin bâzîrgân-ı merkûma teslim kılındığı defterlerde musarrah iken i'âm-ı mezkûrda defterin kapalıca derç eylediğini muhtevîdir müstenif-i ileyh Perikli Voro Bâzîrgân lâyihası merkûmenin talep ve iddia eyledikleri akçadan dolayı hiçbir hakları olmadığı indel-muhâkeme tebeyyün eylemiş ve bu hususu meclis-i mezkûr lâyıkıyla tahkik ve tetkik ederek haksızlıklarına i'âm etmiş iken şimdi istinâf iddiasına kıyâm [133] etmeleri kendisinin bir takım mesarife dūçar etmekten ibâret idüğünü hâkidir.

Tarefyn isticvab olundukta ifâdât-ı sâbıkalarını tekrar eylediler.

İşin lâyıkıyla anlaşılması şirket kontratosu ile Voro Bâzîrgân'ın defterlerine vüruduna mütevakıf olduğu cihetle mukaddema şürekâdan bulunan Mahmut ve Şükrü Efendiler ile kasaplar kethüdasının bil-celb dermeyân olunan kontrato ve defterlerin getirilmesi tensib olunmuş ve bunun üzerine kethüda-yı mûmaileyh ile şürekâdan yalnız Şükrü Efendi gelmiş olduğundan ve kontrato ve müstenif-i ileyh Voro'nun defteri getirtildiğinden mezkûr kontrato ibrâz olunan evrak-ı vesâire ile mutâlebe olunmuştur.

Gurre-i Mayıs sene 286 tarihli ve Mahmut ve Şükrü Voro imza ve mührünü şâmil olan ve ledel-mesul Voro Bâzîrgân cânibinden imzası tasdik kılınan kontratonun aynen sûretidir.

İşbu seksen altı senesi mayıs ibtidâsından bâlâda zikrolunan mukâvele ve şerâitleri üzerine Perikli Voro dâhilinde olarak ağnâm alıp kasap esnafından istek edenler fûruht ederek bâlâda gösterilen veçhile Rumeli tarafından alınan ağnâmın beherinde doksan yedi para Anadolu tarafından alınan ağnâmın beherinde yüz beş para zam olunur asıl bedeliyle tahsil olup zemâim ile müverrah sahipleri tarafına teslim olunacaktır celb/celeb tarafından ıskonto nâmıyla ahz olunan akça ortaya konulacaktır ve her mâhda muhâsebe

görölüp mesârifat tenzil olunacaktır mesârif eden adam her kim olur ise olsun ay başında muhâsebe görölüp akçası verilecektir on gün mürur ettikten sonra mesârif talep etmeye hakkı olmayacaktır ve sene hitâmına kadar şeriklerimizden bir kimesnenin para almaya hakkı olmayacaktır sene hitâmında rü'yet-i muhâsebe olundukta ibtidâ sermâye ihraç olunur bâdehu cenâbülhak her ne ticaret ihsan eder ise herkesin hissesine göre taksim olunacaktır maâzallah-ı te'âli eğer ziyan dahi olur ise yine hisse üzerine taksim olunacaktır her ne miktar ağnâm mübâyaa olundukta akçası Perikli Voro tarafından te'diye olunacaktır şayet bakarî müretteb ağnâm için taşrada para verilmek de lazım gelir ise Perikli Voro tarafından verilecektir ve kasaplara tevzi' olunan ağnâmın akçası peşinen alınacaktır ve tevzi' mahalinde bulunan yazıcı yedinde dâima beş yüz lira dahi mevcûd bulunacaktır bundan ziyâde akçaya lüzumu göründükte Perikli Voro tarafından verilecektir yazıcı beş yüz liradan fazla akça terâkim eylediği halde Perikli Voro tarafına verecektir Perikli Voro'nun malûmâtı olmadıkça bir şey alınmayacaktır ve bu işte şimdiki bulunan adamların sermâyeleri olmayıp emekleri sermâye mukabelesine kâim olacaktır bu kumpanyanın nâmı Perikli Voro nâmına olacaktır kasaplardan her kim ahz ve î'tâ edip de verecek olur ise Perikli Voro ismine verilecektir işbu kumpanyaya dâhil olan hisse sahipleri kendi kendine sâir mahalde ağnâm tevzi' etmeye hakkı olmayacaktır işbu kumpanyadan akça alıp veren kasaptan aldığı fiyat üzere celb tarafında verilecektir maâzallah-ı te'âlli şeriklerimizden birisi vefat eder ise kumpanyaya kimesnenin müdâhalesi olmayıp sene hitâmına kadar o adamın tarafından birisi tensib görölüp sene hitâmında hâsıl olan ticaret müteveffanın malı olup vereseşi tarafına verilecektir ve o adamın tarafından olan adamın bir para hakkı olmayacaktır bâlâda gösterilen hisse sahipleri işbu senedi imza ve temhir edenlere husus olarak şeriklerimizden herhangi biri olur ise [134] olsun mugâyir harekette bulunduğu halde içimizden tard olunacaktır muahharan şirket iddasına hakkı olmayacaktır işbu mukâvele şerâiti üzere cümlemiz râzı olarak iki kıt'a sened rabt olunarak bir kıt'ası Mahmut Efendi yedinde diğer bir kıt'ası Perikli Voro yedinde mahfuz olacaktır 9 Ağustos sene 87 tarihini ve celeb Rizeli Selim ve Kandlanlı? İdris ve Hasan ve İbrahim ve Rizeli Nazif ve Üsküplü Molla Abdi ve Debreli Mehri Kandlanlı? diğer Selim ve Prizrenli Zeynelabidin ve Pazarcıklı Mehmet ve Samakolu diğer İbrahim imza ve mühürlerini şâmil şehâdetnamede seksen altı senesş eylülünün gâyetinde ve teşrinievvelinin altıncı gününde Yakup ve Süleyman Ağalar iki yüz yetmiş iki ve Recep dahi dört yüz otuz sekiz re's ağnâm Voro'ya fûruht eyledikleri muharrerdir.

Dersaâdet'ten bilâd-ı selâse esnaf kethüdalığının 3 Zilhicce sene 87 tarihiyle ilm-ü haberi sûret-i musaddakasının aynıdır.

Celeb Recep ve Yakup taraflarından Hazine-i Hassa-i Şâhane Nezaret-i celilesine bil-takdim bâ tezkere-i ileyh emanet-i celilelerine irsâl buyurularak lonca-i ubeydânemize havale buyurulan arzuhal meâli malûm âcizânemiz olmuş ve istid'â-yı mebhûsta matlûb olunan yirmi beş bin bu kadar gurus Feshane-i Âmire'ye verilmiş olan lehm bahâsından tesviye olunmak üzere kasap Şükrü Efendi'ye ulaştırılmış ise de icrâ kılınan tahkikâta nazaran işbu istid'â merkûmân celebler tarafından tanzim ve tetkik olunmayıp Perikli Voro nam kimesnenin adamı Agosti tarafından tanzim ve takdim kılındığı tahkik olup

ancak merkûm celeblerden alınan ağnâm merkûm Perikli Voro'nun yalnız kendi sermayesiyle ve kasap Mahmut ve Şükrü Efendiler iş şerikliği nâmıyla bâ senede mukâvele akd etmiş oldukları ağnâm kumpanyası nâmına alınmış ve kumpanya için celebden mübâyaa olunan ağnâm bahâsı dahi zikrolunan mukâvele senedi mûcibince Şükrü ve Mahmut Efendiler'den lazım gelmeyip asıl sermaye ve kumpanya sahibi merkûm Voro'dan lazım geleceği derkâr bulunmuş olmakla şu hale nazaran merkûmân celeblerin matlûbatı olan otuz bin iki yüz otuz iki guruş mûmaileyh Şükrü Efendi'ye dokunur yeri olmayıp doğrudan doğruya kumpanya sahibi merkûm Voro'dan iktizâ eder.

Şehremaneti behiyesinden selh-i Recep sene 87 tarihinde Hazine-i Hassa Nezaret-i celilesine yazılmış olan tezkerenin hülâsa-i mûndericâtında merkûmların haklarında gadr olmamak üzere matlûbları olan mebâliğin verilen ilm-ü haber mûcibince ait olduğu mahkeme marifetiyle tahsil ettirilmesi iş'ar olunmuştur.

Agosti'ye beş yüz lira teslim eylediğini müstenif-i ileyh Voro Bâzîrgân defterinden gösterdi

Keyfiyet mûmaileyhâ Şükrü Ağa ile küthüdadın soruldukta müstenifun İlyas ve Recep ve Yakup Ağalar'dan mübâyaa olunan ağnâmın hâsılatını alıp yazıcı Agosti müstenif-i ileyh Voro Bâzîrgân için toplamakta olduğu ve mezbûr Agosti müstenif-i ileyh Voro'nun adamı bulunduğu ve hatta bir gün müstenifun İlyas ve Recep ve Yakup Ağalar ile birlikte mağazasına gidip mûmâileyhimin sattıkları ağnâm esmânına mahsûben müştereği ve sandıkgârı Nikolaki'den bir miktar akça aldıkları ve bâbda Voro Bâzîrgân'ın müşterek bulunduğu ağa-yı mûmaileyhimin ifadesi de bunu mu'eyyed görünmüştür.

Tarafeyn yine isticvab olundukta müstenifun ceste ceste yirmi altı guruş Voro Bâzîrgân'ın kumpanyasından aldıklarını tezkâr ve ifâdât-ı sâbıkalarını tekrar eylediler [135] müstenif-i ileyh Voro Bâzîrgân mezbûr Agosti'yi yazıcı olarak tayin edip ancak iki buçuk ay sonra kendisi işin içinden çıktığına mebni mezbûr Agosti asla ve kat'a kendisinin adamı bulunmadığından ve mukaddema kendisiyle birlikte idiyse de iki buçuk mah sonra Şükrü ve Mahmut Ağalar üzerlerine alıp hâsılı mezbûr Agosti kendisinin hiçbir şeyi olmadığından ve mezbûr Agosti'ye beş yüz lira verip alacağı bulunmuş idüğünden husus-ı mezkûrdan dolayı müstenifun İlyas ve Recep ve Yakup Ağalar hiçbir veçhile tanımayacağını cevaben serd etti.

Tafsilât-ı mûndericâttan anlaşıldığı veçhile müstenifun İlyas ve Recep ve Yakup Ağalar'ın hülâsa-i dâvası müstenif-i ileyh Voro Bâzîrgân'dan ahzına salâhiyetleri olduğu husustan ibaret olup müstenif-i ileyh Voro Bâzîrgân'ın buna karşı vukû bulan itirazından birincisi şirket-i mezkûre kontratosuna vaz'-ı imza etmiş ise de iki buçuk mah sonra içinden çıktığı maddesidir şirket-i mezkûre için müstenifun İlyas ve Yakup ve Recep Ağalar'ın mübâyaa olunmuş olan ağnâmının esmânına mukâbil kendisinin mağazasından akça verildiğini şeriki Şükrü Ağa'nın tasdik eylediği gibi ağnâm-ı mezkûrenin müstenif-i ileyh Voro Bâzîrgân için mübâyaa olduğu ve esmânının onun tarafından ibkâsı lazım

geldiği ve mübâyaa olunan ağnâm esmânına mahsûben mağazasından bir miktar akça dahi verilmiş olduğu esnaf kethüdası ve malûm-ül esâmi kesânın şehâdetnameleriyle müsbî olup bu misillü şehâdetin istima'î ise kânun-ı ticaretin altmış dokuzuncu maddesi mûcibince câiz olduktan ve kontrato mûcibince müstenif-i ileyh Voro Bâzîrgân şirket-i mezkûrenin mübâyaa edeceği ağnâm esmânının ifâsını vesâir mesuliyetini üzerine almış iken vaktiyle bir gûna protesto eyleyerek ve rü'yet-i muhâsebe ile keyfiyeti i' lân etmeyerek iki buçuk mah sonra işten çıkıldığını serd etmesi vâhi bulunduktan mâada ağnâmın dahi kontratonun müddeti zarfında mübâyaa olunmuş olduğu derkâdır.

İkincisi şirket-i mezkûre yazıcısı Agosti nam kimesne kendi adamı olmadığı kaziyesidir halbuki kontrato mûcibince yazıcıyı kendisi tayin edeceğini beyan etmiş ve takrir-i şifâhiyesinden ve kezalik kânunen müteber olan şehâdetten anlaşıldığı veçhile Agosti'yi kendisi tayin eylemiş ve hatta bu iş için Agosti'ye beş yüz lira dahi vermiş olduğu defteri kaydından müstebân olmuş ve ağnâm-ı mezkûre Agosti vasıtasıyla tevzi' edilmiş olduğu gibi akçasını dahi mezbûr Agosti Voro'nun hesabı için tahsil eylemekte bulunmuş olduğundan Agosti adamı olmadığını serd eylemesi dahi istimâ'a gayr-ı şâyândır.

Hâsıl-ı kelâm müstenif-i ileyh Voro şirket-i mezkûrenin borcundan dolayı mesul bulunduğu tebeyyün etmiş olduğundan usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz on sekizinci maddesi ahkâmına tevfikân birinci meclis i'lâmının hükmünü fesh edildi binâenaleyh müstenifun İlyas ve Yakup ve Recep Ağalar'ın alacakları bulunmuş olan otuz bin iki yüz otuz iki guruşun müstenif-i ileyh Voro Bâzîrgân bil-tahsil müstenifuna î'tâ edilmesi ve usûl-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin yüz on dokuzuncu maddesi icabınca bil-cümle dâva mesârifinin müstenif-i ileyh Voro Bâzîrgân'dan li-eclil [136] istihsal evvel emirde müstenifundan alınması hususlarına karar verilerek tarafeyne tebliğ kılındı.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

İzvornik sancağında vâki' Tuzla-i Zir kasabası mahallâtından Durali Bey mahalleli Rüstem bin Salih'in bir ay sirkat hanesine gidip merkûmu cerh ve katl eden kasaba-i mezkûreli Toma veledi Matilo ve refikleri kasaba-i mezkûreli Çevko? veledi Yovan ve Tuzla-i bâlâ nahiyesine tâbi Bozarince? karyeli Miko veledi Gavro ve Berce? kazasına tâbi Bozarince? karyeli Zariye? veledi Sava ve Mihaylo haklarında icrâ kılınan tetkikat-ı nizâmiye ve murafaa-i şer'iyeyi mutazammın Bosna vilâyetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 19 Rebiyülevvel sene 89 tarihli ve doksan altı numaralı tahriratıyla dîvân-ı temyiz-i vilayetten hâsıl meclis-i temyiz livâ mazbatası ve i'lâm-ı şer'iyeye ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu evrak-ı nizâmiye meâllerinde seksen sekiz senesi saferinin on üçüncü cuma gecesi saat beş raddelerinde eşhâs-ı merkûmenin bera-yı sirkat hanesi avlusuna girdiklerini mezbûr Rüstem istimâ' ile karşı çıktığında Toma ve Mihaylo taraflarından üzerine endaht olunan tabanca kurşunlarından birisi belinin sağ tarafına isabetle küreğinin üstünden çıkmış ve

Miko dahi bıçak ile sol belini ve başını cerh eylemiş olduğundan yedi sekiz saat mürurunda bil-tesir merkûm Rüstem'in vefat eylediği iddia kılınması üzerine tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr bunlardan Toma ve Mihaylo ve Miko bu fezahatta müdhal ve malûmâtlarını inkâr etmiş iseler de Çuko? ile Zariye kendileri Miko ile beraber akşamüzeri Mihaylo'nun meyhanesinde işret ederler iken Toma dahi vürud ile oturup merkûm Rüstem'in kelli akçası olduğu cihetle gece gidilip sirkat edilmesini teklif ve teşviş etmesiyle kendileri dahi muvâfakat ederek ve Toma hanesine gidip tabanca ve bıçağını alarak dördü birlikte gidip kendileri hanenin iki yüz hatve mahallinde kalarak Toma hanenin havlisine girmiş ve Miko dahi holinin yanında durmuş olduğu halde orada bulunan kelbin feryadı üzerine Rüstem çıkıp Toma'ya bir tabanca etmesiyle Toma dahi mukâbilan bir tabanca atarak kendileri hemen firar edip arkalarından Miko ve ondan sonra Toma yetişerek cümlesi kaçarlarken mezbûr Toma Rüstem'i tabanca kurşunu ve bıçak ile cerh eylediğini söylediğini muarrız ikrarda beyan ve ihbar etmelerine ve Mihaylo'nun oğlu/evveli Papas kasaba-i mezkûreli Luka dahi Toma ve Çuko ve Zarye ve Miko mezkûr meyhanede işret edip akşamdan sonracı kalıp varoş mahallesine giderek yatsı vakti avdetle meyhanenin önünden geçerler iken nereye gideceklerini sorduğundan cevap vermemiş olduklarını ve mehtap olmak cihetiyle Miko ve Çuko'nun bellerinde bir tabanca ve Toma'da dahi tabanca ve bıçak görüp Zarye'de silah görmediğini ve tahminen sabaha bir saat kalarak Toma yanlarında olmadığı halde Çuko Zarye ve Miko gelip meyhanenin kapısını açtırmak istemiş iseler de kendisi ses vermediğine binâen gittiklerini münferiden ve muvâcehen haber vermesine ve Rüstem'in karındaşı Mehmet dahi işittiği görüldü üzerine müsellehan hanesinden çıkıp Rüstem'in hanesine azimetle oraya gelmiş olan Borçka kazalı Mustafa Reço Bey ile eşhas-ı merkûmeyi takip ettiklerinde merkûmlar bir ağaçlık içine girdiklerinden tutamayıp fakat içlerinde dülger Çuko ve Zarye ile (Bakiyyesi sonra)

2.13. Cerîde-i Mehâkim 13. Sayı Transkripsiyonu⁴⁵

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Cemaziyelevvel	Sene	(Pazartesi)	Temmuz Rumi	Sene	Sayfa
13	19	1290		2	1289	137

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâbadıdır)

Mihaylo'yu teşhis eylediği gibi mecruh-ı merkûmdan cârihlerini sordukta kısa boylu birisi tabanca atıp tanıdığı Mihaylo bıçak ile yeleşini ve Çuko dahi başını cerh eylediğini ve diğer karındaşı Ali kendisine verilen haber üzerine gidip cârihlerini Rüstem'den

⁴⁵ CM., Nr. 13, H. 19 Cemaziyelevvel 1290/M. 15 Temmuz 1873.

sorduğunda Toma ve Mihaylo ve Miko'yu teşhis etmiş olduğunu ve merkûmun birâderzâdesi Ahmet bin Süleyman dahi merkûm Rüstem kendisine Toma tabanca atıp Miko dahi bıçak ile cerh eylediğini ve Mihaylo dahi yanlarında bulunduğunu söylediğini ve Sulena? köprüsü yanında kuyumculuk eden Abdi nam kimesne dahi leyle-i mezkûrede saat altı raddelerinde önünde beş adam geçip içlerinden Toma ve Çuko'yu teşhis eylediğini ve Mihaylo onlar ile beraber bulunmuş olsaydı tanıyacağını kezâlik korkarak haber vermelerine ve Miko o gece Maksim nam kimesnenin meyhanesinde yatıp çarıkları dahi orada kaldığını söylediği halde bu kolu merkûm Maksim ile hizmetkâr Dubko taraflarından tekzip kılınmasına ve mülâzım Mahmut Ağa akıb-i vâkıada Mihaylo'yu hanesinde yatağında bulup diğerlerini Mihaylo'nun meyhanesinde aramış ise de bulamamış ve muahharan sabah ezanı vaktinde Zarye ve Miko bahçe içinden mezkûr meyhaneye girdikleri halde dizlerine kadar ayakları taze çamurlu olarak tutmuş olduğunu ve merkûm Miko çarıklarıyla helaya gidip çariksız çıkmasıyla heladan çarıklarını çıkardıklarını ifade edip neferât-ı zaptiyeden Hüseyin ve Mahmud'un ifadeleri dahi bu merkezde bulunmasına nazaran bu katlin fiil-i sirkati icrâ sırasında merkûm Toma'dan südür eylediği ve diğerinin dahi fiil-i sirkate tasaddide müşterek bulundukları anlaşılmış ve bu sirkatte cerh dahi vukû bulmuş olduğundan bahisle merkûm Toma'nın yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfiân i'dâm olunması ve Mihaylo ve Çuko ve Zarye ve Miko'nun dahi iki yüz otuzuncu madde-i kânuniyenin ilavesiyle iki yüz on sekizinci madde-i kânuniye mücibince müebbeden küreğe [138] konulmaları meclis-i temyiz-i livâ mazbatasında istiş'âr ve dîvân-ı temyiz-i vilâyet zeylinde dahi Toma ile Zarye ve Miko ve Çuko haklarında olunan hükmün tasdikiyle Mihaylo'nun bu fezâhatta bulunmadığına dair olan ihbârat bulundu denilerek haberlerinden daha kutlu görüldüğü iş'âr kılınmıştır.

Mezkûr i'lâm şer'î meâli dahi asâleten ve vesâyeten müddeî ye bulunan Haşme Hatun Toma ve Mihaylo ve Miko'dan her birinin inkârlarına mükârin tasaddi eylediği dâvayı ispattan izbâr-ı acz edip talebiyle merkûmlar vech-i şer'î üzere tahlis olunmanın mücibince mezbûre Haşme Hatun'a dâva-i mezkûresiyle merkûmûndan her birine bilâ-beyne mu'ârazadan men' olunduğunu beyanından ibâret olup bu sûrette mezbûre Haşme ba'de husus-ı mezkûr hakkında merkûmun Toma ve Mihaylo ve Miko'ya bilâ-beyne mu'ârazaya kadar olmayacağı cânib fetvahaneden zuhûr i'lâma işâret olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûm Toma'nın teşvik ve tergîbi üzerine merkûmûn Miko ve Çuko ve Zarye bir ay sirkat leylan ve müsellehan mezbûr Rüstem'in hanesi holine girdikleri halde esbâb-ı mân'a haylûletiyle madde-i sirkat-i fiile çıkmamış ve merkûm Toma bu fesadın mü'ellefi olduğu gibi ibtidâ tabanca atıp mezbûr Rüstem'i dahi cerh ve katl etmiş ve eğer ki merkûm Rüstem hâl-i hayatında Çuko ve Miko'nun dahi bıçak ile cerh eylediklerini söylediği cümle-i ihbârattan ise de bu cerhlerin nasıl olduğu bilinmemiş olduğu cihetle bu katlin icrâ-yı sirkat zımnında Toma'dan südür eylediği anlaşılmış olduğuna ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i âhiresinde min-gayr-i te'ammüd telef-i nefis kaziyesi âher bir cinâyeti icrâ eder iken ya

kabl-el icrâ veya ba'del-icrâ veyahut bir cünhayı bir ay icrâ vukû bulmuş ise itlâf-ı nefis eden şahıs kânunen i'dâm olunur ve iki yüz otuzuncu madde-i kânuniye ilavesinde fiil-i sirkatin icrâsına tasaddi edip de yed-i ihtiyarında olmayan esbâb-ı mâna haylûletiyile bir şey alamamış olan hırsızlar hakkında tasaddi eylediği fiilin derecesine göre sirkat cezası icrâ olunur ve iki yüz on sekizinci madde-i kânuniyede dahi gece vakti iki yahut daha ziyâde eşhas birlikte muamele-i cebr ve şiddet icrâsıyla hırsızlık eder ise muvakkaten ve eğer böyle hırsızlık icrâsında vukû bulan muamele-i şedideden eser-i cerh zuhûr etmiş ise bu halde böyle hırsızlığa mütecâsir olanlar müebbeden küreğe konulurlar diye muharrer bulunduğuna mebni merkûm Toma'nın madde-i evveli hükmüne tevfikân münâsib bir yerde i'dâm olunması bâbında iktizâ eden fermân-ı âlinin ısdârıyla bâ emirname-i sâmi vilayet-i müşarûnileyhâya tesyâr ve merkûmûndan Çuko ve Zarye ve Miko'nun dahi mevad-ı ahire hükmüne tevfikân emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede murakkim kâideye ba'del-tevfik müebbeden küreğe konulmak üzere Vidin'e i'zâm olunmaları ve Mihaylo'nun bu fezâhatte bulunmadığını mukarrer olanlar taraflarından musirran ifade kılındığı gibi emârât-ı mevcûde dahi müdhaline medâr-ı hükm olur derecede görülememiş olduğundan saliverilmesi hususlarının yazılacak emirname-i sâmiye derç ve izbâr ve merkûmûndan Zarye ve Miko ve Çuko'nun vusûllerinde ol veçhile küreğe konulmaları cihetinin dahi Tuna vilayetine emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i fermân hazreti menlehül emrindir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Çakmakoglu Nikolaki ile Ayvalıklı Lalake? Dimitri beyninde olan zarar ve ziyan dâvasını istinâfen rü'yet ettirmeye Lalaka Dimitri'nin salâhiyeti olduğuna dair [139] dîvân-ı istinâftan tanzim olunan 5 Şaban sene 86 tarihli i'lâma itirazatı hâvi merkûm Nikolaki'nin bâ-arzuhal Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye î'tâ eylemiş olduğu lâyiha ve işbu lâyiha üzerine Lalaka tarafından verilen lâyiha-i cevabiye hukuk dairesine havale buyrulmakla zikrolunan lâyiha ve i'lâm ve ledel-iktiza Ticaret Nezaret-i celilesinden celb olunan evrak ile birleştirilerek dairece kırâat ve mütâlaa olundu.

Merkûm Nikolaki cânibinden verilen mekûr arzuhalin hülâsa-i meâli Lalaka Dimitri'nin istinaf istid'âsına salâhiyeti olup olmadığı hakkında tekevvün eden münâza'adan dolayı dîvân-ı istinâftan verilen i'lâm-ı mezbûrun hâvi olduğu hükm ve karar hiçbir kânuna tevfik edildiğine mebni kabul olunmayacağından ve i'lâmın sûret-i musaddakasıyla itirazatı hâvi lâyiha î'tâ olunduğundan bahisle i'lâm-ı mezkûrun temyizen rü'yeti istid'âsını mübeyyindir.

Zikrolunan 5 Şaban sene 286 tarihli dîvân-ı istinaf i'lâmında Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i celilesinin 29 Zilkade sene 85 tarihli tezkeresinin hülâsa-i müeddası merkûm Lalaka'nın Nikolaki ile olan dâvasına dair derece-i evveli mahkemesinden verilen i'lâm aleyhine itirazan istinaf-ı dâva eylemesi üzerine 6 Recep sene 85 tarihinde dîvân-ı

istinaftan î'tâ olunan i'lâmda Lalaka mahbus iken seksen dört senesi ramazanı evvelinde istintak dairesinde mezkûr i'lâm meâlî bil-itiraf kendisine ifade ve biraz vakit sonra i'lâm-ı mezkûr tamamıyla kırâat olunarak hâmil olduğu mebâliğin pusulası dahi î'tâ kılındığı ve tahliye-i sebilinden bir ay evvel beir sûretini ahz eylemiş olduğu cihetle keyfiyet tebliğ kılındığı zaman sükutla hükmünü kabul eylemiş ve yüz yirmi gün zarfında istinaf eylemiş/eylememiş olduğu halde tarih-i tebliğden yedi mah sonra istinaf dâvasına nizâmen salâhiyeti olmadığı gösterilmiş ise de usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüzüncü maddesi icabınca asıl i'lâmın tarih-i tebliği olan seksen beş senesi muharreminin yirmi ikisinden itibaren istinaf-ı dâvaya kıyâm eylediği sene-i merkûme Rebiyülevvelinin yirmi ikisine kadar müddet-i istinafa geçmemiş olduğundan ve mücerred i'lâm meâlinin tefhimi istinaf iddiasını iskât edemeyeceğinden keyfiyetin dîvân-ı istinafa havalesi beyanından ibarettir

Dîvân-ı istinafin müzekkeresi üzerine tezkere-i mezkûreye Ticaret Nezaret-i celilesinden tenzil olunan cevabın netice-i meâlinde mahkeme cânibinden tarafyne bir i'lâm meâlinin ifadesi öteden beri sûreti tebliğ olunmuş gibi ad olunup bundan tehallûf edildiği taktirde mahâzîr-i müte'addide vukû bulacağı ve bundan başka i'lâm-ı mezkûrun tanziminde nüsha-i asliyeye beraber bâb-ı zaptiyeye irsâl olunup orada kırâatla Lalak'ya tahriren dahi tebliğ usûlünün icrâ kılındığı ve tebliğ maddesini bir taraf inkâr etse bile diğer taraf meydana koyarak kabul edemeyeceği beyan olunmuştur Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i celilesinin buna cevap olan zeyline nazaran dîvân-ı istinafin i'lâm-ı mebhûsu mukaddema kânunen nakz edilmiş olduğundan onun hükmü kalmayıp nizâmı veçhile tekrar dîvân-ı istinafa havalesiyle tarafeyn muvâcehe olunarak verilecek kararın ilel ve esbâbı derç ile i'lâmının tanzim ve î'tâsı iktiza edeceğinin heyet-i umumiyyede tezekkür olunduğu anlaşıldı bunun üzerine cereyan eden muhâberede bil-vürûd dîvân-ı istinafa î'tâ olunan ve 19 Rebiyülevvel sene 86 tarihiyle müverrah bulunan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye i'lâmının mezâyası Nikolaki ile Lalaka meyânında tehaddüs eden dâvanın müddet-i istinafiyesi geçmesine mebni istinâfen rü'yet olunamayacağı hakkında dîvân-ı istinaftan **[140]** i'lâm verilmiş ise de siyâk-ı iş'âra göre zarar ve ziyan hükmünü hâvi olan i'lâmın seksen dört senesi ramazanı evvelinde müstenif Lalaka'ya seksen beş senesi muharreminin yirmi ikisinden itibaren istinaf iddiasına kıyâm eylemiş idüğünden mezkûr seksen beş senesi Rebiyülevvelinin yirmi ikisine kadar güzerân eden müddet hesap olunduğu sûrette istinaf müddeti tecâvüz etmemiş ve mücerred yalnız i'lâmının tefhimi Lalaka'nın istinaf dâvasını iskât eylememiş olduğundan binâen keyfiyetin dîvân-ı istinafa havalesine 17 Zilkade sene 85 tarihinde karar verilerek işbu karar tarafeyne dahi tefhim kılındığını mübeyyindir bu sırada müstenif-i ileyh müstenifin sekvestro altında bulunan şeylerinin borcuna gayr-ı kâfi olduğundan bahisle istinâf için kefil vermesini bâ arzuhal istid'â eylediğinden müstenif i'lâmda yüz yirmi dört bin bu kadar guruşla dokuz yüz küsur lira mahkûm olup sekvestro olunan emlak vesairenin kıymeti ise bunun birkaç katı raddesinde bulunduğundan kefâlet icap etmeyeceğini iddia eylemiş ise de müstenif-i ileyh i'lâmın önü için olup zararına dair Ayvalık meclisinden ne kadar mazbata getirir ise şâmil olacağı mebâliğin mahkûm demek olduğu mülâbesesiyle kefil alınmak lazım geleceğini

ilhah/elhah eylediğinden müstenif kefâlet icap etmeyeceği ısrarından geri durmamış ise de nihayet müstenif-i ileyhin bir diyeceği kalmamak ve işe teshîlât verilmek için dîvân-ı istinafta haksız çıkıp da sekvestro olunan emlak ve emvâli hükm-i evvelin ifâsına gayr-i kâfi olduğu halde üst tarafının te'diye olunacağına dair bâ sened-i musaddak kefil ârâ edip müstenif tarafından Mösyö Efkar ve müstenif-i ileyh cânibinden Mösyö Ploğrini musaddak senedlerle gelip tarafeyn dahi bizzat hazır oldukları halde lâyiha-ları ve sâlifüz-zikr muhâbere tezkeresi ve evrak-ı sâire muvâcehesinde kırâat olundukta müstenif-i ileyhin lâyihasında tebliğ maddesinin vaktiyle müstenifin kendisine yolunda icrâ kılındığı ve hususıyla bu bâbda her bir muameleye mezun bulunan vekil-i murahhasına i'lâmının tanzim kılındığında sûreti bil-tebliğ evrakı arasında vekil-i mûmâileyhin ilm-ü haberi dahi mevcûd bulunduğu cihetle buralarını ispat edeceği hakkında vesâir gûna mûnderiç bulunan itirazatı ve tebliğ maddesinin tetkiki icap edeceğine dair Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye 'den istihâl eylediği tezkerenin kırâatı bâbında şifâhen vukû bulan ifâdatı üzerine kuyûda ledel-mürâcaa 23 Rebiyülevvel sene 286 tarihli Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye tezkeresinde Lalaka ile olan dâvasından dolayı Nikolaki'nin verdiği arzuhalin gönderildiği ve merkûm Nikola tefrik cemiyetinden celb olunarak dâvasının istima' olunmaması bir karara mebni olacağından öyle bir karar verildiği halde i'lâmını getirmesi kendisine tefhim olundukta ol veçhile talep etmiş ise de verilmeyeceği cevabını aldığı ifade eylediği beyanıyla bir karar sebkât edip etmediğinin ve etmiş ise ne yolda idüğünün bildirilmesi iş'âr olunmuş ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin i'lâm mebhus-ı anı üzerine tarafeyn celb olunarak evvela nizâmen lazım gelen kefâlet senedi alındıktan sonra lâyiha-larını getirmeleri tenbih kılınmış ve şimdiye kadar cereyan eden madde bundan ibaret olarak ol veçhile şerâit-i istinâfiye icrâ ve kemâl edildikten sonra keyfiyete istinâfen bakılacağı ve dîvân-ı istinafça bir hususa karar verildiği sûrette i'lâmının bilâ te'hîr i'tâ kılınacağı derkâr olduğundan tezkere-i mezkûreye ol sûretle cevab-ı tastir hakkında 6 Cemaziyelevvel sene 86 [141] tarihinde Ticaret Nezaret-i celilesine müzekkere î'tâ olunmuş ve şu cümle ile yani muhâberât-ı mesrûde ve itirâzat-ı vâkıa-i şûruta üzerine evvel emirde tebliğ hakkında olan ispatın istimâ'i veyahut şu cihetten sarf-ı nazarla hemen istinafen işin içine girilmesi icap edip etmeyeceğinin tezekkürü lazım gelmiş olduğundan buraları bizzat müstenif-i ileyhin tebliğ-i mezkûrun kânuna muvâfık olarak vaktiyle icrâ olunmadığını ispat edebildiği halde o yolda ve edemediği sûrette istinâf hususunda tetkikata girilmesine karar verildikten sonra tarafeyn isticvab olundukta ibtidâ müstenif-i ileyhe vekili mademki Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye tebliğin yolunda olmadığını i'lâm etmiş kendisi dahi bu tebliğ maddesinin yolunda vukû bulmamış idüğünü kabul edeceği yolunda olmadığı cihetini kabul eylediği takdirde diğer cihetini dahi kabul eylemiş iktizâ edeceğinden şu itirâzın istimâ' olunması iddiasına kıyâm etmiştir ki usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı ve yüz yedince maddeleri icabınca müstenifin istinâf istid'âsına kefâlet senedini rabt eylemesi lazım gelir iken etmemiş olduğuna binâen istid'â-i mezkûr keenlemyekûn hükmünde bulunmuş ve kefâlete sekvestro bulunan şayân-ı mukâbil tutulmuş denilir ise istinâf-ı dâva eylediğinden kefâlet yerinde nefsinin haps ettirmesi ve muahharan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den zaptiye müşirliğine yazılan tezkerede kefil alınmadıkça müstenifin sebilinin tahliye kılınmamasının iş'ârı ve buna göre kefil alınması

maddesini kabul edip ârâ eylemesi hususları kefil lazım geldiği halde vermediğine delil görünmüş olduğundan tebliğ keyfiyeti bervech-i muharrer seksen beş senesi muhrreminin yirmi ikinci gününden itibaren olduğu sûrette dahi kefâlet senedi tarihine kadar müddet-i istinâfiye münkaziyye olmuş ve dîvân-ı istinâfta mukaddema muhakemelerine ibtidâr olunacağı sırada kefâlet maddesiin icrâ olunması müstenifin lâyihasına cevaben bâ-lâyiha beyan edildiği gibi bu bâbda itirazdan dahi asla geri durmamış ise de ol vakit işin içine girilmediği cihetle burası mevzubahis edilip hemen i'lâm edilmiş olduğundan bahisle icrâ-yı icabı iddia olunmuş ve müstenifin vekili cevabında mukaddema müvekkilinin istinaf dâvasına kıyâmında istimâ' olunmayıp müddet-i istinafiyenin geçtiğine dair i'lâm verilmesi üzerine müvekkili Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye mürâcaatla vaktiyle hükmü aleyhine itiraz eylediği i'lâmın nizamın sûreti tebliğ olunmadığından keyfiyetin isitnafen rü'yet edilmesi hakkında dîvân-ı mezkûrdan dîvân-ı istinafin i'lâmı nakz edilmiş ve tebliğin sâlifüz-zikr Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye i'lâmı tarihinden itibaren olunması lazım gelmiş ise de bunun üzerine dîvân-ı istinaf işe bakmayıp nihayet Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye ile birçok muhâbereden sonra keyfiyetin rü'yetine zarar verildiğinden müvekkili kefâleti icrâ etmiş ve bunun te'hirine ise muhâbere-i mezkûre sebebiyet vermiş olup mamâfih tarih-i tebliğ bulunan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye i'lâmı tarihinden itibaren kefâlet senedi borcu olan seksen altı senesi Rebiyülevvelinin beşine kadar müddet-i istinaf geçmiş olduğundan işin için girişilmesini dermeyân etmiş olmasıyla ledel-tezekkür müstenif-i ileyh vekili minvâl-i muharrer üzere tebliğ maddesinin mukaddema yolunda olmadığını ve nizamname muvâfık sûrette icrâ eylediğini kabul eylemiş ve kefâlet bahsine gelince Lalaka'nın istinaf dâvasına ibtidârında müstenif-i ileyh Nikolaki evvela nizamın kefâlet lazım geleceğini lâyihasında göstermiş ise de sekvestro [142] olunan bil-cümle emlak ve emvâlî dîvân-ı istinafça kefâlete kâfi görüldüğüne mebni işin rü'yetine girişilmiş ve buna göre kefâletin bir derece daha arttırılması ber minvâl-i muharrer Nikolaki'nin bir diyeceği kalmamak ve işe suhulet olmak hususlarından münbais olmuş olduğundan ol veçhile mukaddema dîvân-ı istinafin kabul eylediği kefâlet maddesinden dolayı şerâit-i istinafiyenin tamam olmadığı iddiasında bulunması istimâ'a gayr-i şâyân bulunmakla keyfiyetin istinafen bakılmasına karar verilmiştir diye muharrerdir.

Mezkûr 5 Şaban 286 tarihli i'lâm aleyhine Nikolaki'nin vermiş olduğu on dört bendi şâmil ve 28 Şaban 286 tarihini hâvi lâyiha-i mafsalasının mütâlaasından anlaşılan itirazatın en başlıcası dört maddeden ibaret olup bunlardan birincisinin hülâsa-i mefâdı şu olur ki dîvân-ı istinaf i'lâmında Nikolaki'nin vekili Ploğrin'i tebliğ maddesinin mukaddema yolunda olmadığını ve nizamına muvâfık sûrette icrâ eylediğini kabul eylemiştir denilmiş ise de Nikolaki ticaretin ibtidâ-yı teşkilinden beri câri olan kâide mûcibince sûret-i i'lâmın tebliğini Lalaka'ya vakitle yolunda icrâ eylemiş olduğu halde kâide-i mezkûre usûl-i muhâkeme nizamnamesine tamamıyla mugâyir olduğundan mukaddema dîvân-ı istinafin Lalaka'nın müddet-i istinafiyesi geçmiş olduğundan istinafa hakkı olmadığına dair verdiği i'lâm Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den nakz olunmuş ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin i'lâm-ı mezkûru nakz edişi emr-i tebliğin harf be harf zikrolunan nizamname ahkâmına tatbik edilmediğinden neş'et eylemiş olmasıyla Lalaka

bu sûreti yani tebliğin muvâfık-ı nizam olmadığını kabul eylediği takdirde kendisinin dahi usûl-i muhâkeme nizamnamesi ahkâmına harf harf muvâfık olarak şerâit-i istinafiyeyi bil-icrâ istinaf istid'âsı vermesi lazım geldiği gibi dîvân-ı istinaf tebliğinin nizamname-i mezkûra muvâfık olduğundan dolayı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin nakzını kabul eylediği sûrette Lalaka'nın dahi kânuna mutâbık istid'â edip etmediğini tetkik etmesi iktiza eder iken mademki işin bu cihetine bakmamıştır ve kendisinin vekili Ploğrin'in dîvân-ı istinafta işbu tebliğin muvâfık-ı nizam olduğunu kabul eylemesi iki tarafın dahi tamamıyla usûl-i muhâkeme nizamnamesine tevfiik hareket etmeye mecbur görünmesine mübteni bulunmuştur hâl böyle iken dîvân-ı istinaf Nikolaki'nin vekilinin meşrut bulunan kabulünü bilâ şart ad eylemesi maddesidir.

İkincisi Nikolaki kendisinin muhâfaza-i hukuku için etmiş olduğu sekvestronun kânunen kefâlet makâmına kâim tutulamayacağı gibi müstenif Lalaka dahi istinaf iddiasına ibtidârında î'tâ eylediği istid'â ile lâyiha Nikolaki'ye tebliğ olunmasıyla bu istid'âya nizamına muvâfık olarak kefâlet senedi merbut bulunduğu cihetle mezkûr lâyiha 26 Cemaziyelevvel 285 tarihinde red olunup kânunen iktiza eden kefaletnameyi talepten dahi geri durmamış ve sekvestronun kefâlet yerine kâim tutulduğu eğer ki müstenif Lalaka tarafından iddia olunuyor ise de kendisi sekvestroyu kefâlet yerine kâim tutmayıp ancak emlak-ı mezkûrenin beyan olunan kıymetleri kendi alacağından dîn idüğünden onun bi esas olduğunu beyan etmiş ve kânunen lazım gelen kefâletname alınmayıp da dîvân-ı istinaf hükm-i evveli tasdik eylediği ve bu sırada Lalaka dahi izhâr-ı iflas ettiği takdirde taht-ı sekvestro bulunan emvâl ve emlakın bit-tabî mâ hazineye ait olacağından Nikolaki'nin hakkını temin için her halde [143] Lalaka kânunen kefil vermeye mecbur bulunmuş ve hatta sekvestro kefâlete kâim olduğundan geçen seksen beş senesi muharreminde müstenif-i ileyh Rusçuklu Rıza Bey'e bâ i'lâm beş yüz lira medyûn bulunan müstenif Yağcıoğlu Hüsnü Efendi'nin sekvestro altında bulunan iki bin liralık bir kıt'a arsası dîvân-ı istinafta kefâlet makamına kâim tutulmamış ve bu hâle nazaran usulen dahi Lalaka'nın taht-ı sekvestroda bulunan emvâl ve emlakı kefâlet yerine kâim tutulamayacağı derkâr bulunmuş iken dîvân-ı istinafin bunu dahi mugâyir-i nizam olarak kabul eylemesi bahsi oluyor.

Üçüncüsü bir müddeî tarafından serd olunacak delâil ve itirazatın cümlesi mahkeme tarafında ayrı ayrı tetkik olunarak ol bâbda tanzim olunacak i'lâma delâil-i mesrudenin mecruh ve makbul olduğunu mübeyyin olan esbâb-ı kânuniyenin derci dahi lazımeden iken dîvân-ı istinafa vermiş olduğu lâyihasında muharrer bil-cümle itirazat tanzim olunan i'lâma derç olunmayıp bozma hikâyeden geçirildiği gibi hükm yerinde dahi kat'a bahs olunmaması kaziyesidir.

Dördüncüsü Lalaka istinaf müddetinin müruruna Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye ile Ticaret Nezaret-i celilesinin muhâberat vâkiası sebep olduğunu beyan ve iddia etmiş ise de bu muhaberenin müddete dokunur ciheti olmayıp bunu gözetmek mahkûm tarafının vazifesi olduğundan bu bâbda vâki' olan dahi vâhi olup velhâsıl mahkeme tarafından hükm-i kânun bir taraf hakkında harf be harf icrâ olunup diğer taraf hakkında manevi olarak ifâ

kılınmak mâdalete mugâyir idüğünden tarafeynin müsâvat üzere tutulup gadrdan vikâye olunması hususudur.

Şu itirazattan başka lâyiha-i mezkûrede derece-i evveli mahkemesinden verilen i'âm Lalaka'nın vekil-i murahasına 5 Şaban sene 85 tarihinde muvâfık-ı kânun olarak tebliğ olunmuş ve vekile tebliğ ise asıla tebliğ hükmünde bulunmuş olduğunu beyan ile beraber bu bâbda iddiaya mahal olduğu dahi dermeyân olunmuştur Lalaka'nın 29 Ramazan sene 286 tarihini ve sekiz bendi şâmil olan lâyiha-i cevabiyesi müdericâtından anlaşıldığı üzere Nikolaki'nin mezkûr lâyihasında mestûr netice-i itirazatı iki madde üzerine olup birincisi derece-i evveli mahkemesinden aleyhine verilen i'âmın nizamı dairesinde tebliğ olunduğubdab kendisinin istinafa salâhiyeti kalmadığı halde dîvân-ı istinaf bu cihetini tetkik etmediği ve ikincisi istinaf istid'âsına nizâmen kefâlet senedi rabt olunması lazım gelir iken etmemiş olduğundan istid'âsının kân lem yekûn hükmünde kaldığı maddeleridir.

Birinci itirazın cevabında tebliğ maddesinden dolayı istinafa hakkı olduğuna dair 19 Rebiyülevvel sene 286 tarihinde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den i'âm olunmuş ve bu i'âm hükmü dîvân-ı istinafta dahi tasdik edilmiş olduğundan ve kendisinin sâbık vekili Dorandi'ye vaktiyle tebligat-ı lazıma icrâ olunup eğer ki ilm-ü haberi dahi alındığı merkûm Nikolaki tarafından iddia olunmuş ise de bunun aslı olmadığına tebliğin nizamen icrâ olunmadığını Nikolaki'nin vekili Ploğrin'in kabul ve tasdik etmesi delâlet edeceğinden bahisle birinci itirazı mecruh idüğü gösterilmiştir.

İkinci itirazın cevabında dahi kendisi bâb-ı zaptiyede mahbus iken derecee-i evveli mahkemesinden tanzim olunan i'âmın bir kıt'a sûret gayr-i musaddakasına salıverilmezden bir ay evvel destres olmasıyla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye müracaat edip istinaf hakkı sâkıt olmadığına i'âm edilmiş ve eğer ki usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı maddesinde münderiç [144] şerâit-i istinafiyeden biri müstenifin istinaf istid'âsına kefâlet senedinin rabt eylemesi maddesi bulunmuş ve bunu ol vakit müstenif-i ileyh dâva edip bu bâbda tarafından izhâr-ı acz olunmamış ise de bu iş için evvela bil-cümle emlak ve emvâl ve nukud ve mahsûlât zimemâtı resmen taht-ı sekvestroda olup dîvân-ı istinafça kefâlete kâfi görünüp keyfiyeten tetkikine girişileceği sırada müstenif-i ileyh merkûm Nikolaki işin bu cihetini terk edip meydâna müddet-i istinafin geçtiği dâvasını koymuş ve bunun üzerine Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye ile Ticaret Nezaret-i celilesi muhâberâta düşmüş olmasıyla keyfiyetin istinafen rü'yetine karar verildikten sonra mücerred müstenif-i ileyh merkûmun bir diyeceği kalmamak için dîvân-ı istinafin ihtârı üzerine müddet-i nizamiyesi dairesinde musaddak bir de kefâlet senedi î'tâ edip ol veçhile şerâit-i istinafiye ikmâl olunmuş ve merkûm Nikolaki zarar ve ziyana Ayvalık'tan mazbata getirecek iken henüz getirmediği cihetle i'âm-ı mezkûr esassız kalmış olduğu ve çend seneden beri emlak ve emvâl ve nukud ve zimemâtının terakküm eden mahsûlât nakit makamında bulunduğu cihetle kefâlet kuvvetini kesb etmiş ve bunun merkûm Nikolaki tarafından kefâlete kâim tutulmaması keyfiyeti istinâfen baktırmamak maksadından neş'et eylemiş ve usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı ve yüz yedinci maddelerinde olmayan istinâf istid'âsının mutlaka keenlem yekun hükmünde

kalacağına dair bir sarâhat olmayıp ancak keenlem yekun ibâresi nizamname-i mezkûreli yüz on beşinci maddesinde üç sene dâvasını aramayan müstenif hakkında kullanıldığı halde bunun yoluyla tashih edilemediği ve kendisinin Nikolaki ile bir gûna ahz ve î'tâsı olmayıp Nikolaki'nin gadr etmek efkârıyla böyle bir takım vâhi iddialara kalkışmış idüğü muharrerdir.

Bunun üzerine mezkûr dîvân-ı istinaf i'lâmında sekvestro olunan emvâl ve emlakın kefâlet yerine kâim olduğuna dair cereyan eden müzâkerenin zabıtları Ticaret Nezaret-i celilesinden istenilmesiyle cevaben irsal olunan dîvân-ı istinaf müzekkeresi 9 Zilkade sene 286 ve 29 Kanunusani sene 85 tarihiyle müverrah ve yüz altmış beş adediyle mürakkim olup bunun netice-i mefhumu şu iş için dîvân-ı istinafta ilk defa tarafeynin vukû bulan muhâkemesi üzerine yapılmış olan müzekkere müsveddesinin aynen gönderildiğini dîvân-ı istinafça kefâletsiz nizâmen işin içine girişilemeyeceğinden Lalaka'nın taht-ı haczde bulunan emlak ve emvâli dîvân-ı istinafça kefâlet yerine kâim tutulduğuna zımnen delâlet eylediğini muhtevi bulunmuş ve mezkûr müzekkere müsveddeleri dahi ledel mütâlâa bunlarda sekvestronun kefâlet yerine kâim tutulduğuna dair bir sarâhat görülememiştir.

Merkûm Nikolaki'nin diyeceği kalmamak ve işe suhulet olmak üzere alındığı mezkûr i'lâmında münderiç olan kefaletnamenin dahi nezaret-i müşarünileyhâdan bâ müzekkere istenilmesiyle mezkûr senedin ihraç ettirilen bir kıt'a sûret-i musaddakası irsâl kılındığından ledel-mütâlâa sened-i mezkûr 5 Rebiyülahir sene 286 ve 3 Temmuz sene 285 tarihiyle müverrah ve Yovanni Makayus ve Kostantindi imzalarıyla mümzi ve altı bin altı yüz doksan numara ile mürakkim olup mündericâtı 27 Şaban sene 284 ve 11 Kanunuevvel sene 284 tarihli verilen ticaret i'lâmı aleyhine Ayvalıklı Lalaka Dimitri istinaf-ı dâva eylediğinden merkûm bunda haksız çıktığı ve Nikolaki'nin sekvestro ettiği emvâl ve emlak hükm-i evvelin icrâsına [145] gayr-i kâfi olduğu takdirde noksanının ikmâl-i icrâsıyla beraber nizamen lazım gelen bil-cümle mesârif ve zarar ve ziyanın taraflardan tazminine yekdiğerine kefil-i bil-mal olduklarını muhtevidir.

Bunun üzerine tarafeyn celb olunarak merkûm Nikolaki Mösyö Edvard ve Lalaka Afker'i dairede vekil edip tarafeyn vekilleri hazır oldukları halde iki tarafın lâyihası ledel-kırâa onların mündericâtından başka ifade ve itirazları olup olmadığı soruldukta lâyihalarında münderiç itiraz ve cevaplarından gayrı diyecek sözü olmadığını beyan etmişlerdir.

Çakmakoglu Nikolaki'nin lâyiha-i mezbûresinde sûret-i i'lâmı kânuna muvâfik olarak Lalaka'nın vekiline tebliğ edildiği hakkında bazı esbâb serd olunmuş ve esbâb-ı mezbûreye Lalaka tarafından bâlâda gösterilen ecvibe verilmiş ise de Çakmakoglu Nikolaki'nin birinci itirazı hükm-i kânunun tarafeyn hakkında müsâvât üzere icrâsı meselesi olmakla evvela bu cihetinin tetkikine mübâşeret olunmuştur.

Tafsilât-ı mebsuteye nazaran dîvân-ı istinaf i'lâmının hülâsası müstenif-i ileyh Nikolaki'nin vekili Ploğrin'i tebliğ maddesinin yolunda olmadığını ve mugâyir-i nizam olarak icrâ olunduğunu kabul eylemesi ve sekvestro'nun mukaddema dîvân-ı istinafça

kefâlet makamına kâim tutulup kabul olunması ve buna göre kefâletin bir derece daha ertelenmesi Nikolaki'ye bir diyecek kalmamak ve işe teshilât olmak hususlarından münba'is olması cihetleriyle şerâit-i istinafiyenin nâ tamam olduğuna dair dermeyân olunan iddia şâyân-ı istim'â olmakla keyfiyetin istinâfen rü'yetine karar verildiğini mutazammın oluyor.

Bu bâbda Nikolaki'nin vekili Mösyö Edvard'ın fezleke-i itirazı müvekkilinin lehinde olarak mukaddema dîvân-ı istinaftan verilen i'lâmı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin nakz edilmiş emr-i tebliğin muvâfık-ı nizam olmadığına müstenid bulunduğundan bahisle usûl-i muhâkeme nizamnamesinin tarafeyn hakkında harf be harf ihbar olunması iktiza edeceğini ve Nikolaki'nin muhâfaza-i hukuku için etmiş olduğu sekvestronun dahi mugâyir-i kânun olarak istinafça kefâlet makâmına kâim tutulduğunu mübeyyindir.

Lalaka'nın vekili Afker'in netice-i itirazatı dîvân-ı istinafin i'lâmı meyânında cereyan eden muhâbereden anlaşıldığı ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin 19 Rebiyülevvel sene 286 tarihli i'lâmı tarihinden hesap olunduğu halde müddet-i istinafin câri idüğü beyanından ibarettir.

İcabı ledel-müzâkere usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı maddesinin beşinci fıkrasında müstenif eğer istinâf dâvasında haksız çıkar ise hükm-i evvelin icrâsını ve bununla beraber müstenif-i ileyhin istinaf için muhâkemesi masrafiyla kânunen tasdik olunacak mesârif-i seferiye ve zarar ve ziyanın tazminine bir kavî kefil gösterdiğini ve usulce musaddak kefâlet senedinin merbut idüğünü beyan edecektir diye muharrer bulunmasına ve merkûm Edvard'ın bervech-i meşruh fezleke-i itirazı mademki Nikolaki emr-i tebliği tamamıyla kânuna muvâfık olarak icrâ eylediğinden dolayı mukaddema lehinde dîvân-ı istinaftan verilmiş olan i'lâm nakz olunmuştur Lalaka'nın dahi evvela istinaf istid'â eylediği halde müddet-i kânuniyesi zarfında istinaf istid'âsına muvâfık kânun olarak kefâlet senedini rabt eylemiş olduğu cihetle daha o vakit müvekkili Nikolaki Lalaka'nın istinaf istid'âsını kabul eylemiştir şu halde buna göre dîvân-ı istinaftan müstenif-i ileyh aleyhine verilen kararın nakz olunması beyanından ibaret olmasına binâen evvela müstenif-i ileyh vekilinin bervech-i muharrer başlıca itirazı yani kânunun tarafeyn hakkında müsâvât üzere icrâ olunması hususu muvâfık-ı [146] kânun görünmüş ve sâniyen böyle temin-i hukuk için müstenif-i ileyh tarafından taht-ı sekvestroya emvâl ve emlakın istinaf-ı dâva için kefâlet makamına kâim tutulmasına dair bir madde-i kânuniye bulunamamış ve sâlisen muahharan sekvestro olunan emlak Nikolaki'nin matlubuna kâfi gelmez ise üst tarafını ifâ edeceğini kefil alınmış ise de bu sûret dahi tamamıyla kânuna muvâfık bulunmamış olmasıyla râbian müddet-i istinafin geçmesine bervech-i muharrer muhaberenin sebep olduğu dermeyân olunmuş ise de müddet-i mezbûre zarfında nizamname muvâfık-ı istinaf istid'âsı vermek müstenifin vazifesinden olduğu gibi müddet-i istinafin hangi tarihten muteber olmak lazım geleceği maddesine mukaddemâ heyet-i umumiyede bakılıp karar-ı kat'î verilmesiyle vekil-i merkûm Afker'in bu bâbdaki ecvibe-i itiraziyesi vâhi olduğuna mebni i'lâm-ı mezkûr nakz olundu i'lâm-ı mezbûrun keyfiyet menkuziyetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i

dâhilîsinin altmîi dokuzuncu maddesi mûcibince kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra nizamname-i mezkûrun on ikinci maddesinde muharrer olduğu veçhile karar-ı menkûzun dîvân-ı istinafta tarafeyn muvâcehesinde tashih olunması hususunun Ticaret Nezaret-i celilesine iş'âr buyrulmasına ekseriyet-i ârâ ile karar verilerek karar-ı meşruh evvel emirde merkûm Nikolaki ile Lalaka'ya muahharan vekillerine tefhim olunmuş ve şu halde itirazat-ı sâirenin tetkikine hâcet kalmamıştır ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

Lalaka'nın işbu i'lâm aleyhine iade-i muhâkeme talep ve iddiasıyla 13 Cemaziyelevvel sene 287 tarihini ve yirmi bendi şâmil î'tâ eylediği bir kıt'â lâyiha ve arzuhal daireye havale olunmasıyla kırâat ve mütâlâa ve usûl-i muhâkeme nizamnamesinin iade-i muhâkeme şerâitine dair olan onuncu faaslına mürâcaat olundu.

Zikrolunan lâyiha ve arzuhalin müstemel olduğu mevâdın ekseri münâza'a-i mebhûsenin sûret-i vukû' ve cereyanını tafsîl ve hikâyeden ibaret ise de bunlar da fasl-ı mezkûrede muharrer yüz yirmi üçüncü ve dördüncü maddelerde iade-i muhâkeme için gösterilen on dört esbâbdan bir şey görülemeyip ancak mezkûr lâyihanın bazı bendlerinde mahallince senedlerinin ve burda nukûdünün depozito makamında hac eylediğine dair fıkralar görüldüğünden işbu fıkraların istîzâcî ve lâyihada münderiç ifadat ve itirazdan başka ifade ve itirazlar olup olmadığının suâli zımnında tarafeynin celbi tezekkür olunması üzerine müddeî Lalaka ile vekili Afker ve müddeî aleyh Nikolaki bizzat daireye gelmeleriyle bervech-i muharrer memleha senedleriyle nukûdun ne makule şeyler idüğünün izah olunması vekil-i merkûma teklif olundukta işbu senedler merkûm Lalaka'nın Ayvalık'ta müte'arrif olduğu memlehanın hazine senedi olup on üç on dört kıt'adan ibaret idüğünü ve mukaddema bâb-ı zaptiyede mevkuf olduğu halde geçenki istinaf dâvası üzerine bâ tezkere Ticaret Nezâret-i celilesinden getirtilip ticaret-i dâva kaleminde depozito makamında hıfz edildikte olduğunu ve bu senedattan başka merkûm Lalaka'nın mahallinde masraf olduğu emlakı dahi Nikolaki tarafından taht-ı hacze aldırıldığı cihetle hasılatı hükûmet-i mahalliyyede mahfuz idüğünü ifade ve merkûm Nikolaki dahi vekil Vasil merkûmun bervech-i muharrer vâki' olan ifadelerinin kâffesi hilaf olduğunu ve mahallinde hacz olunan emlakın hâsılatı dahi mahalli hükûmetinde olmayıp validesinin zimmetinde bulunduğunu ve buna mukaddema mahallinden gelen telgrafname delâlet edeceğini cevaben beyan etmiş ve şu hale nazaran iddia olunan nukud-ı mezkûre memleha senedlerinden dolayı terâküm eden akçadan ibaret olup başka bir şey olmadığı anlaşılmış ise de [147] bir kerede zikrolunan senedler mütâlâa olunmak üzere bâ tezkere vukû bulan iş'âr üzerine nezaret-i müşarünileyha deâvi kaleminde hacz-i tahtında olup kefâlet makamına kâim olarak mahfuz bulunmuş olan on sekiz kıt'a sened ve evrak ile bir adet kasa anahtarı gönderilmesiyle ledel- muâyene bunların bir takım berat/beraat ve şunun bunun vakf-ı memleha senedâtı misillü şeyler olduğu münfehim olmuş ve Lalaka'nın nakit makamında olduğunu iddia eylediği senedâtı görülememiş ve bunlar kendi mutasarrıf olduğu emlak senedâtı olsa bile ticaret kanunnamesinde sekvestronun kefâlet makamına kâim olacağına dair sarâhat görülememiş idüğünden ve bâlâda mahki lâyiha mündericâtında iade-i muhâkemeyi müceb kânunen dahi bir gûna

sebepe bulunamadığından Lalaka'ya bu bâbda dahi cevap î'tâsına ve evrak-ı mezkûrenin nezaret-i müşarünileyhâya iadesine karar verilerek sûret-i karar müddeî aleyh Nikolaki hazır olduğu halde merkûm Lalaka'nın vekili Afker'e tefhim olunmuştur.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Ahesneli? Ali Ağa ile Sivaslı Osman Efendi ve Hintlizâde İsmail ve Ergirilizâde Abdullah ve Dağlızâde Hüseyin ağalar beyninde olan iltizam şirketi muhasebesine dair Kastamonu vilayeti dîvân-ı temyizinden î'tâ olunan 8 Safer sene 90 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î Ali Ağa'nın vermiş olduğu 4 Muharrem sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla evrak müteferri'asıyla birleştirilerek Ali Ağa seksen dört senesine mahsuben Kengiri'de bir yük doksan sekiz bin gurus bedel ile derûhte eylediği yapraklı panayırı ve ester pazarı keyl vesâire rüsumuna merkûmûn Osman Efendi ve İsmail ve Abdullah ve Hüseyin Ağalar'ın şirketi cihetiyle zimmetlerinde olan bir yük sekiz gurus matlûbunun tahsilini istid'â ve rüsumât-ı mezkûrenin bedeli teslimatına dair kendi nâmına olarak yüz otuz yedi bin bu kadar gurusluk ilm-ü haber ibrâz ve ârâ etmiş ise de mebâlig-i mezkûrenin İsmail Ağa tarafından te'diye olunduğu İsmail Ağa ile şürekâsı ifadesinden ve merkûmun şürekâ-yı mezbûre zimmetinde alacağı olmadığı Kengari mutasarrıflığıyla icrâ olunan muhâbere ve tahkikattan anlaşılmış olduğu beyanıyla keyfiyetin bir kerede meclis-i idarede tetkik olunmasının tezekkür olunduğunu mübeyyindir.

Merkûm Ali Ağa'nın itirazı iki maddeden ibaret olup birincisi rüsum-ı mezkûre muhasebesine henüz mahalce bidâyeten bakılmamış olduğu halde dîvân-ı temyiz-i vilayette rü'yet olunması ve yedinde bulunan ilm-ü haberlere itibar edilmeyip müddeî aleyhin ifade-i şifahiye-i mücerredeleriyle hükm olunması kaziyeleridir.

Dîvân-ı temyizde bidâyeten mi yoksa istinafen mi rü'yet-i dâva olunduğu i'lâm-ı mezkûr mündericâtından bilinmemekle vilayet-i müşarünileyhâdan ledel-suâl cevaben vârid olan 7 Nisan sene 89 tarihli telgrafnamede Kengari idare meclisinde bidâyeten rü'yet olunup dîvân-ı temyizde istinafen bakıldığı izbâr olunmuştur.

Keyfiyet ledel-müzâkere münâza'a-i mebhuse eşhas beyninde iltizam şirketi muhasebesinden münba'is olmakla rü'yet ve tetkiki mecâlis temyiziyeye ait olduğu halde Kengari meclis idaresinde bidâyeten rü'yeti ve onun üzerine dîvân-ı temyiz-i vilayette fasl ve hısm/hasm mugayir-i nizam olduğu gibi merkûm Ali Ağa rüsum-ı mezkûre bedelatının kendi yediyle te'diye olunacağına dair ilm-ü haber ibrâz etmekte [148] iken bu ilm-ü haberin hükmü olmadığı şürekânın ifade-i şifâhiyesinden anlaşıldığından bahse iddiasının vâhi olduğuna hükm olunması dahi yolsuz ve usûl-i muhâkeme mugayir bulunduğuna binâen dîvân-ı temyiz-i vilayetin i'lâmı nakz olunmuş ve mecâlis-i idarenin bu misillü mevâd-ı hukuk rü'yetine nizam salâhiyeti olmamak hasebiyle Kengari idare meclisinin bu bâbda î'tâ eylediği mazbata dahi kânlem yekûn hükmünde bulunmuş olmasıyla i'lâm-ı mezkûrun keyfiyet-i menkûzeti kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra husus-ı mezkûrun ait olduğu meclis-i temyiz-i liva bil-havale orada tarafeynin ibrâz ve

ârâ edeceği evrak ve senedat layıkıyla tetkik ve kanun ve nizam tevkif olunarak bidâyeten ve müceddeden fasl ve rü'yet olunması ve temyiz-i livanın hükmüne kâni' olmayan bulunur ise ol vakit dîvân-ı temyiz-i vilayette istinafen tetkik ve hısm olunması hususunun vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına ve i'lâm ve tebliğ harcı evvela sekiz adeden beyaz mecidiyenin Ali Ağa'dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar merkûm Ali Ağa'ya tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kütahya ahalisinden Dibaroğlu? Karabet'in kâtili olan Pelansoğlu? Antranik ile Nişan ve Kabril cârihleri denilen İbrahim haklarında icrâ kılınan tetkikat-i nizamiyeyi muhtevi Hüdâvendigar vilayetine Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 8 Zilkade sene 89 tarihli ve üç yüz altmış altı numaralı tahriratıyla meclis-i temyiz-i livanın dîvân-ı temyiz-i vilayette musaddak mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkeme-i cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde seksen dokuz senesi şehr-i saferinin yirmi ikinci günü saat on bir raddelerinde merkûmun Karabet ve Mâlizoğlu Nişan ve Kabril ve Artin Aksu'dan kasaba-i mezkûreyi gelir iken ağzıkara nam mahale vusullerinde merkûmân İbrahim ve Antranik ile Alaykâtibioğlu Hüsni mütevellin-i milletinden ve cinayet ketebesinden refikleri Viçen Efendi ve Altınoğlu Agop ve Edvard oğlu diğer Agop nam kimesnelere rast gelmekle onlar sarhoş oldukları halde siz bize niçin bakıyorsunuz diyerek teşhir-i silahlar üzerine hücum eylediklerinde merkûm Antranik'in kama ile Karabet'in belinden İbrahim dahi kezalık kama ile Nişan'ı arka tarafının iki yerinden ve sağ omzundan ve Kabril'i dahi arkasından cerh eylediği merkûmun Karabet ve Nişan Kabril taraflarından iddia olunması ve keşf ettirildikte merkûmlar bervech-i iddia cerh olunarak altı gün mürurunda müte'essiren vefat edip Nişan ve Kabril'in cerihaları üç hafta zarfında iltiyâm bulacağı haber verilmesi ve maktul-i mezbûrun pederi Artin katl-i mezbûr hakkında Antranik'a hasr-ı dâva etmeyerek merkûmân Viçen ve Edvard ve Agoplar'ı dahi teşrik etmesi üzerine tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr Viçen ve Agoplar'la Edvard ve Antranik Azıkara? nam mahalde otururlar iken merkûmân İbrahim Hasan'ı müsellehan sayd ve şikârdan gelerek yanlarına oturup birlikte işret etmekte oldukları halde mecruh-ı merkûmlar mâlumül-esâmi refakatiyle mesireden avdet edip tesadüf beynlerinde münâza'a tehdâdüs ettiği halde bertaraf edilerek her iki taraf semt-i maksûde azimet ederler iken Karabet takımı Taşoluk nam mahalde daha bazı refik tedarikiyle müsellehan üzerine hücum ederek bazılarını darba kıyâm etmeleri üzerine bir takımın firar ettiklerini ve zikrolunan cerhleri [149] kimler taraflarından vukû bulduğunu bilemediklerini ifade etmiş ise de içlerinden Antranik'in tekrar-i istintakında merkûm Karabet'i yedinde bulunan bıçakla cerh eylediğini tayi'-i ikrâr edip merkûmun kablel-vefat dâvası dahi bundan ibaret olmasına nazaran katl-i mezkûr merkûm Antranik'in eser-i fiili olduğu tebeyyün eylemiş idüğünden kâtil-i merkûmun yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfikân on beş sene müddetle küreğe konulması istiş'âr ve mezbûr İbrahim

kendisi mazrûb olduğunu tezkâr ile merkûmân Kabril ve Nişan'ı cerh ettiğini inkâr eylemiş ve merkûm ile Hüsni'yi maktul ve mecruh takımın soruldukları cümle-i tahkikattan olup Kabril ile Nişan'ın cerihaları ise cüz'ü olarak kesb-i iltimam etmesiyle bu cerihaların İbrahim'den sūdûru tahakkuk etse bile li-eclil tetkik müddet-i tevkifi mâ ziyâde ceza-yı kâfi olacağına binâen bunun ve biri elzeme oldukları tebeyyün eden refiklerinin sebilleri tahliye kılındığı ve maktulün pederi fiil-i katli Antranik ile refiklerinden dâva ve verese-i sâirenin celbine muvâfakat etmemesine mebni murâfaa-i şer'iyeleri icrâ olunamadığı iş'âr olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran katl-i mezkûrun münâza'a arasında min gayr-i teammüd merkûm Antranik'ten sūdûr ettiği ikrarıyla mertebe-i sübuta geldiğine ve zikrolunan yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse min gayr-i teammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene küreğe vaz' olunur diye muharrer bulunduğu mebni merkûm Antranik bu hükme tevfikân ve tarih-i hapsi olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dokuz senesi saferinin yirmi ikinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç kâideye bâ'de-tatbik mahalli kararı veçhile on beş sene müddetle hapisane-i umumiyyede küreğe konulmak üzere bâb-ı zaptiyyeye i'zâm kılınması hususunun ve Kabril ile Nişan'ın cârihi olduğuna hükm olunmayan İbrahim ile katl ve cerhte müdhalleri tebeyyün etmeyen sâir kesânın tahliye-i sebilleri musib idüğünün vilayet-i müşarünileyhâya ve kâtil-i merkûmun hîn-i vürûdunda ol veçhile küreğe vaz'ı cihetinin dahi Zaptiye Nezaret-i behiyyesine emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Beyoğlu'nda Hekimbahçesi civarında darp ve cerh olunan sütçü Kıstı'nın zâribi denilen Kalkandelen kazasına tâbi Nifos karyeli ekmekçi Filip nam şahıs hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiyyeye dair Zaptiye Müşiriyet-i celilesinin 27 Rebiyülevvel sene 87 tarihli ve seksen üç numaralı tezkeresiyle Bâb-ı Âli'ye takdim olunarak Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan dîvân-ı temyiz mazbatasıyla muahharan celb edilen evrak-ı istintakiye ve Fransız Hastahanesi sertabibi tarafından rapört muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde merkûm Kıstı zikrolunan bahçe civarında mezbûr Filib tarafından darp ve cerh olunarak Fransız Hastahanesi'ne nakil edildiği istihbâr kılınması ve keşfine tayin olunan memur mezbûr Kıstı'yi hayatta bularak kaziyeyi sorduklarında merkûm Filib'in sirkat olup karpuz sergicisi Nikola'da bulunan gocuk kürkünün sârikini ikisi beraber teharri ederler iken bir mağazada ziyadece işret ederek sarhoş oldukları halde çıkıp تنها bir mahale geldiklerinde Filib elinde bulunan baston ile kulağı [150] tozuna vurduğunu ve buna sebep merkûm Filib'in Ağa Cami'i civarında ve refiki Simon'un Mercan'da ve daha sâir yerlerde hırsızlık eylediklerini kendisi hükûmete ihbar ile Simon'u tutturmasından dolayı hakkında hâsıl olan gayz eseri idüğünü takrir edip

birkaç gün mürurunda müte'essiren vefat etmesi cihetiyle tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Filib gerek Kıstî'yi ve gerek Simon'u tanımadığını beyan ile kaziyede müdhal ve mâlumâtını inkâr eylemiş ise de merkûmânın bervech-i muharrer beraber akşamüzeri saat on sularında Filib ile Kıstî mağazası önünde durduklarını söylemesine ve mezkûr Hükûm Bahçesi'nde gazinoculuk eden Koço dahi Kıstî vâkıa günü saat altı raddelerinde gazinosuna gelip Filib orada bulunmakla ikisi beraber kalkıp saat on birde bir bahçıvanın vurulduğunu mesmû'u olduğunu ve Koço'nun çırakları Vasil ve Andon dahi Filib gazinolarında ikâmet etmekte iken dâima tebdiller ile gezer siyah poturlu bir adam Filib'i çağırarak beraber gittiklerini ve hafiye memurlarından Ahmet çavuş ile Salih dahi merkûm Kıstî'nin Filib ile dâima gezdikleri gibi o gün dahi mağaza önünde durduklarını mâ'el-kısm ihbâr etmelerine ve hizmetçi Eleniko nam hatun dahi hanesi kapısına çıktığında elinde sopalı bir adam kapısı önünden seğirterek fırar eylediğini görmüş ise de yüzünü görmediğini beyan etmesine ve merkûm sergici Nikola ise beyaz poturlu tıknazca orta boylu Boşnak kıyafetinde bir adam yoğurtçu kıyafetinde bir dizlikli ve ince uzun boylu zayıfça birisiyle beraber yevm-i mezbûrda saat altı kararlarında gelip aldıklarını ifade ve bunu sergici Manol ile şeriki Andon'un dahi tasdik eylemelerine ve mezbûr sergici Nikola'nın ifadesi mecruh Kıstî'nin ifadesini müeyyed/müeyyid bulunmasına nazaran mezbûr Filib'in inkârı vâhi olarak merkûm Kıstî ile dâima ve hususıyla o gün birlikte gezdiği ve fiil-i darbın ondan südür ettiği anlaşılır ise de hasthane-i mezkûr sertabibi tarafından verilen rapörtta merkûm Kıstî'nin vefatı bu darbın tesirinden olup soğuk ve daha sâir esbâbdan dolayı akciğerine gelen iltihaptan vukû bulduğu beyan olunmasına nazaran merkûm Kıstî'nin vefatı darb-ı mezkûrun tesirinden idüğüne hükm olunamayıp bi-gayri kast telef-i nefesine mezbûr Filib sebebiyet vermemiş olduğundan merkûm Filib'in yüz seksen ikinci madde-i kânuniye hükmüne tatbikân iki sene hapis olunması istiş'âr kılınmıştır.

Tafsilat-ı meşruheye nazaran müteveffa Kıstî'nin merkûm Filib tarafından darp olunduğu mütehakkık olup fakat vefatı bu darbın tesirinden olduğu rütbe-i sübûta gelememiş idüğünden sebebiyet sıfatıyla Filib'in yüz seksen ikinci madde-i kânuniye hükmüne tevfikân iki sene müddetle haps edilmesine karar verilmiş ise de Kıstî'nin vefatı mademki bu darbın tesirinden olmadığına hükm-i kâbil değildir sebebiyete dahi mahal olamayacağından ve müteveffa-yı mezbûr merkûmân Filib ile refiki Simon'un sârik olduklarını hükûmete ihbar eylemesinden nâşi hâsıl olan gayz-ı eseri olmak üzere Filib'in baston ile müteveffa-yı mezbûru kulağı tozundan darp etmesi cihetle bu darbı tasavvur ve tasmin ile ikâ' ettiği rütbe-i sübûtta olarak hareketi zâripler hakkında olan yüz yetmiş sekizinci maddenin bir kimse evvelce tasavvur ve tasmin ederek bir şahsı cerh ve darp eylediği tebeyyün eder ise müddet-i hapsinin on aydan üç seneye kadar temdîd olunmasını mutazammın bulunan fıkra-i âhiresine muvâfık görüldüğünden merkûm Filib'in bu hükme tevfikân ve tarih-i haps olduğu mazbata-i mezkûrede gösterilen seksen altı senesi Cemaziyelevvelinin otuzuncu **[151]** gününden itibaren üç sene müddetle haps edilmesi ve hükm-i kânunu hukuk-ı şahsiyeyi iskât edemeyeceğinden verese-i maktulün istedikleri halde cihet-i şer'îyesine bakılmak üzere ayrıca istid'â eylemeleri cihetinin dahi

kendilerine tebliğ kılınması hususlarının müşiriyet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Ankara vilayetinin 25 Safer sene 90 tarihiyle temyiz-i hukuk dairesine havale olunan 18 Safer sene 90 tarihli ve on yedi numaralı tahrirattan Kayseriyeli Pamukçuoğlu İstefan ve biraderleri Mesiha ve Agop ile Adana ahalisinden Enişteoğlu Bogos beyninde tekevvün eden münaza'aya dair evrakın irsâl kılındığı gösterilmiştir.

Evrak-ı merkûme meâllerinden müstebân olduğu üzere merkûm Bogos Pamukçuoğlu İstefan ile olan şirket muhasebesinin bil-rü'ye alacağı olan kırk beş bin guruşun tahsilini dâva eylemesi üzerine merkûm Bogos ile İstefan Adana mahkeme-i ticaretine celb ve muvâcehe olunduktan sonra muhâsebe-i mezkûrenin rü'yeti komisyona havale olunarak komisyondan verilen rapörtoda merkûm İstefan ve biraderi Mesiha'nın yirmi yedi bin beş yüz yirmi bir guruş borçları olduğu ve iki karındaş bir kumpanya oldukları tebeyyün eylediğinden meblağ-ı mezbûrun İstefan'dan bil-tahsil müddeî Bogos'a î'tâsı iktizâ edeceği beyan olunmakla ol veçhile tahsiline dair 10 Safer sene 286 tarihinde bir kıt'a i'lâm verilmiştir.

Bu i'lâmdan üç sene sonra merkûm Bogos'un vekili Ömer Ağa tarafından verilip Kayseriye mahkeme-i ticaretine havale kılınan arzuhalinde mezkûr Adana i'lâmı mûcibince müvekkilinin İstefan ve Mesiha zimmetlerinde alacağı olan yirmi yedi bin küsur guruşun merkûmânın diğer biraderi olup kumpanyalarına dâhil olan Hacı Agop'tan mâ fâiz tahsilini dâva eylemesi üzerine Adana i'lâmında hükm olunan mebâliğin terâküm eden güzesteşi bil-zam cem'an otuz yedi bin beş yüz seksen üç guruşun Hacı Agop'tan tahsili hakkında 4 Rebiyûlahir sene 89 tarihinde Kayseriye mahkemesinden dahi bir kıt'a i'lâm verilmiştir.

Merkûm Agop Kayseriye mahkemesi i'lâmına itiraz ile Ankara mahkeme-i ticaretinde istinaf olunmasını istid'â ve hükm-i evvelin icrâsı için kefil dahi ârâ ve î'tâ etmiş olduğu galde istinafin neticesine ta'lik olunmaksızın otuz bir gün zarfında meblağ-ı mezbûrun kefilden tahsiline 9 Cemaziyelevveli sene 89 tarihinde Kayseriye mahkemesi karar vermiştir.

Merkûm Agop'un Ankara mahkemesine mürâcaatı üzerine meblağ-ı mezbûrun istinafin neticesine değin kefilden tahsil olunmaması için Ankara mahkemesinden 2 Cemaziyelevvel sene 89 tarihinde karar verilmiştir merkûm Agop'un istinaf istid'âsı üzerine Ankara mahkemesinden merkûm Bogos'a ihzâr pusular gönderildiği halde müddet-i nizamiyesi zarfında vürud etmemesi ve vekil dahi göndermemesi üzerine gıyâben bil-rü'ye Adana mahkemesi i'lâmı sûretinin usûlü veçhile mahkûm tarafına tebliğ olunmadığı anlaşıldığından bahisle sûret-i i'lâm tebliğ olunmaksızın Adana

i'lâmında hükm olunan mebâliğin ve Kayseriye i'lâmıyla ilave edilen güzeştenin merkûm Agop'tan tahsili lazım geleceğine mütedair [152] 21 Zilkade sene 89 tarihinde Ankara mahkemesinden gıyâben bir kıt'a i'lâm î'tâ olunmuştur merkûm Bogos'un vekili Emin Efendi tarafından itiraz aliyyel-hükm istid'âsı verilmesi üzerine iş gıyâben olunan hükümden evvelki hâle getirilerek tarafeyn ledel-muhâkeme husus-ı mezkûr istinaf olunmamış olan hükm-i sâbık yani Adana i'lâmı üzerine müesses ve aldığından meblağ-ı mahkûmun muvakkaten tahsiline 14 Muharrem sene 90 tarihinde hükm edilmiştir.

Merkûm Agop'un lâyiha-i mafsalasında işin sûret-i cereyanından bahisle Kayseriye ve Ankara mahkemelerinden verilen i'lâm ver kararların ne veçhile yolsuz ve usûl-i muhakemeye muhâlif olduğuna dair bir takım esbâb münderiç bulunmuştur.

İcabı ledel-müzâkere sâlifüz-zıkr Adana i'lâmı metnine nazaran merkûm Bogos şirketten dolayı İstefan'da olan alacağın tahsilini dâva etmesi üzerine Bogos ile İstefan Adana mahkeme-i ticaretine celb olundukta merkûm Bogos karındaşı Mesiha şirketin direktörü olup kendisi hesabı Mesiha'ya verdiğiinden Bogos muhâsebesini ve matlubunu Mesiha'dan aramasını ifade eylediği halde buna bir cevap verilmeksizin iş teşkil olunan komisyona havale olunarak komisyonda dahi merkûm İstefan ifade-i sâbıkasını tekrar eylemesi ve rü'yet-i muhâsebe ve muhâkemeye yanaşamaması üzerine keyfiyet komisyonca gıyâben bil-rü'ye İstefan ile Mesiha'nın yirmi yedi bin küsur gurus borçları olduğuna ve iki karındaşı bir kumpanya olmaları ciheti meblağ-ı mezbûru Bogos hangisinden talep eder ise ondan tahsili lazım geleceğine dair tanzim olunan rapört mahkeme-i ticaretten tasdik kılındığı ve i'lâmında mezkûr rapört üzerine taraeynin celb olduğuna mütedair bir işaret görülemediğinden rapörtün tasdiki hakkındaki mahkemenin hükm ve kararı dahi gıyâben vukû bulduğu anlaşılmıştır.

Kayseriye mahkemesi i'lâmına gelince merkûm Bogos Adana i'lâmında hükm olunan matlubun mâ fâiz merkûmânın biraderi Agop'tan tahsilini üç sene sonra Ömer Ağa vekâletıyla Kayseriye mahkeme-i ticaretinde dâva ederek vekil-i merkûm Ömer Ağa ile Agop celb olundukta merkûm Agop Adana i'lâmının biraderi merkûmânın gıyabından verildiğini ve i'lâm-ı mezkûrun sûreti biraderine tebliğ kılınmadığından tebliğ olunur ise usûlü veçhile itiraz olunacağını ve kendisinin biraderiyle şerik olduğunu ve yedinde bulunan vekâletname mûcibince mahkemeye biraderi tarafından vekâleten geldiğini ifade eylemiş olduğu halde Kayseriye mahkemesinin bu ifadeye havale-i sem' itibar etmediğinden başka Adana i'lâmının vicâhen verilmediği metninden sarâhaten anlaşılır iken burası dahi nazar-ı dikkate alınmayıp vekil Ömer Ağa'nın esas dâvası Adana i'lâmına müstenid olarak bu i'lâmında hükm-i gıyabiye dair sarâhati görülemediği ve Agop'un biraderiyle müşterek olduğu istihbâr kılındığı ve i'lâm-ı mezkûrun sûretini Adana mahkemesinden talep etmesi icap edeceği beyanıyla Adana i'lâmında mahkûm olan mebâliğe fâiz zammıyla otuz yedi bin küsur gurusun Hacı Agop'tan tahsiline hükm ve i'lâm olunması bil-vücûh mugâyir-i nizam olacağı gibi Kayseriye mahkemesinin bu hâl ve hareketi dahi başkaca nazar-ı dikkati câlib görünmüştür Ankara mahkemesi i'lâm

ve kararlarına atf-ı kelâm olunca merkûm Agop Kayeseriye i'lâmı ve kararı üzerine Ankara (Bakiyyesi sonra)

2.13. Cerîde-i Mehâkim 13. Sayı Transkripsiyonu⁴⁶

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Cemaziyelevvel	Sene	(Pazartesi)	Temmuz Rumi	Sene	Sayfa
13	19	1290		2	1289	137

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâbadıdır)

Mihaylo'yu teşhis eylediği gibi mecruh-ı merkûmdan cârihlerini sordukta kısa boylu birisi tabanca atıp tanıdığı Mihaylo bıçak ile yeleğini ve Çuko dahi başını cerh eylediğini ve diğer karındaşı Ali kendisine verilen haber üzerine gidip cârihlerini Rüstem'den sorduğunda Toma ve Mihaylo ve Miko'yu teşhis etmiş olduğunu ve merkûmun birâderzâdesi Ahmet bin Süleyman dahi merkûm Rüstem kendisine Toma tabanca atıp Miko dahi bıçak ile cerh eylediğini ve Mihaylo dahi yanlarında bulunduğunu söylediğini ve Sulena? köprüsü yanında kuyumculuk eden Abdi nam kimesne dahi leyle-i mezkûrede saat altı raddelerinde önünde beş adam geçip içlerinden Toma ve Çuko'yu teşhis eylediğini ve Mihaylo onlar ile beraber bulunmuş olsaydı tanıyacağını kezâlik korkarak haber vermelerine ve Miko o gece Maksim nam kimesnenin meyhanesinde yatıp çarıkları dahi orada kaldığını söylediği halde bu kolu merkûm Maksim ile hizmetkâr Dubko taraflarından tekzip kılınmasına ve mülâzım Mahmut Ağa akıb-i vâkıada Mihaylo'yu hanesinde yatağında bulup diğerlerini Mihaylo'nun meyhanesinde aramış ise de bulamamış ve muahharan sabah ezanı vaktinde Zarye ve Miko bahçe içinden mezkûr meyhaneye girdikleri halde dizlerine kadar ayakları taze çamurlu olarak tutmuş olduğunu ve merkûm Miko çarıklarıyla helaya gidip çariksız çıkmasıyla heladan çarıklarını çıkardıklarını ifade edip neferât-ı zaptiyeden Hüseyin ve Mahmud'un ifadeleri dahi bu merkezde bulunmasına nazaran bu katlin fiil-i sirkati icrâ sırasında merkûm Toma'dan südür eylediği ve diğerinin dahi fiil-i sirkate tasaddide müşterek bulundukları anlaşılmış ve bu sirkatte cerh dahi vukû bulmuş olduğundan bahisle merkûm Toma'nın yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfiân i'dâm olunması ve Mihaylo ve Çuko ve Zarye ve Miko'nun dahi iki yüz otuzuncu madde-i kânuniyenin ilavesiyle iki yüz on sekizinci madde-i kânuniye mücibince müebbeden küreğe [138] konulmaları meclis-i temyiz-i livâ mazbatasında istiş'âr ve dîvân-ı temyiz-i vilâyet zeylinde dahi Toma ile Zarye ve Miko ve Çuko haklarında olunan hükmün tasdikiyle Mihaylo'nun bu fezâhatta

⁴⁶ CM., Nr. 14, H. 26 Cemaziyelevvel 1290/M. 22 Temmuz 1873.

bulunmadığına dair olan ihbârat bulundu denilerek haberlerinden daha kutlu görüldüğü iş‘âr kılınmıştır.

Mezkûr i‘lâm şer‘î meâli dahi asâleten ve vesâyeten müddeî ye bulunan Haşme Hatun Toma ve Mihaylo ve Miko’dan her birinin inkârlarına mükârin tasaddi eylediği dâvayı ispattan izbâr-ı acz edip talebiyle merkûmlar vech-i şer‘î üzere tahlis olunmanın mûcibince mezbûre Haşme Hatun’a dâva-i mezkûresiyle merkûmûndan her birine bilâ-beyne mu‘ârazadan men‘ olunduğunu beyanından ibâret olup bu sûrette mezbûre Haşme ba‘de husus-ı mezkûr hakkında merkûmun Toma ve Mihaylo ve Miko’ya bilâ-beyne mu‘ârazaya kadar olmayacağı cânib fetvahaneden zuhûr i‘lâma işâret olunmuştur.

Medlûl-i iş‘âra nazaran merkûm Toma’nın teşvik ve tergîbi üzerine merkûmûn Miko ve Çuko ve Zarye bir ay sirkat leylan ve müsellehan mezbûr Rüstem’in hanesi holine girdikleri halde esbâb-ı mân‘a haylûletiyile madde-i sirkat-i fiile çıkmamış ve merkûm Toma bu fesadın mü‘ellefi olduğu gibi ibtidâ tabanca atıp mezbûr Rüstem’i dahi cerh ve katl etmiş ve eğer ki merkûm Rüstem hâl-i hayatında Çuko ve Miko’nun dahi bıçak ile cerh eylediklerini söylediği cümle-i ihbârâtta ise de bu cerhlerin nasıl olduğu bilinmemiş olduğu cihetle bu katlin icrâ-yı sirkat zımnında Toma’dan südür eylediği anlaşılmış olduğuna ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i âhiresinde min-gayr-i te‘ammüd telef-i nefis kaziyesi âher bir cinâyeti icrâ eder iken ya kabl-el icrâ veya ba‘del-icrâ veyahut bir cünhayı bir ay icrâ vukû bulmuş ise itlâf-ı nefis eden şahıs kânunen i‘dâm olunur ve iki yüz otuzuncu madde-i kânuniye ilavesinde fiil-i sirkatin icrâsına tasaddi edip de yed-i ihtiyarında olmayan esbâb-ı mâna haylûletiyile bir şey alamamış olan hırsızlar hakkında tasaddi eylediği fiilin derecesine göre sirkat cezası icrâ olunur ve iki yüz on sekizinci madde-i kânuniyede dahi gece vakti iki yahut daha ziyâde eşhas birlikte muamele-i cebr ve şiddet icrâsıyla hırsızlık eder ise muvakkaten ve eğer böyle hırsızlık icrâsında vukû bulan muamele-i şedideden eser-i cerh zuhûr etmiş ise bu halde böyle hırsızlığa mütecâsir olanlar müebbeden küreğe konulurlar diye muharrer bulunduğuna mebni merkûm Toma’nın madde-i evveli hükmüne tevfikân münâsib bir yerde i‘dâm olunması bâbında iktizâ eden fermân-ı âlinin ısdârıyla bâ emirname-i sâmi vilayet-i müşarûnileyhâya tesyâr ve merkûmûndan Çuko ve Zarye ve Miko’nun dahi mevad-ı ahire hükmüne tevfikân emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede murakkim kâideye ba‘del-tevfik müebbeden küreğe konulmak üzere Vidin’e i‘zâm olunmaları ve Mihaylo’nun bu fezâhatte bulunmadığını mukarrer olanlar taraflarından musirran ifade kılındığı gibi emârât-ı mevcûde dahi müdhaline medâr-ı hükm olur derecede görülememiş olduğundan saliverilmesi hususlarının yazılacak emirname-i sâmiye derç ve izbâr ve merkûmûndan Zarye ve Miko ve Çuko’nun vusûllerinde ol veçhile küreğe konulmaları cihetinin dahi Tuna vilayetine emr ve iş‘âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i fermân hazreti menlehül emrindir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretidir)

Çakmakoglu Nikolaki ile Ayvalıklı Lalake? Dimitri beyninde olan zarar ve ziyan dâvasını istinâfen rü'yet ettirmeye Lalaka Dimitri'nin salâhiyeti olduğuna dair [139] dîvân-ı istinâftan tanzim olunan 5 Şaban sene 86 tarihli i'lâma itirazatı hâvi merkûm Nikolaki'nin bâ-arzuhal Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye î'tâ eylemiş olduğu lâyiha ve işbu lâyiha üzerine Lalaka tarafından verilen lâyiha-i cevabiye hukuk dairesine havale buyrulmakla zikrolunan lâyiha ve i'lâm ve ledel-iktiza Ticaret Nezaret-i celilesinden celb olunan evrak ile birleştirilerek dairece kırâat ve mütâlaa olundu.

Merkûm Nikolaki cânibinden verilen mekûr arzuhalin hülâsa-i meâli Lalaka Dimitri'nin istinaf istid'âsına salâhiyeti olup olmadığı hakkında tekevvün eden münâza'adan dolayı dîvân-ı istinâftan verilen i'lâm-ı mezbûrun hâvi olduğu hükm ve karar hiçbir kânuna tevfiik edildiğine mebni kabul olunmayacağından ve i'lâmın sûret-i musaddakasıyla itirazatı hâvi lâyiha î'tâ olunduğundan bahisle i'lâm-ı mezkûrun temyizen rü'yeti istid'âsını mübeyyindir.

Zikrolunan 5 Şaban sene 286 tarihli dîvân-ı istinaf i'lâmında Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i celilesinin 29 Zilkade sene 85 tarihli tezkeresinin hülâsa-i müeddası merkûm Lalaka'nın Nikolaki ile olan dâvasına dair derece-i evveli mahkemesinden verilen i'lâm aleyhine itirazan istinaf-ı dâva eylemesi üzerine 6 Recep sene 85 tarihinde dîvân-ı istinaftan î'tâ olunan i'lâmda Lalaka mahbus iken seksen dört senesi ramazanı evvelinde istintak dairesinde mezkûr i'lâm meâli bil-itiraf kendisine ifade ve biraz vakit sonra i'lâm-ı mezkûr tamamıyla kırâat olunarak hâmil olduğu mebâliğin pusulası dahi î'tâ kılındığı ve tahliye-i sebilinden bir ay evvel beir sûretini ahz eylemiş olduğu cihetle keyfiyet tebliğ kılındığı zaman sükutla hükmünü kabul eylemiş ve yüz yirmi gün zarfında istinaf eylemiş/eylememiş olduğu halde tarih-i tebliğden yedi mah sonra istinaf dâvasına nizâmen salâhiyeti olmadığı gösterilmiş ise de usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüzüncü maddesi icabınca asıl i'lâmın tarih-i tebliği olan seksen beş senesi muharreminin yirmi ikisinden itibaren istinaf-ı dâvaya kıyâm eylediği sene-i merkûme Rebiyülevvelinin yirmi ikisine kadar müddet-i istinafa geçmemiş olduğundan ve mücerred i'lâm meâlinin tefhimi istinaf iddiasını ıskât edemeyeceğinden keyfiyetin dîvân-ı istinafa havalesi beyanından ibarettir

Dîvân-ı istinafin müzekkeresi üzerine tezkere-i mezkûreye Ticaret Nezaret-i celilesinden tenzil olunan cevabın netice-i meâlinde mahkeme cânibinden tarafyne bir i'lâm meâlinin ifadesi öteden beri sûreti tebliğ olunmuş gibi ad olunup bundan tehallûf edildiği taktirde mahâzîr-i müte'addide vukû bulacağı ve bundan başka i'lâm-ı mezkûrun tanziminde nüsha-i asliyeyle beraber bâb-ı zaptiyyeye irsâl olunup orada kırâatla Lalak'ya tahriren dahi tebliğ usûlünün icrâ kılındığı ve tebliğ maddesini bir taraf inkâr etse bile diğer taraf meydana koyarak kabul edemeyeceği beyan olunmuştur Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i celilesinin buna cevap olan zeyline nazaran dîvân-ı istinafin i'lâm-ı mebhusu mukaddema kânunen nakz edilmiş olduğundan onun hükmü kalmayıp nizâmı veçhile tekrar dîvân-ı istinafa havalesiyle tarafeyn muvâcehe olunarak verilecek kararın illel ve

esbâbı derç ile i'lâmının tanzim ve î'tâsı iktiza edeceğinin heyet-i umumiyede tezekkür olunduğu anlaşıldı bunun üzerine cereyan eden muhâberede bil-vürûd dîvân-ı istinafa î'tâ olunan ve 19 Rebiyülevvel sene 86 tarihiyle müverrah bulunan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye i'lâmının mezâyası Nikolaki ile Lalaka meyânında tehaddüs eden dâvanın müddet-i istinafiyesi geçmesine mebni istinâfen rü'yet olunamayacağı hakkında dîvân-ı istinâftan **[140]** i'lâm verilmiş ise de siyâk-ı iş'âra göre zarar ve ziyan hükmünü hâvi olan i'lâmın seksen dört senesi ramazanı evvelinde müstenif Lalaka'ya seksen beş senesi muharreminin yirmi ikisinden itibaren istinaf iddiasına kıyâm eylemiş idüğünden mezkûr seksen beş senesi Rebiyülevvelinin yirmi ikisine kadar güzerân eden müddet hesap olunduğu sûrette istinaf müddeti tecâvüz etmemiş ve mücerred yalnız i'lâmının tefhimi Lalaka'nın istinaf dâvasını iskât eylememiş olduğun binâen keyfiyetin dîvân-ı istinafa havalesine 17 Zilkade sene 85 tarihinde karar verilerek işbu karar tarafeyne dahi tefhim kılındığını mübeyyindir bu sırada müstenif-i ileyh müstenifin sekvestro altında bulunan şeylerinin borcuna gayr-ı kâfi olduğundan bahisle istinâf için kefil vermesini bâ arzuhal istid'â eylediğinden müstenif i'lâmda yüz yirmi dört bin bu kadar guruşla dokuz yüz küsur lira mahkûm olup sekvestro olunan emlak vesairenin kıymeti ise bunun birkaç katı raddesinde bulunduğundan kefâlet icap etmeyeceğini iddia eylemiş ise de müstenif-i ikeyh i'lâmın önü için olup zararına dair Ayvalık meclisinden ne kadar mazbata getirir ise şâmil olacağı mebâliğin mahkûm demek olduğu mülâbesesiyle kefil alınmak lazım geleceğini ilhah/elhah eylediğinden müstenif kefâlet icap etmeyeceği ısrarından geri durmamış ise de nihayet müstenif-i ileyhin bir diyeceği kalmamak ve işe teshîlât verilmek için dîvân-ı istinafta haksız çıkıp da sekvestro olunan emlak ve emvâli hükm-i evvelin ifâsına gayr-ı kâfi olduğu halde üst tarafının te'diye olunacağına dair bâ sened-i musaddak kefil ârâ edip müstenif tarafından Mösyö Efkâr ve müstenif-i ileyh cânibinden Mösyö Ploğrini? musaddak senedlerle gelip tarafeyn dahi bizzat hazır oldukları halde lâyhaları ve sâlifüz-zikr muhâbere tezkeresi ve evrak-ı sâire muvâcehesinde kırâat olundukta müstenif-i ileyhin lâyhasında tebliğ maddesinin vaktiyle müstenifin kendisine yolunda icrâ kılındığı ve hususuyla bu bâbda her bir muameleye mezon bulunan vekil-i murahasına i'lâmının tanzim kılındığında sûreti bil-tebliğ evrakı arasında vekil-i mûmâileyhin ilm-ü haberi dahi mevcûd bulunduğu cihetle buralarını ispat edeceği hakkında vesâir gûna münderiç bulunan itirazatı ve tebliğ maddesinin tetkiki icap edeceğine dair Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye 'den istihsal eylediği tezkerenin kırâatı bâbında şifâhen vukû bulan ifâdatı üzerine kuyûda ledel-mürâcaa 23 Rebiyülevvel sene 286 tarihli Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye tezkeresinde Lalaka ile olan dâvasından dolayı Nikolaki'nin verdiği arzuhalin gönderildiği ve merkûm Nikola tefrik cemiyetinden celb olunarak dâvasının istima' olunmaması bir karara mebni olacağından öyle bir karar verildiği halde i'lâmını getirmesi kendisine tefhim olundukta ol veçhile talep etmiş ise de verilmeyeceği cevabını aldığını ifade eylediği beyanıyla bir karar sebkât edip etmediğinin ve etmiş ise ne yolda idüğünün bildirilmesi iş'âr olunmuş ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin i'lâm mebus-ı anlı üzerine tarafeyn celb olunarak evvela nizâmen lazım gelen kefâlet senedi alındıktan sonra lâyhalarını getirmeleri tenbih kılınmış ve şimdiye kadar cereyan eden madde bundan ibaret olarak ol veçhile şerâit-i istinâfiye icrâ ve kemâl edildikten sonra

keyfiyete istinâfen bakılacağı ve dîvân-ı istinafça bir hususa karar verildiği sûrette i'lâmının bilâ te'hir î'tâ kılınacağı derkâr olduğundan tezkere-i mezkûreye ol sûretle cevab-ı tastir hakkında 6 Cemaziyelevvel sene 86 [141] tarihinde Ticaret Nezaret-i celilesine müzekkere î'tâ olunmuş ve şu cümle ile yani muhâberât-ı mesrûde ve itirâzat-ı vâkıa-i şüruta üzerine evvel emirde tebliğ hakkında olan ispatın istimâ'i veyahut şu cihetten sarf-ı nazarla hemen istinafen işin içine girilmesi icap edip etmeyeceğinin tezekkürü lazım gelmiş olduğundan buraları bizzat müstenif-i ileyhin tebliğ-i mezkûrun kânuna muvâfık olarak vaktiyle icrâ olunmadığını ispat edebildiği halde o yolda ve edemediği sûrette istinâf hususunda tetkikata girilmesine karar verildikten sonra tarafeyn isticvab olundukta ibtidâ müstenif-i ileyhe vekili mademki Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye tebliğin yolunda olmadığını i'lâm etmiş kendisi dahi bu tebliğ maddesinin yolunda vukû bulmamış idüğünü kabul edeceği yolunda olmadığı cihetini kabul eylediği takdirde diğer cihetini dahi kabul eylemiş iktizâ edeceğinden şu itirâzın istimâ' olunması iddiasına kıyâm etmiştir ki usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı ve yüz yedince maddeleri icabınca müstenifin istinâf istid'âsına kefâlet senedini rabt eylemesi lazım gelir iken etmemiş olduğuna binâen istid'â-i mezkûr keenlemyekün hükmünde bulunmuş ve kefâlete sekvestro bulunan şayân-ı mukâbil tutulmuş denilir ise istinâf-ı dâva eylediğinden kefâlet yerinde nefsinin haps ettirmesi ve muahharan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den zaptiye müşirliğine yazılan tezkerede kefil alınmadıkça müstenifin sebilinin tahliye kılınmamasının iş'ârı ve buna göre kefil alınması maddesini kabul edip ârâ eylemesi hususları kefil lazım geldiği halde vermediğine delil görünmüş olduğundan tebliğ keyfiyeti bervech-i muharrer seksen beş senesi muhrreminin yirmi ikinci gününden itibaren olduğu sûrette dahi kefâlet senedi tarihine kadar müddet-i istinâfiye münkaziyye olmuş ve dîvân-ı istinâfta mukaddema muhakemelerine ibtidâr olunacağı sırada kefâlet maddesiin icrâ olunması müstenifin lâyihasına cevaben bâ-lâyiha beyan edildiği gibi bu bâbda itirazdan dahi asla geri durmamış ise de ol vakit işin içine girilmediği cihetle burası mevzubahis edilip hemen i'lâm edilmiş olduğundan bahisle icrâ-yı icabı iddia olunmuş ve müstenifin vekili cevabında mukaddema müvekkilinin istinaf dâvasına kıyâmında istimâ' olunmayıp müddet-i istinafiyenin geçtiğine dair i'lâm verilmesi üzerine müvekkili Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye mürâcaatla vaktiyle hükmü aleyhine itiraz eylediği i'lâmın nizamın sûreti tebliğ olunmadığından keyfiyetin istinafen rü'yet edilmesi hakkında dîvân-ı mezkûrdan dîvân-ı istinafın i'lâmı nakz edilmiş ve tebliğin sâlifüz-zikr Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye i'lâmı tarihinden itibaren olunması lazım gelmiş ise de bunun üzerine dîvân-ı istinaf işe bakmayıp nihayet Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye ile birçok muhâbereden sonra keyfiyetin rü'yetine zarar verildiğinden müvekkili kefâleti icrâ etmiş ve bunun te'hirine ise muhâbere-i mezkûre sebebiyet vermiş olup mamâfih tarih-i tebliğ bulunan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye i'lâmı tarihinden itibaren kefâlet senedi borcu olan seksen altı senesi Rebiyülevvelinin beşine kadar müddet-i istinaf geçmiş olduğundan işin için girilmesini dermeyân etmiş olmasıyla ledel-tezekkür müstenif-i ileyh vekili minvâl-i muharrer üzere tebliğ maddesinin mukaddema yolunda olmadığını ve nizamname muvâfık sûrette icrâ eylediğini kabul eylemiş ve kefâlet bahsine gelince Lalaka'nın istinaf dâvasına ibtidârında müstenif-i ileyh Nikolaki evvela nizamın kefâlet lazım geleceğini

lâyihasında göstermiş ise de sekvestro [142] olunan bil-cümle emlak ve emvâli dîvân-ı istinafça kefâlete kâfi görüldüğüne mebni işin rû'yetine girilmiş ve buna göre kefâletin bir derece daha arttırılması ber minvâl-i muharrer Nikolaki'nin bir diyeceği kalmamak ve işe suhulet olmak hususlarından münbais olmuş olduğundan ol veçhile mukaddema dîvân-ı istinafin kabul eylediği kefâlet maddesinden dolayı şerâit-ı istinafiyenin tamam olmadığı iddiasında bulunması istimâ'a gayr-i şâyân bulunmakla keyfiyetin istinafen bakılmasına karar verilmiştir diye muharrerdir.

Mezkûr 5 Şaban 286 tarihli i'lâm aleyhine Nikolaki'nin vermiş olduğu on dört bendi şâmil ve 28 Şaban 286 tarihini hâvi lâyiha-i mafsalasının mütâlaasından anlaşılan itirazatın en başlıcası dört maddeden ibaret olup bunlardan birincisinin hülâsa-i mefâdı şu olur ki dîvân-ı istinaf i'lâmında Nikolaki'nin vekili Ploğrin'i tebliğ maddesinin mukaddema yolunda olmadığını ve nizamına muvâfık sûrette icrâ eylediğini kabul eylemiştir denilmiş ise de Nikolaki ticaretin ibtidâ-yı teşkilinden beri câri olan kâide mûcibince sûret-i i'lâmın tebliğini Lalaka'ya vakitle yolunda icrâ eylemiş olduğu halde kâide-i mezkûre usûl-i muhâkeme nizamnamesine tamamıyla mugâyir olduğundan mukaddema dîvân-ı istinafin Lalaka'nın müddet-i istinafiyesi geçmiş olduğundan istinafa hakkı olmadığına dair verdiği i' lâm Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den nakz olunmuş ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin i'lâm-ı mezkûru nakz edişi emr-i tebliğin harf be harf zikrolunan nizamname ahkâmına tatbik edilmediğinden neş'et eylemiş olmasıyla Lalaka bu sûreti yani tebliğin muvâfık-ı nizam olmadığını kabul eylediği takdirde kendisinin dahi usûl-i muhâkeme nizamnamesi ahkâmına harf harf muvâfık olarak şerâit-i istinafiyeyi bil-icrâ istinaf istid'âsı vermesi lazım geldiği gibi dîvân-ı istinaf tebliğinin nizamname-i mezkûra muvâfık olduğundan dolayı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin nakzını kabul eylediği sûrette Lalaka'nın dahi kânuna mutâbik istid'â edip etmediğini tetkik etmesi iktiza eder iken mademki işin bu cihetine bakmamıştır ve kendisinin vekili Ploğrin'in dîvân-ı istinafta işbu tebliğin muvâfık-ı nizam olduğunu kabul eylemesi iki tarafın dahi tamamıyla usûl-i muhâkeme nizamnamesine tevfiik hareket etmeye mecbur görünmesine mübteni bulunmuştur hâl böyle iken dîvân-ı istinaf Nikolaki'nin vekilinin meşrut bulunan kabulünü bilâ şart ad eylemesi maddesidir.

İkincisi Nikolaki kendisinin muhâfaza-i hukuku için etmiş olduğu sekvestronun kânunen kefâlet makâmına kâim tutulamayacağı gibi müstenif Lalaka dahi istinaf iddiasına ibtidârında î'tâ eylediği istid'â ile lâyiha Nikolaki'ye tebliğ olunmasıyla bu istid'âyâ nizamına muvâfık olarak kefâlet senedi merbut bulunduğu cihetle mezkûr lâyiha 26 Cemaziyelevvel 285 tarihinde red olunup kânunen iktiza eden kefaletnameyi talepten dahi geri durmamış ve sekvestronun kefâlet yerine kâim tutulduğu eğer ki müstenif Lalaka tarafından iddia olunuyor ise de kendisi sekvestroyu kefâlet yerine kâim tutmayıp ancak emlak-ı mezkûrenin beyan olunan kıymetleri kendi alacağından dîn idüğünden onun bi esas olduğunu beyan etmiş ve kânunen lazım gelen kefâletname alınmayıp da dîvân-ı istinaf hükm-i evveli tasdik eylediği ve bu sırada Lalaka dahi izhâr-ı iflas ettiği takdirde taht-ı sekvestro bulunan emvâl ve emlakın bit-tabî mâ hazineye ait olacağından

Nikolaki'nin hakkını temin için her halde [143] Lalaka kânunen kefil vermeye mecbur bulunmuş ve hatta sekvestro kefâlete kâim olduğundan geçen seksen beş senesi muharreminde müstenif-i ileyh Rusçuklu Rıza Bey'e bâ i'lâm beş yüz lira medyûn bulunan müstenif Yağcıoğlu Hüsnü Efendi'nin sekvestro altında bulunan iki bin liralık bir kıt'a arsası dîvân-ı istinafta kefâlet makamına kâim tutulmamış ve bu hâle nazaran usulen dahi Lalaka'nın taht-ı sekvestroda bulunan emvâl ve emlakı kefâlet yerine kâim tutulamayacağı derkâr bulunmuş iken dîvân-ı istinafin bunu dahi mugâyir-i nizam olarak kabul eylemesi bahsi oluyor.

Üçüncüsü bir müddeî tarafından serd olunacak delâil ve itirazatın cümlesi mahkeme tarafında ayrı ayrı tetkik olunarak ol bâbda tanzim olunacak i'lâma delâil-i mesrudenin mecruh ve makbul olduğunu mübeyyin olan esbâb-ı kânuniyenin derci dahi lazımeden iken dîvân-ı istinafa vermiş olduğu lâyihasında muharrer bil-cümle itirazat tanzim oluna i'lâma derç olunmayıp bozma hikâyeden geçirildiği gibi hükm yerinde dahi kat'a bahs olunmaması kaziyesidir.

Dördüncüsü Lalaka istinaf müddetinin müruruna Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye ile Ticaret Nezaret-i celilesinin muhâberat vâkıası sebep olduğunu beyan ve iddia etmiş ise de bu muhaberenin müddete dokunur ciheti olmayıp bunu gözetmek mahkûm tarafının vazifesi olduğundan bu bâbda vâki' olan dahi vâhi olup velhâsıl mahkeme tarafından hükm-i kânun bir taraf hakkında harf be harf icrâ olunup diğer taraf hakkında manevi olarak ifâ kılınmak mâdalete mugâyir idüğünden tarafeynin müsâvat üzere tutulup gadrdan vikâye olunması hususudur.

Şu itirazattan başka lâyiha-i mezkûrede derece-i evveli mahkemesinden verilen i'lâm Lalaka'nın vekil-i murahhasına 5 Şaban sene 85 tarihinde muvâfık-ı kânun olarak tebliğ olunmuş ve vekile tebliğ ise asıla tebliğ hükmünde bulunmuş olduğunu beyan ile beraber bu bâbda iddiaya mahal olduğu dahi dermeyân olunmuştur Lalaka'nın 29 Ramazan sene 286 tarihini ve sekiz bendi şâmil olan lâyiha-i cevabiyesi müdericâtından anlaşıldığı üzere Nikolaki'nin mezkûr lâyihasında mestûr netice-i itirazatı iki madde üzerine olup birincisi derece-i evveli mahkemesinden aleyhine verilen i'lâmın nizamı dairesinde tebliğ olunduğubdab kendisinin istinafa salâhiyeti kalmadığı halde dîvân-ı istinaf bu cihetini tetkik etmediği ve ikincisi istinaf istid'âsına nizâmen kefâlet senedi rabt olunması lazım gelir iken etmemiş olduğundan istid'âsının kân lem yekûn hükmünde kaldığı maddeleridir.

Birnci itirazın cevabında tebliğ maddesinden dolayı istinafa hakkı olduğuna dair 19 Rebiyülevvel sene 286 tarihinde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den i'lâm olunmuş ve bu i'lâm hükmü dîvân-ı istinafta dahi tasdik edilmiş olduğundan ve kendisinin sâbık vekili Dorandi'ye vaktiyle tebligat-ı lazıma icrâ olunup eğer ki ilm-ü haberi dahi alındığı merkûm Nikolaki tarafından iddia olunmuş ise de bunun aslı olmadığına tebliğin nizamın icrâ olunmadığını Nikolaki'nin vekili Ploğrin'in kabul ve tasdik etmesi delâlet edeceğinden bahisle birinci itirazı mecruh idüğü gösterilmiştir.

İkinci itirazın cevabında dahi kendisi bâb-ı zaptiyede mahbus iken derecee-i evveli mahkemesinden tanzim olunan i'lâmın bir kıt'a sûret gayr-i musaddakasına salıverilmezden bir ay evvel destres olmasıyla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye müracaat edip istinaf hakkı sâkıt olmadığına i'lâm edilmiş ve eğer ki usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı maddesinde münderiç [144] şerâit-i istinafiyeden biri müstenifin istinaf istid'âsına kefâlet senedinin rabt eylemesi maddesi bulunmuş ve bunu ol vakit müstenif-i ileyh dâva edip bu bâbda tarafından izhâr-ı acz olunmamış ise de bu iş için evvela bilcümle emlak ve emvâl ve nukud ve mahsûlât zimemâtı resmen taht-ı sekvestroda olup dîvân-ı istinafça kefâlete kâfi görünüp keyfiyeten tetkikine girişileceği sırada müstenif-i ileyh merkûm Nikolaki işin bu cihetini terk edip meydâna müddet-i istinafin geçtiği dâvasını koymuş ve bunun üzerine Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye ile Ticaret Nezaret-i celilesi muhâberâta düşmüş olmasıyla keyfiyetin istinafen rü'yetine karar verildikten sonra mücerred müstenif-i ileyh merkûmun bir diyeceği kalmamak için dîvân-ı istinafin ihtârı üzerine müddet-i nizamiyesi dairesinde musaddak bir de kefâlet senedi î'tâ edip ol veçhile şerâit-i istinafiye ikmâl olunmuş ve merkûm Nikolaki zarar ve ziyana Ayvalık'tan mazbata getirecek iken henüz getirmede olduğu cihetle i'lâm-ı mezkûr esassız kalmış olduğu ve çend seneden beri emlak ve emvâl ve nukud ve zimemâtının terakküm eden mahsûlât nakit makamında bulunduğu cihetle kefâlet kuvvetini kesb etmiş ve bunun merkûm Nikolaki tarafından kefâlete kâim tutulmaması keyfiyeti istinâfen baktırmamak maksadından neş'et eylemiş ve usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı ve yüz yedinci maddelerinde olmayan istinâf istid'âsının mutlaka keenlem yekun hükmünde kalacağına dair bir sarâhat olmayıp ancak keenlem yekun ibâresi nizamname-i mezkûreli yüz on beşinci maddesinde üç sene dâvasını aramayan müstenif hakkında kullanıldığı halde bunun yoluyla tashih edilemediği ve kendisinin Nikolaki ile bir gûna ahz ve î'tâsı olmayıp Nikolaki'nin gadr etmek efkârıyla böyle bir takım vâhi iddialara kalkışmış idüğü muharrerdir.

Bunun üzerine mezkûr dîvân-ı istinaf i'lâmında sekvestro olunan emvâl ve emlakın kefâlet yerine kâim olduğuna dair cereyan eden müzâkerenin zabıtları Ticaret Nezaret-i celilesinden istenilmesiyle cevaben irsal olunan dîvân-ı istinaf müzekkeresi 9 Zilkade sene 286 ve 29 Kanunusani sene 85 tarihiyle müverrah ve yüz altmış beş adediyle mürakkim olup bunun netice-i mefhumu şu iş için dîvân-ı istinafta ilk defa tarafeynin vukû bulan muhâkemesi üzerine yapılmış olan müzekkere müsveddesinin aynen gönderildiğini dîvân-ı istinafça kefâletsiz nizâmen işin içine girişilemeyeceğinden Lalaka'nın taht-ı haczde bulunan emlak ve emvâli dîvân-ı istinafça kefâlet yerine kâim tutulduğuna zımnen delâlet eylediğini muhtevi bulunmuş ve mezkûr müzekkere müsveddeleri dahi ledel mütâlaa bunlarda sekvestronun kefâlet yerine kâim tutulduğuna dair bir sarâhat görülememiştir.

Merkûm Nikolaki'nin diyeceği kalmamak ve işe suhulet olmak üzere alındığı mezkûr i'lâmda münderiç olan kefaletnamenin dahi nezaret-i müşarünileyhâdan bâ müzekkere istenilmesiyle mezkûr senedin ihraç ettirilen bir kıt'a sûret-i musaddakası irsâl

kılındığından ledel-mütâlaa sened-i mezkûr 5 Rebiyûlahir sene 286 ve 3 Temmuz sene 285 tarihiyle müverrah ve Yovanni Makayus ve Kostantindi imzalarıyla mûmzi ve altı bin altı yüz doksan numara ile mürakkim olup mûndericâtı 27 Şaban sene 284 ve 11 Kanunuevvel sene 284 tarihli verilen ticaret i'âmı aleyhine Ayvalıklı Lalaka Dimitri istinaf-ı dâva eylediğinden merkûm bunda haksız çıktığı ve Nikolaki'nin sekvestro ettiği emvâl ve emlak hükm-i evvelin icrâsına [145] gayr-i kâfi olduğu takdirde noksanının ikmâl-i icrâsıyla beraber nizamden lazım gelen bil-cümle mesârif ve zarar ve ziyanın taraflardan tazminine yekdiğerine kefil-i bil-mal olduklarını muhtevidir.

Bunun üzerine tarafeyn celb olunarak merkûm Nikolaki Mösyö Edvard ve Lalaka Afker'i dairede vekil edip tarafeyn vekilleri hazır oldukları halde iki tarafın lâyihası ledel-kırâa onların mûndericâtından başka ifade ve itirazları olup olmadığı soruldukta lâyihalarında mûnderiç itiraz ve cevaplarından gayrı diyecek sözü olmadığını beyan etmişlerdir.

Çakmakoglu Nikolaki'nin lâyiha-i mezbûresinde sûret-i i'âmı kânuna muvâfık olarak Lalaka'nın vekiline tebliğ edildiği hakkında bazı esbâb serd olunmuş ve esbâb-ı mezbûreye Lalaka tarafından bâlâda gösterilen ecvibe verilmiş ise de Çakmakoglu Nikolaki'nin birinci itirazı hükm-i kânunun tarafeyn hakkında müsâvât üzere icrâsı meselesi olmakla evvela bu cihetinin tetkikine mübâşeret olunmuştur.

Tafsilât-ı mebsuteye nazaran dîvân-ı istinaf i'âmının hülâsası müstenif-i ileyh Nikolaki'nin vekili Ploğrin'i tebliğ maddesinin yolunda olmadığını ve mugâyir-i nizam olarak icrâ olunduğunu kabul eylemesi ve sekvestro'nun mukaddema dîvân-ı istinafça kefâlet makamına kâim tutulup kabul olunması ve buna göre kefâletin bir derece daha ertelemesi Nikolaki'ye bir diyecek kalmamak ve işe teshilât olmak hususlarından münba'is olması cihetleriyle şerâit-i istinafiyenin nâ tamam olduğuna dair dermeyân olunan iddia şâyân-ı istim'â olmakla keyfiyetin istinâfen rü'yetine karar verildiğini mutazammın oluyor.

Bu bâbda Nikolaki'nin vekili Mösyö Edvard'ın fezleke-i itirazı müvekkilinin lehinde olarak mukaddema dîvân-ı istinaftan verilen i'âmı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin nakz edilmiş emr-i tebliğin muvâfık-ı nizam olmadığına müstenid bulunduğundan bahisle usûl-i muhâkeme nizamnamesinin tarafeyn hakkında harf be harf ihbar olunması iktiza edeceğini ve Nikolaki'nin muhâfaza-i hukuku için etmiş olduğu sekvestronun dahi mugâyir-i kânun olarak istinafça kefâlet makâmına kâim tutulduğunu mübeyyindir.

Lalaka'nın vekili Afker'in netice-i itirazatı dîvân-ı istinafin i'âmı meyânında cereyan eden muhâbereden anlaşıldığı ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin 19 Rebiyülevvel sene 286 tarihli i'âmı tarihinden hesap olunduğu halde müddet-i istinafin câri idüğü beyanından ibarettir.

İcabı ledel-müzâkere usûl-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı maddesinin beşinci fıkrasında müstenif eğer istinâf dâvasında haksız çıkar ise hükm-i evvelin icrâsını ve bununla beraber müstenif-i ileyhin istinaf için muhâkemesi masrafiyla kânunen tasdik olunacak mesârif-i seferiye ve zarar ve ziyanın tazminine bir kavî kefil gösterdiğini ve

usulce musaddak kefâlet senedinin merbut idüğünü beyan edecektir diye muharrer bulunmasına ve merkûm Edvard'ın bervech-i meşruh fezleke-i itirazı mademki Nikolaki emr-i tebliği tamamıyla kânuna muvâfık olarak icrâ eylediğinden dolayı mukaddema lehinde dîvân-ı istinaftan verilmiş olan i'lâm nakz olunmuştur Lalaka'nın dahi evvela istinaf istid'â eylediği halde müddet-i kânuniyesi zarfında istinaf istid'âsına muvâfık kânun olarak kefâlet senedini rabt eylemiş olduğu cihetle daha o vakit müvekkili Nikolaki Lalaka'nın istinaf istid'âsını kabul eylemiştir şu halde buna göre dîvân-ı istinaftan müstenif-i ileyh aleyhine verilen kararın nakz olunması beyanından ibaret olmasına binâen evvela müstenif-i ileyh vekilinin bervech-i muharrer başlıca itirazı yani kânunun tarafeyn hakkında müsâvât üzere icrâ olunması hususu muvâfık-ı [146] kânun görünmüş ve sâniyen böyle temin-i hukuk için müstenif-i ileyh tarafından taht-ı sekvestroya emvâl ve emlakın istinaf-ı dâva için kefâlet makamına kâim tutulmasına dair bir madde-i kânuniye bulunamamış ve sâlisen muahharan sekvestro olunan emlak Nikolaki'nin matlubuna kâfi gelmez ise üst tarafını ifâ edeceğini kefil alınmış ise de bu sûret dahi tamamıyla kânuna muvâfık bulunmamış olmasıyla râbian müddet-i istinafın geçmesine bervech-i muharrer muhaberenin sebep olduğu dermeyân olunmuş ise de müddet-i mezbûre zarfında nizamname muvâfık-ı istinaf istid'âsı vermek müstenifin vazifesinden olduğu gibi müddet-i istinafın hangi tarihten muteber olmak lazım geleceği maddesine mukaddemâ heyet-i umumiyede bakılıp karar-ı kat'î verilmesiyle vekil-i merkûm Afker'in bu bâbdaki ecvibe-i itiraziyesi vâhi olduğuna mebni i'lâm-ı mezkûr nakz olundu i'lâm-ı mezbûrun keyfiyet menkuziyetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin altmı dokuzuncu maddesi mûcibince kaydı bâlâsına şerh verdirildikten sonra nizamname-i mezkûrun on ikinci maddesinde muharrer olduğu veçhile karar-ı menkûzun dîvân-ı istinafta tarafeyn muvâcehesinde tashih olunması hususunun Ticaret Nezaret-i celilesine iş'âr buyrulmasına ekseriyet-i ârâ ile karar verilerek karar-ı meşruh evvel emirde merkûm Nikolaki ile Lalaka'ya muahharan vekillerine tefhim olunmuş ve şu halde itirazat-ı sâirenin tetkikine hâcet kalmamıştır ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

Lalaka'nın işbu i'lâm aleyhine iade-i muhâkeme talep ve iddiasıyla 13 Cemaziyevvel sene 287 tarihini ve yirmi bendi şâmil î'tâ eylediği bir kıt'â lâyiha ve arzuhal daireye havale olunmasıyla kırâat ve mütâlaa ve usûl-i muhâkeme nizamnamesinin iade-i muhâkeme şerâitine dair olan onuncu faaslına mürâcaat olundu.

Zikrolunan lâyiha ve arzuhalin müştemel olduğu mevâdın ekseri münâza'a-i mebhûsenin sûret-i vukû' ve cereyanını tafsil ve hikâyeden ibaret ise de bunlar da fasl-ı mezkûrede muharrer yüz yirmi üçüncü ve dördüncü maddelerde iade-i muhâkeme için gösterilen on dört esbâbdan bir şey görülemeyip ancak mezkûr lâyihanın bazı bendlerinde mahallince senedlerinin ve burda nukûdünün depozito makamında hac eylediğine dair fıkralar görüldüğünden işbu fıkraların istîzâcî ve lâyihada münderiç ifadat ve itirazdan başka ifade ve itirazlar olup olmadığının suâli zımnında tarafeynin celbi tezekkür olunması üzerine müddeî Lalaka ile vekili Afker ve müddeî aleyh Nikolaki bizzat daireye gelmeleriyle bervech-i muharrer memleha senedleriyle nukûdun ne makule şeyler

idüğünün izah olunması vekil-i merkûma teklif olundukta işbu senedler merkûm Lalaka'nın Ayvalık'ta müte'arrif olduğu memlehanın hazine senedi olup on üç on dört kıt'adan ibaret idüğünü ve mukaddema bâb-ı zaptiyede mevkuf olduğu halde geçenki istinaf dâvası üzerine bâ tezkere Ticaret Nezâret-i celilesinden getirtilip ticaret-i dâva kaleminde depozito makamında hıfz edildikte olduğunu ve bu senedattan başka merkûm Lalaka'nın mahallinde masraf olduğu emlakı dahi Nikolaki tarafından taht-ı hacze aldırıldığı cihetle hasılatı hükûmet-i mahalliyede mahfuz idüğünü ifade ve merkûm Nikolaki dahi vekil Vasil merkûmun bervech-i muharrer vâki' olan ifadelerinin kâffesi hilaf olduğunu ve mahallinde hacz olunan emlakın hâsılatı dahi mahalli hükûmetinde olmayıp validesinin zimmetinde bulunduğunu ve buna mukaddema mahallinden gelen telgrafname delâlet edeceğini cevaben beyan etmiş ve şu hale nazaran iddia olunan nukud-ı mezkûre memleha senedlerinden dolayı terâküm eden akçadan ibaret olup başka bir şey olmadığı anlaşılmış ise de [147] bir kerede zikrolunan senedler mütâlâa olunmak üzere bâ tezkere vukû bulan iş'âr üzerine nezaret-i müşarünileyha deâvi kaleminde hacz-i tahtında olup kefâlet makamına kâim olarak mahfuz bulunmuş olan on sekiz kıt'a sened ve evrak ile bir adet kasa anahtarı gönderilmesiyle ledel- muâyene bunların bir takım berat/beraat ve şunun bunun vakf-ı memleha senedâtı misillü şeyler olduğu münfehim olmuş ve Lalaka'nın nakit makamında olduğunu iddia eylediği senedâtı görülememiş ve bunlar kendi mutasarrıf olduğu emlak senedâtı olsa bile ticaret kanunnamesinde sekvestronun kefâlet makamına kâim olacağına dair sarâhat görülememiş idüğünden ve bâlâda mahki lâyiha mündericâtında iade-i muhâkemeyi müceb kânunen dahi bir gûna sebep bulunmadığından Lalaka'ya bu bâbda dahi cevap î'tâsına ve evrak-ı mezkûrenin nezaret-i müşarünileyhâya iadesine karar verilerek sûret-i karar müddeî aleyh Nikolaki hazır olduğu halde merkûm Lalaka'nın vekili Afker'e tefhim olunmuştur.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Ahesneli Ali Ağa ile Sivashlı Osman Efendi ve Hintlizâde İsmail ve Ergirilizâde Abdullah ve Dağlızâde Hüseyin ağalar beyninde olan iltizam şirketi muhasebesine dair Kastamonu vilayeti dîvân-ı temyizinden î'tâ olunan 8 Safer sene 90 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î Ali Ağa'nın vermiş olduğu 4 Muharrem sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla evrak müteferri'asıyla birleştirilerek Ali Ağa seksen dört senesine mahsuben Kengiri'de bir yük doksan sekiz bin guruş bedel ile derûhte eylediği yapraklı panayı ve ester pazarı keyl vesâire rûsumuna merkûmın Osman Efendi ve İsmail ve Abdullah ve Hüseyin Ağalar'ın şirketi cihetiyle zimmetlerinde olan bir yük sekiz guruş matlûbunun tahsilini istid'â ve rûsumât-ı mezkûrenin bedeli teslimatına dair kendi nâmına olarak yüz otuz yedi bin bu kadar guruşluk ilm-ü haber ibrâz ve ârâ etmiş ise de mebâlig-i mezkûrenin İsmail Ağa tarafından te'diye olunduğu İsmail Ağa ile şürekâsı ifadesinden ve merkûmun şürekâ-yı mezbûre zimmetinde alacağı olmadığı Kengari mutasarrıflığıyla icrâ olunan muhâbere ve tahkikattan anlaşılmış olduğu beyanıyla keyfiyetin bir kerede meclis-i idarede tetkik olunmasının tezekkür olunduğunu mübeyyindir.

Merkûm Ali Ağa'nın itirazı iki maddeden ibaret olup birincisi rûsum-ı mezkûre muhasebesine henüz mahalce bidâyeten bakılmamış olduğu halde dîvân-ı temyiz-i vilayette rû'yet olunması ve yedinde bulunan ilm-ü haberlere itibar edilmeyip müddeî aleyhin ifade-i şifahiye-i mücerredeleriyle hükm olunması kaziyeleridir.

Dîvân-ı temyizde bidâyeten mi yoksa istinafen mi rû'yet-i dâva olunduğu i'lâm-ı mezkûr mündericâtından bilinmemekle vilayet-i müşarünileyhâdan ledel-suâl cevaben vârid olan 7 Nisan sene 89 tarihli telgrafnamede Kengari idare meclisinde bidâyeten rû'yet olunup dîvân-ı temyizde istinafen bakıldığı izbâr olunmuştur.

Keyfiyet ledel-müzâkere münâza'a-i mebhuse eşhas beyninde iltizam şirketi muhasebesinden münba'is olmakla rû'yet ve tetkiki mecâlis temyiziyeye ait olduğu halde Kengari meclis idaresinde bidâyeten rû'yeti ve onun üzerine dîvân-ı temyiz-i vilayette fasl ve hısm/hasm mugayir-i nizam olduğu gibi merkûm Ali Ağa rûsum-ı mezkûre bedelatının kendi yediyle te'diye olunacağına dair ilm-ü haber ibrâz etmekte **[148]** iken bu ilm-ü haberin hükmü olmadığı şürekânın ifade-i şifâhiyesinden anlaşıldığından bahse iddiasının vâhi olduğuna hükm olunması dahi yolsuz ve usûl-i muhâkeme mugayir bulunduğuna binâen dîvân-ı temyiz-i vilayetin i'lâmı nakz olunmuş ve mecâlis-i idarenin bu misillü mevâd-ı hukuk rû'yetine nizam salâhiyeti olmamak hasebiyle Kengari idare meclisinin bu bâbda î'tâ eylediği mazbata dahi kânlem yekûn hükmünde bulunmuş olmasıyla i'lâm-ı mezkûrun keyfiyet-i menkûzeti kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra husus-ı mezkûrun ait olduğu meclis-i temyiz-i liva bil-havale orada tarafeynin ibrâz ve ârâ edeceği evrak ve senedat layıkıyla tetkik ve kanun ve nizam tevkif olunarak bidâyeten ve müceddeden fasl ve rû'yet olunması ve temyiz-i livanın hükmüne kâni' olmayan bulunur ise ol vakit dîvân-ı temyiz-i vilayette istinafen tetkik ve hısm olunması hususunun vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına ve i'lâm ve tebliğ harcı evvela sekiz adeden beyaz mecidiyenin Ali Ağa'dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar merkûm Ali Ağa'ya tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kütahya ahalisinden Dibaroğlu? Karabet'in kâtili olan Pelansoğlu? Antranik ile Nişan ve Kabril cârihleri denilen İbrahim haklarında icrâ kılınan tetkikat-i nizamiyeyi muhtevi Hüdâvendigar vilayetine Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 8 Zilkade sene 89 tarihli ve üç yüz altmış altı numaralı tahriratıyla meclis-i temyiz-i livanın dîvân-ı temyiz-i vilayette musaddak mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkeme-i cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde seksen dokuz senesi şehir-i saferinin yirmi ikinci günü saat on bir raddelerinde merkûmun Karabet ve Mâlizoğlu Nişan ve Kabril ve Artin Aksu'dan kasaba-i mezkûreyi gelir iken ağzıkara nam mahale vusullerinde merkûmân İbrahim ve Antranik ile Alaykâtibioğlu Hüsni mütevellin milletinden ve cinayet ketebesinden refikleri Viçen Efendi ve Altınoğlu Agop ve Edvard oğlu diğer Agop nam kimesnelere

rast gelmekle onlar sarhoş oldukları halde siz bize niçin bakıyorsunuz diyerek teşhir-i silahlar üzerine hücum eylediklerinde merkûm Antranik'in kama ile Karabet'in belinden İbrahim dahi kezalik kama ile Nişan'ı arka tarafının iki yerinden ve sağ omzundan ve Kabril'i dahi arkasından cerh eylediği merkûmun Karabet ve Nişan Kabril taraflarından iddia olunması ve keşf ettirildikte merkûmlar bervech-i iddia cerh olunarak altı gün mürurunda müte'essiren vefat edip Nişan ve Kabril'in cerihaları üç hafta zarfında iltiyâm bulacağı haber verilmesi ve maktul-i mezbûrun pederi Artin katl-i mezbûr hakkında Antranik'a hasr-ı dâva etmeyerek merkûmün Viçen ve Edvard ve Agoplar'ı dahi teşrik etmesi üzerine tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr Viçen ve Agoplar'la Edvard ve Antranik Azıkara? nam mahalde otururlar iken merkûmân İbrahim Hasan'ı müsellehan sayd ve şikârdan gelerek yanlarına oturup birlikte işret etmekte oldukları halde mecruh-ı merkûmlar mâlumül-esâmi refakatiyle mesireden avdet edip tesadûf beynlerinde münâza'a tehadüs ettiği halde bertaraf edilerek her iki taraf semt-i maksûde azimet ederler iken Karabet takımı Taşoluk nam mahalde daha bazı refik tedarikiyle müsellehan üzerine hücum ederek bazılarını darba kıyâm etmeleri üzerine bir takımın firar ettiklerini ve zikrolunan cerhleri **[149]** kimler taraflarından vukû bulduğunu bilemediklerini ifade etmiş ise de içlerinden Antranik'in tekrar-i istintakında merkûm Karabet'i yedinde bulunan bıçakla cerh eylediğini tayi'-i ikrâr edip merkûmun kablel-vefat dâvası dahi bundan ibaret olmasına nazaran katl-i mezkûr merkûm Antranik'in eser-i fiili olduğu tebeyyün eylemiş idüğünden kâtil-i merkûmun yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfiân on beş sene müddetle küreğe konulması istiş'âr ve mezbûr İbrahim kendisi mazrûb olduğunu tezkâr ile merkûmân Kabril ve Nişan'ı cerh ettiğini inkâr eylemiş ve merkûm ile Hüsni'yi maktul ve mecruh takımın soruldukları cümle-i tahkikattan olup Kabril ile Nişan'ın cerihaları ise cüz'ü olarak kesb-i iltimam etmesiyle bu cerihaların İbrahim'den südürü tahakkuk etse bile li-eclil tetkik müddet-i tevkifi mâ ziyâde ceza-yı kâfi olacağına binâen bunun ve biri elzem oldukları tebeyyün eden refiklerinin sebilleri tahliye kılındığı ve maktulün pederi fiil-i katli Antranik ile refiklerinden dâva ve verese-i sâirenin celbine muvâfakat etmemesine mebni murâfaa-i şer'iyeleri icrâ olunamadığı iş'âr olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran katl-i mezkûrun münâza'a arasında min gayr-i teammüd merkûm Antranik'ten südür ettiği ikrarıyla mertebe-i sübuta geldiğine ve zikrolunan yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse min gayr-i teammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene küreğe vaz' olunur diye muharrer bulunduğu mebni merkûm Antranik bu hükme tevfiân ve tarih-i hapsi olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dokuz senesi saferinin yirmi ikinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç kâideye bâ'de-tatbik mahalli kararı veçhile on beş sene müddetle hapisane-i umumiyede küreğe konulmak üzere bâb-ı zaptiyyeye i'zâm kılınması hususunun ve Kabril ile Nişan'ın cârihi olduğuna hükm olunmayan İbrahim ile katl ve cerhte müdhalleri tebeyyün etmeyen sâir kesânın tahliye-i sebilleri musib idüğünün vilayet-i müşarünileyhâya ve kâtil-i merkûmun hîn-i vürûdunda ol veçhile küreğe vaz'ı

cihetinin dahi Zaptiye Nezaret-i behiyyesine emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Beyoğlu'nda Hekimbahçesi civarında darp ve cerh olunan sütçü Kıstî'nin zârîbi denilen Kalkandelen kazasından tâbî Nifos karyeli ekmekçi Filip nam şahıs hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiyeye dair Zaptiye Müşiriyet-i celilesinin 27 Rebiyülevvel sene 87 tarihli ve seksen üç numaralı tezkeresiyle Bâb-ı Âlî'ye takdim olunarak Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan dîvân-ı temyiz mazbatasıyla muahharan celb edilen evrak-ı istintakiye ve Fransız Hastahanesi sertabibi tarafından rapört muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde merkûm Kıstî zikrolunan bahçe civarında mezbûr Filib tarafından darp ve cerh olunarak Fransız Hastahanesi'ne nakil edildiği istihbâr kılınması ve keşfine tayin olunan memur mezbûr Kıstî'yi hayatta bularak kaziyeyi sorduklarında merkûm Filib'in sirkat olup karpuz sergicisi Nikola'da bulunan gocuk kürkünün sârikini ikisi beraber teharri ederler iken bir mağazada ziyadece işret ederek sarhoş oldukları halde çıkıp تنها bir mahale geldiklerinde Filib elinde bulunan baston ile kulağı [150] tozuna vurduğunu ve buna sebep merkûm Filib'in Ağa Cami'i civarında ve refiki Simon'un Mercan'da ve daha sâir yerlerde hırsızlık eylediklerini kendisi hükûmete ihbar ile Simon'u tutturmasından dolayı hakkında hâsıl olan gayz eseri idüğünü takrir edip birkaç gün mürurunda müte'essiren vefat etmesi cihetiyle tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Filib gerek Kıstî'yi ve gerek Simon'u tanımadığını beyan ile kaziyede müdhal ve mâlumâtını inkâr eylemiş ise de merkûmânın bervech-i muharrer beraber akşamüzeri saat on sularında Filib ile Kıstî mağazası önünde durduklarını söylemesine ve mezkûr Hükûm Bahçesi'nde gazinoculuk eden Koço dahi Kıstî vâkıa günü saat altı raddelerinde gazinosuna gelip Filib orada bulunmakla ikisi beraber kalkıp saat on birde bir bahçıvanın vurulduğunu mesmû'u olduğunu ve Koço'nun çırakları Vasil ve Andon dahi Filib gazinolarda ikâmet etmekte iken dâima tebdiller ile gezer siyah poturlu bir adam Filib'i çağırarak beraber gittiklerini ve hafîye memurlarından Ahmet çavuş ile Salih dahi merkûm Kıstî'nin Filib ile dâima gezdikleri gibi o gün dahi mağaza önünde durduklarını mâ'el-kısm ihbâr etmelerine ve hizmetçi Eleniko nam hatun dahi hanesi kapısına çıktığında elinde sopalı bir adam kapısı önünden seğirterek firar eylediğini görmüş ise de yüzünü görmediğini beyan etmesine ve merkûm sergici Nikola ise beyaz poturlu tıknazca orta boylu Boşnak kıyafetinde bir adam yoğurtçu kıyafetinde bir dizlikli ve ince uzun boylu zayıfça birisiyle beraber yevm-i mezbûrda saat altı kararlarında gelip aldıklarını ifade ve bunu sergici Manol ile şeriki Andon'un dahi tasdik eylemelerine ve mezbûr sergici Nikola'nın ifadesi mecruh Kıstî'nin ifadesini müeyyed/müeyyid bulunmasına nazaran mezbûr Filib'in inkârı vâhi olarak merkûm Kıstî ile dâima ve hususıyla o gün birlikte gezdiği ve fiil-i darbın ondan sūdûr ettiği anlaşılır ise de hasthane-i mezkûr sertabibi tarafından verilen rapörtta merkûm Kıstî'nin vefatı bu darbın

tesirinden olup soğuk ve daha sâir esbâbdan dolayı akciğerine gelen iltihaptan vukû bulduğu beyan olunmasına nazaran merkûm Kıstî'nin vefatı darb-ı mezkûrun tesirinden idüğüne hükm olunamayıp bi-gayri kast telef-i nefsine mezbûr Filib sebebiyet vermemiş olduğundan merkûm Filib'in yüz seksen ikinci madde-i kânuniye hükmüne tatbikân iki sene hapis olunması istiş'âr kılınmıştır.

Tafsilat-ı meşruheye nazaran müteveffa Kıstî'nin merkûm Filib tarafından darp olunduğu mütehakkık olup fakat vefatı bu darbin tesirinden olduğu rütbe-i sübûta gelememiş idüğünden sebebiyet sıfatıyla Filib'in yüz seksen ikinci madde-i kânuniye hükmüne tevfiikân iki sene müddetle haps edilmesine karar verilmiş ise de Kıstî'nin vefatı mademki bu darbin tesirinden olmadığına hükm-i kâbil değildir sebebiyete dahi mahal olamayacağından ve müteveffa-yı mezbûr merkûmân Filib ile refiki Simon'un sârik olduklarını hükûmete ihbar eylesinden nâşi hâsıl olan gayz-ı eseri olmak üzere Filib'İN baston ile müteveffa-yı mezbûru kulağı tozundan darp etmesi cihetle bu darby tasavvur ve tasmin ile ikâ' ettiği rütbe-i sübûta olarak hareketi zâripler hakkında olan yüz yetmiş sekizinci maddenin bir kimse evvelce tasavvur ve tasmin ederek bir şahsı cerh ve darp eylediği tebeyyün eder ise müddet-i hapsinin on aydan üç seneye kadar temdîd olunmasını mutazammın bulunan fıkra-i âhiresine muvâfık görüldüğünden merkûm Filib'in bu hükme tevfiikân ve tarih-i haps olduğu mazbata-i mezkûrede gösterilen seksen altı senesi Cemaziyelevvelinin otuzuncu [151] gününden itibaren üç sene müddetle haps edilmesi ve hükm-i kânunu hukuk-ı şahsiyeyi iskât edemeyeceğinden verese-i maktulün istedikleri halde cihet-i şer'îyesine bakılmak üzere ayrıca istid'â eylemeleri cihetinin dahi kendilerine tebliğ kılınması hususlarının müşiriyet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Ankara vilayetinin 25 Safer sene 90 tarihiyle temyiz-i hukuk dairesine havale olunan 18 Safer sene 90 tarihli ve on yedi numaralı tahrirattan Kayseriyeli Pamukçuoğlu İstefan ve biraderleri Mesiha ve Agop ile Adana ahalisinden Enişteoğlu Bogos beyninde tekevvün eden münaza'aya dair evrakın irsâl kıldığını gösterilmiştir.

Evrak-ı merkûme meâllerinden müstebân olduğu üzere merkûm Bogos Pamukçuoğlu İstefan ile olan şirket muhasebesinin bil-rü'ye alacağı olan kırk beş bin gurusun tahsilini dâva eylesmesi üzerine merkûm Bogos ile İstefan Adana mahkeme-i ticaretine celb ve muvâcehe olunduktan sonra muhâsebe-i mezkûrenin rü'yeti komisyona havale olunarak komisyondan verilen rapörtoda merkûm İstefan ve biraderi Mesiha'nın yirmi yedi bin beş yüz yirmi bir gurus borçları olduğu ve iki karındaş bir kumpanya oldukları tebeyyün eylediğinden meblağ-ı mezbûrun İstefan'dan bil-tahsil müddeî Bogos'a î'tâsı iktizâ edeceği beyan olunmakla ol veçhile tahsilline dair 10 Safer sene 286 tarihinde bir kıt'a i'lâm verilmiştir.

Bu i'âmından üç sene sonra merkûm Bogos'un vekili Ömer Ağa tarafından verilip Kayseriye mahkeme-i ticaretine havale kılınan arzuhalinde mezkûr Adana i'âmı mûcibince müvekkilinin İstefan ve Mesiha zimmetlerinde alacağı olan yirmi yedi bin küsur gurusun merkûmânın diğer biraderi olup kumpanyalarına dâhil olan Hacı Agop'tan mâ faiz tahsilini dâva eylemesi üzerine Adana i'âmında hükm olunan mebâliğin terâküm eden güzeştesi bil-zam cem'an otuz yedi bin beş yüz seksen üç gurusun Hacı Agop'tan tahsili hakkında 4 Rebiyûlahir sene 89 tarihinde Kayseriye mahkemesinden dahi bir kıt'a i'âm verilmiştir.

Merkûm Agop Kayseriye mahkemesi i'âmına itiraz ile Ankara mahkeme-i ticaretinde istinaf olunmasını istid'â ve hükm-i evvelin icrâsı için kefil dahi ârâ ve î'tâ etmiş olduğu galde istinafin neticesine ta'lik olunmaksızın otuz bir gün zarfında meblağ-ı mezbûrun kefilden tahsiline 9 Cemaziyelevveli sene 89 tarihinde Kayseriye mahkemesi karar vermiştir.

Merkûm Agop'un Ankara mahkemesine mürâcaatı üzerine meblağ-ı mezbûrun istinafin neticesine değin kefilden tahsil olunmaması için Ankara mahkemesinden 2 Cemaziyelevvel sene 89 tarihinde karar verilmiştir merkûm Agop'un istinaf istid'âsı üzerine Ankara mahkemesinden merkûm Bogos'a ihzâr pusular gönderildiği halde müddet-i nizamiyesi zarfında vürud etmemesi ve vekil dahi göndermemesi üzerine gıyâben bil-rû'ye Adana mahkemesi i'âmı sûretinin usûlü veçhile mahkûm tarafına tebliğ olunmadığı anlaşıldığından bahisle sûret-i i'âm tebliğ olunmaksızın Adana i'âmında hükm olunan mebâliğin ve Kayseriye i'âmıyla ilave edilen güzeştenin merkûm Agop'tan tahsili lazım geleceğine mütedair [152] 21 Zilkade sene 89 tarihinde Ankara mahkemesinden gıyâben bir kıt'a i'âm î'tâ olunmuştur merkûm Bogos'un vekili Emin Efendi tarafından itiraz aliyyel-hükm istid'âsı verilmesi üzerine iş gıyâben olunan hükümden evvelki hâle getirilerek tarafeyn ledel-muhâkeme husus-ı mezkûr istinaf olunmamış olan hükm-i sâbık yani Adana i'âmı üzerine müesses ve aldığından meblağ-ı mahkûmun muvakkaten tahsiline 14 Muharrem sene 90 tarihinde hükm edilmiştir.

Merkûm Agop'un lâyiha-i mafsalasında işin sûret-i cereyanından bahisle Kayseriye ve Ankara mahkemelerinden verilen i'âm ver kararların ne veçhile yolsuz ve usûl-i muhakemeye muhâlif olduğuna dair bir takım esbâb münderiç bulunmuştur.

İcabı ledel-müzâkere sâlifüz-zıkr Adana i'âmı metnine nazaran merkûm Bogos şirketten dolayı İstefan'da olan alacağın tahsilini dâva etmesi üzerine Bogos ile İstefan Adana mahkeme-i ticaretine celb olundukta merkûm Bogos karındaşı Mesiha şirketin direktörü olup kendisi hesabı Mesiha'ya verdiğiinden Bogos muhâsebesini ve matlubunu Mesiha'dan aramasını ifade eylediği halde buna bir cevap verilmeksizin iş teşkil olunan komisyona havale olunarak komisyonda dahi merkûm İstefan ifade-i sâbıkasını tekrar eylemesi ve rû'yet-i muhâsebe ve muhâkemeye yanaşamaması üzerine keyfiyet komisyonca gıyâben bil-rû'ye İstefan ile Mesiha'nın yirmi yedi bin küsur gurus borçları

olduğuna ve iki karındaş bir kumpanya olmaları ciheti meblağ-ı mezbûru Bogos hangisinden talep eder ise ondan tahsili lazım geleceğine dair tanzim olunan rapört mahkeme-i ticaretten tasdik kılındığı ve i'lâmda mezkûr rapört üzerine taraeynin celb olunduğuna mütedair bir işaret görülemediğinden rapörtün tasdiki hakkındaki mahkemenin hükm ve kararı dahi gıyâben vukû bulduğu anlaşılmıştır.

Kayseriye mahkemesi i'lâmına gelince merkûm Bogos Adana i'lâmında hükm olunan matlubun mâ fâiz merkûmânın biraderi Agop'tan tahsilini üç sene sonra Ömer Ağa vekâletıyla Kayseriye mahkeme-i ticaretinde dâva ederek vekil-i merkûm Ömer Ağa ile Agop celb olundukta merkûm Agop Adana i'lâmının biraderi merkûmânın gıyabından verildiğini ve i'lâm-ı mezkûrun sûreti biraderine tebliğ kılınmadığından tebliğ olunur ise usûlü veçhile itiraz olunacağını ve kendisinin biraderiyle şerik olduğunu ve yedinde bulunan vekâletname mûcibince mahkemeye biraderi tarafından vekâleten geldiğini ifade eylemiş olduğu halde Kayseriye mahkemesinin bu ifadeye havale-i sem' itibar etmediğinden başka Adana i'lâmının vicâhen verilmediği metninden sarâhaten anlaşılır iken burası dahi nazar-ı dikkate alınmayıp vekil Ömer Ağa'nın esas dâvası Adana i'lâmına müstenid olarak bu i'lâmda hükm-i gıyabiye dair sarâhati görülemediği ve Agop'un biraderiyle müşterek olduğu istihbâr kılındığı ve i'lâm-ı mezkûrun sûretini Adana mahkemesinden talep etmesi icap edeceği beyanıyla Adana i'lâmında mahkûm olan mebâliğe fâiz zammıyla otuz yedi bin küsur guruşun Hacı Agop'tan tahsiline hükm ve i'lâm olunması bil-vücûh mugâyir-i nizam olacağı gibi Kayseriye mahkemesinin bu hâl ve hareketi dahi başkaca nazar-ı dikkati câlib görünmüştür Ankara mahkemesi i'lâm ve kararlarına atf-ı kelâm olunca merkûm Agop Kayseriye i'lâmı ve kararı üzerine Ankara (Bakiyesi sonra)

2.14. Cerîde-i Mehâkim 14. Sayı Transkripsiyonu⁴⁷

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Cemaziyelevvel</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Temmuz Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
14	26	1290		9	1289	153

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretinin Mâbadı)

Mahkeme-i ticaretinde istinaf-ı dâva eylediği ve yukarıda beyan kılındığı veçhile evvel emirde Ankara mahkemesi karar-ı muvakkatin icrâsından sarf-ı nazar olunmasına ve Adana mahkemesi i'lâmında sûreti usûlü veçhile mahkûma tebliğ olunduğu anlaşılıp

⁴⁷ CM., Nr. 15, H. 4 Cemaziyelahir 1290/M. 30 Temmuz 1873.

sûret-i i'âm tebliğ kılınmadıkça Adana i'âmında hükm olunan mebâliğin ve Kayseriye i'âmıyla ilave edilen güzestenin tahsili lazım gelemeyeceğine dair evvel ve âhir karar vermiş olduğu halde âhiren bu husus istinaf olunmamış bir hükm-i sâbık üzerine müesses olduğundan mebâliğ-i merkûmenin muvakkaten tahsili hakkında 14 Muharrem sene 90 tarihiyle karar vermiş ise de Ankara mahkemesinin işbu kararında istinaf olunmamış denilen hükm Adana i'âmı hükmü olmasına ve yine Ankara mahkemesi 20 Zilkade sene 89 tarihli mufassal kararında Adana i'âmı sûretinin tebliğ kılındığını beyan etmesine ve Bogos'un vekili Emin Efendi tebliğ maddesine bir gûna itiraz etmeyip yedinde bulunan Adana i'âmının sûretini tebliğ ettirmesine ve bu tebliğin Agop'un vekili Mamas'a 28 Zilhicce sene 89 tarihinde vukû bulduğu meâl-i evraktan anlaşılmasına ve istinaf dâvasının derece-i evveli i'âmının tebliğinden sonra olunabileceği derkâr bulunmasına nazaran Ankara mahkemesinin üç sene evveli verilip henüz tebliğ kılınan bir i'âm gıyâbi hükmünü istinaf olunmamış bir hükm-i sâbık raddesinde tutarak bunun üzerine müesses olan Kayseriye i'âmının muvakkaten icrâsına karar vermesi dahi usûl-i muhâkeme nizamnamesi ahkâmına ve hususuyla altmışıncı maddesi hükmüne mugayirdir. Kayseriye mahkemesi merkûm Bogos'un vekilinin istid'âsı üzerşne tarafeyni celb ve muhâkeme eylediği sırada müddeî aleyh Agop'un Adana i'âmının tebliğ kılınmadığına dair olan def'-i dâvasına havale-i sem' itibâr edip de bu cihetin tetkikine girişmiş olsa mezkûr i'âm sûretinin usûlü veçhile tebliğ olunmadığı anlaşılacağı ve bunun üzerine bit-tabî Adana i'âmına yine Adana mahkemesinde itiraz aliyyel-hükm [154] sûretiyle bakılması lazım geleceği derkâr olduğu halde bervech-i muharrer bir sûret-i garibede bakıp hükm etmiş ve sonradan zât madde bırakılıp iş şekl-i âhire dökülerek ve Ankara mahkemesi dahi muahharan gûna gûn kararlar vererek işin sürüncemeye düşmesine sebebiyet verilmiştir merkûm Agop'un temyiz istid'âsı üzerine şimdiki halde Ankara mahkeme-i istinafiyesinin hükm-i evvelin muvakkaten icrâsına dair olan karar-ı âhiri temyiz olunmak lazım geldiğinden ve karar-ı mezkûr ise bervech-i bâlâ bâl-i vücûh yolsuz ve usûl-i muhâkemeye muhâlif olup bunun için tarafeynin mahallinden celb ve muhâkemeleri ve ifadelerinin istimâ'i tekliâtına hâcet görülemediğinden mezkûr karar-ı âhir nakz olundu. Binâenaleyh karar-ı mezkûrun keyfiyet menkûziyetinin kaydı bâlâsına şerh verdirilmesi ve Kayseriye i'âmının dahi yukarıda şerh olunan esbâbdan dolayı feshi lazım gelir ise de bidâyeten verilmiş olmasıyla mahal-i istinâf olan Ankara mahkemesine ait idüğünden Ankara mahkemesince usûl ve nizâmına tevfikân iktizasının icrâsı hususunun Ankara vilayetine bildirilmesi ve bâlâda beyan kılındığı üzere Adana i'âmı gıyâbi idüğünden ve eğer ki Ankara mahkemesinin 21 Zilkade sene 89 tarihli kararı üzerine bir sûreti 28 Zilhicce sene 89 tarihinde tebliğ kılınmış ise de usûl-i muhâkeme nizamnamesi ahkâmınca asıla bizzat ikâmetgahında olmak lazımeden bulunmasına nazaran henüz mezkûr i'âm hiç tebliğ kılınmamış hükmünde tutulmak icap idüğünden ve bu hâle göre müddet dahi geçmemiş olacağından bir taraftan itiraz aliyyel-hükm sûretiyle Adana mahkeme-i ticaretinde husus-ı mezkûr bil-rü'ye verilecek karara ahd-i tarafeynden itiraz olduğu halde istinafen görülmek üzere Dersâadet divân-ı istinafına mürâcaat olunması lazım geleceğinin dahi Adana vilayetine iş'âr kılınması hususlarına ve i'âm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecidiyenin ileride haksız çıkacak tarafa ait olmak üzere buna

göre daireye mürâcaat eden merkûm Agop'tan alınmasına karar verilerek sûret-i karar merkûm Agop'a tefhim kılındı.

(1 Rebiyülevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Şumnulu Yovanka nam hatunun zevci Çoban Viçon'un Rusçuk'ta mukim kürkçü Todori'ye olan üç bin şu kadar gurus borcu için kendisinin Şumnu'da kâin hanesinin fûruht olduğundan bahisle bu bâbda olan i'âmât hükmüne itiraz ve 4 Şaban sene 89 tarihiyle müverrah bir kıt'a arzuhal ve lâyiha î'tâ eylemiş ve mezkûr hane bedelinden meblağ-ı mezbûr tesviye olunarak bedel-i mütebâkisinin mahalli mal sandığında mevkûf bulunduğu dahi Tuna vilayetinden bâ telgraf iş'âr edilmiş olması üzerine havale cemiyetinden mezkûr arzuhal ve lâyiha ile müteferri'âtı temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla muahharan müddeî aleyh Todori cânibinden verilip vilayet-i müşarûnileyhâdan gönderilen lâyiha-i cevabiye ile birleştirilerek mütâlâa olundu.

Bu hususa dair dîvân-ı temyiz-i vilayetten verilmiş olan 20 Şaban sene 87 tarihli i'âm ile 8 Zilhicce sene 88 ve 18 Şaban sene 88 ve 9 Şevval sene 88 tarihli derkenarların 6 Cemaziyelahir sene 89 tarihli sûret-i musaddakası mefâhimine nazaran merkûm kürkçü Todori'nin mezbûr Çoban Viço zimmetinde bâ i'âm şer'î mahkûm olan üç bin dört yüz kırk iki gurus alacağının istifâsı için Şumnu mahkeme-i ticareti i'âmıyla taht-ı hacz [155] aldırıldığı bağ ve hanenin kendi malı olduğunu bil-iddia fûruhtuna mezbûre Yovanka'nın mümana'at etmekte olduğu beyanıyla icrâ-yı icabını müsted'î î'tâ eylediği arzuhal üzerine dîvân-ı temyiz-i vilayetçe i'âmât-ı mezkûra mütâlâa zevce-i mezbûrenin bilâ-beyne emlak-ı mezkûreyi zabta muktedir olamayacağından bu ilişkin mücibince hâl ve tesviyesiyle beraber medyûn-ı merkûm zimmet-i mezkûresini ifâda ta'annüd eylediği sûrette mezkûr hanenin vech-i şer'î üzere semen-i misliyle âhere fûruht olunarak bedelinden deyn-i mezkûrun istid'âsı ve bedel-i mütebakinin medyûn-ı merkûma red ve î'tâsı lazım geleceğinin 20 Şaban sene 87 tarihiyle i'âm olduğu ve âhiren zevce-i mezbûrenin yedinde bulunan hüccet-i şer'iyenin Şumnu'dan gönderilmesi üzerine hüccet-i mezkûre muâyene olundukta medyûn-ı merkûm Viço'nun 8 Rebiyülevvel sene 87 tarihinde mahkemeye gelerek beş sene makdem mâruz-zikr haneyi zevcesi Yovanka'ya sattığını takrir edip ol tarihte takrir-i vâkıanın hüccete rabt edildiği görülmüş ve dâyin-i merkûm Todori'nin yedinde bulunan 22 Şaban sene 84 ve 11 Rebiyülevvel sene 87 tarihli i'âmlara ve ibraz olunan şehâdetnameye nazaran mezkûr hane taht-ı hacze alındıkta on sekiz gün sonra ber minvâl-i muharrer hüccete rabt olduğu anlaşılmış olmaktan nâşi zevce-i mezbûrenin zikrolunan hüccet ile menzil-i mezkûra müdâhalesi vâhi olup usûl ve nizamı dairesinde zikrolunan hanenin fûruhtuyla esmânından deyn-i mezkûrun tesviyesi ve üst tarafının medyûn-ı merkûm tarafına î'tâsı iktiza edeceği sâlifül-beyan derkenarlarda beyan edildiği münfehim olmuş ve mezbûre Yenavka'nın mezkûr i'âm ve derkenarlar mündericâtı aleyhinde arzuhal ve lâyihasında münderic itirazatın

neticesi sâlifüz-zikr hanenin kendisinin bâ hüccet-i şer'îye malın müşterisi olduğundan fûruhtu tarafına gadrı müedda olacağı beyanıyla keyfiyetin adl ve hakkaniyete tevfikân rü'yeti istid'âsından ve müddeî aleyh Todori'nin lâyiha-i cevabiyesinin fezleke-i meâli dahi mezkûr hanede müddeî ye-i mezbûrenin hakkı olmadığından ve itirazat vâkiasının vâhi ve bi esas olduğundan bahisle bu bâbda olan i'lâmâtın tasdikiyle mezbûreye cevap î'tâsı lazım geleceğini ityandan ibaret bulunmuştur.

Mezbûre Yovanka daireye celb ile kendisinden sûret-i iddiası suâl ve istizâh olundukta mezkûr haneyi zevci Viço'nun taht-ı tasarrufunda bulunduğu halde bundan yedi sene makdem yani seksen iki tarihinde yedi bin guruş semen ile zevci merkûmdan iştirâ ederek bir kıt'a senede rabt edilmiş olduğu ve zevci merkûmun bâ i'lâm-ı şer'î Todori'ye olan borcu için hanenin fûruhtuna kıyâm olunarak bu sûreti adem-i kabul ile hane-i mezkûr kendisinin malın müşterisi olduğunu her ne kadar hükûmet-i mahalliye beyan etmiş ise de bu iddiasına havale-i sem' itibar olunmadığı gibi yedinde bulunan hüccet-i şer'îye dahi itibar olunmadığını ifade ve mezkûr haneyi seksen iki tarihinde zevci merkûmdan iştirâ eylediğine dair yedinde bulunan bir kıt'a senedi daireye ibraz ve ârâ eylemiş ve ledel-mütâlâa meâli ifade-i vâkiasını musaddak görünmüştür.

Bunun üzerine icab-ı keyfiyet ledel-müzâkere mezbûre Yovanka mezkûr haneyi bundan yedi sene makdem zevci merkûm Viço'dan bir kıt'a senedle iştirâ eylediğini iddia etmekte olduğu ve bu iddiasının tahkiki usûlü dairesinde tarafeynin icrâ-yı muvâcehe ve muhakemesiyle tetkikât-ı amîka icrâsına mütevakıf bulunduğu halde Tuna vilayeti dîvân-ı temyizinde buralarına riâyet [156] olunmaksızın î'tâ-yı hükme kıyâm olunması ve bir de medyûn uhdesinde bulunan arazinin tesviye-i deyni için fûruht olup olunmaması hakkında 7 Rebiyülevvel sene 79 tarihiyle bâ irade-i seniyye karargâr olan fıkârât-ı nizamiyede bizam-ı atîk mûcibince medyûnun yalnız bahaca ehven bir hanesi ibkâ olunarak mâada emvâk ve emlakının satılması mukarrer olduğu gibi uhdesinde bulunan arazi-i miriyeden ol haneyi idare edecek kadarının ibkâsıyla kûsuru bil-ziyâde fûruht olunarak ve bunlar tefrik olunduktan sonra satılan şeylerin esmânını te'diye-i deyne vefâ etmediği halde bâki kalan miktarı kefillerden ahz ve tahsil olunur ve deyn için emvâl gayrimenkûlenin fûruhtu hakkında muahharan neşr ve i'lân olunan nizamnamenin birinci maddesinde dahi bil-icareteyn tasarruf olunan müsakkafât ve müstegilat ve mevkûfe ile arazi-i emiriye mahkûmunbih olan deyn için medyûnun rızasına bakılmayarak emlak-ı sarfa gibi satılır fakat medyûnun halinde münasip bir hanesi deyni için satılmayıp terk olunur medyûn erbab-ı ziraattan olduğu halde hanesi idaresine kâfi miktar arazisi rehin olunmamış ve vekâlet-i devriye gibi bir kayıt altına girmemiş ise keza satılmayıp terk edilir diye muharrer ve mestûr olarak işbu mevâd-ı nizamiye ahkâmınca medyûnun hâline münâsip olarak derûnunda ikâmet etmekte olduğu hanenin fûruhtu gayr-i mücaz iken fûruhtuna hükûm olunan hane mezbûre Yovanka'nın olmayıp da medyûn merkûm Çoban Viço'nun taht-ı tasarruf sahibinde bulunduğu takdirce dahi merkûm Viço'nun işbu haneden başka bir mahal beytûteti olup olmadığının tahkikine girişilmedikten başka ber minvâl-i muharrer î'tâ olunan hükümde bir madde-i nizamiyeye

istinâd edilmemesi usûl-i muhâkemeye muhâlif bulunmuş ve lâsiyemma evrak-ı mevcude mefâhiminde nazaran husus-ı mezkûrun dîvân-ı temyiz-i vilayetçe hükm olunmazdan evvel Şumnu mahkeme-i ticaretinde bil-rü'ye taht-ı hükme alındığı münfehim olmasıyla ve böyle bir hane dâvasını rü'yet ise mahkeme-i mezbûrenin vezâif-i nizamiyesi hâricinde bulunmasıyla dîvân-ı temyiz-i vilayetçe î'tâsı şöyle dursun mahkeme-i ticaretin bu bâbda olan i'lâmının mevki'-i istinafına göndererek fesh ettirmesi lazım gelir iken bilakis ber minvâl-i meşrûh hükm î'tâ etmesi bütün bütün yolsuz görünmüş olduğundan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci maddesine tevfikân mâruz-zikr i'lâm ve derkenarlar nakz edilmekle bunların keyfiyet-i menkuziyetlerinin kayıtları bâlâlarına şerh verdirilmesi ve dâva mebhûs-ı anhanın dahi usûl ve nizâmı dairesinde az sonra rü'yet ve hükm olunmak üzere ait olduğu mahkeme-i nizamiyeye havale edilmesi ve ba'demâ bu makule mevâd hakkında vech ve meşruh üzere yolsuz ve nizamsız muâmele cereyan ettirilmesine dikkat ve itina kılınması hususlarının Tuna vilayetine iş'âr buyrulmasına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan otuz dört gurus ve üç beyaz mecdi ile sâir mesarif-i muhakemenin haksız çıkan tarafa rücu' etmek üzere haklı çıkan mezbûre Yovanka'dan alınmasına karar verildi ve sûret-i karar mezbûre Yovanka'ya tefhim kılındı.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Kudüs-i Şerif'te Bâb'ül Hitta Mahallesi'nde müste'ciran ikâmet eylediği hanede kalp sikke imâl eden Afgani Abdullah bin Abdulmuttalib nam kimesne hakkında icrâ kılınan tetkikatı mutazammın Kudüs mutasarrıflığının Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 19 Zilhicce [157] sene 89 tarihli ve otuz yedi numaralı tahriratıyla bâlâsı istintaklı meclis-i temyiz-i livâ mazbatası muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu.

Mazbata-i merkûme meâlinde merkûm Abdullah'ın hane-i mezkûrda kalp sikke imâl ettiği istihbâr olunarak merkûmun hanesi tahrir ile yirmi üç adet altılık ve yirmi beş adet bakır gurus ve üç adet kalıp bulunarak kendisiyle beraber hükûmete getirilmesi üzerine tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Abdullah zâten dökmecei esnafından olduğu ve Londra'ya giderek orada sikke darbını dahi ta'allum eylediği halde iki sene makdem Kudüs-i Şerif'e gelerek seksen sekiz senesi muharreminin yirmi altıncı günü hane-i mezkûru bil-isticâr-i kemâl fakir ve ihtiyâcından nâşi nezdinde bulunan kalıpları imâlm ve iki gün zarfında evvela altılık ve muahharan kırklık ısâga ettiğini ikrâr eylediğinden merkûmun yüz kırk üçüncü madde-i kânuniye hükmünce on sene müddetle küreğe konulması istiş'âr kılınmış ve meskûkât-ı mezkûreden iki altılık ile iki kırklık bir torba derûnunda olarak gönderildiği iş'âr olunmuştur mefâd-ı iş'âra nazaran merkûm Abdullah'ın meskûkât-ı Osmaniye'ye takliden altılık ve kırk paralık imâl etmiş olduğu ikrârı ve edevât ile ma'mûlâtın hanesinde zuhur etmesi delâleti ile sâbit olduğuna ve zikrolunan yüz kırk üçüncü madde-i kânuniyede Devlet-i Âliye'de tedâvülü nizâmen makbul ve mukarrer olan altın ve gümüş meskûkâta takliden meskûkât kat' eden kimseler

on seneden eksik olmamak üzere muvakkaten küreğe konulurlar diye muharrer bulunduğuna mebni merkûmun bu hükme tevfikân tarih-i hapsinden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç kâideye bâ'del-tatbik on sene müddetle küreğe konulmak üzere Akka'ya i'zâm olunması ve merkûmun bidâyet müddet-i mahkûmesi hüküm mazbatası tarihinden itibar edilmiş ise de erbâb-ı cürm ve cinayetin ibtidâ-yı hapislerinden itibaren tayin-ı cezaları usûl-i müttehide icâbından bulunduğundan merkûmun dahi ibtidâ-yı mahbusiyetinin iş'âr kılınmış ve kalp akçaların bakiyesiyle kalıpların darphaneye teslim olunmak üzere bir tarafa gönderilmesi hususlarının Kudüs-i Şerif mutasarrıflığına ve merkûmun vusûlünde ol veçhile küreğe konulması cihetinin dahi Suriye vilayetine emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(25 Rebiyülevvel Sene 290 Tarihli Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

İstavri nam kimesne ile Küçükpazar'da sâkin Hatice Hanım beyninde olan dâvaya dair Üsküdar bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden 16 Zilkade sene 89 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'î-i merkûm İstavri'nin vekili Bahçivanoğlu Dimitri tarafından î'tâ olunan 23 Muharrem sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale kılınmakla tarafeynin lâyhalarıyla birleştirilerek mütâlaa olundu.

Temyizi istid'â olunan i'lâmının meâli mumâileyhâ Hatice Hanım Kazı karyesinde yoğurtçu çeşmesinde vâki olup bahçıvanlar ustabaşısı Dimitri kefâletiyle merkûm İstavri'ye icâr eylediği bostanın bedel-i icârı olan iki bin iki yüz guruşun tahsilini dâva ve ol bâbda bir kıt'a mukâvele senedi ibrâz edip müddeî aleyh merkûm İstavri dahi cevâbında mukâvelenameyi bil-tasdik ârâ eylediği pusula mûcibince müddeî mumâileyhânın muvaffakatıyla sarf [158] eylediği üç yüz otuz guruşun tenzilinden sonra bâki kalan bin sekiz yüz yetmiş guruşun bedel-i icârın deyni bulunduğunu ifade ve ikrar etmesi üzerine hanım-ı mûmâileyhâ dahi mesârif-i mezkûreyi kabul etmiş olmasına mebni bedel mütebâki-i mezkûrun İstavri'den bil-tahsil hanım-ı mûmâileyhâya î'tâsına karar verildiğini mebnidir.

İstavri'nin vekili Bahçivanoğlu Dimitraki tarafından verilen lâyiha-i itiraziyede müvekkilinin hanım-ı mûmâileyhâya bedel-i icârından deyni olup fakat mûmâileyhâ bostanı geçen seksen yedi senesi ruz-ı kasımından itibaren iki seneliğini dört bin dört yüz guruşa kontrat etmiş iken geçen sene mayıs evâsıtında bostanın dört dönümünü âhere fâriğ olduğu cihetle zer' eylediği mahsulattan doaltı vâki olan zarar ve ziyanının mahsubuyla küsurunu kabul edeceğini 25 Şevval sene 89 tarihinde kendisine resmen protesto eylediği ve satılan yerden doalyı sekiz on bin guruş ticaretten mahrumiyeti indel-keşf anlaşılacağından hukuk dairesinin vâki olan hükmü hakkında müceb-i gadr olacağı ve bostanın nısfı satılmışken mecmû'u üzerine bedel-i icâr mutâlebesine kânun ve nizam

gayr-i müsâit bulunduğundan evvel emirde bostanın icrâ-yı keşfiyle mûcerre-i mûmâileyhânın miktar bedel-i icâra hakkı olduğunun anlaşılması lazım geleceği beyan ve iddia kılınmıştır.

Hatice Hanım'ın î'tâ eylediği lâyiha-i cevâbiyede dahi satıldığı iddia olunan mahallin bostan hâricinde olup fûruhtu mukarrer olan mahalden müfrez-i cüz'üye bir şeyi olduğu ve protesto iddiasının vâhi ve bi esas bulunduğu dermeyân olunmuştur.

Tarafeyn daireye davet olundukta müddeî İstavri tarafından bir kıt'a sened-i musaddakla merkûm Dimitraki vekâleten ve müddeî aleyhâ Hatice Hanım asâleten gelmeleriyle i'lâm ve lâyihalar muvâcehelerinde kırâat olunduktan sonra lâyihalar hâricinde bir diyecekleri olup olmadığı kendilerinden ledel-suâl her biri başka bir ifadesi olmadığını beyan eyledi

Keyfiyet ledel-müzâkere temyizi istid'â olunan i'lâmın netice-i hükmü İstavri'nin bedel-i icârından hanım-ı mûmâileyhâya deyni idüğü ikrarıyla metin olan bin sekiz yüz yetmiş guruşun bil-tahsil hanım-ı mûmâileyhâya î'tâsı hususundan ibaret bulunduğu halde müsted'î-i temyiz İstavri lâyiha-i itiraziyesinde meblâğ-ı mezbûr deyni olup fakat bostandan dört dönüm mahal-i âhire fûruht olduğu cihetle zer' eylediği mahsulattan sekiz on bin guruş zarar ve ziyana dûçâr olduğundan evvel emirde bostanın keşfiyle mûcerre-i mûmâileyhânın ne miktar bedel-i icâra hakkı olduğunun anlaşılması lazım geleceğini ve bu cihetle hükm-i mezkûr hakkında gadrı müstevcib idüğünü iddia edip halbuki merkûmun işbu iddiası i'lâm-ı mezkûru î'tâ eden hukuk dairesince icrâ-yı muhâkeme esnasında dermeyân olunmadığından bidâyeten rü'yet ve tetkike mütavakkıf bir dâva olup müceb-i nakz olur esbâb-ı kânuniyeden olmamakla i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan on sekiz guruş otuz para ile üç beyaz mecdiyenin sâir mesârif-i muhâkeme ile beraber haksız çıkan İstavri'ye rücû etmek üzere evvel emirde hanım-ı mûmâileyhâdan alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(5 Rebiyûlahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Plançocu Zakar ile peştemalci Karabet beyninde olan [159] münâza'aya dair mahkeme-i itcaret üçüncü meclisinden î'tâ olunan 20 Şevval sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î Karabet'in vermiş olduğu 23 Zilkade sene 89 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli merkûm Zakar Karabet zimmetinde bâ sened matlubu olan bin guruşun tahsilini dâva ile 7 Nisan sene 1870 tarihli ve Karabet imzalı ibrâz eylediği senedde Zakar'ın gönderdiği hıntanın muhâsebesini Bogos ile rü'yet edip merkûm Bogos ile kendi karındaşı Mıgırdıç beyninde olan muhâsebe rü'yet olundukta fazlasını birâderi Mıgırdıç te'diye etmezse kendisi te'diye edeceği muharrer ve zîrinde dahi mezkûr hıntayı

bin guruşa saydığı mürakkim bulunarak müddeî aleyh Karabet dahi ledel-isticvâb sened-i mezkûru tasdik ile beraber beynlerinde olan muhâsebe bil-rü'ye deyni çıkarsa te'diye edeceğini beyan ve Zakar dahi Karabet'in kendisiyle bir gûna hesabı olmayıp olmayıp Mıgırdıç ile rü'yet hesap ettiğini ityân etmekle Mıgırdıç Bogos'un dahi celbiyle istiknâh-ı keyfiyet vakt-i âhere taalluk olunmuş iken merkûm Zakar müddeâsını tekrar ve Karabet dahi senedi hükmünce muâmele olunmasını tezkâr ettiğinden ve merkûm Karabet senedini makar ve mu'terif olup Zakar'ın gönderdiği hintayı muhâsebesinde bin guruşa saymış olduğu senedinde musarrih bulunduğundan ber mûcib sened meblâğ-ı mezbûrun mâ fâiz tahsiline hükm olunduğunu mübeyyin bulunmuştur.

Karabet'in lâyiha-i itiraziyesi mefâdı meblağ-ı mezbûrun tesviyesi senedde muharrer olduğu üzere birader ve şeriki Mıgırdıç'la olan ilişkin kat'îyla meşrû olup istiknâh madde zımnında Mıgırdıç ve Bogos'un celbine karar verilmiş olduğu halde celb edilip de doğrudan doğruya hükm olunması muhâlif-i usûl olduğundan/olmadığından bahisle i'lâmın nakzıyla rü'yet muhâsebe istid'âsından ibârettir.

Zakar'ın cevap lâyihasında dahi muhâsebe-i mebhûs-ı anhâ Mıgırdıç ile Bogos beyinde bir şey olup bunun sened-i mezkûra derci kendisinin gıyâbında olduğu ve meblağ-ı mezbûr kendisinden mübâyaa olunan hinta bedeli olup muhâsebe-i mezkûreye dokunur yeri olmadığı beyanıyla i'lâmın tasdiki muharrerdir.

Tarafeyn Avadis nam kimesne ile beraber 7 Recep sene 90 tarihinde daireye gelerek merkûm Karabet Avadis'i tevkil etmekle ledel-isticvâb vekil-i merkûm müvekkili ile biraderi Mıgırdıç beyinde kolektif şirketi olup Zakar dahi Bogos'un şeriki olmasıyla meblağ-ı mezbûrun tesviyesi ber mûcib-i sened Mıgırdıç ile Bogos beyinde olan muhâsebesinin rü'yetine mütevakkıf olduğunu iddia ve Zakar dahi Bogos kendisinin şeriki olmayıp şahs-ı sâlis olduğundan Mıgırdıç'ın Bogos'dabir gûna alacağı var ise ona mürâcaat etmesi lazım gelip kendisinden iddiaya salâhiyeti olmadığını enbâ etmiştir.

Keyfiyet ledel-tezekkür merkûm Karabet'in esas itirazı iki şeyden ibaret olup birincisi senedde muharrer muhasebenin rü'yet olunmaması ve ikincisi dahi Mıgırdıç ve Bogos celb ile tetkik-i madde edilmemesi kaziyeler oluyor ise de merkûm Karabet mezkûr deyni makar ve mu'teref bulunduğu halde te'diyesini Mıgırdıç ve Bogos beyinde olan muhâsebenin rü'yetine taalluk etmesi câiz olmadığı gibi bu hususta merkûmânın mahkemeye celbine dahi mahal görülememiş olduğundan Mıgırdıç'ın Bogos'tan bir gûna dâvası olup da istid'â verdiği halde bağkaca rü'yet olunmak üzere i'lâm-ı mezkûrun [160] bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan on buçuk guruş ile üç adet yirmilik mecdiyenin Karabet'e mürâcaat etmek üzere Zakar'dan alınmasına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(28 Rebiyûlahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Astarcı Hanı'nda mûkim sarraf Lazarakı ve kuyumcu Hacı Serkez Tomasyan beyinde olan dâvaya dair Dersaâdet bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden verilen 22 Şevval sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î merkûm Lazarakı'nın î'tâ eylediği 25 Zilhicce sene 89 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale kılınmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlaa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun mündericâtı şu oluyor ki tarafeynin icrâ olunan muhâkemesinde merkûm Lazarakı Serkez'le beyinde cereyan eden müdâyeneden dolayı bâ sened elli lira deyni var ise de buna mahsûben fazla teslimatı olduğundan muhasebelerinin rü'yet olunmasını istid'â etmiştir. Müddeî aleyh Serkez dahi cevabında Lazarakı ile bir gûna hesap ve muâmelesi olmayıp fakat merkûma fûruht etmiş olduğu bir adet elmas yüzük semeni olup senede rabt olunan elli liradan mütebâki otuz altı liranın tahsilini ifade eylemiştir. Bunun üzerine mezkûr sened Serkez'den ahz ve mütâlaa olundukta 27 Kanunusani sene 1872 tarihini ve Lazarus Hacı Lazaroğlu imzasını şâmil olup metninde seksen bir gün sonra eda olmak üzere kuyumcularda Hacı Serkez Tomasyan yedinden elli adet lira-yı Osmani ahz edip zimmetinde deyni olduğu ibâresi muharrer bulunmuş ve zahrında dahi 3 Mayıs sene 1872 tarihinde on dört adet Osmanlı lirası teslim kılındığı mukayyed görülmüştür.

Binâenaleyh tarafeyn tekrar isticvab olundukta merkûm Lazarakı müddeî aleyh Serkez ile şeriki Agop kumpanyasından 3 Eylül sene 1869 tarihinde istikraz eylediği yüz elli adet Osmanlı lirasından mütebâki deynine mukâbil senedi emniyete î'tâ ettikten sonra 12 Şubat sene 70 tarihinde altı ve 4 Haziran sene 70 tarihinde beş ve 4 Temmuz sene 71 tarihinde dahi yirmi beş lira cem'an otuz altı lira teslimatı olup bunlar sehven dâhil-i hesap edilmediği gibi meblağ-ı mezbûr zaten fâhiş güzeşteden ibaret olduğundan bahisle muhasebelerinin rü'yet olunması ifadesini tekrar ve Serkez dahi bu ifadeyi külliyyen inkâr etmesiyle mezkûr senedin hangi cihetten neş'et eylediği anlaşılmak üzere Serkez'in defteri getirtilip muâyenesine karar verilmiştir.

İşbu defter celb ve muâyene olundukta Serkez'in Lazarakı'ye satmış olduğu yüzük semeninden elli lira matlubu mukayyed görülmekle buna ne diyeceği tekrar Lazarakı'den soruldukta defteri adem-i tasdik ile mezkûr elli liranın beyinlerinde cereyan eden hesaptan mütevellid olmadığına müddeî aleyhin tahlif olunmasını dermeyân eylemiştir tetkikât-ı meşrûhe üzerine keyfiyet mahkemece bil-tezekkür merkûm Lazarakı'nın sened-i mezkûru tasdik ettikten sonra meblağ-ı müddeânın mukaddemce Serkez'in şerikinden istikraz eylediği mebâliğden mütevellid bulunduğu hakkında olan ifadesi bir gûna sened ve evraka müstenid olmayıp kavî-i mücerreden ibâret olarak sened-i mezkûrun kuvvetini cerh ve iptale sâlih olduğu misillü bu bâbda yemin teklifine dahi salâhiyeti görülemediğinden bahsile sâlifül-beyan otuz altı liranın fâiz-i nizamisiyle beraber Lazarakı'den bil-tahsil Serkez'e verilmesine hükm olunmuştur.

[161] Merkûm Lazarakî'nin lâyihasında muharrer itiraz üç maddeden ibâret bulunmuştur birincisi mezkûr senedin fahiş güzeşte ve sehv hesaptan ileri gelmiş olduğuna dair olan iddiasını Serkez'in inkâr etmesi üzerine murâbahacılar nizamnamesinin üçüncü ve usûl-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin otuz altıncı maddelerine tevfikân tahlifini teklif etmiş iken mahkemenin bu teklifi reddetmesidir. İkincisi zikrolunan mevâd-ı nizamiyeden başka Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin yetmiş altıncı ve yetmiş yedinci maddeleri mûcibince dahi hasmının yemin etmesi iktiza edecektir. Üçüncüsü murâbaha nizamnamesinde muharrer olduğu veçhile dâyinin ibrâz edeceği defter-i ihticâca sâlih ve kabule şâyân sûrette müntezim olmak lazım gelip halbuki merkûm Serkez'in mahkemece celb ve muâyene olunan defterindeki kaydın ibrâzı tenbih olunduktan sonra tasni' ve ilâve olunmuş bir şey olup hatta mürekkebi bile kurumamış olduğu görülmüş iken buna dahi dikkat olunmayıp mezkûr defterin esas hükm ittihaz kılınmasıdır.

Müddeî aleyh Serkez'in cevap lâyihası dahi üç bendden ibâret olup birincisinde mebhûs-ı anha olan sened elli liraya muayyen bir vade üzerine tahrir olunmuş ve müddet-i muayyenesi hitâmında medyûn murâfaa mürâcat olundukta on dört lira teslim ve zuhuruna hatt-ı destiyle kayıt eylemiş olduğundan bu senedin güzeşteli istikraz muhasebesinden mütevellid sehviyâtan olmasına mahal olmadığı muharrerdir ikincisinde kendisinin yedinde böyle bir sened olduğu halde Serkez'in yemin teklifine salâhiyeti olamayacağı murakkimdir üçüncüsünde ibrâz olunan defter sümm'et-tedarik bir defter olmuş olsa mahkemece red olunacağından bu bâbda olan itirazın dahi kabule şâyân olmadığı yazılmıştır.

Tarafeyn daireye davet olundukta 13 Rebiyülevvel sene 90 tarihinde müddeî Lazarakî tarafından Lazarakî Micarinos vekâleten ve müddeî aleyh Serkez Tomasyan asâleten gelmeleriyle ledel-isticvab her biri lâyihası mündericâtını tekrarla başka bir ifadesi olmadığını beyan eyledi bu sırada merkûm Serkez temyiz için Lazarakî tarafından ârâ olunan kefil illet-i cünuna mübtelâ olduğu cihetle dârüşşifaya gönderilmiş ve kefâlet vâkiası sâkıt olmuş olduğundan diğer kefil ârâsı lazım geleceğini söyledi. Keyfiyet ledel-müzâkere mademki usûl-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesinde her müddeî dâvasını ispata mecbur olup ispattan aczi takdirinde diğer tarafa yemin ettirmeye hakkı olacağı muharrerdir.

Müddeî merkûm Lazarakî'nin sened mebhûs-ı anhanın mutazammın olduğu elli liranın beynlerinde cereyan eden muhâsebeden mütevellid olmadığına dair müddeî aleyhe teklif ettiği yeminin mahkemece reddedilmesi mugâyir-i nizam olmakla i'lâm-ı mezkûr nakz edilmiş ve binâenaleyh i'lâm-ı mezkûrun keyfiyet menkuziyeti kaydı bâlâsına şerh verdirildikten sonra müddeî aleyhin kabul eylediği halde ol veçhile beyanlarınca tahlifi icrâ ettirmek ve ona göre hükm î'tâ kılınmak üzere keyfiyetin mahkeme-i mezkûreye havale olunmasına ve kefâlet hakkında olan itiraza gelince mademki i'lâm nakz olunmuştur artık tecdid-i kefâlete hâcet kalmayacağından bundan dahi sarf-ı nazar olunmasına ve i'lâm ve tebliğ harcı bulunan otuz gurus otuz para ile üç beyaz mecidiyenin

ileride haksız çıkacak tarafa rücû etmek üzere merkûm Lazaraki'den alınmasına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim kılınmıştır.

[162] (14 Rebiyülahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

İdare-i Aziziye vapurlarından Medâr-ı Fevâid vapuru süvarisi Ahmet Kaptan ile kömürcü Hüseyin beyninde olan dâvaya dair mahkeme-i ticaret-i bahriyeden 9 Zilkade sene 89 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'î mûmâileyh Ahmet Kaptan'ın î'tâ eylediği 9 Muharrem sene 90 tarihli arzuhla temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun mündericâtına nazaran merkûm Hüseyin vapur-ı mezkûrda kömürcülük hizmetinde müstahdem bulunduğu esnada işlemiş olan maaşından ve bazı havaleden dolayı Ahmet Kaptan'dan yedi yüz kırk bir guruş alacak dâva edip birkaç defa icrâ olunan muvâcehe ve muhâkemelerinde kaptan-ı mûmâileyh sûret-i iddiayı inkâr ve müddeî merkûm ispattan aczini izhâr ederek nihayet aylıklarının tamamen verdiğine vesâir cihetten borcu kalmadığına müddeî aleyhin yemin etmesini teklif ve müddeî aleyh dahi kabul eylemiş olduğu halde muahharan yemin etmekten istinkâf etmekle beraber eğer ki meblağ-ı müddeâyı verdiğine dair bazı kesânın malûmâtı bulunduğunu dermeyân etmiş ise de def-i meşrûhunu evrak vesâir edille ile ispat edemediğinden iltifâta şâyân görülememiş olmakla müddeâ bihin mâ mesârid muhâkeme kendisinden bil-tahsil Hüseyin'e î'tâsına karar verilmiştir.

Kaptan-ı mûmâileyhin lâyiha-i itiraziyesi üç bendden ibaret olup birincisi merkûm Hüseyin'in iddiası bir sened vesâir ihticâca sâlih evrak-ı resmiyeye müstenid olmayıp kabul-i mücerreden ibâret olmakla istimâ'ı mahkemenin salâhiyeti haricinde olduğunu mübeyyindir ikincisi muhâkeme-i vâkıada merkûm Hüseyin defa tahvil-i lisan ile nihayet kendisine yemin teklif etmiş ise de alacağı olmadığını ispata muktedir olduğunu ve bu veçhile beyan etmiş iken istimâ' olunmaması usûl-i muhâkemeye muhâlif bulunduğunu hâvidir üçüncüsü merkûmun iddiası bir sened ve varakaya müstenid olmadığı halde kendisinin def-i dâvasını evrak ile ispat edemediğinden bahisle mahkûm edilmesi mûceb-i ta'accüb olduğunu meş'ardır merkûm Hüseyin'in lâyiha-i cevabiyesi mefâdı dahi kaptan-ı mûmâileyhin itirazat-ı mesrûdesi vâhi olup işin nizama muvâfık sûrette rû'yet olunduğu ve kendisinin isbât-ı müddeâ edememesi cihetle nizamen tahlife hakkı olup mûmâileyh yeminden istinkâf etmekle mahkûm olduğu beyanıyla i'lâm-ı mezkûrun tasdiki lüzumunu şâmindir.

Kaptan-ı mûmâileyh tarafından Hurşit Çavuş bâ sened-i musaddak vekâleten ve müddeî aleyh Hüseyin asâleten 11 Safer sene 290 tarihinde daireye gelerek icrâ olunan muvâcehelerinde her biri i'lâmda ve lâyihasında muharrer ifadesini tekrar eyledi. Keyfiyet ledel-tezekkür kaptan-ı mûmâileyhin başlıca itirazı merkûm Hüseyin esna-yı muhâkemede birkaç defa tahvil-i lisan ile nihayette yemin teklif eylemiş ve kendisi dahi merkûmun haksızlığını ispata muktedir olduğundan/olmadığından yemin teklifine salâhiyeti olamayacağını dermeyân eylemiş olduğu halde bu ifadesinin itibara şâyân

görülmemesi kaziyesi olup ancak merkûm Hüseyin iddiasını ispattan âciz kaldığı cihetle usûl-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesi mûcibince yemin teklifine her veçhile hakkı bulunduğu gibi sûret-i teklifi dahi yolunda görünmüş ve kaptan-ı mûmâileyh teklif-i meşrûhu kabul ettiği halde muahharan nûkûl [163] etmiş olmasıyla bu bâbda olan itirazı vâhi olarak diğer itirazları dahi esbâb-ı nakziyeden görülememiş olduğundan i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harçları olan yirmi iki buçuk gurusun Ahmet Kaptan'a mürâcaat etmek üzere Hüseyin'den alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(9 Rebiyûlahir sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Manav İsmail Ağa ile köşe sarrafı Nikola beyninde olan dâvaya dair mahkeme-i ticaret birinci meclisinden 13 Zilhicce sene 87 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'î merkûm İsmail Ağa'nın vermiş olduğu 15 Rebiyülevvel sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla evrak-ı müteferri'siyle birleştirilerek mütâlaa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli şu oluyor ki merkûm Nikola berber Kâmil Efendi kefâletiyile İsmail Ağa zimmetinde bâ sened otuz altı lira matlûbu olduğu beyanıyla tahsilini dâva edip mezkûr sened ledel-mütâlaa bir sene mürûrunda verilmek üzere İsmail ağa'nın Nikola'dan otuz altı lira istidâne eylediği ve bir sene mürûrunda edâ-yı deyn etmez ise bir kıt'a çilek tarlasını fûruht edip edâ-yı deyn etmeye Kâmil Efendi'yi vekil ederek meblağ-ı mezbûra Kâmil Efendi'nin kefâlet eylediği anlaşıldı müddeî aleyhimâ dahi isticvab olundukta senedde muharre imzalarını tasdik ile beraber merkûm İsmail Ağa Nikola ile manavlıkta şerik olup satış paralarını Nikola'ya î'tâ ile ifâ-yı deyn ettiğini ve müddeî nin defterinde dahi mukayyid idüğünü beyan etmişlerdir ancak burası Nikola'dan sorulduktaki inkâr ve müddeî aleyhimâ dahi satıştan para almadığına Nikola'nın tahlif olunmasını tezkâr ederek ol veçhile emr-i tahlif icrâ olunmuş olduğundan meblağ-ı mezbûrun mâ güzeste İsmail Ağa'dan ve mümkün olamadığı takdirde Kâmil Efendi'den tahsiline hükm olunmuştur.

İsmail Ağa'nın lâyiha-i itiraziyesinin hülâsası dahi merkûm Nikola mukaddemâ manav olup kendisinin çilek hâsılatına şerik olmuş ve çilek alarak meblağ-ı mezbûru istifâ etmiş ve bundan başka kendisini dükkânında dört mah istihdâm ederek ne hisse-i ticaret ve ne de ücret vermemiş ve çileğin hesabını henüz görmemiş ve meclis-i mezkûrda defteri muâyene olunmamış olduğunu mübeyyindir.

Tarafeyn daireye istenildikte 19 Recep sene 88 tarihinde müddeî İsmail Ağa bizzat ve müddeî aleyh tarafından Bedros Artinyan bâ sened-i musaddak vekâleten gelmeleriyle ledel-isticvab merkûm İsmail Ağa meblağ-ı mezbûr çilek tarlasının imarına sarf olup mukâbilinde Nikola'ya çilek verdiğini ve meclis-i ticarete esna-yı muhâkemelerinde merkûm Nikola'nın bir miktar çilek aldığını vekil dahi tasdik eylediğini beyan ve vekil-i merkûm Bedros dahi ifade-i meşrûheyi inkâr eyledi binâenaleyh meclis-i mezbûrdan zabt-ı dâva evrakı getirtilip mütâlaa olundukta vekil-i merkûmun öyle bir ikrârı olduğuna dair bir işaret görülmediği misillü merkûm Nikola'nın defteri dahi meclise celb ve

muâyene olunduğu anlaşılmış olduğundan tarafeyn 25 Muharrem sene 90 tarihinde bit-tekrar celb ve isticvab olundukta merkûm İsmail Ağa meblağ-ı mezbûrun Nikola tarafından çilek tarlasına sarf olduğuna tarlanın mutasarrıf-ı sâbık Hristo'nun malûmâtı olduğunu beyan ve vekil-i merkûm dahi yine inkâr etmekle merkûm Hristo ile asıl müddeî Nikola'yı daireye götürmeleri tarafeyne tenbih olunmuş ise de merkûmân gelmemişlerdir keyfiyet ledel-tezekkür merkûm [164] İsmail Ağa sened-i mezkûrun mündericâtı hâricinde olan ifadesini ispat edemeyip zât-ı dâva derece-i evvelide İsmail Ağa'nın talebi üzerine Nikola'nın tahlifiyle hükm ve i'lâm olunmuş ve şirket ve ücret ve iddiaları başka dâva olup itirâzat-ı sâire dahi nakzı müceb esâb-ı kânuniyeden görülemediği olduğundan i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsına ve İsmail Ağa'nın istediği halde şirket ve ücret hususâtını Nikola'dan dâva etmesine ve i'lâm ve tebliğ harçları olan otuz dokuz guruş yirmi dört para ile üç beyaz mecdiyyenin İsmail Ağa'ya rücu etmek üzere Nikola'dan alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(5 Rebiyülahir sene 289 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Edirneli Hacı Ali Ağa ile Papas oğlu Pendori beyninde tehaddüs eden dâvaya dair mahkeme-i ticaret ikinci meclisinden î'tâ olunan 14 Şaban sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î-i merkûm Ali Ağa'nın vermiş olduğu 29 Şevval sene 89 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun mündericâtı şu olur ki merkûmân beyninde olan münâza'a şirket-i muâmelâtından münba'is olmakla muhasebelerinin rü'yeti zımnında Hacı Ali Ağa tarafından Yanko ve Pendori cânibinden Bedros nam kimesneler bir kıt'a kompromeso mücibince mümeyyiz tayin olunmuş ise de mümeyyizân-ı mûmâileyhimânın verdikleri iki kıt'a rapört yekdiğerine muhâlif olduğundan mahkemece Hekimyan Efendi üçüncü tayin olunmasıyla efendi-i mûmâileyhin î'tâ eylediği rapörta nazaran münâza'a-ı vâkıa dört kalem muâmele hakkında olup bunun birincisi merkûm Ali Ağa'nın 28 Şevval sene 79 tarihinde keşide etmiş olduğu on bin guruşluk planço kaziyesi olarak mezkûr planço bedelinden altı bin guruşun merkûm Ali Ağa zimmetinde idüğü tarafeynin ikrarıyla sabit olduğundan ol veçhile idhâl-i muhâsebe olunmuştur ikincisi Hacı Ali Ağa'nın Pendori'ye göndermiş olduğu tulum peynirinin miktar ve fiyat ve mesârifi hakkında olup eğer ki merkûm Ali Ağa mezkûr Pendroi'nin bin iki yüz otuz iki kıyye olduğunu ve beher kıyyesi yüz on paradan bahâ ve mesârifinin dört bin yüz doksan sekiz guruşa bâliğ olduğunu iddia etmiş ise de bunun Tekfurdağı'ndan Dersââdete irsâline memur olan komisyoncu Kahya Ağa'nın 28 Eylül sene 1872 tarihli mektubunda dokuz yüz otuz sekiz kıyye olduğu ve rûsumâtı dahi ona göre verildiği muharrer bulunmuş ve Pendori dahi mezkûr peynirin kıyyesi doksan paraya alındığını iddiaya kalkışmış ise de ispat edememiş olduğundan mezkûr peynirin dokuz yüz otuz sekiz kıyye itibariyle yüz on paradan esmânını hesap ve sekiz yüz on guruş mesârifi dahi zam olunarak hâsıl olan üç bin üç yüz seksen dokuz buçuk guruş Ali Ağa'ya irâd-ı kayıt olunduğu gibi satış fiyatı dahi ledel-tetkik her ne

kadar kıyyesi altı buçuk guruştan yediye kadar satıldığına dair Ali Ağa soğancı ve yumurtacı esnafı kethüdârından verilmiş bir kıt'a ilm-ü haber ibrâz ve ârâ etmiş ise de işbu ilm-ü haberde hangi aylarda ne cins akça ve fiyat ile satıldığı muharrer olmadığından kabule şâyân görülmeyip Pendori'nin ibrâz eylediği mu'teber ilm-ü haberi mûcibince kıyyesi dört guruş ve dört guruş otuz paradan satıldığı tahakkuk etmekle ona göre esmânını bil-hesap yedi yüz yetmiş üç guruş zarar göründüğünden meblağ-ı mezbûrun Ali Ağa'ya ait olan sülûsü dahi **[165]** kendisine zimmet kayıt olunmuştur üçüncüsü dahi şirket hesabına olarak bil-bâyi'e beher kıyyesi altmış paradan bahâ ve mesârif-i sâiresi Pendori tarafından te'diye kılınmış olan beş bin dört yüz altmış kıyye pekmezin satış fiyatı hakkındaki ihtilâf ve nizâ' olup merkûm Ali Ağa iki yüz yetmiş dokuz senesinde pekmezin üç guruştan üç buçuğa kadar satıldığına dair pekmezci esnafı kethüdâsı tarafından bir kıt'a ilm-ü haber getirmiş ise de sekiz yüz altmış iki sened-i milâdîsi teşrinisanisinin ibtidâsında beher kıyyesi yüz sekiz ve yüz üç ve yüz on paraya ve sonra daha dûn bahâ ile fûruht olunduğu iki nefer mu'teber tüccar tarafından mûmzi varakayla zeytinyağcı esnafı kethüdâsı mührüyle musaddak olarak Pendori'nin ibrâz eylediği ilm-ü haberden anlaşıldığına binâen mezkûr pekmezin esmânını dahi ol veçhile bil-hesap ticaret görünen dokuz yüz altı guruşun bir sülûsü Ali Ağa'ya irâd-ı kayıt olunmuştur dördüncüsü dahi Ali Ağa'nın pazarcıkta mübâyaa eylediği şa'ir keyfiyeti olup bundan dahi bin iki yüz guruş ticaret hâsıl olduğu anlaşılmakla meblağ-ı mezbûrun sülûs hissesi bulunan dört yüz guruş keزالik irâd-ı kayıt kılınmıştır ve bu sırada tarafeyn yekdiğerinden mesârid iddiâ eylemiş iseler de defter ibrâz edemediklerinden dâhil-i hesap mûcibince Ali Ağa'nın Pendori'ye üç bin üç yüz altmış altı guruş deyni görünmüş ve mamâfih sâlifüz-zıkr peynir ve pekmezin fazla fiyatla satıldığını ispat eylemesi kendine teklif ile yirmi bir gün mehl verilmiş ise de ispat edememiş olduğundan ve bu husus hakkında tarafeynden mukaddemâ kompromeso dahi verilmiş idüğünden sâlifül-beyan rapört bil-tasdik mûcibince ağa-yı merkûmun zimmeti olan üç bin üç yüz altmış iki guruş üzerine Pendori'nin istid'âsı tarihinden itibaren hesap edilen bin sekiz yüz doksan sekiz guruş on altı para fâiz nizamı dahi zam olunarak hâsıl olan beş bin iki yüz altmış guruş on altı paranın Ali Ağa'dan bil-tahsil Pendori'ye î'tâsına hükm olunmuştur.

Merkûm Ali Ağa'nın lâyiha-i itiraziyesi dört maddeden ibaret olup birincisi peynirin Dersâadet'e nakli mesârîfî iki bin üç yüz kırk sekiz guruş olduğu halde yalnız sekiz yüz on guruş dâhil-i hesap edilerek küsurunun açıkta bırakıldığını mübeyyindir ikincisi şa'irden hâsıl olan bin iki yüz guruş ticaret-i şirket hesabına dâhil edilmiş ise de mesârîfât nakliye vesâiresi olan üç yüz elli iki guruşun tenzil olunmadığını hâvidi üçüncüsü peynirin miktarca olan noksanı şirkete ait olmak lazım gelir iken buna dikkat olunmadığını şâmilird dördüncüsü mezkûr peynirin beher kıyyesi altı yedi guruşa fûruht olunduğuna dair iki sınıf esnaf kethüdâlığından getirdiği iki kıt'a ilm-ü haber ile pekmezin üç guruştan üç buçuk guruşa kadar satıldığına dair pekmezci esnafı kethüdasının verdiği ilm-ü habere itibar olunmaması mugâyir-i hakkâniyet olduğunu hâkidir.

Pendro'nin cevap lâyihasında dahi Ali Ağa'nın mahkûmiyeti tarafeynden kompromeso ile nasb ve tayin olunan mümeyyizlerin rapörtuna müstenid bulunduğundan husus-ı mezkûrun ne istinâfen ve ne de temyizen rü'yeti câiz olamayacağı cihetle itirazat-ı mesrûdenin reddiyle hükm-i i' lâmın tasdiki beyan olunmuştur tarafeyn daireye istenildikte Ali Ağa tarafından bâ sened-i musaddak Keşiş Hamparsum vekâleten ve müddeî aleyh Pendori asâleten gelmeleriyle ledel-isticvâb her biri lâyihası **[166]** mündericâtından başka diyeceği olmadığını beyan eyledi.

Mezkûr kompromeso dahi ticarethaneden celb ve mütâlâa kılındıkta mefâdı muhâsebe-i mezkûrenin sûret-i kat'iyede rü'yeti için Nikolaki ile Bedros mümeyyiz nasb ve tayin olunarak bunlar tarafından verilecek rapört mahkeme tarafından tasdik olunduğu takdirde tarafeynden dahi istinâf olunmamak üzere kabul olunacağını ve eğer mümeyyizân-ı mûmâileyhâ tarafından ihtilâf zuhura gelir ise o halde mahkeme tarafından tayin olunacak üçüncünün re'yiyle dahi kezalik sûret-i meşrûhede kabul kılınacağını mübeyyin görünmüştür.

Keyfiyet ledel-tezekkür müddeî ve müddeâ aleyh cânibinden verilen kompromesoda mümeyyizlerin ve ihtilâf vukûunda üçüncünün vereceği re'yle sûret-i kat'iyede kabul olunacağı sarâhaten beyan olunmuştur müddeî merkûm Ali Ağa'nın bu bâbda itiraz etmeye salâhiyeti olamayacağından temyiz istid'âsının reddiyle i'lâm-ı mezkûr hükmünün icrâsına ve i'lâm harcı olan otuz üç buçuk guruş ile sûret-i tebliğ harçları olan üç adet yirmilik mecdiyenin Ali Ağa'ya mürâcaat etmek üzere evvel emirde Pendori'den ahz olunmasına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(1 Rebiyûlahir Sene 90 Tarihli Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Mültezimden Kaynarcalı Hacı Osman Ağa ile Balçık'ta mûkim zahire tüccarından Ali Yazıcı beyninde tekevvün eden münâza'aya dair Rusçuk ticaret mahkeme-i istinâfiyesinden 10 Zilkade sene 87 tarihiyle verilen i'lâma itirazı hâvi merkûm Hacı Osman Ağa tarafından î'tâ olunan lâyiha ve mezkûr i'lâm sûreti evrak-ı müteferri'asıyla beraber irsâl kılındığı ifadesine dair Tuna vilayetinin 10 Muharrem sene 89 tarihli ve on üç numaralı tahriratı ve ol bâbda Hacı Osman Ağa tarafından verilen arzuhal gurre-i safer sene 89 tarihiyle temyiz-i hukuk dairesine havale olunmuştur.

Evrak-ı merkûme mütâlâa ve işin bazı ciheti için mahali ile muhâbere olunduktan sonra tarafeyn evvel ve âhir li-eclil-muhâkeme daireye istenildikte Ali Yazıcı'nı bâ sened-i musaddak vekili olan Hüseyin Sabri Efendi Kostaki Sardinski Efendi ile beraber gelip kendisinin âher vekil tayinine mezuniyeti olduğu cihetle Kostaki Efendi'yi daireye şifâhen murahhas vekil tayin ettiğini söylediğinden ve vekâlet senedine bakıldıkta Hüseyin Hayri Efendi'nin âher vekil tayinine mezun bulunduğu anlaşıldığından Kostaki Efendi'nin vekâleti kabul olundu Hacı Osman Ağa dahi tarafından Halil Ağa'yı bâ-sened

murahhas vekil tayin ettiğini ifade eylediğinden Halil Ağa dahi celb ile vekâlet senedi alındıkta Osman Ağa'nın şifâghen ifade eylediği veçhile murahhas vekil olduğu anlaşıl原因 onun vekâleti dahi kabul edildi muahharan vekilân-ı merkûmân Halil Ağa ile Kostaki Efendi celb olundukça Balçık ticaret mahkemesinin 24 Cemaziyelevveli sene 87 tarihli i'lâmı mûcibince Ali Yazıcı'nın mesârif-i muhâkeme ve zarar ve ziyân olarak Hacı Osman Ağa'da matlubu olan altı bin iki yüz yetmiş üç gurusu aramamak ve bundan başka Ali Yazıcı tarafından üç bin gurusu daha Hacı Osman Ağa'ya verilmek üzere sulh olduklarını resmen ifade ve takrir eylediklerinden sulh-i mezkûru mutazammın işbu i'lâm tanzim kılındı ve i'lâm [167] harcı olan doksan iki gurusu ile sûret harcı olan iki adet beyaz mecididen münâsefeten tarafeynden ahzı tezekkür olundu.

(İşbu İ'lâma Zeyl)

Mahalli evrak meâllerine nazaran Hacı Osman Ağa'nın bedel-i iltizamdan miriye külliyyetli zimmeti bulunduğu anlaşıldığı misillü mukaddemâ bu dâva hakkında Varna ticaret mahkemesinde fark-ı fiyat olarak Ali Yazıcı üzerine on dört bin kûsur gurusu hükmünü hâvi 16 Cemaziyelahir sene 87 tarihiyle verilip Rusçuk mahkeme-i istinafiyesinden fesh olunan i'lâma yazılmış olan zeylde paranın Hacı Osman Ağa'ya verilmeyip zimmet-i miriyesine mahsûb edilmesi gösterilmiş olduğundan bedel-i sulh olan mezkûr üç bin gurusu Hacı Osman Ağa'nın zimmet-i miriyesine mahsûb olunmak üzere icrâ cemiyeti marifetiyle Ali Yazıcı'dan bil-tahsil Tuna vilayetine irsâl kılınması iktizâ eder.

(20 Rebiyûlahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Keşişoğlu Mardiros ve karındaşları Artin ve Kirkor ile Harputlu İshak ve Abdüllatif ve Abid ve İdris Ağalar beyinde olan arazi dâvasına dair Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye hukuk dairesinden 14 Cemaziyelahir sene 89 tarihiyle verilen i'lâma itiraz ile iâde-i muhâkemeyi müsted'î-i merkûm Mardiros'un î'tâ eylediği arzuhal ve lâyiha daireye havale olunmakla mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli merkûm Mardiros'un Ma'mûrat'ül Aziz sancağı dâhilinde Tenziyet karyesinde vâki' olup biraderleriyle beraber müteveffa İbrahim Rıza Bey'den teferruğ etmiş olduğu üç yüz yirmi dokuz kıt'a tarlanın sülûsân hissesini zikrolunan ağaların fuzuli zabt ettiklerini iddia eylemekte ise de mahallinden vârid lan mazbataya ve bu madde hakkında mukaddema cereyan eden muâmelatın buldurulan evrakı mûndericâtına göre arazi-i merkûmenin sülûsân hissesi altmış beş tarihinde İbrahim Rıza'nın tarafından doksan beş bin gurusu bedel ile Keşişgullarına ferağ olduğunu müteâkib diğer sülûs hisse mutasarrıflar olan mezkûr ağalar şerik ve halliyet dâvasına kıyâm edip ol bâbda mahallinde cereyan eden muhâkeme ve murâfaalarında arazi-i merkûme fil-vâki' müşâ'an ve müştereken tasrif olduğu halde mûmâileyh İbrahim Rıza'nın müştereklerine teklif etmeksizin hilâf-ı kânun olarak Keşişoğulları'na

ferağ ettiği sabit olduğu bâ mazbata ve i'lâm şer'î inhâ olunmaktan nâşi meclis-i vâlâ kararıyla zikrolunan sülûsân hisse bil-istirdâd mezkûr ağalar tefviz ve ihâle ve bedeli olan doksan beş bin guruş dahi kendilerinden bil-tahsil Keşişoğulları vekili sarraf Nişan'a teslim ve î'tâ kılındığı tahakkuk etmekle merkûm Mardiros'un bu bâbda olan iddiası vâhi olup istediği halde mebalğ-ı mezbûr için sarraf-ı merkûma mürâcaat etmesi lazım geleceğini mübeyyin bulunmuştur.

Merkûm Mardirosûn mâruz-zikr arzuhal ve lâyihasıyla lâyihaya zeyl olmak üzere muahharan dahi î'tâ eylediği varakada muharrer itirazât ve ifâdatı dört maddeden ibaret olup birincisi hukuk dairesi i'lâmında bil-taharrî buldurulmuş olduğu hikâye olunan 5 Recep sene 65 tarihli i'lâm-ı şer'î işe esas ittihâz olunarak haksızlığına hükm olunmuş ise de mezkûr i'lâm-ı şer'îyede münderiç üç yüz yirmi dokuz kıt'a tarla mukaddemâ tamamen mahlûl olduğu halde müstakilen İbrahim Rıza Bey'e tefviz ve ihâle olunarak bunda İshak Ağa [168] ve şürekâsının asla hisseleri bulunmadığı kuyudât ve senedât-ı resmiye ile muhakkak olmasına nazaran mezkûr i'lâm-ı şer'îyenin külliyyen bi esas ve yanlış olduğu kaziyesidir.

Merkûm Mardiros'un yedinde bulunup öteden beri bil-defâat dairece muâyene olunan mûmâileyh İbrahim Rıza'nın nâmına verilmiş altmış bir tarihli zabıtname ve yine mir-i mûmâileyh nâmına verilen bir kıt'a hüccet-i şer'îye ve bu arazinin Adana'da Mardiros'a satıldığına dair İbrahim Rıza Bey'in pederi Bekir Rüstem Paşa tarafından Mardiros yedine î'tâ kılınan bu senedi musaddak Edirne meclisinin bir kıt'a mazbatasında eğer ki sülûs ve sülûsân tabiri olmayıp aliyyel-itlâk arazi ibâresi münderiç görünmüş ise de arazi-i mezkûrenin merkûm Mardiros ile karındaşları Artin ve Kirkor üzerlerine ferağının icrâsına dair 29 Zilkade sene 64 tarihinde Harput meclis-i kebirinden tanzim ve defterhaneye irsâl kılınan bâlâsı defterli mazbata ile bu mazbata mûcibince Defterhane-i Âmire'den Keşişoğulları nâmına olarak verilen üç yüz yirmi dokuz kıt'a senedde ve Keşişoğulları'nın bu dâvaya kıyâmından sonra bil-defâat mahallinde tastir buyrulmuş olan o emirname-i sâmiyeye cevaben gelen mazbatalarda sülûs ve sülûsân diye murakkim olmasına ve hususuyla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin bidâyet teşkilinde merkûm Mardiros tarafından bâ arzuhal î'tâ kılınan yedi bendi hâvi lâyihanın birinci ve ikinci bendlerinde Harput'ta kâin Tenziyet karyesinin an asıl mutasarrıf-ı evveli Palu kazasından olup sülûsân hissesini Ziya Yusuf Paşa haremine ferağ edip ve diğer sülûs hissesini dahi Hogı? karyesi fakirlerine fâriğ olmuştur sülûsân hisse mutasarrıfesi Seraylı Hanım bilâ veled vefât ettiğinden otuz seneden mütecâviz arazi-i mezkûreleri muhâvvel olduğu halde geçen altmış senesinde cânib miriden İbrahim Rıza Bey'e fâriğ olup ve sahib-i arazi marifetiyle arazi-i mezkûreler tefrik olunmuştur ve muahharan mir-i mûmâileyh su arkları açtırıp imâr ederek beş sene kâmilten tasarrufunda kaldıktan sonra hüsn-i rızasıyla sû-yı çakerânemize fâriğ olduğu ve hatmesinde dahi istid'â-yı çâkeride ve gerek bervech-i muharrer ifadat-ı kemteride bir hilâfım olmadığı ibâreleri muharrer bulunmasına ve dairenin mezkûr i'lâmında bir tafsil beyan olunduğu veçhile merkûm Mardiros'un öteden beri vücudunu masran inkâr eylemekte olduğu i'lâm-ı şer'î ile onu musaddak Harput meclis-i kebirî mazbatası Hazine-i Evrak'tan bil-taharrî bunlar da merkûm Mardiros'un

Harput meclisinde akd olunan meclis-i şer'î şerifte nefsinden asâleten ve karındaşları tarafından vekâleten hazır olduğu sâlifüz-zikr üç yüz yirmi dokuz kıt'a arazinin sülûsân hissesi İbrahim Rıza Bey'in ve sülûs hissesi İshak Ağa ve şürekâsının müşâ'en uhdelerinde olduğunu ikrâr eylediği ve fakat Abdülatif Ağa'nın hazır olduğu halde altmış bir Cemaziyelahirinde mezkûr sülûsân hisse sülûs hisseden tefrik olunduğuna dair defa-i tasaddi ettiği musarrahan gösterilmesine mebni merkûm Mardiros arazi-i mezkûrede esasen halît ve şerikin bulunmadığı hakkında buna göre meydana koyduğu iddia vâhi bulunmuştur ikincisi İshak Ağa ve şürekâsı sülûs hisse ile halît ve şerik olsa bile mezkûr i'lâm-ı şer'iyede arazi-i merkûmenin altmış bir senesi Cemaziyelahirinde tefrik olunduğunun kendi tarafından iddia olunduğu ve tarih-i mezkûrda şürekâdan Abdülatif Ağa'nın mahallinde bulunmadığı cihetle bu tefrikin mu'teber olmadığı (Bakiyyesi sonra)

2.15. Cerîde-i Mehâkim 15. Sayı Transkripsiyonu⁴⁸

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Cemaziyelahir	Sene	(Pazartesi)	Temmuz Rumi	Sene	Sayfa
15	4	1290		16	1289	169

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretinin Mâbadıdır)

Beyan olunmuş ise de tefrikin asıl tarihi sene-i merkûme Rebiyülahiri olup bu tarihte Abdülatif Ağa'nın mahallinde mevcûd idüğü kezâlik senedât-ı resmiye ile müsbit bulunduğundan i'lâm-ı mebhûs-ı anın bu ciheti dahi yanlış olduğu kaziyesidir.

Tefrikin altmış bir senesi Cemaziyelahirinde vukû bulduğu merkûm Mardiros'un ikrâr eylediği i'lâm-ı şer'î ile mazbatada musarrah olup Abdülatif Ağa Cemaziyelahirde İstanbul'da bulunarak arazi-i münâzaunfih üzerinde bulunmadığını tevâtüren ispat edip bunun üzerine hükm-i şer'î lahık olmasına ve merkûm Mardiros ise işbu i'lâm ve mazbatayı cerh edecek sûrette bu iddiasını musaddak bir sened resmi ibrâz edememesine nazaran bu itiraz dahi iltifata şâyân görülememiştir.

Üçüncüsü arazi-i merkûmenin sûret-i tefriki hakkında öteden beri vâki olan iddia ve ifadesi arazi-i merkûmenin kendi hududu dâhilinde sülûs ve sülûsân tefrik olunmuş demek olmayıp ancak tamamının sâir araziden tefrik ve ifrâz olunmuş olduğu ve binâberin şerik ve halît bulunmadığını beyandan ibaret olarak yedinde bulunan evrak dahi bunu müeyyid bulunduğu halde hukuk dairesinde burasının yanlış anlaşıldığı maddesidir

⁴⁸ CM., Nr. 15, H. 4 Cemaziyelahir 1290/M. 30 Temmuz 1873.

bu itirazın cevabı yukarda birinci itirazın cevabında muharrer olmakla tekrarına hacet görülememiştir.

Dördüncüsü arazi-i merkûmenin İshak Ağa ve şürekâsı tarafından zabt olunması sahte bir ilmühabere mebni olduğu mukaddemâ Meclis-i Vâlâda tebeyyün ederek keyfiyet mahallinden isti'lâm olunduğu ve i'lâm-ı şer'î ile onu musaddak mahalli mazbatasının sonradan gıyâbında yapıldığı keyfiyetidir Meclis-i Vâlâda cereyan eden muâmele dairenin mezkûr i'lâmında bir tafsîl-i muharrer olmasıyla tekrarına lüzum görülemediği misillü mezkûr i'lâm-ı şer'î ve mazbatanın vicâhen verildiği meallerinden müstefâd olmasına ve gibi resmî i'lâm ve mazbataların [170] muhakkak tutulması lazım gelip merkûm Mardiros'un i'lâm ve mazbatanın gıyâben verildiğine dair olan ifadesi mahalli meclisinin heyeti aleyhine bir dâvâ demek olarak bunun zât-ı maddeye dokunur yeri olamayacağına nazaran bu ifadat dahi mesmû' değildir.

Şu halde merkûm Mardiros'un itirazat ve ifadat-ı meşrûhesi iâde-i muhakemeye mûceb esbâbtan olduğundan ve kendisi dahi daireye celb ve istcivâb olundukta lâyihası mündericâtını tekrar edip başka bir ifadesi bulunmadığından istid'âsının reddine ve vezneye teslim etmiş olduğu on beş liradan on adedin ber mûceb-i nizâm zabt ve tevkifiyle iâde-i muhâkeme istid'âsından dolayı hasmına bir gûna zarar terettüb etmemesi mülâbesesiyle küsur beş liranın dahi kendisine iâde ve teslim olunmasına karar verilerek sûret-i karar kendisine tefhim kılındı.

(Hükûmete Mûteallik Mevâd-ı Maliye Mahkeme-i İbtidaiyesinden 11 Cemaziyevlevli Sene 90 Tarihinde Verilen İ'lâm Sûretidir)

Evlah? Oğlu Karabet Ağa'nın seksen altı senesine mahsûben Varna sancağı dâhilinde derûhde eylemiş olduğu Pravadi ve Pazarcık kazaları varidat-ı öşriyesinin muahharan fesih ihalesinden dolayı hazine-i celile aleyhine ikâme eylediği dâvâyâ dair takdim edip icrâ-yı icabı zımnında bâ tezkere-i sâmiye Maliye Nezaret-i celilesine irsâl buyrulan ve oradan dahi ait olduğu mahkemeye havale olunmak üzere tezkere-i cevabiye ile iâde kılınan bir kıt'a arzuhalî mahkeme-i ibtidaiyeye havale buyrulmakla mütâlâa olundu netice-i mefâdı kaza-i mezkûrünün varidat-ı öşriyesini sene-i merkûmeye mahsûben yetmiş dokuz yük küsur guruşa merkez vilayetten derûhde ederek zabıtnamelerini almış ve emr-i idaresine mübâşeretle yirmi beş yük guruh kadar temettü runûmun olmuş iken muhâlefet-i nizam olarak on beş gün sonra uhdesinde ihalesi fesih edilmesinden nâşi yine o seneye mahsûben uhdesine ihale kılınıp kesret-i bârân sebebiyle hâsılatı mahv ve telef olan Rusçuk sancağında vâkî bazı kaza âşarının dahi fesih ihalesiyle hesabının alınması veyahut mezkûr yirmi beş yük guruh temettütün bu ziyâna icrâ-yı mahsubu hakkında mahallinde vukû bulan istid'âsı üzerine vilayet-i müşarünileyhâdan hazine-i celileye meb'us mazâabıt ve evrak-ı sâirenin celb ve mütâlâasıyla icab-ı halin icrâsı istid'âsından ibaret bulunduğu anlaşılmakla bir ay muhâkeme vekil tayini zımnında tastir olunan

tezkere-i ileyh-i hazret-i nezâretpenahi üzerine hazine-i celile cânibinden saâdetlü Cemal Beyefendi vekil tayin olunmuş olduğundan müsted‘i-i mumaileyh ile bil-defaat celb ve isticvab olundular.

Müddeî Karabet Ağa’nın hülâsa-i iddiası kaza-i mezkûrîn âşârı evvel emirde perakende ve muahharan birlikte olarak birkaç aylar usulü veçhile müzâyede edilmiş ve bedel-i nakdi ile otuz bit yükten altmış iki yük guruşa kadar kendisi pey sürmüş ise de muahharan Rusçuk sancağı dâhilinde diğer kazalar âşârını derûhde eylediğinden kaza-i mezkûrîn âşârına pey sormayı terk ile Silistre cânibine gitmiş ve on beş gün sonra ol vakit vali bulunan devletlü Akif Paşa hazretleriyle defterdar efendi tarafından bu kazalar âşârı hemen ihale olunacağından ve daha değerleri bulunduğundan ya pey sürmesi veyahut istifa etmesi bâ telgraf iş‘âr olunmakla buğdayın beher keyli yüz ve şâirin elli guruş fiyat ile zahire vermek üzere kabul olunduğu halde pey süreceğini [171] cevâben arz eyledikte kabul olunacağı emrini almasına mebni bu kazalar aşarına ol veçhile zahîre i‘tâsı şartıyla yetmiş dokuz yük on bin guruş bedel ile talep olmuş ve bu sûretle uhdesinde takarrür ettiği iş‘âr olunmasıyla usulü veçhile senedleri tanzim ve teâtî kılınmış olduğundan idaresine teşebbüsle temettü zâhir olmuş iken on beş gün sonra fesh-i ihale olunması üzerine hâsıl olan temettüün uhde-i iltizâmında olup zarar dide olduğu diğer kazalar bedel-i aşarından dolayı olan borcuna icrâ-yı mahsûbu istid‘â etmiş ise de semeresi müşâhede olunmadığını bil-tahkiye arzuhal-i mezkûrda muharrer olduğu veçhile icab-ı halin icrâsı talebinden ibaret bulunmuş ve hazine vekili mûmâileyh Cemal Beyefendi dahi cevabında emr-i müzayedenin müfredatına ve ne yolda yani nizâmı dairesinde cereyan edip etmediğine hazinece malûmât olmadığından bunun için bir şey diyemeyeceğini ba‘del-beyan Karabet Ağa’nın iddiası gibi müzâyede nizamı dairesinde icrâ olunmuş olsa bile bervech-i âti arz edeceği üç sebeple ihalenin yolsuzluğu ve nizamına mugâyir bulunduğu müsbet idüğünden hazine-i celile mahallince icrâ olunan ihaleyi bi-hak feshetmiş olduğunu ifade ve ityân ve esbâb-ı selâse-i mezkûreden birincisi bu kazalar varidat-ı öşriyesinin ihale olunmayıp emaneten idaresi hakkında Maliye Nezaret-i Celilesinden emr verilmiş ve ol veçhile emaneten idaresine teşebbüs olduğu vali-i müşarünileyh tarafından cevaben beyan ve izbâr olunmuş iken muahharan hodbehote ihale olunması ve ikincisi sene-i sâbıkâ bedelini doldurmaksızın emr-i ihale vâlâ-tı izâmın me‘zuniyeti haricinde bulunduğu halde kaza-i mezkûrîn aşarının sene-i sâbıkâ bedelinden dûn olarak ihale edilmesi ve üçüncüsü aşar nizamnamesinde ve gerek seksen iki tealliyâtında bedel aynıyla vâridat-i öşriye ihalesine dair bir bahs olduğu halde böyle zâhire ile ihale olunmasının dahi mugâyir-i nizam bulunması maddelerinden ibâret idüğünü tezkâr ve beyân eylemiştir.

Bunun üzerine iddiasını musaddak yedinde zabıtnâmesi olduğu halde ibrâzı Karabet Ağa’ya ve Maliye Nezaret-i celilesiyle vali-i müşarünileyh miyânesinde cereyan eden muhâberat evrakıyla mahallinden hazine-i celileye gönderildiği Karabet Ağa tarafından beyan olunan mazabıt vesâirenin i‘tâsı dahi mûmâileyh Cemal Bey Efendi’ye beyan ve tefhim olduğu gibi hülâsa-i davanın derç ve izbârıyla bu bâbda olan malûmatlarının

istifsârını mutazammın vali-i müşârûnileyh hazretlerine tezkere-i ileyh-i hazret-i nezaretpenahi tastir ettirilmiş idi.

Evrak-ı matlûbe tarafeynden i'tâ ve tezkere-i mezkûre dahi müşârûnileyh tarafından cevab-ı tahrir alınarak iade ve isrâ olunmakla ledel-mütâlaa Karabet Ağa'nın zabıt telgrafi 31 Temmuz sene 86 tarihiyle müverrah ve Mehmet Akif imzasıyla mûmzi olup mübteni Pazarcık aşarı yüz kuryşa buğday ve elli guruşa arpa alınmak üzere kırk bir yük guruşa Kigork Efendi uhdesinde tekrar etmekle orada olan taşir memurlarının diğer kazalara sevkiyle kaza-i mezkûrun tarafından gönderilecek memura zabt ve idare ettirilmesi ibârâtını hâvi bulunmuş ve müşârûnileyh hazretlerinin cevabında dahi sene-i merkûmede vâridât-ı öşriye talimat-ı hususu veçhile köy köy müzâyede olunmuş ise de bedel-i sâbıkını dolduracak talep bulunamayarak vakit dahi ziyâde darlaştığı cihetle iş meclis-i idareye havale ve Maliye Nezaret-i celilesiyle muhâbere olunarak alınan me'zuniyet üzerine sancakça icrâ olunan [172] müzâyede Rusçuk kazalarından malûm-ül esâmi altı adet kaza-ı sâbık bedelleriyle ağa-yı mûmâileyh ve şürekâsı uhdelinde tekrar etmesiyle bil-istizân ihaleleri icrâ kılınmış idi Varna sancağının müzayedesine gelince bu sancağın köy be köy icrâ olunan müzâyedesinde zikrolunan Pazarcık ve Pravadi kazalarına mahallince hiçbir sûretle talep zuhur etmemesi ve vaktin darlığı emaneten idareyi temin edebilecek sûrette memurlar tedarigine nâ müsâit gibi mülâhaza olup zaten emaneten idare veyahut ihale şıklarından hangisi hayırlı görünür ise onun ihtiyârî vilayetin me'zuniyeti dairesinde bulunması mülâbesesiyle işbu iki kaza dahi bazı emsâli misillü bedelât-ı ayniye ile ağa-yı mûmâileyhin uhdesine ihale olunarak Maliye Nezaret-i celilesine arz olunmuş ise de tayin edilen vakitten birkaç gün sonra alınan cevapta bu ihalenin feshiyle mutlaka emaneten idare altına alınması kat'iyen emr olduğu cihetle mûcibince icabı icrâ olunmuş idi o sırada mültezim-i mûmâileyh tarafından zikrolunan Rusçuk kazalarının dahi fesih ihalesi yolunda ifade vukû bulduğu hatra geldiği gibi hazine-i celileyle sebkât eden muhâberede mültezimler muâşerler tedarikiyle emr-i te'sire başlamış olmalarının üzerine bilâhare bunun için masraf ve zarar iddiasına kalkışmaları melhûz olduğu fıkrası bil-münâsebe ihtâr olunmuş ise de bu makule toptan ihale olunan mahaller aşarı hazine ile bil-muhâbere verilmekte olup aradan vakit geçtiği cihetle mültezimlerin masraf talebinde hakları olamacağı cevaben beyan buyrulduğu dahi tahattur olduğu beyan olunmuştur.

Cemal Beyefendi'nin i'tâ etmiş olduğu evrak meyânında olan telgraf sûretlerinden 1 Ağustos sene 86 tarihiyle vilayet-i müşârûnileyhâdan Maliye Nezaret-i celilesine keşide olunan telgraf sûretinde bedeli bâlâda muharrer fiyat ile zahire alınmak üzere Pazarcık aşarının otuz dokuz yük ve 3 Ağustos sene 86 tarihiyle telgraf sûretinde dahi bedeli yine ol veçhile zahire alınmak şartıyla Pravadi aşarının otuz altı yük yetmiş beş bin guruşa talebi uhdesine ihale kılındığı gösterilmiş ve 3 ve 5 Ağustos sene 86 tarihlerinde nezaret-i müşârûnileyhâdan cevaben keşide olunan telgraflarda zahirenin fiyatı yüksek görüldüğünden bu kazalar aşarının emaneten idaresinde devam olunması lüzumu beyan kılınmış ve mahalinden vârid olup yine evrak-ı mezkûre arasında görülen üç kıt'a mazbatadan 12 Teşrinievvelisine 86 tarihli müşârûnileyh Akif Paşa hazretlerinin ve 3

Ağustos sene 87 ve 21 Eylül sene 87 tarihleriyle müverrah olan iki kıt‘ası dahi devletlü Ömer Fevzi Paşa hazretlerinin valilikleri zamanında nezaret-i müşârûnileyhâya takdim olunmuş ve zübde-i meallerinde kaza-i mezkûrîn varidat-i öşriyesi uhdesinde tekrar etmesi cihetiyle zabt emri verilerek mukâbilinde kendisinden sened alındığı ve idaresine teşebbüsle temettü meydana çıktığı halde on iki gün sonra fesh ihale olunmasından nâşi uhdesinde bırakılıp kesret bârât sebebiyle ziyân gördüğü diğer kazalar aşarının dahi fesih ihalesi veyahut kaza-i mezkûrîn aşarından görülen temettütün zimmetinde icrâ-yı mahsubu mültezimi evlâhiyân Karabet Ağa tarafından istid‘a olunmakta olduğundan bahisle mûmâileyhin o sene yağıştan dolayı filhakika zararı da olduğu tasdik edilmiştir.

Yine mir-i mûmâileyin i‘tâ etmiş olduğu evrak-ı mezkûre meyânında bulunan iki kıt‘â ihale senedi sûretleri 3 Ağustos sene 86 tarihiyle müverrah [173] ve mültezim-i evlâhiyân Karabet ve müteahhidi Kapamacıoğlu Kigork imzalarıyla mûmzi olarak meallerinde sâlifüz-zıkr Pazarcık ve Pravadi kazaları varidat-ı öşriyesinin bâlâda muharrer bedel-i aynı ile deruhde eylediği ve bedelinin dahi ne yolda te‘diye olunacağı beyanından ibâret bulunmuştur.

İşbu evrak tarafeyn muvâcehesinde dahi ba‘del-kırâa iddia-yı vâkıa ve mazâbıt-ı mahalliye meallerine nazaran kendisi mültezim olduğu halde ibraz etmiş olduğu zabıt telgrafında mültezim Kigork yazılmasının sebebi ve bu zabıt telgrafı yalnız Pazarcık’a dair olduğundan Pravadi kazasının dahi zabıt nâmesini ibrâz eylemesi ve Cemal Beyefendi’nin bâlâda muharrer itirâzatına ne diyeceği mûmâileyh Karabet Ağa’ya suâl ve beyan olundukta mezkûr telgrafta Kigork Efendi’nin mültezim yazılması ifade-i mesbûkesinde beyan ve tahkiye eylediği veçhile bu kazaların hîn-i ihalesinde kendisinin Silistre’de bulunması ve Kigork Efendi dahi müteahhidi olması cihetle sehvden nâşi bulunduğunu ve Pravadi kazasının zabıtnamesi mahallinde olduğundan istenilir ise getirtilmesini bil-beyan zahire ile âşâr ihalesinin vâlât-ı sâbika zamanlarında vukû olduğu gibi vali-i müşârûnileyh hazretleri dahi o sene Sofya sancağının bazı mahallerini zahire ile ihale eylediğini ve kendisi ise âhere ihale olunan kaza misillü bu kazaları deruhde ettiğini hikâye ve vâlâtın derece-i me‘zuniyetini bir mültezimin sormaya iktidarı olmadığını ifade etmiş ve mir-i mûmâileyh dahi seksen iki tarihli talimat mûcibince vali-i müşârûnileyh hazretlerinin esas me‘zuniyetine bir diyeceği olmayıp fakat bâlâda hâme güzâr olduğu veçhile hazine-i celile ile cereyan eden muhâbere iktizasınca vali-i müşârûnileyhin bu me‘zuniyeti o seneye mahsus olarak iskât olduğunu ityân ile itirazat-ı sâire-i mebsûtesinde ısrar etmiştir.

Tarafeynin ifâdatına ve mazâbıt-ı mahalliye ile evrak-ı sâire meallerine nazaran sâlifüz-zıkr Pazarcık ve Pravadi kazaları âşârı sene-i merkûmeye mahsuben 1 ve 3 Ağustosta mahallince mûmâileyh Karabet Ağa uhdesine ihale kılındığı ve mûmâşleyh Kigork Efendi’nin müteahhid olduğu ve 3 ve 5 Ağustos tarihlerinde hazine-i celile cânibinden yazılan telgraf emirleri mûcibince fesh-i ihale eylediği tahakkuk etmekle icabı ledel te‘emmül seksen iki tarihinde tanzim ve icrâ-yı ahkâmı bâ irade-i seniyye i‘lân olunan

talimatın yedinci maddesinde sancak başlarında ihale-i kat'ileri icrâ olunmayan mahallerin müzâyede defterleri re's vilayet ve eyalete geldikte tekrar karye be karye müzâyede eyleyip ve orada emr-i müzâyede nihayet temmuzun on beşine kadar temdîd olup da bedel-i müzâyede derece-i matlûbeye vâsıl olamadığı takdirce o misillü kara âşârının toptan ihalesine müsâğ gösterilerek ve cümlesi birleştirilerek bil-müzâyede taleb-i taharrisiyle yekûn bedelât-ı mukarrerinin noksanı tahmis bedeline nispetle yüzde ondan aşağı düşer yani bire kadar bedel ile talep zuhur eder ise maktûen ihale kılınacak böyle olmayıp da âşârın karye be karye veyahut toptan müzâyedesini halinde bedelât-ı mukarrerinin noksanı yine yüzde ondan ziyâde vukû bulur ise artık o makûle âşârın karye be karye veyahut toptan maktûen ihalesi veyahut emaneten idaresi şekillerinden hangisi hayırlı ve nâfi' görünür ise ol sûret ihtiyâr ve icrâ olunacaktır diye muharrer olarak bu halde vâridat-ı öşriyenin yüzde ondan aşağı ihalesi dahi nizâmen vâlâtın yed-i ihtiyârlarında bulunduğu ve talimat-ı mezkûrede emr-i ihalenin kat'iyen bedel-i nakdiye mahsûr olmaması icabına göre emâneten idareye [174] dahi valilerin muhtâr olmalarıyla medlûl olduğu ve aynı bedel ile icrâ-yı ihale için Maliye Nezaret-i celilesi tarafından me'zuniyet verildiğinin emsâli dahi mesbûk bulunmasına nazaran bedel aynı ile ihale memnû' olmadığı anlaşılmış ve şu halde ihale-i mezkûre muvâfık-ı nizam bulunmuş ve emr-i ihaleye müteallik hazine-i celile ile vali-i müşarünleyleh beyninde cereyan eden istizân ve muhâeberattan mültezimin malûmâtı olmak iktizâ etmeyip bundan bir mesûliyet terettüb etse bile mültezim-i mûmâileyhe ait olmamak lazım geleceği derkâr bulunmuş olmamakla mârûz-zikr Pazarcık ve Pravadi kazalarının mukaddemâ hazinece icrâ kılınan fesih ihalesinde hazine-i celilenin hakkı bulunmadığı tahakkuk eylediğinden ihale-i mezkûr bil-ifâ hâsılıyla hesâbının mültezim-i mûmâileyhe devr ve i'tâsı lüzumuna ekseriyet-i ârâ ile karar verilerek tarafeyne tefhim olundu.

(9 Rebiyûlahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Sarraf Zanba Oğlu Yorgi Efendi ile Petraki beyninde olan kefalet dâvâsı hakkında hakkında münfesi mahkeme-i nizâmiyeden 16 Cemaziyelevvel sene 288 tarihiyle tanzim kılınmış olan i'lâmın temyizini müsted'i mûmâileyh Yorgi Efendi'nin i'tâ eylediği 9 Ramazan sene 288 tarihli arzuhal ile i'lâm-ı mezkûrun sûret-i musaddakası Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihaıyla birleştirilerek kırâ'at ve mütâlâa olundu.

Temyizi istid'â olunan i'lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli Zanba oğlu Yorgi Efendi kendisine bil-i'lâm ticaret medyun olan Nikolaki Hacı Foti zevcesi Azmir Ağde'nin nefesine ve firar eder ise deyninin edâsına Petraki kefil olduğu ve kefâlet-i mezkûrede edâ-yı deyn kararıyla meşrut bulunduğu ve nefesine teslim etmeksizin mezbûrenin diyâr-ı âhere firar eylediği cihetlerle şart tahakkuk edip deyn-i mezkûrun edâsı kefil-i merkûm Petraki üzerine lazım olduğu iddia ve 15 Eylül sene 858 tarihini ve Petro Dimitrakopulosi

imzasını şâmil ve meâli Hacı Foti zevcesi Azmir Ağde'nin Zabna oğlu Yorgi Efendi'ye olan dört yüz bin guruş borcundan dolayı mezbûrenin nefesine ve firar eder ise meblağ-ı mezkûrun edâsına kefil olduğunu müstemil bir kıt'a sened-i ârâ ve î'tâ etmesi ve müddeî aleyh Petraki cevabında bervech-i meşrûh tekeffül ile sened-i mezkûru yazıp verdiğini ikrâr ile beraber Yorgi Efendi işbu kefaletten birkaç mah sonra mezbûrenin teslimini talep ile kendisini hesap ettirdiğinden ârâ-i kefaletle mahbustan çıkarak mezbûreyi bil-taharrî bulup Zanba oğlu Yorgi Efendi hazır olduğu hade Hâriciye Kitabet behiyyesine bizzat teslim ettiğini ve muahharan mezbûrenin çend defa haps ve âher kefâletle rabtı gibi muâmele-i cereyan eylediği cihetle kendisi kefâlet-i mezbûreden biri olduğunu ve keâlet senedinin Meclis-i Vâlâda bulunan evrak meyânında idüğünü haber alarak taharrîyât-ı lâzımeğe teşebbüs etmiş ise de buldurmayıp muahharan her nasılsa Yorgi Efendi yedinde geçtiğini ifade ve beyan ve Yorgi Efendi dahi Azmir Ağde'nin teslimine dair kendi tarafından asla talep ve hükûmetten emr vukû bulmadığını ve senedin Petraki'ye henüz iade olunmaması Azmir Ağde'yi hükûmete teslim eylediği iddiasının kezbine delil-i kuvvi bulunduğunu hikâye ve ityân eylemesi üzerine mezbûre Azmir Ağde'nin vaktiyle hükûmete teslim eylediğini ispat etmesi Petraki'ye teklif olunarak merkûm Petraki'nin ikâme-i şühuddan ve Hâriciye [175] Ağa'dan mübâşir Hisarlı Hasan Ağa merkûm Petraki Azmir Ağde'nin teslimi için Yorgi Efendi'nin vukû-ı istid'âsına mebni Hâriciye kitâbeti tarafından Bâb-ı Âli mahbûsunda çend gün tevkif olunduğu halde Mösyö Zarifi kefâletle salıverilip biraz müddet sonra mezbûreyi bularak Yorgi Efendi huzurunda Hariciye Kitâbeti vekâletine teslim ettiğini ve mezbûrenin der'akab kadınlar mahpusuna gönderildiği ve bu cihetle kefâlet senedi Petraki'ye iade olunmak lazım gelir iken Hisar'da hanesi derûnunda mahfuz olduğundan iade edemediğini ve sonraları dahi Petraki'nin taşraya azimeti cihetiyle yedinde kalarak muahharan dahi Meclis-i Vâlâ'daki komisyona vâki' olan talep üzerine teslim ettiğini ifade ve beyan ve Çobanoğlu Hekimi? Glorya ve tuhafçı Aristidi ve Corci ve Tatavalı akaretçi Panayot nam şahıslar müsellahatan Hariciye dairesinde bulunarak mukaddemce Yorgi Efendi'nin talep ve istid'âsı veçhile müddeî aleyh Petraki'nin mezbûre Azmir Ağde'yi bulup Yorgi Efendi'nin huzurunda Hariciye Kitâbeti'ne teslim ettiğini ve öteden taşra çıkarak kefâlet senedini mübâşirden istemiş ise de nezdinde bulunmadığı cevabı verildiğini görüp işitmiş olduklarını mütefekkan ihbar ve ispat etmiş ve şühûd-ı mûmâileyhin mensup oldukları esnaf ve sâkin bulundukları mahalle kethüda ve muhtarları celb ile tezkiyeleri ledel-icrâ her birinin makbul-ül şehâde olduğu haber verilmiş olmasına ve Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin kitab-ül kefâlesinin altı yüz kırk ikinci maddesinde kefâlet bil-nefsin hükmü mekfûlünbihi ihzardan ibaret olup hangi vakit mekfûlünbihin teslimini şart etmiş ise ol vakit mekfûlle talep ettiği gibi kefilin onu ihzâr etmesi lazım gelir ve altı yüz altmış üçüncü maddesinde dahi kefil mekfûlünbihi şehir ve kasaba gibi muhâseme mümkün olan yerde mekfûl-ı lehe teslim ettikte mekfûlle gerek kabul etsin ve gerek etmesin kefil kefâletten biri olur diye mestûr bulunmasına ve seksen beş tarihiyle Deâvi Nezaretinden yazılan pusula mûcibince mezbûre Azmir Ağde bâb-ı zaptiyece haps olunarak âher kefile rabt ile salıverildiğine mütedair Zaptiye Müşiriyet-i celilesinin vâki' olan iş'âr-ı cevabiyesi dahi merkûm Petraki'nin Azmir Ağde'yi Yorgi Efendi'nin talep ve istid'âsı

üzerine Hariciye Kitâbeti'ne teslim eylediği mü'eyyid görünmesine binâen mûmâileyh Yorgi Efendi'nin müddeti gayr-ı mahdûd olan ve hükümü ifâ kılınan senedinin her nasılsa mücerred yedinde bulunmasına istinaden on bir sene sonra meblağ-ı mekfûlünbihin Petraki'den tazmini iddiasına salâhiyeti olamayacağına karar verildiğini mübeyyindir.

Müsted'i-i temyiz Zambaoğlu Yorgi Efendi'nin lâyihası yedi bend itirazı müstemel olup bunlardan birincisi kendisi Azmir Ağde'nin ihzârını hükûmetten talep ve istid'â etmemiş ve mezbûrenin tebaa-i ecnebiyeden olmadığı cihetle Hariciye Kitâbeti'ne teslimi münâsebetsiz oalacağı ve mezbûre firar etmeksizin ber müceb-i sened kefile mürâcaat olunamayacağı ve hususıyla i'lâmdan evvel haps muâmelesi ve arzuhalsiz mübâşir tayini mugâyir-i nizam olacağı derkâr bulunmuş olduğu gibi Zabtiye Müşiriyeti'nin mahkeme-i nizamiye i'lâmında mahki iş'âr-ı cevabiyesi Azmir Ağde'nin tarih-i kefâletten üç mah sonra teslimi iddiasını tekzib edeceği ikincisi seneden müstenid bir maddeden dolayı şahit aranılması mugayir-i nizam olup mamâfih mahkeme-i nizamiyece Petraki'nin ifâdatındaki tenâkus ve mübâyenete ve kendisinin sıdk maddesini mü'eyyid ahvâl ve keyfiyâta [176] havale-i sem' itibar edilmeyerek şehâdetleri gayr-i makbul esnaf ve hizmetkâr nev'inden bir iki şahsın şehadetine ibitnâen kefâlet-i mezkûrenin münfesih addedildiği üçüncüsü mebhus-ı anha olan kefâlet senedi doğrudan doğruya sahib-i matlûbe verilegelen kefâlet senedi kablinden olarak edâ-yı deyn olunmadıkça münfesih olamayacağı ve sened-i mezkûru merkûm Petraki Nikolaki'nin vukû-ı firarı üzerine Azmir Ağde'nin dahi firar etmemesi ve meblağ-ı matlubenin taht-ı teminde kalması için bil-tahrir kendisine vermesi ve bu senedin öyle muvakkaten mübâşire veyahut hükûmete verilir kefâlet bil-nefs senedi olmadığını müeyyid bulunduğu misillü merkûm Petraki Azmir Ağde'yi firar ettikten sonra bularak teslim etse bile kefâlet-i vâkıadan kurtulamayacağı ve bunun protestosunda dahi mezkûr idüğü dördüncüsü Nikolaki ile şerikin dermeyân ettikleri itirazât-ı vâhiye Meclis-i Vâlâ'da bil-defâat tetkik olunarak seksen bir tarihinde haksız olduklarına hüküm olunması üzerine Azmir Ağde'nin medyûn olduğu dört yüz bin gurusun tahsili zamanı gelerek Deâvi Nezareti'ne teslim olunduğu sırada mezbûre dahi tahvilindeki imzayı inkâr eylediğinden ol babda komisyon-ı mahsus teşkiliyle keyfiyet tetkik olunduktan ve li-eclil muhâkeme cânib-i hükûmetten mezbûre celb ile keyfiyet-i sabit olduktan sonra Deâvi Nezareti marifetiyle zaptiyece haps edilmiş ise de işbu haps mezbûre firar ettikten sonra kefil marifetiyle celb olunarak icrâ edilmiş bir muâmele olmadığı cihetle kefâlet-i mezkûre münfesih olmayacağı gibi mezbûrenin Hariciye Kitâbeti'ne teslim olunduğu ve Hasan Ağa'nın mübâşir bulunduğu iddialarının vâhi bulunduğu beşincisi Mecelle-i Ahkâ-ı Adliye'nin kitâbet-ül kefâlesinin altı yü kırk ikinci ve altı yüz altmış üçüncü maddeleri Petraki'nin kefâlet-i mezkûresine mütedair olmayıp çünkü kefâlet-i mezkûre hem merkûmenin firar etmemesine ve hem de matlûbât-ı vâkıânın hîn-i tahsiline kadar merkûmenin bir tarafa firarı vukû bulur ise matlubât-ı mezkûrenin edâsına dair olduğundan bu dahi kefâlet senedinin kefâlet-i âdiye-i nefsiye gibi varaka-i sıhhiye üzerine Türkçe ve müddeti mu'ayyen sûrette yazılmamış ve hükûmete dahi takdim kılınmamış olmasıyla müberhen olduğundan ve kefâlet-i vâkıasından kurtulmak üzere senedinin istihlası zımnında Petraki'nin protesto etmesi

lazım gelir iken bu yolda hiçbir teşebbüsü dahi vukû bulmamış idüğünden mahkeme-i nizamiyenin bu bâbda olan hükmü kabul olunamayacağı altıncısı salifüz-zikr kefâlet senedinden dolayı mahkeme-i nizamiyece Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin kitâbet-ül kefâlesinin altı yüz elli birinci maddesi mefâdına isnâd hükm olunmak lazım gelir iken olunmadığı yedincisi mezkûr altı yüz elli birinci madde hükmünce dahi medyûnun nefesine ve firar eder ise deyninin ifâsına dair olan kefâlet bir vakit-i mu'ayyende medyûnun ihzârıyla meşrût ise de kendisinin yedinde olan kefâlet senedinde vakit-i mu'ayyende ihzâr şartı olmadığından işbu kefâlet ifâ-yı deyn olunmadıkça münfesih olamayacağı bir emr-i tabî bul unduğu hususâtından ibarettir.

Müddeî aleyh Petraki'nin 19 Zilkade sene 288 tarihli lâyiha -i cevabiyesinde dahi asıl medyûn Nikolaki'nin mahkûmiyetine dair olan i'lâmın icrâ-yı hükmü kendisinin Avrupa tüccarından olması hasebiyle Hariciye Kitâbet-i behiyyesine ait olduğu gibi bundan mütevellid bie kefâlet hususunun oraya teferru' edeceği [177] ve istimâ-i şuhûd gerek ticarete müteferri' bey' ve şerâ maddelerinde ve gerek hukuku-ı âdiye deâvisinde kânunen mücaz bulunduğu ve kefâlet semedinin mübâşiri yedinde iken Meclis-i Vâlâ'ya verildiği Yorgi Efendi'nn kendi ikrârıyla mütebeyyin idüğü Azmir Ağde'nin birkaç defa haps edilerek başka başka kefâliye rabt edildiğinden mahkeme-i nizamiye i'lâmı ve sur-ı sâire ile mütebeyyin bulunduğu ve Yorgi Efendi'nin lâyihasındaki beşinci ve altıncı ve yedinci itirazları kefâlet senedini her nasılsa yedine geçirmiş olduğunu beyandan ibaret idüğü makalâtı serd ve ityan olunmuştur.

Müsted'i-i temyiz Yorgi Efendi ile müddeî aleyh Petraki'nin bâ sened-i musaddak vekili Nikola Makri tevârih-i muhtelifede daireye celb ile muvâcehelerinde i'lâm-ı mebhûs-ı anha ve itiraz ve cevap lâyiha ları ba'del-kırâa işbu lâyiha lar haricinde bir diyecekleri olup olmadığı sual olundukta her biri lâyihası mündericâtını hülâsaten ifade ve tezkâr ve başka bir diyeceği olmadığını tekrar eyledi.

Bunun üzerine keyfiyet ledel-müzâkere tafsîlât-ı mesrudedden münfehim olduğu üzere mahkeme-i nizamiye i'lâmında kefil Petraki Azmir Ağde'yi firar etmezden mukaddem teslim eylediğini ispat eylemiş ve Zaptiye Müşiriyet-i celilesinin iş'âr-ı cevabiyesi dahi bunu müeyyid görünmüş olmasına ve Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin kitâbet-ül kefâlesinin altı yüz kırk ikinci ve altı yüz altmış üçüncü maddelerine ibtinâen Yorgi Efendi'nin deyn-i mezkûru kefil-i merkûm Petraki'den iddiaya salâhiyeti olmadığına hükm olunmuş ise de Petraki'nin Yorgi Efendi'ye î'tâ eylediği kefâlet senedinde Hacı Foti zevcesi Azmir Ağde hatunun Zambaoğlu'na deyni olan dört yüz bin gurusu için nefesine kefilim ve firar eder ise edâsına kefilim diye muharrer olarak teslim şartı olmadığından kefâlet-i mezkûrenin kefâlet-i nefsiye ile beraber firar şartıyla meşrut olarak edâ-yı deyne mütedair bulunmuş ve işbu edâ-yı deyn hakkındaki kefâletin mekfûl-ı anhânın teslimi şartıyla meşrût olduğu Petraki'nin ber minvâl-i muharrer ispat eylediği veçhile Azmir Ağde'yi kabl-el firar hîn-i tesliminde kefâlet senedini istihlâs etmemesiyle dahi muhakkak görünmüş olmasına nazaran bu bâbda mahkeme-i nizamiyenin mevâd-ı mezkûre mefâhimine istinaden î'tâ eylediği hükmün kefâlet senedine yanlış sûretle manâ

verilmesinden neş'et ettiği anlaşılmış ve müsted'î-i temyiz Yorgi Efendi'nin itirazat-ı vâkıa-i mebsûtesinden beşinci itirazı dahi buna müteferri' görünmüş olduğundan ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin onuncu maddesinde bir mukaveleden tehattüs eden dâvânın rü'yetinde ol mukâveleye dair olan senedin mefâd-ı sarihine veyahut ona taalluk eden kanunn ve nizamın hükmüne başka türlü manâ verilmiş olur ise ol mukaveleye dair olan dâvânın i'lâmı nakz edilir diye muharrer bulunduğu binâen işbu madde hükmüne tevfikân mahkeme-i nizamiye i'lâmı nakz edilmiş ve bu cihetle mezkûr beşinci itirazdan mâadâ olan itirazatın tetkikine mahal kalmamış olmakla i'lâm-ı mezkûrun keyfiyet-i menkuziyetinin kaydı bâlâsına ierh verilmesi ve i'lâm-ı mezbûru î'tâ eden münfesi mahkeme-i nizamiyenin hâiz olduğu iki vazifeden bidâyeten rü'yet dâvâ vazifesi bidayet mahkemelerine ve istinaf vazifesi mahkeme-i nizamiyede bidâyeten bakılmış idüğünden dâvânın yeniden rü'yet ve hükm olunmasının Dersââdet bidayet mahkemesi birinci hukuk dairesine havale olunması ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet yirmilik mecdiyenin ilerde haksız çıkacak tarafa ait olmak üzere evvel emirde Yorgi Efendi'den alınması hususuna karar verilerek keyfiyet tarafeyne tefhim olundu.

[178] (Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Canik sancağında vâki' Çarşamba kazası mahallatından Çay mahalleli müteveffa gulâm Hasan Ağa'nın hanesinden akça ve eşya sirkat eden mahalle-i mezkûreli Recep oğlu Salih ve Orta mahalleli Kırkaltıoğlu diğer Salih haklarında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiyeyi mutazammın Canik mutasarrıflığının Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vürûd eden 25 Rebiyülevvek sene 90 tarihli ve elli yedi numaralı tahriratıyla meclis-i temyiz-i liva ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meallerinde seksen dokuz senesi Rebiyülevvelinin birinci gecesi mezkûr haneden kimse olmadığı halde kapısının kilidi kırılarak malûm-ül miktar nukûd ve eşya sirkat olduğu iddia olunması ve bil-tahkik bu fiilin merkûmân Salihler tarafından vukû bulunduğu cânib zabıtabadan verilen jurnalde beyan kılınması üzerinden tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûmân Recep oğlu Salih leyle-i mezkûrede saat bir raddelerinde mezkûr haneye giderek refiki diğer Salih kendisinin omuzuna basıp duvardan aşarak derûn haneye duhul ile bir sandık ile bazı eşya alarak birlikte avdetle beynlerinde taksim eylediklerini ve refiki diğer Salih dahi Recep oğlu Salih'in teşvikiyle mezkûr haneye gidip kendisi hanenin aşağısında bekleyerek refiki Salih yukarı çıkıp eşya-yı mezkûreyi sirkatle kendisine hisse verdiğini ikrâr ve itiraf eylemelerine ve eşya-yı mesruka dahi kendilerinde bulunmasına nazaran merkûmânın duvardan aşarak fazîha-i sirkate mücâseret eyledikleri tahakkuk etmiş ve meydana çıkan eşya eshâbına teslim kılınıp meyâne-i iddia ve inkârda kalan akça için müddeâsını isbattan izhâr-ı acz eylediği gibi taleb-i tahlif dahi olmamış olduğundan merkûmânın iki yüz yirminci madde-i kanuniye hükmüne tevfikân üçer sene müddetle küreğe konulmaları istiş'âr kılınmıştır.

Medlûl-ı iş'âra nazaran merkûmân Salihlerin leyle-i duvardan aşarak derûn haneye duhul ile fazîha-i sirkate mücaseret ettikleri ikrârları ve eşya-yı mesrûkenin kendilerinde bulunması delâleti ile tebeyyün edip ancak mezkûr hanenin kapısının kilidi kırıldığı sûret iddiayı mübeyyin verilen jurnalde mûnderiç idüğü mazbata-i mezkûrede mürakkim ise de burası yalnız iddiada kalıp bil-muâyene tahakkuk eylediğine dair varak-ı mevcûdede bir gûna sarâhat görülemediği gibi duvardan aşılma dahi merdiven ile olmayıp yekdiğerinin omuzuna basarak vukû bulmuş olmasıyla merkûmların hareketi vâkıaları iki yüz yirminci madde-i kanuniye temas etmeyip gece vakti iki veyahut daha ziyade eşhâs birlikte olarak adam oturur mahalden irtikâb-ı sirkat edenlerin üç sene müddetle haps edilmesi hükmünü mutazammın olan iki yüz yirmi ikinci madde-i kanuniyede muvâfık bulunduğu mebni merkûmânın bu hükme tevfiân ve tarih-i hapisleri idüğü evrak-ı merkûmeden gösterilen seksen dokuz senesi Rebiyülevvelinin birinci gününden itibaren üç sene müddetle mahallinde haps edilmeleri hususunun mezkûr mutasarrıflığa emr ve iş'âr buyrulmasına ekseriyet-i ârâ ile karar verildi.

(11 Muharrem sene 289 Tarihiyle Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Havyarcı Anastas'ın müste'cirân ikâmet eylediği Galata'da fermeneciler caddesinde kâin bir bâb havyarcı dükkânında Yovan nam kimesneye devr ve teslim olunması [179] hakkında ebniye meclisinden verilen i'lâm hükmünü kabul edemeyeceğinden bahisle keyfiyetin istinâfen rû'yet olunmasını müsted'î-i merkûm Anastas tarafından î'tâ olunup havale kılınan 6 Safer sene 88 tarihli arzuhal ve tarafeynden verilen itiraz ve cevap lâyiha ları zikrolunan i'lâm sûretiile beraber mahkeme-i istinafiyede kırâat ve mütâlaa olundu.

Mezkûr i'lâm sûreti 4 Muharrem sene 88 ve fi 13 Mart sene 87 tarihiyle müverrah olup hülâsa-i meâli havyarcı Yovan ve hissedârânı vekili Simyon tarafından müştereken verilip meclis-i mezkûra havale olunan arzuhalde yüz sekiz sehmine mütasarrıf oldukları havyarcı dükkânında on iki sehmin mutasarrıfı Anastas otuz iki mahdan beri ikâmetle icâre-i lazımayı vermemekte olduğundan ve mezkûr dükkânın âhere icâr edildiğinden bahisle merkûm Anastas'ın icrâcıyla güzeşte kiradan matlûbları olan mebâliğin tahsili istid'â olunmaktan nâşi tarafeyn celb edildikte merkûm Yovan kendi tarafından asıl ve hissedârân cânibinden vekil sıfatıyla gelmiş ve merkûm Anastas dahi Aleksi nam kimesneyi vekil tayin etmiş olmasıyla ledel-isticvâb merkûm Yovan dükkân-ı mezkûru odalarıyla beraber 1 Mayıs sene 86 tarihinden itibaren bir seneliği otuz dört bin guruşa Todorî nam kimesneye icâr eylediklerinden Anastas'ın icrâcıyla güzeşte kiradan dolayı olan matlûblarının tahsilini ifade ve vekil Aleksi dahi mezkûr dükkânı müvekkili üç sene evvel hissedârândan Petrofonos? ve ticaret şeriki Dimitri'den elli bin gurusluk mal ile ahz ve kabul etmiş olduğundan mevcut mal ve zimemâtıyla kabul ettikleri halde bil-tahliye teslim ve böyle kabul etmedikleri sûrette 1 Mayıs sene 87 tarihinden itibaren seneliğini yirmi dört bin guruşa isticâr ile hisselerini î'tâ eyleyeceğini ve dükkânın âhere icârından müvekkilini malûmâtı olmadığını ifade ve müddeî merkûm sûret-i icârın yüz sekiz hisse

mutasarrıflığının ittifakıyla vâki' olup keyfiyetin esnaf loncasınca dahi malûm idüğünü beyan ve vekil-i merkûm Aleksi dahi esnafın malûmâtını tasdik ve tezkâr etmelerine mebni keyfiyet havıarcı esnafı loncasından bil-suâl alınan cevapta bu misillü müşterek havıarcı dükkânlarını hissedârândan birkaçı isticâr ile derûnunda mukim diğer hissedârânın icrâcî lüzumunda dükkânda mevcut havıarcı esnafına müteallik mal ve eşyaya esnafça takdir-i kıymet olunarak isticâr eden kimseye devr ile birbirlerini temin etmeleri ve esnaf-ı merkûmenin gayriye mahsus emvâl sahibine ait olduğu gibi havıarcı dükkânının diğer esnafa icârı takdirinde emvâl-ı mevcûde-i müste'cire devr olunmayarak icabının icrâsı re'y-i hükûmete bırakılması muktezâ-yı usullerinden bulunduğu gösterilmiş olduğuna binâen tarafeyn tekrar celb ile tebliğ-i hâl olundukta merkûm Yovan mezkûr cevap meâlince sıfatlarına müteallik eşyayı kabul edeceğinden dükkânın tahsilini talep ve vekil-i merkûm Aleksi mezkûr lonca cevabına kâni' olmayarak ber mûceb-i defter şeriklerinden aldığı eşyayı devr edeceğini ve 21 Mayıs sene 87 tarihinde kadar hissedârândan Petrofnos ve Yovan ve Varsam'dan mâadasının kira hisselerini verip merkûmun Petrofnos ve Yovan ve Varsam ile şirketi olduğunu iddia ve tarih-i mezkûrdan itibaren dükkân-ı mezkûrun bir seneliğini yirmi beş bin guruşdan ziyâdeye isticâr edemeyeceğini ifade eylemiş ve merkûm Yovan ile hissedârândan Andon ve Petrofonos? ve Yovan taraflarından vekil-i musaddak Mıgırdıç Efendi mezkûr dükkânın kiralarnı henüz almamışlar ise de muahharan istihsâl olunmak üzere dükkânın odalarıyla beraber 1 Mayıs sene 87 tarihinden **[180]** itibaren bir seneliğinin otuz beş bin guruş kirayla uhdelerine icârı halinde hissedârân hisselerini te'diye eyleyeceklerini ifade etmiş olmasıyla icâbı ledel-tezekkür müddeî aleyh Anastaş mezkûr dükkânı yirmi beş bin guruştan ziyâde kira ile isticâra muvâfakat etmediğine ve hissedârândan Yovan otuz beş bin guruş kira ile isticâr edip sened vermiş olduğuna binâen kira muhâsebeleri badehu rü'yet olunmak ve şirket dâvâsı ise meclise ait olmadığından bu dahi ayrıca dâvâ kılınmak üzere dükkân-ı mezkûrun havıarcı loncası marifetiyle esnaf kâidesine bil-tatbik 1 Mayıs sene 87 tarihinde tahliye ve teslim olunmasına karar verildiğini mübeyyindir.

Zikrolunan layihlardan 23 Safer sene 88 tarihiyle müverrah ve havıarcı Anastaş imzasıyla mümzi olan lâyiha -i itiraziyenin fezleke-i mefhumu sehm itibariyle on iki sehmine mutasarrıf olup derûnunda bulunan elli bin guruşluk mal ve zimmetin devriyle hissedârânı tarafından kendisine icâr edilmiş olan mezkûr dükkânın tahliyesi hakkında diğer on iki sehmine mutasarrıf olan merkûn Yovan'ın kendi tarafından asaleten ve hissedârân cânibinden vekâleten vukû bulan iddiası üzerine ebniye meclisinde cereyan eden muhâkemelerinde merkûm Yovan'ın kabule şâyân vekâletnamesi olmadığı halde vekâleti kabul olunmasına ve keyfiyetin havıarcı ve bakkal esnafı loncaları marifetiyle rü'yet ve tetkikine karar verilmiş iken muahharan yalnız havıarcı esnafı loncasından suâl ve tahkik edilmesine kâni' olamayacağı ve bu misillü dükkânların derûnunda bulunan mal ve zimem ile müste'cir-i lâhika devr ve teslimi esnafın usul-i kadime-i cariyesinden ve defterleri dahi bu yolda mümzi iken i'lâm-ı mezkûrda mal ve zimemin devr ve teslimi dâhil-i hükm olmayıp yalnız dükkânın teslimi hükm olunması usulün muhâlifı idüğü ve şirket hesabına bakılmaması dahi usulen kabul olunur şey olmadığı ifâdatını hâvidir 5 Rebiyûlahir sene 88 tarihiyle müverrah Yovan imzasıyla mümzi olan lâyiha -i

cevabiyenin netice-i mefâdında dahi merkûm Yovan'ın vekâleti şehremanetinde ibrâz olunan hissedâr Lazari ve Serandi senedleriyle sabit olduğu gibi tarafyen havyarcı esnafından olduğu ve bu hususa havyarcı esnafı loncasının malûmâtı bulunduğu müstenif-i merkûmun taht-ı tasdikinde olduğu halde ebniye meclisinden keyfiyetin bakkal ve havyarcı esnafından suâk olunmasına karar verilmişken muahharan yalnız havyarcı esnafından suâl edildiğine dair olan ifadesi dahi vâhi ve bi esas idüğü ve şirket iddiası ve muhâsebe rü'yeti ticaret mahkemesine ait olduğu gösterilmiştir.

Müstenif Anastaş'ın bâ sened-i musaddak vekil tayin eylediği Ahmet Kâmil Efendi ile müstenif-i ileyhlerden nefsinden asıl ve hissedârândan Lazari ve Serandi tarafından bâ sened-i musaddak vekil olan merkûm Yovan mahkemeye celb olunduklarında mûmâileyh Ahmet Kâmil Efendi mezkûr dükkânın otuz beş bin guruş kira ile merkûm Yovan'a icâr edilmesine bir diyeceği olmayıp ancak dükkân-ı mezkûr mukaddema elli bin guruşluk eşya-i mütenevvi ile müvekkiline devr edilmiş olduğundan bunun şimdi Yovan'a dahi ol süratle devr ve teslim bakkal esnafı kâidesince lâzımeden iken meclis-i mezbûr burasını i'lâmda gösterilmemiş olduğundan i'lâm-ı mezkûrun şu cihetine itiraz eylediğini ve havyarcı ve bakkal esnafı kethüda ve usta başları celb ile onlardan kâide-i esnaf sûretiyle ise müvekkilinin hakkı zâhire çıkacağını beyan ve merkûm Yovan dahi bu sûrete razı olması üzerine havyarcı ve bakkal esnafı kethüda [181] ve ustabaşları Lazari ve Mâi ve Sava ve Kiryako ve Anastaş ve Yovan Marko celb olunarak istizâh madde olundukta havyarcı ustabaşları yalnız kendilerine müteallik eşyanın müste'cir-i lâhika devri ve bakkal esnafı ustabaşları dahi kendileri her nev' meta' satageldiklerinden dükkânda mevcut ne ise müste'cir-i lâhika devri kâide-i esnafça mu'teber idüğünü beyan etmeleri üzerine merkûm Yovan'ın muvâfakat-ı meşrûhesi üzere dükkân-ı mezkûrda mevcut olup mukaddemâ merkûm Anastaş'a devrolunmuş olan mal ile elyevm dükkânda mevcut malın cins ve nev'i tatbik olunmak üzere merkûm Anastaş mukaddemâ kendisine devr olunan eşyanın cins ve nev'i mübeyyin olmak üzere mahkemeye bir kıt'a defter göstermiş ise de merkûm Yovan'ın muahharan bâ sened-i musaddak tevkil eylediği Aleksî akdemce müstenif-i merkûma devrolunan mal nihayet kırk elli bin guruşluk eşyadan ibaret iken şimdi mevcut denilen mal ve zimem yetmiş bin guruşu mütecâviz olduğu gibi cins dahi muhâlif olduğunu ve mamâfih müvekkilinin üç kalem elli bir bin şu kadar guruş matlubu takas ve mahsûb olunur ise müvekkili mevcut eşyayı kabul ederek üst tarafını ifâyâ müttehi idüğünü ifade ve müstenif ve vekil Ahmet Kâmil Efendi dahi müvekkili bu sûreti kabul etmeyeceğini tezkâr etmişlerdir bunun üzerine müstenif-i ileyh vekili Aleksî müvekkilinin işbu üç kalem elli bir bin şu kadar guruş matlubundan dolayı icap eden mahalde muhâkeme-i mukteziyeleri badehu icrâ olunmak ve dükkânda mevcut eşyanın kıymetini te'diyeye müvekkili tarafından kuvvi kefil-i ârâ etmek üzere dükkânın şimdiden müvekkiline devredilmesini ifade eylemiş ise de müstenif vekili Kâmil Efendi bu sûreti dahi kabul etmeyip eşya-yı mevcude kıymetinin depozito olunmasını masran beyan eylediği cihetle müstenif-i ileyh vekili Aleksî dahi dükkânda mevcut eşyayı müvekkilinin bu sûretle kabul edemeyeceğinden bahisle nizamem lazım gelen muamelenin icrâsını istid'â eylemiştir müstenif vekili mûmâileyh Ahmet Kâmil Efendi

dükkân-ı mezkûr mukaddemâ elli bin guruşluk eşya-yı mütenev‘i ile müvekkiline devr ve teslim edildiği cihetle bunun şimdi Yovan’a dahi ol sûretle devr ve teslimi لازمadan iken i‘lâmda burası gösterilmemiş olduğundan bahisle itiraz-ı vâkıanı i‘lâmın ancak şu cihetini hasreylemiş idüğünden mezkûr dükkânı elli bin guruşluk mal ile müvekkilinin kabulü bir hükme binâen midir yoksa müvekkilinin rıza ve muvâfakiyetiyle midir diye vekili Ahmet Kâmil Efendi’ye edilen suâle müvekkilinin dükkânı ol sûretle kabulü rıza ve muvâfakiyetiyle idüğünü söylemiştir.

Tafsilat-ı mebsûteden münfehim olduğu veçhile zikrolunan dükkânda mevcut malı iki sûrete taalluk ile kabule müstenif-i ileyh tarafından muvâfakat gösterilmiş ise de müstenif vekili Ahmet Kâmil Efendi şu iki sûretten birini kabul etmeyip devrolunacak malın kıymetinin depozito edilmesi hakkında ısrar ve müstenif-i ileyh dahi bu sûretle kabulden istinkâf etmiş ve müstenif Anastas’ın dükkân-ı mezkûru mukaddemâ elli bin guruşluk eşya-yı mütenev‘i ile kabulü bir hükme binâ olmayıp kendisinin rıza ve muvâfakatıyla olduğu vekili Ahmet Kâmil Efendi’nin bervech-i meşrûh ikrâr ve itirafıyla anlaşılmış olmakla şimdi müstenif-i ileyhin dahi mezkûr dükkânı mukaddemâ Anastas’a vâkı‘ olan devr ve teslim sûretiyle kabulü rıza ve muvâfakatına mütevakkıf bulunduğu ve mezkûr dükkân havyarcı esnafına mensup olduğu cihetle dükkân-ı mezkûrun ancak havyarcı esnafı kâidesine tevfikân [182] teslim edilmesi hakkında meclis-i mezkûrdan verilen karar muvâfık-ı maslahat görüldüğünden şu halde müstenif vekili Ahmet Kâmil Efendi’nin bervech-i muharrer vâkı‘ olan itirazının reddiyle i‘lâm-ı mezkûrun tasdikinen ve harç-ı i‘lâm olan beş beyaz mecidiyenin harç-ı sûret ve tebliğ ve mesârif-i sâire ile beraber haksız çıkan taraftan tahsil olunmak üzere müstenif-i ileyh vekili Aleksi’den ahz edilmesine karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tehfim kılındı.

(Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i Celilesi Cânib-i Sâmisinden Bil-Umum Vilâyâta Tastir Buyrulan Tahrirat Sûretidir)

Deâvi-i hukukiye hakkında taşra mehâkim-i nizamiyesinden verilen i‘lâmâtın mahkûm-ı ileyh taraflarına tebliği icrâ olunmamakta olduğu istihbâr olup hâlbuki bu sûret usul ve nizama mugâyir olduktan başka bir takım müsted‘iyât ve şikayet ve vukû‘unu müstelzim olarak beyhude yere icrâ-yı muhâberat ile teksir-i mesâlihi müstelzim olduğundan bundan akdem Dersaâdet hukuk-ı âdiye devâir ve mehâkimine bildirildiği veçhile mehâkim-i nizâmiyeden verilen kararların mahkûm-ı ileyh cânibine tebliği esasen nizamı iktizasından olmasıyla bundan böyle mahkemelerden karar ve hükmü hâvi olarak sâdır olan şeylerin bir sûretinin usul-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin on yedinci maddesinden yirminci maddesine kadar celb ve ihzâr hususunun tebliği hakkında mestûr olan ahkâma tatbikân i‘tâsı ve devâir-i hukukiyede ba‘del hükm mahkûm olanlar mahal-i âhere azimet eylediği sûrette dahi tebliğ maddesi icrâ kılınmamakta ve bundan dolayı bir takım su‘ûbet ve müşkilât görülmekte idüğünden ba‘demâ usul ve ahkâm-ı mezkûreye tevfikân bu kablden olan i‘lâmların dahi her ne tarafta olur ise olsun mahkûm tarafına

tebliğ ettirilmesi ve bir de bidâyeten ve istinâfen taşralarda rü'yet olunan deâvinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'de temyizi istid'â olunduğu halde müsted'i kefâlete rabt olunarak evrâkı irsal kılınmakta ise de ekseriyye kefâlet senedleri nizamına muvâfık olmadığı gibi evrâkı dahi nâkıs olarak gönderilmekte idüğünden ve ba'del vürûd görülen nevâkısın ikmâli zımnında bi tekrar mahalline iâdesi lazım gelip bu ise teehhürâtı istilzâm eylediğinden bu makûle hususatın dahi sürat ve hüsn-i cereyanı için muvâfık-ı nizam olarak tastir ve tab' ettirilmiş olan temyiz sûretlerinin bil cümle vilâyâta tesyârı ve muâmelat-ı sâire-i temyiziye için dahi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin yirmi yedinci maddesine tevfiik hareketle kefâlet senedi bir mahal-i resmiden tasdik olunduktan sonra bir sûretiyle arzuhal ve lâyihasının dahi birer sûreti usulü veçhile diğer tarafa tebliğ olunarak asıllarının musaddak i'lâm sûretiyle beraber hemen Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye irsâli hususlarının beyan ve iş'ârı havale cemiyetinden ifade ve sûret-i mezkûre leffen firistâde kılınmış ve keyfiyet ta'mîmen vilâyâta bildirilmiş olmakla bervech-i muharrer icrâ-yı icabına bilhassa himmet buyrulması bâbında.

(8 Cemaziyelevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Golos kazası dâhilinde kâin Tekfus? karyeli Dibalta ve Garokla? hatunlar ile Dimitri Patri beyinde olan davaya dair Yenişehir meclis-i temyiz-i hukukundan 4 Cemaziyelevvel sene 289 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'i merkûm Dimitri'nin î'tâ eylediği 29 Cemaziyelahir sene 89 tarihli arzuhal temyiz-i [183] hukuk dairesine havale olunmakla evrak-ı müteferri'âsıyla beraber mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli mezbûr Nanik? Yakomi? nam kimesneye olan bin altı yüz altmış gurus deyn-i şer'îleri mukâbilinde mutasarrıf oldukları iki dönüm zeytin bahçesini üç mâh vade ile vefâ-i fâriğ olup müddet-i mezkûre mürûrunda edâ-yı deyn edemediklerinden mezkûr bahçe bil-zâyide bin dokuz yüz elli gurus bedel ile bâ hüccet-i şer'îye merkûm Dimitri'ye fûruht olunduktan sonra merkûmtan gabn-ı fâhiş iddiâsına kıyâm ettiklerine ve merkûm Dimitri'nin verdiği sâlifüzzikr bin dokuz yüz elli gurus ile bahçenin imârına sarf ettiği beş yüz elli gurus kendisine verildiği halde mezkûr bahçeyi mezbûrtana red ve iadeye muvâfakat eylemiş olduğuna mebni ol veçhile icrâ-yı icabı hakkında Golos deâvi meclisinden verilen mazbatayı kabul etmeyip istinâfını istid'â etmiş ve mezkûr bahçenin vakf olduğundan marifet-i şer'île icrâ-yı ferâğı câiz olmadığı gibi mezbûreler Penaki'ye olan deynlerini münker olup dâyin-i mezbûr dahi alacağını müsbet sened ve evrak-ı mütebere ibraz edememiş olduğundan bahisle meclis-i deâvi-i kazanın bu bâbda olan i'lâmları fesh olunarak mezkûr bahçenin merkûmatana red ve iadesine karar verildiğini mübeyyindir.

Dimitri'nin itiraz lâyihasında dahi bahçenin meclis-i deâvi-i kazadan verilen mazbata üzerine müzâyede-i aleniyyesi bil-icrâ bin dokuz yüz elli gurus uhdesinde tekrar ederek

mahkeme-i şer'îye marifetiyle iştirâ eylediğini ve bunu mü'eyyid yedinde hücce-i şer'îye bulunduğunu bil-beyan i'lâm-ı mezkûrun nakzı istid'â olunmuştur.

Lâyiha -i mezkûre i'lâm sûretinin müddeî aleyhimâya tebliğiyle müddet-i nizâmiyesi zarfında usulen lazım gelen bir kıt'a cevap lâyiha larının ahz ve irsâli hakkında sebkât eden iş'âra cevaben Yanya vilayetinin vârid olan selh-i Zilhiccesine 89 tarihli melfûf meclis-i deâvi-i kaza mazbatasında lâyiha-i mezbûre her ne kadar merkûmâna tebliğ olunmuş ise de kabul etmedikleri izbâr kılınmıştır.

Bunun üzerine merkûm Dimitri tarafından bil-î'tâ daireye havale olunan 6 Rebiyülahir sene 290 tarihli arzuhalde keyfiyetin gıyâben rü'yet ve faslı istid'â olunmuş ve sûret-i istid'â usul-i muhâkeme nizamnamesinin altmış sekizinci maddesi hükmüne muvâfık bulunmuş olmasıyla keyfiyet ledel-müzâkere husus-ı mezkûra ber minvâl-i muharrer derece-i sâniyede olarak Yenişehir meclis-i temyiz hukukunda istinâfen bakılıp bu bâbda olan meclis-i deâvi-i kaza i'lâmının fesh olunduğu anlaşıp ancak gerek meclis-i deâvi ve gerek meclis-i temyiz i'lâmlarında muharrer olduğu veçhile münâzaunfih olan bahçenin bin dokuz yüz elli gurus kıymetinde olduğu müzâyede-i aleniyesiyle mütehakkık olarak mehâkim-i nizamiye nizamnamesinin altıncı maddesinde muharrer olduğu üzere kaza deâvi meclislerinde senevi beş yüz gurus irâd ve beş bin gurus kıymetten dûn bulunan emlak deâvileri hakkında verilen hüküm ve kararlar kâbil-i istinâf olmadığından ve şu halde Yenişehir meclis-i temyizinin husus-ı mezkûru vazifesi hâricinde olarak istinâfen rü'yet ve hüküm etmesi yolsuz ve mugâyir-i nizam bulunmasına mebnî Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci maddesi mûcibince i'lâm-ı mezbûr nakz olunmuş ve fakat merkûmatın Golos deâvi meclisi hükmüne kâni' olmadıkları halde işbu temyiz hükmünün kendilerine tebliğ tarihiyle bil-îtibâr müddet-i nizamiye zarfında temyizen rü'yet-i dâvâya hak ve salâhiyetleri bulunmuş olmakla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin altmış dokuzuncu maddesi mûcibince i'lâm-ı [184] mezkûrun sûret-i menkûziyetinin kaydı bâlâsına şerh verilmekle beraber sûret-i hâlin mezbûrtana tefhimi hususunun vilâyât-ı müşarünileyhâya iş'ârına ve i'lâm ve tebliğ harçları olan dokuz buçuk gurus ile üç beyaz mecidiyenin Dimitri'den istifâsına karar verildi ve sûret-i karar müddeî ye tefhim olundu.

(26 Cemaziyelevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Hacı Anesti kalfa ile Dimitri Kabtanaki kalfa beyninde olan şirket dâvâsına dair dîvân-ı istinâf-ı ticaretten verilen 23 Cemaziyelevvel sene 289 tarihli i'lâmın temyizini müsted'i-i merkûm Anesti tarafından î'tâ olunan 8 Zilkade sene 289 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale kılınmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun mündericâtı birinci meclis-i ticarete icrâ olunan muhâkemelerinde merkûm Anesti bazı ebniye-i miriye inşâsı için Dimitri ile mukaddemâ akd-i şirket edip kontrato senedini dahi tanzim ettikten sonra hasta bulunduğu esnada Dimitri'nin

kendisinden istediği bazı evrak ile beraber nasılsa kontrat senedini î'tâ eylediğini anlayıp istedikte vermemiş ve muahharan şirketi inkârla şirket defterini dahi hıfz eylemiş olduğundan bahisle muhasebelerinin rü'yet olunmasını ve fakat müddeâsını isbata muktedir olmadığından keyfiyetin mahkeme-i nizamiyeye havalesini istid'âdan ibarettir.

Dimitri dahi beynlerinde öyle bir şirket olmayıp şirketleri olmadığını dahi Anesti'nin on sene makdem meclis-i vâlâda ikrâr etmesi idüğünü ve şirket iddialarının rü'yeti mahkeme-i ticarete ait olup merkûmun isbât-ı müddeâ etmesi lazım geleceğini beyan ile red-i dâvâ bunun üzerine merkûm Anesti keyfiyet meclis-i ticarete bakılmak lazım gelir ise kendisiyle şirketi olmadığına ve kontrat senedini ve şirket defterini almadığına Dimitri'nin tahlifini teklif edip Dimitri dahi bu bâbda yemin teklifi câiz olmadığını dermeyân eyledi binâberin keyfiyet meclisçe ledel-tezekkür husus-ı müddeâ şirket iddiasından ibaret olmakla rü'yeti mahkemenin vazifesi dâhilinde olduğundan ve şirket iddiası kontrat ve evrak-ı mütebere ile ispat olunur mevaddan bulunduğu müddeâ nin şirketi olmadığına dair yemin teklifi kabul olunmayıp fakat bir adam (Bakiyyesi sonra)

İ'lân

(İcrâ Cemiyetinden Gelen İ'lâmdır)

Neccardan Nevşehirli hacı Yovan'ın mahkeme-i ticaretin 14 Zilkade sene 88 tarihli i'lâmı mûcibince bakkal İncesulu Hrito zimmetinde alacağı olan mebâliğin tesviyesi için medyûn-ı merkûmun müteveffa pederi Lazari'den irsen uhdesine intikal eden Kasımpaşa'da Salkapısı'nda vâki' sekiz hisse ekmekçi fırınından bir ve keزالık sekiz hisse bir bâb göndereceği dükkânından bir ve sekiz hisse bakkal mülkünden bir hisse ki cem'an üç hisse bundan akdem mezâda verilerek on altı bin guruşa çıkmış ve şehir-i Cemaziyelahirin on altıncı günü müzâyedesini kararı verilip talebi uhdesine icrâ-yı ferağı mukarrer bulunmuş olduğundan ziyâdeye talep olanların yevm-i mezkûra kadar Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâcaat eylemeleri i'lân olunur.

2.16. Cerîde-i Mehâkim 16. Sayı Transkripsiyonu⁴⁹

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Cemaziyelahir	Sene	(Pazartesi)	Temmuz Rumi	Sene	Sayfa
16	11	1290		23	1289	185

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

⁴⁹ CM., Nr. 16, H. 11 Cemaziyelahir 1290/M. 6 Ağustos 1873.

(25 Cemaziyelevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretinin Mâbadıdır)

Diğerinin sened ve defterini gasp edebileceği ve bu makûle iddiâda yemin teklifi şirket ispatı için yemin teklifi kabilinden olmadığı cihetle Anesti'nin iddiâsı veçhile kontrat senedini almadığına ve şirket defterini zapt etmediğine Dimitri'nin teklif olunması lüzumuna karar verilmiştir Dimitri bu kararı kabul etmeyip istinâfını istid'â eylemiş olduğundan dîvân-ı istinâfta dahi muhâkemeleri icrâ olundukta merkûm Anesti Meclis-i Vâlâ'da öyle bir kararı sebkât eylediğini tasdik ile beraber bu ikrârı beynlerinde vâki' bir mukâvele-i hafiyeye mebni olduğunu dermeyân etmiş ise de bu ifadesi muteber görülememiş ve kontratonun Dimitri'ye sûret-i î'tâsı hakkında vâki' olan ifadesi dahi birinci mecliste sebkât eden ikrarına mübâyin bulunmuş olduğundan merkûmun mukaddemâ nefi ettiği ve buna göre mübâyin sözleriyle çürütmüş olduğu bir dâvâsı için ispat talebine hâcet görülemediği gibi meclis-i mezkûrda şirketin vücudu hakkında yemin icap etmeyeceğine karar verilmiş iken ondan sonra şirket kontratosu için yemin verdirilmesi lüzumuna karar verilmek evvelki karara mübâyin bulunduğu bahisle karar-ı ahir-i mezkûrun feshine ve işbu şirket kontratosunun olduğu veya bulunmadığı hakkında netice-i hükmü ihsâs ettirir ve aleyhinde istinâf olunması mücâz olur ve karar-ı karine kabilinden olup bunun feshinde dâvâ hükm-i kat'i derecesine gelmiş olduğundan husus-ı mezkûrdan dolayı Anesti'nin merkûm Dimitri'den bir gûna dâvâya salâhiyeti olamamasına hükm olunmuştur.

Anesti'nin lâyihasında muharrer itirazı iki maddeden ibaret olup birincisi zât-ı dâvâ-i ebniye Anesti şirketi olduğundan fasl ve rü'yeti Mahkeme-i Ticaret'e ait mevâddan olmadığı ve ikincisi bu bâbda hasmına yemin teklifine nizâmen hakkı bulunduğu kaziyeleridir.

Dimitri'nin lâyiha-i cevabiyesi dahi üç fıkrayı şâmil olup birincisi husus-ı mezkûrun faslı mehâkim-i [186] ticarete ait olarak dîvân-ı istinafta yolunda rü'yet ve hükm olduğu ve ikincisi bir şahsın kontrat ve defter ve sened misillü evrakı hasmının yedine geçip de kendisine medâr-ı ispat hiçbir şeyi kalmaması mahal olduğu ve üçüncüsü merkûm Anesti esasen şirketin adem-i mevcudunu Meclis-i Vâlâ'da ikrâr ve ikrâr-ı mezkûrunu dîvân-ı istinafta dahi tekrar etmekle bu bâbda yemin talebinde hakkı olmadığı keyfiyetleridir.

Tarafeyn davet olundukta Anesti tarafından Hasan Fehmi Efendi ve Dimitri cânibinden Covanni Afker musaddak senedlerle vekâleten 27 Rebiyülevvel sene 290 tarihinde daireye gelmeleriyle ledel-isticvâb Hasan Fehmi Efendi husus-ı mezkûr umur-ı ticaretten olmadığı halde hâriç-i az vazife dîvân-ı istinâfın rü'yet vehükm eylediği cihetle i'lâmın nakzı lazım geleceğini tezkâr ve Covanni Afker dahi lâyihası mûndericâtını tekrar eyledi.

Keyfiyet ledel-tezekkür merkûm Anesti tarafından in'ikâd olunan şirket-i ebniye inşaatı şirketi olup ticaret şirketi olmadığından ve zeyl kanun-ı ticaretin otuz ikinci maddesinde eshâb-ı deâvi beyninde ticaret şirketi bulunup bulunmadığı münâza'alarının hasm ve faslı mehâkim-i ticarete ait olduğunun muharrer olması ve zeyl-i mezkûrun yirmi sekizinci

maddesinde mehâkim-i ticarete rü'yeti ta'dâd olunan mevâd-ı mübâyininde aliyyel-talâk şirket dâvâları muhaerrer bulunmadığı gibi yirmi dokuzuncu maddesinde dahi yalnız sefine inşaatına dair olan şirket hususâtının rü'yeti mehâkim-i ticarete ait bulunduğunun mürakkim bulunması ebniye inşaatı üzerine mün'akid şirketlerle emsalinin rü'yet ve hükmü mehâkim-i ticâretin vazifesinden hariç tutulmuş olduğunu mübeyyin ve mü'eyyid bulunduğundan dîvân-ı istinaf husus-ı mezkûrun rü'yeti mehâkim-i ticâretin vazifesi haricinde bulunduğunu beyan ederek reddetmesi lazım gelir iken ber minvâl-i meşrûh hükm ve i'lâm etmesi mugâyir-i nizam olmakla i'lâm-ı mezkûr nakz olunmuş ve binâberin itirazât-ı sâirenin tetkikinden sarf-ı nazarla husus-ı mezkûrun müceddeden ve bidâyeten rü'yeti zımında icap eden mahkeme-i ibtidâiyeye havalesine ve i'lâm ve tebliğ harcı bulunan sekiz adet beyaz meciyenin ileride haksız çıkacak tarafa rücû etmek üzere evvel emirde merkûm Anesti kalfadan alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyn vekillerine tefhim kılınmıştır.

(Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezâret-i Celilesi Cânib-i Sâmisinden Selanik Vilayetine Yazılan Tahrirat Sûretidir)

Fuzûlî zapt ve zirâat olunan arazinin istirdâdından sonra noksan arz ve icrâ meselesi dâvâsına mutasarrıfının salâhiyeti olmayacağı arazi kanunname-i hümayunun yirmi birinci maddesinde ve müştereken tasarruf olunan arsayı şerikinden birinin bilâ izin zirâatiyle terettüb eden noksan arsadan diğer şerikinin hissesini tazmin ettirebileceği dahi Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin dokuz yüz yedinci maddesinde muharrer bulunduğu ve bazı arazi mutasarrıflarının vukû'-ı vefatlarında terk eyledikleri arazide kablel-taksim müstehaklarından bazıları diğer müstehakların izni olmaksızın zirâatle bir gûna ücret vesâire vermemekte olmaları üzerine tekevvün eden deâvide kanunname-i mezkûre mi yoksa mecelle mi tevfiğ-i hükm olunacağından tereddüd hâsıl olduğundan bahisle istifsâr-ı muâmeleyi şâmil vilayet-i celileri dîvân-ı temyiz riyâsetinin geçende vârid olan 29 Rebiyülevvel sene 90 tarihli şükkası Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye (186. sayfadan 191. sayfaya kadar dört sayfa eksik).

[191] Lord Nikoça Koni'nin imzasını ve Avusturya devleti sefaretinin tasdikini hâvi olup hülâsa-i meâli Covanni İstefanyan nam Ermeni rahibin bin sekiz yüz altmış yedi senesi şehir-i nisanı ibtidâsında Roma'ya vürûd ve bir mâh müddet Aram'dan ve Halep'te bulunan akrabasından bir hatunun nezdinde ikâmete cemiyet-i mezkûreden istihsâl-i ruhsat eyledikten sonra şehir-i mayıs evvelinde avdet ettiğini ve müddet-i ikâmetinde iâşe ve iskânı mesârifi cemiyet-i mebhûsa tarafından tesviye edildiği gibi hîn-i avdetinde meccanen kabulü için Llyod kumpanyasına bir kıt'a tezkere ile me'külât ve meşrûbat masrafı olarak kendisine yüz altmış bir frank elli santim verilmiş olduğunu mübeyyindir.

Müddeî vekili Kirkor dahi mezkûr şehâdetnamede müvekkiline verildiği beyan olunan yüz altmış bir frank elli santimin hîn-i te'diyesinde müvekkilinde ilm-ü haber alınması lazım geleceğinden öyle ilm-ü haber alınmış ise ibrâz edilmesini ve bâ pusula talep

eylediği masrafın fâhiş olup olmadığı dahi mahkemenin tetkikiyle anlaşılacağını söylemiştir.

Keyfiyet ledel-müzâkere tafsilât-ı mebsûteden münfehim olduğu üzere mü'ekkil-i merkûm Avanis İstepanyan'ın işbu seyahati ser psikopos mûmâileyhin emir ve re'yi ile olduğu mezkûr 16 Şubat sene 867 tarihli şehâdetname meâli ve ser psikopos mûmâileyhin vekili Anton'un tasdik ve ifadesi ile sabit olduğundan mü'ekkili merkûm Avanis İstepanyan'ın Malatya'dan Roma'ya kadar vukû bulan azimet ve Halep'e kadar avdeti mesârif-i makbulesi ser psikopos-ı mûmâileyhten aramaya hakkı olup ancak mezkûr pusulada muharrer olan mesârifin fâhiş olup olmadığının tetkik ve had-i ma'rufuna tenzili vekilen merkûmân tarafından mahkemenin re'y ve tensibine havale kılındığı cihetle liman idaresinden beher sefide işleyen Fransa ve Rusya vapurları tarifeleri celile mürâcaat vesâire tetkikat-ı lazıma icrâsına mübâderet olundukta müddeî merkûm İstepanyan'ın Malatya'dan Roma'ya azimet ve oradan Halep'e kadar avdetinin dört bin sekiz yüz yirmi dokuz buçuk guruş sarfla olabileceği anlaşılmış olmakla bundan müddeî merkûm İstepanyan'ın Roma'dan almış olduğu Roma propaganda meclisinin şehâdetnamesiyle müsbet olan yüz altmış bir frank elli santim tenzil kılındıkta bâki ser psikopos mûmâileyh tarafından müddeî merkûma dört bin yüz guruş verilmesine ve harc-ı i'lâm olan yüz iki buçuk guruşun harç sûreti ve tebliğ ve mesârif-i sâire ile beraber ser psikopos mûmâileyhten tahsil olunmak üzere rahip merkûmdan ahzına karar verilerek bu sûret tarafeyne tefhim olunmuştur.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Halep sancağında vâki' Kilis kasabası mahallâtından Unnâbî Kütah? mahalleli Yayıncıoğlu Mahmud'un katili olan biraderzâdesi Zeki hakkında mukaddem ve mu'ahher icrâ kılınan tetkikat-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'iyeyi hâvi Halep vilayetinin re'sen ve cevâben vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan birisi 13 Rebiyülahir sene 88 tarihli vw on dokuz numaralı ve diğeri 26 Cemaziyelevvel sene 89 tarihli ve yüz yirmi beş numaralı iki kıt'a tahriratıyla dîvân-ı temyiz-i vilayet ve meclis-i temyiz-i livâ meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve i'lâm-ı şer'i muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlaa kılındı.

Evrak-ı nizamiye mündericâtında seksen dört senesi muharreminin on beşinci Pazar gecesı merkûm Mahmud kahvehaneden hanesine geldiğinde mezbûr Zeki'nin [192] iki üç gece evvel hanelerine fâhişe getirmiş olduğunu işitmesinden dolayı meyânelerinde tehdâd eden münâza'a üzerine merkûm Zeki tabanca kurşunuyla Mahmud'u sol memesi üzerinden cerh ederek ol anda müte'essiran Mahmud'un vefat eylediği verese tarafından iddiâ olunması üzerine tetkikat-ı istintakıyeye ledel-ibtidâr merkûm Zeki katli mezbûrda müdhal ve malûmâtını inkâr eylemiş ise de mahalle-i mezbûreli İbrahim bin Bulak ve Mehmed Ali ve Hüseyin bin Hacı Ömer ve Latifi bin Mela Veli nam kimesneler

leyle-i mezkûrede hanelerinde oturmakta oldukları halde işitmiş oldukları bir silah sesi ve onu müteakip zuhur eden feryat üzerine merkûm Mahmud'un hanesine vardıklarında mezbûr Zeki'nin merdivenden aşağı inerken merkûmu tutmalarıyla emân-ı umum oldu ve iş işten geçti beni koyuveriniz firar edeyim dediğini ve mezkûr tabancanın dahi boş olduğu halde Zeki'nin yatağı üzerinde bulunduğunu ma'el kasem vicâhen ihbâr eylemelerine ve merkûmun entarisi eteğinde alâmet-i dem müşâhade olunmasına ve kendisi zaten serseri ve uykusuz makûleden bulunmasına nazaran fiil-i katlin bundan sudûruna şüphe yoksa da sûret-i vukuunu gören olmaması ve kaziyenin şer'en adem-i sübûtuna mebni verilen i'lâm-ı şer'i veresinin bilâ beyne muârazadan men' olunmalarını hâvi bulunması cihetiyle merkûm Zeki'nin mekfûlen tahliye-i sebili lüzumu meclis-i temyiz-i livâ mazbatasında gösterilmiş ise de meydanda bu kadar emâret var iken merkûmun salıverilmesi câiz olamadığına ve tahkikât-ı meşrûheyne nazaran katli-i mezbûrun min gayr-i taammüd vukûu mütebeyyin idüğüne binâen merkûmun yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniye tevfiân on beş sene müddetle küreğe konulması mezkûr dîvân-ı temyiz-i vilayet mazbatasında istiş'âr kılınmıştır.

İ'lâm-ı şer'i meâli dahi cânib vereseden vekil tayin olunan müddeî Mustafa Efendi müddeî aleyh Zeki'nin inkârına mükarin tasaddi eylediği dâvâyı ispattan izhâr acz edip talebiyle müddeî aleyh merkûm bil-muvâcehe bir nehc-i şer'i tahlif olunmanın mûcibince müddeî vekil merkûm dâvâ-yı mezkûresiyle müddeî aleyh merkûma bilâ beyne muârazadan men' olunduğunu beyandan ibaret olup bu sûrette mü'kkile-i asıla ve vasi Emine Hatun fimâ ba'd husus-ı mezkûr hakkında müddeî aleyh merkûma bilâ beyne muârazaya kadar olmayacağı cânib fetvahaneden zahr-ı i'lâm-ı mezkûre işaret kılınmıştır.

Medlûl iş'âra nazaran katli-i mezbûr münâza'a üzerine min gayr-i taammüd merkûm Zeki'den sudûr ettiği ihbarât vâkıa ve emârat-ı mevcûde ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniyede bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe konulur diye musarrih bulunduğu binâen merkûm Zeki'nin bu hükme tevfiân ve tarih-i hapsi düğü evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dört senesi muharreminin on beşinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kanuniyede muharrer kâideye ba'del Tevfik on beş sene müddetle küreğe konulmak üzere Akka'ya gönderilmesi ve madde-i katlin merkûm Zeki'den sudûru bunca delâil ve senedât ile nizamen ve kâideten meydanda ve derece-i tahakkukta iken mahalli meclis-i temyizinin merkûmun tahliye-i sebilini re'y etmesi pek yanlış ve münasebetsiz olarak böyle şeyler meclisin heyet-i mevcûdesi hakkında insilâb-ı emniyeti mevcud olacağından bundan dolayı meclis-i mezkûr memurları hakkında tenbihât ve ihzârat-ı kuvviye icrâ olunması hususlarının vilayet-i müşarûnileyhâya hîn-i vusûlünde ol veçhile küreğe vaz'ı cihetinin [193] dahi Suriye vilayetine emr ve iş'âr buyurulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Ruşçuk sancağında vâki' Silistre kasabalı Mehmed bin Sadık'ın cârihi denilen kasaba-i mezkûreli Hacı Mehmed bin Ali hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizâmiyeyi hâvi Tuna vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyurulan biri 26 Safer sene 89 tarihli ve seksen dört numaralı ve diğeri 14 Şevval sene 89 tarihli ve dört yüz elli dokuz numaralı iki kıt'a tahriratıyla dîvân-ı temyiz-i vilayet ve meclis deâvi-i kaza mazbataları ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde seksen altı senesi kanunusanisinin beşinci Salı gecesi saat yarım raddelerinde merkûm Mehmed kasaba-i mezkûrede vâki' Arap Ali'nin kahvehanesi önünde oturur iken Hacı Mehmed oraya gelerek bir sigara ağızlığından dolayı beyinlerinde tehdâd eden münâza'ada mezbûr Hacı Mehmed katl kastıyla endaht eylediği eczâlî tabancanın kurşun ve saçma taneleri Mehmed bin Sadık'ın sol koluna isabet ederek cerh eylediği merkûm Mehmed bin Sadık tarafından iddiâ olunmaktan nâşi tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Hacı Mehmed madde-i cerhte müdhalini külliyyen inkâr etmiş ise de kasaba-i mezkûreli berber İsmail ve Hafız Mehmed Ali ve Osman nam kimesneler keyfiyet-i münâza'a ve cerhin bervech-i iddiâ vukû bulduğunu an-ı müşâhedeten ma'el hilaf vicâhen ihbar eylemelerine ve mezbûr Mehmed Sadık'ın cerihesi elli beş günde iltiyâm-ı pezîr olarak kolu sakat kalmamış ise de evvelki gibi hareket edemeyip cüz'ü eser kaldığını raport ile haber verilmesine nazaran merkûm Hacı Mehmed'in inkârı vâhi olarak katl kastıyla fill-i cerhin kendisinden sudûr eylediği tebeyyün etmiş olduğundan mahallince takdir olunan mesârif-i cerrahiye'nin kendisinden tahsiliyle beraber yüz sekseninci madde-i kanuniye ilavesi hükmüne tevfikân üç sene müddetle küreğe konulması istiş'âr olunmuştur.

Medlûl-ı iş'âra nazaran merkûm Hacı Mehmed'in esna-yı münâza'ada katl kastıyla mezbûr Mehmed Sadık'ı cerh eylediği ihbarat-ı vâkıa ile tebeyyün eylediğinden cârih merkûmun mücerred-i katl kastıyla teşhir-i silah edenlerin muvakkaten küreğe konulması hükmünü mutazammın olan ilave-i mezkûre icabınca icrâ-yı mücâzatına mahallince karar verilmiş ise de evrak-ı mezkûreden istinbât olunduğu üzere merkûmun katl kastıyla endaht eylediği tabancadan çıkan kurşundan cerh zuhura gelmiş olmasına nazaran hareketi ilave-i mezkûreye tevâfuk etmeyip cerh ve darp fiili zaten katl kastıyla olup da ve dâribin yed-i ihtiyârında olmayan esbâb-ı mâna haylûletiyile madde-i katl-i fiile çıkmamış idüğü tebeyyün eyler ise mecrûhenin yara ve beresi gerek ağır olsun ve gerek hafif olsun fiil-i cerh ve darbın derecesine göre hükm olunacak diyet yahut miktar-ı malûm meblağ ile mesârif-i cerrahiyesi istifa olunduktan sonra cârih ve dârib olan kimesnenin her halde tevfikân küreğe konulmasına dair olan yüz sekseninci madde-i kanuniyeye mutâbık bulunduğu binâen merkûm Hacı Mehmed'in bu hükme tevfikân ve tarih-i hapsi olduğu evrak-ı mezkûrede gösterilen seksen yedi senesi şevvalinin yirmi altıncı gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kanuniyede münderiç kâideye ba'del Tevfik dört sene müddetle küreğe konulması ve zikrolunan [194] mesârif-

i cerrahiye ile mahallince takdir olunacak elli beş günlük mu'attala ücretinin dahi cârih-i merkûmdan bil tahsil mecrûh-ı merkûma î'tâ ettirilmesi hususlarının vilayet-i müşârûnileyhâya emr ve iş'âr buyurulmasına karar verildi ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

(25 Cemaziyelevvel Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Tuğlacı İstepan ile sarraf Kivork beyninde olan alacak dâvâsına dair Dersaâdet merkez bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden 26 Muharrem sene 290 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'i Kivork'un î'tâ eylediği 25 Safer sene 290 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mûltâlaa olundu.

İ'lâm-ı mezkûr mündericâtına nazaran merkûm İstepan Kivork'un emri ve bir kıt'a pusulası mûcibince beher bini iki yüz kırk guruşa olarak Balat'ta bir Yahudi'nin hanesine göndermiş olduğu on dört bin adet tuğla esmânından mütebâki iki bin üç yüz seksen yedi guruş alacağının Kivork'tan tahsilini istid'â etmiş ve merkûm Kivork indel-isticvâb sûret-i iddiâyı tasdik ile beraber İstepan'a bir defa kırk lira ve sonradan iki bi iki yüz guruş teslim olunduğuna dair iki kıt'a ilm-ü haber ibrâz etmiş ise de tarihlerine nazaran bunlar evvelce alınan tuğla esmânı olup meblağ-ı müddeâyâ dokunur yeri olmadığından meblağ-ı müddeânın te'diyesine dair yedinde bir sened veya ilm-ü haber olup olmadığı tekrar sorulduktan sadedi değiştirip mezkûr pusulada muharrer tuğlalar çürük çıktığından ebniye sahibi tarafından kabul olunmayıp elyevm iskelede idüğünü dermeyân ile bunların esmânına mahsuben teslimâtı olduğunu ispat edememiş olduğuna ve halbuki iddiâsı veçhile tuğlaların çürük olduğunu anladığı anda adem-i kabulüne dair protesto eylemesi lazım gelirken hayli zaman sükût etmesi kabulüne delâlet ettiğine binâen mezkûr tuğlanın esmânı olan üç bin üç yüz altmış guruştan İstepan'ın itirafı tahtında bulunan dokuz yüz yetmiş üç guruş bil-tenzil-i küsur iki bin üç yüz seksen yedi guruşun Kivork'tan tahsiline hükm olunmuştur.

Kivork'un 26 Safer sene 290 tarihli itiraz lâyihasında kendisi Yahudi merkûm ile olan muârafasına mebni mezkûr pusulayı vermiş ve derûnunda muharrer tuğlanın esmânını te'diye edip nasılsa pusulayı istirdâd edememiş olduğu halde merkûm Yahudi muahharan İstepan ile uyuşup hakkında işbu gadrı ihtiyâr eylemiş olduğundan bahisle i'lâm-ı mezkûrun temyiziyle mağduriyetten vikâyesi istid'â olunmuştur.

İstepan 11 Rebiyülevvel sene 90 tarihli cevap lâyihasında dahi kendisi Yahudi'yi tanımayıp tuğlaları Kivork'a vermiş olduğu cihetle itirazat-ı meşrûhe vâhi olduğundan i'lâm-ı mezbûrun tasdikiyle beraber alacağına istid'â tarihinden itibaren güzeşte yürütülmesi birinci hukuk dairesine verdiği arzuhalde muharrer iken burası i'lâmda meskût-ı anha kalmış idüğünden icrâ-yı icabı muharrerdir.

Merkûm Kivork ve İstepan'ın bâ sened-i musaddak vekili Ohannes Mardirosyan 7 Cemaziyelevvel sene 90 tarihinde daireye celb ve isticvâb olundukta her biri lâyihasında muharrer ifadesini tekrar etmiştir.

Keyfiyet ledel-tezekkür merkûm Kivork'un meblağ-ı müddeâyı İstepan'a vermiş ise de şahs-ı sâlis olan Yahudi'nin İstepan ile uyuşarak pusulayı istirdâd [195] edemediği yolunda olan itirazı derece-i evveli i'lâmında muharrer ifadâtına münâkıs olduğundan esbâb-ı nakziyeden görülememiş olmasıyla i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsı ve fakat i'lâm-ı mezkûrda dahi gösterildiği veçhile müddeî İstepan meblağ-ı mahkûmbihin ma' fâiz tahsilini istid'â eylediği halde daire-i mezkûre burasını meskût-ı anha bırakmış ve bu ise îade-i muhâkemeyi müceb esbâbdan bulunmuş olduğundan bu cihetinin tarafeyn muvâcehesinde tashihi zımnında müddeî İstepan'ın îade-ş muhâkeme sûretiyle daire-i mezbûreye mürâcaat etmesi ve mezbûr Kivork'un Yahudi'den bir îadesi olduğu sûrette başkaca dâvâ eylemesi hususlarına ve i'lâm ve tebliğ harçları olan yirmi üç guruş otuz beş para ile üç ader yirmilik mecidiyenin Kivork'a rucû etmek üzere İstepan'dan istifâsına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(22 Cemaziyelevvel Sene 95 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Devletlü Rıza Paşa hazretlerinin kethüdası Yaver Efendi ile Mustafa Ağa beyinde olan dâvâya dair Dersâdet bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden î'tâ olunan 16 Safer sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'i Mustafa Ağa'nın vermiş olduğu arzuhal 13 Cemaziyelahir sene 89 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla itiraz ve cevap lâyihalarıyla birleştirilerek kıraât ve mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli mûmâileyh Yaver Efendi Üsküdar'da mutasarrıf olduğu bir bâb bökçekçi dükkânı seksen altı senesi nisanının yirmi üçüncü gününden itibaren bir sene müddet ve şehri sekiz yüz guruş bedel ve Mustafa Ağa'nın kefaleti ile Abdulkadir nam kimesneye icâr ettikten sonra müste'cir merkûmun muahharan firar etmesine mebni kiradan ve demirbaş eşya bedelinden zimmeti görünen iki bin altı yüz bir guruşun altı yüz bir guruştan vazgeçilerek küsur iki bin guruşun kefâleti cihetiyle altmış bir gûna kadar î'tâsını Mustafa Ağa taahhülle başkaca sened vermiş olduğu halde vermemiş olduğundan bahisle tahsilini istid'â ile kontrat varakası ve sened-i mezkûru ibraz ve ârâ etmiş ve merkûm Mustafa Ağa ledel-isticvâb sened-i mezbûru tasdik ile beraber bunu sûret-i cebriyede verdiğini ve merkûm Abdulkadir Ağa müddeî tarafından bil-ihrâç dükkân-ı mezkûr yağcı Hüseyin Efendi'ye teslim kılındığını beyan ile dükkânın seksen altı senesi kanunusanisinin birinci gününden itibaren Emin ustaya icâr olduğunu mübeyyin Hüseyin Efendi'nin bir kıt'a senedini ibrâz eylemiş ise de Abdulkadir Ağa'nın firarı cihetiyle mezkûr dükkân esnaf loncası marifetiyle kanunusani on beşinden mutasarrıfına bil-teslim mutasarrıfı tarafından Nikola ve Yorgi'ye icâr olduğunu sâlifül beyan kontrat senedi zîrinde muharrer ve esnaf kethüdası tarafından mahtûm şerhten anlaşılmış ve Mustafa Ağa'dan istenilen akça ise Abdulkadir Ağa'nın tarafından kontratın âhire

cirosuna kadar mürur eden eyyamin kirasıyla demirbaş olan eşyanın noksanı bedeli olduğu indel-tetkik tebeyyün etmiş olduğundan zikrolunan iki bin guruşun sened ve kefaleti cihetiyle Mustafa Ağa'dan tahsiline hükm olunduğunu mübeyyindir.

Mustafa Ağa'nın itiraz lâyihası mefâdı cereyan madde-i i'lâmda hikâye kılındığı sûrette olmayıp müste'cir Abdulkadir Ağa'nın adem-i idaresi cihetiyle dükkân-ı mezkûr esnafın marifeti ve Yaver Efendi'nin muvaffâkatıyla Hüseyin [196] Efendi'ye teslim ve kontratosu ciro olunmuş ve ol vakit Yaver Efendi mürur eden eyyamin ücretini istememiş olduğundan meblağ-ı müddeâ bihin kendisine ait olamayacağını mutazammındır.

Cevap lâyihası mefhumu dahi meblağ-ı mezbûr Mustafa Ağa'nın ikrâr ve senedi altında bulunduğundan itiraz-ı meşrûhesi vâhi olduğunu hâvidir.

Mustafa Ağa tarafından Karagümrüklü İlyas Bey ve Yaver Efendi cânibinden Ohannes Mardiroşyan musaddak senedlerle vekâleten 26 Rebiyûlahir sene 90 tarihinde daireye gelerek ledel-isticvâb her biri müvekkilinin lâyihası mefâdını tekrar eyledi.

Keyfiyet ledel-müzâkere mûmâileyh Yaver Efendi zikrolunan dükkânını Mustafa Ağa'nın kefâleti ve bir sene müddet ile Abdulkadir Ağa'ya icâr edip müddet-i mezbûra tekml olmaksızın Abdulkadir Ağa'nın firar etmesi cihetiyle gerek kiradan ve gerek dükkânın demirbaş eşyası noksanından tayin eden gayr-i ez tenzil iki bin guruş deyninin altmış bir gün hitâmında te'diyesine mûmâileyh Mustafa Ağa taahhülle sened verdiğini makar bulunmuş ve eğer ki icârın müddet-i bâkiyesi muahharan âhere ciro olunmuş ise de bu cironun sened-i mezkûra dokunur ciheti olamayacağı bedîhî bulunmuş olmasına nazaran merkûm Mustafa Ağa'nın itiraz-ı meşrûhesi nizâmen esbâb-ı nakziyeden olmamakla i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan yirmi guruşla üç beyaz mecdiyyenin Mustafa Ağa'ya rucû etmek üzere Yaver Efendi'den ahzına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Bursa sancağında vâki' İnegöl kazasına tâbi Maden karyeli Hacı Ali oğlu Hüseyin'in kâtili olan asker firarilerinden kayer-i mezkûreli Tokatoğlu Mustafa ile yani Kethüdaoğlu Halil haklarında icrâ olunan tetkikât-ı nizâmiye ve murâfaa-i şer'iyeyi şâmil Hüdavendigâr vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyurulan 4 Cemaziyelevvel sene 89 tarihli ve yüz doksan üç numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayet mazbatası ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı nizâmiye meâllerinde mezbûr Hüseyin seksen yedi senesi Zilhiccesinin altıncı gecesi saat üç raddelerinde hânesine gider iken Gökçeoğlu Hasan'ın hânesi civârında merkûmân Mustafa ve Halil taraflarından tüfek ve bıçak ile cerh ve katl olduğu iddiâ kılınması ve keşfettirildikte boynunun sağ tarafına kurşun ve yüzünün sağ kolunan karib

mahâline dahi kurşun parçası isabet ederek içinde kalmış ve boynunun sol tarafından bıçak ile cerh edilmiş olduğu haber verilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûmân Mustafa ve Halil fazihâ-i mezkûrede müdhâl ve malûmâtlarını inkâr etmiş iseler de mezbûr Gökçeoğlu Hasan keyifsiz olarak hânesinde yatar iken kelepelerin feryâdına uyanıp hânesinin önüne çıktığında merkûm Mustafa Hüseyin'in başından ve Halil dahi ayaklarından tutup orada vâki' fırının arkasına sürükleyerek getirdiklerini ve Poyracıoğlu İbrahim dahi akşamüzeri mütealligâtından Ayşe Hatun'un hânesine gider iken mahal-i katl olan sokakta Mustafa'nın elinde bıçak olduğu halde Halil ile beraber durmakta olduğunu gördüğü gibi avdetinde yine merkûmânı orada görmüş olduğunu ve Halil'in [197] hemşiresi olan Poyracı Veli'nin zevcesi Fatma dahi işittiği tüfeğin sedâsı üzerine pencereden baktıkta Hüseyin'in yerde yatmakta ve Mustafa'nın tüfek ile başı ucunda durmakta olduğunu görüp ol sırada karındaşı Halil dahi gelerek Mustafa'nın icbârıyla Hüseyin'in ayaklarından tutup birlikte sürüklediklerini ve Âşeroğlu İsmail ile Mustafa nam kimesneler dahi ferdâsı mezbûr Halil derdest bulunduğu esnada kendisi değirmenden gelir iken Mustafa'nın icbârı üzerine Hüseyin'in cesedini sürüklediklerini ikâr ettiğini haber vermelerine ve Halil'in hemşiresi mezbûre Fatma fâhişe makulesinden olarak Hüseyin'in mezbûreye tasallut etmesinden nâşi mezbûr Halil adâvet peyda ederek Mustafa'yı muayyen ittihâz ile çend mahdan beri birlikte gözükmekte ve Mustafa'nın mezbûrenin hânesine gidip gelmekte olduğu ve ferâdesi merkûm Mustafa firar edip silahı muâyene edilememiş ise de Halil'in tüfeğinin dolu bulunduğu tahkikât-ı vâkıadan anlaşılmasına ve merkûm Hüseyin'in kurşunların tesirinden vefat ettiği derkâr olarak Halil'in değirmenden hîn-i avdetinde yalnız bir bıçağı görülüp tüfeği olmadığı ol vakit değirmende bulunan kesândan Halil oğlu İbrahim ile Mustafa onbaşı tarafından haber verilmesine nazaran merkûm Mustafa'nın tüfek kurşunu ile mezbûr Hüseyin'i cerh ve katl ve Halil'in dahi muâvenet ettiği anlaşılmış ve merkûmların evvelce Hüseyin'i bekledikleri haber-i vâhide müstenid olması cihetiyle taammüd-i hükm kâbil olamamış olduğundan merkûm Mustafa'nın yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniyenin fıkra-i evvelisine tevfikân onbaşı ve Halil'in yüz yetmiş beşinci madde-i kanuniye mûcibince üç sene müddetle küreğe konulmaları istiş'âr kılınmıştır.

İ'lâm-ı şer'î meâli dahi asâleten ve vesâyeten müddeî ye bulunan Hatice Hatun kâtil Mustafa'nın inkârına mükârin tasaddi eylediği dâvâyı ispattan izhâr acz etmekle merkûm Hüseyin bil-muvâcehe bir nehc-i şer'î tahlif olunmanın mûcibince mezbûre Hatice dâvâ-i mezkûresiyle merkûm Hüseyin'e bilâ beyne muârazadan ba'del men' ahali-i karye üzerine lazım gelecek kassama ve diyetin rü'yeti hususunun nizâmî veçhile mahalline havalesi iktizâ eylediğini beyandan ibaret olup ancak müddeî aleyh merkûmun ismi i'lâmın bazı mahallinde Mustafa ve bazı mahallerinde Hüseyin diye muharrer olduğundan başka tahlif-i mezbûre Hatice'nin talebiyle olduğuna tarruz olmamakla sebükî noksan hallinden hâli olmamağın bu sûrette husus-ı mezkûrun şer'î şerifeye tatbikân bil-rü'ye maktul Hasan'ın beyan kılınan mahalde kâtilen bulunduğu subût bulunduğunu mezbûre Hatice Hatun dâvâyı kıyâm ettiği halde verese-i sığar için âher vasi nasibiyle men-i

ileyhül kassameden kassama dâvâsına behem hal kıyâm ettirilmesi lazım geleceği cânib fetvahaneden zuhur i'lâm-ı mezkûra iş'âr olunmuştur.

Medlûl-ı iş'âra nazaran merkûm Mustafa'nın Hüseyin'i tüfek ile cerh ve katl ve Halil'in dahi muâvenet ettiği Halil'in ma'el-te'vil vâki' olan ikrârı ve ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile mütebeyyin olup ancak emârat-ı mevcude bunlar meyânelerinde husuli rivayet olunan muâdattan nâşi bu katlin taammüden ikâ' edildiğini hükme medâr olur derecede olmadığından merkûm Mustafa'nın kâtil gayr-i taammüd itibarı emr-i zaruri bulunmuş olduğuna ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreve vaz' olunur ve yüz yetmiş [198] beşinci madde-i kanuniyede dahi muayyen kâtil olan kimsse muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunduğu mebni emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kanuniyede mürakkim kâideye ba'del tevfik merkûm Mustafa'nın madde-i evveli hükmüne ve tarih-i hapsi idüğü evrak-ı merkûmede gösterilen seksen yedi senesi Zilhiccesini dokuzuncu gününden itibaren on beş ve merkûm Halil'in iâne ve ikâmesinde yedinde bulunan bıçağı isti'mâl eylemiş olması hakkında teşdîd-i cezayı mûcib esbâbdan bulunduğundan merkûm Halil'in dahi madde-i sâniye hükmüne tatbikân ve tarih-i mezkûrdan itibaren yedi sene müddetlerle hapishane-i umumiyede küreğe konulmak üzere bâb-ı zaptiyeye i'zâm olunmaları ve zikrolunan i'lâm-ı şer'inin dahi îadesiyle fetvahâne işâreti mûcibince tebdil ve ıslah edilmesi ve evrak-ı istintâkiye mefâhiminden anlaşıldığı üzere merkûm Halil ikrâr ettiği esnada yüzbaşı Şükrü Efendi tarafından darp edildiğini söyleyip bu sözü ihbâr edenler cânibinden dahi tasdik olunmuş ve bu hareket ise kânunen mesuliyeti icap eder hâlât gayr-ı marziyyeden bulunmuş olduğundan maslahatın bu cihetince dahi tahkikât ve tetkikât-ı mukteziyenin ifâsıyla tebeyyün edecek hale göre merkûm Şükrü Efendi hakkında meclis-i idârece verilecek hükmü hâvi mazbatasının evrak-ı istintâkiye ile beraber irsâl kılınması hususlarının vilâyet-i müşarünileyhâya ve merkûmların vürûdlarında ol veçhile küreğe konulmaları cihetinin dahi Zabtiye Müşiriyet-i celilesine emr ve iş'âr ve merkûm Mustafa'nın asker firarilerinden olmasından nâşi makam-ı vâlâ-yı sersaskeriye dahi beyan-ı mâlumat buyurulmasına karar verildi.

(9 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Goloslu Kostanti Papadopulo ile Yenaki Zeyakomi? beyinde olan dâvâyıya dair divân-ı temyiz-i vilayetten ihtilâf-ı ârâ ile verilen 13 Ramazan sene 88 tarihli i'lâmın gönderildiği beyanıyla bu bâbda ne yapılmak lazım geleceği istifsârına dair Yanya vilâyetinden vârid olup temyiz-i hukuk dairesine havale olunan tahrirat ile i'lâm-ı mezbûrun temyizini müsted'i merkûm Papadopulo tarafından verilen arzuhal birleştirilerek şerâit-i temyiziye icrâ ettirildikten ve lâyiha-i itiraziyenin bir sûreti tahrirat-ı Yanya vilâyetine gönderilerek merkûm Yenaki'ye tebliğ olunduktan sonra evrak-ı mezbûre kırâat ve mütâlâa olundu.

Tarafeynin Golos kazası meclis-i deâvisinde icrâ kılınan muhâkemelerinde müddeî Yenaki merkûm Kostanti Papadopulo ile beynlerinde cereyan eden ruğan-ı zeyt âşârı şirketinden dolayı muhâsebelerinin rü'yetini dâvâ etmesi üzerine tarafeynin rızalarıyla muhasebe-i mezbûrenin rü'yeti için tayin kılınan iki nefer mümeyyizler tarafından verilen senetler yekdiğerde mübâyin görünmüş ve muahharan üçüncü nâmıyla nasb olunan mümeyyiz mümeyyizân-ı merkûmândan Tanaş Papa Yovanidi'nin vermiş olduğu senedi tasdik eylemiş olduğundan ve mezkûr musaddak senette dahi merkûm Papadopulo'nun mezbûr Yenaki'ye teslimeye borçlu görünmüş olduğu on dört bin dört yüz kırk dokuz kıyye altmış dirhem ruğan-ı zeytin beher yüz kıyyesinde bir buçuk kıyyesi cür'a ve maâdası i'lâsından olmak üzere ve kırk altı adet tehî ve müstamel tulum ile yedi yüz elli buçuk gurus lira-yı Osmani yüz on beş kurui hesabıyla merkûm Papadopulo'dan tahsiline ve iltizam bedelinden [199] beşlik akça olarak zimmeti görünen kırk sekiz bin doksan gurus ile beraber seksen iki adet lira-yı Osmani hakkında müddeî aleyhin imzasıyla olup müddeî merkûm Yenaki nezdinde bulunan açık bono senedinin müddeî aleyhe red ve teslimine ve defterlerde muharrer olan bakâya ruğan-ı zeytin hîn-i tahsillerinde derinde birisi müddeî merkûma ait olup üçü dahi müddeî aleyhin olacağına ve merkûm Papadopulo'nun rü'yet-i muhasebesine dair ârâ etmiş olduğu defterin hâricinde merkûm Yenaki tarafından altmış bir gün zarfında her ne kadar zimmet zâhire çıkarıyorsa erbâen taksim kılınacağına karar verilmiş idüğünden kanun-ı ticaretin ellinci maddesi mûcibince mevâd-ı mezkûrenin icrâ-yı lüzumuna hükm olunmuştur.

Merkûm Papadopulo hükm-i mezbûru adem-i kabul ile keyfiyetin istinâfen tetkik ve rü'yetini istid'â etmesi üzerine ol bâbda divân-ı temyiz-i vilayetçe cereyan eden muhâkemede dahi derece-i evveli i'lâmı usulüne muvafık idüğünden bahisle hükmünün tamami-i icrâsı hususuna karar verilmiştir.

Müsted'i-i temyiz-i merkûm Papadopulo'nun 10 Rebiyülevvel sene 89 tarihli lâyiha-i itiraziyesi yedi bendden ibarettir bunlardan birincisi i'lâm-ı mezbûr makam-ı vilayetten mûcibince işaretiyle tasdik olunmamış olduğunu ikincisi divân-ı temyiz-i vilayetin keyfiyeeti lüzumuna tatbikân rü'yet etmediğini üçüncüsü tarafeynin itirazatı ve ibrâz oolunan evrak meâli hikâye olunmayarak yalnız derece-i evveli i'lâmı meâline derç ile tahkik ve tetkik madde etmeksizin i'lâm-ı mezbûru ekseriyetle tasdik etmesi mugâyir-i nizam bulunduğunu dördüncüsü mezkûr i'lâm iltimas ve cebr ile mühürlettirildiği cihetle kabule şâyân olmadığını beşincisi rü'yet ve tetkiki icap eden evrakın nazar-ı tetkike alınması teklif olunduğu halde havale-i sem'-i itibar eylediğini altıncısı derece-i evveli i'lâmın kontrat vesâir evraka mugâyir idüğünü yedincisi i'lâm-ı mezbûrun nizama mugâyir olduğu müfettiş hikâm efendinin i'lâm-ı mezbûr zîrinde muharrer tahşiyesinden dahi müstebân olacağını mübeyyindir.

Müddeî aleyh vekili Aleksandır Azmiridi tarafından 10 Recep sene 89 tarihli cevap lâyihası altı maddeden ibaret olup birincisi i'lâm-ı mezbûrun makam-ı vilâyetten tasdiki icap etmeyeceğini ikincisi nakzı istid'â olunan i'lâmın hangi nizama mugâyir bulunduğu

ta'yin ve tahsis olunmadığından bunun için cevap-ı î'tâsına hâcet olmadığını üçüncüsü derece-i evveli i'lâmı yalnız mümeyyizler tarafından tanzim olunan senedi tasdikten ibaret olduğu ve usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz dokuzuncu maddesine tamamıyla tevfiğ-i hareket olunduğu cihetle bu bâbda olan itirazın dahi vâhi olduğunu dördüncüsü meclisçe vuku bulan ihtilâfatın i'lâmın hükmüne dokunur yeri bulunmadığı beşincisi mütâlaa olunmadığı lâyiha-i itiraziyede beyan olunan evrak isbât-ı müddeâyı hâvi olmayıp mühim ve bi esas şeyler olduğundan evrak-ı mezbûrenin layıkıyla mütâlaa ve tetkik olunmadığı iddiasının kabul olunamayacağını altıncısı lâyiha-i mezkûrede beyan olduğu üzere gerek mukavelenameye muhâlif olan senedâtı ve gerek evrak-ı müteferriasını tayin ve müfettiş hikâm efendinin re'yine göre i'lâmın nizama mugâyiri neden ibaret olduğu tahsis etmediğinden red olduğunu mutazammındır.

Tarafeyn daireye davet olunduktan müddeî Kostanti Papadopulo'nun vekili olup âherini tevkile me'zun bulunan karındaşı Yorgi ile müddeî aleyh Yenaki Zayokomi'nin vekili merkûm Aleksandır Azmiridi daireye gelmeleriyle yedlerinde bulunan musaddak vekâletnameleri [200] alınarak merkûm Yorgi dahi şifâhen dairede Yorgi ve Vasilyadi'yi tevkil etmekle muvâcehelerinde temyizi istid'â oluna i'lâm ve tarafeynin itiraz ve cevap lâyihaları bâ'del kırâe isticvâb olunduklarında müddeî vekili Vasilaydi divân-ı temyiz-i vilayette sebkât eden muhâkemeleri esnada vermiş olduğu lâyihasıyla kontrat senedi mündericâtı ve hîn-i muhâkemede vuku bulan ifadesinin neden ibaret idüğü ve ne cihetle haksız olduğu mezkûr i'lâmda tasrih ve beyan olunmayarak yalnız derece-i evveli i'lâmı meâlini bâ'del-hikâye hükmünü tasdik eylediği cihetle Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin on birinci maddesi mûcibince i'lâm-ı mezbûrun nakzı lazım geleceğini ve müvekkili her ne kadar merkûm Yenaki ile beynlerinde mün'akid olan şirketin direktörü ise de şerikinden tahriren emrolmadıkça bir iş yapamayacağı kontrato senedlerinde münderiç mukâveleleri icâbından olduğu mezbûr i'lâmda mestur ise de öyle bir mukâveleleri olmadığından sened-i mezkûr meâline dahi bütün bütün yanlış manâ verilmiş olduğunu ve i'lâm-ı mezbûr zîrinde muharrer olan mümeyyizlerin şerhlerinde beyan olduğu üzere i'lâmın cebren temhir olunduğunu ve böyle cebr ile temhir olunan i'lâmın kezalik bit-tabî nakz olunması lazım geleceğini ifade ve merkûm Aleksandır dahi divân-ı temyiz-i vilayette cereyan eden muhâkemelerinde bil-cümle evrak rü'yet ve mütâlaa olunduktan sonra ekseriyetle i'lâm tanzim kılınacağını ve bunu sûret-i resmîyede ispat edeceğigibi i'lâmda mümeyyizlerin setenceleri? ve derece-i evveli i'lâmı meâlleri hikâye olduğu cihetle bu bâbda tarafeynin ifâdesinin derç olunması icap etmeyeceğini ve merkûmun kontrato senedine yanlış manâ verildiği hakkında olan itirazı ise lâyihasında beyan olunmaktan başka esas maddeye mütedair olmakla istimâ'i dairenin vazifesi hâricinde olup ma' hazâ böyle yanlışlık olmadığını ve cebr maddesinin mümeyyizlere şümûl olmayıp yalnız müfettiş hikâm efendiye ait olduğunu ve her bir mazbata ve i'lâmın ekseriyet-i ârâ ile tanzim olunageldiğini beyan ile beraber mazbata-i merkûmenin nakzı takdirinde keyfiyetin mahalline havale olunmayıp diğer bir mahkemeye havalesi hususunu ilâve-i makâl etmiştir.

Bunun üzerine tarafeyn beyinde münâkid olan şirketin kontrat senedi ve mümeyyizlerin sentenceleri? ile dâvânın (Bakiyyesi sonra)

İ'lân

(İcrâ Cemiyetinden Gelen İ'lândır)

Tüccardan Nevşehirli Hacı Yovan'ın mahkeme-i ticaretin 14 Zilkade sene 88 tarihli i'lâmı mûcibince bakkal İncesulu Hrito zimmetinde alacağı olan mebâliğin tesviyesi için medyun-ı merkûmun müteveffa pederi Lazari'den arsa-i uhdesinde intikâl eden Kasımpaşa'da salkapısında vâki' sekiz hisse ekmekçi firmından bir ve keزالik sekiz hisse bir bâb kunduracı dükkânından bir ve sekiz hisse bakkal mülkünden bir hisse ki cem'an üç hisse bundan akdem mezâda verilerek on altı bin guraşa çıkmış ve şehir-i Cemaziyelahirin on altıncı günü müzâyesesi kararı verilip talebi uhdesinde icrâ-yı ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan ziyadeye talep olanların yevm-i mezkûra kadar Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâaat eylemeleri i'lân olunur.

2.17. Cerîde-i Mehâkim 17. Sayı Transkripsiyonu⁵⁰

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Cemaziyelahir	Sene	(Pazartesi)	Temmuz Rumi	Sene	Sayfa
17	18	1290		30	1289	201

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guraşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(9 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretinin Mâbadıdır)

Hîn-i istinâfta tarafeynden verilen lâyhalar ve husus-ı mebhûs-ı anhın mümeyyizlere havale olunduğu esnada tarafeynden verilen kompromeso senedi ve derece-i evveli i'lâmı nazar-ı tetkik ve mütalaadan geçirildikten sonra keyfiyet ledel-müzâkere müsted'i-i temyiz Kostanti Papadopulo'nun divân-ı temyiz i'lâmı aleyhinde gerek lâyihasında muharrer olan ve gerek vekili Yorgi Vasilyadi tarafından ber minvâl-i meşrûh şifahen dermeyân olunan itirazattan en başlıcası divân-ı temyiz i'lâmında esnâ-yı muhâkemede verilen lâyiha ve kontrato senedi mündericâtı ve hîn-i muhâkemede vukû bulan ifâdâtı neden ibaret ve ne cihetle hükümsüz idüğü tasrih ve beyan olunmaksızın yalnız derece-i evveli i'lâmı meâli ba'del hikâye hükmü tasdik kılınmış olduğundan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin on birinci maddesi mûcibince i'lâm-ı mezbûrun nakzı lazım geleceği maddesi olup vâkıan i'lâm-ı mezbûrda derece-i evveli kararı hikâye olunduktan sonra işbu kararın muvafık-ı usul olduğuna karar verildiği mürakkim

⁵⁰ CM., Nr. 17, H. 18 Cemaziyelahir 1290/M. 13 Ağustos 1873.

bulunmuş ise de karar-ı mezkûrun ne cihetle usulüne muvafık olduğu tasrih ve beyan kılınmamış ve tarafeynden alınan evrak kırâat olundu denildiği ve buna göre dairede mütâlâa olunan istinâf lâyihasında sekiz bend itiraz görüldüğü halde işbu itirazın red veya kabul olunduğu dahi i'âm-ı mezbûrda gösterilmemiş olduğuna ve işbu usul ise usul-i muhakemeye külliyyen mugâyir bulunduğuna binâen mebhûs-ı anha olan divân-ı temyiz-i vilayet i'âmı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci maddesi mûcibince nakz edilmiş ve binâberin itirazat-ı sâirenin tetkikine hâcet kalmamış olmağın keyfiyet-i menkûziyeti nizamname-i mezkûrun altmış dokuzuncu maddesi mantığınca kaydı bâlâsına şerh verilmesi ve bir de i'âm-ı sâlifüzzikrin zîri dört âzâ tarafından tahtim ve re's efendi ile diğer iki nefer âzâ cânibinden muhâlif rey tahşiye kılınmış ve şu sûretle i'âm-ı mezkûrun hükmünce ittihâd-ı ârâ hâsıl olamamış iken metn-i [202] i'âmda derece-i evveli hükmünün tasdikine ittifak-ı ârâ ile karar verildiği tahkiye ve ityân olunmuş ve bu ise pek çok bir dikkatsizlik eseri olarak hâlâ ve maslahat-ı mesuliyet-i kanuniyeyi davet eder ahvâlınden olmasıyla ba'demâ bu gibi hâlâtın vukua getirilmemesine mütemadiyen dikkat ve itina olunmasının divân-ı temyize tavsiye ve tenbih kılınması hususlarının Yanya vilayetine iş'âr buyurulmasına ve müddeî aleyh vekili Aleksandri divân-ı temyiz-i vilayet i'âmının nakzı takdirinde keyfiyetin mahalline havale olunmayıp diğer bir mahkemeye havalesini esnâ-yı muhâkemede beyan eylediğinden bu bâbda bir sebep kanunu ityânına muktedir olup olmadığı kendisinden suâl olunmak üzere diğer taraf vekili ile beraber daireye getirtilerek keyfiyet kendisine tefhim olunduğunu muakkib müddeî vekili Yorgi Vasilyadi dâvânın Dersââdetçe istinâfen rü'yeti keyfiyetine muvâfakat eylediğini söylemiş ve mahkeme-i temyiz'in hükmünü nakz eylediği i'âmın hâvi olduğu dâvâyı ya ol i'âmı veren mahkeme-i istinâfiyeye veyahut bir mahkeme-i istinâfiyeye havale ile rü'yet ettirmesi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin mukaddeması mantığınca mücâz bulunmuş olduğundan dâvâ mebhûs-ı anhanın dahi usul ve kâidesi veçhile istinâf rü'yet ve tetkik zımnında Dersââdet mahkeme-i istinâfiyesine havale olunmasına ve i'âm ve tebliğ harcı olan iki yüz yirmi guruşla üç adet beyaz mecidiyenin ba'dehu haksız çıkan tarafâ rucû etmek üzere evvel emirde merkûm Kostanti Papadopulo'dan alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyn vekillerine tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Ankara'da taşçı Kostantin ve Nikola ve İstapan ve Yani ve diğer İstapan nam kimesneler ile Beynam karyesi ahalisinden Topçuoğlu Mustafa beyinde olan dâvâya dair divân-ı temyiz-i vilayetten verilen mazbatanın temyizi istid'â ve evrak-ı müteferriası Ankara vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye ba's ve esrâ olunmakla temyiz-i hukuk dairesinde mütâlâa olundu.

Mazbata-i mezkûre 24 Muharrem sene 90 tarihiyle müverrah olup hülâsa-i meâli merkûm Kostantin ve refİKasının inşâ eyledikleri ebniyeden dolayı Mustafa'dan matlûbları olan

on bin guruşun tahsilini dâvâ eylemeleri üzerine ebniye-i mezkûre keşfettirildikte beş bin dokuz yüz guruş masrafla vücuda geleceği anlaşılarak meblağ-ı mezbûrun tahsiline gıyaben hükm ve i'âm olunmuş ise de merkûm Mustafa müddet-i nizamiyesi zarfında itiraz aliyyel hükm etmekle tarafeyn hükm gıyâbından evvel bulundukları hâle ircâ ettirilerek ol bâbda icrâ olunan muhâkemede merkûmun yalnız bin dört yüz guruş deyni görüldüğünden meblağ-ı mezbûrun kendisinden bil-tahsil merkûmuna î'tâsına karar verildiğini mutazammın bulunmuştur.

Merkûm Kostantin ve refikasının vekili Gümüşgerdanoğlu Mihalaki mühriyle mahtum itiraznamede divân-ı temyiz-i vilayette merkûm Mustafa'nın itiraz aliyyel hükm arzuhalı üzerine tarafeyn hükm-i gıyâbından evvel bulundukları hâle rucû ettirilmiş ise de bu işte tarafeynin divân-ı temyize celp olunmaması muhakemeye hâcet görülememesinden neş'et eylediği ve muhakemeye davet olunup da gelmeyenlerin itiraz aliyyel hülm istid'âsına nizâmen hakkı olabilir ise de böyle adem-i lüzuma mebni hiç davet olunmayanlar hakkında verilen hükümler gıyâbi ad olunamayacağı [203] cihetle merkûm Mustafa'nın itiraz aliyyel hükm istid'âsına hakkı olmadığı ve gıyâbi farz olunsa bile merkûm Mustafa haps olunup hapsi ise nizamen icrâdan ma'dûd idüğünden bu hâle göre hak itiraz-ı sâkıt olduğu ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci ve üçüncü maddeleri mûcibince keyfiyetin temyizen rü'yeti beyan olunmuştur.

Keyfiyet ledel tezekkür vekil-i merkûm Mihalaki adem-i lüzuma mebni mahkemeye hiç davet olunmayanlar hakkında verilen hükümler gıyâbi ad olunamayacağını ve gıyâbi farz olunsa bile merkûm Mustafa icrâ için haps olunduğundan hak itiraz-ı sâkıt olduğunu dermeyân eylemiş ise de mahkemeye davet olunup da gelmeyenlerin veyahut gelip de muhâkeme ve mücâvebeden imtinâ edenlerin itiraz aliyyel hükme salâhiyeti olduğu usul-i muhâkeme nizamnamesinde musarrih olmasına nazaran hiç davet olunmayanların itirazına hakkı evleviyette kalacağı misillü eğerki merkûm Mustafa hükm-i gıyâbının icrâsı için haps olunmuş ise de hükm-i mezkûrun kendisine tebliğ kılınmaksızın haps olunduğu ve hapsinin üçüncü günü itiraz aliyyel hükm istid'âsını î'tâ eylediği mazbata-i mezbûre mündericâtından anlaşılıp gıyaben verilen hükmün mahkûma tebliğ tarihinden itibaren on beş gün mürur etmedikçe icrâsı câiz olamayacağı usul-i muhâkeme nizamnamesinin yetmiş birinci maddesinde musarrih olmak hasebiyle tebliğden evvel vukû bulan haps dahi icrâ ad olunamayacağından zikrolunan iki itiraz mecruh olup ancak Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci ve üçüncü maddeleri mûcibince keyfiyetin temyizen rü'yeti mezkûr itiraznâmede muharrer olarak mezbûr ikinci maddenin ikinci fıkrası hükmünce bir mahkemenin salâhiyeti ve mezuniyet-i nizâmiyesi hâricinde bir iş rü'yet etmesi nakzı mûcib esbâbdan bulunduğundan ve divân-ı temyiz-i vilâyet bu işi bidâyeten rü'yet ve hükm edip divân-ı mezkûr ise yalnız istinâfen rü'yet-i dâvâya memûr bulunduğu halde bidâyeten dâvâ rü'yet ve hükm eylemesi salâhiyeti hâricinde görüldüğünden mezkûr ikinci fıkra mûcibince mazbata-i mezbûre nakz edilmiş olmasıyla keyfiyet-i menkûziyeti kaydı bâlâsına şerh verdirildikten sonra işin mahalli meclis-i temyiz mûceddeden ve bidâyeten rü'yet ettirilmesi ve oradan verilecek hükme

ahd-ı tarafeynden itiraz vukûk bulduğu halde ol vakit divân-ı temyiz-i vilayette istinâf olunması hususlarının vilayet-i müşarünileyhaya bildirilmesine ve bir de mahallince vekil-i merkûm Mihalaki'nin itiraznâmesi merkûm Mustafa'ya tebliğ olunarak ondan cevap lâyihası alındıktan sonra takımıyla evrakın irsâli nizâmı iktizâsından olduğu halde lâyiha-i cevabiye alınmaksızın evrak gönderilmiş ve binâberin müddeî aleyhin cevabı istimâ olunmamış ise de ânifa beyan olduğu veçhile divân-ı temyiz-i vilâyet vazifesi hâricinde işe bakmış olduğu cihetle tarafeyn celp ve muhâkeme olunsu bile yine mezkûr mazbatanın nakzı emr-i tabii olup binâenlayh tarafeynin celp ve isticvâbından sarf-ı nazar kılınmış olmakla ba'de zîn bu misillü deâviye müteallik evrakın nizâmı dairesinde olarak irsâl olunması ve giyâbi i'lâmlar mahkûm olan tarafa usulü veçhile bizzat tebliğ kılınmaksızın ve tebliğden on beş gün mürur etmeksizin mahkûmun haps ve tazyik ettirilmesi ve işbu i'lâmın harcı olan beş adet beyaz yirmilik mecdiye ile tebliğ harcı bulunan üç mecdiyenin ileride haksız çıkacak tarafa rucû olmak üzere [204] merkûm Kostantin ve refikasından bil-tahsil Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye veznesine irsâl oluması hususlarının vilayet-i müşâruhileyhâya yazılacak tahrirata derç ve ilave edilmesine karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Girit vilâyeti divân-ı temyizinden 8 Safer sene 89 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'i Kandiyeli Yovani Melisidi nam kimesnenin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye verdiği 9 Cemaziyelevvel sene 89 tarihli arzuhal evrak-ı müteferriâsıyla birleştirilerek temyiz-i hukuk dairesinde mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli merkûm Yovani'nin müteveffa Çelebiağa'da olan matlubuna mukâbil merkûmun vefatından sonra sekvestro eylediği emlakından istifâsı matluba salâhiyeti olduğuna Kandiye ticaret mahkemesinden hükm ve i'lâm olunmuş ise de sâir alacaklılar tarafından vukû bulan iddiâ üzerine keyfiyet Ticaret Nezaret-i celilesinden bil-istifsâr cevaben vârid olan tahriratta bir dâyinin alacağı kanun-ı ticarete imtiyazlı ad olunan matlûbâtta olmadığı ve medyûnun başka eşhâsa dahi deyni bulunduğu halde dâyin-i merkûmun icrâ ettiği sekvestro mülâbesesiyle alacağı imtiyazlar olamayıp sâir eshâb-ı matlûb ile beraber müteveffânın terekesi mürâcaat etmesi lazım geleceği izbâr buyrulmuş olduğu gibi tahrirat-ı mezbûrenin vürûdundan evvel icrâ olunan sekvestrolara dair verilen i'lâmât hakkında ne veçhile muâmele olunmak lazım geleceği meclis-i idâreden ledel-istifsâr bunlardan taht-ı sekvestroya alınıp satılmış ve akçası bil tahsil emanet sûretiyle kalmış olan emlak hakkında i'lâmâtın hükmü icrâ olunmuş demek olacağından muâmelât-ı mukteziyesi ne ise icrâ ve ikmâl olunarak cevap-ı mezkûrun vürûdundan evvel veyahut vürudu sırasında icrâ olunup bir illete mebni mevkufl kalmış olan sekvestrolar hakkında tahrirat-ı mezbûre hükmüne tevfiân muâmele olunması sûreyi kararlaştırılmış idüğüne ve merkûm Yovani yedinde bulunan i'lâm hakkında bir gûna muâmele-i icrâiye vukû bulunduğu mahkeme-i mezbûre i'lâmından münfehim

olduğuna binâen i'lâm-ı mezkûrun feshine ve fakat i'lâm-ı mezkûr merkûm Yovani'ye tebliğ olunmamış ise kendisine tebliğ olunarak müddet-i nizâmiyesi zarfında istediği halde icap eden mahkemede istinâf-ı dâvâ eylemeye hak ve salâhiyeti bulunmasına karar verildiğini mübeyyindir.

Merkûm Yovani'nin 2 Eylül sene 88 tarihli itiraz lâyihası yedi fıkradan ibarettir birincisi Kandiye ticaret mahkemesinin i'lâmı nizâmî dairesinde olarak ne müteveffânın veresesi tarafından ve ne de sâir eshâb-ı matlûb cânibinden istinâf olunmadığından hükmünün bâkî olmak lazım geleceğini şamildir ikincisi sekvestro olunan emlakın i'lâm-ı mezbûr mûcibince müzâyedesi icrâ olunduktan baika talebi uhdesine ferağının dahi tasdik kılındığını muhtardır üçüncüsü kendisinin emlak-ı mezkûreyi hepsinden evvel sekvestro ettiğini sâir eshâb-ı matlûb mu'teref oldukları gibi müteveffânın veresesi dahi sekvestro nâmesini kabul ve tasdik ederek emlak-ı mezbûrede olan hisse-i irsiyelerinden vazgeçmiş olduklarını hâkidir dördüncüsü tahrirat-ı mebhûs-ı anhâ yedinde bulunan i'lâmın tarihinden sonra vârid olduğundan hükmünün şümulü olamayacağını mübeyyindir. Beşincisi tahrirat-ı mezkûrenin i'lâmından sonra dahi bu misillü sekvestroların icrâ eylemekte olduğunu mutazammındır altıncısı ve yedincisi i'lâm-ı mezkûr aleyhine nizâmı [205] veçhile bir gûna itiraz vukû bulmadığı halde divân-ı temyizden feshi muhâlif-i kanun olduğundan divân-ı mezkûr i'lâmının nakzı istid'âsından ibarettir.

Merkûm Yovani'nin emlak-ı mebhûs-ı anhâyı sekvestro etmeye salâhiyeti olduğuna dair mahkeme-i mezbûreden evvelce bir gûna i'lâm olup olmadığı Girit vilayetinden ledel-isti'lâm vârid olan 28 Safer sene 90 tarihli tahrirat-ı cevâbiyede öyle bir i'lâm olmadığı izbâr kılınmıştır.

Keyfiyet ledel-müzâkere mâr'ül-beyan divân-ı temyiz-i vilayet i'lâmının tarafeyn usulüne tevfikân divân-ı mezbûra celb ve muhâkeme olunmaksızın tanzim ve î'tâ kılındığı mütalaasından anlaşıldığı misillü bu hususta hangi taraftan istinâf istid'âsı verildiğine dair metninde bir işaret dahi görülemeyip bu ise mugâyir-i nizâm bulunduğundan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci maddesi mûcibince i'lâm-ı mezkûr nakz olunmakla keyfiyet-i menkûziyeti nizamname-i mezkûrun altmış dokuzuncu maddesi mûcibince kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra dâvâ-i mebhûs-ı anhânın usul ve nizâmî dairesinde yeniden divân-ı temyiz-i vilayette rû'yet olunması ve şu kadar ki duyûnu emlakı kıymetinden mütecâviz olan medyûnların uhdesinde bulunan emlak ve envâlin fûruhtuyla dâyinlerine garâmete î'tâsı ve eğer dâyinlerin birinin alacağı rehin bey'î bil-vefâ vesâir bu gibi sûretlerden biriyle temin olunmuş ise ol alacağın duyûn-ı vesaireden imtiyazlı ad olunması nizâmı iktizasından olup yoksa sekvestro yani hacir-i usul ve nizâmı dairesinde olarak icrâ olunmuş olsa bile müstecvib imtiyaz olamayacağı gibi alacağı mukâbilinde medyunun emlakını hacirden müddet-i muayenesi zarfında dâvâya kıyâm eder vesâir eshâb-ı matlûb mutâlebe-i hukuka kıyâm etmeksizin emlak mahcûreyi fûruht ettirir ise ol halde esmânından istifâ-yı hukuk edebilmesi mücâz olduğuna ve merkûm Yovani müteveffâ-yı merkûmda olan alacağına

mukâbil sekvestro eylediği emlakın fûruhtuna kıyâm eylediği sırada Hacıoğlu Arif ile iki nefer refikasının kefaletleriyle müteveffâ-yı merkûmun eytâm ve islâm sandığına olan deyninden dolayı emlak- merkûma kefilen merkûmân taraflarından dahi sekvestro olduğu anlaşıldığına binâen burasının kâide-i meşrûheye tevfiğ ve müteveffâ-yı merkûmun veresesi müverrislerinin terekesine vaz'-ı yed etmedikleri müsted'i Yovani'nin âhirini dahi tevkile mezun vekili Hristofor ve Kiraki tarafından bir kıt'a sened-i musaddakla tevkil olunan Derderof nam kimense tarafından ifade kılınmasına nazaran merkûm Yovani müteveffâ-yı merkûmun sâir dâyinleri hazır olduğu halde bervech-i meşrûh keyfiyetin divân-ı temyiz-i vilayette rû'yet ve tetkik edilmesi hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya iş'âr buyurulmasına ve i'lâm ve tebliğ harcı bulunan sekiz beyaz mecdiyyenin ileride haksız çıkacak tarafa rucû etmek üzere merkûm Yovani'den alınmasına karar verilerek sûret-i karar merkûma tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Yovanaki Andonyadi'nin Antobto? İstavridi ile beynlerinde olan dâvâdan dolayı Üsküdar hukuk dairesinden 27 Şevval sene 89 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'i î'tâ eylediği arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyhalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

Üsküdar hukuk dairesinde tarafeynin cereyan eden muhâkemelerinde merkûm İstavridi Yovanaki Andonyadi'nin [206] Galata'da mutasarrıf olduğu bir bâb mağaza kendinin delâlet ve marifetiyle Miçacı? karındaşlara icâr olduğu halde delâliyesinin kendisine verileceği hakkında Yovanaki'den bir kıt'a sened almış ve mezkûr mağazayı ol veçhile icâr etmiş olduğundan bahisle dokuz lira delâliyenin tahsilini istid'â etmiştir merkûm Yovanaki cevabında mezkûr mağaza Miçacı karındaşlara icâr olunmuş ve kendisi bervech-i muharrer müddeî ye sened vermiş ise de merkûm Miçacı karındaşlar zaten mağazanın müste'cirleri olduğundan delâliye vermeyeceğini beyan ve enbâ eylemiştir bunun üzerine mezkûr sened ledel-mütâlâa yani Andonyadi imzasıyla mümzi olup metninde Galata'da Yüksek Kaldırım'da mutasarrıf olduğu bir bâb dükkânı Miçacı karındaşlara icâr ile muâmelat-ı icâriyesini ikmâl ettiği halde İstavri'ye nizamen lazım gelen delâliyeyi î'tâ edeceği muharrer bulunduğu ve eğer ki müddeî aleyhin âhiren tevkil eylediği usta Simon evvel emirde İstavridi delâl olduğunu ispat etmeyeceği kendisinin muhakemeye girişmeyeceğini ifade ve inbâ etmiş ise de müvekkilinin evvelce mahkemeye vürudunda dâvâyı tasdik ile beraber yalnız müste'cir eski müste'cir olduğundan delâliye vermeyeceğini söyleyip bu ifadesi senedde muharrer taahhüdünü ipatlı edemeyeceğine ve bu makûle delâliyenin binde yirmi gurusu olduğu dellâllar kethüdâsı tarafından bâ ilm-ü haber beyan kılındığına mebni bedel-i icâr olan dört yüz elli liranın binde yirmi gurusu hesabıyla delâliyesiolan dokuz liranın tahsiline hükm olunmuştur.

Merkûm Yovanaki Andonyadi'nin 20 Zilhicce sene 89 tarihli lâyiha-i itiraziyesi iki bendden ibarettir birincisi merkûm İstavridi'ye eğer ki mezkûr senedi vermiş ise de şu

sûrette bazı esbâb-ı zaruriye neş'et etmiş ve mağaza dahi diğer bir dellâl vasıtasıyla icâr olunmuş idüğünden Üsküdar hukuk dairesinde buraları beyan olunmazdan evvel İstavri'nin dellâl sınıfında bulunduğu ispat eylemedikçe icrâ-yı muhakemeye muvâfakat edemeyeceğini iddia etmiş ve bunun üzerine muhâkeme ve mücâvebeden imtinâ eylediği beyanıyla gıyâbi hükm î'tâsı lazımeden bulunmuşken berveci-i muharrer î'lâm keyfiyet olunması usul-i muhakemeye mugâyir olduğunu mütebeyyindir ikincisi rûsum-ı delâliye'yi ifâ etmeyenlere ücret-i delâliye î'tâsı iktizâ etmeyeceği gibi Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin beş yüz altmış üçüncü maddesi mantığınca bu bâbda ücret iddiâsını ve berveci-i muharrer mezkûr mağaza âhie marifetiyle icâr olduğundan yine Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin beş yüz yetmiş yedinci maddesi mücibince keza'lik dâvâya merkûm İstavri'nin hak ve salâhiyeti bulunmadığı mutazammındır.

Müddeî aleyh İstavri'nin 19 Muharrem sene 90 tarihli cevap lâyihasında dahi meblağ-ı müddeâyâ ba'del-hükm ahz edilmiş ve itirazat-ı mesrûde sem'ül-tedârik makâlatından ibaret bulunmuş olduğundan bahisle î'lâm-ı mezkûrun tasdiki ve masarifatıyla zarar ve ziyan tazmini iş'âr kılınmıştır.

Tarafeyn daireye davet olundukta merkûm Yovanaki ile İstavridi bizzat gelerek merkûm Yovanaki tarafından dairede Şükrü Efendi'yi tevkil eylemiş olduğundan ledel-isticvâb her biri lâyihası mündericâtını tekrar etmiştir.

Keyfiyet ledel-müzâkere merkûm Yovanaki'nin İstavridi'yi dellâl tanıyıp merkûma delâliye î'tâsını taahhüd eylediği senediyle muhakkık bulunmuş ve mağazanın Miçacı karındaşlara İstavri'nin delâlet ve vesâtetiyle icâr olduğunu tasdik ettiği î'lâm-ı mezkûr meâlinde müstefâd olmuş olduğundan ve öyle bir senedi meydana ve mağazanın İstavri vesâtetiyle icâr olduğu kendisinin tasdik [207] ve ikrârı tahannünde iki İstavri'nin dellâl olduğu ispat olunmadıkça muhakemeye girişilmeyeceği hakkında olan iddiâ-ı mecrûhenin muhâkeme ve mücâvebeden imtinâ-i adile hükm-i gıyâbi î'tâsına mahkemenin nizamı mecburiyeti olmadığından bu bâbda olan birinci itirazı vâhi bulunduğu gibi Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'den bahs ve beyan eylediği beş yüz altmış üçüncü maddede ücret-i mukâvele edilmeyerek bir şahıs bir kimsenin talebi üzerine ol kimse hizmet ettikte ücret ile hizmet eder makûleden ise ecr-i misil olur değil ise bir şey alamaz ve beş yüz yetmiş yedinci maddede dahi bir dellâl bir malı gezdirip de satamasa badehu sahibi sattıkta ol dellâl ücret alamaz ve diğer dellâl sattığı takdirde ücret-i delâliye'yi kâmilan ikinci dellâl olup evvelkisi bir şey alamaz diye mestur olmasına ve kendisi İstavridi'ye ücret-i delâliye î'tâsını sened ile taahhüd edip mağazanın İstavridi vasıtasıyla icâr olduğunu dahi tasdik etmesine nazaran mevâd-ı mezkûreye istinaden dermeyân eylediği ikinci itiraz dahi nâbecâ görünmüş olmakla î'lâm-ı mezkûrun tasdikine ve î'lâm ve tebliğ harcı olan dokuz gurus ile üç adet beyaz mecidîyenin Yovanaki'ye mürâcatt etmek üzere İstavri'den alınmasına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Yaldızcı Havendin ile tahsildar Tros beyninde olan hane dâvâsına dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen 10 Ramazan sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'i merkûm Havendin tarafından i'tâ olunan 8 Zilkade sene 89 tarihli arzuhal tarafeyn lâyhalarıyla birleştirilerek mütâlaa olundu.

Temyizi istid'â olunan i'lâmın mündericâtına nazaran derece-i evveli mahkemesinde icrâ olunan muhâkemelerinde merkûm Tros şehri yüz guruş kira ile bilâ kontrat Havendin'e icâr eylediği haneden merkûmun icrâcıyla beraber seksen yedi senesi Şubat gâyetine kadar işlemiş olan dört aylık dört yüz guruş icârenin tahsilini istid'â etmiştir buna cevaben merkûm Havendin dahi mezkûr hane kendi malı iken yirmi bin guruş deynine mukâbil muvâza'aten Tros'a fâriğ ve muvâza'aya dair alınan senedin muahharan zâyi olduğu ve mâh be mâh verdiği yüz guruş dahi zikrolunan yirmi bin guruşun güzeştesi olup tarih-i mezkûra kadar dört aylık fâiz olarak dört yüz guruş deyni kaldığını bil-beyan hane-i mezkûru tahliye edemeyeceğini ifade eylemiştir bunun üzerine mezkûr hanenin Tros nezdinde bulunan vakıf senedi ledel-muâyene hanenin yedi hisse itibarıyla üç hissesi merkûm Havendin ve dört hissesi zevcesi Nikdar hatun uhdelinde olduğu halde zevcân-ı merkûmân Nikdar ve Havendin mezkûr haneyi selh-i Safer sene 280 tarihinde ırgat başı oğlu terzi Kalost zevcesi Maryeme ve mezbûre dahi 8 Rebiyüllahir sene 83 tarihinde vefatı vukuuyla mezkûr hane Bedros ve Bogos nam sagîr evladına intikâl ettikten sonra Tros mezkûr haneyi bil-vesâye Ethem Ağa'ya ve merkûm Ethem Ağa dahi der'akab merkûm Tros'a katiyen ve Tros dahi zagîrân-ı merkûmâna vefâ-i ferağ eyledikleri anlaşılmış ve merkûm Havendin iddâ ettiği muvâza'aya dair hiçbir gûna evrak-ı ârâ edememiş olmasına mebnî işbu muvâza'a iddiâsı şâyân-ı istimâ olmayıp zikrolunan hanenin tahliyesiyle merkûm Tros'a teslimi ve tarih-i tahliyeeye kadar işleyecek kiranın şehri yüz guruş hesabıyla taht-ı [208] itirafında olan dört yüz guruşla beraber merkûm Havendin'den tahsili hususlarına hükm olunmuştur merkûm Havendin hükm-i mezbûru kabul etmeyip istinâf ettiğiinden keyfiyet mahkeme-i istinâfiyede bil-rü'ye merkûmun gerek lâyihasında muharrer itirazâtı ve gerek icrâ kılınan muhâkeme esnasında şifahen serd eylediği ifâdatı mezkûr haneyi mukaddemâ Maryeme ferâğı ve muahharan merkûmenin dahi müstenif-i ileyhin zevcesi Kulyanu'ya vâki' olan ferâğı zâhirde kat' ise de hakikatte kat'i olmayıp vefa olduğunu iddiadan ibaret bulunarak ancak işbu ferâğların vefa olduğunu nâtık bir sened ibrâz edemediği cihetle iddiâ-yı vâki'i şâyân kabul görülemeyip derece-i evveli i'lâmı tasdik olunmuştur müsted'i-i temyiz Havendin vekili İsmail Hakkı Efendi'nin lâyiha-i itiraziyesinde mahkeme-i istinâfiyeye verilen lâyihada muharrer itirazat ile şifahen vukû bulan ifâdat tekrar olunduktan sonra mukaddemâ indel-muhâkeme zâyi eylediği beyan olunan muvâza'a senedinin buna göre ele geçirilmiş olduğundan bahisle mahkeme-i istinâfiye i'lâmının nakzı lazım geleceği iddâ olunmuştur.

Merkûm Tros'un vekili Covanni imzasıyla verilen lâyiha-i cevabiyenin medlûlu mezkûr lâyiha-i itiraziye mündericâtının vâhi ve bi esas idüğünden bahisle i'lâm-ı mezkûrun tasdiki talebini muhtevi bulunmuştur.

Tarafeyn daireye celb olunduktan müddeî Havend'in ile müddeî aleyh Tros'un bâ sened-i musaddak vekili Covanni Afker gelmiş ve merkûm Havendin tarafından Agop nam kimesneyi dairede tevkil eylemiş olduğundan i'lâm ile lâyhalar muvâcehelerinde ba'del-kırâa sûret-i iddiâ ve ifadeleri suâl olunduktan müddeî vekili Agop muvâza'aya dair olan senedin zâyi olduğu eğer ki gerek derece-i evveli ve gerek mahkeme-i istinâfiyede beyan olunmuş ise de buna göre müvekkilinin zevcesi Nikdar Hatun'un vukû-ı vefatıyla mezbûrenin nezdinde bulunan sandık derûnunda zuhur eylediğini ifade ve sened-i mezkûru tercümesiyle beraber ârâ etmekle ledel-mütâlâa hülâsa-i meâli hanenin vefâ-i ferâğ olduğunu mübeyyin bulunmuş işbu senedin sonradan musanna' sahte bir şey olduğu ve derûnunda muharrer Tros zevcesi Kulyanu imzası zîrindeki istavroz işareti müvekkilinin zevcesi Kulyanu'nun olmadığı ve mezbûre okuma ve yazma bildiği cihetle istavroz vaz' etmeyip kendi imzasını vaz' eyleyeceğinden sened-i mezkûrun ber veçhile kabul edilemeyeceği diğer taraf vekili Covanni Afker cânibinden serd ve ityân kılınmıştır.

İcabı ledel-müzakere müsted'i-i temyiz Havendin netice-i iddiâsı mukaddema indel-muhâkeme zâyi eylediği beyan olunan muvâza'a senedinin geçinde vefat eden zevcesi Nikdar Hatun'un nezdinde bulunan sandık derûnunda zuhur eylediği beyanıyla mahkeme-i istinâfiye i'lâmının nakzı talebinden ibaret bulunmuş ise de işbu iddia mûcib-i nakz olur esbâb-ı kanuniyeden olmayıp fakat iâde-i muhâkemeyi müstecvib ve iâde-i muhâkeme dahi mahkeme-i istinâfiyeye âit olacağından şerâit-i lâzimesinin icrâsıyla keyfiyetin mahkeme-i istinâfiyeye havalesine ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecdidiyenin ileride haksız çıkacak tarafa rucû etmek üzere evvel emirde merkûm Tros'tan alınmasına karar verilerek sûret-i kararın tefhimi için tarafeyne iki defa celb pusulası gönderildiği ve iki taraf mezkûr pusulaları imza eyledikleri halde müddeî aleyh Tros daireye gelerek müddeî Havend'in ne kendisi ve ne de vekili gelmediğinden sûret-i karar yalnız Tros'a tefhim kılındı.

[209] (Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Tophane'de sâkin kasap Panayot ve Yorgi ve Kısti ile Niko Dordofi? beyrinde olan dükkân münâzaasına dair istinâf mahkemesinden 24 Şevval sene 89 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'i-i merkûm Niko'nun vermiş olduğu arzuhal 22 Zilkade sene 89 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla evrak-ı müteferriâsıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli münâzaunfih olan gediğinin yüz yirmi akça itibarıyla kırk akçası Panayot ve Yorgi ve Kısti ve kırk akçası merkûm Niko ve kırk akçası kayıp olan Nikola uhdesinde olup dükkân-ı mezkûrda mehâbeten bir sene merkûmun Panayot ve Yorgi ve Kısti'nin ve iki sene kendi tarafından bil-asâle ve kayıp Nikola cânibinden bil-vekâle Niko'nun ikâmet etmeleri zımnında mukaddema beynlerinde akd-i mukâvele olunmuş ve mûcibince Panayot ve Yorgi ve Kısti bir sene andan sonra Niko iki sene ikâmet etmiş olduğundan mezkûr dükkânın Niko'dan nez'ile merkûmuna teslim olunmasına Beyoğlu bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden hükm ve i'lâm olunmuş ise

de mahkeme-i istinâfiyede icrâ olunan muhâkemat ve tetkikânın neticesinde mukâvele-i mebhûs-ı anhanın yalnız üç sene için olduğu lonca defterinden getirtilen kaydı ile lonca raportundan münfehim olduktan başka mukâvele-i mezkûrenin akdinden evvel hissedarlardan Hris beş nefer sagîr ve kebir evladını terk ederek vefat eylediği ve bunlardan kebir olanların kendileri veya vekilleri ve sagîr bulunanların vasileri hîn-i mukâvelede mevcut bulunmadığı tarafeynin ifadesiyle mukâvele kaydı zîrinde mürakkim imzadan tebeyyün eylediğine ve tarafeyn dükkân-ı mezkûr kendinde şâyân-ı hissedar oldukları vesâir hissedâran burada mevcut olmayıp içlerinde yetim dahi olduğu ve mezkûr gedik müstakilen mevkûfeden bulunduğu cihetlerle münâzâa-i mebhûsenin fasl ve hısmı Evkaf-ı Hümayun teftiş mahkemesine ait bulunduğuna binâen derece-i evveli i'lâmı fesh olunarak keyfiyetin mahkeme-i teftişe havalesine karar verildiğini mübeyyindir.

Niko'nun 17 Zilkade sene 89 tarihli itiraz lâyihası mündericâtı dört fıkradan ibaret olup birincisi müstenif-i ileyhin yetim bulunan hissedarların vasisi olup olmadığı tetkik olunmak ve meçhul olan hissler için esna-yı muhâkemede cânib mahlûlattan memur bulundurmak lazım gelir iken edilmemesi hilâf-ı usul olduğunu şamildir ikincisi dükkân-ı mezkûrun münâvebeten idare olunması hakkında olan münâzaanın mahkeme-i istinâfiyede görülmesi iktizâ edip buna bir karar verilmemesi mugâyir-i nizam idüğünü hâvidir üçüncüsü mahkeme-i teftişe ait olan cihet yalnız hisselerin kemmiyetini ve yetim olup olmadığını tetkikten ibaret olup cihât-ı sâirenin nizamen rü'yeti icap etmeyeceğini muhtevidir dördüncüsü i'lâm-ı mezkûr bir nizama müstenid olmadığından nakzı lüzumunu hâkidir lâyiha-i mezkûre müddeî aleyhime tebliğ olunmuş ise de lâyiha-i cevabiye verilmemiş ve tarafeyn li-eclil muhâkeme iki defa daireye davet edilmiş ise de gelmemiş olduklarından müddeî nin itiraznamesiyle evrak-ı mevcude üzerine keyfiyetin tetkikine ledel-ibtidâr mahkeme-i istinâfiyenin netice-i hükmü tarafeyn-ı muârazanın zikrolunan dükkân gediğinde şâyân hissedar oldukları ve hissedarlardan bazıları mevcut olup içlerinde yetim dahi olduğu ve mezkûr gedik müstegallat-ı mevkûfeden bulunduğu cihetlerle münâzaa-i mebhûsenin bil-muhâkeme fasl ve hısmı mahkeme-i teftişe ait bulunduğunu mübeyyin olup müddeî nin lâyihasında münderiç olan [210] itirazat-ı meşrûhe hükm-i mezkûrun nakzını mûcib esbâb-ı kanuniyeden görülememiş olmakla i'lâm-ı mezkûrun bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz beyaz mecidiyenin Niko'ya ait olmak üzere işbu i'lâmı isteyecek taraftan alınmasına karar verilip sûret-i karar muahharan daireye gelmiş olan Panayot ve Yorgi ve Kısı'tı'ye tefhim olundu.

(11 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Yanya vilâyeti divân-ı temyizini müsted'i Yanyalı Kosta Hristo nam kimesnenin mahallinde vermiş olduğu arzuhalin şerâir-i nizamiyesi bil-icrâ evrak-ı müteferriâsıyla

beraber Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye gönderilmekle temyiz-i hukuk dairesinde mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun netice-i mudâsı Erkirili Mehmed Kudure merkûm Kosta ve Lahoy'a mahkûmunbih olan deyni için tevfik olunmuş ise de merkûm Mehmed Kudure vermiş olduğu defterde muharrer hayvanattan başka malı olmadığından bahisle izhâr-ı iflas etmekte olup Erkiri'de diğer alacaklısı dahi bulunduğu ve mutasarrıf olduğu iki bâb menzili mukaddemâ nefî malın sûretiyle oğluna heba edip menzil-i mezkûrda bulunan eşya-yı sâirenin oğluna validesinden müverris olduğu mahalli ile bil-muhâbere icrâ olunan tetkikattan anlaşıldığına ve merkûmun iflası maddesine mahleme-i ticarete yakılamayacağına mebni merkûmun memleketine iâdesiyle meclis-i temyiz-i hukuk-ı livâda sâir dâyinleri hazır olduğu halde tetkikat-ı mükemmele bil-ifâ sâlifül-beyan hayvanattan mâada bir şeye mâlik olduğu tahakkuk eyler ise hayvanat-ı mezbûre ile beraber fûruht olunarak esmân hasılasının garâmeten dâyinlerine taksim ettirilmesi ve küsur kalacak deyninin sa'a hâline taalluk edilmesi hususuna karar verildiğini mübeyyin bulunmuştur.

Merkûm Kosta'nın 19 Nisan sene 88 tarihiyle müverrah ve sakiz bendi şâmil lâyiha-i itiraziyesiyle Mehmed Kudure'nin 19 Rebiyülahir sene 89 tarihli lâyiha-i cevabiyesi dahi ba'del-mütâlâa keyfiyet nihâde-i mevki'-i tetkik müzâkere olduktan merkûm Kosta'nın birinci itirazı husus-ı mezkûrun divân-ı temyiz-i vilayette mugâyir-i nizam olarak bidâyeten rû'yet olunması maddesi olup filhakika husus-ı mezkûrun divân-ı temyizde bidâyeten rû'yet olunduğu i'lâm-ı mezkûr mündericâtından anlaşılmış ve eğer ki vilayet nizamnamesi hükmünce vilayet divân-ı temyizleri cesîm ve ehemmiyetli dâvâları bidâyeten rû'yet-i me'zun idiyse de muahharan 14 Muharrem sene 86 tarihinde neşrolunan mehâkim nizamiye nizamnamesi mûcibince hukuka müteallik dâvâlarda olan vazifeleri istinâfa hasr edilmiş ve mebhûs-ı ahna olan i'lâm ise 18 Ramazan sene 86 tarihiyle müverrah bulunmuş olduğundan i'lâm-ı mezkûr nizamname-i mezbûrun neşrinden yani bidâyeten rû'yet-i dâvâ vazifesi alındıktan sonra verildiği anlaşıldığına mebni Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci maddesi mûcibince nakz edilmiş ve bu cihetle itirazat-ı sâirenin tetkikine mahal kalmamış olmakla i'lâm-ı mezbûrun keyfiyet-i menkuziyeti nizamname-i mezkûrun altmış dokuzuncu maddesi mantığınca kaydı bâlâsına şerh verdirildikten sonra husus-ı mebhûs-ı anın bidâyeten rû'yet olunması ve eğer Mehmed Kudure'nin emvâl ve emlakının fûruhtuna karar verilecek olur ise deyn için emvâl-i gayrimenkulenin fûruhtu hakkında olan nizamname ile Rebiyülevvel senen 79 tarihiyle [211] bâ irade-i seniyye karargir olan fikarât-ı nizamiyede münderiç mevâd ahkâmına tamamıyla tevfik muâmele edilmesi ve ol bâbda meclis-i deâvi-i kazadan verilecek hükme ahd-ı tarafeynden itiraz olunur ise usulüne tevfikân ya meclis-i temyiz-i livâda veya divân-ı temyiz- vilayette istinâfen keyfiyetin rû'yet ve tetkik ve hükme-i istinâfa dahi tard olunacak olur ise o halde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ce bit-tekrar temyizden tetkik olunmak üzere kâidesi veçhile bir tarafa iş'âr kılınması hususlarının Yanya vilayetine iş'ârına ve merkûm Kosta'nın ber minvâl-i meşrûh tetkikattan sarf-ı nazar kılınan itirazatıyla ifâdat-ı sâiresini dâvânın veçhe

muharrer üzere bidâyeten hîn-i rü'yetinde dermeyân etmesini iktizâ edeceğine ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz meciydiyenin ba'dehu haksız çıkacak tarafa rucû etmek üzere evvel emirde buraca haklı çıkan merkûm Kosta'dan alınmasına karar verildi ve sûret-i karar merkûm Kosta'nın vekili Dimitri Malyadi celb ile vekâletnamesi alındıktan sonra kendisine tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Manifaturacı Pinkanlı? Kiragos ile Hevacepaşa civarında sâkin Hazaroğlu Kirkor beyinde tekevvün eden dâvâya dair Dersaâdet bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden verilen 9 Safer sene 90 tarihli i'lâmın temyizini müsted'i-i merkûm Kiragos tarafından î'tâ olunan arzuhal ve i'lâm-ı mezkûr tarafeynin lâyhalarıyla birleştirilerek hukuk dairesine havale olunmakla hülâsa-i meâli merkûm Kirkor hasmı Kiragos karındaşıyla olan dâvâsına kendisini tevkil eylemesi üzerine bir müddet murâfaa ve muhâkeme olmuş ise de muahharan Kiragos karındaşlarıyla sulh olduğundan ücret-i vekâlet olarak kendisine î'tâsı mukâvele senedi ahkâmında bulunan otuz adet Osmanlı lirasından gayr-i ez teslim küsur kalan on beş liranın tahsillini ve bir de merkûm Kiragos umumisinden iddiâ ettiği akça taht-ı hükme alındığı takdirde yüzde yirmi vermek mukavelesiyle murâfaa ve muhakemesine kendisini tevkil etmiş ve bunun üzerine kendisi de üçüncü meclis-i ticarette muhakemeye ibtidâr etmiş ise de husus-ı mezkûra dair yedinde bulunan sened ve evrakı merkûm Kiragos ahz etmesiyle itmâm-ı muhakemeye muvafık olamadığından sebkât eden hizmeti mukâbilinde müstehak olduğu ücretiyle vâki' olan masarının alıverilmesini veyahut itmâm-ı muhâkeme ile istifâ-yı hak etmek üzere evrak-ı mezkûrenin tarafına teslim ettirilmesini dâvâ etmiş ve merkûm Kiragos biraderleriyle olan dâvâya müteallik mukâvele senedini sulhü ba'del tasdik senedin hâvi olduğu otuz liradan on beşini peşin olarak verip küsur on beş lira ile beraber husus-ı mezkûrun masarısı için yüz altmış adet Osmanlı lirası vermiş ise de ihticâca sâlih yedinde bir sened olmadığı cihetle ispattan âciz olduğunu ve emmisi Haçator'dan iddâ ettiği mebâliğ için fiľhakika müddeî yi tevkil etmiş ve bu bâbda olan deyn senedinde dahi bazı şerâit bulunmuş ise de hissedârânından birinin vukû-ı vefatı cihetle mezkûr dâvâ henüz faysal pezîr olmadığını beyan ve anhâ eylemiş olduğundan keyfiyet ledel müzâkere merkûm Kiragos müteref olduğu mukâvele senedinde mûnderiç otuz liradan hitâm muhâkemede verilmesi meşrut olan on beş liranın î'tâsını ispattan izhâr acz eylemiş ve müddeî Kirkor sulhen tesviye-i dâvâ etmiş [212] olsa dahi mezkûr on beş liranın verileceği sened-i mezkûrun cümle-i ahkâmından bulunmuş olması cihetle mezkûr on beş liranın ma fâiz Kiragos'tan tahsiline ve müddeî Kirkor'un müddeî aleyh Kiragos'un ummisi aleyhine ikâme ettiği dâvâsına kendini vekil ettiğinden dolayı iddiasında bulunduğu ücret-i vekâletin hükm olunacak mebâliğden verilmesi meşrut olduğunu ve dâvâ-yı mezkûra henüz faysal verilmeyip terk edilmiş idüğünü müteref olduğundan bu bâbda ücret istemeye ve dâvâ-i mezkûra devam edilmesi hakkında müddeî aleyh merkûmu icbâr etmeye salâhiyeti olamayacağına karar verildiğini mutazammındır.

Kiragos'un 22 Recep sene 90 tarihli itiraz lâyihasında işin sûret-i cereyanından bahisle merkûm Kirkor'u karındaşları vesaireleriyle olan dâvâları için iki kıt'a mukâvele senedi mûcibince tevkil etmiş ise de merkûmun peşin olarak kendisinden ahz ettiği ve yedinden olup hârice sandığı ve bunların hâvi olduğu yüz bu kadar Osmanlı lirasını zimmetine geçirdiği halde birinci mukaveleden bâki kalan on beş lirayı icrâ-yı hizmet ve hitâm maslahat etmeksizin üzerine hükmü ve i'lâm ettirmesi haksız olduğundan temyizden bâ rû'ye hükm-i mezkûrun ıslahıyla beraber merkûm Kirkor'un mehûzu olan liralardan ma fâiz ve masarîf tahsili ifade ve istid'â olunmuştur Kirkor'un 2 Rebiylahir sene 90 tarihli cevap lâyihasında dahi Kiragos'un lâyihasında i'lâm hükmü aleyhine kânunen kabul olunacak bir gûna itiraz görülemeyip münderiç olan sözler ise birinci hukuk dairesinde dermeyân eylediği ifâdat-ı vâhiyesinin tekrarından ibaret olduğu ve emr-i vekâleti ifâ eylediği itirafı ttahtında bulunduğu beyanıyla i'lâmın tasdik edilmesi muharrerdir.

Tarafeyn daireye istenildikte merkûm Kiragos Şükrü Efendi ile beraber ve Hazaroğlu Kirkor bizzat gelip Kiragos Şükrü Efendi'yi şifahen muhakemeye tevkil eyledikten sonra sûret-i iddiâ ve ifadeleri suâl olundukta iki taraf dahi lâyihaları meâlini tekrar etmeleriyle icabı ledel-müzâkere Kiragos'un lâyihasının fezleke-i mefâdı merkûm Kirkor yüz bu kadar Osmanlı lirasını zimmetine geçirdiği halde birinci mukaveleden bâki kalan on beş liranın tahsiline hükmü ettirmesi haksız olduğundan mezkûr liranın tahsili istid'âsından ibaret ise de mezkûr i'lâmın netice-i hükmü Kiragos'un kabul ve tasdiki tahtında bulunan mukâvelesinde münderiç otuz liradan on beşini verdiğini ispat edemediğinden ve bunun ma fâiz tahsilini mutazammın olup mezkûr yüz bu kadar lira hakkında bir gûna iddiâ ve karar sebkât etmemiş idüğünden bu halde Kiragos'un işbu ifadesş i'lâmın nakzı mûcib olamamakla bil-tasdik hükmünün icrâsına ve mezkûr yüz bu kadar lira için başkaca verdiği arzuhal birinci hukuk dairesine havale olunduğunu vekil Şükrü Efendi ifade eylediğinden Kiragos'un istediği liranın muhâkemesini rû'yet ettirmeye salâhiyeti olduğuna ve i'lâm ve tebliğ harcı olan beş gurus ile üç ve beyaz mecdiyenin Kiragos'a and olmak üzere Kirkor'dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Erzurum'da mukim Papasoğlu Yanko ile Erzurum topçu neferâtından Livanelli Hacı Mehmed beyninde tekevvün eden polîçe dâvâsına dair divân-ı istinâftan 18 Şevval sene 89 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'i merkûm Yanko'nun vekili Nikolaki [213] Filorodi tarafından î'tâ olunan 11 Zilkade sene 86 tarihli arzuhal ve lâyiha temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli merkûm Yanko bu madde hakkında Erzurum ticaret mahkemesinden verilen i'lâma bil-itiraz keyfiyetin istinâfen rû'yetini istid'â ve Hacı Mehmed'in vekili dahi husus-ı mezkûrun kâbil-i istinaf olmadığını beyan ve inbâ edip

i'lâm-ı mebhûs-ı anhin mefâdı Hacı Mehmed'in Yanko'dan iddiâ eylediği altmış adet Osmanlı lirasının ifâ olduğuna dair Yanko'nun ibrâz eylediği plançonun sahte olduğu anlaşılması üzerine meblağ-ı mezbûrun ticaret mahkemesinde depozito ettirilmesine karar verildiğini mübeyyin bulunmuş ve eğer ki bu depozito maddesinin ne esbâba binâen karar tahtına alındığı i'lâm-ı mezkûrda gösterilmiş ise de planço hakkında badehu tahkikât-ı lazıma icrâ olunmak üzere bu kararın verildiği revîş-i halden müstebân olup bu karar ise dâvânım mebni ileyhi olan planço hususu için bir gûna hükm-i ihsâs ettirmedüğinden asıl dâvâ için hükm verilmemiş demek olduğuna ve şu halde karar-ı mezkûr usul-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin yüz beşinci maddesi mûcibince kâbil-i istinâf olmadığına binâen asıl dâvânın faslından sonra istinâf olunacak olduğu takdirde ol vakit icâbına bakılmak üzere evvel emirde asıl iddiânın derece-i evveli mahkemesinde hükm-i tahtına aldırılması hususuna karar verildiğini mutazammın bulunmuştur.

Lâyiha-i itiraziyenin fezleke-i mu'dâsı dahi divân-ı istinâf i'lâmında Erzurum mahkemesinin kararı kati olmayıp a'dâdı bulunduğu cihetle keyfiyetin istinâfen rü'yet olunamayacağı ve asıl dâvânın derece-i evveli mahkemesinde hükm-i tahtına aldırılması lazım geleceği gösterilmiş ise de mahkeme-i mezbûrenin kararı kati olduğu mütalaasından müstebân olacağından i'lâm-ı mezkûrun nakzıyla keyfiyetin istinâfen rü'yeti istid'âsından ibarettir.

Keyfiyet ledel-tezekkür Erzurum ticaret mahkemesi i'lâmında planço diye ibrâz olunan varakaya basılmış olan mühür mevlüd nâmında seksen sekiz tarihli olduğu ve mezkûr plançonun Livani nam kimesneden çıkılan kambiya karşılığı olduğu metninde muharrer bulunduğu ve bunun Dersaadetten verilip de Trabzon'da tebdil edilmesi Yanko'nun desisesinden neş'et eylediği anlaşılmış olduğu beyanıyla mezkûr liralara ile yüz seksen gurusu harç-ı i'lâmının tahsiliyle mahkeme sandığında depozito edilmesine karar verildiği gösterilmiş olduğu halde bu karara bir gûna ilel ve esbâb-ı kânuniye beyan olunmamış olduğundan ve böyle ilel ve esbâbı beyan olunmayan hükümler nizamden bâtıl olarak binâberin istinâfça mahkeme-i mezkûra i'lâmının feshiyle yeniden mahallinde işin rü'yeti gösterilmek lazımeden bulunduğu halde fesh olunmaması usul-i muhakemeye muhâlif idüğünden divân-ı istinâf i'lâmı nakz edilmiş ve eğer ki merkûm Hacı Mehmed daireye celb ve isticvâb olunmamış ise de merkûmun evvelce azimet etmiş olduğu tahkik olduğu misillü esbâb-ı meşrûheden dolayı i'lâm-ı mezkûrun nakzı zaten tabii bulunduğu cihetle bu işte tarafeynin celb ve muhakemesine lüzum görülememiş olduğundan i'lâm-ı mezkûrun keyfiyet-i menkuziyetinin kaydı bâlâsına şerh verdirilmesi ve mahalli ticaret mahkemesinde işin yeniden rü'yet ettirilmesi hususlarının Ticaret Nezaret-i celilesine iş'ârı ve i'lâm harcı olan yarım lira on gurusu ile tebliğ harcı bulunan üç beyaz mecdiyenin ileride haksız çıkacak tarafa ait olmak üzere merkûm Yanko'dan alınması hususlarına karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretidir)

Petro veled Taşo ile Kostandi ve Espiro beyninde olan [214] dâvâya dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen 25 Muharrem sene 90 tarihli i‘lâmın müsted‘i merkûm Petro’nun vekili Miltiyadi imzasıyla î‘tâ olunan gurre-i Rebiyülevvel sene 90 tarihli arzuhal hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyhalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ‘lâm-ı mezkûrda merkûm Petro’nun yüz yirmi sehm itibarıyla yetmiş sehmine mutasarrıf olduğu bir bâb kasap dükkânı ile bir bâb meyhane kendisinin rızası olmaksızın müşteriki Koçu tarafından merkûmân Kostandi ve Espiro’ya icâr olunduğundan bahisle kontratın feshiyle merkûmanın zikrolunan dükkân ve meyhaneden ihrâcı hakkında vâki‘ olan istid‘â üzerine icrâ olunan muhakemede mezkûr dükkân ve meyhanenin tasarrufuna dair ibrâz olunan vakıf senedleriyle i‘lâmât şer‘iye beyninde mübâyet bulunup husus-ı müddeânın faslı mübâyet-i meşrûhenin hal ve tetkikine mütevakkıf görüldüğünden keyfiyetin evvel emirde şer‘i şerife havalesine karar verildiği gösterilmiştir.

Vekil-i merkûm Miltiyadi tarafından î‘tâ olunan lâyiha-i itiraziye mündericâtı dört maddeden ibaret olup birincisi mübâyet-i meşrûhenin tetkiki temyiz-i hukuk dairesine ait olduğu halde mahkeme-i istinâfiye burasına dikkat etmediğini mübeyyindir ikincisi esas dâvâ müste‘cirân merkûmânın mezkûr dükkânlardan ihrâcı hakkında olup tasarruf maddesine dair meydanda bir gûna nizâ olmadığı halde dâvânın rengi tahvil olunarak tasarruf maddesinin meydana konulması usul-i muhakemeye muhalif olduğunu hâvidir üçüncüsü yek diğerinen mübâyin denilen i‘lâmât mehâkim-i şer‘iyeden verildiği cihetle bunların tetkiki maddesinin yine şer‘i şerife havalesi câiz olamayıp merci‘i hukuk dairesi olduğu gibi i‘lâmât-ı mezbûre ahkâmının müvekkili yedinde bulunan evkâf senedâtına mübâyin olması evkâf-ı hümayun hazinesi aleyhine bir dâvâ demek olacağından bunun tetkiki dahi şurâ-yı devlete râci‘ idüğünü şamildir dördüncüsü keyfiyetin şer‘en faslı merkûm Koçu’nun hazır olmasına mütevakkıf olup halbuki merkûm meydanda bulunmadığından ve şu halde mahkeme-i istinâfiye icrâsı kâbil olmayan bir şeyi hükm etmiş demek olduğundan karar-ı mezkûrun bu veçhile dahi muhâlif-i nizam olduğunu müş‘ardır.

Müddeî aleyhimâdan Espiro tarafından verilen lâyiha-i cevabiyede merkûm Petro’nun itirazat-ı mesrûdesi vâhi olduğu gibi kendisi Koçu’yu dahi mutasarrıf tanımayıp mezkûr dükkânlar üç seneden beri asıl mutasarrıf olan Kostanti’den isticâr eylediğinden merkûmânın bir gûna iddia var ise Kıstî’ye mürâcaat eylemeleri lazım geleceği muharrerdir.

Tarafeyn daireye istenildikte Petro’nun bir kıt‘a sened-i musaddakla âherini dahi tevkile mezun bulunan vekil Miltiyadi ile müddeî aleyhimânın Espiro 9 Rebiyûlahir sene 90 tarihinde gelmiş ve merkûm Miltiyadi Türkçe bilmediği cihetle tarafından Lazarakı nam kimesneyi dairede tevkil eylemiş olduğundan ledel-isticvâb merkûm Lazarakı Kostandi ve Espiro’nun mutasarrıf sıfatıyla muhâkeme edilmeleri ve mutasarrıfa ait olan i‘lâm ve

evrakı merkûmânın ibrâz eylemeleri ve esas dâvâ müste'cirân merkûmânın dükkânından ihracı kaziyesi iken dükkân-ı mezkûrun cihet-i tasarrufunun tetkikine kıyâm edilmesi mugâyir-i nizam olduğundan bahisle i'lâm-ı mezkûrun nakzı lüzumu tezkâr ve Espiro cevap lâyihası mündericâtını tekrar eyledi.

Mebhus-ı anha olan i'lâmât-ı şer'îye ve temessükler merkûmândan ahz ve mütâlaa olunduktan sonra keyfiyet ledel müzâkere mahkeme-i istinâfiye i'lâmının netice-i hükmü merkûmân [215] Kostandi ve Espiro'nun mezkûr dükkânlardan ihraç olunması hakkında merkûm Petro'nun dermeyân eylediği iddiânın hışmını tarafeyn yedlerinde bulunan i'lâmlarıyla temessükler ahkâmına hal ve tetkikine mütavakkıf ve bu ise şer'î şerife ait bulunduğu binâen keyfiyetin icap eden mahale havalesini beyandan ibaret olup filhakika tarafeyn yedlerinde bulunan i'lâmlarıyla temessüklerin ahkâmı yekdiğere mübâyin ve i'lâmât-ı mezbûre ve sâbık şer'iyeden olmak cihetle tetkik ve temyizi maddesi şer'î şerife ait olmasına nazaran mahkeme-i istinâfiye i'lâmı yolunda olup Petro'nun itirazat-ı meşrûhesi esbâb-ı nakziyeden görülemediğinden i'lâm-ı mezkûrun tasdikine ve i'lâm ve tebliğ harcı bulunan sekiz adet beyaz mecidiyenin ileride haksız çıkacak tarafa rucû etmek üzere evvel emirde merkûm Petro'dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Büyükyeni hanında mukîm tüccardan Taciroğlu Şükrü ile beyninde olan alacak dâvâsının temyizen rü'yetibi müsted'i Çukurçeşme'de sâkin Asdur'un vermiş olduğu arzuhal ile divân-ı istinâfin 18 Muharrem sene 90 tarihli i'lâm sûreti temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlaa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli derece-i evveli mahkemesinde merkûm Şükrü Fıratlı? emrine muharrer olup kendisine ciro olunmuş olan sened mûcibince merkûm Asdur zimmetinde olan yirmi beş buçuk lira alacağının tahsilini istid'â etmiş ve Asdur dahi seneddeki imzasını ba'del-tasdik fıratlı ile hesabı olduğundan görülmedikçe meblağ-ı mezbûru ifâ edemeyeceğini inbâ eylemiş ise de işbu ifadesi şahs-ı sâlis bulunan Şükrü'ye taalluk eder şet olmadığından meblağ-ı mezbûrun tahsiline hükm olunmuş ve merkûm Asdur hükm-i mezkûru kabul etmeyip bu hususta Fıratlı'nın dahi mahkemeye celbi lazım geleceğini ve yemin verdireceğini ve Şükrü'nün bu akçayı mütalaaya hakkı olmadığını bil-iddia divân-ı istinâfa mürâcaat etmiş ise de husus-ı müddeâ beş bin guruştan dûn bulunduğundan kâbil-i istinâf olmadığına karar verilmiş olduğu mübeyyin bulunmuştur.

Merkûm Asdur'un 23 Rebiyülevvel sene 90 tarihli lâyiha-i itiraziyesi iki maddeden ibaret olup birincisi Fıratlı'ya ol miktar deyni var ise de onun senedi Türkçe olduğu gibi meblağ-ı mezbûr mukâbilinde merkûma kende göndermiş olup Şükrü'nün ibrâz eylediği sened ise Arab'ül ibâre sahte bir sened olduğundan keyfiyetin bâb-ı zaptiyyeye havalesi lazım geleceğini ve ikincisi kabul etmediği derece-i evveli i'lâmının kendisine tebliğ tarihinden

itibaren mehl-i temyiz mürur etmiş ise buna divân-ı istinâfın vakit ve zamanıyla istid'âsını red etmesi sebep olduğundan divân-i istinâfta izâ'a edebilen zamanın mahsub olunmayıp keyfiyetin temyiziyle i'lâm-ı mezkûrun nakzı ifadesini hâvidir.

Şükrü'nün 21 Rebiyülevvel sene 90 tarihli lâyiha-i cevabiyesi mefâdı dahi merkûm Asdur derece-i evveli mahkemesinde seneddeki imzasını ikrâr eylediği gibi icrâ cemiyetinde dahi meblağ-ı mezbûrun edasını taahhüd ettikten sonra bir takım vâhi iddialara kıyâm etmiş olduğundan bahisle i'lâm-ı mezkûrun tasdiki istid'âsından ibarettir.

Tarafeyn 5 Cemaziyelevvel sene 90 tarihimde daireye celb ve isticvâb olundukta her biri lâyihası mündericâtını tekrar etmiştir.

Keyfiyet ledel-müzâkere Asdur'un itirazı kendisinin [216] Fıratlı'ya verdiği sened Türkçe olup Şükrü'nün yedinde bulunan Arab'ül ibare sened ve seneddeki imza kendisinin olmadığını ve Fıratlı'ya olan deyni mukâbilinde Fıratlı ile muhâsebesi bulunduğu kaziyeleri ise de derece-i evveli i'lâmında muharrer olduğu üzere bidâyeten cereyan eden muhâkemesinde merkûm Asdur sened-i mebhus-ı anhta bulunan imzasını tasdik etmiş iken şimdi tahvil-i lisan ile imzasını inkâr etmesi vâhi olduğu gibi Fıratlı ile muhâsebesi olduğuna dair olan iddiâsı dahi şahs-ı sâlis buluna Şükrü hakkında gayr-ı vârid olduğuna binâen merkûmun itiraz-ı meşrûhu esbâb-ı nakziyeden olmayıp derece-i evveli ve divân-ı istinaf kararları yolunda bulunmakla bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan otuz bir gurus ile üç beyaz mecidiyenin Asdur'a rucû etmek üzere Şükrü'den istinâfına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tafhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Beykoz sakinlerinden balıkçı Osman Re's ile Anadoluhisarı sakinklerinden Hacı Mustafa Re's beyninde tekevvün eden zarar ve ziyan dâvâsına dair Beykoz mevki' mahkemesinden î'tâ olunan 4 Safer sene 90 tarihli i'lâmın temyizini müsted'i-i merkûm Mustafa Re's'in vermiş olduğu 10 Rebiyülahir sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli merkûm Osman Re's'in geçen seksen sekiz senesi Kanunusanisinin on ikinci Cuma günü Arnavutköyü önünde balık saydı için ağlarını denize attığını mütâkib Mustafa Re's dahi oraya gelip mugâyir-i örf ve adet olarak ağlarını üzerine atmasıyla kendi ağlarına yüklenerek yüz yirmişer gurus kıymetli üç ve yüz gurus kıymetli beş adet ki sekiz yüz altmış gurusluk sekiz adet ağı telef olduğundan bahsile bedelinin Mustafa Re's'e tazmin ettirilmesini istid'â etmiş ve merkûm Mustafa Re's dahi Osman Re's'in ağları mahal-i mezkûrda deniz içinde ilişkin tabir olunur taş ve çalı gibi şeylere dolaşarak telef olduğunu ve o esnada kendi kayığıyla Osman Re's'in kayığı arması pek açık idüğünden bu zâyîata kendisi sebep ad olunamayacağını beyan etmiş ise de icrâ olunan tetkikatta Osman Re's'in yevm-i mezkûrda atmış olduğu ağlar

kanala tutulup giderken Mustafa Re's'in önünden zuhur ile attığı ağlar yüzdeki akıntıyla Osman Re's'in ağlarına yüklenerek bunların tazyikinden altında olan ağların kayığa bağlı yeri kopmakla deniz düşüp telef olduğu Emin Re's ile diğer Emin Re's tarafından şahit ve ihbâr ve kanala tutulup giden bir kayık yolunda balık sayd etmek isteyen âher bir kayık evvelki kayığı bekleyip o kayık geçtikten sonra ağlarını denize atmak örf ve adet belde iktizasından idüğü balıkçılar kethüdası tarafından ledel-suâl beyan ve tezkâr olunup şu halde merkûm Mustafa Re's'in örf ve adete adem-i riâyetiyle mebhûs-ı anha olan ağların telefine sebep olduğu mütahakkık olmuş ve mezkûr ağların kıymeti ehl-i hibreden ba'del-tetkik yedi yüz altmış gurusu takdir olunmuş olduğundan Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin 922 maddesi mûcibince meblağ-ı mezbûrun Mustafa Re's'ten tahsiline hükm olunduğu mübeyyindir.

Mustafa Re's'in 9 Rebiyülevvel sene 90 tarihli (Bakiyyesi Sonra)

2.18. Cerîde-i Mehâkim 18. Sayı Transkripsiyonu⁵¹

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Cemaziyelahir	Sene	(Pazartesi)	Ağustos Rumi	Sene	Sayfa
18	25	1290		6	1289	217

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer gurusu olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretinin Mâbaadı)

İtiraz lâyihasında bu misillü hususâtın balıkhane nezâretinden bil-isti'lâm verilecek malûmat üzerine hal ve hısmı lazım gelir iken bu kâideye riâyet olunmadığı ve balıkçılar kethüdası bu misillü işlere müdâhil edemeyeceği ve denizde bu makûle şeylerin vukûu zaruri olup bunun için tazminat î'tâsının emsâli dahi olmadığı beyanıyla i'lâmın nakzı muharrerdir cevap lâyihasında dahi bu gibi hususatta örf ve adete mürâcaat olunmak tabi olduğu keyfiyet mahkemece esnaf kethüdasından başka erbâb-ı vukufundan dahi tahkik ve tetkik olunduğu beyanıyla i'lâm-ı mezkûrun tasdiki istid'â olunmuştur.

Tarafeyn 15 Cemaziyevvel sene 90 tarihinde daireye celb ve isticvâb olundukta her biri lâyihası mûndericâtını tekrar ile beraber Mustafa Re's i'lâm-ı mezkûrda muharrer olan ifadesini inkâr ve ikâme olunan şahitlerin ifadeleri hilâf vâki' idüğünü dahi tezkâr eylemiştir.

⁵¹ CM., Nr. 18, H. 25 Cemaziyelahir 1290/M. 20 Ağustos 1873.

Keyfiyet ledel-müzâkere merkûm Mustafa Re's'in netice-i itirazı hadise-i mezkûrenin iktizası balıkhanelen istilâm olunmak lazım gelir iken olunmadığı ve şâhidan-ı merkûmânın ifade ve ihbarları hilâf vâki' idüğü kaziyeleri olup ancak esna-yı muhâkemede keyfiyetin balıkhanelen istilâm olunmasına dair bir gûna ifadesi vukû bulduğu misillü şâhidan-ı merkûmân hakkında dahi bir gûna itirazda bulunmamış ve şu ifade ve itiraz ise derece-i evveli mahkemesinde dermeyân olunacak mevâddan olup mahkeme-i temyizde mûcib-i nakz olur esbâb-ı kanuniyeden görülememiş olduğundan i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsına ve tebliğ ve i'lâm harcı olan yirmi üç guruşun Mustafa Re's'e rucû etmek üzere Osman Re's'ten alınmasına karar verilip keyfiyet tarafeyne tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Altun ve Kadenko hatunlar Kalenderoğlu Sefer [218] beyinde olan münâzaaya dair divân-ı istinaftan verilen 9 Şevval sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'i Sefer'in vermiş olduğu arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla evrak-ı müteferriâsıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezbûrun hülâsa-i meâli mezbûre Altun ve Kadenko'nun iki kıt'a sened mûcibince Sefer zimmetinde matlûbları olan yirmi iki bin guruşun tahsiline ikinci meclis-i ticaretten gıyaben hükm ve i'lâm olunduktan sonra verilen itiraz aliyyel-hükm istid'âsı üzerine icrâ kılınan muhâkemede merkûm Sefer senedât-ı mezkûreyi Altun'un zevci Pavlaki'nin emriyle beyinlerinde olan hesaba idhâl olunmak üzer bilâ bedel mezbûrelere vermiş olduğu halde şimdiye kadar idhâl-i muhâsebe edilmediğinden kendisinden tahsili lazım geleceğini ve fakat bu ifadesini ispata muktedir olamadığından meblağ-ı mezbûrun havaleten yahut nukûden verilerek alındığına ve bedeli Pavlaki tarafından te'diye olunmadığını bilmediklerine mezbûrelerin tahlif olunmasını ifade etmesi üzerine mezbûrelerin vekili Dimitraki'nin müvekkilinin bu bâbda yemin edip etmeyeceklerine dâi cevab-ı kat'i vermemesi yeminden istinkâf ad olunarak Sefer'den iddiaya salâhiyet olmadığına meclis-i mezkûrdan bil-tekrar hükm ve i'lâm olunmuş ise de merkûm Sefer tarafından 3 Mart ve 21 Nisan sene 87 tarihlerinde Pavlaki'ye gönderilip divân-ı istinâfa ibrâz ve ârâ olunan iki kıt'a mektubun bazı fıkralarında yirmi bin guruş Altun'a ve iki bin guruş Kadenko'ya Pavlaki'nin borcu olmadığı ve bunların fâizlerinin hesapları içinde olduğu ve mezbûrelerin tahvilleri hesaba dâhil idüğü sözleri mürakkim görünmesi üzerine merkûm Sefer meblağ-ı mezbûru ma' fâiz bil-kabul Pavlaki ile beyinde olan hesaba idhâl eylediğini söylemiş ve şu halde meblağ-ı mezbûrun Pavlaki tarafından mezbûrelere havalesini kabul ettiği ikrâr ile sabit olmak hasebiyle mezbûrelere yemin teklifine salâhiyeti olmayıp meblağ-ı mezbûru henüz almadığına dair olan iddiâsı Pavlaki'ye âit bulunmuş olmasıyla derece-i evveli i'lâmı fesh olunarak meblağ-ı mezbûrun ma' fâiz Sefer'den bil-tahsil mezbûrtâna î'tâsına karar verildiğini mübeyyindir.

Merkûm Sefer'in 12 Safer sene 90 tarihli lâyihasında muharrer itirazı beş fıkradan ibarettir birincisi mezbûrelerin istinâf istid'âsı nizamına muvafık olmadığı halde divân-ı istinâftan kabul olunduğunu mübeyyindir ikincisi salifül-beyan mektuplar mezbûrelere hitâben yazılmadığı ve kendisini yemin hakkında iskât edemeyeceği cihetle divân-ı istinâfın bunları delil-i cedid addetmesi manâlarını yanlış anlamasından neş'et eylediğini mutazammındır üçüncüsü divân-ı istinâf i'lâmında yemin teklifi hakkındaki kararın kâbil-i istinâf olmadığına dair derece-i evveli i'lâmında muharrer fikranın mugâyir-i nizam olacağına beyan olunması nizam-ı mezkûra yanlış manâ verilmesinden münbâis idüğünü şamildir dördüncüsü bu hususa dair olan protestoları ibraz etmediği i'lâmda beyan olunmuş ise de divân-ı istinâfın bunları isteyip mütâlâa etmemesi usul-ı muhakemeye mugâyir bulunduğunu müştemeldir beşincisi kendisinin Pavlaki'de alacağı olduğu ve senedât bedeli merkûmân tarafından muvâzaaten talep olunmakta bulunduğu cihetle mezbûrelere yemin teklifine nizâmen salâhiyeti olduğunu müştemeldir.

Altun ve Kadenko'nun vekili Yorgancıoğlu Dimitraki'nin 10 Rebiyülevvel sene 90 tarihli cevap lâyihasının hülâsası dahi Sefer'in iddiâsı vâhi idüğü [219] mektuplarıyla müsbit olup itirâzat-ı mesrûdesi ise esbâb-ı nakziyeden olmadığından i'lâmın tasdiki ifadesinden ibarettir.

Tarafeyn daireye istenildikte Sefer bizzat ve Kadenko ve Altun taraflarından musaddak senedle Dimitraki vekâleten gelmeleriyle ledel-isticvâb merkûm Sefer lâyihası mündericâtını tekrar ile beraber senedât-ı merkûme Pavlaki'nin emriyle zevcesi ve kerimesi mezbûrtân Altun ve Kadenko namlarına verilmiş ve bunların bedelleri Pavlaki ile beynlerinde olan hesaba idhâl edilmiş ise de muahharan Pavlaki ile rü'yet olunan muhâsebede uyuşamadıklarından bedelleri alınmadığı cihetle te'diyesi kendisinden lazım geleceğini ve şu halde usul-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin otuz altıncı maddesi mûcibince yemin teklifine salâhiyeti var iken divân-ı mezkûrdan red ile ber minvâl-i muharrer hükm olunması muhâlif-i nizam olduğunu beyan ve Dimitraki dahi müvekkilelerinin senedât-ı meşru'ya müstenid olup senedât-ı mezkûrenin bedelleri alınmadığına dair müddeî Sefer'in dermeyân ettiği iddiasının müvekkillerine ait ciheti olmadığı gibi merkûm Sefer'in Pavlaki'ye yazmış olduğu mektuplarında senedât-ı mezkûre bedellerinin ma' fâiz beynlerinde olan hesab-ı câriye idhâl edilerek zimmetinde idüğü münderiç bulunduğu cihetle artık yemin teklifine hâcet kalmadığını ityân ile zikrolunan iki kıt'a mektubun deâvi-i ticaret kaleminden musaddak bazı fıkraları tercümesini ârâ etmekle ledel-mütâlâa senedât-ı mezkûre bedellerinin ma' fâiz hesapları dâhilinde olduğuna dair bazı sözler münderiç bulunmuştur.

Keyfiyet ledel-müzâkere merkûm Sefer'in netice-i iddiâ ve itirazı meblağ-ı müddeâ bihi mutazammın olan iki kıt'a tahvilin bedeli alınmadığı ve mezbûrtânın ol veçhile tahlifleri lazım geleceği kaziyeleri olup ancak tahvilât-ı mezkûre bedelatından fâiziyle beraber kabulüyle havale eden Pavlaki ile miyânelerinde olan hesab-ı hâriciye idhâl eylediğini merkûm Sefer'in Pavlaki'ye yazmış olduğu salifül-beyan mektupları mündericâtıyla

ifade-i vakasından anlaşılmış ve senedât-ı mezkûre bedelatının alınmadığına dair olan iddiası mezbûrtâna ait olamayacağı cihetle bu bâbda merkûmelere yemin teklifine salâhiyeti görülememiş olduğundan merkûmun itirazat-ı mebsutesi kanunen esbâb-ı nakziyeden olmayıp divân-ı istinafin i'âmı yolunda bulunmakla bil-tasdik hükmünün icrâsına ve merkûm Sefer'in senedat-ı mezkûre bedelatının havale eden Pavlaki'den almadığı hakkında olan iddiası için istediği halde Pavlaki'den dâvâ etmesine ve i'âm ve tebliğ harcı olan iki yüz yirmi gurus ile üç adet beyaz mecdiyyenin Sefer'e ait olmak üzere vekil-i merkûmdan alınmasına karar verilerek keyfiyet tarafeyne tefhim olundu.

(2 Cemaziyelahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Bekçi Yorgi'nin Todori ile beynlerinde olan alacak dâvâsından dolayı Dersaâdet merkez bidâyet mahkemesi biirinci hukuk dairesinden verilen 7 Muharrem sene 90 tarihli i'âmın temyizini müsted'i vermiş olduğu 17 Muharrem sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

Tarafeynin birinci hukuk dairesinde cereyan eden muhâkemelerinde merkûm Todori Yorgi zimmetinde olan alacağının tahsilini dâvâ ederek ibrâz eylediği 21 Haziran sene 1871 tarihli ve Gedikoğlu [220] Yorgi mühür ve imzalı bir kıt'a senedde tarihinden itibaren altmış bir gün sonra edâ olunmak üzere Bostancıoğlu Todoraki'ye on adet lira deyni olduğu mestur bulunmuştur merkûm Yorgi cevabında mezkûr senedde olan mühür ve imzasını ba'del-tasdik kendisinin âher kimesne ile olan alacak iddiasına merkûm Todori'yi tarafından tevkil ederek ifâ edeceği hizmeti mukâbilinde mezkûr senedi vermiş badehu hâvi olduğu meblağı dahi tamamen ifâ etmiş olduğunu söylemiştir buna cevaben müddeî merkûm Todoraki meblağ-ı mezkûrdan şimdiye kadar bir akça kabz eylediğini beyan etmesine ve merkûm Yorgi dahi meblağ-ı mezbûru edâ ve teslim eylediğini nizamı dairesinde ispat edemeyip def'-i meşrûhu kavlı-i mücerredinden kaldığına binâen mezkûr senedini tasdiki mûcibince salifül-zıkr on adet Osmanlı lirasının tahsiline hükm olunmuştur.

Müsted'i-i temyiz Yorgi'nin 17 Muharrem sene 90 tarihli lâyiha-i itiraziyesi iki bendden ibarettir birincisi mezkûr senedi âheriyle olan dâvâsının tesviyesi zımnında merkûm Todori'yi tarafından vekil ederek ifâ edeceği hizmeti mukâbilinde vermiş ise de muahharan mezkûr dâvâya kendisi ikmâl eylemiş olduğundan esasen mezkûr senedin hükmü kalmadığını mübeyyindir ikincisi sened-i mezbûrun hâvi olduğu akçayı merkûma tamamen vermiş olduğundan ve ispattan âciz bulunduğundan usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesi mûcibince merkûma yemin teklif eylemiş ise de daire-i mezbûre buna adem-i riâyetiyle mugâyir-i nizam hükm eylemiş olduğunu mutazammındır.

Müddeî aleyh Todorî'nin 3 Cemaziyelevvel sene 90 tarihli cevap lâyihası üç bendden ibarettir birincisi matlubu sende merbut olduğundan merkûmun itirazatının kabule şâyân olmadığı beyan olunmuştur ikincisinde merkûm Yorgi bir taraftan sened-i mezbûr âheriyle olan dâvâsının tesviyesi zımnında ifâ edeceği hizmet mukâbilinde î'tâ olup muahharen bizzat kendi tarafından ikmâl-i muhâkeme edilmiş olduğundan senedin hükmü kalmadığını beyan eylemekte ve diğer taraftan dahi meblağ-ı mahkûmun kâmilen te'diye olunduğunu söylemekte ise de işbu iddiâların yekdiğerine mübâyin bulunduğu muharrerdir üçüncüsünde daire-i mezbûrede icrâ kılınan muhâkemelerinde merkûm Yorgi'nin yemin teklif etmemiş olduğu i'lâm-ı mezkûr mündericâtından anlaşılacağı ve meblağ-ı mezbûrun ma' gûzeşte tahsili dâvâ olunmuşken daire-i mezbûrede gûzeştesinin yürütüldüğüne ve nizâmen istid'â tarihinden itibaren gûzeşte mutâlebesine salâhiyeti bulunduğu binâen meblağ-ı mahkûmun gûzeştesinin dahi i'lâm-ı mezkûrda derci iktizâ edeceği beyan kılınmıştır.

Tarafeyn Cemaziyelevvel sene 90 tarihinde daireye celb ve isticvâb olundukta her biri lâyihası mündericâtını tekrar ve başka bir diyeceği olmadığını tezkâr etmiştir.

Keyfiyet ledel-müzâkere müsted'i-i temyiz Yorgi birinci hukuk dairesinde vukû bulan muhâkemede Todorî'ye vermiş olduğu senedini tasdik ile hâvi olduğu akçayı tamamen müddeî ye ifâ eylediğini beyan etmiş olduğu halde işbu ifadesini nizami dairesinde ispat edememesi üzerine meblağ-ı mezbûrun tahsiline daire-i mezbûreden hükm olunmuş olduğu gibi temyiz için verdiği lâyiha-i itiraziyede dermeyân eylediği veçhile senedi Todorî'ye icrâ edeceği vekâlet hizmeti mukâbilinde vermişken muahharan kendisinin bizzat muhâkemede bulunması cihetle senedin esasen hükmü kalmadığına dair derece-i evvelide bir gûna ifadesi vukû bulmamış [221] Todorî'ye yemin teklif olunduğuna dair i'lâm-ı mebhûs-ı anhada bir gûna işaret olmayıp mahkeme-i temyizde rû'yet olunan i'lâmât mündericâtının muhakkak ad olunması ise hükm-i nizam iktizasından bulunmuş olmasına mebni müsted'i-i temyiz Yorgi'nin ber minvâl-i meşrûh vâki' olan iki nev' itirazı mûcib nakz olur esbâb-ı kanuniyeden görülememekle i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsına ve bir de müddeî aleyh Yorgi'nin cevap lâyihasında gûzeşte iddiasının birinci hukuk dairesince hükm olunmadığına dair serd eylediği iddiası îade-i muhâkeme istid'âsı üzerine daire-i mezbûrece tetkik olunacak mevaddan bulunduğu cihetle bundan dolayı Todorî ister ise îade-i muhâkeme sûretiyle daire-i mezkûreye mürâcaat eylemesi lazım geleceğine ve i'lâm ve tebliğ harcı olan on guruş ile üç adet beyaz mecdiyyenin haksız çıkan müddeî merkûm Yorgi'ye rucû etmek üzere evvel emirde mezbûr Todorî'den alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(İstinâf Mahkemesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Avukat Mösyö Bakkalyan'ın Galata'da Kalekapısı'nda kâin bâ kontrato müste'cirân ikâmet eylediği haneden ihrâcî hakkında mutasarrıfı Hacı Ali Ağa tarafından vukû bulan

istid'â üzerine ebniye meclisinden verilen hükm ve i'lâmı kabul edemeyeceğinden bahisle keyfiyetin istinâfen rü'yet ettirilmesini müstedî-i î'tâ eylediği arzuhal ve lâyiha-i itiraziyesi mezkûr i'lâm sûretiyle beraber 18 Zilkade sene 88 tarihinde mahkeme-i istinâfiyeye havale buyrulmakla kırâat ve mütâlaa olundu.

İ'lâm-ı mezbûr 15 Cemaziyelahir sene 88 tarihiyle müverrah olup hülâsa-i mefhumu Hacı Ali Ağa'nın merkûm bakkaliye icâr eylediği mezkûr hanenin müddet-i icârı münkaziye olduğu beyanıyla tahliyesi ve müterâkim kirasının tahsili hakkında vekili Bedos tarafından verilen arzuhal üzerine mezkûr hanenin münaza'fiye olan zamanı bâlâ kontrato mürur ettiğinden lazım gelen yüz altmış beş gurus ceza-yı nakdisi ahz olunduktan sonra tarafeyn celb ile isticvâb kılındıktan vekil-i merkûm istid'âsı veçhile hanenin tahliyesiyle beraber gâye-i Haziran sene 88 tarihine kadar işlemiş kiradan mütebâki yirmi üç adet liranın tahsilini iddia ve merkûm Bakkali dahi eğer ki kontrato müddeti münkaziye olmuş ise de vukû bulan mukâvele-i şifahiyelerine mebni haneden çıkamayacağını ve gâye-i Haziran sene 88 tarihine değin on lira deyni bulunduğunu ifade edip bunun üzerine vekil-i mezbûr kontrato müddetinin gâye-i Temmuz sene 87 tarihinde münkaziye olduğunu bil-beyan merkûm bakkalının itirafı gibi on liraya muvâfakat eylemiş ve kontrato ledel-kırâa meâlinden müddet-i mukavelenin gâye-i Temmuz sene 87 tarihinde münkaziye olacağı anlaşılmış olmasıyla icabı ledel-müzâkere mezbûr Bakkali kontratoda münderiç müddet-i icârından başka mukaveleye dair bir gûna evrak-ı ârâ edemediğinden mezkûr hanenin gâye-i Temmuz sene 87 tarihinde tahliyesine ve müddeî aleyh merkûmun haziran gâyetine kadar taht-ı itirafında olan on lira ile Temmuz aylığı bulunan beş lira ki cem'an on beş liranın kendisinden tahsiliyle vekil-i mezbûra î'tâsına karar verildiğini mübeyyindir.

Mezkûr arzuhal ve lâyiha dahi 11 Ramazan sene 88 ve 2 Recep sene 88 tarihleriyle müverrah ve merkûm bakkali imzasıyla mûmzi olup fezleke-i meâlleri mezkûr hanenin işlemiş aylıklarından dolayı vekil-i merkûmun hükûmete takdim eylediği arzuhal üzerine [222] meblağ-ı matluba tamamen te'diye kılındıktan başka üç aylık kira dahi peşin olarak verilip arzuhal-i mezkûr iptal olunacak iken vekil-i mezbûr işbu arzuhalini muahharan ebniye meclisine havale ettirip bir gayri hak üç aylık kira dâvâ ve i'lâm ettirmemiş ve mezkûr hanede daha ikisine ikâmet olunmasına mukaddemâ şifahen gösterdiği muvâfakattan nükûl ederek ve kendisinin emriyle mezkûr hanenin sokak tarafına inşa olunan bir kat mahal için yüz elli lira kadar masrafını kabul eylemeyerek haneden ihracına kıyâm etmiş olduğundan ve bu sûret gadrı müedda idüğünden bahisle bil-muhâkeme icrâ-yı hakkaniyet olunmak üzere keyfiyetin mahkeme-i istinafiyeye havalesini müsted'idir.

Mumaileyh Hacı Ali Ağa'nın vekili Şahbaz Parsih imzalı ve 3 Zilhicce sene 88 tarihli verilen lâyiha-i cevabiye netice-i mefâdı dahi merkûm Bedos tarafından verilen arzuhalin Şehremanetine havalesinden mukaddem tahsil olunduğu iddiâ kılınan üç aylık kiranın hangi makam-ı resmi marifetiyle tahsil edildiği beyan ve tasrih olunamamış ve müstenif-i merkûmun ebniye meclisinde cereyan eden muhâkemede işbu kiralardan deyni

idüğünü ikrâr ve itiraf eylemesi iptali lazım gelen istid'ânamenin her nasılsa emanet-i müşarünileyhâya havale ettirilmiş olduğu hakkında dermeyân eylediği sözünün butlânına delil-i kuvvi bulunduğu gibi merkûm Bedos'un re'y ruhsatıyla masraf olduğu iddiâ kılınan yüz elli lira masrafa dair müstenif-i merkûm meclis-i mezbûrda bir gûna dâvâ meydana koymamış iken şimdi bunun mahkeme-i istinâfiyede müceddeden dermeyân olunması dahi nizamen mücâz olamayacağı ve bu câiz olsa bile merkûm Bedos'un beyan olunan re'y ve ruhsatı sabit olmadıkça Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye 'nin beş yüz yirmi dokuzuncu ve beş yüz otuzuncu maddeleri hükmünce müstenif-i merkûmun âherden nesne talebine salâhiyeti olmayacağından i'lâm-ı mezbûrun tasdikiyle şimdiye kadar işlemiş ve işleyecek olan üçûranın dahi müstenif-i merkûmdan tahsili istid'â kılınmıştır.

Müstenif-i merkûm Bakkali'ye li-eclil muhâkeme bil-defâat celb ve ihsâr pusulaları gönderilerek davet olunmuş ise de mahkemeye gelmekten imtinâ eylemiştir.

Müstenif-i ileyh Bakkali merkûm Parsih mahkemeye gelip vekâletini hâvi musaddak bir kıt'a sened ibrâz ile müstenif-i merkûmun mahkeme tarafından defâatle vukû bulan davete icâbet etmemesi vakit geçirmek garazına mebni ve bu ise müvekkili hakkında gadrı müedda olduğunu beyan ile be rmûcib-i nizam gıyâben i'lâm -ı mezkûrun tasdikine karar verilmesini ve müddet-i kontratonun tarih-i inkızâsı olan seksen yedi Temmuz gâyesinden işbu seksen sekiz senesi Nisanı nihâyetine kadar güzerân eden dokuz ay için kontratlı aylarda olduğu gibi şehri beşer liradan kırk beş lira kiranın dahi merkûm Bakkali'den tahsiline hükm edilmesini talep etmiştir.

İcâbı ledel-müzâkere bâlâda beyan olduğu üzere müstenif-i merkûm bil-defâat celb ve ihzâr pusulalarıyla davet olunmuş ise de mahkemeye gelmekten imtinâ eylemiş ve vekil-i mezbûr dahi hükm-i giyâbi verilmesini talep etmiş olmakla usul-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin altmış sekizinci maddesinin fıkra-i evvelisine tevfikân i'lâm-ı mezkûr hükmünün tasdikine ve müddet-i icâr münkaziye olduktan sonra zikrolunan dokuz ay kontratsız mürur etmiş olduğundan ve bu müddet için vekil-i merkûm Parsih'in kira talebi ecr-i mesel dâvâsı demek olup mezkûr hane ise vekil-i merkûmun ifadesinden anlaşıldığı üzere vakf bulunduğundan işbu ecr-i mesel dâvâsının ayrıca arzuhal takdimiyle icap eden mahkemede rû'yetine ve harç-ı i'lâm olan beş beyaz [223] mecdiyenin harç-ı sûret ve tebliğ ve masarif-i sâire ile beraber haksız çıkan taraftan tahsil olunmak üzere Hacı Ali Ağa'dan ahz edilmesine karar verilerek sûret-i karar vekil-i merkûma tefhim kılındı.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbatadır)

Kandiye kasabası sakinlerinden Ahmed Ağa'nın leyle-i hanesinden eşya sirkat eden Mısırlı Mustafa hakkında icrâ kılınan tahkikât-ı nizamiyeye dair Girit vilayetinin vârid olan 11 Muharrem sene 90 tarihli ve iki yüz doksan sekiz numaralı tahrirâtıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak Kaniye sancağı meclis-i temyizi mazbatası ve istintakname muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı merkûme meâllerinde seksen dokuz senesi Recebi'nin dokuzuncu gecesini saat beş kararlarında merkûm Mustafa hanesine duvardan aşarak altı adet kapaklı sahan ve iki tencere ve iki adet fes ve çuka mintan ve yelek ve bir kapot sirkat eylediği mezbûr Ahmed Ağa tarafından iddiâ olunması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Mustafa leyle-i merkûmede meclis idare odacısı Halil Ağa'nın hanesi duvarından mezbûr Ahmed Ağa'nın hanesine aşarak mutfakta bulunan bir kapotu sirkat eylediğini ikrâr ile mâadasını inkâr etmiş olduğundan merkûm Mustafa'nın iki yüz yirminci madde-i kanuniye tevfiân üç sene müddetle küreğe konulması istişâr ve miyân-ı iddiâ ve inkârda kalan küsur eşya-yı mevâd-ı hukukiyeden olarak derdest-i tetkik olmakla başkaca mazbatasını tanzim olunacağı iş'âr kılınmıştır.

Medlûl-ı iş'âra nazaran merkûm Mustafa'nın leyle-i odacı Halil Ağa'nın hanesi duvarından Ahmed Ağa'nın hanesine aşarak bir kapot sirkat eylediği ikrârıyla tebeyyün etmiş olduğuna mebni merkûmun zikrolunan iki yüz yirminci madde-i kanuniye icabınca üç sene müddetle küreğe konulmasına mahallince karar verilmiş ise de madde-i mezkûre kapalı duvar ile mahdud olan mahallerin duvarını delerek veya merdiven ile aşarak veya alet-i mahsusa ile kapısını açarak hırsızlık edenlere dair olarak merkûmun duvardan aşması merdiven ile olmayıp adeta duvara çıkmak ve öte tarafa geçmek sûretinde vukû bulmuş olması cihetle hareketi madde-i mezkûreye temas etmediğine ve iki yüz yirmi ikinci madde-i kanuniyede leyle-i adam oturur mahalden hırsızlık edenlerin üç sene müddetle haps olunması münderiç olarak merkûmun fiili dahi bu kabilden bulunduğundan madde-i mezkûre hükmüne tevfiân ve tarih-i haps olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dokuz senesi Recebi'nin dokuzuncu gününden itibaren üç sene müddetle haps olunması ve miyân-ı iddiâ ve inkârda kalan eşya alacak verecek misillü mevâd-ı hukukiyeden olmayıp nefsi kaziyeye yani esbâb-ı muâmele-i cezâiyeden bulunduğu cihetle sarf-ı mevâd-ı hukukiye rü'yet eden mehâkim ve daireye havalesi lazım geleceğinden ve esas maddeye muâmelat ise cihet-i cinâyesini rü'yet ve hükm eden heyette hâsıl olduğundan bunun hakkında lazım gelen tetkikât ile zâhire ihracı tedâbirinin dahi heyet-i mezbûrede icrâsıyla hâsıl olacak neticeye göre aynen ve bedelen Mustafa'dan istirdâdı hususunun vilayet-i müşarunileyhâya emr ve iş'âr buyurulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(20 Cemaziyelevvel Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Ergiri kasabası ahalisinden İbrahim Ağa Sinu? ile [224] Yenişehirli Hamid Ağazâde Reşit'in beyinde tekevvün eden münâzaaya dair Yanya vilayetinin 21 Recep sene 89 tarihli ve kırk dört numaralı tahrirâtıyla evrak-ı müteferrisi 2 Şaban sene 89 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havaleolunmakla mütâlâa olundu.

Mezkûr tahriratta İbrahim Ağa ve Reşit Bey beynlerinde vukû bulan on iki bin küsur guruşluk dâvâ üzerine cereyan eden muhâkemelerinde Tırhala meclisi-i temyizinden bidâyetten ve divân-ı temyiz-i vilayetten istinâfen verilen i'lâmlar hükmüne Reşit Bey

tarafından itiraz ile keyfiyetin temyizden rü'yeti istid'âsına dair verilen iki kıt'a arzuhal ile evrak-ı müteferriâsının bir takımı İbrahim Ağa'ya tebliğ olunarak diğer takımının leffen irsâl kılındığı muharrerdir.

Divân-ı temyiz-i vilayet i'lâmının hülâsa-i meâli Reşit Bey'in vekili ve mahdumu Mehmed Bey tarafından verilen arzuhalde İbrahim Ağa'nın çiftliğinden pederi Reşit Bey'in çiftliğine nakleden çend nefer çiftçilerin İbrahim Ağa'ya olan on iki bin küsur guruş borçlarının Reşit Bey'den tahsili hakkında Tırhala meclis-i temyizinden verilen mazbataya itiraz ile keyfiyetin istinâfen divân-ı temyiz-i vilayette rü'yeti istid'â olunduğundan İbrahim Ağa'nın vekili Sadık Ağa dahi celb ile muhâkemeleri icrâ kılındıkta Reşit Bey'in vekili Mehmed Bey bu iş hakkında mukaddemâ Tırhala meclis-i temyizinden bir kıt'a i'lâm verildiği halde bunun üzerine keyfiyet istinâf olunmayıp da makâm-ı vilayetten vürud eden telgrafname üzerine komisyon teşkil olunması nizamsız olduğuna ve komisyonun adet-i belde üzere verdiği hükm ziraat meclis i'lâmlarında istintâk olduğunu ve esas deyn medyunlar tarafından tasdik olunmadığı gibi muhasebeye dahi kâni olmadıkları halde kendisine mürâcaat edildiğini ve hükm-i mezkûr bir nizama isnâd olunmayıp buna kendi mümeyyizlerinin muvâfakat etmediklerini ve çiftçilerin ne miktar emvâl ile geldikleri hakkında şahadetname ibrâz eylediğini ve çiftçilerin malı olsa bile kendileri sarf ve telef eylediklerinden ve istedikleri çiftlik ve karyeye nakilde muhtar olduklarından ve kendisinin bunlara kefaleti olmadığından deynlerini ifâya mecburiyeti olmadığını iddia ve dermeyân ve İbrahim Ağa'nın vekili Sadık Ağa dahi komisyonun kararı örf ve adet-i beldeye mübteni olduğuna ve çiftliklerin edâ-yı deyn iktidarları olduğu halde Reşit Bey tarafından çiftliğine nakledildiğini ispat eylediğini ve mazbatanın sûret-i tanziminde olan küsurun kendisine dokunur yeri olmadığını cevaben dermeyân eylediklerinde icabı ledel-müzâkere Tırhala meclis-i temyizinin i'lâmı meâli Tırhala meclisinden mukaddemâ verilen mazbataya İbrahim Ağa'nın itiraz etmesi üzerine makâm-ı vilayetten vürud eden telgrafname mûcibince teşkil kılınan komisyonda vekil Mehmed Bey ve çiftçi Hristiyanlar celb ile isticvâab olundukta merkûm çiftçilerin adem-i iktidarları cihetiyle te'diye-i deyn edemeyeceklerini beyan ve İbrahim Ağa merkûm çiftçilerin nakilleri zamanında borçlarının tesviyesine kâfi malları olduğunu ve çiftçi bulunduklarını hâvi yedinde şahadetname ve pusula bulunduğunu ispat etmiş ve Reşit Bey'in verdiği kefâlet senedinde merkûmların çiftçi oldukları tasdik kılınmış ve Reşit Bey'in merkûmlardan iki sene hâsılat aldığı zâhir bulunmuş olmasına ve bir çiftlik-i zirâi diğer bir çiftliğe naklettirildikte deyni ya zirâ veyahut naklettiren mutasarrıf tarafından nakden î'tâsı usul-ı zirâat ve adet-i belde iktizasından olup kadimden muâmelat dahi bu veçhile câri bulunmasına nazaran çiftliklerin mahkûm olan borçlarının Reşit Bey'den tahsili mezkûr komisyondan bil-i'lâm ifade olduğu misillü İbrahim Ağa'nın ibrâz eylediği şehâdetnamede dahi merkûm çiftlikler Mehmet Bey'in iğvâsıyla [225] bilcümle salâhiyetten hisselerini alıp bir hayli havanâtıyla beraber nakil eyledikleri gösterildiğinden merkûm çiftliklerin borçlarının Reşit Bey'den tahsili ve Reşit Bey'in dahi çiftçilere mürâcaat etmesi lazım geleceği hususlarından ibaret olup hariçten olunan tahkikat dahi bu merkezde bulunmuş idüğünden

şu halde vekil Mehmet Bey'in iddiâsı vâhi olmasıyla Tırhala meclis-i temyizi i'lâmının tasdikine karar verildiğini mutazammındır.

Lâyiha-i itiraziye'nin hülâsa-i meâli evvel emirde Yenişehir deâvi meclisinde cereyan eden muhâkemelerinde hasmına cevap î'tâsına karar verildiği halde muahharan komisyon teşkil edilmesi ve mezkûr komisyon kararı deâvi meclis kararına mübâyin bulunduğu halde meclis-i temyizden komisyon mazbatasının tasdik edilmesi nizama mugâyir olarak buralarını ve divân-ı temyize verdiği lâyhade muharrer sâir itirazatını dermeyân eylediği halde divân-ı temyizce asla iltifât olunmadığı ve divân-ı temyiz i'lâmında hariçten olan tahkikat bu merkezde olduğu gösterilmiş ise de kimlerden tahkik edilmiş ise celb ile muvâcehesinde dahi tahkik edilerek tahkikât-ı vâkıanın hülâsasıyla esbâb-ı kanuniyenin i'lâma derci lazım gelir iken buralara dahi riâyet kılınmadığı hususâtından ibarettir.

İbrahim Ağa Sino'nun cevap lâyihasının fezleke-i mu'dâsı dahi Reşit Bey divân-ı temyiz-i vilayet i'lâmının temyizini istid'â etmiş ise de Yanya vilayeti makâmında kendisine tebliğ olunmak üzere mahalline irsâl oluna lâyiha-i itiraziye sûreti meclis mührüyle tasdik ettirilmemiş olduğu misillü mezkûr lâyhada ârâ olduğu beyan olunan kefil tarafından verilen kefalet senedinin musaddak bir sûreti dahi merbûten irsâş olunmadığı cihetle usul-ı muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı ve yüz yedinci maddeleri ahkâmına tevfiân mezkûr itiraz lâyihası muvâfık-ı nizam olmadıktan başka divân-ı temyiz-i vilayet i'lâmının Reşit Bey'e tebliğ tarihi olan seksen sekiz senesi Mayıs'ın on birinci gününden hesap olduğu halde temyiz metninde dahi münkaziye olduğu tebeyyün edeceğinden temyiz istid'âsının reddi ifadesini muhtevidir.

Reşit Bey'in vekili Hasan Fehmi Efendi tarafından î'tâ kılınan arzuhalde dahi li-eclil muhâkeme İbrahim Ağa'nın veyahut bir vekilinin ihzârı istid'â olunmuştur.

İbrahim Ağa'nın cevap lâyihasında zât-ı mevaddan bahs olunmayıp yalnız müddetinin güzêrân eylediği ve tarafa tebliğ kılınan itiraz lâyihası meclis mührüyle tasdik eylediği ve kefalet senedinin sûret-i musaddakası dahi merbut olmadığı beyanıyla temyiz istid'âsının reddi talep olduğuna mebni evvel emirde işin bu cihetleri ledel-tetkik evrak-ı merkûme meâllerine nazaran divân-ı temyiz-i vilayet i'lâmının 11 Mayıs 88 tarihinde tebliğ olduğu ve 23 Ağustos sene 88 tarihinde dahi temyiz istid'âsıyla lâyiha ve musaddak kefalet senedi î'tâ kılındığı anlaşılıp bu hale göre tarih-i tebliğin yüz dördüncü günü yani müddeti zarfında şerâit-i temyiziye ifâ kılınmış ve lâyiha-i itiraziye'nin tasdiksiz olarak tebliğ kılındığı maddesine gelince lâyiha-i mezkûrenin İbrahim Ağa'ya tebliğ olunan sûreti meclis mührüyle tasdik olunmamış olsa bile İbrahim Ağa lâyiha-i cevabiyesinde lâyiha-i itiraziye sûretinde makâm-ı vilayetin tahriratına leffen gönderildiğini tasdik edip makâm-ı vilayetin böyle resmi tahriratına melfûf bulunan bir sûrete tasdiksiz denilemeyeceği bedihi bulunmasına ve kefalet [226] senedinin merbut bulunmadığına dair olan itiraza atf-ı kelam evvelince Reşit Bey'in Tırhala meclis-i temyizinden musaddak ve usulüne muvâfık iki kıt'a kefalet senedi î'tâ ederek bunun bir kıt'asının lâyiha-i itiraziye ile beraber İbrahim Ağa'ya tebliği lazım gelirken sehven iki kıt'asının evrakıyla beraber Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye irsâl kılındığı anlaşılıp sehvi-i mezkûr ise

Reşit Bey'in temyiz hakkının sukûtunu mûcib görülememiş olduğundan ve şu halde İbrahim Ağa'nın iddiâ-yı meşrûhu vâhi bulunduğundan zât-ı madde hakkında Reşit Bey'in lâyihasına ne cevap verecek ise orasını beyan eylesinin kendisine tebliğiyle verceği cevap lâyihasının irsâli zımnında vilâyet-i müşarünileyhâya cevabname tastirine ve mezkûr iki kıt'a kefalet senedinden bir kıt'asının İbrahim Ağa'ya î'tâ olunmak üzere yazılacak cevabnameye leffen irsâl kılınmasına karar verilerek ol bâbda tastir olunan tahrirat-ı aliyyeye cevaben vilâyet-i müşarunileyhânın vürud eden tahriratına melfûf lâyiha-i cevabiye-i âhirede müddet-i temyizîn güzêrân ettiğı ve temyiz istid'âsının nizamına tevfi k olunmadığı cihetle istid'ânın reddi lazım geleceğı tekrar olunmuş ise de işin bu cihetleri mukaddem bil-tetkik İbrahim Ağa'nın bu bâbda olan itirazâtı vâhi olduğuna karar verilerek keyfiyet vilâyet-i müşarünileyhâ marifetiyle kendisine tefhim ettirildiğı cihetle mezkûr itirazâtın şimdi tekrar ettirilmesinin bir gûna hükmü olmadığı gibi tekrar lâyiha-i cevabiye istenilmesine mecburiyet-i kanuniye görülemediğinden divân-ı temyiz-i vilâyet i' lâmının temyizine ledel-ibtidâr mezkûr i' lâmda meclis-i temyiz mazbatasının netice-i hükmü çiftçilerin mahkûm olan borçlarının Reşit Bey'den tahsili mezkûr komisyondan bâ i' lâm ifade olunduğı ve İbrahim Ağa'nın ibrâz eylediğı şehâdetnamede dahi çiftçilerin Reşit Bey'in oğlu Mehmet Bey'in iğvâ

sıyla bilcümle hâsılattan hisselerini alarak bir hayli hayvanatıyla beraber nail eyledikleri gösterildiğı cihetle çiftçilerin borçlarının Reşit Bey'den tahsili hususundan ibaret olup hariçten edilen tahkikat dahi bu merkezde bulunduğundan Reşit Bey'in vekili Mehmet Bey'in iddiâsı vâhi olmasıyla meclis-i temyiz mazbatasının tasdik kılındığı gösterilmiş ve İbrahim Ağa dahi lâyiha-i âhiresinde Reşit Bey'in haksızlığına dair bir takım esbâb beyan ve ta'dâd eylemiş ise de evrak-ı merkûme meâllerinden müstebân olduğu veçhile bu iş bidâyeten Tırhala meclisinde bil-rû'ye Reşit Bey'in lehine i' lâm verilmiş ve bu i' lâm İbrahim Ağa tarafından vukû bulan itiraz üzerine keyfiyetin divân-ı temyiz-i vilâyetinde istinâfen rû'yeti lazımadan bulunmuş olduğu makâm-ı vilâyetten çekilen telgrafname üzerine komisyon teşkiliyle yeniden işe bakılarak ol bâbda verilen raportoya istinaden meclis-i temyizden madem ki i' lâm hükmüne mübâyin olarak derece-i evvelide diğêr i' lâm verilmesi usul-i muhâkemeye muhâlif bulunmuşken mezkûr meclis-i temyiz i' lâmının divân-ı temyiz-i vilâyetinde tasdik kılınması ve divân-ı temyiz i' lâmında musarrih olduğu veçhile Reşit Bey'in vekili bir takım itirazat eylediğı halde itirazat-ı mezkûrenin tetkik ve lazım gelen cevaplarının î'tâ kılınmaması ve hariçten olunan tahkikat bu merkezde olduğu gösterilip bu tahkikat kimlerden edildiğinin ve neden ibaret idüğünün gösterilmemesi ve alenen tarafeyn muvâcehesinde icrâ edilmemesi keza lik usul-i muhâkemeye muhalif idüğünden mezkûr divân-ı temyiz-i vilâyet i' lâmı nakz olundu ve eğer ki Reşit Bey'in vekili Hasan Fehmi Efendi'den sâlifül-beyan arzuhalinde İbrahim Ağa'nın li-eclil muhâkeme Dersââdete [227] ihzâr-ı istid'â kılınmış ise de divân-ı temyiz i' lâmı berveçhe muharrer usul-i muhâkemeye muhâlif olması cihetle bit-tabî nakzı ve işin yine mahalline havalesi lazım geldiğinden muhâkeme için ihzara hâcet görülemedi binâenaleyh i' lâm-ı mezkûrun keyfiyet-i menkuziyeti kaydı bâlâsına şerh verdirildikten sonra husus-ı mezbûrun divân-ı temyizde usul ve nizamına tevfi kân rû'yet ettirilmesi ve

ba'dezîn böyle derece-i evvelide rü'yet olunan mevâdın istinâfı yolunda gidilmeyip de komisyon teşkil olunmak gibi işin nizamı dairesinden çıkarılmasına meydan verilmemesi hususlarının vilâyet-i müşarünileyhâya iş'âr kılınmasına ve İbrahim Ağa'nın zât-ı madde hakkında olan ifâdatı divân-ı temyizde tetkik olunacak mevâddan olmakla orada istimâ ve tetkik olunmasının yazılacak tahrirat-ı aliyyeye derç ve ilave olunmasına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan yüz yirmi sekiz gurus ile üç adet beyaz mecdiyyenin ileride haksız çıkacak tarafa ait olmak üzere Reşit Bey'in vekili Hasan Fehmi Efendi'den tahsiline karar verildi.

(4 Cemaziyelevvel Sene '90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Sikkekeş başı Abdülfettah Efendi'nin haremi Şehmiye Hanım'ın Avrethisarı kazasında mutasarrıfe olduğu çiftlik ve araziden dolayı Selanikli Davud Fedai Efendi ve şeriki Sadık Ağa ve Buğureç? ve Köklü çiftlikleri ahalisi ile beyinde tehaddüs eden münâzaaya dair havale cemiyetinden bil-tanzim hukuk dairesine havale buyurulan 3 Zilkade sene 89 tarihli müzekkere mütâlâa olundu.

Müzekkere-i mezbûrede bu hususun mahallinde bil-muhâkeme faslı umur-ı tabiyeden görünmüş ise de Efendi-i mûmâileyh bu işe mahallince garaz karıştığından ve yedinde emr-i âli ve senedât ve evrak-ı sâire bulunduğu bahisle keyfiyetin evvel emirde burada tetkik olunmasını musirran ifade etmekte bulunduğu beyanıyla mercii rü'yeti tayin olunmak üzere bu hususa dair olan evrakın hukuk dairesine havalesi lüzumu gösterilmiştir.

Evrak-ı mezbûreden Selanik vilayetinin 23 Şevval sene 89 tarihli tahriratının meâli Maçkova'da sâkin bazı hristiyanın eshâbından aldıkları arazinin koçanları yedlerinde olduğu ve tapu senedleri tanzim olunmak üzere mazbatası gönderildiği mûmaileyh Abdülfettah Efendi'nin nasılsa arazi-i mezkûrenin tapularını haremi Asmin'e yaptırmış olduğu Şurâ-yı Devlet imzasından olup geçenlerde memuriyet-i mahsusa ile Selanik'te bulunmuş olan saâdetli Ali Şefik Beyefendi hazretleri tarafından telgrafla Bâb-ı Âli'ye inhâ olunduğuna ve mûmaileyh Abdülfettah Efendi'nin haremi uhdesinde bulunan Maçkova çiftliği arazisi meyânında ve Ali Ağa'nın taht-ı tasarrufunda bulunan arazinin bir miktarı mahdûmuna intikâl edip kusuru âhir karye ahalisinden bulunan Sadık Ağa'ya ferâğ olunmuş ise de bunlar çiftlik-i mezbûrun hududu dâhilinde olduğundan bahisle bedel misliyle tarafına icrâ-yı ferâğ hakkında mukaddemâ vermiş olduğu tahrir üzerine mahalline emirname-i sâmi yazıldığı kayden tebeyyün etmesine mebni tarafeynin mahalli meclisinde icrâ-yı muhakemelerle netice-i hasılanın inhâsı vilayet-i müşarünileyhâya irade ve iş'âr buyrulmuş ve keyfiyet ledel-tetkik zikrolunan Maçkova karyesi ahalisinden bazı hristiyanın seksen iki ve üç tarihlerinde karye-i mezbûreye yarım saat mesafede bulunan Buğureç? karyesi hududunda sahib-i arazinin izniyle teferru ettikleri arazinin usulü veçhile ilmü haberleri [228] bil-tanzim bir takımı kendilerine î'tâ ve bir takımı dahi defterhaneye gönderilmek üzere mazbatasıyla beraber merkez livaya ba's ve esrâ/îsrâ

olunmuş iken arazi-i mezbûre kendi çiftliği dâhilinde olduğundan bahisle bedel-i misliyle uhdesinde tefvizi hakkında hanım-ı mûmaileyhâ tarafından vâki olan istid'â ve ol bâbda defter emaneti ile mahalli arazi memuru beyninde cereyan eden muhâbere üzerine araz-i merkûmenin bedeli bulunan yirmi altı bin bu kadar gurus hanım-ı mûmaileyhâ tarafından tesviye ve ifâ olunmaksızın merkez livâda bulunan mezkûr ilmü haberler nasılsa tashih olunarak defterhaneye isrâ ve mûcibince hanım-ı mûmaileyhâya tapu senedleri î'tâ kılındığı anlaşılmış olup ancak hanım-ı mûmaileyhânın işbu arazide halî ve şerikliği olmayıp yalnız kendi arazisinin bazılarıyla hemmahdud olduğu arazi-i emiriye hakkında şuf'a dâvâsı harcı olamayacağı gibi bir karye ahalisinden yere zarûreti olanların âher karye ahalisinin teferru ettikleri araziye bir seneye kadar talep ve dâvâyâ hak ve salâhiyetleri var ise de hanım-ı mûmaileyhâ karye ahalisinden olmayıp Dersââdet'te sâkine bulunduğundan bu talep ve iddiaya hak ve salâhiyeti olamayacağı ve ahali-i merkûme yedlerinde bulunan ilmü haberler mûcibince arazi-i mezbûreyi zirâat ve gars ve imâr edip şimendifer hattının dahi oradan müruru mülâbesesiyle vaktiyle yüz gurus aldıkları bir tarlanın şimdi iki üç bin gurus kıymetinde olduğundan bahisle arazi-i merkûmeyi ber veçhile terk edemeyip yedlerinde bulunan koçanlar mûcibince kendilerine tapu senedlerinin î'tâsı istid'âsında bulundukları mahalli mutasarrıflığından inhâ olunmuş olduğu misillü Selanikli Davud Fedai Efendi ve Maçkocalı Ali Ağa'nın Maçkova Ve Balmeş? ve Kiyaris ve Buğuruç nam mahallerde müştereken mutasarrıf oldukları bin dokuz yüz yirmi dört dönüm arazinin nısf hissesi Ali Ağa'dan Süleyman nam kimesneye ve Süleyman tarafından Sadık Ağa'ya ve diğer nısf hissenin nısfı dahi Davud Fedai Efendi cânibinden merkûm Sadık Ağa'ya mukaddemâ ferâğ olunarak mazbatasının defterhaneye gönderildiği kayden tebeyyün etmiş olmasıyla mumâileyh Abdülfettah Efendi geçenlerde haremi ile beraber Selanik'e gelerek ahali tarafından vukua gelen müdâhelenin mübtene istid'â etmesi üzerine mahalline gönderilen memurların icrâ-yı tahkikât ettikleri sırada ahali-i merkûmeden İslam ve Hristiyan birçok sâkin ellerinde bulunan atik ve cedid tapu senedi ve ilmü haberleri ile merkez vilayete gelerek âbâ ve ecdadından irsen ve intikâlen tasarruf etmekte oldukları araziye hanım-ı mûmaileyhânın her nasılsa bidayetine geçirmiş olduğu tapu senedleriyle i'lâmâta istinaden zabt ve müdahaleye kıyâm ettiğini beyan ile nizam-ı hâl etmeleriyle tarafeynin usulü veçhile muhâkemeleri hususu meclis-i temyiz-i livâyâ havale ve hanım-ı mûmaileyhâ tarafından bir vekilin tayin ve irsâli dahi defâatle efendi-i mumailyhe iş'âr ve ifade olunmuş ise de imtisâl etmeyip haremi ile beraber Dersââdet'e davet etmiş olduğundan ve bu bâbda icrâ olunan tetkikat ve hâriçten alınan malûmât dahi ahali-i merkûmenin haklı olduğunu mü'eyyid olup hatta hanım-ı mûmaileyhâ uhdesinde bulunan mezkûr Maçkova çiftliği arazisinin üç bin iki yüz seksen dönümden ibaret olduğu mukayyed bulunduğu halde buna göre icrâ olunan mesâhada on beş bin beş yüz sekiz dönüme iblâğ bulunduğu anlaşıldığından bahisle mahallinde muhâkeme-i şer'îye ve nizamiye bil-icrâ ihkâk-ı hak olunmak üzere hanım-ı mûmaileyhânın bizzat veyahut bir vekil-i şer'îsinin oraya i'zâmı lüzumu beyandan ibaret bulunmuştur.

[229] müşarünileyh Ali Şefik Beyefendi'nin 21 Cemaziyelevvel sene 89 tarihli tahriratında dahi hanım-ı mûmaileyhânın seksen bir tarihinde tayin ettirdiği müvelli tarafından verilen i'âm mûcibince ahalinin tapulu dört yüz dönüm arazisini kendi hududu dâhilindedir diyerek zabt ettiğine kanâat etmeyip buna göre dahi Maçkoveli Ali Ağa'nın hâl-i hayatında oğluna ve ondan dahi Maçkoveli Sadık Ağa ve Davud Efendi'ye tapu-yı cedid ile geçen çiftlik arazisine güya ihtiyacı olduğundan bahisle bir takrip istihsâl eylediği emirname-i sâimde mûnderiç kanuna tevfikân mezkûr çiftliği mûmaileyhimânın almış oldukları üç bin guruş bedel ile iştirâ etmek istemiş ise de mûmaileyhimânın adem-i muvâfakatları üzerine dâvâyı değiştirip mezkûr çiftlik dâhilinde olup kendisine en ziyade lüzumu olan dört yüz seksen dönüm arazinin kendi çiftliği dâhilinde bulunduğu iddiâ etmesine ve mezkûr çiftliğe mahsus kırk adet hanenin yerleri hanım-ı mûmaileyhânın olduğuna madem ki murâfaada her nasılsa hükm-i şer'î lâhık-ı hakkı var ise de bunu kabul etmeyip maktûen kıymetini î'tâ ile mezkûr haneleri ahaliyle beraber zabt etmek efkârında bulunmasına mebni keyfiyet divân-ı temyize havale olunarak icrâ-yı muhâkemeleri için tarafeyn vekillerini tayin etmiş oldukları halde bu sûret yine hanım-ı mûmaileyhânın işine alıvermediğinden seksen bir tarihinde bir takrib istihsâl eylediği fermân-ı âliyei meydana çıkarmış ve mezkûr fermânın hükmüne tevfikân sâlifül-beyan dört yüz dönüm araziden başka hanım-ı mûmaileyhânın lâ aliyyel tabiin hududu dâhilinde olup müdâhale olunan arazinin men'î hakkında mahalline memur husus gösterilmiş ise de bu bâbda mahallince vâki olacak ifade-i mücerrede üzerine mûmaileyhimânın yedlerinde bulunan tapulara bakılmayarak bilâ murâfaa mezkûr dört yüz seksen dönüm araziye dahi hanım-ı mûmaileyhânın bilâ bedel zabt edeceğinde şüphe olmayıp bu ise mugâyir-i hakkaniyet olduğu gibi ber mûcib-i istid'â maktû'an kıymeti î'tâ olunacak haneleri dahi sakinesiyle beraber kendi çiftliğine ilave eylediği halde mûmaileyhimânın altı yük guruş kıymetinde olan çiftliğinin değeri sülûsî derecesine tenezzül ederek gadrı mûcib olacağı beyanıyla işbu dâvânın usulüne tevfikân rü'yet ettirilmesi zımında vâli-i vilayete tebligât-ı mü'essire icrâsı lüzumu iş'âr olunmuştur.

Vilayet-i müşarünileyhânın 17 Safer sene 90 tarihli tahriratta dahi Bâb-ı Âli kavâsırlardan Mehmed Ağa'nın Üşleb? karyesinde mutasarrıf olduğu tarlalarla miriye ait ormanın hanım-ı mûmaileyhâ tarafından zabt olduğundan bahisle icrâ-yı icabı hakkında vermiş olduğu istid'ânın evrak-ı müteferriâsıyla beraber gönderildiği ve bu dâvâ dahi bâlâda mürakkim mevâdın teferru'anından idüğü inhâ ve işbu tahrirata melfûf mahalli deâvi meclis mazbatasında dahi bu madde mukaddemâ mevlâ-yı mahsus marifetiyle rü'yet olunmuş ise de buna dair mahallince kayıt ve malûmât olmadığı inbâ kılınmıştır.

Vilayet-i müşarünileyhâdan 7 Muharrem sene 90 tarihiyle vârid olan tahriratın meâli dahi hanım-ı mûmaileyhânın Maçkove çiftliğinde kadim mahallinde bulunan iskeleyi bu aralık terk ile sehve çiftliğinde Hacı Abdullah Ağa nam kimesnenin mutasarrıf olduğu tarlalar içinde hod be hod bir iskele inşâ ettiği iddiâ olduğundan bunun dahi icrâ-yı muhâkemesi için hanım-ı mûmaileyhâ tarafından bir vekilin tayin ve irsâli ifadesini mübeyyindir.

[230] Evrak-ı mezbûrenin daireye havale olunduğunu mütâkib hanım-ı mûmaileyhânın vekili Hasan Fehmi ve ahaliden Sadı Ağa'nın vekili Ciran Grigor Efendiler tarafından daireye birer lâyiha î'tâ olunmasıyla bunlar dahi mütâlâa olundu.

Hasan Fehmi Efendi'nin lâyihası 15 Zilhicce sene 89 tarihiyle müverrah ve mündericâtı dört maddeden ibaret olup birincisi müvekkilesinin çiftlik ve arazisiyle müstemilât-ı sâiresi tapu senedâtı ve î'lâmât-ı şer'îye ve müte'addid fermanlar ile katiyen taht-ı tasarrufunda bulunduğundan tekrar muhâkemeye hâcet olmadığı cihetle müdâhale-i vâkıanın men'ini emr-i mahalline emirname-i sâmi-i tastiri ve ikincisi sâlîfûl-beyan haneler için maktûen kıymet verilmek arazi kanunnamesinin otuz beşinci maddesi ahkâmından bulunduğundan bunun dahi ol veçhile ifâ-yı muktezâsı ve üçüncüsü müvekkilesinin çiftçilerden aldığı on üç parça arazinin kıymeti î'tâ edeceğinden çiftçiler isterler ise arazi-i merkûme kıymeti ve istemezler ise çiftlikten gitmek üzere arazilerini aolmakta mahir oldukları ve dördüncüsü Sadık Ağa ile beyinde olan fabrika münâzaasının dahi mahallinde rü'yet ve fasl olunması ifadelerini şâmildir.

Ciran Grigor Efendi'nin 30 Muharrem sene 90 tarihli lâyihası dahi dört bendden ibaret olup birincisi hanım-ı mûmaileyhânın tasarruf dâyesinde bulunduğu çiftlik ve arazi altmış altı tarihinde istihsâl eylediği emr-i aliyyede münderiç hududun hâricinde olduğu gibi seksen bir senesinde dahi Ali Ağa ve Davud Fedai Efendi ve Yuğruç ve karye-i sâire ahalisi aleyhine iddiaya kıyâm eylediği tabiim ettirdiği müvelli marifetiyle usulü veçhile merkûmân Ali Ağa ve Fedai Efendi ile ahalinin ekseri muhâkemede bulundurulmaksızın ahalinin yüz sene ve daha ziyade müddetten beri mutasarrıf oldukları hayli arazi ve mera ve hane ve dükkân ve değirmenleri kendisine bâ hüccet malın olarak halâ ahalinin bâ tapu mutasarrıf oldukları altı yüz bu kadar kıt'a araziye dahi müdâhale ettikten başka tarafeynin arazisi arasında bulunan nehrin suyu muahharan çekilmesiyle nizamen cânib miriye ait olan bunca araziye dahi zabt eylemiş olduğunu ve üçüncüsü mûmaileyhânın yedinde bulunan tapu senedlerinin hilâf-ı vâka inhâ üzerine bilâ muhâkeme verilmiş olduğu bu defa mahallince tahakkuk ettiğini ve dördüncüsü mûmaileyhânın yedinde bulunan î'lâm ve emr-i aliyyede ne miktar arazi muharrer ise elhaletü-hazihi tasarruf dâyesinde bulunduğu araziden birkaç kat ziyade olduğunun indel-tetkik tebeyyün edeceğini mübeyyindir.

Muâmelât-ı mahalliyeleri anlaşılmak üzere müşarünileyh Ali Şefik Efendi ile ber minvâl-i muharrer seksen bir tarihinde hanım-ı mûmaileyhâ ile ahali-i merkûme beyinde tekevvün eden münâzaa üzerine mahalline gönderilen müvelli ile beraber memuren î'zâm kılınan havale cemiyeti re'si saâdetli Rüştü Efendi dahi daireye davet ile kendilerinden istifsâr keyfiyet alındıkta Ali Şefik Beyefendi hanım-ı mûmaileyhânın mezkûr çiftlikte dört nokta itibarıyla müteferreken mukaddemâ yed-i tasarrufuna geçirdiği araziye şunun bunun arazisini dahi ahalisiyle beraber nasılsa idhâl ettirip î'lâm-ı şer'î ve ferman-i âli istihsâl etmiş olduğunu ve bu hususun şâyân-ı dikkat mevâddan bulunduğunu beyan ve Rüştü Efendi dahi kendisinin memuriyeti sekiz seneyi mütecâviz olduğu cihetle keyfiyet bil-istirâf hatr-ı güzârı olmayıp ancak ol vakit [231] mahallince cereyan eden tetkikat

üzerine müvelli Mehmed Emin Efendi tarafından verilen beş kıt'a i'lâm-ı şer'î ve mahallinden gelen mazbata meclis-i vâlâda dahi bil-tetkik mûcibince emr-i âli ısdâr kılındığını ityân eylediler.

Hanım-ı mûmaileyhânın yedinde bulunan iki kıt'a emr-i âli ile beş kıt'a i'lâm-ı şer'î vekili Hasan Fehmi Efendi'den ahz ve mütâlâa olundukta bunlardan 14 Şaban sene 63 tarihli emr-i âlide hanım-ı mûmaileyhânın pederi müteveffa Abdülkerim Bey'den veresesine intikâl eden Velâdiye ve Maçkove çiftliği arazisinin miktar ve hudud ve müstemilâtının zikr-i beyanıyla verese-i merkûmeye teslim ve tasarrufuna irade-i seniyye taalluk ettiği muharrerdir.

27 Cemaziyelevvel sene 81 tarihiyle müverrah ve müvelli Mehmed Emin Efendi mührüyle mahtum beş kıt'a i'lâm-ı şer'îde dahi hudud ve miktarı gösterilen Buğuruç çiftliğinde vâki kırk bir kıt'a ve yine Buğuruç çiftliğinde altı kıt'a ve Köklü çiftliğinde bir kıt'a ve Maçkove çiftliğinde iki kıt'a ve yine Buğuruç çiftliğinde üç kıt'a araziye vâz'-ı yed olan ahali ile hanım-ı mûmaileyhânın vekilinin icrâ olunan muhâkeme-i şer'îlerinde arazi-i mebhûs-ı anha hanım-ı mûmaileyhânın mutasarrıf olduğu çiftliklere tabiyetle zirâat ve haraset olunup on sekiz seneden beri hanım-ı mûmaileyhânın tasarrufunda olduğu halde yedi seneden beri eşhâs-ı merkûme tarafından fuzuli zabt ve tasarruf olunduğu bazısının ikrârı ve itirafı ve bazısının inkârı üzerine yine ikâme olunan şahitlerin şehâdeti ile mütahakkık olduğundan arazi-i merkûmenin hanım-ı mûmaileyhâya red ve teslimine tenbih olunduğu mürakkimdir.

Zikrolunan i'lâmât-ı şer'îye üzerine 3 Şaban sene 82 tarihiyle sâdır olan fermân-ı âli mefâd-ı celili dahi hanım-ı mûmaileyhânın malum-ül ism çiftlikleri arazisine bazı taraftan vukû bulan müdâhale üzerine cereyan eden malûmât ve tetkikatta münâzaunfih olan arazinin Buğuruç ve Maçkove ve köklü çiftlikleri dâhilinde bulundukları ve mezkûr çiftliklerin hâvi ve müstemel olduğu kâffe-i arazi-i emiriyeden olarak hanım-ı mûmaileyhânın uhde-i tasarrufunda idüğü tebeyyün eylediği beyan-ı âlisiyle hanım-ı mûmaileyhânı bâ tapu tsarrufunda olan mezkûr çiftliklerin arazisine olunan müdahalenin men' ve defi hükmünü şamildir.

Keyfiyet ledel müzâkere tafsîlât-ı mesrûdeden anlaşıldığı üzere münâzaa-i mebhûs-ı anha altı maddeden ibaret olup birincisi hanım-ı mûmaileyhânın mutasarrıf olduğu çiftlik ve arazinin hududunu tecâvüzle ahalinin min-el kadim mutasarrıf oldukları araziye dahl ve taarruz ettiği ve ikincisi seksen bir tarihinde müvellâ-yı mahsus marifetiyle icrâ olunan muhâkeme-i şer'îyede ahalinin ekserisi hâzır olmaksızın bâ tapu mutasarrıf oldukları dört yüz bu kadar dönüm miktarı arazi vesâirenin hanım-ı mûmaileyhâya hükm olunduğu ve üçüncüsü hanım-ı mûmaileyhâ bu araziye dahi kâni olmayarak Hristiyan ahalinin seksen iki ve seksen üç tarihlerinde teferru etmiş oldukları araziye hakkı olmadığı halde bunları talep ve dâvâya kıâm ile tapu senedlerini istihsâl etmesi ve dördüncüsü sâlifül beyan kırk adet hane bedelinin sûret-i tesviye ve î'tâsı ve üçüncüsü hanım-ı mûmaileyhânın çiftliği

dâhilinde kadim mahallinde bulunan iskele yerini terk ile Hacı Abdülhak arazisinde müceddeden iskele inşa etmesi ve altıncısı ahaliden Sadık Ağa ile beyninde olan fabrika maddeleri olarak vilâyet-i müşarünileyhânın tahriratında dahi mûmaileyhânın [232] Hristiyan ahali yedinde bulunan arazide hakkı olmadığı ve bedelini dahi henüz vermediği cihetle istihsâl etmiş olduğu tapu senedlerinin defterhanece kendisinden bil-istirdâd kaydının tashih ettirilmesi ve ahali-i sâire ile olan iddialarının tetkiki için hanım-ı mûmaileyhâ tarafından bir vekilin tabiin ve i'zâmı lüzumu inhâ olunmuş ve hanım-ı mûmaileyhâ dahi keyfiyetin buraca tetkik ve rü'yeti iddiâsında bulunmuş ise de mevâd-ı meşruheden seksen bir tarihinde hanım-ı mûmaileyhâya hükm olunan arazi keyfiyeti ber minvâl-i muharrer müvellâ-yı mahsus marifetiyle mahallinede bâ rü'ye i'lâmât-ı şer'îyeye rabt olunduğuna ve bu misillü şer'en fasl ve tesviye olunan mevâdın tekrar mahallinde veyahut Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'de rü'yet ve faslı nizamem câiz olmayıp fakat bu makûle i'lâmât-ı şer'îye hakkında bir gûna itiraz olunduğu takdirde keyfiyetin ve esbabının beyanıla bâb-ı vâlâ-yı fetva penâhide tetkik ettirilmesi usul-i cariyeden bulunduğuna mebnî mezkûr i'lâmlarda mûnderiç arazi hakkında dairece şimdilik bir şey denilemeyeceği gibi hanım-ı mûmaileyhânın istihsâl eylediği tapu senedâtından dolayı ahali-i merkûma ile muhâkemesi icrâ olunmadıkça senedât-ı mezkûrenin istirdâdı dahi kâbil olmayıp bu maddenin ve gerek küsur-ı mevâdın mahalli meclisinde usulüne ve arazi kanunname-i hümayunu ahkâmına tevfiân bil-muhâkeme fasl ve rü'yeti lazımeden bulunmuş olmasıyla vekilân-ı mûmaileyhimâ tarafından verilen sâlifül zıkr lâyhahalarla müşarünileyh Ali Şefik Beyefendi'nin tahriratı sûretleri vilâyet-i müşarünileyhâya bil-irsâl ber minvâl-i muharrer i'lâm-ı şer'îye merbut dört yüz bu kadar dönüm arazi maddesinden mâada münâzaunfih olan arazi ve hane mahalli ve iskele ve fabrika maddelerinin mahallince ait olmasıyla mecliste şer'î şerif ve kanuna tatbikân garazsız olarak tetkikât-ı lazıma ifâ ve tarafeynin muhâkemeleri icrâ olunarak fasl ve hasmı olunması ve istirdâd-ı inhâ olunan tapu senedâtı hakkında hâsıl olacak neticeye göre mahallince icrâ-yı icabı ile keyfiyetin defterhaneye bildirilmesi ve mâruz-zıkr beş kıt'a i'lâm-ı şer'î hakkında dermeyân olunan itirazat dahi kezalik garazsızca bil-tetkik netice-i sahihesinin makâm-ı sâmi-i fetva penâhiye inhâsı hususlarının vilâyet-i müşarünileyhâya iş'âr ve ber minvâl-i muharrer mahallince icrâ olunacak muhâkemede bulunmak üzere hanım-ı mûmaileyhâ tarafından bir vekilin tayin-i irsâl olunması zımnında evrak-ı mezbûrenin havale cemiyetine havale buyrulmasına karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Mültezimden Durali ile İbrahim ve Şakir Efendiler beyninde tehaddüs eden iltizâm şirketi münâzaasına dair Tuna vilayetinden vârid olan 4 Zilhicce seme 289 tarihli ve beş yüz elli numaraları tahrirat Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulmakla hukuk dairesinde mütâlâa olundu.

Tahrirat-ı mezkûrenin hülâsa-i meâli husus-ı mezkûr bazı teferruat hakkında istizân-ı muâmeleyi şâmil divân-ı temiz-i vilayette î'tâ olunan gurre-i Zilhicce sene 289 tarihli mazbata ile evrak-ı müteferriâsı gönderildiğinden bahisle muktezâsını istişârdan ibarettir zikrolunan mazbata evrak-ı müteferriânın fezleke-i mündericâtı mültezimden merkûmenin seksen beş senesine mahsuben deruhde ettikleri Hırsova kasabasıyla taşra muhâcir ve varoş mahallere ve Çobankapısı karyesinin hâsılat-ı öşriye muhasebesinden dolayı beynlerinde tekevvün eden münâzaanın rü'yeti müştereken (Bakiyyesi sonra)

2.19. Cerîde-i Mehâkim 19. Sayı Transkripsiyonu⁵²

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Recep	Sene	(Pazartesi)	Ağustos Rumi	Sene	Sayfa
19	2	1290		13	1289	233

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbaadı)

Î'tâ eyledikleri kompromeso senedi mûcibince intihâb eyledikleri hükümlerde havale olunarak hükümler dahi muhâsebeyi bil-rü'ye bir kıt'a raport vermiş oldukları halde bunlardan İbrahim Efendi raporta itiraz ile keyfiyetin yeniden rü'yetini istid'â etmesi üzerine meclis-i temyizi usul-i muhâkeme ticaret nizamnamesinin kırkıncı maddesi hükmüne istinaden keyfiyeti tekrar bil-rü'ye raportu fesh ile kâbil-i istinâf olmak üzere bir kıt'a mazbata vermiş ve hâlbuki zikrolunan madde-i nizamiye sûret-i âherle teşekkül eden komisyonlar hakkında olup bu misillü kompromeso î'tâ ve hükm intihabıyla rü'yet olunan dâvâda şümulü görülememiş olmasıyla meclis-i mezbûrun î'tâ eylediği mazbata kâin lemyekin hükmünde tutularak raportun hükmü icrâ olunmak lazım gelir ise de merkûm İbrahim Efendi kendisinin ol veçhile kompromeso senedi î'tâsıyla hükm-i intihabına muvafakat etmesi ileride kompromesonun karanını kabul ettiği halde istinaf-ı dâvâ edebileceğine dair Hırsovo nâibi sâbık Osman Nuri Efendi'den almış olduğu mahtûm varakaya müstenid olduğunu beyan ile istinaf iddiasında ısrar eylemiş ve mezkûr varaka ledel-mütâlaa nâib-i mûmâileyhin merkûm İbrahim Efendi'yi ol veçhile temin ve iğfâl eylediği anlaşıldığı misillü raportun hükmüyle meclis-i mezkûrun kararı yekdiğerine mübâyin olup işin esasına komisyonca dahi fesad karışmış olduğundan ve nâib-i mumaileyhin varaka-i mezkûreyi î'tâ edişinin esbab-ı mevcudesi tahkik olunmak üzere Tuna'ya i'zâmı makam-ı sâmi-i sadaretpenahiye iş'âr olunmuş ise de henüz vüruf etmediğinden bahisle bu bâbda bu veçhile muâmele olunmak lazım geleceği istifsârını mübeyyindir.

⁵² CM., Nr. 19, H. 2 Recep 1290/M. 26 Ağustos 1873.

Mebhus-ı anha olan kompromeso senedinin sûretş musaddakası evrak-ı mütefferria-i melfufa arasında bulunmakla ledel-mütâlaa meâl intihâb olunan zâvetin [234] rü'yet-i muhâsebe hakkında verecekleri hükm ve karara tarafeynden itiraz olunmayacağını mübeyyin idüğü görüldükten sonra keyfiyet dairece ledel-tezekkür bu misillü hükümler tarafından verilecek kararnameye âdetâ bidâyet mahkemesinden verilmiş i'âm nazarıyla bakılabilmek için kompromeso senedinin ol neticeyi müntec olacak sûrette tanzim edilmiş yani tayin olunan mümeyyizlere münâzaa-i vâkıayı hükm sıfatıyla rü'yet edeceklerine dair mezuniyet verildiğinin derûn senedde sarahaten mûnderiç bulunması iktizâ edeceği usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz dokuzuncu maddesinde ve hakemler tarafından hükm ve i'âm isdârı için verilecek mehlın hükümlerin nasbı akabinde tarafeyn-i muârızîn cânibinden tayin olunması lazım geleceği dahi kanunname-i ticaretin kırkıncı maddesinde ve mümeyyizler yani hükmler marifetiyle rü'yet olunan dâvânın bidâyet mahkemesine nakli veyahut hükm ve i'âmlarının ilgâ ve adem-i icrâsının istid'âsı keyfiyetlerine teşebbüs olunmak üzere tarafeyn-i muârızîn cânibincen peşince meşrut olmamış ise ol dâvânın bir mahkemeye nakli câiz olacağı dahi kanun-ı mezkûrun kırk birinci maddesinde musarrih olduğu gibi ol veçhile hükm-i tayiniyle kompromeso senedini imza edecek eshâb-ı mesâlihın hakemler tarafından verilecek kararı tamamıyla kabul edip istinâf-ı dâvâ etmeyeceklerini derûn senede derç ile bu bâbda olan haklarından fâriğ olduklarını sarahaten beyan etmedikçe hakemler tarafından verilecek karar kâni olmayıp kanunen istinâf ve temyiz-i dâvâ etmeye salâhiyetleri olacağını dahi tarafeynin rızasıyla istinâfen rü'yet-i dâvâ eden bidâyet mahkemeleri hakkında olan zeyl kanun-ı ticaretin otuz altıncı maddesinin fıkra-i sâniyesi dahi müeyyed bulunduğu ve şürekâ-ı merkûmenin vermiş oldukları senedde münâzaa-i mebhusenin bir mehl-i muayyen zarfında hakem sıfatıyla rü'yet olunacağına ve vâki olacak kararın kati olup istinâfı câiz olmayacağına dair sarahat bulunmadığına binâen zikrolunan mevâd nizamiye ve kanuniye ahkâmına tevfiân ve kıyasen sâlifüz-zıkr kararnameye âdi raport nazarıyla bakılıp kanun-ı ticaretin kırk birinci maddesi mûcibince dâvânın bidâyet mahkemesince fasl ve rü'yeti câiz olacağı ve sened-i mezkûrda mümeyyizler tarafından verilecek karara itiraz olunamayacağını mübeyyin ve mestur olan ibareye itiraz aliyyel-hükm olunmayacak manâsı verilmek lazım gelip yoksa istinâf olunmayacak manâsı verileceği bedihi bulunduktan başka mümeyyizlerin verdikleri raporttan sonra keyfiyet Tevacî? meclis-i temyizine havale olundukta şürekâdan merkûmân Şakir ve Ali Efendiler'in dahi muhâkemeye girişmelerine ve meclis-i mezbûrdan tanzim olunan mazbatayı yalnız İbrahim Efendi kabul etmeyip istinâfa kıyâm etmiş olmasına nazaran merkûmân İbrahim ve Şakir Efendiler'in kompromesodan dolayı olan itirazlarından fâriğ olup meclis-i mezkûrun muhâkeme ve hükmünü kabul etmiş demek olacakları cihetle artık divân-ı temyiz-i vilayette bu bâbda itiraza salâhiyetleri kalmayacağından şu halde Tevacî? meclis-i temyizinde mümeyyizlerin kararına usul-i muhâkeme nizamnamesinin kırkıncı maddesi mûcibince âdi bir raport nazarıyla bakılıp işin rü'yet olunmuş olması muvâfık-ı kanun olarak meclis-i mezkûrun vermiş olduğu mazbatanın zât-ı dâvâ hakkında olan hükm ve kararı muvâfık-ı nizam olup olmadığının divân-ı temyiz-i vilayette istinâfen rü'yet ve tetkik olunması ve nâib-i mumâileyhin vermiş olduğu varaka bahse gelince

madam-ı tarafeyn Mehasin? beyninde teati olunan bir senedin [235] ahkâmını hariçten bir şahıs sâlisen vereceği sened-i tağyir edemez varaka-i mebhuse-i anhânın bu dâvâda hükmü olamayacağı cihetle nâib-i mûmâileyhin dahi ihzardan sarf-ı nazar edilmesi iktizâ edeceğinin cevaben vilayet-i müşarünileyhâya iş‘ârıyla beraber nâib-i mumâileyh hakkında makam-ı sâmi-i fetva penâhiye dahi malûmât verilmesi hususlarına karar verildi ol bâbda emr-ü ferman.

(Ta‘mîmen Yazılan Tezkere-i Sâmiye Sûretidir)

Devlet-i Aliyye tebaasıyla İran devleti tebaası beyninde mütevâliyen ve mütenevvien zuhura gelmekte olan ihtilafat ve müşkilâtın bertaraf edilmesi maksat hayr-ı mersadına mebni cinâyata müteallik dâvâlar ile hukuk-ı şahsiye ve âdiyede vesâir işlerde devletin yekdiğeri memâlikinde bulunacak tebaası haklarında kendi tebaaları misillü muâmele olunması hususu bil-cümle devâir ve vilâyâta buyrulmuş ve bunden maksat tebaa-i İraniye ile Devlet-i Aliyye tebaası beyninde tekevvün edecek her türlü dâvâlarda ve bir de hükûmet aleyhine vukû bulan cerâyimin mücâzatı devlete ait olduğu gibi şahıs aleyhinde vâki olan cerâyimin âsayiş-i memleketi ihlâl eylemesi ciheti de kezalik devlete ait olmak hasebiyle zaptiyeye müteallik mevâdın dahi cümlesinde tebaa-i İraniye’nin bilâ vasıta mehâkim ve memurin Devlet-i Aliyye’ye tâbi olmaları lazım geldiğini beyandan ibaret bulunmuş ise de memalik-i mahrusada bulunan İran devleti şehbender ve memurları hakkında ahkâm-ı uhdeye icabınca olunacak muamelenin tebaa-i İraniye’nin icabıyla sıfatına taalluk eden bazı hususâtın dahi kayd-ı iştibâhtan vâreste olmak ve noksanı izahat ve malûmât-ı kâfiyeden nâşi hükûmât-ı seniyyenin onlarla olan muâmelâtınca zuhura gelmiş olan bazı gûna yanlışlıkların tekerrür ve devamına mahal kalmamak üzere işbu kararın tebliğini hâvi makam-ı senâveriden yazılan tahrirat ahkâmını teşrihan ve tefsirân kaleme alınan talimat-ı mufasssala leffen irsâl kılınmış devâir-i devletin bu bâbda ittihâz edeceği muâmelât ve harekâtı bir mecrâ-yı rast ve müstakime tâbi ederek her türlü sehv ve hata vukûunun ve binâenaleyh gûnâ gün sudâ‘ ve müşkülâtın önü alınmak için talimat-ı mezkûre mûndericâtından bazılarının dahi bervech-i zîr bir mertebe daha tavsîh ve tefsirine mübâderet olunmuştur şöyle ki kabahat ve cünha ile her türlü münâzaaya ve ticaret ve aliyyel itlâk mevâd-ı hukukiyyeye dair İraniler ile tebaa-i Devlet-i Aliyye beyninde dâvâ zuhurunda müddeî İranlı ise bilâ vâsıta doğrudan doğruya hükûmet ve mecâlis ve zabıta-i mahalliyyeye müracaat edeceği ve dâvâsının mehâkim-i mahalliyyede hîn-i rü’yetinde İran şehbender ve vekili ve veya tercümanı tavassut etmeyeceği ve müddeî olan tebaa-i Devlet-i Aliyye’den ise müddeî aleyh olan İranlı aynıyla Devlet-i Aliyye tebaası gibi doğrudan doğruya memurîn ve zabıta-i mahalliye marifetiyle teharri ve takip ve ihzâr ve tetkik olunup umur-ı muhâkemesine şehbenderhanenin kat’an müdâhalesi kabul olunmayacağı misillü İranlı aleyhinde şer‘î şerife ve kanun ve nizam-ı devlete tatbikân mehâkim-i mahalliye tarafından lâhık olacak hükm verilecek i‘lâm yine doğrudan doğruya memurîn-i mahalliye marifetiyle ve lâhık olan hükm-i cezayı mutazammın ise mücâzatının her bir derecesi kezalik hükûmet-i mahalliye marifetiyle icrâ olunarak bunda dahi kat’an

şehbenderhanenin tavassut ve müdâhalesi kabul olunmayacağı ve bir de fiilen fesat ve kat'î tarik ve katl-i nefis gibi asâyiş-i memleketi ihlâl eden fesâhat ve cerâyimin [236] ve hükûmet aleyhine vukû bulan bilcümle cinâyatın ve zabıta-i memlekete ve umur-ı belediyyeye müteallik nizâmat ve tenbihâta mugâyir ahvâl ve harekâtın mucâzatı hükûmet-i mahalliyyeye ait olduğundan bu misillü mevâddan dolayı müttehim olan tebaa-i İraniye keزالik aynıyla Devlet-i Aliyye tebaası misillü bilâ vasıta mehâkim-i mahalliye ve kavânin ve nizâmat saltanat-ı seniyyeye tâbi olarak memurîn taraflarından haklarında tamamıyla Devlet-i Aliyye tebaası gibi muâmele edileceği ve İran şehbender ve şehbender vekillerinin sâir konsoloslar gibi tebaa-i Devlet-i Aliyye'den imtiyazlı tercüman ve kavas istihdam etmelerine müsâde olunup şu kadar ki zikrolunan tercüman ve kavasların bizzat ifâ-yı hizmet etmeleri meşrû olmakla bu misillü müstahdem olan tercüman kavaslar hakkında sâir devletler konsolosları maiyyetinde bulunan hademe-i mümtaza misillü muâmele olunacak ve fakat aliyyel devam şehbenderhane hizmetie istihdam olunmayıp başka sanatla meşgul olan tercüman ve kavasların imtiyazlı tanımayacağı ve memurîn ve mehâkim-i mahalliyyeden şehbenderleri vasıtasıyla şikayet eden İraniler'in şekvâları yalnız Bâb-ı Âli'ye ve valât-i i'zâma tebliğ edilip bu tebliğe bizzat sefâret ve taşralarda şehbender ve şehbender vekilleri tarafından gerek şifâhen ve gerek tahriren vukû bulmak lazım geleceği ve tebligât-ı vâkıa umur-ı mühimme ve mevâd-ı cismiyyeye taalluk ise ol bâbda hükûmetçe icrâ olunacak tahkikâtın ve ittihâz olunacak tedâbirin neticesinden sefâret ve şehbenderlere malûmât î'tâ olunacağı ve devl-i ecnebiye ile İranlılar beyninde ticarete dair tehaddüs eden dâvâlar mahalli ticaret mahkemelerinde rü'yet olunduğu halde İran şehbender veya tercümanın mecliste hazır bulunmasına mümânaat olunmayıp fakat bu misillü bir dâvâda Devlet-i Aliyye tebaasından birinin müdâhili bulunacak olur ise tercümanın kabul olmayacağı ve İraniler'in memâlik-i şahânede mazhar oldukları müsaidâta memâlik-i İrani'de bulunan tebaa-i Devlet-i Aliyye'nin dahi mazhar olmalarına zuhurân sefâret seniyyesi tarafından dikkat ve nezaret olunacağı cihetle İraniler'e gösterilen müsaidâttan hangisine İran'daki tebaa-i saltanat-ı seniyye zuhur olmaz ise sefâret-i müşarünileyhâ tarafından bildirilerek onun üzerine iktizâ-yı hâl-i devâir ve vilâyâta iş'âr kılınacağı ve tebaa-i İrani'nin Devlet-i Aliyye tebaasından kız almaları ecnebiyenin sıfatına mebni memnu' olduğundan bu memnu'iyetin devamına hükûmet-i mahalliye tarafından itina ve dikkat olunacağı ve uhdelerine geçiverilmiş az çok emlak ve akar olduğu halde vefat eden tebaa-i İrani'nin terekeleri hakkında olunacağı muamelenin bir kâide-i muhakkaya tevfiği zımnında devletin beyninde bir mukâvele-i mahsusa tanzim olunacak olmakla münebbih-i teâlî bunun dahi husulünde iş'âr ve tahririne mübâderet edileceği beyanına ve tarif ve beyandan müstağni olduğu üzere karar-ı mezkûr ile memâlik-i mahrûsada bulunan İraniler'in gerek şahıslarının seniyyenin zîr-i himâyet ve sâye-i adaletine alınmış ve binâenaleyh tebaa-i şahane ile mevâd-ı meşruhede farkları kalmamış olması hasebiyle hem Devlet-i Aliyye tebaa-i mahsusası hakkında ne veçhile kavânin ve usul-ı âdle vaz' ve ihtiyâr buyurmuş olduğunun bu yerden ispat ve i'lân kılınması ham de bu karar kendilerince mahzan hayır ve menfaat ve hukuklarınca ayn-i emniyet olduğunun ikrâr ve itirafına ifrâd İraniye'nin refte refine bit-tabii mecbur edilerek devlet metbû'aları

tarafından bunun vücudundan olan şikayetin hükm vaktinin izâlesine mehmâ imkân itina ve dikkat olunması tavsiye-i mahsusasına ibtidâr kılındı.

Fi 19 Cemaziyelahir sene 90 ve fi 31 Temmuz sene 89 [237] Devlet-i Aliyye ile İran devleti beyninde münakid olan muâhedât ahkâmını teyiden ve geçenlerde şeref-i efzâ-yı sünûh olan irade-i seniyye hazret penâhi mûcibince devâir-i âliyyeye ve vilâyâta tasdir buyurulan tahrirat-ı sâmiye ahkâm münifesini tefsiren kaleme alınan talimattır.

Devlet-i Aliyye tebaasıyla devlet-i İraniye tebaası beyninde mütevâliyen ve mütenev' en zuhura gelmekte olan ihtilafat ve müşkilatın bertaraf edilmesi maksad-ı hayr-ı mersadına mebni cinâyata müteallik dâvâlar ile hukuk-ı şahsiye ve âdiye vesâir işlerde devletinin yekdiğeri memâliğinde bulunacak tebaası haklarında kendi tebaaları misillü muâmele olunması hususu bilcümle devâir ve vilâyata bildirilmiş ve bundan maksat tebaa-i İraniye ile Devlet-i Aliyye tebaası beyninde tekevvün edecek her türlü dâvâlarda ve bir de hükûmet aleyhine vukû bulan cerâyimin mücâzatı devlete ait olduğu gibi bir şahıs aleyhinde vâki olan cerâyimin asâyiş-i memleketi ihlâl eylemesi ciheti de kezalik devlete ait olmak hasebiyle zabıtaya müteallik mevâdın dahi cümlesinde tebaa-i İraniye'nin bilâ vasıta mehâkim ve memurîn Devlet-i Aliyyeyetâbi olmaları lazım geldiğini beyandan ibaret bulunmuş ise de memâlik-i mahrûsada bulunan İran devleti şehbender memurları haklarında ahkâm-ı uhdeye icabınca olunacak muamelenin ve tebaa-i İraniye'nin ecnebinin sıfatına taalluk eden bazı hususâtın dahi kayd-ı istibâhından vâreste olmak üzere bervech-i âti izah tafsiline ibtidâr olunur.

Evlâ-i memâlik-i mahrûsa-i Osmaniye'de bulunup sıfat-ı memuriyetleri beravât ve evâmîr-i ileyh ile tasdik olunmuş ve olunacak olan İran devleti şehbenderleri ve şehbender vekilleri sâir devl-i mütehâba konsolos ve konsolos vekillerinin nâil oldukları imtiyazât ve muâfiyet ve müsaidâta nâil olacaklardır.

Sâniyen zikrolunan İran şehbender ve şehbender vekilleri tebaa-i İrani'den berrî ve bahrî memâlik-i mahrûseye âmed ve şad edenlerin menâfi'—i ticaret ve himayetlerini istihsâle memur olduklarından ledel-icâb onların istihsâl esbâb-ı emniyet ve menfaatlerini hükûmet-i mahalliyyeye mürâcaatla tavsiye etmeye ve tebaa-i İraniye tarafından Devlet-i Aliyye memur ve zâbıtânı hakkında bî hak şikâyet vukuunda ihkâk-ı hak zımnında şikayet-i vâkıanın tasrih-i madde ile Bâb-ı Âli'ye ve vilâyât-ı vâlât i'zâmına şifahen ve tahriren ifadeye ve bu bâbda verilecek arzuahallerin dahi hükûmete tebliğine ve tebaalarından vefat edenlerin metrûkân muhalefetine vaz'-ı bedâyla tahririne ve terekeye müteallik kâffe-i muamelatının kendi marifetleriyle icrâsına tebaalarından memleketlerine iâdesine lüzum gördükleri eşhâsı kezalik kendi marifetleriyle ve istedikleri halde hükûmet-i mahalliye vâsıta ve muavenetiyle göndermeye salâhiyetleri olacaktır.

Sâlisen memuriyet-i resmîyede bulunmayıp memâlik-i mahrûsaya âmed ve şad eden veyahut memâlik-i mahrûsada seyahat eyleyen tebaa-i İrani'nin tebaa-i ecnebiye-i sâire

hakkında meriyyül-icrâ olan pasaport ve mürur tezkeresine ve karantina ve nizâmatına tâbi olmalarıyla bundan dolayı ecnebilik sıfatlarına bir gûna helal gelmeyecektir.

Râbian memâlik-i mahrûsada ikâmet eden İraniler nizam-ı mahsusuna tevfikân tâbiyet-i Devlet-i Aliyye'ye kabul olunmadıkça ecnebi sıfatında bulunacaklarından hizemât ve bedelât-ı askeriye misillü tebaa-i Devlet-i Aliyye'ye mahsus ve mahzar olan hizemât ve tekâlifinden müstesnâ olacaktır.

Hâmisen memâlik-i mahrûsada ikâmet eden tebaa-i İraniye Devlet-i Aliyye tebassı misillü harf ve sanâyi [238] icrâ etmek ve esnafılık sıfatına girmek isterler ise aliyyel-umûm esnaf hakkında meriyyül-icrâ olan kâffe-i nizâmat ve kavâninden müstefid olacaklarından esnafılık ve hurfet sanât icrâ ettikçe tebaa-i Devlet-i Aliyye misillü zikrolunan nizâmat ve kavânin ve usule tâbi ve bu cihetle tebaa-i Devlet-i Aliyye'nin mükellef oldukları rûsûmâtı te'diyeye mecbur olacak ve esnaflığa müteallik hususât ve muâmelatta doğrudan doğruya mehâkim ve mecâlis ve memurîn-i Devlet-i Aliyye indinde mesul bulunacaklar ve binâenelayh doğrudan doğruya mehâkim ve mecâlis ve memurîn-i mahalliyeye mürâcaat edeceklerdir.

Sâdisen tebaa-i İraniye'nin tesviye-i umur-ı iflasiyeleri Devlet-i Aliyye muhâkemesine ait olacak ise de İranlı müflisin defâtiri ba'del-tetkik tebaa-i Devlet-i Aliyye'den hiçbir kimseye tealliki olmadığı tebeyyün eder ise İranlı müflisin tesviye-i umuru kendi şehbenderine terk olunacaktır.

Sâbian vilâyât-ı ticaret mahkemelerinde hükûmet tarafından doğrudan doğruya intihâb ve tayin olunan a'zâ-yı dâimeden mâada muvakkat sûretiyle tüccar ve mu'teberândan dahi a'zâ-yı müntahaba bulundurulması usul-i mevzû'a iktizasından olmakla zikrolunan mehâkim için mahallerinde a'zâ-yı muvakkate intihâbı sırasında a'zâlık sıfatını câiz olabilecek zevât bulunur ise onlardan dahi bir nefer a'zâ intihâb ve tayinine müsâde olunacak ve işbu İranlı a'zânın intihâb ve tayini tüccar İraniye ile hükûmet-i mahalliyeye beyinde kararlaştırılacaktır ve zikrolunan İranlı a'zâ diğer a'zâ-yı muvakkatenin mazhar oldukları muamelattan istisnâa olunmayacaktır Dersaâdet mahkeme-i ticaretinde dahi hükûmet marifetiyle ve yalnız tüccar İraniye'nin intihabıyla bir nefer muvakkat a'zâ bulunmasına müsâde kılınacaktır.

Sâminen tebaa-i Devlet-i Aliyye'ye taalluk etmeyerek muhassaran İraniler beyinde tekevvün edecek her nev deâvi ve münâzaat kendi şehbenderleri marifetiyle tesviye olunacaktır.

Tâsian tebaa-i İraniye ecnebi sıfatında bulunacaklarından tasarruf-ı emlaka hakları olamaz ise de bunların da tasarruf-ı emlak etmeleri devletleri tarafından murâd olunur ise bunun için bir mukâvele-i mahsusa akdine Devlet-i Âli'ye muvâfakat edecektir.

Âşiren İranlılar'ın kendi şehbenderlerine olan mensubiyetine müdâhale olunmayacağı misillü tebaa-i merkûmenin şehbenderlerine te'diyesine öecbur oldukları rûsûmât ve tekâlîfe hükûmât-ı mahalliye tarafından müdâhale olunmayacaktır.

Hâdi aşer tebaa-i İraniye'den biri Devlet-i Âli'ye tâbiyetine girmek ister ise bilcümle tebaa-i ecnebiyeye şumulü olan nizam-ı mahsusuna tatbikân iktizâsı icrâ olunacak ve bu usulün hâricinde olarak tebaa-i merkûmeden hiçbirisi hilâf-ı nizam-ı Devlet-i Âli'ye tâbiyetine kabul olunmayacaktır.

Sâni aşer işbu talimatta tebaa-i İraniye haklarında gösterilen müsaidâtın herhangi bir memâlik-i İraniye'de bulunan tebaa-i Devlet-i Aliyye hakkında diri' olunacak olur ise ol müsaidâtın memâlik-i saltanat-ı seniyyede mütemekkin İranlılar hakkında dahi icrâsından sarf-ı nazar olunacağı emr-i tabi bulunmuştur.

Mahkemelerde dâvâ vekâleti her devlette bir sınıf-ı mu'tebere mahsus olup bir kimse fen-i hukuk ve kavânin vesâir fûnûn mütenevviyi tahsil ile bil-imtihân derece-i liyâkatına göre şahadetname almadıkça bu sınıfa dâhil olamadığından şehâdetnamesi bulunan vekiller hükûmet [239] ve ahali nazarında mazhar-ı hürmet ve riâyet olur bizde ise dâvâ vekâletinde bulunanların ehliyet ve emniyet ile muttasıf olanları nâ ehl ile mahlut ve ekseriyet içinde gâib olduklarından erbâb-ı kabiliyet ve liyâkat bu duhûl ve rağbetten müctenib oluyor dâvâ vekâleti ise hukuk-ı nâsın esbâb ve vesâyet teminatından olduğu cihetle sâye-i ma'del tevâye hazret-i mülûkanede mehâkim-i nizamiyece bir taraftan icrâ kılınmakta olan ıslâhat ve tanzimat-ı müteferriât-ı mühimmesinden olmak üzere işbu vekillerin dahi bir nizam-ı tahtına idhâliyle hem mehâkimin ve hem de eshâb-ı hukukun temin-i muâmelatı lazım görünerek ol bâbda Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i celilesinin istizânı ve Şûra-yı Devlet ve meclis-i mahsus-ı vükelâ kararı ile müteallik ve şeref südür buyurulan emir ve ferman-ı hümayun hazret-i padişahi mûcibince dîvân-ı mezkûr devâir a'zâsından müntehib bazı zevâtın mürekkeb Bâb-ı Âli'de bir komisyon teşkil olunmuştur zîrde tahrir olunan kararnamede anlaşılaçağı üzere işbu komisyonun vazife-i asliyesi elhâletün hazihi mehâkim-i nizamiyede dâvâ vekâleti edenlerin celbiyle imtihan ve intihablarını icrâ ve ehliyetleri tebeyyün edecek olanlarına şehâdetnameler î'tâ etmek hususu olup bundan böyle vekâlete dâhil olacaklar için sıfat ve şerâyit-i lazıma karargir olduğu misillü vekillerin vezâyif ve harekâtı ve neferâtı hakkında bir nizamname dahi kaleme alınmakta bulunmuş olduğundan ve emr-i imtihan ve intihaba işbu şehir-i Cemaziyelahireenin yirmi yedinci Çarşamba günü şürû' olunarak haftada iki defa yani Cumartesi ve Çarşamba günleri komisyon bu işte devam edeceğinden ve tarih-i i'lândan itibaren nihayet dört mah hitâmında sonra intihâb komisyonuna gelmeyen ve şahadetname almayanlar ve indel-imtihan ispat liyâkat ve emniyet edemeyenler dâvâ vekâletiyle muhâkemede olunmayacağından buralarının ihtarıyla beraber dâvâ vekâleti ile meşgul olanların ve sıfat-ı lazımasını hâiz olarak bu sülûka dâhil olmak isteyenlerin zikrolunan günlerde komisyona gelmeleri i'lân kılınır.

(Mehâkim-i Nizamiye Dâvâ Vekillerinin Usul-i İntihâb ve İmtihânlarına Dair Kararnamedir)

Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye dairesinden teşkil olunan komisyon zikrolunan dâvâ vekillerin haftada iki gün yani Cumartesi ve Çarşamba günlerinde imtihan ve intihâblarını icrâ eyleyecektir.

Dâvâ vekâleti için komisyona mürâcaat edecek olanlardan sin-i reşide yani yirmi bir yaşında bâliğ olmayanlar ve mehâkim-i mecliste vesâir resmiyede memuriyeti olanlar mücâzât-ı terziliye ve terhibiye ile mahkûman hapsolunmuş bulunanlar ve izhâr-ı iflas etmiş oldukları tebeyyün edenler kabul olunmayacak ve dâvâ vekâletine mezuniyeti hâvi şehâdetname alamayacaklardır.

Komisyona celb olunacak dâvâ vekillerinin mutlaka Türkçe okuyup yazmaya veyahut yalnız Türkçe okumaya muktedir olmaları ve Türkçe kitabeti olmalarının behem hâl diğer bir lisanda kitabete kadar olması meşrut idüğünden kırâat ve kitabet hakkında komisyon bu esasa göre icrâ-yı imtihan eyleyecektir.

Kavânin-i hukukiye-i Devlet-i Aliyye'nin ahkâmı üzerine komisyonda tertib edilecek asliye tevfikân imtihana dâhil olacak dâvâ vekillerinin verecekleri cevaplar zabıt olup bazı deâvi-i mahsusa üzerine kendilerinin komisyon huzurunda icabına göre tahriran beyan ve mğütâlaa etmeleri dahi teklif olunacaktır dâvâ vekillerinin sin ve memleket ve menşei malumatlarına ve ahvâl-i mahsusalarına dair komisyonda bir cetvel tutularak imtihanın hitâmında cetvel-i mezkûr [240] nezaret-i Ahkâm-ı Adliyyeye takdim kılınacak ve vekillerin sınıf ve vazifeleri kararlaştırılacaktır.

Tebaa-i ecnebiyeden olan dâvâ vekilleri hakkında Hariciye Nezaret-i celilesi ile bil-muhâbere verilecek karara göre komisyonca ittihâz olunacak muâmele başkaca i'lân kılınacaktır.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

İzmir sancağında vâki Bayındır kasabalı Hacı İlyas nam kimesnenin kâtil olan oğlu Mehmed hakkında icrâ edilen tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeyi hâvi eden vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyurulan 23 Muharrem sene 89 tarihli ve otuz sekiz numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayet ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve i'lâm-ı şer'î ve evrak istinâfiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlaa kılındı.

Evrak-ı nizamiye meallerinde seksen sekiz senesi Rebiyülevvelinin ikinci pazartesi gecesi mezbûr Hacı İlyas oğlu Mehmed'in tüfek kurşunuyla katl eylediği iddiâ olunması ve keşfettirildikte Hacı İlyas'ın sağ kasığından kurşunla cerh olup bağırsakları

parçalanarak mütessirân vefat eylediği raport ile beyan olunması üzerine tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Mehmed leyle-i mezbûrede hanelerinde pederi Hacı İlyas ve eniştesi Mehmed Efendi ve hemşiresi Ayşe ve onun validesi Emine ile birlikte ta'âm ederler iken eniştesi Mehmed Efendi yemekten kalkıp odaya giderek tüfeği eline alıp kendisi ne yapıyorsun diyerek elinden almak üzere iken tüfeğin ateş almasıyla beraber kendisi firar ederek çayıra gidip orada pederinin olduğunu haber aldığı cihetle hanesine gelmeyip Raziye kadının hanesinde yattığını beyan ile fiil-i katle müdhalini inkâr etmiş ise de merkûmun eniştesi Mehmed Efendi merkûm Mehmed'in pederiyle meyânelerinde olan adâvetten dolayı beyinlerini teellûf etmek için o gece Mehmed'i pederinin hanesine getirip ta'âma geldiğinden nâşi kendisi ta'âmdan kalktıktan sonra Mehmed dahi kalkıp odasında silahlanarak zevcesi Fatma'yı haneden tarda kıyâm eylediği sırada kendisiyle zevcesi Ayşe odaya girdiklerinden Mehmed kapı yanında dayalı olan tüfeği eline alıp geri çekildiği esnada pederi Hacı İlyas odaya girmesiyle tüfeğin iki taraf horoslarını kaldırdığında eğdir diyerek mezkûr tüfeğin demirinden tutar tutmaz ateş almasıyla Hacı İlyas vurulup Mehmed'in firar eylediğini ve vâkıadan çend gün evvel merkûm Mehmed pederim beni hanesinden çıkarmak istiyor fakat ben onları öldüreceğim dediğinden Hacı İlyas oğlu Mehmed hanesinde bulunduğu gecelerde komşularda yattığını ve Mehmed'in zevcesi Fatma validesinin hanesinde ta'âm edip hanelerine gelmiş idüğünden kendisini ta'âma çağırılmış iseler de gelmediği cihetle zevci Mehmed odaya gelip silahlarını beline takarak eniştem gidiyor bizim durmamız olmaz sen de babanın evine git dediği sırada Mehmed Efendi gelip nereye gidiyorsun otur dediği halde Mehmed ısrar ederek kapı yanında olan tüfeği alır iken Mehmed Efendi dahi tuttuğunda ikisinin elinde tüfeğin ateş alıp kayınpederinin vurulduğunu ve Emine dahi ta'âmdan kalktıklarını müteâkin bir silah patlamasıyla baktığında zevci Hacı İlyas'ın vurulduğunu ve Ayşe dahi esna-yı ta'âmda karındaşı Mehmed yemeği yiyim de size bir şey [241] söyleyeceğim demesiyle zevcesi Mehmed Efendi söyle diye ısrar etmiş ise de aç karnına olmaz diye Mehmed'in vâki olan ifadesini beyan ederek katl-i mezkûrun zevci Mehmed Efendi'nin ifadesi veçhile karındaşı Mehmed'den sudûr ettiğini ihbar etmelerine ve Hacı İlyas'ın oğlu Mehmed'in bulunduğu geceler hanesinde yatmayıp komşularda kaldığı cümlesi taraflarından beyan olunduğu gibi Raziye kadın bir Salı akşamı hanesine geldiğinde merkûm Mehmed'i orada görüp ne yaptık demesiyle bir miktar sükût ederek ne yaptığımı ben de bilmem dediği cihetle gidip hükûmete haber vererek tutturduğunu ve Nikolaki dahi mezbûr Hacı İlyas havfa tâbi olarak oğlu Mehmed'in hanesinde bulunduğu gecelerde evine gitmeyip komşularda kaldığı misillü çend gece dahi kendi hanesinde yattığını ve katlin vukuu gece hükûmet memurlarıyla Hacı İlyas'ın yanına vardıklarında bu işin olacağını mukaddemâ söylemiş idim ben vefat eyledikten sonra Mehmed'i dahi ibret için arkamdan gönderiniz dediğini beyan etmelerine nazaran mezbûr Mehmed'in babası Hacı İlyas'ı taammüden katl etmiş olduğu anlaşılmakla yüz yetmişinci maddde-i kanuniyeye tevfikân icrâ-yı mücâzatı istişâr ve bu karar ledel-tebliğ bir gûna itirazı olmadığı iş'âr olunmuştur.

Meâl-i i'âm dahi asâleten ve vesâleten müddeî ye bulunan Emine müddeî aleyh mezbûr Mehmed'in inkârına mükârin tasaddi eylediği dâvâyı ispattan izhâr acz edip talebiyle müddeî aleyh mezbûr bil-muvâcehe bir nehc-i şer'î tahlif olunmanın mücibince dâvâ-i mezkûresiyle müddeî aleyh mezbûre Blayine? muârazadan men' olunduğunu beyandan ibaret olmakla bu sûrette müddeî asliye ve vasi-i mezbûre dâvâ-i mezkûresiyle müddeî aleyh merkûme Blayine? muârazaya kâdir olamayacağı cânib fetvahaneden zuhur-ı i'lâma işaret kılınmıştır.

Mefâd-ı iş'âra nazaran merkûm Mehmed'in berveçhe muharrer pederi Hacı İlyas'ı tüfeğin kurşunuyla taammüden cerh ve katl eylediği ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz yetmişinci madde-i kanuniyede bir kimsenin taammüden kâtil olduğu kanunen tahakkuk eyler ise kanunen idamına hükm olunur diye muharrer bulunduğu mebni merkûm Mehmed'İN bu hükme tevfikân idamı zımında iktizâ eden ferman-ı âlinin isdâr ve bâ emirname-i sâmi vilayet-i müşarünileyhâya tesyâr buyurulmasına karar verildi ol bâbda.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Samatya civarında vâki Ağahamamı karibinde meyhanecilik etmekte olan Rumelili Kıstî'nin kâtili denilen sabıkalı takımdan ve Samatya sakinlerinden on sekiz yaşında Artin hakkında icrâ kılınan tetkikâtı mutazammın cinayet divanının 11 Cemaziyelahir sene 89 tarihli ve kırk numaralı mazbatasıyla Dersaâdet merkez bidâyet mahkemesi ceza dairesi mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde seksen dokuz senesi Saferinin yirmi üçüncü Çarşamba günü saat iki buçuk raddelerinde merkûm Kıstî müskirât satmakta olduğu mağazada işiyle meşgul iken merkûm Artin gelip Kıstî'den bâd-ı hevâ arak istemesi ve onun dahi vermemesi üzerine meyânelerinde tehdâdüs eden münâzaa arasında merkûm Artin belinde bulunan siyah kabzalı sagır bıçakla mezbûr Kıstî'yi sol böğüründen cerh ederek ol elinde mütessirân vefat eylediği haber verilmesi ve keşfettirildikte sol uyluğundan ucu sivri alet kâti' ile cerh [242] ve orada bulunan şiryân-ı kebir ve âvardeler kat' olunarak birçok dem zâyî olmasını tesirinden vefat eylediği zabtiye sertebâbiyetinden raport ile bildirilmesi üzerine tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Artin fiil-i cerh ve katilde müdhalini müsiran inkâr etmiş ise de Tekfurdağlı dürzi Yorgi ve Aletimermerli dürzi Yanko nam kimesneler mezkûr mağazada otururlar iken merkûm Artin gelip Kıstî'den arak talep edip Kıstî vermeyeceğini beyan ile dönüp tezgahın derûnuna duhul edeceği esnada Artin bervçe iddiâ Kıstî'yi cerh eylediğini ve Kıstî derhal Artin'i tutup Rumca beni yedi koş zabtiye getir demesiyle içlerinden dürzi Yorgi zaptiyeye haber verdiğini ma'el kasem münferiden ve vicâhen ihbar etmelerine ve dürzi İstilyanos ve mağazacı Lagor ve karındaşı Kıstî nam kimesneler dahi mağazalarında otururlar iken karındaşlarında bulunan mağazada Kıstî aman beni yedi diye feryat eylediğini işiterek

hemen mezkûr mağazaya vardıklarında Kıstî mezbûr Artin'i tutmuş olduğunu gördüklerini ve kendisini cerh eden Artin olduğunu söylemesi cihetle kendileri Artin'i derdest ederek ve eline vurup bıçağı mağaza derununa düşürerek vürud etmiş olan zabtiya Arapgirli Ahmet onbaşı ile neferâtın Üsküplü Ragıp ve Asitaneli Mehmed'e teslim ettiklerini yemin ile haber vermelerine ve merkûm Ahmed onbaşı ile neferât-ı mezbûre dahi cârih-i merkûmu eşhâs-ı merkûmenin kendilerine teslim ettiklerini ve bıçağı dahi mağaza kapısının iç tarafında bulunduğunu söylemelerine ve hariç merkûmun nimten ve dizliğinde ve mezkûr bıçakta eser-i dem bulunmasına nazaran merkûm Artin'in inkârı vâhi olarak faziha-i katle cirânı sabit olduğundan yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniyenin fıkra-i evvelisi hükmünce on beş sene müddetle küreğe konulması veresinin vürudunda murâfa-i şer'îyenin dahi ifâsı iş'âr olunmuştur.

Mefâd-ı iş'âra nazaran katl-i mezkûrun esna-yı münâzaada min gayr-i taammüd mezbûr Aetin'den sudûr eylediği ihbarât-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün ettiğine ve zikrolunan yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe vaz' olunur diye muharrer bulunduğu mebni merkûm Artin'in bu hükme tevfikân ve ibtidâ-yı tevfiği idüğü evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dokuz senesi saferinin yirmi üçüncü gününden itibaren sini on sekiz raddelerinde bulduğu cihetle bilâ teşhir on beş sene müddetle hapisane-i umumiyede küreğe konulması verese-i maktulün Dersaâdet'te bulunmadıkları evrak-ı merkûme mündericâtından müstefâd olduğu cihetle badehu bil-vürud hukuk-ı şahsiye dâvâsında bulundukları takdirde murâfa-i şer'îyelerinin icrâsı zımnında keyfiyet şer'î şerife havale olunmak üzere Bâb-ı Âli'ye arzuhal takdim etmelerinin kendilerine tefhim olunması hususlarının Zabtiye Müşiriyet-i celilesine emr ve iş'âr buyurulmasına karar verildi ol bâbda.

(11 Rebiyûlahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir)

Havale cemiyetinin temyiz-i hukuk dairesine havale buyurulan 21 Safer sene 290 tarihli müzekkeresiyle melfûf evrak mütâlâa kılındı.

Müzekkere-i merkûmenin hülâsa-i meâli Yorgaki Enderniko'nun Varnalı Mihalaki'de olan alacağına dair divân-ı istinâftan î'tâ kılınan i'lâmın temyizi için [243] Mihalaki tarafından verilen kefilin adem-i iktidârı Yorgaki tarafından iddia olunmasından dolayı keyfiyet mahkeme-i ticarette bâ rü'ye kefil-i merkûmun kefâleti kabule şâyân olamayacağına karar verilmesine mebni diğer kefil-i irâesi Mihalaki'ye teklif olundukta mahkeme-i ticaret kararına itiraz ederek ol bâbda verdiği istinâf istid'âsı divân-ı istinâfa havale kılındığı halde merkûm Yorgaki cemiyete gelerek havale cemiyeti nizamnamesinin on sekizinci maddesi mûcibince temyiz için irâe olunan kefilin adem-i kudreti iddiâ ve ispat olunduğu halde tebdili lazım gelip binâberin böyle kararların istinâfı

câiz olamayacağını iddiâ eylediğinden ve ispat kaziyesi muhâkemeye muhtaç olarak cemiyetin vazifesi ise buna müâit olmadığından ve bil-farz kefilin kudretsizliği cemiyetçe merkez sübuta getirilerek diğerinin irâesi teklif olursa li-eclil istinâf bu bâbda kararname î'tâsı diğer taraftan talep olunacağı emsâli delâletiyle müsbet olarak böyle kararname î'tâsı mehâkime ait bulunduğundan bunun umumu için bir kâide ittihazıyla beraber bu husus hakkında ne denilmek lazım geleceği beyan olunmak üzere keyfiyetin hukuk dairesine havalesini mutazammındır.

İcabı ledel-müzâkere mezkûr on sekizinci madde mûcibince kefilin adem-i kudreti iddiâ ve ispat olduğu halde tebdili lazım gelip ispat maddesi ise mezkûr müzekkerede gösterildiği veçhile muhâkemeye muhtaç olarak muhâkeme dahi ancak mahkemede icrâ olunabileceğinden bu yolda zuhur eden dâvâların kemâkan muhakemeden birine havalesi iktizâ edeceği gibi muhakemeden derece-i evvelide verilecek hükm ve kararın ehad-ı tarafeynden itiraz olduğu halde istinâfı dahi emr-i tabi olmakla ol veçhile icrâ-yı muâmele olunması lüzumuna karar verildi.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Sofya sancağında vâki İzladı kazasına muzâf Perdob? karyeli Gorpo? veledi Atam'ın kâtili denilen Hasköy kazasına tâbi Bağmalı? karyeli rençber Bekir bin Durmuş ile muayyeni bulunan Varna kazasına tâbi Geyikçiler Karyeli on altı yaşında Karaosman oğlu Salih haklarında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiyeyi mutazammın Tuna vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 26 Rebiyülahir sene 79 tarihli ve iki yüz yirmi bir numaralı tahriratıyla zeyli divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde seksen sekizsenesi Ssferinin sekizinci Cumartesi günü nehâren saat dokuz raddelerinde merkûm Gorpu'nun mezkûr Geyikçiler karyesine bir çeyrek mesafe mahalde ra'y olunan gecelerinin merkûmân Bekir ve Salih'in sürmekte olduğu tarlaya girmesinden dolayı merkûmân ile beynlerinde tekevvün eden münâzaa arasında Salih sopa ve tapa ile ve Bekir dahi yedinde bulunan balta göbeğiyle merkûm Gorpo'yu darp ederek yirmi iki saat mürurunda mütessirân vefat eylediği istihbâr olunması ve keşfettirildikte merkûmun darb-ı mezkûrdan bütün vücudu üzerinde ve göğsüyle omuzlarında ve karnında yara ve kemik kırıkları görülerek bil-tesir fevt olduğu raport ile haber verilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Bekir Salih ile beraber yevm-i mezkûrda akşama kadar mezbûr tarlada çift sürüp akşamüzeri sâir çift süren köylüler ile avdet eylediklerinin ve Salih dahi ol gün öğleden sonra birâderi [244] İsmail ile Bekir'in ağası Kara Ahmed gelip kendilerini köye getirip darp olunan adamı siz mi dövdünüz diye suâl ettiklerini beyan ile madde-i darpta müdhal ve malûmâtlarını külliyyen inkâr etmiş iseler de ahaliden Kostaoğlu Petri nam kimesne yevm-i mezkûrda oğlu Panayot'un vukû bulan ihbârı üzerine karyeleri muhtarı Mehmed ve ihtiyarlarından

Hurşit ve Kara Ahmed ile beraber gidip merkûm Gorpo'yu mazrûben yatıyor görüp zâribini kendisinden suâl ettiklerinde Panayot'un mahal-i mezbûrede ra'y etmekte olduğu halde tarlaya giden keçilerini almak üzere merkûm ile beraber mezkûr tarlaya gittiklerinde Salih merkûm Panayot'a seb ve şetm ederek yedinde bulunan sopa ile bir iki defa vurması üzerine kendisi vazgeç hayvanlarını ver bir daha kaçırmaz demesiyle merkûm Salih seb ve şetm ederek sopa ve tapa ile ve Bekir dahi balta göbeğiyle darp ettiklerini kablel-vefât beyan eylediğini ihbar ve merkûmun Mehmed ve Hurşit ve Kara Ahmed dahi merkûmun ifade-i vâkasını ma'el-tahlif tasdik ve tezkâr etmelerine ve merkûm Panayot nam çocuk dahi merkûmân Bekir ve Salih kendisiyle mezbûr Gorpo'yu ol veçhile darp eyledikleri sırada kendisi firar ederek Gorpo kendisinin keçilerini önüne katıp gelirken takılıp kaldığını ve refiki Mestan nam çocuk dahi yevm-i mezkûrda ra'y eyledikleri hayvanatın merkûmân Bekir ve Salih'in tarlasına girdiklerinden gidip kendisinin hayvanlarını getirerek Panayot dahi kendi hayvanlarını getirmek üzere Gorpo ile gider iken Panayot yalnız olduğu halde gelip Bekir ve Salih'in Gorpo'yu darp ettiklerini söyleyip fakat kendisinin bulunduğu mahal ile mevki-i darbin bin adım miktarı ba'd-ı mesafesi olduğundan madde-i darbı aynen müşâhade edemediğini dermeyân eylemelerine nazaran fiil-i darp ve katlin münâzaa arasında min gayr-i taammüd merkûm Bekir'den sudûr ettiği ve Salih'in dahi muayyen kâtil olduğu tebeyyün etmiş olduğundan merkûm Bekir'in yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniye hükmüne tevfikân on beş ve Salih'in dahi kanun-ı mezkûrun yüz yetmiş beşinci maddesine tatbikân üç sene müddetle küreğe konulmaları istişâr ve cihet-i şer'îyesinin dahi veresenin hîn-i zuhurunda icrâ kılınacağı iş'âr olunmuştur.

Siyâk-ı iş'âra nazaran merkûm Bekir'in balta göbeğiyle ve Salih'in sopa ve tapa ile mezbûr Gorpo'yu darp eyledikleri ihbârat ve emârat ile sabit olduğuna ve maktul ve merkûmun bütün vücudunda ve bil-husus göğsüyle omuzunda ve karnında deri sıyrıkları görülüp bu i'lâmâta göre merkûmun vefatı şedid bir alet ile darp olunmasından neş'et eylediği raport meâlinden münfehim olmasına göre merkûmun vefatı mezbûr Bekir'in alet-i cârihadan olan balta göbeğiyle vukû bulan darbı tesirinden olmak lazım gelerek şu halde mahallinin Bekir'i kâtil ve Salih'i muayyen ad eylemesi yolunda görünmüş idüğüne ve mâruz-zikr yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniyede bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise de on beş sene müddetle küreğe konulur ve yüz yetmiş beşinci maddede dahi muayyen kâtil olan kimse muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunduğu mebnî merkûm Bekir'in madde-i evveli hükmüne tevfikân ve tarih-i hapsi idüğü evrak-ı mezkûrede gösterilen seksen sekiz senesi Saferinin on birinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kanuniyede münderiç kâideye ba'del Tefvik mahalli kararı veçhile on beş sene [245] müddetle Vidin'de ve mezbûr Salih'in dahi madde-i sâniye hükmüne tevfikân ve tarih-i mezkûreden ibtidâden hadâset sîni cihetiyle bilâ teşhir üç sene müddetle mahallinde küreğe konulmaları ve verese zuhur edip hukuk-ı şahsiye dâvâsına kıyâm eyler ise ol halde murâfaalar icrâ kılınması hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol babda emr-i ferman.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Niş sancağında vâki Leskofça kazasına tâbi Radofça karyeli Timur bin Bektaş'a katl kastıyla teşhir-i silâh yollayan birâderi Ramo hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiyeyi mutazammın Prizren vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyurulan 10 Muharrem sene 89 tarihli ve yedi numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilâyetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde seksen sekiz senesi Recebinin birinci günü merkûm Timur karındaşı mezbûr Ramo ve diğer karındaşı müteveffa Salih'in mahdumları Abdülhalim ve Veysel ile beraber müştereken mutasarrıf oldukları çayırın kiyâhlarını toplarlar iken beynlerinde tekevvün eden münâzaaya mebni evvela merkûm Ramo ve sâniyen oğlu Şerif mezbûr Timur'un üzerine katl kastıyla tabanca atmış iseler de kurşunları isabet etmediği ve bu münâzaaya bil-istimâ' koşarak yetişmiş olan Ramo'nun diğer oğlu Hazar'ın endah eylediği tabanca kurşunu Timur'un sol koltuğu altına isabetle derhal vefat eylediği zevcesi Meryem bint Kâsım tarafından iddia olunması cihetiyle tetkikât-ı istintakiyeye ledel ibtidâr merkûm Ramo yevm-i mezkûrda kendisi sâliful-zikr çayıra bir kurşun menzili mesafede bulunan diğer çayırında iken mahal-i katlde birbiri ardınca iki silah patladığını işitip fakat çayırda maktulün arası meşelik olduğundan münâzaanın sûret-i cereyanını görememiş ise de oğlu Hazar sûratle yanından kaçarak baba ben Timur'u vurdum dediğini ve onu müteâkib diğer oğlu Şerif dahi firaren oraya gelip beyan-ı hal eylemesiyle kendisi de birlikte kaçıp bir gece balkonda yattıklarını beyan ile teşhir-i silah maddesinde müdhal ve malûmâtı külliye inkâr etlemiş ise de birâderzadeleri merkûmân Abdülhalim ve Veysel münâzaa-i mezkûreye mebni ibtidâ merkûm Ramo ve sâniyen oğlu Şerif merkûm Timur'un üzerine tabanca atıp kurşunlarının isabet etmediğini ve bunun üzerine oraya gelen merkûm Hazar'ın attığı tabanca kurşununun isabetiyle merkûm Timur'un bil-tesir vefat eylediğini ma'el hilaf münferiden ve muvâceheten ihbar etmelerine ve maktul ile meyânelerinde adâvet bulunduğu Ramo'nun taht-ı tasdikinde olduğu gibi tahkikât-ı câriyeden dahi anlaşılmasına ve Ramo'nun bu vaka üzerine firara tasaddi ile Geylan kazasına tâbi Mevşice? karyesinde tutulmasına nazaran inkârı vâhi olarak Timur'un üzerine katl kastıyla ibtida onun katl kastıyla tabanca atıp isabet ettiremediği tahakkuk etmiş olduğundan ve merkûmân Şerif ile kâtil Hazar firar ederek ahz-ı girift olunduklarında isitntâk ve muhâkemeleri icrâ kılınacağından bahisle merkûm Ramo'nun yüz sekseninci madde-i kanuniye ilavesine tevfikân üç sene müddetle küreğe konulması istişâr ve hükm-i mezkûr kendisine tebliğ olduğu iş'âr kılınmıştır medlûl-i iş'âra nazaran merkûm Ramo'nun karındaşı Timur'a katl kastıyla tabanca attığı halde sebep-i mâna [246] haylûletiyle madde-i katli fiile çıkaramadığı ihbârat-ı vâkia ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz sekseninci madde-i kanuniye ilavesinde mücerred-i katl kastıyla silah çıkıp da yed-i ihtiyârında olmayan esbâb-ı mâna haylûletşyle madde-i katli fiile götürememiş idüğü tahakkuk edenler muvakkaten küreğe konulurlar diye muharrer bulunduğu mebni merkûm Ramo'nun bu hükme tevfikân ve

tarih-i hapsi idüğü evrak-ı merkûmede gösterilen seksen sekiz senesi Şabanının on dördüncü gününde itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kanuniyede mürakkim kâideye ba'del Tevfik mahalli firarı üzere üç sene müddetle mahallinde küreğe konulması ve bil-ikdâm firarda bulunan merkûmân Hazar ve Şerif dahi ahz-ı girift olunarak istintâk ve muhakemelerinin icrâsıyla tebeyyün edecek derece-i töhmetlerine göre terettüb eden mücâzat-ı kanuniyenin bil-tayin hükümlü mazbatasının evrak-ı istintâkiye ile beraber irsâl kılınması hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Niş sancağında vâki Leskofça kasabalı kasap Goko veledi Melkon'un kâtili olan kasaba-i mezkûreli Yaşar bin Ahmed hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeyi hâvi Prizrin vilayetinin vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye havale buyrulan 5 Zilhicce sene 88 tarihli ve yüz on iki numaralı tahrirâtıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı nizamiye mündericâtından seksen sekiz senesi Cemaziyülevvlsinin beşinci Pazar günü merkûm Yaşar kasaba-i mezkûrda vâki Viço'nun meyhanesi önünde Yahudi Yorham ve hizmetkârı Recep ile birlikte oturup li-eclil iştirâ deri sorması üzerine merkûm Goku'nun deri sizin karılarınızda bulunur demesinden dolayı beynlerinde tehdâd eden münâzaa arasında mezbûr Yaşar sagir bıçak ile merkûm Goku'yu boş böğründen cerh etmesiyle bir saat mürurunda vefat eylediği maktul merkûmun oğlu Kola tarafından iddiâ olunması ve keşfettirildikte Goku'nun sağ canibi boş böğrü bir yerinde sagir bıçak ile cerh olunarak fevt olduğu i'lâm kılınması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Yaşar yevm-i mezkûrede hanesinden dışarıya çıkmadığını beyan ile fiil-i katle müdhalini inkâr ve bu müddeâsını müeyyed olarak karyesi ahalisinden bazıları cânibinden verilen varaka-i mahtûmeyi izhâr eylemiş ise de merkûm Yorham mezbûrân Goku ve Yaşar beyinde tehdâd eden münâzaanın men'i zımnında Recep Yaşar'ı ve kendisi dahi Goku'yu tutup geri çekerler iken Yaşar'ın kurtulup Goku'nun üzerine hücum eylediğinde kendileri savaştıklarını/savuştuklarını haber verip bu kavli Recep dahi tasdik etmiş ve kasaba-i mezkûreli Kosto ve Tuca ve İstoyan ve İstefan ve Dico ve Tola nam kimesneler tarafından dahi merkûm Goku'nun vefatı intaç eden cerhin bervech-i iddiâ merkûm Yaşar'dan sudûru an müşâhedeten ihbar olunmuş ve muhbir merkûmların mevsuk'ül kelim oldukları haber verilip mezkûr şehâdetnamede mührü olanlardan bazıları meâl-i varakadan haberdar olmadıkları halde tahtim ettikleri dahi muhbir-i merkûm taraflarından irâd olunmasına ve tahkikât-ı sâireye nazaran varaka-i mezkûrenin şâyân-ı itimâd olmadığı anlaşılmış ve meâl-i varaka sahih olsa bile merkûm Yaşar'ın cerhi ikâ' ile beraber kendisini tevm-i mezkûrda karyesinde bulunmuş gibi [247] göstermeye hal ve mesâfe-i mevki müsâit görünmüş idüğünden merkûm Yaşar'ın inkârı

vâhi olarak katl-i mezkûrun esnâ-yı münâzaada ve min gayr-i taammüd kendisinden sudûr eylediği mütebeyyin ve zâhir olmakla yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniye mûcibince on beş sene müddetle küreğe konulması istişâr kılınmıştır.

İ'lâm-ı şer'î meâli dahi asâleten ve vekâleten müddeî bulunan Kola müddeî aleyh Yaşar'ın inkârına mükârin tasaddi eylediği dâvâya ispattan izhâr acz edip bil-talep müddeî aleyh Yaşar bil-muvâcehe bir nehc-i şer'î tahlif olunmanın mûcibince müddeî merkûm dâvâ-i mezkûresiyle müddeî aleyh Yaşar'a bilâ beyne muârazadan men' olunduğu beyandan ibaret olup bu sûrette verese-i katil fimâ ba'de husus-ı mezkûrda müddeî aleyh Yaşar'a bilâ beyne muârazaya kâdir olmayacakları cânib fetvâhaneden zuhur/zahr i'lâm-ı mezkûra işaret kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran fiil-i katlin esnâ-yı münâzaada min gayr-i taammüd merkûm Yaşar'dan sudûr ettiği ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcûde ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe vaz' olunur diye muharrer bulunduğu mebnî merkûm Yaşar'ın bu hükme tatbikân ve tarih-i tevkifi idüğü evral-ı merkûme meâllerinden anlaşılan seksen sekiz senesi Cemaziyelevvelisinin beşinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kanuniyede muharrer usule ba'del tefvîk on beş sene müddetle Niş'te küreğe konulması hususunun vilâyet-i müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kütahya sancağında vâki Uşak kazasına tâbî Niyaz nahiyesine muzâf Kızılca Seküd karyesi hatibi Abdullah Efendi'nin kâtili olan Karababalık karyeli Ekderlioğlu Halil hakkında icrâ kılınan tahkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeyi müştemel Hüdavendigar vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan Rebiyûlahir sene 89 tarihli ve yüz kırk beş numaralı tahrirâtıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı nizamiye meâlinde seksen altı senesi şehir-i Saferinin on üçüncü günü vakt-i asrda hatib Abdullah Efendi ile mezbûr Halil'in Kızılca Seküd karyesi civârında kâin Hacı Hüseyin Efendi değirmeninde hinta öğütmek nöbetinden dolayı miyânelerinde münâzaa hudusüyle celile taş ile hatib merkûmun sağ kulağının arkasına vurup bil-tesir vefat ettiği iddiâ olunması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Halil yevm-i mezkûrda buğday tabn etmek üzere değirmene gittiğini mu'terif ise de Hacı Hüseyin Efendi değirmenine gitmeyip akşamüzeri oraya bir nihayet iki saat mesafede bulunan çiftlik değirmenine gittiğini ve kendisini orada ve esnâ-yı râhda Kırkalıçığa ve Egericeli ayân Ahmed ve Kocaayân oğlu Osman ve Babalar karyeli İbrahim nam kimesnelerin görmüş olduklarını beyan ile katl-i mezkûrda müdhalini inkâr etmiş ise de faziha-i katle

malûmâtı haber verilen Ahmed çavuş merkûmân Abdullah Efendi ve Halil hinta öğütmek nöbetinden dolayı Hüseyin Efendi değirmeninde yekdiğerleriyle münâzaa ederler iken orada bulunup Halil'e nash ve pend ederek beynlerini telif ile çıkıp gittiğini ve Değirmencioğlu Ali dahi tuz götürmek [248] üzere Kızılca Seküd karyesine gidip avdetinde merkûm Halil zikrolunan değirmenin üst tarafından bir taş alarak değirmene girdiğini müteâkib Ali çıkıp firar ettiğini değirmene doğru gelirken görmekle muvâsalatında değirmene duhul ile Abdullah Efendi'yi fena halde mecruh bularak kendisinden suâl ettiğinde merkûm Halil'in taş ile vurup firar ettiğini söylemesiyle karye-i mezkûreye giderek Kahyalı İbrahim'e ihbar keyfiyetiyle merkûm dahi Abdullah Edendi'nin zevcesi ve karye-i mezbûreli Ağaoğlu Mehmed ve ayân Hacı Mustafa ile birlikte değirmene bil-vürud merkûm Abdullah Efendi'yi arkalar ile köye getirdiklerini ma'el hilâf vicahen ve münferiden ihbar etmelerine ve İbrahim Kahya ve Ayânoğlu Hacı Mustafa Ağaoğlu Mehmed'in ifâdatı dahi bu merkeze dair bulunmasına ve Hacı Efendi değirmeniyle çiftlik değirmeninin mesafesi bir nihayet iki saat olduğu ledel-istilâm tahakkuk etmesine ve merkûm Halil'in çiftlik değirmenine bir gün akşam vakti eğer ki gittiği ihbar olunmuş ise de vukûât-ı mezkûre günü olup olmadığı anlaşılamayarak mamâfih fiil-i katlin vakt-i asrda vukûa geldiği cihetle akşama kadar çiftlik değirmenine gidilebileceği dahi haber verilmesine nazaran merkûm Halil'in inkârı vâhi olarak katl-i mezkûrun esnâ-yı münâzaada min gayr-i taammüd kendisinden sudûr ettiği tebeyyün eylediğinden yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniyenin fıkra-i evvelisine tevfikân on beş sene müddetle küreğe konulması istişâr olunması.

İ'lâm-ı şer'î meâli dahi müddeî vekili Mustafa dâvâya ikâme-i bünyeye kâdir olarak taleple müddeî aleyh bir nehc-i şer'î tahlif olunmanın mûcibince müddeî vekili müddeî aleyh bilâ beyne muârazadan men' olduğunu beyandan ibaret olup ancak verâsete ve vekâlete şehâdet eden şahidân maktûl-i merkûmun zevcesi Rahmiye hatunun baba ve anası isimlerini zikrederek şahs-ı ârifân olduklarına taarruz olmadığından başka sığâr İbrahim ve Şakir ve Hatice için aher vasi nasbıyla men aleyhel kasâmeden kasâma değin dâvâsına kıyâm edilmek lazım iken kasâmaya taarruz olunmamakla bu sûrette husus-ı mezkûrun sebûkî muvâfık şer'î i'lâm ile inhâ olunması lazım geleceği cânib fetvâhaneden zuhur i'lâm-ı mezkûra işaret kılınmıştır.

Medlûl-ı iş'âra göre katl-i mezkûrun münâzaa arasında fevân gazabıyla min gayr-i taammüd merkûm Halil'den sudûr ettiği ihbârât-ı vâkıa ve delâil-i mevcude ile mütehakkık olduğuna ve zikrolunan yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf eylemiş ise on beş sene müddetle küreğe vaz olunur diye muharrer bulunduğu binâen merkûm Halil'in bu hükme tevfikân ve tarih-i haps olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen altı senesi Rebiyülahirinin yirmi yedinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kanuniyede mûnderiç usule badel-tevfik mahalli kararı mûcibince on beş sene müddetle hapisane-i umumiyyede küreğe konulmak üzere bâb-ı zaptiyyeye i'zâmı ve cihet-i şer'îyesinin dahi fetvâhane işaretine tevfikân tesviyesi hususlarının vilayet-i

müşarünileyhâya ve merkûmun hîn-i vürudunda ol veçhile küreğe vaz‘ı cihetinin dahi Zabtiye Nezaret-i behiyyesine emr ve iş‘âr buyrulmasına karar verildi.

2.20. Cerîde-i Mehâkim 20. Sayı Transkripsiyonu⁵³

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Recep</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Ağustos Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
20	9	1290		20	1289	249

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü’ne mürâcaat etmelidir.

(27 Cemaziyelahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretidir)

Trablusgarp ahalisinden Mehmed ile Hacı Senüsi beyninde olan münâzaanın temyizen rü’yetini müsted‘î-i merkûm Mehmed’in vekili Cebraîl Grigor’un vermiş olduğu 12 Muharrem sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale buyrulmakla divân-ı istinâfın ol bâbda olan iki kıt‘a kararnamesi sûretleri ve itiraz ve cevap lâyihaları ile birleştirilerek mütâlâa olundu.

Mezkûr kararnamelerden 6 Zilhicce sene 89 tarihlisinde Hacı Senüsi’nin istinâfını istid‘â eylediği Trablusgarp ticaret mahkemesi i‘lâmında iki karar mûnderiç olup birincisi Hacı Hasan nam kimesnenin eşhâs-ı malûmeye olan altmış beş bin gurusu borcuna Mehmed ile Hacı Senüsi kefil olup meblağ-ı mezbûru edâ ettikten sonra Hacı Senüsi’nin Hacı Hasan ile beraber Gate gidecekleri sırada meblağ-ı mezbûra mahsûben tahsil edeceği akçayı beynlerinde münâsefeten taksim edeceklerine dair Mehmed sened i‘tâ ve Gate ba‘del-azime meblağ-ı mezbûra bedel-i deve vesâire istifâ eylemiş iken kendisine bir şey vermediğine dair Mehmed’in ikâme eylediği dâvâ üzerine mahkeme re’si ile âzadan bir kişi Hacı Senüsi’ye ve diğer iki kişi dahi Mehmed’e hak verip bir kişi dahi Mehmed’in isbât-ı müddeâ etmesi reyinde bulunduğundan bahisle bu reylere göre i‘lâmının tanzim olunmasını şâmil ve ikinci karar dahi evvelki karar ekseriyet-i ârâ ile Mehmed’in haklı olduğunu müntehic olduğu beyanıyla Hacı Senüsi’nin Mehmed’e otuz beş bin beş yüz gurusu on bin bu kadar gurusu i‘tâ etmesine hükm kılındığını müştemel olarak Hacı Senüsi’nin vekili zikrolunan karar-ı ahirin gıyâben verildiğini beyan ve Mehmed’in vekili dahi vicahen verildiğini ve mehl-i istinâfın güzerân ettiğini iddiâ ve ityân etmekle evvel emirde karar-ı mebus-ı anhanın vicâhi olup olmadığı ledel-tezekkür karar-ı evvelde [250] tarafeynin muhâkemesi ikmâl olunarak heyetin ârâ ve vâkıaası zabt olunduktan sonra mezkûr reylere i‘lâmının tanzimine karar verildiği gösterilmiş ve muahharan

⁵³ CM., Nr. 20, H. 9 Recep 1290/M. 2 Eylül 1873.

mezkûr reylerden Hacı Senüsi'nin haksızlığı istintâc olunarak mâlum-ül mşktar mebâliğin tahsili hakkında i'lâm yapılmış olmasına nazaran karar-ı ahir mezkûr vicahen verilen karar-ı evveli izahından ibaret bulunduğundan vicâhi olduğuna karar verildiği muharrerdir.

25 Zilhicce sene 89 tarihli olan ikinci kararnamede dahi evvelki karar tarafeyne tefhim olunduktan sonra Mehmed'in vekili Cebrail Grigor Hacı Senusi tarafından verilen istinâf istid'âsı usul-i muhâkeme nizmnamesinin yüz altıncı maddesine muvâfık olmadığını ve bu bâbda verilen arzuhal tebliğden evvel verilmiş olduğundan istinâf istid'âsı ad olunamayacağını ve kefâlet senedinin kanunun ibâresi veçhile arzuhale merbut bulunmadığını ve sened-i mezkûr mehl-i istinâfın mürurunda ol tarih ile müverrah ise de tasdiki tarihi muahharan olmasına ve senedin tarihini müstenifin istediği gibi vaz' edebileceğine mebni sened-i mezkûrun mûteber olamayacağını beyan ve Hacı Senüsi'nin vekili Osman Efendi dahi sened-i mezkûr zirindeki tarihte verilmiş ise de mahkemeden sonra tasdik kılındığını ve vaktiyle mahkeme kabul ederek tarih hakkında bir şey denilmemesi vaktiyle verildiğine delil olduğunu dermeyân etmesi üzerine keyfiyet ledel-tetkik mârûl-beyan madde-i nizâmiyede istinâf istid'âsının evvela tarafeynin isim ve şöhrat ve ikâmetgahlarını sâniyen istinâf olunan hükm ve karar ile ol hükm ve kararın hangi mahkemeden verilmiş olduğunu sâlisen isitnâf dâvâsının yine mebni idüğünü râbian tayin olunacak ihzâr müddetinde müstenif-i ileyhin veyahut vekilinin gelmesi talebini hâmisen kefil gösterildiğini ve musaddak kefâlet senedinin merbut idüğünü mübeyyin olmak lazım geleceği muharrer olarak müstenif Hacı Senüsi'nin derece-i evveli i'lâmına itirazı hâvi mahallince î'tâ edip bil-kabul divân-ı istinâfa gönderilen arzuhalinde (Sevkine? ahalisinden ve tüccârândan Mehmed Efendi ve Hacı Senusi) ve (Mahkeme-i ticaretten gıyâbında mâlum-ül miktar mebâliğin hükm olunduğu) ve (hükm-i mezkûra kâni olmayarak istinâf ettiğinden bir komisyon teşkiliyle ihkâk-ı hak olunmak veyahut Dersâadet'e havale-i keyfiyet ederek) ibrâreleri münderiç bulunmasına ve merkûm Senüsi'ye derece-i evveli i'lâmının sûreti 7 Zilhicce sene 88 tarihinde î'tâ olunup kefâlet senedini 5 Rebiyûlahir sene 89 tarihinde yani istinâf metninde inkızâsından iki gün evvel vermesine ve istinâf arzuhali kablel-tebliğ kararın tarafeyne tefhimi üzerine dahi verilebileceğine ve mezkûr sened mahkemece istinâf istid'âsıyla beraber kabul olunmasına ve sened-i mezbûrun divân-ı istinâfa gönderilenn sûretinin tarihi muahhar ise de mahallinde mahfuz olan aslındaki tasdik senedin zirindeki tarihte olması lazım gelerek bunun için mahallinden istişâr-ı keyfiyete lüzum görülmediğine binâen zikrolunan istinâf istid'âsı yolunda bulunduğundan zât-ı dâvânın istinâfen rû'yet olunmasına karar verildiği muharrerdir müsted'î-i temyiz Mehmed vekili Cebrail Grigor'un itiraz lâyihasında mahalli ticaret mahkemesinin i'lâmı aleyhine Hacı Senüsi tarafından istinâf istid'âsı vukû bulmuş ise de mezkûr istid'â i'lâmın tebliğinden evvel vukû bularak şerâit-i istinâfiyeyi câmi' olmadığı ve i'lâmın tebliği tarihi [251] olan 7 Zilhicce sene 88 tarihinde yeniden şerâit-i istinâfiyeyi câmi' istid'ânâme vermesine Hacı Senüsi'nin kânunen mecbur idüğü ve divân-ı istinâf zikrolunan madde-i kanuniyeye

yanlış mânâ verdiği beyanıyla divân-ı mezkûrun bu bâbda olan kararının nakzı istid'â olunmuştur.

Lâyiha-i cevâbiyede gerek divân-ı istinâf kararından ve gerek sened tarihinden anlaşılacağı veçhile derece-i evveli i'lâmı 7 Zilhicce sene 88 tarihinde tebliğ olunmuş ve 5 Rebiyülahir sene 89 tarihinde yani müddet-i istinâfiyenin inkızâsından iki gün mukaddem usulüne tevfikân şerâit-i lazıma icrâ olunmuş olduğu cihetle hak-ı istinâf sâkıt olmadığı gibi mahalli ticaret mahkemesinin bâlâdaki ikinci kararı kendisinin Gat? panayırında bulunduğu zamanda gıyâben verilmiş olduğu ahlde divân-ı istinâftan karar vicâhi denilmesi mugâyir-i nizam olduğu beyanıyla divân-ı istinâfın bu bâbda olan kararının nakzı lazım geleceği dermeyân kılınmıştır.

Tarafeyn vekilleriyle beraber 9 Rebiyülevvel sene 90 tarihinde daireye gelerek Mehmed Cebraîl Grigor'u ve Hacı Senüsi Osman Efendi'yi tevkil ettiğini takrir ettikten sonra ledel-isticvâb Cebraîl Grigor lâyihası mündericâtını tekrar ile beraber müddet-i istinâfiye mürur eylediği cihetle divân-ı istinâfın bu bâbda olan kararının nakzıyla derece-i evveli i'lâmının tasdikini beyan ve Osman Efendi dahi gerek divân-ı istinâf kararından ve gerek kefâlet senedi tarihinden anlaşılacağı veçhile müddet-i istinâfın geçmediği gibi divân-ı istinâfın zabt-ı evvelinde beyan olunduğu üzere dâvâ mebhüs-ı anhâ Trablusgarp mahkeme-i ticaretinde beynel-i'zâ ittifâk-ı ârâ hâsıl olamamasından nâşi fasl olunamayıp Dersââdet mahkeme-i ticaretinde rü'yeti kararlaştırılmış ve müvekkilinin vukû bulan istid'âsı üzerine kefâlete rabtıyla mezkûr panayıra azimetine mahkeme-i mezkûreden müsâde olunarak bu bâbda ayrıca bir karar verilmesiyle müvekkili zikrolunan panayıra azimet etmiş ve orada bulunduğu halde mahkeme-i mezkûreden hükmü hâvi verilen ikinci karar gıyâbında verilmiş olduğundan keyfiyetin mahallinde veyahut divân-ı istinâfta yenide n rü'yeti iktizâ edeceğini ifade ve dermeyân ile 10 Şaban ssene 87 tarihli Trablusgarp mahkeme-i ticaretinden arabül-ibâre î'tâ olunan karanâmenin bir kıt'a musaddak sûret-i tercümesini irâe etmiş ve sûret-i mezbûra ledel-mütâlaa meâli münâzaa-i mezkûrenin henüz tesviye pezîr olmaması mağduriyetini mucib olduğu gibi küşâd-ı takarrüb eden Gat panayırına kadar fasl ve tesviye olunmayacak olur ise zarar-ı azimeye dûçâr olacağı Hacı Senüsi tarafından bâ arzuhal istid'â olunduğu ve münâzaa-i mezkûrenin sûret-i tesviyesinde i'zâ-yı meclis beyninde ittifak-ı ârâ hâsıl olamadığı cihetle ba'dehu Dersââdet'te ticarethanede fasl ve rü'yet olunmak ve şimdilik merkûmun kefâlete rabtıyla zikrolunan panayıra azimetine müsâde edilmek hususlarına karar verilmiş olduğunu mübeyyin olunmuştur.

Keyfiyet ledel müzâkere divân-ı istinâfın sâlifül beyan birinci kararnâmesinde tarafeynin derece-i evveli mahkemesinde cereyan eden muhâkemesi karar-i evvelde ikmâl edilerek heyetin ârâ ve vâkısı zabt olunduktan sonra mezkûr reyle üzerine i'lâmının tanzimine karar verilmiş ve muahharan mezkûr reylerden Hacı Senüsi'nin haksızlığı istintâc olunarak mâlumül miktar mebâliğin tahsili i'lâm olunmuş olmasına nazaran i'lâm-ı mezkûr vicahen verilen [252] kararın izahından ibaret olduğundan i'lâm-ı mezkûrun

vicâhi olduğuna karar verildiği gösterilmiş ise de birinci denilen kararda re's ile âzadan birisi Hacı Senüsi'ye ve diğer iki âza Mehmed'hak verdiklerinden ve dördüncü âza dahi Mehmed isbât-ı müddeâ eylemesi reyinde bulunduğundan âza-yı meclis beyninde ekseriyet hâsıl olmadığı cihetle buna karar nazarıyla bakılamayacağı gibi ikinci yani hükmü hâvi olan karar dahi tarafeynin muhâkeme ve mucâvibelerini hâvi olmadıktan başka Hacı Senüsi'nin Gat panayırına azimetine müsâde olunmasına dair mahkeme-i mezbûreden î'tâ olunan ve meâli bâlâda hikâye kılınan kararnâmenin tarih ve mündericâtına nazaran karar-ı mebhus-ı anhin Senüsi'nin panayırdaki bulunduğu zamanda verilmiş olduğu cihetle bunun gıyâbi idüğü bedihi bulunmuş ve müddet-i istinâf bahsine gelince zikrolunan i'lâm gıyâben verilmiş olduğundan müddet-i istinâfın itiraz aliyyel hükm müddetinin inkızâsından itibar edilmesi usul ve nizamı inkızâsından olup i'lâm-ı mezkûrun sûret-i icrâsına teşebbüs olduğuna dair evrak-ı merkûmede bir gûna kayıt ve sarâhat görülemediği gibi merkûm Hacı Senüsi'nin vekili Osman Efendi'nin Trablusgarp vilayet-i celilesine î'tâ ile mahkeme-i mezkûreye havale olunan arzuhalinde zikrolunan i'lâm müvekkilinin gıyâbında verilip hükmünü kabul edemeyeceğinden bir komisyon teşkiliyle keyfiyetin yeniden rü'yeti veyahut Dersaâdet'e havalesi istid'â olduğuna ve Mehmed dahi keyfiyetin mahallinde rü'yetine râzı olmayarak husus-ı mezkûrun Dersaâdet'te rü'yet ve fasl olunmasını talep eylemesi üzerine keyfiyet divân-ı istinâfa havale olunmadığına mebni kararın vicâhi olduğuna dair divân-ı istinâftan verilen karar yolsuz ve mugâyir-i nizam bulunmuş olmakla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci maddesinin ikinci fıkrası mûcibince nakz olundu.

Binâenaleyh keyfiyet menkûziyeti nizamname-i mezkûrun altmış dokuzuncu maddesi mûcibince kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra keyfiyetin bâlâda gösterildiği üzere müceddeden bil-tetkik rü'yet ve hükm ve i'lâm olunması ve şayet bidâyet i'lâmı fesh olup da bidâyetin rü'yeti lazım geldiği ve tarafeyn dahi Dersaâdet muhakemenin yerinde rü'yetini talep ettikleri halde keyfiyetin icap eden mahale havalesinin beyan olunmasına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecdiyenin ileride haksız çıkacak tarafa ait olmak üzere Hacı Senüsi'den alınmasına karar verilip keyfiyet tarafeyne tefhim olundu.

(13 Cemaziyelevvel Sene 290 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Midilli ceziresinde vâki Ayaso karyeli Andriya'yı tesmîm ve itlâf ile emvâlini zabt eylemiş olan karye-i mezkûrede sâkin tebaa-i Yunaniye'den Yenako'nun mazhar-ı sahâbet olmasından dolayı varisi tarafından kıyâm edilen dâvâyı mihkâna bakılmadığından icab-ı mâdaletin icrâsı istid'âsına dair verese-i vekili Yovan tarafından takdim olunan arzuhal üzerine sebak eden iş'âr-ı âli mûcibince bu bâbda icrâ olunan tetkikât-ı nizamîyeyi mutazammın Cezayir Bahr-i Sefîd vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vürûd eden 26 Zilkade sene 89 tarihli ve yirmi beş numaralı tahriratıyla meclis-

i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlaa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde merkûm Andriya'nın [253] hastalanması cihetiyle mu'âlece etmek üzere merkûmu tabib-i mezbûr kendi hanesine naklederek bil-tesmîm vefatına değin hane-i mezkûrda tevfiğ ve vefatından evvel ve sonra doksan altı bin guruşluk matlubât senedâtıyla yirmi beş bin guruş nakdini sirkat eylemiş ve bir bâb hanesiyle bir kıt'a zeytinliğini sahte sened tanzimiyle zabt etmiş olduğu verese tarafından iddiâ kılınması üzerine Yunan konsolatosu tercümanı hazır olduğu halde tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Yenako evvel emirde tesmîm maddesini ve nukûd ve senedât vesâirenin ol sûretle zabt olunduğunu inkâr etmiş ise de aleyhinde vâki olan ihbârat üzerine inkâra mecâl bulamayıp karye-i mezkûre muhtarı Porkob Korkulu? ile ihtiyâr meclis âzasından Andon Kanber ve ahalisinden Andon Cantioğlunun teşvikleriyle Andriya'nın vefatından evvel sandığı derûnunda bir takım senedât sirkat eylediği gibi hâlet-i ihtisârda bulunduğu gece merkûmları çağırıp sandığı küşâd ve küsur-ı senedâtı meydana vaz' ile merkûmlar sehlül husul olanlarını bil-tasdik kendisine î'tâ ve mütessir-ül husul olanları yine sandık derûnuna vaz' ve imlâ ettikten sonra sandığı mühürlediklerini ve merkûm Andriya hanesinin kendisine bey' ile semenini heba eylediği gibi zeytinliğini dahi zevcesine fûruht eylediğine dair vefatından sonra sahte sened tanzimiyle bir kıt'a mübâyâ'a hücceti istihsâl eylediğini ve aldığı senedâtın hâvi olduğu mebâliğ elli beş bin guruş olup bunları muahharan karye-i mezkûreli Mihaylo Hacı Vasil marifetiyle kendi üzerine ciro ettirip bir takımın bedelâtını iskonto ile tahsil ettirdiğini ve bunun için Porkob Korkulu ile Andon Kanber'e ellişer ve Andon Canti oğluna kırk ve Mihaylo Hacı Vasil'e yüz yirmi ve zeytinliğin istihsâli zımında yalan şehâdeti eden Hacı Lagoni ile Akastak? nam kimesmelere altışar adet Osmanlı lirası verdiğini ikrâr etmesine ve Andon Cantioğlu dahi mezbûr Andriya vefatından dört gün evvel kendisiyle bazı kesânı nezdine çağırıp yatakta olduğu halde bir bâb hanesini tabib-i mezbûra bey' ile akçasını heba eylediği gibi vefat eylediği gece kendisi uykuda iken tabib-i merkûm gelip sandığını mühürletmek üzere Andriya'nın çağırıldığını söylemekle merkûmân Porkob ve Andon Kanber'le beraber gittiklerinde merkûm Andriya'yı hâlet-i ihtisârda görünce mezbûr tabab Yenako'dan merkûm bu halde iken kendilerinin sebep-i davetini sorduklarında evvelce aklı başında olduğu cevabını verikten sonra artık gelinmiş iken merkûmun sandığını mühürlemelerini ricâ etmesiyle bil-muvâfakata merkûmân Porkob ve Andon Kanber ile tabib-i merkûm sandığını açıp senedâtı kırâatla yine derûnuna vaz' eyledikleri sırada mezbûr Yenako içlerinden beş kıt'a sened ile iki adet yüzük ve bir mendil alıp kendisi bu hareketi men'e kıyâm etmiş ise de isgâ etmemiş ve merkûm karyelerinin tabibi bulunmak hasebiyle hatrına riâyeten merkûmân Porkob Andon Kanber sükût ile sandığı mühürleyecekleri sırada Andriya'nın vefat etmiş olduğunu ve tabib-i merkûmun aldığı senedâtın cirosu olmadığı gibi merkûmun vefatından üç gün sonra kendisi kahvehanede oturur iken Mihaylo Hacı Vasil gelip müteveffâ-yı merkûmun mutasarrıf olduğu zeytinliği tabib-i mezbûra hâl-i hayâtında satmış olduğuna dair tanzim olunacak senede vaz'-ı imza ile şâhit yazılmasını teklif eyledikte kabul etmediğini

mu‘arrız-ı ikrârda ihbâr edip bu kavli merkûmân Porkob Korkulu [254] ile Andon Kanber dahi tasdik ve itiraf etmelerine ve Mihaylo Hacı Vasil dahi merkûm Andriya’nın vefatından üç gün sonra tabib-i mezbûrun zevcesi tarafından hanesine çağırılıp kırk iki kıt’a senedi Yenako’nun nâmına ciro eylediği gibi bunlardan bazısının bedelâtından yüzde yirmi beş tenziliyle eshâb-ı düyundan bil-tahsil Yenako’ya verdiğini ve zeytinlik için tanzim olunmuş olan senedin tasdikiyle bu bâbda şehâdet etmesini tabib-i mezbûrun emriyle Andon Cantioğlu’na ifade etmiş ise de kabul eylemediğinden merkûmân Hacı Lagoni ile Akastak? bir gece tabib-i mezbûrun hanesine celbi ile sened-i mezkûr tasdik ve imza ettirilmiş idüğünü ve hizmetlerine mukâbil altışar sîm mecidiye olarak üçü birlikte Bere? nahiyesine gidip mezbûr Andriya vefatından bir buçuk mâh mukaddem mezkûr zeytinliği müzâyede ettirip yedi bin guruş da tabib-i merkûmun zevcesi üzerinde kalarak mezbûreye fûruht ile akçasını tamamen aldığına dair huzur-ı hâkemde edâ-yı şehâdetle bir kıt’a mübâyâ’a hüccet aldıklarını ikrâr edip bu sûret merkûmân Hacı Lagoni Akastak? tarafından dahi tasdik kılınmış olmasına nazaran merkûm tabib Yenako’nun sahtekârlığa faziha-i sirkata ictisâr ve Mihaylo Hacı Vasil’in şehâdet-i zevr ile sahtekârlığı ve Hacı Lagoni ile Akastak dahi yalnız şehâdet-i zevri irtikâb ettikleri ve Porkob Korkolu ile Andon Kanber ve Andon Cantioğlu’nun vazifeleri hâricinde harekette bulundukları tebeyyün etmiş ve merkûm Yenako’nun sirkat eylediği taht-ı ikrârında bulunan iki yüzük ile elli beş bin guruşluk senedâtta yirmi dört bin beş yüz altmış iki buçuk guruşu nakden ve seneden bil-tahsil müddeî ye teslim kılınmış olduğundan ve tabib-i mezbûrun eşhâs-ı merkûmeye zimmetleri mukâbilinde para verdiği sabit olmadığından küsur otuz bin dört yüz otuz yedi guruşun kendisinden ve adem-i kudreti tebeyyün eylediği sûrette eshâb-ı düyûn karye-i mezkûre ahalisinden oldukları halde tabib-i merkûmun talebi üzerine hemen guremâ sûretiyle tesviye-i deyne muvâfakatları işin sûret-i cereyanına mevkuf ve malûmatlarına delâlet eylediği cihetiyle zimmetlerinin kendilerinden istihsâl ve zeytinlik ile istirdâd olunarak vereseye î’tâ ve teslim olunmak üzere tabib-i merkûmun iki yüz otuz üçüncü madde-i kanuniye hükmüne tevfiân üç ve Mihaylo Hacı Vasil’in yüz elli beşinci madde-i kanuniye mûcibince iki vicâhi Lagoni ile Akastak dahi iki yüz dokuzuncu madde mûcibince birer sene ve Porkob Korkolu ile Andon Cantioğlu’nun yüz yirmi altıncı madde-i kanuniye hükmünce ikişer mâh müddetle hapsolunmalarına karar verilerek keyfiyetin tefhim kılındığı iş’âr olunmuştur.

Medlûl-ı iş’âra nazaran tabib-i mezbûrun yüzükleri ve senedât-ı mezkûreyi sirkatle senedâtı sahte olarak kendi nâmına ciro ettirerek istimâl ve zeytinliği dahi vefatından sonra ve hane-i mezkûru vefatından evvel sahtekârlıkla zevcesinin uhdesine geçirtmekte tasaddi eylediği ve mihaylo Hacı Vasil’in şehâdet-i zevr ile senedât-ı mezbûrenin müteveffâ-yı merkûmun hattına takliden cirosunu icrâ ederek sahtekârlığı ve Lagoni ile Akastak? yalan şehâdetini irtikâb ve Porkob Korkolu ile Andon Kanber ve Andon Cantioğlu’nun sahi Yenako’nun sandıktan senedât ve yüzük sirkat etmesine muvâfakat yani fiil-i sirkate muâvenet eyledikleri ikrârları ve emârât ile tebeyyün etmiş ve şu halde Yenako ile Mihaylo Hacı Vasil’in ikişer [255] nev‘ töhmetleri olup olup bu makûlelerin ahaf-ı töhmetleri sebe-i şedid ad olunarak i‘zâm-ı töhmetleri üzerine tayin-i cezaları

kâide-i müttehiz iktizâsından olarak merkûmların i'zâm-ı töhmetleri ise sahtekârlık maddesi bulunmuş olduğuna ve yüz elli beşinci madde-i kânuniyede bir şahsa müteallik olan evrak-ı mahsusada keyfiyet gayr-i sahihayı sahih yerine veyahut itiraf olmayan bir hâl ve keyfiyeti itiraf olunmuş hükmüne koyarak hilekârlıkla asıl maddeyi veyahut ahvâl-i müteferriâssını tayin ole sahtekârlık eden bu makûle sahte evrakı bilerek istimâl eyleyen kimseler bir seneden üç seneye kadar haps olunurlar ve iki yüz dokuzuncu madde-i kânuniyede deâvi-i âdiyede yalan şahitliğini irtikâb eden şahıs altı aydan bir seneye kadar haps olunur ve iki yüz otuzuncu madde-i kânuniye ilâvesinde dahi hapis cezasına müstahak olan sârik bilerek yataklık ve muâvenet eden de yataklık eylediği sârikin müstehak olacağı cezanın nev'iyle mücâzat olunur ve iki yüz otuzuncu madde-i kânuniyede dahi ahz ve yankesicilik gibi sirkatlere mütecâsir olanlar üç mâhdan bir seneye kadar haps edilir ve bu makûle eşhâs-ı zaptiyece kefâlet altında dahi alınır diye muharrer bulunduğu mebni tarih-i tevkiflerinden itibaren tabib-i merkûmun fiil-i sirkati irtikâb etmesi sebeb-i şiddet ad olunarak madde-i evveli hükmüne tevfikân üç ve Mihaylo Hacı Vasil'in yalan şehâdeti kezalik sebeb-i şiddet itibâr edilerek iki ve Lagoni ile Akastak yalnız şehâdet-i zevrî irtikâb eylemelerinden nâşi madde-i sâniye mûcibince bir sene ve Porkob Korkulu ile Andon Kanber ve Andon Cantioğlu'nun dahi muayyen sârik sıfatıyla ilâve-i ve madde-i âhire ahkâmına tevfikân altışar mâh müddetle haps olunmaları ve mesrûk senedât esmânıyla hane ve zeytinliğin tabib-i merkûmdan istirdâdıyla vereseye î'tâ kılınması ve iddiâ kılınan tasmîm maddesi hakkında icrâ kılınan tahkikâttan bir netice hâsıl olamadığı tahrirat-ı mezkûrede mûnderiç ise de bu tahkikâtın keyfiyetinden bahsolunmamış olduğundan burasının dahi usulü veçhile izâhen iş'âr edilmesi hususlarının vilâyet-i müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda.

(23 Rebiyûlahir Sene 290 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Prizren kazasına tâbi Blace karyeli Zilnevin oğlu Aydın nam sabinin kâtili olan karye-i mezbûreli Şaban hakkında icrâ edilen tetkikât-ı nizâmiyeyi hâvi Prizren vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 27 Ramazan sene 89 tarihli ve yüz kırk iki numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayet ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre mûndericâtında seksen sekiz senesi Eylûlünün birinci Cuma günü merkûm Aydın hanelerin avlusunda bulunan elma ağacının altında oynar iken merkûm Şaban müsellehân oraya gelerek yedinde bulunan tüfeği endaht ile kurşunu Aydın'ın sol kaşıyla kulağı arasına isabet ederek bir çeyrek mürurunda bil-tesir vefat ettiği ve zikrolunan elma ağacından elma toplamakta bulunan mezbûr Aydın'ın vâlidesi Sümmü? nam hatuna dahi peşto çakmış ise de ateş almadığı mezbûre Sümmü tarafından iddiâ ve merkûm Şaban'ın katl-i mezkûra ictisârı mezbûr Aydın'ın babası Zilnevin mukaddem mezbûr Şaban'ın oğlu İbrahim'i katl ile firar eylediğine mebni ahz-ı sâr için olduğu [256]

inbâ olunması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Şaban katl-i mezbûrda müdhalini inkâr eylemiş ise de karye-i mezbûre muhtarı Tahir bin Ömer ve ihtiyâr meclis âzâsından Seyfullah bin Zeynel ve Zeker/Zikir bin Mustafa ve Tahir bin Abbas ve İsmail bin Zebir nam kimesneler merkûm İbrahim'in katlinden dolayı Şaban ile Zilnevin beynlerinde kan husumeti olduğunu beyan ile beraber mezbûr Aydın'ın katlinden birkaç gün sonra Şaban kendilerini davetle kendi oğlu İbrahim'in kanını almak için mezbûr Aydın'ı katl eylediğini bil-beyan kendisini Zilnevin ile braştırmalarını rica ettiğini vicâhen ma'el kasem haber vermelerine nazaran merkûmun inkârı vâhi olarak katl-i mezbûrun taammüden kendisinden sudûr ettiği tebeyyün eylediğinden yüz yetmişinci madde-i kânuniye hükmüne tevfikân idâm olunması istişâr ve merkûm Zilnevin'in dahi derdest edilmesi zımnında merkez zabıtaya emir verildiği iş'âr olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran katl-i mezbûrun taammüden merkûm Şaban'dan sudûr ettiği ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz yetmişinci madde-i kânuniyede bir kimsenin taammüden kâtil olduğu kânunen tahakkuk eyler ise kânunen idâm olunur diye muharrer bulunduğu binâen merkûm Şaban'ın madde-i mezkûreye tevfikân münâsib bir mahalde idâm oluması bâbında iktizâ eden ferman-ı âlinin isdâr ve bâ emirnâme-i sâmi vilayet-i müşarûnileyhâya tesyâr ve merkûm Zilnevin'in derdestine ikdâm olunarak hîn-i ahz-ı giriftinde istintâk ve muhakemesinin icrâsıyla hâsıl olacak neticeye göre hükümlü mazbatasının evrak-ı istintakiyesiyle beraber irsâli hususunun dahi yazılacak emirnameye derç ve izbâr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

(5 Rebiyûlahir Sene 290 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Ma'mûretü'l-Azîz sancağında vâki Çarancak? kazasına tâbi Pertek karyeli Abdülfettah Efendizâde Hüseyin'in kâtili olan emmisi Hasan Ağa hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizâmiyeyi hâvi Diyarbakır vilâyetinin re'sen ve cevâben vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan biri Zilkade sene 88 tarihli ve altmış bir numaralı ve diğeri 11 Şevvak sene 89 tarihli ve yüz doksan iki numaralı iki kıt'a tahriratıyla divân-ı temyizden musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı merkûme mündericâtında seksen altı senesi Muharreminin yirminci gecesi saat bir buçuk raddelerinde merkûm Abdülfettah Efendi oğlu merkûm Hüseyin ile hizmetkârı dokuz on yaşında Osman'ı hanesinde bırakıp diğeri oğulları ve haremi ile komşularının hanesine giderek otururlar iken hanesinde bir silah sesi istimâ ile gidip baktıklarında merkûm Hüseyin'i boynunun arkasından kurşun ile vurulmuş ve bıçak ile zebh edilmiş olduğu halde meyt bulunduklarını ve karındaşı merkûm Hasan Ağa'nın öteden beri

kendilerine buğuz ve adâveti olup leyle-i mezkûrede dahi komşuya giderler iken hanesinin kapısı önünde görülerek anahtarın nereye konulduğunu kendilerinden haber aldığı cihetle fiil-i katlin bundan sudûrunda şüphesi olmadığını bil-beyan icrâ-yı icabını merkûm Abdülfettah'ın iddia eylemesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Hasan Ağa fiil-i mezkûrda müdhalini inkâr eylemiş ise de merkûm hizmetkâr Osman leyle-i mezkûrda şîrvânda ve Hüseyin odada yatarlar iken merkûm Hasan Ağa [257] sokak kapısından girip doğruca Hüseyin'in odasına azimet müteakiben avdetle tekrar eli tüfekli bir çıplak adam bil vürûd mezkûr odaya giderek o esnada bir silah patlayıp Hüseyin üç defa vay baba diye feryat ettikten sonra emmim ben sana ne yaptım beni kesme diye yalvarır iken bir hırıltı işiterek havfından nâşi yorganı başına çektiğini ve ekmekçi Süleyman nam kimse dahi merkûm Hasan Ağa'nın leyle-i mezkûre akşamı saat on bir raddelerinde Emin nam kimesne ile dere içinde hafyen ülfet ve sohbet ettiğini ve komşuları topal Yusuf dahi silah endaht olunmasını müteâkib maktûl merkûmun bir kere vay baba diye bağırdığını ve kâtil-i merkûm ol gece akşam namazından yarım saat sonra Suyayatmaz Süleyman'ın hanesine gidip bir buçuk saat oturduğunu söylemiş iken hane sahibi merkûm Süleyman ile ol gece misafiri bulunan Mustafa Ağa merkûm Hasan'ın leyle-i mezkûrede saat yarımında gelip yarım saat sonra gittiğini ihbar eyledikleri misillü katlin vukû bulduğu odada bulunan yastıkta kan bulaşığı görülüp merkûm Hasan'ın bıçağıyla ol çelikte mezkûr bıçağın silinmiş olduğu tebeyyün etmesine ve merkûm Hasan Ağa'nın üzerinde dahi kan lekesi görülmesine ve mezkûr bıçak kendisinin olduğunu mukarrer bulunmasına nazaran katl-i mezkûrun taammüden merkûm Hasan Ağa'dan sudûru tebeyyün eylediğinden ve verese-i maktûl hukuk-ı şahsiye dâvâsında bulunmadıklarından kâtil merkûmun yüz yetmişinci madde-i kânuniye mûcibince idâmı istişâr ve merkûm Emin'in kâtil merkûm ile dere içinde görüşmesi katl-i mezkûrda muavenetine medâr-ı hükm olamayıp âher bir emareye dahi zafer bulunamadığından sebili tahliye kılındığı iş'âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran katl-i mezkûrun taammüden merkûm Hasan Ağa'dan sudûru ihbarât-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün eylediğine ve yüz yetmişinci madde-i kânuniyede bir kimsenin taammüden kâtil olduğu kânunen tahakkuk eyler ise kânunen idamına hüküm olunur diye muharrer bulunduğuna binâen kâtil-i merkûmun bu hükme tevfikân idâmı bâbında icap eden ferman-ı âlinin tastir ve emirnâme-i sâmi ile vilayet-i müşâruhileyhâya tesyîr buyrulması ve merkûm Emin'in tahliye-i sebili yolunda idüğünden taht-ı kefâlette ise ihrâcî cihetinin dahi emirnâme-i sâmi-i mezkûre derç ve ilâvesi hususlarına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(13 Cemaziyelevvel Sene 290 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Üsküp sancağında vâki Koçana kazasına tâbi Blaca karyeli bekçi Mehmed'in kâtili denilen karye-i merkûmeli Salih hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i

şer‘îyeyi hâvi Prizren vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’ye havale buyrulan 20 Şaban sene 89 tarihli ve yüz yirmi altı numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve i‘lâm-ı şer‘î muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre mündericâtında seksen dokuz senesi Rebiyülahirinin on sekizinci Pazartesi günü akşamüzeri merkûm Salih karye-i mezkûreli Recep nam kimesne ile Seyid bin Hüseyin’in çayırından bir yük giyâh içip yola çıktıkları halde bekçi Mehmed yolunda tesadüfle mezkûr giyâhı ellerinden almaya tasaddi eylemesi üzerine merkûm Salih’in endaht eylediği tabanca kurşunu Mehmed’in boğazına isabetle müteessirân vefat eylediği verese-i maktûl câniblerinden iddiâ [258] olunması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Salih yevm-i mezkûrda mezbûr Ahmed’in merkebi İsmail nâmında bir adamın çayırına girmesinden dolayı bekçi Mehmed ile beyinlerinde vukû bulan münâzaa üzerine Ahmed’in tabanca kurşunuyla Mehmed’i cerh ve katl eylediğini ve yevm-i mezkûrda Recep’i hiç görmediğini beyan ile katl-i mezkûrda müdhalini inkâr eylemiş ise de karye-i mezkûreli keçi çobanı Süleyman faziha-i katlin bervech-i iddiâ merkûm Salih’ten sudûrunu ve Recep’in bir gûna muâvenet etmediğini müşâhadeten ma‘el kase haber vermesine ve Ahmed bin İbrahim dahi yevm-i mezkûrda maktelede kırk hatve mesafede olan tarlasında ekin biçer iken bir silah sedâsı işitio baktığında merkûm Mehmed’in yere düşmüş olduğu ve Salih’in peştevinini beline sokarak refiki Recep ile firar eylediklerini müşâhede edince derhal oradan köye gelerek kaziyeyi haber vermesi üzerine Salih ve Recep ihtiyar meclisi marifetiyle derdest olunduğunu ma‘el hilaf münferiden ve vicâhen ihbar etmiş ve merkûm Recep dahi yevm-i mezkûrda merkebine odun tahmil ederek maktele sekiz hatve kadar yakın geldiğinde bir peşto patlamakla baktığında Mehmed’in yere düştüğünü ve Salih’in tabancayı beline soktuğunu gördüğünden Salih kendisine yetişip sırrı kimseye ifşa eder isen seni dahi bitiririm dediğini ve müteakiben hanesşne dahi gelerek tekit ettiğini münferiden ve muvâceheten söylemesine nazaran Salih’in inkârı vâhi olarak katl-i mezkûrun bervech-i iddia kendisinden sudûru tebeyyün eylediğinden yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfikân on beş sene müddetle küreğe konulması istişâr ve Recep’in katl-i mezbûra muâvenet ettiğine hükme medâr olur emâre olmadığı cihetle sebili tahliye kılındığı iş‘âr olunmuştur.

İ‘lâm-ı şer‘î meâli dahi asâleten ve vekâleten müddeî bulunan Mustafa müddeî aleyh Salih’in inkârına mükârın tasaddi eylediği dâvâya ispattan izhâr acz edip talebiyle müddeî aleyh Salih bil-muvâcehe bir nehc-i şer‘î tahlif olunmanın mucibince müddeî merkûm dâvâ-i mezkûresiyle müddeî aleyh Salih’e bilâ beyne muârazadan men‘ olunduğunu beyandan ibaret olup bu sûrette verese-i katl fimâ ba‘de husus-ı mezkûr hakkında müddeî aleyh Salih’e bilâ beyne muârazaya kâdir olmayıp ancak mahal-i katl olan tarik-i âmmndan sevt istimâ olunur kurra ve mahallât olduğu ve katl-i mezkûrun mahal-i mezkûrda vukûu şer‘an sübût bulduğu takdirde sagîre külli ziyan için âher vasi nasbıyla in-ileyhel-kasâmdan dâvâsına kıyâm ettirilmesi cânib fetvâhaneden i‘lâm-ı mezkûr zahrına işaret olunmuştur.

Medlûl-ı iş‘âra nazaran katl-i mezkûrun esna-yı münâzaada min gayr-i taammüd merkûm Salih’ten sudûr eylediği ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tahakkuk eylediğine ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyede bir kimse min gayr-i tammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe konulur diye muharrer bulunduğuna binâen merkûm Salih’in bu hükme tevfiân ve tarih-i hapsi idüğü evrak-ı mezkûre meâllerinden istintâk olunan seksen dokuz senesi Cemaziyellevvelisi guresinden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mürakkim kâideye ba‘del Tevfik on beş sene müddetle Niş‘te küreğe konulması ve i‘lâm-ı mezkûrun îadesiyle zuhuruna muharrer fetvâhane işareti mûcibince icab-ı şer‘îsinin icrâ olunması hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş‘âr buyrulmasına karar verildi.

(5 Rebiyûlahir Sene 290 Tarihiyle Muhâkemat-ı [259] Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Çekmece sancağında vâki Suyolu kazasına tâbi İvaz karyesinde kahvecilik etmekte olan tahminen on dokuz yaşında Nako’nun kâtili denilen Yanya sancağında vâki Permed kazalı Arnavut Abdullah nam şahıs hakkında icrâ kılınan tetkikâtı mutazammın cinâyet divanının 19 Cemaziyelahir sene 89 tarihli ve kırk yedi numaralı mazbatasıyla temyiz-i livâ ve meclis-i kaza mazbataları ve evrak-ı istintâkiye ve fezleke muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı merkûme meâllerinde seksen sekizinci Cemaziyelahiresinin on ikinci Pazartesi gecesı saat üç buçuk raddelerinde merkûm Nako sucuk pişirmek üzere dükkânının karşısındaki handa bulunan meyhaneye gittiğinde orada bulunup kendisine sarkıntılık etmiş olan merkûm Abdullah’ı kakıp yere düşürerek dükkânına avdet eylediğini müteâkib mezbûr Abdullah yetişerek elindeki bıçakla memesinin altından darp ve cerh eyleyerek firar eylediği ve Nako dahi Abdullah beni yedi diye feryat ederek badehû eser-i cerhten vefat ettiği iddiâ ve Nako’nun feryadına mebni orada bulunan karye-i merkûmeli Hristo ve Petro ve Anakli? ve İstavri taraflarında merkûm Abdullah Derdest olunarak gelen zabtiyelere ve yedinden alından bıçak dahi sandık emini Yenako’ya teslim kılındığı inbâ olunması ve keşfettirilfikte merkûm Nako’nun göğsünde ucu sivri altı kât‘ ile husule gelmiş bir adet cerh görülüp cerh-i mezkûrdan bil-tesir vefat eylediği raport ile bildirilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Abdullah o gece merkûmun kahvehanesine gitmediğini ve mezkûr bıçak kendisinin olmadığını ve nimteninde görülen lekelerin hîn-i derdestinde darp ve cerh olunamsından nâşi cereyan etmiş olan kan lekesi olduğunu ve muahharan şarap idüğünü beyan ile faziha-i cerh ve katlin tarafından sudûru inkâr eylemiş ise mezbûr Hristo leyle-i mezkûrede mezbûr Naako’nun dükkânı haricinde oturur iken Nako elinde ekmek ile gelerek dükkân duhul etmesiyle beraber Arnavut Abdullah dahi içeriye girip hemen dışarı çıkması üzerine Nako Abdullah beni yedi diye feryat etmesiyle arkadaşlarıyla Abdullah’ı derdest ederek karye muhtarına ve elinden aldıkları bıçağı dahi sandık eminine teslim ettiklerini ve mezkûr bıçağın kını dahi vürud eden zabtiyeler taraflarından Abdullah’ın belinden çıkarıldığı

yemin ile haber verip bu kavli merkûmun Petro ve Anakli? ve İstavri dahi ma‘el kase münferiden ve vicâhen tasdik etmelerine ve asâkir-i zaptiyeden Reşit onbaşı dahi mahal-i cerhe azimetinde Abdullah’ın Yanko’yu vurup telef ettiği haber verildiğini ve sandık emini Yenako’nun mezkûr bıçağı kanlı olduğu halde kendisine teslim ettiğini ve mezkûr bıçağın kanı indel-teharri Abdullah’ın silahlığı arasından zuhur ettiğini ifade edip bu kavli asâkir-i merkûmeden Hüseyin dahi tasdik edip fakat merkûm Abdullah’ı hükûmete getirirler iken kendisi Abdullah’ın sol yanında bulunduğu cihetle mezkûr kının üzerinden zuhurunu göremediğini söylemiş olmasına ve sandık emini Yenako dahi Nako’nun dükkânı önünden geçer iken merkûm Hristo ile üç dört delikanlı taraflarından Abdullah’ın derdest olunduğunu görüp ledel-suâl Nako’yu cerh ve itlâf eylemiş olduğuna binâen ahz-ı girift eylediklerini beyan ve elinden aldıklarını söylediklerş kanlı bıçağı kendisine î‘tâ eylediklerinde mezkûr bıçağın iki tarafında kan eseri gördüğünü ve kendisi mezbûr bıçağı muahharan vürud eden merkûm onbaşıya teslim ettiğini ve mezkûr bıçağın kını dahi merkûmun silahlığı arasında zuhur eylediğini haber vermesine ve meyhane tezgahtarı [260] Panayot dahi leyle-i merkûme de ocağa danayıp uyur iken maşa vurulur gibi bir ses işitmesiyle uyanıp baktığında Nako’nun ocak önünde sucuk pişirmekte ve Arnavut Abdullah dahi sol elini Nako’nun arkasından sol omuzu üzerine atıp durmakta olduğu ve Nako sağ elinde bulunan maşa ile Abdullah’ın sol eline vurduğu halde Abdullah elini çektiği cihetle Nako maşayı bırakarak hanın açık bulunan kapısından çıkıp gittiğini ve Abdullah’ın dahi takip ettiğini haber vermesine nazaran merkûm Abdullah’ın inkârı vâhi olarak sarhoşluk haliyle Nako’ya sarkıntılık edip Nako dahş maşa ile onun eline vurmasından nâşi hiddetlenerek Nako’yu bil-takib bıçak ile cerh ve katl etmiş idüğü tebeyyün ettiğinden merkûmun yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisi hükmünce on beş sene müddetle küreğe konulmasına ve murâfaa-i şer‘îyenin dahi icrâ ettirilmesinde karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tebliğ olduğu iş‘âr olunmuştur.

Medlûl iş‘âra nazaran katl-i mezkûrun sarhoşluk hâli ve feverân-ı gazapla min gayr-i taammüde merkûm Arnavut Abdullah’tan sudûru ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile sabit olduğuna ve zikrolunan yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse bir şahsı min gayr-i taammüd cerh ve itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe vaz‘ olunur diye muharrer bulunduğu mebni kâtil-i merkûmun bu hükme tevfi kân ve bidâyet-i hapsi olan seksen sekiz senesi Cemaziyelahirinin yirmi ikinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu maddede münderiç kâideye ba‘del tevfi k on beş sene müddetle hapishane-i umumide küreğe konulması ve verese iddia ettikleri halde muhâkeme-i şer‘îlerinin dahi icrâ ettirilmesi hususlarının Zabtiye Müşiriyet-i celilesine emr ve iş‘âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(30 Cemaziyelahir Sene 290 ve 11 Ağustos Sene 289 Tarihiyle Umum-ı Vilâyata Yazılan Tahrirat-ı İleyh Sûretidir)

Taşralarca mehâkim-i nizâmiyede rü'yet olunan deâviden dolayı müddeî aleyh mahal-i âherden celb ve ihzârı lazım geldiği halde zarar ve ziyanın ve mesârif-i seferiyesinin temini nasıl usul ve kâideye tevfiğ olunmak iktizâ edeceği bazı mahallerden istifâr olunmaktan nâşi keyfiyet Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye temyiz-i hukuk dairesine ledel-havale mevâd-ı hukukiyenin ekserisi müddeî aleyhin ikâmetgahında bulunan mahkemede fasl ve rü'yet olunduğuna nazaran müddeî den kefil ve sened gibi teminât ahzına mahal görünmez ise de usul-i muhâkeme nizamnamesinde muharrer olduğu üzere bazı deâvinin rü'yet ve faslı müddeî nin ikâmetgahında veyahuk tarafeynin ikâmetgahı mahkemesinin daireleri haricinde bulunan mahkemeye ait olduğundan gerek bunların ve gerek taşra kara ve kasabâtından merkez kazaya ihzâr olunacak olanlar için tayin-i muâmele-i lâzımadan olduğuna ve havale cemiyetş nizamnamesinde muharrer olduğu veçhile müddeî nin talep ve istid'âsı üzerine taşradan ihzâr olunacak müddeî aleyhin mütemerrid usulüne tevfiğân mesârif-i seferiye ve zarar ve ziyanını te'diye etmek üzere müddeî nin sened ve kefil alınmakta bulunduğuna binâen bu kâideye kıyasen müddeî aleyhin nizâmen ikâmetgahında bulunan mahkemeden başka bir mahkemeye celb ve ihzârı halinde yani Dersaâdet'ten taşraya ve taşralarca dahi bir sancaktan diğer sancak veya diğer kaza mahkemesine celbini lazım geldikte mütemerrid usulüne tevfiğân müddeî den sened ve kefil alınması ve bir karye veya kasabadan ol karye ve kasabanın tâbi olduğu merkez kazaya celb ve ihzâr olunacak olanlar bahsine gelince çünkü bunlara gerek müddeî ve gerek müddeâ aleyh bir mahkemeye tâbi olduklarından bir kaza dâhilinde bulunan [261] bir karye kasabadan yine o kazanın merkezine celb olunacak olanlar için sened ve kefâlet alınması iktizâ edeceğinin bil-cümle vilayetlere ihzârı ifade ve keyfiyet lazım gelenlere iş'âr ve hikâye olunmuş olmakla oraca dahi ol veçhile icrâ-yı muâmele olunması hususuna himem-i behiyyeleri derkâr buyrulmak bâbında emir ve irâde efendimindir.

(25 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Tamîmen Yazılan Tahrirat-ı İleyh Sûretidir)

Ferâğdan imtinâ eden medyunların deyn için uhdelerinde bulunan emlakın fûruhtuna bir mahkemeden ba'del hükm icrâ memurları tarafından şürû ve mübâşeret olunacağı mukaddemâ tamîmen tastir buyrulan emirnâme-i sâmidde iş'âr olunmuş ise de mezkûr mahkemeden murâd hangi mahkeme olduğu tasrih kılınmamış ve bu makûle emlakın fûruhtuna deyni hükm eden mahkemenin hüküm eylemesi tensib olunarak divân ve meclis-i temyizden ol veçhile î'tâ-yı hükm olunmakta olduğu halde mahkeme-i ticaret bazı esbâb irâesiyle emlak fûruhtuna hükm etmemekte bulunmuş olduğundan bahisle bu makûle emlakın fûruhtuna hangi mahkemenin hüküm edeceği bazı taraftan istifsâr kılınmış ve her ne kadar bu hususa dair olan emirnâme-i sâmidde emlak-ı mezbûrenin fûruhtuna hangi mahkemenin hüküm edeceği tasrih kılınmış ise de işbu emlakın fûruhtu maddesi mevâd-ı ticariyeden ma'dûd olmayıp hukuk-ı âdiye derecesinde bulunduğundan mehâkim-i ticaretin ol bâbda hüküm î'tâ edemeyeceği gibi vilâyet divân-ı temyizleri istinâf-ı dâvâyı memur olduğu ve emlakın fûruhtu maddesi bidâyeten bir dâvâ bulunduğu cihetle bunun bidâyeten rü'yet-i deâvi vazifesiyle müteşekkil olan deâvi ve temyiz

mecâlisinden taht-ı hake alınması ve işbu hakemden dolayı istinâf-ı dâvâ olunur ise ol vakit divân-ı temyizlerce tetkikât-ı mukteziyenin icrâ kılınması lazım geleceğinin bil-cümle vilâyeten iş'ârı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye hukuk dairesinden tebliğ ve ifade ve keyfiyet tamîmen sâir vilayete iş'âr ve dosya olunmakla oraca dahi şu sûretle muâmele-i icrâsına himmet buyrulması bâbında emr ve irade efendimindir.

(25 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Tamîmen Yazılan Tahrirat Sûretidir)

Hukuk-ı âdiyeye dair olan protesto ve sekvestro istid'âlarının hukuk-ı âdiye mahkemeleri marifetiyle tasdik ve tebliğ ettirilmesi câiz olup olmadığı bazı mahallerden isitfsâr olunmaktan nâşi keyfiyet Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye hukuk dairesine ledel-havale Şura-yı Devlet kararıyla 26 Zilkade 89 sene tarihinde umum-ı vilâyata tastir ve tesyir buyrulan emirnâme-i sâmi vekâletpenâhide iş'âr buyrulduğu veçhile yalnız tahrirata müteallik mevâdda sekvestro ve protesto istid'ânâmelerinin doğrudan doğruya ticaret mahkemelerine ve mâadasının mahalli hükûmetlerine î'tâsı mukarrer olmasına nazaran hukuk-ı âdiyeye müteallik olan sekvestro ve protestonâmelerin hukuk-ı âdiye mahkemeleri yani deâvi ve temyiz meclisleri marifetiyle muâmelât-ı lazımasının icrâsı câiz bulunduğunun bil-cümle vilâyata iş'âr ve ihzârı ifade ve keyfiyet lazım gelenler izbâr ve hikâye olunmuş olmakla beyan-ı hâle ibtidâr olundu ol bâbda emr ve irade efendimindir.

(26 Muharrem Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir)

Fransa devleti tebaasından Mösyö Dorpin'den alınmasına ikinci meclis-i ticaretten karar verilen ceza-i [262] nakdi hakkında Ticaret Nezaret-i celilesiyle muhâbereyi şâmil 10 Ramazan sene 89 tarihli müzekkere-i sâmiye Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulamakla hukuk dairesinde mütâlâa olundu.

Mündericâtına nazaran Mösyö Dorpin'in müteveffa İzzaet Paşa veresesi aleyhinde ikâme etmesi olduğu dâvânın esnâ-yı rü'yetinde irâe olunan sened nisbetinden dîn varakaya muharrer bulunduğu cihetle yetmiş iki bin gurus ceza-yı nakdi alınmasına karar verilmiş ve ol bâbda vukû bulan muhâlefet üzerine keyfiyet Mösyö Parnis'e ledel-havale mezkûr ceza-yı nakdinin alınmasına mahal olmadığı beyan olunmuş olduğundan keyfiyetin mahkeme-i temyize havale kılındığı anlaşılmıştır.

Karar-ı mezkûru mutazammın olan varaka ile sened-i mebhush-ı anha ticarethaneden getirilip mütâlâa ve tetkik oldunduktan sonra keyfiyet ledel-tezekkür eğer ki varaka-i mezbûrede merkûm Mösyö Dorpin tarafından indel-muhâkeme ibrâz olunan 21 Cemaziyelevvel sene 88 tarihli ve Mehmed Tahir ve Hamidiye ve Nimetullah mühürlü bir kıt'a mukâvele senedi nisbetinden dîn varakaya yazıldığından evvel emirde ceza-yı

nakdisi olan yetmiş iki bin gurusun ahz ve istifâsına karar verildiği gösterilmiş ise de varaka-i sahiha nizamnamesinin beşinci maddesinde meblağ-ı muayyen üzerine re'sen yazılan kefâlet ve şirket vesâir mukâvelet senedleri evrak-ı sahiha-i nisbiyeye yazılacağı muharrer bulunduğu ve sened-i mebhus-ı anha ise ol veçhile re'sen akd olunmuş bir mukâveleyi mutazammın olmayıp âtide kontrat ve mukâvelename tanzim olunacağı vaadini mübeyyin ve muvakkat bir sened olarak usul-ı mukâveleye tealliken vukû bulan mukâvelât-ı muvakkatenin nisbetinden dûn varakaya yazılmasında beis olamayacağına binâen sened-i mezkûrdan ceza-yı nakdi alınması iktizâ etmeyeceğinin nezaret-i müşarûnileyhâta iş'âr buyrulmasına karar verilmiştir.

(18 Muharrem Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir)

Ticaret Nezaret-i celilesinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vârid olup hukuk dairesine havale buyurulan 24 Zilhicce sene 89 tarihli müzekkeresiyle ikinci meclis-i ticaretin müzekkere-i melfûfesi ve müteferriâtı mütâlâa olundu.

Hülâsa-i meâlleri izhâr iflas eden Sarıyar ekmekçibaşısı nişanıyla müştereklerinin hazine-i celile ile sâireye olan borçlarının tesviyesi zımnında merkûmenin uhdelinde bulunan emlakın sûret-i tefrikiyle ferâğ ve intikâline zuhura gelen mümânaatın hal ve indifâ mahkeme-i ticarete ait olmayıp umur hukukiye-i âdiyeye müteallik bulunduğundan icrâ-yı icabı ifadesinden ibaret oluyor.

Bu misillü emlak ve akar hakkında tekevvün eden ihtilâf ve münâzaatın rü'yet ve tetkiki ve hasbel-icap tefrikiyle fûruhtuna dair hükm ve i'lâm î'tâsı mehâkim-i ibtidâiye vezâifinden bulunduğu binâen evrak-ı mezkûrenin ait olduğu bidâyet mahkemesine havalesi zımnında havale cemiyetine verilmesi tezekkür kılındı ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(7 Safer Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir)

Tebaadan Pangaltı'da sâkin Andon ile rahip Godent? beyninde olan otuz beş lira alacak dâvâsına dair Beyoğlu bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden 20 Şevval sene 89 tairihiyle î'tâ olunan i'lâmın temyizinin müsted'î rahip mumâileyhin 5 Zilhicce sene 89 tarihli istid'â ve lâyihası temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu.

Temyizi istid'â olunan i'lâm rahib-i muâmileyhin [263] mahkemeye gitmekten imtinâ üzerine hükm-i gıyâbiyi mutazammın olarak bu misillü i'lâmât ile mahkûm olanların müddet-i muayyenesi zarfında itiraz aliyyel-hükme hak ve salâhiyeti derkâr olduğuna ve şu halde itiraz aliyyel-hükme olan hak ve salâhiyetlerini terk ile bir takım şerâit-i temyiziye ve tekellûfât-ı sâire icrâsıyla temyiz istid'âsında bulunmaktan ise evvel emirde

itiraz aliyyel-hükm eylemeleri haklarında daha eshel ve enfa‘ olacağına mebni rahib-i mûmâileyhin dahi ol veçhile müddet-i nizâmiyesi zarfında itiraz aliyyel hükm etmesi zımnında kendisine malûmât verilmesi ve bu misillüler hakkında olan ahkâm-ı nizamın temyiz istid‘âsından evvel kendilerine tefhim ve tebliğ olunması hususunun havale cemiyetine bildirilmesine karar verildi.

(27Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretidir)

Kayseriye sancağı dâhilinde kâin Derevenk karyesi ahalisinden Döndü oğlu Seropa ile Sayebal oğlu kerimesi Sara nam kadın beyninde tehdüs eden dâvâya dair Kayseriye mahkeme-i ticaretinden î‘tâ olunan 28 Şaban sene 88 tarihli î‘lâmın temyizini müsted‘î-i merkûm Seropa’nın vermiş olduğu 23 Mart sene 89 tarihli arzuhal evrak müteferriâsıyla beraber Ankara vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’ye gönderilmekle temyiz-i hukuk dairesinden kırâat ve mütâlâa olundu.

Temyizi istid‘â olunan î‘lâm-ı mezkûrun hülasâ-i mündericâtı mezbûre Sara Döndü oğlu Apkar’ın zevci müteveffa Kapril namına vermiş olduğu 19 Nisan sene 866 tarih-i milâdisini hâvi ve iki yüz yirmi bir gün vadeli bir kıt’a sened mücibince gayraz teslim küsur deyni olan iki bin dört yüz yirmi guruşun edâsına Döndü oğlu Seropa kefil olduğundan bahisle meblağ-ı mezbûrun hasbel kefâle merkûmdan tahsilini talep ve iddia etmesi üzerine tarafeynin icrâ kılınan muhâkeme ve muvâcehelerinde merkûm Seropa kefâletini tasdik etmiş ve fakat meblağ-ı mezbûrun şimdiye kadar verilip verilmediği kendisince meçhul bulunduğu gibi evvel emirde usul-i medyuna mürâcaat olunup da ahz ve istihsâl olunamadığı sûrette ol vakit kendisine mürâcaat olunması lazım geleceğinden meblağ-ı mezbûrun şimdiden kendi tarafından te’diyesi iktizâ etmeyeceğini ifade etmiş ise de meblağ-ı mezbûrun ifâ ve te’diye olduğunu ispat etmek üzere verilen kırk bir gün mehl hitâmında merkûm Seropa bir gûna delâil ve evrak irâe edememiş olmasıyla meblağ-ı mekfulünbihin Mecelle-i Ahkâm’ın altı yüz elli birinci maddesi mücibince iktizâ eden güzêşesiyle beraber kefil-i merkûm Seropa’dan tahsiliyle mezbûreye î‘tâsına hükm olunduğunu mübeyyin bulunmuştur.

Müsted‘î-i temyiz Seropa’nın lâyihasında muharrer itirazâtı üç kaziyeden ibaret olup bunun birincisi usul-ı dâyin olan Kapril vefat edip tahvil terekesine kalmış ve bu misillü tereke ve vereseye müteallik hususâtın rü’yet ve tetkiki şer‘î şerife ait bulunmuş olduğu halde husus-ı mezkûrun mahkeme-i mezkûrede rü’yet olunması muhâlif-i nizam olduğu gibi ikincisi husus-ı mebhûs-ı anh mecelle-i mezkûrun ahkâmına tevfiân hükm ve î‘lâm olunmuş ise de el-akâid-i kefâlet mecelle-i mezbûrun tarih-i neşrinden mukaddem olup bir kanun ve nizam hükmünün makabline şumulü olamayacağından husus-ı mezkûrun bend-i mezbûra tatbiki câiz olmadığı ve üçüncüsü zikrolunan kefâlet edâyâ meşrût ve meblağ-ı mekfulünbihin verilip verilmemesi [264] keyfiyetin tetkik ve sübûtu dahi usul-i

medyûnun muvâcehesine mütevakkıf olduğundan ondan suâl ve tahkik-i keyfiyet edilmeksizin meblağ-ı mezbûrun kendisinden tahsiline hükm olunması muhâlif-i nizam olduğu maddeleridir.

Lâyiha-i cevâbiyede dahi dâyinın vefatıyla tahvilin veresesine intikâk etmesi işin şer'î şerife ait olmasını müstelzem olamayacağı gibi merkûm Seropa zahr-ı tahvilde muharrer teslimattan mâada teslimât vukû bulduğuna dair verilen kırk bir gün mehl hitâmında bir gûna delil ve evrak irâe edememiş olduğundan ve lâyihasında muharrer itirazâtı esbâb-ı nakziyeden olmadığından bahisle i'lâm-ı mezkûrun tasdiki beyan kılınmıştır.

Keyfiyet ledel-tezekkür Kayseriye mahkeme-i ticareti i'lâmının hülâsa-i hükmü meblağ-ı müddeâ bihin medyûn tarafından te'diye ve ifâ olduğu kefil-i merkûm cânibinden ispat olunmadığından Mecelle-i Ahkâm'ın altı yüz elli birinci maddesi mûcibince ma gûzeşte kefil-i merkûm Seropa'dan tahsilli kaziyesinden ibaret olup ancak madde-i mezkûre kefâlet-i nısfıyeye dair olup husus-ı mebhusa kıt'a tevâkuf etmemesiyle Kayseriye mahkeme-i ticaretinin husus-ı mezkûru bu hususa tealliki olmayan diğer bir madde-i kânuniyeye tatbik ile hüküm etmesi nizâmen câiz olamayacağı gibi merkûm Seropa evvel emirde medyuna mürâcaat olunup da ahz ve istifâ olunmadığı sûrette ikinci derecede kendisine mürâcaat olunması lazım geleceğini ifade edip işbu ifadesinin cevabı verilerek reddedildiğine dair i'lâm-ı mezkûrda bir gûna kayıt ve sarâhat olmaması ve asıl deyn senedi merkûm Kapril verilmiş ve merkûm Kapril vefat etmiş olduğundan diğer veresesini olup olmadığı ve olduğu halde zevce-i mezbûre Sara'nın bir gûna vasiliyet ve vekâleti bulup bulunmadığının tahkik ve tetkikiyle i'lâma derç olunması lazım gelir iken bu cihetinin dahi noksan bırakılması yolsuz ve usul ve kâide-i muhâkemeye muhâlif bulunmuş olduğundan mezkûr i'lâm Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci maddesi mûcibince naksz edildi binâenaleyh keyfiyet menkuziyeti kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra keyfiyetin mahallince usul ve nizamı dairesinde yeniden rû'yet ve tetkikiyle i'lâma rabt olunması hususunun vilayet-i müşarünileyhâya iş'âr buyrulmasına ve i'lâm harcıyla tebliğ ve sûret harçları olan kırk gurus ile üç beyaz mecdiyenin ileride haksız çıkacak tarafa ait olmak üzere evvel emirde Seropa'dan alınmasına karar verilip keyfiyet merkûma tefhim olundu.

İ'LÂN

Geçen gün evrak-ı havadise derç ettirilen i'lâm ve kararnamede muharrer olduğu üzere dâvâ vekillerinin imtihan ve intihâbları için Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye dairesinde teşkil olunan komisyona dört mâha kadar mürâcaat etmeyenler ondan sonra muhâkemede şehâdetnamesiz kabul olunmayacağı cihetle ileride eshâb-ı deâinin teklif ve talepleriyle şehâdetnamesiz olunların dahi muhâkemede vekâlet edebilecekleri gibi bazı yanlış zehâb ve manâlarla komisyona mürâcaatta ağır davrananların hitâm-ı müddette karar-ı mezkûr hükmünün icrâsına şimdiden kabul etmiş olacakları malûm olmak için tekrir-i i'lâna ibtidâr kılındı.

2.21. Cerîde-i Mehâkim 21. Sayı Transkripsiyonu⁵⁴

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Recep</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Ağustos Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
21	16	1290		27	1289	265

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(11 Recep Sene 290 Tarihinde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye Merbût Bircümle Mehâkim-i Hukukiye Yazılan Muharrerât ve Tezâkirin Sûretidir)

Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye devâir ve mehâkim-i hukukiyesine muhavvil deâvinin bir takımı hükm olunmak derecesine gelir gelmez eshâbı dışarıdan dışarıya hasımlarıyla uyuşup bir daha mahkemeye gelmemekte ve bazıları dahi işini mahkemeye havale ettirdikten sonra ihzâr vaktiyle hasmını ikna edip terk-i dâvâ etmekte olarak bu ise evrakın muallak ve müzebzeb kalıp bunca kuyût ve muâmelatın müşevveş olmasını ve hem de muhakemenin tedenni-i hâsılâtını müstecvib olmakta bulunduğundan ba'de zîn ticârethanede câri olduğu misillü Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin devâir-i dâhilîsinden gerek temyiz-i hukuk dairesine ve gerek mahkeme-i istinâfiyeye havale olunacak istid'ânâmeler divân-ı mezkûr veznesine verilip orada harç ve i'lâm bil-hesap kaç guruş eder ise rib'î istifâ ile müsted'î yedine koçandan maktû' makbuz senedi î'tâ olunan rib'î harcın miktarı zahr-ı arzuhalin mahtûmen işaret ve imlâ olunduktan sonra müteallik olduğu daire ve mahkemeye î'tâsı ve dâvâ bil rû'ye harcı istifâ olunmak için vezneye verildikte derûnunda ne miktar harç muharrer ise mukaddemâ alınmış olan miktarının icrâ-yı mahsubuyla usul ve kâide-i mevzuâsı veçhile istifâ olunarak mukaddemâ verilmiş olan ilm-ü haberin istirdâd ve çünkü ibtidâ-yı emirde alınacak rib'î harç iddia olunan meblağın miktarına göre bil hesap alınacak olup indel-muhâkeme meblağ-ı müddeânın tamamen sabit olmaması ve bu cihetle harç-ı i'lâmın alınan miktardan dîn olması muhtemel bulunduğundan ba'del hükm rib'î harç nâmıyla alınmış olan akça harç-ı i'lâmdan fazla görünür ise fazlasının elhâletün hazihe câri olan kâide dairesinde sahibine red ve iâdesi ve işbu rib'î harcın muahharan icrâ-yı mahsûbu hususunda bir gûna sûistimal hâtırasına mahal kalmamak için i'lâmın zahirine cânib vezneden olunacak işarete [266] peşin olarak mukaddemâ alınan miktar ile muahharan istifâ olunan miktarın veyahut reddi lazım gelecek fazlanın iki kalem olarak gösterilmesi ve divân-ı mezkûra merbut mehâkim-i ibtidâiyede dahi bu kâideye riâyet ve ittibâ olunup fakat mehâkim-i mezkûreye havale olunan istid'ânâmelerin i'lâm harcı mahalli veznelerden istifâ olunmakta bulunduğu cihetle bunların rib'î harcı divânca alınmak müşekkel olacağı gibi bazı istid'ânâmeler dahi doğrudan doğruya kabul olunmakta bulunduğundan mehâkim-i mezbûreye ait istid'ânâmelerin vürudunda

⁵⁴ CM., Nr. 21, H. 16 Recep 1290/M. 9 Eylül 1873.

mahkemelerin veznelerine verilip kâide-i meşrûheye tevfikân rib'î harcın ahz ve istifâsı ve divân-ı mezkûrun devâir-i dâhilîsine ve devâir ve mehâkim-i merbûtesine havale ve î'tâ olunup mahkemeye vürudu tarihinden itibaren altı mâh müruruna değin eshâbı tarafından aranılan istid'ânâmelerin daire veya mahkemenin muhtasarca kararnamesi mûcibince kaydı bâlâsına şerh verilerek battal edilmesi hususlarının divân-ı mezkûrun bilcümle devâir ve mehâkiminde usul ve kâide ittihazıyla işbu usul ve muâmelatın tamamıyla ve aynıyla taşra mehâkim-i nizamiyesinde dahi cereyan ettirilnesi ol bâbda taraf-ı müşiriden olunan takrir ve Şûra-yı Devlet'ten tanzim kılınan mazbata üzerine encûmen-i mahsus vûkelâda tezekkür ve tensib olunmak ve divânca icrâ-yı icabı bâ tezkere-i sâmiye iş'âr kılınıp mûcibince sûret-i hâl her tarafa bildirilmiş olmakla oraca dahi işbu usul ve karar dairesinde icrâ-yı muameleye himmet olunması siyâkında şukka-i mahsusana terkim kılındı.

(3 Recep Sene 290 Tarihiyle Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i Celilesinden Bilcümle Mehâkim ve Devâir-i Merbûteye Rûesâsına Yazılan Tezkere Sûretidir)

Mehâkimden verilmekte olan deyn i'âmalarının bazılarında akçanın cins ve miktarı gösterilmekte ve bazılarında aliyyel itlâk gurusu tabiri yazılmakta olduğu ve bu ise bir takım müşkilât ve teşvişâtı istilzâm eylemekte bulunduğu cihetle fiyata dair sarâhat bulunmayan i'âmâtın hâvi olduğu mebâliğin nühas akça itibar edilmesi veya mehâkim taraflarından aliyyel umun i'âmâta akça fiyatının derç olunması veya daha münasip bir sûret sühulet tezekkür kılınması beyanını muhtevi Hariciye Nezaret-i celilesinin müzekkeresine melfûf hâriciye kitâbet-i beyhiyyesinin takrirî Şûra-yı Devlet'e ledel-havale deyn i'âmâtında akçanın cins ve miktarı tasrih olduğu halde medyûnun misliyle te'diye-i deyn etmesi ve i'âmâtta akçanın cinsi tasrih olunmayıp da aliyyel-itlâk gurusu muharrer olduğu halde dâyinlerin metalik akça talep etmeye hakları olamayacağından meskûkâtın fiyat-ı cariyesine tevfikân ifâ-yı muâmele olunması lazım geleceği Şûra-yı Devlet'ten bâ müzekkere ifade kılındığı makam-ı sâmi-i vekâletpenâhiden şeref vürud eden müzekkere-i sâimde beyan ve iş'âr buyrulmuş ve keyfiyet bilcümle mehâkim ve devâir-i merbûteye bildirilmiş olmakla oraca tezkere-i mahsusa terkim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Fransa devleti tebaasından tâcir Yorsya ile tebaa-i Devlet-i Âliyye'den İlyas Simonyan beyinde tehdâdüs edip iflas maddesinden münbais olmak hasebiyle divân-ı istinâf-ı ticarete bakılmış olan dâvâyâ dair divân-ı mezkûrdan verilen 3 Safer sene 89 tarihli i'âmın temyizini müsted'î Yorsya'nın vermiş olduğu arzuhal 15 Recep sene 89 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla [267] tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek kırâat ve mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun mündericâtına nazaran merkûm Yorsya ikinci meclis-i ticaretten verilen i'lâmın istinâfı istid'â ederek divân-ı istinâfta tarafeynin icrâ kılınan muhâkemelerinde merkûm Simonyan'ın vekili müddet-i istinâfının inkızâ eylediğine taarruz etmesi ve binâberin evvel emirde işin bu ciheti tetkik olunarak müstenif Yorsya cânibinden bil-talep alınmış olan derece-i evveli i'lâmının sûreti 2 Safer sene 88 ve 10 Nisan sene 87 ve istinâf mesârifine mukâbil depozito edilen iki liranın pusulası 11 Ağustos sene 87 tarihleriyle müverrah olduğu görülmüş üzerine müstenif vekili Mişel istinâf mesârifi için depozito edilen iki liradan mâada müvekkilinin müstenif-i ileyhte bulunan alacağından garâmeten hissesine isabet edip kabul etmediği kırk lira ticaret deâvi kaleminde olduğu cihetle zaten depozito tahtında olarak işbu akça kefâlete kâfi olduğu halde istinâf mesârifi için bir de iki lira da depozito edilmiş ve bu iki lira kefâlet ad olunmasa bile mezkûr kırk liranın kefâlete mukâbil tutulması lazım geleeği derkâr bulunmuş olmakla beraber usul-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı maddesinde münderiç olan kefâlet mahkûm tarafına ait ve müvekkili ise zaten alacaklı olması cihetiyle müvekkilinin kefil vermesi lazım gelmeyeceğinden ve tebliğ maddesinin kânun mûcibince icrâsı müstenif-i ileyhin vazifesi iken bu vazife icrâ edilip müvekkilinin istid'â ile sûret alması ise tebliğ addedilemeyeceğinden istinâf dâvâsının istimâ'ı iktizâ edeceğini söylemiş ve müstenif-i ileyh vekili müstenif Yorsya'nın i'lâm sûretini tebliğ yerine kabul ederek bervec-i muharrer olduğu lâyihasında derece-i evveli i'lâmının muahharan tarafına tebliğ olunduğu ibâresini müştemel olarak muharrer olan mukaddeme ile ispat eylemesine mukâbeleten müstenif vekili lâyihanın mukaddemasının ol sûretle tahriri kâtibin sehbinden münbais olduğunu ve mukaddema-i mezkûreden maksat i'lâm sûretinin bil-talep ahz eylediğini beyandan ibâret bulunduğunu dermeyân eylemiş olduğundan keyfiyet ledel-tezekkür müstenif-i merkûmun mukaddeme-i mezkûrede i'lâmın tebliğ olunduğunu beyan etmesi sûret-i i'lâmı tebliğ yerine kabul ederek 2 Safer sene 88 ve 10 Nisan sene 87 tarihinde bil-talep ahz eylediğini ispata kâfi görünmüş ve müstenif-i merkûm mesârife mukâbil iki lira depozito eylediğini beyan ile bunu kefâlet şartının ikmâline medâr-ı ittihâz ederek halbuki işbu iki lira mâruzzıkr pusula mûcibince istinâf müddeti geçtikten sonra verilmiş olmasına binâen usul-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı maddesi icabınca istinâf arzuhalı kâin lem yekûn hükmünde olarak keyfiyetin kâbil-i istinâf olduğuna ekseriyetle karar verilmiştir.

Müsted'î-i merkûm Yorsya'nın 15 Recep sene 89 tarihli lâyiha-i itiraziyesi iki bendden ibarettir birincisi usul-i muhâkeme nizamnamesinin yüz bir ve altmış altıncı maddeleriyle on yedinci maddesinden yirminci maddesine kadar münderiç mevâd ahkâmına tevfikân sûret-i i'lâm hasmı tarafından kendisine tebliğ edilip istid'â takdimiyle bir kıt'a sûret almış ve istinâf lâyihasının mukaddemesindeki tebliğ lafzı sehven yazılmış olması ve İlyas Simonyan'ın maddesinden kendisinin hissesine isabet edip kabul etmediği akça deâvi kaleminde depozitoda bulundukça kefâlet maddesi zaten icrâ olunmuş demek olduğundan [268] muahharan bırakılan iki lira depozito pusulasının tarihine ehemmiyet verilmeye hâcet olmaması cihetleriyle divân-ı istinâfın bu bâbda olan hükmü mugâyir-i nizam olduğunu mübeyyindir ikincisi derece-i evveli i'lâmını mübâşir vasıtasıyla

kendisine tebliğ ettirmeye hasmı mecbur iken tebliğ ettirmemiş olduğunu divân-ı istinâfa ikrâr ve itiraf eylediği halde burası tetkik olunmaksızın hüküm olunması kezaîlik mugâyir-i kânun bulunduğunu mutazammındır.

Müddeî aleyh Simonyan vekili Manok Narlıyan tarafından î'tâ olunan 19 Şaban sene 89 tarihli cevap lâyihası üç bendden ibarettir birincisi keyfiyetin sûret-i cereyanını hâkidir ikincisi derece-i evveli i'lâmı Yorsya'ya tebliğ olunup yedinden ilm-ü haber alındığına mübâşirin taşrada bulunması cihetiyle mâlumâtı yoksa da merkûm Yorya istinâf lâyihasında i'lâmın kendisine tebliğ olduğunu ikrâr ve itiraf eylemiş ve lâyiha-i mezkûre merkûmun imzası tahtında bulunmuş olmasıyla bunda mûnderiç olan ikrârını kânunen beyyine-i kâfiye idüğünü şamildir üçüncüsü merkûm Yorsya vesâirenin matlûbatı müvekkilinin kefil zimmetinde olup ondan mutâlebe edebilecekleri cihetle vezne bir akça mevkuf olmadığını Yorsya dahi tanıyıp muahharan zarar ve ziyan için iki lira depozito eylemiş ve işbu depozito dahi müddet-i istinâfın inkızâsından sonra vukû bulmuş idüğünden itirâzat-ı vâkıada mûcib-i nakz olur esbâb-ı kânuniye bulunmadığını müş'ardır.

Mezkûr kırk liranın ticarethanede mevkuf olup olmadığının iş'ârı hakkında Ticaret Nezaret-i celilesine yazılan müzekkere-i aliyyeye cevaben gönderilen divân-ı istinâf müzekkeresinde her ne kadar divân-ı istinâf i'lâmında mezkûr kırk lira tarafeynin ifâdatı üzerine hikâye olunmuş ise de kefâlet-i istinâfiyeye iki lira depozitonun mukâbil tutulmasına mebni mevcut olup olmadığının istizâh kılınmadığı ve buna göre ticaret veznesince o makûle akça teslimine dair kayda zaferyâb olunamadığı gösterilmiştir.

Tarafeyn 27 Rebiyülevvel sene 290 ve 26 Cemaziyelevvel sene 90 tarihlerinde daireye davet olundukta müddeî ile Topuz oğlu Giropa ve müddeî aleyh İlyas Simonyan tarafından bâ sened-i musaddak vekâlete Manok Narlıyan gelmiş ve merkûm Yorsya Giropa'yı dairede tarafından tevkil eylemiş olduğundan i'lâm ve lâyihalar muvâcehelerinde kırâat olunduktan sonra lâyihaları haricinde bir diyecekleri olup olmadığı kendilerinden ledel-suâl merkûm Giropa müvekkilinin divân-ı istinâfa depozito eylediği iki liranın müddet-i istinâf inkızâ eyledikten sonra verilmesi mülâbesesiyle istinâf istid'âsının reddine hüküm verilmiş ise de müvekkili zaten alacaklı olduğu gibi merkûm Simonyan'ın maddesinden hissesine ait kırk lira elhâletün hâzihi ticaret veznesinde mevkuf bulunduğu cihetle bu bâbda şerâit-i istinâfiye icrâsına mahal olmayacağını ve merkûm Simonyan'ın ikinci meclis i'lâmında meâlî hikâye olunan arzuhalinde kırk liranın ticaret veznesinde mahfuz idüğü beyan edilmiş olduğundan divân-ı istinâfça mezkûr kırk liranın mevcut olup olmadığının tetkiki cihetine gidilmeksizin î'tâ-yı hüküm olunması mugâyir-i nizam bulunduğunu ifade ve mezkûr i'lâmı irâe ederek ledel-mütâlaa müddeî mezbûr Yorsya'nın hissesine isabet eden yüzde yedi buçuk gurusu ticarethane veznesinde mahfuz idüğünü merkûm Simonyan'ın beyan eylediği anlaşılmış ve müddeî aleyh vekili Manok Narlıyan dahi meblağ-ı mezbûr ticarethane [269] veznesinde olmayıp müvekkilinin zimmetinde bulunduğunu ve kefil-i

merkûm dahi ticarethane veznesine te'diye eylemiş olması zannıyla istid'â-yı mezkûrda ol veçhile beyan keyfiyet kılınmış olduğunu ve meblağ-ı mezbûrun veznede mevcut olmadığına dair divân-ı istinâfin müzekkeresi meydanda iken istid'â-yı mezkûrun hükmü olamayacağını ve muahharan verilen iki liranın depozitosu tarihine nazaran istinâf müddetinin mürur eylediğini tezkâr etmiştir.

Keyfiyet ledel-müzâkere müsted'î-i temyiz Yorsya'nın lâyihasında muharrer birinci itirazı derece-i evveli mahkemesinin i'lâmı usul-i muhâkeme nizamnamesine tevfikân tebliğ olunmadığı maddesi ise de i'lâm-ı mezkûrun bir sûretini muahharan bâ arzuhal talep ederek almış ve bir i'lâmın nizâmen tebliği ise bir sûretini mahkûm-ı ileyhe vermekten ibâret olup bu da merkûmun sûret-i i'lâmı talep ve ahz etmesiyle hâsıl olmuş ve bu cihetle i'lâm-ı mezbûr merkûm Yorsya birâderlere tebliğ olunmuş demek olduğundan işbu itirazı gayr-i vârid görünmüş olup ancak diğer itirazıyla ifâdat şifahen mebsûtesinin neticesi müvekkili alacaklı olduğu ve Simonyan'ın maddesinden hissesine isabet eden kırk liranın ticarethane veznesinde olduğuna dair bervech-i meşrûh merkûm Simonyan'ın istid'âsı yedinde bulunduğu cihetle şerâit-i istinâfiye zaten icrâ olunmuş olduğundan mezkûr iki liranın depozito pusulası tarihinde ehemmiyet verilmesi ve mezkûr kırk liranın veznede olup olmadığının tahkikine gidilmeyerek hükm olunması mugâyir-i nizam bulunduğu kaziyesi olduğuna ve vâkıan divân-ı istinâf i'lâmında müstenif Yorsya alacağından kabul etmeyip deâvi kaleminde mahfuz bulunmuş olan kırk liranın kefâlete mukâbil tutulacağını söyledikten sonra mesârif mukâbil iki lira depozito eylediğini beyan ve şunu/Şöni şart-ı kefaletinin ikmâline medâr-ı ittihaz etmiş olduğundan ve mezkûr iki lira ise pusulasının tarihi mûcibince istinâf müddeti geçtikten sonra verilmiş idüğünden bahisle keyfiyetin kâbil-i istinâf olmadığına karar vermiş ise de i'lâm-ı mezkûr mütalaasından müstefâd olduğu üzere Yorsya tarafından divân-ı istinâfta mezkûr kırk lira zaten depozito tahtında bulunduğundan bunun kefâlete kâfi olduğu ve depozito edilen iki lira istinâf için kefâlet addolunmasa bile mezkûr kırk liranın kefâlete mukâbil tutulması lazım geleceği beyan olunmuş ve müsted'î-i merkûm zaten alacaklı olup husus-ı mezbûr hakkında istinâfça verilecek kefâlet veya olunacak depozito hükm-i sâbıkın icrâsı için olmayıp ancak istinâfça vukû bulacak mesârif-i muhakmeden ibaret bulunacağı derkâr bulunmuş olduğundan mezkûr kırk liranın depozito edildiği tahakkuk ettiği sûrette şerâit-i istinâfiyeye ma' ziyâdeten kâfi olarak muahharan verilen iki liranın î'tâsına hâcet kalmayacağı ve bu cihetle işe istinâfen bakılması iktizâ edeceği tabii bulunmuş iken divân-ı istinâfça mezkûr kırk liranın depozito edilip edilmemiş olduğundan ve merkûm Yorsya birâderlerin ifadesi veçhile kırk liranın kefâlete mukâbil tutulup tutulmayacağından bahsetmesizin müstenif Yorsya'ya cevap vermesi yolsuz ve usul-i muhâkemeye muhâlif bulunduğu binâen i'lâm-ı mezbûr Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci maddesi mûcibince nakz edilmiş olmanın keyfiyet menkûziyetinin nizamname-i mezkûrun altmış dokuzuncu maddesi mûcibince kaydı bâlâsına şerh verdirilmesi ve bir de her ne kadar Ticaret Nezaret-i celilesiyle cereyan eden muhâbere-i mebsûte [270] iktizâsınca meblağ-ı mezbûrun ticaret veznesinde mevcut olmadığı mütebeyyin ise de madem ki merkûm Simonyan derece-i evveli mahkemesine

vermiş olduğu istid'ânâmesinde merkûm Yorsya'nın hissesine isabet eden akçanın ticaret veznesinde mevcut olduğunu resmen beyan etmiş ve şu sûretle müstenif Yorsya'nın mezkûr kırk liranın hakikaten veznede mevcut olduğuna itikâd ile meblağ-ı mezbûru kefâlete mukâbil addedilmesine ve şerâit-i istinâfiyenin müddet-i kânuniyesi zarfında sûret-i âheriyle icrâ edememesine sebebiyet vererek iğfâl etmiştir evrak müddet-i istinâfiyenin inkızâ eylediği beyanıyla Yorsya'nın hak-ı istinâftan mahrum bırakılması mugâyir-i usul mâdelet olup Simon'un sebebiyet-i meşrûhesinden dolayı divân-ı istinâfta güzêrân eden müddetten sarf-ı nazarla mezkûr iki liranın müddet-i kânuniyesi zarfında verilmiş addolunması muvâfık maslahat ve muktezâ-yı hakkaniyet bulunduğundan ol veçhile divân-ı mezkûr hükmünün tashihiyle keyfiyetin istinâfen rü'yeti lazım geleceğinin Ticaret Nezaret-i celilesine iş'ârına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecdidiyenin ileride haksız çıkacak tarafa rucû etmek üzere evvel emirde merkûm Yorsya birâderlerinden alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyn vekillerine tefhim kılındı.

(21 Safer Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir)

İzmitli Todosya ile Giryakola beyninde olan dâvâyâ dair divân-ı istinâftan 22 Ramazan sene 88 tarihiyle î'tâ olunan i'lâmın temyizini müsted'î mezbûre Giryakola'nın vermiş olduğu arzuhal müteferriâtıyla beraber 5 Safer sene 89 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmuş ise de arzuhal-i mezkûrda tarafeynin şöhrat ve mahal ve şkâmetgahları tayin ve beyan olunmadığından celb ve muhâkemeleri kâbil olamadığı gibi şimdiye kadar bir seneden ziyade müddet mürur ederek müsted'îye-i merkûme gelip işini aramamış ve bu misillü istid'âların reddi usul-i muhâkeme nizamnamesinin sekizinci ve nizamname-i dâhilîsinin yirmi ikinci ve yirmi beşinci maddeleri ahkâmından bulunmuş olmasıyla merkûme Giryakola her ne vakit mürâcaat eder ise istid'âsı kendisine red ve teslim olunmak üzere evrak-ı mezbûrenin havale cemiyetine iâdesine karar verildi.

(Garip Bir Vaka)

Fenheraldin? Efendi'nin emânet olan bir kıt'a musahhaf-ı şerifini âhere fûruht etmiş olan sahâf dellâllarından Mehmed Efendi'nin ya aynen musahhaf şerifi veyahut semeni olan dört bin guruşu mumâileyh Fenheraldin Efendi'ye î'tâ eylemesi hükmünü hâvi taraf şer'î şeriften tanzim ve î'tâ olunan i'lâm-ı şer'înin icrâ-yı hükmü zımnında tarafeyn icrâ cemiyeti şubesine geldiklerinde merkûm Mehmed Efendi edâ-yı deynde taannüd eylediği cihetle hapis ve tevfiğ oldunduktan çend gün sonra fakir hâline hürmeten tahliye-i sebilini istirhâm etmekle celb edilen müddeî ye merkûmun fakir hâline rahman münasip bir taksite rabtı teklif olunduktan merkûm bî kudret olmayıp ancak taannüdünden hapis irtikâb eylediğini ve merkûmun bir mahalde alacağı olmadığını haber almakla gidip alıp birlikte getirmiş olduğu bin iki yüz guruş ibrâz ile kendi alacağına mahsûb edeceğini beyan

eylemiş ve merkûm Mehmed Efendi dahi bunu tasdik ile deynine mahsûb edilmesini söylemiş olmasıyla mahsûbu bil-icrâ bâki deyni olan iki bin sekiz yüz guruşun [271] sûret-i tesviyesi suâl olundukta yalnız adem-i kudretinden bahisle bir akça veremeyeceğinden başka söz söylemiş olmadığından hapiste ibkâ edilmiş ve buna göre ikmâl-i müddet-i nizâmiye eylemiş olduğu sebebiyle dâyni muvâcehesinde sebili tahliye olunmak üzere tarafeyn şubeye celb ile mahbus-ı merkûm ikmâl-i müddet-i nizâmiye eylediğinden ileride yesârını ispat eylediği halde iktizâsına bakılmak üzere kefâlet-i nefsiyeye rabtla sebili tahliye olunacağı dâyn-i mumâileyhe ifade olundukta kendisi medyunu ile birlikte şubeye girer iken medyun-ı merkûm işte ben doksan bir gün hapiste de yattım artık benden bir para alamazsın dediğinden sen iyi adamsın haksızlık etmezsin benim paramı verirsin diye okşamak üzere elini arkasına sürdüğünde akça şıkırtısı işittiğinden omuzunda gizli akçası olduğu zan-ı kavisinde bulunduğunu beyan etmesi ve omuzu başı yoklanacağı sırada medyunun mûmânaat eylemesi üzerine merkûm Mehmed Efendi'nin elleri tutturularak abâsının omuzu söktürüldükte bir beyaz kese derûnunda kırk dokuz adet lira-yı Osmani ile iki adet Fransız lirası rib'isi zuhur etmekle bu miktar akçası olduğu halde mücerred alacaklısını ızrâr kasdıyla hapsi ihtiyâr ve namusunu lekedâr etmekte ne lezzet ve meziyet bulduğu kendisinden suâl olunmuş ise de cevaba muktedir olamayarak yalnız tebessümle sükût eylemiş olduğuna binâen derhal mezkûr liradan yirmi üç adet lira-yı Osmani ile kırk guruşu bil-tefrik deyn-i bâkisi olan iki bin sekiz yüz guruşa mukâbil kendi yedi ile dâyni mumâileyh Fenheraldin Efendi'ye teslim ettirilerek bâki üç bin yüz otuz iki buçuk guruşa mukâbil yirmi altı adet lira-yı Osmani ile on iki buçuk guruş kaydı terkin ettirilen i'lâm-ı şer'î ile beraber medyun-ı merkûm Mehmed Efendi'ye î'tâ olunmuştur. (Bu misillü hâlâtın vukûu görüldükçe düyûn-ı mahkûmelerini bir sûret-i mümekkine ile tesviyeyi taahhût etmeyerek taannüd eden medyun hakkında tedâbir-i tazyikine icrâsına mevki'-i icrâ mecbur oluyor gariptir ki ahlak-ı zimemiyesi sevkiyle icrâ-yı garaz ve adavet için ifâsına muktedir olduğu deyn-i sahihi vermekten istinkâf ederek aliyyel devam üç mâh kâr ve kesbinden devr ve evlâd ve icbâsından mehcûr olup ebnâ-yı cinsini ızrâr etmek gibi bir tanesi irtikâb eden hâlâ görülür işte şu hâl umur-ı garipten ve medyûn müteannidin tevkif ve tazyiki lüzumunu te'bid eder ahvâlden olmakla bu inkâr-ı sakimede bulunanlara mûcib-i intibâh olmak üzere i'lân-ı keyfiyete ibtidâr kılındı)

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Rumelikavakhisarı sâkinlerinden Hüseyin'in kâtili bulunan mahal-i mezkûr sâkinlerinden Ahmed hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiyeyi hâvi divân-ı cinayetın Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vürud eden 10 Rebiyülahir sene 90 tarihli ve yüz otuz sekiz numaralı zabıtasıyla evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde merkûmân Hüseyin ve Ahmed ile İbrahim ve Feyzi dördü birlikte mahal-i mezkûrda kâin Seyit Ağa'nın bağına bil-azime sıra içtikleri esnada bağ müste'cirleri İstavri ile Pando beyninde tekevvün eden münâzaadan dolayı Hüseyin hiddet ederek darp etmek niyetiyle bahçıvanlara hücum ettiği sırada men' sadedinde

bulunan Ahmed'i kulağından darp ve cerh eylediği misillü esna-yı avdetlerinde Namazgah nam mahalde bil-münâzaa merkûm Hüseyin Ahmed'i bit-tekrar [272] darp etmesiyle Ahmed dahi her nasılsa elinden aldığı bıçakla Hüseyin'i sol kalçası üzerinden darp ve cerh ederek müteessirân vefat eylediği iddia kılınması ve maktûl-i merkûm keşif ve muâyene ettirildikte alet-i kâti' esfel-i batında bulunan aletleri cerh ederek mahal-i mezkûrda bulunan şiryâni dahi kat' ile merkûmun işbu cerhlerinden müteessirân vefatı vukû bulmuş olduğu ve Ahmed dahi ledel-muâyene başının sağ tarafında alet-i kâti' ile hâsıl olan cerhlerin on iki günde yüz seksen gurus ücret-i cerrâhiye ile iltiyâm bulduğu raport ile beyan olunması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Ahmed refîkleri merkûmûn ile birlikte Seyit Ağa'nın bağına giderek şıra içtikleri ve bağ müstecirleri Pando ve İstavri dahi yekdiğeriyle muâraza eyledikleri sırada içlerinden en ziyade sarhoş bulunan maktûl Hüseyin tehevür edip belinden bıçağı çekerek Pando'nun yakasından tuttuğu esnada hemen kendisi kalkıp Hüseyin'in elinden Pando'yu tahlis etmesine mebni niçin beni bıraktın diyerek mezkûr bıçak ile kulağını cerh eylediği halde yine dördü birlikte kalkıp mezarlık başına geldiklerinde maktûl Hüseyin yine yakasından tutup bağcıyı vuracak idim sen bırakmadın diyerek bıçağını bil-teşhir vuracak iken kendisi de can havliyle çekildiği esnada yakası yırtılıp başı dahi yaralandığını beyan ile fiil-i katlin kendisinden sudûrunu inkâr eylemiş ise de merkûmân İbrahim ve Feyzi Ahmed ve Hüseyin re's ile dördü birlikte bağ-ı mezkûra azimet ederek Ahmed'in orada Hüseyin'in bahçeye hücum ve tasallutunu def etmek sırasında kulağı Hüseyin tarafından cerh olduğu gibi esna-yı avdetlerinde dahi Ahmed ile Hüseyin kendisinin arkalarından gelirler iken ne sebebe mebni ise Hüseyin'in seb ve şetm ederek Ahmed'in yakasından tutmuş olduğunu görmeleriyle tefrik için yanlarına gitmiş iseler de Hüseyin kendilerine gelmeyiniz vururum diye yedindeki bıçağı savurmakta olduğundan on beş hatve geriye çekilmeleriyle merkûm Hüseyin re's yedindeki bıçakla Ahmed'in sol kolunu cerh ettiği cihetle Ahmed Hüseyin'e tokat vurarak Hüseyin sendeleyip yedindeki bıçak dahi yere düşmesiyle derhal merkûm Ahmed alarak Hüseyin'in sol tarafına sokup bıçak yedinde olduğu halde savuşup gittiğini müşâhede eylemiş oldukları misillü muaahharan Ahmed'e tesadüfle bu işi niçin ettin dediklerinde Hüseyin re's bana kıyacak idi ben ona kıydım dediğini ma'el kasem tezkâr etmelerine nazaran madde-i katlin Ahmed tarafından Hüseyin'in bıçağıyla bil-mukabele ikâ' olunmuş olduğu anlaşılmakla merkûm Ahmed'in yüz seksen dokuzuncu ve yüz doksanıncı maddeler mantığınca iki sene hapsolunması ve beş sene müddetle Zabtiye Nezaret'i altına alınması kararlaştırılışı ve merkûmân Feyzi ve İbrahim'in dahi zuhur irade-i aliyyeye değin kefâleye rabt ile sebilleri ihlâ kılındığı iş'âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûm Ahmed'in bil-mukâbele merkûm Hüseyin re'si katl eylediği tahakkuk etmiş olduğuna ve mezkûr yüz sekseninci madde-i kânuniyede bil-mukâbele vukû bulan katl ve cerh ve darp fiillerini irtikâb eden kimse mazurdur diye muharrer bulunduğu misillü zikrolunan yüz doksanıncı madde-i kânuniyede dahi mazuriyeti mütahakkuk olan kâtil ve cârih ve dârip üç aydan üç seneye kadar hapsolunur vu bu makuleler icabına göre beş seneden on seneye kadar Zabtiye Nezaret'i altına dahi alınır diye mestûr bulunduğu mebni maddetîn-i mezkûrtîn ahkâmına tevfiân ve tarih-

i [273] tevfiği olduğu mazbata-i mezkûrede gösterilen seksen dokuz senesi Şabanının dördüncü gününden itibaren Ahmed'in iki sene müddetle hapsedilmesi ve merkûmân Feyzi ve İbrahim'in kefaletlerinin feshi hususunun Zabtiye Nezaret-i behiyyesine emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Beyleroğlu Hüsrev ile Şişmanoğlu Anastas yedinde olan muhâsebe dâvâsının Dersaadet merkez bidâyet mahkemesi hukuk dairesine havalesi hakkında Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye temyiz-i hukuk dairesinden 12 Safer sene 89 tarihiyle tanzim kılınmış olan müzekkere üzerine merkûm Hüsrev'in vekili Şahbazyan tarafından iade-i muhâkeme istid'âsını şâmil î'tâ olunan arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla ve müzekkere-i mezbûre sûreti ile birleştirilerek kırâat ve mütâlâa olundu müzekkere-i mezbûrede merkûmân beyninde olan dâvâ mahkeme-i ticarette rü'yet olunmakta olduğu halde Anastas'ın vukû-ı istid'âsına mebni işe divân-ı muhâkemat maliyece bakılmak üzere evrakı Maliye Nezaret-i celilesinden talep edilmesi üzerine mahkeme-i ticaretten dâvâ-i mezkûr mültezim ile müteahhid beyninde olmayıp sarraf ile tahsildâr beyninde tehdâs etmiş ve rü'yeti mahkeme-i ticarete ait bulunmuş bir münâzaa olduğu ve bunun bidâyet-i rü'yetinde merci' ve mevki' rü'yeti hakkında bir iddia ve itiraz vukû bulmayıp tarafeynin rızalarıyla hükm marifetiyle fasl olunması için kompromesonun dahi taht-i imzaya alındığı cihetlerle bu bâbda diğer mahkemenin müdâhale edememesi lüzumu beyan olunmakta bulunduğu Maliye ve Ticaret Nezaret-i celileleri beyninde cereyan eden muhâberâtı şâmil evraktan ve merkûmân Hüsrev ve Anastas beyninde olan dâvâ-i mezkûrenin âşar hususundan mütevellid bir muhâsebe nizâ bulunduğu dahi kendilerinin daireye celbiyle olunan isticvâbından münfehim olmasına mebni dâvâ-i mezkûrun râci' olduğu Dersaadet merkez bidâyet mahkemesi hukuk dairesine havalesi iktizâ edeceği muharrer bulunmuştur.

İşbu müzekkereden dolayı iade-i muhâkemeyi mûcib esbâbdan olmak üzere vekil-i merkûm Nezret Şahbazyan 281 Recep sene 89 tarihli lâyihasında üç fıkra beyan etmiştir bunlardan birincisi muhâsebe-i mezbûre müvekkili Hüsrev'in pederinden Moures ve müteveffâ-yı merkûm berathı tâcir olarak Anastas dahi müteveffâ-yı merkûmun hizmetkârı bulunduğundan böyle bir tâcirin hizmetkârı marifetiyle rü'yet olunan mesâlihinin muhasebesinden mütevellid dâvânın mahkeme-i ticaretten hariç bir mahkemede rü'yeti câiz olamayacağını mübeyyindir ikincisi dâvâ mebhûs-ı anın bidâyet zuhurunda keyfiyet mahkeme-i ticarete ve oradan tarafeynin intihâb ve rızasıyla bâ kompromeso mümeyyizlere havale olunarak tanzim olunan raportlar üzerine üçüncü tayin olunmuş ve şu sûretle muhakemenin ikmâli derdest bulunmuş iken keyfiyetin müceddeden diğer bir mahkemeye nakline nizâmen müsâdesi olmadığını şâmindir üçüncüsü müzekkere-i mebhûs-ı anında dâvân âşâr-ı mü'sellesi olduğunu müvekkilinin beyan etmiş olmasına istinaden ikinci hukuk dairesine havalesine karar verilmiş ise de mukaddem Anastas mültezim ve müteahhid olmayıp Beyleroğlu'nun deruhde etmiş olduğu âşârın vâridâtını ahz ve tahsil emr ve havalesi olan mahale tavsile ve sipariş olunan

zehâyir ve emtiâyı bil-bâyi‘ sefineye tahmile ve Canik sancağında bulunan akârın [274] icârelerini tahsile memur maaşlı hizmetkârı olduğu ve talep olunan muhâsebe bunlardan ibaret bulunduğu cihetlerle dâvânın sarf-ı mevâd-ı ticariyeden idüğünü hâkidir.

Müddeî aleyh Anastaş’ın vekili cereyan Grigor tarafından verilen 11 Rebiyülevvel sene 90 tarihli cevap lâyihası dahi dört bendden ibarettir birincisi müzekkere-i mezbûre beynel-mehâkim zuhur eden ihtilâfâtın faslıyla dâvânın mahal-i rü’yetini tayin etmekten ibaret olduğundan aleyhine itiraz etmek gayr-i câiz bulunduğunu mutazammındır ikincisi temyiz-i hukuk dairesi bu madde hakkında Maliye ve Ticaret Nezaret-i celileleri beyninde cereyan eden muhâberatı şâmil olarak mütalaasıyla intifâ etmeyip tarafeyni dahi isticvâb ettikten sonra keyfiyeti merci‘-i rü’yetine havale etmiş olduğundan bu bâbda olan itirâzatın vâhi olduğu müş‘ardır üçüncüsü bir tâcir gerek beratlı olsun ve gerek olmasın eşya-yı gayr-i menkule bey‘ ve şerâsı ve kendi hanesi levâzemâtı için mübâyaa etmiş olduğu zehâyir ve eşyanın esmânından ve âşâr iltizamından dolayı vukûa gelen deâvinin ticaret mahkemelerine râci‘ olmadığını hâvidir dördüncüsü esas dâvâ ticarete müteallik olmadığı cihetle müvekkilinin müteveffa Beyleroğlu’nun maaşlı hizmetkârı olması mülâbesesiyle mahkeme-i ticarete ait olamayacağını muhtevidir.

Husus-ı mebhus-ı anha hakkında olup ikinci hukuk dairesinde olduğu tarafeynin ifadelerinden anlaşılan kompromeso ve raportlarıyla evrak-ı sâire daire-i mezkûreden getirtilerek ba‘del mütâlâa tarafeyn 2 Rebiyülevvel sene 90 ve 29 Cemaziyelevvel sene 90 tarihlerinde daireye davet olundukta merkûm Hüsrev ile Nezret Şahbazyan ve müddeî aleyh Anastaş ile Ciran Grigor gelerek merkûm Hüsrev ve Nezret Şahbazyan’ı ve Anastaş dahi Ciran Grigor dairede tevkil eylemiş olduklarından evrak-ı mevcude muvâcehelerinde ba‘del kırâa kendileri isticvâb olundukta merkûm Nezret Şahbazyan husus-ı müddeânın yüzde yirmi beş âşâr ve küsur yetmiş beşi havale ve polîçe ve mal ve zahiri ahz ve î’tâsından mütevellid olduğu ve bunun sıhhati mezkûr kompromeso raportlarından anlaşılacağı ve müvekkilinin mukaddemâ sebk eden ifadesi işbu muhasebenin bir cüzi âşâr hususundan mütevellid olup diğer cihetleri umur-ı ticarete dair olduğundan ibaret olduğu cihetle dâvâ-i mezkûre mahkeme-i ticarete ait bulunmuş olduğundan keyfiyetin ikinci hukuk dairesine nakli mugâyir-i nizam olacağını tezkâr ve lâyihası mündericâtını tekrar eyledi müddeî aleyh Ciran Grigor dahi mümeyyizlerin vermiş olduğu raportlar yekdiğere mübâyin olduğunu ve her ne kadar müvekkili hakem sıfatıyla mümeyyizleri intihâb ve tayin etmiş ise de muahharan î’tâ-yı hükm olunmazdan evvel istinkâf etmiş ve hakemlerin hükmünün sûret-ş katîde olması hükmün sudûrundan sonra olabilip müvekkilinin î’tâ-yı hükmden evvel istinkâfı cihetle kompromeso senedinin hükmü kalmamış idüğünü ve bu hususun âşârdan mütevellid olduğu tarafeynin taht-ı ikrârında bulunduğunu ve Beyleroğlu Hüsrev’in vekili cânibinden dermeyân olunan itirazat dahi îade-i muhâkemeyi mûcib esbâbdan olduğunu bil-beyan keyfiyetin ikinci hukuk dairesine havalesi hakkında olan müzekkerenin tasdiki iktiza edeceğini ifade etti.

Bunun üzerine keyfiyet ledel müzâkere müddeî vekili Şahbazyan’ın gerek lâyihasında münderiç itirazat ve gerek dairede şifahen vukû bulan ifâdat-ı mezkûresinin hülâsası dâvâ-i mezkûr mü’kkeli Hüsrev’in müteveffa pederinden Mourus ve müteveffa-yı

merkûm beratlı tâcir olduğu ve Anastas dahi hizmetkârı bulunduğu cihetle işbu muhâsebe dâvâsının mahkeme-i ticaretten başka bir mahkemede [275] rü'yeti mümkün olamayacağı ve keyfiyet mahkeme-i ticarete tarafeynin intihabıyla bâ kompromeso mümeyyizlere havale olunmuş ve tanzim olunan raport üzerine üçüncü tayin edilmiş ve muhakemenin ikmâli şu sûretle derdest bulunmuşken keyfiyetin diğer bir mahkemeye nakline nizâmın gayr-i müsâit idüğü ve muhâsebe-i mezkûrenin yüzde yirmi beş âşâr ve küsur yetmiş beşi havale ve poliçe ve mal ve zahire ahz ve î'tâsından mütevellid olarak bu cihetle sarf-ı ticarete ait bulunduğu kaziyelerinden ibaret ise de muhasebenin âşâr hususundan mütevellid olduğunu tarafeyn bundan akdem dairede vukû bulan isticvâbında beyan etmiş oldukları gibi buna göre dairece tarafeynden irâd edilen makâlât-ı mezkûre ile mâruz-zikr kompromeso ve raport mefâhiminden dahi muhâsebe-i mezbûrenin yetmiş beş senesi Yozgat âşârının idâresine müteveffa Beyleroğlu Agop tarafından akdemce tayin olunup gönderilen Artin'in merkûm Anastas'ın devren aldığı altmış beş bin gurus ile yetmiş altı senesi Yozgat ve Canik sancakları âşâr bedelleri ve bâb-ı askeri havalesinden dolayı Canik mal sandığından alınan akça ile Samsun'da bulunan emlak ve haneler icârından kabzedilen mebâliğin mezkûr haneler tamir ve inşası masrafı keyfiyetinden ibaret olduğu münfehim olmuş ve bu gibi mevâd üzerine tekevvün edecek muhâsebe deâvisinin umur-ı ticariyeden ma'dûd olamayacağı misillü dâvâ mebhus-ı anhanın esasen münşeâtı Yozgat ve Canik sancakları âşârının idâresi maddesi olup her ne kadar zeyl kânun-ı ticaretin otuz birinci maddesinde ticaret mahkemeleri tüccarin ticareti umurunda istihdâm eyledikleri direktör ve yazıcı ve tahsildâr vesâir adam ve hizmetkârları aleyhinde tâbi oldukları tüccarin umurundan dolayı vukû bulacak dâvâlar dahi fasl ve rü'yet edecektir diye muharrer ise de müteveffa Beyleroğlu Agop Anastas'ı ticaret umurundan istihdâm etmeyerek esasen hukuk-ı âdiye nev'inden bulunan âşâr işlerinde istihdâm eylemiş olması hasebiyle işbu âşâr muhâsbesi keyfiyetin mahkeme-i ticarete ait olamayacağı derkâr bulunduğu mebni vekil-i merkûm Şahbazyan'ın Anastas Beyleroğlu'nun hizmetkârları bulunduğu cihetle mezkûr muhâsebe dâvâsının mahkeme-i ticarete ait olduğu hakkında olan itirazı gayr-i vârid görüldüğünden ve mebhus-ı anha olan raportların yekdiğere mübâyin olmasından kat'î nazar bu makûle hukuk-ı âdiye deâvisine gerek tarafeynin tabin ve intihâb eylediği mümeyyizler marifetiyle bakılarak muahharan ol bâbda yapılacak raport mahkeme-i ticarete tasdik kılınsın ve gerek deâvi-i mezkûre doğrudan doğruya mahkemece rü'yet ve hüküm olunsun esasen münâzaa umur-ı ticariyeden olmamak ve böyle esasen mevâd-ı ticariyeden olmayan deâvi hakkında ber minvâl-i meşrûh verilecek olan i'lâm vazife haricinde verilmiş olacağı derkâr bulunmak mülâbeseleriyle husus-ı mebhus-ı anha için tarafeynden verilen kompromesa üzerine raport yapılmış olması işin merci'-i rü'yetine havalesine mâni olamayacağı ve mamâfih mezkûr ikinci hukuk dairesince dahi mümeyyiz tayiniyle rü'yet madde edilmesi mücâz olduğu derkâr olup bu bâbda olan itiraz dahi nâbecâ görüldüğünden ve bu hususta umur-ı ticarete dair bir şey olsa bile esas dâvâ olan âşâr muhasebesine merci' bulunan ikinci hukuk dairesince bakıldığı esnada umur-ı ticarete müteferri' bir şey bulunur ise şu cihetinin mahkeme-i ticarete havalesi yolunda i'lâm verileceği bedihi bulunmasına mebni muhasebenin yüzde yirmi beş âşâr ve küsuru poliçe ve mal ve zahire ahz ve î'tâsı idüğü

hakkında olan itiraz dahi vâhi bulunduğundan vekil-i merkûm Nezret Şahbazyan itirâzat ve ifâdat-ı mebsûtesi iâde-i muhâkemeyi müstelzim esbâb-ı kanûniyeden [276] görülemeyerek ol bâbda olan istid'ânâmenin rü'yetine ve dairesinin makdemki müzekkeresi mûcibince keyfiyetin Dersaâdet merkez bidâyet mahkemesi hukuk dairesinde rü'yeti ve vezneye bırakılmış olan on beş liradan on liranın ceza-yı nakdi olmak üzere vezneye irâd kaydıyla küsur beş lirasının dahi müddeî aleyh Anastaş tarafından işbu iâde-i muhâkeme dâvâsından dolayı bil-muhâkeme ispat olunacak zarar ve ziyana mukâbil merkûm Anastaş'a î'tâsı iktizâ edeceğine ve î'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecidîyenin Hüsrev'e ait olmak üzere Anastaş'tan alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyn vekillerine tefhim kılındı.

(2 Recep Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Kömürcü esnafından Fener'de sâkin Osman Ağa ile Balat'ta sâkin diğer Osman Ağabeyninde olan dâvâya dair ikinci meclis-i ticaretten 16 Muharrem sene 90 tarihiyle verilen î'lâmın temyizini müsted'î Fenerli Osman Ağa'nın vermiş olduğu 17 Safer sene 90 tarihli arzuhal teymiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli Fenerli Osman Ağa ibrâ eylediği mukâvelenâme mûcibince 8 Cemaziyelevvel sene 889 tarihinden itibaren beher yüz kıyyesi otuz iki guruş fiyatla müddeî aleyh Osman Ağa tarafından kendisine otuz bin kıyye kömür teslim olunmak ve esmânı olan dokuz bin altı yüz guruştan üç bin guruş peşin alınıp küsur Mart ibtidâsında kadar ceste ceste alınmak üzere akd-ı mukâvele olunmuş olduğu halde müddeî aleyh tarafından yalnız yirmi bin altı yüz kıyye kömür teslim olunarak küsuru verilmemiş ve bu cihetle dükkânın dört mâh kapalı kalmasına sebebiyet vermiş olduğundan bahisle bu bâbda vukû bulan protestosu mûcibince zarar ve ziyanın tazmini istid'â etmiş ve müddeî aleyh dahi mukâveleyi ba'del tasdik Mart ibtidâsına kadar bir taraftan kömürün î'tâsı ve bir taraftan esmânının te'diyesi meşrût olarak müddeî merkûma altı bin dört yüz doksan iki guruşluk yirmi bin altı yüz kıyye kömür vermiş olduğu halde mârûl beyan üç bin guruştan başka yalnız dokuz yüz guruş verilmesiyle küsur kömür esmânının Marta kadar te'diye olunacağına teminât verilmesini müddeî nin protestosuna cevaben beyan etmiş ise de verilmemiş olduğundan kendisi dahi kömürü vermediğini ve şimdi temin olunduğu halde kömürü vereceğini dermeyân edip bu sûret müddeî aleyh tarafından kabul olunmaması olmakla iktizâsı ledel-tezekkür müddeî nin küsur kömürü kabul etmemesi ve bunun üzerine müddeî aleyhin dahi î'tâdan nükûl etmesi cihetiyle mukavelenin ahkâmı tarafeynin muvâfakatıyla bil-tabî münfesihi olduğundan ve zikrolunan kömürün verilmemesi küsur akça ile talep olunan teminâtın adem-i î'tâsından neş'et eylediği ve bu bâbda vukûa gelen münâzaa üzerine dükkânını kapatması lazım gelmeyeceği cihetle müddeî merkûmun tazminât iddiâsına hakkı görülemediğinden bu bâbda tarafeynin yekdiğerinden zarar ve ziyan iddiâsına salâhiyetleri olamaması ve teslim olunan kömür esmânından ma fâiz mütebâki olan 2741 guruşun müddeî merkûmdan bil-tahsil müddeî aleyh î'tâsı hususlarına karar verildiğini hâvidir.

Lâyiha-i itiraziyede hasmı Osman Ağa'nın teslim ettiği yirmi bin altı yüz kıyye kömürden on sekiz bin kıyyesinin fûruht olmaması hakkında icrâ eylediği şiddet ve tezayyûkât çend mâh mağazasının mesdûdiyetiyle ticaretten mahrumiyetşne sebep olmuş olduğundan protestosu [277] mûcibince zarar ve ziyan mutâlebesine hakkı var iken mahkemeden reddedilmesi ve küsur kömürün adem-i î'tâsı teminât verilmemesinden neş'et eylediği gösterilmiş ise de teminât verilmesine dair mukâvelenâmelerinde bir bahs ve sarâhat olmadığı gibi kendisi dahi î'tâ-yı teminâta muktedir bulunduğu halde zikrolunan mukavelenameye mahkeme tarafından münfesihs denilmesi câiz olamayacağı beyanıyla i'lâmın nakzı istid'â kılınmıştır.

Lâyiha-i cevabiyede dahi zikrolunan kontrat ve mukâvele veçhile otuz bin kıyye kömürden yirmi bin altı yüz kıyye teslim olunduğu halde bunun bedeli olan altı bin beş yüz gurusun ifâ olunmaması adem-i emniyetini müstelzim olarak protestonun cevabı mûcibince teminât talebine salâhiyet vermiş olduğundan müddeî merkûmun itirazı şâyân-ı kabul olmayıp hükm-i i'lâmın tasdiki beyan olunmuştur.

Tarafeyn daireye celb ve isticvâb olundukta her bir lâyihası mûndericâtını tezkâr eylemiştir.

Keyfiyet ledel-tezekkür müddeî Osman Ağa'nın cümle-i iddiâ ve itirazı akd ve tanzim eyledikleri kontrat iktizâsınca müddeî aleyh tarafından kendisine otuz bin kıyye kömür verilmek ve esmânını duhul edecek Mart ibtidâsına kadar ceste ceste ahz olunmak lazım gelir iken yalnız yirmi bin altı yüz kıyye kömür verilip üst tarafı verilmemiş ve bu cihetle dükkânın kapalı kalmasına sebebiyet verilmiş olduğundan bu bâbda mahrum olduğu ticaretinin tazmini maddesinden ibaret olup ancak küsur kömürün verilmemesi teslim olunan kömür esmânının tamamen verilmeyip zimmetinde iki bin altı yüz küsur gurus kalmasından ve bu bâbda talep olunan teminâtı î'tâ etmemesinden neş'et eylediği dahi meblağ ve teminât-ı matlûbe verilir ise küsur kalan kömürün ber mûcib-i mukâvele î'tâ ve teslim olunacağı müddeî aleyh tarafından kendisine beyan ve taahhüd olunmuş olduğu halde bundan dahi istinkâf ettiği i'lâm-ı mezkûr mûndericâtından anlaşıldığına binâen merkûm Osman Ağa'nın itiraz-ı meşrûhu esbâb-ı nakziyeden görülememekle i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan yirmi sekiz gurus ile sûret ve tebliğ harcı olan üç adet yirmilik mecdiyyenin haksız çıkan tarafa ait olmak üzere haklı çıkan müddeî aleyh Osman Ağa'dan alınmasına karar verilip keyfiyet tarafeyne tefhim kılındı.

(2 Recep Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Yıldızcı/Yaldızcı Hondin ile tahsildâr Taros beyninde olan hane dâvâsına dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen 10 Ramazan sene 89 tarihli i'lâmın temyizinin müsted'î-i merkûm Hondin tarafından î'tâ olunan 8 Zilkade sene 89 tarihli arzuhal tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek temyiz-i hukuk dairesinde mütâlâa olundu.

Temyizi istid'â olunan i'lâmın mündericâtına nazaran derece-i evveli mahkemesinde icrâ olunan muhâkemelerde merkûm Taros şehri yüz guruş kira ile bilâ kontrat Hondin'e icâr eylediği haneden merkûmun ihrâcıyla beraner seksen yedi senesi Şubatı gâyetine kadar işlemiş olan dört aylık dört yüz guruş icârenin tahsilini istid'â etmiştir buna cevaben merkûm Hondin dahi mezkûr hane kendi malı iken yirmi bin guruş deynine mukâbil muvâzaat Taros'a fâriğ ve muvazaaya dair alınan senedin muahharan zâyî olduğunu ve mâh be mâh verdiği yüz guruş dahi zikrolunan yirmi bin guruşun güzeştesi olup tarih-i mezkûra kadar dört aylık fâiz olarak dört yüz kurş deyni kaldığını bil-beyan hane-i mezkûru tahliye [278] edemeyeceğini ifade eylemiştir bunun üzerine mezkûr hanenin Taros nezdinde bulunan vakıf senedi ledel-muâyene hanenin yedi hisse itibarıyla üç hissesi merkûm Hondin ve dört hissesi zevcesi Nikdar Hatun uhdelinde olduğu halde Zohan merkûmân Nikdar ve Hondin mezkûr haneyi selh-i Safer sene 280 tarihinde terzi Kalost zevcesi Marime ve mezbûre dahi 8 Rebiyülahir sene 83 tarihinde Taros zevcesi Kolyano uhdesine ferâğ eyledikte ve Kolyan'ın 15 Cemaziyelahir sene 88 tarihinde vefatı vukûuyla mezkûr hane Bedros ve Bogos nam sagir evladına intikâl ettikten sonra Taros mezkûr haneyi bil-vesâye Ethem Ağa'ya ve merkûm Ethem Ağa dahi derakap merkûm Taros'a katiyyen ve Taros dahi sagirân-ı merkûmâna vefa-i ferâğ eylediklerş anlaşılmiş ve merkûm Hondin iddiâ ettiği muvazaaya dair hiçbir gûna evrak irâe edememiş olmasına mebni işbu muvâzaaya iddiâsı şâyân-ı istimâ olmayıp zikrolunan hanenin tahliyesiyle merkûm Taros'a teslimi ve tarih-i tahliye kadar işleyecek kiranın şehri yüz guruş hesabıyla taht-ı itirafında olan dört yüz guruş ile beraber merkûm Hondin'den tahsili hususlarına hükm olunmuştur merkûm Hondin hükm-i mezbûru kabul etmeyip istinâf ettiğinden keyfiyet mahkeme-i istinâfiyede bâ rû'ye merkûmun gerek lâyihasında muharrer itirâzatı ve gerek icrâ kılınan muhâkeme esnasında şifahen serd eylediği ifâdatı mezkûr haneyi mukaddemâ Marime ferâğ ve muahharan merkûmenin dahi müstenif-i ileyhin zevcesi Kolyano'ya vâki olan ferâğ zâhirde kat'i ise de hakikatte kat'i olmayıp vefâ olduğu iddiadan ibaret bulunarak ancak işbu ferâğların vefâi olduğunu bir sened ibrâz edemediği cihetle iddia-yı vâki şâyân-ı kabul görülemeyip derece-i evveli i'lâmı tasdik olunmuştur.

Müsted'î-i temyiz Hondin'in vekili İsmail Hakkı Efendi'nin lâyiha-i itiraziyesinde mahkeme-i istinâfiyeye verilen lâyihada muharrer itirazat ile şifahen vukû bulan ifâdat tekrar olunduktan sonra mukaddemâ indel-muhâkeme zâyî eylediği beyan olunan muvâzaa senedinin buna göre ele geçirilmiş olduğundan bahisle mahkeme-i istinâfiye i'lâmının nakzı lazım geleceği iddiâ olunmuştur.

Merkûm Taros'un vekili Covanni Afker imzasıyla verilen lâyiha-i cevabiyenin netice-i medlûlü mezkûr lâyiha-i itiraziye mündericâtının vâhi ve bî esas idüğünden bahisle i'lâm-ı mezkûrun tasdiki talebini muhtevi bulunmuştur.

Tarafeyn daireye davet olundukta müddeî Havend'in ile müddeî aleyh Taros'un bâ sebed-i musaddak vekili Civeni Efkar gelmiş ve merkûm Hondin tarafından Agop nam

kimesneyi dairede tevkil eylemiş olduğundan i'âm ile lâyhalar muvâcehelerinde ba'del kırâa sûret-i iddia ve ifadeleri suâl olundukta müddeî vekili Agop muvâzaaya dair olan senedin zâyî olduğu eğer ki gerek derece-i evveli ve gerek mahkeme-i istinâfiyede beyan olunmuş ise de buna göre müvekkilinin zevcesi Nikdar Hatun'un vukû-i vefatıyla mezbûrenin nezdinden bulunan sandık derununda zuhur eylediğini ifade ve sened-i mezkûru tercümesiyle beraber irâe etmekle ledel-mütâlâa hülâsa-i meâli hanenin vefâi ferâğ olduğunu mübeyyin bulunmuş ve işbu senedin sonradan masnû sahte bir şey olduğu ve derununda muharrer Taros zevcesi Kolyano imzası zirindeki istavroz işareti müvekkilinin zevcesi Kolyano'bun olmadığı mezbûre okuma yazma bildiği [279] cihetle istavroz vaz' etmeyip kendi imzasını vaz' eyleyeceğinden sened-i mezkûrun berveçhile kabul edilemeyeceği diğer taraf vekili Covanni Afker cânibnden serd ve ityân kılınmıştır.

İcabı ledel-müzâkere müsted'î-i temyiz Hondin'in netice-i iddiâsı mukaddemâ indel-muhâkeme zâyî edildiği beyan olunan muvâzaa senedinin geçende vefat eden zevcesi Nikdar Hatun'un nezdinde bulunan sandık derununda zuhur eylediği beyanıyla mahkeme-i istinâfiye i'âmının nakzı talebinden ibaret bulunmuş ise de işbu iddia mûcib-i nakz olur esbâb-ı kanuniyeden olmayıp fakat iâde-i muhâkemeyi mütecvib ve iâde-i muhâkeme dahi mahkeme-i istinâfiyeye ait olacağından şerâit-i lazımasının icrâsıyla keyfiyetin mahkeme-i istinâfiyeye havalesine ve i'âm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecidiyenin ileride haksız çıkacak tarafa rucû etmek üzere evvel emirde merkûm Taros'tan alınmasına karar verilerek sûret-i karanın tafhimi için tarafeyne iki defa celb pusulası gönderildiği ve iki taraf mezkûr pusulaları imza eyledikleri halde müddeî aleyh Taros daireye gelerek müddeî Havend'in ne kendisi vve ne de vekili gelmediğinden sûret-i karar yalnız Taros'a tefhim kılındı.

(4 Rebiyûlahir Sene 290 Tarihiyle İstinâf Mahkemesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Süpürgeci Osman Ağa'nın balık pazarında kâin bakkal Anastas ve şürekâ-i vesairenin müştereken mutasarrıf oldukları süpürgeci dükkânında bâ kontrato müstecirân ikâmet etmekte iken buna göre dükkân-ı mezkûru merkûm Anastas müştereki Agna'da icâr ederek kendisinin dükkân-ı mezkûrdan ihracı ve terakküm eden bedel-i icârın tahsilli hakkında vukû bulan istid'â üzerine Dersaâdet merkez bidâyet birinci hukuk dairesinde tanzim kılınan i'âm hükmünü adem-i kabul ile istinâfen rû'yet-i dâvâ olunmasını müsted'î î'tâ eylediği arzuhalî mezkûr i'âmın sûret-i musaddakasıyla beraber mahkeme-i istinâfiyeye havale olunmuş olmakla kırâat olundu.

İ'âm-ı mezkûru 2 Zilhicce sene 88 ve 30 Kanunusani sene 87 tarihiyle müverrah olup fezleke-i meâli dükkân-ı mezkûrun yüz yirmi sehm itibarıyla otuz sehmi Lebîb Efend ve yirmi iki buçuk sehmi Agnad ve on beş sehmi Anastas ve elli iki buçuk sehmi merkûm Anastas'ın müvekkilleri Tanaş ve Sotri ve Sofya'nın taht-ı mutasarrıflarında olup gurre-i Ramazan sene 87 tarihinden itibaren şehri üç yüz elli guruş kira ile bir seneliği merkûm Osman Ağa'ya icar olup müddet-i kontratın noksanında senevi dört bin iki yüz guruş

bir sene müddetle şerikleri merkûm Agnad'a bâ kontrato icâr olunduğu halde merkûm Osman Ağa kontrato müddetinden Şaban mahiyesiyle ondan sonra geçen müddet icârından matlûbları olan bin dört yüz guruş i'zâda ve dükkânı tahliye ve tesliminde muhâlefet etmekte olduğundan bahisle meblağ-ı merkûmun tahsilini ve dükkânın müstecirân lâ hakka tesmini iddia ve merkûm Osman Ağa dahi ledel isticvâb bedel-i icârından müterekkim borcunu tasdik ile beraber dükkân-ı mezkûrda bir hayli mal ve zimemâtı bulunduğu bahisle çıkamayacağını ve yine kendisine icâr kılındığı halde işlemiş ve işleyecek aylıkları bervech-i peşin î'tâ edeceğini dermeyân eylemiş ise de bu sûrete müddeî merkûmân tarafından muvâfakat olunmadığı bil-hikâye güzeşte kiradan dört aylık ceman bin dört yüz guruş mezbûr Osman Ağa'nın merkûmenin edâ ve Zilkade [280] sene 88 gâyesinde dükkân-ı mezkûru tahliye ve teslim etmesine hükm olunduğunu mutazammın bulunmuştur.

Müstenif-i merkûm Osman Ağa'nın 26 Zilkade sene 88 tarihiyle müverrahan î'tâ eylediği mezkûr arzuhalî meâlî dükkân-ı mezkûrda süpürgecilik ettiğinden dolayı bazı kesân zimmetinde alacağı bulunduğu bahisle mezkûr dükkânın merkûm Anastas tarafından müştereki merkûm Agnad üzerine akd olunan kontratın feshiyle yeniden kendi uhdesşne kontratosunun icrâsı ve olmadığı halde zimemâtının kabul ve zarar ve ziyanın tazmin ettirilmesi hususunu istid'âdan ibarettir.

Tarafeyn celb ile i'lâm-ı mezkûr aleyhinde olan itirazı bir kere de şifahen beyan ve takrir eylesini müstenif-i merkûm Osman Ağa'ya tefhim olundukta arzuhal-i mezkûrda olan ifadesini tekrar ve zimemâtını tahsil edinceye kadar mezkûr dükkândan çıkması hakkında bir münasip müddet mehl î'tâ olunması ve mehl-i î'tâ olunmadığı halde zimemâtını tahsil ve istifâ yolunda vâki olacak zarar ve ziyanın tazmin ettirilmesini tezkâr eylemiştir.

Müstenif-i ileyhimâdan Agnad dahi mezbûr Osman Ağa dükkân-ı mezkûrda birkaç seneden beri ikâmet etmekte bulunmuş ise de bedel-i icârı î'tâda muhâlefet eylemekte bulunduğu emniyetleri münselib olsa bile ve müddet-i kontratonun münkaziye olduğu kendisinin dahi meczûmi bulunmasıyla ol veçhile dükkân-ı mezkûr müşterekleri merkûmenin rey ve ittifaklarıyla kendi uhdesine kontrat edildiğini ifade eyledi.

Keyfiyet ledel-müzâkere merkûm Osman Ağa'nın gerek arzuhal-i mezkûrunda ve gerek mahkemeye celbinde şifahen serd ve beyan eylediği ifâdatı mezkûr zimemâtın merkûm Agnad tarafından kabul olunması veyahut zimemât-ı mezkûrenin kendi tarafından tahsil edilinceye kadar mezkûr dükkândan çıkması hakkında bir münasip müddet-i mehl î'tâ olunması ve mehl dahi verilemediği halde zimemâtını tahsil ve istifa yolunda vâki olacak zarar ve ziyanın tazmin ettirilmesi maddelerinde ibaret olup bunlar i'lâm-ı mezkûr aleyhine olarak istinâfen tetkik ve rü'yet olunacak mevâddan olmadığından mezkûr i'lâmın tasdikine ve harç-ı i'lâm olan beş beyaz mecdiyenin harç-ı sûret ve tebliğ ve mesârif-i sâire ile beraber haksız çıkacak taraftan tahsil olunmak üzere merkûmân Anastas ve Agnad'dan ahz edilmesine karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

İ'LÂN

Geçen gün evrak-ı havadise derç ettirilen i'lân ve kararnamede muharrer olduğu üzere dâvâ vekillerinin imtihan ve intihabları için Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye dairesinde teşkil olunan komisyona dört mâh kadar mürâcaat etmeyenler ondan sonra muhâkemede şehâdetnamesiz kabul olunmayacağı cihetle ileride eshâb-ı deâvinin teklif ve talepleriyle şehâdetnamesiz olunların dahi muhâkemede vekâlet edebilecekleri gibi bazı yanlış zehâb ve manâlarla komisyona mürâcaatta ağır davrananların hitâm-ı müddette karar-ı mezkûr hükmünün icrâsını şimdiden kabul etmiş olacakları malûm olmak için tekrar i'lâna ibtdiâr kılındı.

2.22. Cerîde-i Mehâkim 22. Sayı Transkripsiyonu⁵⁵

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Recep	Sene	(Pazartesi)	Eylül Rumi	Sene	Sayfa
22	23	1290		3	1289	281

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(14 Cemaziyelevvel Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Erzurum'da mukim Papas oğlu Yanko ile Erzurum topçu neferâtından Livaneli Hacı Mehmed beyninde tekevvün eden poliçe dâvâsına dair divân-ı istinâftan 18 Şevval sene 79 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'î merkûm Yanko'nun vekili Nikolaki Filodri tarafından î'tâ olunan 11 Zilkade sene 89 tarihli arzuhal ve lâyiha temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli merkûm Yanko bu madde hakkında Erzurum ticaret mahkemesinden verilen i'lâma bil-itiraz keyfiyetin istinâfen rü'yetini istid'â ve Hacı Mehmed'in vekili dahi husus-ı mezkûrun kâbil-i istinaf olmadığını beyan ve enbâ edip i'lâm mebhûs-ı anhın mefâdı Hacı Mehmed'in Yanko'dan iddia eylediği altmış adet Osmanlı lirasının ifâ olunduğuna dair Yanko'nun ibrâz eylediği poliçenin sahte olduğu anlaşılması üzerine meblağ-ı mezbûrun ticaret mahkemesinde depozito ettirilmesine karar verildiğini mübeyyin bulunmuş ve eğer ki depozito maddesinin ne esbaba binâen karar-ı tahtına alındığı i'lâm-ı mezkûrda gösterilmemiş ise de poliçe hakkında bazı tahkikât-ı lazıma icrâ olunmak üzere bu kararın verildiği revîş halden müstebân olup bu karar ise dâvânın mebni-i ileyhi olan poliçe hususu için bir gûna hükmü ihsâs ettirmedüğinden asıl dâvâ için hüküm vermemiş demek olduğuna ve şu halde karar-ı mezkûr usul-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin yüz beşinci maddesi mûcibince kâbil-i istinaf olmadığına binâen usul-i dâvânın faslından sonra istinâf olunacak olduğu

⁵⁵ CM., Nr. 22, H. 23 Recep 1290/M. 16 Eylül 1873.

takdirde ol vakit icabına bakılmak üzere evvel emirde asıl iddiânın derece-i evveli mahkemesinde hükm-i tahtına aldırılması hususuna karar verildiğini mutazammın bulunmuştur.

Lâyihâ-i itiraziyenin fezleke-i mu'dâsı dahi divân-ı istinâf i'lâmında Erzurum mahkemesinin kararı kat'î olmayıp a'dâdı bulunduğu cihetle keyfiyetin istinâfen rü'yet olunamayacağı ve asıl dâvânın derece-i evveli mahkemesinde hükm-i tahtına aldırılması lazım [282] geleceği gösterilmiş ise de mahkeme-i mezbûrenin kararı kat'î olduğu mütalaasından müstebân olacağından i'lâm-ı mezkûrun nakzıyla keyfiyetin istinâfen rü'yeti istid'âsından ibarettir.

Keyfiyet ledel-tezekkür Erzurum ticaret mahkemesi i'lâmında poliçe diye ibraz olunan varakaya basılmış olan mühür Mevlüd nâmında seksen sekiz tarihli olduğu ve mezkûr poliçenin Yovani nam kimesneden çekilen kampiyal karşılığı idüğü metninde muharrer bulunduğu ve bunun Dersâdet'te verilip de Trabzon'da tebdil edilmesi Yanko'nun desisesinden neş'et eylediğinin anlaşılamamış olduğu beyanıyla mezkûr lira ile yüz seksen guruş harç-ı i'lâmın tahsiliyle mahkeme sandığında depozito edilmesine karar verildiği gösterilmiş olduğu halde bu kararda bir gûna ilel ve esbaba kanuniyede beyan olunmamış olduğundan ve böyle ilel ve esbâbı beyan olunmayan hükümle nizâmen bâtıl olarak binâberin divân-ı istinafça mahkeme-i mezkûre i'lâmının feshiyle yeniden mahallinde işin rü'yeti gösterilmek lazımeden bulunduğu halde fesh olunmaması usul-i muhâkemeye muhâlif idüğünden divân-ı istinâf i'lâmı nakz edilmiş ve eğer ki merkûm Hacı Mehmed daireye celb ve isticvâb olunmamış ise de merkûmun evvelce mahalline azimet etmiş olduğu tahkik olunduğu misillü esbâb-ı meşrûheden dolayı i'lâm-ı mezkûrun nakzı zaten tabi bulunduğu cihetle bu işte tarafeynin celb ve muhâkemesinde lüzum görülememiş olduğundan i'lâm-ı mezkûrun keyfiyet menkûziyetinin kaydı bâlâsına şerh verdirilmesi ve mahalli ticaret mahkemesinde işin yeniden rü'yet ettirilmesi hususlarının Ticaret Nezaret-i celilesine iş'ârı ve i'lâm harcı bulunan yarım lira on guruş ile tebliğ harcı bulunan üç beyaz mecdidiyenin ileride haksız çıkacak tarafa ait olmak üzere merkûm Yanko'dan alınması hususlarına karar verildi.

(2 Recep Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilem İ'lâm Sûretidir)

Hason Andreyas ile müteveffa berber İstepan veresei beyninde olan alacak dâvâsına dair mahkeme-i istinâfiyeden 7 Safer sene 90 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'î Andreyas'ın vekili Andon Efkar'ın î'tâ eylediği 23 Rebiyülahir sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla evrak-ı müteferriasiyla beraber mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli bu hususa dair Beyoğlu bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden yazılan derkenârda tarafeynin ifadeleriyle tahkikât-ı vâkıaya nazaran verese-i merkûme yedinde nizâmen istinâd dâvâ olunacak bir sened olmadığı ve araya vefat dahi girmiş olduğu cihetle keyfiyetin rü'yet ve faslı şer'î şerife ait mevâddan bulunduğundan

icap eden mahale havalesine karar verildiği muharrer olup müstenif Andreyas kendisinin Avrupa tüccarından bulunduğu serriştesiyle münâzaa-i mebhûsenin mehâkim-i ticarete rü'yeti lazım geleceğini ifade ile karar mebhus-ı anlı kabul etmeyeceğini beyan etmiş ise de iddia olunan akçanın müteveffâ-yı merkûm İstapan'dan veresesine intikâl ettiği ve senedi dahi Beyoğlu harikinde muhterik olduğu verese-i merkûme câniblerinden ifade olunduğuna nazaran husus-ı müddeâ mevâd-ı ticariyeden olmayıp bu misillü deâvinin rü'yet ve faslı mehâkim-i şer'îyeye ait görüldüğünden karar mebhus-ı anlın tasdik kılındığı mübeyyindir.

23 Rebiyülevvel sene 90 tarihli lâyiha-i itiraziyede deyn senedinin muhterik olması ve araya vefat girmesi cihetiyle husus-ı mezkûrun şer'î şerife havalesine karar verilmiş ise de esâb-ı meşrûhe işin mevâd-ı şer'îyeden olmasını müstelzim olmayacağı [283] olup husus-ı mezkûr zeyl kanun-ı ticaretin yirmi yedinci maddesi iktizâsınca umur-ı ticariyeden 26 Rebiyûlahir sene 90 tarihli cevap lâyihasında dahi itirazât-ı meşrûhe vâhi ve bî esas ve eğer ki verese-i merkûme bundan akdem dâvâya kıyâm eylediğini söylemekte iseler de bunun aslı olmadığı ve merkûm Andreyas Avrupa ticaretinden olduğundan husus-ı müddeânın rü'yeti mehâkim-i ticarete ait idüğü beyanıyla i'lâm-ı mezkûrun nakzı istid'â olunmuştur ve meblağ-ı müddeâ yirmi beş senelik bir alacak dâvâsı olup mürur-ı zaman kâidesince mesmû olmadığı ma'dûd olamayacağından i'lâm-ı mezkûrun tasdiki mürakkim Andreyas tarafından Andon Efkar ve verese-i merkûme cânibinden Limoncuoğlu Oseb musaddak senedlerle vekâleten daireye gelip ledel-isticvâb her biri lâyihasında muharrer ifadesini tekrar eylemiştir.

Keyfiyet ledel-tezekkür Andreyas'ın esas itirazı derece-i evveli ve istinâf mahkemelerinde hasımlarının ifadelerine nazaran deyn senedinin muhteref olması ve araya vefat girmesi cihetleriyle husus-ı mezkûrun şer'î şerife ait olduğuna hüküm olunmuş ise de esbâb-ı mezkûreden dolayı dâvânın şer'î şerife teallik olamayacağı kaziyesinde ibaret bulunmuş ve fil-vâki husus-ı müddeânın gerek mehâkim-i şer'îyede ve gerek mehâkim-i nizamiyede fasl ve rü'yetini usulen mücâz olan mevâddan olduğu halde mahkeme-i istinâfiye senedin muhterik olması ve araya vefat girmesi gibi kânunen hiçbir maddesine müstenid olmayan mevâdı medâr hükmi-ittihâz ile dâvânın tahsisen mehâkim-i şer'îyeye ait olduğuna karar vermesi yolsuz görünmüş olmakşa i'lâm-ı mezkûr nakz olunarak husus-ı müddeânın tarafeyn muvâcehesinde yeni baştan rü'yet ve mehâkim-i şer'îyede lüzum-ı rü'yetinin esbâb-ı mucibe-i hakikiyesini tayin ile kanuna mutâbık sûrette hüküm ve i'lâm olunması zımnında tarafeynin bittekrar mahkem-i istinâfiyeye mürâcaat etmesine ve i'lâm ve tebliğ harçları olan üç yüz gurus ile üç beyaz mecidiyenin verese-i merkûmeye rücu etmek üzere Andreyas'tan istifasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(16 Rebiyülevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Üsküdar hukuk dairesinin 20 Şaban sene 89 tarihli i'âmına itirazı hâvi bakkal Petro'nun vermiş olduğu arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olmakla evrak-ı müteferriasiyla beraber mütâlâa olundu. İ'âm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli Petro'nun müste'cirân olduğu bir bâb dükkânın müddet-i icâresi seksen sekiz senesi Haziranı ibtidâsında münkaziye olup dükkân-ı mezkûrun nevbet-i mutasarrıfı rub'-ı hissesine mutasarrıf olan Yorgi'ye intikâl eylemiş olduğundan dükkân-ı mezkûrun tahliyesiyle Yorgi'ye teslim olunmasına karar verildi beyanından ibaret bulunmuştur.

Merkûm Petro'nun lâyiha-i itiraziyesi mefâdı dahi hitâm-ı müddet-i icâriyede dükkânın hey'et-i mevcûdesiyle devir ve teslimi mukâveleleri iktizâsından olduğundan ve yirmi bin guruşluk zimemâtı ve on beş bin guruşluk mal mevcudu ile on dört bin guruş tamirat mesârif-i bulunduğundan bunların merkûm Yorgi tarafından kabul olunması iktizâ edeceğini mübeyyindir.

Merkûm Yorgi'nin cevap lâyihasında dahi beynlerinde öyle kontrat olmadığı ve mesârif-i tamiriyenin dahi aslı olmayıp gerek bunu ve gerek zimemâtı kabul etmeyeceği ve fakat dükkânda mevcut olan malı esnafları marifetiyle kabul edeceği beyan olunmuştur.

Tarafeyn daireye istenildikte Petro tarafından bâ sened-i musaddak Vasilaki vekâleten ve müddeî aleyh Yorgi asâleten gelmeleriyle ledel-isticvâb her biri lâyihası meâlini tekrar etmiş ve Petro'nun beyan ettiği mukâvele senedi vekilinden ahz ve mütâlâa olundukta bunda Yorgi'nin imzası olmayıp mezkûr dükkânın diğer üç rub'ı [284] hisse mutasarrıfları tarafından verilmiş bir sened olduğu anlaşılmıştır.

Bunun üzerine keyfiyet ledel-tezekkür merkûm Petro'nun itirazât-ı mesrûdesi derece-i evveli mahkemesinde dermeyân olunmamakla beraber mukâvelenâmede zimemâtın kabulüne dair sarâhat va aliyyel husus Yorgi'nin imzası olmadığından zimemâtı kabule merkûm Yorgi'nin mecburiyeti olmadığına ve dükkân-ı mezkûrda bulunan emvâl-i mevcûdeyi kâide-i esnaf üzere kabul edeceğini tezkâr etmekte olup mesârif-i tamiriye maddesi dahi başkaca rû'yet olunacak bir şey olmasına mebni i'âm-ı mezkûr yolunda görünmüş ise de derece-i evvelide merkûm Yorgi müddet-i icâresinin hitâmından bahisle dükkânın tahliyesini istid'â ve Petro dahi Yorgi'nin tasarrufunu inkâr etmesi üzerine Yorgi'nin hissesi olduğu ve nöbet-i tasarrufun kendisine intikâl eylediği tebeyyün etmekle mezkûr dükkânın tahliyesiyle kendisine teslimine hüküm olunmuş ve bu cihetle husus-ı mezûr kâbil-i istinâf olan dâvâlarından bulunmuş olduğundan keyfiyetin mahkeme-i istinâfiyeye havalesi ve fakat merkûm Petro'nun itirazât-ı meşrûhesi meyânında dükkânın tasarrufuna dair bir şey olmayıp dükkânın merkûm Yorgi'ye tahliye tesliminin te'hiri mağduruiyetini müstelzim olacağından mahkeme-i mezbûrede evvel be evvel işin bu cihetine bir hüküm ve karar verilmesi hissesine karar verilmiştir.

(12 Cemaziyelevvel Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Kayseriye’de mûkim Erzurumlu oğlu Avadis ile Bedros oğlu Karabet beyninde tekevvün eden münâzaaya dair Kayseriye mahkeme-i ticaretinden verilen 9 Rebiyülevvel sene 90 tarihli i’lâmın temyizini müsted’î Avadis’in î’tâ eylediği arzuhal evrak-ı müteferriâsıyla beraber Ankara vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’ye gönderilmekle temyiz-i hukuk dairesinden mütâlâa olundu.

İ’lâm-ı mezkûrun hülâsa-i meâli Karabet’in pederi müteveffa Mıgırdıç’ın Avadis zimmetinde 11 Cemaziyelevvel sene 81 tarihli bir kıt’a sened mücibince alacağı olan bin guruşun ma fâiz tahsilini dâvâ ve Avadis dahi sened-i mezkûru inkârla müteveffâ-yı merkûma deyni olmadığını inbâ etmeleri üzerine tahkik-i kefiyete ledel-ibtidâr seneddeki imzanın yazısı senedin metni yazısına müşâbih ve fakat merkûm Avadis’e başkaca yazılan yazıya mübâyin olduğu ehl-i hibre tarafından ledel-muâyene haber verilmiş ise de merkûm Karabet müddeâsının mükârin sıhhat olduğunu müteveffa pederinin muntazam yevmiye defteriyle tebeyyün ettirmiş olduğundan meblağ-ı mezbûr üzerine bin kırk guruş güzeştisi bil-zam cem’an iki bin kırk guruşun tahsiline hüküm olunduğunu mutazammındır.

Avadis’in 22 Rebiyûlahir sene 90 tarihili itiraz lâyihasında hükm-i mezkûrun müstenid olduğu Mıgırdıç’ın defteri numarasız ve merci’-i resmisinden tasdiksiz olduğu gibi her ne kadar mücellid ise de icmâl ve bilançodan ârî olmasına mebni kânun-ı ticaretin altıncı maddesi mücibince makbul ve müteber olamayacağı ve olsa bile deyn senedinin muharrerî defteri tutan her nev’ muâmelâtını sû-i idare ile beraber mal sirkatine dahi mütecâsir olan müteveffâ-yı merkûm Mıgırdıç’ın birâderi Ohanness olmasıyla sened-i mezkûru teksir-i vâridat yolunda birâderi Mıgırdıç irâe-i zimemât için tasni’ ve deftere idhâl etmiş olması şüpheden hâli olmadığından mezkûr sened ve defterin hükmü olamayacağı ve meblağ-ı müddeânın seksen bir senesi Cemaziyelevvelisinde kendisine verildiği iddiâ olunmakta ise de merbût şehâdetnameden müstebân olacağı üzere kendisini [285] seksen senesinden seksen üç senesine kadar Tarsus’ta ikâmet edip bu müddet içinde Kayseriye’ye ayak basmadığı cihetle senedin aslı olmadığı bundan dahi anlaşılacağı ve bu dâvâda asıl olan mezkûr mahkemece nazar-ı itibardan sâkıt tutulması cihetle altıncı ve elli birinci ve elli ikinci maddeleri mu’dâsınca sened-i bâtıl olduğu gibi i’lâmın dahi hükmü kalmayacağı beyanıyla keyfiyetin temyizen bil-rü’ye i’lâmın nakzı istid’â olunmuştur.

Karabet’in lâyiha-i cevabiyesinde mezkûr defter Kayseriye tüccarının usul-i belde üzere tutmakta oldukları defterin en muntazamı olduğunun mahkeme-i mezbûre tarafından bil-müşâhede tasdik kılındığı ve defterin yevmiyesi ol esnâda hizmetkâr bulunan emmisi Ohan’ın hat destiyle yazılmış ise de asıl ana defteri ve bâ husus Avadis’te olan matlubu pederinin ev yazısıyla olduğu ve merkûm Ohannes pederinin ücretli hizmetkârı olduğundan biraderinin menfaati için böyle bir cüz’i şeyde sahtekârlığı irtikâb etmeyeceği gibi pederi dahi müteber tüccardan olduğu cihetle onun dahi bunu kabul eylemeyeceği ve merkûm Avadis hîn-i muhâkemedede on bir seneden beri Kayseriye’de bulunduğu halde paranın mutâlebe olunmadığını beyan eylemiş ve Tarsus’ta bulunduğunu hiç söylememiş

iken bazı taraftarânından muahhran ele geçirdiği bir şehâdetname ile ol vakit Tarsus'ta bulunduğunu meydana koymakta ise de bu şehâdetnamenin âdi kâğıt hükmünde bulunduğu ve senedin sahte ve bî esas olduğuna dair i'lâmda bir gûna hükm ve sârahat olmayıp eğer ki Avadis'e yazdırılan imzasında da olan imzaya mübâyin olduğu erbâb-ı vukûf tarafından haber verilmiş ise de merkûm Avadis kendisine gadr etmek dâ'iyesinde bulunduğu cihetle yazdığı imzanın şekil ve nakışını evvelki imzasına mübâyin düşürdüğü ve kendisi merkûmun imzasını ispata hazır olduğu halde defterlerden mahkemeye kanâat geldiğinden diğer tetkikâta lüzum görülmediği beyanıyla mezkûr i'lâmın tasdiki istid'â kılınmıştır.

Keyfiyet ledel-müzâkere mezkûr i'lâmda senedin zeylindeki imza ibaresi yazısına müşâbih ve Avadis'e yazdırılan yazıya mübâyin olduğu erbâb-ı malûmât tarafından haber verilip ancak müddeî dâvâsını pederinin muntazam yevmiye defterleriyle ispat eylediğinden meblağ-ı mezbûrun ma fâiz tahsiline hüküm olunduğu gösterilmiş ve kânun-ı ticaretin sekizinci maddesinde tanzim olunan tüccar defteri vukû bulan deâviye deli ve berhân olmak üzere kabul olunması muharrer bulunmuş ise de bu makûle defâtirin delil ve berhân addolunması kânun-ı mezkûrun üçüncü ve dördüncü ve beşinci ve altıncı maddelerinde münderiç olan şerâitin cümlesini câmi' olması ve tarafeynin tüccar bulunması şartıyla meşrû olup mezkûr i'lâmda ise Avadis'in tüccar olduğuna ve defterin şerâit-i kânuniyenin kâffesini câmi' olduğuna dair sarâhat görülemediği misillü merkûm Avadis mezkûr defterin numarasız ve tasdiksiz olduğunu lâyiha-i itiraziyesinde ifade ve dermeyân eylemiş olduğu halde Karabet'in cevap lâyihasında bu ifadenin cerh ve tekzibine tasaddi etmemesi mezkûr defterin şerâit-i kânuniyenin kâffesini câmi' olmadığını imâ demek olmasına ve merkûm Avadis seneddeki imzayı inkâr edip işbu inkârı üzerine usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz yedinci maddesi mûcibince asıl dâvâsının te'hiriyle işbu münâzaanın usul ve emsaline tevfikân hasm ve faslı lazımeden bulunduğu halde bu bâbda [286] tahkikât ve tetkikât-ı kâmile icrâ edilmemiş bulunmasına nazaran mezkûr i'lâm hükmü kânun ve usul-i muhâkemeye mugâyir idüğünden nakz olundu binâenaleyh i'lâm-ı mezbûrun keyfiyet menkuziyeti kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra hükmünün ıslâhı zımında keyfiyetin yine Kayseriye mahkemesine havalesi ve i'lâm ve tebliğ harcı olan yirmi guruş ile üç beyaz mecidiyenin Karabet'e ait olmak üzere Avadis'ten bil-tahsil irsâl olunması hususlarının Ankara vilayetine bildirilmesine karar verildi.

(23 Cemaziyelahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Beyoğlu zabıtasında müstahdem Salih Ağa'nın üç buçuk seneliği uhde-i isticârında iken müddet-i icârın hitamına kalmış olan on üç aylığını dörder yüz guruş icâre ile marangoz Anastas'a icâr eylediği tophanede Hacımimi Mahallesi'nde vâki bir bâb menzilinin icâre-i mezkûresine mahsûben almış olduğu bin sekiz yüz guruşun mütebakisinden dolayı

merkûm Salih Ağa ile Anastas beyinde tehdâdüs eden münâzaaya dair ve Anastas'ın menzil-i mezkûrun nısfını muahharan Hacı Ragıp Ağa'nın uhde-i tasarrufuna geçmesi hasebiyle nısf-ı icâreyi ağa-i merkûma î'tâ eylediği hakkındaki def' dâvâsı şâyân-ı kabul olmayıp bedel icâr-ı mezkûrun mütebâkisi zabtiye Salih Ağa'ya î'tâ etmesi iktizâ edeceğine mütedair Beyoğlu merkez bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden 7 Cemaziyelevvel sene 89 tarihiyle î'tâ kılınmış olan i'lâmın temyizini merkûm Anastas istid'â etmiş olduğundan i'lâm-ı mezkûr tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek ledel-mütâlaa zabtiye Salih Ağa'nın müddet-i temyizinkizâ eylediği taarruzla müsted'î-i temyizinkitârât-ı vâkıasına cevap vermediği münfehim olmuş ve bu madde hakkında icrâ cemiyetinden geçende daireyen î'tâ olunup iâde edilen iki kıt'a müzekkereden birinin hâmisine dairenin terkim eylediği cevapta husus-ı mezkûrdan dolayı beynel-devâir vukû bulan muhâberat esnasında güzêrân eden müddetin usul ve emsâli veçhile müddet-i temyiz hesabına dâhil olamayacağını beyan olunduğu kayden tebeyyün etmiş olmasınan mebni esna-yı muhâberede güzêrân eden müddet ihraç olunduktan sonra dahi Salih Ağa'nın iddiası gibi müddet-i temyizinkizâ edip etmediği anlaşılmak üzere tarafeyn daireye davet olunduktan müsted'î-i temyiz Anastas ve sahib-i hane Hacı Ragıp Ağa ile müddeî aleyh Salih Ağa 4 Cemaziyelevvel sene 290 tarihinde daireye gelmeleriyle muvâcehelerinde i'lâm ile lâyihalar kırâat olunduktan sonra müddet hususu ledel tetkik i'lâm-ı mezkûrun 7 Cemaziyelevvel sene 89 tarihinde Anastas'a tebliğ olunduğu zabtiye Salih Ağa'nın ibrâz ettiği tebliğ ilm-ü haberden ve Anastas'ın 20 Cemaziyelevvel sene 90 tarihinde temyiz-i şerâitini ikmâl eylediği dahi veznenin temyiz istid'âsı zuhurunda mürakkim derkenârından müstefâd olarak işbu tarih-i tebliğde ikmâl-i şerâit olunduğu tarihine kadar güzêrân eden üç yüz altmış sekiz günden li-eclil muhâbere mürur ettiği icrâ cemiyetinin kararnâmesi mûndericâtıyla mütahakkık olan üç yüz on dokuz dokuz gün tenzil olunduktan kırk dokuz gün bâki kalmış ve şu halde şerâit-i temyiziye müddet-i kânuniyesi zarfında ikmâl olunduğu tebeyyün etmiş olmasıyla sûret-i hâl Salih Ağa'ya tefhim olunarak temyizen tetkik-i madde olunacağı sırada Anastas ve Hacı Ragıp Ağa ile Salih Ağa sulh olacaklarını beyan ve ifade ve ol bâbda tanzim eyledikleri bir kıt'a sulh senedini ibrâz [287] ve irâe eylemeleri üzerine sened-i mezkûr muâyene edildikte zabtiye Salih Ağa'nın mührüyle mahtum olup derûnunda Beyoğlu'nda Humbaracılar Sokağında on altı numaralı hanenin bedel-i icârı olup beynimizde münâzaalı bulunan ve Beyoğlu hukuk dairesinin 7 Cemaziyelevvel sene 89 tarihli i'lâmıyla mahkûm gösterilen üç bin dört yüz guruşu müslihın tavassutuyla bin guruşu sulh olarak bedel-i sulh mezbûr ile bu bâbda olan mesârif-i muhâkeme dahi bil-tansif yekûnu bulunan bin yüz guruşu bitamamhâ hane-i mezbûrun mutasarrıfı bulunan Hacı Ragıp Ağa'dan ahz ve kabz eylediği ve hane-i mezkûr icârından dolayı gerek mumâileyh Ragıp Ağa'dan ve gerek müste'cirân sâbık velâhakkı Anastas'tan bir gûna dâvâ eve alacağım kalmadığını mübeyyin işbu ibrâznâme mumâileyh Ragıp Ağa'ya î'tâ olundu ibâratı muharrer idüğü görölerek bir mantık sened sulh olduklarını tarafeyn dairede dahi takrir eylemiş ve binâberin temyiz dâvâsının hukuk dairesince tetkikinde mahal kalmamış olmakla sûret-i sulhü mübeyyin işbu i'lâm î'tâ kılındı.

(2 Safer Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir)

Selanikli fişekçi İsmail çavuş ile Kıprik İsmail beyninde olan dâvâyâ dair divân-ı istinâftan verilen i'âmın temyizini müsted'î-i merkûm fişekçi İsmail çavuş tarafından verilen arzuhal evrak-ı sâiresiyle beraber 13 Rebiyülevvel sene 89 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmuş ise de müsted'î arzuhalinde beyan olunan mahal-i ikâmetinde teharri olundukta müddeî aleyh ile beraber Selanik cânibine azimet ettikleri haber verilmiş ve aradan dokuz on mâh mürur ederek müddeî merkûm şimdiye kadar daireye gelip dâvâsını suâl ve teharri etmemiş olduğuna ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin yirmi ikinci ve usul-i muhâkeme nizamnamesinin ikinci maddelerinde temyiz istid'âlarında müddeî ve müddeâ aleyhin her birinin ikâmetgahı tayin ve beyan olunmak lazım geleceği ve şerâit-i sâire-i lazımesini câmi' olmayan istid'âların reddi iktizâ edeceği muharrer bulunduğuna binâen müsted'î-i merkûm her ne zaman mürâaat eder ve nizami veçhile kendisinin ve hasmının ikâmetgahını tayini le tecdid-i isitida eyler ise ol vakit icabına bakılmak üzere şimdilik battalda hıfzı zımnında evrakın havale cemiyetine iâdesi lüzumuna karar verildi.

(22 Rebiyülevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesine Verilen Müzekkere Sûretidir)

Müteveffa Mevlevî şeyhi kerimesi Ayşe Hanım'ın mahkeme-i ticaret i'âmıyla mahkûmunbih alacağı olan otuz şu kadar bin guruşun tahsili için mahkûm-ı ileyh birâderi Mehmed Emin Efendi zâbıta marifetiyle bir gün tevfik olunduktan sonra yine salıverildiğini bâ arzuhal ifade ve beyan eylemesi üzerine havale cemiyetii kararıyla sebk edenn iş'âra cevâben Selanik vilayetinden vürud olup temyiz-i hukuk dairesine havale oluna 15 Safer sene 290 tarihli ve on altı numaralı tahriratıyla melfûfâtı kırâat ve mütâlâa olundu.

Tahrirat-ı merkûmede mumâileyh Mehmed Emin Efendi deyn-i mezkûrunu î'tâda muhâlefet etmekten nâşi bir gün zâbıta dairesinde tevfik olunmuş ise de kendisi müşâhiden bulunluğu cihetle ferdâsı mevlevihâne şeyhinin konağına gönderilerek alan orada mevkuf bulunmuş ve esas maddenin pek de mahkeme-i ticarete ait ciheti yokken her nasılsa vaktiyle [288] mahkeme-i mezkûrece taht-ı hükme aldırılmış idüğü beyanıyla icabı istişâr kılınmıştır.

Mumâileyh Mehmed Emin Efendi evrak-ı melfûf meyânında bulunan 2 Muharrem sene 90 tarihli arzuhalinde kendisinin hemşiresinen olan deyni bir çiftlik hissesi bedelinden mütevellid olduğunu ve mumâileyhânın zevç ve vekili Naim Efendi istifâ-yı matluba yanaşmayıp fuzuli müsted'îyâta kalkıştığından kendisi dahi deynine mukâbil vaktiyle hükûmet-i mahalliye depozito bıraktığını ve esas maddenin mahkeme-i ticarete ait mevâddan olup olmadığı tahkik olunmasızın muhâkemeyi kabul edemeyeceğini

mahkeme-i ticarete beyan etmişken isgâ olunmayıp gıyabından hüküm ve i'lâm edildiğinden ve ahiren vâki olan istid'âsı dahi red olunduğundan bahisle meclis-i idare-i vilâyetçe tetkikât-ı mükemmele icrâsını talep ve istid'â etmiş olduğu gibi evrak-ı merkûmeden Selanik mahkeme-i ticaretinin bir kıt'a i'lâmı sûret gayr-i musaddakasında dahi Mehmed Emin Efendi aleyhine î'tâ olunan hükm-i giyâbî i'lâmı kendisine tebliğ olunmak murad olduğu halde kabul etmemesi üzerine 6 Muharrem sene 89 ve 2 Mart sene 88 tarihinde mahkeme divanhanesine teallik kılınıp ahiren efendi-i mumâileyh dahi müddet-i nizamiyesi zarfından itiraz aliyyel hükm istid'âsını î'tâ eylemiş ise de usul-i muhâkeme nizamnamesinin seksen birinci maddesi hükmünce müddet-i mezkûre zarfında mahkemeye gelip istid'âsının bir sûretini Ayşe Hanım'a tebliğ ettirmek üzere rub'ı harç ile resm-i tebliği vermemesi ve nizamname-i mezkûrun yetmiş birinci maddesi mûcibince hükm-i gıyabının icrâsı zımnında hükûmetçe haps ve tazyik olunmuş iken yine mahkemeye müracaatından imtinâ hâlinde bulunması ve istinâf müddetini dahi geçiştirmesi cihetleriyle istid'â-yı mezkûr şâyân-ı kabul olmayıp innel-gıyâb hükm edilen akçanın ma fâiz efendi-i mumâileyhten tahsiline sûret-i kat'ide ekseriyet-i ârâ ile vicâhen karar verildiği mahkidir.

İcab-ı keyfiyet ledel-müzâkere usul-i muhâkeme nizamnamesinin yetmişinci maddesinde altmış altıncı maddede beyan olduğu veçhile tarafeynin muvâcehesinde lâhık olan hükm-i nusretle tebliğ olunur ise temerrüd ve imtinâ sebebiyle gıyâben lâhık olan hüküm dahi mahkûm tarafından ol sûretle tebliğ olunur eğer bizzat şahs-ı mahkûm veya ikâmetgahında kimsesi bulunmayarak hüküm ve i'lâm kendisine veyahut ikâmetgahına tebliğ olunmak mümkün olamaz ise ol hüküm ve i'lâmın sûreti makbuz senedi ahz şle mahallesi muhtarına ve mahkûm tebaa-i ecnebiyeden ise mensup olduğu hükûmetin memurine teslim olunarak diğer bir sûreti dahi mahkeme divanhanesine teallik olunacaktır diye muharrer ve mestûr olduğu halde mâruz-zıkr i'lâmda hükm-i giyâbî i'lâmının mahkûm-ı ileyh Mehmed Emin Efendi'nin bizzat tarafına tebliğini kabul etmemesi üzerine i'lâm-ı mezkûrun efendi-i mumâileyhin ikâmetgahına veyahut makbuz senedi ahzıyla mahallesi muhtarına teslim eylediğine dair sarâhat olmayıp yalnız mahkeme divanhanesine teallik olduğu gösterilmiş ve şu sûrette i'lâmın tebliği kâide-i mevzuâsına tamamıyla tevfiq edilmemiş olmasıyla işbu tebliğ kâ'enlem yekün hükmünde tutulacağı ve Mehmed Emin Efendi'nin beyan olunan hapis ve tazyiki dahi kablel-tebliğ vâki olmuş demek olacağından istid'ânın reddine bâ'is olamayacağı ve rub'ı harç ile resm-i tebliğin itiraz aliyyel hükm müddeti içinde adem-i î'tâsı halinde istid'ânın red olunacağına dair sâlifüz-zıkr seksen birinci maddede asla işaret olmadığından şu sûretin dahi medâr-ı hükm ittihâz kılınamayacağı ve bir i'lâmın müddet-i istinâfiyesinin güzêrân [289] edip etmediğine karar vermeye ol i'lâmı î'tâ eden mahkemenin nizamem salâhiyeti bulunmadığı cihetlerle sâlifül-beyan Selanik mahkeme-i ticareti i'lâmı tamamıyla yolsuz ve muhâlif-i kânun olmakla beraber kâbil-i istinâf bulunduğundan kablel-istinâf mahkeme-i temyizce nakz olunamayacağına ve bu makûle vilâyet merkezlerindeki ticaret mehakiminden kâbil-i istinâf olmak üzere verilen i'lâmâtın merci'-i istinâfi ise Dersaadet ticaret divân-ı istinâfi bulunduğuna binâen hükm-i vicâhiyi

mutazammın olan i'lâm-ı mezkûrdan dolayı usul ve nizamına tevfikân Dersaâdet divân-ı istinâfına mürâaatla istinâf-ı dâvâ etmesi lazım geleceğinin mumâileyh Mehmed Emin Efendi'ye tefhimi hususunun vilayet-i müşarûnileyhâya iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Bihaç sancağında vâki Ostrosça kazasına tâbi Sarine kasabası ahalisinden ve Bosna nizâmiye ikinci alayının ikinci taburunun Boruzan Beloki efradından olduğu halde taburundan firar ile tarik-i şekâvete sülûk eden Murad Yabin sirkat töhmetiyle kaza-i mezkûrda mahbûs bulundukları halde firar ederek merkûma refâkat eyleyen Güralyan İbriş ve Fladoşa mahalleli Şevki Süleyman haklarında icrâ edilen tetkikât-ı nizamiyeye dair Bosna vilayetinin vârid olan 25 Rebiyûlahir sene 89 tarihli ve yüz otuz yedi numaralı tahriratıyla divân-ı teymiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde merkûm Murad Yabin taburundan firar ile ötede beride ihtifâ eylediği ve bir aralık Avusturya ilgasına geçtiği halde mecrûhen derdest olunarak hükûmete teslim olunması mülâbesesiyle tabur-ı mezkûr hastahanesinde tedavi ettirilmekte iken leylen yine firar ile sirkat maddesinden dolayı kaza-i mezkûrda mahbûs oldukları halde nasılsa firar etmiş olan merkûmân İbriş ve Süleyman ile birleşerek müsellehan ötede beride geşt-i güzâr ve ahâlinin mallarını gasba ihtisâr etmekte oldukları isticâr olunarak ledel-teharri derdest olunmalarıyla tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr eşhas-ı merkûma ber minvâl-i muharrer geşt-i güzârları esnasında bil-ihâfe ahaliden me'külât ve meşrûbât almış olduklarını ikrâr ile faziha-i gasbı inkâr eylemiş iseler de derdest olundukları esnada üzerlerinde bir kasa kürek ve bir tabanca ve birer düvellolar ve bir uzun tüfeğin ve bir yatağan bıçağı ve yedlerinde dahi bir re's bargir bulunarak hükûmete teslim olunmasına ve asâkir-i zaptiyeden Keladoşe-i Kebir Mahallesi ahalisinden Hasan hasbel-memûriye eşhâs-ı merkûmeyi teharri eder iken kaza-i mezkûra tâbi Liçan mahalleli Liçan nam kimesnenin hanesinde bulunduklarını haber alarak ahaliyi getirmek üzere refiki Cafer'i civarda kâin karyeye irsâl ile kendisi hane-i mezkûrun kapısı önünde durur iken merkûmdan Süleyman ve İbriş mezkûr haneden çıkarak İbriş elinde çapa ile kendisinin ensesine ve omuzuyla arkasına şediden darp edip yere düşürdükten sonra üzerinde bulunan bir tek tabanca ve bir tüfeğin ve bir kebir bıçağı ve başında olan şalıyla palaskalarını gasp eylediklerini vicâhen ihbar ve bu kaziyeye İbriş'in tamamen karar etmesine ve bunların [290] derdest olunduklarında mezkûr palaska ve şal mezbûr Murad'ın üzerinde bulunmasına ve kaza-i mezkûra tâbi Peç mahalleli Şaban ve Alim'in Hasan ve Mahmud Hasan nam kimesneler dahi merkûmların leylen Mehmed Ağa'nın değirmeninden bir re's kısrak ve seksen kıyye hinta ve kokoroz dikkatiyle ağa-yı mumâileyhin oğlu Ali'nin şalını sirkat eylediklerini ve muahharan kısrakı iâde ederek mezbûr Mehmed Ağa'dan cerime olmak üzere olmak üzere iki adet Macar altını aldıklarını ve yine kaza-i mezkûra tâbi Dodurga mahalleli Ömer ve Abdülvahhab'ın kezalik değirmeninden on kıyye kokorozunu ve hemşirezâdesi Ömer'in bir tek

tabancasını ve on gurusunu gasp ettiklerini haber vermelerine ve hastahane memuru dahi merkûm Murad hastahane de iken tabur-ı mezbûr neferâtından Muharrem'in yastığı altından sirkat olunan bir adet saat mezbûr Murad'da zuhur edip nefer-i merkûma î'tâ kılındığını söylemesine nazaran merkûmûn Yabin Murad ve Güralyan İbriş ve Şevik Süleyman'ın fiil-i gasp ile müellef oldukları tebeyyün eylemiş ve bunların yedlerinde zuhur eden eşyadan bir miktarı sahiplerine verilerek bir re's bargir ile kûsur esliha dahi sahipleri zuhurunda verilmek üzere emanet sandığına vaz' olunmuş olduğundan ve merkûmların altmış ikinci madde-i kanuniye ilâvesine tevfiikân üçer sene müddetle küreğe konulmalarına karar verildiği meclis-i temyiz-i livadan bâ mazbata iş'âr olunmuş ise de bunların hareket-i vâkıları madde-i mezkûreye temas etmeyip iki yüz yirmi birinci maddeye muvâfık olduğundan bu madde hükmûbe tevfiikân Murad'ın beş ve İbriş ve Süleyman'ın üçer sene müddetle küreğe vaz' olunmaları divân-ı temyiz-i vilayet mazbatasında istişâr ve bunlara yataklık eden eşhâsatın muhâkemeleri derdest-i icrâ idüğünden mazbatasının ba'dezin gönderileceği iş'âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûmûn Yabin Murad ve Güralyan İbriş ve Süleyman'ın tabur ve mahpusundan firar ederek bazı hayvanât ve zehâyir gasp ve sirkatiyle melûf oldukları gibi muâmele-i şedide icrâsıyla merkûm zabtiye Hasan'ın eşyasını dahi sirkat ettikleri ihbarât-ı vâkıa ve emârat-ı mevcûde ile tebeyyün edip bu misillü cûrm ve cinâyetleri tenevvü' eden eşhâsın cezası hafif olan töhmetleri sebep-i şiddet addolunarak cezası ağır olan töhmetleri itibarıyla tayin-i mücâzlatları usul-i müttehizeden olup bunların ağır cezayı müstelzim olan cinâyetleri ise muâmele-i şedide icrâsıyla hırsızlık kaziyesi idüğünden ve mezkûr iki yüz yirmi birinci madde-i kânuniyede hırsızlık muâmele-i şedide icrâsıyla vukû bulup fakat böyle muâmele-i şedideden eser-i cerh zuhur etmemiş ve başka bir hâl münfehim olmamış ise veyahut muâmele-i şedide vukû bulmayıp fakat evvela gece olduğu ve sâniyen iki ve daha ziyâde eşhâs taraflarından cümlesi veyahut içlerinden birisi müsellağ bulunduğu halde halde vukû bulmuş ise mütecâsir olanlar muvakkaten küreğe konulurlar diye mûnderiç bulunduğundan merkûm Murad'ın cinâyet-i mükerreresi ve diğerlerinin sevâbık ahvâli esbâb-ı müşeddeden addolunarak madde-i mezkûre hükmüne tevfiikân ve tarih-i hapsleri olduğu evrak-ı mezkûrede gösterilen seksen dokuz senesi Saferi gurrelerinden itibaren emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede muharrer usule ba'del-tevfik merkûm Murad'ın yedi sene müddet küreğe konulmak üzere Vidin'e i'zâm olunması ve Güralyan İbriş ve Süleyman'ın dahi beşer sene müddetle mahallinde [291] küreğe konulmaları ve bu bâbda yataklıkları sebk eden mazbatası derdest takdim bulunduğu iş'âr olunan eşhâs haklarında olan evrakın dahi irsâli hususunun vilâyet-i müşarûnileyhâya ve merkûm Murad'ın hîn-i vusûlünde ol veçhile küreğe konulması cihetinin dahi Tuna vilayetine emr ve iaşr ve taraf vâlâ-yı Seraskeriye'ye dahi beyan-ı hâl buyrulmasına karar verildi ol bâbda.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Tulça sancağından vâki Mecidiye kasabalı Habibullah bin Recep'in kâtil olan kasaba-i mezkûreli Ömer bin Osman nam şahıs hakkında icrâ edilen tahkikât-ı nizâmiye ve muhâkeme-i şer'îyeye muhtevi Tuna vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 2 Rebiyülevvel sene 290 tarihli ve altmış numaralı tahriratıyla meclis-i temyiz-i livânın divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak mazbatası ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı nizamiye mefâhiminde seksen dokuz senesi Cemaziyelevvelisinin on yedinci Salı gecesi zikrolunan Mecidiye kasabasına yarım saat mesâfede bulunan Hacı Vahit oğlu Gaffar'ın bostanında merkûm Habibullah'ın mezbûr Ömer tarafından kasığına bıçak sokularak cerh ve itlâf olunduğu birâderi İbrahim cânibinden iddiâ olunması ve keşfettirildikte Habibullah'ın sağ kasığı üzerinden bıçak ile cerh olunarak yarım saat mürurunda müte'essirân vefat eylediği verilen i'lâmdan müstebân olması cihetiyle tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Ömer leyle-i mezkûrede çırağı Seyit Halil ile bostanının kulübesinde oturur iken ol civarda bulunan bostancılardan Cumali ve Mehmed ve Habibullah ve Behteşah? ve Arif ve Resul gelerek bunlarla bir saat miktarı oturduktan sonra birlikte kalkıp Gaffar'ın bostanına gittiklerinde Şerif ve kurt mela ve Hacı mela ve diğer Habibullah'ı ve Resul orada olup oturdukları sırada Habibullah ile Resul niçin buraya geldiniz diyerek seb ve şetm etmeleri üzerine giderler iken Habibullah bir elinde sopa ve diğerinde bıçak olduğu halde arkalarından koşup kendisini tutarak yer yatırmış ve elindeki bıçak ile vurmaya kıyâm eylemiş ise de elbisesini kesip vücuduna isabet etmediğini ve kendisi her nasılsa merkûmun elinden kurtulup kaçtığını ve sonra Habibullah'ın kimin tarafından vurulduğunu görmediğini beyan eylediği halde muahharan tahvil-i lisân ile Habibullah kendisini altına aldığı sırada belinde bulunan bıçak yere düşüp Habibullah'ın bıçağına saplandığını kendisi eliyle vurmadığını beyan edip en sonra Habibullah kendisini vuracağı sırada havfindan nâşî bıçak ile merkûmun sağ buduna bir defa vurduğunu ve orada bulunanlar keyfiyeti gördüklerini muarraz-ı ikrârda söylemiş ise de merkûmün Hacı mela ve Gaffar ve Şerif ve Resul ve Behteşah? ve er Mehmed ve melâ Arif ve Cumali ve Ahmed leyle-i mezkûrede zikrolunan bostanda otururlar iken maktul Habibullah çardaktan mezbûr Ömer'e itâle-i leylân ve onun dahi mukâbele etmesi akabinde merkûm Habibullah Ömer'e hücum etmek üzere aşağı inerken Ömer belinde bulunan beyaz saplı bıçağı çıkarıp Habibullah'ın sağ kasığına saplamasıyla beraber çırağı Seyit Halil ile birlikte firar eylediğini in müşâhedeten ma'el halef vicâhen haber vermelerine nazaran merkûm Ömer'in inkâr ve te'vili vâhi olarak katl-i mezkûrun min gayr-i taammüd kendinden sudûr eylediği [292] tahakkuk ettiğinden yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye mûcibince on beş sene müddetle küreğe konulması istişâr ve hükm-i mezkûr kendisine tebliğ olundukta tahlis-i nefsi için katle ictisârı hakkında sebk eden ifadesini tekrar eylediği iş'âr olunmuştur.

İ'lâm-ı şer'î mefâdı dahi müddeî İbrahim müverrisi müteveffa Habibullah'ın dem ve diyetine müteallike tasaddi eylediği dâvâdan ferâgat ve kâtil-i mezbûr Ömer'in kabulünü hâvi zimmetini bil-verâse meccanen ibrâ ve ıskât eylediği hakkında tarafeynin takrir ve

tasdiklerini beyandan ibaret olup bu sûrette ihtisâr-ı verâset usulü veçhile bir nehc-i şer‘î sabit ve müddeî aleyh mezbûr ise müddeî İbrahim fimâ ba‘de husus-ı mezkûr hakkında müddeî aleyh mezbûrdan nesne dâvâsına kâdir olmayacağı cânib fetvâhaneden zuhur i‘lâm-ı mezkûra işâret kılınmıştır.

Medlûl-i iş‘âra nazaran katl-i mezkûrun esna-yı münâzaada min gayr-i taammüd merkûm Ömer’den sudûr eylediği kendisinin bil-te’vil vâki olan ikrârları ve ihbârat-ı vâkıa ile mütebeyyin olduğuna ve zikrolunan yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe konulur diye mürakkim bulunduğu mebni merkûm Ömer’in bu hükme tevfiân ve tarih-i hapsi idüğü evrak-ı varideden istintâk olunan seksen dokuz senesi Cemaziyelevvelisinin yirminci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu maddede muharrer usule bil-tevfik mahalli kararı veçhile on beş sene müddetle Vidin’de küreğe konulması hususunun vilâyet-i müşarûnileyhâya emr ve iş‘âr buyrulmasına karar verildi.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Erzurum vilâyeti divân-ı temyizi mümeyyizlerinden Şükrü Efendi’nin hizmetkârı Hasan’ın malûm’ül miktar eşyasını sirkat eden Taşmescid mahalleli Muharrem nam şahıs hakkında icrâ kılınan tetkikâtı mutazammın Erzurum vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’ye havale buyrulan 3 Rebiyûlahir sene 90 tarihli ve otuz beş numaralı tahrirâtıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı merkûme meâllerinde doksan senesi Rebiyülevvelinin yirmi beşinci günü merkûm Hasan Efendisi ile daire-i hükûmette iken odasının kapısı açılarak ve sandığı şikest olunarak malûm’ül miktar eşyası sirkat olunduğu ve Fehraldin Efendi’nin adamı merkûm Muharrem’in konaktan çıktığını gördüğünü merkûm Hasan ifade ile icrâ-yı icabını iddiâ etmesi ve merkûm Muharrem’in eşya-yı mesrûkesi nezdinde bulunduğu halde hafiye memuru marifetiyle derdest edilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Muharrem bir gün evvel bulunduğu anahtarı mezkûr odanın kapısı kilidine muvâfık sûrette eğilip kapısını açarak sandığın kilidini dahi çıkararak eşya-yı mezkûreyi sirkat ettiğini ikrâr eylemiş olduğuna ve merkûmun bir sene mukaddem Kasımpaşa mahalleli tâcir Halil Efendi’nin dahi nehâran hanesinden bazı eşya sirkat ettiği tebeyyün ederek bir sene müddetle hapsolünmüş idüğüne mebni merkûmun hareket-i sâbıkası sebeb-i şiddet addolunarak iki yüz yirminci madde-i kânuniye hükmünce üç sene müddetle küreğe konulması istişâr ve bu hükm mahkûm-ı ileyh ledel-tebliğ bir diyecek bulamadığı iş‘âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş‘âra nazaran merkûm Muharrem’in evvela eğilip alet-i hususe şekline koyduğu anahtar ile odanın [293] kapısını küşâd ve sandığın kilidini şikest ile eşya sirkat ettiği ikrârı ve emârat ile tebeyyün ettiğine ve zikrolunan iki yüz yirminci madde-i kânuniyede her ne kadar insan ikâmet eder mahal olmasa veyahut meskûn mahale müteallik

bulunmasına bile kapalı ve duvar ile mahdûd olan mahallerin duvarını delerek veya merdiven ile aşarak veya alet-i hususe ile kapısını açarak hırsızlık edenler muvakkaten küreğe konulurlar diye muharrer bulunduğu mebni merkûmun bu hükme tevfikân tarih-i hapsi olan doksan senesi Rebiyülevvelinin yirmi beşinci gününde itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç kâideye ba'del-tatbik üç sene müddetle mahallinde küreğe konulması hususunun vilâyet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Niğde Sancağında vâki Aksaray kazasına tâbi Tepesidelik karyeli Ali bin Hüseyin'in kâtilleri olan Çameli Kutlu karyeli Hacı Hasan oğlu Memiş ve Topal İsmail oğlu Hasan haklarında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeyi mutazammın Konya vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 25 Rebiyülevvel sene 90 tarihli ve yirmi yedi numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı nizamiye meâllerinde seksen altı senesi Cemaziyelevvelisinin yirmi birinci günü merkûmân Memiş ve Hasan'ın koyunları mezbûr Ali'nin harmanına girmesinden dolayı beynlerinde vukû bulan münâzaa esnasında merkûmân Memiş ve Hasan yedlerinde bulunan meşe çoban değneğiyle müştereken mezbûr Ali'yi darp ile itlâf eyledikleri iddiâ kılınması ve merkûmun başının ön tarafı çökmüş olduğu gibi kulaklarının altında ve böğründe ve omuz başlarında dahi yara ve bere görüldüğü ve ağzından ve burnundan ve kulaklarından kan cereyân eylediği haber verilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel ibtidâr merkûmân Memiş ve Hasan vukû-ı münâzaaya tasdik ile fiil darpa mütecâsiretlerini inkâr etmiş iseler de karye-i mezkûreli Topal İbrahim münâzaa-i mezkûreye mebni ibtidâ Memiş meşe çoban değneğiyle mezbûr Ali'nin başına ve Hasan dahi kulağı arkasına darp ettikleri gibi Ali yakıldıktan sonra dahi bil-istîrâk böğrüne vesâir âzâsına vurduklarından on dört saat mürurunda müte'essirân vefat eylediğini ihbar edip bu kavlin İbrahim bin Süleyman ve Tol karyeli Bektaş oğlu İsmail ve Mehmed oğlu Hacı Mehmed ve Mustafa oğlu Ali taraflarından dahi tasdik kılınmasına ve muahharan Memiş ve Hasan münâzaa vukuunu ve sebk eden ifadelerini inkâr etmeleri üzerine muhbir-i merkûmlardan Tol karyeli Hacı Mehmed ve Bektaş oğlu İsmail ve Mustafa oğlu Ali ihbâr-ı meşrûhelerini ma'el hilaf münferiden ve muvâceheten tekrar ettikleri gibi Ekecek karyeli sarı Resul oğlu Hasan bin Hüseyin ve Mehmed bin Ali dahi kezalik ma'el kasem bu haberi tasdik ve tezkâr eylemelerine nazaran merkûmân Memiş ve Hasan'ın inkârları vâhi olarak esna-yı münâzaada bil-tehevvür merkûm Ali'yi darp ile itlâf eyledikleri tahakkık ettiğinden merkûmânın yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfikân on beşer sene müddetle küreğe konulmaları istişâr kılınmıştır.

[294] i'âm-ı şer'î meâli dahi merkûmân Hasan ve Memiş'ten her biri maktûl Ali'yi çoban değneğiyle darp ve katl eyledikleri şehâdet-i vâkıa ile ba'del sübut mûcibince kaziyeden diyet-i rical olan on bin dirhem şer'îyi verese-i maktule mukasseten edâ etmeleri merkûmân Hasan ve Memiş tenbih olunduğunu beyandan ibaret olup lakin alt-i darp olan mezkûr değneğin beniyiye-i insan mutîka olmayacak mertebe-i kebir veya avcı sürü ve muhaddid olup olmadığına taarruz olunmamakla husus-ı mezkûrda diyetle hükm-i meşkûn olduğundan mâada ihtisâr-ı verâsete şehâdet eden şahitlerin usul-i mevzuâsı veçhile emr-i tezkiyelerine ve merkûmun Hasan ve Memiş'in her olup olmadıklarına dahi asla taarruz ve maktûl Ali'nin vâlidesi Meryem'in zâtı tarif olunmadığından sebk-i i'âm usulünde olmamanın husus-ı mezkûrun bit-tekrar bil-rü'ye kuyud-ı lâzıme-yi hâvi ve sebk-i muvâfık şer'î-i i'âm ile inhâsı lazım geleceği cânib fetvâhaneden zuhur i'âm-ı mezkûra işaret olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûmân Hasan ve Memiş'in beyinlerinde tehaddüs eden münâzaa üzerine mezbûr Ali'yi müştereken darp ve itlâf eyledikleri ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün eylediğinde ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyede bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe konulur diye muharrer bulunduğu mebni bu hükme tevfiân Memiş'in tarih-i hapsi idüğü evrak-ı merkûmede gösterilen seksen sekiz senesi Ramazanının ikinci ve Hasan'ın seksen dokuz senesi Cemaziyelevvelisinin on beşinci günlerinden itibaren emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mürakkim kâideye ba'del tevfiak on beşer sene müddetle küreğe konulmak üzere Kıbrıs'a i'zâm olunmaları ve cihet-i şer'îsinin dahi fetvâhane işâretine tevfiân ıslah ve tesviye olunması hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya ve merkûmânın vusullerinde ol veçhile küreğe konulmaları cihetinin dahi Kıbrıs mutasarrıflığına emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Hale? sancağında vâki Mezidiye? karyeli Hüseyin bin Haviş nam kimesnenin gözünü cerh etmiş olan karye-i merkûmeli Seyit Mâni bin Seyit Haydar hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeyi mutazammın Bağdat vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 26 Zilhicce sene 88 tarihli ve iki yüz yedi numaralı tahrirâtıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve i'âm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı nizamiye mündericâtından seksen yedi senesi Rebiyülahirinin ilk günü akşamüzeri merkûmân Hüseyin ve Seyit Mâni'n harem-i iltizamından dolayı beyinlerinde tehaddüs eden münâzaada merkûm Seyit Mâni tabanca endaht ederek saçmaları mezbûr Hüseyin'in sağ gözüne isabet ile cerh eylediği iddiâ olunması ve ledel-muâyene merkûm Hüseyin'in sağ gözü saçma ile cerh olunarak [295] sakat kaldığı etibbâ tarafından haber

verilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Seyit Mâni fiil-i cerhi külliyyen inkâr etmiş ise de Hacı İduan ve Hacı Hüseyin ve Seyit Ali ve Aliyyel Yusuf nam nam kimesnler faziha-i cerhin bervcehe iddiâ merkûm Seyit Mâni'den sudûrunu in müşâhadeten ma'el halef vicâhen ihbar eylemelerine nazaran merkûmun inkârı vâhi olarak fiil-i mezkûrun fâili olduğu tebeyyün ettiğinden merkûmun yüz yetmiş yedinci madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisi hükmünce üç sene müddetle küreğe konulması istişâr ve mecrûh-ı merkûmun cerihâsını tedâvi ettirmediği cihetle mesârif-i cerrâhiye vukû bulduğu iş'âr kılınmıştır.

İ'lâm-ı şer'î meâli dahi müddeî Hüseyin ve müddeî aleyh Seyit Mâni'nin inkârına mükârın tasaddi eylediği dâvâya mutâbık ikâme-i beyyine edemeyip talebiyle muvâcehesinde mezbûr Seyit Mâni ba'del tahlif mûcibince müddeî mezbûr Hüseyin dâvâ-i mezkûresiyle mezbûr Seyit Mâni'ye bilâ beyne muârazadan men' olduğunu beyandan ibaret olmağın müddeî mezbûr Hüseyin fimâ ba'de husus-ı mezkûr hakkında müddeî aleyh mezbûr Seyit Mâni bilâ beyne muârazaya kâdir olmayacağı cânib fetvâhaneden i'lâm-ı mezkûr zuhuruna işâret olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûm Seyit Mani mezbûr Hüseyin'in bil-münâzaa saçma ile cerh eylemesinden nâşi sağ gözünün sakat kaldığı ihbârât-ı vâkia ve emârat-ı mevcûde ile tebeyyün ettiğine ve zikrolunan yüz yetmiş yedinci madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse bir şhası cerh ve darp ile bir uzvunu kat'-i ta'attul eder ise mesârif-i cerrâhiyesi ve hükm olunacak diyeti istifâ olunmasıyla beraber üç müddetle küreğe konulur diye muharrer bulunduğu mebni merkûm Seyit Mani'nin bu hükme tevfikân ve tarih-i hapsi olan seksen yedi senesi Cemaziyelevvelisinin on altıncı gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mûnderiç usule ba'del tatbik üç sene müddetle mahallinde küreğe konulması hususunun vilâyet-i müşarûniylehâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i fermân hazret-i menlehül emrindir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Bahçekapısı'nda sarraf Yovan ile kasap Hasan Ağa beyinde olan dâvâya dair divân-ı istinâfın 14 Cemaziyelevvel sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î merkûm Yovan tarafından î'tâ olunan 3 Ramazan sene 89 tarihli istid'â temyiz-i hukuk dairesine havale kılınmakla tarafeynin lâyhalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

Temyizi istid'â olunan i'lâmın hülâsa-i meâli merkûm Yovan beynlerinde vukû bulan ahz ve î'tâdan dolayı Hasan Ağa'da bâ sened beş bin ve bâ defter on üç bin küsur guruş matlubu olup beş bin guruşunu hüküm ve i'lâm ettirdiği ve on üç bin küsur guruş Hasan Ağa'nın münker bulunduğu ve Hasan Efendi'nin istid'âsı üzerine rü'yet-i muhâsebe kendisine ait bulunduğu beyanıyla muhasebelerinin rü'yeti hususunun mümeyyizlere veyahut keyfiyetin bâb-ı Zabtiye'ye havalesini istid'â ve Hasan Ağa dahi beş bin guruştan mâada borcu olmadığını ve maddenin Hasan Efendi ile olan iddiaya tealliki

bulunmadığını ifade ve inbâ ederek işin zaptiyece istintaka havale olunacak ciheti görülemeyip mahkemece rü'yet olunacak hususâtтан bulunmayan isbât-ı müddeâ etmesi Yovan'a teklif olundukta fersûde [296] ve pejmürde bir defter göstererek bunun bir kenarında olan rakamlar ve kırâatten müberrâ yazılır Hasan Ağa'nın hat-ı desti olduğunu söylemiş ise de ispat edemediği gibi muahharan göstermiş olduğu bir kıt'a şehâdetnamenin hususât-ı ticâriyede kabul olunamayacağı kendisine ledel-tefhim budndan başka bir gûna ispatı olmadığı beyanıyla Hasan Ağa'nın Hasan Efendi ile şerik olduğuna ve dükkânca olan malûmâtı hakkında defteri bulunmadığına ve kendisinden beher hafta beş on bin gurusu alıp verip nihâyet on üç bin kûsur gurusu borcu kalmadığına mebni tahlif olunmasını inbâ ve Hasan Ağa dahi yemini bil-kabul icrâ eylemiş olmasıyla merkûm Yovan'ın Hasan Ağa'dan nesne talebine salâhiyeti olmadığına karar verildiğini mübeyyindir.

Lâyihâ-i itiraziyede dahi mütemadiyen ticâret ahz ve î'tâsıyla meşgul olan merkûm Hasan Ağa'nın muâmele-i ahz ve î'tâsı deftersiz cereyan edemeyeceği umur-ı tabiiyyeden bulunduğu halde indel-istinâf inkâr sadedinde bulunarak defterini ibrâz etmemesi şerh-i kânun-ı ticaretin on altıncı maddesi ahkâmınca hilesinden nâşi olup bu hilenin zâhire ihrâcı dahi mücerred bâb-ı Zabtiyece icrâ-yı istintaka mütevakkıf olduğundan ya keyfiyetin bâb-ı Zabtiye'ye havalesi veyahut esnaf beyninde muteber ve ma'mûlünbih olan defterine itibâr olunması divân-ı istinâftan bâ müzekkere istid'â olunmuş ise de bunların hiçbirisi is'âf olunmaktan başka i'lâmda dahi müzekkere-i mezkûreden bahsolunmayıp da kendisinin yemin teklifine mecbur edilmesi mugâyir-i nizâm olduğu ve Hasan Ağa'nın kendisiyle muâmelesi mesbûk idüğünü ve defteri bulunacağı ve Hasan Efendi ile şirketi olduğunu muteber kesânın şehâdetnamesiyle ispat edebileceğinden hakkının iptal olunmaması için ya mezkûr şehâdetnameye (Bakiyyesi sonra)

İ'LÂN

Evvel ve âhir neşr ve i'lân olduğu veçhile Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye dairesinde teşkil olunan komisyona li'eclil imtihan mürâcaat edecek dâvâ vekillerinin celb ve davetlerinde ve komisyona kabullerinde suhulet olmak için evvel emirde isimlerinin ve ikâmetgahlarının zabt ve kaydı lazım geldiğinden şimdiye kadar imtihanları icrâ kılınanlardan mâada komisyona gelmeleri icap eden dâvâ vekillerinin havale cemiyeti zabıt kâtiplerinden Şevket Bey'e mürâcaatla ittihâz olunan deftere isim ve mahal-i ikâmetlerini kayıt ettirmeleri i'lân ve müddet-i meşrûte olan dört mâh zarfında imtihan usulüne mütmütâba'atın lüzumu tekrar ihtâr olunur.

Asvadur'un 23 Muharrem sene 290 tarihli ticâret i'lâmı mûcibince Mıgırdıç Kibaryan zimmetinde matlubu olan mebâliğin tesviyesi için medyûn-ı merkûmun uhdesinde olup fûruhtuna hükm olunan Üsküdar'da İcadiye Sokağında yirmi yedi numaralı hane ittisâlinde tahminen bin dört yüz zirâ'i arsa bundan mukaddem mezada verilerek altmış altı bin gurusu çıkmış ve şehir-i Şaban-ı şerifin on ikinci günü müzâyededesi kararı verilip

ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye tâlip olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâcaat eylemeleri i‘lân olunur.

2.23. Cerîde-i Mehâkim 23. Sayı Transkripsiyonu⁵⁶

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Recep</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Eylül Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
23	30	1290		10	1289	297

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü’ne mürâcaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretinin Mâbadı)

İtibar olunması veyahut keyfiyetin bâb-ı Zabtiye’ye havalesi iktizâ edeceği dermeyân olunmuştur.

Müddeî aleyh vekilinin lâyiha-i cevâbiyesinde dahi merkûm Yovan gerek derece-i evveli mahkemesinde ve gerek divân-ı istinâfta isbât-ı müddeâ edemeyip nihâyet el-emr-i teklifi veçhile tahlifi icrâ olunmuş olduğundan artık itiraz ve iddiâyâ hak ve salâhiyeti olamayıp divân-ı istinâf i‘lâmında tasdiki lazım geleceği gösterilmiştir. Tarafeyn daireye davet olundukta merkûm Yovan asâleten ve Hasan Ağa tarafından Covanni Afker bâ sened-i musaddak vekâleten gelerek her biri lâyihası mûndericâtını tekrar ve fakat merkûm Yovan Hasan Ağa’nın yalan yere yemin eylediği cihetle işbu temyizi berveçhile kabul edemeyeceğinden divân-ı istinâfın bu bâda olan i‘lâmın nakzıyla bâb-ı Zabtiye’ye havalesini tezkâr eyledi. Keyfiyet ledel-müzâkere mademki merkûm Yovan usul-i muhâkeme nizamnamesini otuz altıncı maddesi mûcibince isbât-ı müddeâ edemeyip hasmına yemin verdirerek iddiasından sâkıt olmuştur artık bu bâbda iddiâ ve itiraza salâhiyeti kalmadığı gibi hasmı Hasan Ağa’nın yalan yere yemin eylediği hakkında olan iddiâsı dahi kabule şâyân olamayacağından divân-ı istinâf i‘lâmı bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i‘lâm ve tebliğ harcı bulunan sekiz beyaz mecdiyyenin merkûm Yovan’a rucû etmek üzere Hasan Ağa’dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretidir)

Varakçı Hanı civârında mukim sarraf Serkez Taşçıyan ile Krilos Pavlo beyninde tekevvün eden münâzaaya dair divân-ı istinâftan 10 Ramazan sene 89 tarihiyle verilen

⁵⁶ CM., Nr. 23, H. 30 Recep 1290/M. 23 Eylül 1873.

i'lâm-ı temyizini müsted'î merkûm Serkez'in vekili Nezret Şahbazyan tarafından î'tâ olunan 2 Rebiyülevvel sene 90 tarihli [298] arzuhal ve lâyiha ve mezkûr i'lâm sûreti diğer tarafın lâyiha-i cevabiyesiyle birleştirilerek temyiz-i hukuk dairesinde kırâat ve mütâlâa olundu.

İla-ı mezkûr mündericâtından anlaşıldığı üzere tarafeynin birinci meclis-i ticarette icrâ kılınan muhâkemelerinde Krilos'un vekili Avram müvekkilini sarraf Serkez'den almış olduğu kırk üç bin guruşu hâvi bir kıt'a hazine-i hassa seginin muahharan kalb olduğu tebeyyün eylediğinden meblağ-ı mezbûrun istirdâdını dâvâ ve Serkez'in vekili Nezret dahi müvekkili işbu sergiyi Beşiktaşlı Rıza Bey'den alıp muahharan iskontosuyla Krilos'a sattığını ve o dahi usulü üzere üç gün Maliye hazine-i celilesine bırakarak sıhhatini haber aldıktan sonra kabul eylediğini ve bilâhare bazı muâmelâtına mukâbil hazine-i celileye terk eylemesi üzerine hazine-i hassa ile ba'del muhâbere kabul olunup muahharan iki hazine beyninde olan muhasebenin rü'yeti esnada serginin hazine-i hassaya gönderildiğini ve dokuz mâh sonra sahte olduğu tebeyyün ederek battal edilmiş olduğunu ve bu sûrette meblağ-ı mezbûrun müvekkilinden tahsili lazım gelmeyip ibtidâ satan Rıza Bey'den tahsili iktizâ edeceğini beyan ve inbâ eylemeleri üzerine keyfiyet Hazine-i Hassa Nezaret-i celilesiyle ba'del muhâbere icabı müzâkere olundukta nezaret-i müşarünileyhânın cevabında Krilos'un mezkûr sergiyi irâe eylediğine ve taht-ı tasdike alındığına dair bir gûna kayıt ve malûmât olmadığı ve mezkûr serginin Krilos'un vekilinin iddiâsı veçhile mesrûk ve sahte olduğu gösterilmiş ve Serkez'in vekili ifâdat-ı meşrûhesini ispata muktedir olamamış olduğuna ve bu misillü sergilerin fûruhtunda sıhhatini fûruht eden zât herhalde zâmin ve aski takdirinde mesul tutulacaüna binâen mezkûr serginin bedeli olan kırk üç bin kûsur guruşun ma fâiz Serkez'den tahsiline karar verilmiştir.

İşbu i'lâm hükmüne Serkez'in vekili Nezret tarafından itiraz ile istinâf-ı dâvâ olunması üzerine tarafeyn divân-ı istinâfa celb olundukta merkûm Nezret müvekkili Serkez'in derece-i evveli mahkemesinde mahkûm tutulması nizâma müstenid olmadığını ve mezkûr sergiyi Rıza Bey'den hîn-i iştirâsında ahz edip Krilos'a verdiği mukâvele senedi zuhuruna yazdığı şerhe ciro nazarıyla bakılması kânun-ı ticaretin yetmiş ve yetmiş ikinci maddeleri ahkâmına muhâlif düşeceğini ve zahr-ı senedde müvekkilinin adamı Ekserciyan'ın şerhi var ise de müvekkili Ekserciyan'ın şerhi vaktiyle kabul etmeyip diğer şerh verdiğiinden bu şerh meydanda durdukça Ekserciyan'ın şerhinin medâr-ı hükm olamayacağını ve sergi bedeline fâiz zammı dahi icap etmeyeceğini iddiâ ve Krilos'un vekili dahi merkûm Serkez sened-i zahrına verdiği şerhte tarafından Ekserciyan sattı demesi Ekserciyan'ın vekâleten sattığını ve tayin eylediği şartı kabul eylediğini ve şerhte Ekserciyan'ın sözünü kabul eylediğine dair bir söz söylemediğinden Serkez'in mesul tutulamayacağını ve senedde fâiz münderiç olduğundan havale tarihinden itibaren fâiz işletilmesi lazım geleceğini inbâ eylemeleri üzerine keyfiyet ledel-tezekkür bu makûle emre muharrer senedât hakkında planço muamelesinin cereyanı zeyl kânun-ı ticaretin doksanıncı maddesi mûcibince mûcâz olduğu ve kânun-ı ticaretin doksan dördüncü ve doksan beşinci maddeleri

ahkâmınca ciroda tarih gösterilmemiş olmasına mebni havale nizamsız vukû bulmuş idüğünden Krilos akçasını Serkez'den alabileceği hususlarından kat'-ı nazar bu bâbda iddiâ-i ciro mücibince cerantanın kefil ve zâmin olduğu hakkında [299] olmayıp sergiden dolayı bir sezilti zuhurunda bedelini tazmin edeceği hakkında Rıza Bey'in vukû bulmuş olan taahhüdünü Serkez bil-kabul taahhüd-i mezkûr mücibince sattığı hakkında olduğu ve merkûm Serkez'in verdiği şerhte mezkûr sergiyi tarafından Ekserciyan sattı demesi Ekserciyan'ın ol bâbda kefâleten sattığını ve yazdığı şerhi kabul eylediğini tazmin eder ibâratından ve binâenaleyh senedin derûnunda ve zahrında muharrer mukâvele veçhile sezildisi zuhur etmiş olmasına mebni aldığı akçanın reddi lazım geleceği ve vazihâtan bulunduğu ve Serkez'in derununda olan taahhüdü kabul eylemiş olduğu senedde fâiz münderiç bulunduğundan kendisinin sened tarihinden itibâren fâiz iddiâ edeceği gibi şerh verdiği tarihten itibâren güzeşte î'tâsına dahi mecbur olacağı tabii idüğü cihetlerle Serkez'in vekilinin iddiâları bî esas olduğu misillü merkûm Krilos sergiden dolayı bir sezildi çıktığı halde akçasını fâiziyle beraber Serkez'in reddedeceğini müteahhid bulunduğu hakkındaki dâvâsını usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesi icabınca ispat eylediğinden birinci mecliste merkûm Serkez'e usul-i muhâkemeye muhâlif olarak müddeî sıfatı verilmiş ve fâizin şerh tarihinden yürütülmesi Serkez'in sergiyi şerhinde iskonto ile sattığı musarrîh olmasına nazaran ana bedel ne kadar akça almış ise onun ma fâiz tahsiline hükm olunması ve mukâvele senedinin i'lâma derç olunması iktizâ eder iken buralarına dikkat olunmamış olduğundan birinci meclis i'lâmının ıslahıyla merkûm Serkez'in iskontonun sonra kaç gurusu almış ise aldığı tarihten itibâren ma fâiz kendisinden tahsiline ve fakat kaç gurusu ve ne tarihte ahz eylediği bilinemediğinden tarafeynin defterlerinin celbine kararr verilerek keyfiyet kendilerine tenbih olunması üzerine Krilos defterini getirmiş ise de Nezret Şahbazyan getirmeyerek tenbihin hilâfında bulunması iskontonun fark ve tefâvütü hakkında olan ifadesini çürüttüğü gibi Krilos'un defterinin kaydı yolunda ve muntazam bir halde görünmüş ve Nezret Şahbazyan'ın ifadesiyle beyninde olan fark dahi cüzi bulunmuş olmakla Krilos'un defteri mücibince serginin bedeli olan yirmi yedi bin dört yüz yirmi iki buçuk gurusunun üzerine altı bin dokuz yüz yirmi sekiz gurusu fâiz zam ve liraya tebdil olunarak hâsıl olan üç yüz kırk üç buçuk Osmanlı lirasının Serkez'den tahsiline karar verilmiştir.

Vekil-i merkûm Nezret'in lâyihasında muharrer birinci ve dördüncü itirazları hazinenin muâmelatına müteallik şeyler olup müddeî aleyhe ait ciheti olmadığından burada dercinden sarf-ı nazar olundu diğer üç bend itirazlarının hülâsası dahi divân-ı istinâf iskonto cihetini ıslah ederek iskontoğu Krilos'un ifadesi ve defteri mücibince tenzil etmiş ve serginin bedelini hükm eylemiş ve fâizin dahi işletilmesine karar vermiş ise de iskontonun ol vaktin piyaçasına tevfikân hükm olunması lazım geleceği ve serginin mislinin verilmesi kâbil olduğu halde bedelinin hükm edilmesi hangi nizama müstenid olduğu ve Ekserciyan'ın şerhinde metin seneddeki fâiz mukâvelesi tasdik kılınmış olduğu halde kendisi Ekserciyan'ın şerhinin zirini imza etmeyip ve bunu kabul eyleyip ayrıca şerh vererek mesuliyeti tahdîd eylediğinden olsa olsa yalnız Re'sülmal'dan [300] mesûl olabilip güzeşteden mesûl olamayacağı hususlarından ibârettir.

Lâyiha-i cevâbiyede vekil Nezret'in itirâzat-ı vâkıası birinci mecliste ve divân-ı istinâfta dermeyân olunmuş ve icap eden cevapları î'tâ kılınmış olan sözlerinin tekrarından ibâret bulunduğundan divân-ı istinâf î'lâmının tasdiki istid'â olunmuştur.

Tarafen daireye istenildikte Nezret Şahbazyan ile Buzer oğlu Yorgaki gelerek merkûm Nezret Serkez Taşçıyan tarafından vekil olduğuna ve Yorgaki dahi Krilos Pavlo cânibinden vekil ve âhrei tevkile mezun bulunduğuna dair hâmil oldukları musaddak vekâletnameleri î'tâ etmeleri ve merkûm Yorgaki Artin'i şifahen muhâkeemeye tevkil eylemesi üzerine î'lâm ve lâyhalar ba'del kırâe sûret-i iddiâ ve ifadeleri suâl olunduktan iki taraf dahi lâyihaları meâllerini tekrar eylediler.

Keyfiyet ledel-müzâkere vekil-i merkûm Nezret'in hülâsa-i itirâzatı iskontonun ol vaktin piyaçasına tevfiik olunmadığı ve serginin mislinin hükm edilmediğive müvekkili Re'sülmal'dan başka fâizden dahi mesûl tutulduğu hususlarından ibaret bulunmuş ise de î'lâmın tafsilâtından müstebân olduğu üzere iskonto maddesi hakkında tarafeynin defterleri istenildiği halde Krilos'un vekili defterini getirip Serkez'in vekili Nezret sergiyi yüzde otuz altı iskontosuyla sattığı müvekkilinin hatrında divân-ı istinâfça her ne denilir ise kabul edeceğini evvel ve âhir söylemiş ve Krilos'un defterinde serginin yüzde otuz beş iskonto ile alındığı mukayyed idüğü ve kayd-ı mezkûr yolunda ve muntazam bulunduğu ve bununla ifadesi beyinde olan fark dahi cüzi idüğü cihetle Krilos'un defteri mûcibince iskonto maddesine hükm olunmuş ve vekil Nezret bu bâbda bir gûna itirazda bulunduktan başka divân-ı istinâfça her ne denilir ise kabul edeceğini beyan etmiş olmasına nazaran şimdi ol vaktin piyaçasına tevfiik olunmadığı meydana konması iltifâta şâyân olamaz diğer iki itiraza gelince merkûm Rıza Bey sergiyi ileride Hazine-i Hassa'dan veya sâir taraftan bir sezildi zuhur edere ise aldığı meblağı ma fâiz reddetmek mukavelesiyle sarraf Serkez'e satmış ve Serkez'in adamı Ekserciyan dahi mezkûr sergiyi Krilos'a sattığına dair verdiği şerhte metn-i seneddeki mukâvele kâmilten taraflarına râci olduğunu beyan etmiş ve Serkez dahi şerh-i mezkûrun zirinde tarafından Ekserciyan'ın sattığını gösterip ileride bir sezildi çıkar ise bedelini vermeyeceği ve mislini î'tâ edeceği ve güzeşteden mesûl olmayacağı gibi metn-i seneddeki mukâveleyi fesh edecek bir şart vaz' ve ilâve eylememiş olmasına nazaran seneddeki mukavelenin hükmü Serkez hakkında dahi bâki olup divân-ı istinâfın serginin bedelini ma fâiz hükm etmesi mukâvele-i meşrûheye muvâfık bulunduğundan mezkûr iki itiraz dahi bî esastır binâenaleyh merkûm Nezret'in itirâzat-ı mezkûresinde î'lâmın nakzını mûcib bir sebep görülemediğinden mezkûr î'lâm bil-tasdik hükmünün icrâsına ve î'lâm ve tebliğ harcı olan üç lira ve kırk üç buçuk gurus ile üç beyaz mecdiyyenin Serkez'e ait olmak üzere Krilos'tan alınmasına karar verilerek keyfiyet tarafeyne tefhim kılındı.

[301] (Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Beşiktaş sâkinlerinden Kazgancioğlu Bağdasar ile Lanka'da mûkim Hacı Mardiros beyinde tekevvün eden münâzaaya dair mahkeme-i istinâfiyeden 23 Zilhicce sene 89 tarihiyle verilen i'lâma itirazı hâvi merkûm Bağdasar tarafından î'tâ olunan arzuhal ve lâyiha ile mezkûr i'lâm sûreti diğer tarafın cevap lâyihasıyla birleştirilerek temyiz-i hukuk dairesinde kırâat ve mütâlâa olundu.

Tarafeynin Dersaâdet merkez bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinde icrâ kılınan muhâkemelerinde Hacı Mardiros Bağdasar zimmetinde doksan bir gün vadeli ve Patrikhane'den musaddak bir kît'a sened mûcibince alacağı olan yirmi bir bin iki yüz guruşun tahsilini dâvâ ve Bağdasar'ın vekil Aleksandr mezkûr sened nâtık olduğu üzere müvekkili Bağdasar'ın ol miktar akça ahz ve istikrâz eylediğini katiyyen ikrâr ve ikrârını muhtevi mezkûr senedi Mardiros'a verdiğini itiraf edip fakat bu husus hakkında müvekkili ile Mardiros beyinde cereyan eden muâmelatı nâtık Ermenice evrak olduğunu beyan ve inbâ eylemeleri üzerine verilen mehl zarfında Bağdasar'ın vekili evrak-ı mezkûreyi getiremeyerek zâyî ettiğini ve müvekkili bu akçayı almaksızın hane maddesine dair bazı mukâvelâtın icrâsından sonra deyni olmak üzere mezkûr senedi vermiş idüğünü dermeyân ile bu bâbda dahi merkûmun tahlifini talep eylemiş ise de böyle kâidesi üzere yazılmış senedi ikrârıyla hâvi olduğu inkâr eylemesi mûteber olamayış bu sûrette yemin teklifine salâhiyeti görülemediğinden meblağ-ı mezbûrun fâiz bil-zam cem'an yirmi bir bin beş yüz on sekiz guruşun Bağdasar'dan tahsilline karar verilmiştir.

Merkûm Bağdasar'ın işbu i'lâma itiraz ile istinâf-ı dâvâ eylemesi üzerine tarafeyn mahkeme-i istinâfiyeye celb ile ba'del muhâkeme mezkûr senedde merkûm Bağdasar Mardiros'tan yirmi bir bin iki yüz guruş istikrâz ve ahz eylediğini beyan etmiş ve muahharan gerek derece-i evveli mahkemesinde ve gerek mahkeme-i istinâfiyede dahi sened meâlîni ve zirindeki mühür ve imza müvekkilinin olduğunu vekili tasdik ve itiraf eylemiş iken mücerred vukûu serd ve beyan olunan bir mukavelenin adem-i icrâsından dolayı mezkûr senedin hükmü olmamak lazım geleceğini ve mukâvele-i mezkûreyi ispat eder evrakın zâyî olduğunu ispat ile merkûm Mardiros'a yemin teklif eylemeye vekil-i merkûmun salâhiyeti görülememiş olduğundan birinci hukuk dairesi i'lâmı tasdik kılınmıştır.

Bağdasar'ın itiraz lâyihasının hüâsa-i meâlî işin sûret-i cereyanından bahisle mezkûr senedi bedelini almaksızın vermiş olmasıyla bundan dolayı Mardiros'a yemin teklif eylemiş olduğu ve ispattan âciz olan tarafın hasmına yemin teklifine kânunen salâhiyeti derkâr bulunduğu halde işbu yemin hakkından mahrum edilmesi mugâyir-i nizam olduğundan mezkûr i'lâmın nakzı istid'âsından ibârettir.

Lâyiha-i cevabiyede dahi merkûm Bağdasar saned-i mezkûru mukâvele senedi tarzına koyup hükümsüz nazarıyla bakmakta ise de bu sened beynel-tüccar mûteber olan kambiya nev'inden idüğü ve yemin teklifine salâhiyet olmadığı beyanıyla mahkeme-i istinâfiye i'lâmının tasdiki istid'â kılınmıştır muahharan merkûm Mardiros tarafından

verilen arzuhalde temyiz-i müsted'î güzerân eylediğinden Bağdasar'ın istid'âsının reddi talep [302] olunmuştur tarafeyn daireye istenildikte Bağdasar tarafından Meryem Kul Mardiros cânibinden Tapalıoğlu Asadur musaddak senedlerle vekâleten gelmeleriyle mahkeme-i istinâfiye i'lâmı ve itiraz ve cevap lâyihaları muvâcehelerinde kırâat olunduktan sonra evvel emirde müddeî aleyh vekili Asadur'un lâyiha-i cevâbiyesinde müddet-i temyizinin güzerân ettiğine ve ireâ olunan kefilin adem-i iktidârına dair münderiç olan itirâzâtın tetkikine ledel-ibtidâr mahkeme-i istinâfiye i'lâmının tebliği tarihi olan 24 Zilhicce sene 89'dan yüz on yedi gün sonra yani 13 Rebiyülahir sene 90 tarihinde şerâit-i temyiziyenin icrâ kılındığı anlaşıldığından burası vekil Asadur'a tefhim kılındıkta bu bâbda itirazdan sarf-ı nazarla işin temyizlen rü'yet olunmasını ifade eylemesiyle tarafeyn isticvâb olunduktan lâyihaları meâllerini tekrar ile beraber vekil Meryem Kul müvekkili Bağdasar merkûm Tapalıoğlu Asadur'un zatına bil-i'lâm-ı şer'î deynş olan on altı bin küsur gurus Asadur talep etmemek şartı ve şerâit-i sâire ile mezbûr yirmi bir bin küsur guruşa Hacı Mardiros'a medyûn olmuş ise de muahharan merkûm Asadur mezbûr on altı bin küsur gurus alacağını müvekkili Bağdasar'dan icrâ cemiyeti marifetiyle tahsil ettirdiği misillü diğer şerâit dahi icrâ olunmadığından mezkûr yirmi bir bin küsur gurusluk senedin hükmü kalmadığını ve derece-i evveli mahkemesinde parayı aldığını ikrâr etmeyio seneddeki mührü ikrâr eylediğini dermeyân ve merkûm Asadur dahi mezkûr on altı bin küsur gurus baıkaca kendisinin matlubu olupbuna teallik olmadığını ve yirmi bir bin küsur gurusu Bağdasar müvekkili Mardiros'tan almış idüğünü ityân ettiler.

Bağdasar'ın iddiâ eylemkete olduğu mukavelenin neden ibâret olduğuna dair evvelki vekilinin mahkeme-i istinâfiyede vukû bulduğu i'lâmda münderiç olan ve vekil lâhıkın dairede vukû bulan ifadeleri beyânında bazı mürettebe mübâyenet görüldüğünden tarafeyn bittekrar celb ile vekil-i lâhık Maryem Kul bu bâbda isticvâb olunduktan hakikat hâl ifadesi veçhile olduğunu beyan ile beraber sıdk-ı müddeâsı hakkında bazı evrak irâe eylemiş ve Mardiros'un vekili Asadur dahi merkûm Bağdasar'ın müvekkili Mardiros'a ve kendş zatiyla vukû bulmuş olan muâmelatını karışık bir halde söylemiş olması üzerine merkûm Mardiros bizzat celb olunduktan senedde muharrer olan yirmi bir bin küsur gurusu nakden Bağdasar'a verdiğini ve lazım gelir ise yemin dahi edeceğini beyan ve vekil Meryem Kul Mardiros parayı müvekkiline verdiğine yemin eylediği halde bir şey demeye hakkı kalmayacağını ityân eylediler.

İcabı ledel-müzâkere mahkeme-i istinâfiye i'lâmında deyn senedinde Bağdasar Mardiros'tan yirmi bir bin küsur gurus istikrâz ve ahz ettiğini ve vadesi hitâmında parayı veremez ise buna mukâbil hanesinin katiyyen ferağına borçlu olduğunu beyan etmiş ve muahharan gerek birinci hukuk dairesinde ve gerek mahkeme-i istinâfiyede cereyan eden muhâkemelerinde dahi sened-i mezkûr meâlini ve zirindeki mühür ve imza müvekkilinin olduğunu Bağdasar'ın vekili tasdik ve itiraf eylemiş iken mücerred Mardiros'un vekili Asadur ile merkûm Bağdasar beyninde vukûunu serd ve beyan eylediği mukavelenin adem-i icrâsından dolayı mezkûr senedin hükmü olmamak lazım geleceğini iddia ve bunu ispar eder müvekkili yedindeki evrakın zâyî olduğunu inbâ ile Mardiros'a yemin teklifine

salâhiyeti [303] görülemeyişinden birinci hukuk dairesi i'âmının tasdik olunduğu gösterilmiş ve birinci hukuk dairesi i'âmının bâlâsında Bağdasar'ın vekili sened-i mezkûrun nâtık olduğu üzere müvekkilinn ol miktar akça ahz ve istikrâz eylediğini ikrâr ettiği ibâresi muharrer bulunmuş ise de bu ibâreyi müteâkib yine Bağdasar'ın vekilinin bu husus hakkında Bağdasar ile Mardiros beyninde cereyan eden muâmelatı nâtık evrak olduğunu bil-beyan tercümesi için mehl isteyip muahharan tarafeyn daireye geldiklerinde vekil-i merkûmun evrakı bulamadığını ve müvekkili bu akçayı almaksızın bazı mukâvelatın icrâsından sonra deyni olmak üzere senedi verdiğini dermeyân ile bu bâbda Mardiros'un tahlifini talep eylediği ibâresi dahi münderiç olmasına ve yine mezkûr i'âmın hükm mahallinde Bağdasar'ın vekilinin böyle kâide üzerine yazılmış senedi ikrârıyla hâvi olduğu deyni inkâr eylemesi mütebere olamayacağı gösterilmesine nazaran Bağdasar'ın vekilinin derece-i evvelide vukû bulmuş olan ikrârı seneddeki mühür ve imza ile hane maddesi için olup parayı kabz ettiği hakkında olmadığı melhûz bulunduğu misillü mezkûr i'âmında böyle kâidesi üzere yazılmış senedi ikrârıyla hâvi olduğu deynin inkâr edilmesi müteber olamayacağı fıkrasına istinaden Bağdasar'ın yemin teklifine salâhiyeti olmadığına hükm olunarak merkûm Bağdasar senedi verdiği halde parayı almamsı ihtilamden ba'id olmayıp bunu yani parayı almadığı hakkındaki dâvâsını ispat edemeyince parayı verdiğine dair Mardiros'a yemin teklif etmesi usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesi hükmüne muvâfık iken bervech-i muharrer yemin teklifine salâhiyeti olmadığına karar verilmesi madde-i mezkûre hükmüne gayr-ı muvâfık olduğu halde karar-ı mezkûrun mahkeme-i istinâfiyeden ıslâh olunmayıp tasdik olunması ve Bağdasar'ın mahkeme-i istinâfiyeye verip meâli i'âmında ikâye olunan lâyihasında ve hîn-i muhâkemede vekilinin zabt ve i'lâma derç edilen ifâdesindeki mühür ve imzasını ikrâr eylemiş ise de parayı aldığını ikrâr ettiğine dair bir sarâhat olmayıp bilakis parayı almadığı iddiâsında masr bulunmuş iken Bağdasar'ın vekilinin seneddeki mühür ve imzasını ikrâr eylemesi yerime sened meâlini tasdik ve itiraf etti denilmesi ikrâr-ı mezkûruna mübâyin ve usul-i muhâkemeye muhâlif olduğundan mahkeme-i istinâfiye i'âmı nakz olundu binâenaleyh i'âm-ı mezkûrun keyfiyet-i menkûziyeti kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra hükm-i mezkûrun ıslâhı zımında keyfiyetin yine mahkeme-i istinâfiyeye havalesine ve i'âm ve tabliğ harcı olan iki yüz on iki gurus ile üç beyaz mecidiyenin Mardiros'a ait olmak üzere Bağdasar'dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne dahi tefhim kılındı.

(19 Safer Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir)

Yanko ve Niyali'nin meyhaneci Kısta ile beynlerinde olan dâvâyâ dair ebniye meclisinden verilen i'âmın temyizni müsted'î î'tâ eylediği arzuhal evrak-ı sâiresiyle beraber 2 Rebiyülevvel sene 89 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmuş ve tarafeyn li'eclil muhâkeme dâvet olunmuş ise de yalnız müddeî Yanko daireye geldiği ve müddeî aleyh Kısta temyiz-i istid'âsından gösterilen mahal-i ikâmetinde bulunamadığı

cihetle merkûmun mahal-i ikâmeti neresi ise bil-tahkik beyan eylemesi Yanko'ya tenbih olunmuş ve merkûm muahharan daireye gelerek Kıstî'nin ikâmetgahı olmak üzere **[304]** bir iki mahal beyan etmiş ise de müddeî aleyh merkûm beyan olunan mahallerde dahi bulunamamış ve bunun üzerine müddeî Yanko daireye celb ile müddeî aleyhin ikâmetgahını tayin etmesi tekrar kendisine tenbih olundukta müddeî aleyhin nerede olduğunu bilemediğini söylemiş olduğuna ve şu halde merkûm Yanko hasmının ikâmetgahını tayin edemeyip Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin yirmi ikinci ve usul-i muhâkeme nizamnamesinin ikinci maddelerinde ise müddeî ve müddeâ aleyhten her birinin ikâmetgahı beyan olunması şartı ve şerâit-i sâire-i lâzıme-yi câmi' olmayan istid'âların reddi musarrih bulunduğuna mebni merkûm Yanko'nun temyiz istid'âsının reddi lazım gelmekle merkûm Yanko her ne zaman mürâcaatla nizâmi veçhile müddeî aleyhin ikâmetgahını tayin ederek temyiz istid'âsını tecdid eyler ise ol vakit daireye î'tâ olunmak üzere şimdilik battalda hıfzı zımnında evrakın havale cemiyetine iâdesi lüzumu tezekkür kılındı.

(16 Recep Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Tebaa-i Devlet-i Aliyye'den Goloslu Yorgi ve Kostanti Kostaki ile Dimitri Tanaşaki beyinde olan münâzaaya dair Yanya vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vârid olan tahrirat ile melfûfâtı 20 Recep sene 88 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu.

Tahrirat-ı mezbûre 21 Cemaziyelevvel sene 88 tarihiyle müverrah olup mefâdı merkûmân Yorgi Kostanti'nin Dimitri ile beynlerinde tekevvün eden dâvâ hakkında Golos ticaret mahkemesinden verilen hükme kâni olmayıp keyfiyetin temyizden rü'yeti zımnında vermiş oldukları kefâlet senediyle evrak-ı müteferriâsının leffen gönderildiği beyandan ve evrak-ı melfûfa dahi Golos ticaret mahkemesinin 17 Safer sene 88 ve 28 Nisan sene 87 tarihli bir kıt'a i'lâmı ve 5 Temmuz sene 87 tarihinde kaydından çıkarılmış musaddak bir kıt'a zabt-ı mazbata varakasıyla 5 Temmuz sene 871 ve O. K. Kartalis imzalı Rumıyyûl ibâre iki kıt'a lâyiha-i itiraziyeden ibarettir.

İ'lâm-ı mezkûr mündericâtı Yorgi ve Kostanti Kartali'nin Dirane karyeli Tanaşaki zimmetinde muhasebeden folatı matlûbları olan yüz adet sim mecdiyenin ma mesârif tahsilini bâ arzuhal istid'â ve müddeî aleyh tarafından tevkil olunan Todorî Layoş dahi merkûmânın müvekkilleriyle bir gûna muhâsebeleri olmadığını ifade ve inbâ etmeleri üzerine keyfiyet müddeî merkûmândan istifsâr olundukta müddeî aleyh Dimitri'nin İzmir'de bulunduğu esnada tahsil olunmak üzere yüz on üç liralık iki adet poliçe gönderip merkûm dahi meblağ-ı mezbûru bil-tahsil kendilerine göndermiş olduğu tahriratta beş yüz yetmiş iki adet sim mecdiyenin gönderdiğini yazmış ise de emânet derununda dört yüz yetmiş iki adet mecdiye çıkmış olmadığında noksanı olan yüz adet sim mecdiyenin tahsili istid'âsında olduklarını beyan ve vekil-i merkûm dahi cevabında müvekkili beş

yüz yetmiş iki adet sim mecdiyeyi tamamıyla tobraya vaz' ederek ve üzeri mühürlü olarak 6 Mart sene 872 tarihinde Hîdivye-i Mısriye postasına teslim etmiş olduğunu ve yedinde bulunan poliçe dikartosundan dahi keyfiyetin anlaşılacağını dermeyân etmiş olduklarında icabı ledel-tezekkür [305] tarafeynin ifadelerine nazaran müddeî merkûmân tarafından tahsil olunmak üzere gönderilmiş olan poliçe bedellerine mahsûben beş yüz yetmiş iki adet sim mecdiyeyi bil-tahsil tamamıyla vaz'-ı tobra edip mahtûman ve posta-i Hîdivyeye teslimân bilâ noksan gönderdiğine dair müddeî merkûm Dimitri'nin tahlifi lazım geldiği kendisine ledel-tefhim ber minvâl-i muharrer beş yüz yetmiş iki adet sim mecdiyeyi kâmilten gönderdiğine dair ticaret nizamnamesinin otuz altıncı maddesi mûcibince âyinleri üzerine tahlif kılınmış olmakla şu halde merkûm Dimitri'den bir şey lazım gelmemiş olduğuna karar verildiğini mutazammındır.

Lâyiha-i itiraziyeler dahi tercüme ettirildikte fezleke-i mu'dâları üç kaziyeden ibaret görünmüştür bunun birincisi lâyihalarına merbût mahkeme-i mezbûrenin zabıt varakasından istidlâl olunacağı veçhile İzmir'den kendilerine irsâl olunan emânetin dört yüz yetmiş iki sim mecdiyeden ibaret olup beş yüz yetmiş iki mecdiye olmadığına hasımları Dimitri kendilerine yemin teklif ederek kendileri dahi kabul etmiş olduğu halde mahkeme bilakis merkûm Dimitri'yi tahlif eylemiş olduğu ve ikincisi bir emâneti ahz eden adam dikkat ile ta'dâd etmesi emr-i tabi olarak kendileri dahi bu vazifeyi icrâ ettikten fazla mezkûr akçanın mevzû' olduğu tobra dahi bazı tüccar tarafından muâyene olunarak dört yüz yetmiş iki sim mecdiyeden ziyâde isti'âb etmeyeceğinin dahi haber verildiği ve üçüncüsü kânunname-i ticaretin beşinci ve altıncı maddeleri ahkâmına tevfiân kendilerinin nizami dairesinde tutulmuş defterleri olduğundan mezkûr nizamnamenin sekizinci maddesi mûcibince mahkeme-i mezkûr defterleri berhân ve delil makâmında kabul edip kendilerine yemin teklif etmesini vazifesinden edâ etmek iktizâ edeceği maddeleridir.

Lâyihada mebhus-ı anha olan zabıt varakası sûretinde dahi Yorgi ve Kostanti Kostaki'nin li'eclil tahsil İzmir cânibinde bulunan Dimitri Tanaşaki'ye irsâl eyledikleri iki kıt'a poliçe bedeli olan beş yüz yetmiş iki sim mecdiyeden yüz mecdiye noksan zuhur eylediğinden istihsâlini vekilleri Zehariye Yovandi matlûbe ve müddeî aleyh vekili Tanaşaki Todori Layoş cevabında meblağ-ı mezkûru 5 Mart sene 1871 tarihinde sarraftan alıp ertesi gün kanaviçe tobra derununda tamamıyla beş yüz yetmiş iki sim mecdiye vaz' edip temhirli olark Hîdivye-i Mısriye postasına teslim etmiş olduğundan bahisle meblağ-ı mezbûr mezkûr tobra derununda olup olmadığını erbâb-ı vukûf marifetiyle dahi muâyene olunması ve beş yüz yetmiş iki sim mecdiyeyi müddeî merkûmlar vaktiyle ta'dâd edip dört yüz yetmiş iki sim mecdiye zuhur eylediğine dair hilesiz olarak tahlif olunmalarını ifade ve müddeî vekili cevabında mezkûr kanaviçe muayenesine dair erbâ-ı malûmâtın muâyesesini müddeî aleyh her ne kadar ifade etmiş ise de bir semerde anlaşılacağını hikâye etmesi üzerine keyfiyet ledel-tezekkür nizamname-i ticaretin otuz altıncı maddesi mûcibince müddeî aleyh Tanaşaki'nin tahlif olunmasına bil-ittifak karar verildi diye mürakkimdir.

Tafsilât-ı mesrûde üzerinde keyfiyet ledel-müzâkere müddeî Yorgi ve Kostanti'nin bedelleri tahsil olunmak üzere İzmir'de bulunan müddeî aleyh Dimitri'ye göndermiş oldukları poliçeler bedellerine mahsûben müddeî aleyh Dimitri'nin tahsil edip tobraya mevzû' ve üzeri mahtûm olarak postane-i Hîdivye ile göndermiş olduğu beş yüz yetmiş iki adet sim [306] mecidiyeyi bilâ noksan gönderdiğine mütedair tahlifi iktizâ edeceği kendisine bil-tefhim usul-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin otuz altıncı maddesi mucibinde ve âyinleri üzerine merkûmun tahlifi icrâ kılınmakla şu halde merkûm Dimitri'den bir şey lazım gelmemiş olduğuna karar verildiği mefâd-ı i'lâmdan anlaşılmış ve müddeî merkûmânın lâyhalarında esbâb-ı nakziyeden olmak üzere serd ve beyan eyledikleri itirâzat-ı emânetin dört yüz yetmiş iki sim mecidiyeden ibaret olup beş yüz yetmiş iki sim mecidiye olmadığına hasımları Dimitri'nin kendilerine teklif eylediği yemini kabul eylemiş oldukları halde mahkemenin yemini merkûm Dimitri'ye icrâ ettirmesi ve tobrayı kendileri tüccârana irâe ettiklerinde dört yüz yetmiş iki sim mecidiyeden ziyâde olmayacağını haber vermeleri ve nizamında tutulmuş kendi defterinin delil ve berhân makâmında kabul olunması kaziyeleri görünmüş ise de usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesinde herkes dâvâsını ispata mecbur olup edemediği halde iddiasından sâkıt olur ve fakat tehlif faslında beyan ve tasrih olunacağı veçhile ispattan âciz olan tarafın diğer tarafa yemin ettirmeye hakkı olacaktır diye musarrih olmasına nazaran merkûm Dimitri'ye icrâ ettirilen yemin-i müddeâdan merkûmân isbât-ı müddeâdan âciz olarak talepleriyle taraflarından teklif olunduğuna veyahut mahkeme tarafından teklif olunmuş olduğu takdirde bunun ille ve esbabına mütedair mezkûr i'lâmda bir gûna bahs ve sarâhat olmadığı gibi müddeî yân-ı merkûmânın itirazlarına atıf-ı kelâm evvelince müddeî aleyh merkûm Dimitri'nin ol vakit vekili bulunan Todorî Layoş'u sâlifülzıkr kanaviçeli tobranın erbâb-ı vukûfuna muâyene ettirilmesini ve mezkûr beş yüz yetmiş iki sim mecidiyeyi müddeî yân-ı merkûmân dikkatle ta'dâd edip dört yüz yetmiş iki sim mecidiye zuhur eylediğine dair hilesiz tahlif olunmalarını ifade etmiş ve müddeî yân-ı merkûmânın vekilleri Zehariye Yovandi yobranın erbâb-ı vukûfa irâesinde bir semere olmadığını cevâben söylemiş olduğu mezkûr zabıt varakası sûretinde münderiç olup i'lâmda ise ne bunlardan ve ne de cereyan-ı muhakemenin bir mantık zabıtnâme tarafeynin vekilleriyle vâki olduğundan bahis ve işaret olmadığı cihetle zabıtnâmenin şu ciheti ile i'lâm-ı mezkûr beyninde mübâyenet olup şu halde i'lâmın dahi nizamına gayr-ı muvâfık sûrette yapıldığı anlaşılmış olmasıyla nakz olundu binâenaleyh Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilisinin altmış dokuzuncu maddesi ahkâmınca i'lâm-ı mezkûrun keyfiyet menkûziyeti kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra husus-ı mezkûrun bidâyeten Golos mahkeme-i ticaretinde tetkikât-ı kâfiye ifâsıyla rû'yet olunarak yeniden hükm ve i'lâma rabt olunması ve verilecek karara ahd-i tarafeynden itiraz vukû bulur ise ol vakit li'eclil temyiz Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye mürâcaat olunması ve keyfiyetin tarafeyne tebliğ ve tefhimi hususlarının Yanya vilayet-i celilesine iş'âr buyrulmaina ve harç-ı tebliğ ve i'lâm olan sekiz adet beyaz mecidiyenin Dimitri'ye ait olmak üzere Yorgi ve Kostanti'den alınmasına karar verildi.

(Fi 25 Muharrem Sene 89 ve Fi 23 Mart Sene 88 Tarihinde Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'lâmın Sûretidir)

Tebaa-i Devlet-i Aliyye'den Lazarakı zevcesi Maniyo Hatun'un yine tebaa-i Devlet-i Aliyye'den Hacı İstavri ile Hasköy'de kâin münâsefeten mutasarrıf oldukları bir bâb bakkal dükkânı nevbet-i tasarrufundan dolayı [307] beynlerinde tehdâd eden münâzaya dair ebniye meclisinden î'tâ kılınan i'lâm hükmünü kabul edemeyeceğinden istinâf-ı dâvâyı müsted'î Lazarakı tarafından verilip 4 Recep sene 88 tarihinde havale olunan arzuhal ile tarafeynin itiraz ve cevap lâyiha-ları ve mezkûr i'lâm evrak-ı müteferriâsıyla beraber istinâf mahkemesinde kırâat ve mütâlâa olundu.

Mezkûr ebniye meclisi i'lâmı 14 Cemaziyevvel sene 88 ve fi 24 Temmuz sene 87 tarihiyle müverrah olarak fezleke-i medlûlû merkûm Maniyo Hatun'un zevci ve vekili merkûm Lazarakı'nın vermiş olduğu arzuhalde nisf hissesine mutasarrıfe olduğu dükkân-ı mezkûrda müştereği bulunan merkûm Hacı İstavri ile münâvebeten ikişer sene ikâmetleri usul-i mesbûkeden ise de ba'demâ bu sûrete râzı olamayacağından beher mâh kirası verilmek üzere dükkân-ı mezkûrun tarafeynden birine icâr olunması istid'â edilmesi üzerine tarafeyn celb ve isticvâb olundukta vekil-i merkûm iddiâ-yı meşrûhunu tekrar ve müddeî aleyh İstavri dahi seksen yedi senesi Martı ibtidâsından itibâren dükkân-ı mezkûrun iki senelik hak-ı ikâmeti kendisine râci olduğunu tezkâr etmekle keyfiyet lonca heyetinden ledel-istifsâr vürûd eden raporda mezkûr dükkânın münâvebeten tasarruf olunması mukaddemâ loncada muvâfakat tarafeyn ile kararlaştırılarak defter-i mahsusuna kayıt oldundığı ve müddet-i ikâmet seksen yedi senedi Martı ibtidâsından itibaren merkûm İstavri'ye celb ile tebliğ keyfiyet edildikte müddeî ye vekili merkûm Lazarakı mezkûr dükkânın nisf hissesi kayınpederi tarafından zevcesine cihâz verilmiş olduğundan kayınpederinin oturduğu müddet dâhil-i hesap edilmediği halde tarafeynin müddeti-i ikâmetleri tekâbül edeceğini beyan ile iddiâ-yı meşrûhunu tekrar etmiş ve lonca defteri getirtilerek ledel-mütâlâa mezkûr dükkânda seksen bir ve iki seneleri hak-ı ikâmet müddeî ye vekili Lazarakı'nın kayınpederi Kostanti'ye ait olduğu halde kira-yı malûm mukâbelesinde müddeî aleyhe icâr kılındığı ve seksen üç ve dört senelerinde müddeî aleyhin idaresinde ve seksen beş ve altı senelerinde müddeî ye-i merkûmeye ve seksen yedi ve sekiz seneleri müddeî aleyhe ait olduğu ve bu sûret tarafeyn imzalarıyla musaddak bulunduğu anlaşılmakla ledel-tezekkür loncanın mezkûr raportosuyla kuyûduna nazaran zikrolunan dükkânda müddeî ye vekili merkûm Lazarakı'nın kayınpederi altı sene ve müddeî aleyh ise dört sene ikâmet eylemiş ve şu halde müddeî aleyhin iki sene daha ikâmeti lazım gelmiş olduğundan 1 Mart sene 87 tarihinden itibâren iki sene ikâmet etmek üzere müddeî aleyh nâmına dükkân-ı mezkûrun kontratoya rabt edilmesi lüzumuna karar verildiğini mübeyyindir.

Müstenife-i merkûme tarafından verilen lâyiha-i itiraziye dahi 10 Şaban sene 88 ve fi 2 Teşrinievvel sene 87 tarihiyle müverrah ve üç bendi hâvi olarak birinci bendinde kendisi dükkân-ı mezkûrun nisf hissesine 18 Ağustos sene 82 tarihinde mutasarrıfe olarak bu

tarihte dükkân-ı mezkûr âhiren uhde-i icârında bulunduğ u ve müştere ki merkûm otuz bir ay müste'cirân kira aldığı cihetle âtide işleyecek otuz bir aylık kirayı dahi kendisi alarak münâvebe yoluna konulmak lazım gelir iken merkûm İstavri zevci merkûmun vekâleti olmadığı halde yedinde imza alarak kendi nöbetinde iki sene kiraya bırakmak ve ibtidâki aldığı otuz bir aylığı araya unutmak [308] garazıyla ol be ol iki senelik icârı kendisine ait olmak üzere kontratoya rabt ettirdiğ i ve ikinci bendinde Şehremâneti dairesinde sebk eden muhâkemed e dükkân-ı mezkûre mutasarrıfe olduğ unu nâlık yedinde bulunan temeskûn tarihine bakılmayıp esnaf loncasından gelen raportoya ibtinâ-i ileyhine hükm edildiğ i ve üçüncü bendinde bu hususun merc'-i rü'yeti mahkeme-i teftiş bulunduğ u cihetle keyfiyetin oraya havale olunması muharrerdir.

Müstenif-i ileyhin lâyiha-i cevabiyesi dahi 18 Şaban sene 88 ce 20 Teşrinievvel sene 87 tarihiyle müverrah ve bir mukaddime ile üç bendi şâmil olarak mukaddimesinde dükkân-ı mezkûrun sûret-i tasarrufundan bahsolunduğ u ve birinci bendinden dükkân-ı mezkûru herkes hissesine göre münâvebeten tasarruf etmekte oldukları misillü 1 Mart sene 85 tarihinden 1 Mart sene 87 tarihine değ in mezkûr dükkânda vekil-i merkûm ile müvekkilesi ikâmet ettiklerinden sonra mukâveleleri mûcibince dükkân-ı mezbûr kendine teslim olunarak henüz nöbetini icrâda idüğ ü ve ikinci bendinde vekil ve müvekkile-i merkûmân ebniye meclisinden verilen i'lâma kâni olmayarak mühâyaten icrâsını dâvâ etmişler ise de zâten mühâyeten icrâ olunmakta olduğ u gerek i'lâm-ı mezbûr meâlinden ve gerek tarafeynin kontratolarıyla ifâdat-ı şifâhiyelerinden aşıkâr idüğ ü ve üçüncü bendinde merkûm Lazarakı istinâf-ı dâvâ ve lazım gelen kefil i'tâ etmiş ise de bundan dolayı giriftâr olduğ u zarar ve ziyânı ber mûcib-i protesto ve merkûmâna muahharan tazmin ettireceğ inden ve gösterilen kefil ise adîm-i iktidâr bulunduğ undan diğ er mukt edir kefil irâe ettirilmesi mürakkimdir.

Vekil-i merkûmdan ahz ile mütâlaa kılınan vakıf senedinin 9 Rebiyûlahir sene 83 ve 18 Ağustos sene 82 tarihli hamisinden dükkân-ı mezkûr gediğ inin yüz yirmi sehm itibarıyla itibarıyla altmış sehmi müstenife-i mezbûrenin pederi Kostanti uhdesinde ve diğ er altmış sehmi müstenif-i ileyh uhdesinde olduğ u halde merkûm Kostanti mutasarrıf olduğ u mezkûr altmış sehmi damadı Lazarakı ile kerimesi Maniyo Hatun uhdesinde münâsefeten fâriğ olduğ u ve gurre-i Zilkade sene 86 ve 21 Kânunusani sene 85 tarihli hâmisinde dahi merkûm Lazarakı mutasarrıf olduğ u rub'ı hisse gedik-i mezkûru zevcesi mezbûre Maniyo Hatun'a fâriğ olduğ u mesturdur.

Tarafeyn mahkemeye celb ile iddiâ ve cevapları soruldukta müstenife-i merkûmenin zevci ve bâ sened-i musaddak vekili merkûm Lazarakı müvekkilesinin lâyihasında muharrer itiraz ve iddiâsını tekrar dükkân-ı mezkûrun nısfı 8 Ağustos sene 82 tarihinde uhde-i tasarruflarına geçtiğ i ve bakkal esnafı loncası tarafından kendisine verilen ilm-ü haber mûcibince 1 Mart sene 85 tarihinden bedâ ile münâvebeten icrâ olunduğ u cihetle Şehremânetince münavebenin ibtidâsı seksen bir senesinden itibar olunması kabul etmeyeceğ ini beyan dükkân-ı mezkûr gediğ inin nısfı müvekkilesiyle kendi uhdesine

geçtiği 18 Ağustos sene 82 tarihiyle münavebe tarihi olan 1 Mart sene 85 tarihi arasında otuz ay yirmi iki gün müddette dükkân-ı mezkûru müstakilen merkûm İstavri tasarruf eylediğinden bu müddettet hisselerinin bedel-i icârını dâvâ eylemiş ve müstenif-i ileyh merkûm İstavri dahi mezkûr dükkânı seksen bir senesi martından itibaren iki senesi Kostanti ve seksen üç senesi Martından itibaren iki sene dahi kendisi münâvebeten tasarruf eylediklerinden müstenife-i merkûme vekilinin beyan eylediği [309] müddetin yirmi dört ayı kendisinin nöbet-i tasarrufuna tesadüf eylediğini beyan ve tezkâr ve vekil-i merkûm Lazarakı dahi müvekkilesinin pederi Kostanti ile İstavri beyninde mukâvele cereyan eylediğini inkâr eylemesi üzerine mezkûr lonca heyetinin diğer maslahat zımnında mahkemeye celble geldikleri sırada kendilerinden bu iş dahi suâl olundukta lonca odaları kuyûduna mürâcaatla keyfiyeti bâ raporto beyan edeceklerini ifade ile bakkal esnafı usta ve pazar başları mühürleriyle mahtum ve 29 Zilkade sene 88 tarihiyle müverrah olarak gönderdikleri raporto kuyûda ledel-mürâcaa mezkûr dükkânın yüz yirmi sehm itibarıyla altmış sehmi müstenife-i merkûmenin pederi merkûm Kostanti'nin ve altmış sehmi dahi müstenif-i ileyh İstavri'nin olduğu halde 1 Mart sene 81 tarihinden itibaren iki senelik nöbet muhâyeten Kostanti'nin olarak senevi üçer bin gurus kira ile iki seneliğini altı bin guruşa hissedâr merkûm İstavri'ye icâr edip bedel-i icârını dahi bervech-i peşin aldığı ve merkûm İstavri dahi 1 Mart sene 83 tarihinden 1 Mart sene 85 tarihine kadar nöbet muhâyetini ikmâl edip merkûm Kostanti hissesini kerimesi merkûme Maniyo Hatun ile damadı merkûm Lazarakı'ye fâriğ olduğu cihetle 1 Mart sene 85 tarihinden itibaren iki senelik nöbet muhâyeten merkûm Lazarakı ile zevcesi merkûmenin olduğundan ve merkûmân dahi şehri üçer yüz guruştan dükkân-ı mezkûrun iki seneliğini cem'an yedi bin iki yüz guruşa Yanni nam kimesneye icâr ve zeyl defteri imza eyledikleri ve 1 Mart sene 87 tarihinden itibaren iki sene nöbet muhâyeten hissedâr-ı merkûm İstavri'nin olup merkûm İstavri dahi bu tarihten itibaren dükkân-ı mezkûrun iki seneliği şehri üç yüz ellişer guruşa bakkal esnafından Yanni'ye icâr ederek müddet-i mezbûre hitâmında Lazarakı ile Maniyo Hatun'a teslim olunacağı ceride-i esnafta mukayyed olduğu beyan olunmuştur.

Keyfiyet ledel-müzâkere müstenife-i merkûme Maniyo Hatun'un lâyiha-i itiraziyesinin birinci bendi hülâsa-i meâli muhâyatın zikrolunan dükkân gediğinden nısf hissesine mutasarrıf oldukları tarihten itibâr olunması ve bundan dolayı kendi hissesine İstavri tarafından otuz bir aylık kira verilmesi ve ikinci ve üçüncü bendleri dahi ebniye meclisinde tasarruf-ı temesküne bakılmadığı cihetle otuz bir aylık hakkı iptal olunduğu ve keyfiyetin evkâf-ı teftiş mahkemesine havalesiyle bâ kırâa muhâyeten icrâ edilmesini mübeyyin ise de müstenife-i merkûmenin pederi Kostanti ile müstenif-i ileyh İstavri beyninde 1 Mart sene 81 tarihinden itibaren akd-i muhâyeten olunup tarih-i mezkûrdan merkûm Kostanti bedâ ederek iki seneliğini altı bin guruşa hissedârı merkûm İstavri'ye bilâ icâr bedel-i icârını dahi bervech-i peşin almış olduğu ve 83 Mart bir tarihinden itibaren iki sene dahi merkûm İstavri nöbetini ikmâl edip merkûm Kostanti hissesini kızı merkûme Maniyo ile damadı merkûm Lazarakı'ye fâriğ olduğu cihetle 1 Mart sene 85 tarihinden itibaren iki sene nöbet-i tasarruf merkûm Lazarakı ile zevcesi merkûmenin ve

1 Mart sene 87 tarihinden itibâren iki sene nöbet-i tasarruf dahi merkûm İstavri'nin olduğu zikrolunan raportta beyan olunan lonca kuyûduyla tebeyyün ve tahakkuk eylediğine ve şu halde merkûm Kostanti'nin zikrolunan [310] nısf hissesi kızı müstenife-i merkûme ile zevci vekil merkûm Lazaraki'nin uhde-i tasarruflarına geçtikten sonra merkûm Kostanti ile hissedâr İstavri beyninde bervech-i meşrûh vâki olan muhâyâtı kendileri dahi makbul ve mûteber tutarak 1 Mart sene 85 tarihinden itibâren iki sene nöbetlerinin tasarruf ettikleri anlaşıldığına binâen müstenife-i merkûmenin itirâzat-ı mezkûresi şâyân-ı kabul görülemeyip zikrolunan ebniye meclisi i'lâmının tasdikine ve harç-ı i'lâm olan beş beyaz mecdiyyenin harç sûreti ve tebliğ ve mesârif-i sâir ile beraber haksız çıkan taraftan tahsil olunmak üzere merkûm İstavri'den ahz edilmesine karar verilerek sûret-i karar tarafene tefhim olunmuştur.

(26 Recep Sene 90 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Aydın sancağında vâki Çite nâhiyeli Hacı İbrahim nam kimesnenin nukûd ve eşyasını sirkat eden Bozdoğan kazasında kâin Osman Ağa Çiftliği ahalisinden Koca Rıza oğlu Osman ve Hiraslı karyeli Doğancıoğlu İsmail ve Yörük Hasan ve Karahisarlı tütüncü Salih ile bu bâbda zî medhal denilen nâhiye-i mezbûreli Mehmed çavuş ve Uzun Ahmed oğlu Mehmed nam şahıslar haklarında icrâ edilen tetkikât-ı nizamiyeyi hâvi Aydın vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 18 Safer sene 90 tarihli ve on sekiz numaralı tahriratıyla biri divân-ı temyiz-i vilâyetten musaddak iki kıt'a meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre mündericâtında seksen yedi senesi Ağustosunun yirmi dördüncü Salı gecesi saat üç raddelerinde merkûm Hacı İbrahim Karpuzlu köyünde vâki bağında bulunarak hemşirezâdesi Gülsüm ve zevcesi Dudu ile mezbûrenin birâderzâdesi Hafız Ali nâhiye-i mezbûrede vâki hanesinde bulundukları halde hane-i mezkûr bir takım eşhâs taraflarından basılıp malûm'ül miktar nukûd ve eşyası sirkat olunduğu merkûm Hacı İbrahim tarafından iddiâ ve mezbûre Dudu zikrolunan eşhâstan Mehmed çavuşun namzedi bulunduğu halde kendisinin tezevvüç eylemesinden dolayı Mehmed çavuşla beynlerinde hâsıl olan husumete mebni bu bâbda merkûm Mehmed çavuşun müdhali maznun bulunduğu inbâ olunması üzerine kol kol çıkarılan asâkir-i zabtiye cânibinden icrâ kılınan teharriyâtta fiil-i mezkûrda müdhalleri şüphe olunmasından nâşi eşhâs-ı merkûme derdest olunarak tetkikât-ı istintâkiyeye eldel-ibtidâr merkûmlar kaziyede müdhal ve malûmatlarını inkâr ile bunlardan tütüncü Salih dört mâhdan beri nâhiye-i mezkûreye varmadığını beyan ve tezkâr eylemiş ise de mezbûre Gülsüm Dudu ile birlikte hane-i mezkûrun alt katında yatarlar iken ara sıra hanelerine gelip gitmekte olan merkûm Yörük Hasan'ın kapıdan içeri girdiğini görmesiyle bağırmaya başladığında merkûm Hasan bıçağını bil-teşhir boğazına dayayıp mezbûre Dudu'yu dahi yanına yatırarak

yorgan ile üzerlerini örttüğünden ba'dehu daha bir takım kesânın hane derununa girdiklerini anlamış ise de kimler olduğunu göremeyip ancak eşhâs-ı merkûme aşağı yukarı inip çıkmada oldukları sırada merkûm Yörük Hasan tekrar yanlarına gelip mezbûre Dudu'nun üzerini bil-taharri saçında olan altınları ahz ile yine yorganı üzerlerine örterek refikleri dahi aşağı inmekle cümlesi birlikte çıkıp gittiklerini [311] beyan edip bu kavli mezbûre Dudu dahi tasdik etmesine ve merkûm Hafız Ali dahi hane-i mezkûrun yukarı katında yatar iken tanıyamadığı üç şahsın müsellehân yanına gelip yorganı başına örterek başını kaldırdığı sûrette kendisini itlâf edeceklerini beyan ile tahvif ettiklerini ifade eylesine ve Naririye? karyeli Hacı Mehmed nam kimesne dahi vakâdan bir gün evvel Mazrat dağı nam mahalde vâki hanesinde bulunduğu esnada on iki nefer eşhâsın müsellehân hane-i mezkûr önüne gelerek kendisinden su isteyip içtiklerinden Çite nâhiyesini suâl edip gittiklerini ve bunların içinde tütüncü Salih'in mevcut olduğunu ve merkûmlardan asıl suyu isteyen şahıs ile onun yanında bulunan şahsa dikkatle bakmış olduğundan bunları dahi gördüğü sûretle tanıyacağını beyan edip kendisine irâe olunan çend nefer eşhâs meyânında zikrolunan iki şahsın biri Doğancıoğlu İsmail ve diğeri Razoğlu Osman olduğunu bil-teşhis ma'el kase haber vermesine ve cebel-i mezkûr sâkinlerinden Hamzaoğlu Mehmed ve birâderi İsmail nam kimesneler dahi teşhis edemedikleri on iki adamın ol veçhile cebel-i mezkûra bil vürûd nâhiye-i mezbûreyi suâl edip gittiklerini söylemesine ve çoban Mehmed oğlu Osman nam kimesne dahi merkûm Hacı İbrahim'in hanesi basıldığının ferdâsı on iki nefer şahsın müsellehan Çite nâhiyesi tarafından gelerek kendisinin gelmekte olduğu darı tarlası kenarından geçip gittiklerini ve merkûmlardan birisi yanına gelip ekmek istediğini ifade edip ledel-irâe ekmek isteyen şahsın mezbûr Razoğlu Osman olduğunu haber vermesine ve Hacı Hasan ve Kadir ve Hasan Hüseyin oğlu Ahmed ve zevci Ali Sarımüftü gulâmı Mercan nam kimesneler dahi vakâdan on beş gün mukaddem merkûm tütüncü Salih nâhiye-i mezkûrede gördüklerini vicâhen ma'el halef ihbar etmelerine ve eşhâs-ı merkûmeden Yörük Hasan'ın vakânın ferdâsı sâkin olduğu mahalden çadırını kaldırıp gider iken ahz ve girift olunmasına nazaran merkûmeden Doğancıoğlu İsmail ve Razoğlu Osman ve Yörük Hasan ve tütüncü Salih'in inkârları vâhi olarak leylan ve müsellehân muâmele-i cebir ve şiddet icrâsıyla fezâhat-ı sirkati irtikâb ettikleri tebeyyün edip muahharan mezbûr Hacı İbrahim'in vukû-ı vefâtına mebni verese ile icrâ kılınan murâfaa-ı şer'îyelerinde emvâl-i mesrûke için merkûmlara nesne terettüb etmemiş olduğundan iki yüz on sekizinci madde-i kânuniyeye tevfikân dört sene müddetle küreğe konulmaları istişâr kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûmûn Doğancıoğlu İsmail ve Razoğlu Osman ve Yörük Hasan ve tütüncü Salih'in leylan ve müsellehan muâmele-i cebir ve şiddet icrâsıyla fezâhat-ı gasbı irtikâb ettikleri ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr iki yüz on sekizinci madde-i kânuniyede gece vakti iki yahut daha ziyâde eşhâs birlikte olarak muâmele-i cebir ve şiddet icrâsıyla hırsızlık edenler muvakkaten küreğe konulurlar diye muharrer bulunduğu binâen merkûmların bu hükme tevfikân ve tarih-i hapisleri idüğü evrak-ı merkûmede gösterilen seksen sekiz senesi Recebinin birinci gününden itibaren emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede muharrer kâideye

ba'del tevfik dört sene müddetle mahallinde küreğe konulmaları ve emvâl-ı mesrûke hakkında tetkikât-ı nizamiye icrâsıyla tebeyyün edecek miktarının kırk altıncı madde-i kânuniye mûcibince merkûmlardan istihsâl kılınması hususunun vilâyet-i müşarûnileyhâya [312] emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-ü ferman hazret-i menlehül emrindir.

Ma'mûretü'l-Azîz sancağında vâki Erguvan nahiyesine tâbi Çermike karyesi ahalisinden Mamo'nun kâtili denilen karye-i mezkûreli kör İsmail ile ma'ini olan zevcesi Senem Hatun haklarında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeyi mutazammın Diyarbakır vilayetinin cevaben vârid olan 24 Rebiyülevvel sene 290 tarihli ve elli bir numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak bâlâsı istintaklı meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve i'lâm-ı şer'î muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı nizamiye meâllerinde seksen altı senesi Muharreminin yedinci gecesi saat altı yedi raddelerinde mezbûr Mamo zevcesi mezbûr Senem ile sâkin oldukları hanede ve hâl-i nevmde iken merkûm Kör İsmail mezbûre Senem ile miyânelerinde cereyan eden mukâvele ve karar veçhile hane-i mezkûra gelerek merkûm Mano'yu ip ile hank ve idâm edip cesedini nehir-i Fırat'a ilkâ eylediği iddiâ kılınması ve ledel-taharri Mano'nun boynunda ip olduğu halde nehir-i mezkûrdan çıkarılması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm İsmail mezbûr Senem'i asla tanımadığı gibi leyle-i mezkûrede Boyraz nam şahsın hanesinde olup başka bir yere gitmediğini bil-beyan faziha-i hank ve katilde müdhalini inkâr etmiş ise de mezbûre Senem İsmail leyl ve nehâr hanesine gelerek zevci bulunmadığı zamanlar birlikte yatıp kalkmakta olduklarından bir gün merkûmu idâm ile aradan kaldırmak üzere miyânelerinde ittifâk vâki olarak leyle-i mezkûre İsmail'in hanelerine gelip hararın ipini keserek zevci Mano'nun boynuna takıp (Mâbadı sonra)

İ'LÂN

Evvel ve âhir neşr ve i'lân olunduğu veçhile Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye dairesinde teşkil olunan komisyona li'eclil imtihân mürâcaat edecek dâvâ vekillerinin celb ve dâvetlerinde ve komisyona kabullerinde suhûlet olmak için evvel emirde isimlerinin ve ikâmetgahlarının zabıt ve kaydı lazım geldiğinden şimdiye kadar imtihânları icrâ kılınanlardan mâada komisyona gelmeleri icap eden dâvâ vekillerinin havale cemiyeti zabıt kâtiplerinden Şevket Bey'e mürâcaatla ittihâz olunan deftere isim ve mahal-i ikâmetlerini kaydettirmeleri i'lân ve müddet-i meşrûte olan dört mâh zarfında imtihân usulüne müteakiben lüzumu tekrar ihtâr olunur.

Asvadur'un 23 Muharrem sene 290 tarihli ticaret i'lâmı mûcibince Mıgırdıç Kibaryan zimmetinde matlubu olan mebâliğin tesviyesi için medyûn-ı merkûmun uhdesinde olup fûruhtuna hükm olunan Üsküdar'da İcadiye Sokağında yirmi yedi numaralı hane

ittisâlinde tahminen bin dört yüz zirâi arsa bundan mukaddem mezâda verilerek altmış altı bin guruşa çıkmış ve şehir-i Şaban-ı şerifinin on ikinci günü müzâyedesini kararı verilip ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye talep olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâcaat eylemeleri i‘lân olunur.

2.24. Cerîde-i Mehâkim 24. Sayı Transkripsiyonu⁵⁷

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Şaban	Sene	(Pazartesi)	Eylül Rumi	Sene	Sayfa
24	7	1290		17	1289	313

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâbadı)

Ber mûcib-i iddia hank ve idâm ile naaşını nehir-i mezkûra ilkâ ettiğini ve eğer ki kendisi bu aralık merkûmun yanında bulunup zevcinin itlâf olduğunu görmüş ise de bir gûna muâvenette bulunmadığını muarrız-ı ikrârda beyan eylesine ve merkûm Boyraz İsmail'in gece hanesine gelip kalmadığını ve zaten dahi bildiği adam olmadığını ve müteveffâ-yı merkûmun hemşiresi Döne nam çocuk dahi vukû-ı katl gecesi mu‘tâdeleri üzere birâderi Mano ve yengesi Senem hanelerinde bulunup sabahleyin Senem kendisini uyandırarak haydi karındaşını kaldırtıp kendisi dahi Mamo'nun yattığı mahale gidip bulamadığından avdet ederek karındaşının olmadığını söylemesiyle mezbûre ağlamaya başlamış ve niçin ağlıyorsunuz dediğinde malımı alıp kaçtığı için ağlıyorum demiş olduğunu ve bu aralık emmizâdesi Yusuf dahi bil-vürûd Mamo ne oldu ve nereye gitti dediğinde Senem'in İsmail'e boğdurttum var elinden geleni ardına koyma dediğini ve dâima İsmail'in hanelerinden gelir iken gece kaldığını ihtiyar meclisi âzâsından Deli Mehmed ile ahâleden Cuma merkûm Mamo vakâdan iki gün evvel karyeye gelip o gece hanesinde görüldüğü halde ertesi gün gaybubet edip merkûm Yusuf'un mezbûreden suâl eylemesi üzerine mezbûre cevaben telef ettirdim ne yapacaksınız dediğini ve merkûm İsmail'in mezbûreyi hayli zamandan beri ıyâli gibi kullandığını ve bu katlin merkûm ile mezbûreden sūdûrunda şüpheleri olmadığını ve yine muhtar Hüseyin ile ihtiyar meclisi âzâsından Mehmed oğlu İsmail ve Hasan Ağa ve İmam Ali ve Topal Hasan dahi kendilerinin katl-i mezbûr hakkında olan muâmelat ve mesmûâtları merkûmân Mehmed ve Cuma'nın ifadeleri merkezinde dair bulunduğunu ma‘el hilaf vicâhen ihbar etmelerine ve müteveffa Mamo'nun boynunda zuhur eden ip hâl-ı hayatında isti‘mâl ettiği mezkûr harar ipi olduğu tebeyyün etmesine ve tahkikât-ı câriyeye nazaran [314] İsmail'in inkârı vâhi olarak berveçhe meşrûh faziha-i katle mütecâsiri ve mezbûre Senem'in muâveneti

⁵⁷ CM., Nr. 24, H. 7 Şaban 1290/M. 30 Eylül 1873.

tahakkuk etmiş olduğundan Kör İsmail'in yüz yetmişinci madde-i kânuniye mûcibince idâmı ve Senem'in dahi yüz yetmiş beşinci madde-i kânuniute mantığınca on bir sene müddetle küreğe konulması iş'âr kılınmıştır.

İ'lâm-ı şer'î meâli dahi müddeî vasi ve vâsil Hasan ile mezbûre Senem müddeî aleyh merkûm Kör İsmail'in inkârına mükârin tasaddi eyledikleri dâvâlarını bil-vesâye ve bil-asâle ispattan izhâr-ı acz edip talepleriyle müddeî aleyh merkûm bir nehc-i şer'î tahlif olunmağın mûcibince müddeî yân-ı mezbûrân dâvâ-i mezkûreleriyle müddeî aleyh mezbûre bilâ beyne muârazdan men olunduklarını beyandan ibaret olup bu sûrette müddeî ye-i mezbûrenin zâtı ma'rufe ise müddeî yân-ı mezbûrân ba'demâ husus-ı mezkûrdan dolayı müddeî aleyh merkûme bilâ beyne muârazaya kâdir olmayacakları cânib fetvâhaneden zuhur i'lâm-ı mezkûra tahrir ve işaret olunmuştur meâl-i iş'âra nazaran katl-i mezkûrun bervech-i meşrûh tasavvur ve tasmim üzerine taammüden Kör İsmail'den sūdûru ve Senem'in dahi bu bâbda re'y ve müdhali vâki olan ikrara ve ihbar ve emârat-ı sâire ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz yetmişinci madde-i kânuniyede bir adamın taammüden kâtil olduğu kânunen tahakkuk eder ise idâmına hükm olunur diye muharrer bulunduğu mebni merkûm İsmail'in bu hükme tevfiân salb ve idâm olunması hakkında iktizâ eden ferman-ı âlinin isdâr ve bâ emirnâme-i sâmi vilayet-i müşarünileyhâ tesyâr buyrulması ve Senem'in tayin-i sıfatı bahsine gelince eğer ki mahalli buna muayyen kâtil sıfatıyla ceza tayin etmiş ise de katl-i mezbûra eser-i fiili munzam olup ben zevcimi öldürttüm demiş olmasına ve kaziyenin sûret-i cereyanı dahi bu hâli müeyyed bulmasına göre mezbûre âmir gayr-i mücbir sıfatında görüldüğünden ve âmir gayr-i mücbir olan eşhâsın muvakkaten küreğe konulmaları yüz seksen dördüncü madde-i kânuniye ahkâmından bulunduğundan mezbûrenin tarih-i tevkifi evrak-ı merkûmede gösterilen seksen beş senesi Ağustosunun on altıncı gününden mûteber olmak ve hususiyet-i hâline hürmeten teşhirden muâf tutulmak üzere on beş sene müddetle nisâya mahsus mahpusta hapsedilmesi hususunun emirnâme-i mezkûra derç ve ilâve buyrulmasına karar verildi.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kaçı kasabası mahallâtından Yusufpaşa Mahallesi'nde müste'cirân ikâmet etmekte olan Rusya devleti tebaasından Babin nam şahsın leylen dükkânı derûnunda bulunan mağazasından fiil-i sirkate tasaddi eden devlet-i müşarünileyhâ tebaasından Minas Afan nam kimesne hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiyeyi mutazammın Erzurum vilayetinin vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 8 Cemaziyelevveli sene 290 tarihli ve elli beş numaralı tahriratıyla divan-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı merkûme meâllerinde seksen dokuz senesi Rebiyülahirinin yirmi altıncı Salı günü mezbûr Banin'in gön getirmek üzere mağazasına girdiğinde duvarın sakfına merbût

mahallinden delinip tekrar örölerek üzeri ot ile örtülmüş olduğunu görmesiyle dükkân komşularından Ragıp Efendi ile Sabit Ağa'yı çağırıp gösterdikten ve hanesine girip kamasını aldıktan sonra dükkâna gelerek kapıyı dışarıdan üzerine kilitletip zuhurâta müntezir [315] iken yatsı vakti duvarın delinmiş olan mahallinden toprak ekmeye başlayıp müteakiben bir de kibrit yanarak bir adam kavli müşâhede etmesiyle hemen kamasını kınından çıkarıp şahs-ı merkûmun yanına giderek bir defa başına vurup boynundan tutmuş ve merkûm Kırım Tatarları lisanıyla tekellüm etmekte olduğu halde boynunu elinden kurtarıp mukabeleye tasaddi etmiş olmakla yekdiğeriyle boğuşurlar iken şemâtetlerini sokaktan geçmekte olan asâkir-i mustahfıza kavli işiterek dükkânının önüne gelmesiyle sârik merkûm kamasını mağaza içerisinde ve kama kını ile sâir eşyasını dışarıda bırakıp firar eylediğini ifade ve iddiâ etmesi ve mezbûr Minas Afan'ın mecrûh ve serseri gözükmekte olduğu halde derdest olunması üzerine devlet-i müşârunileyhâ konsolosu bizzat hazır olduğu halde tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Minas Afan zâten Rusya devleti memâlikinden Kırım sancağı ahalisinden olup bundan çend sene mukaddem bir esb sirkat etmesinden dolayı firâren memâlik-i mahrûse-i şâhâneye geçip hizmetkârlık ile geşt-i güzâr etmekte olduğu halde Şurakel kazasına yolu düşüp Korhane civârında tesâdüf ettiği eşkıyâ cânibinden malı nez' ve kendisi cerh olunduğunu bil-beyan faziha-i sirkatte müdhalini inkâr etmiş ise de Devlet-i Aliyye tebaasından Papas Karabet'in oğlu Bedros leyle-i merkûmede merkûm Babin cânibinden adam gelip beyan-ı vukûât ederek pederi görüldükten tahminen bir çeyrek sonra hane kağısı çalınıp kendisi dahi pederinin avdetine zâhib olarak kapıyı açtığından merkûm Minas Afan'ın mecrûh ve la-ya'kıl ve üzeri başı ıslak bulunduğu halde orada beytûtet etmek üzere içeriye kabul olunmasını ricâ eylediği ve Rusya devleti tebaasından ve Ermeni kilisesi mektep hocası Ohannes dahi o gece sabaha karşı kilise ittisâlinde olan odada yatarken Minas Afan gelip oda camını vurarak Ermeni milletinden olduğundan ve mecrûh ve ıslak olduğundan içeri alınmasını istihâm eylediğini ma'el hilaf vicâhen beyan ve ihbar etmelerine ve kendisinin hayvan sirkatiyle müttehim olduğu taht-ı itirafında bulunmasına ve zâten dahi uygunsuz takımından olup bu misillü efâilin kendisinden sūdûru me'mûl idüğü konsolâtos cânibinden tasdik olunmasına nazaran merkûmun inkârı vâhi olarak bervech-i muharrer fiil-i sirkate mücâseret eylediği tahakkuk etmiş olduğundan bahisle kânunun iki yüz yirminci maddesi ve iki yüz otuzuncu madde ilâvesi mûcibince dört sene müddetle küreğe konulması istişâr kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûm Minas Afan'ın bervech-i muharrer fiil-i sirkate tasaddi ederek esbâb-ı mâni haylûletiyle bir şey almaksızın firar eylediği emârat-ı vâkıa ile tahakkuk etmiş olduğundan ve mezkûr iki yüz yirminci madde-i kânuniyede kapalı ve duvar iile mahdûd olan mahallerin duvarını delerek veya merdiven ile aşarak veyahut alet-i mahsusa ile kapısını açarak hırsızlık edenler muvakkaten küreğe konulurlar ve ilâve-i mezkûrede dahi fiil-i sirkatin icrâsına tasaddi edip de yed-i ihtiyârında olmayan esbâb-ı mâni haylûletiyle bir şey alamamış olan hırsızlar hakkında tasaddi eyledikleri fiilin derecesine göre sirkat cezası icrâ olunur diye münderiç bulunduğu binâen merkûmun bu hükümlere tevfikân ve tarih-i tevkifi olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen

seksen dokuz senesi Rebiyülahirinin dokuzuncu gününden itibâren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç kâideye [316] ba'del tevfiğ dört sene müddetle mahallinde küreğe konulması hususunun vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına ekseriyet-i ârâ ile karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(17 Recep Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Hüdaverdi oğlu müteveffa Hoca Abraham vereseyle Andon Bey beyninde olan sahilhâne münâzaasına dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen i'lâmın temyizini müsted'î-i mumâileyh Andon Bey'in vermiş olduğu arzuhal gurre-i Muharrem sene 90 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyhalarıyla birleştirilerek kırâat ve mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun mündericâtına nazaran tarafeynin Dersaâdet merkez bidâyet mahkemesi ikinci hukuk dairesinde icrâ olunan muhâkemelerinde verese-i merkûmeden Ohannes Efendi ile diğerlerin vekili Mösyö Edvarid Andon Bey'in pederi müteveffa Hoca Nezret'in Hüdâverdi oğlu odasına dergetirliğı hengâmda mâliye hazinesinden yüz bin gurus bedel ile mezkûr oda matlubuna mukâbil bundan kırk elli sene mukaddem bil-teferriğ dergetir-i merkûm nâmına geçirilen ve bir müddet pederi müteveffa ile birlikte derununda ikâmet olunan ve Hoca Nezret'in vefatında evlâdına âdiye-i ba'del intikâl kendis hissesine ilâveten husus-ı sâire mumâileyh Andon Bey uhdesine ferâğ edilen Kalender köşkü civârında vâki bir bâb sahilhâne mir-i mumâileyh verese-i sâirenin imzası tahtında bulunan mukâvele senedi mantığınca odanın malı olduğundan oda müştereklerinin hisselerine göre tefrikini talep ve ifade ve Ermeni'el hurûf 5 Muharrem sene 85 tarihli bir kıt'a mukâvelenâme ibrâz ve irâe etmişlerdir işbu mukâvelenâmenin husus-ı müsted'âya dair olup tercüme ettirilen bendinde oda şirketine dâhil emlaktan Kalender Köşkü civârında olan yalının mesârif-i tamiriyesi her ne olmuş ise şirketine dâhil olacağı ve fakat bahçıvan aylıklarıyla ufak tefek mesârif-i ikâmet eden familya tarafından yani bin sekiz yüz otuz altı tarihinden iki yüz yetmiş beş senesi Muharreminin on beşine kadar yirmi üç sene zarfında olan bu makûle perâkende mesârif taraflarından verilip yirmi üç senelik kirası tarafeynin rızâlarıyla kendilerine masraf ve odanın şirket hesabına irâd-ı kaydolunacağı muharrer bulunmuştur.

Andon Bey dahi cevabında ber hayat olan hemşiresiyle diğer fevt olan hemşiresi veresesinin bundan üç buçuk sene mukaddem müteveffa Abraham veresesinden tasaddi eyledikleri deâvi-i sâire sırasında mezkûr yalı pederleri Nezret'in vefatından sonra uhdelerine âdiye-i intikâl eylediğini dermeyân ile Abraham veresesinin vâki olan müdhallerinin men'i iddiâ verese-i merkûme dahi mezkûr yalının oda malı olduğunu dâvâ eylemeleri üzerine Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin hukuk dairesinde ve heyet-i umumiyesinde cereyan eden muhâkemede bil izin mütevellî kendi uhdesinde olan mezkûr

salihhâne için bu yolda dâvâ etmeye salâhiyetleri olamayacağı ve kendisine mürâcaat etmeleri lazım geleceği hakkında verilen karara temessükle hemşireleri kendisini li'eclil tedâfû huzur-ı fetvâpenahiye dâvet ve Ohannes Efendi ile verese-i sâire dahi mezkûr ikinci hukuk dairesine mürâcaat eylediklerinden bu işe daire-i mezkûrece bakılabilecek ise hemşire ve hemşirezadesinin dahi hazır bulunmalarını ve onlar hazır olmadıkça muhâkemeye girişilemeyeceğini ifade eylemiştir.

[317] Mezkûr sahilhânenin sûret-i teferruğu Andon Bey'den soruldukta odanın matlubuna mukâbil mâliye hazinesinden iştirâ olunduğunu tasdik ile beraber Hoca Abraham ile karındaşlarının bedelini odadan vererek almış oldukları emlakın dahi oda malı olması iktizâ edeceğini ve onlar odanın olacak ise bunun da o sıraya geçmesi tabii olacak beyan ve Ohannes Efendi ile Mösyö Edvarid dahi müteveffa Abraham oda akçasıyla ne kadar emlakın mübâyaa etmiş ise uhdesinde zimmet-i kaydolunduğu defterlerde görüldüğü gibi karındaşlarının mübâyaaatı dahi bu kabilinden olup lakin işbu salihhâne oda matlûbuna mukâbil hazine-i celileden î'tâ olunduğu halde bedel-i malûmu dergetir-i mumâileyh zimmet-i kaydolunmadığı meydanda idüğünü ve Andon Bey'in dediği gibi hemşire ve hemşirezadelerinin esna-yı muhâkemede hususlarına lüzum olmadığını ve kendilerinin bir sûretle iddiâları var ise oda muamelatına mürâcaat eylemek üzere ol be ol mezkûr sahilhânenin terkiyle şirket şirket hesaplarının bir an akdem rü'yeti lazım geleceğini dermeyân eylemiştir bunun üzerine ikinci hukuk dairesine Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye hukuk dairesinin kararname-iyle sahilhânenin senedi mütâlaa olunduktan ve mâruz-zikr mukâvelenâmede imzaları bulunanlardan Oseb Efendi bizzat ve Takuhi kadın tarafından diğer Oseb Efendi bil-vekâle daireye celb ile onlar dahi isticvâb kılındıktan sonra keyfiyet ledel tezekkür bu misillü hususâtta esas muâmele ittihâzu mukarrar olan buyruldu-i âlide müsakkafât ve müstegillât-ı evkaftan bil izin mütevellî uhdesine akar ve ferâğ olunan kimesnenin ol akar uhdesinde muvâzaaten bulunduğu kendi ikrârı veya tarafından verilmiş bir sened ile tahakkuk ettiği takdirde ol akarın müsteârla uhdesine geçirmeye nizam müsâit ise hükmün sudûrunu müteâkib müsteârla uhdesine nakletmeye ve nizam müsâit değil ise bedeli müsteârla ait olmak üzere âherin uhdesine ferağa mecbur olması ve imtinâ eder ise rızasına bakılmayarak taraf-ı hükûmetten bervche meşşrûh icabı icrâ kılınması ve nam-ı müsteâr sahibi hak-ı intikâle nâil ve veresesini terk ile vefat etmiş bulunur ise verese hakkında dahi işbu muamelenin aynıyla câri olması musarrih olmasına mebni dâvâ-i mezkûrun rü'yeti dairesinin vazifesi dâhilinde bulunduğu karar verilmiştir.

İşbu kararı Andon Bey adem-i kabul ile istinâf-ı dâvâ etmiş olmasına mebni mahkeme-i istinâfiyece dahi icrâ kılınan muhakemenin neticesinde Andon Bey'in itirazı dâvâ-i mezkûrun şer'en rü'yeti lüzumuna Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye heyet-i umumiyesinde karar verilmişken muahharan bunun hilâfında ikinci hukuk dairesinin dâvâ-i mezkûrenin rü'yeti vazifesi dâhilinde bulunduğu dâier verdiği kararı adem-i kabulünden ibaret ise de heyet-i mezkûrede öyle bir karar verilmemiş olduğu anlaşıldığı gibi mir-i mumâileyhin o yolda itiraz eylemesi dahi mukaddemâ bu maddede müddeî bulunan Mıgırdıç Efendi

ile hemşiresi Takomi kadının işin şer‘ile rü’yeti lazım geleceğine heyet-i mezkûrede karar verilerek kendilerine tefhim olunmuş olduğunu söylemeleriyle onlardan aldığı malûmâtta neş‘et eylemiş idüğünü ifade etmesiyle işbu itirazın hükmü olmadığı ve itirazât-ı sâiresi dahi asıl dâvânın hîn-i rü’yetinde dermeyân olunacak mevâddan olup istinâfta tetkikine mahal görülemediği ve zât-ı maslahat müteveffa Hoca Nezret veresiyle Hoca Abraham’ın imzaları tahtında bulunan mukâvele senedine müstenid olarak nizâmen tetkik [318] ve rü’yet olunacak mevâddan bulunduğu cihetlerle sâlifüz-zikr yalı maddesinin ikinci hukuk dairesinde tetkik ve rü’yeti iktizâ edeceğine karar verilmiştir.

Müsted‘î-i temyiz Hüdâverdi zâde Andon Bey’in lâyiha-i itirâziyesi iki bende ve bir hâtemden ibârettir birinci bendi mezkûr sahilhâne bâ re’y mütevellî müteveffa birâder ve hemşireleriyle âdiyen kendisine intikâl etmiş ve bu makûle müsakkafâta müteallik deâvinin mahkeme-i şer‘îyece rü’yeti usul ve nizâm-i kadimi ahkâmından bulunmuş olmasına nazaran bu dâvânın mehâkim-i nizâmiyede rü’yet olunamayacağı derkâr iken mahkeme-i istinâfiyenin derece-i evveli kararına tasdik etmesi usul-i muhâkemeye mugâyir olduğunu mübeyyindir ikincisi eğer ki Hoca Abraham ile kendileri beyninde bir mukâvele akd olunmuş ise de işbu mukâvelede maslahatın mensup olduğu mahkemenin gayri bir mahkemede rü’yet olunmasını istilzâm edecek bir şey olmayıp bu hususa dair mukaddemâ hukuk dairesinden verilen kararda dahi mezkûr sahilhânenin bâ izin mütevellî uhdesinde idüğü cihetle kendisine mürâcaat olunması beyan olunmuş ve bu makûle mesâlih-i atikenin yine usul-i kadime üzere bakılması lazımeden bulunmuş olduğunu ve mukavelenin yanlış tefsir edildiği gibi mukavelenin tanzimi ve dâvânın zuhuru tarihinde mehâkim-i nizamiye mevcut olmadığına binân mahkeme-i istinâfiye i‘lâmının hilâf kânun bulunduğunu mutazammındır hâtemesinden dahi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci ve onuncu maddelerine tevfiân i‘lâm-ı mezbûrun nakzıyla keyfiyetin mahkeme-i şer‘îyeye havalesi ve i‘lâmın li‘eclil tashih mahkeme-i istinâfiyeye iâdesi talep ve istid‘â olunmuştur.

Hüdâverdi oğlu Ohannes Efendi vekili Mösyö Edvarid imzasıyla verilen cevap lâyihası üç benden ibârettir birincisi tarafeyn beyninde tehdâdüs eden münâzaa sened-i asliye müstenid ve malın hususuna dair olup tarafeyn beyninde tanzim edilen mukâvelenâmenin icrâsı hususundan ibâret olduğuna ve mukâvelenâmede mezkûr sahilhânenin kendi uhdesinde ise de malı olmadığı mir-i mumâileyh tarafından beyan olunduğuna nazaran böyle mukâvelattan tehdâdüs eden münâzaatın rü’yeti bâ irade-i seniyye mehâkim-i nizamiye vezâifinden bulunduğunu şâmindir ikincisi mebhus-ı anha olan buyrukdu yeni bir nizam olmayıp mehâkim-i nizamiyenin vezâifini tayin ve tecdiden ve nizamını tefsirden ibaret bulunmakla işbu buyruldu neşrinden mukaddem tanzim olunmuş olan mukâvelâtta mütevellid münâzaata tamim kılındığı takdirce nizamın makbulüne şümulü iktizâ etmeyeceği misillü bunu iddiâ mehâkim-i nizamiyenin tarih-i teisisinden sonra mütevellid hususâtı rü’yet edeceğine imâ demek olup bu ise mehâkim-i nizamiyenin büyük bir kısmının hükmünü ilgâ tarzında esassız bir iddiâ olduğunu hâvidir üçüncüsü

Andon Bey'in iddiâsı gibi mukaddemâ bir karar südür etmemiş olduğuna ve dâvâ olunan kararın misille-i hâzıradan büsbütün hariç olup misille-i mezkûreye tealliki teslim olunsa bile Andon Bey'in ifadesi gibi misillenin mahkeme-i şer'îye havalesi icap etmeyeceğine binân mumâileyhin temyiz-i istid'âsının reddiyle mahkeme-i istinâfiye i'lâmının tasdik-i iktizâ edeceğini muhtevidir.

Olunan davet üzerine müsted'î temyiz Andon Bey asâleten ve müteveffa Hüdâverdi oğlu Abraham'ın veresesinden Agop Efendi ve verese-i sâire tarafından Mösyö Edvarid vekâleten daireye gelmiş ve Mösyö Edvarid'in mahkeme-i istinâfiyedeki vekâletnâmesi ledel-mütâlâa temyize dahi şâmil görünmüş [319] olduğundan ilm-ı mezbûr ile tarafeynin lâyhaları muvâcehelerinde kırâat oldunuktan sonra ledel-isticvâb mûmâileyh Andon Bey bundan akdem Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye heyet-i umumiyesinde yalı maddesinden dolayı müteveffa Abraham ve Nezret vereselerinin yekdiğeri aleyhinde dâvâya salâhiyetleri olamayıp kendisine mürâaat eylemeleri hakkında karar verilmiş ve bunun üzerine Davud oğlu Mıgırdıç Efendi'nin vâki olan istid'âsına mebni cânib şer'î şeriften bir kıt'a i'lâm-ı şer'î tanzim ve î'tâ kılınmış olduğundan ve şimdiki iddiâ dahi şer'î şerife ait mevâddan bulunduğu iddiâ-yı mezkûrun rü'yeti mehâkim-i nizamiyenin vezâifi dairesinden hariç idüğünü dâvâ eyledi ve Mösyö Edvarid cevabında müvekkilinin dâvâsı veresenin tahht-ı imzasında bulunan bir mukâvelenâmeye müstenid olduğu cihetle bunun rü'yeti mehâkim-i nizamiyeye ait olacağını ve öyle taraf-ı şer'î şerifinden i'lâm-ı şer'î verildiğine malûmâtı olmadığını ve olsa bile kendilerine teallik edere ciheti olmayacağını dermeyân etti mezkûr i'lâm-ı şer'înin icrâ cemiyetinde bulundüğünü mûmâileyh Andon Bey ifade eylediğinden i'lâm-ı mezkûr getirilerek heyet-i umumiyenin karar-ı meşrûhu ve mezkûr mukâvelenâme sûreti ile beraber mütâlâa edildikten ve mûmâileyh Andon Bey tarafından âhiren verilen müzekkerenin bir sûreti mûmâileyh Agop Efendi'ye bil-tebliği cevâben vermiş olduğu arzuhal üzerine tekrar tarafen celb olunarak evrak-ı mevcûde ile ikinci defa olarak Andon Bey tarafından verilen müzekkere muvâcehelerinde kırâat olunduktan sonra ledel-isticvâb Andon Bey lâyiha-i itirâziyesiyle muahharan vermiş olduğu iki kıt'a müzekkeresi mûndericâtından başka bir ifadesi olmadığını beyan ve Mösyö Edvarid ile Agop Efendi dahi lâyiha-i cevabiye ve âhiren verilen arzuhal mûndericâtından başka bir diyecekleri olmadığını ityân ile beraber her ne kadar bu bâbda bir kıt'a i'lâm-ı şer'î verilmiş ise de kendilerinin bundan malûmâtı olmadığı gibi bunun taraflarına dokunur ciheti olmadığı cihetle bu dâvânın mehâkim-i nizâmiyede rü'yeti lazım geleceğini dermeyân eylediler.

Bunun üzerine icab-ı keyfiyet ledel-müzâkere mûmâileyh Andon Bey'İN lâyiha-i itirâziyesiyle muahharan vermiş olduğu iki kıt'a müzekkeresinde mûnderic itirâzat ve şifâhen vâki olan ifâdatı mukâvelenâmede dâvânın mensup olduğu mahkemenin gayrı bir mahkemede rü'yet olunmasını istilzâm edecek bir mukâvele olmadığı ve bu mukâvele mesâlh-i atikenin usul-i kadime üzere bakılması lazımaden bulunduğu ve dâvânın zuhurunda mehâkim-i nizâmiye mevcut olmadığından mukâvelenâmenin yanlış tefsir edilmiş ve mahkeme-i istinâfiye i'lâmı hilâf kânun bulunmuş olduğu misillü mûnâzaunfih

olan yalı müsakkafât mevkûfeden olup binâenaleyh bunun için meydanda olan münâzaanın şer‘en rü‘yet ve tetkikiyle usul-i vefke tatbikân hışmı lazımeden olduğu derece-i evveli mahkemesinde müddeîler tarafından mukâvelenâmenin beşinci bendi ibrâz olunarak dördüncü bendinin görülmemesi bende-i mezkûrda emvâl-i mezbûrenin vakf olduğu muharrer olduğundan ol bâbdaki münâzaanın şer‘an rü‘yeti icap edeceği mütâlaasından münbais idüğü ve mezkûr mukâvele senedi mirâs taksimine ve defter tanzimine dair bir mukâvele evrakı bulunduğundan hilâf şer‘î şerif bir şey ise tetkik ve tashihi muktezi olup emvâl-i metruke taksim ve intikâlli keyfiyeti öyle mukâvele ile gayr-i câiz olacağı ve mezkûr yalı pederleri tarafından familyasının ikâmeti için alınmış ve Hoca Abraham tarafından [320] dahi böylece enlak alınıp satılarak intifâ kılınmış iken şimdi bunun orta malıdır denilerek meydana konulması şer‘en ve nizâmen mesmû olmayacağını ve hemşireleri tarafından huzur-ı hazret-i fetvâpenahiye vukû bulan mürâcaat üzerine i‘lâm tanzim kılınmış olduğundan artık mehâkim-i nizamiyede tetkike mahal kalmamış olduğundan mezkûr mukâvele şer‘en şâyân-ı itibâr olmamakla ve ol bâbda hükm-i şer‘î dahi lâhık olmakla artık bu işe nizâmen bakılacak olur ise ol halde hükmü olmayan bir şey üzerinen icrâ-yı muhâkeme olunmak ve bir maddeyi ikiye taksim ile yekdiğere mübâyin hükümler verilmek demek olup bu ise hilâf kânun bulunduğu ve nizâmen rü‘yet-i dâvâ olunur ise i‘lâm şer‘inin hükümsüz kalması lazım geleceği cihetlerle Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci ve onuncu maddeleri mûcibince mahkeme-i istinâfiye i‘lâmının nakzı iktizâ edeceği kaziyeleri olup ancak i‘lâm-ı mezkûrda muharrer olduğu üzere mevzûbahis olan sahilhâne münâzaası müteveffa Hoca Nezret veresiyle Hoca Abraham’ın imzaları tahtında bulunan mukavele senedine müstenid ve bu mukâvele makâlâtından münbais deâvi ise huku-ı âdiye mehâkim-i nizamiyesine ait olduğuna ve münâzaa-i mezkûrenin müsakkafât-ı mevkûfeden bulunan sahilhâneye mütedair olması ve mesâlih-i atikeden bulunması şer‘en rü‘yeti istilzâm edemeyeceği gibi mârûl-beyan i‘lâm-ı şer‘îden anlaşıldığı üzere her ne kadar mezkûr sahilhânenin seb‘ hisse-i şâyiasından doalyı mûmâileyh Andon Bey ile hemşiresi müteveffâten Askohi kadının evlatları Nezret ve Agop ve Kadenko’nun vekilleri Davud oğlu Mıgırdıç Efendi’nin huzur-ı hazret-i fetvâpenâhide cereyan eden murâfaa-i şer‘îyelerinden mûmâileyh Andon Bey tarafından sahilhânenin nısfı Abraham’ın ve diğer nısfı dahi pederi müteveffa merkûm Nezret’in olduğu hakkında mukâvelenâme bulunduğundan bahisle tesliminden imtinâ-i hâi sûret-ı defada irâd eylediği kelâmı mesmû ve iltifâta şâyân görülemeyerek mezkûr seb‘ hisse-i şâyiasından Andon Bey’in kefi yedine hükm-i şer‘î lâhık olmuş ise de sahilhânenin nısfı mukâvele mûcibince kendilerinin olduğunu Abraham veresi dâvâ etmekte ve bu iddiâda mukâvelenâmeye istinâd eylemekte olmalarıyla şu iddiânın faslı nizâmen mehâkim-i nizamiyeye ait olacağı ve bunun için dahi henüz terâfû şer‘î icrâsıyla hükm-i şer‘î lâhık olmadığı ve Abraham veresinin icrâ kılınan murâfaa-i şer‘îyede bulunmadıkları cihetle mıgırdıç Efendi ile Andon Bey beyninde cereyan etmiş olan terâfû şer‘înin Abraham veresesine serâtı olamayacağı bedihi görünmüş ve şu halde mukâvelenâmenin indel-şer‘ şâyân-ı itibâr olmamasından nâşi Abraham veresesinin iddiâ-yı vâkıalarının mehâkim-i nizamiyeye havalesi halinde hükmü olmayan bir şeyin esas muhâkeme ittihâz olunarak

i'lâm-ı şer'înin hükümsüz kalacağı ve yekdiğere mübâyin i'lâm zuhur edeceği ve Mıgırdıç Efendi'nin dâvâ-i mahkûmesiyle Abraham veresesinin iddialarının kâbil-i taksim olmadığı iddiâları gayri vârid bulunmuş idüğüne binâen mukâvelenâme mahkeme-i istinâfiyece yanlış tefsir olunmayıp mahkeme-i mezbûre i'lâmı yolunda görünmüşü ve bu bâbda Andon Bey tarafınadn dermeyân olunan itirâzat-ı meşrûhe Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamnâme-i dâhilîsinin ikinci maddesinde muharrer esbâb-ı râbien nakziyeden görülememiş olmakla i'lâm-ı mezbûr bil-tasdik temyiz istid'âsının reddine ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecdiyenin ileride haksız çıkacak tarafa rücu [321] etmek üzere evvel emirde Abraham veresesinden alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyne tafhîm kılındı.

(5 Recep Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Şişeci İzzet ve Refet Ağalar ile Galata'da Halilpaşa hanında mûkim Perikli Vorov beyninde tekevvün eden münâzaaya dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen 4 Zilkade sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î merkûmun vekili Halil Efendi tarafından î'tâ olunan 10 Muharrem sene 90 tarihli arzuhal ve lâyiha ve mezkûr i'lâm sûreti diğer tarafın lâyiha-i cevâbiyesiyle birleştirilerek temyiz-i hukuk dairesinde kırâat ve mütâlâa olundu.

Mahkeme-i istinâfiye i'lâmının hülâsa-i meâli Perikli'nin Balat'ta mutasarrıf olduğu şişehanenin müste'cirleri İzzet ve Refet Ağalar ile beynlerinde tekevvün eden münâzaa hakkında aleyhine olarak mefsuh ebniye meclisinden verilen karara itiraz ile istinâf-ı dâvâ edilmesi üzerine meclis-i mezkûrun kararnâmesi ledel-mütâlâa netice-i hükmü şişehanenin icâr ve isticârına dair tarafeyn beyninde münakid olan mukâvele tarafeynin muvâfakatı üzerine fesh ile şişehane demirbaşı noksanı dahi verilecek müste'cirler tarafından beyan olunmuş olmasına mebni mukâvele senedinin icâr ve isticara dair olan cüzünün mefsuh tutulmasına ve âher merkûm şişehaneyi kilit teallik ettiğini itiraf etmekte ise de asıl ihtârı müste'cirler nezdinde bulunup adem-i küşâdı müste'cirlerin fesî mukâvele için verdiği kararı icrâ edememelerinden neş'et eylediğini iddiâ ile şişehanenin sedine sebep oldukları cihetle mesdûd olduğu müddet-i kirasının merkûmândan tahsili lazım geleceğini ifade etmekte ve merkûmân ise iddiâ olunan kararı tekzib eylemekte oldukları ve işbu muhâlefeti def edecek bir varaka irâe olunmadığı cihetle kira münâzaasının faslı şişehanenin mesdûdiyetinde sebep olan cihetinin tahkikine mütevakkıf bulunmuş ve mecûr-i merkûm fesh-i mukâvele için beynlerinde karar verildiğine dair merkûmân yemin eder ise kira iddiâsından sarf-ı nazar edeceğini beyan eylemiş olmasıyla evvel emirde fesh-i mukâvele hakkında beynlerinde karar vermediklerine dair İzzet ve Refet Ağalar'ın tahlifine karar verildiğini mutazammın olup merkûm Perikli icâr-ı mukâvelesi tarafeynin rızasıyla 19 Ramazan sene 87 tarihinde fesh olunduğunu ve hatta şişehanenin bazı mahallerine tarafından kilit teallik kılındığını beyan ettiği ve merkûmânın 6 Şevval sene 87 tarihli protestonâmelerinde dahi rızaları olmaksızın Perikli tarafından kilit teallik olunduğundan bahisle ba'dezin şişehaneyi kabul etmeyip üç güne yani 9 Şevval sene 87 tarihine kadar şişehaneyi geri alıp kontratoyu

reddetmesi ihtâr olunmuş ve bu halde fesh-i icâr 9 Şevval sene 87 tarihinde vukû bulmuş idüğü tebeyyün ederek ancak Perikli şişehane 26 Zilhicce sene 87 tarihinden evvel tahliye olunmadığı hasebiyle bu tarihe kadar işleyen kirayı iddiâ etmkete ve merkûmân dahi şişehanede bulunan eşyalarını kaldırmamaları şişehanenin sed olunduğu cihetle derununa girememelerinden neş'et edip kira vermeyeceklerini serd ve beyan eymeekte olmalarıyla icâbı ledel-müzâkere Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin beş yüz doksan dördüncü maddesinde me'cüren red ve iâdesi müste'cirin üzerine lazım [322] olmayıp icârenin iktizâsında me'cüren ahzı âcir üzerinedir diye mestûr olduğundan bu madde mûcibince vukû fesh-i icârda şişehaneyi ahz eylemek merkûm Perikli üzerine lazım olduğuna binâen mâruzzıkr 9 Şevval sene 87 tarihinden sonra Perikli'nin kira talebine hak ve salâhiyeti olamayacağına ve şu halde icâr mukâvelesi tarihi olan seksen yedi senesi Şabanı ibtidâsından itibâren Şevvalin dokuzuncu gününe değin iki ay dokuz günde icap eden iki bin üç yüz guruştan Perikli'nin kabzımı mûteref olduğu bir aylık bin guruş bil-tenzil bâkş bin üç yüz guruşun İzzet ve Refet Ağalar'dan tahsiline karar verildiğini mübeyyindir.

Lâyihâ-i itiraziyenin hülâsa-i mefâdı icârın feshine sebebiyet verdiği ve kendilerinin ızzarına bâdi olduğu hîn-i muhâkemede tebeyyün eylediği halde icârın te'diyesi hakkında olan hükmü kabul edemeyecekleri ve şişehanede memur ve esnaf huzurunda sabit defter olunmuş ve olunacak on bin guruşluk miktarı meâllerini Perikli'nin zabt ve fûruht eylediği ve beş altı bşn guruş ikrârı tahtında bulunduğu halde mahkeme-i istinâfiye yalnız icâr dâvâsını fasl edip kendi haklarının kâle alınmaması mugâyir-i nizam olduğu hususlarından ibârettir.

Perikli'nin lâyiha-i cevâbiyesinde fûruht eylediği mallar merkûmânın olmayıp şişehanenin karşısında mağazasındaki kendi malı idüğü ve şişehane heyet-i asliyesiyle terk ve teslim olunmadığı ve âlât-ı lazimesinin ekserisi kırık ve noksan bulunduğu ve merkûmânın böyle vâhi iddialara kıyâmları kendi hakkını iptal etmek kasdından ibâret idüğü beyanıyla mahkeme-i istinâfiye i'lâmında hükm olunan mebâliğ ile bunun hâricinde bulunan dört bin beş yüz guruş alacağının ve zarar ve ziyanının tahsili istid'â olunmuştur.

Tarafeyn daireye istenildikte İzzet ve Refet Ağalar ile Halil Efendi ve Perikli Vorov gelip merkûmân İzzet ve Refet Ağalar Halil Efendi'yi şifâhen tevkil etmeleriyle mahkeme-i istinâfiye i'lâmı ve lâyhalar muvâcehelerinde kırâat olunduktan sonra bir diyecekleri olup olmadığı istifsâr kılındıkta iki taraf dahi i'lâmında ve lâyhalarında muharrer olan ifadelerini tekrar ile beraber vekil Halil Efendi Perikli tarafından fûruht olunmuş olan mal müvekkillerinin olduğunu ve şişehanenin hîn-i devir ve tesliminde dahi Perikli'nin beyan ile mezkûr defterleri irâe ve Perikli mezkûr iki kıt'a defterde muharrer olan mal tamamıyla şişehanenin demirbaşı olarak kendi malı idüğünü ifade eylemeleri üzerine şişehanenin hîn-i icârında merkûmânın teslim olunan demirbaş eşyanın müfredât defteri olup olmadığı sorulduktâ merkûm Perikli merkûmân İzzet ve Refet Ağalar'ın kendisine verdikleri mahtûm müfredât defteri mefsuh ebniye meclisinde bulunan evrak meyânında

ve buna dair olan mahkeme-i ticaret i'âmı dahi mahkeme-i istinâfiyede olduğunu ve bunların çeşbiyle mütâlaa olunmasını söylediğinden evrak-ı merkûme celb olunarak meyânında mezkûr müfredât defteri görülememiş tarafeyn bittekrar istnildikte merkûm Perikli şişhanede olup merkûmân İzzet ve Refet Ağalar'a ait olan maldan bir miktarını satmış ise de merkûmân zimmetinde bedel-i icârdan ve demirbaş noksanından alacağı olduğundan bahisle bunlar tafarına verildiği halde mezkûr malı aynen veyahut bedelen ifâ edeceğini söylemiş ve mezkûr demirbaş defterinin istenilmesi ibtidâki celbde [323] Perikli sattığı mal kendisinin olduğunu ifade eylemesinden neş'et edip buna göre ise merkûm itiraf eylediğinden mezkûr demirbaş defterinin görülmesine hâcet kalmamıştır. Bunun üzerine keyfiyet ledel-müzâkere mahkeme-i istinâfiyede Perikli'nin 9 Şevval sene 87 tarihinden sonra kira talebine hakkı olamayacağına ve mezkûr tarihe değin işlemiş olan kiradan gayr-i ez teslim hakkı olan bin üç yüz gurusun İzzet ve Refet Ağalar'dan tahsiline hükm olunmuş ise de mahkeme-i ticarete ve ebniye meclisinde müddeî bulunan merkûmân İzzet ve Refet Ağalar sâir iddiâları meyânında mezkûr şişhanede olup kendilerine ait bulunan mallarından bir miktarını merkûm Perikli'nin sattığını dermeyân ve bunu Perikli dahi itiraf eylemiş ve mahkeme-i istinâfiye i'âmında hikâye olunan lâyiha-i cevâbiyelerinde kendilerinin dokuz bin gurusluk miktarı malları Perikli tarafından satılıp esmânı tevfiğ kılındığını ve hîn-ı muhâkemede dahi kiradan Perikli'ye bir miktar borçları görünür ise de kendilerinin merkûmda alacakları bulunduğunu iddiâ etmiş oldukları halde mahkeme-i istinâfiye esâsen müddeî bulunan İzzet ve Refet Ağalar'ın bu iddiâlarını meskût-ı anha ve hükümsüz bırakıp da yalnız icâr maddesine hükm etmesi usul-i muhâkemeye muhâlif idüğünden mezkûr i'âm nakz olundu binâenaleyh keyfiyet-i menkûziyeti kaydı bâlâsına şerh verdirildikten sonra usulüne tevfiğân tetkik ve faslı zımnında keyfiyetin mahkeme-i istinâfiyeye havalesine ve i'âm ve tebliğ harcı olan on üç gurus ile üç beyaz mecidiyenin Perikli'ye ait olmak üzere İzzet ve Refet Ağalar'dan alınmasına karar verilerek keyfiyet tarafeyne tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Galata'da Karaköy'de mûkim sarraf Dimitraki Kostantindi ile Kamando hanında mûkim Aleksandr Paspalı beyninde tekevvün eden münâzaaya dair divân-ı istinâftan 28 Rebiyûlahir sene 288 tarihiyle verilen kara-ı karineye itirazı hâvi merkûm Dimitraki'nin vekili Covanni Afker'in î'tâ eylediği arzuhal ile mezkûr kararı mutazammın olan musaddak zabıt sûreti havale cemiyetinden temyiz-i şerâiti icrâ ettirildikten sonra 24 Recep sene 88 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmuş ve karar-ı kat'î hakkında verilen 17 Cemaziyelahir sene 88 tarihli i'âm sûret-i musaddakasıyla buna itirazı hâvi bir kıt'a lâyiha merkûm Efkar cânibinden 10 Ramazan sene 88 tarihinde verilmiş olmasıyla kırâat ve mütâlaa olundu.

Karar-ı mezkûru hâvi olan i'âmın hülâsa-i meâli Aleksandr Paspalı'nın birinci meclis i'âmına itiraz ile istinâf-ı dâvâ eylemesi üzerine mezkûr i'âm ledel-mütâlaa netice-i

hükmü Aleksandr Papaslı'nın Dimitraki'ye yazmış olduğu bir kıt'a mezkûreye istinaden dört yüz elli liranın ma fâiz ve mesârif-i muhâkeme tahsiline hükm olunduğunu mutazammın olup tarafeyn celb ile ba'del muhâkeme icabı müzâkere olundukta sened diye ibrâz olunan tezkere akçanın yarına kadar istihzârı zımnında ihbarnâme nev'inde tarihsiz bir varakpâre olup sened olmadığı derûnunda yazılan akça takribi sûrette yazılmış idüğünden merkûm Dimitraki akçayı kime vermiş ise akçanın miktarının tayiniyle ondan bir sened veyahut imza almak lazım gelir iken [324] öyle sened ve imza ibrâz edememiş ve hükmü olmayan bir varaka için birinci meclis i'lâmında gösterilen veçhile Aleksandr Papaslı cânibinden protesto olunması dahi icap etmemiş ve pârenin Aleksandr'a verildiği hakkında vekil Efkar'ın dermeyân eylediği berâhîn bir gûna evrak-ı mabûleye müstenid bulunmamış olduğundan şâyân-ı kabul görülemeyip binâenaleyh mezkûr varakpare üzerine pâreyi Papaslıya bizzat veyahut ve bil-vâsıta verdiğini Dimitraki'nin nizâmen kabul olunacak sûrette ispat eylemesi lüzumuna dair verilen karar tefhim olundukta merkûm Dimitri diğer tarafın vekili ile birlikte gelerek isbât-ı müddeâ zımnında Panayot nam kimesneyi getirip ikâme eylediğinden ledel-isticvâb ol vakit bunlar beyninde akça getirip götürmek muâmelesinde bulunmuş ise de meblağ-ı münâzaunfîhi bilmediğini söylemesiyle böyle şeyler şle iddiâsını ispat edemediği cihetle ne yapacağı Dimitri'den suâl edildikte Papaslı'nın imzasını ikrâr eylediği tarihsiz bir kıt'a mektubu ile talep etmiş olduğu dört yüz elli adet Osmanlı lirasını 16 Haziran sene 1869 tarihine müsâdif olan Pazartesi günü bizzat veya bil-vasıta kendisinden almadığına tahlifini talep eylediğinden Papaslı'nın vekili müvekkilinden istimzâc eylemek üzere yeminin pusulasını istemiş ve Dimitraki dahi te'emmül eylemek için bir pusulada kendisi talep etmiş olması üzerine mezbûrâne ol veçhile birer pusula verildikten çend gün sonra Papaslı'nın vekili gelip müvekkilinin yemin edeceğini serd ile Patrikhâneye tastiri lazım gelen tezkerenin yazılmasını söylemiş ve muâhharan Dimitraki dahi bizzat gelip yemin tezkeresini musirrâne talep eylemiş olduğundan tezkere-i mezkûre bil-tastir Dimitri'ye verilmiş olduğu halde muahharan tarafeyn celb ile yemin keyfiyeti suâl olundukta Dimitraki'nin vekili Efkar müvekkilinin sonradan yemin talebinden rucû eylediğini inbâ ve diğer tarafın vekili dahi müvekkilinin berâatine dair i'lâmın tanzimini talep ve istid'â eylemiş ve şu halde merkûm Dimitraki isbât-ı müddeâ edemeyerek hasmı Papaslı'ya yemin teklif eylemiş iken muahharan yemin talebinden rucû etmiş olmasıyla birinci meclis i'lâmı fesh olunup Dimitraki'nin Papaslı'dan nesne talebine salâhiyeti olamadığına karar verildiğini mutazammındır.

Tarafeynin bâ sened-i musaddak vekilleri olan Covanni Afker ile Aleksandr Ansilos'un lâyiha-i itiraziye ve cevabiyeleri mütâlaa ve evvel ve âhir kendileri celb ile isticvâb olundukta merkûm Dimitraki'nin vekili Efkar'ın hülâsa-i itirâzatı iki kaziyeden ibaret olup bunun birincisi Aleksandr Papaslı imzasıyla müvekkili Dimitraki yedinde ihticâca sâlih sened olduğu ve defterinde dahi mukayyed bulunduğu cihetle merkûm Aleksandr Papaslı bunları kabul etmeyip de itiraz eylediği halde ispatın Aleksandr'dan istenilmesi lazım gelir iken müvekkilinden başka ispat aranması ve sened-i mezkûrun varakpâre adıyla mukâvele-i vâkıya yanlış manâ verilmesi ve ikinci yemin hakkında hasmının

vekili müvekkiline danışmak ve kendş müvekkili dahi düşmanın için pusulalar almış olduklarına nazaran henüz icap be kabul-ı vâkıa olmamış olduğundan şu mukâvele-i tahlifiyeye hitâm verilmek üzere tekrar tarafeyn celb ile muhâkeme edilerek yemin teklifi efkârında sabit olduğu ve hasmı kabul eylediği halde burası karar altına alınarak ba‘dehu yemin tezkeresinin istâri ve yemin mukâvelesi hitâmm bulmamış olduğundan sâir sûretle isbât-ı müddeâ edeceğine dair istid‘â [325] ve ifâdatı vukû bulduğu halde bunun üzerine bil muhâkeme bir karar verilmesi lazım gelir iken buralara riâyet olunmadığı hususlarıdır.

Mezkûr varaka ile divân-ı istinâf i‘lâmının zabıtları ticarethaneden celb ile ledel-mütâlâa varaka-i mezbûre birinci meclis i‘lâmında muharrer ibâreye muvâfık olmayıp divân-ı istinâf i‘lâmında muharrer olduğu veçhile ihbarnâme nev‘inde tarihsiz bir varakpareden ibâret olarak sened olmadığı ve derûnunda yazılan akçanın takribi sûrette yazılmış olduğu misillü zabıtlar ile divân-ı istinâf i‘lâmı dahi tatbik olundukta i‘lâmın tamamıyla zabıtlara muvâfık bulunduğu anlaşılmış ve Aleksandr Ansilos’un hülâsa-i ifâdatı merkûm Dimitraki’nin haksızlığından bahisle divân-ı istinâf i‘lâmının tasdik kılınması istid‘âsından ibaret görünmüştür.

İcabı ledel-tezekkür leffen beyan kılındığı veçhile merkûm vekil Efkar’ın itirâzatı iki maddeden ibâret olup birincisi varaka-i mebhus-ı anhânın ihticâva sâlih sened addolunmaması ve isbât-ı müddeâ Aleksandr’a ait iken Dimitraki’ye teklif olunması kaziyesidir sened olduğu iddiâ kılınan varaka-i mezbûre pârenin alındığına dair olmayıp yarına kadar takriben dört yüz elli liranın ikrâz olunup olunmayacağına istifsarına mütedair yazılmış tarihsiz bir varakpâreden ibaret olarak ihticâca sâlih olamayacağı gibi birinci meclis i‘lâmında defterlerin gayr-i muntazam olduğu beyan olunmasına ve müddeî kendisi olup isbât-ı müddeâ ise müddeî ye ait bulunmasına nazaran mezkûr birinci itiraz iltifata şâyân değildir icap ve kabul vukû bulmamış iken müvekkilinin sâir sûretle ispatı olup olmadığı tetkik olunmaksızın hükm verilmesi keyfiyetidir metn-i i‘lâmdan ve i‘lâmın esası olan zabıt dâvâ varakalarından müstefâd olduğu veçhile merkûm Dimitri müddeâsını ispat edememesi üzerine ne yapacağı kendisinden resmen suâl olundukta dört yüz elli adet Osmanlı lirasını kendisinden bizzat ve bil vâsıta almadığına dair hasmının tahlifini talep etmesi üzerine Papaslı’nın vekili müvekkilinden istimzâc etmek üzere yemin pusulasını istemiş ve Dimitraki dahi te’emmül eylemek için bir pusula talep etmiş olduğundan ol bâbda yedlerine birer kıt’a pusula verildikten çend gün sonra Papaslı’nın vekili gelip müvekkili yemin edeceğinden tezkerenin yazılmasını söylemiş ve muahharan Dimitraki dahi bizzat gelip yemin tezkeresini musirrane talep etmiş olması üzerine yemin tezkeresi yazılıp merkûm Dimitraki’ye verilmiş olduğu ve tarafeyn Patrikhâneye gitmiş oldukları halde merkûm Dimitraki sonradan yemin ettirmekten rucû etmiş ve böyle mahkemede resmen yemin teklif olunduktan ve hasmı kabul eyledikten sonra yemin teklif eden taraf bu tekliften rucû edemeyeceği gibi Papaslı’nın vekili gelip müvekkili yemin edeceğini söyledikten sonra Dimitraki’nin bizzat gelip yemin tezkeresini musirrâne talep ve ahz ile Patrikhâneye gitmesi dahi yemin teklifinde sabit olduğunu meydana koymuş olduğundan ve Dimitraki yemin teklif eyledikten sonra tarafeynin birlikte gelmeyip de

ibtidâ Papaslı'nın vekilinin sonra merkûm Dimitraki'nin mahkemeye gelmeleri dahi yemin teklifinden butlânını icap etmeyeceğinden ve sâir sûretle ispatı olsaydı yemin teklif etmezden evvel meydana koyması lazım gelip yoksa isbât-ı müddeâ edemeyip de yemin teklif ettikten sonra ispat dâvâsının mesmû olmayacağı derkâr bulunduğundan bu itiraz dahi vâhi ve hükümsüzdür şu halde [326] vekil Efkar'ın itirâzat-ı meşrûhesinde divân-ı istinâf i'lâmının nakzını icap eder bir gûna sebep görülemediğinden mezkûr i'lâmın tasdikine ve i'lâm ve tebliğ harcı olan dört buçuk Osmanlı lirası ve üç beyaz mecdidiyenin Dimitraki'ye ait olmak üzere Aleksandr Papaslı'dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne dahi tefhim kılındı.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kuba karyeli İsa nam kimesnenin ottan mamûl hanesini leylen delip duhûl ile merkûmu cerh ederek fiil-i sirkati icrâ etmiş olan Palolulu Hüseyin ve Davut ve Uzun Ahmed haklarında icrâ kılınan tekikât-ı nizamiyeyi hâvi Adana vilâyetinin 6 Cemaziyelahir sene 290 tarihli tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilâyetten müzeyyel meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintâkiyeye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde doksan senesi şehri Rebiyülahirinin üçüncü Cuma gecesi merkûm İsa karye-i mezkûrede kâin ottan mamûl hanesinde uykuda iken zevcesi bir çatırtı işitip kendisinin uyandırdığından kalkıp baktığında eşhâs-ı merkûmeyi hanesi derûnunda bil-müşâhede ahz ve giriftlerine ibtidâr eylediği sırada içlerinden birisi bıçakla kendisini cerh ederek bir refikiyle beraber firar edip diğer refikini derdest etmek üzere uğraşır iken bu dahi üzerine tabanca atarak kurşunu yalnız elbisesine isâbetle vücuduna işlememiş ve bu atılan tabanca üzerine ahali-i karyeden Mustafa ve İbrahim ve Süleyman ve diğer İbrahim yetişerek ahz ve girift ettiklerinde Palolulu Hüseyin olduğu görülüp keyfiyet ledel-suâl hanesini delip duhûl ve sandığı şikest ederek bir bohça eşya sirkat eyleyen ve kendisini bıçakla cerh eden refiklerinden Davut olup eşya-yı mesrûkeyi dahi diğer refiki Uzun Ahmed'e î'tâ ile firar etmiş olduklarını bil-beyan icrâ-yı icabını iddia etmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr eğer ki merkûmlar faziha-i mezbûrede müdhallerini inkâr etmiş iseler de leyle-i mezkûrede üçü birlikte sirkat niyetiyle hane-i mezkûra gittiklerini merkûmlar itiraf ile fakat hanenin delinmesi ve içeriye duhûl ile sandığın kırılıp eşyanın sirkat olunması yekdiğere uzv eylediklerini zabtiye yüzbaşısı Hurşit Ağa ve zabtiye çavuşu Veli ve jurnal kâtibi Hasan Efendi'nin ma'el hilâf ihbâr etmelerine ve merkûm Hüseyin'in derdestinde tabancasının yeni atılmış olduğu görülüp bu tabanca merkûmun tabancası olduğu haber verildiği gibi merkûm Davud'un bıçakla müddeî merkûmu cerh eylediği dahi merkûm Hüseyin tarafından ifade olunarak merkûm Davud'un bıçağında dem eseri görülmesine nazaran merkûmların ikâ'-i cerh ile beraber fiil-i sirkati icrâ etmiş oldukları tebeyyün etmiş ve sirkat eyledikleri bir bohça eşya ettıkları yerde buldurularak tamamen müddeî merkûma î'tâ kılınmış olmasıyla merkûmların iki

yüz on sekizinci madde-i kânuniye hükmünce müebbeden küreğe konulmaları iş'âr kılınmıştır.

Mefâd-ı iş'âra nazaran merkûmdan Hüseyin ve Davud ve Ahmed leylen ve müsellehan müddeî merkûmun hanesini delerek ve bil-duhûl muâmele-i şiddetle cerh-i vukûa getirerek fiil-i sirkati icrâ etmiş oldukları tebeyyün eylemiş olduğuna ve mezkûr iki yüz on sekizinci madde-i kânuniyede leylen iki ya daha ziyade eşhâs [327] birlikte oldukları halde muâmele-i cebir ve şiddet icrâsıyla hırsızlık edenler muvakkaten küreğe konulurlar ve eğer böyle hırsızlık icrâsında vukû bulan muâmele-i şedideden eser-i cerh zuhur etmiş ise böyle hırsızlığa mütecâsir olanlar müebbeden küreğe vaz' olunurlar diye muharrer bulunduğuna mebni bu madde mucibince emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç kâideye bil-tevfik müebbeden küreğe konulmak üzere Kıbrıs'a i'zâm olunmaları hususunun vilâyet-i müşarûnileyhâya ve merkûmenin vusullerinde ol veçhile küreğe konulmaları cihetinin dahi Kıbrıs mutasarrıflığına emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kastamonu sancağında vâki İskilip kazasına tâbi Oluklu karyesi ahalisinden Hallıoğlu Mehmed'in on dört yaşında bîkr-i bâliğ kızı Şerife'nin kâtili olan karye-i merkûmeli Tenbeloğlu Mustafa hakkında icrâ kılınan tahkikât-ı nizâmiye ve muhâkeme-i şer'îyeye dair Kastamonu vilayetinin vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 21 Zilhicce sene 89 tarihli ve iki yüz seksen iki numaralı tahriratıyla bâlâsı istintaklı divân-ı temyiz-i vilâyetten musaddak meclis-i deâvi-i kaza mazbatası ve i'lâm-ı şer'î muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı merkûme meâllerinde seksen dokuz senesi Rebiyülahirinin yirmi ikinci Cumartesi günü mezbûre Şerife köye bir çeyrek mesâfesi olan bağında iş işlemekte olan pederi Mehmed'e azık götürüp esna-yı avdetinde merkûm Mustafa tarafından katl olduğu pederi Mehmed cânibinden iddiâ olunması ve keşfettirildikte bikri izâle olunarak koyun zebh olunur gibi boğazlanmış olduğunun bil-i'lâm bildirilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiye ledel-ibtidâr merkûm Mustafa evvel emirde kaziyede müdhalini inkâr etmiş ise de dere içinde bulunmuş olan dolak kendisinin olduğu beyan kılınmasıyla inkâra mecâli olmayıp Taşlıdere üzerinde mezbûr Mehmed'in kiraz ağacına çıkıp kiraz ekel eder iken mezbûre Şerife pederine ekmek getirip esnâ-yı avdetinde kendisini ağaç üzerinde görüp aşağıya davet etmesiyle hemen inerek mezbûre Şerife'yi tutup parmağıyla bikrini izâle ettikten sonra dere içine atıp kara saplı bıçakla katl eylediğini ikrâr eylesine ve mezkûr dolak dahi kendisinin olduğunu müterif bulunmasına nazaran merkûmdan sudûru tebeyyün etmiş ve kısâsına hükm-i şer'î lâhık olduktan sonra verese tarafından affolunmuş olduğundan merkûmun yüz yetmiş altıncı madde-i kânuniyeye tevfikân on beş sene müddetle küreğe konulması istişâr kılınmış ve merkûm Mustafa'nın

esnâ-yı katlde on altı yaşında bulunduğu mahalliye bâ telgraf bil-muhâbere alınan cevaptan anlaşılmıştır i'âm-ı şer'î meâlî dahi mezbûr Mustafa mezbûre Şerife'yi mucibi kısas olan katl ile katl eylediği tâyi'en ikrâr ile ba'del sübût mücibince mezbûre Şerife'nin pederi Mehmed ve validesi Ayşe'nin talepleriyle huzurlarında kâtil-i merkûmun kısâsına hükm olunduktan sonra ebvât-ı mezbûrât vereseleri müteveffâten mezbûrenin dem diyetine müteallike dâvâdan müddeî aleyh mezbûrun kabulünü hâvi zimmetini ibrâ ve iskât eylediklerini beyandan ibaret olup bu sûrette ebvât-ı fimâ ba'de husus mezkûr hakkında müddeî aleyh mezbûrdan nesne dâvâsına kâdir olmayacakları cânib fetvâhanedem zahr-ı i'lâma tahrir ve işâret kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran katl-i mezkûrun merkûm Mustafa'dan [328] sūdûru ikrâr ile şer'en ve nizâmen tebeyyün ederek şer'en kısâsına hükm olunduğu halde verese cânibinden mazhar-ı af olmuş idüğünden ve zikrolunan yüz yetmiş ikinci madde-i kânuniyede kısâs ya idâm cezalarından affolunan kâtil müebbeden yahut on beş seneden akal olmamak üzere muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunduğu binâen merkûmun bu hükme tevfiân ve tarih-i haps olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dokuz senesi Rebiyûlahirinin yirmi altıncı gününden itibaren on altı yaşında olduğu cihetle bilâ teşhir on beş sene müddetle Sinop'ta küreğe konulması hususunun vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

İslimiye sancağında vâki Karin Abal kazasına tâbi Aladağlı karyeli Eslofoğlu Hibe nam şahsın kâtili olan Yanbolu kasabalı Selim oğlu korucu Tahir hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiyeyi mutazammın Edirne vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vürud eden 26 Rebiyûlahir sene 90 tarihli ve iki yüz on numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde seksen altı senesi Recebinin on beşinci Pazar günü merkûm Hibe bir re'y manda almak üzere Oyuk karyesine giderek orada bulunan bakkal dükkânının önünde iken merkûm Tahir tarafından tüfek endahtıyla katl olduğu iddia kılınması ve keşfettirildikte sol memesi altına yirmi altı tane saçma isabet ederek dört saat mürurunda müte'essiran vefat etmiş olduğu haber verilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Tahir yevm-i mezkûrda sâlifül beyan bakkal dükkânına gtmış ise de ziyadece sarhoş olduğundan tüfeğinin kimin tarafından ve ne veçhile atıldığını bilmediği gibi merkûm Hibe'yi orada görmediğini beyan ile fiil-i katlde müdhalini inkâr etmiş ise de mezkûr Oyuk karyeli Celasko oğlu Mico bir takım adamlarla orada bulundukları esnada mezbûr Tahir sarhoş olduğu halde gelip seb ve şetm ile sırtında

olan tüfeği eline alarak öteye beriye çevirmeye başlamasıyla mezbûr Hibe Mâbadı sonra

İ‘LÂN

Kazâten kapı kethüdâsı müteveffa Mahmud Efendi veresesinin mevâlden faziletli Osman Zeki Efendi zimmetinde alacağı olan mebâliğ tesviye olunmak üzere mukâbilinde vekâlet-i devriye ile merhûn olan Üsküdar’da Kısıklı karyesinde vâki eşcâr ve kurum mağrus bağıyla beraber bir bâb köikün mûmâileyh Zeki Efendi uhdesinde bulunan nısf hissesi bundan mukaddem mezâda verilecek doksan altı bin guruşa çıkmış ve şehir-i hâlin yirmi üçüncü günü müzâyedesı kararı verilip talebine ferâğı müsemmin bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye talep olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâcaat eylemeleri i‘lân olunur.

2.25. Cerîde-i Mehâkim 25. Sayı Transkripsiyonu⁵⁸

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Şaban	Sene	(Pazartesi)	Eylül Rumi	Sene	Sayfa
25	14	1290		24	1289	329

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü’ne mürâcaat etmelidir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâbadı)

Dahi tüfek ile şaka olmaz bir hata olur demesine mebni merkûm Tahir tüfeği hemen Hibe’nin üzerine çevirip bak şakaya diyerek ateş etmekle hurûc eden saçmaların isabetiyle cerh ve katl eylediğini ma‘el hilaf münferiden ve muvâceheten ihbar edip bu kavlin Kineoğlu Marin Vandalcı oğlu Todoyer ve Ratko oğlu Dopre ve mezkûr Aladağlı karyeli Devire oğlu Ces ve Koca Meyho oğlu Rado taraflarından dahi tasik kılınmasına ve muhbir ve merkûmların mevsûk’el kelâm oldukları ve merkûm Tahir ile beynlerinde adâvet olmadığı tahkikât-ı vâkıadan anlaşılmasına nazaran katl-i mezkûrun min gayr-i taammüd merkûm Tahir’den sudûr eylediği mütahakkık olduğundan merkûm Tahir’in yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfikân on beş sene müddetle küreğe konulması istişâr ve hükm-i mezkûr kendine tebliğ olunduğu iş‘âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş‘âra nazaran katl-i mezkûrun sarhoşluk haliyle min gayr-i taammüd mezbûr Tahir’den sudûr eylediği ihbarât-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün eylediği ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyede bir kimse min gayr-i taammüde bir

⁵⁸ CM., Nr. 25, H. 14 Şaban 1290/M. 7 Ekim 1873.

şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe konulur diye muharrer bulunduğuna mebni merkûmun bu hükme tevfikân ve tarih-i hapsi olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen altı senesi Receebinin on atlıncı gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mürakkim kâideye ba'del tevfik on beş sene müddetle Edirne'de küreğe konulması ve cânib-i şer'î şeriften tanzim ve î'tâ olunduğu meâl zabtiyede münfehim olan i'lâm meyân-ı evrakta zuhur etmemiş olduğundan fetvahanece li'eclil tetkik mezkûr i'lâm-ı şer'înin dahi gönderilmesi hususlarına vilâyet-i müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

[330] (Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Tıngırzâde Petri Efendi ile beynlerinde tekevvün eden alacak münâzaasına dair divân-ı muhâkemat-ı mâliyeden verilen i'lâm hükmünü kabul etmeyerek istinâfen rü'yet-i dâvâ olunmasını müsted'î Beyleroğlu Hosrof'un takdim eylediği arzuhalıyla zikrolunan i'lâm sûreti evrak-ı müteferriâsıyla birleştirilerek mahkeme-i istinâfiyede mütâlâa olundu.

11 Muharrem sene 288 ve 20 Mart sene 287 tarihli divân-ı mezbûr i'lâmı sûretinin netice-i mefâdı merkûm Hosrof zimmetinde birâderi müteveffa Apik Efendi nâmına muharrer bir kıt'a sened mûcibince ma fâiz matlubu olan dört bin bu kadar bin gurusun tahsili Tıngırzâde Petri Efendi tarafından istid'â olunmaktan nâşi tarafeyn celb ve isticvâb olundukta merkûm Hosrof Efendş mûmâileyh tarafından ibrâz olunan senedin hâvi olduğu meblağ pederinin deyni olup hîn-i vefâtında kendisi sagir elsin olmak mülâbesesiyle odası muamelatına tayin olunan nâzırlar marifetiyle tarafından mezkûr sened î'tâ olunmuş ve buna mahsûben altı kalem malûm'ül miktar meblağ teslim ve ifâ kılınmış ise de nâzırların re'yleri olmadıkça küsur deynin te'diyesine mazur olduğunun beyanıyla keyfiyetin nâzırlardan istifsârını dermeyân edip ancak şimdi pederinin odası muâmelatını doğrudan doğruya kendisi rü'yet etmekte olduktan başka meblağ-ı müddeâya pederinin deyni olduğu halde kendisi borç edinerek senedi altına girmiş ve merkûm ol vakit had olduğu gibi birkaç defa dahi teslimâtı vukû bulmuş olmasıyla nâzırlara mürâcaata mahal olmadığına ve usulen şâyân-ı kabul olur sûrette bir diyeceği var ise söylemesi kendisine bil-defaât teklif olunmuş ise de yine ifâdat-ı meşrûhesini tekrar eylediğine mebni senedi ve merbût hülâsa pusulası mûcibince gayr-i ez teslim ma fâiz küsur deyni olan dört yük yirmi iki bin sekiz yüz yirmi dört gurus on beş paranın merkûm Hosrof'tan tahsili lazım geleceğini beyandan ibârettir.

Merkûm Hosrof tarafından üç bendi hâvi ve 10 Rebiyülevvel sene 88 ve 18 Mayıs sene 87 tarihini muhtevi î'tâ olunan lâyiha-i itiraziyenin birinci bendinde divân-ı muhâkematça esas ittihâz olunan mezkûr sened Apik Efendi'den kendisinin istikrâz eylediği bir meblağa mukâbil verilmeyip pederi Beyleroğlu Aop'un seksen bir senesi Nisanında vefâtı ve kendisinin sagir elsin bulunması mülâbesesiyle zevât-ı sâire ile mûmâileyh Apik Efendi min gayr-i resm bir müddet odası muâmelâtına nezâret eylediği ve şu müddette

odanın zimemâtı matlûbâtından yedi yük yetmiş üç bin altı yüz guruş kabz ederek pederiyle olan hesabından dolayı beş yük seksen dört bin bu kadar guruş küsur alacağı kaldığından bahisle ol bâbda yazdırmış olduğu mezkûr senedi bil-tajrib kendisine imza ettirdiği ve ikinci bendinde sened-i mezkûru mühürledikten sonra iki yüz seksen dört bin guruşunu ifâ etmiş ise de pederinde ne cihetten ve ne miktar alacağı olduğuna dair muhâsebesini irâe etmeksizin Apik Efendi'nin dahi vefat etmesiyle küsur meblağ veresesi tarafından iddiâ olunarak divân-ı muhâkematta sem'-i itibar olunmayıp ve tetkikât-ı lazıma icrâ edilmeyip müteveffâ-yı mûmâileyhten karz sûretle bir akça alması gibi meblağ-ı mezbûrun kendisinden tahsiline hükm ve i'lâm olunduğu ve üçüncü bendinde muahharan ıtlâ hâsıl ettiği veçhile pederi müteveffadan aranılan akça [331] Saruhan sancağının seksen senesi âşârı bedelinden saâdetli Hacı Mustafa Efendi hazretlerinin pederi müteveffanın Mâliye Hazine-i celilesine olan borçlarından irâd ve masraf veçhile Apik Efendi'nin tesviye ve ifâ eylemiş olduğu meblağdan pederinin hissesine isâbet eden eblağ demek olduğundan Apik Efendi'nin hazinece irâd ve mesârif veçhile tesviye ettiği meblağ ile gerek müteveffâ-yı mûmâileyhin ve gerek ba'del vefâten veresesinin makbuzâtı güzesteleriyle bil-hesap veresenin matlubuyla karşılaştırılır ise sehviyât-ı vâkıa bil-sehvle zâhire çıkacağı beyan olunmuştur.

Mûmâileyh Petri'nin 11 Rebiyülevvel sene 288 tarihiyle müverrahân î'tâ eylediği lâyiha-i cevabiyesinin hülâsa-i mûndericâtı merkûm Horsof divân-ı muhâkemat i'lâmının hükmünü kabul etmeyerek dâvânın istinâfen rû'yetini ve beynlerinde olan hesabın iâdesi iddiâ etmekte ise de merkûmun i'lâm-ı mezbûr tarihinden sonra duyûn-ı mahkûme-i mezkûresine mahsuben iki kalem teslimâtı olmasına ve bu sûret i'lâm-ı mezbûr hükmünü kabul ve tasdikine delil-i kuvvi bulunmasına mebni merkûmun itirâzatına cevap vermek iddiâsını kabul demek olacağından meblağ-ı mahkûmunbihi te'diye ettikten sonra merkûmun iddiâ eylediği sehvin tetkikine mübâderet etmek üzere kefil irâesine hazır bulunduğu beyanıyla icrâ-yı icabını istid'âdan ibarettir.

Tarafeyn mahkemeye celb olunduklarında müstenif Horof divân-ı muhâkemat i'lâmı aleyhine olan mezkûr itirazını lisânen dahi dermeyân ve müstenif-i ileyh dahi lâyiha-i cevabiyesinde muharrer olduğu üzere merkûm Horsof i'lâm-ı mezkûr hükmünü kabul ile meblağ-ı mahkûmunbihe mahsûben altmış bin guruş teslimâtı vukû bulduğu cihetle şimdi istinâf-ı dâvâ eylemesi şâyân-ı kabul olmadığını beyan ve müstenif-i merkûm dahi meblağ-ı mahkûmunbihe mahsûben hükümden evvel ve sonra malûm'ül miktar meblağ teslim etmiş ve bir kalemi dahi Hâriciye Kitâbet-i behiyyesine mahfuz bir akçasından malûmâtı olmaksızın alınmış ise de bundan hükm-i mezbûru tamamıyla kabul çıkmayacağını ve çünkü kendisinin başlıca iddiâsı ıslâh borcu olmadığına dair olmayıp hesapta olan sehvin tashih edilmesi hakkında olduğundan ve i'lâm-ı mezbûr kendisine tebliğ kılınmadığından sehviyât-ı vâkıa ba'del tashih küsur deyninin ifâsına sa'y edeceğini söylemesi ve diğer taraf i'lâm-ı mezkûrun müstenif-i merkûme usulü üzere tebliğ kılınmadığını ifade eylemesi üzerine icabı ledel-tezekkür divân-ı muhâkemat i'lâmının usulü veçhile medyuna tebliğ kılınmadığı tarafeynin iddiâ ve ikrarlarıyla müsbit

olmakla şu halde şerâit-i istinâfiyeyi ba'del icrâ istinâfen rü'yet-i dâvâ ettirmeye merkûm Horsof'un salâhiyeti olduğuna 26 Safer sene 88 ve 3 Mayıs sene 87 tarihinde karar verilip ber mûcib-i karar şerâit-i mezkûre icrâ ettirildikten sonra müstenif Horsof ile müstenif-i ileyh Petri Efendi tarafından bâ sened-i musaddak vekil olan Andon Efkar celb olunduklarında müstenif-i merkûmun vâki olan ifâdesinin neticesi pederinin vefatından sonra Frenkoğlu ile ticaret üçüncü meclis re'si Ohannes ve Tıngırzâde müteveffa Apik Efendiler pederinin odası muâmelâtına muvakkat nezâret eylediklerinden o sırada beş bin seksen bin gurusu nâtık mûmâileyh Apik Efendi bir sened yazıp imzalamasını teklif etmiş ve kendisi de ol vakit on yedi yaşında olmakla pederinin işlerine ve sened-i mezkûreden olan [332] sehve vâkıf olmadığı halde mûmâileyhin yazmış olduğu mezkûr senedi imza eylemiş ise de muahharan matla olduğu ve lâyihasında beyan eylediği üzere Saruhan sancağı âşârı bedelinden saâdetli Hacı Mustafa Efendi hazretleriyle pederinn deynleri olan mebâligden pederi hissesi için Apik Efendi'nin Mâlîye Hazine-i celilesine irâd ve masraf veçhile on üç yük gurusu ifâ etmiş olduğunu serd ile bundan makbuzâtı olan yedi bin şu kadar gurusu bil-tenzil üst tarafı için yedinden mezkûr senedi almış ve pederiyle Hacı Mustafa Efendi'nin müşterek senedini red eylemiş olduğunu bil-beyan Efendi-i müşarünileyh ile pederi müteveffa-yı merkûmun mühür ve imzasıyla 29 Şevval sene 281 tarihli atik senedi ibrâz edip metninde muharrer olduğu üzere âşâr-ı mezkûr bedelinden ikisinin hazine-i celileye olan deynlerinden her ne miktarı Apik Efendi tarafından irâd ve masraf veçhile te'diye olunur ise meblağ-ı mezkûrun ol tarihten itibaren güzeştesiyle Apik Efendi'ye te'diye kılınacağı mukâvele olunmuş ve Apik Efendi tarafından irâd ve masraf veçhile teslim olunan meblağ mâlîye hazine-i celilesinden arzuhalı bâlâsına derç edilen hesapta mürakkim olduğu veçhile yirmi iki yük on yedi bin gurusu olup bundan pederinin nisf hissesine elli bin gurusu fazla olara ilâve ve hesaba idhâl eylemiş olduğu gibi güzeştesini dahi irâd ve masraf tarihinden yürütmeyip mezkûr atik sened tarihinden itibâren hesap ve zam eylemiş olduğunu ifade ve mezkûr derkenarlı arzuhalı dahi irâe eyledi.

Müstenif-i ileyh vekili Andon Efkar dahi cevabında Saruhan sancağı âşârını müşarünileyh Hacı Mustafa Efendi ile üste'nifin pederi Agop deruhde edip bundan pederine on bir yük şu kadar bin gurusu isabet ederek bunun için Apik Efendi müstenifin pederinden ayrıca sened aldığı ve muahharan Apik Efendi bu akçayı Hazine-i celileye ifâ eylediği ve bunun nisfini müstenifinn pederinden istifâ ederek nisf-ı diğerinin hesabı nâzırlar marifetiyle bil-rü'ye mezkûr beş bin seksen bu kadar bin gurusu müteveffa-yı merkûmun Apik Efendi'ye borcu zuhur ederek buna mukâbil müstenif-i merkûm tarafından zikrolunan sened verildiğini ve hatta malûm'ül miktar meblağ dahi bil-rıza teslim edilip sonraları gösterdiği müşkilât üzerine divân-ı mezbûrca hükm ve i'lâm ettirildiğini ve ba'del hükm dahi iki kalem teslimâtı vukû bularak ve müstenif-i merkûm ol vakitten beri imtiyazlı sarrafândan olarak vukû bulan muâmelesi hazinece bile müteber bulunduğu cihetle sened-i mezkûr hükmünde mugâyir olarak tekrar rü'yet-i muhasebesine lazım geleceğini ve müteveffa Apik Efendi tarafından irâd ve masraf veçhile teslim-i hazine olunan meblağdan müstenifin pederi hissesini elli bin gurusu fazla

zam olunduğu ve güzeştenin atik sened tarihinden hesap eylediği bahsine gelince merkûm Hosrof tarafından ibrâz olunan Apik Efendi'nin Mâliye Hazine-i celilesine irâd atik sened mûcibince Apik Efendi tarafından teslim-i hazine kılınan meblağdan pederi hissesine isabet eden nısfı bil-ifrâz ayrıca pederinden bir sened alındığı ve vefatından sonra bervech-i muharrer nâzırlar marifetiyle ba'del hesap kûsuru için müstenif-i merkûmun senedine rabt olunduğu sırada pederinin ayrıca olan senedi müstenif-i merkûma iâde olunduğu müstenif-i merkûm tarafından verilen mezkûr sened metninde dahi anlaşılacağından [333] pederinin ayrıca verdiği atik sened Hosrof tarafından meydana çıkarılır ise gerek elli bin gurus fazla zam olduğu ve gerek fâizinin irâd ve masraf tarihinden evvel yürütüldüğü iddiâsından vâhi idüğü tahakkuk edeceğini ifade ve Hosrof'un vermiş olduğu 1 Şubat sene 1866 tarihli senedi irâe eylemesi ve sened-i mezkûr meâlî dahi merkûm Hosrof'un pederi müteveffa Agop'un Apik Efendi yedinde olan bir kıt'a tahvil mûcibince deyni olan akçanın muhâsebesi iki yüz seksen bir senesi Şubat guresine değin bil-rû'ye gayraz teslim bâki beş yük seksen dört bin sekiz yüz otuz dört gurus deyni kaldığı görüldük ve tahvil-i mezkûr istirdâd olunarak meblağ-ı merkûm Hosrof'un deyni olduğu beyandan ibâret idüğü anlaşılması üzerine ifâdat-ı meşrûhesinden hangisine istinâden mekûr sened hükmüne itibar olunması iddiâsında bulunduğu vekil-i merkûmdan sorulduktâ itibar maddesini hikâye kabilinden olarak beyan edip başlıca istinâdı nâzırlar marifetiyle pederinin odası idare olunduğu sırada mezkûr senedin ba'del muhasebe Apik Efendi'ye verilmesi maddesi idüğünü beyan eyledi merkûm Hosrof cevabında vekil-i merkûmun ifadesi veçhile pederinin ayrıca senedi bulunmadığı gibi hîn-i vefâtında pederiyle dostluğu bulunan bazı zevâtın nezâretleri gayr-i resmi olarak az bir müddet olduğunu ifade ve teslimât hakkında olan ifâdat sâbikasını iâde ile beraber imtiyaz bahsine gelince her ne kadar müteveffa Apik Efendi kendisinin malûmâtı munzam olmaksızın mezkûr sened tarihinden sonra öyle bir imtiyaz fermanı istihsâl etmiş ise de hadâset seniyy cihetiyle re'sen bir gûna muâmelede bulunmadığını söylemesi üzerine zikrolunan senedi verdiği tarihte âhere dahi sened verip vermediği sorulduktâ pederinin odası muamelatından olan deyni için ol vakit nâzırlar marifetiyle sarraflar kethüdası Kigork Efendi ile Yozgatlı Hacı Karabet'e dahi iki kıt'a sened vermiş ve hâvi oldukları meblağdan malûm'ül miktarını te'diye ederek bunlar her ne kadar on yedi yaşında olmadığı haşde verilmiş ise de kendisince makbul ve müteber olduğunu ifade eylemiştir.

İcabı ledel-tezekkür müstenif Hosrof'un divân-ı muhâkemat mâliye i'lâmı hükmüne vâki olan itirazı meblağ-ı mahkûmunbihin menşei olan muhâsebede sehv bulunduğunu ve kendisi on yedi yaşında olduğu halde pederinin muâmelatına matla olmaksızın mezkûr senedş vermiş idüğünden iâde-i muhâsebe olunmasını divân-i mezbûrda beyan eylemiş ise de tetkikine girilmediği ve sehv dahi fasla ilâve kılınan elli bin gurusla irâd ve masraf tarihinden evvel güzeşte buyrulmadığı hususundan ibaret olup ancak bu bâbda icrâ kılınan tetkikâta nazaran merkûm Hosrof pederinin odası muâmelatına nezâret eden zevât marifetiyle pederinin senedini bil-istirdâd kendisi deyn-i mezkûru tasdik ile sened-i mezbûru vermiş ve tarih-i senedde merkûm Hosrof on yedi yaşından bulunmuş ise de ol

tarihte nâzırlar marifetiyle Kigork Efendi ile Hacı Karabet'e dahi pederinin odası muamelatından dolayı senedler vermiş ve alan bu senedler nezdinde mûteber idüğü ifadesinden müstebân olmuş ve divân-ı muhâkemat-ı mâliye i'lâmı meâlinden anlaşıldığına göre merkûm Hosrof divân-ı mezbûrda dermeyân eylediği [334] iddiâsı ise Apik Efendi'ye verilen sened nâzırların marifetiyle verildiği ve buna mahsûben altı kalem teslimâtı vukû bulduğu beyanıyla nâzırların re'yi ödedikçe küsur deyninin ifâsında mazur olduğundan keyfiyetin evvel emirde onlardan istifsârını ifadeden ibaret bulunmuş ve ba'del hükm meblağ-ı mezbûra mukâbil bil-rıza malûm'ül miktar meblağ dahi teslim etmiş iken müstenif-i merkûmun şu sûretle serd eylediği iddiâsı Apik Efendi'ye vermiş olduğu mezkûr sened hükmünü iptal edemeyeceği misillü Apik Efendi tarafından asıl deyne elli bin guruş fazla idhâel ve zam edildiği ve fâizinin irâd ve sarf tarihinden evvel hesap olduğu iddiâları ise iâde-i muhâsebe demek olup halbuki esnaf-ı sarrafânın bâ irade-i seniyye müesses olan ve 7 Safer sene 562 tarihinde teyit olunan nizamları iktizâsınca esnaf-ı merkûmenin rıza-yı tarafeyn ile tahvili rabt olunan alacakları hakkında sonradan beyan-ı muâzerete iâde-i muhâsebe iddiâsına hiçbir tarafın salâhiyeti olmayacağı muharrer olmasıyla merkûm Hosrof'un işbu iddiâları dahi şâyân-ı kabul olamayacağı cihetle i'lâm-ı mezbûr hükmünün tasdikine ve i'lâm-ı mezkûrda muharrer üç yük on dört bin sekiz yüz on dört guruş Re'sülmâl'in i'lâm-ı mezkûr tarihi olan seksen beş senesi Rebiyülahirinin yirmi birinden sâl-i hâl Rebiyülahiri nihâyetine kadar yüzde birden güzeste olan bir yük elli iki bin yüz altmış guruş ile i'lâm-ı mezkûrda muharrer bir sekiz bin on guruş on beş para güzeste birleştirildikte mü'kkele-i mûmâileyh Petri Efendi'nin güzeste ve Re'sülmâl'dan min hays'ül mecmû beş yük yetmiş dört bin dokuz yüz seksen dört guruş on beş para alacağı tebeyyün edip bundan merkûm Hosrof'un iki kalem ma güzeste teslimâtı olan elli bir bin dört yüz seksen sekiz guruş bittenzil olundukta küsuru olan beş yük yirmi üç bin dört yüz doksan altı guruş on beş paranın merkûm Hosrof'tan tahsiline ve harc-ı i'lâm olan on bin dört yüz altı guruşun harc-ı sûret ve tebliğ ve mesârif-i sâire ile beraber haksız çıkan taraftan tahsil olunmak üzere müvekkil-i mûmâileyh Petri Efendi'den ahz edilmesine karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(9 Recep Sene 90 ve Fi 20 Ağustos Sene 89 Tarihinde Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâmın Sûretidir)

Hristo Tabçileşte ile hinta tüccarından İsmail Ağa beyninde olan dâvâyâ dair divân-ı istinâftan verilen 28 Şaban sene 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î merkûm Tabçileşte'nin vekili Umidi tarafından î'tâ olunan 2 Muharrem sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havele olmakla tarafeynşn lâyihalarıyla birleştirilerek kırâat ve mütâlâa olundu.

Temyizi istid'â olunan i'lâmın mündericâtına nazaran mahkeme-i ticaret birinci meclisinde cereyan eden muhâkemede İsmail Ağa'nın vekili Vasil müvekkili bin sekiz

yüz yetmiş bir sene-i milâdisi Temmuzunun yirmi sekizinci günü Hristo'ya bâzîrgândan yumuşak Rusçuk buğdayının beher İstanbul kilesini on iki buçuk guruş fiyat kat'ıyla altı bin iki yüz keyl hinta almak üzere mukâvele etmiş ve mukâvele-i vâkıayı hâvi sened yazılıp tarafeynden bil-imza simsarın yedine teslim olunmuş iken merkûm [335] Tabçileşte mukaveleden tevekkül ile mukâvelenâmede muharrer imzayı şak eylemiş ve usulü üzere protesto icrâ kılınmış olduğundan bahisle ber mûcib-i mukâvelenâme altı bin iki yüz keyl yumuşak Rusçuk buğdayının müvekkiline ait olmak üzere tarafına teslim ettirilmesini dâvâ etmiştir müddeî aleyh Tabçileşte vekili dahi kontratoyu muahharan yapılmak üzere mezkûr mukâvelenâme simsar marifetiyle muvakkaten bil-tanzim müvekkili Tabçileşte yazıcısına imza ettirmiş ise de mukâvelenâmede muharrer şerâiti ifâya İsmail Ağa'nın kudreti olmadığını isticâr eylemiş ve kaban-ı dakik tüccarından mürâcaat eylediği Horoszâde Hasan Efendi dahi İsmail Ağa'ya kefâlet etmemiş olduğundan mukâvelenâmenin icrâ-yı hükmünden sarf-ı nazarla imzasını şak eylediğini cevaben serd ve ityân eylemiş ise de mezkûr mukâvelenâmede nizamen mûteber olup derununda dahi mûmâileyh Hasan Efendi'nin kefâlet etmesi meşrût olmaması hasebiyle ber mûcib-i mukâvelenâme altı bin iki yüz keyl yumuşak Rusçuk buğdayının ma mesârif-i muhâkemeye merkûm Tabçileşte bil-tahsil İsmail Ağa'ya teslimi ve zarar ve ziyan meselesinin müddeî tarafından ispatına teşebbüs olunur ise ileride icabına bakılması hususlarına karar verilmiştir işbu karar üzerine Hristo tarafından Petroki'ye vekâleten istinâf-ı dâvâ ederek ol bâbda olan lâyihasında dahi mukâvelenâme-i mezkûrun dellâla mahsus bir varaka olup mûteber olamayacağını ve müşterinin kabulünü hâvi sened ahz eden ol itiraza delâlet eder bir şey vukûunda bey'in bâtıl olacağını ve şart-ı kefâleti bir taraf inkâr eder ise diğer taraftan ispat aranılmak lazım geleceğini ve bir tâcirin müşterisinden emniyeti münselib olur ise kefil istemeye hakkı olabileceğini ve birinci meclis hükmünün bir madde-i kânuniyeye müstenid olmadığını ve nizamı veçhile numunenin mühütleştirildiğine ve hintanın hangisine mahsulü olduğuna dair i'lâmda sarâhat bulunmadığı ve İsmail Ağa'nın kaparo bıraktığı on beş liradan başka zarar ve ziyan dâvâsına salâhiyeti olduğunu ve Horoszâde Hasan Efendi kefâletten imtinâ ettiğinden tâbiyen imzasını İsmail Ağa'nın iâde eylediğini ve mukâvele esnasında buğdayın kimde olup bahasına dikkat edilmemiş idüğünü iddiâ dellâl Dimitri isticvâb olunduktan sonra tarafeynin hîn-i muvâcehesinde dahi vekil-i merkûm hasmının ve mukâvelenâme dediği varaka dellâla verilmiş bir varaka olduğu ve kontrat tanzim olunmadığı cihetle bey'in münakid olmadığını beyan ve inbâ etmiş ise de divân-ı istinafça mukâvelenâmelerin iki nemçe olmaklığı meşrut olmayıp tarafeyn veya ahd-ı tarafeyn imza eyler ise imza edenlerin ahkâm mûndericesine icrâya mecbur bulunması ve mûnâzaunfih olan mukâvelenâmenin ise dellâla mahsus ve muvakkat olduğuna dair derununda bir sarâhat olmaması ve kefâlet talebinin bey'in akdinden ve senedin te'atisinden sonra vukûu tarafeynin itirafı tahtında bulunması ve kefaletinin meşrût olduğu hakkında olan dâvâyı usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesi mûcibince Tabçileşte ispat etmek lazım gelir iken ispat edememesi ve insilâb hususunun şahıs-ı vâhide hasrında salâhiyet görülememesi ve birini meclis mukâvelenâme mûcibince hükm eylediğinden bu hükmün kânuna müstenid demek olacağı ve hintanın

mukâvelenâmede cinsi müsirrah ve on beş lira kaparonun ahzı bey'in vukûunu mu'akkid bulunması ve mukâvelenâmedeki imzayı Tabçileşte [336] şak eylediğini derece-i evveli vekili söylemişken muahharan İsmail Ağa'nın iâde eylediği iddiâsı kavî-i mecbur olmakla beraber iddialarının yekdiğere mübâyin olduğunu imâ etmesi ve birinci meclis-i mukâvele mûcibince hükm etmiş olduğundan buğdayın nerede ve bahâsının ne raddede bulunduğu dair icrâ-yı tahkikâta mecbur olmadığı gibi bu bâbdaki iddiâ derece-i evvelide dermeyân edilmemiş ve mamâfih medâr-ı hükm görülememiş olması velhâsıl bey'-i mezkûr hîn-i akdinde tarafeynden mümzi senede rabt edilmiş olduğundan kânun-ı ticaretin altmış dokuzuncu maddesi ahkâmına göre müteber bulunduğu ilel ve esbâbına ibtinâen vekil Petrokiya'nın istinâf istid'âsının reddiyle birinci meclis i'lâmının tasdikine ve şu kadar ki buğdayın esmânını maksûten te'diye olunacağından ol bâbda kefil ahzıyla altı bin iki yüz keyl yumuşak Rusçuk buğdayının merkûm Tabçileşte'den bil-tahsil İsmail Ağa'ya teslim kılınması fikrasının i'lâm-ı mezkûr hükmüne ilâve edilmesine karar verilmiştir müsted'î-i temyiz Tabçileşte vekili Nikola Umidi'nin 1 Muharrem sene 90 tarihini şâmil olan lâyiha-i itiraziyesinde Horoszâde Hasan Efendi'yi kefil irâe etmek şartıyla hintanın bey' ve şerâsı için müvekkili Tabçileşte İsmail Ağa ile mukâvele etmiş ve varaka-i muvakkate müvekkili Tabçileşte zaten imza vaz' etmeyip yazısı için bilâ mezuniyet imza eylemiş olduğu ve şu sûretle yazılan varaka-i mezkûreyi dellâl-ı müstahben ve Tabçileşte oğlu birlikte olarak icrâ-yı şart kefâlet zımnında Horoszâde Hasan Efendi'ye gittiği halde efendi-i mûmâileyhin kefâletten imtinâ hasebiyle yazısı dahi varaka-i muvakkatede olan imzasını üzerinden çıkarmış ve müteakiben İsmail Ağa'ya on beş adet lirasını ahz etmek için göndermiş ve hâl bu merkezde bulunmuş iken evlad-ı evvelide ve muahharan divân-ı istinâfında nev'ummâmınca sıfatı verilmiş olmasıyla bunun rû'yeti gerek birinci meclisin ve gerek divân-ı istinâfın daire vezâifinden hariç olacağını ve eğer ikrâra müsteniden divân-ı istinâfta varaka-i mezkûre kabule şâyân tutulmuş ise de esna-yı muhâkemede sebkât eden ikrâr gayr-i münkasım olup ya tamamen kabul ve ya kâmilten reddedilmek iktizâ edeceği ve hasmının ikrâr ve itirafından ve dellâl ile Horoszâde'nin şehadetinden müstefâd olduğu veçhile muâmele-i mebhusa Horoszâde'nin kefâleti imza tahtında istihsâl olunmak şartına mübteni bulunmuş idüğü ve kitâbet'ül buyû'un yüz seksen yedinci maddesinde kefâlet verilmek şartıyla akd olunan bey'in kefâleti olmaz ise de hükümsüz ve mefsuh tutulması sarâhaten münderiç olduğundan ve hasmı tarafından dahi şart kefâleti icrâ edilmediğinden artık varaka-i mezkûrenin ihticâca sâlih olamayacağı ve divân-ı istinâf i'lâmında meskût-ı anha ve gayr-i münderiç olan dellâl ile Hasan Efendi'nin şehâdeti veçhile dahi varaka-i muvakkatenin hîn-i rabtında müvekkili tarafından güyâ kefâlet talep olunmayıp yarım saat sonra istediğinin kâle alınması makrûn-ı sıhhat olmayıp çünkü yazıcı imzasını vaz' etmeksizin Horoszâde kefâletinin icrâ olunması maddesi teklif ve ibrâm ve hasmı tarafından dahi kabul olunması olmağın hasmının iddiâsı gibi kefâlet talep olunması farz olursa bile kitâbet'ül buyû'un yüz yetmiş altıncı maddesi hükmünce şart-ı mezkûrun dahi hükmüne şâyân ve müessir olacağı ve divân-ı istinâfta nazar-ı dikkate alınmayan liman odasının varaka-i resmiyesi mantığınca sefinenin zedelenmesi hitanın cümlesiyle beraber zâyî mamûl idüğünden müvekkili kuvve-i cebriye ile hintanın boşaltılması mecbur olduğu ve

müvekkilinin nükûlü farz [337] olunsa bile kavânin-i umumiye ve mer'ıyyûl icrâ olan adâvet-i kadime iktizâsınca pey ile münakid olan bey' ve şerânın mukâvelesi kâmilten tanzim ve tesviye olunmazdan evvel tarafeynin birinin nükûlü vukû bulduğu sûrette pey vermiş ise peyinin terkine ve pey almış ise iki mislini vermeye mecbur olup hasmı ise hilesinden nâşi gerek protestosunda ve gerek derece-i evvelide verdiği peye dair bir şey beyan ve ifade etmemiş iken divân-ı istinâfta açıktan açığa irâd ve dermeyân eylediği ve hasmının protestosunda eğer hinta teslim edilmez ise yalnız zarar ve ziyan tazmini iddiâ olunup derece-i evvelide ve divân-ı istinâfta ise iddiâ olunan miktardan başka şeylerin hükm edildiği ve mezkûr hinta alınan aziz için kâbil-i istimâl olmayıp kule imâline mahsus olmak için İngiltere cânibine gönderilmiş ve çürüyecek bir dereceye varmış olduğu ve bunun piyaçada râiç cârısı yirmi sekiz guruşa olduğu halde on iki guruşa mukâvele olunduğundan müvekkilinin ifâ-yı taahhüdünde bilâ gadr-ı şer'î tekâlisi tahakkuk etse bile ancak ekkel fiyat ile tazminât hükm olunabileceği ve zeyl kânun-ı ticaretin doksan üç ve doksan yedinci maddeleri ahkâmınca mukavelenin adem-i icrâsı dört ve doksan beş doksan altı ve doksan müteahhidinden birinin kendi tekâsül ve desisesinden dolayı zuhur etmiş ise o halde zarar ve ziyân ifâsıyla mesûl olacağı ve mesele-i mebsûteye tealliki olmayan zeyl kânunun doksan yedinci maddesi ahkâmınca dahi bir kontrat hükmünü infâz etmeyen kimse adem-i infazından dolayı taraf-ı diğere terettüb eden zararın ve ticaretten mahrum kaldığı miktarın tazmin edilmesi mahkemeden hükm olunabileceği ve divân-ı istinâfta liman odasının evrak-ı resmiyesinin tetkike alınmamış ve Horoszâde Hasan Efendi'nin şehâdet-i müteberesinin dahi külliyyen meskût-ı anha bırakılmış olduğu cihetlerle divân-ı istinâf i'lâmının nizamnâme-i dâhilinin dokuz ve on ve on bir ve on ikinci maddeleri ahkâmınca nakzı lazım geleceği iddiâ olunmuştur.

Müddeî aleyh İsmail Ağa'nın vekili Hasan Fehmi Efendi tarafından verilen 15 Rebiyülahir sene 90 tarihli lâyiha-i cevabiyede Umidi'nin lâyihasında muharrer olan itirazâtın vâhi ve bi esas olduğundan bahisle divân-ı istinâf i'lâmının tasdikiyle beraber mesârif-i muhâkeme zarar ve ziyanın Tabçileşte'ye tahmil kılınması istid'â kılınmıştır.

Olunan davet üzerine Tabçileşte tarafından Nikola Umidi ve müddeî aleyh İsmail Ağa cânibinden dahi Hasan Fehmi Efendi musaddak senedlerle 21 Cemaziyelevvel sene 90 tarihinde daireye gelmeleriyle muvâcehelerinde divân-ı istinâf i'lâmıyla lâyihalar ba'del kırâe sûret-i iddiâ ve ifadeleri suâl olundukta vekil-i merkûm Umidi lâyiha-i itiraziyesinde beyan eylediği üzere hintanın bey' ve şerâsı için müvekkili Tabçileşte İsmail Ağa ile mukâvele etmiş ve Horoszâde Hasan Efendi'nin kefil gösterilmesi mukâvele-i vâkıa iktizâsından bulunmuş ve tanzim edilen ve müvekkilinin malûmâtı olmaksızın yazıcısı tarafından bilâ mezuniyet imza olunan varaka-i muvakkate dellâla verilmiş olduğu halde mûmâileyh Hasan Efendi kefâleti kabul eylememesi cihetle yazıcı-i merkûm varaka-i muvakkatede olan imzasını şık eylediğini ve mûmâileyh İsmail Ağa'nın pey olarak evvelce î'tâ eylediği on beş lirayı ahz eylemesi kendisine ihbâr olunarak bu sırada İsmail Ağa'nın müvekkilini protesto etmiş olduğu ve pey ile münakid olan bey' ve şerânın resmi mukâvelenâmesinin [338] kâmilten tanzim ve tesviyesinden

evvel tarafeynden birinin nükûlü vukû bulduğu sûrette vermiş olduğu bin terekkünne ve pey almış ise iki mislini vermeye adem-i mecburiyeti usul-i mer'iyeye iktizâsından bulunduğu halde divân-ı istinâf buralarına adem-i riâyetiyle hilâf-ı usul olarak i'lâm verdiğini ve yedinde bulunan liman odasının varaka-i resmiyesi nazar-ı tetkike alınmamış ve bu ise mugâyir-i kânun bulunmuş idüğünü bil-beyan divân-ı istinâf i'lâmının nakzı lazım geleceğini iddiâ eyledi diğer taraf vekili mûmâileyh Hasan Fehmi Efendi dahi müvekkilinin iddiâsı mukâvelenâme ahkâmının icrâsından ibaret iken hasmının def-i dâvâ yolunda irâd eyledikleri ecvibe iddiânın haricinde yeni bir takım iddiâ demek olarak bu iddiâlar esbâb-ı nakziyeden bulunmadığından ve müvekkili bu işten dolayı bir takım mesârif ve zarara dûçâr olmuş ve mezkûr on beş lirayı dahi pey olarak vermeyip hintanın esmânına mahsûben î'tâ eylemiş olduğundan divân-ı istinâf i'lâmı hükmünün tasdiki lazım geleceğini söyledi.

Bunun üzerine icabı ledel-müzâkere vekil-i merkûm Umidi'nin gerek lâyihası mündericâtı ve gerek dairede şifahen vukû bulan ifâdatı altı nev' itirazdan ibaret olarak bunlardan birincisi müvekkili Tabçileşte'nin sâlifül zıkr varakadaki imzayı fuzuli şık eylediğini İsmail Ağa iddiâ etmiş ve gerek derece-i evveli ve gerek divân-ı istinâfta zât-ı maddeye nev'umumâ sıfatı verilmiş olduğundan bunun rü'yeti mehâkim-i ticarete ait olamayacağı kaziyesidir.

Merkûm İsmail Ağa Tabçileşte'nin yolsuz olarak mukâvelenâmedeki imzayı şık eylediğini bil-beyan hükm-i mukâvelenin icrâsını talep ve iddiâ eylemesi ve Tabçileşte vekili dahi mukâvelenâmede muharrer şerâiti ifâya İsmail Ağa'nın kudreti olmadığını müvekkili isticâr eylemiş ve olunan mürâcaat üzerine Horoszâde Hasan Efendi dahi İsmail Ağa'ya kefâlet etmemiş olmasına mebni mukâvelenâmesinin icrâ-yı hükmünden sarf-ı nazarla imzasını şık eylediğini beyan etmesi üzerine derece-i evveli mahkemesince dahi mukâvelenâme nizâmen müteber bulunduğu ve bunda Hasan Efendi'nin kefâlet etmesi meşrût olmadığı beyanıyla ber mûcib-i mukâvele hükm î'tâ edilmiş ve işbu hükümde zât-ı maddeye nev'umunca sıfatı verildiğini işrâb eder bir cihet olmadığı gibi divân-ı istinâf i'lâmı dahi hükm-i mezkûru musaddak bulunmuş olduğundan zât-ı maddeye derece-i evveli ve divân-ı istinâfta cünha sıfatı verildiği ve bu cihetle dâvânın rü'yeti bunların vazifelerinden hariç olacağı iddiâsı şâyân-ı iltifât değildir ikincisi müvekkili Tabçileşte ile İsmail Ağa beynindeki hinta mukâvelesi Horoszâde Hasan Efendi'nin kefâleti imza tahtına istihsâl olunmak şartına mübteni olduğundan ve kitâbet'ül buyû'un yüz seksen yedinci maddesinde kefâlet verilmek şartıyla akd olunan bey'in kefâleti olmaz ise hükümsüz ve mefsoh tutulması sarâhaten münderiç olduğundan ve İsmail Ağa dahi şart-ı kefâleti icrâ eylediğinden artık yapılan varaka-i muvakkatenin hükmün kalmaması ve varaka-i mezkûr divân-ı istinâfta ikrara müsteniden şâyân-ı itibar tutulmuş ise de esna-yı muhâkemede vâki olan ikrârın ya tamamen kabul veyahut olunması iktizâ edeceği ve Horoszâde kefaletinin icrâ olunması maddesi teklif ve İsmail ağa tarafından dahi kabul kılındığı keyfiyâtıdır kefâlet talebi mukâvelenin tanziminden ve ifâ-yı hükm mukâveleyle İsmail Ağa'nın iktidârı olmadığı haber alındıktan [339] sonra

vukû bulduğu taht-ı ikrârda bulunduğundan ve eğer ki iktidârsızlığı cihetle hükm-i mukavelenin icrâsı zımnında kendisini temin için Tabçileşte İsmail Ağa'dan kefil talebine hakkı olabilir ise de işbu kefâlet hususunu şahs-ı vâhîde hasretmeyip kefil irâesi zımnında İsmail Ağa'yı protesto etmesi lazım gelir iken o yolda protesto ve istid'âda bulunmamış olmakla beraber zâten mukâvelenâmede kefâlet î'tâsı hakkında bir gûna kayıt ve işaret olmadığına şu halde mukâvelenâmenin kefâlet î'tâsı şartıyla münakid olduğu iddiasıyla bervech-i meşrûh kitâbet'ül buyû'un mezkûr yüz seksen yedinci maddesine istinâd olunması nâbecâdır üçüncüsü İsmail Ağa'nın protestosunda hinta teslim olunmaz ise yalnız zarar ve ziyan tazmini iddiâ kılınmış iken derece-i evveli ve divân-ı istinâfta iddiâ olunan miktardan fazla şeyler hükm edildiğidir müddeî İsmail Ağa ederece-i evvelide ber mûcib-i mukâvele buğdayın teslimine ve zarar ve ziyan mesârif-i muhakemenin tazminine hükm î'tâsını talep ve iddiâ eylemiş ve derece-i evvelice dahi buğdayın teslimine ve zarar ve ziyan iddiasının ileride icabına bakılmasına karar verilmiş ve işbu kararda iddiâ haricinde bir şey olmadığı ve divân-ı istinâf i'lâmı dahi karar-ı mezkûru tasdikten ibaret görüldüğü cihetle derece-i evveli ve divân-ı istinâfça iddiâ olunan miktardan fazla şey hükm olunmamış idüğünden bu bâbda olan itiraz dahi vâhi ve bi esastır dördüncüsü müvekkilinin ifâ-yı taahhütte bilâ özür şer'î tekâsülü tahkik etse bile taht-ı mukaveledeki buğday çürük bulunmasıyla ekel fi-i meşrût tazminat hükm olunması icap edeceği ve zeyl kânun-ı ticaretin doksan üç ve doksan dört ve doksan beş ve doksan altı ve doksan yedinci maddeleri ahkâmınca mukavelenin adem-i icrâsı müteahhidinden birinin kendi tekâlûf ve desisedinden doalyı zuhur etmiş ise o halde zarar ve ziyan ifâsıyla mesûl ve zeyl kânunun doksan yedinci maddesi hükmünce dahi kontrat hükmünü infâz etmeyen kimse adem-i infazından dolayı taraf-ı diğere terettüb eden zararın ve ticaretinden mahrum kaldığı miktarın tazminiyle mahkûm olabileceği kaziyeleridir mevâd-ı mezkûre ahkâmı bir mukavelenin adem-i icrâsından veyahut te'hîr-i icrâsından dolayı iddiâ olunacak zarar ve ziyan iddialarının sûret ve rü'yet ve hükmü hakkında olarak müddeî İsmail Ağa ise hem mukâvelenâmenin icrâ-yı hükmünü ve hem de te'hîr-i icrâsından dolayı zarar ve ziyanın tazmini iddiâ eylemiş ve derece-i evveli ve divân-ı istinâfça dahi ba'dehu zarar ve ziyan iddiâsına bakılmak üzere mukavelenin icrâ-yı hükmü hususuna hükm olunmuş olmasına mebni mevâd-ı mezkûreye istinâden Tabçileşte'nin yalnız zarar ve ziyan ile mahkûmiyeti lazım geleceğine dair ber minvâl-i meşrûh vâki olan iddiâsı gayr-i vâriddir beşincisi liman odasının evrak-ı resmiyesi divân-ı istinâfça nazar-ı tetkike alınmamış ve Horoszâde Hasan Efendi'nin şehâdet-i müteberesinin dahi külliyyen meskût-ı anha bırakılmış idüğü maddesidir liman odasının varaka-i resmiyesinin medlûlüne ibtinâen buğdayın âvâriye olduğu iddiâsına divân-ı istinâfça esbâb-ı meûcib serdiyle cevap verildiği meâl-i i'lâmdan münfehim olmuş ve Hasan Efendi'nin şehadetinin divân-ı istinâfça meskût-ı anha bırakıldığı iddiâsı dahi esas nizâ olan mukâvelede kefâlet şartı olmadığı ber minvâl-i meşrûh sabit olmak hasebiyle şâyân-ı tetkik görülmemiş olduğundan işbu beşinci [340] itiraz dahi iltifât ve istimâ'a gayr-i şâyândır altıncısı İsmail Ağa'nın on beş lirayı Tabçileşte'ye pey olarak î'tâ eylediği ve pey ile münakid olan bey' ve şerânın tamamı in'ikâdından evvel akdinden birinin nükûlü takdirnce pey vermiş ise onu tereke ve almış ise iki mislini î'tâyâ mecbur

olmaması usul-i mer'iyeye iktizâsından bulunduğu hususâtıdır münâzaa-i câriyenin menşei ve divân-ı istinâfın tasdik eylediği derece-i evveli hükmünün esası bulunan mukâvelenâmede pey olarak on beş lira verileceğine dair bir kayıt ve işaret görülemeyerek bunun müddeî aleyh vekili Hasan Efendi'nin ifadesi veçhile ber mûcib-i mukâvele-i mübâya'a olunan hinta esmânına mahsûben verilmiş olduğu direr bulunmuş ve böyle pey ile münakid olmayan bir muâmele-i bey' ve şerâda Tabçileşte'ye pey ve nüzür mukavelesiyle münakid muâmelat hakkında idüğünü beyan eylediği âdete temessûkle o yolda itiraz serdine salâhiyeti olamayacağı umur-ı bedihiden görünmüş olduğundan işbu altıncı itiraz dahi gayr-i mesmûdur.

Binânelayh divân-ı istinâf i'lâmı bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz meci diyenin sâir mesârif-i muhâkeme ile beraber Tabçileşte'ye rucû etmek üzere evvel emirde mûmâileyh İsmail Ağa'dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyn vekillerine tefhim kılındı.

Şahıs ile hükûmet beyninde olan dâvânın rü'yetine mahsus mahkeme-i ibtidâiyeden 27 Zilhicce sene 89 tarihli ve dört numaralı tanzim olunan i'lâmın sûretidir.

Bâb-ı vâlâ-yı Seraskeriye ile palamut kontratosundan dolayı Ersan bâzîrgân kefil Mösyö Avram beyninde olan zarar ve ziyan dâvâsına dair olup muhâkemat dairesinden evrak-ı müdevvire meyânında mahkeme-i ibtidâiyeye î'tâ olunan makam-ı vâlâ-yı Seraskeri'nin bir kıt'a tezkereyle melfûfu Dâr-ı Şûra-yı Askeri müzekkeresi ve iki kıt'a vekâlet senedi kırâat ve mütâlaa olundu.

Dâr-ı Şûra'nın müzekkeresi 23 Rebiyülahir sene 89 tarihli olup meâli Yolgeçen Hanı'nda sâkin Arslan bâzîrgânın 7 Recep sene 88 tarihinden Dâr-ı Şûra-yı Askeri ile akd eylediği kontrato mûcibince Beykoz debbağhânesi için altı bin kantar palamut î'tâsını taahhüd eylemiş ve tebaa-i Devlet-i Aliyye'den Marcelluslar içinde bulunan Tizabcıoğlu Mösyö Avram dahi zikrolunan kontratonun icrâsına kefâlet etmiş ise de mezkûr palamut taahhüd mûmâileyh tarafından teslim olunmadığı cihetle Dâr-ı Şûra-yı Askeri başkasından mübâyaya mecbur olarak bu yüzden nizâmiye hazinesinin dûçâr olduğu yüz yetmiş dört bin gurus zararın ma gûzeşte kefil olunan mûmâileyh Mösyö Avram'dan iddiadan ve 23 Rebiyülahir sene 89 tarihiyle müverrah ve on iki numarasıyla mürakkim olan mezkûr tezkere mefâdı dahi müzekkere-i mezkûre meâlini ba'del hikâye bu husus için berâ-yı muhâkeme Dâr-i Şûra-yı Askeri tarafından Viçan Efendi bil-tevki i'zâm kılındığı beyandan ibarettir sâlifüz zikr vekâlet senedlerinin biri irsâlen ve diğeri Avram imzalarıyla mûmzi ve deâvi kaleminden musaddak olup meâlleri husus-ı mezkûr hakkında mûmâileyh tarafından Mösyö Edvarid'in mutlak ve murahhas olarak vekil tayin edilmiş olduğunu mübtenidir.

Li'eclil muhâkeme vekilinden mûmâileyhimâ muhâkemeye celb [341] ile Bâb-ı Seraskeri yani müddeî vekili Viçan Efendi'den hülâsa-i iddiâsından ibaret ve nasıl senede müstenid

olduğu sorulduktaki mezkûr takrir mûndericâtnı tekrar ile zikrolunan yüz yetmiş dört bin guruş zararı gerek asil ve gerek kefil nazarıyla mûmâileyh Mösyö Avram'dan mutâlebe eylediğini ifade ve bu bâbda olan mûnâkısa cetveliyle kontrato senedi sûretlerini ibrâz ve irâe etmiştir.

Ledel-mütâlaa mûnâkısa cetveli sûretinin bâlâsında olan şerhte Beykoz debbağhanesi için lüzumu olan altı bin kantar palamut tahrir olunan temevvünesine muvâfık olarak seksen yedi senesi Temmuzundan Kanunuevvel nihâyetine değin ayda biner kantardan altı taksit ile mezkûr debbağhaneye teslim edilmek ve kâffe-i mesârifi müteahhidine ait olmak ve vakit ve zamanıyla teslim olunamadığı halde Dâr-ı Şûra marifetiyle başkasından mübâyaa olunarak bundan dolayı terettüb edecek fark-ı fiyat ve mesârifi kâmilten müteahhide tazmin ettirilmek ve yüz bin guruş depozito olarak nihayet kontratoya kadar levâzım dairesinde tevkif edilmek şerâiti ve şerâit-i sâirenin muharrer bulunduğu gibi metn-i cetvelde mezkûr palamutun beher kantarı altmış birer guruşa Arslan bâzîrgân uhdesinde takrir ettiği mestûr bulunmuş ve kenar-ı cetvelde işbu palamutun Arslan bâzîrgân her ne miktar fiyatını tenzil ettirir ise onun kabul ettiği fiyatı kabul ederim ve zeyl-i cetvelde Arslan bâzîrgânın ifâ-yı taahhüd edeceğine ve şâyet ifâ-yı taahhüd edemez ise işbu kontratonun harf be harf icrâsına kefil ve zammım diye muharrer olarak ikisinin de zirinde Tizabcıoğlu Avram imzasının yazılmış olduğu gösterilmiştir.

Mezkûr kontrato sûret-i musaddakası dahi beş senedi hâvi ve 25 Mayıs sene 87 tarihini muhtevi olup netice-i mefâdı sâlifüz zikr mûnâkısa cetvelinde muharrer olan şerâit tamamen zikr ve beyan olunduktan sonra kontrato ahkâmının icrâsında bir gûna teehhür vukûa getirilir ise ihtâra hâcet olmaksızın vade-i muayyeninin inkızâsı ihtâr ve protesto makamında tutulmak üzere mûmâileyh Arslan Bâzîrgân ile 21 Mayıs sene 87 tarihinde akd-i kontrato olunduğunu müş'ar bulunmuş ve işbu kontrato bâlâsında mestûr olan ve iki bendi şâmil bulunan şerhin birinci bendinde tamamen ifâ-yı taahhüd edeceğine temin için hitâm-ı kontratoya kadar depozito olarak levâzım dairesinde tevkif olunmak üzere Arslan bâzîrgân tarafından yüz bin guruş verileceği ve ikinci bendinde dahi Arslan bâzîrgânın ifâ-yı taahhüd edeceğine ve şâyet ifâ-yı taahhüd edemez ise işbu kontratonun harf be harf icrâsına kefil ve zaman olduğu ibareti mûnderiç olup zirinde Tizabcıoğlu Avram imzasının muharrer bulunduğu müşâhede kılınmıştır mûmâileyh Mösyö Edvarid'den cevabı istifsâr olunduktan müvekkilleri mûmâileyhimâdan Mösyö Avram bu işte ne kefil-i bil mal ve ne de yekdiğerine kefil olup mezkûr kontrato mûcibince kefil-i âdi olduğunu yani mûmâileyh Arslan bâzîrgânın akd ettiği kontratonun icrâsına kefil bulunup şâyet icrâ edemediği ve bundan dolayı tazminat verilmek lazım geldiği halde ikinci derecede Avram bâzîrgâna mürâcaat olunması lazım geleceğini söylemesiyle müddeî vekili Viçan Efendi kelâma ibtidâr ederek bir dâyin alacağını gerek asile ve gerek kefile mürâcaat ederek ikisinden dahi doğrudan [342] doğruya mutâlebeye ber mûcib-i nizam hakkı olduğu gibi sâlifüz zikr mûnâkısa pusulası kenarında muharrer olan mezkûr palamut için Arslan bâzîrgân ne miktar fiyat tenzil ettirir ve karar ise onun kabul eylediği fiyatı kabul ederim ibaresiyle kontrato bâlâsında mestûr bulunan şerhdeki kontratonun

harf be harf icrâsına kefil ve zammın tabiri ve Mösyö Edvarid'in hem Arslan ve hem Avram'dan vekâlet senedi getirmesi Arslan bâzîrgân ortada bir nam müsteâr olarak Mösyö Avram'ın kefil olmayıp asil olduğuna deli olduğunu dermeyân ve Mösyö Edvarid dahi cevabında müvekkilinden Avram'ın kefil olduğu kontratonun ibaresiyle zâhir bulunduğundan kontratonun ibaresine haricindeki bir ibare ile mana verilir ise o halde kontrato kân lem yekûn hükmünde kalacağı gibi Mösyö Avram'ı bâb-ı Seraskeri'nin kefil tanıdığı davet tezkeresiyle Dâr-ı Şûra-yı Askeri müzekkeresinde muharrer bulunduğu cihetle şimdi başka yola gidilmesi yani tezkere ve müzekkerenin haricine çıkılması câiz olamayacağı ve asil ile kefilден vekâlet senedi görünmesinin sebebi dahi bil-cümle deâvi evvela asliye ve muahharan kefile râci olacağı idüğünü ve mamâfih Arslan bâzîrgânın iktidarsızlığı Mösyö Avram'ca dahi malûm olmakla bilâhare dâvâ ise onun üzerine intikâl edeceğinden iş uzamamak üzere kefâlet sıfatıyla Mösyö Avram'dan olunacak dâvâyı şimdiden kabuk edeceğini ifade ve beyan etmiştir.

Bunun üzerine vukû iddiâ olunan yüz yetmiş dört bin guruş zararın ve adem-i kabulü hakkında Mösyö Avram tarafından ne diyeceği mûmâileyh Mösyö Edvarid'den soruldukta bâb-ı Seraskeri'nin iddiâsı gibi yüz yetmiş dört bin guruş zararın vukû bulduğu kefil-i mûmâileyh Mösyö Avram'ın taht-ı tasdikinde olduğundan miktar-ı zarar hakkında bir diyeceği olmayıp ancak zikrolunan kontratonun bedeli Temmuz ayına ve icrâsı Kanunuevvele kadar müddet zarfında olduğundan bu müddet içinde mûmâileyh Arslan bâzîrgânın mezkûr palamutu teslim etmediği cihetle ol vakit Mösyö Avram'a mürâaat olunmak lazım gelir iken ve olunmayıp üç mâh sonra yani Mart içinde haber verilmesi ve Mösyö Avram'ın haber aldığını müteâkib Dâr-ı Şûra-yı Askeri'yi protesto etmiş olduğu halde cevap verilmemesi cihetlerle mezkûr zararı bâb-ı Seraskeri'nin Mösyö Avram'dan talebe hakkı olmadığını ve şâyet mahkeme işbu delâili kabul etmeyecek olur ise kontratonun hîn-i icrâsında depozito edilmek üzere Arslan bâzîrgândan alınacak olan yüz bin guruşun mahsûbuyla üst tarafını Mösyö Avram'ın te'diye etmesi lazım geleceğini söylemiş ve müddeî vekili Viçan Efendi dahi kontrato ahkâmının icrâsında bir gûna teehhür vukû bulduğu halde ihtâra hâcet olmaksızın vade-i muayyenenin inkizâsı ihtâr ve protesto makamında ad olunacak kontrato ahkâmı iktizâsından ve bir medyûn alacaklısına olan borcu için protesto edip de cevabını almamış olsa bu nükûle alacaklının hukuku hiçbir veçhile sâkit olmayacağı mevâf-ı malûmeden olduğu gibi mûmEaileyh Mösyö Avram kontratonun bil-cümle ahkâmına kefil bulunduğu veçhile zikrolunan yüz bin guruşu depozito ettirmek dahi kendisinin vazifesi iken ettirmemiş olduğundan nâşi talep olunan yüz yetmiş dört bin guruştan tenzil ettirmeye hakkı olmayacağı ve işbu yüz bin guruş Avram bâzîrgânı temin için olmayıp bâb-ı Seraskeri'yi [343] temin için olduğundan meblağ-ı mezbûr teslim olunmayarak nezdinde kaldığı cihetle bundan dahi fayda görmüş olacağını ityân etmiş ve Mösyö Edvarid'in buna müdâfaası ise ikinci ifadesini tekrardan ibaret bulunmuştur.

Tafsilât-ı mebsûteye nazaran icabı ledel müzâkere Mösyö Edvarid zikrolunan yüz yetmiş dört bin guruş zararın vukûunu müvekkiline izâfetle tasdik edip ancak müvekkili Mösyö

Avram âdi kefil sıfatıyla kabul olunmadığı halde mezkûr yüz yetmiş dört bin guruştan yüz bin guruş depozitonun mahsubuyla üst tarafını te'diye edeceğine muvâfakat etmekte ise de mûmâileyh Mösyö Avram mezkûr kontrato ahkâmı Arslan bâzîrgân tarafından icrâ olunmadığı halde harf be harf icrâsına kefil olmasına ve Dâr-ı Şûra-yı Askeri işbu taahhûde iki sûretle tevsîk ve tahkim ederek birisi mûmâileyhin kefâleti ve diğeri rehin-i makâmında yüz bin guruşun depozito edilmesi kaziyeleri olduğundan bunları bâb-ı Seraskeri kendi hukukunu muhâfaza için icrâ eylemiş bulunmasına ve münâkisa cetveliyle kontratoda olan şerhlerde dahi kefaletin işbu depozitoya teallikine dair bir şart görülememesine ve Dâr-ı Şûra-yı Askeri yüz bin guruş depozitoyu tereke-i husul menfaatini terhin eylemesi dahi müteahhid-i mûmâileyh Mösyö Avram'ı asla ızrâr eyleyemeyeceğinde binâen şu halde Mösyö Edvarid'in itirazat-ı vâkiası vâhi görünmekle mezkûr yüz yetmiş dört bin guruş zararın ber mûcib-i kontrato Mösyö Avram'dan tahsiline ve güzeşte bahsine gelince zikrolunan zarar ve ziyan akça te'diyesinden ibaret olan taahhüdâtın tehhüründen dolayı tazminât olmayıp kabul-i hükm miktarı tayin etmemiş bir akça olmakla bunun için şimdiye kadar güzeşte yürütülmesi gayr-i câiz olduğundan tarih-i i'âmından itibâren yüzde birden güzeşte işletilmesine ve harç-ı i'âm olan yüzde iki buçuktan dört bin üç yüz elli guruşla sûret ve tebliğ harcı bulunan üç beyaz mecidiye haksız çıkan taraftan istifâ olunmak üzere bâb-ı Seraskeri cânibinden vezneye î'tâ ettirilmesine karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Petro veled Taşo ile Kostandi ve Espiro beyninde olan dâvâya dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen 25 Muharrem sene 920 tarihli i'âmın temyizini müsted'î merkûm Petro'nun vekili Miltiyadi imzasıyla î'tâ olunan gurre-i Rebiyülevvel sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyhaları birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'âm-ı mezkûrda merkûm Petro'nun yüz yirmi sehm itibarıyla yetmiş sehmüne mutasarrıf olduğu bir bâb kasap dükkânı ile bir bâb meyhane kendisinin rızası olmaksızın müştereki Koçu tarafından merkûmân Kostandi ve Espiro'ya icâr olduğundan bahisle kontratonun feshiyle merkûmânın zikrolunan dükkân ve meyhaneden ihracı hakkında vâki olan istid'â üzerine icrâ olunan muhâkemede mezkûr dükkân ve meyhanenin tasarrufuna dair ibrâz olunan vakıf senedleriyle i'âmât-ı şer'îye beyninde mübâyet bulunup husus-ı müddeânın faslı mübâyet-i meşrûhenin hal ve tetkikine mütevakkıf görüldüğünden keyfiyetin evvel emirde şer'î şerife havalesine karar verildiği gösterilmiştir.

Vekil-i merkûm Miltiyadi tarafından î'tâ olunan lâyiha-i itiraziye mündericâtı dört maddeden ibaret [344] olup birincisi mübâyet-i meşrûhenin tetkiki hukuk dairesine ait olduğu halde mahkeme-i istinâfiye burasına dikkat etmediğini mübeyyindir ikinci esas

dâvâ müste'cirât-ı merkûmânın mezkûr dükkânların ihracı hakkında olup tasarruf maddesine dair meydanda bir gûna nizâ olmadığı halde dâvânın rengi tahvil olunarak tasarruf maddesinin meydana konulması usul-i muhâkemeye muhâlif olduğunu hâvidir üçüncüsü yekdiğerine mübâyin denilen i'lâmât mehâkim-i şer'iyeden verildiği cihete bunların tetkiki maddesinin yine şer'î şerife havalesi câiz olamayıp merci-i hukuk dairesi olduğu gibi i'lâmât-ı mezbûre ahkâmının müvekkili yedinde bulunan evkâf senedâtına mübâyenet olması evkâf-ı hümayun hazinesi aleyhine bir dâvâ demek olacağından bunun tetkiki dahi Şûra-yı Devlet'e râci idüğünü şâmindir dördüncüsü keyfiyetin şer'en faslı merkûm Koçu'nun hazır olmasına mütevakıf olup halbu ki merkûm meydanda bulunmadığından ve şu halde mahkeme-i istinâfiye icrâsı kâbil olmayan bir şeye hükm etmiş demek olduğundan karar-ı mezkûrun bu veçhile dahi muhâlif-i nizam olduğunu müş'ardır.

Müddeî aleyhimâdan Espiro tarafından verilen lâyiha-i cevabiyede merkûm Petro'nun itirazat-ı mesrûdesi vâhi olduğu ve kendisi Koçu'yu dahi mutasarrıf tanımayıp mezkûr dükkânları üç seneden beri asıl mutasarrıf olan Kostanti'den isticâr edildiğinden merkûmânın bir gûna iddiâları var ise Kısı'tı'ye mürâcaat eylemeleri lazım geleceği muharrerdir.

Tarafeyn daireye istenildikte Petro'nun bir kıt'a sened-i musaddakla âherini dahi tevkile mezun bulunan vekili Miltiyadi ile müddeî aleyhimâdan Espiro 9 Rebiyülevvel sene 90 tarihinde gelmiş ve merkûm Miltiyadi Türkçe bilmediği cihetle tarafından Lazaraki nam kimesneyi dairede tevkil eylemiş olduğundan ledel-isticvâb merkûm Lazaraki Kostandi ve Espiro'nun mutasarrıf sıfatıyla muhâkeme edilmeleri ve mutasarrıfa (Mâbadı sonra)

İ'LÂN

Erbâb-ı hayır ve hasenâtın iâne-i nakdiyesiyle Dersââdet'te tesisi tasavvur olunan nisâ hastahanesi için her taraftan az ve çok icrâ-yı muâvenet-i fiiliye iki bin lira derecesinde akça terâküm etmiş ise de bu miktar akça muhtasar bir hastahane ile bazı edâvet-i tedârike kâfi olsa bile mesârif-i dâimesini mümkün mertebe temin edecek sermaye hâsıl olmadıkça işe fiilen teşebbüs etmek münasip olmayacağına ve bununla beraber mebâlig-i kâfiye husulğne kadar elde olan akçanın beyhude durması dahi câiz olmadığına binâen meblağ-ı mevcudun bir taraftan güzeştesi işleyip o cihetle dahi istifâde olunmak üzere emniyet sandığında ikrâz edilmesi komisyon-ı mahsusunda müzâkere ve tensib olunarak Osmanlı lirası yüz gurusu itibarıyla iki defada mezkûr sandığa teslim olunan iki yük üç bin yüz doksan gurusu içim usulü veçhile emniyet sandığından sened alınarak hıfz edilmiş ve bundan böyle iâne akçasının gelip toplandıkça Bâb-ı Âli icrâ cemiyetinde bulunan memuru marifetiyle mezkûr sandığa yatırılarak mevcuduna ilâvesiyle i'lânı mukarrer bulunmuş olmağın sûret-i hal malûm olmak üzere i'lân kılındı.

2.26. Cerîde-i Mehâkim 26. Sayı Transkripsiyonu⁵⁹

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Şaban</u>	<u>Sene</u>	(Pazartesi)	<u>Teşrinievvel Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
26	21	1290		1	1289	345

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretinin Mâbadıdır)

Ait olan i'lâm ve evrakı merkûmânın ibrâz eylemeleri ve esas dâvâ müste'cirân merkûmânın dükkânından ihracı kaziyesi iken dükkân-ı mezkûrun cihet-i tasarrufunun tetkikine kıyâm edilmesi muhâlif-i nizam olduğundan bahisle i'lâm-ı mezkûrun nakzı lüzumunu tekrar eyledi.

Mebhus-ı anha olan i'lâmât-ı şer'î ve temessükler merkûmândan ahz ve mütâlaa olunduktan sonra keyfiyet ledel-müzâkere mahkeme-i istinâfiye i'lâmının netica-i hükmü merkûmân Kostandi ve Espiro'nun mezkûr dükkânlardan ihraç olunması hakkında merkûm Petro'nun dermeyân eylediği iddiânın hasmı tarafeyn yedlerinde bulunan i'lâmlarıyla temessükler ahkâmının hal ve tetkikine mütevakkıf ve bu ise cânib şer'î şerife ait bulunduğu binâen keyfiyetin icap eden mahale havalesini beyandan ibaret olup filhakika tarafeyn yedlerinde bulunan i'lâmlarıyla temessüklerin yekdiğere mübâyin ve i'lâmât-ı mezbûre sâik-i şer'îyeden olmak cihetiyle tetkik ve temyizi maddesi şer'î şerife ait olmasına nazaran mahkeme-i istinâfiye i'lâmı yolunda olup Petro'nun itirazat-ı meşrûhesi esbâb-ı nakziyeden görülemediğinden i'lâm-ı mezkûrun tasdikine ve i'lâm ve tebliğ harcı bulunan sekiz adet beyaz mecdiyenin ileride haksız çıkacak tarafa rucû etmek üzere evvel emirde merkûm Petro'dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Heyet-i Umumiyesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Alireci? Kırkor Boyacıyan ile Avadis Baronyan beyninde tekevvün eden dâvâ mahkeme-i ticaret üçüncü meclisinde ve divân-ı istinâfta rû'yet olunarak divân-ı istinâfın verdiği i'lâm Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye temyiz-i hukuk dairesinden nakz ile tashih olunmak üzere iade olunmuşken divân-ı istinâfın buna göre [346] î'tâ ve temyizi dahi istid'â kılınan fi 23 Rebiyülevvel sene 90 tarihli i'lâm da i'lâm-ı menkûzenin hükmü ibkâ olunmuş ve i'lâm-ı ahir hükmünün ilel ve esbâbı i'lâm-ı menkûzenin ilel ve esbâbına müstenid

⁵⁹ CM., Nr. 26, H. 21 Şaban 1290/M. 14 Ekim 1873.

bulunmuş olduğundan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin beşinci maddesine tevfiân i'âm-ı mezkûr ve tarafeynden verilen itiraz ve cevap lâyihaları evrak-ı atikesiyle birleştirilerek Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye heyet-i umumisinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezbûrenin mündericâtına nazaran merkûm Avadis'in Kirkkor zimmetinde tahvil ve poliçe mûcibince alacağı olan beş yüz bu kadar lira ile bir kıt'a mektub mantığınca emânet bulunan beş yüz adet konsolidesinin ahz ve istihsâli hakkında dermeyân etmiş olduğu dâvâya mukâbiletten müddeî aleyh Kirkor'un tahvil poliçe ve mektubu tasdik ile beraber bedelinin muahharan konsilide oyunu için kaparo bırakılarak ödenmiş olduğunu beyan ve Avadis'in dahi poliçe meblağ-ı müddeâyı kaparo bırakıp konsilide oynanmış ise de bundan zarar terettüb etmediği bir kıt'a bilanço ile muhakkak olduğundan alivera muhasebelerinin rû'yet olunmasını ityân etmesi üzerine üçüncü meclis-i ticaret aliveradan münbais deâvinin muhakemece istimâ olunmaması hakkında olan zeyl kânun-ı ticaretin yirmi sekizinci maddesi ilâvesine istinâden tarafeynin iddialarının reddine karar vermiş ve dîvân-ı istinâf ilâve-i mezbûrenin hükmün eshâm evrakı fiyatının tezayüt ve tenâkusu üzerine havaî ve emr itibarı olarak cereyan eden muâmelat ve mukâvelâtın nâ meşrûh ve indel mehâkim fâsid ve gayr-i makbul addolunmasını mutazammın olduğundan ve Kirkor'un def'-i dâvâsında mebâliğ-i müddeâ bahanın havaî muâmelâtın mütevellid olduğunu serd etmeyip fakat sonradan ol muameleye idhâl olduğunu dermeyân ederek bu sûrette hükm-i nizam yalnız işbu def' dâvâsının istimâ'na gayr-i müsâid bulunduğundan bahisle üçüncü meclisin kararını fesh ile mebâliğ-i müddeâ bahâsının tahsilini hükm ve i'âm etmiş olduğu halde muahharan iâneten icrâ eylediği muhâkeme üzerine Avadis'in Kirkor'la konsilide oynadığını derece-i evveli mahkemesinde ikrâr ettiği ve bir kıt'a defter mûcibince beş yüz adet konsilidenin hesabını kat' ederek sened ve poliçe tarihlerinden sonra tanzim edilen mukâvelenâmede dahi matlûbâtının kaparo bırakıldığıнын anlaşıldığı cihetle muahharan meblağ-ı mezbûrun istirdâdını dâvâ etmesi yine ilâve-i mezkûre hükmünce istimâ'a şâyân görülemediği beyanıyla hükm-i evvelini geri alarak derece-i evveli kararını tasdik etmiş ise de temyiz-i hukuk dairesince ilâve-i mebhûs-ı anhâda eshâm cedide-i Devlet-i Aliyye'nin ve gerek bu makûle sâir evrakın bir taraftan bedeli nakden ifâ ve diğer taraftan evrak aynen î'tâ olunmak üzere âdiyen bey' ve şîrâsı câiz olup fakat meydanda akça ve evrak olmadığı halde yalnız fiyatın tezayüt ve tenâkısı üzerine havaî ve emr itibarı olarak cereyan eden muâmelât ve mukâvelât nâ meşrûh olup binâenaleyh bunlardan mütevellif bil-cümle deâvi ve münâzaat kâffe-i muhâkemede gayr-ı mesmûdur diye muharrer olmasına nazaran işbu fıkra-i nizamîyenin hükm-i sarihi icabınca havaî konsilide oyununa dair akd edilen mukâvele ve ol bâbda kaparo vesâire gibi vâki olan muamelenin gayr-i merşûiyeti bu mukâvele ve mukâvelât ve muâmelât gayr-i meşrudan tevellüd edebilecek temettü veya zarar ve ziyân münâzaatının muhâkemede fasl ve rû'yetin memnuiyeti iktizâa ederek yoksa esâsen meşru bir muameleden münbais hakkın istifâsı yolunda açılan bir dâvânın rû'yeti memnû' olan fâsid bir dâvâ [347] mukâbilinde sukûtu lazım geleceğine ve merkûm Avadis mâruz-zikr mektup ve poliçe ve tahvile istinâden mebâliğ-i

merkûmeyi matlûbat-ı meşru‘a kabilinden olmak üzere dâvâ eylemiş ve müddeî aleyh Kirkor ile dâvâ-yı mezkûra mukâbil mebâliğ-i müddeâ bahâ borcu iken muahharan Avadis’in emriyle havaî konsilide hesabına idhâl eylediğini makam-ı def‘de irâd eylemiş olmaları mülâbesesiyle divân-ı istinâfça derece-i evveli kararı fesh olunduktan ve Kirkor’un def‘ dâvâsı fıkra-i nizâmiye-i mezkûre mantığınca reddedildikten sonra Avadis’in iddiâ-yı mezkûresinin istimâ‘ıyla hükm verilmesi lazım gelir iken ber minvâl-i muharrer i‘lâm verilmesi ilâve-i mezbûrenin hükm-i sarihine mugâyir bulunduğu binâen divân-ı istinâfın ikinci i‘lâmı nakz olunmuş olduğu halde divân-ı mezbûrun buna göre verdiği i‘lâmda müddeî aleyh Kirkor’un meblağ-ı müddeâ bihin Avadis’in emriyle havaî muâmelâta dâhil olduğunu beyan etmesi üzerine merkûm Avadis Kirkot’la konsilide oynadığını ve mezkûr polîçe ve meblağ-ı müddeâ bihi kaparo bıraktığını tasdik ettikten sonra hasmının der‘ dâvâsı nâ meşru olduğunu beyan etmesi kabule gayr-i şâyân ve dâyin matlubunun bir yere sarf etmesini medyûna emr edip medyûn dahi sarf ettikten sonra dâyin emri mûcibince hakkı kalmayacağı nümâyân olup velhâsıl mebâliğ-i müddeâ bahanın havaî muameleye dâhil olduğu tarafeynin ikrâr ve itirafıyla müsbit bulunduğundan ol bâbda olan dâvâ ve muhasebesinin istimâ ve rü‘yeti ilâve-i mezkûreyi mugâyir görüldüğü beyanıyla tarafeyne cevap î‘tâsına karar verilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Avadis Baronyan’ın zikrolunan i‘lâm-ı âhire itirazı şâmil vermiş olduğu lâyihanın hülâsa-i mu‘dâsı dahi yedinde bulunan sende ve polîçe mantığınca matlûbat-ı mezkûresi emânet ve farz olduğunu hasmı dahi tasdik ve itiraf ettikten sonra bunların konsilide muamelesine dâhil olduğuna dair dermeyân eylediği def‘ dâvâsı üzerine kendisi dahi işbu def‘ dâvâsının istimâ‘ı câiz ise muhasebelerinin rü‘yet olunmasını ifade eylediği evvel ve âhir vermiş olduğu müsted‘îyâtta musarrih iken divân-ı istinâfın ol veçhile hükm ve i‘lâm etmesi nizâma ve fıkra-i meşrûheye mugâyir bulunduğundan bahisle i‘lâm-ı âhirin nakzı istid‘âsını mübeyyindir.

Kirkor’un vekili Mösyö Edvarid’in lâyiha-i cevâbiyesi mefâdı dahi merkûm Avadis’in mutâlebe eylediği meblağ kendisinin emriyle havai konsilide muamelesine idhâl olunarak bu cihetle müvekkili deyn-ı sâbıkını ifâ etmiş ve meblağ-ı mezbûrun müvekkiline kaparo mukâbilinde î‘tâ olunduğu merkûm Avadis’İN gerek muharrerâten ve gerek şifâhi ifâdatı ile sabit olarak kaparo muâmelâtı dahi mehâkimce gayr-i mesmû bulunmuş olmasına mebni meblağ-ı mezbûrun istirdâdını dâvâ etmesi mesmû olamayacağını mutazammındır.

Keyfiyet ledel müzâkere divân-ı istinâfın zikrolunan i‘lâm-ı âhirinde mebâliğ-i müddeâ bahanın havaî muameleye dâhil olduğu tarafeynin ikrâr ve itirafıyla müsbit bulunduğundan ol bâbda olan dâvâ ve muhasebenin istimâ ve rü‘yeti fıkra-i nizâmiye-i mebhûs-ı abhâya mugâyir olmakla tarafeyne cevap î‘tâsına karar verildiği gösterilmiş ve filhakika merkûm Avadis’in meblağ-ı mezbûru muahharan kaparo bıraktığı ve Kirkor’la konsilide oynadığı ikrâr ve tasdik, altında bulunmuş ise de temyiz-i hukuk dairesi i‘lâmında beyan kılındığı üzere zikrolunan fıkra-i nizamiyenin hükm-i sarihi havai

konsilide oyununa dair olan muâmelât ve makâlattan tevellüd eden ve münâzaatın [348] mehâkimde istimâ olunmaması kaziyesinden ibaret olmasına ve bidâyet-i dâvâda merkûm Avadis yedinde bulunan mektup ve poliçe ve tahvil mûcibince mebâliğ-i merkûmeyi matlûbât-ı meşru‘adan olmak üzere dâvâ edip Kirkor’un dahi meblağ-ı mezbûr borcu iken muahharan Avadis’in emriyle konsilide hesabına idhâl ettiğini makam-ı def‘de söylemesine nazaran muhakemece yalnız Avadis’in sûret-i meşrûda olan dâvâsı bil-istimâ ilerisine gidilmemek yani Kirkor’un açtığı kaparo dâvâsı ve buna mübteni olarak Avadis’in kaparo bıraktığına ve konsilide oynadığına dair olan ikrârıyla beraber hesaplarının rû‘yet olunması teklifi reddedilmek iktizâ eder iken Kirkor’un mesmû olmayan def‘ dâvâsı ve bunun üzerine Avadis’in vâki olan itirafıyla muhâsebe talebi üzerine evvelki dâvânın reddi fıkra-i mezkûreye mugâyir velhâsıl divân-ı istinâfın kara-ı âhiri bir dâvâda nizâmen ve kâideten nâ meşru ve gayr-i mesmû olan bir bahsin istimâ‘ıyla ve onun talebiyle iptali kabilinden olarak bunun butlânı ise zâhir bulumuş ve şu halde temyiz-i hukuk dairesinde verilen i‘lâmın hükmü yolunca olup divân-ı istinâfın hükm-i âhiri fıkra-i mezkûreye yanlış manâ verilmesinde münbais olarak yolsuz görünmüş olmasıyla divân-ı istinâfın mezkûr i‘lâm-ı âhiri dahi nakz olunarak Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizâmnema-i dâhilîsinin mâr‘ül beyan beşinci maddesinin fıkra-i âhiresine tevfiân tashihi zımnında keyfiyetin divân-ı istinâfa havalesine heyet-i umumiyede karar verilmiş ve sûret-i karar tarafeyne tefhim olunmuştur.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Edirne sancağında vâkş Cesr Mustafa Paşa kasabası mahallâtından Câmî-işerif mahalleli Bağdatlı Şerif bin Mustafa’yı katl eyleyen mahalle-i mezkûreli Meravanlıoğlu Abdullah’ın seyyib kızı Tevhîde hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizâmiyeyi mutazammın Edirne vilâyetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’ye vürûd eden 12 Cemaziyelevvel sene 90 tarihli ve iki yüz otuz dokuz numaralı tahrirâtıyla divân-ı temyiz-i vilâyet mazbatasını ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde seksen yedi senesi Cemaziyelevvelisinin dördüncü Pazar gecesi saat dört raddelerinde mezbûr Abdullah’ın hanesi avlusunda merkûm Şerif’in mecrûhen vefat etmiş olduğu beyan kılınması ve keşfettirildikte sağ memesi üzerinden saçma ile cerh olunarak saçmaların kâmilten sadrında kalmasıyla müteessiran vefat etmiş olduğu haber verilmesi üzerine mezbûr hanede bulunanlar celb ile tetkikât-ı istintâkiye ledel-ibtidâr mezbûr Abdullah’ın zevcesi Ümmügülsüm zevci Abdullah li’eclil ticâre İnöz cânibinde bulunduğu halde vakt-i mezkûrda iki kızı mezbûre Tevhîde ve hafidesi on bir yaşında Fehmiye ile beraber yatmakta oldukları odanın penceresi önüne bir şahıs gelip pencerenin parmaklığını şikest ile içeriye girmeye çalışmış ise de giremediği cihetle odanın kapısı önüne gelip kapıyı göğüslemiş ve arkasında bulunan dayağı oynatmış olduğundan kapının bir miktar aralandığını görmeleriyle içeriye duhûl edeceğini ve bu hareketin ırza suikast için olduğunu direk ile zevcinin duvarda asılı bulunan tüfeğini alıp

kapıya doğru itmesiyle şahs-ı merkûm gitmiş olduğunu müteâkib kendileri de komşularına haber vermek üzere dışarı çıkıp [349] avluları derûnunda yirmi hatve mahalde yüzü üzeribir şahsın yatmakta olduğunu gördüklerini ve keyfiyeti komşularına ihbar ile avdet edip halk dahi toplanmış olduğundan ol vekt şahs-ı merkûmun Şerif olduğunu anladığını ifade edip bu söz mezburtân Tevhide ve Fehmiye taraflarından dahi tasdik kılınmış olduğu halde muahharan tüfeğini atan kendisi olmayıp kızı Tevhide ise de mezbûre genç ve kendisi yaşlı olduğundan onun talimiyle bu fiili kendisine isnâd eylediğini söyleyip Tevhide dahi gençliği münâsebetiyle hicâb ederek validesine ol veçhile talim etmiş ve hakikaten tüfeği kendisi atmış olduğunu tasdik etmesine ve mezbûre Tevhide ol vakit müteveffâ-yı merkûmun keşfi için gelmiş olanlar pencere parmaklığının kırılmış ve kapının göğüslenmesinden dayak mahallinin çukurlanmış ve saçmaların şedidinden ve barutun dumanından kapının zenbereği kopup açılan tarafının siyahlanmış olduğunu gördüklerini söyleyip filhakika hîn-i keşifte âsâr-ı meşrûhenin görüldüğü ve merkûm Şerif'in tasallut-ı ırz maddesinde sâbıkası bulunduğu ve Tevhide ile Ümmügülsüm'ün ehl-i iffet oldukları tahkikât-ı vâkıadan anlaşılmasına ve merkûm Abdullah dahi kendisinin bir tüfeği olup İzmir saçmasıyla doldurarak İnöz cânibine gider iken hanesinde asılı bıraktığını söylemesine ve merkûm Şerif'in babası Mustafa bu katlin sandık emini sâbık Hacı Emin Efendi'nin inzimâm-ı re'yiyle kasaba-i mezkûreli Ali Bey ve Nâib Efendi'nin maiyyetinde bulunan İzzet Efendi ve Şemsettin Ağa ve Sardanoğlu İsmail taraflarından südûrunu iddiâ edip indel-tetkik bu iddiânın vâhi olduğu anlaşılmasına nazaran merkûm Şerif'in odaya cebren duhûl etmek kasdında iken mezbûre Tevhide'nin attığı tüfek saçmalarının isabetiyle vefat eylediği tebeyyün edip şu halde mezbûre Tevhide yüz seksen yedinci madde-i kânuniye hükmünce cezadan ma'fu bulunmuş olduğundan sebili tahliye kılındığı iş'âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran mezbûr Şerif tasallut-ı ırz dâvâsıyla odaya girmek üzere kapıyı göğüsleyip kırmaya teşebbüs eylediği sırada mezbûre Tevhide'nin bu katli ikâ' eylediği ikrârı ve ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz seksen yedinci madde-i kânuniyede geceleyin bir kimse bir adamın hane veya dükkân veya odasına merdiven kurup cebren kilit altındaki yerleri bozarken veyahut bir meskût hanenin ya müştemilâtının duvarını deler veya kapısını kırar iken ol kimseyi def için vukû bulan katli ve cerh ve darp fiilleri muâftır diye muharrer bulunduğu mebni bu madde hükmünce mezbûre Tevhide cezadan ma'fuve olmasıyla tahliye-i sebili yolunda görüldüğünden mezbûre kefâlet altında ise çıkarılması hususunun vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Üsküdar'da sâkin mülteziminden Leskoyanlı Kenan Bey ile Tıngırzâde Petri Efendi beyinde tekevvin eden münâzaaya dair divân-ı istinâfta verilen fi 23 Safer sene 90 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î Kenan Bey tarafından î'tâ olunan 7 Cemaziyelahir sene

90 tarihli arzuhal ve lâyiha ile i'âm-ı mezkûr sûreti diğer tarafın lâyiha-i cevabiyesiyle birleştirilerek temyiz-i hukuk dairesinde kırâat ve mütâlâa olundu.

Mezkûr divân-ı istinâf i'âmı nâtık olduğu üzere [350] tarafeynin ikinci hukuk dairesinde bidâyeten cereyan eden muhâkemeleri üzerine verilen i'âmın hülâsa-i meâli Kenan Bey'in yetmiş dokuz senesi ağnâm rûsumunu deruhde eylediği Tırhala sancağına mülhak İblât kavli? ve Darişan karyelerinin ağnamından yüz yirmi yedi bin üç yüz guruş resm alması akabinde kurrâ-i mezkûrenin Selanik sancağına irtibatı cihetiyle meblağ-ı mezbkûrun istirdâdı Selanik mültezimi Gergicizâdeler tarafından istid'â ve mahallinin iş'âr olunamayan âhiren vârid olan inhâya mebni netice-i tahkikâta kadar meblağ-ı mezbûr Kenan Bey'e hazinece muvakkatem zimmet-i kayıt ve imlâ edilmiş iken Gergicizâdeler'e ikinci derecede taahhüd eden müteveffa Apik Efendi'nin birâderi Petri Efendi mücerredn birâderi müteveffanın taahhüd senedini hazine-i celileden kurtarmak için mütemmerid şartına tevfikân sened î'tâsıyla Kenan Bey'in Dersaâdet'e ihzârını evvel ve ahir talep etmesi üzerine Kenan Bey bil-ihzâr mefsuh divân-ı muhâkemat-ı mâliye ve Şûra-yı Devlet'te icrâ edilen muhâkemelerinde meblağ-ı mezbûrun Kenan Bey'den istirdâdı lazım gelmeyip müteahhid Apik Efendi'nin rûsum-ı mezkûre bedelinden ol miktar zimmetiyle irâd ve masrafının icrâsına lâhık olan hüküm ve karar mûcibince verilen ilm-ü habere ve zikrolunan senede intibâen Kenan Bey'in Dersaâdet'e ihzarından dolayı giriftâr olduğu zarar ve ziyan ve mesârifinin Petri Efendi'den tahsilini dâvâ ve Petri Efendi'nin vekili Papasoğlu Ligor kaziyenin vech-i meşrûh üzere olduğunu ikrâr ve tasdik ile beraber meblağ-ı mezbûr Kenan Bey'den istirdâd edilmediği gibi Petri Efendi'den istifâ olunmadığı mülâbesesiyle Petri Efendi dahi dâvâsında haksız çıkmadığından sened-i mezkûr hükümsüz kaldığını ifade ve inbâ etmekte olup halbuki mebalğ-ı mezbûr Kenan Bey'e muvakkaten zimmet-i kayıt alınmasından dolayı hazine-i celile kendisine mürâcaat etmeyeceği tabii olduğu halde mültezim Gergicizâdeler münhâsıran Kenan Bey'den dâvâya tasaddi ve Petri Efendi dahi mütemmerid şartına tevfikân sened î'tâsıyla min vech-i ta'dîd ederek Kenan Bey'in Dersaâdet'e ihzârını istid'â etmiş ve ledel-muhâkeme Kenan Bey'den bir şey lazım gelmemiş olduğundan bu yolda vukû bulan ve nizâmen kabule şâyân olan mesârifin tazminine Petri Efendi'yi verdiği sened mecbur edeceği gibi Kenan Bey'in fi 5 Mart sene 86 tarihli şikkasında altmış bir güne kadar mesâlihini tesviye ederek der-i aliyyeye gelebileceği ve mahalli telgrafnâmesinde dahi Kenan Bey Tırhala ağnâm rûsumunun ikinci mültezimi olup işin arkasını ancak iki mâha kadar alabileceğinden o kadar müddet imhâl olunmaz ise mutazarrır olacağı beyan olunması üzerine müsâde olunarak ve istediği altmış bir gün yüz yirmi günü de geçerek sene-i merkûme Ağustos evâilinde Dersaâdet'e gelmesi zarar ve ziyan dâvâsını ıskât edeceğinden ve Kenan Bey'in ibrâz eylediği defterin bend-i evvelinde altı kalem yol mesârifi ve me'külât ve hane kirası misillü aramaya hakkı olan mesârif-i zarureye dahi ibrâz ziyadece görüldüğünden tenzil ve ta'dil olunarak cem'an on beş bin üç yüz on guruşun senedi mûcibince Petri Efendi'den tahsiline karar berildiğini mutazammındır.

Kenan Bey işbu i'lâma itiraz ile istinâf-ı dâvâ etmesi ve muahharan Petri Efendi tarafından dahi kezalik istinâf olunması üzerine tarafeynin mahkeme-i istinâfiyede icrâ olunan muhâkemelerinde Petri Efendi'nin vekili Ligor'un vukû bulan iddiasının hülâsası meblağ-ı mezbûrun muvakkaten Kenan Bey'e zimmet-i kayıt olunmasından [351] dolayı müteveffa Apik Efendi'nin hazine-i celileye vermiş olduğu taahhüd senedini kurtarmak üzere Kenan Bey ile Gergicizâdeler beyninde vukû bulacak muhâkemede Gergicizâdeler haksız çıktıkları halde her ne zarar ve ziyan ve mesârif-i râhiye talep edecek olur ve nizâmen ne miktara hükm olunur ise tarafından tazmin olunmak üzere sened î'tâsıyla Kenan Bey'i Dersaâdet'e ihzâr etmiş ise de bu bâda vukû bulan muhâkemede Gergicizâdeler haksız çıkmadıkları cihetle Petri Efendi'den Kenan Bey'in mesârif ve zarar ve ziyan iddiâsına salâhiyeti olamayacağını beyandan ibaret olup ancak ikinci hukuk dairesi i'lâmında beyan olunduğu üzere cereyan eden muhâkemede Kenan Bey resm-i mezkûru nizam-ı umumisine tevfikân deruhde eylediğinden zikrolunan karyerler resm-i ağnamından tahsil ettiği mebâliğin kendisinden istirdâdı lazım gelmeyeceğine karar verilerek bu bâbda Kenan Bey haklı çıkmış olduğuna binâen Kenan Bey'in bu yolda vukû bulan ve nizâmen kabule şâyân olan mesârifini vermeye Petri Efendi'ye vermiş olduğu sened mecbur edeceğinden zikrolunan on beş bin üç yüz on guruşun senedi mûcibince Petri Efendi'den tahsilil hakkında ikinci hukuk dairesinden verilen hükm bil-tasdik vekil-i merkûm Ligor'un bâlâda serd ve ityân ettiği itirazın istimâ'a şâyân olmadığına ve Kenan Bey dahi kendisinin bu bâbda görmüş olduğu zarar ve ziyan ve etmiş olduğu mesârif irâe ettiği defter mûcibnce yüz doksan bir bin guruşa bâlg olmuş iken ikinci hukuk dairesinden bunun ancak on bin üç yüz on guruşu kabul olunarak bâkisinin reddolunmasını kabul etmeyeceğini beyan etmekte ise de bâlâda zikrolunduğu üzere Kenan Bey'in şikka-i vâridesinde altmış bir gün kadar mesâlihi tesviye ederek der-i aliyyeye gelebileceği ve mahalli telgranâmesinde dahi Kenan Bey mültezimi bulunduğu Tırhala ağnâm resminin ancak iki mâha kadar arkasını alacağından o kadar müddet imhâl olunmaz ise mutazarrır olacağı beyan olunması üzerine mazhar-ı müsâde olarak bu müddeti imrâr ile yüz yirmi gün sonra Dersaâdet'e gelmiş idüğünden ve bu müddette mesâlihi tesviye etmesi veyahut diğer birini tevkil ile rû'yet ve tesviye ettirmesi kâbil olacağından şu halde Kenan Bey'in zarar ve ziyan dâvâsına hakkı olamayacağına dair verilen karar dahi tasdik olunarak Kenan Bey'in itiraz ve iddiâsı kabule şâyân görülemediğine karar verilmiştir.

Kenan Bey'in lâyihasında muharrer itirâzatın hülâsası mahkeme-i istinâfiye i'lâmında gösterildiği veçhile kendisi fuzuli ihzâr olunarak bir buçuk seneye karîb müddet Dersaâdet'te mecbûren ikâmetle hem birçok mesârifeye duçar ve hem de bunca umur ve mesâlihten ve iktisâb eylediği ticaretinden devrolunmasına ve zeyl kânun-ı ticaretin doksan beşinci maddesi mûcibince zarar ve ziyan ve tazminât mutâlebesi dûçar olunacak zarar ve ziyan ve mahrûm kalınacak kârdan ibaret olup kendisi umur-ı iltizâmiye ve ticariye ile meşgul olarak senevi lâakal yüz bin guruştan ziyâde temettü istihsâl edebileceğine nazaran mahkeme-i istinâfiye şu haller ile beraber hükm-i kânunu nazar-ı dikkate almaksızın ve Dersaâdet'te müddet-i ikametini vesaireye dair kâffe-i iddiâsını ve

kendisini hayli müddet devâir ve mehâkimde sorgulayan bir zâtın öyle cüzi masraf vererek tahlis-i giribân etmesi hakkında müsâğ kânunu olup olmadığı meselesini lââyıkıyla ta'mîk ve tetkik etmeksizin işsiz ve sermâyesiz bir adamın bile idaresine kâfi olmayacak [352] cüzi mesârif tahsiline dair olan derece-i evveli hükmünü tasdik eylemesi mezkûr doksan beşinci madde hükmüne ve usul-i muhâkemeye ve taşradan ihzâr olunacak kesânın temin-i hukuku maksadıyla vaz' olunan mütemmerid nizamının esasına muhâlif idüğü beyanıyla mahkeme-i istinâfiye i'lâmının nakzıyla zarar ve mesârifinin ve mahrum olduğu kârın hakkıyla Petri Efendi'den tahsiline hükm olunması zımında keyfiyetin mahkeme-i istinâfiyeye iâdesi istid'âsından ibârettir.

Petri Efendi'nin cevap lâyihasının hülâsa-i mefâdı mukaddemâ Kenan Bey Dersaâdet'te bulunduğu esnada bu iş için olunan celb ve davete icâbet etmeyerek Golos tarafına savuştuğu cihetle kendi ihzarına kendisi sebebiyet verdiği ve ihzârı için gönderilen telgrafnâme üzerine hemen gelmeyip bir hayli müddet işlerini tesviye eyledikten sonra gelmesine ve divân-ı muhâkemat komisyonunda kendisi dahi hak kazanarak taahhüd senedi tarafında iâde olunmasına nazaran Kenan Bey'in ihzârı Mâliye Hazine-i celilesinin resm-i mezkûru mükerrer satmasından ve iki tarafa dahi malûmât vermemesinden neş'et etmesiyle Kenan Bey'in Hazine-i Celile'ye mürâcaat etmesi lazım gelirken uğraşmamak ve izâ'a evkât etmemek için derece-i evvelide hükm olunan ve mahkeme-i istinâfiyede tasdik kılınan on beş bin küsur guruşu î'tâyâ râzı olmuş ise de Kenan Bey buna kanâat etmeyip temyize kıyâm etmiş ve lâyihası tarafına tebliğ kılınmış olduğu ve Kenan Bey kendisini ızrâr etmek kasdında bulunduğu beyanıyla husus-ı mezkûr bil-itiraf rû'yet olunarak şu tazyikâttan istihlâsı istid'â olunmuştur.

Tarafeyn daireye istenildikte Kenan Bey asâleten ve Petri Efendi tarafından Papasoğlu Ligor bâ sened-i musaddak vekâleten gelmeleriyle i'lâm ve lâyihalar ba'del kırâa sûret-i iddiâ ve ifadeleri suâl olundukta iki taraf dahi lâyihalar meâllerini ve derece-i evveli ve istinâf i'lâmlarında münderiç ifadelerini tekrar eylediler icabı ledel-müzâkere ikinci hukuk dairesinde ve mahkeme-i istinâfiyede Kenan Bey fuzuli ihzâr olunmasından dolayı hanım-ı mûmaileyhâ mesârif ve hem de zarar ve ziyân dâvâ eylediği halde mesâriften on beş bin küsur guruş hükm olup zarar ve ziyân dâvâsına hakkı olmadığına karar verilmiş ve karar-ı mezkûr mukaddemâ Kenan Bey'in yazdığı şikka ile mahalli telgrafnâmesine ve yüz yirmi gün sonra Dersaâdet'e gelmesine müstenid bulunmuş ise de metn-i i'lâmdan müstebân olduğu üzere Petri Efendi hükûmete bir kıt'a taahhüd senedi verip Kenan Bey'i Dersaâdet'e ihzâr ettirerek bil-muhâkeme Kenan Bey haklı çıkmış olmasına nazaran müteahhid-i mûmâileyh Petri Efendi mesârif-i mezkûreyi vermeye mecbur tutulmuş olduğu misillü zeyl kânun-ı ticaretin doksan beşinci maddesi mûcibince kâide-i umumiye üzere etmiş olduğu zarar ve mahrum kaldığı kârı talep ve dâvâya Kenan Bey'in hakkı olacağından ve mahallinde gönderilen ihzâr pusulası üzerine Kenan Bey'in altmış bir gün sonra geleceğini yazmış ve yüz yirmi gün sonra gelmiş olmasından dolayı hiç zarar ve ziyân etmemesi lazım gelmeyeceği gibi mahalli telgrafnâmesinde şimdiden Dersaâdet'e irsâli Kenan Bey'in hakikaten zararını mûcib olur denilmesi dahi hiç zarar ve ziyânı vukû

bulmadığını ispat edemeyeceği cihetle mezkûr şikka telgrafnâme meâllerine yanlış manâ verilmiş idüğünden ve Kenan Bey bidâyet i'âmının mezkûr doksan beşinci madde hükmüne mugâyir olduğunu mahkeme-i istinâfiyede dermeyân eylemesi üzerine hakikaten zarar ve ziyânı vukû bulup bulmadığı [353] bil-itiraf tahkik ve mezkûr doksan beşinci maddeye mürâcaat olunduktan sonra icap eden hükmün î'tâsı iktizâ edeceğinden mahkeme-i istinâfiye i'âmı kânun ve usul-i muhâkemeye muhâlif görünmesiyle nakz olundu ve Petri Efendi'nin lâyiha-i cevabiyesinde olan ifâdatı bidâyet ve istinâfta dermeyân olunmuş ve ol bâbda mahkeme-i istinâfiyenin verdiği hükm ve kararı kabul eylemiş olduğundan ifâdat-ı mezkûreye mahal görülemediği binâenaleyh i'âm-ı mezkûrun keyfiyet menkûziyeti kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra keyfiyetin rü'yeti zımnında mahkeme-i istinâfiyeye havalesine ve i'âm ve tebliğ harcı olan yüz elli guruş ile üç beyaz mecidiyenin Petri Efendi'ye ait olmak üzere Kenan Bey'den alınmasına ekseriyetle karar verilerek sûret-i karar tarafeyne dahi tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

İzmir'de mûkim tüccardan Balyozoğlu Matyos ile Harutcan Selesyan beyninde tekevvün eden münâzaaya dair 7 Rebiyülevvel sene 90 tarihiyle divân-ı istinâftan verilen i'âmın temyizini müsted'î merkûm Matyos'un vekili Taros Seracıyan tarafından î'tâ olunan arzuhal ile i'âm-ı mezkûr sûreti ve lâyiha-i itiraziye diğer tarafın lâyiha-i cevabiyesiyle birleştirilerek temyiz-i hukuk dairesinde kırâat ve mütâlâa olundu.

İ'âm-ı mezkûr mündericâtından anlaşıldığı üzere tarafeynin İzmir ticaret mahkemesinde bidâyeten icrâ kılınan muhâkemelerinde Harotcan'ın vekili Hacı Karabet İngiltere devleti tebaasından İzmir'de mûkim Dobrankenson? müvekkili Harotcan'ı üç bin adet Osmanlı lirası iddiasıyla Kayseriye'den ihzâr ettirip İzmir'de bil-muhâkeme Dobrankenson? haksız çıktığından müvekkilinin vukû bulan yirmi bin küsur guruş mesâirifiyle altı bin iki yüz lira zarar ve ziyânın Dobrankenson'un kefil Matyos'tan tahsilini istid'â etmiş ise de merkûm Harotcan ile Dobrankenson beyninde bu bâbda bir gûna muhâkeme sebkât etmemiş olduğundan vekil-i merkûm evvel emirde Dobrankenson'dan dâvâ ile müvekkilinin matlubu miktarını tebeyyün ettirdikten sonra Matyos'a mürâcaat etmesi lazım geleceğine karar verilmiştir.

Merkûm Harotcan Selesyan karar-ı mezkûru kabul etmeyip istinâf-ı dâvâ etmekle tarafeyn vekilleri divân-ı istinâfa celb ile muhâkemeleri icrâ olunduktan Harotcan'ın vekili mesârif ve zarar ve ziyân doğrudan doğruya kefil Matyos'tan talebe salâhiyeti olduğu ve işin bidâyeten divân-ı istinâfta görülmesi lazım geleceğini ve iddiâ eylediği mebâliğin İzmir mahkemesi i'âmında noksan gösterildiğini beyan ve Matyos'un vekili dahi Harotcan'ın evvel emirde Dobrankenson'a mürâcaatı lazım geleceğini ve İzmir mahkemesinde işin yalnız bu cihetine bakıldığını ifade ve ityân eylemeleri üzerine icabı ledel-müzâkere merkûm Matyos kefâlet senedinde Harotcan'ın zarar ve ziyânını ifâ

etmediği halde kendisinin te'diye edeceği gibi bir şart derç etmeyerek kendisi tazmin etmek üzere kefil bil-mal ve müteahhid olduğunu beyan ile mesuliyeti kâmilan deruhde eylemiş ve her bir müteahhid taahhüdünü ifâya mecbur bulunmuş olduğundan ve madem ki ol veçhile zarar ve ziyanın tazminini gayr-i muayyen olarak taht-ı taahhüde almıştır kendisiyle bil-muhâkeme tayin edecek miktarın ifâsına mecbur bulunduğu ve husus-ı mezkûrdan dolayı Dobrankenson'un [354] berâ'et-i zimmet eylememiş olduğu dahi evvel emirde ona mürâcaat iktizâ edeceğini söyleyerek ol bâabda müstenif-i ileyhin bir varaka ibrâz edeceğine dair iddiâda bulunmasıyla tebeyyün eylediğinden ve bir de kefâlet senedinde mekfûl-ı anhin haksız çıktığı sûrette zarar ve ziyan için hükm-i hâkim ve veçhile lâhik olur ise ol sûretle edâ olunacağı hakkında şart olmayıp istikbâle teallik mekfûl-ı anhin haksızlığı tebeyyün eder ise zarar ve ziyanı î'tâ olunacağı muharrer bulunmasına mebni merkûm Matyos'un kefâleti sahih ve mekfûl-ı anhin haksızlığı sabit olmak mülâbesesiyle kendisinin mutâlib olması lazım geldiğinden ve İzmir mahkemesinde tarafeynin hülâsa-i ifâdatıyla ibrâz eyledikleri evrakın meâli zabt ve işaret verilen hükmün esbâ ve ilel-i kânuniyesinin der pîş-i nazar dikkat olunması icap eder iken buralarına imâle-i nazar itinâ yani i'lâma müstenif-i ileyhin ifadesi ve müstenif tarafından ibrâzı olan sened-i mezkûr derç ve imlâ kılınmaksızın hükm verilmiş olup bu hal ise zeyl kânun-ı ticaretin elli dördüncü ve usul-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin altmış dördüncü maddelerine mugâyir idüğünden nizamname-i mezkûrun yüz on yedinci maddesinin fıkra-i âhiresine tevfikân i'lâm mebhus-ı anha hükmünün fesh edilmesine ekseriyetle ve işin usul ve nizamına tevfikân İzmir mahkeme-i ticaretinde yeniden rü'yeti hususuna ittifakla karar verilmiştir merkûm Taros'un lâyiha-i itiraziyesinde dâvânın sûret-i cereyanı hikâye olunduktan sonra evvela müvekkili Matyos kefâlet senedini hükûmete vermiş olmasıyla Harotcan ile muhâkemeye mecbur olmayıp ancak kefâlet senedinin aslını hıfz eden hükûmete karşı bilâ muhâkeme mekfûlünbihi te'diye mesûl bulunduğu sâniyen zarar ve ziyan dâvâları evvel emirde asile mürâcaatla fasl ettirilip meblağ-ı müddeânın miktarı tebeyyün ettirilmedikçe kefilden dâvâ olunacağı sâlisen Dobrankenson'un senede müstenid ve mahkûmunbih bir deyni olmadığından Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin altı yüz altmış ikinci maddesi mûcibince kefil biri elzeme olacağı râbien Harotcan Mecelle'nin altı yüz kırk dördüncü maddesine istinâden Matyos'a mürâcaata salâhiyeti olduğunu iddiâ ve divân-ı istinâf dahi tasdik etmiş ise de madde-i mezkûrenin hükmü alacaklının matlubunu dilerse asliden ve dilerse kefilden arayabileceğini mutazammın olup bu halde kefile mürâcaat etmek için muayyen bir alacak bulunmak lazım geleceği hâmisen bir şarta muallak ve zaman-ı müstakbele muzâf olarak münakid olan kefâletten dolayı şart tahakkuk ve zaman hulûl etmedikçe kefil mutâlib olamayacağı Mecelle'nin altı yüz otuz altıncı maddesinde muharrer bulunduğu sâdisen Harotcan İzmir mahkemesinde yalnız doğrudan doğruya müvekkiline mürâcaata hakkı olduğunu iddiâ etmiş olduğu halde divân-ı istinâfın bir takım ilel ve esbâb-ı sâire serd eylemesi istid'â olunmamış bir şeyin rü'yetine kıyâm olunmak demek olacağı beyanıyla divân-ı istinâf i'lâmının nakzı istid'â olunmuştur Harotcan'ın lâyiha-i cevabiyesinde dahi evvela kefâlet senedi alındığı vakit kendisi Kayseriye'de bulunması cihetle yed'en alması bit-tabî mümkün olamayacağı ve mamâfih mezkûr senedin aslı

ticarethânede bulunduğu sâniyen kefâlet senedinde Dobrankenson ile muhâkeme olunmasına veyahut hükm-i hâki her ne veçhile lâhık olur ise ol sûretle meblağ-ı mekfûlünbihin te'diye olacağına dair sarâhaten bir şart olmadığı misillü kendisini ihzâr ettiren Matyos olduğu sâlisen mezkûr kefâlet senedi mûcibince Matyos [355] mesuliyeti doğrudan doğruya üzerine almış olduğundan Mecelle'nin altı yüz altmış ikinci maddesinin bu hususa şümulü olamayacağı râbien merkûm Matyos kâffe-i mesuliyeti deruhde eyledikten başka Dobrankenson ile esâsen şerik bulunduğu cihetle esas maddeye tamamıyla vukûfu bulunduğu hâmisen itiraz lâyihasının beşinci bendi sadedin haricinde idüğü sâdisen Matyos'un divân-ı istinâfa verdiği istid'â ve lâyiha ile divân-ı mezbûrda şifâhen vukû bulan ifâdatı lâyiha-i itiraziyesinin altıncı maddesinde muharrer olan sözleri tekzib edeceği beyanıyla divân-ı istinâf i'lâmının tasdiki serd ve izbâr olunmuştur.

Tarafeyn daireye istenildikte Matyos tarafından musaddak vekâlet senedini hâmil olan ve âhiri tevkile dahi mezun bulunan Gelebinoğlu Gelebnin Taros Seracıyan ile memur Harotcan dahi bizzat gelerek merkûm Gelebnin Taros Seracıyan'ı şifâhen tevkil eyledikten ve evrak-ı mukteziye muvâcehelerinde kırâat olunduktan sonra sûret-i iddia ve ifadeleri suâl olunduktan iki taraf dahi lâyihaları meâlini tekrar ile beraber merkûm Harotcan zâten Matyos ile Dobrankenson'un şerik olduklarını ve kendisinden kumpanyanâme dâvâyâ kıyâm eylediklerini ve kendisi Dobrankenson'u asla görmediğini beyan ve Taros Seracıyan dahi müvekkili Matyos bu maddede Dobrankenson'un şeriki sıfatında olmayıp kefilî sıfatında bulunduğunu ve bu makûle kefâletle depozito makamında olduğunu ispat eylediler.

Keyfiyet ledel-müzâkere divân-ı istinâf i'lâmında kefâlet senedi meâline göre Matyos Harotcan'ın zarar ver ziyanını tazmin etmek üzere kefil bil-mal ve müteahhid olduğunu beyan ederek mesuliyeti kâmilten deruhde eylemiş ve Dobrankenson'a ifâ edeceği halde kendisinin vereceği veyahut hükm-i hâkim ne veçhile lâhık olur ise ol sûretle te'diye eyleyeceği gibi bir şart derç eylemiş ve ol veçhile zarar ve ziyanın tazminini gayr-i muayyen olarak taht-ı taahhüde almış olduğu beyanıyla Harotcan'ın doğrudan doğruya Matyos ile bil-muhâkeme tayin edecek zarar ve ziyan ve mesârifini almaya salâhiyeti olduğuna hükm edilmiş ise de zarar ve ziyan ve mesârifin miktarını tayin herhalde muhâkeme icrâsına mütevakkıf olarak senedin mefâd-ı sarihine göre Matyos'un deruhde eylediği mesûliyet Harotcan ile muhâkemeye kendisinin mecbur bulunması kaziyesi olmayıp yalnız Harotcan'ın vukû bulacak zarar ve ziyan ve mesârifini hükûmet marifetiyle te'diye etmek maddesi bulunmasına nazaran Harotcan'ın Dobrankenson ile bil-muhâkeme alacağının miktarını tayin ettirdikten sonra Matyos'a mürâcaatı lazım geleceğine ve eğer ki senedde Dobrankenson'a parayı ifâ edeceği halde kendisinin vereceği veyahut hükm-i hâkim nen veçhile lâhık olur ise ol sûretle te'diye eyleyeceği gibi şartlar bulunmamış ve Matyos zarar ve ziyanın tazminini gayr-i muayyen olarak taht-ı taahhüde almış ise de esas münâzaa Harotcan'ın Dobrankenson ve Matyos'tan hangisiyle muhâkeme olması lazım geleceği keyfiyeti olduğu ve miktarı tayin etmeyen alacağının istenilemeyeceği emr-i tabii bulunduğu cihetle zikrolunan şartların derç ve

adem-i derci müsâvi olduğu misillü Matyos kefâlet senedini hükûmete î'tâ eylediği vakit ileride işin nerenin kesb edeceği ve zarar ve ziyanın miktarı bilinemeyeceğinden tazminâtın gayr-i muayyen olarak taht-ı taahhûde alınması emr-i tabii bulunduğuna mebni divân-ı istinâf mezkûr senede yanlış manâ verip bu ise hilâf kânun idüğünden [356] mezkûr i'lâmın nakına ve Harotcan'ın Matyos ile Dobrankenson şerik olduklarına ve kendisinden kumpanyanâme dâvâya kıyâm eylediklerine dair olan ifadesine gelince merkûmun işbu ifadesi derece-i evvelide ve divân-ı istinâfta dermeyân olunmamış başkaca bir iddiâ olduğundan ve temyiz olunan i'lâm-ı kefâlet hakkında bulunduğundan bu ifadenin daire-i temyizce istimâ olunamayacağından ve i'lâm-ı mezkûrun keyfiyet-i menkûziyeti kaydı bâlâsına şerh verdirildikten sonra hükûm-i mezkûrun tashihi hususunun Ticaret Nezâret-i celilesine bildirilmesine ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecidiyenin Harotcan'a ait olmak üzere Matyos'un vekilinden alınmasının karar verilerek sûret-i karar tarafeyne dahi tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Kulaksızzâde Halil Razi Bey ile Edremitli Ahmet Şükrü Efenid beyinde olan alacak dâvâsına dair Midilli mahkeme-i ticaretinden tanzim olunan 30 Muharrem sene 290 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î-i mûmâileyh Ahmet Şükrü Efendi'nin vermiş olduğu 19 Nisan sene 289 tarihli arzuhal itiraz ve cevap lâyihalarıyla birleştirilerek temyiz-i hukuk dairesinde kırâat ve mûtâlaa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli mûmâileyh Halil Bey Ahmet Şükrü Efendi ile beraber Midillili Mehmed Çelebi Efendi'den nısfıyyet üzere istikrâz eyledikleri altı bin yedi yüz seksen guruşu dâyin-i mûmâileyhe tamamen ifâ eylediğinden bahisle deyn senedi mûcibince Şükrü Efendi'ye ait olan nısfının tahsilini dâvâ etmiş ve ol bâbda ibrâz eylediği tahvilde dahi bin iki yüz seksen bir senesi Saferinin sekizinci gününden itibâren altmış bir gün vade ile Mehmed Çelebi Efendi yedinden altı bin yedi yüz seksen guruş istikrâz olunarak vadesi duhûlünde tamamen te'diye olunacağı muharrer ve zîri Edremitli Ahmed Şükrü ve Kulaksızzâde Halil Razi imzasıyla mührünü muhtevi olduğu gibi mûmâileyh Ahmed Şükrü Efendi'nin Halil Bey'e mürsil sene-i merkûme Zilhiccesi tarihli tahriratta Mehmed Çelebi Efendi'ye olan deynini kırk elli güne kadar te'diye edeceği ibâresi mûnderiç bulunmuş ve Ahmed Şükrü Efendi ledel-isticvâb mir-i mûmâileyh ile müştereken para aldığını inkâr ile gerek senedde ve gerek tahrirattaki mührün yazıları başka başka olduğunu ve münâzaa-i mezkûrenin marifet-i şer'le derdest-i rû'yet bulunduğunu tezkâr eylemiş ise de mezkûr mühürler yekdiğeriyle tatbik olundukta ikisi bir mühür olduğu gibi bu hususa mütedair mûmâileyh Şükrü Efendi'nin hattıyla muharrer olup mahkemede mahfâz bulunan protestonâmenin yazısıyla tahrirat-ı mezkûrenin yazısı ledel-tatbik birbirine mutâbık olduğu tebeyyün etmiş ve dâyin-i mûmâileyh Mehmed Çelebi Efendi dahi zikrolunan altı bin yedi yüz seksen guruşu Halil Bey'den alıp sened-i mezkûru Halil Bey'e iâde eylediğini ifade ve beyan ederek şu halde efendi-i mûmâileyhin inkârı vâhi

olup mezkûr sened mûcibince meblağ-ı mezkûru bil-iştirâk almış oldukları ve bunun kâmilin mir-i mûmâileyh tarafından Mehmed Çelebi Efendi'ye te'diye olunarak senedin kurtarıldığı Mehmed Çelebi Efendi'nin ifadesi ve tetkikât-ı vâkıa ile tebeyyün eylemiş olduğundan meblağ-ı mezkûrun nısfı olup mir-i mûmâileyhe ait olan üç bin üç yüz [357] doksan guruşun mesârif-i muhâkeme ile beraber Ahmed Şükrü Efendi'den tahsiline hükm olunduğunu mübeyyindir Şükrü Efendi'nin itiraz lâyihası meâli zât-ı maddenin esâsen mevâd-ı ticariyeden olmadığı halde Midilli mahkeme-i ticaretinde rü'yeti mugâyir-i nizam olduğu ve kendisi mir-i mûmâileyh ile beraber müstereken para almadığı ve seneddeki mühür ile zikrolunan protestonun yazısı kendisinin olmadığı ve mezkûr i'lâm dahi garaz bilâ muhâkeme tanzim olduğu beyanıyla i'lâm-ı mezkûrun nakzı istid'âsını şâmilidir.

Cevap lâyihası mefâdı dahi itirazât-ı meşrûhenin reddiyle mezkûr i'lâmın tasdiki talebini hâvidir.

5 Recep sene 290 tarihinde tarafeyn daireye celb ve isticvâb olundukra her biri lâyihası mündericâtını tekrar eyledi.

Keyfiyet ledel müzâkere tafsîlât-ı mesrûdeye nazaran husus-ı mezkûr mevâd-ı ticariyeden olmayıp âdetâ ikrâz ve istikrazdan münbais olduğu anlaşılmış olduğuna ve bu misillü hususât-ı âdiyenin rü'yeti mehâkim-i ticaretin vezâifi nizâmiyeleri haricinde olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsini ikinci maddesinin ikinci fırkası mûcibince esbâb-ı nakziyeden bulunduğu mebni i'lâm-ı mezkûr hükmünün nakzına ve tarafeyn Dersââdet'te bulunduğu keyfiyetin bidâyet ve nizamına tevfiân rü'yet olunmak üzere mehâkim-i ibtidâiyeden birine havalesine ve nizamname-i mezkûrun altmış dokuzuncu maddesi mûcibince i'lâm-ı mezkûrun kaydı bâlâsına şerh verilmesi hususunun dahi tahrirat-ı aliyeye-i cenâb nezâret penâhi ile mahallinde iş'âr buyrulmasına ve tebliğ ve i'lâm harcı olan üç beyaz mecdi ile otuz dört guruşun ileride haksız çıkacak tarafa rucû etmek üzere Ahmed Şükrü Efendi'den ahzına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Şevkidil Hanım ile kuyumcu Yorgaki Kostandi beyinde olan dâvâdan dolayı divân-ı istinâftan verilen kara-ı karinenin temyizini müsted'î hanım-ı mûmaileyhânın vermiş olduğu arzuhalde 15 Zilkade sene 89 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek kırâat ve mütâlâa olundu.

Karar-ı mezkûru şâmil olan divân-ı istinâfın 27 Şevval sene 89 tarihli i'lâm sûreti mündericâtına nazaran tarafeynin ikinci meclis-i ticarette cereyan eden muhâkemelerinde Şevkidil Hanım Rusya tebaasından denilen sarraf Andryas'tan 12 Zilkade sene 81 tarihinde seksen üç bin yedi yüz guruş istikrâz eylediği ve mukâbilinde bir takım

mücevherât rehin ettiği halde merkûm Andryas muahharan mücevherât-ı merhûneyi kuyumcu Yorgaki'ye teslim ederek bir miktar fazla güzeşte zammıyla bir takrib merkûm Yorgaki nâmına bir kıt'a deyn senedi almış ve Yorgaki dahi kezalik bir takım fâhiş güzeşte zam ederk çend defa tecdid-i sened etmiş ve Re'sülmâl'a mukâbil bir yük on bin küsur gurusu te'diye ve ifâ olunmuş iken mücevherât-ı mezkûre iâde olunmaktan başka olan matlûbât iddiâ edilmekte olduğundan bahisle merkûmun celbiyle işbu güzeşte muhasebesinin nizamına tevfikân rü'yetini vekili Kirkor'un istid'â etmesi üzerine Yorgaki cânibinden Kiragos vekâleten ve merkûm Andryas asâleten celb ile tercüman Mösyö Valamon hazır olduğu halde icrâ kılınan [358] muhâkemedede Andryas'ın hanım-ı mûmaileyhâ ile olan muamelesinin muahharan kat' olduğu tahakkuk etmiş ve mûmaileyhânın dâvâsı Re'sülmâl'a zam olunan güzeştenin iâdesinden ibaret bulunmuş olmasına mebnî mürabaha nizamnamesinin beşinci maddesi mûcibince hanım-ı mûmaileyhânın Andryas'tan idâde-i muhâsebe dâvâsına hakkı olmadığına karar verildikten ve bu hususa dair memleketeyn kapı kethüdâliğinin bir kıt'a takriri mütâlâa olduğundan sonra ham ile Yorgaki'nin vekilleri tekrar celble muhakemelerine ledel-ibtidâr biri taht-ı münâzaada bulunan akçanın akd-i müdâyesini tazmin eden ve diğeri dahi meblağ-ı merkûmun sûret-i te'diyesi hakkında Hariciye kitâbeti marifetiyle tanzim edilmiş olan iki kıt'a seneddeki mühürler müvekkilesinin olduğunu müddeî yenin vekili tasdik ile beraber müddeî aleyhin defterlerinin celb olunmasını talep etmiş ve ol bâbda verilen karar mûcibince müddeî aleyhin defteri celb olunmuş ise de mûndericâtından bir şey istifâde olunamadıktan başka gayr-i muntazam sûrette tutulmuş olduğu görülmekle sûret-i ifadesi müddeî aleyhten dahi sorulduktan dört sene akdem Hacı Difvan nam kimesne kendisine gelerek hanım-ı mûmaileyhânın Peropi bâzirgâna deyni olan sekiz yüz otuz yedi lira mukâbilinde merhûn mücevherâtın istihsâlini teklif eylemiş ve kendisi dahi Prope'ye giderek mezkûr sekiz yüz otuz yedi lirayı yüz altı gurusu itibarıyla hesap olunan elli beş bin şu kadar gurusu fâiziyle ma'an bil-te'diye rehinleri kurtarmış olduğunu ve bunun üzerine hanım-ı mûmaileyhâ tarafından kendisine iki ay vadeli bir kıt'a sened verilmiş ise de vadesinde te'diye-i deyn olunmadığı cihetle meblağ-ı mezbûre yüzde bir gurusu hesabıyla güzeşte ve akça farkı ilâve olunarak münâzaunfih olan senedi aldığını ve ibrâz olunan defterden mâada bu hususa dair defteri olmadığını beyan eylediğinden fâhiş güzeşte iddiâsı için müddeî ye vekilinden beyne talep olunduktan münâzaunfih olan sened tarihinden evvel müddeî aleyhe yedi bin beş yüz gurusu teslimât vukû bulduğunu ve mukaddemâ kurtarılmış olan senedler müddeî aleyh nezdinde idüğünü ifade ve bir kıt'a mûmzi sûret ibrâz ve irâe ettikten sonra Çukacı Hanı'nda kâin odasında lira olarak yedi bin gurusu almadığına ve kurtarılmış olan senedler yedinde bulunmadığına ve beynlerinde cereyan eden muameleye dair mahkemeye ibrâz ettiği defterden mâada defter olmadığına ve ifadesi gibi sekiz yüz otuz yedi lira ile elli beş bin küsur gurusu metalik olarak Peropi bâzirgâna verdiğine dair müddeî aleyhe yemin teklif edip müddeî aleyh dahi istinkâf eylemiş olmasıyla keyfiyet meclisçe ledel-tezekkür münâzaunfih olan senedden evvel vukû-ı beyan olunan yedi bin beş yüz gurusu teslimin ol vakit sened bedeliden tenzili lazım gelir iken tenzil olmadığı cihetle yalnız işbu teslim hakkında müddeî ye vekilinin yemin teklifine hakkı olamayacağı derkâr ise de müddeî aleyh diğeri fıkralar hakkında yemini

kabul etmemesine ve mûrahebe nizamnamesinin üçüncü bendi hükmünce fâhiş güzeşte iddiâsından bulunan medyûnun dâyine yemin teklifine salâhiyeti bulunmasına nazaran dâyin-i merkûmun bu bâbda vukû bulan istinkâfıyla senedin Re'sûlmal'ı müddeî yenin iddiâsı veçhile seksen üç bin yedi yüz guruştan ibaret olarak üst tarafının fâhiş güzeşte idüğü tahakkuk etmiş olmaktan nâşi mezkûr seksen üç bin yedi yüz guruş usulü veçhile teslimatıyla karşılaştırıldıktan sonra bâki kalan [359] on üç bin iki yüz seksen iki guruşun hanım-ı mûmaileyhâdan bil-tahsil müddeî aleyh Yorgaki'ye î'tâsı ve deyn-i mezkûr ifâ olduğu halde senedde muharrer rehinlerin müddeî ye-i mezbûreye iâdesine Yorgaki'nin mecbur olması hususlarına karar verilmiştir işbu kararı Yorgaki kabul etmeyerek istinâf-ı dâvâ etmekle ol bâbda divân-ı istinâfta icrâ kılınan muhakemenin neticesinde dahi müstenif Yorgaki'nin vekili Rota'nın derece-i evveli kararından dolayı dermeyân eylediği itirazât sırasında derece-i evvelide teklif olunmuş olan yemine ve bunun sûret-i teklifine taarruzla beraber derece-i evveli i'lâmın kararında muharrer olan yemini müvekkiline izâfetle müstenif-i ileyhâ vekili Hasan Fehmi Efendi hasmı derece-i evvelide yeminden âbâ etmekle artık bir daha yemin verilmeyerek hükm-i evvelin tasdiki iktizâ edeceğini ve her bir müddeâ ettiği gibi yemin talep edebileceğini ifade ve inbâ etmiş ise de yemin verilmek lazım geldiği takdirde hangi maddeler üzerine verileceğinin evvel emirde karar-ı tahtına alınması lazımeden iken derece-i evveli i'lâmında buna dair bir fıkra görülememiş ve dört madde üzerine yemin teklif olundu ve istinkâf bu dört şık üzerine vukû buldu denildiği ve hükm dahi bundan neş'et eylediği halde i'lâmın hükmü yerinde mûrahebe nizamnamesinin üçüncü bendi mûcibince üç madde üzerine karar verilerek istinkâf dâhilinde bulunan yedibin beş yüz guruşun çıkarılması dört madde üzerine yemin verilmesi hakkında olan karar-ı zımmiye münâkıs bulunmuş ve müstenif Yorgaki'nin derece-i evvelide dâvâsı memleketeyn kapı kethüdâlığının takririne müstenid görüldüğü ve takrir-i mezkûrdan dahi senedin resmi olup itiraz kabul etmeyeceğinin iddiâ olduğu anlaşıldığı halde bu iddiasının yolsuz olduğu hakkında bir gûna mevâd-ı kânuniye gösterilmemesi usul-i muhâkeme nizamnamesinin altmış dördüncü maddesine muhâlif görünmüş ve müstenif-i ileyhâ i'lâm-ı mezkûrun kararına istinâden icrâ-yı icabını söylemesi kararını kabul demek olduğu ve müstenifin kararında olan mûrahebe nizamnamesinin üçüncü maddesi mûcibince lazım gelecek yemini kabul eder olduğunu söylediği misillü müstenif-i ileyhânın esas dâvâsı fâhiş güzeşte hakkında olup defterin talebi buna mübteni ve usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesinde dahi herkes dâvâsını ispata mecbur olacağı münderiç olmasına nazaran müstenif-i ileyhânın esas dâvâsını ispat etmesi ve edemediği halde onun için yemin teklif etmesi lazım geleceğinden ve gerek müstenifin ifadesi veçhile iki kimesneden devrolunmuş olsun ve gerek müstenif-i ileyhânın iddiâsı mûcibince bir kimseden devredilsin ve her ne tarihte bulunur ise bulunsun madem ki evvelkilerin hesabı kat' olunarak bu senede idhâl kılınmıştır onların matlûbatı bil-terazî te'diye kılınmış demek olmasıyla bunun için yemin icap etmeyeceği te'tecdid-i sened vukûunda sened-i cedidi verip atık senedi medyûnun istirdâd etmesi umur-ı tabiiden bulunduğu gibi bir tarafın defteri istenildikte bir defter ibrâz olunur ise diğer defteri olmadığı hakkında yemin verilmesine salâhiyet görülememiş olduğundan ve esas dâvâ mûrahebe nizamnamesinin

üçüncü maddesinde müstenid olup madde-i mezkûre ise yalnız fâhiş fâiz için yemin verileceğine münhasır bulunduğundan müstenif-i ileyhânın bervech-i muharrer yüz yetmiş bu kadar bin [360] gurusluk senedde mürakkim mebâliğden Yorgaki'nin kendisince olan muamelatından dolayı fâhiş fâiz olmadığına dair yemin teklifine salâhiyeti olup lüzumsuz şeyler için teklif olunan yemini kabule mahkemenin mecburiyeti görünmemiş olduğu beyanıyla usul-i muhâkeme nizamnamesinin yüz on yedinci maddesinin fıkra-i âhiresi mûcibince ikinci meclis i'âmının ıslahına ekseriyetle karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundukta müstenif yemin eyleyeceğini beyan ve Hasan Efendi dahi yemine müvekkilesinin talebe olup olmadığını istimzâc edeceğini ityân etmesi üzerine Hasan Efendi müvekkilesinden istimzâc etmek için muktezasının icrâsı yevm-i âhere teallik kılındığı anlaşılmıştır.

Müsted'îye-i temyiz Şevkidil Hanım'ın vekili Hasan Fehmi Efendi lâyihasında esbâb-ı nakziyeden olmak üzere altı bend itiraz beyan ederek bunlardan birincisi müvekkilesi Andryas'tan istikrâz eylediği seksen üç bin gurusu doğrudan doğruya Yorgaki'den istikrâz edip rehinleri merkûma teslim eylediğini iddiâda bulunarak Yorgaki dahi kendisi doğrudan doğruya hanım-ı mûmaileyhâ ile meâmele etmeyip sekiz yüz otuz yedi lira ile elli beş bin küsur gurusu Peropi bâzîrgâna vererek sonra hanım-ı mûmaileyhâdan yüzde bir güzeşte ve akça farkı zam ile sened aldığını beyan eylemiş ve bu ifade-i âherleri fâhiş güzeşte almışlar ise kendisine dokunmayacağını efhâm maksadına mübteni bulunmuş ve şu ekfâr divân-ı istinâfta dahi dermeyân edilmiş olmasına ve hanım-ı mûmaileyhâya ise isbât-ı müddeâyâ çare kalmayıp bil-zarure yemin teklifine mecburiyet gelmesine nazaran bu bâbdaki yemini divân-ı istinâfın lüzumsuz ve manâsız görmesi muvâfık usul ve nizam olamayacağı ikincisi deyn senedinin tecdidinde sened-i atiki medyûn istirdâd edebilir ise de yırtılıp kendisinde (Mâbadı sonra)

İ'LÂN

Erbâb-ı hayır ve hasenâtın iâne-i nakdiyesiyle Desaâdet'te tesisi tasavvur olunan nisâ hastahanesi için her taraftan az ve çok icrâ-yı muâvenet-i fiiliye ile ibrâz eser-i cemiyet ve hamiyet ve himmet olunmuş ve bu güne kadar iki bin lira derecesinde akça terâküm etmiş ise de bu miktar akça muhtasar bir hastahane ile bazı edevâtını tedarike kâfi olsabile mesârif-i dâîmesini mümkün mertebe temin edecek sermaye hâsıl olmadıkça işe fiilen teşebbüs etmek münasip olmayacağına ve bu nükûla beraber mebâliğ-i kâfiye husulüne kadar elde olan akçanın beyhude durması dahi câiz olmadığına binâen meblağ-ı mevcudun bir taraftan güzeştisi işleyip o cihetle dahi istifâde olunmak üzere emniyet sandığına ikrâz edilmesi komisyon hususunda müzâkere ve tensib olunarak Osmanlı lirası yüz gurusu itibarıyla iki defada mezkûr sandığa teslim olunan iki yük üç bin yüz doksan gurusu için usulü veçhile emniyet sandığından sened alınarak hıfz edilmiş ve bundan böyle iâne akçasının gelip toplandıkça Bâb-ı Âli icrâ cemiyetinde bulunan memur marifetiyle mezkûr sandığa yatırılarak mevcuduna ilâvesiyle i'lânı mukarrer bulunmuş olmanın sûret-i hâl malûm olmak üzere i'lân kılındı.

2.27. Cerîde-i Mehâkim 27. Sayı Transkripsiyonu⁶⁰

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Şaban</u>	<u>Sene</u>	(Pazartesi)	<u>Teşrinievvel Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
27	28	1290		8	1289	361

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır)

Bırakılmasını dâyin ısrar ile iâde etmemesi muhâl olmadığı ve hatta şu sûret mûrahebe nizamnamesinin vaz'ından beri âdet hükmünde bulunduğu halde müvekkilesinin yemin vasıtasıyla sened-i atiklerini zâhire bil-ihraç isbât-ı müddeâ etmek efkârında bulunduğunu divân-ı istinâfın nazar-ı dikkate almayıp ve sened-i atikin dâyin nezdinde kalmasını muhâl raddesinde gösterip bu bâbda olan yeminine de lüzumsuz demesi mugâyir-i usul ve nizam olduğu üçüncüsü Yorgaki tüccardan olup kendisiyle muâmelesi olanların bir nev' emânetkârı idüğüne ve bu cihetle kânunnâme-i ticaretin üçüncü maddesiyle mevâd-ı müteâkebesi mûcibince sûret-ı muntazamede defter tutmaya ve ledel-mûrahebe kendisiyle muâmelesi olanlar defterlerinin kuyûduna itimâd edip de ibrâzını talep ederler ve mahkemece de tensib olunur ise ibrâz eylemeye mecbur bulunduğu ve ibrâz ettiği defterler ise muntazam ve kabule şâyân görülemeyip hîn-i muhâkemede defterleri olmadığını beyan ve derece-i sâniyede ibrâz ettiğine bakılınca âher muntazam defterleri olması tabii idüğünden ve bu defterler meydana çıkarıldığı halde iş zâhir olacağından bu bâbda teklif olunan yemin dahi lüzumsuz yemin değil iken işbu yemini teklife müvekkilesinin salâhiyeti olmadığına divân-ı istinâfın karar vermesi keza usul ve nizamına muvâfık bulunmadığı dördüncüsü teklif olunan yeminin sadedi hâricinde maddeler üzerine olmayıp çünkü Peropi bâzirgâna sekiz yüz bu kadar lira ile elli bu kadar bin gurusu verdiği Yorgaki yemin etmediği halde mebâlig-i mezbûreyi Peropi bâzirgâna vermediği ve seksen üç tarihinden beri doğrudan doğruya müvekkilesiyle muâmelede bulunduğu sabit olarak aradan Peropi bâzirgân çıkacağından ve atik senedler kendisinde olmadığına yemin etmez ise senedât-ı mezbûre kendisinde olduğu anlaşılacağından ve âher defterleri olmadığına yemin [362] etmediği takdirde kendisinin başka defterleri olmak lazım geleceği misillü bir tâcir defterleri olup da ibrâz etmek istemediği halde kânunnâme-i ticaret şerhinin on altıncı maddesi mûcibince sû-i niyeti ve bu takdirde ifadesinin adem-i sıhhati tahakkuk ve müvekkilesinin sıdk ifadesi tebeyyün edeceğinden şu ahvâlê göre divân-ı istinâfın zehâbı gibi yeminin lüzumsuz mevâd üzerine teklif olunmadığı beşincisi divân-ı istinâf i'âmında mürâbaha nizamnamesinin üçüncü maddesi fâhiş fâiz hususuna münhasır olduğu cihetle mücerred fâhiş fâiz almadığına

⁶⁰ CM., Nr. 27, H. 28 Şaban 1290/M. 21 Ekim 1873.

yemin teklif olunmak lazım geleceği beyan olunmuş ise de madde-i mezkûrede yemin hakkında gösterilen salâhiyet sûret-i mutallakada bulunduğu bulunduğu altıncısı usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesinde tarafeyne verilen yemin salâhiyeti mukayyed olmayıp olmayıp mutlak bulunmasıyla dâvâya müteallik olan ve hususıyla tarafeynden birinin def'-i dâvâ zımında irâd edeceği cevaplarının sıhhatinin tasdik için teklif olunup da kabul ve icrâ eylediği halde talep-i tahlifinin mahkûm olmasını intaç eden yeminlerin reddi âdetâ madde-i kânuniyenin hükmünü ihlâl demek olacağından işbu maddeye dahi divân-ı istinâf i'lâmında yanlış mâna verildiği hususlarıdır.

Müddeî aleyh Kostandi Yorgaki'nin gurre-i Rebiyülevvel sene 290 tarihli lâyihasında dahi hanım-ı mûmaileyhâ memleketeyn kapı kethüdalığının takriri üzerine Hâriciye Kitâbeti'ne davet olunarak oraya gittiğinde kendisinden iddiâ olunan meblağı deyn-i sahihi olmak üzere kabul ve itiraf eylemiş ve ol bâbda kitâbet-i mûmâileyhâya bir kıt'a sened-i resmî verilmiş olmasıyla artık muahharan meblağ-ı merkûmun miktar ve cinsi ve Peropi Bazırgan'a veyahut şahs-ı âhere verildiği hakkında yemin teklifine mûmâileyhânın nizâmen hak ve salâhiyeti olamayacağını ve senedât-ı atikenin medyunlar nezdinde kalması tabii olmakla bunun için yemin teklifi gayr-i lazım ve esas dâvâdan hâriç olacağı ve defter hakkındaki itirazat vâhi olarak bu bâbda yemin teklifi nizâmat-ı mer'iyeye muhâlif bulunacağı ve fâhiş fâiz için verdirilecek yeminin sebki kânunda musarrih olduğundan ve kendisi komisyon ve akça farkı alındığını takrir eylemediğinden ve hanım-ı mûmaileyhânın saded-i hâricinde yemin teklifini kabule mecbur olmayıp muktezâ-yı kânuna riâyet edeceğinden bu bâbda olan iddiâ ve itirazların dahi gayr-i vârid bulunduğu serd ve ityân kılınmıştır.

Olunan dâvet üzerine Şevkidil Hanım tarafından Hasan Fehmi Efendi ve müddeî aleyh Yorgaki Mösyö Rota ve Pavl ile birlikte daireye gelmeleriyle Hasan Fehmi Efendi divân-ı istinâftan musaddak bir kıt'a vekâletnâme sûreti i'tâ ederek bakıldıkta mezkûr vekâletin temyize dahi şümûlü olduğu anlaşıldı ve merkûm Yorgaki vekili Mösyö Rota olduğunu beyan eylemiş ise de Türkçe bilmediği cihetle vekâleti kabul olunamayacağı tefhim olunmasına mebni merkûm Pavl şifâhen tevkil eyledi bunun üzerine evrakın hülâsası muvâcehelerinde kırâat olunarak bir diyecekleri olup olmadığı kendilerinden istifsâr olundukta iki taraf dahi lâyihalarının hülâsa-i meâlini tekrar ile beraber Yorgaki'nin vekili Pavl lâyihasının aynen kırâat olunmasını ve müvekkili ikinci mecliste yemin etmeyeceğini beyan etmeyip ancak bu yolda yemin teklifine salâhiyeti olmadığını söylediği halde i'lâmda yeminden istinkâf eyledi diye yazılması hilâf vâki olmadığını ve müvekkili kuyumcu olup [363] tüccar olmadığından bil-tabii muntazam defteri olamayacağını ifade ve Hasan Fehmi Efendi dahi diğer taraf bu yolda yemine salâhiyet olmadığını beyan etmekte ise de divân-ı istinâf bu şikâyeti istimâ eyledikten sonra yemin teklifine hakları olduğuna karar verdiğinden ve bu kararı diğer tarafın temyiz ettirmemesi kabul ettiğini ispat edeceğinden bunun şimdi mevzûbahis olamayacağını ve ikinci mecliste hasmı ibtidâ hiç defteri olmadığını beyan eylediği halde mezkûr gayr-i muntazam defterleri sonradan meydana çıkardığını beyan ve hikâye eylediler.

Tarafeyn vekilleri 14 Rebiyülahir sene 90 tarihinde celb ile itiraz ve cevap lâyiha-ları aynen ba'del kırâa sûret-i iddia ve ifadeleri suâl olundukta müddeî ye vekili Hasan Fehmi Efendi lâyiha-i itiraziyesinde muharrer olduğu üzere müvekkilesinin kuyumcu Yorgaki'ye teklif eylediği yemin saded-i hâricinde olmayıp çünkü atik senedlerin Yorgaki nezdinde kalması mahal olmadığı gibi bu senedlerin nezdinde kalmadığına ve başka defteri olmadığına ve Peropi bâzırhana sekiz yüz şu kadar lira ile elli şu kadar bin guruş metalik akça verdiğine yemin edemez ise senedlerin kendi nezdinde olduğu ve başka defteri bulunduğu halde meydana çıkaramadığı ve öyle Peropi bâzırhana mezkûr'ül miktar mebâliği vermediği zâhire çıkarak şu mevâd ile Peropi bâzırhan aradan çıkıp mübâdattaki deyn senedinde mürakkim mebâliğ meyânında fâhiş fâiz olduğu anlaşılacağından mevâd-ı mezkûreye saded-i hâricinde denilemeyeceği ve divân-ı istinâfın kararı veçhile Yorgaki mâruz-zıkr sened bedeli meyânında kendisince olan muamelattan dolayı fâhiş fâiz olmadığına yemin edecek olur ise bu yeminin Yorgaki indinde bir sûretle muâl olmak ihtimali bulunduğunu ve yedi bin şu kadar guruş teslim hakkındaki yemin teklifine mahal olmadığı zâten derece-i evvelice karar-ı tahtına alınmış ve şu cihete divân-ı istinafta taarruz olunmamış olduğundan bunun mahkeme-i temyizde mevzûbahis edilmesine hak ve salâhiyet olmadığını bil-beyan lâyiha-i itiraziyesi mantığınca divân-ı istinâf kararının nakzı lazım geleceğini iddiâ eyledi müddeî aleyh vekili Pavl dahi cevabında mevâd-ı mezkûra saded-i hâricinde olarak mü'kkele-i mûmâileyhânın kânunen yalnız mezkûr sened bedeli meyânında fâhiş fâiz olmadığına yemin teklif etmeye hakkı olabileceğini ve mamâfih müvekkile-i mûmâileyhâ sened-i mezkûr bedelinin deyni olduğunu bil-tasdik sûret-i resmîyede Hâriciye Kitâbeti'ne bir sened verdiğini ve derece-i evvelide müvekkili yeminden istinkâf etmeyip ancak yemin teklifine nizâmen salâhiyeti olmadığı ityân olunmuş iken derece-i evveli i'lâmının hilâf-ı vâki olarak muharrer bulunduğunu söyledi.

Bunun üzerine görülen lüzuma mebni derece-i evveli i'lâmının esas olan zabt-ı dâvâ varakalarıyla münâzaunfih olan gurre-i Ramazan sene 86 ve 15 Safer sene 87 tarihli senedler Ticaret Nezaret-i celilesinden getirilerek kırâat ve mütâlaa olunduktan sonra tarafeyn dâvet olundukta müsted'îye vekili Hasan Fehmi Efendi ile kuyumcu Yorgaki ve Mösyö Rota ve Alani Cemaziyelahire sene 90 tarihinde daireye geldiler ve kuyumcu Yorgaki ibrâz eylediği bir kıt'a sened-i musaddak mûcibince tarafından Mösyö Alani tevkil eylediğini ve Mösyö Rota'yı vekâlet ve malûmât-ı sâbıkası cihetle Mösyö Alani ile birlikte bulunmak üzere daireye getirildiğini beyan etti ve divân-ı istinâfın kararnâmesi ile lâyiha-lar [364] ve nezâret-i müşarünileyhâdan getirtilen mâruz-zıkr senedler muvâcehelerinde kırâat olunduktan sınra sûret-i iddiâ ve ifadeleri tekrar suâl olundukta Hasan Fehmi Efendi lâyihası mündericâtını hülâsaten tekrar ve Mösyö Alani dahi cevabında müvekkile-i mûmâileyhâ Şevkidil Hanım'ın müvekkili Yorgaki'ye divân-ı istinâfın kararı veçhile mebâliğ-i müddeâ bih meyânında yalnız kendisince olan muâmelattan dolayı fâhiş fâiz olmadığı maddesinden gayr-i sûret üzerine kânunen yemin teklifine hak ve salâhiyeti olamayacağını ve Hâriciye Kitâbeti'ne î'tâ eylediği senedle deynini kabul ve itiraf etmiş ve buna zevci Mehmed Paşa hazretleri dahi kefâlet eylemiş olduğunu ifade ve tezkâr eyledi.

İcab-ı keyfiyet dairece ledel-müzâkere tafsîlât-ı mesrûdeden münfehim olduğu üzere müsted'îye-i temyiz Şevkidil Hanım'ın vekili Hasan Fehmi Efendi'nin lâyihasında beyan ve muahharan dairede takrir ve ityân eylediği altı bend itirazattan birinci ve ikinci ve üçüncü ve dördüncüsünün hülâsası müvekkilesi doğrudan doğruyan Yorgaki'den istikrâz eylediğini ve Yorgaki dahi Peropi bâzîrgana müvekkilesinin borcunu ba'del edâ sened aldığı ifade eylemekte olmasına göre bu bâbda yemin teklifi divân-ı istinâfın mütâlaası gibi lüzumsuz ve manâsız olmayacağı ve senedât-ı atikenin mühürleri şık edildikten sonra dâyin Yorgaki nezdinde kalması mahal olmadığı ve Yorgaki tâcir olarak ber mûcib-i kânun muntazam defter tutmaya mecbur ve merkûmun mahkemeye ibrâz olunan gayr-i muntazam defterden başka muntazam defteri olması melhûz bulunduğu ve Yorgaki senedât-ı atikenin nezdinde olmadığına ve başka defteri bulunmadığına ve Peropi bâzîrgana ifadesi veçhile mezkûr'ül miktar mebâliği verdiği yemin etmez ise kizbi ve müvekkile-i mûmâileyhânın sıdk-ı müddeâsı zâhir olacağı kaziyeleri bulunmuş ve vekil-i mûmâileyh Hasan Fehmi Efendi esna-yı muhâkemede Yorgaki divân-ı istinâfın kararı veçhile yemin edecek olur ise bu yeminin Yorgaki indinde bir sûretle mesûl olmak ihtimâli bulunduğunu dahi ilâve-i makâl eylemiş olup ancak münâzaunfih olan deyn senedinden sonra Şevkidil Hanım Hâriciye Kitâbeti'nde sened-i mezkûrun tazmin ettiği deyni te'cil ile beraber hitâm vade-i tekâsitte bedeli olan deyn-i mezkûr te'diye olunmamış bulunur ise tarafına kat'an mürâcaat olmaksızın mücevherât-ı merhûnenin bil-müzâyede fûruhtuyla esmânından tesviye-i deyn kılınmak üzere kitâbet-i mûmâileyhâya sûret-i resmîyede başkaca bir sened î'tâ etmiş ve şu sûretle deyn-i mezkûrunu tamamıyla itiraf ve kabul eylemiş olmasına nazaran bu maddede yemin teklifine mahal kalmamış olmakla beraber madem ki divân-ı istinâfta kuyumcu Yorgaki'nin mürâbaha nizamnamesinin üçüncü maddesi mûcibince yalnız yüz yetmiş bu kadar bin gurusluk senedde mürakkim mebâliğden kendisince olan muamelattan dolayı fâhiş fâiz olmadığına yemin etmesi iktizâ edeceğine karar verilmiş ve merkûm Yorgaki dahi ol sûretle yemin teklifini kabul eylemiştir artık merkûmun ber mûcib-i karar yemin etmesi لازمadan olup çünkü Yorgaki'nin nezdinde senedât-ı atike kalmadığına ve mahkemeye ibrâz ettiği defterden başka muntazam defteri bulunmadığına ve ifadesi gibi sekiz yüz şu kadar lira ile elli şu kadar bin gurus metalin akçayı bâzîrgana verdiği dair Şevkidil Hanım'ın Yorgaki'ye yemin teklif eylemesi fâhiş fâiz ispat maksadına münhasır ve şu maksadın zâten mürâbaha nizamnamesinin üçüncü maddesi ve divân-ı istinâfın kararnamesi [365] mûcibince yemin teklifine hâsıl olacağı bedihi ve zâhir bulunduğundan ve salâhiyet-i kânuniyenin adem-i vücudundan kat'el nazar vücuh-ı mezkûre üzerine yemin teklifi lüzumsuz bulunduğu derkâr ve fâiz nizamı yüzde bire maksûr olup bunu mütecâviz olarak hangi nam ile olur ise olsun alınacak şey fâhiş fâiz hükmünde olduğundan Yorgaki divân-ı istinâfın kararnâmesi mantığınca yemin eyleyecek olur ise şu yeminin merkûmun indinde bir sûretle mesûl olmak ihtimâlini iddiâ büyüce ve nâbecadır beşinci altıncı itirazın fezlekesi dahi mürâbaha nizamnamesinin üçüncü maddesindeki yemin teklifi fâhiş fâiz hususuna münhasır olup sûret-i mutallakada bulunduğu ve usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesi mûcibince tarafına î'tâ olunan yemin teklifi salâhiyeti bir kayıt ile mukayyed iken tarafeynden birinin def-i dâvâsı zımnında irâd

edeceği cevapların sıhhatini tasdik için teklif eyleyeceği yeminlerin reddolunması madde-i mezkûre hükmünü ihlâl demek olacağı keyfiyetidir halbuki mürâbaha nizamnamesinin üçüncü maddesinde had-i nizamiyesinden ziyâde güzeştenin miktarı deyn senesinde musarrih olmayarak Re'sülmal'a zam olunmuş olduğu indel-muhâkeme sabit olur ise o halde madde-i âtiyenin ahkâmına tevfikân muâmele edilecektir diye muharrer ve mestûr olarak işbu madde-i nizamiye mûcibince yalnız güzeştenin Re'sülmal'a zam olunduğu hakkında dâiyne yemin teklifi taht-ı kayda alınmış idüğünden bunun hâricinde vekil-i mûmâileyh Hasan Fehmi Efendi'nin iddiası veçhile merkûm Yorgaki'ye yemin ettirilmesi madde-i mezkûreye muhâlif olduğuna esas iddiaya ispat zımnında mezkûr üçüncü madde mûcibince yemin teklif olunduktan sonra bir de usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesinin mümessek ittihazıyla iddiâ-yı mezkûrun teferruâtı üzerine yemin teklifine mahal kalmayacağı âşikâr olduğuna binâen divân-ı istinâfın mezkûr otuz altıncı maddesinin hükmünü ihlâl eylediği iddiâsı mesmû ve iltifâta şâyân değildir. Binâenaleyh divân-ı istinâfın kararnameyi bil-tasdik hükmünün icrâsına ve i'lâm ve tebliğ harçları olan sekiz adet beyaz mecdiyenin haksız çıkan tarafa ait olmak üzere buraca haklı çıkan merkûm Yorgaki'den alınmasına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Hükûmet İle Şahıs Beyninde Olan Dâvânın Rü'yetine Memur Olan Mahkeme-i İbtidâiyeden Fi 19 Muharrem Sene 90 ve Fi 6 Mart Sene 89 Tarihli ve Bir Numaralı Tanzim Olunan İ'lâmın Sûretidir)

Midilli ceziyesiyle Ayvacık kazasının seksen altı ve yedi seneleri mültezimleri Ligor Mandra Efendi Mihayil Cakar taraflarından hâsılâtın âfetzede olduğundan bahisle Hazine-i Celile aleyhine ikâme etmiş oldukları zarar ve ziyan dâvâsına dair olup muhâkemat dairesinden evrak-ı müdevvere meyânında mahkeme-i ibtidâiyeye havale olunan arzuhaller ile evrak-ı sâire mütâlâa olundu.

Mezkûr arzuhallerin hülâsa-i meâlleri Midilli ceziyesiyle Ayvacık kazasının seksen altı ve yedi seneleri zeytin âşârı tahmilinden ziyâde bedel ile uhdelerinde tekarrür ettiği gibi Balkanlar'da zuhur eden harikte ismâriyle beraber kilitli zeytin işcârının muhterik olduğu mahal-i sâirede dahi şiddet-i hararetten ve gerek tanelere bir nev' böcek ve kuş ârız olmasından nâşi mahsûlâtın [366] emsaline nisbetle sülüsüne bile destres olunamadığı beyanıyla iltizamât hakkında olan ahkâm-ı nizamiyeye tevfikân bu yüzden dâvâ olmaları zararın bedelinden tenzili istid'âsından ibârettir.

Evrak-ı mebhûseden Şûra-yı Devlet kararıyla Cezayir Bahr-ı Sefid vilayetine tastir olunan emirnâme-i sâmi mefâdı zeytin işcârı ekseriya bir sene mahsul verip ertesi sene az verdiği ve buna mebni zeytin âşârı iki senelik olarak ihâle ve elzem kılınageldiği cihetle iddiâ olunan zarar mahsûlsüz seneden ise mesmû olmamak lazım geleceğinden bu afetin hakikat vukûuyla hangi seneye isabet ettiğinin iş'ârını emr olup vilayet-i müşarûnileyhânın tahrirat-ı cevabiyesiyle mahalli meclisi mazbatasının melfûf-ı

sûretinde dahi para ve Kalonya nâhiyesi kararlarından Apaper Şekven ve Zafir ve Üsküplü ve Mesağre karyelerinde zuhur eden harikte üzerinde mahsülü olduğu halde muhterik olan işcâr hâsılatından mültezimine ait olacak öşür üç bin guruştan ibaret bulunmuş ve tanelere ârız olan kurt taneleri çürüterek hîn-i tesirinde sinin-i sabıkadan on yediden yirmi beş destiye kadar ruğan hâsıl olan bir mevt taneden on ikiden on yedi desti yağ alınabildiği gibi hâsıl olan yağ dahi kalın ve fena çıkmış ve işbu afet mahsülsüz senede vukû bulmuş olduğunun indel-tahkik anlaşıldığı beyan olunmuştur.

Li-eclil muhâkeme mültezim mûmâileyhâya yazılan cânip pusulasıyla bir vekil irsal için Mâliye Nezaret-i celilesine tastir olunan tezkere-i ileyh üzerine mûmâileyhâdan Ligor Mandra Efendi bizzat ve Mihaylo Cakar tarafından Nikolaki bâ sened-i musaddak bu hazine-i celile cânibinden dahi izzetli Cemal Bey bâ tezkere vekâleten mahkemeye gelmeleriyle sûret-i iddiâları ve destres oldukları öşür hâsılatının ve gerek zimmet-i mutâbakalarının miktarı asıl ve vekil-i mûmâileyhâdan sorulduktaki senevi on yedi yüz otuz iki bin beş yüz guruş ve iki yüz yirmi beş bin kıyye ruğan-ı zeyt bedeliyle ve bedel-i nakdi iki ve bedel-i aynı bir taksitte edâ edilmek şartıyla vâridât-ı mezkûreyi seksen altı ve yedi senelerine mahsûben deruhde ederek seksen altı senesi tekâsitten zimmetleri kalmayıp seksen yedi senesi bedel-i nakdisinin son taksiti olan sekiz yük altmış altı bin iki yüz elli guruş ile bedel-i ayniden vukû bulan teslimattan ve Tersâne-i Âmire'ye havale olunan otuz bin kıyyeden maâda yüz yirmi bin kıyye ruğan-ı zeyt zimmetleri kalmış ve birinci senelik hâsılat-ı öşriyyesi on dört bini kantar ruğan-ı zeyte bâliğ olmamış ise de arzuhallerinde muharrer olduğu veçhile ikinci sene Balkanlar'da harik vukûundan ve mahal-i sâirede dahi peydâ olan kurt sebebiyle tanelerin hîn-i tesirinde hâsıl olan ruğan cüzünün işe yaramayacak derecede zuhur etmesinden nâşi hâsılat-ı vâkıa mesârifine tekâbül etmeyecek derecede mahv ve hebâ olarak destres olabildikleri vâridât-ı öşriye dört beş bin kantardan ibaret bulunduğu ve bu yüzden kilitli zarar ve ziyana dûçâr oldukları cihetle âşâr-ı mezûre bedelinden münasip miktarının tenzilini iddiâ ve Cemal Bey dahi cevabında mûmâileyhânın verdikleri üç kıt'a senedde senetin olarak deruhde etmiş oldukları âşâr-ı mezkûre bedeli olan otuz dört yük altmış üç bin guruş ile dört yüz elli bin kıyye ruğan-ı zeyti tekâsit-i mebsûte ile edâ etmek ve bir gûna sebep irâesiyle zarar ve ziyan ve gerek [367] bedelden tenzil iddiâ etmemek ve tekâsitin duhûlünde verilecek mebâliğ ve yağı te'hire salâhiyetleri olmamak ve bedel-i nakdiden tekâsitten mürur edecek eyyam için kesesi bin akçadan güzeşte verilmek şerâitinin münderiç bulunması ve aliyel husus bu makûle zarar ve ziyan dâvâları mevâd-ı erba ahkâmına tevâfuk etmedikçe şâyân-ı kabul olamayacağı cihetlerle nizâmen ve kâideten mültezim-i mûmâileyhimânın zimmetlerini tevfik ve te'hire salâhiyetleri olmadığından sâlifüz-zikr sekiz yük otuz iki bin beş yüz guruşun kesesi bin akçadan ma fâiz nakden ve yüz yirmi bin kıyye ruğan-ı zeytin aynen tahsili talebinde bulunduğunu beyan ve inbâ ve mûmâileyhimânın sâlifüz-zikr senedleri sûret-i musaddakasını ibrâz ve î'tâ etmiştir.

İşbu sûretler ledel-mütâlâa hülâsa-i meâlleri mir-i mûmâileyhin ifadesini müeyyed bulunmuştur.

Bunun üzerine daha bir diyecekleri olup olmadığı mûmâileyhimden suâl olundukta ifâdat-ı mmebsûtelerinden başka bir ifadeleri olmadığını beyan eylemiştir.

Tafsilât-ı mebsûteye nazaran icâbı ledel-müzâkere mûmâileyhimânın bâlâda muharrer senedlerinde bir gûna sebep-i irâesiyle zarar ve ziyan iddia etmemek ve hiçbir sebeple bedelden tenzil iddiâsına veyahut taksitlerin te'hirine asla salâhiyetleri olmamak şartının münderiç bulunduğu gibi mültezimlerin deruhde ettikleri iltizamdan dolayı hazine-i celile aleyhine ikâme edecekleri zarar ve ziyan dâvâlarının hasbe'l kânun mevâd-ı erbadan birine müstenid olması lazım gelip mevâd-ı erba ahkâmı dahi bir mahalde muhârebe vukûu veya bir yağî zuhuruyla veyahut büyük bir ihtilâ ve isyan hudusüyle idare-i mahalliyeye inkıtâ ve sekte gelmesi veya bir mahallin mahsûlâtı kâmilen mahvolmak gibi fevkalâde bir halin zuhur etmesi veyahut ba'del ihâle bazı vâridatın bâ irade-i seniyye külliyyen ref'i veyahut hîn-i ihâlede olan tarifenin tağyiriyle bazı rûsumât miktarının tenzil olunması veya hükûmet-i mahalliyeye tarafından nâbecâ bir mûmânaat vukûuyla mültezimin bil-zarure vâridata destres olamaması maddelerinden ibaret bulunmasına ve tahkikât-ı mahalliyeye nazaran sâlifüz-zikr yetmiş yedi senesi hâsılatı sabıkına nispetle az olmuş ise de mûmâileyhânın iddiâları gibi mesârifine tekâbül edecek ve mevâd-ı erbada gösterildiği veçhile bedelden tenzilât-ı icrâsı iddiâsına hak ve salâhiyet verecek derecede yani kâmilen mahv ve telef olmadığı anlaşılmasına ve zeytin âşârının öteden beri sintin olarak ilzâm ve ihâlesi bir sene ziyâde ve bir sene noksan mahsûl alınmasından neş'et edip mültezim-i mûmâileyhimâ birinci sene tamamen hâsılatı ahz ederek iddiâ ettikleri zarar ikinci sene yani mahsûlsüz senede vukû bulmasına binâen mûmâileyhimânın gerek mevâd-ı erba ahkâmı ve gerek senedlerinde münderiç olan şerâit icabınca bedel-i nakdi ve ayniden zimmetlerini tevkife nizamen hak ve salâhiyetleri olmadığından ve güzeşte bahsine gelince seksen iki tarihinde neşr olunan âşâr nizamnamesi mûcibince mültezimlerin tekâsit-i muayyenesinde ifâ edemedikleri bedelât için kesesi beş guruştan güzeşte alınması mestûr olup ahkâm-ı kânuniyeye mugâyir olan mukâvelatın ise kânun-ı tağyir müteber bulunması cihetle mültezim-i mûmâileyhimânın senedlerindeki güzeşte hakkında olan mukâveleye istinâden mûmâileyh Cemal Bey'in bedel-i nakdi için kesesi bin akçadan güzeşte mutâlebesine hakkı olamayıp şu kadar ki işbu mukâvelenin mültezim [368] mûmâileyhimânın taksitten mürûr edecek eyyam için esasen güzeşte î'tâsını kabul ettiklerini mu'len olduğundan sâlifüz-zikr son taksit evvelâ sekiz yük altmış altı bin iki yüz elli guruşun ber mûcib-i nizam kesesi beş guruştan ma güzeşte ve bedel-i ayniden Tersâne-i Âmire'ye havale olunan otuz bin kıyyeden maâda zimmet-i mütebâkileri olan yüz yirmi bin kıyye ruğan-ı zeytin mültezim-i mûmâileyhimâdan tahsiline ve i'lâm harcı olan yüzde iki buçuktan otuz dokuz bin altı yüz elli beş guruş metalik akça tebliğ ve sûret-i harcı bulunan üç beyaz mecisiyenin haksız çıkan taraftan istifâ olunmak üzere Mâliye Hazine-i celilesinden ahzına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Adana'da kâin Karataş iskelesinde hinta nakletmekte olan Lazkiyeli Ahmed'i darp ve katl etmiş olan Haralambos nam kimesne hakkında icrâ kılınan tetkikat-ı nizamiyeyi mutazammın Adana vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 27 Rebiyülahir sene 290 tarihli ve yirmi yedi numaralı tahriratıyla meclis-i temyiz-i livâ ve divân-ı temyiz-i vilayet mazbataları ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı merkûme meâllerinde seksen dokuz senesi Ramazan-ı şerifinin yirmi sekizinci günü Hoca Onyat'ın Karataş nâhiyesi iskelesinde bulunan hintasını uşağı Kıbrıslı merkûm Haralambos sefineye naklettirmekte merkûm Ahmed dahi hamallık etmekte iken Haralambos gevşek işliyorsun diyerek ayağıyla Ahmed'in kasığına darp edip ağzından kan gelmesiyle bir mâh mürurunda müteessirân vefat ettiği müteveffâ-yı merkûmun emmizâdesi Ahmed tarafından iddiâ olunması üzerine tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Haralambos vapurda zahire nakletmekte iken Ahmed mağazada çuvallara doldurmakta olduğu zahireyi yere döktüğünden niçin döküyorsun diyerek merkûmu işbu çuvalları üstüne düşürmüş olduğunu ve merkûm Ahmed'in o gün ve ferdâsı yine mahal-i mezkûrda zahire taşıdığını tezkâr ile tekme vurduğunu inkâr etmiş ve darbin vukûunda çend rûz sonra Ahmed'in odun ve helva mübâyaaşı için Tarsus'a gittiği ve iş işlediği ve müteakiben sıtma tutarak vefat ettiği ve esna-yı keşf ve defninde vücudunda eser-i darp görülmediği otuz şahıs tarafından haber verilmiş ise de merkûm Haralambos sâir hamallar ile beraber müteveffâ-yı merkûme hinta naklettirmekte iken gevşek işliyorsun diyerek Haralambos hiddetlenip Ahmed'in kasığına ayağındaki potini ile darp ettiğinden ağzından kan gelerek yere düşüp mezkûr iskelede kâin handa bir miktar yatırıldıktan sonra müdür vekili Bekir Ağa'ya ve ondan müteveffâ-yı merkûmun ağası Şeyh Ali'nin hanesine naklolunup hiçbir tarafa gitmemiş olduğu halde yirmi beş gün sonra vefat eylediği on bir nefer kesân taraflarından ve müteveffâ-yı merkûmu mezkûr handa ağzından kan gelerek yatarken gördükleri ve ba'del vefat vücudunda siyahlık müşâhade olunduğu on beş nefer kesân cânibinden ve darp olunan mahalin göğerip kızardığı ve Şeyh Ali'nin gösterdiği tarafta müteveffâ-yı merkûmun yattığı oda duvarının bazı mahallerinde kan bulaşığı görüldüğü merkûm Bekir Ağa tarafından haber verilip ihbarât-ı vâkıada ihtilâf ve mübâyenet derkr olmasıyla beraber merkûmun Tarsus'a gidip beytûtet eyleyeceği beyan olunan haneler eshâbı bu kavli tasdike [369] dair beyan-ı malûmât edememelerine ve müteveffâ-yı merkûmun emmisi Mehmed'in getirdiği Ali bin Esad ve Salih bin Hüseyin ve Balıkcıoğlu Ahmed ve Mehmed bin Şaban ve Bayezid nam kimesne dahi Haralambos müteveffâ-yı merkûmu darp eylemesiyle ağzından kan gelerek bir tarafa hareket ve kıyâm etmeksizin yirmi beş gün sonra vefat eylediğini ma'el kasem ifade ve ihbar etmelerine nazaran merkûm Haralambos'un te'vili vâhi olarak müteveffâ-yı merkûmu darp eylediğinde şüphe kalmamış ise de hal-i hayatında tabibe muâyene ettirildiği cihetle eser-i darptan vefâtı meşkûk kalmış olmakla burası hal ve temyiz olunmak üzere Adana'da bulunan meşâhir etıbbadan üç nefer tabib celb olunarak istiknâh-ı mesele edildikte merkûm Ahmed'in hal-i hayatında muâyene olunmadığı

cihetke bu darbın tesiriyle vefat ettiği kestirilemeyip fakat böyle bir darbın tesiriyle mazrûbun ağzından kan gelmesiyle vefat edebilmesi muhtemel idüğü raport ile dermeyân olunmuş olduğu cihetle darbın tesiri ciheti bir hükm ve neticeye isâl olunamadığına ve mamâfih meclis-i temyiz-i livâ mazbatasında muharrer olduğu veçhile yüz yetmiş dokuzuncu madde-i kânuniyeye tevfikân Haralambos'un bir hafta hapsolunması darbın şiddetine nazaran ceza-yı kâfi olamayacağına mebni madde-i mezkûre mûcibince altı mâh müddetle hapsolunması divân-ı mezkûr mazbatasında istişâr kılınmıştır.

Sûret-i iş'âra nazaran merkûm Haralambos müteveffâ-yı merkûm Ahmed'i darp edip ağzından kan gelerek ve hastalanarak yirmi beş gün sonra irtihâl eylediği ihbar olunduğu misillü darp olunduktan sonra Tarsus'a gittiği ve iş işlediği ve sıtma tutarak vefat ettiği dahi haber verilmiş ve hal-i hayatında etıbbaya muâyene ve keşfettirilmemiş olmasına nazaran darb-ı mezkûrun tesiriyle vefat ettiğine hükm-i kâbil olamamış ve mezkûr yüz yetmiş dokuzuncu maddede fiil-i darp mazrûbun yirmi günden ziyâde işinden kalmasını veyahut hastalanmasını mûcib olup bu dereceden hafif olur ise dârib olan kimse bir haftadan bir seneye kadar hapsolunur diye muharrer bulunmuş olduğundan merkûmun madde-i mezkûreye tevfikân altı mâh müddetle hapsolunması hakkında olan divân-ı temyiz kararı yolunda görünmüş olduğunun vilayet-i müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Tulca sancağı dâhilinde kâin Sene kazası pasaport memuru Anakinosi Efendi'nin pasaport odasında olan sandığını arkasından kırıp derunundan akça sirkat eyleyen asâkir-i zabtiye neferâtından Hasan nam kimesne hakkında icrâ olunan tetkikat-ı nizamiyeyi mutazammın Tuna vilayetinin vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 14 Rebiyûlahir sene 290 tarihli ve yüz dört numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre mündericâtından seksen dokuz senesi Eylülünün dokuzucu Cuma günü merkûm Anakinosi Efendi tatil olmak mülâbesesiyle kaza-i mezkûr karşısında vâki Tav karyesine gidip ferdâsı Cumartesi günü avdet eylediğinde odasında olan sandığının arkası kırılmış derunundan dokuz yüz elli dokuz buçuk guruş pasaport akçası alınmış olduğundan ve merkûm Hasan'dan şüphe eylediğinden iktizasının icrâsını iddiâ etmesi üzerine tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Hasan fiil-i mezkûrda müdhal ve malûmâtını külliyyen inkâr etmiş ise de zabtiye neferâtından Boşnak Abdi mezkûr sandıktan akça sirkat olunduktan iki gün sonra merkûm [370] Hasan ile kumar oynayıp yanında olan iki yüz seksen guruşu ahz etmekle dışarı gidip on dakikadan sonra gelerek cebinden bir portakal çıkarıp içinden bir Fransız altını aldığını ve derununda altın var ise de ne kadar olduğunu bilemediğini ve işbu paraları nereden alıyorsun pasaport

memurunun parası olmasın dediğinde pasaport memurunun parası olsa bile senden lakırdı çıkmayacağını bilirim dediğini ma‘el kasem münferiden ve muvâceheten beyan ve ihbar eylemesine ve merkûm Hasan mukaddem Tulci’de zabtiye neferâtından olduğu ve meclis odasında nöbetçi bulunduğu halde meclis-i mezkûr hâsılat sandığının mührünü fek ile üç bin bu kadar gurus sirkat eylemesinden dolayı hakkında dört sene kürek cezasıyla hükm olunmuş ve muahharan Sene kasabasında Avusturyalı Pohesan’ın bazı eşyasını sirkat eylemesi cihetle sekiz mâh hapis cezası görmüş sabıkalı takımdan bulunmasına nazaran merkûmun inkârı vâhi olarak memur-ı mûmâileyhin akçasının sâriki olduğunda şüphe kalmamış olduğundan mezkûr dokuz yüz elli dokuz buçuk gurusun kendisinden tazminiyle beraber iki yüz yirminci madde-i kânuniyeye tevfiikân beş sene müddetle küreğe konulması kararlaştırılarak hükm-i mezkûr kendisine tefhim olundukta sem‘-i itibara şâyân olmayan bazı sözleri hâvi vermiş olduğu varakanın gönderildiği iş‘âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş‘âra nazaran merkûm Hasan’ın sirkat-i mezkûreye ictisârı emârât-ı mezkûre ile mertebe-i sübûta varıp bu sirkati müstemmiren çalıştığı hükûmet konağında irtikâb eylemiş ve fiil-i sirkatte mükerrer bulunmuş idüğü ve iki yüz yirmi ikinci madde-i kânuniyede bir mahalden hırsızlık eden şahsın üç sene müddetle hapsolunması münderiç bulunduğu gibi sekizinci madde-i kânuniyede dahi kânunun tayin ettiği usulden maâda yerler hakkında ceza iki kat olarak hükm olunur diye musarrih olarak merkûmun hareketi bu maddeler ahkâmına daha muvâfık görüldüğüne mebni merkûm Hasan’ın maddetîn-i mezbûrtinin ahkâmına tevfiikân ve tarih-i hapsi olan seksen dokuz senesi Şabanı’nın yirmi beşinci gününden itibaren altı sene müddetle hapsedilmesi ve meblağ-ı mezkûr dokuz yüz elli dokuz buçuk gurusun tazmin ettirilmesi hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş‘âr buyrulması tezekkür olundu ol bâbda.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kandiye sancağında vâki Malviz kazasına tâbi Pirgo karyeli Yorgi Astamanaki’nin kâtili ve karye-i mezkûreli Kostandi Mandelyenaki’nin cârihi olan Kandiye Fıkaki Cafer hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer‘îyeyi mutazammın Girit vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’ye vârid olan 15 Safer sene 90 tarihli ve yirmi beş numaralı tahrirâtıyla meclis-i temyiz-i livânın divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak mazbatasına ve i‘lâm-ı şer‘î ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı nizamiye mündericâtında seksen sekiz senesi şehr-i Ramazanın on beşinci Çarşamba günü saat on bir raddelerinde merkûmân Yorgi ve Kostandi köylerine gitmek üzere şehirden hareketle Hanya kapısı hâricinde kabristandan mürur ettikleri esnada biri râkib ve diğeri râcîl tesadüf ettikleri iki müsellemden râkib olanın merkebi şarkı söylemekte olan Kostandi’nin hayvanına çarptığından dolayı miyânelerinde tekevvün eden münâzaada müsellemler yedinde bulunan değnek ile Kostandi’ye vurmakla Kostandi

değneği tutarak ikisi birden hayvandan inip [371] tutuştuklarında Kostandi merkûmu altına almakla refiki diğer müsellemlerle bıçakla Kostandi'yi cerh etmiş ve Yorgi dahi cârihi-i merkûmu bil-takip kabristana girdiklerinde cârihi-i merkûm Yorgi'yi dahi yaralamış olduğu ve merkûmları tanıyamamış iseler de cârihin ayağında siyah çizme ve mavi don ve yanında bir kelb bulunduğu iddiâ kılınması ve keşf ve teşrih edildikte Kostandi'nin arkası kaburgasında üç cerhi ve kasiğında dahi hafifçe tırnak eseri olduğu ve Yorgi'nin dahi tepesinde bir ve göğsünün sağ tarafında iki ve sağ kolunda ve kaburganın kemiğinde ve sol eli üstünde ve sağ kaburgasında birer cerhleri olup cerâyih-i mezkûrdan müteessiran yirmi dört saat zarfında vefat ettiği raport ile haber verilmesi mülâbesesiyle tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Cafer yevm-i mezkûrda kendisiyle biradesi Selimtepe nam mahalde bağ ile meşgul olarak diğer karındaşı Salih dahi vürud ile işlerini bitirip Selim Modiko tâbir olunur merkebe râkiben Salih ile kendisi râcılan şehre avdet eylediklerini beyan ile katl ve cerh-i mezkûrda müdhalini inkâr etmiş ve karındaşı Salih dahi bu ifadeyi tasdik eylemiş ise de Polayani Marhaki merkûmân Kostandi ve Yorgi ile tutuşmuş olan müsellemin tahminen on beş yirmi yaşlarında olduklarını ve yanlarında beyaz merkeb olarak birisi râkib diğer râcil bulunduğunu bir taş atımı mahalden gördüğünü takrir ve bir takım mahbusiyetin içinde merkûm Cafer'i teşhis ve tefrik ile bu kavil ve iddiâsına kasem etmiş ve Hris kaddâbi Bopola ve Kâmile ve Hanoto ve Efrosini Hristnaki ve Papocaran'ın oğlu Mihayli ve kızı Sofya ile Ayşe dahi kabristan içinde beyaz abayı lâbis olan adamı darp eden şahıs tahminen yirmi yirmi beş yaşında orta boylu az bıyıklı ve siyah elbiseli olup yanında siyah benekli beyaz bir kelb bulunduğunu ma'el hilaf tezkâr eylemiş olmalarına ve oradaki Bilal dahi merkûm Cafer'in şekli ve şemâilini bil-tarif bir takım mücrimin meyânından Cafer'i tefrikle beyaz aba kimse olan Hristiyanın yani maktulün cârihi merkûm olduğunu haber vermesine ve muhbir-i merkûmların tarif ettikleri eşgal ve şemâilin cümlesi Cafer'de mevcut bulunmasına ve yevm-i mezkûrda merkûmun elbise ve çizmesi siyah olduğu bil-muâyene anlaşılmasına ve ber minvâl-i muharrer merkûm Cafer'in birâderi Selim ile bağdan avdetlerin Selim 'in beyaz merkebe râkibi düğü ve Cafer piyâde olarak yanlarında siyah benekli beyaz bir kelb bulunduğu tahakkuk etmesine ve kâtil Cafer'in birâderi Selim esna-yı istintakında hâdis-i mezkûre akşamı evvela Cafer ile hanelerinde yattığını ifade ile muahharan tahvil lisan ederek taşrada bir mağazada yattıklarını söyleyip kâtil ile ledel-muvâcehe Selim'in işbu ifade-i ahiresi için kendisini Cafer tekdîr ettiğinde Selim karındaşına hitâben ey biçâre o akşam hanemizi teharri etmişler demesine ve mecrûh Kostandi kendisinin cârihi merkûm Cafer olduğunu bil-teşhis dermeyân eylemesine nazaran merkûm Cafer'in inkârı vâhi olarak Selim ile şehre gelirler iken miyânelerinde tekevvün eden münâzaada mezbûrân Yorgi ve Kostandi ile tutuşup Kostandi Selim'i altına aldığı anda Cafer bıçakla Kostandi'yi arkasından cerh ederek kabristana doğru firar ettiği ve Yorgi merkûmu ledel-takib bıçakla Yorgi'yi dahi göğsünden cerh eylediği mütehakkık olduğundan Cafer'in yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfiikân on [372] beş sene müddetle küreğe konulması ve mecrûh Kostandi'nin mesârif-i cerrâhiye ve ücret-i eyyam mu'attalasının dahi kendisinden istihsâli istişâr kılınıştır.

İ‘lâm-ı şer‘î me‘âlî dahi müddeî asil ve vekil Yenako müddeî aleyh Cafer’in inkârına mükârin tasaddi eylediği dâvâya ikâme-i beyyineden izhâr-ı acz edip talep-i tahlif dahi olmamakla mûcibince müddeî asil ve vekil-i merkûm dâvâ-i mezkûresiyle müddeî aleyh Cafer’e bilâ beyne mu‘ârazadan men olunduğunu beyandan ibaret olup bu sûrette inhîsâr-ı verâsete şهادet eden şahitler usulü veçhile tezkiye olunarak edâ-yı şهادet etmişler ve hîn-i tevkilde müvekkile tasrih olunmuş ise verese-i katil talep-i tahlif olmadıkları halde fimâ ba‘de husus-ı mezkûr hakkında müddeî aleyh Cafer’e bilâ beyne mu‘ârazaya kâdir olmayacakları cânib fetvâhaneden zahr i‘lâm-ı mezbûra işaret olunmuştur.

Medlûl-i iş‘âra göre katl-i mezkûrun esna-yı münâzaada bil-tehevvür feverân-ı gazapla min gayr-i taammüd merkûm Cafer’den südur ettiği ihbarat emârat-ı mevcude ile mütebeyyin olduğuna ve yüz yetmiş dördüncü madde-i kanuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe vaz‘ olunur diye muharrer bulunduğu mebni merkûm Cafer’in bu hükme tevfiân ve tarih-i hapsi olduğu evrak-ı varideden münfehim olan seksen sekiz senesi Ramazanının on dokuzuncu gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kanuniyede mestûr kâideye ba‘del tatbik mahalli kararı veçhile on beş sene müddetle küreğe konulmak için Kıbrısâ i‘zâm ve mecrûh Kostandi’nin mesârif-i cerrâhiye ve ücret-i eyyam mu‘attılasının dahi kendisinden tahsili hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya ve merkûmun hîn-i vusulünde ol veçhile küreğe vaz‘ı cihetinin dahi Kıbrıs mutasarrıflığına emr ve iş‘âr buyrulmasına karar verildi ol bâda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Tersâne-i Âmire amelesinden Sivas’ta vâki Höyükili kazasına tâbi Karlı karyeli Aziz’in kâtili olan amele-i merkûmeden Karabet hakkında icrâ kılınan tetkikatı müş‘ar divân-ı cinayetin bâ müzekkere vârid olan 26 Rebiyûlahir sene 290 tarihli mazbatası ve evrak-ı istintakiye mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde seksen dokuz senesi Şabanının on ikinci Salı günü merkûm Aziz demir fabrikasında çalışmakta iken çivi almak üzere merkûm ekserci Karabet’in bulunduğu mahale giderek çivi talep eylediğinde merkûm Karabet Bey’e Pazar günü çeşmede su vermedik diyerek ibtidâ eliyle göğsünden kakıp muahharan dahi ocaktan kızgın demiri alıp savurarak omuzundan cerh etmesiyle merkûm Aziz’in yirmi dört gün sonra müteessiram vefat ettiği beyanıyla icabının icrâsı karındaşı İsmail tarafından iddiâ olunması ve keşfettirildikte sağ menkibi veçhe kademesinde ucu sivri ve sıcak bir alet ile cerh olunarak cerh-i mezkûr nâzik bir mahalde olduğundan teşnic edip yirmi dört gün sonra vefatı vukû bulduğu raport ile haber verilmesi cihetiyle tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Karabet yevm-i mezkûrda kendisi ekser imâliyle meşgul olduğu halde Aziz gelerek ekser istediği ve kendisi isgâ etmediği mülâbesesiyle Aziz ittılâ-i lisan ile orada bulunan çekici alıp üzerine hücum eylediğinde li’eclil müdâfaa elinde bulunan

kazığından demiri karşı tuttuğundan [373] çekiç boşa giderek merkûm Aziz eğilmesiyle demir omuzuna rast geldiğini ifade ile an kast-ı cerh ettiğini inkâr eylediği gibi demirci ustası Oskiyan ile Bogos dahi kaziyenin berceveche muharrer vukûunu ma‘el kasem ihbar etmelerine ve Köseoğlu Ali ve İmamoğlu İlyas nam kimesneler dahi Aziz’in istediği ekserleri Karabet vermediğiden Aziz elini uzatıp ekseri alacaüı sırada Karabet ocakta olan kızgın demiri alıp Aziz’in sağ omuzuna soktuğunu ve Mehmed usta dahi Karabet çiviye vermemesinden dolayı Aziz’in elinde bir şey olmadığı halde hücum edince Karabet dahi elinde bulunan kızgın demir ile Aziz’i cerh eylediğini ma‘el hilaf söylediği gibi Çobanoğlu Ali’nin ifadesi dahi merkûmân Ali ve İlyas’ın ihbarları merkezinde dair bulunduğu halde Çobanoğlu Ali muahharan tahvil-i lisan ile esna-yı cerhte orada bulunmayıp yalnız Aziz demiri omuzundan çıkarırken gördüğünü ma‘el kasem ifade eylemesine nazaran ihbarat-ı meşrûhede ittirâd görülememiş ve Karabet tarafından kast ve te‘addi olmaksızın demirin ucu Aziz’in omuzunun bir tarafından girip diğer tarafından çıkması makul olmadığı gibi Karabet’te eser-i cerh olmamasına ve Aziz’in elindeki çekiç boşa giderek Aziz’in eğildiği halde madde-i cerhin vukûa gelmesine nazaran madde-i katlin min gayr-i taammüd merkûm Karabet’ten sudûruna â‘zâdan iki zâtın ve muhbir-i merkûmların Köseoğlu Ali ve İmamoğlu İlyas vakâdan birkaç mâh sonra gelmiş olduklarından ve ikisinin ifadesinde dahi mübâyenet görüldüğünden şâyân-ı kabul olamayıp Karabet müdâfaaten elindeki demiri siper aldığı halde Aziz’in çekici boşa giderek Karabet üzerine meyletmesiyle Aziz mecrûh olduğundan Karabet’in muafiyetine bir zâtın ve Aziz’in Karabet’e bir gûna ta‘addisi sebkât etmediği muhbirlerden Bogos ve Oskiyan taraflarından ifade ve Aziz’in elinde bir şey olmadığı halde Karabet üzerine hücum eylediği Mehmed usta tarafından dermeyân olunmuş ise de aralarında tezgâh olduğu halde tehi dest olarak Aziz’in hücum etmesi akla ba‘id olduğundan dipper muhbirlerin Aziz’in tezgâh üzerinde olan çekici alıp Karabet’e havale ettiğine dair olan ifadeleri makrûn-ı sıhhat görüldüğü cihetle katl-i mezbûrun mukâbilete-i vukuuna diğer bir zâtın re‘y verdiği ve tetkikat-ı marûzaya ve tarafeynin hîn-i cerhte durduğu mevkiyi tayin için resimli olarak yapılan varakaya nazaran Karabet’in Aziz’i kasden vurduğu edille-i makna‘ ile sabit olamadığı gibi Aziz’in elindeki çekiç boşa gidip kendisinin dahi meyletmesiyle Karabet’in siper için tuttuğu sivri ve kızgın demirin Aziz’in omzuna sokulması melhûz olup bu misillü ihtilâf ara hâsıl olan mevâd hakkında cezanın en hafif ciheti iltizâm olunmak kâideye muvâfık olduğuna binâen Karabet’in kâtil münhattı olduğuna â‘zâdan bir zâtın zâhib olduğu verilen şerhlerden istinbât olunmuştur.

Tahkikât-ı cariyeye nazaran katl-i mezkûrun merkûm Karabet’ten mukâbeleten sudûr ettiğine dairece ittifâk hâsıl olmuş ve yüz seksen dokuzuncu maddede bil-kâble vukû bulan katl ve cerh ve darp fiillerini irtikâb eden kimse mazurdur ve yüz doksanıncı maddede dahi mazuriyeti mütahakkık olan kâtil ve cârih ve dârib üç aydan üç seneye kadar haps olunur diye muharrer bulunduğu binâen merkûmun maddetîn-i mezkûrâtın ahkâmına tevfiân ve tarih-i tevkifi [374] olan seksen dokuz senesi Ramazanının ikinci gününde itibaren üç sene müddetle hapsolunması hususunun Zabtiye Nezaret-i

behiyyesine emr ve iş'âr buyrulması tezkâr olundu ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Demirci Haçık ile mühendis Ahmed Bey beyinde olan münâzaaya dair Galata'da mevki mahkemesinden verilen gurre-i Rebiyülevvel sene 290 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î Ahmed Bey'in î'tâ eylediği arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyhalarıyla birleştirilerek mütâlaa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrda merkûm Haçık Ahmed Bey'in müceddeden inşâ ettirdiği haneye emriyle imâl eylediği demir parmaklık esmânı olan on adet lira-yı Osmaninin tahsilinin istid'â ve Ahmed Bey mezkûr parmaklık kendisinin emriyle yaplınıp ise de esmânı ebniye kalfası tarafından te'diye olunacağı inbâ etmesi üzerine Haçık dahi ebniyi mezkûreye kalfanın emriyle imâl ettiği sâir demirlerin parasını kalfadan alıp mezkûr parmaklık ise kalfanın malûmâtı olmayarak Ahmed Bey'in emriyle yapıldığından kalfaya mürâcaata hak olmadığını tezkâr ve Ahmed Bey parmaklık esmânının kalfa tarafından tesviyesi mukâveleleri iktizâsından bulunduğu beyanıyla evvelki sözünü tekrar eylemiş ve ebniye kalfası dahi mahkemeye celb ve isticvâb olundukta kendisinin mukâvelesi tahtında olan demirleri imâl edip esmânını ifâ ettiğini ve mezkûr parmaklık mukâveleleri hâricinde olup Ahmed Bey'in emriyle yapıldığını beyan ederek bunun üzerine Ahmed Bey dahi ifade-i sabıkasından nükûl ile bu bâbdaki emrini inkâr eylemiş olmasıyla keyfiyet ledel-müzâkere mezkûr parmaklık Ahmed Bey'in emriyle yapıldığı ikrâr-ı mebsûkuyla kalfanın ifade ve mukâvelesinden müstebân olduğuna mebni meblağ-ı müddeânın Ahmed Bey'den tahsiline kadar verildiği muharrerdir.

Ahmed Bey'in Cemaziyelahir 25 sene 290 tarihli itiraz lâyihasında sâlifül-beyan emrinin asıl ve esâsı olmayıp parmaklığın esmânını kalfa cânibinden tesvviye olunmak beynlerşnde münakid mukâvelenâmenin ikinci ve üçüncü bendlerinde musarrih olduğu ve hatta haneinin hitâm-ı inşâsında mesârifinden dolayı kimsenin alacağı zuhur eder ise ifâ edeceğine dair kalfadan sened aldığı ve mezkûr mukâvelename ve senedi mahkemeye ibrâz etmiş ise de hasmına tesâhib olduğu beyanıyla i'lâmın nakzı mürakkimdir.

Haçık'ın 2 Cemaziyelahir sene 290 tarihli cevap lâyihasında dahi Ahmed Bey ile ebniye kalfası beyinde münakid bir mukavelenin kendisine hükm ve tesiri olmayacağı ve Ahmed Bey'in parmaklığı kendisine emr ve sipariş ettiği vakit esmânının kalfa tarafından te'diye olunacağını söylemiş ve mukaveleden dahi haber vermemiş olmasıyla kalfadan aranılmak iddiâsında hakkı olamayacağı beyanıyla i'lâmın tasdiki mestûrdur.

Ahmed Bey'in bâ sened-i musaddak vekili birâderi İsmail Raşid Bey ve müddeî aleyh Haçık'ın 5 Recep sene 290 tarihinde daireye gelmeleriyle her biri lâyihası mündericâtını tekrar ettiğinden ve lâyiha-i itiraziyede muharrer mukâvelenâme ve sened İsmail Bey'den

ahz ve mütâlaa olunduktan sonra keyfiyet ledel-müzâkre mukâvelenâmenin ikinci ve üçüncü bendlerinde eğer ki bazı parmalık ve kanad misillü şeylerin emr-i imâli kalfaya ait olduğu muharrer bulunmuş ise de bu şarın Haçık'ın imâl eylediği demir parmalık esmânının te'diyesi kalfaya râci olacağına [375] dair bir hükm ve manâyı şâmil olmadığı gibi müddeâ olunan parmalığın sened-i mezkûrdan sonra emr ve sipariş kılındığı dahi tetkikât-ı vâkıadan müstebân olmuş ve şu halde Ahmed Bey'in itirazat-ı meşrûhesi esbâb-ı nakziyeden görülememiş olmakla i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsına ve fakat Ahmed Bey'in istediği halde meblağ-ı mezbûru merkûm kalfadan aramasına ve i'lâm ve tebliğ harcı olan on gurus ile üç beyaz mecdiyyenin Ahmed Bey'e rucû eylemek üzere Haçık'ten istifâsına karar verildi ve sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Şehrizor sancağına mülhak Genbak? karyesi ahalisinden Abdülfettah'ın kâtili denilen Abdurrahman hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeyi mutazammın Bağdat vilayetinin vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 23 Rebiyûlahir sene 290 tarihli ve elli altı numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlaa olundu.

Evrak-ı merkûme meâllerinde seksen bir senesi Muharreminin altıncı Salı günü vakt-i zahrda mezbûr Abdülfettah'ın öküzlere mukaddem Abdurrahman'ın bahçesine girmesinden dolayı miyânelerinde tehdâd eden münâzaada Abdurrahman yedinde bulunan hançeriyle Abdülfettah'ı sağ inciği üzerinden darp ve cerh ederek merkûmun müteessiran vefat eylediği iddia kılınması ve bu sûret gassal cânibinden dahi bâ varaka-i mahtûma tasdik kılınması üzerine tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr mukaddem Abdurrahman fiil-i katlin ber mûcib-i iddia kendisinden sūdûrunu ibtidâ-yı isticvâbında ikrâr etmiş iken meclis-i livâda bu itirafını bazı mertebe-i ikrâha binâ eyleyerek inkârâ tasaddi eylemiş ise de Kerküklü Ali Ağa ve Ekmekçi Ramazan ve Menla Mustafa nam şahıslar mukaddem Abdurrahman'ın ol veçhile sebk-i ikrârını ve bir gûna muâmele-i ikrâhiye görmediğini ma'el kasem vicâhen ihbar etmelerine ve nezdinde bulunan hançerde eser-i dem müşâhede olmasına nazaran te'vili vâhi olarak Abdülfettah'ı feverân-ı gazapla min gayr-i taammüd cerh ve itlâf eylediği tahakkuk etmiş olduğundan yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisine tevfiân on beş sene müddetle küreğe konulması istişâr kılınmıştır.

İ'lâm-ı şer'î meâli dahi müddeî Mehmed ve Gülnaz ve Şehnaz ve Rendan müddeî aleyh Abdurrahman'ın inkârına mükârin tasaddi eyledikleri dâvâdan rızalarıyla meccanen fâriğ olup husus-ı mezkûr ve hasren müverrisleri maktul Abdülfettah'ın dem ve diyetine müteallike dâvâdan müddeî aleyh mezbûrun kabulünü hâvi zimmetini bil-verâse ibrâ ve iskât eylediklerini beyandan ibâret olup bu sûrette verese-i katil fimâ ba'de husus-ı

mezkûr hakkında müddeî aleyh mezbûrdan nesne dâvâsına kâdir olamayacakları cânib fetvâhaneden zahr-ı î'lâma tahrir ve işaret olunmuştur.

Meâl-i iş'âra nazaran katl-i mezkûrun esna-yı münâzaada feverân-ı gazapla min gayr-i taammüd merkûm Abdurrahman'dan sudûru ihbar olunan ikrârı ve emâre ile mütihaklık etmiş olduğuna ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyede bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe konulur diye muharrer bulunduğu binâen merkûm Abdurrahman'ın bu hükme tevfikân ve tarih-i tevkifi olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen bir senesi Muharreminin yirmi birinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede [376] muharrer usule ba'del tecfik on beş sene müddetle Bağdat'ta küreğe konulması hususunun vilayet-i müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen î'lâm Sûretidir)

Menteşe sancağında vâki Tavas kazasına tâbi Togan karyeli Hatipoğlu muhtar Mehmed'in leylen ve müsellehan hanesini basıp kendisini şediden darp ve bir takım nukûd eşyasını gasp etmiş olan kesândan ahz-ü girift olunan karye-i merkûmeli Gök İsmail oğlu Hasan ile refikleri denilen Camosoğlu Süleyman ve Cafer Ahmed oğlu İsmail haklarında icrâ kılınan tetkikâtı hâvi eden vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 24 Cemaziyelevvel sene 290 tarihli ve altmış yedi numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak bâlâsı fezlekeli meclis-i temyiz-i livâ ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı merkûme meâllerinde seksen sekiz senesi Ramazanının üçüncü Cumartesi akşamı saat bir buçuk raddelerinde merkûm Hasan sekiz nefer refikiyle hanesini basıp on altı bin yedi yüz seksen bir gurusluk nukûda eşyasını gasp ve kendisini darp ettiklerini varakaya muhtârı bulunmak mülâbesesiyle menâfi-i umumiye akçalarını tahsile ikdâm etmesinden dolayı bunlardan Camosoğlu Süleyman mukaddemleri kendisine katl kasdıyla teşhir-i silah eylediğini ve sâlifüz-zikr sekiz nefer kesânın ele getirmeleri zımında vukû bulan iş'âr üzerine eden mutasarrıflığı cânibinden Cafer Ahmed oğlu İsmail'in Karasu nâhiyesinde tutulduğunu bil-istimâ nâhiye-i mezkûreye varmasıyla merkûm İsmail esna-yı muhâkemede nukûd ve emvâl-i mesrûkeyi Camosoğlu Süleyman'ın tahrik ve teşviki üzerine Hasan dahi beraber olduğu halde gasp eylediklerini ikrâr edip hatta emvâl-i mağsûbeden yedinde mevcut olan bir adet tüfeği bâ mûteref-i meclis istirdâd olunarak kendisine verildiğini bil-beyan bâkisinin dahi aynen veya bedelen bil-tahsil tarafına î'tâsı ve merkûm Süleyman'ın teşhir-i silaha cüreti ispata muktedir bulunduğundan ondan dolayı mahkemelerinin başkaca icrâsı merkûm muhtar Mehmed tarafından iddiâ kılınması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Hasan mezbûr İsmail vesâir yedi nefer eşhâs ile birlikte müddeî merkûmun leylen

hanesini basıp nukûd ve eşyasını gasp ettiklerini meclis-i deâvi-i kazada ikrâr etmiş iken (Bakiyyesi sonra)

İ'LÂN

Derun nam hatunun 17 Safer sene 87 tarihli bir kıt'a i'lâm-ı şer'î mûcibince bahçıvan Şerandi zimmetinde matlubu olan mebâliğin tesviyesi için medyûnun tasarrufunda bulunan Kasımpaşa'da vâki bir kıt'a bostanın bir simitçi ve diğeri ekmekçi olarak iki fırın ile on odayı şâmil bulunan mülkü bundan mukaddem mezâda verilerek otuz üç bin guruşa çıkmış ve şehir-i Ramazan-ı şerifin on ikinci günü müzâyedesi kararı verilip talibine ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyadeye talip olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâcaat eylemeleri i'lân olunur.

2.28. Cerîde-i Mehâkim 28. Sayı Transkripsiyonu⁶¹

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Ramazan	Sene	(Pazartesi)	Teşrinievvel Rumi	Sene	Sayfa
28	6	1290		15	1289	377

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretinin Mâbadıdır)

Meclis-i temyiz-i livâda tahrir edilen istintakta tahvil-i lisan ile inkâra tasaddi etmiş ise de merkûm Hasan'ın sebk eden ikrârı Tavaslı Herdemoğlu Hacı Halil ve kaza-i mezkûr süvari zabtiye onbaşı Emin taraflarından ma'le kasem an İsmail ihbar olunmasına nazaran Hasan'ın inkâr-ı âhiri vâhi olarak faziha-i sirkata mütecâsir olan eşhastan olduğ tebeyyün eylediğinden ve merkûm İsmail bu bâbda müdhalini inkâr edip bunun mahallince dahi ikrârı sebk etmediği ve zikrolunan tüfek ol vakit merkûm yedinde zuhur etmeyip Karamanlı Ali cânibinden diğeri Ali Bey'e fûruht olunduğu bil-tahkik müddeî merkûma verilerek ve merkûm Ali ile diğeri Ali Bey elde olmamak hasebiyle hakikat maddenin zâhire ihraç olunamadığı nâhiye-i mezkûre kaymakamlığıyla bil-muhabere anlaşılmış olmasına nazaran merkûm İsmail'in refâkatı kaziyesi yalnız Hasan'ın kavli-i mücerredinde kalıp ve hakkında medâr-ı hükm olur emârata destres olunamadığından ve müddet-i tevkifi on bir mâha reside olduğundan mekfûlen tahliy, sebili kararlaştırıldığı ve Camosoğlu Süleyman eşhâs-ı merkûmeye refâkatini inkâr ettiği miisllü bunun faziha-i mezkûrede beraber olmadığı merkûm Hasan'ın evvel ve âhir vukû bulan ifadatından münfehim olmuş ve müddeî merkûm teşhir-i silah maddesini dahi ispat edememiş

⁶¹ CM., Nr. 28, H. 6 Ramazan 1290/M. 28 Ekim 1873.

olduğundan bunun dahi biri elzeme idüğü tebeyyün eylediği beyanıyla merkûm Hasan'ın iki yüz yirmi birinci madde-i kânuniye mûcibince beş sene müddetle küreğe konulmasına ve emvâl-i mağsubenin dahi kendisinden bedelen tahsil-i müddeî ye î'tâsına hükm olunarak keyfiyet kendisine tebliğ kılındığı ve firarilerin fahi bil-teharri ele geçirilerek istintaklarının icrâsıyla tebeyyün edecek hale göre hükümlü mazbatasının irsâl kılınacağı izbâr olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûm Hasan'ın firarda bulunan çend nefer refikasıyla merkûm muhtar Mehmed'in leylen ve müsellehen hanesini basıp kendisini darp ve nukûd ve eşyasını [378] gasp eylediği ikrârıyla tebeyyün eylemiş ve bu sirkat gece vakti iki yahut daha ziyade eşhâs birlikte olduğu hakde muâmele-i cebir ve şiddet icrâsıyla vukûa getirilip iki yüz on sekizinci madde-i kânuniyede bu veçhile icrâ olunan sirkat fâillerinin muvakkaten küreğe konulmaları musarrih olmasıyla merkûm hakkında mahallince tahdid olunan ceza hafif görünmüş idüğünden merkûm Hasan'ın bu hükme tevfiân tevkiî olan seksen sekiz senesi Zilhiccesinin yirmi birinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mûnderiç kâideye ba'del tatbik yedi sene müddetle küreğe konulmak üzere Kıbrıs'a i'zâm olunması ve nukûd ve eşya-yı mağsûbe esmânının dahi kırk altıncı madde-i kânuniye hükmüne tevfiân kendisinden bil-tahsil müddeî ye î'tâsı ve firarda bulunan eşhâsın ahz-ü giriftlerine sem' ve ikdâm edilmesi hususlarının ve merkûmân Süleyman ve İsmail'in tahliye-i sebilleri yolunda idüğünün vilayet-i müşarûnileyhâya ve merkûm Hasan'ın vürudunda ol veçhile küreğe konulması cihetinin dahi Kıbrıs mutasarrıflığına emr ve iş'âr buyrulmasına kadar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Manastır sancağında vâki Resne nahiyesine tâbi (okunamadı) karyeli Ali'nin cârihi denilen karye-i merkûmeli Hüseyin bin Timur hakkında icrâ kılınan tahkikât-ı istintâkiyeye dair Selanik vilayetinin vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 9 Zilkade sene 2889 tarihli ve dört yüz yirmi beş numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ ve meclis-i nâhiye mazbataları ve istintaknâme muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak merkûme meâllerinde seksen dokuz senesi Cemaziyelevvelinin on dördüncü Cuma günü mezbûr Ali bahçesinde elma ağacının üzerine çıkıp elma silkelerken mezbûr Hüseyin'in bahçesine düşen elmaları eliyle hemşiresi Hatice'ye toplatmakta olduğu halde mezbûr Hüseyin'n gelip Hatice'yi darba kıyâm etmesinden dolayı beyinlerinde tekevvün eden münâzaa esnasında kendisinin boğazına sarılmış olduğundan belinde bulunan harbi ile bir defa Hüseyin'in başına vurmakla Hüseyin hanesinden tüfeğini alıp üzerine doğru endaht ederek çıkan kurşun sağ elinin baş ve şehâdet ve ortanca parmaklarıyla sağ omuzuna isabet ederek cerh etmiş olduğunu iddiâ etmesi ve cerihisinin otuz yedi gün

zarfında iltiyâm bulup fakat orta parmağının sakat kaldığı raport ile bildirilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Hüseyin yevm-i mezkûrda elma ağacını altında elma toplayıp yanında bulunan çocuğuna vermekte olduğu ahlde mezbûr Ali ağaca çıkıp ben Der-i Aliyye’de iken sen toplamışsın şimdi şimdi bırakmam demesi ve kendisi dahi toplayacağım diye cevap vermesi üzerine Ali ağaçtan inip sopa ile başına vurmasıyla yere düşmüş olduğunu tezkâr ile Ali’yi cerh ettiğini inkâr etmiş ise de İlyas nam kimesne tevm-i mezkûrda merkûmânın bahçelerine bir kurşun menzili mesafede vâki bahçesinde giyâh tepesi yapmakta iken bunların münâzaa ettiklerini işitip yanlarına geldiğinde Hüseyin’in hanesindeki samanlıkta endaht eylediği tüfeğin kurşunu Ali’nin sağ elinin baş ve ortanca parmaklarıyla sağ omuzuna isabet ettiğini müteâkib Hüseyin’in başından kan akarak samanlıktan çıkıp firar eylediğini ve Abdullah nam kimesne dahi mecrûh Ali’nin bahçesinde bulunduğu [379] halde mezbûr Hüseyin’in ber minvâl-i muharrer elma münâzaasından dolayı endaht eylediği tüfeğin kurşunuyla Ali’nin sağ elinin parmaklarını cerh ettiğini ma’el kasev vicâhen ihbar etmelerine nazaran merkûm Hüseyin’in inkârı vâhi olarak tüfeğin kurşunuyla Ali’nin parmaklarını cerh edip orta parmağının sakat kaldığı tahakkuk etmiş ve Hüseyin’in ceriyesi cûzi olduğu cihetle müddet-i kalile zarfında iltiyâm bulup bir eser kalmamış ve cereyan eden muhâkeme-i şer’îyede merkûm Ali isbât-ı müddeâ edememiş olduğundan bahisle merkûm Hüseyin’in yüz yetmiş yedinci madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisine tevfiân üç sene müddetle küreğe konulması istişâr ve mesârif-i cerrâhiye olarak takdir olunan iki yüz elli guruşun merkûm Hüseyin’den tahsiliyle mezbûr Ali’ye verilmesine karar verildiği ve hükm-i mezkûrun tebliğ olunduğu iş’âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş’âra nazaran münâzaa-i mezbûrede ibtidâ Ali sopa ile Hüseyin’in başına vurup cerh ettiğinden Hüseyin dahi gidip hanesi içerisinden kurşun atarak Ali’yi cerh etmekle bir hareket-i mukâbele gibi görünürse de sopa ile vukû bulan darba kurşun atmak mukâbele-i bil-mesel olamayacağına ve bu müddeâyâ Hüseyin’in başındaki cerhin cûzi bir şey olarak iltiyâm bulması dahi delâlet ettiğine binâen Hüseyin’in mahalli hükmü mûcibince cezaya istihkâkı derkâr bulunmuş olduğuna ve zikrolunan yüz yetmiş yedinci madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse bir şahsı cerh veya darp ile bir uzvunu kat’ ya ta’tîl eder ise mesârif-i cerrâhiyesi ve hükm olunacak diyeti istifâ olunmasıyla beraber üç sene müddetle küreğe konulur diye muharrer bulunduğu binâen merkûm Hüseyin’in bu hükmü tevfiân ve tarih-i hapsi olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dokuz senesi Cemaziyelevvelisinin yirmiikinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mûnderiç usule ba’del tevfiik üç sene müddetle mahallinde küreğe konulmasıyla beraber mesârif-i cerrâhiye olarak takdir olunan iki yüz elli guruşun kendisinden bil-tahsil mezbûr Ali’ye verilmesi hususunun vilayet-i müşarûniylehâya emr ve iş’âr buyrulmasına karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ’lâm Sûretidir)

Cebikcioğlu müteveffa veresiyle kuyumcu olan oğlu Bogos veresi beyinde olan dâvâya dair mahkeme-i istinâfiyeden 26 Rebiyülahir sene 89 tarihiyle verilen i'lâmın temyizini müsted'î Kirkor veresinin vermiş oldukları arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin itiraz ve cevap lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlaa olundu.

İ'lâm-ı mezkûr meâli tarafeynin münfesi mahkeme-i nizâmiyede icrâ olunan muhâkemelerinde merkûm Kirkor'un vekili Agop Alan oğulları Agop ve Artin ve Andon ile Eskohu ve Serpohi'nin hanım-ı sultanlar hazerâtında olan alacaklarının tahsiline müvekkili Kirkor'u tevkil edip tahsil edeceği mebâligden komisyon nâmıyla ücret olarak yüzde beş î'tâ etmek üzere beylerinde akd-i mukâvele olunmuş ve müvekkili dahi icap eden mahallere mürâcaatla nihayet müddeî aleyhimden alacağı olduğu tebeyyün eden on beş yük doksan dokuz bin şu kadar guruşun î'tâsı zımında Mâliye Nezaret-i celilesine emirnâme-i sâmi istihsâl etmiş olduğu halde Alan oğulları merkûm Kirkor'u vekâletten azletmiş olduklarından meblağ-ı mezbûrdan ber mûcib-i kontrat yüzde beş hesabıyla hakkı olan yetmiş dokuz bin dokuz yüz seksen guruşun tahsilini **[380]** dâvâ ve 26 Zilkade sene 83 tarihli ve Agop ve Artin ve Andon ve Eskohu ve Serpohi imzalı bir kıt'a mukâvelenâme ibrâz ve irâe ederek bunun birinvi bendinde müteveffa birâderlerinin hanım-ı sultanlarda olan matlûbâtının tesviyesi mûmâileyh Kirkor'a ihâle olunup matlûbât-ı mezkûre her ne veçhile tahsil olunur ise tahsil olunan mebâligden yüzde beş komisyon verileceği ve ikincisinde müteveffa-yı merkûmun mesâlihi için mesârif-i müteferrika olarak Kirkor'a başkaca yüz elli adet Osmanlı lirası verileceğini ve üçüncüsünde eshâb-ı matlûbun bazılarıyla uzlaşılamayıp muhâkeme olunmak lazım geldiği halde Kirkor'un nezaret-i tahtında olarak muhâkeme için diğer vekil bil-intihâb onun için verilecek ücret dahi ayrıca taraflarından te'diye olunacağı ve dördüncüsü mukâvelat-ı muharrere tamamıyla kabulleri olup birbirlerine kefil bil-mâl oldukları muharrer bulunmuş ve müddeî aleyhimin vekili Mikail ledel-isticvâb mezkûr kontratı tasdik ile beraber ol vakit mü'ekkilerinin matlûbu olan yirmi dört yük şu kadar guruştan on üç yük küsur guruşun î'tâsı Bâb-ı Âli'de teşkil olunan komisyonca kararlaştırılarak müvekkillerine tefhim olunduktan sonra müvekkileri Abdahoğlu'nun alacağı gibi mezkûr yirmi dört yük şu kadar guruşun kâmilten istihsâli için merkûm Kirkor'u tevkil etmiş oldukları halde küsurunu tahsil edemediğinden komisyon talebine hakkı olmadığını beyan ve merkûm Agop dahi komisyonun karar-ı mezkûru mukâvelenin tarihinden evvel olsa bile müvekkili mebâlig-i mezkûrenin cümlesi için çalışıp mukâvelenâmenin tanziminden on yedi ay sonra on beş yük şu kadar guruşluk sergi alındığından mezkûr on beş yük guruştan yüzde beş almakla hakkı olduğunu dermeyân ederek tetkik-i madde zımında komisyon-ı mezkûrun mazbatasıyla hanım-ı sultanlar hazerâtının düyûnunu mübeyyin defter dahi buldurulup mütâlaa olunduktan mazbatanın bir fıkrasında eshâb-ı matlûb miyânında tophane komisyonundan celb edilen defterde mukayyed bulunan kuyumcu Alan oğlu müteveffa Bogos'un hesabı dahi sâir sahip matlûb hesabına tevfikân yazılmış ise de müteveffa-yı merkûmun veresi bu hesabın dahi Abdah oğlu hesabına tevfikân tesviyesi istid'âsında bulundukları ve her nasılsa eshâb-ı matlûbdan yalnız bu ikisi matlûblarını senede rabt eyledikleri cihetle keyfiyeti esâmisi bâlâsına şerh verildiği

muharrer ve defterde dahi müteveffâ-yı merkûm Bogos'un alacağının kaydı bâlâsında merkûmun alacağının dahi Abdah oğlu matlûbâtı hakkında verilecek karar veçhile tesviyesi muvâfık hakkâniyet gibi görünmüş ise de bunun dahi hesab-ı merkûme tevfiği re'y-i âliye menût idüğü mürakkim bulunmuş olmakla keyfiyet mahkemece ledeltezekkür merkûm Kirkor ile verese-i merkûme beyninde böyşe bir kontrat tanzim olunmuş ise de mâr'ül beyan komisyonun mazbatasıyla defterdeki şerhin meâline ve icrâ kılınan tahkikâta nazaran zikrolunan mukâvelenâmenin tanzimi sırasında verese-i merkûmenin ba'del tenzil ma fâiz on beş yük şu kadar gurus alacağı olduğu umum alacaklar sırasında mezkûr komisyondan taht-ı mahkeme alınmış ise de verese yine matlûblarının Abdah oğlu alacağına tevfiğini istid'âda bulunmuş olduklarından bil-tai mezkûr mukâvelenâme Alan oğullarının matlûbâtının dahi Abdah oğlu alacağına tevfiân tamamen tahsili için tanzim olunmuş olacağından ve Kirkor'un bu yolda tahsile sa'y ve gayret etmiş ise de muvaffak olamadığından vekili Agop beyan eylediğinden mukâvelenâme ahkâmına istinâden merkûm Kirkor'un gerek komisyon nâmiyle ve gerek ücret nâmiyle on beş yük şu kadar gurusdan [381] yüzde beş mutâlebeye hakkı olmayıp ancak husus-ı mezkûr için ne miktar hizmeti sebkât etmiş ise ecr-i mesel aramaya hakkı olduğuna karar verilip sûret-i karar tarafeyne ve muahharan Kirkor'un vukû-ı vefatı cihetle veresesine dahi tefhim olunmuş olduğunu mübeyyindir.

Kirkor'un veresei tarafından verilen lâyiha-i itiraziye'nin hülâsa-i mefâdı dahi mahkeme-i istinâfiye i'lâmında sâlifül-beyan mukâvelenâme matlûbât-ı mezkûrenin Abdullah oğlunun alacağı gibi tamamen tahsili için tanzim olunmuş denilerek bu cihetle mü'ekkillerinin komisyon talebine hakkı olmadığına hükm olunmuş ise de gerek mukâvelenâmede ve gerek merkûmun muahharan ettikleri protesto ve Ticaret Nezaret-i celilesine î'tâ eyledikleri arzuhalde matlûbât-ı mezkûrenin Abdullah oğlu alacağı gibi tahsil kılınacağına ve miktar ve esasına dair bir işaret olmayıp her ne veçhile tahsil olunur ise yüzde beş komisyon verileceği musarrih bulunmuş iken mahkeme-i mezbûrenin bu bâbda bir gûna edille-i kânuniye beyan etmeksizin ol veçhile hükm etmesi hem nizama ve hem de mukâvele senedinin mefhum-ı sarihine mugâyir olduğundan bahisle i'lâm-ı mezkûrun nakzı istid'âsından ibarettir.

Alan oğlu veresei vekili Kirkor Cetciyan imzasıyla verilen cevap lâyihasının fezleke-i mündericâtı dahi sâlifüz-zikr mukâvelenâmede muharrer mukâvelât ve gerek müteveffa Kirkor'un takdim eylediği müsted'îyât mebhus-ı anha olan yirmi dört yük gurusun Abdullah oğlu alacağı gibi tahsilli hususuna müteallik bulunmuş ve Kirkor'un bu bâbda bir gûna hizmeti sebkât etmemiş olduğundan ve mahkeme-i nizamiyece işin esası tahkik olunduktan sonra Kirkor'un komisyon talebine hakkı olmayıp fakat vekâlet ücreti nâmiyle icrâ mesel-i mutâlebesine salâhiyeti olacağına karar verilerek yoksa mukâvelenâmeye yanlış mana verilmemiş idüğünden bahisle temyiz istid'âsının reddi lazım geleceğini mutazammındır.

Tarafeyn 21 Zilhicce sene 89 tarihinde daireye istenildikte Cebikci oğlu veresesini tarafından Hasan Fehmi Efendi ve Alan oğlu veresesini cânibinden Kirkor Çetciyan gelmiş ve Hasan Fehmi Efendi vekâletini mübeyyin musaddak sened ibrâz eylemiş ise de Kirkor Çetciyan temyiz için başkaca vekâletnâmesi olmadığını beyan ile beraber mü'ekkillerinden Agop'un vukû-ı vefatını haber vermiş olduğundan temyiz için musaddak vekâletnâme getirmesi Kirkor'a ve müteveffâ Agop veresesinin celbi hakkında usulü veçhile arzuhal tanzim ve î'tâ eylemesi dahi Hasan Fehmi Efendi'ye tenbih olunarak muhâkemeleri yevm-i âhere teallik olunmuştu bunun üzerine Çebikci oğlu veresesini tarafından î'tâ olunup 27 Zilhicce sene 89 tarihinde daireye havale olunan arzuhalde Alan oğlu veresesinden Agop'un vukû-ı vefatından bahisle veresesinin celbi istid'â kılınmış olduğundan tarafeynin daireye gelmesi zımnında tastir olunan celb pusulası zahrına müteveffâ-yı merkûm Agop'un veresesinden Takof kadın bu dâvâ için bir mahale mürâcaat ile oradan alacağı cevap üzere işe bakacağından bahisle çend gün istimhâl eylemiş ve talebi veçhile birkaç gün mehl verilmiş ise de bir cevap zuhur etmediğinden tekrar celb pusulası gönderilmiş olduğu halde yine gelmemiş olduğunda ve müddeîler bir düzine daireye gelip sözlenmekte olduğu gibi merkûm Kirkor Çetciyan daireye gelerek mü'ekkillerinden vâris-i kebir olan Artin ve Andon ve Eskohi imzalarıyla mûmzi bir kıt'a vekâletnâme ibrâz ile verese-i sığâra bâb-ı fetvada vasi nisbı derdest bulunduğundan bu bâbda dairece her ne sûret tensib olunur ise ol veçhile hareket edeceğini söylemiş olduğuna mebni zikrolunan verese-i kebir ait olmak [382] üzere icrâ-yı muhâkemeye karar verilerek ol veçhile vekilân-ı mûmâileyhâ ledel-isticvâb Hasan Fehmi Efendi lâyihası mûndericâtını tekrar ve Kirkor Çetciyan dahi sâlifül-beyan komisyon tarafından müvekkiline on beş yük gurusu alınması teklif olunmuş ise de matlûbları Abdullah oğlu alacağı gibi senede merbût olduğundan tamamen î'tâsını talep etmiş oldukları halde kabul olunmaması ve o esnada Kirkor Çebekciyan matlûbât-ı mezbûreyi tamamen tahsil edeceğini taahhüd etmesi üzerine mezkûr mukâvelenâmenin tanzim olunduğunu ve fakat matlûb-ı mezkûrun kâmilen istihsâli fıkrası nasıldaki derûn mukâveleyle derç olunmadığı ve bununla beraber merkûm Kirkor Çebekciyan matlûb-ı mezkûrun tamamen tahsiline sa'y ve gayret etmiş ise de muvaffak olamadığını ve şu halde zâten kendilerine vaad ve teklif olunmuş akçadan merkûmun bir şey talep ve dâvâ etmeye hakkı olmadığını ve mukâvele hükmünün mebâlig-i müstahsalaya şümûlü olmayacağını tezkâr eylemiştir.

Bunun üzerine keyfiyet ledel-müzâkere mahkeme-i istinâfiye i'lâmında komisyonun mazbatasıyla defterdeki şerhin meâline ve icrâ olunan tahkikâta nazaran sâlifül-beyan mukâvelenâmenin tanzimi sırasında Alan oğlu veresesinin ba'del tenzil on beş yük şu kadar gurusu alacağı olduğu komisyondan taht-ı hükme alınıp ancak verese-i merkûme yine matlûblarının Abdullah oğlu alacağına tevfikini iddiada bulunduklarından bil-tâbi mezkûr mukâvelenâmenin verese-i merkûme matlûbâtının dahi Abdullah oğlu alacağına tevfikân tamamen tahsili için tanzim olunmuş olduğundan ve Kirkor'un bu yolda tahsile se'mi ve gayret etmiş olduğu halde muvaffak olamadığını vekili beyan eylediğinden mukâvelenâme ahkâmına istinâden merkûm Kirkor'un komisyon ve gerek ücret nâmıyla

on beş yük şu kadar gurusun yüzde beşini mutâlebeye hakkı olamayıp husus-ı mezkûr için ne miktar hizmeti sebkat etmiş ise ecr-i mesel aramaya hakkı olduğuna karar verildiği gösterilmiş ise de tarafeyn beyninde bil-rızâ münakid olan mukâvelenâmede matlûbât-ı mebhus-ı anhânın Abdullah oğlunun matlubu gibi tamamen tahsil olunması hakkında bir şart ve taahhüd olmayıp ve tahsil olunacak mebâliğin miktarı hakkında hiçbir had dahi tayin olunmayıp matlûbât-ı mezbûre her ne veçhile tahsil olunur ise tahsil olunan mebâliğden yüzde beş komisyon verileceği musarrih bulunmuş ve şu halde mahkeme-i nizamiye mezkûr mukâvelenâmenin mefâd-ı sarihine yanlış mana vermiş olduğu misillü verese-i merkûme vekilinin taht-ı ikrârında olduğu üzere merkûm Kirkor mukâvelenâme mûcibince mebâliğ-i mezbûrenin istihsaline hayli müddet sa'y ve gayret etmiş ve nihayet ma fâiz on beş yük bu kadar bin gurus istihşâl olunmuş iken mukâvelenâmede mûnderic vaad ve taahhüdden sarf-ı nazarla yalnız ecr-i misil mutâlebesine salâhiyeti olacağına karar verilmesi kânuna mugâyir görünmüş olmasıyla Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci maddesinin birinci fıkrasıyla onuncu maddesi mûcibince i'lâm-ı mezkûr nakz olunarak keyfiyet-i menkûziyetinin kaydı bâlâsına şerh verilmesi hususunun mahkeme-i istinâfiyede ve husus-ı mezkûr münfesih mahkeme-i nizamiyede bidâyeten rû'yet olunması cihetle dâvânın tarafeyn muvâcehesinde yeni baştan rû'yetiyle ahkâm-ı kânuna muvâfık ve mukâvelenâme mûndericâtına mutâbık sûrette tetkikât-ı lazıma ba'del icrâ ilel ve esbâb-ı kânuniye gösterilerek müceddeden hükm ve i'lâm rabtı ve bir de verese-i sığârın muhâkemesine dahi devam olunmak üzere tayin olunacak vasinin veyahut vekilinin i'zâmı geçenlerde taraf-ı sâmi-i müşhitpenâhiye yazılıp henüz i'zâm olunmamış olduğundan bunun dahi icabına bakılması hususlarının Dersaâdet [383] bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesine havalesine ve i'lâm ve tebliğ harçları olan yedi yüz doksan dokuz gurus ile üç beyaz mecidiyenin haksız çıkan müddeî aleyhime rücu etmek üzere haklı çıkan Kirkot Cebikciyan veresesinden istifâsına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kût'ül Amâre kaymakamlığına mülhak Bedre karyesinde sâkin İran devleti tebaasından kuyumcu Yahudi Babacan'ın çarşıda olan dükkânı duvarını leylek delip akça ve mahsûlâtını sirkat etmiş olan tebaa-i merkûmeden Nur Mehmed ile sârik-i merkûma yataklık etmiş olan Bedreli Abbas bin Arşo haklarında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiyeyi hâvi Bağdat vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 14 Cemaziyelevvel sene 90 tarihli ve altmış dört numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayet mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde seksen dokuz senesi şehr-i Rabiyyülahirinin ibtidâki Salı gecesi müddeî merkûm Babacan'ın çarşıda olan dükkânının arka tarafının duvarı delinerek kırk kıran nakdiyle dört yüz kıran kıymetli bazı mahsûlâtı sirkat olunduktan çend gün mürurunda muhtâr nâmında bir karat bozdurmak üzere bir beyaz karan getirip

ledel-muâyene sirkat olunan karanlar meyânında bulunan beş adet beyaz mağşuş karanlardan olduğunu tanıyıp kimden bil-suâl İranlı Hamid nam kimesnenin emmisi zevcesi Şahin'in bozdurmak üzere vermiş olduğunu söylediğinden merkûm muhtar ile birlikte mezbûrenin hanesine giderek mezkûr karana kaç gurusu istediğini suâl edip mezbûre dahi üç gurusu talep eylediğinden ve mezbûrenin yanında bulunan merkûm Abbas'ın zevcesi Şehri'yi bir hal-i telâş ve ızdırapta gördüğünden hükûmet marifetiyle mezbûrtânın haneleri ledel-teharri nukûd-ı mesrûkeden üç riyal ile iki beyaz karan mezbûre Şehri'de zuhur ederek mezbûreyi hükûmete getirdiklerinde zikrolunan riyaller ile karanları yüz görümlüğü olarak zevci merkûm Abbas'ın vermiş olduğunu söylemiş ve merkûm İranlı Hamid mevkuf olduğu esnada yine bu sirkat hususundan dolayı merkûm Nur Mehmed dahi birkaç gün tevfik ı-olunup muahharan Hamit ile beraber salıverilmiş olduğundan delâil-i mezkûre ile hâsıl olan şüphe üzerine merkûm Nur Mehmed'in mesârif-i seferiyelerini î'tâ ile imam Abbas hazretlerinin kabrinde yemin vermek üzere Bağdat'a gittiklerinde merkûm Nur Mehmed yeminden nükûl ile merkûm Hamit ile beraber dükkânını delerek altın ve gümüşe müteallik eşyayı camdan içine bağlayıp doğruca merkûm Abbas'ın hanesine azimetle eşya-yı mesrûkeyi li'eclil hıfz î'tâ ve teslim ettiklerini Bedreli Arşo ve İrfat nam kimesnelerin yanlarında ikrâr ettiği gibi muahharan kasaba-i mezbûre kaymakamı nezdinde dahi ikrâr etmiş olduğunu ve merkûm Hamid meydanda olmayıp gaybubet ve firar etmiş idüğünü bil-beyan emvâl-i mesrûkenin zâhire ihracını iddia eylemesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Mehmed eğer ki vukû bulan ikrârını te'vile kıyâm ile kendisi değirmenden avdetinde merkûmân Hamid ile Abbas müddeî merkûmun eşyasını sirkat ederek getirmekte olduklarını görüp bu sûretle malûmâtı [384] bulunduğunu ifade ile merkûmân tarafından vukû bulan ihâfeye mebni ihbar edemediğini bil-beyan fiil-i sirkatte müdhalini inkâr eylemiş ise de müddeî merkûmun ifadesi veçhile sebk-i ikrârı ihbarât ile sabit olmuş olduğu gibi merkûm Abbas dahi gerek eşyanın merkûmân Nur Mehmed ve Hamid taraflarından getirilip kendisine bırakıldığını ve gerek zevcesincede zuhur eden riyalleriyle karanları kendisi verdiğini inkâr etmiş ise de mezkûr riyaller ile karanları yüz görümlüğü olarak merkûm Abbas'ın verdiğini zevcesi mezbûre Şehri'nin ifade etmiş olmasına ve merkûm Nur Mehmed dahi eşya-yı mesrûkeyi firari refiki Hamid ile beraber getirip kendisine î'tâ ve teslim eylediklerini itiraf eylemesine nazaran merkûm Abbas'ın inkârı vâhi olup sârik-i merkûma yataklık etmiş olduğu anlaşılmış ve emvâl-i mesrûkenin miktar ve kıymeti müddeî merkûmun ifade-i mücerredesinde kalmış idüğünden ve merkûm Nur Mehmed'in hareket-i vâkıası iki yüz yirminci madde-i kânuniyeye ve mezbûr Abbas'ın cürmü dahi iki yüz otuzuncu madde-i kânuniye ilâvesine sûret-i muvâfakatta görüldüğünden zikrolunan iki yüz yirminci madde-i kânuniyeye ve iki yüz otuzuncu madde-i kânuniye ilâvesi hükmüne tevfikân merkûmân Nur Mehmed ve Abbas'ın üçer sene müddetle küreğe konulmaları ve firari-i merkûmun dahi buldurularak istintak ve muhâkemesi bil-icrâ tebeyyün edecek halin bâ mazbata bildirilmesi mahalline yazıldığı iş'âr kılınmıştır.

Mefâd-ı iş'âra nazaran merkûm Nur Mehmed firari refiki Hamid ile beraber müddeî merkûmun dükkânının duvarını leylan delip malını sirkat etmiş olduğu ikrârıyla ve merkûm Abbas'ın sârik-i merkûma yataklık eylediği dahi şerh olunan delâil ve emârat ile tahakkuk etmiş olduğuna ve mezkûr iki yüz yirminci madde-i kânuniyede her ne kadar insan ikâmet eder mahal olsa veyahut meskûn mahale müteallik bulunmasa bile kapalı duvar ile mahdûd olan mahallerin duvarını delerek veya merdiven ile aşarak ve alet-i mahsusa ile kapısını açarak hırsızlık edenler muvakkaten küreğe konulurlar diye muharrer olup iki yüz otuzuncu madde-i kânuniye ilâvesinde dahi kürek cezasına müstehak olan sâriklere hal ve sıfatlatını bilerek yataklık ve muâvenet edenler muvakkaten küreğe konulurlar diye mûnderiç idüğünden bu hükme ve zikrolunan iki yüz yirminci madde-i kânuniye hükmüne tevfikân ve tarih-i tevkifleri olduğu evrak-ı mezkûrede muharrer bulunan seksen dokuz senesi şehir-i Zilhiccesinin on üçüncü gününden itibaren emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mûnderiç kâideye ba'del tatbik üçer sene müddetle küreğe konulmaları ve miyâne-i iddia ve inkârda kalan akça ve eşyayı müddeî merkûm şer'en ve nizâmen ispat edebildiği halde tazmin ettirilmesi hususunun vilayet-i müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kıbrıs cezaresinde vâki Limson kasabası mütemekkinlerinden ve İngiltere devleti tebaasından Antonyo Karavana'nın leylan mağazası kapısını alet-i mahsusa ile açıp kendisini idâm ve kasasını kırıp akça ve eşyasını ictisâr eden topçu asâkiri firarilerinden Alaaddin bin İsmail ile muayyenleri yine topçu asâkiri firarilerinden Ayabakan karyeli Hüseyin bin Ömer ve Berolako? karyeli Beraşoka veled Hacı Pavli [385] haklarında icrâ kılınan tahkikât-ı nizamiyeye dair cezire-i mezkûre mutasarrıflığının vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 21 Rebiyülevvel sene 290 tarihli ve otuz numaralı tahriratıyla bâlâsı istintaklı meclis-i temyiz mazbatası ve raport ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı merkûme meâllerinde seksen sekiz senesi Kanunuevvelinin on ikinci Salı gecesi mezbûr Antonyo Karavana'nın mağazası kapısı alet-i mahsûsa ile açılıp kulağına şiş sokularak idâm edildiği ve kasası kırılıp akça ve eşyası gasp olunduğu ve eşya-yı mağsûbeden bir antika yüzük ile bir saat eşhâs-ı merkûmeden Hüseyin'in yedinde görüldüğü cihetle fiil-i katl ve gasba merkûm ile refikasının ictisâr eyledikleri maktûlün oğlu Olimon tarafından iddia olunması ve müteveffâ-yı merkûm muâyene ettirildikte sağ kulağına şiş sokularak bundan müteessiran vefat eylediği tabib raportuyla bildirilmesi üzerine tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûmûn Abdurrahman ve Alaaddin ve Hüseyin ve Baraşko fiil-i katl ve gaspta müdhallerini inkâr etmiş iseler de kasaba-i merkûme pasbâni Nikolacı leyle-i merkûmede eşhas-ı merkûmenin henüz ele geçirilemeyen bir nefer refikleriyle beraber gelip bunlardan Hüseyin ile Baraşoka kendisini tutup üzerine oturarak boğazına bıçak dayayıp ve gözlerini bağlayarak

diğerlerinin mezkûr mağazayı açıp merkûm Antonyo Karavana'yı itlâf eylediklerini ve kaziyeyi kimseye söylememek için kendisine istavroz ve yemin dahi ettirdiklerini ve kasaba-i merkûmeyi yedi saat mesafesi olan Terazı nam mahalde kahvecilik etmekte olan Bilal dahi katlin vukûundan iki gece sonra kısrak taharrisi için yedlerinde birer çift eczalı tüfek ve omuzlarında birer dağarcık olarak ikisi İslam ve biri Hristiyan heyetinde üç kişi gelip bunlardan Hüseyin nâmında olan Lefkoşa'da bulunan kayınpederi debbağ Mehmed'e hitâben Hacı Yenaka'ya Rum'el ibâre bir mektup yazdırıp kiracı Mihayil Mamaka ile iki yüz altmış beş gurus gönderdiğini ve mektubun üzerini kız sûretli bir adet antika altın yüzük ile mühürleyip bundan başka altın renginde ufak bir saat dahi mezbûr Mihayil Mamaka'ya î'tâ ile ve sabahleyin dahi kalkıp gittiklerini ihbar eylemelerine ve merkûmân Hacı Yenaka ve kiracı Mihayil Mamaka dahi mezbûr Bilal'in ifadesini tasdik eylemelerine ve bakkal Hacı Anton ve tütün kıyıcısı Yorgi dahi altın renginde zincirsiz bir saat ile mektubu kiracı Mihayil Mamaka'nın getirip debbağ Mehmed'e verdiğini gördüklerini ve Maroni karyeli Nikola veled Lefter dahi Kanunuevvelinin on yedinci gecesini hanesine müsella olarak üç nefer adam gelip boğazına bıçak ve zevcesinin göğsüne tüfek dayayarak sesinizi çıkarmayınız sonra sizi Frenk gibi ederiz diyerek çift demirli tüfek ile akça ve eşyasını gasp eylediklerini ve bunların ikisi Abdurrahman ile Alaaddin olduklarını köylüsü Arif'ten işitip diğer bir neferi meçhulü idüğünü ve Alaaddin'in sol elinin parmağında yara gördüğünü ve bunlar ibtidâ mezbûr Arif'i tutup muâmele-i cebriye icrâsıyla hanesini öğrendiklerini ve mezbûr Arif dahi bunların vukû bulan ihâfeleri üzerine Nikola'nın hanesini irâe ettiğini ma'el kalem vicâhen haber vermelerine ve mezbûr debbağ Mehmed'e gelen saat ile mektubun le'eclil muâyene gösterilmesi mezbûr Mehmed'e tenbih olundukta merkûmân Hacı Yenaka ve kiracı Mihayil Mamaka ve Bilal ve bakkal Hacı Antoni ve tütün kıyıcısı Yorgi'nin tariflerine gayr-i muvâfık görmüş zincirli beyaz bir saat getirip dâmadı [386] Hüseyin'in göndermiş olduğu saati meydana çıkarmamış ve mektubun zarfı fersûde olduğundan nasıl mühür ile tahtim edildiği anlaşılamamış ise de maktûl-i merkûmun sirkat olunan eşyası içinde muhbirler tarafından beyan kılınan antika yüzük bulunmasına ve merkûm Hüseyin Limson civârında olan karaya gittiğini ve refikleri merkûmûn Abdurrahman ve Alaaddin ve Baraşoka ile birleştiğini inkâr eylediği halde şehir-i Kanunuevvelin onundan on dördüne kadar nerede olduğunu haber verememesine ve ol esnada merkûm Hüseyin'in Ahmed ve Abdurrahman ve merkûm Baraşoka ile beraber Abdurrahman'ın ve muahharan merkûm Ahmed'in hânesinde birleştiklerini merkûm Abdurrahman muârız-ı itirafta söyleyip bu kavli Baraşoka'nın dahi tasdik eylemesine ve eşhâs-ı merkûmeden Abdurrahman Monogazol? Karyesinde ahz-ü girift olup yanında bulunan iki adet tüfek ve dağarcıkları köylü cânib hükûmete getirirler iken Alaaddin'in karındaşı muhtar Yusuf'un bu tüfekleri aman hükûmete getirmeyiniz sonra karındaşı belaya uğrar dediğini karye-i merkûmeli Reşit'in muâllimin ifade etmesine ve eşhâs-ı merkûmenin katlin vukûu gecesini karyelerinde bulunmadıkları cümle-i tahkikâttan olmasına ve maktûl-i mezbûrun mağazası kağısının sol tarafı duvarında kan eseri olduğu gibi Alaaddin'in dahi sol eli parmağının mecrûh bulunmasına nazaran eşhas-ı merkûmeden Abdurrahman ve Alaaddin'in firarda olan Hasib ile beraber mağazaya girip akça ve eşya gasbına ictisâr

eyledikleri sırada müştereken fiil-i katli ikâ' ettşkleri ve Hüseyin ile Baraşoka'nın dışarıda durup bunlara gözcülük ve muâvenet eyledikleri tebeyyün etmiş olduğundan bunlardan Abdurrahman Alaaddin'in yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i âhiresine tevfikân idâm olunmaları ve Hüseyin ile Baraşoka'nın dahi yüz yetmiş beşinci madde-i kânuniyeye tatbikân on beşer sene müddetle küreğe konulmaları istişâr ve bî medhâl oldukları anlaşılan pasbân başı İbrahim Karagüzel ile İbrahim re'sin ve kaziyeye cğzi ve külli malûmâtlatı maznun olduğu halde masran münker bulunan mezbûr debbağ Mehmed ile zevce ve mahdum ve kızının mükeffile sebilleri tahliye kılınmış ve maktûlün oğlu tarafından iddiâ olunan akça ve eşyanın zâhire ihracı cihetinin şer'î şerife havalesine ve mezbûr pasbân Nikolaci'nin dahi zuhur-ı iradeye değin Zabtiye Nezâreti altında bulundurulmasına karar verilmiş idüğü iş'âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran eşhâs-ı merkûmeden Abdurrahman ve Alaaddin'in firarda olan Hasib ile beraber mağazaya girip akça ve eşya gasbına ve bu esnada müştereken mezbûr Antonto Karavana'yı idâma ictisâr eyledikleri ve Hüseyin ile Baraşoka'nın dahi mağazanın dışarısında durup bunlara muâvenet etmiş ve kaziyeye matla' olan pasbân Nikolaci'yi bastırmış oldukları ihbarât-ı vâkıa ve emârat-ı mevcûde ile tebeyyün etmiş olduğuna ve zikrolunan yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyede bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe konulur fakat işbu telef-i nefis kaziyesi aher bir cinâyeti icrâ eder iken ya kabl'el icrâ veya ba'del icrâ veyahut bir cünhayı berâ-yı icrâ vukû bulmuş ise itlâf-ı nefis eden şahıs kânunen idâm olunur ve yüz yetmiş beşinci maddesinde dahi muayyen kâtil olan kimse muvakkaten küreğe vaz' olunur diye muharrer bulunduğu binâen merkûmân Abdurrahman ve Alaaddin'in hükm-i evvel tevfikân idâm olunmaları ve merkûmân Hüseyin ve Baraşoka'nın dahi hükm-i sâniye tatbikân ve Hüseyin'in tarih-i hapsi olduğu [387] evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dokuz senesi Zilhiccesinin yedinci ve Baraşoka'nın on sekizinci günlerinden itibaren emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç usule ba'del tevfik on beşer sene müddetle küreğe konulmaları ve mezbûr pasbân Nikolaci'nin bu kaziyede müdhali olmayıp bekçilik sıfatıyla matla' olarak beyan-ı malûmât eylediğinden bunun Zabtiye Nezâreti tahtında ve müdhalleri ve câni-i merkûmun refiklerinden olup firarda bulunan Hüseyin'in taharrisine kemâl-i ikdâm ile ele geçirildikte hakkında muâmele-i nizamiyenin icrâsı ve maktûlün hat-ı destiyle usul-i ticaret üzere mağazasında vücudu maznun olan defteri mûcibince emvâl-i mağsûbesinin kırk altıncı madde-i kânuniye hükmüne tevfikân idâm olunacakların terekelerinden ve sâirlerin emvâl-i mevcûdelerinden istirdâdı hakkında Kıbrıs mutasarrıflığına iktizâ eden emr-i âli ve emirnâme-i sâminin tastir buyrulmasına karar verildi.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Yozgat sancağında vâki Karahisar nâhiyesine tâbi Kirişkavağı karyeli çömez Veli bin Ömer'in kâtillerinden karye-i merkûmeli Ahmed oğlu Koca Ömer ile katli-i mezbûra re'yi munzam olan maktûlün zevcesi Ayşe binti Mustafa haklarında icrâ kılınan tetkikât-ı

nizâmiye ve murâfaa-i şer'îyeyi mutazammın Ankara vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye 'ye vürud eden gurre-i Rebiyülahir sene 90 tarihli ve otuz altı numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayet ve meclis-i temyiz-i livân mazbataları ve iki kıt'a i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlaa olundu.

Evrak-ı nizamiye meâllerinde seksen altı senesi Saferinin on altıncı günü merkûm Veli'nin bir kolu kopmuş ve ekser âzâsı şişip zedelenmiş olduğu hakde uryân olarak meyyiti karye-i mezkûreye üç saat mesafede vâki Çekerek nam diğer şekerâb şehrinde bulunması ve bu filin zevcesi mezbûre Ayşe'nin malûmâtıyla merkûm Koca Ömer ve Sorgun nâhiyesine tâbi Dedefakihli karyesinde mütevattin Karapınar karyeli Satı oğlu Mehmed taraflarından südürü maznûn bulunduğu maktûl-i merkûmun vâlidesi cânibinden iddia kılınması üzerine merkûmandan Ömer Uzunlu karyesinde tutularak tetkikat-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr fezâhat-ı mezkûrede müdhal ve malûmâtını inkâr etmiş ise de mezbûre Ayşe merkûm Ömer ile üç seneden beri muhabbet ettiklerinden merkûm zevcini öldürüp seni alacağım demektedir olduğu halde meyyetin bulunduğu dokuz gün evvel bir gece hanelerinde yatar iken mezbûr Ömer Mehmed ile beraber gelip zevcini çağırmaıyla zevci merkûm dışarı çıktıkta bir ses istimâ etmekle kerimesi Meryem feryat edip bu sırada ses kesilmiş olduğunu ve merkûmân sabaha yakın gelip zevcini öldürdük kimseye söyleme seni de öldürürüz dediklerini ve keyfiyeti ferdâsı hâfız efendiye ihbar ettiğini takrir eylemiş olduğu halde merkûm hafız efendi bu kavli tekzib ile merkûm Veli'nin gaybûbeti üzerine nerede kaldığını mezbûreden sordukta bakkala götürmek üzere Aisi? karyesine gittiğini söylemiş olduğunu haber vermiş olmasına ve karye-i mezkûre ihtiyâr meclisi âzâsından Hacı Osman ile müteveffânın bacanağı Ömer oğlu Himmet bu vakânın tahkiki zımnında kaza nâibi efendi karye-i mezkûreye gelip vukû bulan suâli üzerine kızı Meryem ol veçhile Ömer ve Mehmed gece gelip babasını [388] çağırmaıyla çıktıkta merkûmlar kapıyı üzerlerinden kilitleyip babasını itlâf ile cesedini bargirde bil-tahmil götürdüklerini söyleyip bu kavlin mezbûre Ayşe tarafından dahi tasdik kılındığını haber vermeline ve muahhuran mezbûre Ayşe ikrâr-ı meşrûhunu mahallince gördüğü işkenceye ve Mehmed kahya ve Mamak kahya oğlu Ali Osman'ın teşvik ve iğfallerine binâ etmiş olduğu halde bu sözleri de indel tahkik tekzib kılınmasına ve merkûm Veli'nin gaybûbeti anlaşılarak karyece soruşturdukları sırada mezbûre Ayşe bervecch-i muharrer merkûmun Aisi? karyesine gittiğini iâşe eylediği ve zevcini sordurmak bahanesiyle Mehmed'i karyeden kaçırdığı gibi bunun merkûm Ömer'le sevişmekte oldukları Mamak Kahya ve Mehmed Kahya ve Ayşe oğlu Ali ve topal oğlu Veli'nin ifadelerinden müstebân olmasına ve merkûm Ömer bu vâkâ esnasında karye-i mezkûrede olmadığını söylediği halde merkûmun ol vakit karye-i mezkûrede bulunarak vâkânın şüyûu üzerine firar eylediği tahkikât-ı vâkıadan anlaşılmasına nazaran merkûm Ömer'in kâtil ve Ayşe'nin dahi âmire-i gayr-i mücbire olduğuna şüphe-i kuvviyeye hâsıl olduğundan merkûm Ömer'in yüz yetmiş dokuzuncu madde-i kânuniye mûcibince on beş ve mezbûrenin dahi yüz seksen dördüncü ve yirmi birinci mevâd-ı kânuniye ahkâmına tevfikân üç sene müddetle küreğe konulmaları meclis-i temyiz-i livâ mazbatasında istişâr

ve divân-ı temyiz-i vilayet mazbatasında dahi divanca evrak-ı mevcûde mütâlaasından merkûm Ömer kâtil-i müteammid olduğu izbâr kılınmıştır.

İki kıt'a i'lâm-ı şer'î meâlleri dahi asâleten ve vekâleten müddeî bulunan Veli Aldin Ağa ve Ayşe ve Esmâ hatunlar merkûm Ömer'in inkârına mükârin tasaddi eyledikleri dâvâyâ ispattan izhâr-ı acz ettikten sonra mezbûre Esmâ hatun dâvâ-i mezkûresinde meccânen fâriğ olup maktûl Veli'nin dem ve diyetine müteallik dâvâdan merkûm Ömer'in zimmetini ibrâ etmekle vekil Veli Aldin Ağa ile merkûme Ayşe'nin talepleriyle merkûm Ömer ba'del tahlif mûcibince merkûm Veli Aldin Ağa ile mezbûre Ayşe dâvâ-i mezkûreleriyle bil-asâle ve bil-izâfe merkûm Ömer'e bilâ beyne muârazadan men olunduklarını beyandan ibaret olup bu sûrette merkûm Ömer ibrâ-i mezkûru kabul etmiş ise mezbûre Esmâ fimâ ba'de husus-ı mezkûrda merkûm Ömer'den nesne dâvâsına kâdir olmayacağı misillü müvekkili Meryem ile mezbûre Ayşe dahi merkûm Ömer'e bilâ beyne muârazaya kâdir olmayacakları cânib fetvâhaneden zahr-ı i'lâma işaret olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûm Ömer mezbûre Ayşe'yi almak üzere firarda bulunan Mehmed ile beraber zevci merkûm Veli'yi leylek hanesinden çıkarıp müteammiden katl eyledikleri mezbûre Ayşe'nin muâriz-ı ikrârda vukû bulan ihbarı ve emârat-ı mevcude ile mütebeyyin olup vâkâ bu katlin taammüden ikâ' eylediği zâhir ise de sûret-i cereyanı yani merkûmân Ömer ve Mehmed'den hangisinin eser-i fiili olduğu bilinemeyip fakat merkûmânın bu fiili ikâ'de yekdiğere muayyen olduklarına şüphe olmadığından merkûm Ömer'in muayyen ittihâzı emr-i zaruri bulunmuş ve mezbûre Ayşe'nin bu hale malûmât ve muvâfakatı derkâr olmakla mezbûre dahi âmire-i gayr-i mücbire sıfatında görünmüş olduğuna ve yüz yetmiş beşinci madde-i kânuniyede muayyen kâtil olan kimse muvakkaten küreğe konulur ve yüz seksen dördüncü madde-i kânuniyede dahi âmir-i gayr-i mücbir hakkında muvakkaten kürek cezası olunur diye muharrer bulunduğu [389] mebni merkûm Ömer'in madde-i evveli hükmüne tevfikân ve tarih-i hapsi idüğü evrak-ı merkûmede gösterilen seksen altı senesi Saferinin on yedinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mürakkim kâideye ba'del tevfik on beş sene müddetle küreğe konulmak üzere Sinop'a i'zâm olunması ve mezbûre Ayşe'nin dahi madde-i âhire hükmüne tatbikân ve kefâlet altında bulunduğu müddet mahbus edilmemek üzere mebden mahbusiyeti olan şehir-i mezkûrun yirmi birinci gününden itibaren ve hususiyet haline riâyet bilâ teşhir üç sene müddetle mahallinde nisâyâ mahsus mahbusta tevkif olunması ve firarda bulunan Mehmed'in dahi ahz-ü giriftine bil-ikdem istintâk ve muhâkemesi icrâ olunarak hakkında terettüb eden muâmelat-ı kânuniyenin tayin ve istizân edilmesi hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya ve merkûm Ömer'in vusûlünde ol veçhile küreğe konulması cihetinin dahi Kastamonu vilayetine emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Biga sancağında vâki Dimetoka nâhiyesine tâbi Kuru karyesi ahalisinden vasîle güruhundan olup veled-i zinâsı olan bir buçuk yaşında Abdi'yi dereye ilkâ ile itlâf eden Fatma nam meczûbe ile bu hususta âmir gayr-i mecbur olan zevci Zenci Mercan haklarınad icrâ kılınan tetkikâtı hâvi Cezayir bahr-ı sefid vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vürûd eden 17 Cemaziyelevvel sene 90 tarihli ve kırk numaralı tahriratıyla divân-ı temyizden musaddak meclis-i temyiz-i livâ ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı merkûme meâllerinde seksen dokuz senesi Şevvalinin yirmi yedinci Salı günü merkûmân Mercan ve Fatma Kuru karyesine giderler iken sabi-i mezbûru Doğan deresine ilkâ ile itlâf eyledikleri istihbâr kılınması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr mezbûre Fatma merkûm Abdi'nin veled-i zinâ olması cihetle gittikleri karyeler sekenesi kendilerini kabul etmediklerini ve zevci merkûm Mercan'a seninle geçineceğim bunu öldürelim dediğini ve yevm-i mezkûrda sabi-i merkûm ve zevç-i sabıkandan mütevellid diğer oğlu Mehmed ve zevç-i lâhikı merkûm Mercan beraber olarak karye-i mezbûreye azimetle mezbûr dere kenârına müvâseletlerinde sabi-i merkûmun dereye düştüğünü ve zevci merkûm çıkarmak murâd etmiş ise de hava yağmurlu olduğu cihetle muvaffik olamadığını ve karındaşı Mustafa sabi-i merkûm için kendisine bunu kucağında gezdirmeye görmeyeyim dediğini ve ikinci istintâkta mezkûr dereye müvâseletlerinde kendisi zevci merkûma hitâben diğer oğlu merkûm Mehmed'i elde karşı tarafa geç diyip ol dahi Mehmed'i alarak dereden geçtiğinde kendisi sabi-i merkûmu suya ilkâ ile üzerine taş koyup amden gark ve itlâf ettiğini ve bu hareketi zevci merkûm tarafından tahsin edildiğini takrir ve beyan ve zevci Mercan dahi sabi-i merkûmun piç olmasından dolayı gittikleri karyelerde kendileri kabul olunmadıklarından ve demirci karyesinde sığınamayıp kayını merkûm Mustafa'nın hanesine avdetlerinde merkûm Mustafa mezbûreye hitâben zevcin ile beraber sabi-i merkûmu boğ diye tenbih eylediğinden oradan hareketle Kuru karyesine giderler iken mezbûre sabi-i merkûmu itlâf edeceğini beyan ile diğer oğlu Mehmed'le kendisini suyun öte tarafına gönderip sabi-i merkûmu suyun [390] bir cihetinde becermiş olduğunu serd ve ityân edip kayını Mustafa bu bâbda emdhâl ve malûmâtını külliye inkâr etmiş ve merkûm Mehmed dahi kendisini babalığı Mercan arkasına alıp mezkûr derenin karşı tarafına geçtiklerini ve vâlidesi mezbûrenin sabi-i mezbûr ile geride kalıp dereyi geçtikten sonra yanlarına gelerek çocuğu suya atarak taş ile bastırıp boğduğunu hikâye eylediğini söylemiş olmasına nazaran mezbûr Fatma'nın merkûm Abdi'yi müteammiden itlâf eylediği ve zevci Mercan'ın dahi katli-i mezkûrda bizzat medhâl ve muâveneti yoksa da bu fiili mücbir ve mürevvec olduğundan âmir-i gayr-i mücbir sıfatında bulunduğu cihetle mezbûrenin yüz yetmişinci madde-i kânuniye mûcibince idâmı lazım gelir ise de muahharan merkûm Mehmed hulûl-i ecel mev'ûduyla vefat ederek maktûl-i mezbûrun verâsetini kâtile-i mezbûre ile merkûm Mehmed'in karındaşı İlhan'a münhasır olup evlâd-ı ebeveynin idâmına rızâda da olmayacağı beyanıyla mezbûrenin yüz yetmiş ikinci madde-i kânuniye hükmünce on beş ve zevci Mercan'ın dahi yüz seksen dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i âhiresi

hükmüne tevfikân üç sene müddetle küreğe konulmalarına karar verilerek keyfiyet kendilerine tebliğ kılındığı iş‘âr olunmuştur.

Medlûl-i iş‘âra nazaran mezbûre Fatma’nın zevcinin inzâm-ı re’yiyle sabi-i mezbûru taammüden itlâf eylediği ikisinin dahi vukû bulan ikrârları ve merkûm Mehmed’in ihbarı ile tebeyyün eylediğine ve zikrolunan yüz yetmişinci madde-i kânuniyede bir kimsenin taammüden kâtil olduğu kânunen tahakkuk eyler ise kânunen idâmına hükm olunur ve kırk yedinci madde-i kânuniyede idâm cezasının küreğe tebdili mutlaka irâde-i mahsusa-i cânib padişahiye menûttur ve mezkûr yüz yetmiş ikinci maddede dahi kısas veya idâm cezaların affolunan kâtil müebbeden yahut on beş seneden ekall olmamak üzere muvakkaten küreğe konulur ve sâlifüz-zıkr yüz seksen dördüncü madde-i kânuniye fıkra-i âhiresinde dahi bu misillü âmir-i gayr-i mücbir hakkında muvakkat kürek cezası hükm olunur diye muharrer bulunduğu binâ mezbûre Fatma’nın idâmdan affıyla mezkûr yüz yetmiş ikinci madde hükmüne tevfikân ve h-tarih-i tevkifi olan seksen dokuz senesi Şevvalinin yirmi yedinci gününden itibaren hususiyet haline riâyet bilâ teşhir on beş sene müddetle nisâya mahsus mahbusda tevkif edilmesi irâde-i mekârim âde-i hazret-i hilâfet penahiye tevâfuk eder ise ol veçhile icrâ-yı iktizâsı ve merkûm Mercan’ın dahi fıkra-i mezbûre hükmüne tevfikân ve tarih-i mezbûrdan itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç kâideye ba‘del tatbik üç sene müddetle mahallinde küreğe konulması hususlarının vilâyet-i müşarünileyhâya emr ve iş‘âr buyrulması tezekkür olundu ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Temyiz-i hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretidir)

Muhib matbaası sahib-i imtiyâzı Andon ile sahaf Ahmed Muhtar Efendi beyinde tekevvün eden münâzaaya dair divân-ı istinâftan î‘tâ olunan 8 Muharrem sene 89 tarihli i‘lâmın temyizini müsted‘î-i merkûm Andon’un vermiş olduğu 17 Ramazan sene 89 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyhalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ‘lâm-ı mezkûrun mündericâtına nazaran tarafeynin birinci meclis-i ticarette icrâ olunan muhâkemelerinde mûmâileyh Ahmet Muhtar Efendi matbaa küşâdı ve gazete tab‘ı [391] için Andon ile bâ sened akd-i şirket edip altmış lira sermâye vaz‘ etmiş ve muahharan iki bin guruştan ziyâde fazla akça vermiş olduğu halde Andon kontratoya münhâf harekette bulunduğu bahisle şirketin feshiyle matlûbâtının adâvet-i mevcûdeden tahsilini dâvâ ve Andon dahi şirketi ikrâr ile beraber rü‘yet-i hesap olunmasını ifade ve inbâ etmesi üzerine kânunâme-i ticaretin kırkıncı maddesi mücibince muhasebelerinin rü‘yeti hususu tarafeynden mümeyyiz tayin olunan Edhem ve Simon efendilere ledel-havale mümeyyizân-ı mûmâileyhimâ tarafından mütefekkan verilen raportta tarafeynin muhâsebesi indel rü‘ye matbaanın hurûfât ve adâvet ile mesârifât-ı sâiresi için Muhtar Efendi tarafından sekiz bin yüz kırk yedi ve Andon cânibinden beş yüz guruş verildiği ve

mecmû' vâridat altı bin dokuz yüz yetmiş altı guruştan ibâret bulunduğu tebeyyün ederek bu sûrette ticaret olmak lazım gelen altmış üç guruşun nısfı Muhtar Efendi'nin medfuâtına ilâve olundukta Muhtar Efendi'nin sekiz bin yüz yetmiş guruş alacağı görünüp bundan beş bin dokuz yüz yetmiş beş guruşluk eşyanın aynen mevcut ve küsur iki bin iki yüz üç buçuk guruş Andon'un zimmetine geçmiş idüğü gösterilmiş olmasıyla zikrolunan eşyadan yirmi lira kıymeti olan makine ile üç bin beş yüz altmış yedi guruş kıymetinde bulunan yüz kıyye üç yüz dirhem hurûfât ve âdâvetein aynen ve küsur iki bin iki yüz üç buçuk guruşun dahi Andon'dan bil-tahsil nakden Muhtar Efendi'ye teslim olunmasına ve şu hal ile şirketin devamı kâbil olamayacağından feshedilmesine hükm olunmuştur merkûm Andon hükm-i mezbûru kabul etmeyip istinâf-ı dâvâ etmesine ve zât-ı dâvâ şirket münâzaası bulunmasına mebni divân-ı istinâfça dahi Andon tarafından Şemsi Bey ve Muhtar Efendi tarafından Simon Efendi ve divân-ı istinâf cânibinden üçüncü olmak üzere Mehmed Efendi mümeyyiz tayin olunarak Simon Efendi ile Mehmed Efendi tarafından ekseriyetle tanzim ve î'tâ olunan raport derece-i evveli mahkemesi i'lâmını müeyyed bulunmuş ve Şemsi Bey'in münferiden verdiği raportta yalnız levâzım-ı tab'ıye için sarf olunan dört bin beş yüz otuz altı guruşun Andon'dan tahsili ve küsurunu Muhtar Efendi ispat edemediğinden bundan sarf-ı nazar edilmesi gösterilmiş ve bunun üzerine tarafeyn tekrar celb ve isticvâb olundukta merkûm Andon mümeyyizlerin mezkûr raportları kompromeso senedi verilmezden evvel tanzim ve î'tâ olduğu cihetle hükümsüz olup keyfiyetin diğer mümeyyizlere havalesiyle yeniden rü'yeti iktizâ edeceğini söylemiş ise de mümeyyizîn-i mûmâileyhim zâten tarafeynin ve divân-ı istinâfın intihabıyla tayin olunarak hatta bunlardan Mehmed Efendi hakkında hîn-i intihâbda bir gûna itiraz olunmayıp kabul olunmuş olduğundan burasının teharrisine lüzum görülememiş ve ekseriyetle verilip derece-i evveli i'lâmını musaddak olan raport dahi yolunda olup şu halde Andon'un i'lâm-ı mezkûr hakkında olan itirazâtına başka başka cevap ve î'tâsına hâcet kalmamış olduğundan bahisle mezkûr raport mûcibince derece-i evveli mahkemesi i'lâmı bil-tasdik hükmünün icrâsına karar verilmiştir.

Andon'un itiraz lâyihasında evvelâ mümeyyizîn-i mûmâileyhim işin tetkikine girişmediklerinden başka bunlardan Simon Efendi derece-i evvelide kendi tarafından mümeyyiz tayin olunarak kendisinin haklı olduğuna ve akça göndermesine dair kendine tezkere yazmış olduğu [392] halde divân-ı istinâfta hasmı tarafından mümeyyiz tayin olunmuş olduğundan böyle bir mümeyyizin raportu şâyân-ı itibar olamayacağı sâniyen itirazat-ı vâkıası başka başka bil-tetkik esbâb-ı mûcibe-i kânuniye beyanıyla reddolunmaksızın raportun tasdiki usul-i muhâkemeye mugâyir sâlisen kendisi şirketin direktörü olmasına nazaran matbaanın vâridât ve mesârifâtını mübeyyin tutmuş olduğu deftere mürâcaat olunmak lazım gelir iken olunmayıp hasmının defterine istinâd olduğu râbien şirketin feshi zarar ve ziyân vukûuna binâ kılınıp halbuki kâr vukûu derece-i evveli i'lâmında mûnderiç bulunduğu beyanıyla divân-ı istinâf i'lâmının nakzı istid'â olunmuştur.

Muhtar Efendi'nin lâyiha-i cevâbiyesinde dahi evvela mümeyyiz Simon Efendi'nin parar istemesi sahih olsa bile sû-i hâline delâlet edemeyeceği sâniyen husus-i mezkûr evvel ve âhir tarafeynden tayin olunan mümeyyizler marifetiyle tetkik olunmuş ve Andon'un itirazatı esbâb-ı mûcibesıyla i'lâmda reddolunmuş olduğundn i'lâm-ı mezkûrun usulüne muvâfık bulunduğu sâlisân derece-i evvelide tayin olunan mümeyyizler merkûmdan defter istemiş iseler de ibrâz edemediği cihetle hariçten icrâ-yı tahkike mezbûr oldukları râbien şirketin feshi gazete fûruhtunda fesad vukûuna mebni idüğü beyanıyla i'lâmın tasdiki izbâr kılınmıştır.

Tarafeyn 10 Safer sene 90 tarihinde daireye celb olunarak kompromeso senedinin sûret-i tanzimi suâl olundukta sened-i mezkûr divân-ı istinâfta tarafeynden intihâb ve tayin kılınan mümeyyizlerin verecekleri raporta muvâfakatla sâir mahkemeye mürâcaat etmeyeceklerine dair olup tarafeynden imza ve tahtim olduğu ve sened-i mezkûrun şimdi mümeyyizân-ı mûmâileyhimâdan Simon Efendi nezdinde olduğunu ifade etmeleriyle Simon Efendi ile beraber 15 Rebiyüleevvel 90 tarihinde dahi daireye celb ve isticvâb olunarak mûmâileyh Simon Efendi divân-ı istinâfta kendisi Ahmet Muhtar Efendi tarafından ve Şemsi Bey Andon cânibinden ve Mehmed Efendi dahi üçüncü olmak üzere divân-ı istinâftan mümeyyiz nasb ve tayin kılınmış ve Şemsi Bey ile kendi tarafından verilecek (Bakiyyesi sonra)

İ'LÂN

Dâvâ vekillerinin imtihânı zımnında Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye dairesinde münakid komisyonun şehir-i Ramazanda Perşembe günleri ictimâ'i mukarrer idüğü erbabına malûm olmak üzere i'lân olunur.

Veron nam hatunun 17 Safer sene 87 tarihli bir kıt'a i'lâm-ı şer'î mûcibince bahçıvan Serandi zimmetinde matlubu olan mebâliğin tesviyesi için medyûnun tasarrufunda bulunan Kasımpaşa'da vâki bir kıt'a bostanın biri simitçi ve diğeri ekmekçi olarak iki fırın ile on odayı şâmil bulunan mülkü bundan mukaddem mezâda verilerek otuz üç bin guruşa çıkmış ve şehir-i Ramazan-ı şerifinin on ikinci günü müzâyedesi kararı verilip talebine ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyadeye talep olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâcaat eylemeleri i'lân olunur.

2.29. Cerîde-i Mehâkim 29. Sayı Transkripsiyonu⁶²

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Ramazan</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Teşrinievvel Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
29	13	1290		22	1289	393

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadı)

Raportu kabul edip istinâf etmeyeceklerini mübeyyin tarafeyn bir kıt'a kompromeso senedi vermiş iseler de rü'yet-i hesaptan dolayı diğer mümeyyizle beyninde ittifâk hâsıl olamadığından kendisi re'yini hâvi ayrıca raport bil-tanzim Muhtar Efendi vâsıtasıyla divân-ı istinâfa gönderdiğini ve kompromeso senedi bir aralık nezdinde bulunmuş ise de şimdi nerede olduğuna malûmâtı olmadığını beyan ve Andon dahi lâyihasında muharrer itirazatı tekrar ile beraber eğer ki Simon Efendi ile Şemsi Bey tarafından verilecek kararı istinâf etmemek üzerer kabul edeceklerini hâvi kompromeso senedi vermiş iseler de mümeyyizân-ı mûmâileyhimâ beyninde ittifâk hâsıl olamayıp yekdiğerine mübâyin raport verildiğinden işbu raportları kabul edemeyeceğini ityân ve Muhtar Efendi dahi tarafından intihâb olunan mümeyyizler ile divân-ı istinâfta üçüncü tayin kılınan Mehmed Efendi'nin ismi dahi kompromesoda munderiç ve Simon Efendi ile Mehmed Efendi'nin verdikleri raportta re'yları mütevakkıf bulunmuş olduğundan mezkûr raportun divân-ı istinâftan tasdiki muvâfık-ı nizam olduğu dermeyân eylemiştir.

İşin sûret-i cerayarı anlaşılmaq için husus-ı mezkûra müteferri' olan evrak dahi ticarethaneden celb ve muâmele olundukta merkûm Andon'un istinâf istid'âsıyla derece-i evveli i'âmı hakkında çend bend itirazı hâvi divân-ı istinâfa verdiği lâyiha üzerine divân-ı istinâfta re'sen işin tetkikine girişilmeyip kânun-ı ticaretin kırkinci maddesine tevfiân mümeyyizler marifetiyle rü'yet ve tetkikine karar verilerek ol veçhile Andon tarafından Nuri Bey ve Muhtar Efendi tarafından Simon Efendi mümeyyiz ve divân-ı istinâf cânibinden dahi Mehmed Efendi üçüncü tayin ve iktizâ eden memurîn tezkerleri 3 Mayıs sene 87 tarihinde tahrir ve tastir kılındığı halde aradan dört ay mürur edip mûmâileyhim tarafından bir gûna raport vürûd etmemiş [394] ve bu sırada Andon'un verdiği 7 Ağustos sene 97 tarihli arzuhalde dahi mümeyyizi bulunan Nuri Bey taşraya

⁶² CM., Nr. 29, H. 13 Ramazan 1290/M. 4 Kasım 1873.

azimet edip henüz avdet etmediği cihetiyle yerine Şemsi Bey'i mümeyyiz nasb eylediği beyanıyla keyfiyetin diğer mümeyyizlere iş'âr olunmasını istid'â eylemiş olduğundan Şemsi Bey ile birleşip tetkik-i keyfiyet ile iktizâ eden raportun bir an evvel tanzim ve irsâli hususunun dahi 2 Eylül sene 87 tarihinde b' tezkere Mehmed ve Simon efendilere iş'âr kılındığı anlaşılıp mümeyyizîn-i mûmâileyhim î'tâ olunan kompromeso senedi evrak-ı mezbûre meyânında görülememiş olduğundan Simon Efendi ile tarafeyn tekrar isticvâb olundukta mûmâileyh Simon Efendi mâruz-zıkr tezkereler kendilerine vürud ettikten sonra ittifâkan verilecek raportta tarafeynden bir gûna itiraz olunmamak üzere kendisiyle Şemsi Bey'e bir kıt'a kompromeso senedi î'tâ olunduğunu beyan ve Muhtar Efendi Simon Efendi'nin ifade-i meşrûhesini tasdik ile beraber mezkûr kompromeso senedinde Mehmed Efendi'nin dahi ismi münderiç bulunduğunu dermeyân etmiş ise de Mehmed Efendi'nin ismi sened-i mezbûrda münderiç olduğunu Andon inkâr etmekle ispat etmesi Muhtar Efendi'ye teklif olundukta edememiş ve şu halde kompromeso senedinin yalnız mûmâileyhimâ Simon Efendi ile Şemsi Bey'e î'tâ olduğu tayin eylemiştir.

Bunun üzerine mezkûr raportlar dahi mütâlâa ve icab-ı keyfiyet müzâkere olundukta Şemsi Bey'in mümeyyiz tayiniyle tarafından kompromeso senedinde ismi derç olunmuş olan Şemsi Bey ile Simon Efendi birleşip tetkik-i keyfiyetiyle karar vercek yerde kompromeso senedinde ismi olmayan Mehmed Efendi'nin dahi işin içine karıştığı ve bunun re'yiyle ekseriyet hâsıl edildiği anlaşılıp şöyle ki Andon'un mümeyyizi Şemsi Bey'in Muhtar Efendi'nin aleyhine olarak 6 Şubat sene 87 tarihinde müteferriden bir kıt'a raport tanzim eylemiş ise de Muhtar Efendi'nin mümeyyizi Simon Efendi'nin divân-ı istinâfa göndermiş olduğu raportta biri 28 Ağustos sene 87 ve diğeri dahi 24 Kânunusani seni 87 tarihiyle müverreh olarak münderiç olan kararların ikisinde dahi mûmâileyh Mehmed Efendi'nin mührü olduğu görülmüş ve birinci karar eğer ki mafsalcı olup Andon'un bazı itirazatının tetkik olduğu anlaşılır ise de Andon'un mümeyyizinin imzası ve bir gûna re'yi olmadığı cihetle Andon'un mümeyyiziyle birleşmeksizin gıyabından î'tâ olduğu şöyle dursun tarihine nazaran merkûmun tebdil-i mümeyyiz hakkında verdiği istid'â tarihinden on yedi gün sonra ve Şemsi Bey'in mümeyyiz nasb ve tayin olduğuna dair divân-ı istinâftan yazılan tezkere tarihinden beş gün evvel yani Nuri Bey'in mümeyyiz olduğu zamanda ve yeni mümeyyiz Şemsi Bey ile birleşmeksizin verilmiş olduğundan bunun keenlemyekûn hükmünde olduğu gibi ikinci kararda dahi kompromeso ismi olmayan Mehmed Efendi'nin mührü olup hilâf kânun olarak onun ile ekseriyet hâsıl olduğundan başka zâten karar-ı mezkûr birkaç satırdan ibaret bulunup Andon'un divân-ı istinâfa vermiş olduğu lâyiha-i itiraziyede münderiç itirazattan asla bahsolunmadığından buna dahi raport nazarıyla bakılamayacağı ve bunun mündericâtı eğer ki bir dereceye kadar mukaddemki karara atıf ve isnâd edildiği görünür ise de ber veçhe meşrûh keenlemyekûn hükmünde olan bir kararın ahkâmına matûf ve müstenid bulunan kararın dahi hükmü olamayacağı bedihi olup şu halde kompromeso ile mezuniyeti olmayan bir mümeyyizin re'y ve imzasıyla ekseriyet hâsıl [395] ettirmek ve itirazat-ı vâkıanın adem-i tetkikiyle hükm etmek nizamen câiz olamayacağından ve böyle

bir yolsuz ve nizamsız bir raportu divân-ı istinâfın yolunda olmuş nazarıyla bakıp tasdik etmesi mugâyir-i nizam bulunduğundan divân-ı istinâfın i'âmı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci maddesi mûcibince nakz edildi binâenaleyh i'âm-ı mezkûrun keyfiyet-i menkûziyeti kayıt bâlâsına şerh verildikten sonra Andon'un lâyihasında muharrer itirazat tetkik ve nizamına tevfik edilerek husus-ı mezkûrun yeniden rû'yet olunmasını ve mümeyyiz tayini icap ettiği halde erbâb-ı itibar ve istikâmetten intihâb ve tayin kılınması hususunun divân-ı istinâfa havalesine ve i'âm ve tebliğ harcı olan seksen dört gurus ile üç beyaz mecdiyyenin ileride haksız çıkacak tarafa ait olmak üzere evvel emirde Andon'dan alınmasına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Prizren'de vâki Korile? Mahallesi sâkinlerinden bakkal Recep ile Arslan bin Zebir'in ve Moşenkov? karyeli Dimo veled Maksim'in leylen hanelerine bil-duhûl fiil-i sirkate cüret etmiş olan mahalle-i mezbûreli Recep bin Süleyman Zasko ile esna-yı taharride zaptiyelere teşhir-i silah etmiş olan Şaban ve Bekir haklarında icrâ kılınan tetkikatı hâvi Prizren vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 28 Cemaziyelevvel sene 90 tarihli ve altmış bir numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezaiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı merkûme meâllerinde seksen dokuz senesi Ramazanın ikinci gecesi merkûm bakkal Recep'in kilitli bulunan hanesine komşu duvarından aşılıarak küçük kapıdan bil-duhûl avlu kapısının asma kilidi şikest ile oda derûnundaki sandıklarda mevzû-ı kâffe-i eşyasıyla bir bakır ve iki adet sahanı ahz ve sirkat olduğu ve muahharan zevcesi komşusu bulunan Ömer torununun zevcesiyle birlikte mahalle-i mezbûre sâkinelerinden Fatma'nın hanesine azimetlerinde kendisinin bir çift papucunu orada raf üzerinde görmüş olmasıyla merkûm Fatma aman beni elevermeyiniz ben Recep Ağa'nın eşyasını haber vereceğim dediğine binâen muahharan Yüzbaşı Ali Efendi ve muayyenî neferâtı ve mahalle imamı marifetleriyle Fatma'nın hanesi ledel-taharri eşya-yı mesrûkeden bir eser görülemeyip yalnız mezbûre Fatma mezkûr papuçları komşu hanesinden getirerek yüzbaşıya teslim edildiği ve bu papuçları merkûm Recep Zasko müddeî merkûmun hanesinden sirkat ederek sâir eşya ile beraber Sando nam hatuna götürmüş olduğundan ol dahi kendisine satmış olduğunu ifade eylemesi üzerine merkûm Recep'in hanesi taharri olundukta yastıklar derununda eşya-yı mesrûkeden eski akça ile ibrâz eylediği defterde muharrer eşyanın zuhur eylediği ve hanesine girilip kilidinin şikest olduğunu komşusu Ömer ile zevcesinin gördükleri merkûm bakkal Recep tarafından ve sene-i merkûme Şevvalinin dokuzuncu Salı gecesi merkûm Arslan'ın duvar vesâire ile muhât olmayan ebniyesi divanhânesine kurutmak için sarılmış olan malûm'ül miktar çamaşırlarıyla eşya-yı sâiresi sirkat olduğu ve Recep Zasko'nun hanesinde bulunup hükûmete getirilmiş

olan eşya derununda bulunan eğer takımı ve başlık ve aba ve yağmurluk kendisinin olduğu ve eşya-yı mezbûreyi terzi [396] Yakup ve Zebir bin Rahman ve Malik Şebu vesâirlerinin bilip tanıdıkları merkûm Arslan cânibinden ve yine Ramazan-ı şerifin yirmi altıncı gecesini dahi mezbûr Dimon'un hanesi altındaki kiler kapısının kilidi kırılıp malûm'ül miktar eşyası sirkat olunmuş ise de kimler taraflarından sirkat olunduğu bilinemeyip fakat Recep Zasko'nun hanesinden çıkarılmış olan eşya derûnunda kendisinin bir çarık sargısı zuhur eylediği merkûm Dimo tarafından iddia olunması ve merkûm Recep Zasko'nun hanesinden eşya-yı mezkûrenin zâhire çıkarıldığı sırada mezbûre Fatma'nın ifadesi üzerine Halil nam kimesnenin dahi hanesi bil-taharri birkaç şey ele geçirilip merkûmun mütâllakâtından Mustafa nam kimesnenin dahi hanesi basılarak bir takım eşya zuhur etmiş ve Mustafa'nın hanesi basıldığı vakt-i hane dışarısında bulunan oğlu Şaban ile hizmetkârı Bekir taraflarından zaptiyelere iki adet tüfek endahat olunmuş ise de isabet etmeyip merkûm Mustafa ile mezbûrân Şaban ve Bekir ve diğer oğlu Hüseyin'in ahz-ü girift edilmiş olduğu zâbitadan bâ jurnal beyan kılınması üzerine tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Recep hanesinden zuhur eden eğer takımıyla başlık yüz yirmi guruşa ve aba yağmurluğu dahi elli dört guruşa mukaddem Kalkandelen çarşısında tanımadığı bir köylüden satın aldığını ve eşya-yı sâire dahi kendisinin olduğunu ve merkûmün Halil ve Mustafa ve Sando ve Fatma'nın yataklık etmediklerini bil beyan fiil-i sirkatte müdhalini inkâr eylemiş ise de hanesinden çıkarılan eşya meyânında bulunan eğer takımı ve başlık ve aba ve yağmurluk merkûm Arslan bin Zebir'in malı olduğu merkûm Terzi Yakup ile İdris ve Hurşit ve Murtaza taraflarından ma'el kasen bil-muvâcehe ihbar olunmasına ve atık bez parçası derununda zuhur eden akçalar dahi bakkal Recep'in beyan ettiği cins ve heyete tevâfuk eylemesine ve merkûm Recep bâkir sirkatinden dolayı mukaddem dahi bir senede müddetle hapis cezası görmüş olduğu kayden tenbih etmesine ve müddeî Recep'in komşusu Ömer dahi leyle-i mezkûrede komşusu Recep'in hanesine sârik girdiğini haremde işitip geldiğinde ev içi üzerindeki asma kilidin bıçak ile açılmış olduğunu ve sandığın rezmesi sökülmiş olduğunu gördüğünü ve fakat ne alınmış olduğunu bilemediğini ma'el hilâf ihbar eylemesine nazaran fiil-i sirkatin merkûm Recep'ten bervech-i iddiâ südürü tebeyyün eylediği ve mezbûre Fatma hanesinde bulunan papuçları Sando hatundan on üç guruşa satın almış ise de hîn-i iştirâsında kimsenin görmediğini ve hanesi zabtiyeler taraflarından basıldığı vakt-i mezkûr papuçlar elş-inde olarak komşusu Kâmile'nin hanesine kaçtığını ve yüz beş bin talebi üzerine teslim ettiğini ve mezbûre Sando'nun sârik-ı merkûmun hanesine gidip gelmekte olduğunuz zâbitada söylediğini bil-beyan bu bâbda müdhal ve malûmâtını külliyyen inkâr edip fiil-i mezkûrd iştirâk ve refâkat veyahut yataklık eylediğini teyit eder delâil ve emarat yoksa da hanesinin taharri olunduğu sırada emvâl-i mesrûkeden olan mezkûr papuçları telaş ile komşu hanesine ilkâ ve yüzbaşı Ali Efendi'nin ifadesine göre bu papuçları ibtidâ birisinin getirdiğini ve muahharan Sando'dan aldığını beyan ile Recep Zasko'nun hanesinin sûret-i zanda basılmasını irâe ve tavsiye eylemesine bakılınca mezkûr papuçları mal-ı mesrûh olduğunu bilerek satın aldığı sabit olduğu beyanıyla sârik-i merkûmun iki yüz yirminci madde-i kânuniye hükmünce [397] üç sene müddetle küreğe konulmasına hükm olunarak keyfiyet kendisine tebliğ kılındığı ve sârik-i merkûmun

tahkik-i ahvâli sırada taht-ı tevkife aalınmış olan merkûm Mustafa yedi sekiz seneden beri Recep Zasko'yu bil-münâsebe tanıdığı cihetle ara sıra hanesine gelip gittiği gibi oğlu Şaban'ın dahi merkûma âşinalığı olduğunu ve yüzbaşı Şâkir Ağa'nın vürûdunda keleblerin vurması cihetle oğlu Şaban ile hizmetkârı Bekir kurt gelmiş zannederek müsellehan dışarıya çıktıklarında merkûm Bekir tarafından havaya bir peşto endaht olduğunu muahharan kendisinden işittiğini ve hîn-i giriftlerinde yüzbaşı Şâkir Ağa marifetiyle hükûmete getirilmiş olan eşya ile on dokuz gurus kendisiyle oğullarının olduğunu beyan ve merkûm Hüseyin dahi pederi Mustafa ile merkûm Şâkir Ağa tarafından hanelerinden çıkarılarak hükûmete getirilmiş olan eşya kendi malları idüğünü serd ve ityân ile bu bâbda müdhallerini inkâr ve merkûm Şaban dahi hizmetkârları Bekir ile bir odada yatıp uykuya varmaksızın dışarıda kelblerin vurmasını işitmeleriyle ellerine birer tabanca alarak dışarıya çıktıklarında bağırıp merkûm Bekir yedindeki peşto havaya doğru atması akabinde Şâkir Ağa tarafından atmayınız hükûmet-i âdemiz denilmesi üzerine kimler olduklarını anladıklarını ve hanelerinde hükûmete götürülmüş olan eşya kendi malları olduğunu ve merkûm Recep Zasko'ya yataklık etmediklerinin ve yüzbaşı Şâkir Ağa'ya Bekir'im an-ı kasd tabanca atmadığını ve merkûm Bekir dahi Mustafa'nın yanında hizmetkârı bulunduğu cihetle ekser evkâtte kırda gezdiğinden sârik-i merkûmun ağası Mustafa'nın hanesine gelip gittiğini görmediğini ve kendisini tanımadığını ve merkûm Şaban ile bir odada yatarlar iken gece hâliyle Şâkir Ağa'nın gelmesi üzerine keleblerin vurmasından hırsız geldi zannederek Şaban ile peştolarını bil-istishâb karanlık olmak mülâbesesiyle bir şey göremeyip havaya tabanca endaht ettiğini ve etmeyiniz dediğinde Şâkir Ağa olduğunu anlamış olduklarını tezkâr etmiş iseler de âsâkir-i zabtiye efradından Ömer çavuş ve Hasan ve süvâri zabtiye neferâtından Hüseyin nam kimesneler Mustafa'nın leylen hanesinin basacakları sırada keleblerin vurması üzerine merkûmân Şaban ve Bekir haneden hurûc ile hemen merkûm Şâkir Ağa'ya birer el tabanca endaht ettiklerini ve bir kurşun tanesinin dahi Hüseyin'in önüne düştüğünü ve leyle-i mezkûrede ay aydınlığı olmak cihetle görmüş olduklarını bil-muvâcehe haber vermelerine ve mezbûre Fatma'nın ifadesi üzerine Kabataş karyeli olup Koriça karyesinde sâkin olan merkûm Halil nam kimesnenin dahi hanesini bil-taharri ele geçirilen bazı eşyanın kendi malı olduğu ve dükkânında imâl ettirdiği terzi Ahmed Ağa tarafından beyan olunmamsına göre merkûmün Mustafa ve Hüseyin ve Halil haklarında bir şey terettüb ettirilememiş olduğundan sebilleri tahliye kılındığından ve Şaban ve Bekir'in dahi şu hareketleri katl kasdıyla olduğu tebeyyün edemediği cihetle fiilleri ihâfe derecesinde kaldığından bunların dahi yüz on üçüncü madde-i kânuniye mûcibince altışar mâh müddetle hapsedilmeleri tensib olunduğu iş'âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûm Recep Zasko'nun leylen duvardan aşarak ve kilit kırarak fiil-i sirkate cüreti ve mezbûrân Şaban ve Bekir'in âsâkir-i zaptiyeye ihâfe kasdıyla teşhir-i silah eyledikleri ihbarât ve emarat ile tebeyyün ettiğine ve mezkûr iki yüz yirminci madde-i kânuniyede her ne kadar insan ikâmet eder mahal olsa veyahut meskûn mahale müteallik bulunmasa bile kapalı duvar [398] ile mahdûd olan mahallerin duvarını delerek veya merdiven ile aşarak veya alet-i mahsusa ile kapısını açarak hırsızlık edenler

muvaakkaten küreğe konulurlar ve mâruz-zıkr yüz on üçüncü madde-i kânuniyede dahi âsâkir-i nizamiyenin ve hükûmet tarafından aliyyel ıtlâk zâbıtâ ve idareye memur bulunanların memuriyetlerini icrâda veyahut icrâ ettikleri hükm-i memuriyetten dolayı kader-i nâmuslarına nakîsa vercek sûretle haklarında muâmele-i hakârete ve itâle-i lisâna ve ihâfeye cüret edenler olur ise bir mecdiye altınından üç mecdiye altınına kadar ceza-yı nakdi ahz olunur bu misillü hakâretler âsâkir-i nizamiye zâbıtânı ve zabtiye sergerdeleri haklarında vukû bulur ise fâili bir haftadan bir aya kadar hapsedilir ve eğer bu misillü hakâret ve ihâfenin icrâsında teşhir-i silah eden olur ise herhalde altı aydan iki seneye kadar hapsolunur diye muharrer bulunduğu mebni Recep Zasko'nun zikrolunan iki yüz yirminci madde-i kânuniyeye tevfiân ve tarih-i tevkifi olan seksen dokuz senesi Zilkadesinin yirmi ikinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu maddede münderiç kâideye ba'del tatbik üç sene müddetle küreğe konulması hususunun ve merkûmân Şaban ve Bekir'in dahi mezuniyet-i mahalliye dairesi dâhilinde olarak mezbûr yüz on üçüncü madde hükmünce altışar mâh müddetle hapsolunmaları ve haklarında medâr-ı hükm olur emâre bulunamayan merkûmûn Mustafa ve Halil ve Hüseyin'in tahliye-i sebilleri yolunda olup mezbûre Fatma sârik-i merkûmun hanesinin taharrisini ifade ederek fiil-i sirkatin meydana çıkmasına sebep olduğu evrak-ı istintakiyeden münfehim idüğüne binâen hakkında tayin-i cezaya mahal olmadığı ve ir de nukûd ve eşya-yı mesrûkenin müddeîlere teslim olunduğuna dair evrak-ı merkûmede sarâhat görülemediğinden eğer reddolunmamış ise usulü veçhile ba'del isabet sahiplerine î'tâsı lazım geleceğinin vilayet-i müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Prizren sancağında vâki Priştine kazasına tâbi Murâdiye karyesinde sâkin çerkes muhâcirlerinden Şahanuk bin İsmail'in kâtilleri ve birâderi İbrahim'in cârihleri olan Volçetrin kazasına tâbi Gorifon? karyeli Sadri ve karındaşı Süleyman bin Şaban ve Abdî bin Azim ve Zarala? karyeli Memeş bin Salih ve Prizren kazasına tâbi Orlat? karyeli İbrahim bin Süleyman ve Verbofça karyeli Hasan bin salih nam şahıslar haklarında icrâ kılınan tetkikat-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeyi mutazammın Prizren vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vürud eden 17 Cemaziyelahir sene 90 tarihli ve yüz otuz bir numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayet mazbatası ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı nizamiye meâllerinde seksen altı senesi Rebiyülevvelinin on dördüncü Perşembe günü merkûmân Şahanok ve İbrahim muvacehelerinden Hasan bin Hasale ve diğer İbrahim bin Hasan ile birlikte Volçetrin Aslova? Balkan'a gidip hatab keserler iken yolda görmüş oldukları altı nefer müsellaah Arnavut önlerine çıkıp öküzlerini gasp etmek üzere ihâfe için ibtidâ havaya üç el tüfek atmış iseler de öküzleri bırakmadıklarından dört el

tüfek dahi kendilerine endaht etmeleriyle çıkan kurşunlardan iki [399] tanesi Şahanok'un karnına isabetle müteessiran derhal vefat ettiği ve birâderi İbrahim'in dahi göğsüne kurşun ve saçma ve sol dirseğine kurşun isabet ederek mecrûh olduğu iddia kılınması ve bil-taharri merkûmûn Sadri ve Süleyman ve İbrahim ve Hasan ve Memeiş ve Abdi mezkûr Balkan'dan gelirler iken görülerek âsâkir-i zaptiyeye ve nefîr-i âm marifetiyle Hasan'dan mâadaası üç gün sonra ve Hasan bir sene mürurunda tutulması üzerine tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr eşhâs-ı merkûmeden Sadri bir seneden beri kat'-ı tarik fazıhasını itiyâd ederek karındaşı Süleyman ile beraber Apik ve Bakave? kazalarında vesâir mahallerde gezdiğini ve karındaşı Süleyman ve müddettir serseri gezmekte olduğunu ve Abdi dahi dört seneden beri askerden firar ederek rehzenliğe sülûk ile beraber Berayunin? karyeli İbrahim'in kızı Meryem'i sûret-i cebriyede bilâ-nikâh alıp iki senedir gezdirmekte olduğu gibi kendisini çubuk ile dövmüş olan Terşebenin? karyeli Boşnak Murad'ı dahi tüfek kurşunuyla cerh eylediğini ve İbrahim merkûmlarla konuşup pâdâş olduğunu ve Memeş dahi kur'adan firar eylediğini beyan ve bunların her birisi refiklerinden Hüsnü mukaddemâ Verbofça karyeli Abdi Boroş nam kimesne darp eylediği cihetle kendileri dahi Hasan'ın iltimâsı üzerine merkûmu dövüp intikam almak üzere Orlat karyesinde birleşerek mezkûr Verbofça karyesine gidip mezbûr Abdi Bodoş'u hanesinde aramış ve muahharan pusu kurarak yolunu beklemiş iseler de rast getiremediklerinden avdet ederler iken tutulduklarını ve mezbûr Hasan Abdi Bodoş'u darp için bunları kendisi ittifaka davet etmeyip Abdi Bodoş'u münferiden beklemek üzere Gilisore? boğazına gittikte eşhâs-ı merkûmeyi orada görerek onlar hod be hod bu ittifaka dâhil olmalarıyla birleştiği halde taraf-ı hükûmetten ahz-ü girift olunmalarına kıyâm edilmesiyle firar edip muahharan tutulmuş ve o esnada âsâkir-i zabtiye aleyhine silah tutmuş olduğunu ve firarda bulunduğu müddette katl ve cerh-i mezkûrun merkûmlardan sūdûrunu işittiğini ityân ile fiil-i katl ve cerhte müdhal ve malûmâtlarını inkâr etmiş iseler de Çerkes İbrahim bin Hasan bervche muharrer mezkûr Balkan'a giderler iken esna-yı râhta merkûmûn Sadri ve Süleyman ve Abdi ve İbrahim ve Memeş ve Hasan'a bil-tesâdüf içlerinden Abdi bir sigara istediğinden verip konuştuklarını ve merkûmlar kendilerinden evvelce Balkan'a gidip gâib olduktan sonra tekrar zuhur ile ihâfe için havaya üç el tüfek atarak öküzleri gasba kıyâm ve kendileri mûmânaat etmeleri üzerine kendilerine dahi dört el tüfek atmalarıyla çıkan kurşunların isabetiyle Şahanok vefat edip birâderi İbrahim'in dahi mecrûh olduğunu ma'el hilâf muvâceheten ihbar edip bu kavlin arkadaşları Hasan bin Hasala tarafından dahi tasdik kılınmasına ve eşhâs-ı merkûmeden İbrahim vakâ günü Balınca karyesinde ve Abdi ve Süleyman ve Sadri ve Memeş dahi Orlat karyesinde bulunduklarını söyleyip bu ifadeleri bazı kesân taraflarından dahi tasdik kılınmış ise de mümeyyizler meçhul'ül havale olarak mevsûk'ül kelam olmadıkları ve ihbarları dahi müşevveş bir sûrette bulunduğu cihetle itimâda şâyân olamayıp Hasan'ın dahi yevm-i mezkûrda bir yerde görüldüğüne dair bir haber-i sahih alınamamasına ve merkûmân Çerkes İbrahim ve Hasan bin Hasala'nın mevsûk'ül kelam oldukları karyesi imam ve muhtarıyla ihtiyar meclisi âzâsı taraflarından tasdik edilmesine ve eşhâs-ı merkûmenin [400] zâten serseri ve eşkıya güruhundan olarak her türlü habâset için müsellehan dağlara düşmüş eşirrâdan oldukları siyâk-ı ifadeleriyle tahkikât-ı cariyeden anlaşılmasına nazaran

eşhâs-ı merkûmenin Abdi Boroş'u beklerler iken bil-tesâdüf gasb-ı mal için katl-i mecrûh-i mezkûru ikâ' eyledikleri tahakkık etmiş ve Hasan ile Sadri'nin hulûl-i ecelleriyle vefatları vukû bulmuş olduğundan ber hayat bulunan Süleyman ve Abdi ve Memeş ve İbrahim'in yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i âhiresine tevfikân idâm olunmaları istişâr kılınmıştır.

İ'lâm-ı şer'î meâlli dahi vekâleten vesâyeten müddeî bulunan hatun müddeî aleyhima Süleyman ve Sadri ve Abdi ve Mehmed ve İbrahim'den maktûl Şahanok'un kâtili hangisi olduğunu tayin ve beyan etmeksizin tasaddi eylediği dâvâ merşû ve iltifâta şâyân olmadığı kendine ba'del tefhim hıfzen lahık'el sıgâr ve rical'el karar merkûmûn Süleyman ve Sadri ve Abdi ve Mehmed ve İbrahim tahlif olunduktan sonra merkûm hatunun müddeî aleyhim merkûmûna büyüca şer'î muârazadan men olunduğunu beyandan ibaret olmakla ol veçhile kabl'el sahih'ül dâvâ hıfzen lahık'ül sıgâr ve ricâl'el karar namıyla müddeî aleyhim merkûmenin tahlifi usulünde değil ise de bu mertebe ile mezbûr hatunun merkûmûn Süleyman ve Sadri ve Abdi ve Mehmed ve İbrahim'e şer'en muârazaya kâdir olamayacağı cânib fetvâhanede zahr-ı i'lâma işaret olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran eşhas-ı merkûme müsellağ oldukları halde Balkan derununda muhâcirin-i merkûmeye rast gelerek öküzlerini gasba kıyâm ettikleri ve muhâcirin-i merkûmenin öküzleri vermekte mümânaat eylemeleri üzerine katl kasdıyla etmiş oldukları dört el tüfek kurşunlarının isabetiyle katl ve cerh-i mezkûrun vukûa geldiği ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün edip ancak ber veçhe muharrer atılan tüfek dört el olmasına göre altı kişiden ikisi silah atmamış demek olacağından atanlar hangileri ve atmayanlar kimler olduğunu ve maktûl ve mecrûha isabet eden kurşunlar hangilerinin tüfek kurşunu idüğünü tayin-i kâbil olamadığı cihetle bil-fiil kâtil bilinmemiş olmasıyla bunların cümlesinin mahalli kararı veçhile kânunen idâm olunmalarına hükm-i kâbil olamamış ve merkûmlar zâten eşkıyadan oldukları gibi gasb-ı mezkûre tasaddileri dahi kat'-i tarih yolunda bulunmuş olduğuna ve altmış ikinci madde-i kânuniye ilâvesinde dağlarda ve kırlarda müsellehan gezerek rast geldikleri yolcuları tutup soymak fazıhasını irtikâb eden eşhâs hâl ve sıfat ve derece-i şekâvetlerine göre muvakkaten veyahut müebbeden küreğe konulurlar diye muharrer olup bunlardan Hasan ile Sadri hulûl-i ecelleriyle vefat ettikleri cihetle tayin-i cezaya mahal kalmadığına mebni ber hayat bulunan Süleyman ve Abdi ve Memeş ve İbrahim'in ilâve-i mezkûr hükmüne tevfikân emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede mürakkim kâideye ba'del tevfik bervech-i te'dib Niş kalesinde küreğe konulmaları hususunun vilayet-i müşarünileyhâya emr ve işra buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Priştine kasabasında vâki Yunus Efendi mahalleli Mümin bin Halil'in kâtili olan mahalle-i mezkûreli Hurşit bin Seyfettin ve muayyeni Ramazaniye mahalleli Yusuf bin Mustafa haklarında icrâ kılınan tetkikat-ı nizamiye murâfaa-i şer'îyeyi hâvi Prizren vilâyetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 4 Safer [401] sene 90 tarihli ve on bir numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayet ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı nizamiye mündericâtında seksen dokuz senesi şehr-i muharreminin on dördüncü Pazar günü saat dokuz buçuk raddelerinde merkûm Mümin bin Halil'in mahalle-i mezkûrda Ortasokak nam mahalde merkûmân Hurşit ve Yusuf taraflarından bıçak ile cerh olunarak on dakika mürurunda müteessiran vefat eylediği istihbâr olunması ve heyet-i meclis-i idare hazır olduğu halde keşfedildikte bıçak ile midesi üzerinden cerh olunarak müteessiran vefat eylediği ifade kılınması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Hurşit yevm-i mezkûrda satt dört kararlarında medreseden çıkıp hocası Molla Beşir'in dükkânına giderek orada saat dokuza kadar oturup badehû Taslıca nam mahalde vâka bağına giderek akşamüstü avdetinde derdest olunduğunu ve refiki Yusuf dahi hadise-i mezkûre günü aliyyel sabah şeriki Hurşit ile medreseden çıkıp hocaları Molla Beşir ile dükkânına geldiklerinde Hurşit kitaplarını orada bırakıp gittiğini ve bir daha gelmediğini ve merkûm Molla Beşir geldikten sonra kendisi dahi kuşluk yemek üzere hanesinde giderek ba'del ta'am hanesi avlusunu çapalar iken zabtiye gelip kendisini giriftle hükûmete götürdüğünü bil-beyan katl-i mezbûrda müdhallerini külliye inkâr etmiş ise de Molla Beşir'in o gün saat sekiz sularında dükkâna gittiğinde merkûmân Hurşit ve Yusuf'u orada bulunduğunu ve saat dokuza kadar birlikte oturup muahharan merkûmlar derslerini li'eclil müzâkere birlikte gittiklerini ifade eylemesine ve Mümin bin İbrahim nam kimesne dahi yevm-ı mezkûrda Lokaç? sokağında merkûmân Hurşit ve Yusuf rast geldiğinde arkalarından Mümin bin Halil yetişip orada bulunan çitten bir kazık koparmaya çalıştığı halde koparamadığı cihetle Hurşit'in boynuna el etmesiyle Yusuf arkadan Mümin bin Halil'in ellerinin tutarak Hurşit belinde bulunan bıçakla Mümin'in canevine vurup firar ettiğini ve kendisi bunları takip etmiş ise de tutamadığını ve mecrûh Mümin çeşme yanına kadar giderek düşüp bil-tesir vefat eylediğini ma'el hilâf ihbar eylemesine ve Yusuf bin Hacı Ağuş vâkâ günü değirmenden gelir iken muhbir Mümin'in pazar yerinde komayınız Hurşit Mümin'i öldürdü diye feryat etmekle kendisi dahi takip etmiş ise de yetişemediğini ve Mehmed bin Mehmed dahi ekmekçi dükkânında olduğu halde merkûm muhbir Mümin'in ber minvâl-i muharrer feryat ettiğini ve Hurşit'i kaçar iken gördüğünü ve mecrûh-ı merkûm çeşme yanına kadar gelerek orada düşüp vefat ve Hurşit'in dahi firar eylediğini söylemiş olmalarına ve mezbûr Hurşit merkûm muhbir Mümin'in aleyhinde şehâdet eylemesi mukaddem yanlarında sebk eden bir münâzaadan nâşi garazkârlıktan münbais olduğunu söylemiş ve münâzaa maddesi İbrahim ve Emin nam kimseler taraflarından evvel emirde tasdik olunmuş ise de merkûmânın ifadelerinde mübâyenet görünmesi cihetle istintakları ledel-tâ'mik kendilerinin bu veçhile ihbar-ı

keyfiyet eylemeleri mücerred-i merkûm Hurşit'in birâderi Molla Şakir'in talim ve tazarru'na mebni olup yoksa zât-ı maddeden haber olmadıklarını ve Hurşit ile muhbir Mümin'in aralarında böyle bir münâzaa tekevvün ettiğine malûmâtları bulunmadığını vicâhen ve münferiden ifade etmelerine ve müezzin Molla Selim dahi merkûm Molla Şakir Hurşit ile muhbir Mümin meyânında öyle [402] bir münâzaa sebk ettiğini ihbar eylemesi kendisine teklif edilmiş ise de şehâdet-i kâzibeyi kabul etmediğini söylemiş olmasına ve Hurşit ile maktûl yanında mukaddem bir husustan dolayı münâzaa sebk eylediği cümle-i tahkikâtan bulunmasına nazaran merkûmların inkârları vâhi olarak Hurşit'in kâtil ve Yusuf'un muayyen kâtil oldukları tahakkuk ettiğinden Hurşit'in yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfikân on beş ve Yusuf'un dahi yüz yetmiş beşinci madde mücibince beş sene müddetle küreğe konulmaları ve ber minvâl-i muharrer iki türlü söz söylemiş olan merkûmân Emin ve İbrahim'in kabl'el hükm hakikat hâli tav'an ifade eylediklerine mebni bunlar haklarında nesne terettüb etmediğine mebni memleketlerine avdetleri için ruhsat î'tâsı hususlarına karar verilerek sûret-i karar mahkûm-ı ileyhimâya tebliğ kılındığı gösterilmiştir.

İ'lâm-ı şer'î mefhumu dahi müddeî asil ve vekil bulunan Mehmed müddeî aleyhimâ Hurşit ve Yusuf'un inkârlarına mükârin tasaddi eylediği dâvâdan bil-tav' ve bil-rıza bil-isâle ve bil-vekâle meccanen ferâğ ile husus-ı mezkûre ve müverrisleri Abdülmümin'in dem ve diyetine müteallike dâvâdan müddeî aleyhimânın zimmetlerini bil-isâle ve bil-vekâle ve bil-izâfe ibrâ ve iskât eylediklerini tarafeynin takrir ve tasdiklerini beyandan ibaret olup bu sûrette verese-i katil fimâ ba'de husus-ı mezkûr hakkında müddeî aleyhimâdan nesne dâvâsına kâdir olmayacakları cânib fetvâhaneden zahr-ı i'lâm-ı mezbûra işaret kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra göre merkûmûn Hurşit ve Yusuf ile Mümin bin Halil meyânelerinde her nasılsa bir münâzaa vukû bularak Hurşit ile Yusuf ayrılıp giderler iken Mümin bin Halil takip ile Hurşit'e eliyle hücum ettiğinden Yusuf Mümin'i tutup Hurşit'in bıçakla cerh ve katl eylediği ve bu katlin âkib münâzaada tehevvrle vukûa geldiği anlaşılp merkûmân Hurşit ve Yusuf'un külliye münker bulunmaları ve esna-yı münâzaada âherin yanlarında bulunamaması mülâbesesiyle keyfiyet münâzaaya kesb-i malûmât olunamamış olduğuna ve yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse min-gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe vaz olunur ve yüz yetmiş beşinci madde-i kânuniyede muayyen kâtil olan kimse muvakkaten küreğe konulur diye mürakkim bulunduğuna mebni mebden hapisleri olduğu evrak-ı varideden istinbât kılınan seksen dokuz senesi Muharreminin on dördüncü gününden itibaren emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede munderiç usule ba'del tatbik Hurşit'in fıkra-i mezkûre hükmüne tevfikân on beş sene ve Yusuf'un dahi madde-i âhire mücibince vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(25 Rebiyülahir Sene 289 24 Haziran Sene 88 Tarihinde Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âmın Sûretidir)

Sivas vilayeti valisi esbak devletli İzzet Paşa hazretlerinin Bayezid civârında kâin mutasarrıf oldukları Karakulak Hânı'nın bedel-i icârından müsteciri Mikâil nam kimesnede matlubu bulunan yirmi sekiz bin üç yüz beş guruşun müstecir-i mezbûrun kefilî Dakkas'tan tahsili ve teferruâtı hakkında ebniye meclisinden verilen hükm-i i'âmı kabul edemeyeceğinden bahisle keyfiyetin istinâfen rü'yetini müsted'î-i merkûm Dakkas'ın vermiş olduğu arzuhal ve lâyiha-i itiraziye mezkûr i'âm sûretiyle beraber mahkeme-i istinâfiyeye havale kılınmakla kırâat olundu.

[403] Mezkûr i'âm sûreti 4 Recep sene 88 tarihiyle müverrah olup fezleke-i mefâdı paşayı mûmâileyhin mezkûr hânın bedel-i icârından dolayı merkûm Mikâil'de matlubu olan mebâliğin istihsâli hakkında müdür umûru Gedikpaşa'da sâkin Hacı Ali Bey tarafından bâ arzuhal vukû bulan istid'â üzerine tarafeyn celb ve isticvâb kılındıkta mûmâileyh Hacı Ali Bey'in vekili Kirkor hân-ı mezkûr şehri iki bin altı yüz guruş kira ile gurre-i Rebiyülevvel sene 87 tarihinden itibaren üç sene müddetle merkûm Mikâil'e bil-icâr gâye-i Cemaziyelevvel sene 88 tarihine kadar işlemiş olan on beş aylık kirasına mahsûben altmış lira-yı Osmani yani yedi bin yirmi guruş aldığından küsur otuz iki bin yedi yüz otuz guruşun tahsilini talep ve ifade ve merkûm Mikâil sûret-i isticârı tasdikiyle beraber bu bâbda merkûm Kirkor'un ikrâr eylediği teslimattan başka henüz muhâsebesi rü'yet olunmayan mezkûr hânın tamirine sarf eylediği mebâliğden ve gazinonun eşyasından bir hayli mal olduğunu beyan etmiş ve vekil-i merkûm Kirkor mesârif-i tamiriye tetkikiyle matlûblarına mahsûb olunacağını tezkâr eylemiş olduğundan ledel-muhâsebe müstecir-i merkûmun irâe eylediği iki kıt'a pusula mûcibince mesârif-i tamiriye ile teslimat-ı mezkûreden cem'an on dört bin doksan be guruşun gurre-i Rebiyülevvel sene 87 tarihinden Cemaziyelahir sene 88 gâyesine kadar on altı aylık kırk iki bin dört yüz guruşa mahsûbuyla üst tarafının tahsilini iddia ve merkûm Mikâil dahi tesâmiyâtı ol miktar idüğünü ifade etmesi üzerine kefillerden Dakkas müstecir-i merkûmun bedel-i icârı vaktiyle te'diye etmeyerek medyûn olmasından dolayı kendisinden selb-i emniyet ettiğinden bahisle kefaletinin feshi veyahut müstecir-i merkûmun kiradan mütebâki deynini ifâ etmek üzere mezkûr hânın tarafına reddi halinde gazino eşyasını ve zimemât vesâire ile kendisi kabul edeceğini ifade eylemiş olmasıyla icabı ledel-tezekkür müstecir-i merkûm Mikâil beher mâh î'tâsına mecbur olduğu gibi kirayı vaktiyle vermeyerek on mâh kadar tedâhülde bırakmış olmasından ve kefilî merkûm Dakkas kefâletten istifâ ve vekil-i merkûm dahi kontratonun feshini talep ve iddia etmesinden nâşi müstecir-i merkûm yedinde bulunan kontratonun feshi lazım geldiğine ve vekil-i merkûm Kirkor dahi taahhüdü üzere müteber kefil irâe ettiği halde hân-ı mezkûrun kefil-i merkûm Dakkas'a devr ve cirosuna muvâfakat ettiğine binâen gurre-i Recep sene 88 tarihinden itibaren işleyecek kiralarını beher mâh vaktiyle î'tâ ve kontrato ahkâmını tamamen icrâ etmek zımında kefil-i müteber irâe eylemek üzere hân-ı mezkûrun sâlifül-beyan gazino (okunamadı) zimemât ve 2 Cemaziyelevvel sene 88 hâsılatı müstecir-i merkûm tarafından hân meclisi marifetiyle kefil-i merkûm Dakkas'a devir ve teslim olunarak kontratonun

müstecir-i merkûm uhdesinden terkin kaydıyla kefil-i merkûm üzerine cirosunun icrâ ve müctecir-i merkûm Mikâil'in gâye-i Cemaziyelevvel sene 88 tarihine kadar gûzeşte on altı aylık kırk iki bin dört yüz guruştan gayr-i ez teslim mütebâki borcu olan yirmi sekiz bin üç yüz beş guruşun kefil-i merkûm Dakkas'tan bil-tahsil müşârunileyah İzzet Paşa hazretlerine î'tâsına karar verildiğini mübeyyindir.

Lâyiha-i merkûme dahi 17 Muharrem sene 89 tarihiyle müverrah ve Bozacı Dakkas imzasıyla mûmzi olarak hülâsa-i meâli mûmâileyh Hacı Ali Bey'in merkûm Mikâil hân-ı mezkûrun bir aylık bedel-i icârını î'tâ [404] etmediği halde hükûmete mürâcaat ve kendisine ihbar-ı keyfiyet etmesi lazımadan bulunmuş ve müstecir-i merkûmun şeriki olup mezkûr hânda mûkim bulunan İrânî Tanriverdi nam kimesnenin hândan ihrâcına söz verip mezkûr hânın i'lâmında gösterilen sûretle isticârına teşebbüs eylemesini kendisine teklif ve ol bâbda teminât î'tâ eylemiş iken ba'del hükm buralarını tanımayarak kendisinden mebâlig-ı mahkûmeyi istihsâle kalkışması ve bir taraftan dahi mezkûr hân ebniye meclisinde hükm olunmasını müteâkib kendisine devir ve teslim edilmemiş olması mağduriyetini mütelzim idüğünden bahisle icrâ-yı hakkâniyet olunmasını ve bu bâbda gönderdiği protesto varakasinda beyan kılınan zarar ve ziyanının tazminine hükm verilmesini müsted'idir.

Paşa-yı müşârunileyhânın vekili Nikolaki Makri imzasıyla verilen 25 Muharrem sene 89 tarihli lâyiha-i cevabiyede dahi hân-ı mezkûrun bedel-i icârının edâsına ve hitâm-ı müddette hânın heyet-i asliyesi üzere terk ve teslimine müstenif-i merkûm Dakkas kefil bulunduğu ve ebniye meclisinde dahi kabul eylemiş olduğu halde hân-ı mezkûr kendisine devrolunmaksızın mebâlig-i mahkûmenin istihsâline kalkıştı diye itiraz olunması kabule şâyân bir şey olmadığı gibi mezkûr hânın hân meclisi marifetiyle müstenif-i mezbûre devredildiği dahi şüpheden âzâdde idüğü ve müstenif-i merkûmun beyan eylediği protesto varakasına müvekkilinin verdiği cevapnâme ile diğer protestonâmesinin mütâlâa kılınması ve kiranın merkûm Mikâil zimmetinde terâkümüne meydan verdiği ve İrânî-i merkûmun hânından ihrâcı için teminât î'tâ kılındığı hakkında olan iddialar dahi dâvâ-yı istinâf hâricinde olmasına ve teminât î'tâsının aslı bulunmamasına mebni bunların cevap iktizâ eder ve müvekkiline teallik eyler cihetleri olmadığı ve haksız çıkanlar diğer tarafın zarar ver ziyanını î'tâyâ kânunen borçlu olduğundan i'lâm ve protesto tarihlerinden itibaren müvekkili müşârunileyhin vukû bulan zarar ve ziyan ve mesârifıyla seksen sekiz senesi Recebinden itibaren bu ana değin güzerân eden müddet kirasının usul-i muhâkeme nizamnamesinin yüz on üçüncü maddesi hükmünce ma gûzeşte müstenif-i merkûm Dakkas'tan tahsiline ve i'lâm-ı mezkûrun tasdikine karar verilmesi talep ve ifade kılınmıştır.

Müstenif-i merkûm Dakkas'ın bâ sened-i musaddak vekil nasb eylediği Mihalaki Septopoli ile müşârunileyh hazretleri cânbinden bâ varaka-i mahsusa vekil tayin edilen merkûm Nikolaki Makri muhâkemeye celb ile müstenif vekilinden sûret-i iddiası suâl olundukta müvekkilinin lâyihasındaki itirazâtını tekrar ile beraber merkûm Mikâil'in

i'lâmda muharrer olan on dört bin guruştan başka olarak mûmâileyh Hacı Ali Bey'in vekiline on iki bin üç yüz bu kadar guruş daha teslimâtı bulunduğunu ve merkûm Mikâil işbu teslimât iddasını ebniye meclisinde dermeyân eylemiş ise de Hacı Ali Bey vekilinin mûmânaatına mebni kabul ve mahsûb edilmediğini bil-beyan bunun dahi zâhire ihrâcıyla meblağ-ı mahkûmunbihten tenzilini talep etmiş ve işbu teslimâtın müfredâtını mübeyyin bir kıt'a pusula ibrâz ile bunun birinci kalemi olan beş bin yedi yüz otuz iki guruş eski müstecirin derûn hânda bulunup mûmâileyh Hacı Ali Bey'in emriyle Mikâil'e devren kabul ettirmiş olduğu tezgâh ve kahve takımı ile keزالik mir-i mûmâileyhin emriyle merkûm Mikâil tarafından hân için iştirâ olunmuş masa ve sandalye gibi eşya bahâsı idüğünü ve ikinci kalemi olan [405] sekiz yüz elli guruş dahi müşarünileyh İzzet Paşa hazretlerinin taşraya azimetlerinde İstanbul'da kalan eşyalarının muhâfazası için tahsis edilen odanın on yedi aylık bedel-i icârı idüğünü ve üçüncü ve dördüncü ve sekizinci kalemleri olan on iki bin yedi yüz on bir guruş dahi mûmâileyh Hacı Ali Bey'in emriyle divân-ı muhâsebatta olan işlerinin tesviyesine vekili bulunan Özgehan nam kimse ile uşağı Mustafa Ağa'ya ve medyûn bulunduğu mâliye ketebesinden Sâib Efendi'ye verilen akçalar olduğunu ve beşinci kalemi olan bin sekiz yüz otuz yedi guruş eski müstecirin merkûm Mikâil'e devir eylediği dört bin bu kadar guruş zimemden tahsil olunamayan para idüğünü ve altıncı ve yedinci kalemleri olan iki yüz seksen yedi guruş dahi hân için suylucuya ve hân derûnunda bulunan tulumba ve lağım tamirine sarf ve î'tâ kılındığını söylemesi ve müstenif-i ileyh vekili merkûm Nikolaki dahi cevabında ikinci kalemin i'lâm hâricinde olarak bidâyet bir dâvâ idüğünü ve küsur kalemlerin dahi i'lâmda mestûr bulunan mesârif ve teslimât meyânında olduğunu ifade ve müstenif vekili merkûm Mihalaki dahi bunların i'lâmda gösterilen mesârif ve teslimâta dâhil olmadığını beyan eylemesi üzerine merkûm Mikâil'in mesârif ve teslimâta dair mukaddemâ ebniye meclisine vermiş olduğu i'lâm mefâdından müstebân olan pusula getirtilerek tarafeyn vekilleri hazır olduğu halde kırâat ettirildikte merkûm Mihalaki'nin ibrâz eylediği pusulada muharrer kalemlerden yalnız mâliye ketebesinden Sâib Efendi'ye verilmiş olan beş lira beş yüz doksan guruşun merkûm Mikâil tarafından ebniye meclisine verilen sâlifül-zikr pusulaya dâhil idüğü anlaşılmakla küsur kalemler için ne diyeceği vekil Nikolaki'den suâl olunmakta merkûm Dakkas hân derûnunda bulunan eşyadan ba'del hükm müvekkili müşâtunileyhin adamı Ahmed Efendi'ye on bin guruşluk mal teslim eylemiş ve ol veçhile bir kıt'a mûmzi defter dahi vermiş olduğundan işbu on bin guruş ile paşa-yı müşarünileyhin eşyası için tahsis edilen ve kira-yı şehrisi ellişer guruştan iddia olunan odanın merdivenaltı gibi bir mahal olup ol kadar kira değeri olmadığı cihetle şehri kırkar guruştan olmak üzere on yedi aylık kirası bulunan altı yüz seksen guruşun meblağ-ı mahkûm bihten tenzili şâyân-ı kabul ise de mûmâileyh Hacı Ali Bey'in paşa-yı müşarünileyh tarafından bu bâbda vekâleti yalnız akd-i icâra dair olup bedel-i icârın Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye evrak müdürü saâdetli Rüştü Efendi'nin irâe edeceği mahale verilmesi ve hân için lüzumu görünecek az çok tamirâta dahi efendi-i mûmâileyhin izin ve re'yi olmadıkça bir akça sarf olunmaması kontratolarda musarrih bulunduğu cihetle merkûm Mihalaki'nin ibrâz eylediği pusulada mûmâileyh Hacı Ali Bey'in emriyle şuna buna î'tâ ve sarf edildiği gösterilen altı kalem on dokuz bin dokuz yüz yetmiş yedi guruş

teslimât ve sarfiyât vesâir hakkında mûmâileyh Rüştü Efendi'nin izin ve re'yini müş'ar bir gûba sened ibrâz edilmedikçe bunların müvekkilinden aranılması iktizâ etmeyeceği ve tarih-i i'lâmdan bu ana değin güzerân eden müdde ücûrâtının meblağ-ı mahkûmunbihe zam ve ilâve edilmesini talep ve ifade ve mâruz-zikr mümzi defter ile kıt'a kontrato senedini irâe eylemiştir.

Mezkûr defter 2 Muharrem sene 89 tarihiyle müverrah [406] ve Dakkas imzasıyla mümzi olarak hülâsa-i meâli hân derûnunda bulunan eşyaya on bin guruş kıymet takdir olunarak merkûm Dakkas'ın deyn-i mahkûmuna mahsûb edilmek üzere Ahmed Efendi'ye teslim edilmiş olduğunu nâtıktır.

Sâlifüz-zikr iki kıt'a kontrato senedinin birinde hân-ı mezkûr şehri iki bin altı yüz elli guruş kira ile gurre-i Rebiyülevvel sene 87 tarihinden itibaren üç sene müddetle merkûm Mikâil tarafından isticâr ve kabul olduğu ve bedel-i icârının mûmâileyh Rüştü Efendi'nin irâe edeceği mahale î'tâ olunup zuhur edecek külli ve cüzi tamirâta efendi-i mûmâileyhin izni olmadıkça bir para sarf edilmemesi cümle-i mukâvelattan idüğü muharrer ve diğerinde dahi hân-ı mezbûru merkûm Dakkas'ın zikri sebk eden bedel-i icâr ve mukâvelat ile merkûm Mikâil'den gurre-i Şaban sene 88 tarihinden itibaren on dokuz mâh müddetle isticâr eylediği mestûrdur.

Müstenif vekili Mihalaki cevabında Sâin Efendi'ye verilen beş lira beş yüz doksan guruş getirilen pusulada dâhil ve muharrer olduğundan nâşi buna ve oda kirasının şehri kırkar guruştan altı yüz seksen guruşa tenziline bir diyeceği olmadığını ve bedel-i icârın sûret-i sarf ve î'tâsına dair mûmâileyh Rüştü Efendi'nin izin ve re'yi bulunduğunu müş'ar yedinde bir gûna senedi yok ise de mâruz-zikr altı kalem teslimât ve sarfiyât vesâire mûmâileyh Hacı Ali Bey'in emr ve izniyle vukû bulmuş olduğundan bunların kabul ve tenzil edilmemesi müvekkilinin Münesser? olmasını istilzâm edeceğini söyledi.

İcabı ledel-müzâkere müstenif vekilinin mahsûb ettirmek istediği sâbık'ül zikr altı kalem teslimât ve sarfiyât vesâire hân-ı mezkûr kirasını ahz ve sarfa mezuniyeti kontratoda musarrih olan mûmâileyh Rüştü Efendi'nin emr ve iznine makrûn ve müstenid olduğundan bunların meblağ-ı mahkûmunbihten tenzilini talabe hakkı olamayıp emr ve re'yi beyan ve iddia kılınan mûmâileyh Hacı Ali Bey'den aranılması lazım geleceği gibi vekil-i merkûm Nikolaki'nin ebniye meclisi i'lâmı tarihinden sonra geçen dokuz aylık bedel-i icâr iddiasına gelince merkûm Dakkas derece-i evveli i'lâmında kefâleti hasebiyle mahkûm olup şimdi aranılan dokuz aylık bedel-i icâr ise asıl müstecir bulunduğu cihetle istenilmekte ve bir taraftan dahi merkûm Dakkas mezkûr hânın ba'del hükm kendisine teslim edilmediğini ve müstenif-i ileyh vekili merkûm Nikolaki dahi teslim olduğunu söylemekte olup şu halde dokuz aylık bedel-i icârın hükmü mezkûr hânın Dakkas'a teslim olunup olunmadığı münâzaasının fasl ve haline mütevakkıf ve bu ise bidâyeten rü'yet olunacak bir dâvâ bulunduğu cihetle merkûm Nikolaki'nin işbu bedel-i icâr iddiasının istinâfta rü'yeti gayr-i câiz idüğünden onun dahi ayrıca arzuhal takdimiyle icap eden

mahkemede rü'yet ettirilmesi iktizâ eyleyeceğine mebni mezkûr yirmi sekiz bin üç yüz yetmiş guruştan merkûm Nikolaki'nin mahsûb ve tenzilini kabul eylediği on bin guruş eşya bahâsıyla altı yüz seksen guruş oda kirası tenzil olundukta müstenif merkûm Dakkas'ın paşa-yı müşarünileyh kûsur deyni kalan on yedi bin altı yüz yirmi beş guruşun merkûm Dakkas'ın hükm'ül kefâle tahsiline ve yüzde ikiden harç-ı i'lâm olan üç yüz elli iki buçuk guruşun harç-ı sûret ve tebliğ ve mesârif-i sâire ile beraber haksız çıkan taraftan tahsil olunmak üzere paşa-yı müşarünileyhten ahz edilmesine karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

[407] (Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Andon ve Bandeli beyninde tekevvün eden dâvâyâ dair mahkeme-i ticaret birinci meclisinden î'tâ olunan 10 Ramazan 89 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î-i merkûm Bandeli'nin vermiş olduğu 14 Cemaziyelevvel sene 90 tarihli arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyihalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrun meâli merkûm Andon Trandefil zimmetinde bâ sened matlubu olan on adet Osmanlı lirasından dolayı ticarethanede cereyan eden muhâkemeleri esnasında merkûm Bandeli fi 15 Safer sene 86 tarihli bir kıt'a sened mûcibince Trandefil'in nefsine ve firar eder ise meblağ-ı mezbûrun güzêşesi ve mesârif-i muhakemesiyle beraber edâsına kefil olarak Trandefil dahi firar eylemiş olduğundan bahsile meblağ-ı mezbûrun hasb'el kefâle merkûm Bandeli'den tahsilini istid'â etmiş ve merkûm Bandeli dahi seneddeki imzasını ba'del kırâa medyûn-ı merkûm firar etmeyip Dersaâdet'te bulunduğunu ve on beş güne kadar meclise götürüleceğini söylemiş ise de iki defa verilen yirmi beş gün mehlin müruruyla medyûn-ı merkûmu getirememiş olduğundan meblağ-ı mezbûrun iktizâ eden güzêşte bil-zam cem'an on buçuk lira kırk guruşun kefil merkûm Badeli'den tahsiline karar verildiğini mübeyyindir.

Merkûm Bandeli'nin 19 Cemaziyelevvel sene 90 tarihli itiraz lâyihasında medyûn-ı merkûmun gaybubeti hasebiyle meblağ-ı mezkûr mekfulünbihi hallâc esnafı lonca odasında dâyin-i merkûme tamamen te'diye ve teslim ettiğine dair esnaf-ı merkûme kethüdâsı ve müteberânı tarafından î'tâ olunan şehâdetnâme meclis-i mezbûra ibrâz ve irâe etmiş ise de havale sem'-i itibar olunmadığı gibi bu bâbda merkûm Andon'a yemin tekliffi lazım gelir iken edilmemiş olduğundan i'lâm-ı mezkûrun nakzı muharrerdir.

Andon'un cevap lâyihasında dahi Bandeli'nin meblağ-ı mezbûru te'diye ettiğine dair olan ifadesinin aslı olmadığı ve meclis-i mezkûrda öyle bir şehâdetnâme ibrâz etmediği ve etmiş olsa bile resmi bir mevkiden olmadığından müteber olmayacağı cihetle itirazatı esbâb-ı nakziyeden olmadığından i'lâm-ı mezkûrun tesdiki mürakkimdir.

Tarafeyn daireye istenildikte müddeî Bandeli tarafından sened-i musaddak Frenkiyan İstapan vekâleten ve müddeî aleyh Andon asâleten gelmeleriyle sûret-i iddia ve ifadeleri suâl olundukta her biri lâyihası mefâdını tekrar ile beraber vekil-i merkûm meblağ-ı

mezbûrun tahsiline dair olan hükm ve kararın tarafeyne tefhiminden sonra i'âmın tanzim ve tastiri biraz müddet tehhür etmesiyle o müddet zarfında dâyin-i merkûm tarafından vukû bulan tazyik üzerine meblağ-ı mezbûr müvekkili tarafından dâyin-i merkûme esnaf-ı mezkûre lonca odasında te'diye ve teslim olunduğunu ve bu bâbda dâyin-i merkûmdan ahz etmiş olduğu makbuz ilm-ü haberinin Beyoğlu harik-i kebirinde yandığı esnaf-ı merkûme kethüdâsı ve mûteberânı tarafından î'tâ olunan şehâdetnâmeden anlaşılacağından ve te'diye olunmuş bir borcun tekrar mutâlebesi menâfi-i adâlet bulunduğundan bahisle i'âm-ı mezkûrun nakzını ifade ve zikrolunan şehâdetnâme-yi ibrâz ve irâe etmekle ledel-mütâlâa sûret-i ifadesini müeyyed görünmüş ve işbu şehâdetnâme-yi derece-i evveli mahkemesinde ibrâz edip etmediği vekil-i merkûmdan suâl olundukta ibrâz olunmadığını söylemiştir.

Keyfiyet ledel-tezekkür merkûm Bandeli'nin gerek lâyihasında [408] muharrer ifâdatına ve gerek vekilinin dairede vukû bulan takrir-i şifâhiyesine nazaran hülâsa-i iddiâsı meblağ-ı mahkûmunbihi i'âmın sūdûrundan evvel te'diye ettiği cihetle i'âm-ı mezbûrun nakz olunması kaziyesinden ibâret olup ancak meblağ-ı mezbûrun te'diye olunduğunu meclis-i mezkûrda iddia ve mezkûr şehâdetnâme-yi ibrâz ve irâe etmediği cihetle işbu iddiâsı esbâb-ı nakziyeden olmayıp bidâyeten rü'yeti lazım gelir mevâddan bulunmasıyla mezkûr i'âm bil-tasdik hükmünün icrâsı ve merkûmun meblağ-ı mezbûru ol veçhile te'diye ettiğine dair olan iddiâsından dolayı istediği halde bidâyeten rü'yet olunmak üzere başkaca istid'â vermesi hususlarına ve i'âm ve sûret-i tebliğ harçları olan on üç gurus ile üç beyaz mecidiyenin Bandeli'ye ait olmak üzere Andon'dan alınmasına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Canik sancağına tâbi Bafra kazasında müstahdem sūvârî âsâkir-i zabtiye neferâtından Ali Efendi'nin üzerine katl kasdıyla tüfek endaht eden Abdullah Efendi'nin çobanı Mustafa hakkında icrâ kılınan tetkikâtı hâvi Canik mutasarrıflığının Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 23 Zilkade sene 89 tarihli ve yüz kırk numaralı tahriratıyla meclis-i temyiz-i livâ ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde mazbûr Ali Efendi emvâl-i miriye tahsili için memurîn mezkûr Bafra kazasından kalkıp Arikilalan? karyesine gider iken mezbûr Abdullah Efendi'nin merada bulunan ağnâmının kelleri üzerine hücum etmekle tüfeğini endaht ederek kellerden bir tanesini telef ettiğinden merkûm çoban Mustafa tehevür edip kurşun mümili tüfeğini üzerine endaht etmiş ise de kurşunu isabet etmediği mezbûr Ali Efendi'nin ifade ve iddia etmesi üzerine tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Mustafa kaziyede müdhalini inkâr etmiş ise de karye-i mezkûreli Hasan bir gün karyelerinde Çamur Ali oğlunun samanlığı yanında diğer köyle ile otururlar iken merkûm

Mustafa omuzunda tüfek olduğu halde gelip zabtiye Ali Efendi köpeğime kurşun attı ben de merkûma bir kurşun attım vurulup vurulmadığını bilmem demekle kendileri dahi keyfiyeti bâ mazbata hükûmete bildirdiklerini vicâhen ma‘el kasem ihbar ve Molla Yusuf ve Hüseyin nam kimselerin dahi yemin ile bu kavli tasdik eylemelerine nazaran merkûmun inkârı vâhi olarak katl kasdıyla mezbûr Ali Efendi’nin üzerine tüfek attığı tahakkuk eylediğinden merkûmun yüz sekseninci madde-i kânuniye ilâvesine tevfikân üç sene müddetle küreğe konulması istizân olunmuştur.

Medlûl-i iş‘âra nazaran merkûm Mustafa’nın katl kasdıyla mezbûr Ali Efendi’nin üzerine tüfek endaht ettiği ihbar olunan ikrârıyla sabit olduğuna ve mezkûr yüz sekseninci madde ilâvesinde mücerred katl kasdıyla silah çıkıp da yed-i ihtiyârında olmayan esbâb-ı mâna halûletiyile madde-i katl-i fiile çıkmamış idüğü tahakkuk eder ise mütecâsiri muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunduğu mebni merkûm Mustafa’nın bir hükme tevfikân ve tarih-i hapsi olan seksen dokuz senesi Cemaziyelahirinin beşinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu maddede münderiç usule ba‘del tevfik üç sene müddetle mahallinde küreğe konulması hususunun Canik mutasarrıflığına emr ve iş‘âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

2.30. Cerîde-i Mehâkim 30. Sayı Transkripsiyonu⁶³

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Ramazan	Sene	(Pazartesi)	Teşrinievvel Rumi	Sene	Sayfa
30	20	1290		29	1289	409

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü’ne mürâcaat etmelidir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Biga sancağında vâki Lâpseki kazasına tâbi Çartlak karyeli Abdurrahman’ın zevcesi Fatma’yı darp ile ıskât-ı cenin eylemesine sebep olan karye-i merkûmeli kahveci Rüstem’in zevcesi diğer Fatma ve kızı Münife ve kayınvâlidesi Zeynep haklarında icrâ kılınan tetkikât-ı nizâmiye ve murâfaa-i şer‘îyi hâvi Cezayir Bahr-ı Sefid vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’ye havale buyrulan 2 Cemaziyelahir sene 290 tarihli ve kırk yedi numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve i‘lâm-ı şer‘î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

⁶³ CM., Nr. 30, H. 20 Ramazan 1290/M. 11 Kasım 1873.

Evrak-ı nizâmiye meâllerinde seksen dokuz senesi Zilhiccesinin beşinci Pazartesi günü mezbûre Fatma çamaşır yıkayıp merkûm Rüstem'in bağı avlusuna sermiş olduğundan Rüstem'in zevcesi diğer Fatma ile kızı münife ve kayınvâlidesi Zeynep yumruk ve tekme ile mezbûrenin karnına ve beline darp eylemeleriyle ıskât-ı cenin eylediğini iddia eylemesi ve muâyene ettirildikte karnında vesâir mahallerinde yara ve bere görülerek bil-tesir ıskât-ı cenin kâbileler taraflarından haber verilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtdiâr mezbûreler kaziyede müdhallerini külliye inkâr etmiş iseler de karye-i merkûmeli İmamoğlu İsmail ile Hafız Ağa kerimesi Şerife ve İbrahim Ağa helâlîsi âher Fatma hatunlar mezbûrelerin yevm-i mezkûrda Fatma'yı bağları kenarında yere yatırıp darp eylediklerini ve darb-ı mezbûrun tesirinden ıskât-ı cenin vukû bulduğu ba'del tahlif bil-muvâcehe ihbar eylemelerine ve dâribeler muhbir İsmail'in müddeî ye tarafından yüz elli gurusu alarak hilâf-ı vâkâ şehâdet eylediğini iddia etmiş iseler de bu iddialarını ispat edememelerine nazaran ıskât-ı cenine bâis olan fiil-i darbin bunlardan südürü tebeyyün ettiği cihetle dâribelerin yüz doksan ikinci madde-i kânuniye hükmünce hususiyet hallerine riâyet [410] bilâ teşhir üçer sene müddet nisâyâ mahsus mahbusta hapsedilmeleriyle beraber müddeî yenin hasta olduğu iki mâh müddet için ücret-i yevmiye olarak üç yüz ve hizmetçi ücreti olmak üzere iki yüz ve muâcele semeni olan yüz elli gurusu ki cem'an altı yüz elli gurusun dahi kendilerinden bil-tahsil müddeî yeye î'tâsı hususuna hükm olunarak keyfiyet kendilerine tebliğ kılındığı iş'âr olunmuştur.

İ'lâm-ı şer'î meâli dahi müddeî ye Fatma Hâtun zevci Abdurrahman ile ma'an müddeî aleyhâ diğer Fatma Hâtun'un inkârına mükârin teseddi eylediği dâvâyâ ispattan izhâr aczedip tâlebe-i tahlif dahi olmakla mûcibince dâvâ-i mezkûresiyle müddeî aleyhâyâ bilâ beyne muârazadan men olunduğunu beyandan ibaret olmakla bu sûrette müddeî ye talebe-i tahlif olmadığı halde müddeî aleyhâyâ bilâ beyne muâzaraya kâdir olmayacağı zahr-ı i'lâma cânib fetvâhaneden işaret kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran mezbûrelerin merkûme Fatma'yı darp ederek ıskât-ı cenin eylemesine sebep oldukları ihbârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcûde ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz doksan ikinci madde-i kânuniyede bir kimse darp veyahut sâir gûna bir fiil ile bir hâmile hâtunun ıskât-ı cenin eylemesine sebep olur ise diyet-i şer'îyesi istifâ olunduktan sonra eğer bu teaddisi an-ı kast olmuş ise muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunduğu binâen mezbûrân Fatma ve Münife ve Zeynep hâtunların bu hükme tevfikân ve tarih-i tevkifleri idüğü evrak-ı merkûme meâllerinden anlaşılan doksan senesi Rebiyülahirinin on üçüncü gününden itibaren hususiyet halleri cihetiyle bilâ teşhir üç sene müddetle nisâyâ mahsus mahbusta tevkif olunmalarıyla beraber mebâlig-i merkûmenin dahi kendilerinden bil-tahsil müddeî yeye î'tâsı hususunun vilâyet-i müşarûnileyhâyâ emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Ma'mûrat'ül Aziz sancağında Keban kazası dâhilinde vâki Çemişgezek nâhiyesine tâbi Sananın? karyeli Halil nam şahsın kâtili olan yiene karye-i merkûmeli Konto Yusuf hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiyeyi mutazammın Diyarbakır vilayetinin vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 15 Rebiyülevvel sene 90 tarihli ve on sekiz numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlaa olundu.

Evrakı mezkûre mündericâtında seksen yedi senesi Ağustosunun dördüncü Çarşamba günü ba'del asr mezbûr Halil merkûm Yusuf'un hanesi civârında bulunduğu halde beyinlerinde zuhur eden münâzaa üzerine merkûm Yusuf elinde bulunan bıçak ile Halil'i kulağı ve sol koltuğu altından darp ve cerh eylemesiyle cerh-i mezkûrdan müteessiran ol anda vefat eylediği birâderi Hüseyin cânibinden iddia olunması ve keşfettirildikte berveçhe muharrar mecrûh olarak bil-tesir vefat eylediği bâ varaka beyan kılınması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Yusuf yevm-i mezkûrda mezbûr Halil kendisine hırsız demesi cihetle beyinlerinde zuhur eden münâzaada maktûl-i mezbûr yedinde bulunan değnek ile birkaç kere kendisine darp ve hatta mezkûr değnek şikest olup ba'dehû müteveffâ-yı mezbûr kendini altına alıp boğazını sıkmış olduğundan kendisi de müteveffâ-yı merkûmu [411] bil-mukâbele darp ve cerh eylediğini mu'arrız-ı ikrârda beyan eylemesine ve karye-i merkûme ahalisinden Molla Hüseyin hâdis-e-i katl akabinde maktele vardığında kâtil-i merkûmun kanlı bıçak elinde ve elbisesi kanlı olduğunu ve maktûl-i merkûm üç yerinden mecrûh olarak hâlet-i nez'de bulunduğu müşâhede edip maktûl-i mezbûrun yedinde değnek ve buna mümâsil bir şey görmediğini ve Şaban Çavuş ve Mustafa dahi kâtil ve maktûl kucaklaşıp münâzaa ettikleri esnada merkûm Yusuf elinde bulunan bıçakla üç defa Halil'e darp ve cerh edip Halil yüzüstüne düşerek mecrûhen vefat ettiği an-ı müşâhedeten beyan ve ihbar eylemelerine ve o aralık maktûl-i merkûmun yedinde âlât-ı darptan bir şey olmadığını Şaban Çavuş'un dahi söylemesine ve Zeynep Hâtun'un dahi mezbûr Şaban Çavuş'un ifadesini tamamen tasik eylemesine nazaran merkûm Yusuf'un mukâbele hakkında olan ifadesi vâhi olarak katl-i mezkûrun esna-yı münâzaada min gayr-i taammüd kendinden südûru tebeyyün eylediğinden yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisine tevfikân icrâ-yı mücâzata istişâr olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran katl-i mezkûrun esna-yı münâzaada feverân-ı gazabla min gayr-i taammüd merkûm kontrato Yusuf'tan südûru vâki olan ikrârı ve muhbir-i merkûmların ihbarâtıyla tahakkuk etmiş olduğuna ve yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evlisinde bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe vaz' olunur diye muharrer bulunduğu binâen merkûm kontrato Yusuf'un madde-i mezkûre hükmüne tevfikân ve tarih-i hapsi olan seksen sekiz senesi Cemaziyelahirinin yirmi üçüncü gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede muharrer usule ba'del tatbik on beş sene müddetle Ergani madeninde küreğe konulması ve müteveffâ-yı mezbûrun veresesi dâvâya tasaddi ederler ise murâfaa-i şer'iyelerinin dahi icrâ edilmesi hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Geçen paskalya esnasında İzmir’de bulunan Rumlar ile Yahudiler beyninde vukûa gelen madâribe ve mukâteleden dolayı taht-ı tevkife alınan kırk nefer eşhâs hakkında icrâ kılınan tahkikât-ı nizamiyeye dair Aydın vilayetinin vârid olup Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’ye havale buyrulan 22 Safer sene 290 tarihli ve yirmi beş numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayet mazbatası ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı merkûme meâllerinde Yunan devleti tebaasından İzmir’de mûkim Andon Yerakidin’in tahminen iki buçuk yaşında bulunan veled-i manevisi Panayot geçen sene paskalyadan evvelce gaybûbet edip çend gün sonra meyyiti denizde bulunmuş ve ledel-muâyene midelerinden çıkarılan portakal çekirdeği misillü bir iki şeyi merkûm Andon bir tabak içine vaz’ ile ağlayarak ve çocuğu Yahudiler alıp idâm ile kanını aldıktan sonra denize atmışlardır diyerek bağırıp çağırması üzerine paskalya günü bir takım erâzil şahsın sarhoş olarak ötede beride cemiyetle gezip rast geldikleri Yahudi’leri darp ve tahkire ve Salı ve Çarşamba günleri bu cemiyetler teksir ederek kimisinin elinde sopa ve odun ve kimisinin de tabanca ve bıçak olduğu ve cemiyetin birisinde kamıştan mamûl bir istavroz ve diğer bir cemiyette dahi bir panya tahtası bulunduğu halde Yahudi mahallelerine hücum ile Havra [412] sokağında Ameliye nam Yahudi karısıya Hoyaroğlu hamamı civârında balıkçı İliyai ve Kemer caddesinde saatçi Yakovo zevcesini yirmi günden ziyâde hastalanmalarını mûcib olarak derecede sopa ile darp ve cerhe ve Kemer caddesinde Yahudi Hayim Ambiyali’nin vâlisesi Esterola’yı sopa ile ve Çakmakfırını nam mahalde Merkado isminde bir Yahudi çocuğunu bıçakla cerh ve katle ictisâr eyledikleri ve eşhâs-ı merkûmeden Giritli terzi Aleksî’nin müsellah olduğu halde eline istavroz alarak ve ölmek var dönmek yok diyerek bağırıp mezbûr Ameliye’yi ve hamal Luka’nın dahi balıkçı İliya’yı cerh ettikleri ve manifaturacı Dimitri veled Yorgi’nin hiddet ve şiddetle bağırıp cemiyeti Yahudiler cihetine tergîb ve teşvik eylediği ve Yorgi veled Yanni’nin dah elinde panaya tahtası olduğu halde bir cemiyete önyak olarak geliniz Hristiyanlar diye bağırıldığı âsâkir-i nizamiye binbaşlarından Edhem Bey ve yüzbaşlarından Ali Tefik ve jurnal kâtibi Mustafa efendiler ve âsâkir-i redife mülâzımlarından Hacı Halil ve asâkir-i zabtyie yüzbaşlarından Hasan ve mülâzımlarından Ahmed ve diğer Hasan ve belediye komiseri Ahmed ve Hacı Şâkir ağalar ile zabtyie onbaşlarından Hüseyin ve neferâtta Mehmed ve Mahmud ve diğer Mehmed ve gözlemeci Hacı Ömer ve kebabçı Mustafa ve tütün bıçakçısı Ahmed’in ihbarlarıyla tebeyyün etmiş ve Esterola ve Markado’nun kâtilleri kimler olduğu tahakkuk edememiş olduğundan elli yedinci madde-i kânuniyeye tevfikân terzi Aleksî’nin on ve Dimitri’nin yedi ve Yorgi’nin beş ve Luka’nın üç sene müddet küreğe konulmalarıyla beraber yüz yetmiş sekizinci madde-i kânuniye mûcibince mecrûh Ameliye’nin mesârif-i cerrâhiyesi olan yedi yüz gurusun merkûm Aleksî’den ve İliya’nın mesârif-i cerrâhiye

ve ücret- eyyâm mu‘attalası olan dört yüz seksen guruşun dahi mezbûr hamal Luka’dan tahsili istişâr ve fezlekelerde isimleri muharrer yirmi altı neferin töhmetleri usulen tebeyyün edememesi cihetiyle sebillerinin ahillâ kılındığı ve kezalik isimleri mestûr olan on neferin dahi töhmetleri cünha derecesinde bulunduğundan tebeyyün eden derece-i cünhalarına göre haklarında kânunen lazım gelen hapis cezasının mahallince tayin olduğu ve mezbûr Andon Yerağidin’in zuhûr-ı iradeye değin kefâlete rabt ediliği iş‘âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş‘âra nazaran eşhâs-ı merkûmeden Giritli terzi Aleksî’nin müsellağ olduğu halde eline istavroz alıp ölmek var dönmek yok diyerek bağırıp mezbûre Ameliye’yi ve mezbûr hamal Luka’nın dahi balıkçı İlliya’yı cerh eyledikleri ve manifaturacı Dimitri’nin hiddet ve şiddetle bağırıp cemiyeti Yahudiler cihetine tergîb ve teşvik ettiği ve Yorgi’nin dahi elinde panaya tahtası olduğu halde bir cemiete önayak olarak geliniz Hristiyanlar diye dağırdığı ihbarât-ı vâkıa ile tebeyyün etmiş olduğuna ve zikrolunan elli yedinci madde-i kânuniyede memâlik-i mahrûsa ahâlisini yekdiğeri aleyhine silahlandırarak mukâteleye tahrik ve iğrâ veyahut bazı mahallerde gasp ve gâret ve tahrib-i memleket ve katl-i nefis efâilini ifâ etmek gibi fesadlardan birini bir takım eşkıya birlikte olarak icrâ eder veyahut icrâsına tasaddi eylerler ise ol cemiyet şekâvete dâhil bulunanlardan asıl re’s eşkıya ve mahrûk-ı müfsid olanlar her nerede tutulurlar ise idâm olunup sâirlerinden dahi mevki-i cinayette ahz-ü girift olunanlar madde-i fesadda tebeyyün edecek cinayet ve müdhallerinin derecâtına göre müebbeden yahut muvakkaten küreğe konulurlar diye muharrer bulunduğu binâen eşhâs-ı merkûmenin bu hükme tevfiğân ihbarlarından Giritli terzi Aleksî’nin tarih-i hapsi olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen [413] dokuz senesi Rebiyülevvelinin üçüncü ve Dimitri’nin altıncı ve Yorgi’nin üçüncü ve hamal Luko’nun dördüncü günlerinden itibaren emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç usule ba‘del tevfiğ mahalli kararı veçhile Aleksî’nin on Dimitri’nin yedi sene müddetle küreğe konulmak üzere Kıbrıs’a i‘zâm olunmaları ve Yorgi’nin beş ve hamal Luko’nun üç sene müddetle mahallinde küreğe konulmaları ve mecrûh Ameliye’nin mesârif-i cerrâhiyesi olan yedi yüz guruşun merkûm Aleksî’den ve balıkçı İlliya’nın mesârif-i cerrâhiye ve ücret-i eyyâm mu‘attalası olan dört yüz guruşun dahi mezbûr hamal Luko’dan tahsil olunması ve mezbûr Andon Yerağidin’in dahi kayd-ı kefâletten çıkarılması hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya ve merkûmân Aleksî ve Dimitri’nin vusullerinde ol veçhile küreğe konulmaları cihetinin dahi Kıbrıs mutasarrıflığına emr ve iş‘âr buyrulması ekseriyet-i ârâ ile tezekkür olundu ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretidir)

Ayvalıklı Anastaş Enderniko veresesi ve Atanaş Beyoka ile Varnalı Mihalaki beyinde tekevvün eden münâzaaya dair divân-ı istinâftan verilen 18 Rebiyülevvel sene 90 tarihli i‘lâmın temyizini müsted‘î Anastaş Enderniko veresesi ve Atanaş Beyoka’nın vekili

Cebraîl Gregor tarafında î'tâ olunan arzuhal temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla tarafeynin lâyhahalarıyla birleştirilerek mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûrda bu münâzaa hakkında mahkeme-i ticaret birinci meclisinden verilen i'lâma Mihalaki'nin vekili Kostaki Efendi tarafından itiraz ile istinâf-ı dâvâ olunması üzerine i'lâm-ı mezkûr ledel-mütâlâa netice-i hükmü Mihalaki'nin esas dâvâdan dolayı mahkûmiyetine dair olan i'lâmın temyizi için kefil irâe eylediği Kostaki Paraşkeve'nin on bin lira te'diyesi için kefâleti kabule şâyân ve kendisi ma'rûf ve müteber idüğü deâvi kalemi müdürîyetinden verilen müzekkerede gösterilmiş ise de kefi-i merkûm Kostaki Paraşkeve mekfûl-ı anha olan Mihalaki'nin oğlu olup ikisi bir odada oturmakta ve birlikte iş görmekte oldukları beyanıyla merkûmun kefâleti kabule şâyân olmadığı evvel ve âhir müddeîler vekili tarafından iddia olunmuş ve filhakika merkûmun pederiyle birlikte iş gördüğü tahakkuk eylemiş olduğundan ve bir işte bulunan iki şahsın yekdiğeri hakkında edecekleri kefâlet kabule şâyân olamayacağından Mihalaki'nin diğer bir müteber kefil irâe etmesine karar verildiğini mutazammın olup divân-ı istinâfta dahi tarafeynin indel-muhâkeme vâki olan itirazat ve ifâdatına nazaran mevzûbahis edilmesi lazım gelen maddelerin biri kefil-i merkûm Kostaki Paraşkeve'nin pederi Mihalaki ile bir işte bulunduğu cihetle makbul tutulmayacağı hususunun birinci meclisten taht-ı hükme alınması kaziyesi olarak meclis-i mezkûrun bu bâbda olan hükmü ise merkûm Kostaki'nin adem-i itibarı hakkında olmayıp pederiyle birlikte iş gördüğü cihetle kabul olunamayacağı hususuna binâ kılınması ve hüküm-i mezkûru müstenif-i ileyhimin kabul eylemelerine nazaran kefilin itibârını kendileri de tasdik etmiş ve yalnız pederiyle iş görmekte olduğu cihetle kefâleti adem-i kabulde tutulmuş demek olduğundan kat'el nazar kefilin kabul olunmamasından müteber olmadığı anlaşılır denecek olduğu takdirde kefâlet [414] merkûma deâvi-i ticaret kaleminden resmen tasdik olunmuş olduğundan öyle resmen tasdik olunan kefâletin makbul tutulması lazımdan olup ma hazâ işin tahkiki için divanca icrâ-yı muhâkemeleri esnasında müstenif Mihalaki'nin vekili Kostaki Efendi kefil-i merkûmun müteber olduğunu ve ayrıca malûmatta bulunduğunu dâvâ ederek müstenif-i ileyhim vekilinin inkârına karşı ibrâz eylediği evrak meâlinden kefil-i merkûmun başlı başına bir takım muâmelat-ı cismiyede bulunduğu ve Hazine-i Celile'ye kilitli akça te'diye eylediği ve muamelatının pederine râci olmadığı müstebân olduğundan vekil Kostaki Efendi'nin iddiâsı ve usul-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin otuz altıncı maddesi mûcibince kefil-i merkûmun ol bâbda olan kefaletinin müteber tutulması icap edeceği divân-ı istinâfça dahi derece-i sübûta varmış ve ikinci madde dahi merkûmun kefâletini müstenif-i ileyhimin kabul etmesi icap edeceği ve oğlunun pederine kefâleti kabul edilemeyeceği ve merkûmun itibarı olmadığı ve deyn-i mirisi bulunduğu ve geçen sene sahib-i servet ve seyyâr olmasıyla bu sene de olmasının lazım gelemeyeceği ve bir işte pederiyle birlikte müstelzim çıkmakta bulunduğu ve buraları Mihalaki'nin evrâkıyla da tebeyyün ettirileceği hususâtıyla daha bir takım ifâdattan ibaret ise de usul-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı maddesine kefaletinin musaddak olması muharrer olup mekfûl lehin kabulüne mevkufl olduğuna dair bir fıkra bulunmadığından ve müstenif-i ileyhim sâir ifâdatının teyidi hakkında bir gûna evrak ibrâz ve î'tâ edemeyip divân-ı istinâfta bulunan evrak içinde dahi öyle varaka bulunmadıktan başka kefil-i merkûmun

itibarı irâe olunan evrak ve deâvi kaleminin tasdiki ile tebeyyün eylemiş iken müstenif-i ileyhim tarafından deyn-i mirisi vardır ve itibarsızdır denilmesi efkâr-ı sâbıkı tekrar demek olup bunun için başka ispat aranılmasına lüzum olmadığından müstenif-i ileyhim vekilinin ifâdat-ı mebsûtesi dahi iltifâta şâyân görülemediği olmasıyla birinci meclis i'lâmının feshiyle kefâlet-i merkûmenin kabul olunmasına ekseriyetle karar verildiği muharrerdir.

Cebrail Gregor'un 24 Rebiyülahir sene 90 tarihli itiraz lâyihasının meâli evvelâ müvekkili Yorgaki kefil-i merkûm Kostaki'nin itibarsızlığı ve ahz ve î'tâca pederiyle muâmelesi bir olduğunu ibtidâ-yı emirde beraberce dâvâ edip hâlâ iddiâsı bu iki fıkra üzerinde olduğu halde divân-ı istinâf i'lâmında kefilin iktidârını kendileri de tasdik etmiş denilmesi vâkânın hilâfı olduğu sâniyen Mihalaki'nin vekili Kostaki'nin kefilin başlı başına muâmelat-ı cismiyede bulunduğu ve hazineye kilitli akça te'diye eylediği hakkında olan iddiasını usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz altıncı maddesi mûcibince ispat eylediği i'lâmında gösterilmiş ise de kefilik itibarsızlığını ve pederiyle muamelesinin birlikte olduğunu müvekkili Yorgaki iddia etmekte olduğundan mezkûr otuz altıncı maddenin hükmünce iddiasının ispatı müvekkiline ait olup müvekkili ispattan izhâr acz eylemezden evvel müddeî aleyh bulunan Mihalaki'den ispat aranılması kânuna muhâlif olmasıyla berber Mihalaki'nin vekili tarafından meydana konulan delâil eskiden vukû bulan muâmelata müteallik evrakten ibaret olup müvekkili ise kefil Kostaki'nin hat-ı destiyle muharrer evrak ile isbât-ı müddeâ edeceği sâlisen müvekkili kefilin zimmet-i miriyesi bulunduğu ve itibarı olmadığı ve geçen sene sahib-i servet ve seyyâr olmasıyla bu sene de olmasının lazım gelemeyeceği ve bir işte pederiyle birlikte müstelzim çıkmakta idüğü ifâdatını hasmının evrakıyla da **[415]** ispat edeceğini ifade eylemiş olduğu halde usul-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı maddesine kefâletin musaddak olması muharrer olup mekfûl lehin kabulüne mevkuf olduğuna dair bir fıkra bulunmadığından ifâdat-ı meşrûhenin iltifâta şâyân görülemediği ve başka ispat aranılmasına dahi lüzum kalmadığı i'lâm-ı mezkûrda beyan olup hâlbuki i'lâm-ı mezkûrun şu mündericâtından dahi kendilerinin kefil-i merkûmun iktidârını tasdik etmedikleri bedâheten anlaşılacağı gibi mezkûr yüz altıncı maddede kefâletin mekfûll lehin kabulüne mevkuf olduğuna dair bir fıkra yoksa da bu maddede böyle bir fıkra bulunmamasından başka nizam olmaması lazım gelmeyip aliyyel husus havale cemiyeti nizamnamesinin on sekizinci maddesinde sahib-i istid'ânın gösterdiği kefilin adem-i kudreti hasmı tarafından iddia olunup da iddiasını ispat eyler ise diğer kefil alınır diye muharrer bulunmasına nazaran kefil kabul eylemek mekfûl lehin kanâatini mevkuf bulunduğu beyanıyla i'lâm-ı mezkûrun nakzı istid'âsını mübeyyindir.

Lâyiha-i cevabiyede dahi işin sûret-i cereyanından bahisle birinci meclisin kararı iki meseleden ibaret olarak birinci kefil Kostaki'nin kefâleti kabule şâyân ve kendisi ma'rûf ve müteber olduğunun tasdiki maddesi olduğu halde hasmı bu cihete hiçbir itiraz veya istinâf etmeyip tamamıyla kabul ve tasdik eylemiş olduğundan divân-ı istinâf i'lâmında kefilin itibarını kendileri de tasdik eylemiş denilmesi bu sebebe mebni olduğu cihetle birinci itiraza mahal olmadığı ve ikinci itiraza gelince birinci meclisin kararında

gösterilen ikinci ciheti yani kefilin pederiyle iş gördüğü bahsini müvekkili Mihalaki kabul etmeyip yalnız bu cihetini istinâf eylediği hasebiyle divân-ı istinâfça müstenif ve müsted'î sıfatında bulunduğu behemehâl isbât-ı müddeâ etmek müvekkiline âit olup çünkü birinci mecliste Yorgaki müddeî sıfatıyla bulunarak iddiasını her nasılsa ispat edebildiği gibi müvekkili dahi birinci meclisin sehve mebni olan kararını istinâf ederek emr-i istinâfta müddeâ olduğu cihetle mezkûr otuz altıncı madde hükmüne tevfiân ispat meselesi divân-ı istinâfta müvekkiline hasredildiği ve isbât-ı müddeâ zımında ibrâz eylediği evrak-ı resmiye ahkâmını hasmı cerh edemediğinden divân-ı istinâf mü'kkelinin iddiasını ve kefilin pederiyle şerik olmadığını ve birlikte iş görmediğini kabul ve tasdik ederek esas maddenin ise derece-i evvelide bidâyeten ve derece-i sâniyede istinâfen rü'yeti nizamından olup bu hususun iddiasına dair divân-ı istinâftan bu defa verilen karar dahi karar-ı kat'î olduğundan ve temyiz-i hukuk dairesi bir maddenin kânun ve nizamına tevfiân görülüp görülmediğini tetkike memur olduğundan hasmının esas madde yolsuz görüldüğüne dair olan iddiası iltifâta şâyân olamayacağı ve üçüncü itiraza atf-ı kelâm evvelince vâkâ-i müsted'inin gösterdiği kefilin adem-i kudreti hasmı tarafından ispat olunduğu halde diğer bir kefil irâesi lazım geleceği havale cemiyeti nizamnamesinde mestûr olup ancak bu hususta hasmı birinci mecliste isbât-ı müddeâ edemediğine ve kfilin iktidârı hakkında birinci meclisten verilen karara bir itiraz veya istinâf etmediğine ve kefilin pederiyle şirketi olduğu cihetine dair kendisinin istinâfı üzerine divân-ı istinâftan mezkûr i'lâm verildiğine ve bununla beraber kefilin iktidârı dahi fazla olarak tasdik olunduğuna ve şu halde hasmının iddiâsını ispattan [416] âciz kaldığına binâen diğer kefil istemeye hakkı olamayacağı beyanıyla divân-ı istinâf i'lâmının tasdiki istid'â olunmuştur.

Tarafeyn daireye istenildikte Anastaş Enderniko veresesi ve Anastaş Beyoka taraflarından divân-ı istinâfın i'lâmında muharrer olduğu üzere vekil ve âheri dahi tevkile mezun olan Yorgaki Cebrail Gregor ile ma'an ve Mihalaki tarafından Kostaki Efendi gelerek Yorgaki Cebrail Gregor'u şifahen tevkil eylediğinden ve Kostaki Efendi dahi vekâletnamesinin sûret-i musaddakasını verdikten sonra sûret-i iddia ve ifadeleri suâl olundukta iki tarafın vâki olan sözleri lâyhalar meâlini tekrardan ibaret bulunmuştur.

Bunun üzerine keyfiyet ledel-müzâkere zât-ı madde hakkında Mihalaki'nin makûmiyetine dair mukaddemâ divân-ı istinâftan verilen i'lâmın temyizi Mihalaki'nin vekili Kostaki Efendi tarafından istid'â olunması ve meblağ-ı mahkûm için deâvi kaleminde musaddak bir kıt'a kefâlet senedi ile Kostaki Paraşekve'yi kefil irâe etmesi üzerine merkûm Yorgaki işbu kefil kudretsizliği cihetiyle kabul edemeyeceğinden ve havale cemiyeti nizamnamesinin on sekizinci maddesi mûcibince kefilin adem-i kudreti temyiz istid'â edenin hasmı tarafından iddia olup da iddiâsını ispat eder ise diğer bir kefil ahzı lazım geleceğinden bahisle diğer bir mûteber kefil alınmasını talep ve istid'â eylemesine mebni kefil-i merkûmun tahkik-i iktidârı maddesi mukaddemâ mahkeme-i ticarete havale olunmuş ve divân-ı istinâfın bu defaki i'lâmının mûndericâtına nazaran mahkeme-i ticaret evvel emirde deâvi kaleminde tetkikât-ı lazıma icrâ olunarak ondan sonra bu tetkikâtın yolunda olup olmadığına mahkemece bakılması iktizâ edeceğine karar vermiş ve bunun üzerine deâvi kaleminde verilen müzekkerede Kostaki Paraşekve'nin

on bin liranın ifâsı için kefâleti kabule şâyân ve kendisi ma‘rûf ve müteber idüğü tahkikât-ı vâkıadan anlaşıldığı gösterilmiş olduğu halde mahkeme-i ticaret evvelki kararı mûcibince tahkikât-ı mezkûrenin yolunda olup olmadığının ve neden ibaret olduğunun tetkik ve istizaha ve bu bâbda tarafeynin muhâkemesine girişilmeyip ve bu cihet hakkında bir gûna hükm ve karar dahi vermeyip yalnız kefil ile mekfûl-ı anhin birlikte iş görmelerinden dolayı kabule şâyân olmadığına karar vermiş olduğu ve tarafeynin divân-ı istinâfa geldiklerinde vekil Kostaki’nin istinâf dâvâsına karşı diğer taraf cevap lâyihasında ve hîn-i muhâkemede kefil-i merkûmun iktidarsızlığını ve kabul edemeyeceğini ifade eylediği anlaşılmış olup binâberin merkûm Yorgaki kefil-i merkûmun adem-i iktidârını evvel ve âhir müsirrâne iddia etmekte olduğu halde divân-ı istinâf i‘lâmında kefilin iktidârını Yorgaki de tasdik etmiş denilmesi ve kefilin iktidârı maddesi hakkında mahkeme-i ticarete bir gûna hükm ve karar vukû bulmamış ve kefilin iktidarsızlığını havale cemiyeti nizamnamesinin on sekizinci maddesi mûcibince ispat etmek hak ve salâhiyeti merkûm Yorgaki’ye ait bulunmuş iken diğer tarafın vekilinin isbât-ı müddeâ eylesine karar verilmesi ve deâvi kaleminin tasdik olunan kefâlete diğer taraf itira edip de iktidarsızlığı ispat eder ise kefilin tebdili umur-ı tabiiyeden iken böyle resmen tasdik olunan kefâletin müteber tutulması لازمadan bulunduğunun beyan olunması ve mamâfih vekil Kostaki Efendi’nin isbât-ı müddeâ için getirmiş olduğu evrak [417] kefilin vukû bulan muâmelatına dair olup Yorgaki’nin iddiası ise kefilin hâlihazır hakkında bulunduğundan şu halde hâl-i sâbık hakkında olan edillenin hâlihazıra şümûlü olamayacağı derkâr iken şâmil tutulması ve eğer ki usul-i muhâkeme nizamnamesinin yüz altıncı maddesinde yalnız kefâletin musaddak olması muharrer ise de yüz yedinci maddesinde dahi kefâlet senedinin sûret-i musaddakasının diğer tarafa tebliğ gösterilip bundan murâd ise diğer tarafın itirazı olduğu takdirde beyan etmesi maddesi olduğu vasfen beyan olduğu veçhile havale cemiyeti nizamnamesinin on sekizinci maddesi mûcibince kefilin kudretsizliğini ispat etmek diğer tarafın hakkı bulunduğu halde mezkûr ygz altıncı maddede kefâletin musaddak olması muharrer olup mekfûl lehin kabulüne mevkuf olduğuna dair bir fıkra bulunmadığının medâr-ı hükm ittihâd kılınması ve Yorgaki’nin kefilin zimmet-i miriyesi olduğu ve bir işte pederiyle birlikte müstelzim çıkmakta bulunduğu hakkında olan iddialarının iltifâta şâyân tutulması yolsuz ve usul-i muhâkeme ve nizama muhâlif bulunduğundan divân-ı istinâf i‘lâmının nakzıyla keyfiyet menkûziyeti kaydı bâlâsına şerh verdirildikten sonra hükmünün ta‘dil ve ıslâhı hususunun divân-ı mezbûra havale kılınmasına ve i‘lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecidiyenin Mihalaki’ye ait olmak üzere Yorgaki’den alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretidir)

Selanik tüccarından Kasatrov kumpanyasıyla Bank-ı Osmani beyninde tekevvün eden münâzaaya dair divân-ı istinâftan verilen 26 Rebiyülahir sene 90 tarihli i‘lâmın temyizini müsted‘î banka şubesi nazırı vekili Atadol Bardo? tarafından î‘tâ olunan 14

Cemaziyelevvel sene 90 tarihli arzuhal ve lâyiha ile mezkûr i'lâm sûreti diğer tarafın lâyiha-i cevâbiyesiyle birleştirilerek temyiz-i hukuk dairesinde kırâat ve mütâlâa olundu.

Mezkûr divân-ı istinâf i'lâmının hülâsa-i meâli Selanik mahkeme-i ticaretinden bidâyetten verilen i'lâma Kasatrov ve kumpanyası tarafından itiraz ile istinâf-ı dâva olunması üzerine tarafeyn celb ile muhakemelerine ibtidâr olunacağı sırada vekil-i merkûm Bardo dâvânın istinâf olunamayacağına dair iki sebep meydana koyup birincisi lâyihasında muharrer mebâlig-i mahkûmenin ahzını şâmil i'lâm ve senedi iddia eylediği fıkrası bulunmuş ise de bu tabirâtan murâdı sened ve i'lâmı Kasatrov'un iade eylediği kaziyesi ise sûret-i i'lâm mahkûm-ı ileyh olan Kasatro'ya verilmiş ve bunun zahirinde bir gûna kayıt ve işaret görülememiş olduğu gibi asıl i'lâm dâyin ve tâlip bulunan banka şubesi nazırının nezdinde olmak lazım gelerek i'lâmın iddiası vazifesi nâzır-ı mûmâileyhe ait bulunduğundan ve eğer i'lâmı müvekkilinin red eylediği hususu ise o halde i'lâmı Kasatro kabul etmeyerek mahalli evrakından istinbât olunduğu üzere sandık emini nezdinde kalmış demek idüğünden alâ-kile't-takdîreyn şu itirazı gayr-i vârid bulunmuş ve ikincisi hükm-i i'lâmın icrâsından evvel müstenifin istinâf-ı dâvâ edeceğini hâvi evrakta sarâhat olmadığı hususu olup halbuki banka nâzırının ifadesi üzerine akçanın bankaya teslimine dair Ticaret Nezâret-i celilesinden Selanik vilâyetine keşide olunan **[418]** telgrafnâmede Kasatro'nun istinâf dâvâsında haksız çıktığı halde iade olunmak üzere akçanın bankaya î'tâsı muharrer olarak bu telgrafnameyi nâzır-ı mûmâileyh kabul etmiş demek olduğundan ve şu halde bankanın akçayı ahzından evvel Kasatro'nun varaka-i resmiye mûcibince istinâf iddiâsında bulunduğu bî şık olupm hatta sandık emininin akçayı ahzını hâvi olan senedin de herhangi tarafa verilmek lazım gelir ise î'tâ olunmak üzere depozito olduğunun muharrer olması Kasatro'nun hükm-i i'lâmı kabul etmediğini müeyyed olup çünkü kabul eylemiş olsa akçayı bilâ teklif doğrudan doğruya banka şubesine teslim edeceğinden ve mezkûr senedden akçanın depozito tarikiyle ve istinâf etmek muradıyla î'tâ eylediğini tazmin eder mâni istihrâc edebileceğine mebni senedin hükmü bu cihete masruf olmak lazım geldiğinden kat'ı nazar i'lâm-ı mezkûrda hükmün muvakkaten icrâsı musarrıh ve usul-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin altmışıncı maddesinde (vâki olan iddiâ bir sened-i resmi veya medyûnun mûteref olduğu bir taahhüd veyahut istinâf olunmamış bir hükm-i sâbık üzerine müesses olduğu halde buna dair hükm-i lâhika olduktan sonra istinâf için istid'â olursa bile iddiâ-yı mezkûrun hükm ve kararıyla beraber muvakkaten icrâsına hükm olunacağı ve fakat bu halde sahib-i iddiadan kefil ve teminât-ı kuvviye alınacağı ve vermediği sûrette mahkûm bin olan akça bil-tahsil ticaret mahkemesinde emâneten tevkif edileceği ve altmış icrâsına ikinci maddesinde mahkeme-i ticaret hükmünün muvakkaten karar vermediği takdirde huzur-ı divân-ı istinafta ol be ol icrâ-yı muvakkati talep edebileceği ve yüz dokuzuncu maddesinde bir hüküm veya karar-ı karineyi şâmil olan i'lâmda ol hükmün veya karar-ı karinenin muvakkaten icrâsı derç olunmamış ise aleyhinde olunan istinâ i'lâmının icrâsını te'hîr edeceği) muvazzah olduğu cihetle ber mûcib-i kânun akça emâneten mal sandığına tevkif edilmiş ve âhiren Ticaret nezaret-i celilesinden çekilen telgraf teminât addolunarak bankaya teslim kılınmış olduğu ve istinâf için istid'â olursa bile icrâ-yı muvakkatin tehhür etmeyeceği fıkрасından

istinâf dâvâsına icrâ-yı muvakkatin haylûle edemeyeceği anlaşılarak bir hükmün icrâ-yı muvakkatten sınra dahi istinâf istid'âsının kabul olunacağı ve icrâyâ memur olan vâli-i vilayetin 26 Muharrem sene 90 tarihli tahriratında resmen beyan olduğu veçhile icrâ-yı muvakkate hükm verilmesine mebni Kasatro'nun akçanın mal sandığına teslimiyle beraber istinâf-ı dâvâ emelinde bulunduğu tebeyyün eylemiş olmakla ve nizamnâme-i mezkûrun yüz onuncu maddesi ahkâmınca dahi müstenif-i ileyhin işin istinâfen içine girilmezden evvel icrâ-yı muvakkati talep edebileceği mülâbesesiyle şu kayıtlardan kurtulmak için müstenifin evvel emirde icrâ-yı muvakkate muvâfakatla badehu istinâf-ı dâvâ etmesi icap edeceği gibi istinâf-ı kefaletinden akçanın depozito edildiği tanık ve sened-i mezkûr için hükmü veren mahkemeden bir şey denilmeyerek tasdik olunmuş olduğundan icrâ-yı muvakkate hüküm veren mahkemenin dahi Kasatro'nun istinâf eylemek üzere akçayı depozito eylediğini tasdik etmiş idüğü şüpheden âzâde bulunmakla müstenif Kasatro ve kumpanyasının istinâf-ı dâvâyâ salâhiyeti olduğunu hâvidir.

Merkûm Bardo'nun lâyiha-i itiraziyesinin hülâsa-i meâli evvel Kasatrov kumpanyasının meblağ-ı mahkûmu şubeye bâ teslim i'lâm ile bonolarını istirdâd etmesi ve sandık [419] emini tarafından verilen ilm-ü habere yalnız beş yüz otuz altı adet lira-yı Osmaninin teslim kılındığı muharrer olup ileride istinâf dâvâsına kıyâm olunacağına dair bir gûna sarâhat bulunmaması hükm-i i'lâmın kabulüne mutazammın ve müsbit idüğü sâniyen ilm-ü haberde münderiç depozito lafzının paranın istinâf için teslimi manâsına şümûlü olamayacağı ve i'lâmda hükmün muvakkaten icrâsı münderiç bulunduğundan paranın hîn-i tesliminde istinâf-ı dâvâ olunacağının beyan edilmesi lazım geleceği sâlisen divân-ı istinâf i'lâmında mecrûh hükmünde gösterilen delillerin cerhi zımnında irâd olunan usul-i muhâkeme nizamnamesinin altmışıncı ve altmış ikinci ve yüz onuncu maddelerinin bu meseleye asla tealliki bulunmadığı râbien Kasatro ve kumpanyası istinâf-ı dâvâ niyetinde bulunmuş olsa evvel emirde istinâf istid'âsının î'tâsıyla badehu karar-ı muvakkati icrâ etmesi iktizâ edeceği hususlarından ibarettir.

Lâyiha-i cevabiyede merkûm Bardo'nun itirazatı i'lâmın nakzını mûcib esbâbdan olmadığı gibi zâten vâhi ve bî esas idüğünden temyiz istid'âsının reddi istid'â olunmuştur.

Tarafeyn daireye istenildikte Bank-ı Osmani tarafından Atadol Bardo ile Hokoçyan ve Kasatro ve kumpanyası cânibinden Hasan Fehmi Efendi musaddak senedlerle vekâleten gelmeleriyle i'lâm ve lâyihalar muvâcehelerinde ba'del kırâa sûret-i iddia ve ifadeleri suâl olundukta iki taraf dahi lâyihalardaki itiraz ve ifâdatı tekrar ile beraber merkûm Hokoçyan bir i'lâmın muvakkaten icrâsı yalnız meblağ-ı mahkûm için olabilip Kasatro kumpanyası ise hem meblağ-ı mahkûmu ve hem fâiz ve mesârif-i muhâkemeyi tamamen verdiğiinden bu cihetle i'lâm muvakkaten icrâ olunmayıp katiyyen ve kâmilten icrâ olduğundan ve meblağ-ı mahkûm sandığa teslim olunmazdan evvel istinâf-ı dâvâ olunacağının hasmının imzası tahtında tahriren beyan etmesi lazım geleceğinden bahisle Kasatro ve kumpanyasının istinâfa hakkı kalmadığını ifade ve beyan ve Hasan Fehmi Efendi Selanik mahkemesi hilâf olarak mesârif-i muhakemenin de muvakkaten tahsiline hükm etmesinden dolayı müvekkili mecburen onu dahi vermiş ise de bundan dolayı istinâf hakkı zâyî olmayacağı gibi mü'kkeli herhangi tarafa verilmek lazım gelir ise o tarafa

verilmek şartıyla parayı mal sandığına teslim etmiş ve istinâf hakkından vazgeçtiğini beyan etmemiş olduğundan istinâf hakkı bâkî idüğünü ve Ticaret Nezaret-i celilesiyle Selanik vilayeti beyinde cereyan eden muhâberât-ı resmiye dahi bunu ispat edeceğini ve para sandık emini tarafından banka şubesine teslim olunduğu vakit de sened aldığını ityân eylediler.

Keyfiyet ledel-müzâkere merkûm Bardo'nun lâyihasında muharrer olan ve Hokoçyan'ın şifahen vukû bulan itirazatı Kasatro ve kumpanyası hükm-i i'âmî kabul ile meblağ-ı mahkûmu ma fâiz ve mesârif kâmilen î'tâ eylediği ve parayı verdiği vakit istinâfen dâvâ edeceğini tahriren beyan etmediği ve evvel emirde istinâf-ı dâvâ edip badehu karar-ı muvakkati icrâ eylemesi lazım geleceği hususlarından ibaret bulunmuş ise de divân-ı istinâf i'âmî münderiç tafsilattan müstebân olduğu üzere merkûm Kasatro ve kumpanyasının Selanik mahkeme-i ticaretinde mahkûm olması ve hükmün muvakkaten icrâsı dahi hükm-i tahtında bulunması üzerine istinâf-ı dâvâ edeceğini bil-beyan hükm olunan mebâliğ ileride hangi tarafa verilmek lazım gelir ise o tarafa verilmek şartıyla mahalli mal sandığına depozito ederek sandık eminden bit kıt'a ilm-ü haber [420] almış ve müddet-i nizamiyesi zarfında istinâf-ı dâvâ etmiş olmasına ve eğer ki meblağ-ı mahkûm depozito olunduktan sonra Bank-ı Osmani tarafından vukû bulan istid'âya mebni işin istinâfen rü'yetinde banka haksız çıkar ise yine iâde eylemek üzere banka tarafından sened alınarak paranın î'tâsı hakkında Ticaret Nezaret-i celilesinden keşide olunan telgrafname mûcibince depozitoda bulunan meblağ banka şubesine verilmiş ise de meblağ-ı mezbûrun ol sûretle î'tâsı usul-i muhâkeme nizamnamesinin altmışıncı maddesine muvâfık olarak Kasatro ve kumpanyasının istinâf hakkından vazgeçtiğini ve hükm-i i'âmî kabul eylediğini beyan etmedikçe veçhe meşrûh üzere depozitonun bankaya î'tâsı Kasatro ve kumpanyasını istinâf hakkından ıskât edemeyeceğine ve Kasatro ve kumpanyasının hükm-i i'âmî kabul ettiği hakkında bankanın vukû bulan iddiâsı kavî-i mücerredde kalmış idüğüne nazaran itirazat-ı mezkûre divân-ı istinâf i'âmînin nakzını mûcib görülememekle mezkûr i'âmî tasdikine ve i'âmî ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz mecdiyenin Bank-ı Osmani'ye rucû etmek üzere Kasatro ve kumpanyasından alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne dahi tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âmî Sûretidir)

Selanikli Ahmed Hamdi Efendi ile Esteromcalı Recep Ali Ağa beyinde tekevvün eden münâzaaya dair Selanik vilayeti divân-ı temyizinden verilen i'âmî temyizini müsted'î Ahmed Hamdi Efendi tarafından î'tâ olunan arzuhal ile evrak-ı merkûmenin gönderildiğini hâvi Selanik vilayetinin müteferri'a 7 Rebiyülahir sene 90 tarihli ve otuz dört numaralı tahriratı 4 Cemaziyelevvel sene 90 tarihinde temyiz-i hukuk dairesine havale olunmakla kırâat ve mütâlâa olundu.

İ'âmî mezkûr 18 Zilhicce sene 89 tariyihle müverrah olup hülâsa-i mündericâtı mûmâileyhimâ beyinde tekevvün eden âşâr münâzaası hakkında Selanik meclis-i

temyizinden bidâyetten verilen i'lâm Ahmed Hamdi Efendi tarafından itiraz ile istinâf-ı dâvâ olunması üzerine tarafeyn celb ile i'lâm-ı mezbûr ledel-mütâlaa meâli Ahmed Hamdi Efendi'nin şirket hususundan dolayı Recep Ali Ağa'ya verdiğini iddia eylediği kırk sekiz lirayı ispat için Recep Ali Ağa'nın mührüyle ibrâz eylediği bir kıt'a ilm-ü haberin mektûb vesairenden masnû' bir varakadan ibaret bulunması ve mührü hilâf-ı kâide basılmış olması hasebiyle icrâ-yı tetkikâta lüzum görüldüğü sırada musâlahanın tavassutlarıyla sulh oldukları bil-istihbâr tarafeyn celb olundukta ibrâz kılınan musâlaha senedleri mûcibince gerek Ahmed Hamdi Efendi'nin deruhde eylediği ve gerek Recep Ali Ağa'nın mahdûmu Abdülkerim Ağa'nın aldığı bil-cümle kara âşârı Recep Ali Ağa'ya terk olunmak ve Ahmed Hamdi Efendi'nin Volos karyesi için verdiği sened kurtarılıp reddedilmek ve sâlifüz-zıkr kırk sekiz liranın on sekizi îade olunduğu cihetle küsur otuz lirası da âşâr-ı mezkûrenin zarar ve ziyanlarıyla mesârif-i sâiresine mukâbil Recep Ali Ağa'ya bırakılmak üzere sulh oldukları anlaşılıp Ahmed Hamdi Efendi muahharan sulh-i mezkûrun ca'li olarak yaptığını kıyâm etmiş ise de mezkûr sulh müteber idüğünden Ahmed Hamdi Efendi'nin bu bâbdaki iddiâsı iltifâta şâyân olamamasıyla musâlaha-i vâkıanın tasdik kılındığını beyandan ibaret bulunmuş ise de [421] revîş hâl ve maslahata bakılınca Recep Ali Ağa mezkûr ilm-ü haberi meclis-i temyizde inkâr etmesi masnû' idüğü meclisçe tahakkuk edip Ahmed Hamdi Efendi de bunu ispat edemeyince sahtekâr cezasını göreceğini teferrus eylemesi üzerine mecburen şu musâlahaya râğbet göstermiş ve mezkûr kırk sekiz liranın kabzını Recep Ali Ağa makar ve müteref olunca musâlahanın esas hakkının muhâfazası kaziyesine mübteni olduğunu serd ve ityân eylemiş iken yine sulhun tasdik kılınması muvâfık-ı adl ve hakkâniyet olamayacağından sulh-i mezbûr keenlemyekûn hükmünde tutularak zât-ı maddenin tahkikine girişildikte Ahmed Hamdi Efendi mezkûr Volos karyesi âşârı Recep Ali Ağa tarafından zabt ve ta'sir olunup Abdülkerim Ağa'nın aldığı diğer köyler âşârını kendisinin şerik tanımadığını ve bunlardan kırk elli bin guruş ticaret olduğunu dermeyân eylemekte ise de Recep Ali Ağa'nın Ahmed Hamdi Efendi'ye yazmış olduğu bir kıt'a mektupta Volos karyesi için müteber gösterilmesi icap edeceği ve Abdülkerim Ağa'nın mehûl uhdesi olan köyler hakkında engele bir gûna mukâvele sebkat etmiş ise de mahalline azimetle müteahhid irâe eylediği takdirde diriğ olunmadığı ve fakat senedsiz taahhüdsüz akd-i şirket olunmayacağı derç ve tasrih kılındığı anlaşılıp bu makûle iltizâmâtın müştereken deruhde olunacağına dair bâdî emirde yapılan senedlerde kâffe-i şürekânın mühürleri bulunması ve deruhde olunduktan sonra alelâde sened tanzim kılınması iktizâ eder iken ibrâz olunan şirket senedinde Abdülkerim Ağa'nın yalnız bir imzası bulunarak mührü bulunmadığından mâada mezkûr mektûb üzerine Ahmed Hamdi Efendi'nin Esteromca'ya bil-azime müteahhid irâesiyle işi senede rabt etmeyip de yalnız dâvâ ve nizâ ile vakit geçirmesi ve senede merbût olmayan iltizâm şirketi maddesi nizâmen istimâ olunamaması cihetiyle Abdülkerim Ağa'nın uhdesinde bulunan karar âşârınca şirket dâvâsına Ahmed Hamdi Efendi'nin salâhiyeti olamayacağına ve kendi uhdesinde olan Volos karyesi ise ber mûcib-i sened nısfiyet üzere Recep Ali Ağa ile müştereken olmak üzere ve kırk sekiz liradan mütebâki otuz lira dahi Recep Ali Ağa'nın zimmeti bulunmak lazım geleceğine mebni bu karye âşârı muhasebesinin mahallinde berveçhe tetkik

rü'yetiyle nısfının Ahmed Hamdi Efendi'ye zabtettirilmesine karar verildiğini mutazammındır Ahmed Hamdi Efendi'nin arzuhal ve lâyihasında zât-ı madde ve cereyan eden muâmelat hikâye olunduktan sonra divân-ı temyiz-i vilâyet i'lâmı yolsuz olduğunda temyizen nakzı istid'â olunmuştur Ahmed Hamdi Efendi'nin Recep Ali Ağa'nın cevap lâyihasında dahi kezalik işin sûret-i cereyanından ve Ahmed Hamdi Efendi'nin haksızlığından bahisle zarar ve ziyan tahsili istid'â kılınmıştır.

Keyfiyet ledel-müzâkere metn-i i'lâmdan müstebân olduğu üzere bu dâvâ meclis-i temyizde rü'yet olunmakta olduğu halde musalahının tavassutlarıyla tarafeyn beynlerinde sulh olmuş ve sulhü mübeyyin sened te'âtî kılınmış ve meclisçe dahi sulh-i mezkûru mutazammın i'lâm verilmiş olduğu ve tarafeyn bir kere sulh olduktan sonra berveçhile ondan nükûle hakları kalmayacağı derkâr bulunduğu halde divân-ı temyizce sulh-i mezkûr keenlemyekûn hükmüne konularak zât-ı maddenin tetkikine girişilmesi hilâf kânun olduğundan mezkûr divân-ı temyiz i'lâmı nakz olunmakla keyfiyet menkûziyeti kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra hükmünün ta'dil ve ıslâhı hususunun divân-ı [422] temyize havalesi ve i'lâm ve tebliğ harcı olan otuz gurus ile üç beyaz mecdidiyenin Ahmed Hamdi Efendi'den bil-tahsil irsâl olunması hususlarının cevaben Selanik vilâyetine bildirilmesine karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Avrupa tüccarından Nikola Tabçileşte ile Zağralı müteveffa Manol Yovanof veresesi beyinde olan dâvâyâ dair divân-ı istinâftan verilen 12 Şaban sene 88 tarihli i'lâma itirazı hâvi merkûm Nikola Tabçileşte tarafından î'tâ olunan arzuhal ile lâyiha ve i'lâm-ı mezkûrun musaddak sûreti ve evrak-ı sâire 20 Şevval sene 86 tarihinde hukuk dairesine havale buyrulmakla kırâat ve mütâlâa kılındı.

Merkûm Tabçileşte'nin lâyiha-i itiraziyesi zeylinde mürakkim 23 Ramazan sene 86 tarihli hatmesiyle 8 Şevval sene 86 tarihli arzuhalin hülâsa-i müeddalları divân-ı istinâfın zikrolunan 12 Şaban sene 86 tarihli i'lâmı hükmünü kabul edemeyeceğinden ve bu madde hakkında evvel ve âhir tanzim ve î'tâ kılınmış olan i'lâmlar ile evrak-ı sâire merbûten î'tâ kılındığından bahisle keyfiyetin temyizen rü'yeti istid'âsından ibarettir.

Mâruz-zikr 12 Şaban sene 86 tarihli divân-ı istinâf i'lâmının sûret-i musaddakasının medlûl-i ahkâmı Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin divân-ı istinâfa havale buyrulan 2 Rebiyûlahir sene 86 tarihli i'lâmının fezlekesinde Hristo Filof'un istid'âsı üzerine mütemmerid nizamına tevfikân Zağralı Manol Yovanof'un Dersaâdet'e celbi hakkında Nikola Tabçileşte tarafından hükûmete verilen kefâlet senedine binâen Manol bil-ihzâr indel-muhâkeme Hristo Filof'un haksız çıkmasına mebni merkûm Manol'un tebeyyün etmiş olan zarar ve ziyanın taahhüd ve kefâleti mûcibince Nikola Tabçileşte tahsiline dair mahkeme-i ticaret üçüncü meclisinden verilen hükm-i ileyhine Nikola Tabçileşte istinâf-ı dâvâ etmiş ise de usul-i muhâkeme nizamnamesinin altmışıncı maddesi icabınca meblağ-ı müddeâ Tabçileşte taht-ı itirafında bulunan taahhüdü üzerine hükm

olduğundan bu hükmün muvakkaten icrâsı lazım gelmekle badehu istinâf dâvâsına bakılmak üzere i'lâm-ı mezkûrda zarar ve ziyan ve tazminat ve fâiz olarak gösterilen üç bin dört yüz küsur Osmanlı lirasının bil-cümle dâvâ mesârifiyle beraber nizamname-i mezkûrun yüz onuncu maddesine tevfikân Nikola Tabçileşte'ye tahsiline divân-ı istinâfta hükm olunmuş olup ancak zikrolunan altmışıncı maddeye tevfikân verilen hükm-i mebhus muvâfık kânun olamayacağına ve sâlifül-beyan nizamnamenin altmış ikinci maddesinde dâvâsında haksız çıkan eşhâs zeyl kânunun yüz ikinci maddesinin ahkâm ve şerâitine tatbikân harç-ı i'lâm vesâir nizamâ mukâbil olan bil-cümle dâvâ mesarifi te'diye mahkûm olacak ise de herhalde dahi zikrolunan harç ve mesârif diğer tarafın zarar ve ziyanına mukâbil tutulsa bile işbu hükmün muvakkaten icrâsı tecviz olunamayacaktır diye muharrer idüğüne mebni hükm-i mezkûr nakz olduğundan icrâ-yı muvakkatten sarf-ı nazarka müstenif Tabçileşte kefilî alınarak istinâf dâvâsının divân-ı istinâfta görülmesi muharrer olmasıyla ve müstenif tarafından Cironi ve müstenif-i ileyh cânibinden Rüstem Bey musaddak senedlerle vekâleten gelerek hükmün aleyhine itiraz olunan üçüncü meclisin 23 Zilhicce sene 83 tarihli i'lâmı sûreti bil-mütâlâa netice-i mefâdında Tabçileşte'nin kefâleti hâvi [423] mahkûma sened vermiş olduğundan itirâzâtı nizâma itibara gayr-i şâyân olmaktan nâşî birinci meclisin 8 Safer sene 81 tarihli i'lâmında gösterildiği veçhile Manol'un tazminat bedeli olan çend kalem mebâliğin bilâ fâiz yekûnu bin dokuz yüz elli dört lira yetmiş yedi gurus olup bunun üzerine tarih-i istid'â bulunan altmış bir sene-i milâdiyesi Teşrinievvlî ibtidâsına kadar yetmiş sekiz aylık fâiz olan bin beş yüz yirmi dört lira yetmiş iki gurus bil-zam cem'an üç bin dört yüz yetmiş dokuz lira kırk dokuz gurusun mukaddemki raporta mesârifi olan malûm'ül miktar altınlar ve evvel ve âhir vukû bulan mesârif ile beraber Nikola Tabçileşte'den tahsil olunması ve vakt-i mezbûrda verilemediği halde geçecek müddet için Re'sûlmalı'na başkaca fâiz yürütülmesi mürakkim bulunmasıyla tarafeynin lâyiha-ları ba'del mütâlâa isticvâb olunduklarında müstenif vekili Cironi dâyin ile medyûnun beyinlerinde bâ sened uyuşmaları mülâbeseyle işe hile ve desise karışmış ve hesapta dahi sehv zuhuruyla ziyâde para hükm edilmiş olduğundan şu haller müvekkili Tabçileşte hukukuna dokunmuş olmasına mebni her sûretle müvekkili şahs-ı sâlis bulunduğu ve divân-ı istinâf mukaddemâ bâ i'lâm şahs-ı sâlis tanımış olduğu halde muahharan bu hükme mübâyin olarak şahs-ı sâlis değil diyemeyeceği ve aliyyel husus müvekkilinin kefâleti bu işe olmayıp diğer bir maddeye olduğu cihetlerle mezkûr üçüncü meclis i'lâmı hükmünün feshine dâvâ etmiş ve müstenif-i ileyh vekili Rüstem Bey cevabında müvekkili Manol ile Hristo Filof meyânesinde mukaddemâ vukû bulmuş olan şirket münâzaasından dolayı müvekkili merkûmun li'eclil muhâkeme Dersâadet'e ihzâr olunarak Hristo Filof dâvâsında haksız çıktığı takdirde vâki olan mesârif ve zarar ve ziyanını tazmin edeceğine dair müstenif Tabçileşte'nin hükûmete resmen sened vermesi münasebetiyle müvekkili bil-ihzâr indel muhâkeme haklı çıkmasına binâen bundan dolayı mütahakkuk olan mezkûr'ül miktar zarar ve ziyan ve mesârifin te'diyesine Hristo Filof'un iktidârı olmadığından bâ sened vâki olan taahhüdü veçhile müstenif Tabçileşte'den tahsili lazım geleceği ve şu husus şahsın beyinde vukû bulan muhâkemede âherinin hukukuna dokunulmak gibi hal-i vukûundan ibaret olup bundan dolayı Tabçileşte'ye vukû bulacak

mesuliyeti zâten bâ sened üzerine almış ve zâmin bulunmuş olmasına mebni şahs-ı sâlis addedilemeyerek itiraz'ül gayr-i dâvâsına salâhiyeti olmayacağı cihetle hükm-i evvelin tasdik olunmasını ifade ve sened-i mezkûrun musaddak sûretini irâe eylemiş olduğundan ve senedin aslı evrakı arasında bulunduğundan mütâlaa olunduktan sonra icabı bâ tezekkür husus-ı mezkûra dair mukaddemâ birinci meclisten verilen i'lâm üzerine keyfiyet divân-ı istinâftan üçüncü meclise bil-havale oradan tanzim kılınan 23 Zilhicce sene 84 tarihli i'lâma itiraz olunarak dâvâ istinâfa ibtidâr bulunmuş ise de her bir kefil kefâletini icrâya mecbur idüğüne ve hususuyla müstenif Tabçileşte senedi misillü hükûmete resmen vukû bulan taahhüd ve kefâletin icrâsı derece-i ehemmiyette olduğuna binâen müstenif Tabçileşte bu bâbda şahs-ı sâlis addedilemeyerek senedi tahtında bulunan taahhüdünü icrâ etmesi lazım geleceği ve ziyade parar hükmü iddiâsı Hristo Filof'a düşeceği hasebiyle bu dâvâda müstenifin salâhiyeti olamayacağı ve müstenif-i ileyh ile Hristo Filof uyuşarak [424] hile ettikleri hakkında olan dâvâsı dahi Hristo Filof ile kendi beyninde bir madde olup bunun kefâlete dokunur mahali olmadığı ve husus-ı mezbûrdan dolayı Hristo Filof ile müstenif-i ileyhin muhâkemesi esnasında kendisi hazır bulunmadığından ziyade para hükm olunduğunu serd ile istid'âlarında kefâletini itiraf ve tezkâr ve şifahen dahi kirâren ve mirâren ikrâr etmiş ve meydanda kefâlet senedi dahi bulunmuş iken güya bu kefâletim âher madde içindir demesi dahi kabule şâyân görünmediği ecilden i'lâm-ı mezkûr hükmü yolunda görülmesiyle tasdik olunup bâlâda muharrer olduğu veçhile ma fâiz mahkûm olan üç bin dört yüz yetmiş dokuz lira kırk dokuz gurusu üzerine bunun Re'sûlmal'ı olan bin dokuz yüz elli dört lira yetmiş iki gurusun altmış sekiz sened-i milâdiyesi Teşrinievvelî gâyetine kadar on dokuz aylık güzêştesi bulunan üç yüz yetmiş bir lira kırk gurusu yirmi dokuz para bil-zam hâsıl olan üç bin sekiz yüz elli buçuk lira otuz dokuz gurusu yirmi dokuz paranın raport mesârifi olan altınlar ile beraber müstenif Nikola Tabçileşte'dem tahsil olunması ve dâvâ mesârifiyle on beşlik ceza-i nakdinin dahi müstenif Tabçileşte cânibinden verilmesi hususuna ekseriyet-i ârâ ile karar verildiğini mutazammındır.

Evvelâ tarafeyn daireye istenildikte Nikola Tabçileşte tarafından Kostaki Cironi ve Manol vereseşi cânibinden dahi Rüstem Bey musaddak senedlerle vekâleten gelerek merkûm Tabçileşte 12 Şaban sene 86 tarihli i'lâm aleyhine itirazı şâmil i'tâ eylediği lâyihasıyla Rüstem Bey'in verdiği lâyiha-i cevabiye ve evrak-ı sâire muvâcehelerinde yegân yegân kırâat olunduktan sonra şifahen bir gûna ifadeleri olup olmadığı suâl olunduktan lâyihakarında muharrer ifadelerinden başka şifahen bir diyecekleri olmadığını beyan etmişlerdir.

Merkûm Tabçileşte zikrolunan lâyihası 23 Ramazan sene 86 tarihini hâvi ve on bir bend itirazı muhtevî olup lâyiha-i mezbûrenin birinci bendinde "Divân-ı istinâfın gurre-i Safer sene 81 ve gurre-i Cemaziyelevvel sene 289 tarihlerinde tanzim olunmuş olan iki kıt'a i'lâmâtında çâkerleri Hristo Filof'un kefilî denilerek tazminât-ı merkûmenin ifâsına ve şahs-ı sâlis nazarıyla bakılmamakla ve itiraz'ül gayre hükm olamayacağına dair hasmım tarafından vâki olan itirazatın ledel-fasl ve rû'ye reddiyle cevap verilmiş olduğu münderiç ve muharrer iken buna dair vâki olan itirazat ve bâ arzuhal merbuta takdim kılınan ifadat

sâire-i âcizânemin aleyhine olarak muahharan mesele-i mezkûreyi tekar îade ve fasl etmeye salâhiyeti olmadığı ve bu muâmele ise usul-i muhâkeme-i ticaret nizamnamesinin yüz yirmi birinci maddesini tağyir etmiş olduğu vâzıh ve âşikâr ve karar-ı mezkûrun Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamnamesinin ikinci maddesinin üçüncü bendi hükmünce nakza şâyân idüğü bedidâr bulunmuştur” diye mestûdur.

İşbu bend iki itirazı şâmil olup biri divân-ı istinâfin sâlifüz-zikr i‘lâmlarının yekdiğere mübâyin olması maddesi olup mezkûr i‘lâmlar ahkâmında mübâyenet olup olmadığının tetkiki lazım gelmekle işbu i‘lâmlar nazar olundukta zikrolunan gurre-i Safer sene 88 tarihli i‘lâmın hükm mahallinde Tabçileşte’ye gıyâben aleyhine olarak veriken gerek birinci ve gerek ikinci i‘lâmlar ahkâmına serd ettiği itiraz usul-i (Bakiyyesi sonra)

2.31. Cerîde-i Mehâkim 31. Sayı Transkripsiyonu⁶⁴

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Şevval</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Teşrinisani Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
31	11	1290		19	1289	425

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü’ne mürâcaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretinin Mâbadıdır)

Muhâkeme nizamnamesinin seksen dokuzuncu maddesi hükmünce itiraz’ül gayr olduğundan herhalde mesmû olacağı ve birinci derecede olarak mahkeme-i ticarette rü’yet olunmadığı cihetle madde-i mezkûra tevfikân üçüncü i‘lâm hükmünün feshiyle mâruz-zikr Nikola Tabçileşte’nin gıyabından yapılp da resmen kendisine tebliğ olunmayan birinci ve ikinci i‘lâmlar hakkında olan itiraz’ül gayr dâvâsının mahkeme-i mezkûrede nizamname-i mezkûrun sekizinci faslına tevfikân bil-rü’ye doksan ikinci maddesi mûcibince hükm ve tesviyesi iktizâ edeceği muharrer ve 12 Şaban sene 86 tarihli olduğu halde Tabçileşte lâyiha-i mezbûresinde sehven gurre-i Cemaziyelevvel sene 284 tarihli diye terkim kılınan i‘lâm-ı âhirde dahi her bir kefil kefâletini icrâya mecbur olduğundan ve hususıyla Tabçileşte senedi misillü hükûmete resmen vukû bulan taahhüd ve kefâletin icrâsı ehem bulunduğundan Tabçileşte bu bâbda şahs-ı sâlis addolunamayacağı cihetle mahkeme-i ticaret i‘lâmının bil-tasdik mahkûm olan mebâliğin ma zarar ve ziyan ve mesârif-i muhâkeme Tabçileşte’den tahsiline karar verildiği mürakkim olduğu gösterilmiştir şu hale nazaran divân-ı istinâfin mezkûr gurre-i Safer sene 81 tarihli i‘lâmının hülâsa-i mefâdı Tabçileşte’nin itiraz’ül gayr dâvâsının usul-i muhâkeme nizamnamesinin sekizinci faslına tevfikân bil-rü’ye doksan ikinci maddesi mûcibince hükm ve tesviye olunması lüzumunu mübeyyin ve divân-ı istinâfin atf’ül

⁶⁴ CM., Nr. 31, H. 27 Ramazan 1290/M. 2 Aralık 1873.

beyan 12 Şaban sene 86 tarihli ikinci i'âmının fezleke-i medlûlü dahi zikrolunan itiraz'ül gayr dâvâsını mûcib olan şeyler üçüncü meclis-i ticarete mezkûr nizamname mûcibince ba'del tetkik esaslı ve makbul olmadığına dair verilen 27 Zilhicce 84 sene tarihli i'âm hükmünün kabul ve tasdik kılındığını mutazammın olmasıyla mâruz-zıkr birinci ve ikinci istinâf i'âmları beyninde mübâyenet görünmediğinden bu itirazı vâhidir mezkûr birinci bendde mürakkim ikinci itiraz dahi divân-ı istinâfın [426] iâde-i hükm ve karara salâhiyeti yok iken salâhiyeti var hükmünde harekette bulunması usul-i muhâkeme nizamnamesinin yüz yirmi birinci maddesine mugâyir olduğu kaziyesidir zikrolunan i'âmlar yekdiğerinin ahkâmını cerh etse işbu itiraz vârid olur ise de divân-ı mezkûrun ikinci i'âmı evvelki i'âmının tetimmesinden olmakla bu itiraz dahi bî esastır.

İkinci bendinde “Divân-ı mezkûrun işbu karar-ı âhiri mesele-i mezkûre hakkında tanzim eylediği mârûl-beyan iki kıt'a i'lâmâtın ahkâmına mübâyin olup sâlifüz-zıkr Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamnamesinin dördüncü bendi iktizâsınca nakz-ı hükmünü câzib idüğü derkârdır” diye mestûrdur.

İşbu itiraz dahi i'âmların mübâyenetine dair olup mübâyenet-i mebhûsenin ise ber minvâl-i meşrûh vücûdu görülememiş olduğundan bu itiraz dahi vâhidir.

Üçüncü bendinde “Kulları merkûm Filof'un kefilî olup merkûmân beynlerinde akdolunan ittifaklarını itiraz'ül gayr ile izâle etmeye salâhiyetim olmadığına dair hasmımın vâkî olan itirazının mukaddem ki kararıyla reddine hükm olunmuş ve hükm-i mezkûr dahi hasmım merkûm tarafından kabul olunmuş olduğu halde muahharan kabule gayr-i şâyân denilerek tekrar divân-ı mezkûrda yeniden mevki-i tezkere konulması icap etmez idi zirâ ol tarihte nakz ve temyiz usul-i âhiresi henüz mevzû ve ihdâs buyrulmamış olduğundan istinâf mecâlisi taraflarından hükm-i kat'ide karar verilir idi binâenaleyh “makbûlüne şümûlü hükmünde olamaz idi” diye mestûrdur.

Bu itiraz dahi sâlifüz-zıkr i'âmlar beyninde mübâyenet olduğu iddiâsından tevellüd etmiş ve işbu mübâyenetin vücûdu görülememiş olmakla bu dahi vâhidir.

Dördüncü bendinde “diğer gûna dahi hasmım merkûm Manol'un lehine ve Hristto Filof'un ve ondan kulları aleyhine vâkî olan hükmün icrâsına bir ay ta'cîl kullarının tazyik olunması hukuk-ı âcizâneme sekte uğramasını mûcib olduğundan hükm-i mezkûrun aleyhine itiraz hakkım olduğu usul-i ticaret nizamnamesinin seksen beşinci maddesi ahkâmında kefâlet bahsi müstesnâ tutulmayıp şahs-ı sâlisin gıyabından hukukuna sekte arasına hükm-i vâkî olduğu halde hükm-i mezkûr aleyhine itiraz'ül gayre hakkı olacağı sarâhat derç olunmuştur bu bâbda cânib divân-ı istinâftan aksi muâmele olunmuş ve buna dahi buraca mer'ıyyül icrâ hükmünde olmayan Fransa nizamnamesine zâhib olunmuş ise de onu dahi lâyıkiyla tefsir edememiştir çünkü Fransa kâidesince dahi kefilin hukukuna sekte arasını müstelzim hile ve desisesiyle eshâb-ı matlûb ve medyûn beynlerinde ittifâken bu madde hakkında olduğu gibi kefile zarar ve ziyan terettüb etmek niyetiyle vukû bulan ittifâk hakkında itiraz'ül gayre kefilin hakkı olacağı Fransa nizamnamesinin madde 7 sayfa 318 bendinde muharrerdir” diye mestûrdur.

İşbu itiraz dahi itiraz'ül gayr dâvâsının itimâ olunmadığına dair olup hâlbuki birinci bendin cevabında mürakkim olduğu veçhile Tabçileşte'nin bu iddiâsı rû'yet olunarak esaslı ve makbul olmadığı i'lâm olunduğuna mebni bu itiraz dahi vârid değildir.

Beşinci bendinde “cânib divân-ı istinâftan bu madde hakkında çâkerlerinin hakikat hale dair hasmım ile merkûm Filof'un bil-ittifâk vâki olan hile [427] ve hud'alarının ispatına delil-i kuvvi olarak ifâdat-ı âcizâneme havale-i sem'-i itibar olunmayıp hasmım merkûmun iddiâ-yı kâzibânesi kabul olunmuştur halbuki çâkerleri kefâlet-i mezkûreyi bu dâvâ için vermeyip Hristo Filof'un müteveffa pederi Kenko'nun vârisi gibi müddeî ve merkûm Manol dahi müteveffa-yı merkûmun şeriki gibi müddeî aleyh olarak ihzâr olunmuş olduğu dâvâ hakkında vermiştim bu dâvâda ise Manol müddeî ve Hristo Filof dahi müddeî aleyh sıfatlarını kesb ederek tebdil ve tağyir olmuşlar bu sûrette divân-ı mûmâileyhâ tarafından keyfiyetin kûnh ve hakikatine kesb-i ittilâ' olunamadığından kefâlet-i mezkûreye takviyet verilmiş ise de esbâb-ı meşrûheye binâen karar-ı mezkûrun nakza şâyân idüğü yed-i bedihîdir” diye mestûrdur.

Bu bend iki itirazı mutazammın olup biri itiraz'ül gayr dâvâsının değinilmediği ve diğeri tarafeynin sıfatlarının tağyir eylediği maddeleri oluyor halbuki Tabçileşte'nin itiraz'ül gayr dâvâsı zikrolunan Hristo Filof ile Manol beyinde hile ve hud'a vukûu iddiâsı üzerine mebni olup dördüncü itirazatın cevabında serd olunduğu veçhile gerek mahkeme-i ticaret ve gerek divân-ı istinâfta istimâ olunarak bu dâvânın kefâlete dokunur yeri olmayıp Hristo Filof ile kendisi beyinde bir müddeâ olduğuna ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamnamesinin sekizinci maddesi hükmünce divân-ı istinâfta icrâ olunan tetkikât muhakkak addolunacağı binâen şu halde tetkik-i maddeye mahal olmadığından bend-i mezbûrun hâvi olduğu itirazatın şu ciheti kabule gayr-i şâyân olduğu gibi diğer ciheti olan müddeî ve müddeâ aleyhin tağyir sıfatı bahsine gelince işbu sıfatların tağyir edişi asıl dâvânın neticesinden hâsıl olmuş bir şey olması yani Hristo Filof müddeî sıfatıyla Manol'u ihzâr ettirerek dâvâsında haksız çıkmasından dolayı Manol'un teşebbüs ettiği zarar ve ziyân dâvâsında bit-tabî Manol müddeî ve Hristo Filof müddeî aleyh olacağı cihetle işbu itiraz dahi külliye mecrûhtur.

Altıncı bendinde “divân-ı mezkûr tarafından ifâdat-ı muharrere ve şifahîye ile vukû bulan itirazımın takdirinden sarf-ı nazar olunması dahi nizâmı tağyir etmiştir şöyle ki bu dâvâda kulları kefil olsaydım bile 4 Mart sene 1862 tarihinde hasmım Manol ile Hristo Filof beynlerinde terkim olunan varakanın tahririnden sonra kefâletim lağvolmak lazım gelir idi evvelâ merkûmânın beynlerinde câri olan ahz ve î'tâ münâsebetini tebdil merkum Filof için başka sıfatta olan dâvâ hakkında verdiğim kefâleti serrişte ittihaz eyleyerek ve bundan husule gelecek temettü ve menfaati beynlerinde taksim etmek ittifakıyla bir takım hile ve desiseye sapmış oldukları varaka-i mezkûre meâlinden anlaşılmıştır sâniyen varaka-i mezkûrenin meâline nazaran kefâletin ifâsı ve akçanın kullarından tahsili şartıyla Manol'un Filof'tan matlubu bulunan akçanın bahş ve ihdâfî hususu keza kefâlet-i mezkûreyi fesheder zirâ dâyin matlubunu medyuna bahş eylediği halde kefâlet-i mezkûrenin ibkâsı murâd olursa bile yine lağv hükmünde bulunacağı bî ihtibâhtır sâlisen varaka-i mezkûrenin hâricinde olup hasmım Manol'un şifâhen ikrâr ve itiraf eylediği

üzere Filof tarafından görmüş ve daha göreceğine memûlû bulunmuş olan bazı iyiliklerine mukâbil olarak matlûbunun bir miktarını bahş eylemesi dahi kefâlet-i merkûmu çürütmüş çünkü mukâvelât-ı sabıkanın tebdilinde [428] düyûn-ı mezkûrenin kesb-i tecdid etmesi yani nuvasyon olmuş ve bu dahi kefâleti feshedeceği Fransa nizamnamesi olan madde 7, 309 ve 320 ve 2038 sayfalarında münderiçtir diye mestûrdur.

İşbu bend üç fıkra-i itiraziyeyi müştemel olarak birincisi hile maddesine dair olup bâlâda cevap verilmiş olmakla tekrar bahse hâcet görülmemiştir ikincisi Manol'un mahkûmunbih olan alacağını merkûm Filof bahi etmesiyle kefâletin hükmü kalmayacağına dair olup ancak bu iddiâ divân-ı istinâfça tetkik olunacak bir madde olduğu halde divân-ı mezbûrun i'âmında buna dair bir fıkra olmadığından ve bu iddiânın divân-ı mezkûrda serd olunup da cevapsız kaldığı iddiâ olunmadığından burasının dahi tetkikine mahal görülememiştir üçüncüsü buraca mer'ıyyûl icrâ olmayan Fransa kânununa istinâden bir itiraz hâki olmakla bu dahi esasen mecrûh görünmüştür.

Yedinci bendinde “işbu nakza şâyân kararı ile Hristo Filof ve Manol Yovanof'un miyânelerinde desâyis ve hile ile derkâr olan ittifâkları merkûm Manol aleyhine hükmü olamadığını şâmil divân-ı mûmâileyhânın mütâlaası dahi kânun ve nizamı ta'arruz etmiştir. Şöyle ki hukuk-ı şahsiyenin muvâfık-ı kânun olan münâsebetini nizam-ı adliye tesâhib ve muhâfaza edip münâsebât-ı nârevâları ise yani müddeî merkûmun Hristo Filof ile olan bend-i münâsebâtı müsâbehesinde olanlar red ve takbih ettikten sonra âherin malını vâsıta-i nâbecâ ile gasp ve gâret edenler dahi şediden te'dib ve cezalarını tertib eder bu takdirce merkûmânın mekr ve hilelerinin tesiri mühim olup divân-ı mûmâileyhânın bunu dahi dikkat-i nazar ile rü'yet etmek ferîzeden addolunur idi ve diğer rivayette dahi müddeî merkûmun kizb ve hilenin hâliki olduğunu edille-i kat'ıye ile meydana koyduğum halde divân-ı mûmâileyhâ tarafından kabul olunmak lazım gelir iken emir bilakis kabul olunmayıp taraf-ı müddeî ye daha takviyet verilmiştir ve bu makûle muâmelâtın takdiri zımında merkûmânın her birine başka başka olarak birer nev' usul kullanmış ve bu sûretle merkûm Manol'un hilesi semeresinden istifâde eylemeye mesâğ gösterilmiş olduğundan bu bâbda dahi karar-ı mezkûrun nakza şâyân olduğu bî ihtibâhtır” diye mestûdur.

Bu bendin hâvi olduğu itiraz dermeyân eylediği hile ve desise dâvâsının meskût-ı anha bırakıldığı ve ikâ' hileden dolayı tertib-i ceza edilmesi lazım geleceği kaziyesinden ibarettir bâlâda bast ve beyan kılındığı üzere iddiâ-yı mebhûsa divân-ı istinâf i'âmında meskût-ı anha bırakılmayıp bunun Hristo Filof ile kendisi beyinde bir madde olup kefâlete dokunur mahali olmadığı gösterilmiş ve hilenin sübutunda Manol'un mesûl olmayacağına dair i'âm-ı mezbûrda sarâhat görülememiş olduğuna ve hususıyla hilenin sübutunda kimlerin mesûl tutulması lazım geleceği ceza kanunnamesiyle tayin edecek bir şey bulunduğun mebni bu itiraz dahi hükümsüzdür.

Sekizinci bendinde “merkûm Manol'un hilesine dair bir tafsil-i vâki olan ifâdat-ı âcizânemi kabul ederek 28 Zilhicce sene 85 ve 8 Nisan sene 84 tarihinde olan üçüncü meclis-i ticaretin hükmünü cerhle ve 5 Rebiyülahir sene 87 ve 24 Zilhicce sene 78

tarihlerinde birinci meclis-i ticaretin i‘lâmları aleyhine takdim eylediğim itiraz’ül [429] gayr muharrere-i âcizânemi kabul etmeyip i‘lâmât-ı mezkûrenin tasdik kılındığı dahi nizamı ta‘arruz etmiş olmakla bu sûrette dahi karar-ı mezkûrun nakza şâyân idüğü derkârdır” diye mestûrdur.

Bu benddeki itiraz dahi zikrolunan i‘lâmların mübâyeneti üzerine mebni idüğü münfehim olmakla bu da vâhidir.

Dokuzuncu bendinde “Manol ile Filof beynlerinde vâki olan ittifâkın nakz-ı dâvâya medâr olamayacağını bil-tensib sehven ve bilâ sebeb-i kuvvi 28 Zilhicce sene 85 ve 8 Nisan sene 84 tarihinde tazminâta dair üçüncü meclis-i ticaretin kâbil-i istinâf olan i‘lâmını tasdik etmesiyle hasmım merkûmun Zağra’dan buraya ihzârı haksız kıyas olunarak bu cihetle misli nâ mesbûk tazminâta divân-ı mûmâileyhânın vâki olan hükm ve kararı bütün bütün lâıksız idüğü vâreste-i kayıt delil ve iş‘ârdır çünkü kefâlet-i merkûm Filof müddeî olduğu sırada verilmiş iken tazminâtın takdiri sonradan müddeî ve müddeâ aleyh beynlerinde uyuşulup sıfatları tebdil ve tağyiri ve kefâletin dahi lağvı zamanında kavli-i hoduyla keşf ve tahmin olunarak Filof tarafından dahi bil-memnuniye muvâfakat olunmuş idüğü derkârdır” diye mestûrdur.

İşbu bend medlulü dahi beşinci bendin tefsirinden ibâret olup cevapları verildiği cihetle tekrara hâcet yoktur.

Onuncu bendinde “zikrolunan üçüncü meclis-i ticaretin i‘lâmı hilâf-ı nizam ve bilâ sebeb-i kuvvi tasdik olunmuş ise de hasmımın tazminine dair Hristo Filof zimmetinde 22 Zilhicce sene 78 tarihiyle olan i‘lâm ile hükm olunan bin üç yüz on sekiz lira matlûbunun üç bin dört yüz doksan liraya eblâğından icap etmiş diye olan iddia-yı âcizânemin aleyhine tasdiki dahi kefâlete dair müesses olan hukuk esasını ta‘arruz etmiştir şöyle ki kefâlet denilen madde asıl borcun takibinde bulunup borcu vikâye etmekte bulunduğundan miktar-ı deyni tecâvüz edemez yani kefilin asıl medyundan ziyâdeye mesuliyeti olamaz bu hususta olduğu gibi ki borç bahş olmuştur binâenaleyh karar-ı mezkûr nakza şâyândır” diye mestûrdur.

İşbu itirazın hülâsası kefile hükm olunacak şeyin miktarı medyûnun asıldeyninden fazla olamayacağına dairdir. Merkûm Tabçileşte’nin kefâletine dair olan senede mürâaat olundukta bunda kefâletin haddi tayin olunmayıp aliyyel ıtlak yazılmış ve kefâletten terettüb edecek zarar ve ziyan miktarının asıl deynin miktarını tecâvüz edemeyeceğine dair bir nizam bulunmamış olmakla bu itiraz dahi vâhidir.

On birinci bendinde “üçüncü meclis-i ticaretin hükmü aleyhine taraf-ı âcizânemden serd ve irâd olunan küsur kâffe-i iddialarıma itibar etmeyip bilâ sebeb-ı mukteziyeden red ve def eylediğinden karar-ı mezkûresi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye’nin kânun ve nizamnamesinin on birinci maddesi ahkâmınca kâbil-i nakz idüğü bedidârdır” diye mestûrdur.

Şu bendin mefhumu dahi divân-ı istinâfa serd ve irâd eylediği itirâzata itibar edilmediği maddesi olup merkûm Tabçileşte’nin ise kâffe-i itirâzatı divân-ı mezbûrda bil-tetkik red

olunduğu ol bâbda verilmiş olan i'lâm meâlinden anlaşılmış olmakla bu itiraz dahi vâhidir.

Manol'un vekili Rüstem Bey'in lâyiha-i cevabiyesinde [430] zikrolunan i'lâmlar beyinde mübâyetet olmadığı ve Tabçileşte'nin vekili Ciron'un itirazat-ı mesrûdesi Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsi hükmünce divân-ı istinâfın i'lâm-ı âhîrinin nakzını mûcib esbâb-ı kânuniyeden bulunmadığı beyanıyla i'lâm-ı mezbûr hükmünün tasdiki icap edeceğini mutazammın tafsilât münderiçtir.

Tafsilât-ı mebsûteden anlaşıldığı veçhile merkûm Tabçileşte bâlâda beyan ve hikâye kılınan lâyihasında münderiç itirazatında Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinde muharrer olduğu veçhile nakz-ı hükmü mûcib bir gûna ilel ve esbâb-ı kânuniye görülememiş olduğundan divân-ı istinâfın 12 Şaban sene 86 tarihli i'lâmı bil-tasdik muhâkeme mesârifinin dahi Tabçileşte'ye ait olmak üzere Manol vereseşi cânibinden alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Âsitâneli manifaturacı Artin'in Bigadiç'ten Balıkesir'e gelirken esna-yı râhda emvâl ve eşyasını gasp etmiş olan eşkıya-yı meşhûreden Kulalı Mustafa'nın refikasından derdest olunan Balıkesir kazasına tâbi Balta karyeli Memeş oğlu Süleyman hakkında icrâ kılınan tetkikâtı hâvi Hüdâvendigar vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 28 Cemaziyelevvel sene 290 tarihli ve yüz yedi numaralı tahriratıyla divân-ı temyizden musaddak bâlâsı fezlekeli meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı evrak-ı merkûme mündericâtında seksen dokuz senesi Cemaziyelevvelisi hilâlinde bir Çarşamba günü saat dört raddelerinde merkûm Artin Bigadiç kazasından Balıkesir'e gelir iken Çömlekçi Mezarlığı denilen mahale duhulünde müsellehan yedi nefer eşkıyanın Aşçı Abraham nâmında bir adamı tutmuş olduklarını görüp akabinde kendisini dahi ahz-ü girift ile beş bin beş yüz sekiz gurusluk akça ve eşyasını gasp eylediklerini iddiâ ve kendisini Süleyman nâmında birine teslim ile yedi saat kadar orada tevkif ettikleri esnada zuhur eden üç nefer yolcuları dahi tutmaya kıyâm ettiklerinde bu yolculardan bir neferi firar eylediği cihetle arkasından dört el tüfek endaht etmiş iseler de isâbet ettiremediklerini ve diğer iki neferini Derdest ederler iken firara tasaddi eylemelerinden nâşi bıçak arkasıyla bu iki neferi haylice darp ve birinin kolunu cerh ederek üzerlerinde bulunan akça ve eşyayı aldıklarını hikâye ve inbâ eylemesi ve müddeî merkûmun beyan ve tarif eylediği isim ve eşkâle göre kendisini tevkif eden mezbûr Memeş oğlu Süleyman idüğü anlaşılması mülâbesesiyle tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Süleyman hatrında olmayan bir gün Karakaş nam mahalde merkûm Mustafa ile beş nefer refikasına rast gelerek birlikte gezmelerini teklif ve yanlarında bulunan fazla tüfeği kendisine î'tâ etmeleriyle kendisi de bil-muvâfaka cümlesi yedi nefer oldukları halde cirmân Mehmed'in hanesine azimetlerinde merkûm Mehmed sevb değirmeninde kilitli akça olduğunu söylemekle hemen mezkûr değirmene giderek kendisiyle diğer refikleri deli Hasan ve Yusuf'u dışarıda gözcü bırakıp Kulalı

Mustafa solak Ahmed ve Aydınli Ali ve deli Ahmed ile birlikte değirmene bil-duhul değirmenci Serandi'yi bıçak ile gasp ve üç yüz gurusunu gasp eyledikleri halde oradan çömlekçi mezarlığına gelip ormanda ihtifâ eylediklerinin üçüncü günü [431] kendisi yine gözcü olduğu esnada mezbûr Artin oraya gelmekle arkadaşları bunun önüne çıkarak soyduktan sonra Kulalı Mustafa marifetiyle emvâl-i mağsûbeyi taksim eylediklerinde kendisine dahi bir kavanoz ruğan-ı sade verdiklerini ve muahharan zuhur etmiş olan üç nefer yolcuların bir neferi firar eylediği cihetle arkasından dört el tüfek endaht edip vuramadıklarını ve diğer ikisini bıçak ile darp ederek soyduklarını ve oradan Baba karyesi tarafına giderler iken esna-yı râhda tesadûf ettikleri iki nefer yolcuyu dahi tutup soymakta oldukları esnada mülâzım Mehmed Bey zuhur etmekle iki taraftan yarım saat kadar silah endaht edilip akşamüzeri firar eylediklerinden kendisi dahi ayrılıp hanesine gittikten sonra derdest olunduğunu ve bunlarla gezdiği bir mâh müddet zarfında hiç kimesneye silah atmayıp dâima muâvenette bulunduğu gibi bunlardan başka eşkıyaya dahi refâkat etmediğini mu'arrız-ı ikrârda hikâye ettiğinden ve merkûm cirmân Mehmeddahi hatrında olmayan bir gün eşkıya-yı merkûme hanesine bil-vürud ekmek yiyip bir saat zarfında avdet eylediklerini ve içlerinden Solakoğlu Ahmed kendilerine tuz satmakta olduğu cihetle yalnız onu tanıyıp diğerleri bildiği adamlar olmadığını tezkâr ve mezkûr Sebo Değirmeni hâdisesinde bulunduğunu inkâr ederek bunun müdhali tebeyyün eylemediğinden eşkıya-yı merkûme derdest olunduklarında merkûm Artin ile bil-muhâkeme icabı icrâ kılınmak ve merkûm Süleyman'ın muahharan başka dâvâcısı zuhur eder ise sûret-i tazminatı ba'del muhâkeme arz ve beyan edilmek üzere merkûm Süleyman'ın altmış ikinci madde-i kânuniye ilâvesi mûcibince üç sene müddet küreğe vaz'ıyla beraber zikrolunan beş bin beş yüz sekiz gurusun dahi kırk altıncı madde hükmünce kendisinden tahsili hususuna karar verilerek keyfiyet kendisine tebliğ olundukta merkûm Artin'in eşyasından bir şey almadığı cihetle tazmine razı olmadığını ifade eylediği ve merkûm Mehmed'in taht'el kefâle sebili tahliye kılındığı iş'âr kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûm Süleyman'ın zâten bu misillü uygunsuzluklarda sâbıkası olmayıp buna göre eşkıya-yı merkûmeye bir mâh kadar refâkat ve muâvenet eylediği ve merkûm Artin'i soydukları vakit kendisi gözcülük ettiği ikrârıyla tebeyyün eylediğine ve zikrolunan altmış ikinci madde-i kânuniye ilâvesinde dağlarda ve kırlarda müsellehan gezerek rast geldikleri yolcuları tutup soymak fazihasını irtikâb eden eşhâs hal ve sıfat ve derece-i şekâvetlerine göre muvakkaten veyahut müebbeden küreğe konulurlar ve kırk altıncı madde-i kânuniyede dahi cürmde müşterek olanlar istirdâd emvâl-i mesrûke ve tazminat ve mesârif-i sâire ifâsında kefil bil-mal kâidesinde tatbikan yekdiğerin kefilî itibar olunarak birinin kudreti olmadığı halde kudreti olandan ve ahz ve tahsil kılınıl diye muharrer bulunduğu binâen merkûm Süleyman'ın bu hükümlere tatbikan ve tarih-i tevkifi idüğü evrak-ı merkûme meâllerinden anlaşılan seksen dokuz senesi Şabanının yirmi beşinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede muharrer usule ba'del tevfiq mahalli kararı veçhile üç sene müddetle mahallinde küreğe konulması ve meblağ-ı mezbûrun dahi kendisinden tahsili ve merkûm Mehmed zan ve şüpheden kurtulamayacağından bu bâbda bir kat daha tahkikât-ı lazımanın icrâsıyla

neticesinin iş'ârı ve eşkıya-yı gâibenin ele getirilmelerine ikdâm edilmesi hususunun vilâyet-i müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

[432] (Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Vidin kazasına tâbi Abzoz karyeli Miladin veled Ponçun'un şaraphanesinden leylen şarap sirkat eden Girgo veled Peşo ve Asvanko veled Netko haklarında icrâ kılınan tetkikata dair Tuna vileyetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 14 Rebiyülevvel sene 90 tarihli ve yetmiş dört numaralı tahrirâtıyla dîvân-ı temyizden musaddak meclis-i livâ mazbatası ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlaa kılındı.

Evrak-ı mezkûre meâllerinde mezbûr Miladin'in leylen şaraphanesi duvarı delinerek yetmiş kıyyelik bir fiçî şarabı sirkat olunduğu ve sârikleri merkûmân Girgo ve Asvanko idüğü iddiâ olunması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr bunlardan Asvanko arak çıkarmak için arabasına cebren tahmil ederek merkûm Girgo ile beraber Tavşonk? kazanına gidip orada arak içip sarhoş oldukları halde gece avdetlerinde mezbûr Miladin'in şaraphanesi duvarını Girgo delip derûnuna bil-duhûl kapıyı küşâd ettikten sınra kendisi dahi girerek bir fiçî şarabı arkasına alıp hanesine götürdüklerini ve mezkûr fiçîdan üç bakraç şarap alıp küsurunu dökerek boş fiçiyi Yovan nam kimesnenin hâlî bulunan hanesine bıraktıklarını ikrâr ve refîki Girgor dahi merkûm Asvanko'yu tasdik eylemiş olmalarıyla merkûm Girgo'nun sârik ve Asvanko'nun muayyen sârik olduğu cihetle Girgo'nun iki yüz yirminci madde-i kânuniye ve Asvanko'nun dahi iki yüz otuzuncu madde zeyline tevfiân üçer sene müddetle küreğe konulmaları istişâr olunmuştur.

Mefâd-ı iş'âra nazaran merkûmân Girgor ve Asvanko leylen mezbûr Miladin'in şaraphanesi duvarını delerek bir fiçî şarabını sirkat eyledikleri ikrarlarıyla sabit olduğuna ve iki yüz yirminci madde-i kânuniyede her ne kadar insan ikâmet eder olmasa veya meskûn mahale müteallik bulunmasa bile kapalı duvar ile mahdûd olan mahallerin duvarını delerek veya merdiven ile aşarak veya alet-i mahsusa ile kapısını açarak sirkat edenler muvakkaten küreğe konulurlar ve kırk beşinci madde-i kânuniyede dahi bir cürmün müşterek fâilleri kânunun sarâhati olmayan mevâda ol cürmün fâili müstakil gibi ceza görür diye muharrer olup merkûmân ise fiil-i sirkati müştereken icrâ eyledikleri cihetle birinin sârik ve diğerinin muayyen itibarıyla ceza tayin edilmesinde isabet görülememiş olduğuna binâen merkûmânın ibtidâ-yı hapsleri olan doksan senesi Saferinin beşinci gününden itibaren emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede muharrer kâideye ba'del tevfiâk üçer sene müddetle mahallinde küreğe konulmaları ve mesrûk şarap esmânının dahi kendilerinden bil-tahsil sahibine î'tâsı hususunun vilâyet-müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Heybeliada sâkinelerinden Feroso ve Herakliyan nam kadınlar ile yine Heybeliadalı İstavri Moye beyninde olan alacak dâvâsına dair Dersâdet merkez bidâyet mahkemesi ikinci hukuk dairesinden tanzim olunan i'lâmın temyizini müsted'î merkûm İstavri'nin

vermiş olduğu arzuhal ile itiraz ve cevap lâyhaları hukuk dairesinde kırâat ve mütâlâa olundu.

Zikrolunan arzuhal 17 Rebiyülahir sene 289 tarihiyle müverrah olup mezbûrtân Feroso ve Hareklibyan'ın mezkûr adada müştereken mutasarrıf [433] oldukları bir bâb dükkân ile hanenin seksen altı senesi Teşrinievvelinden itibaren bir seneliğini altmış lira bedel icârıyla bâ kontrat isticâr edip bedel-i icâra mahsûben yedinde bulunan senedât mûcibince vâki olan teslimatı elli yedi buçuk liraya bâliğ olduğu halde senedât-ı mezkûre muâyene olunmaksızın kendisi on sekiz buçuk liraya mahkûm edilmiş olduğu beyanıyla i'âm-ı mezkûrun temyizi istid'âsından ibarettir.

Mezbûr i'âm dahi 14 Muharrem sene 89 tarihiyle mürakkim olup mündericâtında mezbûrtânın mahal-i mezkûrda mutasarrıfe oldukları mezkûr dükkân ile hanenin müsteciri merkûm İstavri bedel-i icâra mahsûben yalnız yirmi dört lira verip küsur otuz altı lirayı henüz vermediğini mezbûrtânın sened-i musaddak ile vekilleri olan Komoto bir yedi beyân ile istihsâlini istid'â etmesi üzerine tarafeyn celb ve zikrolunan kontrato mütâlâa olundukta 19 Teşrinievvel sene 86 tarihini hâvi olup mefâdı zikrolunan hane ile dükkân seksen altı senesi Kânunusanisi ibtidâsından itibaren bir sene için altmış liraya icâr olunduğu ve işbu altmış liranın otuz beş lirası hane kirası ve yirmi beş lirası dahi dükkân icârı olup bunun yirmi beş lirası peşin verilmek ve dört lirası tamir masrafına mukâbil tevkif edilmek ve küsur otuz altı lira iki taksitte te'diye olunmak mukâvelesini mutazammın bulunmuş olduğundan müstecirân merkûm isticvâb olundukta bedel-i mezbûra mahsuben yirmi lira peşin ve bâ sened on beş ve mezkûr dükkân ile hanenin vergisine üç ve müstecirân sabıkadan dolayı bâki kalan mesârife dokuz ve mezbûrtânın babaları olan Koçana'ya üç buçuk ve dükkânın ittisâlinde yaptırıp muahharan taraf-ı hükûmetten hedm ettirilen barakaya üç lira sarf ve î'tâ edip mezbûrtânın terk ve kabul ettikleri mezkûr dört lira masraf ile beraber cem'an elli yedi buçuk lira teslimatı vukû bulduğunu ve şu halde deyni iki buçuk liradan ibaret kaldığını ifade ve on beş liranın Rumca muharrer olan senedini ibraz ve irâe etmiş ve mezkûr sened ledel-mütâlâa hane icârına mahsûb olunmak üzere on beş lira verildiğini mutazammın olduğu anlaşılmış ve vekil-i merkûm dahi bedel-i icâra mahsuben yirmi lira peşin ve mesârif için terk olunan dört ve babalarına verilen ancak iki buçuk lira ki cem'an yirmi altı buçuk lira makbuzları olduğunu ve mezkûr on beş lira merkûm İstavri'den karz sûretiyle alınan bir meblağ olup hatta yedinde bulunan 18 Teşrinisani sene 87 tarihli bono mûcibince bunun altı lirasını te'diye ve ifâ ile küsurunu dahi vermek üzere idüğünü ve şu paranın dâvâ-i mebhûseye dokunur yeri olmadığını söylemesi üzerine merkûm İstavri senedin ibâresi karz sûretiyle olmayıp bedel-i icâra mahsûben alındığını müş'ar olunduğunu ifade ve vekil-i merkûm dahi bu bâbda bir şey diyemeyip kabul etmiş ve merkûm İstavri dahi küsur teslimatı hakkında senedât getireceğini beyan eylemiş olduğu halde getirememiş olmasıyla icâbı ledel-müzâkere bedel-i icâra mahsûben peşin verilen alındığı tarafeynin taht-ı ikrârında olan yirmi lira ile masraf-ı mukâbili olarak terk olunan dört ve mezbûrelerin babalarına verilen iki buçuk ve merkûm İstavri tarafından ibraz olunan senedin hâvi olduğu on beş lira ki cem'an kırk bir buçuk lira teslimat vukû bulup küsur on sekiz buçuk ile merkûm

İstavri'nin deyni olduğunu tahakkuk etmiş olduğundan meblağ-ı mezkûrun merkûm İstavri'nin nizami veçhile te'diye ve tesviyesine hükm ve i'lâm olunduğu gösterilmiştir [434] itiraz lâyihası dahi 20 Recep sene 89 tarihiyle müverrah olup fezlekesi mahkeme-i mezkûrede dermeyân eylediği teslimat iddiasını tekrar ile beraber bu bâbda yedinde olan senedât muâyene olunmaksızın i'lâm-ı mezkûrun tanzim olunduğu kaziyesinden ibaret görünmüştür.

Mezbûrtânın vekili Kombinas imzasıyla mümzi 15 Şevval sene 89 tarihiyle müverrah cevap lâyihası meâli müddet-i temyiz mürur eylediği veçhile nizamen i'lâm-ı mezkûrun temyizi câiz olamayacağını ve merkûm İstavri'nin böyle iddiaya kıyâmı desiseden ibaret olunduğunu mübeyyindir.

Mezbûrtânın sened-i musaddak ile vekili olan Komoberidi ve müsted'î-i merkûm İstavri daireye celb ile müddet-i temyizin geçtiğini vekil-i merkûm Komoberidi cevap lâyihasında beyan ve iddia etmiş olduğundan evvel emirde burası tetkik olundukta temyizi iddia olunan mezkûr i'lâmın sûreti 14 Muharrem sene 89 tarihinde merkûma verildiği ve nizâmen temyiz-i dâvâ için verilen kefâlet senedi dahi 21 Cemaziyelevvel sene 89 tarihinde verilip ledel-hesap yüz yirmi yedinci günü yani müddet-i temyizin mürurundan yedi gün sonra şerâit-i temyiziyeden olan kefâlet senedinin î'tâ kılındığı temyiz istid'ânâmesi zahrına cânib vezneden olunan işaretten anlaşılmış ve şu halde i'lâm-ı mezkûrun temyizen rü'yet ve tetkikine nizamen mahal olmayıp olsa bile müsted'î-i merkûm İstavri'nin itiraz lâyihasında kânunen esbâb-ı nakziyeye dair bir şey görülememiş olduğuna ve merkûm İstavri eğer li teslimatı mübeyyin bazı senedâtın bidâyet mahkemesinde görüldüğünü beyan ile senedât-ı mezkûreyi irâe etmiş ise de bunlar diğer hususa müteallik şeyler olduğu mütâlaasından anlaşıldığına binâen i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsı merkûm İstavri'nin ber minvâl-i muharrer dairede ibrâz eylediği senedâttan dolayı bir gûna iddiası var ise onun dahi başkaca rü'yet olunmak üzere ait olmadığı mahkemeye havalesi hususlarına i'lâm ve tebliğ harcı olan üç beyaz mecidiye ile on sekiz buçuk gurun ilerde merkûm İstavri'ye rucû etmek üzere vekil-i merkûm Komoperi'den alınmasına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim olunmuştur.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Sinop sancağında vâki Boyabad kazasına tâbi Turgan nâhiyesi muzâfatından Çini karyeli olup müsellehan dağlarda geşt-i güzâr eyledikleri esnada Fırat oğlu Hasan ile Kanbaş oğlu Mahmud ve Ayvaz oğlu Süleyman'ın ambarlarını ve Dimid ve İlliya nam Hristiyanların hanelerini basıp gasb-ı mal etmiş ve merkûm İlliya'yı darp ve cerh ile beraber gelini Sofya'ya cebren fiil-i şenî' icrâ eylemiş ve Tuşanlı karyeli Salcı oğlu kızı Fatma'yı cebren kaldırıp dağda gezdirmiş olan Sarı Satılmış ile nâhiye-i mezbûreye muzâfa Sarıyar karyeli Haydar oğlu Kadir bunlara refâkat eden Korluca karyeli

İmamoğlu Hüseyin haklarında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeyi hâvi Kastamonu vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan fî 16 Zilkade sene 289 tarihli ve iki yüz altmış numaralı tahriratıyla divân-ı temyizden musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı nizamiye mündericâtında seksen beş senesi Ağustosunun yedinci Pazartesi gecesi saat beş raddelerinde merkûmân Satılmış ve Kadir tanıyamadığı üç kişi ile merkûm İlliya'nın hanesine gelerek [435] kendisini darp ve kullarını rabt ile kendisini bilemediği bir kişi tutup merkûmân Satılmış ve Kadir Ayyal ve evladının bulunduğu odaya duhûl ve gâç adet sandığı küşâd ederek nukûd ve eşyasını gasp eylediklerinden başka daha eşya çıkarması için merkûmân Satılmış ve Kadir bıçak ile elini ve omuzunu cerh ve vekilini Sofya'ya dahi cebren fiil-i şenî' icrâ ederek avdet ettiklerini ve merkûm Dimid dahi bir gece saat iki raddelerinde merkûm İmamoğlu Hüseyin ile Meşeli Hatib'in hizmetkârı Vezirköprülü Ali gelip Papasoğlu İlliya ile kendisinden ekmek alarak âkil ettikten sonra merkûm Ali İlliya'yı ve kendisini bağlayıp o aralık Satılmış ve Kadir gelerek kendi ve hane ve ambarından nukûd ve eşyasını gasp ve daha akça çıkarmak için kendisini darp ve salb ile vâlidesi Giryakiya'yı dahi yere çıkarıp gittiklerinden vâlidesi havfından esir-i ferrâş olarak altı gün mürurunda vefat ettiğini ve merkûm Ayvazoğlu Süleyman dahi bir gece ambarının kapısını merkûmân Kadir ve Satılmış şikest ile derûnundan malûm'ül miktar eşya sirkat eylediklerini ve merkûm Feraş oğlu Hasan bir gece merkûmân Kadir ve İmamoğlu Hüseyin ambarını açarak eşyasını sirkat edip muahharan merkûm Hüseyin mezkûr ambarı Kadir açtığını ve kendisini cebren götürüp eşya-yı mesrûkeden bir aba ile bir kutani entâri vermiş olduğunu ifade ve bunları kendisine teslim eylediğini ve Kanbaşoğlu Mahmud dahi ambarından sirkat olunan eşyayı teharri ederken merkûm İmamoğlu Hüseyin emvâl-i mesrûkeden kendisine bazı eşya irâe ile bunları fûruht olunmak üzere kendisine Bakralı Kabilî oğlu Ali'nin verdiğini ve kabl'el ispat veremeyeceğini ifade eylediğini ve şüphesi dahi merkûmân Satılmış ve Kadir ve Ali'den olduğunu ve mezbûre Salcıoğlu kızı Fatma bir gün kendi arazisinde işiyle meşgul iken merkûm Sarı Satılmış müsellehan gelip yedinde bulunan kebir bıçak ile kendisini darp ederek isimlerini bilmediği üç nefer refikiyle beraber kendisini cebren dağa götürmüş iseler de madde duyulmuş olduğundan üç saat mürurund takip edenler taraflarından derdest edildiklerini iddia eylemeleri ve merkûmân Sarı Satılmış ve Kadir'in sâir refikleriyle Tarfil kızı oğlu Papas'ın hanesini dahi basıp haylice eşyasıyla nukûdunu gasp eyledikleri isticâr kılınması üzerine tetkikat-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Satılmış'ın merkûme Fatma'yı dağa götürdüğünü Boyabad deâvi meclisinde Salcı Hüseyin ile Ali Bey oğlu Mehmed ihbar etmiş iseler de merkûm Hüseyin mezbûrenin akrabasından olup merkûm Mehmed ile dahi beynlerinde münâzaa sebk eylediği cihetle ihbarlarını kabul edemeyeceğini tezkâr ve merkûm Kadir ile fiil-i gasp ve sirkatte müdhalini külliyyen inkâr etmiş ise de refikleri merkûm İmamoğlu Hüseyin merkûmân ile Köprülü Ali'nin Kazahını? karyesinde vesâir mahal ile Boyabad hükûmetinde takrir eylediği gibi meclis-i temyiz-i livâda dahi bilâ tereddüd hikâyeye âğâz ile merkûmân

Satılmış ve Kadir kendisini cebren refâkatlerine alarak üçü birlikte akşamüzeri Hazıralağı? karyesine varıp merkûmân Kadir ve Satılmış Kara Papas oğlu İlliya ile kemâneci Moci oğlu Dimid'i çağırıp ve merkûm Ali bunları bağlayıp kendisi İlliya'yı beklediği halde merkûmûn Dimid'i darp ve iki mecdiyesiyle bir çorasını ahz eylediklerini ve oradan diğer Arap İlliya'nın hanesine dördü birlikte azimetle kendisini damın yanında gözcü bıraktıkları halde merkûmûn Kadir ve Satılmış ve Ali arap oğlu İlliya'yı [436] aşağıya çağırıp Arapoğlu İlliya'nın gelinine fiil-i şenî' icrâ ettiklerini ve ol aralık yanlarına gelmiş olan Kara Papas oğlu İlliya'ya emvâl-i mesrûkeden biraz eşya î'tâ ederek oradan kıyâm ile leylem Barsayı? dağına ve ferdâsı merkûmân Kadir ve Satılmış eşya-yı mezkûreyi alıp Barsayı? karyesine azimetle iki saat mürurunda gelip Kadir'le Satılmış üç mecdiye ile iki beşlik ve altı gurus nühâs akça çıkarıp Ali'ye on yedi gurus ve kendisine dahi bir mecdiye î'tâ etmiş iseler de geriye üç gurus talep eyledikleri cihetle kendisi mecdiye kabul ve ahz etmediğini ve oradan bunlardan ayrılmak istemiş ise de merkûm Kadir bırakmayıp leylem Eğercik karyesine götürerek Feraş oğlu Hasan'ın ambarlarını merkûm Kadir anahtar ile açıp derûnundan sirkat eylediği eşyadan kendisine vermiş olduğu bir aba ile kutani entâriyi berveçhe muharrer sahibi Hasan'a iâde eylediğini ve merkûm Kadir bir gümüş kol bağını Vezirköprüsü'nde Daltaban oğlu Agop'tan bir anahtarı ile değiştirip bir saban demiri dahi hîn-i teharride hanesinde bulunmuş ise de küsurunu ne yaptığına malûmâtı olmadığını ve bundan başka merkûmân Satılmış'la Kadir sâir refikleriyle Tarfil kızı oğlu hanesini basmış ve Mehmed Efendi'nin hanesinden dahi bazı eşya almış iseler de kendisi beraber bulunmadığını ve Koca Osman oğlu Hüseyin Ağa ve Kazı oğlu Ömer ve Abeş oğlu Hasan nam kimesneler dahi merkûm Kadir'in hanesi teharri olundukta bir yorgan ile malûm'ül miktar işlemeli bezler ve bir papas boyunluğu çıkmasıyla kendisinden sorulduktaki merkûmûn Tarfil kızı oğlu Papas ile Arap oğlu İlliya ve Ayvaz oğlu Süleyman ve Gerze kazalı Mehmed Efendi'nin hane ve ambarlarını basarak emvâl ve eşyalarını gasp ve refikleri Bakra kazasına tâbi Eynegazi karyeli mariz Girya Mehmed ve Tuna oğlu Mehmed çavuş ve Direkli karyeli Manok oğlu Manok ve İmamoğlu Hüseyin ve Köprülü Ali ve Satılmış ve kılavuzları İlliya ve Yankın karyeli Karar Molla nam şahıslar ile beynlerinde taksim eylediklerini gerek kendi karyesinde ve gerek Kömürgân karyesi ihtiyar meclisinde tâbien ikrâr ve itiraf eylediğini ve Papas Kiryako dahi merkûmân Dimid ve İlliya'nın haneleri basıldığı vakit kendisi Vezirköprüsü'nde bulunup dört gün sonra karyesine avdet eder iken esna-yı râhda Arapoğlu İlliya'ya rast gelerek alnında yarar müşâhede etmesiyle sebebini suâl eyledikte dört gün evvel merkûmûn Kadir ve Satılmış ve Köprülü Ali hanesini basıp kendisini cerh ve hanesi halkını darp ve nukûd ve eşyasını gasp edip gelini Sofya'ya fiil-i şenî' icrâ ettiklerini ve Dimid'in vâlidesini esir-i ferrâş görüp halini suâl eyledikte ol dahi cevabında sârikler oğlu Dimid'i darp ve salb ettikleri sırada kurtarmak üzere aralarına girdiğinden içlerinden birisi kolundan tutup yere çarpmış olduğunu beyan ve takrir eylediklerini ve mezbûre Gerkiya'nın altı gün mürurunda vefat eylediğini ma'el kasem münferiden ve muvâceheten ihbar eylemelerine ve tahkikât-ı sâireye nazaran efâil-i meşrûhenin merkûmân Kadir ve Satılmış ile İmamoğlu Hüseyin'den südürü tebeyyün eylediği ve refikâsı merkûmûn mariz Girya Mehmed ve Tuna oğlu Mehmed çavuş ve Manok oğlu

Manok ve Köprülü Ali'nin ihzârları Canik mutasarrıflığına iş'âr kılınmış ise de henüz zuhur etmedikleri ve yedlerinde bulunan eşya-yı mesrûke ba'del ispat eshâbına verilip meyân-ı iddia ve inkârda kalan eşyadan ileride ispat olunabilenler tahsil [437] kılınacağı ve merkûmân ile İmamoğlu Hüseyin merkûmân Kara Molla ile Kabili oğlu Ali'nin bazı sirkatlerde beraber bulunduklarını söylemiş iseler de kendileri münkir olup âher sûretiyle dahi medâr-ı hükm olur emâre bulunamadığından taht'el kefare sebilleri tahliye kılındığı ve merkûm İmamoğlu Hüseyin muhbirlik sıfatını kazandığı cihetle iki yüz otuzuncu madde-i kânuniye ilâvesi mûcibince cezadan muaf tutularak yalnız Zabtiye Nezâreti tahtına alındığı beyanıyla merkûmân Kadir ve Satılmış'ın iki yüz on sekizinci madde-i kânuniye mûcibince on beşer sene müddetle küreğe konulmaları istişâr kılınmıştır.

İ'lâm-ı şer'î meâli dahi mezbûre Giryakiya'nın katlinden nâşi kendi tarafından asâle ve verese tarafından vekâleten müddeî bulunan merkûm Dimid müddeî aleyh Abdulkadir'in inkârına mükârin tasaddi eylediği dâvâya ityân beyyineden izhâr acz edip tahlife dahi talep olmamakla mûcibince müddeî asil ve vekil-i merkûm dâvâ-yı mezkûresiyle bil-asâle ve bil-vekâle müddeî aleyh mezbûr Abdulkadir'e bilâ beyne muârazadan men olunduğunu beyandan ibaret olup bu sûrette verese-i katil tahlife talep olmadıkları halde fimâba'd husus-ı mezkûr hakkında müddeî aleyh mezbûre bilâ beyne muârazaya kâdir olmayacakları zahr-ı i'lâm-ı mezkûra cânib fetvâhaneden işaret olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûmân Kadir ve Satılmış ve İmamoğlu Hüseyin'in efâil-i meşrûheye ictisârları ihbarat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün edip bunlardan Hüseyin'in muhbirlik sıfatını kazandığı anlaşılmadığına ve zikrolunan iki yüz on sekizinci madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisinde leylen iki veyahur daha ziyade eşhas birlikte oldukları halde muâmele-i cebir ve şiddet icrâsıyla hırsızlık edenler muvakkaten küreğe konulurlar ve mezkûr iki yüz otuzuncu madde-i kânuniye ilâvesinin fıkra-i âhiresinde dahi sâriklere refiki ve muâven ve yatak olanlardan herhangi teharriyâta şürûundan mukaddem gelip de asıl sârikleri hükûmete haber verir veyahut teharriyâta şürû olunduktan sonra dahi yine kendilerinden olarak gelip ve sârikleri haber verip de onların ahz-ü girifti esbâbını teshil eder ise bu makuleler yalnız sirkat cezasından affolunup fakat bir seneyi tecâvüz etmemek üzere Zabtiye Nezâreti altında bulunurlar diye muharrer bulunduğuna binâen merkûmân Kadir ve Satılmış'ın mezkûr iki yüz on sekizinci madde-i kânuniye hükmüne tevfikân ve tarih-i tevfikleri itibarıyla Satılmış'ın seksen yedi senesi Cemaziyelevvelisinin beşinci ve Kadir'in yirmi beşinci günlerinden ibtidâ emr-i teşhirleri on dokuzuncu madde-i kânuniyede muharrer usule ba'del tevfik on beşer sene müddetle Sinop'ta küreğe konulmaları ve merkûm İmamoğlu Hüseyin'in cezadan muaf tutulması ilâve-i mezkûre ahkâmına muvâfik olduğundan bir sene mürurunda Zabtiye Nezâreti altından dahi ihracı ve merkûmân Kara Molla ve Kabili oğlu Ali'nin tahliye-i sebilleri yolunda olmakla sâriklerin diğer refikleri olam malûm'ül esâmi eşhâsın bil-ikdâm istihzârıyla istintak ve muhâkemeleri bil-icrâ hükmü hâvi mazbatasının evrak-ı istintakiyesiyle beraber irsâli hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Hükûmet İle Şahıs Beyninde Olan Dâvânın Rü'yetine Memur Mahkeme-i İbtidâiyeden Fi Selh-i Muharrem Sene 90 ve Fi 17 Mart Sene 89 Tarihli ve İki Adetle Tanzim Olunan İ'lâmın Sûretidir)

[438] Dobralı İlyas ve Malik ve Zekeriya ağaların deruhde etmiş oldukları bazı kara vâridat-ı öşriyesinden dolayı hazine-i celile aleyhine ikâme ettikleri dâvâyâ dair Mahmud Efendi tarafından î'tâ olunan arzuhal mahkeme-i ibtidâiyeye havale olunmakla mütâlâa olundu.

Hülâsa-i mefâdı yetmiş bir ve üç ve dört senelerine mahsûben müvekkilleri mûmâileyhim maktûan muhavvil-i uhdeleri bulunan Dobra-i Zir ve Bala kazaları muzâfatından büyük ve küçük boğazlar ile Yolkiza ve Malise nâhiyeleri vâridât-ı öşriyesini ahalisinin huşûnet mizaçlarından nâşi ahz ve istifâsına muvâfık olamadıklarında ve bedelini ise evvelce tesviye ve ifâ eylemiş bulunduklarından bedel-i mezkûrun emsâli misillü hazine-i celileden müvekkillerine istirdâd hakkında bundan iki sene mukaddem vukû bulan istid'âsı üzerine keyfiyet divân-ı muhâkemat-ı mâliyyede derdest-i rü'yet iken divân-ı mezkûrun lağvı cihetiyle husus-ı mezkûr yüzü üstü kaldığından bahisle icrâ-yı iktizasına bakılması zımnında ol vakit makâm-ı sadra ta'azzümâyâ takdim eylediği istid'âsı Şûra-yı Devlet muhâkemat dairesine havale olunmasıyla buna müteferri' olan evrakı celb olunmuş ise de henüz muhakemelerine baıklmadığından ve bu da müvekkilleri hakkında gadrı mûcib bulunduğundan keyfiyetin icap eden mahale havalesiyle ihkâk-ı hak olunması istid'âsından ibarettir.

Bunun üzerine li'eclil muhâkeme yazılan celb pusulası ve tastir olunan tezkere-i ileyh mûcibince ağa-yı mûmâileyhim taraflarından mûmâileyh Mahmud Efendi bâ sened ve hazine-i celile cânibinden dahi saâdetli Cemal Beyefendi bâ tezkere vekâleten mahkemeye gelmeleriyle mûmâileyh Mahmud Efendi'nin vekâlet senedi ledel-mütâlâa İlyas ve Malik ve Zekeriya ağalar hâtemleriyle mahtûm olup hülâsa-i meâli Mustafa ve Akif beylerden deruhde eyledikleri kazâin-i mezkûrîn âşârı hâsılatına ahalisinin huşûnet mizaçlarına mebni destres olamadıklarından bedelinin hazine-i celileden istifâsı zımnında muhâkemeye ve muâmelât-ı sâirenin icrâsına taraflarından rûsûmât kapıcı kadarı refiki mûmâileyh Mahmud Efendi'yi vekil tayin eylediklerini müş'ar bulunmasına mebni hülâsa-i iddiası vekil-i mûmâileyh Mahmud Efendi'den ledel-suâl arzuhalinde muharrer ifadesini tezkâr eylemiş ise de hazine vekili Cemal Beyefendi cevabında mûmâileyhim İlyas ve Malik ve Zekeriya ağalar hazine mültezimi olmadıklarından nâşi doğrudan doğruya hazine aleyhine ikâme ettikleri dâvâyı tanımayacağını ifade eylemiş olduğundan müvekkillerinin bu dâvâdan dolayı hazine-i celileye mürâcaatları hakkında mültezim-i evvelilerden vekâletleri olup olmadığı mûmâileyh Mahmud Efendi'den istifsâr olundukta müvekkilleri bu husus için mukaddemâ mûmâileyhimâ Mustafa ve Akif beylere mürâcaat etmiş iseler de âşâr-ı mebhuse bedelini tamamen hazineye ifâ ettiklerini beyan ile bu

bâbda hazine-i celileye mürâcaat etmeleri lazım geleceği cevabını verdikleri cihetle müvekkillerinin hazine-i celile aleyhine dâvâya kıyâm ettiklerini ityân ve mültezim-i evvellerden müvekkillerinin bu bâbda vekâletleri olmadığını dermeyân eylemiş ve hazine vekili mir-i mûmâileyh dahi ifade-i sâbıkasını tekrar etmiştir.

İcabı ledel-müzâkere mûmâileyh Cemal Bey müddeî mûmâileyhimi hazine-i mültezim sıfatıyla tanımadığı gibi sâlifüz-zıkr vekâlet senediyle vekil-i mûmâileyh Mahmud Efendi'nin ifadesine nazaran müddeî mûmâileyhimin hazine mültezimi olmayıp mültezim-i sâni oldukları ve bu dâvâdan dolayı hazine-i celileye mürâcaatları hakkında mültezim-i evvel Mustafa ve Akif beylerden vekâletleri dahi olmadığı anlaşılmış ve hazine-i celileden [439] deruhde olunan âşârın hîn-i müzâyedesinde kimin ismi meydanda ise hazine onu tanıyıp ihâleden sonra dâhil-i şirket olunları tanımayacağı yetmiş iki tarihinde neşr olunan âşâr nizamnamesinin on dokuzuncu maddesinde münderiç bulunmuş olmakla şu halde mültezim-i mûmâileyhim vekili Mahmud Efendi'nin müvekkillerine izâfetle âşâr-ı mebhûseden dolayı doğrudan doğruya hazine-i celile aleyhine ikâme-i dâvâya nizâmen salâhiyeti olmadığına ve i'lâm harcı bulunan beş beyaz mecdiye ile sûret ve tebliğ harcı bulunan üç beyaz mecdiyenin haksız çıkan taraftan istifâ olunmak üzere hazine-i celileden ahzına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Fi 7 Cemaziyelevvel Sene 89 ve Fi 1 Temmuz Sene 89 Tarihi ve On Altı Adedi İle Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'lâmın Sûretidir)

Börekçi esnafından Hacı Mehmed Ağa'nın Tophane'de Boğazkesen Mahallesi'nde vâki bir bâb fırın icârından dolayı hissedârı davulcu Hacı İsmail Ağa ile beynlerinde tehdâd eden münâzaa hakkında ebniye meclisinden verilen i'lâm hükmünü kabul edemeyeceğinden bahisle keyfiyetin istinâfen rû'yet ettirilmesini müsted'î-i mezbûr Ahmed Ağa'nın vekili Abdülmecid Ağa tarafından verilen arzuhal ve itiraz lâyihası mezkûr i'lâm sûretiyle 4 Rebiyûlahir sene 88 tarihinde mahkeme-i nizamiyeye havale olunmakla mahkeme-i mezkûre makamına kâim olan mahkeme-i istinâfiyede kırâat ve mütâlâa olundu.

Ebniye meclisinin 13 Safer sene 88 tarihli sâlifüz-zıkr i'lâmında mezkûr fırın yüz elli lira kiraya mütecemmil olduğu halde mezbûr Hacı Mehmed Ağa dün kira ile oturmakta olduğundan ol miktar kira ile kendine icâr olunmasını mezbûr Hacı İsmail Ağa istid'â etmesi üzerine mezkûr fırının senevi yüz elli lira kira ile isticara talep olduğu halde Hacı Mehmed Ağa uhdesinde ibkâsı ve olmadığı halde evvel fiyat ile Hacı İsmail Ağa'ya teslim olunması hükmünü hâvi ve 2 Teşrinisani sene 86 tarihini muhtevi altıncı daireden verilip meclis-i mezkûra havale olunmuş olan bir kıt'a i'lâm meâli bast ve beyan olunarak tarafeyn isticvâb olunduklarında mezbûr Hacı İsmail Ağa daire-i mezkûre i'lâmında muharrer iddiâsını tekrar ve mehâbeten icrâsı için şer'-i şerife mürâcaata beynlerinde

karar verilip mehâbaten icrâsına kadar mezkûr fırın Hacı Mehmed Ağa yedinde bırakılıp 19 Rebiyülevvel sene 87 tarihinden itibaren icrâ-yı muhâyaten tarihinde kadar senevi yüz elli beş lira hesabından kendi hissesine isabet eden miktar kirayı î'tâ edeceğine ve bilâ gadr-ı şer'î mahkeme-i şer'îye gitmediği günden kendisinin zarar ve ziyanını te'diye eyleyeceğine Hacı Mehmed Ağa'nın bir kıt'a sened verdiğinden bahsederek sened-i mezkûr mûcibince geçmiş kiranın ve zarar ve ziyanının mezbûrdan tahsiliyle fırının dahi en ziyade kira veren tarafa icâr olunmasını dâvâ ve Hacı Mehmed ağa dahi sened-i mezkûr meâlini bil-tasdik mezkûr fırının ziyade kira veren tarafa icâr olunmasına muvâfakat etmeyip muhâyaten icrâsını iddia eyledikleri ve mezbûr Hacı İsmail Ağa tarafından irâe ve ibrâz olup mefâdı tarafeyn beyninde mukaddemâ ittihâz olunan mehâbaten izin-i mütevellî munzam olmadığı cihetle müteber olmayarak fırının şâyi'a tasarruf olunması ve fırının zaman-ı hedm ve inşası olan üç buçuk ay zarfında Hacı Mehmed intifâ' etmediğinden müddet-i mezkûre kirası olan bin yedi yüz elli guruşun Hacı Mehmed Ağa'ya reddolunması [440] hükmünü şâmil olan 12 Cemaziyelahir sene 87 tarihiyle müverrah bulunan i'lâm-ı şer'inin zikrolunan meâli derç ve hikâye olunduktan sonra mecâlisçe icabı ledel-müzâkere mezkûr fırının üç hissesi merkûm Hacı İsmail Ağa'nın ve bir hissesi Hacı Mehmed Ağa'nın olduğu tebeyyün eylemiş olduğundan mezkûr sened tarihi olan seksen yedi senesi Rebiyülevvelinin on dokuzundan 19 Safer sene 88 tarihine kadar senevi yüz elli beş lira-yı Osmani itibarıyla işlemiş ve işleyecek olan on bir aylık kiradan mezkûr üç hisseye isabet eden yüz altı buçuk lira ile altı guruşun Mehmed Ağa'dan tahsiline ve mehâbaten dâvâsının evkâf-ı hümayun teftiş mahkemesine havalesine karar verildiği muharrerdir.

Müstenif Hacı Mehmed Ağa'nın î'tâ eylediği lâyiha-i mezkûre 10 Rebiyülevvel sene 88 tarihiyle müverrah ve dört bend ile bir hâtimeyi şâmil olup birinci bendinde mezkûr fırın mühâbat-ı tasarruf olunmak üzere beynlerinde bir kıt'a mukâvele senedi tanzim olunduğu ve sened-i mezkûr mûcibince altı mâh nöbet-i ikâmet kendisinin olduktan başka şerikinın nöbetini dahi üç bin guruşa isticâr edip kontratosu icrâ ettirilmiş ise de bu müddetten yalnız iki buçuk mâh ikâmet edip tesviye-i tarikte mezkûr fırının hedmi mülâbesesiyle bit-tabî tahliye olunarak ber mûcib-i kontrat dokuz buçuk mâh daha ikâmette hakkı kaldığı ve ikinci bendinde mezkûr fırının yüz elli beş liraya taleb-i âheri bulunduğu beynlerinde tekevvün eden münâzaa üzerine evkâf-ı hümayun mahkeme-i teftişinde sebk eden muhâkemelerinde kendisi mehâyata talep olup bunu müeyyed olmak üzere beynlerinde tanzim kılınan mukâvele senedini irâe ve bir sene nöbet-i ikametinden ancak iki buçuk mâh ikâmet edip mezkûr fırının hedmi mülâbesesiyle bâki dokuz buçuk ay daha hakkı kaldığını ve ba'dezin mehâyaten icrâ olunmasını ifade eylemiş ise de şer'en izn-i mütevellidi lâhik olmayınca tarafeyn beynlerinde tanzim (Mâbaadı sonra)

İ'LÂN

Zâtiye oğlu Yorgaki'nin 14 Cemaziyelahir 290 sene tarihli ticaret i'lâmı mûcibince İbrahim Ağa zimmetinde matlubu bulunan mebâliğin tesviyesi iççin medyûn-ı merkûmun

tasarrufunda bulunan Hocapaşa'da vâki kadayıfçı ve kahve ve attar dükkânlarının altı hisse itibarıyla birer hissesi bundan mukaddem mezâda verilerek kırk beş bin guruşa çıkmış ve şehir-i Zilkadenin birinci günü müzâyesesi kararı verilip talibine ferâğı musammem bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyadeye tâlip olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâcaat eylemeleri i'ân olunur.

Uncu sarrafın 21 Recep sene 290 tarihli ticaret i'âmı mûcibince meyhaneci İlliya zimmetinde matlubu olan mebâliğ tesviye olunmak üzere medyûnun tasarrufunda bulunan bâb-ı Cafer hâricinde vâki bir bâb mülk-i meyhanenin yüz yirmi hisse itibarıyla altı hissesi bundan mukaddem mezâda verilerek otuz bir bin guruşa çıkmış ve şehir-i Zilkade şerifenin birinci günü müzâyesesi kararı verilip talibine ferâğı musammem bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye tâlip olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâcaat eylemeleri i'ân olunur.

2.32. Cerîde-i Mehâkim 32. Sayı Transkripsiyonu⁶⁵

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Şevval</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Teşrinisani Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
32	18	1290		26	1289	441

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Mahkeme-i İstinafiyeden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır)

Olunan muhâyatan senedinin hükmü olmadığı gibi mezkûr fırının hedminden dolayı kontrat dahi münfesihi olduğundan bin yedi yüz elli guruşun tarafına î'tâsıyla beraber şer'en muhâyâten icrâsı için hissedârân taraflarından vekâleti hâvi bir kıt'a hüccet getirinceye kadar kırk beş gün mühlet tayinine karar verildiği ve üçüncü bendinde şerikin sûret-i icârından bahs ile Şehremâneti behiyyesine vukû bulan istid'âsı üzerine tarafeyn celb ile ebniye meclisine havale olunmanın oraca vukû bulan muhâkemelerinde keyfiyeti bir tafsîl hikâye ile ve mahkeme-i teftişten verilen ruhsat henüz tamam olmadığını ve vekâlet hücceti dahi vürûd etmediğini ve aliyyel husus kendisi tâlib-i muhâyâten idüğünü makam-ı tazarru'da ifade eylemiş ise de havale-i sem'-i itibar olunmayıp mademki mezkûr fırına yüz elli beş lira kirâ ile tâlib-i âher bulunmuştur mezkûr'ül miktar kirâ ile kabulüne dair bir kıt'a sened î'tâ eylemesi ve olmadığı halde

⁶⁵ CM., Nr. 32, H. 18 Şevval 1290/M. 9 Aralık 1873.

mezkûr fırını kapatacakları sûret-i kat'ide beyan eylemeleri üzerine işbu muhakemenin nihâyeti bir iki mâha kadar hitâm bulacağından mezkûr fırının kapatılmasından dolayı kırk elli bin guruş zimemâtını zâyî etmekten ise müddet-i mezkûre için beş on lira fazla verilmesini evlâ addederek hitâm-ı muhâkemeye kadar müddet-i ikâmeti maâşının yüz elli beş liradan bil-hesap î'tâ edeceğine dair bir kıt'a sened verdiği ve dördüncü bendinde şeriki Hacı İsmail Ağa mezkûr senedi serrişte ederek daire-i sâdiseye verdiği istid'â ile kendisini celb ettirip sened-i mezkûru irâe ve güzeşte maâşlarını mutâlebe eylemesi üzerine mezkûr senedin esasını ve hissedârân tarafından vekâlet hüccetinin vürûduyla beraber buna dair olan zabt-ı dâvânın mahkeme-i teftişte mukayyed ve mahfûz olduğunu ve sened-i mezkûrun î'tâsı mücerred dûçâr olacağı zarar ve hasardan ihtirâzına mebni idüğünü ve mezkûr fırında müddet-i ikâmeti bedel-i icârını esnaf [442] ve erbâb-ı vukûfun ihbarı ve beldenin râyici üzere î'tâ edeceğine söylemiş ise de isgâ olunmayıp yüz elli lira-yı Osmani ve altı guruşun î'tâsına i'lâm olunmak üzere Şehremâneti'ne ihale ve bir i'lâm ile kendisinin mahkûm eyledikleri ve hâtemesinde dahi ellinci dairenin böyle bilâ istid'â ve buyruldu kendisini celb ile sûret-i cebriyede bilâ tahkik aleyhinde vermiş olduğu hükm ve i'lâmı berveçhile kabul edemeyeceğinden keyfiyetin bervecehe hakkâniyet rû'yetiyle şer'en muhâyâten i'lâmı üzere husus-ı mezkûrun mahkeme-i teftişte havale olunması muharrerdir.

Müstenif-i ileyh Hacı İsmail Ağa tarafından üç bend ile bir hâtemeyi hâvi î'tâ olunan 3 Recep sene 88 tarihli lâyiha-i cevabiyenin birinci bendinde mezkûr fırının muhâyâten idaresi için beynlerinde tanzim olunan mukâvele senedinin feshine hükm-i şer'î lâhık olduğundan gerek muhâyâten dâvâsına ve gerek vekâlet hücceti celbine dair olan iddiâsı şer'en şâyân-ı istimâ olmadığı gibi nizâmen dahi kabul olamayacağı ve ikinci bendinde mezkûr fırın müceddeden inşâ olunarak bir gün mal ve zimemât devr ve havale kılınmadığı halde kendisine teslim olunmak ve müddet-i mazbutası inkızâsında onun dahi kendisine bilâ zimem teslim eylemesi kâide-i meriyye iktizâsından bulunmuş iken müstenif-i merkûmun şimdi birçok zimemi olduğunu irâd eylemesi vâhi idüğü ve üçüncü bendinde mezkûr fırının yüz elli beş liraya isticârına dair vermiş olduğu sened hakkında Şehremâneti'nden bir gûnâ haber ve tazyik vukû bulmayıp fırının tâlib-i âheri olduğunu bildiğinden sened-i mezbûru dahi Hasan Rıza ve ihtiyârıyla î'tâ eylemiş olduğu halde şimdi sened-i mezbûrun hükmü olmadığını beyan eylemesi tecviz buyrulmayacağı ve hâtemesinde mezkûr fırının yüz altmış liraya muahharan tâlib-i âheri zuhur eylediğinden bu bâbda olan protesto mûcibince gerek bedel-i icârından zuhura gelen fazladan hissesinin ve gerek vukû bulmuş ve bulacak olan ziyan ve mesârifinin başkaca tazmin ve tahsili ve Şehremâneti i'lâmının dahi tasdiki mürakkimdir.

Müstenif Hacı Mehmed Ağa'nın mahkemede tevkil ettiği Abdülmecid Ağa ile müstenif-i ileyh Hacı İsmail Ağa tarafından kezalik mahkemede tevkil olunan helvacı Hüseyin Ağa mahkemeye celb olunmalarına mebni vekil-i merkûm Abdülmecid Ağa'dan ebniye meclisi i'lâmı aleyhine olan itirazı neden ibaret idüğü soruldukta zikrolunan fırının yüz yirmi sehm itibarıyla kırk beş sehmi müstenif-i ileyh Hacı İsmail Ağa'nın ve kırk beş

sehmi kaynı Mehmed Tahir'in ve otuz sehmi dahi oğlu Mehmed Tevfik'in ve derûnunda müstakar gediğin keزالık yüz yirmi sehmi itibarıyla on beş sehmi müstenif-i ileyhin ve on beş sehmi kaynı mezbûr Tahir'in ve altmış sehmi oğlu Mehmed Tevfik'in ve bâki otuz sehmi dahi müvekkili Hacı Mehmed Ağa ile er ve kız karındaşları Abdülmemun ve Hasan ve Hatice ve Emine ve Ayşe'nin taht-ı tasarruflarında olarak sekiz seneden beri Hacı İsmail Ağa ile kaynı ve oğlunun mezkûr hisselerini müvekkili Hacı Mehmed Ağa bil-isticâr sene be sene kirâsını vermekte iken son defa isticâr eylediği altı mâh müddette ancak iki buçuk mâh müddet tasarruf edebildiği halde tesviye-i tarikte mezkûr fırın hedm olunarak hissedârân taraflarından inşâ kılındıktan sonra müvekkili müddet-i bâkiyesini itmâm zımnında fırında ikâmet etmekte iken müstenif-i ileyh Hacı İsmail Ağa hissesini yüz kırk liraya Yorgi nam kimesneye icâr edecek ise de Hacı Mehmed Ağa'nın muvâfakat etmediğinden [443] bahisle icrâ-yı icabını müsted'î Şhremâneti'ne takdim eylediği istid'âsı ebniye meclisine ledel-havale oraca cereyan eden muhâkemelerinde mezbûr Hacı İsmail Ağa mezkûr fırının yüz elli lira kirâ ile tâlibi bulunduğundan kendi hissesini yüz elli lira kira üzerinden Hacı Mehmed Ağa'nın kabul eylesmesini veyahut fırından çıkmasını iddia etmesi üzerine müvekkili dahi mezkûr fırında altı ay nöbet muhâyâten kendisinin olduğunu ve fırının hedmi cihetiyle tasarruf edemediğii beyan ve mezbûr Hacı İsmail Ağa muhâyâtı inkâr eylediğinden tarafeynin muhâyâten dâvâsı için mahkeme-i teftiş evkafa mürâcaat etmeleri lüzumuna 5 Rebiyûlahir sene 87 tarihinde karar verilerek mahkeme-i mezkûrece muhâkemeleri hitâm buluncaya değin mezkûr fırını ol miktar kirâ ile kabulüne dair müvekkili ebniye meclisinde bir kıt'a sened î'tâ edip mahkeme-i mezkûrece vukû bulan muhâkemelerinde müvekkili mezkûr fırına muhâyâten veçhile tasarruf olunmakta olduğunu ifade ve bunu müeyyed beynlerinde tanzim olunan aleyh ile kaynı ve oğlunun müddet-i tasarrufları olan bir buçuk senenin bir senesini kendileri bil-tasarruf bâki altı aylığını müvekkiline icâr etmiş olduklarından müvekkilinin kendi hissesiyle beraber mezkûr fırında hak-ı ikâmeti olan bir sene müddetten ancak iki buçuk ay ikâmet edip fırının hedmi cihetiyle dokuz dokuz buçuk mâh dah hak-ı ikâmeti olduğunu ve ba'dezîn dahi muhâyâten usulünün icrâ olunmasını iddia etmiş ise de re'y-i mütevellî lâhık olmayınca beynlerinde olan muhâyâten şer'en müteber olmadığı gibi mezkûr fırının hedminden dolayı müddet-i icâr dahi mürur etmiş olduğundan intifâ mümkün olmayan üç buçuk aya ücretten isabet eden bin yedi yüz elli gurusun tarafına î'tâsına ve ba'demâ mezkûr fırını şâyian tasarruf etmeleri iktizâ eylediğine hükm ve î'lâm olunmuş ve ol veçhile muhâkeme hitâm bulmuş olduğundan müvekkili Hacı Mehmed Ağa ebniye meclisinde vermiş olduğu icâr senedinin Hacı İsmail Ağa'dan geri talep eylemiş ise de olamadığı cihetle sened-i mezkûr hükümsüz kaldığını ve ba'demâ ber mûcib î'lâm-ı şer'î hissesine sahip olmasını ve bedel-i icârı tanımayacağını gerek mahkeme-i teftişten fetvâhaneye mürâcaatlarında ve gerek mahkeme-i teftişçe muhâkemeleri hitâm bulduktan sonra Tophane'de Boğazkesen'de kâin kahve önünde mezbûr Hacı İsmail Ağa'ya bil-muvâcehe ihbar eylediği ve esnaf loncasına dahi haber vererek loncasına defterinde dahi o yolda mukayyed ve zîri müteberân esnaf tarafından mahtûm ve musaddak olduğu halde merkûm Hacı İsmail Ağa sâlifül-beyan icâr senedini serrişte ederek müvekkilini altıncı daireye celb ettirip sened-i mezkûr mûcibince geçmiş

kirâları dâvâ etmesi üzerine müvekkili dahi mahkeme-i teftişteki muhakemelerinin hitâmında mezkûr icâr senedi hükümsüz kaldığı cihetle şimdi fırının kirâsı esnaf ve erbâ-ı vukûfun ihbarlarına her kaç guruş değer ise ol miktarını î'tâ edeceğini beyan eylemiş ise de isgâ olunmayarak i'lâm olunduğundan i'lâm-ı mezkûr ile onu musaddak Şehremâneti'nden verilen i'lâmı kabul etmeyeceğini ifade ve sened-i mezkûru irâe eyledi mezkûr sened muâyene olundukta 19 Rebiyülevvel sene 87 tarihiyle müverrah ve Hacı Mehmed mührüyle mahtûm olup mazmûnu dahi dükkân-ı mezkûrun otuz sehmi mezbûr Hacı Mehmed Ağa ile karındaşlarının ve doksan sehmi dahi Hacı İsmail Ağa'nın taht-ı tasarruflarında ise de beynlerinde münâzaa vukû bulup iddiâ eyledikleri muhâyâten kaziyesi huzur-ı şer'îde hitâm pezir oluncaya değin mezkûr fırın kâmilen Hacı Mehmed Ağa'nın idaresinde bulunduğu cihetle tarih-i seneden itibaren takdir-i zaman mürur eder ise dükkân [444] mezkûrun senevisi olan yüz elli beş lira-yı Osmani bedel-i icârından mûmâileyhin yevmiyesine isabet eden mebâliğ kâmilen ifâ olunmak ve özr-i şer'îleri olmayıp vakit geçirmek efkârıyla şer'î şerife râğbet olunmadığı gün merkûm Hacı İsmail Ağa'nın ol günkü mesârif başkaca tarafına edâ kılınmak üzere sened-i mezkûr Şehremâneti'ne î'tâ kılındığı beyanından ibarettir.

Müstenif-i ileyh vekili Hüseyin Ağa isticvâb olundukta müvekkilinin takdim eylediği lâyiha-i cevabiyesinde sehiv olup şöyle ki filhakika müvekkilinin hissesi müstenif-i merkûma icâr edilmekte olduğu ve son defa altı aylığı kiraya verildiği halde fırının inşasından sonra senevi yüz elli beş lira itibarıyla ikâmet eder ise febihâ etmez ise müvekkilinin hissesi âhere icâr edileceği müstenif-i merkûma haber verilmişken müstenif-i merkûm fırından çıkmadığı cihetle müvekkili Şehremâneti'ne istid'â takdim ederek orada dahi müstenif-i merkûmun yüz elli beş lira itibarıyla ikâmet eylemesi veyahut dükkândan çıkması müstenif-i merkûma tekrar söylenmemiş ise de yine muhâlefet eylediğinden hükûmet marifetiyle mezkûr sened ahz olunduktan ve mahkeme-i teftişten dahi bilâ rây-i mütevellî beynlerinde akd eyledikleri muhâyâten müteber olmadığına dair i'lâm î'tâ kılındıktan sonra senedin mantığı altıncı dairede hükm altına alınmış ve Şehremâneti'nden dahi dairede mezkûre hükmü tasdik kılınmış idüğü ve beynlerinde muhâyâten olmadığını ve müstenifin ifadesi veçhile lonca defterinde öyle bir kayıt olmadığı gibi müvekkilinin dahi buna asla malûmâtı bulunmadığını beyan etmesi üzerine esnaf-ı merkûme loncasının celbiyle böyle bir kayıt olup olmadığının ve bu bâbda olan malûmâtlarının bilâ taraf bilinmesine lüzum görüldüğüne binâen börekçi esnafı kethüdâsı Hacı Selim Ağa ile nizam ustalarından Hafız İbrahim Efendi ve Hüseyin ve Hacı Ahmed ağalar ve yiğitbaşı Hristo mahkemeye celb ile bu bâbda olan malûmâtları suâl olundukta müstenif Hacı Mehmed Ağa lonca odasına gelip beynel-esnaf müteber tuttukları muhâyâten şer'î şerifçe müteber olmadığını ve vermiş olduğu yüz elli beş liralık icâr senedinin hükmü kalmadığını lonca siciline kayıt etmelerini ifade etmesi üzerine kendileri dahi bu veçhile kayıt ettiklerini ifade ettiler müstenif-i merkûm sened-i mezkûrun hükümsüz olduğunu fetvâhanede müstenif-i ileyh Hacı İsmail Ağa'ya söylediğini mezbûr Hafız İbrahim Efendi ve mahkeme-i teftişte işe feysal verildikten sonra mezbûr Hacı Mehmed Ağa Boğazkesen'de kahve önünde mezbûr Hacı İsmail

Ağa'ya yedinde olan senedini tanımam dediğini mezbûr Hacı Ahmed Ağa hikâye eylediler.

Lonca defterinde olan kaydın bir sûretini göndermeleri ve mezbûrân Hafız İbrahim Efendi ve Hacı Ahmed ağalar dahi malûmât-ı meşrûhelerini ayrıca bâ varaka beyan eylemeleri kendilerine tenbih olunduğundan ol bâbda Üsküdar ve Galata'da börekçiler kethüdâsı ve nizam ustaları imzalarını hâvi ve 19 Zilhicce sene 88 tarihini muhtevi olarak gönderdikleri ilm-ü haberin hülâsa-i meâli müstenif Hacı Mehmed Ağa tarafından beynel esnaf müteber olmadığından fesh oldu benim Hacı İsmail Ağa yedindeki senedimin hükmü dahi fesh olunan muhâyâten içindir seksen yedi Cemaziyelevvelinin on beşinci gününden itibaren Hacı İsmail Ağa'da olan senedimi kabul etmem buna dair olan dâvâ dahi hükümsüzdür diye haber verildiği [445] defter-i mahsusuna kaydolunduğunu ve mezbûrân Hafız İbrahim Efendi ve Hacı Ahmed Ağa taraflarından yine tarih-i mezkûr ile müverrah ve mümzi ve mahtûm olarak î'tâ olunan şehâdetnâme meâli dahi tarafeyn muhâyâten ve icâr-ı dâvâ için mahkeme-i teftişte bil-murâfaa bâb-ı fetvâpenâhiye mürâcaat olunarak oradan dahi bilâ rây-ı müteveli beynlerinde olan muhâyâten müteber olmadığı beyan olunduğu anda Hacı Mehmed Ağa Hacı İsmail Ağa'ya yedinde olan senedinin hükümsüz olduğunu haber verdiğinde Hafız İbrahim Efendi'nin orada hazır idüğünü ve Boğazkesen'de Hacı Mustafa Ağa'nın kahvesi önünde Hacı Mehmed Ağa yedinde Hacı İsmail Ağa'ya olan senedini taraf-ı şer'îden verilen cevap üzerine hiçbir veçhile tanımam dediğini Hacı Ahmed Ağa'nın istimâ etmiş olduğunu beyandan ibarettir.

Tarafeyn vekilleri tekrar celb ile mezkûr ilm-ü haber ve şehâdetname muvâcehelerinde kırâat olunarak bunlar hakkında ne diyeceği müstenif-i ileyh vekili Hüseyin Ağa'dan suâl olundukta müvekkili esnaf loncasına celb olunarak sened-i mezkûr ahkâmının feshine rızası olduğunu mübeyyin esnafça yedinden sened almışlar ise bir diyeceği olmayıp bu sûrette bir sened almışlar ise evvelki mukâvele senedi mûcibince müvekkilinin kiraya mutâlebeye hakkı olacağından bu halde mezkûr ilm-ü haber ve şehâdetnâmeyi kabul etmeyeceğini ve zikrolunan senedin feshine dair gerek lonca odasında ve gerek mahal-i sâirede bir gûna söz cereyan etmediğini ifade eylemiştir.

Müstenif ve müstenif-i ileyh vekilleri ve mezbûrân Hafız İbrahim Efendi ve Hacı Ahmed Ağa bir kere daha celb ile mezkûr ilm-ü haber ve şehâdetname bittekar kırâat ve meâlleri mezbûr Hacı İsmail Ağa'ya tefhim olunarak bunlara ne diyeceği soruldukta vekilinin ifâdat-ı sâbıkasını tekar etmesi üzerine mezbûrân Hafız İbrahim Efendi ve Hacı Ahmed Ağa dahi mezkûr şehâdetnamede muharrer olan malûmâtlarını müstenif-i ileyh Hacı İsmail Ağa muvâcehesinde şifâhen dahi söylediler.

İcabı ledel-müzâkere ebniye meclisinin mâruz-zikr i'lâmında mezkûr senede binâen merkûm Hacı Ahmed Ağa'ya 19 Safer sene 88 tarihine kadar on bir aylık yüz altı buçuk lira altı guruş hükm olunmuş ise de sened-i mezkûr meâli merkûmân Hacı Mehmed ve Hacı İsmail ağalar beynlerinde olan muhâyâten dâvâsının hitamına kadar mezkûr fırın

Hacı Mehmed Ağa'nın idaresinde kalarak tarih-i senedden itibaren ne kadar zaman mürur eder ise senevisi yüz elli beş lira üzerinden Hacı İsmail Ağa'nın yevmiyesi isabet eden mebâliğ Hacı Mehmed Ağa tarafından verileceğini mübeyyin olup tarafeynin mahkeme-i teftişte cereyan eden muhâkemeleri 12 Cemaziyelahir sene 87 tarihinde hitâm bulduğu mahkeme-i mezkûreden î'tâ olunan mezkûr î'lâm-ı şer'î ile tebeyyün ve tahakkuk eylediğinden başka hitâm-ı muhâkemede müstenif-i mezbûr Hacı Mehmed Ağa'nın sened-i mezkûrun hâvi olduğu mukâveleyi fesh ile mezkûr senedin hükmü kalmadığı gerek esnaf loncasına ve gerek müstenif-i ileyh Hacı İsmail Ağa'ya ifade ve ihbar edilmiş olduğundan sâlifüz-zıkr 19 Rebiyülevvel sene 87 tarihinden mahkeme-i teftişte sebk eden muhakemenin hitâmına yani 12 Cemaziyelahir sene 87 tarihine kadar seksen üç gün için ber mûcib-i sened kira hesap ve hükm olunmak lazım geleceğinden şu halde ebniye meclisinin mezkûr fırın kirasını sened-i mezkûr tarihinden 19 Safer sene 88 tarihine kadar ber mûcib-i sened ile vâki olan hükmü fesh olunup mezkûr sened tarihinden [446] zikrolunan î'lâm-ı şer'î tarihine kadar mürur eden seksen üç gün müddetin ber mûcib-i sened kirası olmak lazım gelen otuz beş lira yetmiş üç gurusun mezbûr Hacı Mehmed Ağa'dan tahsiline sâlifül-beyan 12 Cemaziyelahir sene 87 tarihinden sonrası için yani Mehmed Ağa'nın zabtından kalarak mürur eden zaman için müstenif-i ileyh Hacı İsmail Ağa'nın kira talebi ecr-i mesel dâvâsı demek olduğundan bu iddiasının ayrıca istid'â takdimiyle merci olan mahkemede rû'yet ettirilmesine ve yüzde ikiden harç-ı î'lâm olan yetmiş iki gurusun harç-ı sûret ve tebliğ ve mesârif-i sâire ile beraber haksız çıkan taraftan tahsil olunmak üzere Hacı Mehmed Ağa'dan ahz edilmesine karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(6 Rebiyûlahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Ankara'da taşçı Kostantin ve Nikola ve İstefan ve Yanni ve diğer İstefan nam kimesneler ile Beynam karyesi ahalisinden Topçuoğlu Mustafa beyninde olan dâvâya dair divân-ı temyiz-i vilayetten verilen mazbatanın temyizi istid'â ve evrak-ı müteferriâsı Ankara vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye ba's ve isrâ olunmakla temyiz-i hukuk dairesinde mütâlâa olundu.

Mazbata-i mezkûre 24 Muharrem sene 1290 tarihiyle müverrah olup hülâsa-i meâli merkûm Kostantin ve refikasının inşâ eyledikleri ebniyeden dolayı Mustafa'dan matlûbları olan on bin gurusun tahsilini dâvâ eylemeleri üzerine ebniye-i mezkûre keşfettirildikte beş bin dokuz yüz gurus masrafla vücuda geleceği anlaşılarak meblağ-ı mezbûrun tahsiline gıyâben hükm ve î'lâm olunmuş ise de merkûm Mustafa müddet-i nizâmiyesi zarfında itiraz aliyyel hükm etmekle tarafeyn hükm-i gıyabından evvel bulundukları hâle ircâ ettirilerek ol bâbda icrâ olunan muhâkemede merkûmun yalnız bin dört yüz gurus deyni görüldüğünden meblağ-ı mezbûrun kendisinden bil-tahsil merkûmuna î'tâsına karar verildiğini mutazammın bulunmuştur.

Merkûm Kostantin ve refikasının vekili Gümüşgerdan oğlu Mihalaki mührüyle mahtûm itiraznâmede divân-ı temyiz-i vilayette merkûm Mustafa'nın itiraz aliyyel-hükm arzuhali üzerine tarafeyn hükm-i gıyabından evvel bulundukları hâle ric'at ettirilmiş ise de bu işte tarafeynin divân-ı temyize celb olunmaması muhâkemeye hâcet görülememesinden neş'et eylediği ve muhâkemeye davet olunup da gelmeyenlerin itiraz aliyyel hükm istid'âsına hakkı olmadığı ve gıyâbi farz olursa bile merkûm Mustafa haps olunup hapis ise nizâmen icrâdan ma'dûd idüğünden bu hâle göre hak-ı itiraz sâkıt olduğu ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci ve üçüncü maddeleri mûcibince keyfiyetin temyizden rü'yeti beyan olunmuştur.

Keyfiyet ledel-tezekkür vekil-i merkûm Mihalaki adem-i lüzumuna mebni mahkemeye hiç dâvet olunmayanlar hakkında vereilen hükümler gıyâbı addolunamayacağını ve gıyâbi farz olursa bile merkûm Mustafa icrâ için haps olduğundan hak-ı itiraz sâkıy olduğunu dermeyân eylemiş ise de mahkemeye davet olunup da gelmeyenlerin veyahut gelip de muhâkeme ve mucâvebeden imtinâ edenlerin itiraz aliyyel hükm salâhiyeti olduğu usul-i muhâkeme nizamnamesinde musarrif olmasına nazaran hiç davet olunmayanların itiraza hakkı evleviyyette [447] kalacağı misillü eğer ki merkûm Mustafa hükm-i gıyabının icrâsı için haps olunmuş ise de hükm-i mezkûrun kendisine tebliğ kılınmaksızın haps olduğu ve hapsinin üçüncü günü itiraz aliyyel hükm istid'âsını î'tâ eylediği mazbata-i mezbûre mündericâtından anlaşılıp gıyâben olunan hükmün mahkûme tebliğ tarihinden itibaren on beş gün mürur etmedikçe icrâsı câiz olamayacağı usul-i muhâkeme nizamnamesinin yetmiş birinci maddesinde musarrif olmak hasebiyle tebliğden evvel vukû bulan hps dahi icrâ addolunamayacağından zikrolunan iki itiraz mecrûh olup ancak Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin ikinci ve üçüncü maddeleri mûcibince keyfiyetin temyizden rü'yeti mezkûr itiraznâmede muharrer olarak mezbûr ikinci maddenin ikinci fıkrası hükmünce bir mahkemenin salâhiyet ve mezuniyet-i nizamîyesi hâricinde bir iş rü'yet etmesi nakzı mûcib esbâbdan bulunduğu ve divân-ı temyiz-i vilayet bu işi bidâyeten rü'yet ve hükm edip divân-ı mezkûr ise yalnız istinâfa rü'yet-i dâvâya memur bulunduğu halde bidâyeten dâvâya rü'yet ve hükm eylemesi salâhiyeti hâricinde görüldüğünden mezkûr ikinci fıkra mûcibince mazbata-i mezbûre nakz edilmiş olmasıyla keyfiyet-i menkûziyeti kaydı bâlâsına şerh verildikten sonra işin mahalli meclisi temyizinde müceddeden ve bidâyeten rü'yet ettirilmesi ve oradan verilecek hükme âher taraftan itiraz vukû bulduğu halde ol vakit divân-ı temyiz-i vilayette istinâf olunması hususlarının vilayet-i müşarûnileyhâya bildirilmesine ve bir de mahallince vekil-i merkûm Mihalaki'nin itiraznamesi merkûm Mustafa'ya tebliğ olunarak ondan cevap lâyihası alındıktan sonra takımıyla evrakın irsâli nizamı iktizâsından olduğu halde lâyiha-i cevabiye olunmaksızın evrak gönderilmiş ve binâberin müddeî aleyhin cevabı istimâ olunmamış ise de ânifen beyan olduğu veçhile divân-ı temyiz-i vilayet vazifesi hâricinde işe bakmış olduğu cihetle tarafeyn celb ve muhâkeme olursa bile yine mezkûr mazbatanın nakzı emr-i tabi olup binâenaleyh tarafeyn celb ve isticvâbtan sarf-ı nazar kılınmış olmakla ba'dezîn bu misillğ deâviye müteallik evrakın nizamı dairesinde olarak irsâl olunması ve gıyâbi i'lâmlar mahkûm olan tarafa usulü

veçhile bizzat tebliğ kılınmaksızın ve tebliğden on beş gün mürur etmeksizin mahkûmun hapis ve tazyik ettirilmemesi ve işbu i'âmın harcı olan on dört gurus ile tebliğ harcı bulunan üç mecdiyyenin ileride haksız çıkacak tarafa râci olmak üzere merkûm Kostantin ve refikasından bil-tahsil Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye veznesine irsâl olunması hususlarının dahi vilayet-i müşarûnileyhâya yazılacak tahrirata derç ve ilâve edilmesine karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Sarraf Bahçıvanoğlu Tekfur Efendi ile Avrupa tüccarından Nikogos Kirkoryan beyninde tekevvün eden münâzaaya dair divân-ı istinâftan Şevval 6 sene 87 tarihiyle verilen i'âma itirazı hâvi Tekfur Efendi'nin vekili Büyük Yeni Han'da mûkim Cebraîl Gregor tarafından 3 Zilhicce sene 87 tarihiyle verilen arzuhal ve mezkûr i'âm sûreti ve lâyiha fi 8 Zilhicce sene 87 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla kırâat ve mütâlâa olundu.

Mezkûr arzuhalin meâli merbût lâyihada muharrer olduğu veçhile i'âm-ı mezkûr hükmünü kabul [448] etmeyeceğinden keyfiyetin temyizen rü'yeti istid'âsını mübeyyindir.

Divân-ı istinâf i'âmının netice-i meâli Nikogos Kirkoryan'ın mahkeme-i ticaret ikinci meclisinden verilen i'âma itiraz ile istinâf-ı dâvâ etmesi üzerine tarafeyn celb ile mezkûr ikinci meclis i'âmı mütâlâa olundukta hülâsası Nikogos ile Tekfur Efendi beyninde vukû bulan münâzaadan dolayı Nikogos'un gıyâbında mahkûmiyetine dair hükm ve i'âm olduğundan müddet-i nizâmiyesi zarfında itiraz aliyyel hükm kâidesini icrâ eylemesine mebni muhâkemeleri ledel-icrâ merkûm Nikogos Avadis Efendi'nin adamı olup diğer bir ilişkin tesviyesi zımnında Ma'mûrat'ülaziz'de memur bulunduğu cihetle Tekfur Efendi nâmına olan doksan beş bin kûsur gurusluk havalenâmeyi bâ sened gönderdiğinde Nikogos Tekfur Efendi'den mezuniyet almaksızın mezkûr havailey bir kıt'a tahvil ile âşâr-ı mültezimi Bogos Efendi'ye devretmiş ve Tekfur Efendi'nin pederi Avadis Efendi'ye hitâben yazdığı mektub meâlinde dahi havalenin elden çıkarılarak Bogos Efendi'ye devrolunduğuna dair bir gûna sarâhat bulunmamış idüğünden şu sûretle bilâ mezuniyet vukû bulan muameleden dolayı terettüb edecek mesuliyetin Tekfur Efendi'ye dokunur yeri olmayıp herhalde Nikogos'a ait olarak Nikogos'un bu bâbda olan defi kabule şâyân olmamakla hükm-i gıyâbi i'âmı mûcibince mezkûr havaleden baki kalan kırk beş bin kûsur gurusun ma fâiz ve mesârif muhâkeme Nikogos'un dahi Bogos Efendi'ye mürâcaata salâhiyeti bulunmasına karar verildiğini beyandan ibaret olmasıyla tarafeynin lâyihaları ba'del mütâlâa icrâ kılınan isticvâblarında Nikogos ikinci meclis i'âmında zikri sebk eden mektubu vaktiyle Tekfur Efendi'nin pederi Avadis Efendi'ye göndermesi cihetle havalenin devrinden dolayı vukû bulan mesârif çıktığı polîçe üzerine Avadis Efendi te'diye eylediğinden ve Bogos Efendi'den tahsil olunan elli bu kadar bin gurusu dahi kabz ettiğinden buraları havalenin Bogos Efendi'ye devrini kabul eylediğine delil-i kâfi idüğünü beyan ve Tekfur Efendi dahi husus-ı mezkûr kendisine ait olduğunu

ve Nikogos'un ifadesini ber veçhile tanımayıp Bogos Efendi'ye ol miktar mebâliği bilâ ruhsat devretmiş idüğünden derece-i evveli i'lâmında mahkûm olan mebâliğin tahsilini dermeyân eylemeleri üzerine icabı ledel-müzâkere vaktiyle Tekfur Efendi'nin pederi Avadis Efendi havale-i devrinden dolayı vukû bulan mesârifi kabul etmiş ve bundan istihsâl kılınan elli bu kadar bin gurusu dahi kabz eylemiş olduğundan ve bu bâbda olan muamelenin cümlesi Tekfur Efendi'ye ait bulunduğu gibi Tekfur Efendi dahi bu muâmeleyi kabul ederek senedden mütebâki kırk beş bin küsur gurusu iddiâ eylediğinden ve Tekfur Efendi bu muâmeleyi kabul etmemiş olsa protesto etmesi lazım gelip protesto dahi etmemiş idüğünden ve kırk beş bin küsur gurusu için Bogos Efendi'den alınan sened mevcut olduğundan şu hallere göre ikinci meclis i'lâmları fesh edilerek bu husustan dolayı Tekfur Efendi'nin Nikogos'tan bir gûna dâvâya salâhiyeti olamayıp sened-i mezkûru alması ve muhâkeme mesârifinin tarafına ait bulunması hususuna karar verildiğini mutazammındır.

Mezkûr lâyiha sekiz bendi şâmil ve divân-ı istinâf i'lâmının nakzı için bervçhe âti bir takım esbâbı [449] müştemeldir.

Nikogos'un cevap lâyihasında dahi Tekfur Efendi'nin iddiası vâhi olduğundan i'lâmın tasdiki istid'â kılınmıştır.

İcabı ledel-müzâkere vekil-i merkûm Gregor'un lâyihasında muharrer birinci ve ikinci itirazlarının hülâsası merkûm Nikogos havaleyi mezuniyetleri olmaksızın hodbekhot elden çıkarıp Bogos Efendi'nin senedini kabul eyledikten sonra keyfiyeti bâ tahrirat taraflarına bildirdiği ve Nikogos'un Bogos Efendi'den aldığı senedi nâmına olarak aldığı ve bu bâbda yazmış olduğu mektuplarda dahi icrââtını meçhul sûrette iş'âr eylediği maddeleridir merkûm Nikogos her ne kadar havaleyi devrettikten sonra keyfiyeti Avadis Efendi'ye bildirmiş ise de kendisi Avadis Efendi'nin işlerinin tesviyesine memuren Ma'mûrat'ülaziz'e gitmiş ve divân-ı istinâftan musaddak Avadis Efendi'nin bir kıt'a mektubu sûretinde dahi (şu paranın bir an evvel tahsilinin yoluna bâki ve gayrisinin bilecek işin ve bildir) tabirleri muharrer olduğu ve Avadis Efendi Nikogos'un icrââtı üzerine sükût edip gönderilen elli bu kadar bin gurusu kabz etmesi ve havale-i devrinden dolayı olan mesârifi tesviye eylemesi icrâatı kabul demek olacağı misillü mebhus-ı anha olan senedin musaddak sûretleri tarafeynden alınarak muâyene olundukta bu senedi Nikogos doğrudan doğruya kendi nâmına almayıp fakat vekil sıfatıyla kendi nâmına alarak metninde dahi para Avafis Efendi'nin olduğu ve Bogos Efendi Nikogos için medyûn olmayıp Avadis Efendi için borçları bulunduğu musarrih idüğünden ve Nikogos'un Avadis Efendi'ye yazıp divân-ı istinaf i'lâmında hikâye olunan mektupta Nikogos icrââtını sarâhaten zikr ve beyan eylemiş olduğundan işbu birinci ve ikinci itirazlar hükümsüzdür.

Üçüncüsü Nikogos bu hususta aliyyel ıtlâk vekil olsa bile vekâleti hasebiyle alacağı senedi müvekkili Tekfur Efendi ismine alması ve tahsil edeceği akçayı doğruca Tekfur

Efendi'ye götürmesi lazım geldiği halde aksi harekette bulunduğundan zâmin ve mesûl idüğü kaziyesidir Nikogos tevkil ve havaleyi tarafına irsâl eden Tekfur Efendi olmayıp birinci ve ikinci itirazların cevabında zikri sebkât eden mektuptan müstefâd olduğuna göre pederi Avadis Efendi idüğünden Nikogos'un Bogos Efendi'yi müvekkili Avadis Efendi'ye borçlu etmesi ve tahsil olunan parayı yine müvekkiline göndermesi tabii olmasıyla bu itiraz dahi hükümsüzdür.

Dördüncüsü mezkûr havaleden küsur kalan kırk beş bin küsur guruşun senedini Nikogos mahallinde Keşişoğlu'na bırakarak ondan kendi ismine olarak sened alması desisesinden neş'et edip bil-farz meblağ-ı küsur mezkûr Keşişoğlu'ndan istihsâl ile istihlâl olunsa veya sened zâyî veyahut inkâr edilse Keşişoğlu'ndan ber veçhile dâvâ edemeyip ancak Nikogos'tan istemeye salâhiyeti olacağı hususudur bu itiraz-ı faraziyattan ibaret olmasıyla cevap î'tâsına lüzum görülememiştir.

Beşincisi meblağ-ı küsur-ı mezkûrdan Keşişoğlu marifetiyle tahsil olunan on iki bin guruşun sekiz bin guruşu Nikogos'un emriyle hanesi tarafına verildiği ve bâkisi dahi ol veçhile tasarrufuna geçirmekte olduğu sırada iş meydana çıkıp tevkif edildiği keyfiyetidir bu madde yeni dâvâ olup [450] muhâkemeye mütevakıf olmasıyla esbâb-ı nakziyeden değildir.

Altıncısı Nikogos'un bu tarafa vürudunda meblağ-ı mezkûr talep olundukta yekdiğerine mübâyin vukû bulan ifâdatından paranın gâib olacağı teyakkun olunmasıyla akçanın tahsiline bir çare bulmak üzere senedin tarafına teslimi için Keşişoğlu'na hitâben Nikogos yedinden açık mektup alındığı halde Nikogos'un bu mektubuna mübâyin olarak doğrudan doğruya Keşişoğlu'na diğer mektup yazması mülâbesesiyle parasının tahsili mümkün olamadığından hükûmete mürâcaat olduğu maddesidir nihayet sened ellerine geçmiş idüğünden bu itirazın hükmü yoktur.

Yedincisi havaleden kalan kırk beş bin küsur guruş kendilerinin matlubu olduğu halde Bogos Efendi'den almaya bir gûna salâhiyetleri olmadığı ve Nikogos Bogos Efendi'den havale olunan mebâliği kabul eylediği halde divân-ı istinafin buralardan sarf-ı nazar eylemesi i'lâmın nakzını mûcib idüğü fıkrasıdır Bogos Efendi mezkûr sened mahkemece Avadis Efendi'ye medyûn bulunmasıyla her zaman Bogos Efendi'den aramaya salâhiyetleri derkâr olduğundan ve Nikogos'un parayı vermesini taahhüd ve kabul etmeyip bilakis mahkeme-i ticaretin hükmüne itiraz ile istinâf-ı dâvâ eylemiş idüğünden bu itiraz dahi hükümsüzdür.

Sekizincisi divân-ı istinâf i'lâmının hükmü Tekfur Efendi'nin vaktiyle protestoya mübâderet etmemesine müstenid ise de böyle desise sû-i emniyetten neş'et eden dâvâ hakkında protesto icrâsı lazım gelmeyeceğinden mezkûr i'lâmın hükmü kânuna müstenid olmadığı keyfiyetidir divân-ı istinâf i'lâmında muharrer bulunduğu üzere Tekfur Efendi'den paranın cümlesini dâvâ etmeyip de yalnız mezkûr senedden mütebâki kırk bu kadar bin guruş dâvâ eylemesi pederi Avadis Efendi'nin Nikogos ile olan muâmelesini

tamamıyla kabul idüğü ve divân-ı mezkûrun hükmü esasen işbu kabul maddesine müstenid bulunduğu cihetle bu itirazın da hükmü yoktur.

Şu halde divân-ı istinâf i'lâmı yolunda olmasıyla tasdikine ve i'lâm ve tebliğ harcı olan sekiz adet beyaz yirmilik mecdiyyenin sâir muhâkeme mesârifıyla beraber Tekfur Efendi'ye ait olmak üzere Nikogos'tan tahsiline karar verilip sûret-i karar fi 21 Rebiyülevvel sene 87 tarihiyle tarafeyne tefhim olundu.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Adana sancağına tâbi Mihmandar karyeli kel Mehmed'in bir re's bargirini sirkat eylemiş ve muahharan esna-yı râhda bil-tesadüf vukû bulan münâzaa üzerine sağ elinin iki parmağını cerh eylemiş olan Behenili? ile fiil-i sirkatte refiki denilen kör Mustafa haklarında icrâ olunan tetkikâtı hâvi Adana vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vürud eden 9 Recep sene 290 tarihli ve elli yedi numaralı tahriratıyla divân-ı temyizden musaddak bâlâsı istintaknâmeli meclis-i temyiz-i livâ mazbatası muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı merkûme mündericâtında doksan senesi Rebiyülevvelinin ibtidâsında merkûm kel Mehmed'in karye-i merkûmedenvâki çiftliği derûnunda merbût bulunan bir re's bargiri leylen sirkat olunması ve bunu karye-i merkûmede mütevattın bulunan mezbûr Behenili? Durmuş ile kör Mustafa sirkat edip Kefre? karyesinde mütemekkin Şaban'ın hanesinde getirmiş oldukları kör [451] Mamo tarafından haber verilmesi üzerine bargirini aramak için karye-i mezkûreye azimet eder iken esna-yı râhda vâki Teblikaplı? nam mahalde Durmuşâ bil-tesadüf suâle kıyâm eylemesinden dolayı tekevvün eden münâzaa esnasında merkûm Durmuş yanında bulunan kebir bıçağını bil-teşhir sağ elinin iki parmağını cerh etmekle ol civarda ot kazımakta bulunan bir takım amele kaziyeyi bil-müşâhede yetişip Durmuş'u derdest eylediklerinden merkûm Durmuş hükûmete götürüleceğini hissederek mezkûr bargiri kör Mustafa ile birlikte sirkat edip merkûm Şaban'ın bahçesine bırakmış olduğunu ikrâr ile beraber bunları mezkûr bahçeye götürüp orada bargiri kendisine teslim eylemiş olduğu merkûm kel Mehmed tarafından iddia olunduğuna ve mecruh-ı merkûmun yaraları yüz elli guruh ücret-i cerrâhiye ile otuz günde iltiyâm bulup fakat parmakları sakat kaldığı memleket tabibi tarafından raport ile haber verildiğine mebni tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Durmuş yevm-i mezkûrda Kabat nam mezradan Mihmandar karyesine gelir iken esna-yı râhda kel Mehmed karşısına çıkarak bargirini suâl edip kendisi dahi haber ve malûmâtı olmadığını beyan eylemiş ise de kendisi mukaddemâ Çolakoğlu Artin'in hıntasının sirkati maddesinden dolayı mahbus iken firar eylemiş olduğu cihetle kel Mehmed kendisini tutup hükûmete teslim eder hülyasıyla firâr eder iken civarda bulunan amale kendisini ahz-ü giriftle başını dahi cerh ettiklerini bil-beyan fiil-i sirkat ve cerhte müdhalini külliyyen inkâr ve müddeî nin ikâme edeceği muhbirleri şâhid-i zor olduğunu Kâsım ve Molla Yusuf oğlu Mehmed

ve Ahmed nam kimesneleri ile ispat edeceğini beyan ve tezkâr eylemiş ise de amele-i merkûmeden Karaçorlu İbrahim bin Yusuf be Palulu Ali bin Yusuf ve Mardinli Reşit bin Ahmed ve İbrani Bayram Safer nam kimesneler müddeî merkûmun berveçhe muharrer vukû bulan iddiâsını ba‘del tahlif bil-muvâcehe tasdik eylediği misillü merkûmân Kâsım ve Molla Yusuf oğlu Mehmed dahi muhbirlerin şâhid-i zor olduklarını işitmediklerini kezalik ma‘el kasem bil-muvâcehe ifade edip yalnız Ahmed muhbirlerden İbrahim ile Bayram’ın bu bâbda hilâf-ı vâki şehâdet edeceklerini kendilerinden işittiğini beyan etmiş ise de böyle haber ve ahd şâyân-ı istimâ olamamasına nazaran merkûm Durmuş’un inkârı vâhi olarak fiil-i sirkat ve cerhin kendisinden sūdûru tebeyyün etmiş ve merkûm kör Mustafa fiil-i sirkatte Durmuş’a refâkatini münkir olup Şaban ise Durmuş’un hayvanı kendi malıdır diye götürüp bıraktığını ve hatta ferdâsı gelip hayvanı aldıkları vakit bunu kim götürdü diye suâl eylemeleri üzerine kendisi Durmuş götürdü demesiyle kel Mehmed Durmuş’un yüzüne tükürdüğünü ifade eylediği ve âher sûretle haklarında medâr-ı hükm olur emâre bulunamadığı cihetle onların berâat-i zimmetleri anlaşılmış olduğu beyanıyla merkûm Durmuş’un yüz yetmiş yedinci madde-i kânuniye mûcibince üç sene müddet küreğe konulmasıyla beraber mecruhun otuz günlük ücret-i eyyam muattalası olan yüz elli guruş mecruha ve mesârif-i cerrahiyesi olan yüz elli guruş dahi müdâvat eden tabibe î‘tâ olunmak üzere üç yüz guruşun cârih-i merkûmdan tahsili istişâr ve hükm-i mezkûr kendisine tebliğ olundukta inkârında ısrar eylediği ve diyet-i şer‘îye maddesinin murâfaa-i şer‘îyeye teallik kılındığı iş‘âr olunmuştur.

[452] Medlûl-i iş‘âra nazaran merkûm Durmuş’un müddeî merkûmun bir re’s bargirini sirkat ve muahharan dahi esna-yı râhda bil-tesadûf vukû bulan münâzaa üzerine sağ elinin iki parmağını cerh eylediği ihbarat-ı vâkıa ve delâil-i mevcude ile tebeyyün eylediğine ve zikrolunan yüz yetmiş yedinci madde-i kânuniyede bir kimse bir şahsı cerh veya darp ile bir uzvunu kat‘ ve ta‘til eder ise mesârif-i cerrâhiyesi ve hükm olunacak diyeti istifâ olunmasıyla beraber üç sene müddetle küreğe konulur diye muharrer bulunduğu binâen merkûm Durmuş’un bu hükme tatbikan ve tarih-i tevkifi olan doksan senesi Rebiyülevvelinin ikinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede muharrer kâideye ba‘del tevfik üç sene müddet mahallinde küreğe konulmasıyla beraber mecruh-ı merkûmun mesârif-i cerrâhiyesi olan yüz elli guruşun dahi kendisinden bil-tahsil müdâvat eden tabibe î‘tâsı ve mecruh-ı merkûm diyet talep ve iddia ettiği halde murâfaa-i şer‘îlerinin icrâsı ve fiil-i sirkatte müdhalleri sabit olmayan merkûmân kör Mustafa ve Şaban’ın el-hâletün hâzihi mahbus veyahut taht-ı kefâlette iseler âher ecilleri hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş‘âr buyrulmasına karar verildi.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ‘lâm Sûretidir)

Bakkal esnafından Todori’nin şeriki olan İstrati Kırca nam kimesne ile şirket hesabından dolayı beynlerinde vukû bulan münâzaaya dair divân-ı istinâftan verilen i‘lâma itiraz ile

keyfiyetin temyizen rü'yet olunmasını müsted'î Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye î'tâ eylediği 28 Rebiyülahir sene 86 ve 26 Temmuz sene 85 tarihli ve lâyiha kılıklı bir kıt arzuhal ve mezkûr divân-ı istinâf i'lâmı evrak müteferriâsıyla birleştirilerek hukuk dairesinde mütâlâa olundu.

Arzuhal-i mezkûrun meâli merkûm Todori'nin mezbûr İstrati ile meyânelerinde tekevvün eden muhâsebe nizâ'ından dolayı Şehremâneti behiyyesinde hayli müddet uğraşarak nihâyet hakkı iptal olunduktan başka kırk bir bin sekiz yüz altmış iki buçuk gurus borçlu çıkarılmış ve on bir gün dahi tevkif edilmiş olması üzerine meblağ-ı mezbûru depozito tarikiyle Hâriciye Nezâret-i celilesi dairesine î'tâ ve protesto dahi icrâ ederek ol bâbda takdim eylediği arzuhal üçüncü meclis-i ticarete ledel-havale tarafeynin imzalarıyla mûmzi bir kıt'a tahkimnâme mûcibince tayin olunan mûmeyyizler marifetiyle muhâsebeleri bil-rü'ye kendisinin kırk sekiz bin yedi yüz elli dört buçuk gurus matlûbatı tebeyyün etmiş ve o sırada İstrati mûmeyyizlerin raportları hakkında bir takım i'zâr vâhiye serd etmesinden dolayı tarafeyn patrikhaneye bil-irsâl orada dahi icrâ edilen istintak ve tarefeyne verilen yemin ile iş meydana çıkarak hakkı inkâra mahal kalmamış ve tetkikât-ı mesrûde mûcibince meclis-i mezkûrdan bir kıt'a i'lâm verilmiş olduğu halde merkûm İstrati bu i'lâma bil-itiraz divân-ı istinâfta istinâf-ı dâvâya ibtidâr ve muahharan memleketine firar ederek işi sürüncemede bırakıp Der-i Aliyye'ye gelmesini müş'ar ticarethaneden keşide olunan telgrafnameler ahkâmına dahi imtisâl etmediği cihetle ticaret kanunnâme-i hümâyununun altmış yedinci ve altmış sekizinci maddeleri ahkâmınca hükm-i gıyâbi icrâ kılınmış iken merkûm İstrati Der-i Aliyyey'ye gelerek bit-tekrar dâvâya kıyâm eylemiş ve şu iş için divân-ı istinâfta âzâ-i mülâzımlarından Aleksandr ve Mardiros efendiler mûmeyyiz tayin olunarak bunların hilâf-ı nizam verdikleri raportlarına binâen i'lâm-ı evvelin hükmü feshiyle diğer bir i'lâm verilmiş ise de [453] kendisi işbu i'lâmı kabul etmemiş olduğundan bahisle keyfiyetin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'de temyizen rü'yeti istid'âsından ibarettir.

Divân-ı istinâfta 11 Rebiyülahir sene 86 ve 19 Temmuz sene 85 tarihiyle verilen i'lâmın mündericâtı şu oluyor ki merkûmân Todori ve İstrati beyinde vukû bulan münâzaa mukaddemâ divân-ı istinâfa havale olunarak hükm ve i'lâm olunmuş ise de muhakemeye mübâşeret olduğu esnada merkûm İstrati taşraya gitmesinden nâşi gıyâben aleyhine hükm olunup müddet-i nizamiyesi zarfında avdet etmiş ve hükm-i mezkûru kabul etmemiş olduğu beyanıla tekrar muhakemelerinin icrâsını istid'â etmesine ve istid'âsı tarihine nazaran müddet-i nizamiye zarfında hükme itiraz eylediği anlaşılmasına binâen tarafeyn celble yeniden muhakemelerine mübâderet olunarak bu hususa dair derece-i evveli muhakemesinden verilen i'lâmda merkûm İstrati münâzaaunfih olan mebâligden yirmi yedi bin sekiz yüz altmış iki buçuk gurusluk zimemâtını sağlam olarak mahallerini merkûm Todori'ye irâe eylemiş ve şâyet bundan akça istihsâl veyahut sekvestro etmiş ise Todori'ye edâ ve î'tâ etmesi ve kondika defterinde kaba Yovan ve Mumcu ve İstrati'nin kayını nâmelerine olarak mürakkim olan üç kalem dört bin yüz otuz gurusun dahi kezalik İstrati cânibinden Todori'ye verilmesi ve yirmi sekiz bin yüz gurus için İstrati yemin

etmekle bunu Todori'nin İstrati'den aramaya salâhiyeti olamayıp fakat Ligora nam kimesneye verilen sekiz bin guruşun î'tâsında emri olmadığına Todori'ye yemin eylediğinden bu sekiz bin guruşu hesaptan tevkif ettiği tarihten güzeştesiyle İstrati'nin başkaca îade eylemesi lüzumuna karar verildiğini hikâyedir ve tarafeynin lâyihaları ba'del mütâlaa hesaplarının rü'yeti âzâ-i mülâzımlarından Aleksandr ve Mardiros efendilere havale olumarak mûmâileyhimâ tarafından verilen raportoda Todori'nin Hacı Ligora olan borcuna mahsûben İstrati cânibinden ifâ ve hesaba idhâl kılınmış olan sekiz bin guruştan dolayı bir gûna emri olmadığını Todori beyan etmiş ise de meblağ-ı mezkûrun dâhil-i hesap olup kondika defterinde muharrer ve en sonra muhasebelerinin zîri dahi tarafeynden musaddak bulunmuştur ve zimemâtı bahsine gelince müşterek dükkânlarının kâffe-i zimemâtını tahsile Todori'nin müteahhid olduğu defterlerinden anlaşıldığı mârûl-beyan üç kalem dört bin yüz otuz iki guruş meyânında İstrati'nin Kaban Yovan'a olan borcuna mahsûben Todori tarafından ifâ olunduğu iddiâ olunan üç bin guruşun Nuri Bey nam kimesneden alınıp Todori'ye verildiğini İstrati ifade eylemekte bulunduğu gibi Todori dahi bu bâbda bir gûna ilm-ü haber ibrâz edemediği ve Todori'nin Mumcu Ali Efendi'ye verdiğini dâvâ etmekte olduğu beş yüz otuz guruşun şirket akçasından bil-tesviye Todori'ye mâl olunduğu defterlerinden müstebân olduğu ve İstrati'nin kaynına verilmiş olan altı yüz guruşu dahi İstrati inkâr eylemekte bulunduğu mestûr bulunmuştur merkûm İstrati'nin yirmi sekiz bin guruş maddesinden dolayı tahlif-i icrâ kılındığına dair mezbûr lâyihalarında bahsolmadığı ve defterlerinde dahi bir şey tebeyyün etmediği gibi bunun için nizâ'ları olmadığını tarafeyn ifade etmeleriyle bunun mevzûbahis olmaması ve derece-i evveli i'lâmında dahi her ne kadar sekiz bin guruş için Todori'nin yemin eylediğine binâen İstrati'den alınmasına hükm olunmuş ve Todori bu başka bir kalem olarak defterlere muharrer olduğunu beyan ile ondan müfrez olarak diğer kalemlerin ahkâmını [454] imza eylemiş idüğünü iddiâsında bulunmuş ise de zikrolunan deftere mürâcaat olundukta onun kalemleri bir hizada yazılıp meblağ-ı mezkûr dâhil-i hesap olduğu halde sonraki görülen hesabın zîri tarafeynden imzalanmış olduğu görülmüştür ve şu halde merkûm Todori asılsız yere yemin eylemiş olduğu anlaşıp meblağ-ı mezbûrun ol sûretle dâhil-i hesap olduğunu defterde mukayyed ve musaddak bulunması İstrati'nin dâvâsına delil-i kâfi bulunduğundan işbu sekiz bin guruşu İstrati'den istirdâda Todori'nin hak ve salâhiyeti olamaması ve zimemâtı bahsine gelince ibrâz olunan evrakta ve tarafeynin ifadesinden Todori altı bin dokuz yüz altmış beş guruş İstrati'ye verilmek üzere çürük ve sağlam yirmi yedi bin altı yüz otuz dört guruşu kabul eylediği anlaşıldığından mezkûr yirmi yedi bin altı yüz dört guruşun defterlerde mukayyed olduğu veçhile mahallerinin İstrati Todori'ye irâe ve tefviz ettikte Todori'nin dahi altı bin küsur guruşu İstrati'ye ifâ eylemesi ve şâyet bundan dolayı İstrati'nin tahsil eylediği veyahut sekvestro tahtına aldığı bir şey olduğunu Todori tebeyyün ettirdiği halde o makûle istihsâl olunan mebâliği olmakla ve sekvestroyu kaldırtmaya Todori'nin salâhiyeti olması ve Kaba Yovan'a İstrati'nin emri olmayarak verilen üç bin guruşun kondika defterinde mukayyed bulunduğu derece-i evveli mahkemesi i'lâmında münderiç ise de defterimize göre de öyle bir kayıt görülememesi ve merkûmânın Kiryako nam şahıs ile başkaca üçünün şerik oldukları diğer bir dükkânın borcu bulunduğu halde İstrati'nin

emri olmayarak Todorî tarafında verilmesi ve dükkânın hesâbı henüz görülmediği tebeyyün etmiş olduğundan meblağ-ı mezbûr için Todorî'nin sâlifüz-zıkr diğer dükkânın hesabına mürâcaatla talep eylemesi ve ikisi beyninde müşterek olan dükkânın Mumcu Ali Efendi'ye borcu olan ve tesviye olunup kapatıldığı defterinde gösterilen iki bin üç yüz kırk guruştan başka beş yüz guruş daha verdiğini Todorî iddia etmiş ise de böyle fazla para verildiğine dair asla defterde işaret görülmeyip ve Todorî İstratî'nin emriyle verdiğini ispat edemeyip defterde ismini kapatmış idüğünden Todorî'nin bu iddiâsında hakkı olmamasını ve Todorî'nin İstratî cânibinden vukû bulan emre mebni kaynına verdim dediği altı yüz guruş hakkında İstratî emrini inkâr etmekte olduğu gibi Todorî dahi bu iddiâsını ispat edemediği cihetle Todorî'nin bunu vermiş olduğu sahih ise verdiği mahalden talebe hakkı bulunması ve şu halde derece-i evveli mahkemesi hükmünün dahi feshi lüzumuna karar verilmiş olmasıdır.

Müsted'î-i merkûm Todorî'nin bâlâda muharrer arzuhalinde divân-ı istinâf aleyhine itiraz olmak üzere üç fıkra mürakkimdir bu itirazatın birincisi divân-ı istinâfta keyfiyet hilâf kanun rû'yet olunup hiçbir hükm-i kuvvî ile tetkik olunmadığını mübeyyin oluyor ve ikincisi hilâf-ı nizam olarak teklif olunan sulhe muvâfakat etmemesi üzerine icrâ-yı efkâra müsâberet olunduğunu hâki bulunuyor ve üçüncüsü tayin olunan mümeyyizlerin hareketlerini tetkik etmek üzere nizâmen talep eylediği üçüncü tayininden imtinâ kılındığını iş'âr ediyor merkûm Todorî'nin işbu itirazatı ber minvâl-i muharrer müphem yazılmakla kendisi daireye celble bunlardan murâdı ne idüğü yani işin hilâf-ı kanun rû'yet olunan cihetinin ne olduğu ve hilâf-ı nizam tergîb olunan [455] sulhün kimin tarafından teklif olunduğu ve icrâ-yı efkâra müsâberet ne demek olduğu suâl olundukta işin hilâf kanun görülen yeri yirmi yedi bin yedi yüz otuz üç guruş zimem hakkında bazı merbete kendilerinden sorularak başka bir şey suâl olunmaksızın mümeyyizlerin raportları üzerine rû'yet ve hükm ve i'lâm olunması kaziyesi idüğünü ve sulh teklifi maddesi ise arzuhalci tarafından sehven yazılıp divân-ı istinâfta kendisine bu makûle sulh teklif olunmadığını beyanla beraber Kaba Yovan'a verilen üç bin guruşa dair kondika defterinde bir gûna kaydolunmadığını ifade etmiştir.

Bu tafsilât üzerine icabı dairece ledel-müzâkere müsted'î-i merkûm Todorî'nin birinci itirazı ki keyfiyetin hilâf kanun rû'yet olunarak bir hükm-i kuvvî ile temyiz olunmadığı kaziyesi oluyor bu bâbda merkûm Todorî hilâf kanun olarak maddeten bir şey beyan edemeyip istinâf dâvâsı hakkında dermeyân eylediği sözler dahi şâyân'ül iltifat görülmemiştir ancak şu mebhusta bir hükm-i kuvvî ile temyiz olunamaması makâlîne gelince bâlâda bast ve beyan kılındığı üzere dâvânın bazısında İstratî ve bazısında Todorî haklı çıkmış yani Ligor'a verilen sekiz bin guruş için Todorî yemin etmiş ise de meblağ-ı mezkûr dâhil-i hesap olunduğu en sonraki hesabın zîri tarafeynden imzalanarak defterde musaddak ve mukayyed bulunması İstratî'nin dâvâsına delil-i kâfi görüldüğü cihetle mezkûr sekiz bin guruşun İstratî'den istirdadına Todorî'nin hak ve salâhiyeti bulunamaması ve İstratî'nin emri olmayarak Kaba Yovan'a verilen üç bin guruşa dair kondika defterinde bir kayıt bulunmadığından ve işbu meblağ Kiryako ile üçünün şerik

oldukları bir dükkânın borcu olduğundan onun hesabına mürâcaatla talep eylemesi ve Mumcu'ya müşterek deynlerinden bâki beş yüz guruşun verildiğine dair asla defterde kayıt ve sarâhat olmayıp ismi kapatılmış ve İstrati'nin inkârına mükârin emriyle kayına verdim diye iddiâ eylediği altı yüz guruş ki cem'an iki bin yüz guruşu ispat edememiş olmasıyla mezkûr altı yüz guruşu verdiği mahalden talebe Todori'nin hakkı olup ve beş yüz guruşta hakkı olamaması ve Todori altı bin dokuz yüz yetmiş beş guruş İstrati'ye vermek üzere çürük ve sağlam olarak defterlerinde mukayyed bulunan yirmi yedi bin altı yüz otuz üç guruşun mahallerini Todori irâe eylemesi ve şâyet İstrati bunlardan tahsil veyahut sekvestro etmiş ise makbuzunu mübeyyin bir kâğıt almakla ve sekvestroyu kaldırmaya salâhiyeti olması hususları i'lâm-ı mezkûrda izâha tasrih ve beyan olunmuş olduğundan müsted'î-i merkûm Todori'nin birinci itirazı hükümsüz görünmüştür ikinci itirazı dahi sulh teklifi maddesi olup bu ise arzuhalini tahrir eden yazıcının kendiliğinden sehven yazdığını ve böyle bir itirazı olmadığını ber minvâl-i meşrûh şifâhen ifade eylediğinden bunun dahi hükmü yoktur üçüncü itirazı divân-ı mezkûrdan nasb ve tayin olunan mümeyyizlerin hareketlerini tetkik için üçüncü nasb olunmaması keyfiyettir usul-i muhâkeme nizamnamesinin otuz sekiz ve otuz dokuzuncu ve kırkıncı maddelerinde hükm sıfatıyla nasb olunmayan mümeyyizlerin verdikleri raportlar yani ilm-ü haber tasdik veya ta'dil olunacağı ve ahkâmının cümlesi veya bazısı adem-i tasdik ile münâzaa-i vakanın faslı için izâhat-ı kâfiye görülmediği takdirde tarafeynden talep olunmasa bile bir komisyon teşkiline karar verileceği mürakkim olup halbuki bu işe tayin olunan mümeyyizlerin hükm sıfatıyla tayin olunmadıkları gibi bu madde hakkında re'ylerinde dahi ihtilâfları olmayıp mütevakkıf re'y bulunmalarıyla üçüncü tayine hâcet olmadığı derkârdır.

[456] şu hale göre müddeî merkûm Todori'nin bu bâbda serd ve beyan eylediği itirazının cümlesi hükümsüz olup i'lâm-ı mezkûr yolunda görünmekle bil-tasdik muhâkeme mesârifinin hükümsüz çıkan merkûm Todori'ye ait olmak üzere müddeî Ali'ye İstrati'den ahz ve istifasına karar verilmiş ve sûret-i karar dahi tarafeyne tefhim kılınmıştır ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

Merkûm Todori'nin bu işin hukuk dairesinde layıkıyla tetkik olunmaksızın i'lâm edildiğinden bahisle iâde-i muhâkemeyi müsted'î vermiş olduğu 17 Cemaziyelahir sene 87 tarihli arzuhal ile 6 Recep sene 87 tarihli lâyiha 16 Recep sene 87 tarihinde daireye havale olunmakça mütâlâa olundu.

Lâyihanın mutazammın olduğu sekiz bendin mündericâtı işin derece-i evveli mahkemesinde ve divân-ı istinafta sûret-i cereyanını hâki olduğu gibi hâtimesinde bir takım itirazlar var ise müphem yazıldığından ve merkûm Todori vekili denilen Mösyö Zeys ile ma'an daireye gelmiş olmalarıyla keyfiyet şifâhen kendilerinden suâl ve istizâh olunarak hülâsa-i itirazı evvela divân-ı istinâf i'lâmının hîn-i temyizinde kendisinden lâyiha-i itiraziye alınmaması sâniyen daireden verilen i'lâmın hükm yerinde mevâd-ı kanuniye zikrolunmadığından usul-i muhâkeme nizamnamesinin altmış dördüncü

maddesine muvâfık olmaması maddelerinden ibaret idüğünü ifade etmeleri üzerine mezkûr i'âm kırâat olundukta merkûm Todori'nin vaktiyle divân-ı istinâf i'âmı aleyhine vermiş olduğu lâyiha kılıklı arzuhalinde münderiç itirazları ecvibesıyla beraber birer birer münderiç olup işbu lâyiha evrak odasından celb ve mütâlaa olundukta merkûm Todori'nin imzasıyla mümzi bulunmuş ve kendisine dahi ledel-irâe lâyiha ve zirindeki imza kendisinin olduğunu itiraf eylemiş olduğu misillü i'âmın hükm yerlerinde dahi muktezâ-yı maslahata muvâfık olan fikarât-ı kânuniye mürakkim bulunmuş olduğuna ve şu halde merkûmun iddiâ-yı meşrûhu vâhi bulunduğuna binâen bu bâbda dahi cevap î'tâsına karar verilerek keyfiyet merkûm Todori'ye tefhim olundu.

İ'ÂN

Kazâten kapı kethüdası müteveffa Mahmud Efendi veresesinin mevaliden faziletli Osman Zeki Efendi zimmetinde alacağı olan mebâliğ tesviye olunmak üzere mukâbilinde vekâlet-i devriye ile merhûn olan Üsküdar'da Kısıklı karyesinde vâki işcâr ve kûrum mağrus bağıyla beraber bir bâb köşkûn mûmâileyh Zeki Efendi uhdesinde bulunan nisf hissesi bundan mukaddem mezâda verilerek yüz yirmi sekiz bin guruşa çıkmış ve şehir-i Zilkade-i şerifinin altıncı günü müzâyesesi kararı verilip talebine ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye tâlip olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâcaat eylemeleri i'ân olunur.

Atpazarı'nda sâkine Asya Hanım'ın 3 Safer sene 290 tarihli i'âm-ı şer'î mûcibince İsmail Bey zimmetinde alacağı olan mebâliğin tesviyesi için mukâbilinde vekâlet-i devriye ile merhûn olan Üsküdar'da Hâce Hüsni Hatun Mahallesi'nde Yağhâne Sokağında bir kıt'a arsanın yüz otuz dört zirâ'ı nisf hisse-i şâyiası bundan mukaddem mezâda verilerek beher zirâ'ı yetmiş altı guruşa çıkmış ve şehir-i Zilkade-i şerifenin on birinci günü müzâyesesi kararı verilip talibine ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye talip olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine gelmeleri i'ân olunur.

2.33. Cerîde-i Mehâkim 33. Sayı Transkripsiyonu⁶⁶

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Şevval	Sene	(Pazartesi)	Kanunuevvel Rumi	Sene	Sayfa
33	25	1290		3	1289	457

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

⁶⁶ CM., Nr. 33, H. 25 Şevval 1290/M. 16 Aralık 1873.

(Fi 3 Cemaziyelahir Sene 289 Tarihinde Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'lâmın Sûretidir)

Tatavla'da Kurtoğlu Mahallesi'nde kâin Yorgi ve Alenko ve Kadenko ile bervech-i iştirâken mutasarrıf olduklar bir bâb hamamın bedel-i icârından dolayı beynlerinde tehattüs eden münâzaaya dair Beyoğlu merkez bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden verilen i'lâm hükmünü kabul edemeyeceğinden bahisle keyfiyetin istinâfen rü'yet olunmasını müsted'î Vasil nam kimesne tarafından î'tâ olunan 26 Zilhicce sene 88 tarihli arzuhal ve lâyiha zikrolunan i'lâm ile beraber mahkeme-i istinâfiyeye havale olunmakla kırâat ve mütâlâa olundu.

İ'lâm-ı mezkûr 8 Zilhicce sene 88 ve fi 5 Şubat sene 87 tarihiyle müverrah olup hülâsa-i meâli zikrolunan hamamın resmi kontratosunun tanzimi beynlerinde kararlaştırılmadıkça emniyet hâsıl edemediklerine binâen hiçbir hissedârın müdâhale ettirilmemesi merkûmûn Yorgi ve Alenko ve Kadenko taraflarından istid'â olunduğu hikâye olunarak bunlardan merkûm Yorgi kendi tarafından asâleten ve mezbûrtân Alenko ve Kadenko cânibinden vekâleten hissedarlarından merkûm Vasil ile daireye gelmeleriyle evvela merkûm Yorgi'den hülâsa-i iddiası ledel-suâl mezkûr hamam senevi yirmi bir bin guruş bedel-i icâr ile beher sene hissedâr tarafından idare ve isticâr olunarak bedel-i icârdan diğer hisse sahiplerine isabet eden mebâliğ berveçhe peşin ifâ edilmek beynlerince usul tutulmuş iken bu sene için müste'cir bulunacak olan merkûm Vasil diğer hisse sahiplerinin haklarını ifâ etmeksizin hodbehot müdahaleye kıyâm ederek mezkûr hamamı küşâd eylemiş ise de buna ne kendisi ve ne de müvekkilinin merkûmtân asla râzı olmadıklarından ber mûcib mukâvele senevi yirmi bir bin guruş hesabıyla verilmesi lazım gelen bedel-i icârın on dokuz bin guruş itibarıyla hisse-i musbâyelerini berveçhe peşin ifâ eylemesini veyahut nöbetini kendilerine terk ederek yirmi [458] bir bin guruş üzerinden merkûmun hisse-i musibiyesi kendileri berveçhe peşin î'tâ ederek kâidelerini muhâfaza edebileceklerini iddia ve hissedârân taraflarından mûmzi bir kıt'a mukâvelenâme ibrâz etmiş ve merkûm Vasil dahi mezkûr mukâvelenâmede olan imzasını tasdik ile beraber hamam-ı mezkûr sene-i sâbıkada esnafları marifetiyle bil-muvâcehe mukâvele edilerek merkûme Alenko'ya icâr edilmiş ise de hemşiresi olmak mülâbesesiyle hissesini peşin almayıp ceste ceste istifâ eylemiş olduğundan bu sene kendisi dahi merkûmların hisselerini müşâhereten î'tâ eyleyeceğini ifade etmiş ve merkûme Alenko dahi bedel-i mezkûrun peşin verildiğini iddia ve keyfiyet esnaf loncasınca dahi malûm idüğünü beyan eylemesi üzerine Şehremâneti behiyyesiyle ledel-muhâbere vârid olan cevapta keyfiyet hamamcı esnafı loncasından bil-suâl ol bâbda î'tâ eyledikleri ilm-ü haber leffen gönderildiği ve mezkûr ilm-ü haber dahi mezkûr hamam mukaddemâ hissedârân beyninde münâvebe tarihiyle idare olunagelip geçen sene hak-ı idâresi Yorgi'ye ait iken merkûm Vasil bu kâidenin hilâfında olarak bundan böyle nöbet her kimin olur ise diğer hissedarların bedel-i icârdan hisselerini berveçhe peşin vermek hususunu dermeyân ederek merkûm Yorgi'nin nöbetini gasp ile mezkûr hamamı iki buçuk mâh miktarı kapalı bırakmış ve merkûm Yorgi'nin bedel-i icârı berveçhe peşin ifâya vakti olmadığı cihetle

yedlerinde bulunan mukâvelenâme mûcibince aliyyel ittifak âhere icâr ederek hisselerini peşin ahz eylemiş olduklar halde bu sene nöbet Vasil'e gelince kendisinin ittihâz eylediği usul-i sabıkaya tevfikân diğerlerinin hisse-i musibelerini berveçhe peşin ifâ etmek lazım geldiğinden tekrar bir münâzaa çıkararak bervech-i peşin ifâdan bil-istinkâf mâh be mâh î'tâya kıyâm eylemiş ise de diğer hisse sahipleri râzı olmadıklarından sene-i sâbika misillü bil-ittifak âhere icâra karar verilmişken muahharan buna dahi kanâat etmeyip müste'cir-i sâbıkın hitâm müddetine dört gün kalarak eşya-yı mevcudesinin bir kâide devir ve teslimine riâyet etmeyerek hodbehot müdahaleye kıyâm eylemiş olduğu gösterilmiş olduğundan icabı ledel-tezekkür mezkûr hamam zâten münâvebeten isticâr olunmak ve bedel-i icâr müşâhereten ifâ edilmek beynlerince usul-i ittihâz olunmuş iken merkûm Vasil bu kâideyi her nasılsa fesh ve tağyir ile sene-i sâbıkada nöbeti bulunan diğer hissedârın hakkını ıskât ve muhâyâten usulünün lağvıyla bil-ittifak âherine icâr olunmuş ve bundan böyle hissedârândan her kim isticâr edecek olur ise diğerlerinin bedel-i icârdan hisse-i musibeleri peşin verilmesi kâide ittihâz kılınmış olduğu cihetle bu sene nöbet-i isticâr kendisinin olduğu serriştesiyle usul-i sâbıkı tağyir ederek diğerlerinin hisselerini berveçhe peşin ifâ veyahut merkûmûnu râzı etmedikçe hodbehot merkûm Vasil'in hamam-ı mezkûra müdahaleye hakkı olamamasına ve dilerse hissedârânın ittifaklarıyla emsâli veçhile âherine icâr ederek bedel-i icârdan hisse-i musibelerini berveçhe peşin istifâ edebilmelerine karar verildiğini mutazammındır.

Zikrolunan lâyiha-i itiraziye 23 Şubat sene 78 tarihiyle müverrah ve Vasil imzasıyla mûmzi olarak fezleke-i mefhumu i'lâm-ı mezbûrda hamam-ı mezkûru kendisi iki buçuk ay miktarı kapalı bıraktığı beyan olunarak hissedârânın haklarını berveçhe peşin ifâ etmedikçe hamam-ı mezkûra müdahaleye salâhiyeti olamadığı ve hissedârânın ittifakıyla emsali veçhile âherine icâr olunur ise bedel-i icârdan hisse-i musibelerini [459] bervech-i peşin istifâ edebilecekleri gösterilmiş ise de hamam-ı mezbûr bundan iki sene mukaddem âherine bâ kontrato icâr edilip hissesine isabet eden akçayı ceste ceste ahz eylediği ve hamamın iki buçuk ay kapalı kalması hissedârânın ittifakıyla idüğü ve bu kontrat meydana çıkar ise herhalde hakkı tebeyyün edeceği ve şâyet Yorgi ve Alenko ve Kadenko taraflarından meydana çıkarılmaz ise bunu ve hamamın iki buçuk ay kapalı kalması hissedârân-ı sâirenin ittifakıyla olduğunu şer'en ispat edeceği ifâdatını hâvidir.

Yorgi ve Alenko ve Kadenko imzalarıyla mûmzi ve 5 Safer sene 89 ve 1 Nisan sene 88 tarihiyle müverrah olan lâyiha-i cevabiyede dahi hamam-ı mezkûr iki sene mukaddem bâ kontrato âhere icâr edilip merkûm Vasil hissesine isabet eden akçayı ceste ceste ahz eylediğini ve hamamın iki buçuk ay kapalı kalması hissedârânın ittifakıyla idüğünü ifade etmekte ise de Şehremâneti'nin i'lâm-ı mezkûrda münderiç cevabına melfûf hamamcı esnafı loncası ilm-ü haberi merkûm Vasil'in ifadesinde kâzib olduğunu ispat eylediği ve bu makûle icârdan tevellüd etmiş ve esnaf marifetiyle icabı icrâ kılınması olan bir dâvânın şer'en rü'yeti nizama muhâlif olduğu gibi merkûm Vasil'in hissesine isabet eden akçayı peşin olarak ahz eylediği vermiş olduğu mûmzi ilm-ü haberiyle tebeyyünn edeceğinden

bahisle bu yüzden vukû bulan zarar ve ziyanlarıyla muhâkeme mesârifinin kendisinden zammını gösterilmiştir.

Müstenif Vasil'in bâ sened-i musaddak vekili tayin eylediği Harelombos ile müstenif-i ileyhlerden Yorgi bil-asâle ve Alenko ve Kadenko taraflarından dahi bâ sened-i musaddak vekil olan Andriya Tevkidi mahkemeye celb ile ledel-isticvâb müstenif vekili merkûm Harelombos müvekkili hamam-ı mezbûrda olan hissesi kirasını hisse sahiplerinden ceste ceste aldığı cihetle kendisi dahi ol veçhile î'tâ edeceğini ve hissedârân cânibinden tanzim edilmiş olan mukâvelenâmede bedel-i icârın berveçhe peşin î'tâ olunacağı sözü olmadığını ifade ve müstenif-i ileyhlerden Yorgi ve vekil-i merkûm Andriya dahi mezkûr mukâvelenâmede hamam-ı mezkûr her kimin tarafından isticâr olunur ise bedel-i icârın berveçhe peşin verileceği muharrer idüğünü ve bu mukâvelenâme kendilerinde olmayıp Beyoğlu hukuk dairesinde kaldığını beyan eylemeleri üzerine mezkûr mukâvelenâme getirilerek mütâlaa olundukta mezkûr hamam bin iki yüz seksen altı senesi Kanunusaninin on beşinci gününden itibaren üç hissesi peşin verilmek üzere senevi yirmi bir bin guruşa hissedârândan Alenko'ya icâr edildiği muharrer bulunduğundan tarafeyn tekrar celb ile buna ne diyeceği müstenif vekili Harelombos'tan suâl olundukta muahharan mukâvelenâmenin ahkâmını tağyir edecek sûrette yani bedel-i icâr mâh be mâh î'tâ olunacağını müş'ar diğer bir mukâvelenâme daha tanzim edilerek resmî kontrato dahi ikinci mukâvelenâme mûcibince yapıldığını iddia ve merkûm Yorgi ile merkûmtân Alenko ve Kadenko'nun vekili Andriya dahi ikinci mukâveleyi inkâr edip merkûm Vasil mezkûr ikinci mukâveleye dair sened ibrâz edemediği gibi iddia-yı meşruhunu âher sûretle dahi ispattan izhâr acz ederek merkûm Yorgi ile mezbûrtân Alenko ve Kadenko'nun yemin etmelerini talep ve merkûm Yorgi ile mezbûrtânın vekili Andriya dahi merkûm Vasil'in işbu yemin teklifini kabul eylemiş olduklarından hamam-ı [460] mezkûr her kimin tarafından isticâr olunur ise bedel-i icârı peşin verilmeyip mâh be mâh î'tâ olunacağına dair muahharan beynlerinde mukâvele vukû bulmadığına merkûm Yorgi ile mezbûrtân Alenko ve Kadenko'nun âyinleeri üzere icrâ-yı tahlifleri Rum Patrikliğine tezkre iş'âr olunmuş idi gelen cevapta merkûm Yorgi ile mezbûrtân Alenko ve Kadenko'nun ol veçhile tahlifleri icrâ olunduğu gösterilmiş olmakla bu sûrette birinci mukâvele mûcibince bedel-i icâr-ı mezkûrdan merkûmûn Yorgi ve Alenko ve Kadenko'nun hisseleri olan on beş bin yedi yüz elli guruşu merkûm Vasil'in berveçhe peşin î'tâ etmesi lazım geleceği ve harç-ı i'lâm olan iki yüz otuz altı guruşun harç-ı sûret ve tebliğ ve mesârif-i sâire ile beraber haksız çıkan taraftan tahsil olunmak üzere merkûmûn Yorgi ve Alenko ve Kadenko'dan ahz edilmesine karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olunmuştur.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Prizren kasabasına tâbi Pekane karyeli Tahire ve Rahmi'nin zevcesi Ayşe nam hatunlarla Emrullah nam kimesneyi cerh etmiş olan mezbûre Tahire'nin zevvci karye-i mezkûreli Tahir nam şahıs hakkında icrâ olunan tetkikâtı hâvi Prizren vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 22 Recep sene 89 tarihli ve yüz on bir numaralı tahrirâtıyla

divân-ı temyiz-i vilayet ve meclis-i deâvi-i kaza mazbatası ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı mezkûre mefâhiminde merkûm Tahir Ayşe ve hafif'ül şuur olduğu cihetle bir gün hanesine gelip evvela validesinin üzerine hücum ederek mezbûre firar etmekle asılı bulunan lambayı alıp zevcesi mezbûre Tahire'nin başı ve kulağını ve omuzunu cerh ettikten mezbûre elinden kurtulup komşuları Emrullah'ın hanesine firar ve Tahir dahi ta'kîf etmekle merkûm Emrullah ile orada bulunan Alemşah hâtun Tahire'yi vikâyeten mukâbele eylediklerinde Tahir elinde bulunan kılıç ile Emrullah'ın başını ve Alemşah'ın dahi sol elinin orta parmaklarını darp ve cerh eylediği iddiâ kılınması ve muâyene ettirildikte merkûm Emrullah'ın cerhesi cûzi olmakla kırk guruş ve Tahire'nin başında ve omuzunda cerh eseri üç hefede yüz elli guruş ücretle iltiyâm pezir olduğu ve mezbûre Alemşah'ın sol elinin orta parmağıyla yandaki parmakları bir mâh zarfında altmış guruş ücret-i cerrâhiye ile kesb-i iltiyâm eylemiş ise de sakat kaldığı raport ile tabib cânibinden ifade olunması cihetle tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Tahir ca'li olarak irâe-i eser-i cinnetle kaziyede müdhalini inkâr etmiş ise de merkûmda asla eser-i cinnet olmayıp fiil-i mezkûra cüreti sarhoşluk hâlinde neş'et etmiş idüğü tabib tarafından ifade ve beyan kılınmasına ve karye-i mezkûre imamı Molla Bahtiyar merkûm Tahir Bey işrete mübtela olduğundan şuûruna dokunup vukû-ı hâdiseden üç gün mukaddem yanına dört adet tabanca alarak odasının camının kapandığını kendisine haber verdiklerinde mahal-i mezkûra gidip bir takrîb ile merkûmun yedinden tabancaları aldıktan sonra istifsâr-ı madde eylediğinde beni öldürecekler dediğini ve vakâ günü keyfiyeti işiterek koştuğunda mezbûrtân Tahire ve Alemşah'ı görmeyip fakat merkûm Tahir Emrullah ile uğraştığını gördüğünü ve cerihaları vukûundan sonra keyfiyeti merkûm [461] Tahir'den suâl eylediğinde kâh ettim ve kâh bilmem cevabını verdiğini ve merkûmun bu harekâtı sebebi sarhoşluk idüğünü ihbar edip bu kavli ihtiyar meclisi âzâsından Hazan'ın dahi tasdik etmesine ve bunlar ile Tahir'in muvâceheleri icrâ olundukta hiçbir şey yapmadığını bilemiyor ise de merkûmânın ifadeleri sahih olduğunu beyan etmesine nazaran yüz yetmiş yedinci madde-i kânuniyeye tevfiân üç sene müddetle küreğe konulması ve mezbûre Alemşah'ın hukuk-ı şahsiye iddiâ etmemesi cihetle icrâ-yı mürâfaa-i şer'iyelerine mahal kalmadığından yalnız mesârif-i cerrâhiyenin merkûmdan tahsil olunması hususuna karar verildiği iş'âr olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra göre merkûm Tahir'in sarhoşlukla eşhâs-ı merkûmeyi cerh eylediği vâkâ olan ikrârı ve ihbârat ile tebeyyün eylediğine ve zikrolunan yüz yetmiş yedinci madde-i kânuniyede bir kimse bir şahsı cerh ya darp ile bir uzvunu kat' veya ta'til eder ise mesârif-i cerrâhiyesi ve hükm olunacak diyeti istifâ olunmasıyla beraber üç sene müddetle küreğe konulur diye mürakkim bulunduğu binâen merkûmun hükm-i mezkûra tatbikân ve tarih-i tevkifi idüğü evrak-ı varideden müstebân olan seksen dokuz senesi Saferinin on yedinci gününden itibâren emr-i teşhiri on dokuzuncu maddede münderiç usule ba'del tevfiq mahalli kararı veçhile üç sene müddetle küreğe konulması ve mezbûre Alemşah hukuk-ı şahsiye dâvâ etmediği ciheten diyet ahzına mahal olduğundan yalnız mecrûhların

mesârif-i cerrâhiyelerinin merkûmdan tahsil olunması hususlarının vilayet-i müşarûniylehâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kudüs-i Şerif'te mütemekkin Haham Musa bin Vetebeste'nin? leylan hanesinden nukûd ve eşyasını sirkat etmiş olan Kudüs-i Şerif'e tâbi Beytullahmim karyesi ahalisinden ve asâkir-i nizamye firarilerinden Salih ve Süleyman karylei Salih ve İsa nam şahıslar haklarında icrâ kılınan tetkikâtı hâvi Kudüs-i Şerif mutasarrıflığının Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 22 Cemaziyelahir sene 290 tarihli ve otuz dört numaralı tahrirâtıyla bâlâsı istintaknâmeli Arab'ül ibâre meclis-i temyiz-i livâ mazbatası muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı merkûme mündericâtından seksen dokuz senesi muharreminin on dördüncü gecesi merkûm Haham Musa hanesinde yatar iken üç nefer sârik duhûl ederek beytûtet eylediği odada bulunan ve derûnunda millet-i Mûsevi'ye mahsus malûm'ül miktar vakıf akça mevcut olan bir kıt'a sandık ile diğer nukûd-ı mevcûdeyi sirkat eyledikleri iddiâ olunması ve merkûm Salih ile Sâim Ebu'l Suud ve Halil Arış nam şahıslardan şüphe edilmesi üzerine merkûmün derdest olunarak tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Salih silk-i celil-i askeriden firar etmeksizin bir gün merkûm Selim Ebu'l Suud kışlaya gelerek mûsika takımından mülâzım Seyid Ağa bin Abdülkadir ve Seyid Ağa bin Mustafa hazır oldukları halde yüzbaşidan kendisine izin alarak birlikte çıkıp mezbûr Halil ve Salih bin İbrahim ve Abdülselem ile bil-ittifak içlerinden Abdülselem'in hanesine giderek Abdülselem hanesinde kaldığı halde kendisi Selim ve Halil ile beraber merkûm Musa'nın hanesinin kapısını açıp Halil ile kendisi gözcü kalarak duhûl ile bir sandığı [462] sirkat ve derûnunda mevcûd olan şeyleri meyânelerinde taksim eylediklerini ikrâr eylemiş ve Salih bin İbrahim dahi leyle-i mezkûrede hanesinde oturur iken merkûm Salih gelip kasabaya gitmelerini teklif etmekle bil-muvâfaka kasaba-i mezbûreye gittiklerinde câmi-i şerif kapısı yanında Selim ve Halil Arpas nam kimesneleri bularak sirkat-i mezbûrenin icrâsını bil-müzâkere birlikte gittiklerini beyan ile beraber mâbadını Salih'in ifadesi veçhile tasdik etmiş olmalarına ve Kudüs-i Şerif ahalisinden Abdülselem ve Halil kaziyede müdhallerini inkâr eylemiş ve Selim Ebu'l Suud dahi Salih'e zabıtan izin almadığını ve Halil Arpas ile ülfeti olmadığını irâd ve ityân ile fiil-i sirkatte müdhâl ve malûmâtını münkir bulunmuş olmasına ve mûmâ ileyhimâ Seyid Ağa dahi merkûm Selim Ebu'l Suud'un berveçhe muharrer yüzbaşidan Salih için ruhsat aldıklarına dair ifadesini tekzib etmelerine ve merkûm Salih'in karındaşı İsa bir gün kışla pişegâhından geçer iken karındaşı Salih kendisini çağırıp taburun hareket edeceği cihetle kendisinin avdetine değin hıfz edilmek üzere iki kıt'a surre vermiş ve kendisi dahi mezkûr surreleri ahz ile iki mahale gömmüş olduğunu beyan etmiş olmasına ve mezkûr surreler medfûnlarından ihraç ve celb edildikte emvâl-i mesrûkeden olduğu ispat olunmasına nazaran merkûmün Selim Ebu'l Suud ve Halil Arpas ve Abdülselem'in fiil-i sirkatte müdhalleri olmayıp merkûmân Salih ve Salih bin İbrahim ve İsa nam şahısların bil-ittifak berveçhe iddiâ

leylen adam oturur mahalden fiil-i sirkati irtikâb eyledikleri tebeyyün eylediğinden ve zâhire çıkarılan mebâliğ Musa'ya teslim olunarak küsurunun indel-sübût kırk altıncı madde mûcibince merkûmlardan tahsiline karar verilmiş olduğundan merkûmûn Salihler ile İsa'nın iki yüz yirmi ikinci madde-i kânuniyeye tevfikân üçer sene müddetle haps olunarak hitâm-ı müddetlerinde merkûm Salih'in taburuna teslim olunmasına karar verildiği ve bu hüküm merkûmlara ledel-tebliğ şâyân-ı istimâ olur bir gûna itiraza kıyâm edemedikleri iş'âr olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûmûn Salihler ile İsa'nın leylen merkûm Haham Musa'nın hanesine bil-duhûl nukûd ve eşyasını sirkat eyledikleri merkûmân Salihler'in ikrârları işaret-i sâire ile tebeyyün eylediği ve zâhire çıkarılan mebâliğ mezbûre Musa'ya teslim olduğu anlaşıldığına ve zikrolunan iki yüz yirmi ikinci madde-i kânuniyede zîrda ta'dâd olunan ahvâlden biriyle irtikâb-ı sirkat eden şahıs üç sene müddetle haps olunur ahvâl-i mezkûrenin birincisi gece vakti olmak ve iki veyahut daha ziyâde şahıs birlikte bulunmak veya bu iki keyfiyetin yalnız birisi olup fakat adam oturur bir mahalde veya mâbedde olmaktır diye muharrer bulunduğu binâen merkûmûn Salihler ile İsa'nın bu hükme tatbikân ve tarih-i tevkifleri olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dokuz senesi Rebiyülahirinin on beşinci gününden itibaren üçer sene müddetle haps olunarak hitâm-ı müddetlerinde merkûm Salih'in kabul olduğu halde taburuna teslimi ve merkûmûn Selim ve Ebu'l Suud ve Halil Arpas ve Abdüselam el'hâletün hâzihi mahbsuta veyahut taht-ı kefalette iseler ihraç olunmaları hususlarının vilayet-i müşarûniylehâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

[464] (Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Hanya kasabası dâhilinde Ayyanı karyeli Yorgi Papazaki'nin kâtili bulunan Yanni Hrisaki nam şahsın idâmı hakkında sâdır olan fermân-ı âliyenin hükmü derdest-i icrâ bulunduğu halde kâtil-i merkûmun idâmdan affıyla hakkında müebbed kürek veyahut kalebentlik cezası tertibini müsted'î rikâb-ı kamer-tâb-ı hazret-i padişahiye li'eclil takdim merkûm ile maktûlün vereseşi taraflarından î'tâ kılınan iki kıt'a arzuhalin irsâl kıldığını hâvi Girit vilâyetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 10 Recep sene 90 tarihli ve kırk numaralı tahriratıyla mezkûr arzuhaler muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu.

Zikrolunan arzuhaler meâlleri kâtil-i merkûm ol vakit ancak on dört on beş yaşında olarak nik ve bedî fark ve temyize gayr-i muktedir bulunmuş idüğünden bahisle idâm cezasından affıyla hakkında müebbed kürek veyahut kalebentlik cezası tayin ve tertibini istid'âsından ibaret olup kuyûda mürâcaat olundukta seksen beş senesi Eylülün on altıncı günü merkûm Yorgi mezbûr Yanni Hrisyaki ile bil-refâka Hanya kasabasına gittikleri halde Yorgi'nin avdet etmemesi ve muahharan Yanni'den suâl olundukta Yorgi ile Eskinsi karyesine kadar birlikte gidip kendisi orada kalarak Yorgi'nin kasaba-i mezbûreye gittiğini haber vermesi ve Yanni fukaradan bulunduğu halde gezdiği

mahallerde akça sarf etmekte olduğunun haber alınması cihetleriyle mezbûr Yanni'nin merkûm Yorgi'yi üzerinde bulunan nukûd ve yüzüklere tamamen itlâf eylediği Yorgi'nin birâderi tarafından iddiâ olunması ve ledel-teharri mezbûr Yorgi'nin Velanos nam mahalde kemikleri bulunarak tabib marifetiyle keşfettirildikte tepesinde bir şeyi vurulup itlâf eylediği haber verilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Yanni fiil-i katlin kendisinden südürünü inkâr etmiş ise de merkûm Yanni maktûl-i merkûm ile bil-refâka gelir iken esna-yı râhda Kozensi? karyesi karibinde Velanos nam mahalde tamamen bil-taammüd topuzlu sopa ile bir defa başına vurup yere düşürdükten sonra bıçakla katl ederek nezdinde bulunan akça ve yüzükleri gasp eylediğine dair sebk eden ikrârı ihbârat ile ve tamir ettirilmek üzere âher taraftan merkûm Yorgi'ye verilmiş olan iki yüzüğün merkûm Yanni'den zuhur etmesi ve mezkûr topuzlu sopa iki parça ve mezkûr bıçak dahi gılâfsız olarak maktulde bulunması delâil ve emâratı ile tebeyyün etmiş olduğundan yüz yetmişinci madde-i kânuniye hükmüne tevfikân merkûm Yanni Hrisyaki'nin idâmına ekseriyet-i ârâ ile karar verildiği evrak-ı mahalliye mefâhiminden istinbât olunarak 22 Cemaziyelevvel sene 90 tarihinden tasdiki hâvi mazbata tanzim ve takdim kılındığı ve bil-istizân müteallik buyrulan irâde-i seniyye mûcibince idâmı zımnında emr-i âli tasdir olunduğu anlaşılmıştır.

Tasilât-ı mebsûteye nazaran merkûm Yanni Hrisaki'nin mezbûr Yorgi Papazaki'yi taammüden katl ve idâm eylediği delâil ve emârat-ı meşrûhe ile tebeyyün ederek idâmı hakkında ferman-ı âli sâdır olduğu halde hadâset-i sinninden dolayı müstehak olduğu idâm cezasının küreğe tahvili istid'â kılınmış ve merkûmün esna-yı vâkıada on sekiz yaşında bulunduğu evrak-ı istintakiyede anlaşılmış olduğuna ve kırk yedinci madde-i kânuniyede idâm cezasının küreğe tebdili mutlaka irâde-i mahsusa-i cenâb-ı padişahiye menûttur ve yüz yetmiş ikinci madde-i kânuniyede dahi kısas ya idâm cezalarından affolunan kâtil müabbeden veyahut on beş [464] seneden akal olmamak üzere muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunduğuna mebni merkûm Yanni Hrisaki'nin idâmdan affıyla mezkûr yüz yetmiş ikinci madde mûcibince müebbeden küreğe konulmak üzere Kıbrıs'a i'zâm olunması emrve irade-i seniyye-i hazret-i padişahiye tevâfuk eder ise keyfiyetin vilayet-i müşarûnileyhâya vusûlünde Kıbrıs ol veçhile küreğe konulması cihetinin dahi Kıbrıs mutasarrıflığına emr ve iş'âr buyrulması lazım geleceği tezkâr olundu ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Amasya sancağında vâki Erbaa kazasına tâbi Usta Mehmed karyesi ahalisinden mecrûhen vefat eden Molla Hasan oğlu Fettah bin Ahmed'in kâtili denilen karye-i mezkûreli emmizâdesi Molla Hasan oğlu Kazak? Mehmed hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeye mutazammın Sivas vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 19 Zilhicce sene 89 tarihli ve altmış bir numaralı tahriratıyla zeyli divân-ı

temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ mazbatası ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintakiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı nizâmiye meâllerinde seksen beş senesi Ramazanının on sekizinci Cuma gecesi merkûm komşularıyla beraber misafir odasında ba'del aktâr/iktâr yemek kaplarını harem dairesine götürmek üzere odadan çıktığı halde avdet etmeyip gaybubet eylediği cihetle ertesi gün pek çok teharri olunmuş ise de bulunamayıp muahharen merkûm Mehmed'in birâderi Bektaş kendisi leyle-i mezkûrda mezkûr odada bulunduğu halde Fettah gittikten sonra Ümmü Gülsüm hatun gelerek desise ile kendisini dışarıya çağırmasıyla çıkıp baktığında kendisini birâderi Mehmed'in çağırıldığını mezbûrenin söylemesi üzerine mezbûre ile Fettah'ın hanesi civarında bulunan viraneye gittiklerinde merkûm Fettah'ın maktûlen yatmakta ve birâderi Mehmed'in dahi müsellehan orada durmakta olduğunu görüp o aralık merkûm Mehmed elimden bir kaza çıktığı meyyiti defnedelim demesiyle birlikte cesed-i maktûlü köyün kenarında bulunan dereye defin eylediklerini muahharan haber vermiş ve medfûnu dahi köylüye irâe olunduğundan cesed-i mezbûr medfûnundan ihraç eylediği verese tarafından iddiâ olunması üzerine tetkikât-ı istintakiyeye ledel-ibtidâr merkûm Mehmed leyle-i mezkûrede Feryeli? civarında bulunan obalarda diğer Bektaş bin Mehmed nam kimesnenin odasında misafir olarak yirmi dört saat bir yere çıkmadığını ve maktûl-i merkûm emmizâdesi olmak hasebiyle kendisi dahi müddeî sıfatında bulunduğunu beyan ile kaziyede müdhalini ve birâderi Bektaş dahi ol veçhile kaziyeyi ihbar ettiğini ve cesed-i maktûlü defin ile muahharan medfûnu irâe eylediğini külliyyen inkâr etmiş ise de oda sahibi merkûm Bektaş bin Mehmed leyle-i mezkûrede kendi odasında bulunmayıp mezkûr odada Tüfekçioğlu Mehmed ve Salih Dayı bulunmuş olduklarını ve bunlardan almış olduğu malûmâta göre merkûm Mehmed'in mezkûre odada bulunduğu sahih ise de oraya vürudu terâvih kılındıktan sonra olup bundan evvel mezbûre Gülsüm'den dolayı nizâ ederek Fettah'ı öldürdüğü ve birâderi Bektaş ile beraber defin eylediği merkûm Bektaş'tan haber alınarak cesed-i maktûlün medfûnundan ihraç olunduğunu ve muahharan Mehmed tutularak ledel-isticvâb evvel emirde inkâr ederek muahharan ben vurdum Fettah bıçak ile üzerime gelip kucaklayınca kendisine saplandığını hikâye [465] eylediğini ve maktûl-i merkûm zikrolunan mahalden çıkarıldığında eğilmiş olarak üzerinde iki karış tûlunda bıçak zuhûr ettiği ve Eneklioğlu? Salih bin Osman'a kaziyenin muhbir-i merkûm Bektaş bin Mehmed'in ifadesi veçhile olup ancak merkûm Mehmed tutulup isticvâb olunduğu sırada Fettah ile beynerinden münâzaa vukû bularak o bana vurdu ben de ona vurdum dediğini ma'el kasem ihbar etmeleriyle ve mezbûre Ümmü Gülsüm kayınvâlikesi Fatma ile vakt-i mezkûrda hanelerine bir saçma menziline bulunan helâyâ giderler iken maktelde merkûm Fettah'a tesadüf ederek kendileriyle mükâleme etmekte oldukları halde merkûm Mehmed zuhur ederek bil-münâzaa belindeki kebir bıçakla Fettah'ı cerh etmesiyle Fettah'ın derhal mütessiran vefat eylediğini ve muahharan merkûm Mehmed'in ketm-i râz için kendisini tehdid eylemesine mebnî gidip desise ile Bektaş'ı çağırdığını ve merkûmân Mehmed ve birâderi Bektaş mezbûr Fatma dahi beraber olarak cesed-i maktûlü defnettiklerini sabahleyin validesinden işittiğini ma'el kasem vicâhen ihbar edip mezbûre Fatma'nın

ma‘el kase m yemin ile vukû bulan ifadesi dahi mezbûre Ümmü Gülsüm’ün ihbarı merkezinde dair bulunmasına ve karye-i mezkûre imamı Ali Efendi maktûl-i merkûmun odasında merkûm Bektaş ve Kurtoğlu Hüseyin ve Hasan birlikte oldukları halde ba‘del iktâr merkûm Fettah dışarıya çıkıp bir daha avdet etmediğini ve o sırada mezbûre Ümmü Gülsüm gelip hayvanâtın henüz gelmediğini serd ile merkûm Bektaş’ı çağırdığını ve ferdâsı Fettah’ı ledel-teharri bulamayıp muahharam Bektaş’ın ihbarı üzerine birlikte gidip maktûlün cesedi mahal-i mezkûrdan çıkarılıp götürülerek gasl olunduğunu ve maktûlün sol memesinin iki parmak aşağısından amîkinde ve iki parmak tûlunda ve sol elinin vasat parmağında dahi cûzi bıçak yarası gördüğünü ve merkûm Mehmed’in fiil-i katlin kendisinden sudûrunu ikrâr ettiğini ifade ve ikrâr ve beyan eylemesine ve merkûmân Bektaş bin Mehmed ve Salih’in ikrârı hakkında olan ifadeleri yekdiğerine mübâyin ise de bu mübâyet manâyı tağyir edemediğinden tahkikât-ı sâirenin kuvvetine za‘f vermeyeceğine ve katl-i mezkûrun merkûmân Fettah ve Mehmed beyinde mezbûre Ümmü Gülsüm’den dolayı vukû bulan münâzaadan münbais olduğu cümle-i tahkikâttan bulunmasına nazaran merkûm Mehmed’in inkârı vâhi olarak fiil-i katlin esna-yı münâzaada feverân-ı gazapla min gayr-i taammüd kendisinden sudûr eylediği ve birâderi Bektaş’ın dahi cesed-i maktûlü kabl’el ketif defîn eylediği tahakkuk etmiş olduğundan merkûm Mehmed’in yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisi hükmüne tevfi kâm on beş sene müddetle küreğe konulması istizân ve merkûm Bektaş’ın yüz yetmiş altıncı madde mûcibince altı mâh müddet hapsiyle kendisinden iki adet meci diye altını ceza-yı nakdi alınmış olduğu iş‘âr kılınmıştır.

İ‘lâm-ı şer‘î meâli dahi müddeî vekili Mehmed müddeî aleyh Mehmed’in inkârına mükârın resaddi eylediği dâvâya ispattan izhâr acz edip merkûm Mehmed’e bil-muvâcehe yemin verilmenin mûcibince müddeî vekili merkûm müvekkileleri asil ve vesaye Hanife ve Ümmü Gülsüm azâmetle dâvâ-yı mezkûresiyle merkûm Mehmed bilâ beyne muârazadan men olunduğunu beyandan ibaret olup bu sûrette merkûmân Hanife ve Ümmü Gülsüm fimâ ba‘de husus-ı mezkûr hakkında müddeî aleyh merkûm Mehmed’e bil-asâle bilâ beyne muârazaya kâdir olmayıp ancak sığâr-ı vereseye âher vasi nasbıyla min ileyh’ül [466] kademededen verese-i sığâr için kassam dâvâsına kıyâm ettirilmesi lazım geleceğinin mahalline emr ve iş‘ârı menût re’y-i âli idüğü cânib fetvâhaneden zahr-ı i‘lâm-ı mezkûra işaret kılınmıştır.

Medlûl-i iş‘âra nazaran merkûm Mehmed’in bervec h-i meşrûh esna-yı münâzaada feverân-ı gazapla min gayr-i taammüd mezbûr Fettah’ı katl ve itlâf eylediği ve birâderi Bektaş’ın kabl’el keşf cesed-i maktûlü defnettiği ihabârat-ı vâkıa ve emârat-ı mevcûde ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisinde bir kimse bir şahsı min gayr-i taammüd itlâf etmiş olur ise on beş sene müddetle küreğe konulur ve yüz altmış altıncı madde-i kânuniyede dahi maktûlün cesedini ihfâ veyahut hükûmete haber vermeksizin ve keşfolunmaksızın defneden kimse meci diye altınına kadar cezayı nakdi alınır diye muharrer bulunduğuna binâen merkûm Mehmed’in fıkra-i mezkûre hükmüne tatbikân ve tarih-i hapsi olduğu evrak-ı mezkûrede

gösterilen seksen beş senesi Ramazanının yirmi dokuzuncu gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede muharrer usule ba'del tevfik mahalli kararı veçhile on beş sene müddetle küreğe konulmak üzere Ergani Madeni'ne i'zâm olunması hususunun ve merkûm Bektaş'ın dahi madde-i mezkûre hükmüne tevfikân altı mâh müdde hapsiyle iki mecdiye altını ceza-yı nakdi ahzı savâb ve becâ göründüğünün vilayet-i müşarünileyhâya ve merkûm Mehmed'in vusûlünde ol veçhile küreğe konulması cihetinin dahi Diyarbakır vilayetine emr ve iş'âr buyrulmasına karar verilmiş ve maktûl-i merkûmun kâtili nizâmen sabit olduğu halde ber mûcib-i i'lâm kassamının icrâ ve adem-i icrâsı re'y-i âliye menût bulunmuş olmanın ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Yanya sancağı asâkir-i zabtiye alayının Golos mevkiinde bulunan beşinci taburunun dördüncü bölüğünün altıncı kol vekili Tırnovalı Derviş'in cârihi olan maiyyeti neferâtından Tepedelenli Kapo nam şahıs hakkında icrâ olunan tetkikât-ı nizamiye ve murâfaa-i şer'îyeyi hâvi Yanya vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan ve cevaben divân-ı mezkûra vürûd eden biri selh-i Recep sene 89 tarihli ve yüz elli dokuz numaralı ve diğeri 14 Cemaziyelevvel sene 290 tarihli ve yirmi dokuz numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayetten musaddak meclis-i temyiz-i livâ meclis-i deâvi kaza mazbataları ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı nizamiye mündericâtında seksen altı senesi Kanunusaninin yedinci Perşembe gecesi kol vekili merkûm Derviş mezbûr Kapo'ya koğuştaki olan kandili yakmasını tenbih eylemekle Kapo kandili yakıp zayâsını duvara çevirmiş olduğundan doğru koymasını tekrar söylediğinde keyfin olsun cevabıyla çevirmesiyle merkûm Derviş Kapo'ya hitâben böyle söz söyleme seni döverim dediğinden yarım saat sonra merkûm Kapo duvarda asılı olan tabancasını hafiyen kebesi altına almış olduğu halde neferât-ı sâire ile beraber yemeğe oturduklarını mütâkib tabancayı merkûm Derviş'in yüzüne sıkıp kurşunu sağ yanağına isâbetle sol yanağından çıktığı mezbûr Derviş cânibinden iddia olunması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Kapo tabancasının ağız otuna bakar iken kazaen patlayıp kurşunu mezbûr Derviş'in yüzüne isabet ettiğini beyan ile kasden vurduğunu inkâr etmiş ise de mezkûr karakolhânedeki bulunan refikleri Zekeriya ve Ahmed ve Yahya [467] bervech-i müddeî merkûm Kapo'nun kasden tabancasını Derviş'in yüzüne endahet ederek cerh ettiğini ma'el hilaf vicâhen ihbar etmelerine nazaran merkûmun inkârı vâhi olarak fiil-i cerhin an-ı kasd kendinden sudûru tebeyyün eylemiş olduğundan merkûmun yarısı iltiyâm pezir olmuş ise de dışlerinde bozukluk ve damağında delik kalıp sesi ve içtiği sular burnundan çıkmakta idüğünden merkûmun mesârif-i cerrâhiyesi olan beş yüz gırışun merkûm Kapo'dan tahsiliyle beraber yüz yetmiş yedinci madde-i kânuniyeye tevfikân beş sene müddetle küreğe konulması meclis-i temyiz-i livâ mazbatasında gösterilmiş ise de merkûm Kapo mezbûr Derviş'e katl

kasdıyla tabanca endahat ettiği cereyan eden tahkikâttan anlaşılmış olduğundan ve şu halde merkûmun hareketi yüz sekseninci madde-i kânuniyeye muvâfık görüldüğünden bend-i mezkûr hükmüne tevfiân icrâ-yı mücâzâtı divân-ı temyiz-i vilayet mazbatasında istizân kılınmıştır.

İ'lâm-ı şer'î meâlî müddeî Derviş Çavuş müddeî aleyh Halil Kanber'in inkârına mükârin tasaddi eylediği dâvâdan meccanen fâriğ olup husus-ı mezkûra müteallike âmme-i deâviden müddeî aleyh mezbûrun zimmetini ibrâ ve ıskât eylediği hakkında tarafeynin takrir ve tasdiklerini beyandan ibâret olmakla bu sûrette müddeî mezbûr fîmâ ba'd husus-ı mezkûrdan dolayı müddeî aleyh mezbûrdan nesne dâvâsına kâdir olamayacağı zahr i'lâm-ı mezkûra işaret kılınmış ve merkûm Kapo isminin Kanber'den galat olduğu siyâk halden istidlâl olunmuştur.

Mefâd-ı iş'âra nazaran merkûm Kapo'nun katl kasdıyla mezbûr Derviş'i cerh ettiği ihbârat-ı vâkıa ve emârât ile tebeyyün ettiğine ve zikrolunan yüz sekseninci madde-i kânuniyede eğer cerh ve darp fiili zâten katl kasdıyla olup da cârih ve dâribin yed-i ihtiyârında olmayan esbâb-ı mânia halûliyetle madde-i katl-i fiile çıkmamış idüğü tebeyyün eyler ise mecrûhun yara ve beresi gerek ağır ve gerek hafif olsun cerh ve darbin derecesine göre hükm olunacak diyet yahut miktar-ı malûm tebliğ ile mesârif-i cerrâhiyesi istifâ olunduktan sonra cârih ve dârib olan kimse her halde muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunduğu binâen bu hükme tevfiân mezbûr Derviş'in mesârif-i cerrâhiyesi olan beş yüz guruşun Kapo'dan tahsiliyle beraber merkûmun tarih-i hapsi olduğu evrak-ı mezkûrede gösterilen seksen yedi senesi Şevvalinin yirmi sekizinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede muharrer kâideye ba'del tevfiâk zâbitin bi gayri hak canına kasd etmesi sebep-i müşeddid addolunarak yedi sene müddetle Yanya'da küreğe konulması hususunun vilayet-i müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi.

(*)

(Fi 19 Cemaziyelahir Sene 90 ve Fi 9 Ağustos Sene 89 Tarihinde Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'lâmın Sûretidir)

Devletli ismetli Âdile Sultan hazretlerinin Kuruçeşme'de kâin sahilsaray-ı âlileri rıhtımlarının tamirinden dolayı müteveffa Karabet Kalfa veresesinden Serkez Beyefendi ile olan dâvâsının şer'î şerife havalesi hakkında ebniye meclisinden verilen i'lâm hükmünü kabul edemeyeceğinden keyfiyetin istinâfen rü'yet olunmasını müsted'î Dimitri Kalfa'nın vekili Kirkor tarafından î'tâ olup mahkeme-i nizamiyeye havale olunan 8 Safer sene 87 tarihli arzuhal ve tarafından verilen itiraz ve cevap lâyihaları zikrolunan i'lâm ile beraber mahkeme-i mezbûre makamına kâim olan istinâf mahkemesinde kırâat ve mütâlâa olundu.

İ‘lâm-ı mezkûr 17 Ramazan sene 86 tarihiyle [468] müverrah olup hülâsa-i me‘âlî merkûm Kırkor mü‘kkeli Dimitri Kalfa’nın sahilsaray-ı mezkûr rıhtımları tamirinden dolayı müşarünileyh Serkez Bey’de olan iki yük altmış bin guruş alacağının tahsilini iddia ve müşarünileyh Serkez Bey’in vekili Yakogos dahi mesârifat-ı vâkıaya müvekkilinin malûmâtı olmadığını beyan eylemiş ve merkûm Dimitri’nin yedinde bu bâbda isbât-ı müddeâ edecek sûrette bir gûna senedât ve evrak-ı mevsûke görülememiş olduğundan keyfiyetin şer‘en fasl ve rü‘yet olunması lazım geleceğine karar verildiğini mutazammındır.

Müstenif-i merkûm Dimitri Kalfa’nın vekili Kırkor’un lâyiha-i itiraziyesi dahi sekiz bendi hâvi ve 7 Safer sene 87 tarihini muhtevi olarak fezleke-i müeddası yedinde isbât-ı müddeâ edecek sûrette bir gûna senedât ve evrak-ı mevsûke görülememiş ve müstenif-i ileyh Serkez Beyefendi’nin tamirât-ı mezkûre hakkında kat‘an malûmâtı olduğunu dermeyân eylemiş olması esas ittihâz olunarak ebniye meclisince keyfiyetin mahkeme-i şer‘îyeye havalesine i‘lâm olunmuş ise de mezkûr rıhtımı müteveffa Karabet Kalfa’nın emriyle inşa edip hitâmında mesârifat-ı vâkıayı mübeyyin takdim eylediği müfredat defterini müteveffa-yı mûmâileyh kabul ve defterine kaydederek aliyyel hesap tarikiyle üç defada on beş bin guruş î‘tâ etmiş ve buna müteveffa-yı mûmâileyhin sandıkcısı Hacı Mahek? ile Mehmed Ali Paşa merhûmun kethüdâsı Hurşit Efendi’nin ol vakit rıhtımda işleyen ustaların malûmâtları bulunduğundan bu hususu esna-yı muhâkemedede meclis-i mezbûrda ifade ve bundan çend sene mukaddem kendisinin istid‘âsı üzerine keyfiyet Mehmed Ali Paşa merhumdan ledel-istifsâr bu rıhtım mesârifini Karabet Kalfa’nın ifâ eylemesi lazım geleceğine dair paşa-yı müşarünileyh tarafından tahrir olunan tezkereyi irâe eylemiş ise de asla sem‘-i itibar olunmayarak ve Serkez Bey’in iddiâ eylemiş olduğu akçanın bedeli mûmâileyh Karabet Kalfa’nın defterşnde mukayyed olmadığına dair tehâlûfû dahi icrâ edilmeyerek yedinde isbât-ı müddeâ edecek sûrette evrak bu kadar denilerek işin mahkeme-i şer‘îyeye havale olunması muhâlif-i nizam idüğünden keyfiyetin istinâfen rü‘yeti istid‘âsından ibarettir.

Müstenif-i ileyh Serkez Bey’in vekili Nikogos’un lâyiha-i cevabiyesi dahi 8 Safer sene 87 tarihiyle müverrah ve sekiz bendi şâmil olup mûndericâtında rıhtım-ı mezkûr merkûm Dimitri Kalfa tarafından müteveffa Karabet Kalfa’nın emriyle inşa olunmuş ise kontratoya rabt olunmak veyahut emsâli misillü bir memur bulundurulmak iktizâ edeceğinden bunlardan birini ebniye meclisinde ispat edemediği cihetle iddiasının vâhi idüğü anlaşıldığı ve merkûm Dimitri’nin müteveffa-yı müşarünileyhten almış olduğu tezkerede mezkûr rıhtımın mesârifî Karabet Kalfa’dan lazım gelir diye muharrer ise de sebebi tasrih kılınmadığı cihetle şâyân-ı kabyl olmadığı ve iddiâ eylediği mebâliğe mahsûben müteveffa-yı mûmâileyh Karabet Kalfa tarafından aliyyel hesap tarikiyle üç defada on beş bin guruş verildiğinin ve müteveffânın emriyle öyle bir rıhtım yapıldığının aslı olmadığı olsa bile yedinde bir sened almak lazım geleceği ve böyle bir vâhi dâvâ için yemin teklifine hâcet olmadığı muharrerdir.

Müstenif Dimitri Kalfa'nın muahharan vefâtı vukû bulduğundan veresesı olan zevcesi Manto ve oğlu Anastas Kirkor'u Sofya tarafından bâ hüccet-i şer'îye tevkil edilen Kirkor ile müşarünleyh Serkez Beyefendi'nin bâ sened-i musaddak vekili Nikogos mahkemeye celble ledel-isticvâb merkûm Kirkor lâyihası tekrar ile bu makûle ebniyeye müteallik dâvâlar meclis-i [469] mezbûrda rû'yet olunmakta idüğünü ve hatta bu madde için baharathanede vukû bulan muhâkemelerinde bu husus ebniye meclisine ait olduğu cihetle oraya havale olunduğu meclis-i mezbûrun keyfiyetin şer'î şerife havalesine dair vermiş olduğu kararını kabul etmeyeceğini ifade eylemiş ve mir-i müşarünileyhin vekili dahi lâyiha-i cevabıyesi meâlini tekrar eylemiştir.

İcabı ledel-müzâkere müstenif Dimitri Kalfa veresesı vekili Kirkor'un i'lâm mebhus-ı ileyhinde tahriren ve şifâhen serd eylediği itirazâtı merkûm Dimitri Kalfa ebniye meclisinde muhâkeme oldukları sırada mezkûr rıhtımı müteveffa Karabet Kalfa'nın emriyle inşa edip hitâmında mesârifât-ı vâkıayı mübeyyin takdime ylediği müfredât defterini müteveffâ-yı mumaileyh kabul ve defterine kaydederek aliyyel hesap tarikiyle üç defada on beş bin gurus teslim eylediğini ve bu müteveffâ-yı mûmaileyhimin sandıkârı Hacı Mahek? ile Mehmed Ali Paşa merhûmun kethüdâsı Hurşit Efendi'nin ve ol vakit rıhtımda işleyen ustaların malûmâtı olduğunu ifade ve bundan çend sene mukaddem kendisinin istid'âsı üzerine keyfiyet Mehmed Ali Paşa merhumdan ledel-istifsâr rıhtım mesârifini Karabet Kalfa'nın ifâ eylemesi lazım geleceğine dair paşa-yı müşarünileyh tarafından tahrir olunan tezkereyi irâe eylemiş ve keyfiyet bu merkezde ve paşa-yı müşarünileyhin tezkeresi elinde ve zât-ı maslahat dahi ebniye meclisine âit iken meclis-i mezbûrun müteveffâ-yı merkûm yedinde itibara şâyân evrak ve senedât yok diyerek dâvânın şer'î şerife havalesine karar vermesini kabul etmeyeceğini beyandan ibaret olup 17 Cemaziyelahir sene 85 tarihiyle şerifsâdır irâde-i seniyye ahkâmınca icâr ve isticâr maddelerinden ve ebniye işlerinden tehaddüs eden dâvâlar temyiz-i hukuk meclislerinin teşkilline kadar Şehremâneti dairesi dâhilinde bir mahkeme-i muvakkatede rû'yet olunması lazım gelip ancak mahkeme-i muvakkatede rû'yet edeceği mevâddan muhtaç-ı tetkik olan ve şer'en rû'yeti lazım gelip maddelerin yine mûteref şer'î şerif ile rû'yeti dahi irâde-i seniyye-i mezkûre iktisattan olduğundan muahharan merkûm Dimitri Kalfa'nın dahi vukûatıyla dâvânın vereseye intikâl eylemesi ebniye meclisinin keyfiyetin şer'î şerife havalesine dair olan kararını teyit eylediğinden i'lâm-ı mezkûrun tasdikine ve harç-ı i'lâm olan iki buçuk beyaz mecidiyenin harç-ı sûret ve tebliğ ve mesârif-i sâire ile beraber haksız çıkan taraftan tahsil olunmak üzere Serkez Beyefendi tarafından ahz edilmesine karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Emti'a gümrüğü ketebesinden Ali Efendi ile köşe sarrafânından Topuzoğlu Vasil beyinde olan alacak dâvâsına dair üçüncü meclis-i ticaretten tanzim olunan i'lâmı mûmâileyh Ali Efendi kabul etmeyerek vermiş olduğu arzuhal ve lâyiha ile musaddak

i'lâm sûreti 8 Kanunusani sene 278 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu.

Arzuhal-i mezkûr 5 Zilhicce sene 78 tarihiyle müverrah olup meâlî sarraf-ı merkûm Vasil ile seksen üç senesi Kanunuevvelinden seksen beş senesi Haziranına kadar beynlerinde vâki ahz ve î'tâ hesabında sehven bin üç yüz guruştan mütecâviz akça fazla olarak dâhil-i muhâsebe edilmiş olduğu yedinde bulunan defterden anlaşılmaktan nâşi sarraf-ı merkûma îade-i muhâsebe [470] teklif etmiş ise de kabul etmemiş ve bu ise hakkında gadrı mûcib görünmüş olduğu beyanıyla mezkûr defterin celbiyle hesaplarının rû'yet olunması beyanından ibarettir i'lâm-ı mezkûr dahi 4 Recep sene 78 tarihiyle mürakkim olup meâlînde masraf merkûm Vasil'in efendi-i mûmâileyh zimmetinde bâ tahvil maslûbu olan dört bin beş yüz yirmi beş guruşun ma fâiz ve mesârif-i tahsilini istid'â eylemesi üzerine indel muhâkeme müddeî merkûm Vasil tarafından Mehmed Ali mührüyle ibrâz olunan iki kıt'a senedden 5 Şubat sene 588 tarihini şâmil olan senedde dört bin dört yüz kurul bil-ahz tarihinden itibaren şehri maâşından üç yüz ellişer guruş beşlik olarak ifâ olunacağı ve eğer verilemez ise güzeştesiyle beraber te'diye kılınacağı muharrer ve zahrında dahi iki defada yedi yüz guruş teslim mukayyed olduğu ve ibtidâ-yı Nisan 688 tarihini hâvi olan diğer senedde altı yüz altmış beş guruş bil-istidâne şehri altmış guruş beşlik olarak tesviye olunacağı ve ifâ olunamaz ise güzeştesiyle beraber verileceği mestûr ve zirinde reft tezkere muharreri Mehmed Ali Efendi görülmesiyle mûmâileyh Ali Efendi ledel-isticvâb imza ve mührünü bil-tasdik bir defter ibrâz edip işbu defterde gösterildiği veçhile müddeî ye fâhiş fâiz vermiş olduğundan had-i nizamiyesine tenzil edilmesini ifade etmiş ve defter-i mezkûr indel-muâyene beynlerinde atik ve cedid pervazlı bir muhâsebe olduğu anlaşılmış olduğundan teshil için muhâsebe-i vâkıalarının bil-rû'yet hülâsasının tahriren meclise beyan olunması zımnında keyfiyet i'zâ mülâzımlarında Mehmed Efendi ve Teryaki Efendi'ye havale olunmuş ve bu sırada mûmâileyh Ali Efendi merkûm Vasil'den yedi yüz guruş daha alarak borcu bil-musâlaha cem'an beş bin guruş iblâğ edilip ol veçhile sarraf-ı merkûma beş bin guruş deyni olduğunu ikrâr ve merkûm Vasil dahi mezbûru tasdik etmiş olmakla bu sûrette bedel-i sulh olan beş bin guruşun Ali Efendi'den bil-tahsil Vasil'e teslimine ve mesârif-i muhakemenin dahi münâsefeten tesviye ettirir olmasına karar verilmiş olduğu muharrerdir.

3 Zilkade sene 287 tarihli lâyiha-i itiraziyenin netice-i mefâdı dahi ticarethânede muhasebelerinin rû'yeti esnada ol veçhile merkûm Vasil'e beş bin guruşa sened vermiş ise de meblağ-ı mezbûr dâhilinde olan iki bin beş yüz küsur guruştan yalnız üç yüz otuz guruş mehûzu bulunmuş olduğundan bahisle muhasebelerinin yeniden tetkikini mübeyyindir.

Tarafeyn daireye celb ve muvâcehe olundukta mûmâileyh Ali Efendi bedel-i sulh olan mezkûr beş bin guruşun şehriye iki yüz ellişer guruştan yirmi ayda te'diye olunmak üzere beynlerinde bir mukâvelenâme yapıp bu da merkûm Vasil'in yedinde olduğunu ve sulh-

i mezkûr resmen vâki olmadığını bil-beyan Vasil yedinde bulunan mezkûr mukâvelenâmenin meydana çıkarılmasını i'lâm mûcibince beş bin gurus matlûbu olup başka sened matlûbu olmadığını ifade ve inbâ eylemiştir.

İcabı ledel-müzâkere mûmâileyh Ali Efendi'nin istid'â ve lâyihasında muharrer hülâsa-i iddia ve itirazı sarraf-ı merkûm ile vukû bulan ahz ve î'tâları muhâsebesinde bin üç yüz gurus fazla olduğu ve ticarethanede sulh oldukları meblağın birazını alamadığı beyanıyla iâde-i muhâsebe olunması maddesinden ibaret bulunmuş ve hîn-i mûvâcehede dahi mezkûr beş bin gurusun yirmi ayda tesviye olunmak üzere beynlerinde mukâvelenâme bil-tanzim Vasil'in yedinde kaldığını şifâhen söylemiş ise de mezkûr lâyiha-i itiraziyede esbâb-ı nakziyeden nesne görülemediğine fazla esas iddiâ sulhen bitirilmiş ve mûmâileyh Ali Efendi mezkûr i'lâmın hâricinde bir mukâvelenâme olduğunu ispat edemeyip i'lâm-ı mezkûr mûndericâtının muhakkak addolunması nizâmı iktizâsından [471] bulunmuş olmakla i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik işbu i'lâm ve tebliğ harcı olan elli gurus ile üç adet beyaz yirmilik mecidiyenin sâir mesârif-i muhâkeme beraber Ali Efendi'ye ait olmak üzere Vasil'den alınmasına karar verilmiş ve keyfiyet tarafeyne tefhim olunmuştur.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Kayseriye kaymakamı esbak Ahmed Şükrü Bey ile kerimesi Fatma Hanım beyinde olan çiftlik münâzaasına dair mahkeme-i nizâmiyeden 19 Cemaziyelevvel sene 87 tarihiylr verilen i'lâma itirazı hâvi mûmâileyhâ Fatma Hanım'ın vekili Kostaki Efendi tarafından î'tâ olunan 23 Şaban sene 87 tarihli arzuhal ile mezkûr i'lâm sûreti ve lâyiha 6 Ramazan sene 87 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla kırâat ve mütâlaa olundu.

Mezkûr arzuhalin hülâsa-i meâli cennetmekân Sultan Abdülhamid Han ve merhume Mihrişah Vâlide Sultan hazreti evkâf-ı şerifelerinden Tırhala sancağında vâki çiftlikler müvekkilesi mûmâileyhâ Fatma Hanım'ın taht-ı tasarrufunda olduğu halde takririne bakılmaksızın mûmâileyh Şükrü Bey'in zabıt ve tasarrufuna izni hâvi lazım gelen senedlerinin tanzimiyle mir-i mûmâileyhe î'tâsı hakkında mahkeme-i nizâmiyeden bir kıt'a i'lâm verilmiş ise de mezkûr i'lâm hükmünü kabul edemeyeceğinden keyfiyetin temyizen rû'yeti istid'âsından ibarettir.

Mahkeme-i nizamiyenin mâruz-zikr i'lâmının mûmâileyh Şükrü Bey'in mahkemeye havale olunan arzuhalinde yirmi yedi sene mukaddem bedelleri tarafından verilerek âherlerden teferruğ etmiş olduğu malûm'ül kat'at nısf çiftlikleri bazı esbaba mebni muvâzaten yani âriyyet tarikiyle zevcesi Şerife Âdile Hanım uhdesine geçirtip senedâtı onun nâmına tanzim ettirmiş ve mukâbilinde muvâzayı hâvi hanım-ı mûmaileyhâdan sened ahz etmiş olduğu halde muahharan esbâb-ı mezkûrenin indifâ'ıyla mezkûr çiftliklerin hanım-ı mûmaileyhâ tarafından uhdesine ferâğı lazım geldikte nısfı yine mûmâileyhâ Âdile Hanım uhdesinde kalmak ve nısf-ı diğeri kendi uhdesine ferâğ edilmek üzere kararlaştırılmış ise de mezkûr çiftliklerin senin ve firadan beri verilip terâküm etmiş

olan bir yük bu kadar gurus icâre-i müeccileleri tesviye olunmadıkça icrâ-yı ferâğları mümkün olmadığından hanım-ı mûmaileyhâ mezkûr çiftliklerin birini terhin ederek kerimesi mûmâileyhâ Fatma Hanım kefâletiyle sarraftan fâiz ile yüz yetmiş beş bin gurus istikrâz edip icâre-i müeccile-i mezkûre hazineye te'diye olunmakta iken zevcesi mûmâileyhâ Âdile Hanım'ın vefatı vukû bulmuş olmasına mebni çiftliklerin senedâtı hükmünce hazine-i evkâfça kerimesi mûmâileyhâ Fatma Hanım'a intikâl eylemiş itibar olunacağından sarrafa olan deyn-i mezkûrun tarafından kabul ve te'diyesi taahhüd olunarak ve bunun üzerine tarafından yetmiş beş bin gurus daha verilerek cem'an iki yük elli bin gurus bedel mukâbilinde uhdesine resmen ferâğını icrâ eylemesi mûmâileyhâ Fatma Hanım ile Yozgan kazasında kararlaştırılıp mûmâileyhâ kaza-i mezkûr meclisine azimetle evkâf müdürü hazır olduğu halde mezkûr iki yük elli bin gurus mukâbilinde çiftlikleri kendisibe fâriğe olduğunu ikrâr ve bu bâbda hazine-i evkâfça lazım gelen ferâğı dahi takrir etmek üzere bâ hüccet-i şer'îye âheri tevkil etmiş olduğu halde hasb'el icâb Dersaâdet'e geldiğinde bazı taraftan olunan ilkâat [472] sebebiyle tayin eylediği vekili azil ile emr-i ferâğı icrâ ettirmemiş olduğundan mâr'ül beyan yetmiş beş bin gurus mûmâileyhâ Fatma Hanım zimmetinde kalmış olduğu gibi sarrafa olan mezkûr yüz yetmiş beş bin gurus deynin dahi mukaddemâ tarafından tahriren verilen emr üzerine alınmış olduğu ve bu defa dahi tarafından kabul olunarak te'diyesine taahhüd alındığı cihetle kendisinden aranılmakta bulunmuş idüğünden bahsile mezkûr çiftliklerin uhdesine ferağının istid'â olunması üzerine mûmâileyh Şükrü Bey ile kerimesi Fatma Hanım mahkemeye celb olunarak Fatma Hanım zevci Mustafa Şevki Efendi'yi mahkemede tevkil etmekle vekâleti ba'del tescil tarafından söyleştirildikte mûmâileyh Şükrü Bey arzuhalde muharrer ifâdâtını tekrar ile zevcesi mûmâileyhânın vefatından sonra mezkûr çiftliklerin ferâğı müteveffât mûmâileyhânın nâmına muvâzaten icrâ edilmiş olduğunu ve sâlifüz-zikr Yozgat'ta tanzim olunan hüccet ve mazbatanın muvâzaa idüğünü musaddak kerimesi Fatma Hanım'dan kezalik bir kıt'a sened aldığı gibi Fatma Hanım'ın Yozgat'tan Dersaâdet'e avdetinde kendisine gönderip nezdinde mahfûz (Mâbadı sonra)

İ'LÂN

Hüsni Efendi'nin 3 Cemaziyelahir sene 290 tarihli ticaret i'lâmı mûcibince Mehmed Cemal Efendi zimmetinde matlubu bulunan mebâliğin tesviyesi için Sultanahmed Câmii şerifi civârında Güngörmez Mahallesi'nde vâki kırk beş numaralı bir bâb hâne bundan mukaddem mezâda verilerek on altı bin gurusâ çıkmış ve şehir-i Zilkade şerifenin on ikinci günü müzâyedesi kararı verilip talibine ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye tâlib olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâaat eylemeleri i'lân olunur.

(*)

Kazâten kapı kethüdâsı müteveffa Mahmud Efendi veresesinin mevaliden faziletli Osman Zeki Efendi zimmetinde alacağı olan mebâlîğ tesviye olunmak üzere mukâbilinde vekâlet-i devriye ile merhûn olan Üsküdar'da Kısıklı karyesinde vâki eşhâs ve kurum bağıyla beraber bir bâb köşkûn mûmâileyh Zeki Efendi uhdesinde bulunan nısf hissesi bundan mukaddem mezâda verilerek yüz yirmi sekiz bin guruşa çıkmış ve şehir-i Zilkade şerifenin altıncı günü müzâyedesı kararı verilip talibine ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye tâlip olanlar Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâcaat eylemeleri i'ân olunur.

At pazarında sâkine Asiye Hanım'ın 3 Safer sene 290 tarihli i'âm-ı şer'î mûcibince İsmail Bey zimmetinde alacağı olan mebâlîğın tesviyesi için mukâbilinde vekâlet-i devriye ile merhûn olan Üsküdar'da Hacı Hüsnü Hatun Mahallesi'nde Yağhane Sokağında bir kıt'a arsanın yüz otuz dört zirâ' nısf hisse şâyîâsı bundan mukaddem mezâda verilerek beher zirâ'ı yetmiş altı guruşa çıkmış ve şehir-i Zilkade şerifenin on birinci günü müzâyedesı kararı verilip talibine ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye talep olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine gelmeleri i'ân olunur.

2.34. Cerîde-i Mehâkim 34. Sayı Transkripsiyonu⁶⁷

CERÎDE-İ MEHÂKİM

Numara	Zilkade	Sene	(Pazartesi)	Kanunuevvel Rumi	Sene	Sayfa
34	2	1290		10	1289	473

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâcaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır)

Bulunan üç kıt'a mektupta dahi işbu muvâzaayı te'dib eder makâlât olduğunu bil-beyan kerimesi mûmâileyhânın takririne bakılmaksızın mezkûr nısf çiftliklerin zabıt ve tasarrufuna izni hâvi senedlerinin kendi nâmına tanzim ve yedine î'tâ ettirilmesini iddiâ ve mezkûr senedler ile mektupları ibrâz ve irâe eylemiş ve vekil-i mûmâileyh Şevki Efendi dahi mezkûr nısf çiftlikler kayınvâlidesi Âdile Hanım'ın malı olduğu halde ba'd-ı vefâtihâ kızı Fatma Hanım'ın uhdesine âdiyen intikâl eylemiş olduğundan Şükrü Bey'in bunlarda bir gûna hak ve alâkası olmadığını ve zikri sebk eyleyen senedlerdeki mühürler Âdile Hanım ile zevcesinin ise de mûmâileyhânın haberi olmaksızın Şükrü Bey'in mühürlerini ahz ile mezkûr senedleri tanzim etmiş olması muhtemel idüğünü ve mârüz-

⁶⁷ CM., Nr. 34, H. 2 Zilkade 1290/M. 22 Aralık 1873.

zıkr mektuplardaki olan mühürleri zevcesi mûmâileyhâ mühürlemiş ise de mektuplar halası tarafından yazdırılıp meâlini anlamadan tahtim etmiş olduğunu beyan eylemiş olduğundan icabı ledel-müzâkere vekil-i mûmâileyh Şevki Efendi mezkûr senedlerin mühürleri zevcesi Fatma Hanım ile kayınvâlidesi Âdile Hanım'ın idüğünü tasdik ile beraber sûret-i tanzimi Şükrü Bey tarafından tasni' olunduğunu cezm edemeyip ihtimâlâta haml ile ve zikrolunan mektuplar dahi zevcesinin halası tarafından yazdırıldığından meâlini anlamadan mühürlemiş olduğunu beyan ile çiftlikleri Âdile Hanım'dan âdiyen müvekkilesi Fatma Hanım uhdesine intikâl eylemiş olduğunu iddiâ etmiş ise de bu misillü ihtimâlâta binâen olunan iddiânın istimâ'a şâyân olmadığı gibi Fatma Hanım'ın Yozgat'ta vermiş olduğu senedde halasının malûmâtı olamayıp behemhal mezkûr mektupların Fatma Hanım'ın emr ve takriri üzerine yazılacağı derkâr bulunduğu mebni mûmâileyh Şevki Efendi'nin bu yolda irâd eylediği ifadesi dahi müvecceh ve mültefî olamayıp mezkûr senedlerin hâiz olduğu kuvveti izâle edemeyerek [474] bervech-i muharrer ibrâz ve irâe olunan senedler nizâmen mûteber görünmüş ve bu misillü ferâğları muvâzaten yani âriyyet tarikiyle gayrın nâmına icrâ edilen ve sened-i mûtebere merbût bulunan müskefât ve müstegillât-ı mevkûfenin red-i ferağına dair vâki olan iddiâların istimâ'ı bâ irade-i seniyye müesses olan nizâmı iktizâsından bulunmuş olduğundan Fatma Hanım'ın takririne bakılmaksızın zikrolunan çiftliklerin Şükrü Bey'in zabıt ve tasarrufuna izni hâvi lazım gelen senedlerinin tanzimiyle mir-i mûmâileyh yedine î'tâsına karar verildiğini hâvidir.

Vekil Kostaki Efendi'nin lâyihasında muharrer itirazâtı üç maddeden ibâret olup birincisi zikrolunan çiftlikler Âdile Hanım'ın malı olduğu halde ba'de vefâtihâ müvekkilesi Fatma Hanım'ın uhdesine âdiyen intikâl eylemiş olduğundan pederi Şükrü Bey'in bunlarda bir gûna hak ve alâkası olmadığı ve mezkûr çiftliklerin bedeli tarafından verilerek kendi malı olduğu halde muvâzaten zevcesi Âdile Hanım'ın uhdesinde bulunduğu dair mir-i mûmâileyhin ibrâz eylediği senedler ile mektuplardaki mühürler müvekkilesi Fatma Hanım'ın ise de mûmâileyhânın elinde yazısı olmadığı ve mührü dahi pederi Şükrü Bey'in nezdinde bulunduğu cihetle mâruz-zıkr mektuplar ile senedler Şükrü Bey tarafından tasni' ve tahtim olunmuş sahte evrak idüğü mahkeme-i nizâmiyede iddia olunmuş ve bu iddiânın fasl ve hasmına değin asıl dâvânın te'hiri asıl muhâkeme nizamnamesinin otuz yedinci maddesi iktizâsından bulunmuş iken mahkeme-i nizamiyece işbu iddiânın tetkik ve tahkiki tarafına gidilmeksizin evrak-ı mezkûre kabul ile asıl dâvâya hüküm verilmiş olması ve ikincisi mûmâileyh Şükrü Bey çiftliklerin muvâzaten zevcesi Âdile Hanım'ın nâmına geçtiğini arzuhalinin bâlâsında iddiâ etmekte olduğu halde mezkûr çiftliklerin hâsılât-ı vâkiası mûmâileyhâ tarafından ahz ile umuruna sarf ederek muaccele-i mütârekeyi te'diye ve ifâ eylemediğini yine mezkûr arzuhalinde beyan edip şu ifade-i âhiresine göre çiftliklerde kendi alakası olmayıp çiftliklerin mûmâileyhâ tarafından zabt ve tasarruf olunduğunu ikrâr etmiş idüğü ve üçüncüsü dahi Şükrü Bey mahkeme-i nizamiyeye havale olunan arzuhalinin hâtimesinde müvekkilesi Fatma Hanım'ın ya mukaddemce takriri veçhile çiftlikler uhdesine icrâ-yı ferâğı veyahut havale eylediği ma fâiz duyûn ile nakden î'tâ eylediği akçanın tarafına reddini istid'â ile

bunlardan birisinin tercihini müvekkilesi mûmâileyhânın ihtiyârına bırakmış olduğu halde şıkkeynden hangisini ihtiyâr eyleyeceğini mahkeme-i nizâmîye mûmâileyhâyâ sormak ve hâsılı müddeî ve müddeâ aleyhin şu re'y ve ihtiyârları üzerine mahkeme dahi muvâfakat etmek lazım gelir iken bu misillü borcun tesviyesi merhûn olan çiftlikten ve kefil olan zâttan aramak nizâmı iktizâsından olduğu halde müvekkilesinin deynini Ahmed Şükrü Bey'e ifâ ettirilmesine ve merhûn olan çiftlik bir kıt'a olduğu halde on kıt'a çiftliğin mûmâileyhâ yedinden alınmasına hükm olunması nâ revâ idüğü ve mezkûr çiftliklerden hiçbirisi rehin olunmadığı gibi bir taraftan dahi yüz yetmiş beş bin guruş istikrâz olunmayıp gerek Âdile Hanım'ın ve gerek müvekkilesi Fatma Hanım'ın kimesneye borcu olmadığı maddeleridir.

Şükrü Bey'in vermiş olduğu cevap lâyihasında Kostaki Efendi'nin bâlâda mürakkim itirazına karşı mûnderiç olan ecvibenin birincisi mahkeme-i nizâmîye sahtelik maddesini kabl'el tetkik asıl dâvâyâ hükm etmiş olmayıp ancak kendisinin ibrâz etmiş olduğu seneddeki mühür kerimesinin mührü olmadığını mûmâ [475] ileyhânın vekili Şevki Efendi beyan etmekle li'-eclil tatbik mûmâileyhânın mührü istenilerek vekil-i mûmâileyhin çıkarıp göstermiş olduğu mühür seneddeki mühür tatbik olundukta muvâfık gelmesi üzerine vekil-i mûmâileyh dahi tasdik ile sözü değiştirip i'lâmda mûnderiç olan ihtimâlâtı serd etmiş ve bu ihtimâlât kendisinin yedinde bulunan senedâtı iptal edemeyeceğinden vekil-i mûmâileyhe ol veçhile cevap verilerek esas madde üzerine muhâkemeye girişilmiş olduğu ve ikincisi mezkûr çiftlikleri elli yedi senesinden yetmiş dört senesine kadar tarafından malûm'ül esâmi adamları marifetiyle idare edip yalnız yetmiş dört senesinden seksen senesine kadar altı sene müddette âhere icâr ederek icâre-i senevilerini medâr-ı intiâş olmak üzere familyasına terk eylemiş olduğundan bu sûretle hâsılatının haremî tarafından kabz olduğunu itirafından çiftliklerin hareminin olması iktizâ etmeyeceği ve üçüncüsü arzuhalinin hâtimesinde filhakika çiftliklerin uhdesine icrâ-yı ferâğını ve bu olmazsa bedel mukâbilinde olan düyûnun ma fâiz istirdâdını istid'â etmiş ise de bu iki şıktan birinin tercihini kerimesinin re'yine havale etmeyip ancak birinci derecede çiftliklerin ferâğını ve ikinci derecede olarak emr-i ferâğ kânun ve nizâma muvâfık olmazsa düyûn-ı mezkûrenin istirdâdını talep etmiş olduğu kaziyeleridir.

Vekil Kostaki Efendi ve mûmâileyh Şükrü Bey daireye celb olundukta Kostaki Efendi bâlâdaki lâyihasında hikâye olunduğu veçhile Şükrü Bey'in mahkeme-i nizamiyeye havale olunan arzuhâlinde iddiâsını şıkkeyn üzerine tesis eylediği halde müvekkilesinin bu şıklardan hangisine razı olacağı sorulmaksızın hodbehot birisi üzerine hükm verilmesi esbâb-ı nakziyeden olduğu beyan ve küsur itirazlarını dahi şifâhen tekrar etmiş ve Şükrü Bey'in ifâdat-ı mebsûtenin hilâf-ı vâki olduğunu tezkâr eylemiştir.

İcab-ı keyfiyet ledel-müzâkere vekil-i mûmâileyh Kostaki Efendi'nin birinci itirazı mâruz-zikr senedlerin sahte olduğu mahkeme-i nizâmiyede iddiâ olunmuş iken bu iddiâ fasl ve hısm olunmaksızın asıl dâvâyâ hükm verilmesi maddesidir metn-i i'lâmda Fatma Hanım'ın vekili Şevki Efendi senedlerin Şükrü Bey tarafından tasni' olunduğunu cezm

edemeyip ihtimâlâta haml eylediği beyan ile bu kaziye medâr-ı hükm ittihâz olunan esbâbdan addolunmuş ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin sekizinci maddesinde mahkeme-i temyiz nakzı istid'â olunan i'lâmda hükme medâr olmak üzere mûnderiç olan ahvâl ve keyfiyeti muhakkak addedip tahkikine girişmez fakat işbu ahvâl ve keyfiyet asıl dâvâyı rü'yet eden mahkemede hasm tarafından cerhine tasaddi olunmamış bir sened-i resmî ile mecrûh olup da ol senedin mahkemede tetkik edilmediği sabit olur ise verilen i'lâmın hükmü nakz olunur diye muharrer olarak mahkeme-i nizamiyenin i'lâmında hükme medâr ittihâz olunan kaziye-i meşrûhenin mecrûhiyetine dair bir sened olup olmadığı dahi mûmâileyh Kostaki Efendi'den sorulduktaki öyle bir sened olmadıktan başka mahkeme-i nizâmiyede mûmâileyh Şevki Efendi'nin Şükrü Bey ile vâki olan muhâkemesinde Şükrü Bey kendisinin kayınpederi olmak hasebiyle senedlerin tarafından tasni' olunduğunu yüzüne karşı cezmen söylemeyip ihtimali söz kullanmış olduğunu ifade ve tezkâr eylemiş olduğuna ve filhakika ihtimâlâta binâ olunan iddiânın istimâ' olunmayacağı derkâr olup eğer mahkeme-i nizâmiyede mezkûr senedlerin sahteliği cezmen iddiâ olsa idi [476] burasının tahkik ve tetkik olunduğu âşikâr bulunduğuna binâen Kostaki Efendi'nin bundan dolayı i'lâmının nakzını istid'âya hakkı olamayıp fakat kendisi şimdi mezkûr senedlerin sahteliğini cezmen iddiâ etmekte bulunduğundan ve bu ise henüz bir mahkemede tetkik ve hüküm olunmamış yeni bir dâvâ demek olduğundan bu maddenin icap eden mahkemede rü'yet ve hüküm olunması iktizâ eder ikincisi Şükrü Bey'in mahkeme-i nizamiyeye havale olunan arzuhalinde çiftliklerin hâsîlat-ı vâkıasını zevcesi Âdile Hanım ahz ile umuruna sarf ederek muaccele-i müterâkimeyi ifâ eylemediğini beyan etmesinden çiftliklerde kendisinin alakası olmayıp mûmâileyhâ tarafından zabt ve tasarruf olunduğunu ikrâr etmiş demek olacağı keyfiyettir zikrolunan arzuhal mahkeme-i nizâmiyeden celb ve mütâlâa olunduktaki fil vâki öyle bir ibâre mürakkim bulunmuş ise de bu ibâre çiftliklerin fil-asıl kendi tarafından mûbâyaa olup muvâzaten zevcesi ismine kayıt ettirildiği ve muvâzaya dair zevcesinden vaktiyle sened aldığı hikâyeleri arasında muharrer olduğu gibi mûmâileyh Şükrü Bey ifadesini yine o arzuhalinde zevcesinin ve kerimesinin senedleriyle çürütmekte olduğundan ve mahkemenin hüküm ve kararı dahi bu senedlere mebni bulunduğundan bu itiraz dahi hükümsüz bulunmuştur üçüncüsü zikrolunan arzuhalde mûmâileyh Şükrü Bey berveçh-i muharrer iki şık üzerine istid'â etmiş iken i'lâmda yalnız birinci şıktan bahsolunup şık-ı sâniden sükût olunması kaziyesidir mezkûr arzuhalin hâtimesinde ya mukaddemce Fatma Hanım'ın takriri veçhile çiftliklerin icrâ-yı ferâğı veyahut havale eylediği ma fâiz divanıyla nakden aldığı mebâliğin istirdâdı ibâresi muharrer olduğu halde mahkem-i nizâmiye i'lâmında yalnız çiftliklerin icrâ-yı ferâğı maddesi beyan olup mebâliğ-i mezbûrenin istirdâdı keyfiyetine dair arzuhalin meâlini hikâyeye ve ne de i'lâmın hüküm yerinde bahs ve iş'âr görülemediği ve usul-i muhâkeme nizamnamesinin yüz yirmi üçüncü maddesinin üçüncü fıkrasında istid'â olunan mevâddan bazısının hüküm yerinde meskût-ı anı bırakılması iade-i muhâkemeyi mûcib esbâbdan olduğu musarraha olup halbuki husus-ı müsted'î hikâyede bile meskût-ı anı bırakılmış olduğundan ve böyle istid'â olup da hikâyeye edilmeyen bir maddenin esbâb-ı nakziyeden olduğuna dair eldeki nizâmattan sarâhat olmadığından bu sûret esbâb-ı nakziyeden olamayıp ancak

iâde-i muhâkemeyi müstelzim esbâbdan görünmüştür şu hâle göre vekil-i mûmâileyh Kostaki Efendi'nin itiraz lâyihasında mahkeme-i nizamiyenin i'lâmını nizâmen nakz edecek bir sebep görülemediğinden nakz istid'âsının reddine karar verilmiş ve birinci ve üçüncü itirazının cevaplarında gösterildiği veçhile vekil-i mûmâileyhin gerek sahtelik dâvâsı hakkında ve gerek iki şık üzerine olan istid'ânın i'lâmında şık-ı sânisinden sükût olunmasından dolayı iâde-i muhâkeme zımnında başkaca istid'â takdim eylediği halde icabına bakılması muktezâ-yı maslahattan bulunmuştur ve sûret-i karar tarafeyne tefhim kılınmıştır.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Avrupa tüccarından Nikogos Kirkoryan ile sarrafândan Bahçivanoğlu Mıgırdıç ve Ohannes efendiler beyinde iltizâm maddesinden dolayı tehdâdüs eden dâvâ üzerine divân-ı muhâkemat-ı mâliyeden verilen i'lâma itirazı [477] hâvi merkûm Nikogos'un 15 Şevval sene 86 tarihiyle î'tâ ettiği arzuhalî ile merbût bu lâyiha ve zikrolunan i'lâm sûreti ve müstenif-i ileyhimtânın 7 Rebiyülahir sene 87 tarihli cevaben verdikleri lâyiha ile evrak-ı müteferriâ-i sâire mahkeme-i nizamiyeye havale buyrulmakla kırâat ve mütâlâa olundu.

Merkûm Nikogos'un zikrolunan arzuhalî meâli efendi-i mûmâileyhânın uhde-i iltizamlarında olan âşârın idâresi yolunda vâki olan mesârif ve maâşından dolayı divân-ı muhâkemat-ı mâliyede sebk eden muhâkeme üzerine verilen i'lâm hükmü mazûriyetini mûcib olduğundan bahisle keyfiyetin mahkeme-i nizâmiyede istinâfen fasl ve rü'yet olunmasını istid'âdan ibârettir.

İ'lâm-ı mezkûr 14 Recep sene 86 tarihiyle müverrah olarak hülâsa-i meâli Bahçivanoğlu Mıgırdıç Efendi tarafından î'tâ olunan iki kıt'a arzuhalde yetmiş dokuz senesine mahsûben deruhde ettiği Giresun sancağı âşârının ihâle ve idâresine memûren gönderdiği Nikogos Kirkoryan'ın hîn-i avdetinde verdiği muhâsebe defterinde görünen külli yetli matlûbâtına karşılık irâe ettiği mesârif şâyân-ı kabul olamayacağından bahisle muhâsebe-i mezkûrenin rü'yetiyle matlûbunun tahsili iddiâ olunduğu gibi merkûm Nikogos dahi bir kıt'a arzuhal î'tâ ederek müeddasında efendi-i mûmâileyh tarafından şehri üç bin guruş maâşla âşâr-ı mezkûrenin idâresi zımnında kendisinin mahal-i mezkûra memûren gönderdiliği sırada âşârın tahsili müşekkel olacağını ve bu halde külli mesârif vukû bulacağını teferrusla diğer memûrun tayin ve irsâli lüzumuna dair yazdığı şukkaya cevâben efendi-i mûmâileyhten aldığı mektupta kendisine emniyeti olduğu beyanıyla icabına bakılması iş'âr kılınmış olduğundan umûr-ı memuresinin hüsn-i itmâmına değin üç sene uğraşarak bu müddette maâş ve mesâriften matlûbu görünen bir yük otuz beş guruşun ifâsında muhâlefet gösterildiği beyanıyla muhasebesinin rü'yeti istid'â olunmuş olmakla tarafeyn celb ile bir dereceye kadar muhâsebelerine bakıldıkta Dersâadet'ten merkûm Nikogos'a irsâl kılınan on yedi bin beş yüz guruş ile beraber âşâr-ı merkûmenin

ma bakâyâ kâffe-i hâsılatı dokuz yük altmış dört bin dokuz yüz yetmiş sekiz guruşa bâliğ olduğu halde bundan merkûmun efendi-i mûmâileyh tarafına irsâlâtı bulunan beş yük elli yedi bin dokuz yüz altmış üç buçuk guruşun ve elyevm mahallinde bakâyâ idüğü gösterilen mebâliğ ile ambarlarda çürüyüp telef oldu denilen zâhire bâhâsı olan bir yük yüz yetmiş dokuz guruş bil-tenzil kûsuru görünen üç yük altı bin sekiz yüz otuz beş guruş otuz paraya dört yük otuz dört bin yüz on dokuz guruştan ibâret olan maâş-ı zâtisi ile idâre-i mesârifini karşılık göstermiş olup ancak mesârif-i mezkûre mesârif-i ta‘şiriyece mer‘i olan yüzde onu tecâvüzle hâsılat-ı vâkıanın nısfına yaklaştığı cihetle fâhiş görünmesine mebni bunun bir daire-i sulhiyede bitirilmesi dermeyân olunması üzerine elyevm mahallinde bakâyâ idüğü mürakkim olan doksan dört bin kûsur guruş yerli yerinden bil-tahsil alacağına mahsûben ahz etmek üzere Nikogos’a terk ile mukâbilinde yalnız yirmi bin guruşun merkûm Nikogos tarafından bir sene zarfında efendi-i mûmâileyh î‘tâsına muvâfakat tarafeyn ile karar verilmiş ve bu cihetle efendi-i mûmâileyh tarafından sened alındığı gibi merkûm Nikogos yedinden dahi ibrâ senedi tanzimine değin sened-i muvakkat verilmiş olduğu halde merkûm Nikogos meblağ-ı mezbûru bakâyâ-yı mezkûre tahsilâtından verebilip başka sûretle bir sene zarfında veremeyeceği sözünü tefevvühle muvâfakat-ı meşrûheden nûkûl etmek istemiş ise de rıza-yı tarafeyn ile böyle senede merbût olan musâlahadan rucû‘ câiz olamayacağı cihetle meblağ-ı [478] mezbûrdan memur-ı merkûmun Kololoğlu’nda matlûbu olup mûmâileyh ile Mıgırdıç Efendi’ye teslim olunan üç bin guruşun tenziliyle kûsur kalan on yedi bin guruşun tarafeynin senedleri mûcibince bir sene zarfında merkûm Nikogos tarafından mûmâileyh Mıgırdıç Efendi’ye verilmesi lüzumu gösterilmiştir.

Merkûm Nikogos’un mâruz-zikr lâyihasında efendi-i mûmâileyh zimmetinde olan bir yük otuz beş bin guruş matlûbunun istihsâline dair divân-ı muhâkemat-ı mâliyyede cereyan muhakemelerinin neticesi matlûbunun yetmiş beş bin guruşa tenzili ve bunun istifâsı zımnında mâruz-zikr doksan beş bin guruş bakâyânın kendine terki ile bu iki meblağ meyânında olan tefâvüte mukâbil kendi tarafından efendi-i mûmâileyh bir seneye kadar yirmi bin guruş verilmek ve mesârif-i tahsiliye ile bakâyâdan tahsili kâbil olmayacak zimem efendi-i mûmâileyh cânibinden ikmâl ve ifâ kılınmak şerâitiyle bir musâlahaya merbût olduğu ve bu bâbda tarafından verilecek senedin î‘tâsı şûrût-ı mezkûrenin tamamıyla i‘lâm-ı mezkûra derç olunmasına teallik eylediği ve mezkûr yirmi bin guruşun bir seneye kadar efendi-i mûmâileyh te‘diye edeceğine dair bir kıt‘a muvakkat sened yazarak divân-ı mezkûr âzâsından Davudyan Mıgırdıç Efendi’ye emâneten teslim etmiş ve muahharan bunun bir sened-i kat‘iye tebdili kendine teklif olundukta bâlâda şerh olunan şûrûta sulh i‘lâmına derç edilmedikçe sened-i kat‘i veremeyeceği cevabını vermiş olduğu halde tanzim kılınan i‘lâmda bakâyâ-yı mezkûreden tahsil olunmayanların Mıgırdıç Efendi tarafından ikmâlî şartın derç olunmadığı cihetle sulh-i mezkûru keenlemyekûn hükmünde tuttuğunu resmen protesto etmiş ise de havale-i sem‘-i itibar olunmadığından bahisle berveçh-i muharrer muvakkat sûretle î‘tâ olunan mâruz-zikr senede istinâden tanzim olunan i‘lâmı adem-i kabul ile muhasebesinin bit-tekrar rû‘yetini istid‘â etmiştir.

Mûmâileyhimâ Bahçivanoğlu Mıgırdıç ve Ohannes efendiler mâruz-zıkr lâyihasında dahi âşâr idâresi için hazine-i celile nizamına göre yüzde ondan ziyâde masraf câiz olmadığı halde merkûm Nikogos'un yüzde elliden ziyâde gösterdiği mesârif fâhiş görülerek şâyân-ı kabul olmadığını merkûm bile hissettiği cihetle bakâyânın kendine terkiyle mukâbilinde yirmi bin gurus̱ î'tâ olunmak üzere bil-terahi sulh ve tarafeynden teâtî-i sened olunarak kat'î münâzaa olunmuşken şimdi merkûm Nikogos'un böyle rızâ-yı tarafeyn ile vâki olan sulhten hodbehot rücu câiz olamayacağını beyan etmiştir.

Merkûm Nikogos tarafından sâlif'ül beyan î'tâ olunan sened ledel-muâyene 2 Zilhicce sene 85 tarihiyle müverrah olup meâlî mûmâileyh Mıgırdıç Efendi ile olan muhasebesinden dolayı divân-ı muhâkemât-ı mâliye komisyonunun kararı veçhile efendi-i mûmâileyh bir sene vadesiyle yirmi bin gurus̱ borçlu olduğundan tarafeyn muahharan ibrâ ve senedleşmek üzere işbu muvakkat senedin î'tâ olunduğu beyanından ibârettir müstenif-i merkûm Nikogos Kirkoryan tarafından bâ sened-i musaddak vekil olan Artin Basmacıyan ve muahharan bunun azliyle yine musaddak sened ile yerine tevkil kılınan Cinciyan Kirkor Efendi ile kendi tarafından asil ve karındaşı Ohannes Efendi tarafından bâ sened-i musaddak vekili olan mûmâileyh Mıgırdıç Efendi mahkemeye celb olundukta müstenif Nikogos'un vekil-i sâbıkı Artin ve lâhıkı Kirkor efendilerin hülâsa-i ifadelerinde bakâyâ-yı mezkûrenin müvekkiline terkiyle müvekkili tarafından yirmi bin gurus̱ te'diye kılınmak üzere rızâ-yı tarafeyn ile vâki olan sulhte bakâyâdan tahsil olunamayacak zimemden dolayı mûmâileyhimâ Mıgırdıç ve Ohannes efendilerin biri elzeme tutulması mukavelelerine muhâlif olup müvekkilinin gadrını müstecvib olacağından tahsili kâbil olamayacak bakâyâ ile mesârif-i tahsiliyenin efendi-i mûmâileyhimâ tarafından [479] ikmâl ve te'diyesini istid'â ve Mıgırdıç Efendi dahi cevabında merkûmun iddiâ ettiği bir takım bi esas matlûbatı şâyân-ı kabul olmadığından irâe olunan bakâyânın merkûma terkiyle mukâbilinde yirmi bin gurus̱ vermek üzere sulh ve tebriye-i zimmet olunup bakâyâ-yı mezkûreden tahsili kâbil olmayanların kendileri tarafından ikmâl ve te'diye olunmak şartı gibi mukâvele sebk etmediğini ifade etmiştir.

Müstenif vekili mûmâileyh Kirkor Efendi'nin hülâsa-i iddiâsı mâruz-zıkr doksân dört bin küsur gurus̱ bakâyânın müvekkili merkûm Nikogos'a terk ve mukâbilinde merkûm Nikogos tarafından efendi-i mûmâileyhâya bir seneye kadar yirmi bin gurus̱ te'diye kılınmak şartıyla tarafeynin bil-terâhi akd etmiş oldukları sulh elyevm indlerinde müteber tutulmakta ise de mâruz-zıkr zimemâttan kâbil-i tahsil olmayanlar kimin hesabına mahsûb olunacağı i'lâm-ı mezkûra derç olunmamakla bundan dolayı şimdiden beynlerinde nizâ hâsıl olduğundan şu zimemâttan tahsil olunamayacaklar ile tahsil olunacakların mesârif-i tahsiliyesinin efendi-i mûmâileyhimâ tarafından te'diye ve ikmâl edilmesi maddesi olup halbuki bakâyâ-yı mezkûrenin kâbil-i tahsil olup olmayanlar merkûm Nikogos'un zimemât-ı mezkûra tahsiline teşebbüs ettikten sonra tebeyyün edeceğinden ve hatta tekmlan tahsil olabilir ise nizâa bile mahal kalmayacağından böyle âtide zuhuru mevhum olan bir nizânın kabl'el zuhûr hal ve tesviyesi ile bunun fer'î olan mesârif-i tahsiliyeyi şimdiden bir tarafa hükm-i kâbil olamayacağından sulh-i mezkûrun

hükmü bâki olarak istinâfa mahal olmadığına karar verilmiş ve sûret-i karar tarafeyne tefhim kılınmıştır.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Avadis nam kimesne ile Bahçekapısı'nda kâin bir bâb tütüncü dükkânı isticârına dair ebniye meclisinde cereyan eden muhâkemelerinde aleyhine vâki olan kararı kabul edemeyeceğinden bahisle işin tekraren rü'yet edilmesini müsted'î tütüncü Yanko'nun î'tâ eylediği gurre-i Muharrem sene 87 tarihli arzuhal ve lâyiha ile ebniye meclisinin kararnâmesi mahkeme-i nizamiyeye havale buyrulmakla kırâat olundu.

Merkûm Yanko'nun arzuhal ve lâyihasında börekçi fırını ustası Hacı İbrahim Ağa'nın mezkûr fırın ittisâlinde müceddeden inşâ ettirip kendisine icâr eylemiş olduğu tütüncü dükkânının müddet-i icâresi hitâma karib olduğu sırada merkûm Avadis zuhur ederek ağa-yı mûmâileyhin birâderi Osman Ağa ile hemşiresi Hatice Hatun'un mezkûr dükkânda olan hisselerini kendisi aldığını bil-beyan şehriye beş yüz guruş icâre ile tecdid-i kontrato edilmesini kendine teklif etmedikten nâşi mezkûr dükkânın bir seneliğini şehriye beş yüz guruş kira ile isticâr ettiğine dair merkûm Avadis bir kıt'a ilm-ü haber verip muahharan Hacı İbrahim Ağa'yı görerek merkûm Avadis'in dükkân-ı mezbûrda bir gûna alakası olmadığını haber alması üzerine ebniye meclisine mürâcaatla kontrato tanzimini te'hîr ettirmiş ise de merkûm Avadis tekrar gelip bedel-i icâr olan beş yüz guruştan mâh be mâh yüz elli guruşunu terk edeceğini vaatle kendisini bil-iğfâl yedinden bir ilm-ü haber daha aldıktan sonra meclis-i mezbûra mürâcaatla işi hükm altına aldırılmış ve bu ise tarafına gadrı müedda bulunmuş idüğünü bil-beyan keyfiyetin mahkeme-i nizâmiyede rü'yet ettirilmesi istid'âsında ibârettir.

Zikrolunan ebniye meclisinin kararnâmesi ledel-mütâlaa 16 Zilhicce sene 86 tarihiyle müverrah olup fezleke-i mazmûnu merkûm Avadis'in mûmâileyh Hacı [480] İbrahim Ağa ile müştereken mutasarrıf olduğu mârûl-beyan tütüncü dükkânı bedel-i icârından merkûm Yanko'da olan bin beş yüz guruş matlûbunun tahsilini müsted'î î'tâ eylediği arzuhal üzerine tarafeyn celb ve isticvâb edildikte müste'cir-i merkûm Yanko mezkûr dükkânı şehriye beşer yüz guruş kira ile isticâr edip icap eden ilm-ü haberini î'tâ etmiş ise de mezkûr kiranın te'diyesine muktedir olamayacağından ve ale'l usûl kefil irâe etmediğinden bahisle mezkûr dükkânın kira-yı sâbıkı olan üç Osmanlı altınından ziyâde vermeyip dükkândan çıkacağını ve altı mâhdan beri işleyen kirayı mezkûr dükkânın hissedârı Hacı İbrahim Ağa'ya verdiğini beyan etmiş ve muahharan merkûm Avadis dahi müste'cir Yanko'ya mezkûr dükkânı iki buçuk mâh mukaddem kontrato ile icâr etmiş olduğundan fesh-i icâreyi kabul etmeyeceğini ifade eylemiş olmalarıyla mezkûr kontrato ahzıyla ledel-mütâlaa zikrolunan dükkânın Kânunusani sene 85 tarihinden itibaren bir seneliğini merkûm Yanko'ya icâr eylediği anlaşılmış ve bu halde müste'cir-i merkûmun serd ve ityân eylediği mazûriyet hasb'el usûl kabule gayr-i şâyân görünmüş olmakla ber

mûcib-i kontrato mezkûr dükkânın bir sene hitâmına kadar müste'cir-i merkûmun uhde-i isticârında ibkâsıyla işleyecek kirasının şehriye beşer yüz guruştan tesviye ve ifâsına ve müste'cir-i merkûmun hissedâr-ı mûmâileyh Hacı İbrahim Ağa'ya vermiş olduğunu beyan ettiğini fazla kirayı ağa-yı mûmâileyhten istirdâd etmek üzere mezkûr dükkânın tarih-i isticârı olan seksen beş senesi Kânunusanişinin birinden Mart sene 86 gâyetine kadar işlemiş olan üç aylık bin beş yüz guruş kirasının müste'cir-i merkûmdan tahsiliyle merkûm Avadis'e î'tâsına karar verildiğini mübeyyindir.

Tarafeyn mahkemeye celb ile isticvâb kılındıkta müddeî merkûm Yanko bâlâda muharrer ifâdatını tekrar ile beraber bedel-i icâr mezbûru ifâyâ kudreti olmadığından fesh-i icâre olunmasını istid'â ve müddeî aleyh merkûm Avadis dahi fesh-i icâreyi kabul edemeyeceğinden bahisle yedinde bulunan mezkûr i'lâm ve kontrato ahkâmının icrâsını talep ve iddiâ eylemiştir.

Tafsilât-ı mebsûteden anlaşıldığı veçhile merkûm Yanko'nun hülâsa-i iddiası merkûm Avadis tarafından kendisi iğfâl olunarak mezkûr ilm-ü haber ahz edilmiş ve kira-yı mezkûru te'diyeye gayr-i muktedir bulunmuş olduğu cihetle akd-i icâre-i mezkûrenin feshi talebinden ibaret olup ancak müddeî merkûm Yanko'nun beyan eylediği iğfâl maddesi ve adem-i iktidâr hususu i'zâr-ı makbûleden olmadığından sâlifüz-zıkr ebniye meclisi kararı veçhile mezkûr dükkânın kontrato mûcibince bir sene müddetle müddeî merkûm Yanko'nun uhde-i isticârında kalmasına ve icâre-i müterâkime-i mezkûrenin müste'cir-i merkûmdan tahsiline karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Kasap Ahmed Ağa ile nakkaşzâde Mehmed Ağa beyninde tehaddüs eden alacak dâvâsına dair divân-ı istinâftan tanzim olunan 12 Rebiyülahir sene 87 tarihli i'lâmın temyizini müsted'î-i merkûm Ahmed Ağa ile bâ sened-i musaddak vekili Mosidicoğlu Ohannes tarafından î'tâ olunan arzuhaller ile lâyiha-i itiraziye ve musaddak i'lâm sûreti Mehmed Ağa'nın cevap lâyihasıyla birleştirilerek Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye hukuk dairesinde mütâlâa olundu.

[481] Merkûm Ahmed Ağa'nın netice-i istid'âsı kendisinin merkûm Mehmed Ağa zimmetinde olan yüz adet Osmanlı lirasıyla bin yedi yüz guruş matlubundan dolayı ticaret birinci meclisinde cereyan eden muhâkemelerinde merkûm Mehmed Ağa'nın zimmetinde ol miktar alacağı olduğuna hükm ve i'lâm olunduğu halde divân-ı istinâfta cereyan eden muhâkemelerinde birinci meclisin i'lâmı fesh olunarak kendisinin ma fâiz iki yüz on adet Osmanlı lirası î'tâ etmesine hükm ve i'lâm olunmuş olduğundan bahisle divân-ı mezkûr i'lâmının temyizini mübeyyindir.

Zikrolunan divân-ı istinâf i'âmının fezleke-i müeddası dahi merkûm nakkaşzâde Mehmed Ağa kasap Ahmed Ağa zimmetinde cihet-i kefâletten dolayı matlûbu olan iki yüz on adet Osmanlı lirasının tahsilini birinci ticaret meclisinden istid'â etmesiyle merkûm Ahmed Ağa tarafından esna-yı muhâkemede ibrâz olunan Mehmed Ağa'nın bir kıt'a mektubunda merkûm kasap Ahmed Ağa zimmetinde olan iki yüz on adet Osmanlı lirasının vâsıl olduğu ve mal almak üzere başkaca gönderdiği yüz adet Osmanlı altınıyla mal almayıp nezdinde tevkif ile ileride ma fâiz edâ edeceğini iş'âr eylediği misillü Hasan nam kimesnede olan bin yedi yüz guruşu alıp zimmetinde olduğu muharrer bulunmuş olduğundan eğer ki bu mektubun silinip yeniden yazıldığını ve bir kıt'a i'âm-ı şer'î mûcibince tarafeynin her veçhile yekdiğerini ibrâ eylediğini Mehmed Ağa dermeyân etmiş ise de mezkûr mektup ledel-muâyene Mehmed Ağa'nın iddiâsı veçhile silinip yeniden yazıldığına dair eser olmadığı gibi i'âm-ı şer'îde muharrer bulunan ibrânâme dahi eski bir şeyi olup bu maddeye şümûlü olamayacağı ve şu halde Mehmed Ağa'nın Ahmed Ağa'dan dâvâya salâhiyeti olmadığı ve mal almak üzere gönderip nezdinde tevkif eylediği mektupta muharrer bulunan yüz adet Osmanlı altınıyla bin yedi yüz guruşun ma fâiz tahsiline hükm olunduğu anlaşılması cihetle tarafeyn ledel-muhâkeme Ahmed Ağa tarafından ibrâz olunup meâli bâlâda mebsût beyan olunan tahriratın ihticâca sâlih bir şeyi olmadığı tahakkuk etmiş olduğundan meclis-i ticaretin berveçh-i muharrer vâki olan hükmü fesh olunarak mezbûr nakkaşzâde Mehmed Ağa'nın ibrâz eylediği 20 Zilhicce sene 280 ve 5 Muharrem sene 281 tarihli iki kıt'a sened ile dört kıt'a tahrirat ve bir raportör mûcibince Kololoğlu Avadis ve Hacı Ohannes nam kimesnelerden Ahmed Ağa için Dersâadet'te poliçe ile irsâl eylemek üzere istikrâz olunan mebâliğden ve cihet-i kefaletten nakkaşzâde Mehmed Ağa'nın Ahmed Ağa zimmetinde iki yüz on adet Osmanlı lirası alacağı olduğu tebeyyün etmesiyle meblağ-ı mezkûr ma fâiz tahsiline hükm olunduğunu müştemeldir.

Merkûm Ahmed Ağa'nın itiraz lâyihası meâli dahi nakkaşzâde Mehmed Ağa zimmetinde bir kıt'a mektubu ve ticaret i'âmı mûcibince yüz adet Osmanlı lirası ile bin yedi yüz guruş matlûbu olduğu halde divân-ı istinâf Mehmed Ağa tarafından irsâl olunup birinci mecliste kabul olunan mezkûr mektuba ehemmiyet-i muharrerâta ehemmiyet vererek meclis-i ticarete tayin eden vermeyip Mehmed Ağa'nın ibrâz eylediği bir takım hakkı çürütüldükten başka kendisi ma fâiz iki yüz on adet Osmanlı lirasına mahkûm edilmiş ve zikrolunan mehâkimden verilen i'lâmlar yekdiğerine mebâyin bulunmuş olduğu beyanıyla divân-ı istinâf i'âmının nakzı istid'âsını muhtevîdir.

[482] Nakkaşzâde Mehmed Ağa'nın cevap lâyihası mündericâtı dahi husus-ı mezkûrun şimdiye kadar bu veçhile vukû bulduğunu ber tafsil hikâyeden sonra meclis-i ticaret ve divân-ı istinâftan verilen i'lâmlar merkûm Ahmed Ağa'nın itiraz lâyihasında muharrer olduğu cihetle yekdiğerine mübâyin olmayıp Ahmed Ağa'nın hilekârlığından nâşi ibrâz eylediği sahte mektupla kendisi derece-i evvelâ mahkemesinde mahkûm edilmiş ise de muahharan divân-ı istinâfta zâten meydanda olan hakkı tebeyyün ederek hükm ve i'âm olunmuş olduğu ve merkûm Ahmed Ağa divân-ı istinâf i'âmı hükmünün icrâsını otuz bir

güne kadar müttehid bulunduğu halde yine ifâ-yı ahd etmeyerek icrâ cemiyeti tarafından on beş gün daha mehl verildiği sırada temyizın geçtiği beyanıyla bu bâbda giriftâr olduğu zarar ve ziyanın tahsilini hâvidir.

Tarafeyn daireye celb ile isticvâb olundukta vekil-i merkûm Mosidic lâyihasında münderiç itirâzatından başka bir diyeceği olmadığını beyan ve Mehmed Ağa müddet-i temyizın geçtiğini tekrar ile husus-ı mezkûrun bu cihetinin tetkikini dermeyân etmesi üzerine divân-ı istinâf i'âmının merkûm Ahmed Ağa'ya tebliği tarihiyle temyiz için vermiş olduğu istid'âsına ve ol bâbda nizâmen lazım gelen kefâletnâme tarihlerinin tetkikine girildikte mezkûr divân-ı istinâf i'âmı sûreti 15 Rebiyûlahir sene 87 tarihiyle müverrah olmadığı misillü temyiz için vermiş olduğu istid'ânâme 5 Cemaziyelahir sene 287 tarihli ve ol bâbda nizâmen lazım gelen kefâletnâme dahi 17 Şevval sene 87 tarihiyle musadder olduğu vezne tarafından zahr-ı istid'âya olunan mahtûm derkenârdan anlaşılmış ve sûret-i i'âmın tebliği tarihiyle nizâmen muktezi olan şerâit-i temyiziyeinin ifâsı müddeti hesap edildikte altı ay iki gün mürurunda yani müddet-i temyiz olan dört aydan iki ay iki gün sonra müddette ifâ eylediği anlaşılmış ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye nizamname-i dâhilîsinin yirmi üçüncü ve yirmi altıncı maddeleri icabınca temyiz-i dâvâ istid'âsında bulunanların mevâd-ı mezkûrede muharrer şerâitin ifâsına mecbur olup bu şerâitin haricinde temyiz için olunan istid'âların reddi nizamname-i mezkûrenin yirmi beşinci maddesi iktizâsından bulunmuş olduğuna ve müsted'î-i merkûm Ahmed Ağa'nın şerâit-i temyiziyei ifâsı ise nizâmen muayyen olan yüz yirmi günden iki ay iki gün müddet mürurundan sonra olduğu berveç-i muharrer temyiz istid'âsı zahrına cânib vezneden olunan derkenârdan münfehim idüğüne binâen şu halde husus-ı mezkûrun temyizine mahal kalmadığına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Kütahya sancağı dâhilinde kâin bazı kazalar âşârının iltizâmı maddesinden dolayı izzetli Mustafa Cezzar Bey'le beynlerinde tekevvün eden münâzaaya dair münfesi mahkeme-i nizâmiyeden verilen i'âm hükmüne itirazı hâvi Kapamacıoğlu Kigork'un î'tâ eylediği arzuhal ve lâyiha ile i'âm-ı mezkûr sûret-i musaddakası havale cemiyetinden 28 Şaban sene 88 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla Mustafa Cezzar Bey'den alınan cevap lâyihasıyla birleştirilerek kırâat ve mütâlâa olundu Kapamacıoğlu Kigork'un mezkûr arzuhalı 26 Recep sene 288 tarihiyle müverrah olup meâli dahi [483] münâzaa-i mezkûre hakkında mahkeme-i mezbûreden istinâfa lâhık olan hükmü kabul edemeyeceğinden bahisle hükm-i mezkûra müştemel olan i'âmın bil-temyiz nakz olunmasını istid'âdan ibaret oluyor.

15 Rebiyûlahir sene 88 tarihli mahkeme-i nizâmiye i'âmının sûret-i musaddakasında münâzaa-i mebus-ı anhâ hakkında divân-ı muhâkemat-ı mâliyeden verilen i'âm üzerine istinâf dâvâsını mutazammın Mustafa Cezzar Bey'in vekili Muhtar Pekmez tarafından î'tâ kılınan arzuhal ve lâyihanın hülâsa-i meâlleri seksen senesine mahsûben livâ-i

mezbûr âşâr-ı müvekkili mir-i mûmâileyhin idâresinde bulunmakla livâ-i mezkûr dâhilinde kâin Uşak kazasıyla sâir kazalar vâridat-ı öşriyesi müvekkili tarafından Kapamacıoğlu'nun taahhüdüyle damâdı Artin Çaracıyan'a ihâle kılınarak vâridat-ı mezkûre bedelinden zimmetlerinde mütebâki matlûbu görünen yüz altmış yedi bin yedi yüz seksen yedi gurusun ifâsında olunan muhâlefattan nâşi beynlerinde tekevvün eden dâvâ divân-ı muhâkemat-ı mâliyede rû'yet olunmakta iken Rusyalı Murad oğlu Bogos tarafından güyâ iltizâm-ı mezkûra kendisi şerik olmak mülâbesesiyle zarar ve ziyan iddiâsına kıyâm olunarak meblağ-ı mezkûr Hâriciye Kitâbet-i behiyyesine depozito edilmiş ve bunun üzerine müvekkili mûmâileyh dahi gerek şirketi ve gerek depozitoyu tanımadığı gibi ol bâbda vâki olan muâmelatın dahi kendine şümûlü olacağından bahisle icrâ-yı icâbı zımnında Divân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye mürâcaatla orada depozitonun sahibine reddi lüzumuna karar verilmiş olduğu halde divân-ı muhâkematta işbu karara mugâyir olarak meblağ-ı mezbûrun terâküm eden güzeştesi depozito tarihine kadar bil-hesap i'lâm edilmiş olduğundan keyfiyetin mahkeme-i nizamiyece rû'yetiyle meblağ-ı mezbûrun hîn-i te'diyesine kadar fâiz ve mesârifıyla beraber istihsâli iddiâsından ibaret olarak divân-ı muhâkemat-ı mâliye i'lâmının dahi Mustafa Cezzar Bey'in hazine-i celileden deruhde eylediği Kütahya sancağı vâridat-ı öşriyesinden Kapamacıoğlu Kigork taahhüdüyle Çıracıoğlu Artin'e ihale eylediği Uşak ve (okunamadı) ve Banaz kazalarının bedelât-ı öşriyesinden mütebâki yüz altmış bin küsur gurusun senesinde munderiç mukâveleleri veçhile ma fâiz merkûmândan tahsilini mir-i mûmâileyh bâ arzuhal istid'â etmesiyle tarafeyn vekilleri Pekmezoğlu Muhtar ve Kürekçioğlu Murad Bey celb ile ledel-isticvâb merkûm Muhtar müvekkilinin matlûb-ı mezkûrenin güzeştesiyle beraber merkûmân Kigork ve Artin'den tahsili iddiâsını tekrar ve Murad Bey dahi müvekkili Artin'in mezkûr kazalar âşârı bedelinden gayr-i ez teslimât mir-i mûmâileyh ol miktar zimmeti muhakkak olup ancak âşâr-ı merkûmenin mahallince tâliplerine ihâlesi atufetli Ahmed Vefik Efendi hazretlerinin Anadolu cânibine azimetleriyle o ahvâlinin teftiş-i ahvâli zamanına tesadüf etmesinden dolayı ahâli âşâr-ı deruhdesine rağbet etmeyip ekser mahaller emanetine kalarak idâresi tas'îbâta düştüğünü merkûm Artin hükûmetin muâvenetine medâr olacak tahrirat irsâlini mir-i mûmâileyh yazdığı halde gönderilemediğini ve dâvâlarının fasl ve rû'yetine değin meblağ-ı mezkûrun âşâr-ı mezbûre müştereki ve direktör Murad oğlu tarafından depozito tanıtılıp taht-ı hacze alındığını tezkâr etmeleriyle merkûm Artin'in 4 Recep sene 82 tarihli ve Hâriciye Nezâret-i celilesinden tasdikli ibrâz eylediği protesto sûretiyle depozito ilm-ü haberi mütâlâa olundukta protestonun meâli mâruz-zikr kazalardan (okunamadı) kazası dâhilinde idâreye kalan [484] öşür ve güverileri hakkında ahâlisinin vukûa gelen münâzaalarına ve mahal-i mezkûr müdürünün ahaliye muâvenetine mebni öşür ve güveri bedelinden bir şey tahsil edilemediğinden keyfiyet livâ-i mezkûr kaymakamlığına 22 Cemaziyelevvel sene 87 tarihinde protesto alındığı ve âşâr-ı mezkûreden ahâli zimmetlerinde senedâta merbût matlûbâtından taksitleri mürur edenlerinin tahsili zımnında Mâliye Nezâret-i celilesinden istihsâli mir-i mûmâileyhe ait tahriratının irsâli bil-defaât bildirilmişken ahzıyla tarafında gönderilemediği cihetle zikrolunan öşür ve güveri vesâir bakâyâdan terettün eden beş yük gurusun mütecâviz zarara mir-i

mûmâileyh sebebiyet verdiğini ve mecburen cânib Bâb-ı Âli'ye diğer teminât irâesiyle Kapamacıoğlu'nun kefâleti fesh ve tarafından verilen senedin imzası lağvıyla âdi kâğıt hükmünde tutulacağı misillü sâlif'ül beyan beş yük guruştan mütecâviz zararıyla ileride vukû bulacak kâffe-i mesârifâtı tarafından talep edeceği bilinmek için mir-i mûmâileyhe tebliğ olunmak üzere protesto edildiğini ve zirine Nezâret-i Celile-i Hariciyeden buyruldu şeklinde yazılan ibâre dahi teminât-ı mukteziye ahz ve merkûm Kapamacıoğlu'nun senedş fesh ettirildiğini mübeyyin ve cevâben mir-i mûmâileyh tarafından î'tâ olup 7 Recep sene 83 tarihli ve nezâret-i celile-i müşarûnileyhâdan tasdikli irâe olunan protesto sûreti mefâdı dahi merkûm Artin'in talep ettiği tahrirat ol vakit bil-istihsâl kendisine verilip ve muahharan bir kıt'a tahrirat dahi alınarak mâliye postasıyla gönderilip tesviye-i maslahat kılındığına dair mahallinden cevâben gelen inhâ kaleminde mahfûz bulunduğunu ve merkûm Artin'den küsur matlûbu görünen mebâlig-i mezkûrenin ahzı zımnında çend defa Kapamacıoğlu'na adam göndermiş ise de alamadıktan başka senedlerinde mûnderiç mukâvele veçhile muhâsebesi bil-rû'ye bâki deynlerinin ifâsını bâ tezkere iş'âr eylediği halde cevabına destres olamadığını ve indel-hesap matlûbu tamamen te'diye olunmadıkça senedlerinin hükmü münfesihi olamayacağını müzekker olduğu gibi merkûm Kapamacıoğlu'nun 13 Recep sene 82 tarihli ve yine nezâret-i celile-i müşarûnileyhâdan tasdikli vermiş olduğu protesto müeddası dahi merkûm Artin'in Bâb-ı Âli'ye diğer teminât göstererek kendisinin kefâletini fesh eylediği tarafına tebliğ olunan protestoda musarrih idüğünden merkûm Artin'den bir şey tebeyyün eylediği sûrette irâe etmiş olduğu kefilinden araması icap edeceğinin mir-i mûmâileyh tebliği beyanından ve gurre sene 82 tarihli mezkûr ilm-ü haberin fezlekesi de Kapamacıoğlu'nun kefâlet-i meşrûhesi fesh ve ileride mir-i mûmâileyhin temin-i hukuk zımnında sandk defterinin üç yüz kırk birinci numarası mûcibince Hâriciye Kitâbeti sandığına Muradoğlu Mösyö Bogos tarafından yalnız yüz altmış bin küsur gurus depozito edildiğini ityândan ibaret olduğu ve medâr-ı iddiâ ittihâz kılınan iki maddenin biri bâlâda gösterilen sebebiyle ahâlinin âşâr-ı deruhdesinde rağbet etmeyip zikrolunan mahallerin emâneten idâyeye kalmasından ve muhâlefet ahâli vukûuyla güveri vesâir âşârdan bir şey tahsil olunamamasından nâşi beş yük guruştan mütecâviz ziyân zuhuruna ve diğeri ahâli zimmetinde taksitleri mûrur eden matlûbâtın istihsâline câri bulunamamasından dolayı teshil-i maslahatı mutazammın istenilen tahriratın gönderilememesi bakâyânın çürümesine sebebiyet veren kaziyelerinden kinâye bulunduğu anlaşıldıktan sonra [485] müfettiş-i müşarûnileyhin ahâliyi âşâr deruhdesine rağbet ettirmemesi esbâb-ı mevcûdesiyle sıdk-ı müddeâlarına delâletin istinâdı ne idüğü suâline şifâhen serd eyledikleri esbâb evraka müstenid olmadığı cevabı alınınca bilâ deil ikâme-i dâvâ hayz-ı kabulde tutulamayacağı inhâ olundukta bu bâbda evrak-ı resmiye ele geçirilmesi kâbil olamayacağı ve keyfiyet mahallinden isti'lâm olunur ise tebeyyün edeceğin ifade ve mezkûr tahriratın mahalline isrâ olup olunmadığı ledel-teharri berveçhe iddiâ tahrirat-ı mezkûrenin vusulüne müş'ar mahallinden inhâ gelip hükmü olmadığı cihetle 20 Recep sene 728 tarihinde vâridât-ı muhâsebesinde hıfz olunduğu celb olunan battallarında ve livâ-i mezbûr top bedelinin tevârih-i merkûme zarfında iki defada teslim hazine olunması karinesiyle müruru melhûz eyyâm ile güzeştess miktarı soruldukta kırk sekiz bin dokuz

yüz elli yedi buçuk guruşa reşide olduğu tahsilât muhâbesi derkenârından istifâde olunmasına ve 4 Recep sene 85 tarihli tezkere-i sâmiyede mezkûr depozitonun sahibine reddi hakkında kitâbet-i mezkûreye icrâ olunduğu hikâye kılınan tebligâtın nasılsa mesmur olmadığı mâruz-zikr ilm-ü haberin hâlâ elde görülmesiyle müstedlel bulunmasına mebni meblağ-ı matlûb-ı merkûmun depozito tarihine kadar icap eden güzêştesiyle î'tâsına teklif olundukta tarafeyn kabulden istinkâf ile bil-muvâcehe arz-ı mazeret eylediklerini takiben Kapamacıoğlu vekili Murad'ın tarafından verilip birleştirilen arzuhalde mezkûr kazalar âşârı üç yük guruşa karib tahriratla yirmi üç yük guruşa alınıp hazine bedeliyle ticaretine mahsûben yirmi bir yük küsur gurusu ifâ olunmuş ve bâkisi dahi derdest î'tâ bulunmuş iken sebebi bâlâda muharrer tas'îbâtın tasdik altına almaya muvaffak olamadıkları zarar ve ziyanına mukâbil tevkif edilen ve yalnız ticarete kalıp afv-ı çâresi bulunamaması cihetle tarih-i mezkûrda depozito edilerek elân mahfûz bulunan meblağ-ı mezbûre güzêşte yürütülmesi ve hususıyla mir-i mûmâileyhin Aydın âşârı zararı uğrunda mazhar olduğu tenzilâta kıyasen meblağ-ı mezbûrun verdirilmesi muvâfık-ı mâdelet olamayacağı imâ olunmasıyla tafsilât-ı meşrûheden müstebân olacağı veçhile mir-i mûmâileyhin vekili Muhtar senedin fesh hükümünü ve akçanın depozitosunu tanımak istemeyerek meblağ-ı mezbûrun yevm tahsiline kadar icap eden güzêştesiyle istifâsı efkârında ve Kapamacıoğlu vekili Murad Bey dahi hükûmet-i ileyh ahz-ı teminât ile senedin hükümünü buyruldu şeklini gösteren ibâre fesh eder ve müvekkili Kapamacıoğlu aradan çıkar ve mülteziminde açtığı dâvâ zımında emsaline kıyas ile hak kazanır zu'mmuyla bir akça vermemek sevâdesinde olduklarında icabı ledel-teemmül protesto ile icrâ-yı muâmele muvâfık usul-i hazine olmadığı mevzubahis olmayıp lâkin 4 Recep sene 82 tarihli protestonun nezâret-i celile-i müşarûnileyhânın mührü altında ve buyruldu şeklinde muharrer olan ibâresi manâ-yı hükmü tazmindan hâli olmamasına ve meblağ-ı mezbûr li'eclil temin depozito edilerek ve sahibine rü'yete dair vukûundan hikâye olunan tebligât semeresiz kalarak ilm-ü haber elân elde ve para sandıkta mevcut olmasına ve kuyûddan nümâyan olduğu üzere bu parar mir-i mûmâileyhin peşin olarak hazineye ödeyeceği borcuna mahsûben 6 Zilkade sene 84 tarihinden cânib hazineden bâ tezkere hacz edildiği halde çok geçmeden 23 Zilhicce sene 84 tarihinde lüzumu kalmamasıyla fesh edilmesine ve müstenid [486] ileyhi olmayan zarar ve ziyan dâvâsı nizâmen mesmû olmayınca bâ sened bedelden bâki meblağ-ı mezbûr ticârete kaldığı vesilesiyle terk ettirilmesi ve mir-i mûmâileyh dahi bu hususun meclis-i vâlâda rü'yetini istemesi takribiyle cânib Hükûmet-i Âliye'ye depozito olunan akçaya bu güne kadar güzêşte yürütülmesi tecviz olunamayacağı mülâhazasına ve bir de mezkûr kazalar bedelâtı tekâsit-i muayyenesi hulûlünde teslim-i hazine edilemediği kayden anlaşıldığı mir-i mûmâileyhe tebliğ olundukta mürur eden eyyâm güzêştesi bil-hesap neye bâliğ olur ise vereceğini mübeyyin takdim-i istid'â eylediğini ihbar etmesine göre usûl-i müttehazda veçhile bedel-i mezbûrun hazine-i celileye teslimi tarihiyle güzêşte yürütülmesine itibar edilmeyerek mültezim-i merkûmun mir-i mûmâileyh yedinde bulunan senedinde muharrer tekâsitten bil-itibar bedel-i küsuru olan meblağ-ı mezbûrun depozito tarihine kadar lazım gelen güzêştesiyle beraber î'tâlisına verilen karar dairesine bil-terkim merbût hülâsanın nâtık olduğu üzere mir-i mûmâileyhin âşâr-ı merkûme bedelâtından gayr-i ez

teslimât merkûm Artin'den kûsur matlûbu olan bir yük altmış altı bin yedi yüz seksen dört guruşun depozito tarihi olan seksen iki senesi Receb-i şerifinin guresinde vâki seksen bir senesi Teşrinisanisinin birinci gününe değin hesap edilen elli üç bin dokuz yüz elli iki buçuk guruş güzêştesiyle ma'an bâliğ olduğu iki yük yirmi bin yedi yüz otuz altı buçuk guruşun merkûm Artin ile kefilî Kigork'tan tahsiliyle mir-i mûmâileyh î'tâsı için î'lâm olunması hakkında komisyondan tanzim olunan mazbata heyet-i divânca tasdik olunmuş olduğundan ber mûcib-i mazbata mebâliğ-i merkûmun Artin ile kefilî Kigork'tan tahsili lüzumunu hâvi olduğu gibi müstenif-i ileyh Kigork'un vekilî Kürekçihanlıoğlu Murad'ın î'tâ eylediği 26 Cemaziyelahir sene 87 tarihli lâyiha-i cevabiyesinin hülâsa-i mefâdı meblağ-ı müddeâsında merbût bir deyn olduğundan bu bâbda bir diyecek yoksa da mezkûr kazalar âşârının Re'sülmâl'a kâmilten ikâ olunarak şimdi iddiâ kılınan meblağ-ı müddeî nin temettü demek olacağından ve divân-ı muhâkemat-ı mâliye î'lâmında tafsîl edilen iki nev' illetten nâşi mültezim Artin'in külli mutazzarrır olmasına mebni mir-i mûmâileyhin bundan başka tarih-i mezbûrda hazine-i celileden deruhde etmiş olduğu Aydın âşârında vukû bulan zararına mukâbil hazinece muvaffak olduğu tenzilât gibi mültezim-i merkûm Artin'e dahi aynıyla muâmele etmesi muktezâ-yı hakkaniyetten bulunmuş olduğu misillü mültezim-i merkûmun sâlifüz-zikr iki sebepten dolayı gördüğü zarar ve ziyânı resmen tebeyyün edilinceye değin teminât olmay üzere mezkûr'ül miktar meblağ-ı şürekâdan Murad oğlu Bogos tarafından kitâbet-i mûmâileyhâ veznesine depozito eylediği cihetle dahi müvekkilinin kefâleti bit-tabî mefsub bulunduğuşu şu iki illet ile taksit güzêştesinin ne mültezimden ve ne de kefilinden talep edilmesi lazım gelmeyecek iken divân-ı muhâkemat î'lâmında buralara dikkat olunmaksızın meblağ-ı mezbûrun mültezim-i merkûm ile müvekkilinden istihsâline dair lâhık olan hükmü kabul etmeyeceğini müş'ar olmasıyla müstenif-i mûmâileyh Mustafa Cezzar Bey tarafından bâ sened-i musaddak tevkil edilen Muhtar Pekmez ile müstenif-i ileyh Kigork'un musaddak senedle vekilî bulunan merkûm Murad mahkmeye celb ile evvelâ merkûm Muhtar'dan sûret-i iddiâsı suâl olundukta mâruz-zikr arzuhal ve lâyihasında mûnderiç ifâdatını tekrar ile madde-i iltizâmda müdhali olmadığı ve müvekkilinin bu bâbda asla kendisini tanımadığı [487] bir ecnebi tarafından meydana çıkarılan vâhi şirket iddiasıyla müvekkilini zimmet-i âherde olup ifâsında sûret-i ta'allul irâesiyle imtinâ olunmakta olan bir matlûbun hodbehot depozito edilmesinin müvekkili hakkında hükmü olamayacağından bahisle keyfiyetin istinâfen rû'yetini istid'â etmiş ve müstenif-i ileyh vekilî merkûm Murad dahi cevabında mir-i mûmâileyhe âşâr-ı mezkûreyi üç yük guruşa yakın zama ihâle ve ol cihetle külli temettü etmiş ve mültezim-i merkûm ise divân-ı muhâkemat î'lâmında serd olunan iki sebepten nâşi hasardîde olmuş ve bu bâbda zarar görmüş mültezimler hakkında tenzil vukûu dahi usûl-i müttehadan bulunmuş olduğu gibi mir-i mûmâileyh dahi başka iltizamdan hazinece tenzile nâil olmuş olduğundan harf-i temettü kabilinden olan alacağının muhakkıkâne tesviyesiyle depozito tarihine kadar terâkûm eden tekâsit güzêştesinden sarf-ı nazar olunmasını ifade etmiş olduğundan vekil-i merkûm Muhtar isticvâb olundukta zarar vukûuna sebep ittihâz olunan şeyler afet-i semâviyeden olmayıp hükûmete isnâd kabilinden olduğundan bu bâbda cevap î'tâsına bile hâcet görmediği gibi hazinece vukû bulan tenzilât Aydın

âşârından dolayı müvekkilinin zuhur eden ziyanına mukâbil olmasıyla bunun diğer vilâyet dâhilinde bulunan kazalar âşârına asla şümûlû olamayacağı meydanda idüğü beyanıyla ifâdat-ı sâbıkasını tekrar edip tafsilât-ı mebsûteden müstebân olduğu üzere müstenif vekili Muhtar Pekmez'in on bendi şâmil lâyihası meâliyle ifade-i şifâhiyesinin hülâsasını müvekkili mir-i mûmâileyhin Kigork ve Artin zimmetlerinde olup ifâsına imtinâ olunmakta olan matlûbunun senedce ne mültezim ve ne de şerik tanımadığı bir şahs-ı sâlis tarafından mir-i mûmâileyhin bir gûna emr ve talebi olmaksızın hodbehot icrâ olunan depozitonun müvekkiline asla şümûlû olmayıp sahibine reddi lazım geleceği Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin hukuk dairesi kadarı iktizâsından bulunduğu halde buna mugâyir olarak divân-ı muhâkemat-ı mâliyenin depozitoyu mûteber tutarak müterâkim olan tekâsit fâizlerinin depozito tarihine kadar yürütölüp hîn-i te'diyesine değin gûzeşteden sükûtuna dair verilip hükme itirazı hâvi ve müstenif-i ileyh vekili Murad'ın dahi netice-i iddiâsı bâlâda muharrer olan tas'ibât sebebiyle ahâlinin iltizama adem-i rağbetlerinden âşâr-ı mezkûrenin ekserisi emânette kaldığı ve icrâ memurlarının tahsilinde görülen şehadetlerine mebni tesrî-i tahsilâta medâr olacak muharrerât aleyhine gönderilmesi Mustafa Cezzar Bey tarafından taahhüd olunmuş iken bunun ifâ olunmadığı sebeplerle mültezim-i merkûmun zarardîde olduğu ve bu mukâvele zarardîde olan mültezimler hakkında tenzil bedel dahi mir-i mûmâileyhin Aydın âşârınca hazineден nâil olduğu gibi mesbûk bil-misâl bulunduğu cihetke tekâsit-i müterâkeme fâizlerinden sarf-ı nazar olunmasına ve berveçhe meşrûh Bogos tarafından icrâ edilen depozito hükmünce müvekkili Kigork'un kefâleti münfesih olacağından binâenaleyh Re'sûlmâl'dan dahi müvekkilinin beraât-ı zimmetine hüküm verilmesi müsted'î olarak müstenif-ileyh vekili itirazında zarar vukûuna afet-i semaviye veya bir kuvve-i mücbireyi sebep tanımayıp mücerred hükûmetin oraca tas'ibât göstermesine istinâd ettiği gibi mir-i mûmâileyhin hazinece nâil olduğu tenzilin Kütahya sancağı vâridâtından olmayıp diğer uhde-i iltizamdan olan Aydın vâridâtından olduğuna binâen vekil-i merkûmun bu bâbda olan itirazı şâyân-ı kabul olmayıp şu kadar ki müfettişlik memuriyetinden dolayı tas'ibât sebebiyetini iddiâda masr bulundukları sûrette isterse bu ciheti için Şûra-yı Devlet'e mürâcaat etmesi lazım geleceğine ve sâlif'ül beyan infisâh-ı kefâlet iddiası dahi Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin [488] kitâb'ül kefâlesinin altı yüz elli dokuzuncu ve altı yüz altmışıncı maddeleri hükmünce kefilin beratı mekfûlünbihin gerek asil ve gerek kefil tarafından mekfûl lehe ifâ ve teslim olunmasına veyahut mekfûl lehin kefilî ibrâ ettim veya kefil tarafından hakkım bu kadar demesine münhasır olacağından ve burada ise mekfûlünbih olan deynin medyûn veya kefil tarafından mir-i mûmâileyhe teslim olduğuna veyahut mir-i mûmâileyh tarafından kefilin beratına delâlet eder bir şey sâdir olduğuna dair dâvâ olup mücerred depozitoya ibtinâen Hâriciye Nezâret-i celilesinden edilen feshine istinâd olduğundan bu dahi istimâa şâyân olmadığına ve müstenif vekilinin sâlifüz-izkr itirazına gelince filhakika mir-i mûmâileyhin senedce asla mültezim veya şerik tanımadığı ve esbâb-ı mevcûdeden bir sebeple deynin kendine teallik meydanda olmadığı bir adam tarafından matlûbunun hodbehot depozito edilmesinin dâyin-i mûmâileyhe şümûlû olamayacağından divân-ı muhâkemat i'lâmının depozito tarihinden sonraki eyyâm fâizinden mir-i mûmâileyhi mahrum tutması cihetinin feshiyle

bedel-i iltizâm mezkûrun hulûl-i tekâsiti tarihlerinden seksen beş senesi Muharreminin onuna tesâdüf eden seksen beş senesi Nisanının birine kadar tarafeynin matlûbât ve teslimâtında karşılıklı Re'sülmâl'dan bir yük altmış altı bin yedi yüz seksen ve dört fâizden bir yük altmış sekiz bin yüz yetmiş dört guruş otuz parar müddeî nin alacağı görüldüğünden ve mezbûr Nisan birinden sonra fâizin yüzde bire tenzili şerfisünûh eden irâde-i seniyye iktizâ-yı celilinden bulunduğundan Re'sülmâl bakiyesinden olan bir yük altmış altı bin yedi yüz seksen dört guruşa mezbûr Nisan birinden seksen yedi senesi Nisanı gâyetine kadar yirmi beş aylık yüzde birden kırk bir bin altı yüz doksan altı guruş işe bin akçadan fâiz bulunan sâlifüz-zıkr yüz altmış sekiz bin yüz yetmiş dört guruş otuz parar birleştirilip Re'sülmâl mezkûra bil-zam hâsıl olan üç yük yetmiş altı bin altı yüz elli dört guruş otuz paranın müstenif-i ileyh Kigork'tan taahhüdü veçhile bil-tahsil mir-i mûmâileyh ifâsına karar verildi diye muharrerdir müddeî Kapamacıoğlu Kigork'un tevkil eylediği Artin Çeracıyan ile Mustafa Cezzar Bey'in vekili bulunan Muhtar Pekmez musaddak senedlerle daireye celb edilerek muvâcehelerinde i'âm-ı mebhûs-ı anha ve itiraz ve cevap layihaları kırâat olunduktan sonra lâyiha-i itiraziye hâricinde bir diyeceği olup olmadığı müddeî vekilinden suâl olunduktan protestonâmeler ve Hâriciye Kitâbetinden sandık ilm-ü haberi ile Mustafa Cezzar Bey'in cevapnâmesini irâe ve bunların dairece kırâatını talep ve ifade ile beraber müvekkili Kigork'un kefâleti Hâriciye Kitâbet-i behiyyesi cânibinden feshedilmiş olduğu cihetle böyle bir mevki-i resmiden fesholunan kefâletin adem-i infisâhını Mustafa Cezzar Bey'in iddiâ etmeye hakkı olamayacağını ve Mustafa Cezzar Bey'in cevapnamesinde divân-ı muhâkemattan verilecek karar bir diyecek kalmaz diye vâki olan tabiri derece-i evveli hükmünü yani divân-ı muhâkemat i'âmı hakkında bir kompromeso demek olmasıyla mir-i mûmâileyhin istinâf dâvâsına hakkı olamamak lazım geleceğini ve ileride güzeste matlube etmemek üzere Hâriciye Kitâbetinde depozito edilen yüz altmış bin guruşu bir kefil irâesiyle ahz etmesi Mustafa Cezzar Bey'e bil-defaat beyan (mâbadı sonra)

2.35. Cerîde-i Mehâkim 35. Sayı Transkripsiyonu⁶⁸

CERÎDE-İ MEHÂKİM

<u>Numara</u>	<u>Zilkade</u>	<u>Sene</u>	<u>(Pazartesi)</u>	<u>Kanunuevvel Rumi</u>	<u>Sene</u>	<u>Sayfa</u>
35	9	1290		17	1289	489

İşbu gazete beher hafta pazartesi günleri çıkar. Seneliği bir Osmanlı yüzlük altınına ve beher nüshası şimdilik ikişer guruşa olarak her yerde satılır. Seneliğine müşteri olmak isteyenler Mekteb-i Sanayi Müdürlüğü'ne mürâaat etmelidir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır)

⁶⁸ CM., Nr. 35, H. 9 Zilkade 1290/M. 29 Aralık 1873.

Olunmuşken mir-i mûmâileyh almayıp depozitonun mevkufiyetine kendisi bâis olduğundan güzeşte dâvâsına dahi mir-i mûmâileyhin salâhiyeti olamayacağını beyan ve müddeî aleyh vekili Mikitar Bekmez dahi cevabında lâyihasında mûnderiç olduğu üzere bu madde hakkında verilecek tafsilât-ı mâ sebki hikâyeden ibaret olup şimdiye kadar verilen i'âmât ile tarafeynden î'tâ kılınmış olan mezkûrelerin mütâlaasından hakikat-i hâl anlaşılacağı cihetle evrak-ı merkûmenin celble bir an evvel hükm-i kat'isinin î'tâsını dermeyân ederek meâlleri mahkeme-i nizâmiye i'âmında hikâye ve buna göre dahi dairece tetkik ve muâyene olunan mâruz-zıkr ilm-ü haberle protestolardan Muradoğlu kumpanyası şürekâsından Artin Çıracıyan imzasını ve 4 Recep sene 82 tarihini hâvi olan protestonun zirinde Hâriciye Kitâbet-i behiyyesi tarafından (işbu protesto istid'âsı aslına mutâbık olmakla tasdik olunup teminât-ı mukteziyenin ahzıyla Kapamacıoğlu Kigork'un kefâleti feshedildi) ibâresi mürakkim idüğü müşâhede kılındığı misillü Mustafa Cezzar Bey'in âşâr-ı mebhus-ı anhânın Artin Çıracıyan'a sûret-i ilzâmı hakkında olan mukâvelenâme muâyene olunarak bundan dahi iltizâm-ı vâkıa gerek hafî ve gerek celî âherin şirketi munzam olmamasının meşrûat idüğü münfehim oldu.

Bunun üzerine keyfiyet ledel-müzâkere müddeî Kapamacıoğlu'nun itiraz lâyihası mûndericâtıyla vekili Artin'in ifâdatı vâkıası dört kaziyeden ibâret görünerek bunun birincisi bir medyûn gerek bizzat ve gerek bil-vâsita deynini te'diye ve alacaklısına resmen ihtâr eyler ise artık dâyin bu akçayı başka vermiş ve medyûn vermemiş diyerek adem-i kabule salâhiyeti olamayacağı maddesidir.

İltizâm mebhus-ı anha sırran ve aleniyeten şahs-ı âherin iştirak edememesi şart-ı mukâvele iktizâsından bulunduğu halde mâr'ül beyan ilm-ü haber mefâdına nazaran **[490]** Hâriciye Kitâbeti sandığına Muradoğlu Bogos tarafından depozito edilen yüz altmış bin guruş Muradoğlu kumpanyasının mir-i mûmâileyhle olan mûnâzaalarından dolayı Kapamacıoğlu'nun fesh-i kefâleti ve mir-i mûmâileyhin ileride hukukunun temini zımında verilmiş ve bu bâbda olan protestoda yalnız Hâriciye Kitâbetine teminât î'tâ ve Kigork'un kefâleti fesh ve ilgâ olunduğu gösterilerek Mustafa Cezzar Bey cânibinden dahi red ile cevap î'tâ kılınmış olduğuna ve âtiye ta'likten depozito eden akçanın Kigork'un kefâleti makamına kâim olamayacağı gibi itiraz ve itiraf olunduğu veçhile depozito akçasını kefil irâesiyle Hâriciye Kitâbetinden ahz etmesine dair Mustafa Cezzar Bey'e vukû bulan teklif dahi işbu akçanın Çıracıoğlu'nun mukâvele hâricinde Muradoğlu kumpanyasıyla müşterek sıfatında mir-i mûmâileyh aleyhine olarak açmış ve muahharan hayz-ı sübûta isâl edememiş olduğu zarar ve ziyan dâvâsından dolayı kendi hukukunu vikâyeten depozito edildiğini müntec bulunduğu binâen merkûm Çıracıoğlu Artin'e veçh-i meşrûh üzere depozito ettirmiş olduğu akça ile bizzat veyahut bil-vâsita te'diye-i deyn eylemiş denileceğinden merkûm Kigork'un itiraz-ı mezkûru şâyân-ı kabul değildir.

İkincisi kendisinin Çıracıoğlu Artin'e olan kefâleti yirmi üç yük guruş için olarak bundan mütebâki bir yük altmış bin guruşu merkûm Artin kitâbet-i mûmâileyhâ sandığına vaz' ile teberrû-i zimmet eylemiş ve bu bâbda kendisine ve mir-i mûmâileyhe tebliğ ettirdiği protestolarında dahi bu sûreti bildirmiş olduğu gibi kefâlet-i meşrûhesinin hükmü

kalmadığına dair kitâbet-i mûmâileyhâ tarafından buyruldu şeklinde yedine bir varaka î'tâ kılımp ve Hâriciye Kitâbeti cânibinden feshedilen kefâletin adem-i infisâhını iddiâyâ Mustafa Cezzar Bey'in salâhiyeti olamayıp bu halde kendisince kefil olduğu akça te'diye olunmuş demek olarak bi'l-tabî kefaletinin hükmü kalmamış olduğu kaziyesidir.

Çıracıoğlu Artin'in mezkûr yüz altmış bin guruşu Hâriciye Kitâbet-i behiyyesi sandığına vaz' ile teberru-i zimmet eylemiş olması lazım gelmeyeceği ve protestonun dahi teberru-i zimmeti mübeyyin görülemediği misillü bir kefilin fesh-i kefâleti mekfûl-i lehin kefilin zimmetini ibrâ eylesine veyahut hükme mezun olan bir mahkemenin o yolda hükm-i kat'î î'tâ etmesine mütevakıf olarak Hâriciye Kitâbet-i behiyyesi ise hükme mezun bir mahkeme-i resmiye olmadığından merkûm Kigork'un ber minvâl-i muharrer itiraza hakkı yoktur.

Üçüncüsü tehdâdüs-i münâzaadan beri birkaç sene mürur edip meblağ-ı mezbûru kitâbet-i mûmâileyhâ sandığına vaz' ile istediği vakit bir kefil irâe ederek almaya muktedir olduğunu mültezim Artin mir-i mûmâileyhe bi'l-defaat söylediği halde almayıp kefil sıfatıyla kendisinden güzeşte mutâlebesinde kalkışmış olduğu ve meblağ-ı mezbûru almaması ya î'tâ-yı kefâletten aczine veyahut ol esnada hazine-i celileye kilitli medyûn olup da bu akçanın elinden alınacağına dair bir ihtirâzı bulunmasına mebni olup bil-farz mültezim-i merkûm mir-i mûmâileyhle olan dâvâsına haklı çıksa ve meblağ-ı mezbûr dahi tarafından mir-i mûmâileyhe verilmiş olsa idi bunun hangi taraftan mutâlebesi icap edeceği ve şürekâ ve mültezimîn ile sâirleri beyninde münâzaa vukûuyla birisi medyûn addolduğu ve medyûn deynini istinâf nizamı üzere depozito eylediği halde dâyin nizâmen kefil irâesiyle akçayı alabilir iken mir-i mûmâileyhin bu nizâma [491] riâyet etmemesinin mesuliyeti hangi tarafa ait bulunduğu keyfiyâtıdır.

Mâruz-zikr yüz altmış bin guruş Hâriciye Kitâbet-i behiyyesi sandığına bir dâvânın tekrar rü'yeti zımnında istinâf nizamı üzere depozito edilmeyip gerek Hâriciye Kitâbet-i behiyyesinin ve gerek mekfûlünbihi dâyine te'diye etmeksizin medyûn ıeracıoğlu Artin'in feshine bi-hasb'el nizam gayr-i muktedir bulunduğu bir kefâletin feshi ve bidâyet sûretiyle bir zarar ve ziyan dâvâsının rü'yet ettirilmesi maksadıyla depozito olunmuş ve böyle bidâyeten bir dâvânın rü'yeti için depozito icrâsı nizâmen câiz olamayacağı gibi mezkûr akçanın depozito edilmesiyle Mustafa Cezzar Bey'in cihet-i kefâletten aramakta bulunduğu meblağ-ı te'diye olunmuş addolunamayacağı bedihi bulunmuş olmasıyla Mustafa Cezzar Bey'in irâesine nizâmen mecbur bulunmadığı kefilî î'tâ ile depozito akçasını istifâ etmemesi güzeşte iddiâsından mahrumiyetini mûcib ve muktezi görülemediğinden merkûm Kigork'un bu bâbda olan itiraz-ı meşrûhu dahi nâbecâdır.

Dördüncüsü Mustafa Cezzar Bey'in cevapnâmesinde divân-ı muhâkemattan verilecek hükm ve karara bir diyecek kalmaz diye vâki olan tabiri kompromeso demek olarak binâberin istinâf dâvâsına hakkı olmamak lazım geleceği meselesidir.

Bu misillü kompromesolar tarafeyn-i muhâsımın beyninde münakid mukâveleyi ve ol mukavelenin kabul olunacağına dair tarafeynin imza ve hattını hâvi bulunduğu halde şâyân-ı vüsûk olabileceğine mebni mir-i mûmâileyhin tabir-i mezkûru kompromeso

olamayacağından ve bu iddiâ ve itiraz mahkeme-i istinâfiyece dâvânın hîn-i istinâfında ispat olunacak mevâddan bulunduğu halde Mustafa Cezzar Bey'in divân-ı muhâkemat i'lâmını mahkeme-i nizâmiyede istinâf ettirdiği esnâda Kigork cânibinden o yolda iddiâ ve itiraz vukû bulmamış olmasından kat'-ı nazar kaziyenin aksi olarak divân-ı muhâkemat i'lâmına bazı mertebe itiraz ile dâvânın mahkeme-i nizâmiyeden istinâfen rû'yeti kabul olunmuş idüğü meâli i'lâmdan münfehim olduğundan işbu itiraz dahi gayr-i vâridir.

Şu hale nazaran itirâzat-ı mesrûde kânunen mûcib-i nakz olur esbâb ve ilelden olmayıp mahkeme-i nizâmiye i'lâmı yolunda görünmekle bil-tasdik mahkemenin icrâsına ve tebliğ ve i'lâm harcı olan üç beyaz mecidi ve üç bin yedi yüz yetmiş altı buçuk guruş ile sâir mesârif-i muhakemenin haksız çıkan tarafa âit olmak üzere evvel emirde Mustafa Cezzar Bey'den alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyn vekillerine dahi tefehim kılındı.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Bağdatlı Yahudi Yakub'un dükkânından nukûd ve eşyasını sirkat etmiş olan Yahudi münşi hakkında icrâ kılınan tetkikâtı mutazammın Bağdat vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 6 Cemaziyelevvel sene 90 tarihli ve elli dokuz numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz mazbatasını ve evrak-ı istintâkiye ve müteferriâtı muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa olundu.

Evrak-ı mezkûre mündericâtında doksan senesi Rebiyülevveli evâhinde merkûm Yakub sabahleyin alelade çarşıya giderek dükkânını küşâd ile mevcudu ledel-muâyene dört top camedânı ile altmış guruş nakdi sirkat olduğunu bil-müşâhede teharri eylemekte iken mezkûre camedânilerin iki topunu Yahudi Âbid'in dükkânında görülmesiyle ledel-suâl münşiden iştira eylediğini ifade etmiş olduğunu bil-beyan icabının icrâsını iddiâ eylemesi üzerine [492] derdest olunarak tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr mezbûr Yakub'un iki gün evvel kendisine harami demiş olmasından dolayı ahz-ı intikam için bir gün tulû-ı şemsten yarım saat sonra merkûm Yakub'un dükkânının kilidini mih ile açıp dört top camedânı ile altmış guruş sirkat ederek camedânilerin iki topunu mezbûr Âbid'e ve birer topunu dahi iki Hristiyan karılarına fûruht ettiğini ikrâr etmiş olduğundan sârik-i merkûmun iki yüz yirminci madde-i kânuniye hükmünce üç sene müddetle küreğe konulmasına hükm olunarak keyfiyet kendisine tebliğ kılındığı ve mezkûr camedânilerin merkûm Âbid ile mezbûrtân mal-ı mesrûk olduğunu bilmeyerek diğer bahâları ile almış olduklarından bunlara kânunen bir şey lazım gelmeyeceği iş'âr olunmuştur.

Medlûl-i iş'âra nazaran merkûm münşi mezbûr Yakub'un dükkânının kilidini mih ile küşâd ederek fiil-i sirkate ictisâr eylediği kendisinin ikrârıyla tebeyyün ettiğine ve zikrolunan iki yüz yirminci madde-i kânuniyede her ne kadar insan ikâmet eder mahal olsa veyahut meskûn mahale müteallik bulunmasa bile kapalı ve duvar ile mahdûd olan mahallerin duvarını delerek veya merdiven ile aşarak veya alet-i mahsusa ile kapısını açarak hırsızlık edenler muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunduğu binâen

mezbûr münşinin bu hükme tevfikân ve tarih-i hapsi olan doksan senesi Rebiyülahirinin ikinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede münderiç kâideye ba'del tatbik üç sene müddetle küreğe konulması ve mezkûr camedâniler ile altmış guruş sahibine iâde edilmemiş ise usulüne tevfikân iâde edilmesi hususlarının vilayet-i müşarûnileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Kıbrıs cezaresinde vâki Limson kasabası mahallâtından Ayanya mahalleli Leonro Bey zevcesi Katerina'nın kâtili olan kasaba-i mezbûreli Hristo nam şahıs hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizâmiye ve murâfaa-i şer'îyeyi hâvi Kıbrıs mutasarrıflığının Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vârid olan biri 7 Cemaziyelahir sene 289 tarihli ve yedi numaralı ve diğeri 16 Recep sene 290 tarihli ve on iki numaralı iki kıt'a tahriratıyla meclis-i temyiz-i livâ ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlaa kılındı.

Evrak-ı nizâmiye meâllerinde seksen yedi senesi Martının on üçüncü Cumartesi gecesi merkûme Katerina kasaba-i mezbûreli Ceryano nam kimesnenin hânesinde beytutet ederek ferdâsı merkûmun oğlu Yanko'yu bil-istishâb hânesine gittiğinde merkûm Hristo hâne-i mezkûrede muhtefi olduğu halde hemen Katerina'nın üzerine hücum etmesiyle Yanko men'e kıyâm eylediğinde Hristo yedinde bulunan sagir bıçak ile Yanko'yu kolundan cerh edip Yanko geri çekildiğinde Katerina'yı göbeğiyle sağ kasığından cerh ederek ol anda mezbûrenin bil-tesir vefat eylediği ve merkûm Hristo leyle-i mezkûrede akşamdan mezbûre Katerina'nın komşusu Resbeno'nun hanesinde işret ederken bu akşam kan edeceğim diyip oradan Katerina'nın hânesine geçmiş olduğu leyle-i mezkûrede zikrolunan hânedeki bulunan kesânın rivâyet ettiği verese cânibinden iddiâ olunmasını ve keşfettirildikte mezbûre Katerina sol memesi altıyla kasığından cerh olunup bil-tesir vefat eylediği raport ile haber verilmesi üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Hristo fiil-i mezkûrda müdhal ve malûmatını inkâr eylemiş ve leyle-i mezkûrede [493] Resbeno'nun hânesinde bulunarak Hristo'nun kan edeceğim dediğini işitmiş olan kesânın muahharan âher mahallere gittikleri cihetle mesmûata mürâcaat olunamamış ise de kasaba-i mezbûrede mûkim İsveç konsolosu vekili Mösyö Vriyadi'nin yasakçısı Hasan nam kimesne Labinya'nın kahvehânesinde oturur iken Hristo'nun Katerina'yı vurup Mösyö Vriyadi'nin hânesine kaçtığını haber almasına mebni Koflu Layni nam kimesne ile birlikte hâne-i mezkûra azimetle Hristo'nun orada oda derûnunda oturmakta olduğunu görüp yanına vardığında merkûm Hristo Katerina'yı vurduğu beyan ile mezbûrenin nasıl olduğunu suâl ederek belinden siyah kabızalı bir laz bıçağıyla bir çift eczâlî cep tabancası çıkarıp verdiğini ifade edip bu kavli merkûm Koflu dahi tasdik ile beraber merkûm Hristo ve kendisinin kurtarılmasını konsolos-ı mûmâileyhe ricâ etmesiyle konsolos-ı mûmâileyh mezbûreyi vurmasının sebebini sorduğunda Hristo'nun yapacak değildim oldu dediğini ve Stepano Baposto nam kimesne dahi ale's sabah kahvehaneye gitmek üzere hânesinden çıkıp Katerina'nın hânesi önünden geçer iken mezbûrenin kucağında bir çocuk olduğu halde hânesi önünde aman karnım diye

bağırmakta olduğunu görüp vukû bulan istifsârında merkûm fistanını kaldırıp karnını göstermek istediği sırada Hristo'nun mezbûrenin hânesi derûnundan çıkıp firar etmesiyle Katerina işte bu adam bana bıçak soktu dediği ve kendisi merkûmu takip etmiş ise de tutamadığından mezbûrenin yanına avdet eylediğinde cerihasını gördüğünü vicâhen ma'el kasem haber vermelerine ve ledel-muâyene mezkûr bıçakta alâmet-i dem görünmesine ve kâtil-i merkûm zâten mezbûre ile görüşüp hatta vakadan evvel beynlerinde vukû bulan münâzaadan dolayı merkûm Hristo bir müddet hapis ve kendisinden ceza-yı nakdi ahz edilerek salıverildiği tahkik kılınmasına nazaran merkûm Hristo'nun inkârı vâhi olarak katl-i mezbûrun taammüden kendisinden südür ettiği tebeyyün eylediğinden yüz yetmişinci madde-i kânuniyeye tevfikân idâm olunmasına karar verilerek kendisine tebliğ eylediği iş'âr kılınmıştır.

İ'lâm-ı şer'î meâli dahi asâleten ve velâyeten müddeî bulunan Leonra ve Agabepo ve Maryo müddeî aleyh Hristo'nun inkârına mükârin tasaddi ettikleri dâvâyı ispattan izhâr aczedip talepleriyle müddeî aleyh merkûma bil-muvâcehe bir nehc-i şer'î yemin verilmenin mûcibince medûn-ı merkûmün müddeî aleyhe mezbûre bilâ beyne muârazadan men olunduğunu beyandan ibaret olup bu sûrette verese-i katil fimâbad husus-ı mezkûre hakkında müddeî aleyh merkûm Hristo'ya bilâ beyne muârazaya kâdir olmayacakları cânib fetvâhaneden zahr-ı i'lâm-ı mezkûra işaret kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran katl-i mezbûrun taammüden merkûm Hristo'dan südür etiği ihbarât-ı vâkıa ve emârat-ı mevcude ile tebeyyün eylediğine ve mezkûr yüz yetmişinci madde-i kânuniyede bir kimsenin taammüden kâtil olduğu kânunen tahakkuk eyler ise kânunen idâm olunur denildiğine binâen merkûm Hristo'nun bu hükme tevfikân münâsib bir mahalde idâm olunması bâbında iktizâ eden ferman-ı âlinin isdârı ve bâ emirnâme-i sâmi Kıbrıs mutasarrıflığına tesyâr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir)

Şumnu kasabalı kazgancı çırağı İstefan'ın kâtili olan kasaba-i mezbûre mahallâtından Üçpınar mahalleli berber Osman bin Ömer hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizâmiye ve murâfaa-i şer'îyeyi hâvi Tuna vilayetinin [494] Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan 20 Zilkade sene 89 tarihli ve beş yüz bir numaralı tahriratıyla divân-ı temyiz-i vilayet ve meclis-i deâvi-i kaza mazbataları ve i'lâm-ı şer'î ve evrak-ı istintâkiye muhâkemat-ı cezâiye dairesinde mütâlâa kılındı.

Evrak-ı nizâmiye mûndericâtında seksen altı senesi Haziranının üçüncü Cumartesi gecesi saat on iki raddelerinde merkûm İstefan dükkânı önünde oturur iken mezbûr Osman'ın sarhoş olarak koşu yolundan bil-vürud yedinde bulunan çakı ile mezbûr İstefanı sol baldırından cerh ederek yetmiş sekiz gün mürurunda bil-tesir vefat eylediği verese cânibinden iddia olunması ve keşfettirildikte merkûm İstefan'ın sol baldırında iki parmak umkunda cerh eseri müşâhede olunarak tedavisine ikdâm olunmuş ise de birer hafta fâsıla ile iki defa külliyyetli kan aktığından mecrûh-ı merkûma za'f-ı ârız olarak esir-i ferâş

olduğu ve zikrolunan cerhiye kapatıldığı halde yetmiş sekiz gün mürurunda bil-teverrüm vefat ettiği raport ile ifade ve merkûmun eser-i cerhten müteessiran vefat ettiği keşf i'lâmından dahi istifâde kılınması hasebiyle tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr merkûm Osman fiil-i katlde müdhal ve malûmâtını külliye inkâr eylemiş ise de kazgancı İstefan veled Nanco ve İstevyo veled Girgi ve Çelez ve İlliya ve Estani nam kimesneler cerh-i mezkûrun iddiâ olunduğu veçhile merkûm Osman'dan südürünü an müşâhedeten gıyâben ve vicâhen ma'el kasem haber vermelerine nazaran merkûm Osman'ın inkârı vâhi olarak cerh-i mezkûrun kendisinden südür ettiği tebeyyün edip ancak merkûm İstefan kendisi dükkânı önünde oturur iken Osman yanına gelip başına eliyle dokunduğundan ne yaptın Osman kalfa dediğinde Osman hemen belinde olan bıçağını teşhir ile cerh ettiğini kabl'el vefat söylemiş olmasına ve merkûm İstefan'ın on sekiz yaşında bulunmasına göre Osman sarhoşluk haliyle İstefan'a tasallut ederek onun muhâlefet etmesinden nâşi tehevvrle min gayr-i taammüd katl-i mezbûru ikâ' eylediği istidlâl olduğundan yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyenin fıkra-i evvelisi hükmüne tevfikân on beş sene müddetle küreğe konulmasına karar verilerek kendisine tebliğ eyledikte inkârda ısrar eylediği iş'âr olunmuştur i'lâm-ı şer'î meâli dahi müddeî bulunan Dimitre ve Dimitri ve buna tasaddi eyledikleri dâvânın mucibi olan kısastan müddeî aleyh Osman'ı meccanen af ve müverrisleri müteveffâ-yı merkûm İstefan'ın dem ve diyetine müteallike merkûm Osman ile dâvâ ve nizaları olmadığını bil-tav' ve rıza takrir ettiklerini beyandan ibaret olup bu sûrette med'una Dimitre ve Dimitri ve Beno fimâbad husus-ı mezkûr hakkında müddeî aleyh Osman'dan nesne dâvâsına kâdir olmayıp ancak verese-i sığara kabil-i şer'î şeriften husus-ı mezkûru li'eclil dâvâ vasi nasbıyla müddeî aleyh Osman ile dâvâya kıyâm ettirilmesi lazım geleceği cânib fetvâhaneden zahr-ı i'lâm-ı mezkûra işaret kılınmıştır.

Medlûl-i iş'âra nazaran muntehic-i helak olan cerh-i mezkûrun bil-tehevvr min gayr-i taammüd merkûm Osman'dan südür ettiği ihbârat-ı vâkıa ile tebeyyünn eylediğine binâen merkûm Osman'ın mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniye hükmüne tevfikân on beş sene müddetle küreğe konulmasına mahallince karar verilmiş idüğüne ve bu makûle cerhten seyelân eden demin ameliyat icrâsıyla kat'ı muktezâ-yı fen-i tıptan bulunduğu halde ameliyat-ı mezkûre ne sebebe mebni icrâ olunmayarak [495] seyelân-ı deme meydan verilmiş olduğuna dair zikrolunan raportta izâhat-ı kâfiye görülemediği Mekteb-i Tıbbiye-i Şâhane ile bil-muhâyere cevaben bildirmiş ise de merkûm İstefan'ın vefatını intaç eden ceriha merkûm Osman'ın eser-i fiili olduğu delâil-i kuvviye ile müsbet olduğundan mesele-i mesrûde hükm-i kânuna mâni olur bir halde görülememiş olduğuna ve mezkûr yüz yetmiş dördüncü madde-i kânuniyede bir kimse min gayr-i taammüd bir şahsı itlâf etmiş ise on beş sene müddetle küreğe vaz' olunur d iye muharrer bulunduğu binâen merkûm Osman'ın mahalli kararı mûcibince kâtil gayr-i taammüd itibarıyla bu hükme tevfikân ve tarih-i hapsi idüğü evrak-ı merkûmede gösterilen seksen yedi senesi Rebiyülevvelinin yirmi birinci gününden itibaren emr-i teşhiri on dokuzuncu madde-i kânuniyede muharrer kâideye ba'del tevfiğ on beş sene müddetle Vidin'de küreğe konulması ve cihet-i şer'îsinin dahi fetvâhane işareti mûcibince tesviye olunması hususlarının vilayet-i müşarünileyhâya emr ve iş'âr buyrulmasına karar verildi ol bâbda emr-i ferman hazret-i menlehül emrindir.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Heybeliada sâkinelerinden Feroso ve Herakliya nam kadınlar ile yine Heybeliada İstavri Moya beyninde olan alacak dâvâsına dair Dersaâdet merkez bidâyet mahkemesi ikinci hukuk dairesinden tanzim olunan i'âmın temyizini müsted'î merkûm İstavri'nin vermiş olduğu arzuhal ile itiraz ve cevap lâyhaları hukuk dairesinde kırâat ve mütâlaa olundu.

Zikrolunan arzuhal 18 Rebiyülahir sene 189 tarihiyle müverrah olup meâli mezbûrtân Feroso ve Herakliyan'ın mezkûr adada müştereken mutasarrıfe oldukları bir bâb dükkân ile hânenin seksen altı senesi Teşrinievvelinden itibaren bir seneliğini altmış lira bedel-i icarla bâ kontrat isticâr edip bedel-i icâra mahsûben yedinde bulunan senedât mûcibince vâki olan teslimâtı elli yedi buçuk liraya bâliğ olduğu halde senedât-ı mezkûre muâyene olunmaksızın kendisi on sekiz buçuk liraya mahkûm edilmiş olduğu beyanıyla i'âm-ı mezkûrun temyizi istid'âsından ibarettir.

Mezbûr i'âm dahi 14 Muharrem sene 89 tarihiyle mürakkim olup mûndericâtında mezbûrtânın mahal-i mezkûrda mutasarrıfe oldukları mezkûr dükkân ile hânenin müste'ciri merkûm İstavri bedel-i icâra mahsûben yalnız yirmi dört lira verip küsur otuz altı lirayı henüz vermediği mezbûrtânın sened-i musaddak ile vekilleri olan Komoto bir yed-i beyan ile istihsâlini istid'â etmesi üzerine tarafeyn celb ve zikrolunan kontrato mütâlaa olundukta 19 Teşrinievvel sene 86 tarihini hâvi olup mefâdı zikrolunan hâne ile dükkân seksen altı senesi Kânunusanisi ibtidâsından itibaren bir sene için altmış liraya icâr olunduğu ve işbu altmış liranın otuz beş lirası hâne kirası ve yirmi beş lirası dahi dükkân icârı olup bunun yirmi lirası peşin verilmek ve dört lirası tamir masrafına mukâbil tevkif edilmek ve küsur otuz altı lira iki taksitte te'diye olunmak mukâvelesini mutazammın bulunmuş olduğundan müste'cir-i merkûm isticvâb olundukta bedel-i mezbûra mahsûben yirmi lira peşin ve bâ sened on beş ve mezkûr dükkân ile hânenin vergisine üç ve müste'cir-i sâbıktan dolayı bâki kalan mesârife dokuz ve mezbûrtânın babaları olan Koçana'ya üç buçuk ve dükkânın ittisâlinde yaptırıp muahharan taraf-ı hükûmetten hedm ettirilen barakaya üç lira sarf î'tâ edip mezbûrtânın terk ve kabul ettikleri mezkûr dört lira masraf [496] ile beraber cem'an elli yedi buçuk lira teslimâtı vukû bulduğunu ve şu halde deyni iki buçuk liradan ibaret kaldığını ifade ve on beş liranın Rumca muharrer olan senedini ibrâz ve irâe etmiş ve mezkûr sened ledel-mütâlaa hâne icârına mahsûb olunmak üzere on beş lira verildiğini mutazammın olduğu anlaşılmış ve vekil-i merkûm dahi bedel-i icâra mahsuben yirmi lira peşin mesârif için terk olunan dört ve babalarına verilen ancak iki buçuk ki cem'an yirmi altı buçuk lira makbuzları olduğunu ve mezkûr on beş lira merkûm İstavri'den karz sûretiyle alınan bir meblağ olup hatta yedinde bulunan 18 Teşrinisani sene 87 tarihli bono mûcibince bunun altı lirasını te'diye ve ifâ ile küsurunu dahi vermek üzere idüğünü ve şu paranın dâvâ-yı mebhuseye dokunur yeri olmadığını söylemesi üzerine merkûm İstavri senedin ibâresi karz sûretiyle olmayıp bedel-i icâra mahsûben alındığını müş'ar olduğunu ifade ve vekil-i merkûm dahi bu bâbda bir şey diyemeyip kabul etmiş ve merkûm İstavri dahi küsur teslimâtı hakkında senedât

getireceğini beyan eylemiş olduğu halde getirememiş olmasıyla icabı ledel-müzâkere bedel-i icâra mahsûben peşin verilip alındığını tarafeynin taht-ı ikrârında olan yirmi lira ile masraf mukâbili olarak terk olunan dört ve mezbûrelerin babalarına verilen iki buçuk ve merkûm İstavri tarafından ibrâz olunan senedin hâvi olduğu on beş lira ki cem'an kırk bir buçuk lira teslimât vukû bulup küsur on sekiz buçuk lira merkûm İstavri'nin deyni olduğu tahakkuk etmiş olduğundan meblağ-ı mezkûrun merkûm İstavri'nin nizamı veçhile te'diye ve tesviyesine hükm ve i'lâm olunduğu gösterilmiştir.

İtiraz lâyihası dahi 20 Recep sene 89 tarihiyle müverrah olup fezlekese mahkeme-i mezkûrede dermeyân eylediği teslimât iddiâsını tekrar ila beraber bu bâbda yedinde olan senedât muâyene olunmaksızın i'lâm-ı mezkûrun tanzim olunduğu kaziyesinden ibaret görünmüştür.

Mezbûrtânın vekili Kominas imzasıyla mûmzi ve 15 Şevval sene 89 tarihiyle müverrah cevap lâyihası meâli müddet-i temyiz mürur eylediği cihetle nizâmen i'lâm-ı mezkûrun temyizi câiz olamayacağını ve merkûm İstavri'nin böyle iddiaya kıyâmı desiseden ibaret olduğunu mübeyyindir.

Mezbûrtânın sened-i musaddak ile vekili olan Komoperidi ve müsted'î-i merkûm İstavri daireye celb ile müddet-i temyizin geçtiğini vekil-i merkûm Komoperidi cevap lâyihasında beyan ve iddiâ etmiş olduğundan evvel emirde burası tetkik olundukta temyizi iddiâ olunan mezkûr i'lâmın sûreti 14 Muharrem sene 89 tarihinde merkûma verildiği ve nizâmen temyiz-i dâvâ için verilen kefâlet senedi dahi 21 Cemaziyelevvel sene 89 tarihinde verilip ledel-hesap yüz yirmi yedinci günü yani müddet-i temyizin mürurundan yedi gün sonra şerâit-i temyiziyeden olan kefâlet senedinin î'tâ kılındığı temyiz istid'ânâmesi zahrına cânib vezneden olunan işaretten anlaşılmış ve şu halde i'lâm-ı mezkûrun temyizen rü'yet ve tetkikine nizâmen mahal olmayıp olsa bile müsted'î-i merkûm İstavri'nin itiraz lâyihasında kânunen esbâb-ı nakziyeye dair bir şey görülememiş olduğuna ve merkûm İstavri eğer ki teslimâtını mübeyyin bazı senedâtın bidâyet mahkemesinde görülmediğini beyan ile senedât-ı mezkûreyi irâe etmiş ise bunlar diğer hususa müteallik şeyler olduğu mütâlaasından anlaşıldığına binâen i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsı ve merkûm İstavri'nin ber minvâl-i muharrer dairede ibrâz eylediği senedâttan dolayı bir gûna iddiâsı var ise onun dahi başkaca rü'yet olunmak üzere ait olduğu mahkemeye havalesi hususlarına [497] ve i'lâm ve tebliğ harcı olan üç beyaz mecidiye ile on sekiz buçuk gurus ilerde merkûm İstavri'ye rucû etmek üzere vekil-i merkûm Komoperi'den alınmasına karar verilip sûret-i karar tarafeyne tefhim olunmuştur.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Mehmed Ali Kaptan ile beynlerinde olan alacak münâzaasına dair mahkeme-i ticaret-i bahriyeden verilen i'lâma itirazı hâvi keresteci Ligor'un vermiş olduğu arzuhal ve lâyiha ve i'lâm sûret-i musaddakası 7 Safer sene 88 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla kaptan-ı merkûm tarafından verilen lâyiha-i cevabiye ile birleştirilerek mütâlaa olundu.

Ligor'un 6 Şevval sene 88 tarihli arzuhalin meâli ahz ve iştirâ etmiş olduğu keresteden dolayı merkûm Mehmed Ali Kaptan'a üç bin dört yüz kırk altı guruş î'tâ etmesine mahkeme-i mezbûreden hükm ve i'lâm olunmuş ise de işbu hükmü kabul etmeyeceğinden bu maddeden dolayı merkûm Mehmed Ali Kaptan'ın birâderi ve şeriki Hüseyin Yazıcı ile muhâsebesi olduğundan bahisle keyfiyetin temyizen rü'yeti istid'âsından ibarettir.

Mezkûr i'lâm 3 Şaban sene 88 tarihli olup meâlinde merkûm Mehmed Ali Kaptan mezbûr Ligor zimmetinde kereste bahâsından dolayı alacağı olan üç bin dört yüz kırk altı guruşun tahsili istid'â etmesi üzerine tarafeyn celb ile isticvâb olundukta merkûm Mehmed Ali Kaptan kayığı tahliye olduğu müddette te'diye olunmak üzere merkûm Ligor tarafından mükeddemâ kayığından üç bin dört yüz kırk altı guruşluk kereste ahz olunmuş ise de henüz esmânını ifâ ve te'diye olunmadığından tahsilini iddiâ ve merkûm Ligor dahi mezkûr'ül miktar keresteden bin üç yüz bu kadar guruşluğunu kendisi için ve küsurunu dahi kumpanyasından Yasef nam kimse için alarak esmânını vermeye müteahhid olmuş ise de birikimden dolayı vâki olan zarar ve ziyan vesâir hakkında müddeî merkûm ile beynlerinde hesap olup rü'yet olunur ise kendisi alacaklı çıkacağından bahisle icrâ-yı icabını talep ve inbâ etmiş olup ancak merkûm Ligor zikrolunan ifadesini ispat eder bir defter veya sâir varaka ibrâz edemediğine ve Mehmed Ali Kapıdan dahi merkûm Ligor ile bir gûna hesapları olmadığını tezkâr ile matlûbunun te'diyesi talebinde ısrar ettiğine mebni icabı müzâkere olundukta müddeî aleyhin müddeî ile hesabı olduğundan dolayı def'i kavî-i mücerreden ibaret olup fakat mezkûr üç bin dört yüz kırk altı guruş borcu ve te'diyesini müteahhid olduğu bir akça idüğünü makarr olduğundan mezkûr üç bin dört yüz kırk altı guruşun ma mesârif muhâkeme merkûm Ligor'dan tahsiline karar verildiği gösterilmiştir.

6 Şevval sene 88 tarihli lâyiha-i itiraziyenin hülâsa-i meâli dahi merkûm Mehmed Ali Kaptan'ın birâderi ve şeriki Hüseyin Yazıcı Abana'ya gittiğinde tarafından gönderilecek akça ile ehven fiyatıyla kereste alarak kendisine göndereceği mukâvele ederek yedinde bulunan çend kıt'a mektub ve telgraf mûcibince sekiz bin yedi yüz elli guruş irsâl eylediği halde merkûm Hüseyin Yazıcı mukâvele iktizâsınca kereste göndermeyip mezkûr sekiz bin yedi yüz elli guruştan beş bin dört yüz yirmi sekiz guruşunu Abana'da bulunan şeriki Mustafa Kaptan'a ceste ceste teslim ile yedinden ilm-ü haber aldığını bâ tahrirat iş'âr etmiş ve bu halde kendisinin Hüseyin Yazıcı ve birâderi Mehmed Ali Kaptan zimmetlerinde üç bin üç yüz yirmi iki guruş matlûbu kalmış **[498]** olmasıyla merkûm Mehmed Ali Kaptan'ın muahharan Dersaâdet'e getirmiş olduğu keresteden zimmet-i mezkûreye mahsûben bin üç yüz altmış guruşluk kereste ve Yasef nam tacirden dahi havale iki bin seksen altı guruş ahz ederek bu sûrette merkûmâna yüz yirmi dört guruş borçlu kalmış olduğu ve merkûm Mehmed Ali Kaptan Hüseyin Yazıcı'nın birâderi ve şeriki olduğu ve keyfiyetin ber minvâl-i muharrer vukû bulduğunu bahriye meclisinde ifade eylediği halde havale-i sem'î itibar olunmayıp kendisinin üç bin bu kadar guruş î'tâ etmesine hükm olunmuş ise de işbu hükmü kabul edemeyeceği gibi merkûm Hüseyin Yazıcı'nın şeriki Mustafa Kaptan'a vukûunu bâ tahrirat bildirdiği mâr'ül beyan beş bin

dört yüz yirmi sekiz guruş teslimatı dahi merkûm Mustafa Kaptan tarafından verilmiş bir sened ibrâz olunmadıkça kabul edemeyeceği ve icap eder ise Mehmed Ali Kaptan'a Hüseyin Yazıcı'nın iştirâkını ispat eyleyeceği beyanıyla i'lâm-ı mezkûrun temyizden rü'yeti niyazından ibarettir.

Mehmed Ali Kaptan tarafından vürud eden 3 Zilhicce sene 88 tarihli lâyiha-i cevabiyede mukaddemâ süvâr olduğu sefineye Osman ve Ahmed ve Abdullah ve Hacı Mehmed ağalar ile beraber birâderi Hüseyin Yazıcı dahi hissedâr ise de beynlerinde şirket ve yekdiğerine kefâletleri olduğu meblağ-ı mahkûmunbih kayığı tahliye olduğu vakitte ifâ olunmak üzere alınan kereste bahâsı olarak biraderiyle müsted'î beyninde olan muhasebenin buna şümûlü olamayacağı ve merkûm Ligor iddiası veçhile birâderinde alacağı olduğu takdirde birâderi def'aten ifâ-yı deyne muktedir olduğundan ona mürâcaatla istifâ-yı hak eylemesi lazım geleceği beyanıyla i'lâm-ı mezkûrun tasdiki ve bu bâbda olan zarar ve ziyanın merkûmdan tazmini istid'â kılınmıştır.

Müsted'î Ligor'un bâ sened-i musaddak vekili Petro oğlu Simon ile müddeî aleyh Mehmed Ali Kaptan daireye ve itiraz ve cevap lâyihaları ba'del kırâa sûret-i iddiası vekil-i merkûmdan suâl olundukta bu bâbda olan itirazâtı müvekkili tarafından vermiş olan lâyihada münderiç olup başka iddiâsı olmadığını beyan ve kaptan-ı merkûm dahi î'tâ eylediği lâyiha-i cevabiye mefâdını tekrar ile merkûm Ligor'un birâderi Mine'de bâ sened alacağı olan beş buçuk adet Osmanlı altınıyla bu bâbda olan zarar ve ziyanın tahsil ve tazminini dahi ilâve-i makâl eylemiştir.

Bunun üzerine keyfiyet müzâkere olundukta müsted'î Ligor'un hülâsa-i itirazı müddeî aleyhin birâderi Hüseyin Yazıcı ile beynlerinde olan hesapları derdest edildiği halde fazla alacağı çıkacağından mahsubunun icrâsı talebinden ibaret olarak merkûm meblağ-ı mezbûr üç bin dört yüz kırk altı guruş borcu olduğunu ve te'diyesini makarr ve mûteref bulunduğu cihetle bunun ifâ ve te'diyesiyle Hüseyin Yazıcı'da olan matlûbâtından dolayı kendisine mürâcaat etmesi lazım geleceğine ve şu halde itirazât-ı mebsûte kânunen nakzı mûcib-i esbâb ve ilelden olmadığına binâen i'lâm-ı mezkûr bil-tasdik hükmünün icrâsı ve i'lâm ve tebliğ harçları olan otuz dört buçuk guruş ile üç adet yirmilik mecdiyenin ba'dehu haksız çıkan Ligor'dan alınmak üzere evvel emirde haklı çıkan Mehmed Ali Kaptan'dan istifâsı ve kaptan-ı merkûm beyan ettiği zarar ve ziyan ile Mine'de olan alacağı maddesi dahi başka bir dâvâ olup bidâyeten rü'yet edilmesi lazım geleceğinden bir müddet için icap eden mahale mürâcaat etmesi lüzumuna karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim olundu.

[499] (Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Taşçıbaşı Mustafa Efendi'nin Taşçı Arekil ile olan dâvâsına dair mahkeme-i nizâmîyeden verilmiş olan i'lâmın temyizini müsted'î î'tâ eylediği arzuhal ve lâyiha-i itiraziye ile i'lâm-ı mezkûrun sûret-i musaddakası 14 Rebiyülahir sene 288 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu arzuhal-i mezkûr 21 Muharrem sene 288 tarihiyle müverrah olup meâli mûmâileyh Mustafa Efendi'nin merkûm Arekil'e on iki bin bu kadar guruş borçlu olduğuna dair ebniye meclisinden hükm-i gıyâbiyi hâvi verilen i'lâm

hükmünü kendisinin kabul etmeyerek husus-ı müddeânın şer'î şerif marifetiyle rü'yetine talep eylemesi üzerine keyfiyet mahkeme-i nizamiyeye havale olunduğu halde mahkeme-i mezbûreden i'lâm ve istid'â tarihlerine nazaran müddet-i nizamiyesi mürur etmiş denilerek dâvâ rü'yet olunamayacağı cevabı verilmiş ise de bu dâvâ zâten nizâmen rü'yet olunacak mevâddan olmayıp bunun şer'î şerife ahkâmına tevfikân rü'yeti ma'dalet-i seniyye iktizâsından olduğundan ve merkûm Arekil zimmetinde kendisinin hayli matlûbatı olduğu umum esnafın malûm olarak indel-muhâkeme meydana çıkacağından bahisle keyfiyetin şer'î şerife havale buyrulması veyahut temyizen rü'yet olunması istid'âsını şâmindir.

Mahkeme-i nizamiyenin 21 Safer 289 tarihli i'lâmı sûretinde dahi Mustafa Efendi'nin mahkemeye havale olunan 27 Şevval sene 287 tarihli arzuhalin meâli Beylerbeyi sahilsarayı hümayunu için Taşçı Arekil'den mübâyaa eylediği taş bahâsı merkûmda zâten alacağı olan on bin üç yüz şu kadar guruşa bil-mahhsüb küsurun sekiz yüz seksen altı guruş zimmetinde matlûbu olduğu halde sâlifüz-zikr ebniye idâresinden on iki bin şu kadar guruşa kendisi borçlu gösterilerek bir kıt'a i'lâm verilmiş ise de ancak icrâ-yı tetkikât olunmadığından keyfiyetin istinâfen rü'yeti istid'âsını mutazammın ve ebniye idâresinin 20 Zilhicce sene 284 tarihli i'lâmı dahi merkûm Arekil taş bahasından dolayı Mustafa Efendi'den gayr-i ez teslim on dokuz bin guruş alacak iddiâ ederek efendi-i mûmâileyhin mahdûmu Cemal veya yazıcısı Arif efendiler hazır iken merkûmun vermiş olduğu taşın miktarı usulü veçhile keşfettirildikte yirmi dört bin yedi yüz altmış iki guruş kıymeti bulunduğu ve bundan mûmâileyhin bil-defaat teslimâtı bulunan on iki bin dört yüz altmış beş guruş bil-tenzil küsur on iki bin iki yüz doksan yedi guruş Arekil'in matlûbu kaldığı tebeyyün edip tarafeyn dahi bu sûrete izâ ve eskat olunduklarından meblağ-ı mezbûrun efendi-i mûmâileyhten tahsil olunmasını mübeyyin olarak tarafeyn mahkemeye celble evvela i'lâm-ı mezkûr tarihiyle mâruz-zikr arzuhal tarihiyle beyninde üç seneye yakın müddet mürur etmiş olduğuna mebni müddet-i nizâmiyesi zarfında istinâfa kıyâm ile şerâitinin ifâ olunup olunmadığı müddeî mûmâileyh Mustafa Efendi'den suâl olundukta i'lâm tarihinden otuz altı gün mürurunda yani 26 Muharrem sene 285 tarihiyle müverrah olup evrak-ı mezkûre meyânından bulunan bir kıt'a arzuhalî îtâ ile istinâfen dâvâyâ kıyâm etmiş ve arzuhal-i mezkûr divân-ı istinâfa havale olunmuş ise de divân-ı mezkûr mehâkim-i ticaretin gayri mehâkim ve mecelleden verilen i'lâmlar istinâfa mezun olmadığı cihetle işe bakamayacağı arzuhal-i mezkûr zahrına tahrir [500] ile arzuhalî îade eylemesi üzerine kendisini Deâvi Nezâreti'ne mürâcaatla yirmi bir gün kadar meblağ-ı mahkûmunbihi depozito ederek keyfiyetin şer'île rü'yet kılınması depozito edemez ise i'lâm-ı mezkûr hükmünün hakkında icrâ olunmasını istid'â ve ol bâbda nezâret-i mezkûreye bir kıt'a sened îtâ eylemiş olduğu ve ol günlerde merkûm Arekil Dersâadet'te bulunmadığından meblağ-ı mahkûmunbihi depoziyo edemeyip kalmış ve şimdi ise şerâit-i istinâfiyeyi ifâ etmiş idüğü beyanıyla keyfiyetin istinâfen rü'yetini istid'â ve müddeî aleyh Arekil dahi cevabında müddeî aleyh Mustafa Efendi sâlifüz-zikr senedi îtâ etmiş ise de ol müddette mahkûmunbihi depozito etmemekle i'lâm-ı mezkûru tamamıyla kabul etmiş olduğundan istinâf-ı dâvâyâ salâhiyeti olamayacağını ifade ve inbâ eylemiş olmasıyla ve mezkûr sened dahi ledel-muâyene 10

Cemaziyelahir sene 287 tarihiyle müverrah ve müddeî mûmâileyh Mustafa Efendi'nin imza ve mührünü hâvi olup hülâsa-i meâli ebniye i'lâmıyla mahkûm olduğu on iki bin beş yüz guruş sened tarihinden yirmi bir güne kadar depozito ederek keyfiyeti bir kere de şer'ile rü'yet ettireceğini ve eğer müddet-i mezkûre hitâmında meblağ-ı mezkûru depozito edemez ise i'lâm-ı mezkûra bir diyeceği olmayıp hükmünün hakkında icrâ kılınmasını beyandan ibaret bulunmasıyla icabı ledel-müzâkere tarafeynin ifadelerine ve sened-i mezkûr meâline nazaran müddeî mûmâileyh Mustafa Efendi tarih-i senedden yirmi bir güne kadar meblağ-ı mahkûmunbihi depozito tarikiyle Deâvi Nezâret veznesine teslim ile keyfiyeti şer'ile rü'yet ettireceğine ve müddet-i mezkûrede depozito edemez ise i'lâm-ı mezkûru tamamıyla kabul edip meblağ-ı mahkûmunbihi merkûm Arekil'e te'diye ile i'lâm-ı mezkûr hükmünün hakkında icrâ olunmasına sened vererek râzı olmuş iken meblağ-ı mezkûru müddet-i mezkûrede depozito etmediğine mebni i'lâm-ı mezkûr hükmünü kabul etmiş olduğuna ve meblağ-ı mezbûrun Deâvi Nezâreti veresesine depozito olacağı ber mûcib-i sened meşrût olup depozito ifâsı ise merkûm Arekil'in huzuruna mütevakkıf olmayacağından müddet-i mezkûrede depozitonun adem-i ifâsı hakkında i'tizâr olarak merkûm Arekil'in Dersâadet'te olmadığına dair serd eylediği mukâvelesi dahi şâyân-ı kabul olmadığı cihetle müddeî mûmâileyh Mustafa Efendi'nin istinâfa salâhiyeti olmadığına karar verildiği muharrerdir.

Müddeî mûmâileyh Mustafa Efendi'nin 3 Rebiyûlahir sene 289 tarihli lâyiha-i itiraziyesinde taşçı Arekil'den almış olduğu taşların miktarı ve fiyatıyla buna mukâbil vukû bulan teslimatından bahisle indel-mahsûb kendisinin Arekil zimmetinde bin sekiz yüz seksen altı guruş matlûbu görüldüğü halde Arekil bundan üç sene mukaddem ebniye meclisinde kendisinden yirmi beş bin guruş alacak iddiâsında bulunarak kendisi o aralık hasta olduğu cihetle bizzat muhâkemede bulunamamış olmasından ve tarafından vekil olarak görüldüğü Arif dahi Arekil ile uyuşmasından dolayı on iki bin bu kadar guruş hükm olunmuş ve bunun üzerine keyfiyet nizâmen rü'yet olunmak üzere meblağ-ı mezbûr emânet sûretiyle vezneye teslim edildi ise de muahharan müddet-i muayyenesini iktizâ etmiş denilerek rü'yet olunmayıp husus-ı münâzaunfihe ise zâten fesad karışmış olduğundan hükm-i mezkûru kabul edemeyeceği beyanıyla temyizen fasl-ı müddeâ olunması istid'â olunmuştur.

Müddeî aleyh Arekil'in bâ sened-i musaddak vekil Nazret Şahbazyan'ın vermiş olduğu 20 Cemaziyelevvel [501] sene 288 tarihli lâyiha-i cevabiye mefâdı dahi Mustafa Efendi'nin iddiâ vâkıası vâhi olduğundan bahisle i'lâm hükmünün tasdikini talepten ibarettir tarafeyn daireye celble söylettirildikte bu bâbda olan iddiâ ve ifadelerini lâyihaları medlulüne binâ eylemiştir.

İcabı ledel-müzâkere mûmâileyh Mustafa Efendi arzuhal ve lâyihasında husus-ı mebhûs-ı anhin zâten nizâmen rü'yet olunacak mevâddan olmadığı ve ebniye meclisinde Arekil tarafından açılmış olan dâvânın muhâkemesinde bulunmak üzere tarafından göndermiş olduğu Arif nam kimesne Arekil ile uyuşarak işe fesad karıştığını dermeyân etmiş ise de kendisi ebniye idâresinde muhâkemeyi kabul ederek tarafından vekil sıfatıyla merkûm

Arif idâre-i mezkûreye göndermiş ve muahharan dahi ebniye idaresinden verilen i'âm hükmünün istinâfını bâ arzuhali talep etmesi için nizâmen rü'yetine muvâfakatı bir derece daha müeyyed bulunmuş olduğu gibi ebniye idâresinden verilen i'âm hükmünü mebhûs-ı anha olan senedi mûcibince kabul etmiş ve mahkeme-i nizâmiye i'âmında gösterildiği veçhile meblağ-ı mahkûmu Deâvi Nezâreti'ne müddet-i muayyenesi zarfında depozito etmemesi Arekil'in ol sırada Dersââdet'te bulunmadığından neş'et eylediği hakkında olan ifadesi ise nâbecâ bulunmuş olduğundan ve ebniye idaresinden cereyeen etmiş olan muhâkeme arasında merkûm Arif Arekil ile uyuşarak işe fesad karıştığı hakkında olan iddiâ ise ebniye idâresi i'âmının hükmünü ihlâl edemeyip Mustafa Efendi ile merkûm Arif beyinde bidâyeten bir dâvâ bulunduğundan efendi-i mûmâileyhin ber minvâl-i meşrûh vâki olan iddiâ ve itirazı mahkeme-i nizamiyenin i'âm-ı mezkûr hükmünü nakz edecek esbâb-ı makbuleden görülememekle i'âm-ı mezkûr bil-tasdik i'âm harcı olan yüz yirmi dört gurus ile tebliğ harcı bulunan üç beyaz mecidiyenin sâir muhâkeme masrafiyla beraber mûmâileyh Mustafa Efendi'ye ait olmak üzere haklı çıkan Arekil'den alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir)

Mercan Hânı'nda sâkin Tekfurdağlı Agop'un meygedeci Markor ile beynlerinde tahaddüs eden alacak münâzaasına dair mahkeme-i ticaret ikinci meclisinden verilen i'âmın temyizini müsted'î î'tâ eylediği arzuhal ve lâyiha ile i'âm-ı mezkûr sûreti 17 Zilkade sene 87 tarihinden hukuk dairesine havale olunmakla kırâat ve mütâlaa edildi.

Mezkûr arzuhal 3 Zilkade sene 87 tarihli olup meâli merkûm Kırkor ticaret ikinci meclisinde iki bin yedi yüz şu kadar guruşa hükm ve i'âm ettirmiş ve bu defa hükm-i i'âmın icrâsını istid'â eylemiş ise de i'âmın henüz kendisine tebliğ olunmadığını beyan etmesi üzerine icrâ cemiyetinden bir sûreti tarafında tebliğ kılınmış ve hükm-i mezkûr ise gadrını müstelzim bulunmuş olduğundan icrâ-yı muhakemeleriyle tarafeynin gadrden vikâyesini müsted'îdir.

Zikrolunan i'âm sûret-i musaddakası 8 Recep sene 87 tarihli olarak mûndericâtında zahire ticaretinden Markor imzasıyla î'tâ olunan arzuhalin meâli Tekfurdağlı Agop zimmetinde bâ sened gayr-i ez teslim alacağı olan iki bin yüz elli gurusun ma fâiz ve mesârif tahsili ve merkûm Agop'un vekili Hasan Ağa'nın verdiği arzuhalin mefâdı dahi müvekkilinin mezbûr Markor'a bâ sened iki bin üç yüz elli gurusı deyni olarak ceste ceste beş yüz elli iki gurus teslimât vukû [502] bulmuş ise de sened-i mezbûr zahrına yalnız iki yüz gurus kaydıyla küsur teslimatı ketm etmekte bulunduğundan ve kendileri tüccardan bulunduklarından keyfiyetin şer'î şerife havalesi istid'âsından ibaret olup tarafeynin icrâ olunan muhâkemelerinde mezbûr Markor 15 Şubat sene 1867 tarihli ve Basmacıoğlu Agop imzalı bir kıt'a sened irâe ederek derûnunda doksan bir gün vade ile Markor borcu yedinden iki bin üç yüz elli gurus istinad kılındığı ve vadesinde verilmez ise ondan sonra yüzde iki gurus güzeşte ifâ olunacağı muharrer ve zahrında 25 Cemaziyelahirde iki yüz gurus teslim mukayyed görünmüş ve Agop'un vekili Hasan Ağa isticvâb olundukta imzayı ba'del tasdik müvekkili sened-i mezbûrda mestûr meblağdan iki defada bin dört

yüz kırk üç guruş teslimatı vukû bulduğunu ve her ne kadar sened-i mezbûr iki bin bu kadar guruşa yazılmış ise de müvekkili meâlîne kesb-i ittîlâ' istemeksizin imzalamış idüğünü ve müddeînin imzasıyla bir kıt'a ibrâname dahi mevcut idüğünü tezkâr ve müddeî bil-tekzib ber mûcib-i sened matlubunu mutâlebeden ısrar eylemiş ve zikrolunan ibrâname dahi ledel-mütâlaa 13 Şubat sene 1867 tarihini ve Markor'un Sarafim imzasını şâmil olarak zimmetinde Tekfurdağlı Basmacıoğlu Agop'tan bin yüz gurusluk biraderinin kefalet imzasıyla bir kıt'a sened aldığını birâderi Oseb hayatta olmadığı hasebiyle tahvil-i mezkûr tecdid olunduğu ve atik tahvili dahi verilmediği ve eğer hîn-i hâcette ibrâz olunur ise amel ve itibar olunmayacağı muharrer olunup vekil-i merkûm Hasan Ağa'nın istid'âsı meâlî ifade-i vâkıasına mübâyin ve sened-i mezbûr dahi iddiâ-yı vâkıa gayr-i şâmil görüldüğünden bunun sebebi kendisinden suâl olundukta istid'â sehve mebni yazıldığını bil-beyan iddiâ-yı sâbıkını tekrar etmiş olmasıyla isbât-ı müddeâ etmesi kendisine ledel-ifade mezkûr senedin hâvi olduğu tebliği nakden vererek sened-i mezkûru almadığına ve teslimâtın yedi sekiz guruş olmayıp zahr-ı senedde muharrer iki yüz guruştan ibaret idüğüne Markor'a yemin teklif ve Markor dahi muvâfakat ederek ol veçhile icrâ-yı tahlifi zımında Rum Patrikliği'ne yazılan tezkereye tenzil kılınan cevapta müddeî aleyh Agop ifade ve iddiâsında ısrarla yemini men etmiş olduğu iş'âr kılınmış ve sened-i mezkûrda meşrûr olan güzeste fâhiş görünmüş olmakla meblağ-ı mezbûr üzerine yetmiş sene-i milâdiyesi Eylülünün on beşine kadar şehri yüzde birden güzeste zam olunduktan sonra mâruz-zikr iki yüz guruş teslimât ve bunun fâizi ile esna-yı muhâkemede güzesteye mahsûben kabzını Markor'un itiraf eylediği üç yüz guruş bil-tenzil bâki iki bin yedi yüz on sekiz guruş Agop'tan bil-tahsil Markor'a î'tâsı hususuna karar verildiği muharrerdir.

Merkûm Agop'un lâyihası 2 Zilkade 78 sene tarihli olup bunda iki itiraz beyan olarak bunun birincisi Markor'dan altı sene mukaddem üç mâh vade ile istikrâz eylemiş olduğu beş yüz guruşa yetmiş beş guruş fâiz zammıyla bir kıt'a sened vermiş olduğu halde vadesinde borcunu te'diye edemediğinden yetmiş beş guruş daha zammıyla ve nakden dahi iki yüz elli guruş ahz ile dokuz yüz guruşa iblâğ ve iki yüz guruş da fâiz zam ederek bin yüz guruşa bir kıt'a sened vermiş ve muahharan dahi iki yüz kırk guruş istikrâz ile sened-i mezbûrda yüz guruş güzeste yürütmüş olduğundan bilcümle deyni bin dört yüz kırk guruşa bâliğ olarak meblağ-ı mezbûr için tecdid-i [503] sened olunacak iken merkûm Markor hilesinden nâşi iki bin üç yüz elli guruşa sened tanzim ettirip kendisi Rumca bilmediği cihetle Ermenice vaz'-ı imza etmiş ise de merkûmdan ol miktar akça almadığı mezkûr senede şâhid olmak üzere vaz'-ı imza eden Ermeni mülteziminden iki şahıs tarafından ledel-suâl beyan olunacağı ve ikincisi tarafeyn tebaa-i Devlet-i Âliye'den ve esnaftan olup ticarete rû'yet olunacak işleri olmadığı halde merkûm Markor keyfiyeti şer'î şeriften havale ettirmeyip doğrudan doğruya mahkeme-i ticarete havale ettirmesi kaziyeleri olarak lâyihanın hatmesinde dahi merkûm Markor'un ber minvâl-i meşrûh işi ticarethaneye havale ettirdiğinden ve sened-i mezkûru sahtekârlıkla tanzim ettirdiğinden nâşi icrâ-yı tahkikât ve tetkikâtı ile şer'en ve nizâmen icabının icrâsı istid'â kılınmıştır.

Müddeî aleyh Markor'un 6 Safer sene 87 tarihli lâyiha-i cevabiyesinde kendisinden iki defada istikraz etmiş olduğu iki bin üç yüz elli guruşu yüzde iki fâiz ve doksan bir gün vade ile bir kıt'a sened vermiş ve aradan dört sene mürur etmiş iken ancak iki yüz guruş teslim eylemiş idüğünden bâkisi için istid'âya teşebbüs eylediği ve merkûm Agop sened-i mezkûru Rumca muharrer olmasından dolayı âher mahalde kırâat ettirerek imza etmiş olduğu ve mahkeme-i ticarete hîn-i muhâkemelerinde sened-i mezkûrun hâvi olduğu akçanın bin guruşunu almadığını ve muhassıran iddiâ etmesi üzerine kendisi li'eclil tahlif Patrikhâne'ye gönderildiği halde Agop yemin ettirmediği cihetle hükm ve i'lâm olduğu ve mahkeme-i mezkûrede bulunan zabıt vesâir evrak celb olunur ise keyfiyetin tebeyyün edeceği beyanıyla merkûmun itirazat-ı vâkıası vâhi ve kabule gayr-i şâyân görüldüğünden ber mûcib-i i'lâm akçanın tahsil olunması ve bundan dolayı dūçâr olduğu zarar ve ziyanın Agop'tan tazmin ettirilmesi istid'â kılınmıştır.

Tarafeyn daireye celb ile kendilerinin ne makûle sınıftan oldukları suâl olundukta Agop'un papuççu esnafından ve Markor'un zahire tüccarından olduğunu ifade eylemiştir.

Keyfiyet ledel-müzâkere müsted'î-i merkûm Agop'un mahkeme-i ticarete tayin ve i'zâm eylediği vekili Hasan Ağa isbât-ı müddeâ etmeyip Markor'a yemin teklif ve ol dahi kabul eylediği halde Agop'un yemini men etmesi üzerine hükm ve i'lâm olduğu meâli i'lâmdan ve tarafeynin ifadelerinden müstebân olup şu halde artık şâhit istimâ'ı muvâfık-ı kânun olmayacağından birinci itiraz vâhi olduğu gibi merkûm Agop'un papuççu esnafından ve Markor'un dahi zahire tüccarından olmaları cihetle husus-ı mezkûrun mahkeme-i ticarete ait mesâlihten idüğü anlaşıldığına mebni ikinci itiraz dahi hükümsüz görünmekle i'lâm-ı mezkûrun bil-tasdik Agop'un istid'âsının deyne ve mesârif-i muhakemenin haksız çıkan tarafa ait olmak üzere evvel emirde haklı çıkan Markor'dan alınmasına karar verilerek sûret-i karar tarafeyne tefhim kılındı.

(Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir)

Kololloğlu Avadis ile çukacı Kostaki Hristidi ve kefilî Sutiraki ve Sivastidi beyinde tekevvün eden münâzaaya dair divân-ı istinâftan 27 Cemaziyelevvel sene 288 tarihiyle verilen i'lâma itirazı hâvi merkûm Avadis tarafından î'tâ olunan 19 Cemaziyelahir sene 288 tarihli arzuhal ile mezkûr i'lâm sûreti ve lâyiha 24 Cemaziyelahir sene 288 tarihinde hukuk dairesine havale olunmakla mütâlâa olundu.

[504] mezkûr arzuhalde hukuk dairesinden bu hususa dair 25 Rebiyülevvel sene 88 tarihiyle verilen i'lâm üzerine divân-ı istinâfça işin esâsına girilerek yalnız nakz olunan maddenin tashihiyle matlûbu olan iki yük bu kadar bin guruşun tahsiline dair i'lâm-ı kat'isi verilmek lazım gelir iken divân-ı istinâfça sâdedin haricine çıkılarak kendisinin haksızlığına dair i'lâm tanzim olunmuş ise de lâyihasında beyan olduğu veçhile mezkûr i'lâm hükmü mugâyir-i nizâm olduğundan bahisle keyfiyetin temyizen rû'yeti istid'â olunmuştur.

Divân-ı istinâf i'lâmında bu husus hakkında hukuk dairesinden 28 Rebiyülevvel sene 288 tarihiyle verilip divân-ı istinâfa havale olunan i'lâmın fezleke-i müeddasında merkûmân

Kostaki Hristidi ve kefilî Sotiraki Sivastidi'nin vekili Kostaki Sardinski'nin Kololloğlu Avadis ile meyânelerinde olan dâvâsının temyizen görülmesini (mâbadı sonra)

İ'LÂN

Sudûr-ı i'zâmdan müteveffa Ali Rıza Efendi veresesinin 9 Şaban sene 290 tarihli bir kıt'a i'lâm mûcibince kömürcü esnafından Mehmed Rıza Ağa zimmetinde matlûbu olan mebâliğin tesviyesi için mukâbilinde merhûn bulunan Linga Yenikapısı dâhilinde Kâtibkasım Mahallesi'nde Hisardibi Sokağı'nda kâin tahtında iki bâb kömürcü mağazası bulunan iki bâb hane bundan mukaddem mezâda verilerek kırk bir bin guruşa çıkmış ve şehir-i Zilhicce-i şerifenin ikinci gününde müzâyedesi kararı verilip tâlibine ferâğı mukarrer bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye tâlip olanlar Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine gelmeleri i'lân olunur.

(İcra Cemiyeti Tarafından)

Zahire ve meyvehoşun gümrükçüsü müteveffa Reşit Efendi'nin uhde-i tasarrufunda olup zimmet-i miriye-i malûmesinin tesviyesi zımnında fûruhtu irâde-i aliyye iktizâsından bulunan emvâl-i gayr-i menkûlesinden zîrde mürakkim emlakı bundan mukaddem mezâda verilecek ati'yüz zikr bedelât ile tâlipleri uhdelerinde takarrür etmiş ve işbu şehir-i Zilkadenin yirmi altıncı ve Kânunusani ruminin üçüncü Perşembe günü müzâyede hitâm verilerek tâliplerine ferâğ ettirilmesi mutazammın bulunmuş olduğundan vakt-i mezkûra kadar ziyâdeye tâlip olanların Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye icrâ cemiyetine mürâaat eylemeleri i'lân olunur.

Metalik akça olmak ve dellâliyesi müşteriye âit bulunmak üzere bedelât

Şişesli karyesinde vâki beş bâb kargirhane ile bir bâb fırın 200000

Beyoğlu'nda Ağa Câmiinde Saksı sokağında vâki bir kıt'a arsa 39000

Fi	Zir'a	Fiyat
17	15000 Nişantaşı'nda vâki bir kıt'a arsa	255000
30	13000 Kezalik mahal-i mezkûredir arsa	26000
17	04000 Kezalik mahal-i mezkûrda arsa	68000
20	02000 Kezalik mahal-i mezkûrda arsa	40000
18	05000 Kezalik mahal-i mezkûrda arsa	90000
28	02930 Kezalik mahal-i mezkûrda arsa	82040
29	02400 Kezalik mahal-i mezkûrda arsa	69600
25	00200 Kezalik mahal-i mezkûrda arsa	30000

BÖLÜM-III

CERİDE-İ MEHÂKİM'İN I. DÖNEM 1-35. SAYILARININ DEĞERLENDİRME VE FİHRİSTİ

3.1. Cerîde-i Mehâkim'in I. Dönem 1-35. Sayılarının Değerlendirmesi

Osmanlı Devleti'nin uluslararası düzlemde söz sahibi olabilmesinin zaruri olduğu bir dönemde, dışarda yaşanan gelişmeler ülke içinde bazı değişimleri gerekli kılmaktaydı. Bu gelişmelerin başında da konumuzu da teşkil eden XIX. yüzyıl hukuki değişimleri yer alır. İlk dönemini detaylıca irdelediğimiz Cerîde-i Mehâkim yayını, Osmanlı'da XIX. yüzyılın sonuna gelindiğinde gerçekleştirilen hukuki yeniliklerin teori boyutundan pratiğe geçildiğini gösteren önemli bir yayındır. Yani Cerîde-i Mehâkim'e dönemin hukuki faaliyetleri için bir ayna görevi görüyor demek yanlış olmayacaktır. Fakat Cerîde-i Mehâkim'in yayımlanmasından önceki hukuki gelişmelerin bilgisine vakıf olmak onun daha anlaşılır olmasına katkı sağlayacaktır.

Osmanlı Devleti'nin birçok alanda dönüm noktası olan Tanzimat, şüphesiz hukuk sistemi için de milat olarak kabul edilebilir. Batılılaşma hareketinin başarıya ulaşabilmesi için ilk kuralın, ülkede iyi işleyen bir hukuk sisteminin varlığı olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bu sebeple 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ve 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı, Osmanlı Devleti'nde kanunlaştırma hareketlerini kaçınılmaz kılmıştır. Bu durum Osmanlı yargı teşkilatında birçok yeni kurumun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Yeni oluşturulan kurumlarla birlikte geleneksel yargı sisteminde de önemli ilerlemeler kaydedilmiş, artık yargısal işlere “yazılı olma” kuralı entegre olmaya başlamıştır⁶⁹. Yazılılık ilkesi doğrultusunda öncelikli iş olarak Osmanlı'nın dağınık halde bulunan kanunlarını tek çatı altında toplama fikri tartışılmaya başlamıştır. Bunlardan en önemlisi Osmanlı'nın ilk medeni kanunu olarak görülen Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin hazırlanmasıdır. Cerîde'nin transkripsiyonunu yaparken de sıkça rastladığımız Mecelle, aslında o dönem için oldukça yeni bir çalışma sayılmaktadır. Mecelle'nin hazırlanmasıyla beraber bazı hususlardaki yargılamaların derli toplu bir yazılı kaynağa dayanması, yargı işlerinde konforu da beraberinde getirmiştir. Bu durum tecrübe edildikten sonra yargının diğer alanlarına da yazılı olma ilkesi sirayet etmeye başlamıştır. Cerîde-i Mehâkim bu noktada, dönemin hukuk sahasındaki yenilikleri içermesi açısından önemli bir yayın olarak karşımıza çıkmaktadır.

XIX yüzyılda “en uzun yüzyıl”ını yaşayan Osmanlı Devleti'nin, değişen dünya dengeleri karşısında kendisine bir yer bulması gerekmektedir. Fransa'da Napolyon Bonaparte ile özdeşleşmiş olan “Code Civil” adlı Fransa medeni kanunu hazırlanmıştı⁷⁰.

⁶⁹ İbrahim Durhan, “Tanzimat Döneminde Osmanlı Yargı Teşkilâtındaki Gelişmeler”, *EÜHFD*, C. 12, S. 3-4, 2008, s. 87.

⁷⁰ Seda Örsten Esirgen, “Osmanlı Devleti'nde Medeni Kanun Tartışmaları: Mecelle mi, Fransız Medeni Kanun'u mu?”, *OTAM*, 29/Bahar 2011, s. 35.

Fransa'daki bu kanunlaştırma hareketi, birçok ülkeye örnek teşkil ederken Osmanlı'da dağınık halde bulunan kanunların bir araya getirilmesi fikrine de şüphesiz tesir etmiştir. Kanunlaştırma faaliyetlerinin en önemli gerekçesi ülke içerisinde hukuk birliğinin sağlanması⁷¹ ve yargılayıcı unsurların karar verme konusuna bir standart getirilmesidir. Bu doğrultuda Osmanlı Devleti resepsiyon⁷² hareketine girilerek Fransız kanunları çerçevesinde kendi kanunlarını oluşturmaya başlamıştır. Böylece ilk olarak Fransız Ticaret Kanunu örnek alınarak 1850 yılında Ticaret Kanununun hazırlanması⁷³. Bu dönemde Fransa kanunlarının Osmanlı'ya uygulanabilirliği konusunda birçok tartışma da yaşanmıştır.

Mecelle'nin hazırlandığı döneme gelecek olursak, Osmanlı Devleti'nin yegane mahkemeleri olan şer'î mahkemelerin yanında dönemin getirdiği yenilikler gereği Fransız mahkemeleri örnek alınarak kurulan Nizamiye Mahkemeleri yer almıştır⁷⁴. Yeni kurulan bu mahkemelerde verilecek kararların kaynağının ne olacağı bir sorun haline gelmiştir. Bu doğrultuda İslam hukukuna dayalı olarak hazırlanacak olan Mecelle fikri ortaya çıkmıştır. İslam hukuk tarihi açısından da ayrı bir öneme sahip olan Mecelle, Osmanlı Devleti'nde XIX. yüzyılda gerçekleştirilen köklü reformların bir sonucu olarak İslam hukukuna dayalı ilk kanunlar kitabı olarak tarihte yerini almıştır⁷⁵.

Osmanlı Devleti'nin çok milletli yapısı, zaman zaman yargı alanındaki uygulamaları zorlaştırmakta ve ülke içerisinde yaşayan Müslim-gayrimüslim çevrelerin eşitsizlik konusunda yakınmalarına sebep olmaktadır. Bütün bu olumsuzlukların artık bir çözüme kavuşması gerektiğinden, Osmanlı'da dağınık halde bulunan bazı kanunların tek çatı altında toplanması fikrinde karar kılınmıştır. Ahmet Cevdet Paşa başkanlığındaki bir heyet tarafından Hanefî ekolüne dayalı olarak kodifiye edilen Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye Osmanlı'nın ilk medeni kanunu olarak ortaya çıkarılmıştır⁷⁶. 1868-1876 yılları arasında yürürlüğe giren Mecelle, İslam ülkesi olan Osmanlı'nın ilk Medeni ve Borçlar Kanunu'dur. Fakat Mecelle nitelik olarak medeni kanuna göre eksik kalmaktadır. Çünkü kişi, vakıf, aile, miras hukuku vb. gibi konularla alakalı Mecelle'de bir hüküm bulunmamaktadır⁷⁷. Cerîde-i Mehâkim'in ilk dönemindeki sayılarda yer alan davalara da baktığımızda genelde borçlar ve eşya ile ilgili konularda Mecelle'ye başvurulduğunu görmekteyiz.

⁷¹ Mücahit Ceylan, "Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye'nin Hazırlanışı, Uygulanması ve Kapsamı", *Adalet Dergisi*, 2021/1, S. 66, s. 708.

⁷² Resepsiyon kelimesi hukuk sözlüğünde; bir toplumun hukukî mevzuatının bir başka toplum tarafından, kendi hukuku olmak üzere alınması olgusu olarak anlamlandırılmıştır. Bkz. <https://sozluk.adalet.gov.tr/resepsiyon> (s.e.t. 28.11.2023)

⁷³ Esirgen, a.g.m., s. 34.

⁷⁴ Ahmet Şimşirgil, Buğra Ekinci, *Ahmet Cevdet Paşa ve Mecelle*, KTB Yayınları, İstanbul 2011, s. 50.

⁷⁵ Mehmet Âkif Aydın, "Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye", *TDVİA*, C. 28, s. 231-235

⁷⁶ Cihan Osmanağaoğlu Karahasanoğlu, "Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye'nin Yürürlüğe Girişi ve Türk Hukuk Tarihi Bakımından Önemi", *OTAM*, 29/Bahar 2011, s. 98.

⁷⁷ Esirgen, a.g.m., s. 40-41.

Bu dönemde Osmanlı’da yeni mahkemeler açılması, yeni kanunlar hazırlanması gibi gelişmeler, devletin hukuki alanda modernleştirilmesi için Tanzimat ve Islahat Fermanları ile kaçınılmaz olarak hayata geçirilmiştir. Yeni dönemde kurulan bu mahkemelerin verdiği kararların ıslah edilmekte olan hukuk sisteminde birlik oluşturmaları, yargılamada ülke içerisinde görev yapan bütün yargıçların örnek olaylardan faydalanması ve yargı teşkilatı çalışanlarının mevzuata daha hâkim olabilmeleri için mahkeme kararlarının yazılı olduğu bir yayına ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaca binaen Cerîde-i Mehâkim yayını o dönemde hukuk ve basın kesitiği noktada yer alarak ortaya çıkmıştır.

Cerîde-i Mehâkim’in ilk sayısını incelediğimizde öncelikle *Mukaddime* kısmı göze çarpmaktadır. Bu başlıkta Cerîde’nin amaç ve yöntemlerinin yanı sıra, evrensel adalet olgusu hakkında geniş açıklamalar yapıldığını görmekteyiz. Burada aynı zamanda bu gazeteden kimlerin faydalanabileceği ve nerelerde muhafaza edileceği konusuna da bir açıklama getirilmiştir. Bu nedenle Cerîde’nin sayılarını okumaya geçmeden evvel *Mukaddime* bölümünün anlaşılması ve çözümlenmesi önem arz eden bir husustur. *Mukaddime*’de hukuk adeta devletin can damarı olarak gösterilmiş; insanların huzur ve güven içerisinde yaşamasının, devletin refaha ermesinin koşulu olarak ülkede düzgün işleyen bir hukuk düzeninin varlığına dikkat çekilmiştir. Adaletin dünyanın varlığıyla beraber yeryüzünde varolduğunun Hâbil-Kâbil olayı örneği üzerinden açıklanması ve hukukun aciz ve düşkünlerin herhangi bir haksızlık karşısında kendilerini yalnız hissetmemeleri için gerekli olduğuna vurgu yapılması, dönemin hukuk anlayışını yansıtan örnekler olarak dikkat çekmektedir. Bu örnek akıllara, İslamiyet öncesi dönemde Mekke’de haksızlığa uğrayan güçsüzlerin haklarını savunmak üzere oluşturulan ve Hz. Peygamber’in de dâhil olduğu Hilfû’l-Fudûl⁷⁸ kuruluşunu getirerek, Hz. Peygamber nezdinde de adalet kavramının ne denli önemli olduğunu bizlere hatırlatmaktadır.

Mukaddime’den sonraki kısımları incelediğimizde, hukuk mevzuatının yanı sıra, Osmanlı adalet teşkilatını ve kamuoyunu yakından ilgilendiren önemli konular yer almaktadır. Örneğin Cerîde’nin ilk 35 sayısına baktığımızda: 1. sayıda yer alan “*Muhâkemat-ı Cezaiye Dairesinden Verilen Mazbatanın Sûretidir*” başlığının altında ilk olarak sahte para imal etmekle ilgili görülen bir dava yer almaktadır. Aynı başlık altında yer alan sonraki olay ise bir kadın cinayetidir. Sonraki sayılardan da anlaşılacağı üzere “*Muhâkemat-ı Cezaiye Dairesinden Verilen Mazbatanın Sûretidir*” başlığında toplumda kabul gören ahlaki normlara aykırı, ciddi tepkiyle karşılanacak ve geneli ağır ceza gerektiren davaları görmekteyiz. Transkripsiyonunu yaptığımız 35 sayı içerisinde toplamda elli yedi adet “*Muhâkemat-ı Cezaiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir*” başlığı bulunmaktadır. Burada yer verilen vakalara baktığımızda, tespit ettiğimiz kadarıyla toplamda otuz sekiz adet davada çoğunluğu cinayet olmak üzere darp ve tehdit konulu davalar işlenmektedir.

⁷⁸ Detaylı bilgi için bkz. Muhammed Hamîdullah, “Hilfû’l-Fudûl”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, C. 18, İstanbul 1998, s. 31-32.

Osmanlı Devleti'nden günümüze dek suçların şekil ve işlenişi hakkında kıyaslama yapacak olursak birçok benzerlik bulabiliriz. Alacak verecek davaları, kalpazanlık, hırsızlık, kadına şiddet vakaları gibi daha birçok davada mağdur olan taraflar haklarını aramak üzere mahkemelere başvurmuşlardır. Günümüzden farklı olarak Cerîde'de yer alan birkaç olayda kısas uygulaması göze çarpmaktadır. Örneğin, 24. sayıda yer alan Kastamonu'da geçen bir olayda, kızlarını öldüren bir şahıs hakkında verilecek cezayı belirlemek üzere maktulün ailesine danışıldığını görmekteyiz. Bahsedilen olayda verilen karar ise şu şekilde yazılmıştır: “...Medlûl-i iş'âra nazaran katl-i mezkûrun merkûm Mustafa'dan südürü ikrâr ile şer'en ve nizâmen tebeyyün ederek şer'en kısâsına hükm olunduğu halde verese cânibinden mazhar-ı af olmuş idiğünden ve zikrolunan yüz yetmiş ikinci madde-i kânuniyede kısâs ya idâm cezalarından affolunan kâtil müebbeden yahut on beş seneden akal olmamak üzere muvakkaten küreğe konulur diye muharrer bulunduğu binâen merkûmun bu hükme tevfiân ve tarih-i haps olduğu evrak-ı merkûmede gösterilen seksen dokuz senesi Rebiyülahirinin yirmi altıncı gününden itibaren on altı yaşında olduğu cihetle bilâ teşhir on beş sene müddetle Sinop'ta küreğe konulması...”⁷⁹ olarak açıklanmıştır. 28. sayıda yer alan olayda ise bir kadının bir buçuk yaşındaki gayrimeşru çocuğunu dereden atmak suretiyle öldürdüğü anlatılmaktadır. Bahsettiğimiz davadan alıntıladığımız şu cümleler dikkat çekmektedir: “...Mercan ve Fatma Kuru karyesine giderler iken sabi-i mezbûru Doğan deresine ilkâ ile itlâf eyledikleri istihbâr kılınması üzerine tetkikât-ı istintâkiyeye ledel-ibtidâr mezbûre Fatma merkûm Abdi'nin veled-i zinâ olması cihetle gittikleri karyeler sekenesi kendilerini kabul etmediklerini ve zevci merkûm Mercan'a seninle geçineceğim bunu öldürelim dediğini...”⁸⁰ Bu örneklerden de anlaşılacağı üzere, her daim korumasız ve güçsüz olana sırf gücü yetiyor diye kötü muamelede bulunan hatta daha ileri gidip katil olan şahısların her dönemde var olduğu ve bunlara karşı hukukun verdiği güvenin mağdurların tek dayanağı olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Cerîde-i Mehâkim'de bunun gibi daha birçok örnek bulunmaktadır. Cinayet olayları en ince ayrıntısına kadar anlatılmış, suçu sabit görülen şahısların aldıkları cezalar belirtilmiştir.

“Muhâkemat-ı Cezaiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir” başlıklı diğer olaylara baktığımızda hırsızlık davaları görülmektedir. Bu davaların içeriğine göz attığımızda ise genellikle yabancı ülke vatandaşlarına karşı işlenmiş hırsızlık suçlarının yargılandığı görülmektedir. Örneğin; 24. sayıda Rusya Devleti tebaasından bir vatandaşın kiracı olarak ikâmet ettiği dükkânında yaşanan hırsızlık anlatılmaktadır. 28. sayıda İngiltere Devleti tebaasından bir kişinin uğradığı cinayet ve hırsızlık vakasına yer verilmiştir. Yine 28. sayıda İran Devleti'ne mensup bir Yahudi kuyumcunun dükkânında gerçekleşen hırsızlık olayı anlatılmıştır.

Cerîde-i Mehâkim'in çalıştığımız dönemdeki sayıları içerisinde en çok tekrar eden başlık “Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir” başlığıdır. Bu başlık altında

⁷⁹ Cerîde-i Mehâkim, Nr. 24, H. 7 Şaban 1290/R. 17 Eylül 1289 (M. 30.09.1873), s. 327-328.

⁸⁰ Cerîde-i Mehâkim, Nr. 28, H. 6 Ramazan 1290/R. 15 Teşrinievvel 1289 (M. 27.10.1873), s. 389.

genel olarak şahıslar arasındaki anlaşmazlıkların temyiz mahkemesine müracaatlarının sonuçlarından bahsedilmektedir. Bu anlaşmazlıklar çoğunlukla maddi konular içermektedir. 1. Sayıdan 35. sayıya kadar olan her sayıda bu başlık yer almaktadır. Olayların içeriğine baktığımızda genelde maddi boyutta ve benzer şekilde gelişmelerle çözülen davalar görülmektedir.

22 Nisan 1873 tarihli ilk sayısından 29 Aralık 1873 tarihindeki o yıla ait son sayıya kadar toplam 35 sayısı yayınlanan Ceride'nin her bir sayısında farklı olaylar anlatıldığını görmekteyiz. Bazı sayılarda yer alan olaylar, o sayıya sığmadığından dolayı "mâbadı sonradır" denilerek bir sonraki haftanın sayısı bu olayın devamına yer verilerek başlamaktadır. İncelediğimiz sayılarda yer alan başlıklarda yer verilen olaylarda farklı bölge isimleri, Müslim-gayrimüslim şahıs isimleri gibi özel adlarla karşılaşarak bu özel isimleri olayın anlamını bozmayacak şekilde doğru okumaya gayret ettik. Fakat doğruluğunu kesin olarak teyit edemediğimiz elbette birçok özel ad bulunmaktadır. Dolayısıyla bu adların yanına soru işareti koyarak okuyucuya bildirmeyi doğru bulduk.

Ceride'nin sayılarını incelediğimizde, şekil itibariyle hepsi birbirine benzemektedir. Bazı sayılarda mahkemelerin işleyişi, görevleri ve kanunlar hakkında nizamnamelere ve Hatt-ı Hümayunlara da yer verilmiştir. Ceride-i Mehâkim'in 3 numaralı sayısına baktığımızda bir sorgu diyaloguna yer verildiğini görmekteyiz. Burada Valide Hanı'nda gerçekleşen bir olay neticesinde olaydan sorumlu olarak görülen İrâniler'in sorgu sırasında verdikleri ilginç cevaplar dikkat çekmektedir.

Hafif suçlar olarak görülen olayların "Divân-ı Cünha"ya havale edildiğini Ceride-i Mehâkim'de görmekteyiz. Suç her ne kadar hafif de görünse olayın gerçekleşme şekli hakkında oldukça detaylı bilgiye yer verilmektedir. Bu durum bahsi geçen dönemde yargılama işlerinde ne derece titiz davranıldığını göstermektedir. Bazı sayılarda yer alan olaylarda şahit veya kefil gerektiğini ve bu durumun şartlarının ne olduğuna yer verilmiştir. Ayrıca mahkemeye intikal eden davalarda, mahkeme ücretinin davayı kaybeden taraftan tahsil edildiği anlaşılmaktadır.

Ceride'de yer alan olayların hem taşrada hem de merkezde cereyan eden olaylar olduğu görülmektedir. 5. sayıdaki bir yazıdan anlaşıldığına göre merkezde üç tane bidayet mahkemesinin olduğu anlaşılmaktadır. 5-8 arası sayılarda, bahsi geçen mahkemelerin vazifeleri ve işleyişleri madde madde açıklanmıştır.

İlk 7 sayısı sekiz sayfa olarak yayımlanan Ceride, 8. sayısından itibaren on altı sayfa olarak yayımlanmaya başlamıştır. Ceride'nin 1. sayısında gazetenin ileride haftada iki defa çıkarılacağı bilgisine yer verildiğinden 8. sayıya gelindiğinde bu konuya bir açıklık getirilerek haftada iki defa çıkarılması planlanan gazetenin iki defada yayınlanacak yazılarının tek sayı altında toplanması ve dolayısıyla gazetenin sayfa sayısının artacağı haber verilmiştir. Bu konuyla ilgili 8. sayının başlangıcında detaylı bir açıklama yapılmıştır. Bahsedilen bu açıklamada dikkat çeken diğer bir nokta ise Ceride-i Mehâkim'i diğer süreli yayınlardan ayıran özelliklerinden bahsedilmesidir. 8. sayının giriş yazısında şöyle bir ifade geçmektedir; "...Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i

celilesine mülhak devâir ve mehâkimden verilen mazâbıt ve i'lâmatın derciyle deâvi-i vâkıanın kavânin-i mevzûaya sûret-i tevfikini ve muhâkemedede lazım olan tetkikatın keyfiyet-i cereyanını enzâr-ı âmmeye ârâ ve mehâkim-i nizamiyece mer'iyül-icrâ olan nizamat ile muahharan ittihaz ve icrâ olunan bazı usûl ve tâdilâtı neşr ve işâ'a etmekle mükellef olup...". Bu cümlede Cerîde'nin dönemin koşulları itibariyle nasıl bir vazife üstlendiği açıkça ifade edilmiştir.

Cerîde-i Mehâkim'in 9. ve 10. sayısında, o tarihlere göre henüz yeni birer kurum sayılan İcra ve Havale Cemiyetleri'nin vazifeleri maddeler halinde açıklanmıştır. Zira bu cemiyetler 1870 yılının sonlarına doğru kurulmuştur. Bahsi geçen dönemde, gelişmekte olan Osmanlı hukuk sisteminde yeni yargı mekanizmalarına duyulan ihtiyaç sonrası pek çok kurum ortaya çıkmıştır. Deâvi Nezareti'nin artan iş yükü neticesinde, dönemin yöneticileri tarafından Havale ve İcra Cemiyeti olarak ikiye ayrılmak suretiyle bu Nezaret'e son verilmiştir⁸¹. 11. sayıda "Mehâkim-i Nizâmiye Hakkında Nizamnamedir" başlığında mevzuat hakkında bilgilendirme devam etmiştir. Mahkemelerin ve dönemin yargı kuruluşlarının görevlerinin derli toplu bir şekilde Cerîde-i Mehâkim'de yer alması, bu gazetenin hukuk camiâsı açısından önemini bir kez daha bizlere göstermektedir.

12. sayıda "Deyn İçin Emvâl-i Gayrimenkulenin Furuhtu Hakkında Nizamnamedir" başlığı altında borç durumlarına ilişkin kurallar madde madde sıralanmıştır. Aynı sayının devamında alacak verecek davalarının temyiz mahkemesi ilamlarına yer verilmiştir. 13 ve 14. sayılarda temyiz mahkemesi ilamları ve muhâkemat-ı cezâiye dâiresi mazbataları ile devam etmiştir. 15. sayıda "Hükûmete Mûteallik Mevâd-ı Maliye Mahkeme-i İbtidaiyesinden 11 Cemaziyelevveli Sene 90 Tarihinde Verilen İ'lâm Sûretidir" şeklinde istisnai bir başlık vardır. Aynı sayıda "Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i Celilesi Cânib-i Sâmisinden Bil-Umum Vilâyâta Tastir Buyrulan Tahrirat Sûretidir" başlığında hukuki davalar hakkında taşradaki kurumları bilgilendiren bir yazı neşredilmiştir.

16. sayıda incelediğimiz "Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezâret-i Celilesi Cânib-i Sâmisinden Selanik Vilayetine Yazılan Tahrirat Sûretidir" başlığı altında yer alan metnin transkripsiyonunu yaparken orijinal belgede dört sayfanın kayıp olduğunu tespit ettik ve bu durumu metin içinde belirttik.

17. ve 18. sayılar rutin ilâm ve mazbata metinleriyle devam ederken 19. sayıda "Ta'mîmen Yazılan Tezkere-i Sâmiye Sûretidir" başlığı altında Osmanlı Devleti tebaası ile İran Devleti tebaası arasındaki hukuki düzen hakkında bilgiler verilmektedir. 20. Sayıda ise "...Tamîmen Yazılan Tahrirat-ı İleyh Sûretidir" başlığında hukuki işlemlerin işleyişleriyle ilgili bilgilere yer verilmiştir.

21. sayı "11 Recep Sene 290 Tarihinde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye Merbût Bilcümle Mehâkim-i Hukukiye Yazılan Muharrerât ve Tezâkirin Sûretidir" başlığı ile başlamaktadır. Burada Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin işleyişyle ilgili bazı bilgiler

⁸¹ Ali Akyıldız, *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, İletişim Yayınları, İstanbul 2012, s. 60-61.

tekrarlanmıştır. 22-24 aralığında bulunan sayılarda ilamlar ve mazbata suretlerinin yayınlanmasına devam edilmiştir.

Osmanlı hukuk sistemi içerisinde ferdin hak ve sorumluluklarına dair oldukça geniş malumat ihtiva eden ve 1870’li yıllarda Osmanlı toplumunun ahvalini yargı penceresinden yorumlamamıza vesile olan Cerîde-i Mehâkim, dönemin toplumsal yapısı hakkında birçok bilgi barındırmaktadır. Ülkede değişim ve dönüşüm rüzgârının estiği bu dönemde, Cerîde-i Mehâkim ile basın ve hukukun etkin kullanımını net bir şekilde görebilmekteyiz. Halkın haber alma hakkını hukuk sahasına taşıyan bu gazetede ülkede ilk sayılabilecek çok sayıda uygulama mevcuttur. İlk sayısından itibaren ceza, temyiz ve istinaf davalarına yer verilen Cerîde’de aynı zamanda döneme dâir güncel ilanlar da bulunmaktadır.

Cerîde’nin ilk 35 sayısını incelediğimizde toplamda on dört adet *İlân* başlığı bulunmaktadır. Bu başlık gazetenin sayılarının son sayfasında yer almaktadır. *İlân* başlığının içeriğine baktığımızda genelde şahısların arasındaki davalar ile ilgili haberler, müzayede duyuruları ve Divân-ı Ahkâm-ı Adliye ile ilgili yeni gelişmelerin yer aldığını görmekteyiz.

Cerîde-i Mehâkim’in 25. ve 26. sayılarındaki ilanda diğer ilanlardan farklı olarak İstanbul’da kadınlar için bir hastane tesis edileceğinden bahsedilmektedir. İlanda, yapılması tasarlanan bu hastanenin hayır işi olduğu ve bağışlarla yapılmaya çalışıldığı bilgilerine yer verilmiştir. İlan şu şekildedir: “*Erbâb-ı hayır ve hasenâtın iâne-i nakdiyesiyle Dersââdet’te tesisi tasavvur olunan nisâ hastahanesi için her taraftan az ve çok icrâ-yı muâvenet-i fiiliye iki bin lira derecesinde akça terâküm etmiş ise de bu miktar akça muhtasar bir hastahane ile bazı edâvet-i tedârike kâfi olsa bile mesârif-i dâimesini mümkün mertebe temin edecek sermaye hâsıl olmadıkça işe fiilen teşebbüs etmek münasip olmayacağına...*”⁸²

Cerîde’nin 35. yani son sayısında yer alan ilan diğerlerinden farklıdır. Burada vefat eden bir gümrükçü olan Reşit Efendi adlı şahsın sayıca fazla olan gayrimenkullerinin büyüklüğüne ve fiyat bilgisine yer verilmiştir. Bu ilan İcra Cemiyeti tarafından verilmiştir. Dönemin şartlarında yaşayan bir gümrükçüye ait on adet maddi değeri yüksek taşınmazın ilanı dikkat çeken bir noktadır. Bu gazetenin sosyal yaşamda önemli yeri olan olaylara yer vermesi, ülke içerisinde yaşayan kitleleri farklı boyutlarda bilgilendirmesi, onu döneminin değerli bir süreli yayını yapmaktadır.

⁸² Cerîde-i Mehâkim, Nr. 25 H. 14 Şaban 1290/R. 24 Eylül 1289 (M. 07.10.1873), s. 344.

3.2. Cerîde-i Mehâkim'in I. Dönem 1-35. Sayılarının Fihristi

Sayfa	Konu Başlığı	Konu Özeti
1. Sayı (H. 23 Safer 1290/M. 22 Nisan 1873)		
1	Mukaddime	Gazetenin amaç ve yöntemlerini içerir
2	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Musul tüccarından Numan ile Musullu Yahya Bey beyninde olan alacak davasının temyizidir
5	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Fakih Ali bin Barka Şuşa adlı şahsın kalpazanlık suçuna dair sorgu belgeleri ve mazbatasıdır
6	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Manastır sancağında bulunan Tikveş kazasına bağlı Kavadar karyesinde sahte para üreten Aşık Raşit ile Süleyman Ağazade Ahmet Bey adlı şahısların ceza davasına dairdir
7	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbatanın Sûretidir	Kandiye şehrinde yaşayan Nesibe'nin katili olan Asâkir-i Zaptiye onbaşlarından Çelebi adıyla bilinen şahsın sorgulanıp yargılanmasına dair mazbata suretidir
2. Sayı (H. 1 Rebiyülevvel 1290/M. 29 Nisan 1873)		
9	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâ'badı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
10	Birinci Nüshanın Mukaddimesinde Beyân Olunduğu Veçhile Muhâkemat Vezâifine Dair Olan Nizâmât ile Muahharan ve İcra kılınan Bazı Usûl ve Tadilat Peyderpey Neşr ve İlan Olunacağı Misillü İşbu İkinci Nüshaya Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin Nizâmname-i Esasiyesi Derç Olunmuştur	Yargısal vazifeler ve Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin Nizamnamesine dair Hatt-ı Hümayun suretidir
12	22 Şevval 89 Tarihiyle Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i Celilesi Cânib-i Âlisine Takdim Olunan Mazbatanın Sûretidir	Beyoğlu merkez bidâyet mahkemesi ceza dairesine havale edilen bir hırsızlık davasına dair mazbatadır
16	9 Ramazan Sene 88 Tarihiyle Dîvân-ı İstinaftan Tanzim Kılınan İ'lam Sûretidir	Kasap Kıstı ile İzzet Ağa arasındaki ağnam esmânından dolayı açılan davanın ilam suretidir
3. Sayı (H. 8 Rebiyülevvel 1290/M. 6 Mayıs 1873)		
17	Dîvân-ı İstinaftan Tanzim Kılınan Mazbata Sûretinin Mâb'adı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır

19	Başlık yok	Valide Hanı'nda Zabtiye Nezâreti'ne silahlı mukavemet gösteren İranlı bazı şahısların nasıl sorgulanacağına dair Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye yazılan yazıdır
19	Sûret-i Cevap	Valide Hanı vakası zanlılarının sorgulamasına dair esaslar yer alır
19	Valide Hanı Vak'asından Dolayı Mevkûf Bulunan İrânîler'in İstintâkıdır	Valide Hanı vakasında sorgulanan suçluların sorgu diyalogları aynen yer alır
21	Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin Nizâmname-i Dâhilisidir	Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'nin nizamnamesi ve bağlı bulunan mahkemelere dairdir
4. Sayı (H. 15 Rebiyülevvel 1290/M. 13 Mayıs 1873)		
25	Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nizâmname-i Dâhilisinin Mâba'dı	Bir önceki sayıdaki nizamnamenin devamıdır
30	Fi Selh-i Safer-ül Hayr sene 289 Tarihiyle Dîvân-ı Cünhadan Tanzim Olunan Mazbatanın Sûretidir	Şevket Paşa'nın yardımcısı Markar'ın Samatyalı Avakim'in dükkânında unutmuş olduğu içinde para olan kesesinin çalınmasına dair açılan davanın mazbatasıdır
32	Temyiz-i Hukuk Dâiesinden Tanzim Olunan İ'lâm Sûretidir	Çavuşoğlu Petro ve Halep vilayeti merkez mutasarrıfı bulunan Perto Paşa arasında olan alacak davasına dair ilam suretidir
32	İcrâ Cem'iyetinden Verilen İ'lândır	İcra cemiyetinden verilen iki ayrı müzayede ilanı bulunmaktadır
5. Sayı (H. 22 Rebiyülevvel 1290/M. 20 Mayıs 1873)		
33	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Tanzim Olunan İ'lâm Sûretinin Mâbadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
35	Temyiz-i Hukûk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Yüzbaşı Ali Rıza Efendi'nin Yunan devleti tebaasından denilen bir kimseye karzan vermiş olduğu otuz adet Osmanlı lirasının kefil olan merkûm Miltiyadi'den tahsiline dairdir
37	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Kıpti taifesinden Koca Memiş adlı şahsın Hasan bin Rüstem ile refiki İlyas bin Süleyman adlı şahıslar tarafından öldürülmesine dair ceza davasıdır
39	Dersaâdet Hukûk-ı Âdiye ve Cezâiye Mehâkim-i Nizâmiyesinin Teşkilat Vezâifine Dair Nizâmname	Mahkemelerin işleyişlerine dair nizamnamedir
6. Sayı (H. 29 Rebiyülevvel 1290/M. 27 Mayıs 1873)		
41	Dersaâdet Hukûk-ı Âdiye ve Cezâiye Mehâkim-i Nizâmiyesinin Teşkilat ve Vezâifine Dair Nizâmnamenin Mâbadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan nizamnamenin devamıdır

43	Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den Neşr Olunan Talimattır	Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye mensup memurların kanunlar ve nizamlar hakkında bilgilendirilmesine dairdir
44	Fi 5 Safer sene 20 Tarihiyle Cünha Dîvânından Tanzim Olunan Mazbatanın Sûretidir	Mehmet Efendi ile Yunan Devleti tebaasından bir şahsın balık ahzı anlaşmazlığından dolayı aralarında geçen davada şahsın yalan yere yemin etmiş olmasına dairdir
47	25 Recep Sene 87 Tarihiyle Temyiz-i Hukûk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Gregor ve Mihail adlı şahısların aralarındaki alacak davasına ilişkin Kudüs Ticaret Mahkemesi'nden verilen ilamdır
7. Sayı (H. 8 Rebiyûlahir 1290/M. 5 Haziran 1873)		
49	25 Recep sene 87 Tarihiyle Temyiz-i Hukûk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
49	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Dağıstan muhabirlerin bazı şahısların kalpazanlık suçuna dair verilen mazbata suretidir
51	Temyiz-i Hukûk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Gelibolu ve Tekfurdağı sancakları aded-i ağnam rûsumunun iltizamına dair şahıslar arasında açılan davanın temyiz ilamıdır
54	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Tüccardan bazı şahısların yaralama, gasp ve cinayet suçlarına karışmasından dolayı yürütülen davaya dairdir
8. Sayı (H. 14 Rebiyûlahir 1290/M. 11 Haziran 1873)		
57	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâabadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
58	Dersaâdet Hukuk-ı Âdiye ve Cezâiye Mehâkim Nizâmnamesinin Teşkilat ve Vezâifine Dair Nizâmnamedir	İstanbul'da bulunan mahkemelerin vazifelerine dair nizamnamedir
60	fi 8 Ramazan sene 87 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Edirne vilayeti ticaret mahkemesinden istinâfen verilen 5 Cemaziyelahir sene 86 tarihli ilama itiraza binaen yürütülen temyize dairdir
66	7 Cemaziyelahir Sene 88 tarihinde Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Rumeli Kavak Hisarı'nda sâkin balıkçı Mehmet ile tüccar İstefan arasında meydana gelen anlaşmazlığa dairdir
70	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Van sancağına bağlı Gevar kazasında Asâkir-i Nizâmiye-i şahânedan bir taburun Oramar boğazında eşkıya tarafından saldırıya uğramasına dair ceza dairesinden verilen mazbatadır
9. Sayı (H. 21 Rebiyûlahir 1290/M. 18 Haziran 1873)		

73	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâbaadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
73	İcrâ Cemiyeti Vezâif ve Muâmelatına Dair Nizamnamedir	İcra Cemiyeti'nin görevleri ve işleyişi hakkında nizamnamedir
75	29 Muharrem sene 89 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Mermeroğlu Mihal ile Yorgancıoğlu Simon beyninde olan alacak davasına dair yürütülen temyiz davası ilamıdır
79	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	İki şahsın iflası dolayısıyla alacaklılarıyla aralarında yaşanan anlaşmazlığa dairdir
84	13 Muharrem Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûreti	Beyleroğlu Hüsrev Efendi ile Mürekkepçioğlu Mardiros'un anlaşmazlığı dolayısıyla Mardiros'un vekili Ohannes Mardirosyan'ın temyiz talebine dairdir
86	25 Muharrem Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Ortaköy'de sâkin Nikola ile kasap Hristo Mercari beyninde olan dâvaya dair dîvân-ı istinaftan verilen ilama itirazı havidir
10. Sayı (H. 28 Rebiyülahir 1290/M. 25 Haziran 1873)		
89	25 Muharrem Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretinin Mâbadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
89	Havale Cemiyetinin Vezâif ve Mâlumatına Dair Nizamnamedir	Havale Cemiyeti'nin görevlerine dair nizamname maddeler halinde açıklanmıştır
92	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Vidinli Yahudi Mordehay Çelebi Kohen'in hilekârlık ile iflas ettiğini göstermesi sonucu açılan ceza davasına dairdir
93	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Rûsumât bedelâtından dolayı yürütülen davanın temyizine dairdir
94	12 Muharrem Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Hafız Mehmet Emin Efendi aleyhinde mahkeme-i ticaret ikinci meclisinden verilmiş olan ilamın temyizine dairdir
97	Başlıksız	Hakkında temyiz mahkemesi tarafından verilmiş hüküm bulunan Permedili Seyran Ağanın vefatı neticesiyle veresesinin Dersââdet'te ve vilâyetinde ikâmetgahı bulunamaması nedeniyle verilen ilama dairdir
100	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Galata'da Mehmet Ali Paşa Han'ı bekçisi ile Ortaköy sâkinlerinden bahçıvan olan bir şahsın aralarındaki alacak davasına dair Beyoğlu bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden tanzim olunan ilamın temyizine dairdir

101	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Kazı karyeli manav Sotri ile Ligor beyninde olan dâvaya dair Üsküdar merkez bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden ita olunan ilamın temyizine dairdir
102	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Köşe sarraflarından Serkez ile Aksaray'da kasap İbrahim Ağa arasındaki alacak dâvasına dair mahkeme-i ticaret birinci meclisinden verilen ilamın temyizine dairdir
103	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Vanlı Murad ile Sabuncuoğlu Agop beyninde olan alacak dâvasına dair Dersââdet merkez bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden tanzim kılınmış olan ilamın temyizine dairdir
11. Sayı (H. 5 Cemaziyelevvel 1290/M. 1 Temmuz 1873)		
105	Mehâkim-i Nizâmiye Hakkında Nizamnamedir	Devlet-i Âliye'de iki dereceye taksim olan mahkemelerin düzenlerine dair nizamnamedir
107	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Müteveffa Artin Efendi'nin varisleri arasındaki şirket anlaşmazlığına dairdir
109	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Kayseriye sancağında yaşanan alacak davasına dair Kayseriye ticaret mahkemesinden ita olunan ilamın temyizine dairdir
111	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Hristo ile Celeb Mustafa Ağa beyninde olan dâvaya dair dîvân-ı istinaftan tanzim olunan ilamın temyizini içerir
113	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Eminönü'nde bakkal Yorgi ile müteveffa ortağının vasisi olan Despino arasındaki davaya dair divan-ı istinaftan verilen ilamın temyizine dairdir
12. Sayı (H. 12 Cemaziyelevvel 1290/M. 8 Temmuz 1873)		
121	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâabadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
122	Deyn İçin Emvâl-i Gayrimenkulenin Furuhtu Hakkında Nizamnamedir	Borç durumlarına ilişkin nizamnamedir
124	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Sarraf Matyos ile dîvân-ı temyiz azâsından Nerses Efendi beyninde tekevvün eden alacak dâvasına dairdir
128	Dîvân-ı İstinaftan Verilen İ'âm Sûretidir	Celeb İlyas ve Yakup ve Recep Ağalar ile Voro? Bâzîrgân beyninde tehdâdüs eden dâvaya dair mahkeme-i ticaret birinci meclisinden verilen ilamın hükmüne itirazı havidir

136	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Rüstem bin Salih adlı şahsa yönelik yapılan hırsızlık ve cinayet suçlarından yargılanan şahısların haklarında yürütülen ceza davasına dairdir
13. Sayı (H. 19 Cemaziyelevvel 1290/M. 15 Temmuz 1873)		
137	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
138	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Çakmakoglu Nikolaki ile Ayvalıklı Dimitri beyninde olan zarar ve ziyan dâvasını istinafa taşımaya Dimitri'nin yetkisi olduğuna dair dîvân-ı istinâftan verilen ilama Nikolaki'nin itirazını havidir
147	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Ali Ağa ile Sivashlı Osman Efendi ve Hintlizâde İsmail ve Ergirilizâde Abdullah ve Dağlızâde Hüseyin ağalar arasındaki iltizam şirketi anlaşmazlığı nedeniyle Kastamonu vilayeti dîvân-ı temyizinden verilen ilamın temyizine dairdir
148	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Kütahya ahalisinden Karabet'in katili olan şahıslar hakkında yürütülen ceza davasına dairdir
149	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Kıstı adlı şahsın darp edilip yaralanmasına sebep olan Filip hakkında yürütülen davaya dairdir
151	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Ankara vilayetinin temyiz-i hukuk dairesine havale olunan şahıslar arasındaki münazaaya dair verilen ilamdır
14. Sayı (H. 26 Cemaziyelevvel 1290/M. 22 Temmuz 1873)		
153	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
154	1 Rebiyülevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Borçlunun borcunu taşınmaz ile ödemek istemesine itiraz edilmesi sonucu yapılan temyiz davasına dairdir
156	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Kudüs'te kalpazanlık suçu işleyen Afgani Abdullah bin Abdulmuttalib hakkında yürütülen ceza davasına dairdir
157	25 Rebiyülevvel Sene 290 Tarihli Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	İstavri ile Küçükpazar'da sâkin Hatice Hanım arasında olan dâvaya dair Üsküdar bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden verilen ilamın temyizine dairdir
158	5 Rebiyülahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Poliçeci Zakar ile peştemalci Karabet beyninde olan münazaaya dair mahkeme-i iticaret üçüncü meclisinden itâ olunan ilamın temyizidir

160	28 Rebiyülahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Astarcı Hanı'nda mûkim sarraf Lazaraki ve kuyumcu Hacı Serkez Tomasyan beyninde olan dâvaya dair Dersaâdet bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden verilen ilamın temyizine dairdir
162	14 Rebiyülahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	İdare-i Aziziye vapurlarından Medâr-ı Fevâid vapuru süvarisi Ahmet Kaptan ile kömürcü Hüseyin beyninde olan dâvaya dair mahkeme-i ticaret-i bahriyeden verilen ilamın temyizine dairdir
163	9 Rebiyülahir sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Manav İsmail Ağa ile köşe sarrafı Nikola beyninde olan dâvaya dair mahkeme-i ticaret birinci meclisinden verilen ilamın temyizine dairdir
164	5 Rebiyülahir sene 289 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Edirneli Hacı Ali Ağa ile Papas oğlu Pendori? beyninde tehdâd eden dâvaya dair mahkeme-i ticaret ikinci meclisinden ita olunan ilamın temyizini havidir
166	1 Rebiyülahir Sene 90 Tarihli Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Mültezimden Kaynarcalı Hacı Osman Ağa ile Balçık'ta mûkim zahire tüccarından Ali Yazıcı arasında tekevvün eden münazaaya dair Rusçuk ticaret mahkeme-i istinâfiyesinden verilen ilamın temyizine dairdir
167	20 Rebiyülahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Keşişoğlu Mardiros ve kardeşleri arasındaki arazi davasına dair Divân-ı Ahkâm-ı Adliye hukuk dairesinden verilen ilamın temyizine dairdir
15. Sayı (H. 4 Cemaziyelahir 1290/M. 30 Temmuz 1873)		
169	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
170	Hükûmete Mûteallik Mevâd-ı Maliye Mahkeme-i İbtidaiyesinden 11 Cemaziyevvelî Sene 90 Tarihinde Verilen İ'âm Sûretidir	Karabet Ağa'nın seksen altı senesine mahsûben Varna sancağı dâhilinde derûhde eylemiş olduğu Pravadi ve Pazarcık kazaları varidat-ı öşriyesinin muahharan fesih ihalesinden dolayı hazine-i celile aleyhine ikâme eylediği davaya dairdir
174	9 Rebiyülahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Yorgi Efendi ile Petraki beyninde olan kefalet davası hakkında münfesi mahkeme-i nizâmiyeden tanzim kılınmış olan ilamın temyizini havidir
178	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Canik sancağına bağlı Çarşamba kazasında vefat eden bir şahsın evinden para ve eşyasının çalınmasına dair yürütlen tetkikata dairdir
178	11 Muharrem sene 289 Tarihiyle Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'âm Sûretidir	Havyarcı Anastas'ın kiracı olarak ikâmet eylediği Galata'da fermenciler caddesinde kâin bir bâb havyarıcı dükkânının Yevan'a devrolunması hakkında ebniye meclisinden verilen ilam hükmüne itirazını havidir

182	Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i Celilesi Cânib-i Sâmîsinden Bil-Umum Vilâyâta Tastir Buyrulan Tahrirat Sûretidir	Deâvi-i hukukiye hakkında taşra mahkemelerinden verilen ilamın taraflara tebliğ edilmediği öğrenildiğinden bu konu hakkında bilgilendirici yazıdır
182	8 Cemaziyelevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Şahsılar arasındaki alacak davasına dair Yenişehir meclis-i temyiz-i hukukundan verilen ilamın temyizine dairdir
184	26 Cemaziyelevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Şahsılar arasındaki şirket davasına dair Dîvân-ı İstinâf-ı ticaretten verilen ilamın temyizini havidir
184	İ'lân	İcra cemiyetinden gelen ilamdır
16. Sayı (H. 11 Cemaziyelahir 1290/M. 6 Ağustos 1873)		
185	26 Cemaziyelevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
186	Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezâret-i Celilesi Cânib-i Sâmîsinden Selanik Vilayetine Yazılan Tahrirat Sûretidir	Fuzûlî zapt ve zirâat olunan arazinin istirdâdı ile ilgili olan bu yazının orijinal metinde 4 sayfası kayıp olduğundan dolayı çevirisi yapılamamıştır
191	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Halep sancağına bağlı Kilis kasabasında Mahmud'un katili olan biraderzâdesi Zeki hakkında yürütülen tetkikata dairdir
193	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Ruşuk sancağına bağlı Silistre kasabalı Mehmed bin Sadık'ı yaralayan Hacı Mehmed bin Ali hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizâmiyeyi hâvidir
194	25 Cemaziyelevvel Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Tuğlacı İstapan ile sarraf Kivork beyninde olan alacak davasına dair Dersââdet merkez bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden verilen ilamın temyizine dairdir
195	22 Cemaziyelevvel Sene 95 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Rıza Paşa'nın kethüdası Yaver Efendi ile diğer kethüda Mustafa Ağa arasındaki davaya dair Dersââdet bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden ita olunan ilamın temyizini havidir
196	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	İnegöl kazasına tabi Maden karyeli Hacı Ali oğlu Hüseyin'in katili olan asker firarilerinden Tokatoğlu Mustafa ile Kethüdaoğlu Halil haklarında yürütülen tetkikata dairdir
198	9 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	İki şahıs arasındaki davada divân-ı temyiz-i vilayetten verilen ilamın ihtilaflı olarak görülmesi sonucu Yanya vilayetine bu itirazın bir suretinin gönderilmesine dairdir
200	İ'lân	Alacak davasıyla ilgili İcra cemiyetinden gelen ilamdır

17. Sayı (H. 18 Cemaziyelahir 1290/M. 13 Ağustos 1873)		
201	9 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda yarım kalan vakanın devamıdır
202	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Konstantin ve arkadaşlarının inşa ettikleri binalar sebebiyle aralarında alacak davası tehaddüs etmesine dair yürütülen temyiz ilamıdır
204	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Girit vilâyeti divân-ı temyizinden verilen ilamın temyizini havidir
205	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Üsküdar hukuk dairesinden verilen ilamın temyizine dairdir
207	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Yaldızcı Havendin ile tahsildar Tros beyninde olan hane davasına dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen ilamın temyizini havidir
209	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Tophane'de sakin şahısların aralarındaki dükkân münazaasına dair verilen ilamın temyizine dairdir
210	11 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Yanya vilâyeti divân-ı temyizini müsted'i Yanyalı Kosta Hristo'nun arzuhalinin Divân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye gönderilmesine dairdir
211	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Manifaturacı Kiragos ile Hevacepaşa civarında sâkin Hazaroğlu Kırkor beyninde tekevvün eden davaya dair Dersââdet bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden verilen ilamın temyizini içerir
212	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Erzurum'da mukim Papasoğlu Yanko ile Erzurum topçu neferâtından Livanelli Hacı Mehmed beyninde tekevvün eden poliçe davasına dair divân-ı istinâftan verilen ilamın temyizidir
213	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Gayrimüslim bazı şahıslar arasındaki anlaşmazlığa dair verilen ilamın temyizidir
215	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Büyükyeni hanında mukim tüccardan Taciroğlu Şükrü ile beyninde olan alacak davasının temyizen görülmesini talep eden Çukurçeşme'de sâkin Asdur'un vermiş olduğu arzuhal ile divân-ı istinâftan verilen ilamın temyizidir
216	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Beykoz sakinlerinden balıkçı Osman Reis ile Anadoluhisarı sakinlerinden Hacı Mustafa Reis arasındaki zarar ve ziyan davasına dair Beykoz mevki mahkemesinden ita olunan ilamın temyizidir
18. Sayı (H. 25 Cemaziyelahir 1290/M. 20 Ağustos 1873)		

217	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbaadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
217	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Altun ve Kadenko hatunlar Kalenderoğlu Sefer beyninde olan münazaaya dair divân-ı istinaftan verilen 9 Şevval sene 89 tarihli ilamın temyizini havidir
218	2 Cemaziyelahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Bekçi Yorgi'nin Todori ile beynlerinde olan alacak davasından dolayı Dersaâdet merkez bidâyet mahkemesi birinci hukuk dairesinden verilen ilamın temyizine dairdir
221	İstinaf Mahkemesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Avukat Mösyö Bakkalyan'ın Galata'da Kalekapısı'nda kiracı olarak ikâmet ettiği haneden ihracı hakkında mutasarrıfı Hacı Ali Ağa'nın talebiyle ebniye meclisinden verilen ilama itirazı havidir
223	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbatadır	Kandiye kasabası sakinlerinden Ahmed Ağa'nın hanesinden eşya çalan Mısırlı Mustafa hakkında yürütülen tetkikata dairdir
223	20 Cemaziyelevvel Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Ergiri kasabası ahalisinden İbrahim Ağa Sinu? ile Yenişehirli Hamid Ağazâde Reşit'in beyninde tekevvün eden münazaaya dair Yanya vilayetinden verilen ilamın temyizine dairdir
227	4 Cemaziyelevvel Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Sikkekeş başı Abdülfettah Efendi'nin haremi Şehmiye Hanım'ın Avrethisarı kazasında mutasarrıfe olduğu çiftlik ve araziden dolayı meydana gelen anlaşmazlıktan dolayı verilen ilamın temyizidir
232	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	
19. Sayı (H. 2 Recep 1290/M. 26 Ağustos 1873)		
233	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbaadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
235	Ta'mîmen Yazılan Tezkere-i Sâmiye Sûretidir	Devlet-i Aliyye tebaasıyla İran devleti tebaası beyninde mütevâliyen ve mütenevvien zuhura gelmekte olan ihtilafata dair bilgilendirir
239	Mehâkim-i Nizamiye Dâvâ Vekillerinin Usul-i İntihâb ve İmtihânlarına Dair Kararnamedir	Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'den teşkil olunan komisyonun dava vekillerini imtihan ve intihâblarını icrâ eyleyeceğine dairdir
240	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	İzmir sancağında vâki Bayındır kasabalı Hacı İlyas'ın katili olan oğlu Mehmed hakkında yürütülen dava dairdir
241	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Samatya civarında vâki Ağahamamı karibinde meyhanecilik etmekte olan Rumelili Kıstî'nin katili denilen sabıkalı

		takımdan ve Samatya sakinlerinden Artin hakkında yürütülen davaya dairdir
242	11 Rebiyülahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir	Yorgaki Enderniko'nun Varnalı Mihalaki'de olan alacağına dair divân-ı istinâftan ita kılınan ilamın temyizine dairdir
243	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Sofya sancağına bağlı İzladı kasabasında yaşanan cinayet vakası sebebiyle yürütülen tetkikata dairdir
245	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Niş sancağında vâki Leskofça kazasına tâbi Radofça karyeli Timur bin Bektaş'a öldürmek kastıyla silah gönderen biraderi Ramo hakkında yürütülen ceza davasına dairdir
246	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Niş sancağında vâki Leskofça kasabalı kasap Goko veledi Melkon'un ii Yaşar bin Ahmet hakkında icra kılınan tetkikata dairdir
247	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Kütahya saçağına bağlı Uşak kazasındaki bir köyde hatip Abdullah Efendi'nin katili olan Halil hakkında icra kılınan tetkikata dairdir
20. Sayı (H. 9 Recep 1290/M. 2 Eylül 1873)		
249	27 Cemaziyelahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Trablusgarp ahalisinden Mehmed ile Hacı Senüsi beyninde olan münazaanın temyizine dairdir
252	13 Cemaziyelevvel Sene 290 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Midilli Adası'nda Andriya'yı öldürüp mallarını gasp eden Yunan tebaasından Yenako'nun hakkında yürütülen tetkikata dairdir
255	23 Rebiyülahir Sene 290 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Aydın isimli çocuğun öldürülmesine dair katili Şaban hakkında icrâ edilen tetkikât-ı nizâmiyeyi hâvi Prizren vilayetinin Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale buyrulan mazbatadır
256	5 Rebiyülahir Sene 290 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Abdülfettah Efendizâde Hüseyin'in katili olan emmisi Hasan Ağa hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizâmiyeyi hâvidir
257	13 Cemaziyelevvel Sene 290 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Bekçi Mehmed'in katili denilen Salih hakkında icrâ kılınan tetkikât-ı nizamiye dairdir
258	5 Rebiyülahir Sene 290 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Kahvecilik yapan on dokuz yaşındaki Nako'nun katili denilen Arnavut Abdullah adlı şahıs hakkında yürütülen tetkikata dairdir

260	30 Cemaziyelahir Sene 290 ve 11 Ağustos Sene 289 Tarihiyle Umum-ı Vilâyata Yazılan Tahrirat-ı İleyh Sûretidir	Taşra mahkemelerinde görülen dava sebebiyle başka bir mahalden gelecek olan davalıların masraflarının teminine dair yazıdır
261	27 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Tamîmen Yazılan Tahrirat-ı İleyh Sûretidir	Ferâğdan imtinâ eden medyunların deyn için uhdelerinde bulunan emlakın fûruhutuna bir mahkemeden ba'del hükm icrâ memurları tarafından şürû ve mübâşeret olunacağına dairdir
261	25 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Tamîmen Yazılan Tahrirat Sûretidir	Hukuk-ı âdiyeye dair olan protesto ve sekvestro taleplerine dair yazıdır
261	25 Muharrem Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir	Fransa devleti tebaasından Mösyö Dorpin'den alınmasına ikinci meclis-i ticaretten karar verilen ceza-i nakdi hakkında Ticaret Nezaretî'nden gönderilen haberdır
262	18 Muharrem Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir	Emlak ve akar hakkında tekevvün eden ihtilâf ve münazaatın hükmüne dair yazıdır
262	7 Safer Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir	Bir gayrimüslim ve rahip arasındaki alacak davasına binaen Beyoğlu bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden verilen ilamın temyizine dairdir
263	26 Cemaziyelahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Kayseriye sancağı dâhilinde bulunan bir köy ahalisinden Seropa ve Sara adlı şahısların arasındaki anlaşmazlığa dair Kayseriye mahkeme-i ticaretinden verilen ilamın temyizidir
264	İ'lân	Dava vekillerinin imtihan ve intihâblarına dair ilandır

21. Sayı
(H. 16 Recep 1290/M. 9 Eylül 1873)

265	11 Recep Sene 290 Tarihinde Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye Merbût Bîlcümle Mehâkim-i Hukukiye Yazılan Muharrerât ve Tezâkirin Sûretidir	Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye mensup mahkemelere havale edilen davalar ile ilgili yazıdır
266	3 Recep Sene 290 Tarihiyle Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye Nezaret-i Celilesinden Bîlcümle Mehâkim ve Devâir-i Merbûteye Rûesâsına Yazılan Tezkere Sûretidir	Mahkemelerden verilen borç ilamlarındaki ödeme cinsinin belirlenmesine yönelik yazıdır
266	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Fransa devleti tebaasından bir tâcir ile tebaa-i Devlet-i Âliyye'den İlyas Simonyan beyninde tehaddüs edip iflas maddesinden münbais olmak hasebiyle divân-ı istinâf-ı ticarete bakılmış olan davaya dair verilen ilamın temyizidir
270	21 Safer Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir	İzmitli Todosya ile Giryakola beyninde olan davaya dair divân-ı istinâftan verilen ilamın temyizidir

270	Garip Bir Vaka	Borçlu olan bir şahsın borcunu ödeyecek güce sahip olduğu halde hapis cezasına razı olmasını konu edinen bir olaydan bahsedilmektedir
271	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Rumelikavakhisarı sâkinlerinden Hüseyin'in katili olan Ahmed hakkında yürütülen tetkikata dairdir
272	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Beyleroğlu Hüsrev ile Şişmanoğlu Anastaş arasındaki muhasebe davasına dair Dersaadet merkez bidâyet mahkemesi hukuk dairesine havalesi hakkındadır
276	2 Recep Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Kömürcü esnafından Fener'de sâkin Osman Ağa ile Balat'ta sâkin diğer Osman Ağa arasındaki davaya dair ikinci meclis-i ticaretten verilen ilamın temyizidir
277	2 Recep Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	İki gayrimüslim şahsın arasındaki hane davasına dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen ilamın temyizini havidir
279	4 Rebiyülahir Sene 290 Tarihiyle İstinâf Mahkemesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Süpürgeci Osman Ağa'nın balık pazarında kâin bakkal Anastas ve ortaklarının arasındaki dükkân davasına dair Dersaadet merkez bidâyet birinci hukuk dairesinde tanzim kılınan ilamın kabul edilmeyerek divan-ı istinafa havalesidir
280	İ'lân	Dava vekilleri konulu ilamın tekrarıdır
22. Sayı (H. 23 Recep 1290/M. 16 Eylül 1873)		
281	14 Cemaziyelevvel Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Erzurum'da mukim Papas oğlu Yanko ile Erzurum topçu neferâtından Livaneli Hacı Mehmed arasındaki polîçe davasına binaen divân-ı istinaftan verilen ilamın temyizine dairdir
282	2 Recep Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Hason Andreyas ile müteveffa berber İstapan vereseşi beyninde olan alacak davasına dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen ilamın temyizine dairdir
283	16 Rebiyülevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Dükkân anlaşmazlığından dolayı bakkal Petro'nun Üsküdar hukuk dairesinden verilen ilama itirazını hâvidir
284	12 Cemaziyelevvel Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Avadis ile Karabet arasındaki anlaşmazlığa dair Kayseriye mahkeme-i ticaretinden verilen ilamın temyizine dairdir
286	23 Cemaziyelahir Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Beyoğlu zabıtasında müstahdem Salih Ağa'nın marangoz Anastaş ile yaşadığı kira anlaşmazlığı sebebiyle açılan davada Beyoğlu merkez bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden verilen ilamın temyizini havidir
287	2 Safer Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir	Selanikli fişekçi İsmail çavuş ile Kırık İsmail beyninde olan davaya dair divân-ı istinâftan verilen ilamın temyizine dairdir

287	22 Rebiyülevvel Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesine Verilen Müzekkere Sûretidir	Müteveffa Mevlevi şeyhi kerimesi Ayşe Hanım'ın mahkeme-i ticaret ilamıyla alacaklı olduğu miktarın tahsili için Mehmed Emin Efendi ile yaşadığı anlaşmazlığa dair müzekkeredir
289	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Bağlı bulunduğu taburdan firar ederek bir hırsızlık vakasına karışan şahıs hakkında yürütülen tetkikata dairdir
291	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Tulça sancağında vâki Mecidiye kasabalı Habibullah bin Recep'in katil olan Ömer bin Osman adlı şahsın yargılanmasına dairdir
292	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Erzurum vilâyeti divân-ı temyizi mümeyyizlerinden Şükrü Efendi'nin hizmetkârı Hasan'ın uğradığı hırsızlıkla ilgili Muharrem adlı şahsın yargılanmasına dairdir
293	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Niğde sancağında vâki Aksaray kazasına tâbi Tepesidelik karyeli Ali bin Hüseyin'in katilleri olan şahıslar hakkında icra kılınan tetkikata dairdir
294	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Hüseyin bin Haviş adlı şahsı gözünden yaralayan Seyit Haydar hakkında açılan davaya dairdir
295	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Bahçekapısı'nda sarraf Yevan ile kasap Hasan Ağa beyinde olan alacak davasına dair divan-ı istinaftan verilen ilamın temyizine dairdir
296	İ'ân	Dava vekillerinin komisyona kabulüne dair ilanın tekrarıdır
23. Sayı (H. 30 Recep 1290/M. 23 Eylül 1873)		
297	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
297	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Varakçı Hanı civârında mukim sarraf Serkez Taşçıyan ile Krilos Pavlo arasındaki anlaşmazlığa dair divan-ı istinaftan verilen ilamın temyizine dairdir
301	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Beşiktaş sâkinlerinden Kazgancıoğlu Bağdasar ile Lanka'da mûkim Hacı Mardiros beyinde tekevvün eden münazaaya dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen ilamın temyizine dairdir
303	19 Safer Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen Müzekkere Sûretidir	Gayrimüslim şahıslar arasındaki anlaşmazlık üzerine ebniye meclisinden verilen ilamın temyizini havidir
304	16 Recep Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Osmanlı tebaasından Goloslu Yorgi ve Kostanti Kostaki ile Dimitri Tanaşaki beyinde olan münazaaya dair Golos ticaret mahkemesinden verilen ilamın temyizidir

306	Fi 25 Muharrem Sene 89 ve Fi 23 Mart Sene 88 Tarihinde Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'lâmın Sûretidir	Osmanlı tebaasına mensup bazı gayrimüslimler arasındaki bakkal dükkânı anlaşmazlığı sebebiyle ebniye meclisinden ita kılınan hükme itiraz edildiğinden divan-ı istinafa havalesine dairdir
310	26 Recep Sene 90 Tarihiyle Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Aydın sancağında vâki Çite nâhiyeli Hacı İbrahim'in nakit ve eşyasını çalan bir grup şahıs hakkında yürütülen tetkikata dairdir
312	İ'lân	İki ilan vardır birincisinde Dava vekilleri ile ilgili ilan tekrarlanmıştır ikincisi ise müzayede ilanındır
24. Sayı (H. 7 Şaban 1290/M. 30 Eylül 1873)		
313	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâbadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
314	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Yusufoğlu mahallesinde kiracı olarak ikamet etmekte olan Rusya Devleti tebaasından bir şahsın mağazasının soyulmasına dair Erzurum vilâyetinden havale buyrulan davaya dairdir
316	17 Recep Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Hüdaverdi oğlu müteveffa Hoca Abraham veresiyle Andon Bey arasındaki sahilhâne anlaşmazlığına dair istinaf mahkemesinden verilen ilâmın temyizidir
321	5 Recep Sene 290 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Şişeci İzzet ve Refet Ağalar ile Galata'da Halilpaşa hanında mûkim Perikli Vorov? beyninde tekevvün eden münazaaya dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen ilâmın temyizidir
323	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'lâm Sûretidir	Galata'da Karaköy'de mûkim sarraf Dimitraki Kostantindi ile Kamando hanında mûkim Aleksandr arasındaki alacak davasına dair divân-ı istinâftan verilen ilâmın temyizidir
326	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Kuba karyeli İsa adlı şahsın hanesinde uğradığı gasp ve yaralama olayına dair failer hakkında yürütülen tetkikata dairdir
327	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Kastamonu sancağında vâki İskilip kazasına tâbi Oluklu karyesi ahalisinden Hallıoğlu Mehmed'in bir kız çocuğu olan Şerife'yi katletmesi sonucu hakkında yürütülen ceza davasına dairdir
328	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Hibe adlı şahsın katili olan korucu Tahir hakkında yürütülen tetkikata dairdir
328	İ'lân	Üsküdar'da gerçekleşecek müzayede ile ilgili ilandır
25. Sayı (H. 14 Şaban 1290/M. 7 Ekim 1873)		

329	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretinin Mâbadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
330	Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'âm Sûretidir	Tıngırzâde Petri Efendi ile aralarındaki anlaşmazlığa dair divân-ı muhâkemat-ı mâliyeden verilen ilam hükmünü kabul etmeyen Beyleroğlu Hosrof'un davanın istinafen tekrar görülmesi talebine dairdir
334	9 Recep Sene 90 ve Fi 20 Ağustos Sene 89 Tarihinde Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âmın Sûretidir	İki şahıs arasındaki buğday esmânı anlaşmazlığı sebebiyle verilen ilamın temyizine dairdir
340	Şahıs ile hükûmet beyninde olan davanın rü'yetine mahsus mahkeme-i ibtidâiyeden 27 Zilhicce sene 89 tarihli ve dört numaralı tanzim olunan i'âmın sûretidir.	Bâb-ı vâlâ-yı Seraskeriye ile palamut kontratosundan dolayı Ersan bâzirgân kefil Mösyö Avram beyninde olan zarar ve ziyan davasına dairdir
343	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Petro veled Taşo ile Kostandi ve Espiro arasındaki dükkân anlaşmazlığına dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen ilamın temyizine dairdir
344	İ'âm	Dersaadet'te inşası tasavvur edilen kadın hastanesine yapılan bağışlar ile ilgili ildir
26. Sayı (H. 21 Şaban 1290/M. 14 Ekim 1873)		
345	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
345	Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Heyet-i Umumiyesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Kirkor Boyacıyan ile Avadis Baronyan beyninde tekevvün eden davanın Divân-ı Ahkâm-ı Adliye heyet-i umumisine intikal etmesine dairdir
348	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Edirne sancağında Şerif bin Mustafa'yı katleden Tevhide hakkında Edirne vilâyetinden Divân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye vürüd eden ceza davasıdır
349	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Üsküdar'da sâkin mülteziminden Kenan Bey ile Tıngırzâde Petri Efendi beyninde tekevvün eden münazaaya dair divân-ı istinâftan verilen ilamın temyizine dairdir
353	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	İzmir'de mûkim iki tüccar arasındaki münazaaya dair divan-ı istinaftan verilen ilamın temyizidir
356	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Kulaksızzâde Halil Razi Bey ile Edremitli Ahmet Şükrü Efendi beyninde olan alacak davasına dair Midilli mahkeme-i ticaretinden tanzim olunan ilamın temyizidir
357	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Şevkidil Hanım ile kuyumcu Yorgaki Kostandi beyninde olan alacak davasından dolayı divân-ı istinâftan verilen kara-ı karinenin temyizine dairdir

360	İ'ân	Dersaadet'te inşa edilecek olan hastane ile ilgili ilanın tekrarıdır
27. Sayı (H. 28 Şaban 1290/M. 21 Ekim 1873)		
361	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
365	Hükûmet İle Şahıs Beyninde Olan Dâvânın Rü'yetine Memur Olan Mahkeme-i İbtidâiyeden Fi 19 Muharrem Sene 90 ve Fi 6 Mart Sene 89 Tarihli ve Bir Numaralı Tanzim Olunan İ'lâmın Sûretidir	Midilli cezaresiyle Ayvacık kazasının seksen altı ve yedi seneleri mültezimleri Ligor Mandra Efendi Mihayil Cakar taraflarından hâsılâtın âfetzede olduğundan bahisle Hazine-i Celile aleyhine açmış oldukları davaya dairdir
368	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Adana'da kâin Karataş iskelesinde hinta nakletmekte olan Lazkiyeli Ahmed'i darp ve katl etmiş olan Haralambos hakkında yürütülen tetkikata dairdir
369	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Pasaport memuru Anakinosi Efendi'nin pasaport odasında olan sandığından akçe çalan asâkir-i zabtiye neferâtından Hasan hakkındaki tetkikata dairdir
370	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Yorgi Astamanaki'nin katili ve Kostandi Mandelyenaki'nin cârihi olan Kandiyeli Cafer hakkında icra kılınan tetkikata dairdir
372	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Tersâne-i Âmire amelesinden Aziz'in katili olan Karabet hakkında icra kılınan tetkikata dairdir
374	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Demirci Haçık ile mühendis Ahmed Bey beyninde olan münazaaya dair Galata'da mevki mahkemesinden verilen ilamın temyizidir
375	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Şehrezûr sancağındaki bir köyde Abdülfettah'ı katleden Abdurrahman hakkında Bağdat vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye ulaşan davaya dairdir
376	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Hatipoğlu Muhtar Mehmed'in evini silahla basamak suretiyle darp ve gasp eden Hasan ile arkadaşları hakkında yürütülen tetkikata dairdir
376	İ'ân	Borcundan dolayı borçlunun eşyalarının mezada verileceğine dair ilandır
28. Sayı (H. 6 Ramazan 1290/M. 28 Ekim 1873)		
377	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
378	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Manastır sancağında bir köyde Ali'yi yaralayan Hüseyin bin Timur hakkında Selanik vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale edilen davaya dairdir

379	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Cebikcioğlu müteveffa veresiyle kuyumcu olan oğlu Begos veresi beyinde olan davaya dair mahkeme-i istinâfiyeden verilen ilâmın temyizidir
383	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	İran devleti tebaasından kuyumcu Yahudi Babacan'ın dükkânını gasp eden Nur Mehmed ile ona yataklık eden arkadaşı hakkında Bağdat vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye havale olunan davaya dairdir
384	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Kıbrıs adasındaki Limson kasabası mütemekkinlerinden ve İngiltere devleti tebaasından Antonyo Karavana'nın mağazasını gasp edip onu öldüren topçu asâkiri firarilerinden olan zanlılar hakkında yürütülen tetkikata dairdir
387	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Veli bin Ömer'in katilleri hakkında Ankara vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye 'ye havale edilen davaya dairdir
389	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Fatma isimli bir kadının kendi çocuğunu dereye atmak suretiyle öldürmesi hakkında Cezayir bahr-ı sefid vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale edilen davaya dairdir
390	Temyiz-i hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Muhib matbaası sahib-i imtiyâzı Andon ile sahaf Ahmed Muhtar Efendi arasındaki anlaşmazlığa dair divan-ı istinaftan verilen ilâmın temyizine dairdir
392	İ'ân	İki ilan vardır birincisi dava vekilleri ile ilgili olan ilânın tekrarı ikincisi müzayede ilanıdır
29. Sayı (H. 13 Ramazan 1290/M. 4 Kasım 1873)		
393	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadı	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
395	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Prizren'de bir mahalle sâkini olan bakkal Recep ile Arslan bin Zebir'in ve Maksim'in hanelerini gasp eden ve araştırma sırasında zaptiye memurlarına silah çeken şahıslar hakkında yürütülen tetkikata dairdir
398	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Prizren sancağında vâki Piriştine kazasına tâbi Murâdiye karyesinde sâkin çerkes muhâcirlerinden Şahanuk bin İsmail'in katilleri ve birâderi İbrahim'in cârihleri olan şahıslar hakkında yürütülen tetkikata dairdir
400	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Piriştine kasabasında Mümin bin Halil'in katili olan Hurşit bin Seyfettin ve suç ortağı Yusuf bin Mustafa haklarında icra kılınan tetkikatı havidir

402	27 Rebiyülahir Sene 289 24 Haziran Sene 88 Tarihinde Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Sivas vilayeti eski valisi İzzet Paşa'nın Bayezid civârında kâin mutasarrıf olduğu Karakulak Hânı'nın kira bedelinden dolayı Mikail adlı kiracıdan alacaklı olduğuna dair temyiz ilamıdır
407	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Andon ve Bandeli beyninde tekevvün eden davaya dair mahkeme-i ticaret birinci meclisinden ita olunan ilamın temyizidir
408	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Canik sancağına tâbi Bafra kazasında müstahdem süvârî âsâkir-i zabtiye neferâtından Ali Efendi'nin üzerine öldürmek kastıyla tüfek endahat eden Abdullah Efendi'nin çobanı Mustafa hakkında icrâ kılınan tetkikâtı hâvidir
30. Sayı (H. 20 Ramazan 1290/M. 11 Kasım 1873)		
409	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Biga sancağında bir köyde Fatma adlı kadını darp ederek bebeğinin düşmesine sebep olan Fatma, Münife ve Zeynep adlı kadınlar hakkında yürütülen tetkikata dairdir
410	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Ma'mûrat'ül Aziz sancağında Keban kazası dâhilinde vâki Çemişgezek nahiyesindeki bir köyde Halil 'in katili olan Yusuf hakkında icra kılınan tetkikata dairdir
411	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Geçen paskalya esnasında İzmir'de bulunan Rumlar ile Yahudiler arasında yaşanan arbededen dolayı tevkif edilen kırk kişi hakkında yürütülen tetkikata dairdir
413	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Ayvalıklı Anastaş Enderniko veresi ve Atanaş Beyoka ile Varnalı Mihalaki beyninde tekevvün eden münazaaya dair divân-ı istinâftan verilen ilamın temyizidir
417	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Selanik tüccarından Kasatrov kumpanyasıyla Bank-ı Osmani beyninde tekevvün eden münazaaya dair divân-ı istinâftan verilen ilamın temyizidir
420	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Selanikli Ahmed Hamdi Efendi ile Esteromcalı Recep Ali Ağa arasındaki âşâr anlaşmazlığından dolayı Selanik vilayeti divân-ı temyizinden verilen ilamın temyizidir
422	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Avrupa tüccarından Nikola ile müteveffa Manol Yevanof veresi beyninde olan davaya dair divân-ı istinâftan verilen ilamın temyizidir
31. Sayı (H. 27 Ramazan 1290/M. 2 Aralık 1873)		
425	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır

430	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Âsitâneli manifaturacı Artin'in Bigadiç'ten Balıkesir'e geldiği sırada mal ve eşyasını gasp eden eşkiya Süleyman hakkında yürütülen tetkikata dairdir
432	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Vidin kazasında bulunan bir şaraphanede hırsızlık faaliyetinde bulunan şahısların hakkında Tuna vilayetinden Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye'ye havale edilerek icra kılınan tetkikata dairdir
432	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Heybeliada'da yaşayan bir grup gayrimüslim kadın arasındaki alacak davasına dair Dersaadet merkez bidâyet mahkemesi ikinci hukuk dairesinden tanzim olunan ilamın temyizidir
434	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Sinop sancağında vâki Boyabad kazasına tâbi bir köyde haneye tecavüz, darp, gasp ve kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma suçlarından Sarı Satılmış, Kadir ve bunlara yardım eden İmamoğlu Hüseyin haklarında icra kılınan tetkikata dairdir
437	Hükûmet İle Şahıs Beyninde Olan Dâvânın Rü'yetine Memur Mahkeme-i İbtidâiyeden Fi Selh-i Muharrem Sene 90 ve Fi 17 Mart Sene 89 Tarihli ve İki Adetle Tanzim Olunan İ'âmın Sûretidir	İlyas ve Malik ve Zekeriya ağaların öşür varidatından dolayı hazine-i celile aleyhine ikâme ettikleri davaya dairdir
439	Fi 7 Cemaziyevvel Sene 89 ve Fi 1 Temmuz Sene 89 Tarihi ve On Altı Adedi İle Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'âmın Sûretidir	Börekçi esnafından Hacı Mehmed Ağa'nın Tophane'de Boğazkesen mahallesinde vâki bir bâb fırın icârından dolayı hissedârı davulcu Hacı İsmail Ağa ile arasındaki münazaaya dair ebniye meclisinden verilen ilamın kabul edilmeyerek istinafa taşınmasına dairdir
440	İ'âm	İki adet müzayede ilanı bulunmaktadır
32. Sayı (H. 18 Şevval 1290/M. 9 Aralık 1873)		
441	Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
446	6 Rebiyülahir Sene 90 Tarihiyle Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Ankara'da taşçı Kostantin ve Nikola ve İstefan ve Yanni ve diğer İstefan nam kimesneler ile Beynam karyesi ahalisinden Topçuoğlu Mustafa beyninde olan davaya dairdir
447	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Sarrafi Bahçivanoğlu Tekfur Efendi ile Avrupa tüccarından Nikogos Kirkoryan beyninde tekevvün eden münazaaya dair divân-ı istinâftan verilen ilamın temyizidir
450	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Adana sancağına tâbi Mihmandar karyeli kel Mehmed'in beygirini çalan ve kendisini yaralayan Durmuş ve arkadaşı kör Mustafa hakkında yürütülen tetkikata dairdir

452	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Bakkal esnafından Todorî'nin şeriki olan İstrati Kırca ile şirket hesabından dolayı beynlerinde vukû bulan münazaaya dair divân-ı istinâftan verilen ilamın temyizine dairdir
456	İ'ân	İki adet müzayede ilanıdır
33. Sayı (H. 25 Şevval 1290/M. 16 Aralık 1873)		
457	Fi 3 Cemaziyelahir Sene 289 Tarihinde Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'âmın Sûretidir	Tatavla'da Kurtoğlu mahallesinde kâin Yorgi ve Alenko ve Kadenko ile berveche iştirâken mutasarrıf oldukları bir bâb hamamın kira bedelinden dolayı Beyoğlu merkez bidâyet mahkemesi hukuk dairesinden verilen ilamın reddini havidir
460	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Prizren kasabasına tâbi bir köyde yaşayan Tahir'in eşi Tahire'yi, Ayşe ve Emrullah adlı iki şahsı yaralamak suçundan yargılanmasına dairdir
461	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Kudüs-i Şerif'te yaşayan bir gayrimüslimin hanesinden nakit ve eşyasını çalan âsâkir-i nizamiye firarisi bir grup şahıs hakkında yürütülen tetkikata dairdir
464	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Hanya kasabası dâhilinde Ayyanı karyeli Yorgi Papazaki'nin katili bulunan Yanni Hrisaki'nin idâm cezasının kürek cezasına çevrilmesiyle ilgilidir
464	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Amasya sancağında vâki Erbaa kazasına tâbi Usta Mehmed karyesi ahalisinden mecrûhen vefat eden Molla Hasan oğlu Fettah bin Ahmed'in katili olan Mehmed hakkında icra kılınan tetkikata dairdir
466	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Yanya sancağı asâkir-i zabtiye alayının Golos mevkiinde bulunan beşinci taburunun dördüncü bölüğünün altıncı kol vekili Tırnovalı Derviş'i yaralayan Tepedelenli Tapo hakkında yürütülen tetkikata dairdir
467	Fi 19 Cemaziyelahir Sene 90 ve Fi 9 Ağustos Sene 89 Tarihinde Mahkeme-i İstinâfiyeden Verilen İ'âmın Sûretidir	Âdile Sultan'ın Kuruçeşme'deki sahil sarayı rıhtımının tamirinden dolayı müteveffa Karabet Kalfa veresesinden Serkez Beyefendi ile olan davasının şer'î şerife havalesi hakkında ebniye meclisinden verilen ilam hükmünü kabul edemeyeceğinden keyfiyetin istinâfen görülmesine dairdir
469	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Emti'a gümrüğü ketebesinden Ali Efendi ile köşe sarrafânından Topuzoğlu Vasil beyinde olan alacak davasına dair üçüncü meclis-i ticaretten tanzim olunan ilamın temyizidir

471	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Eski Kayseriye kaymakamı Ahmed Şükrü Bey ile kerimesi Fatma Hanım arasındaki çiftlik anlaşmazlığından dolayı mahkeme-i nizâmiyeden verilen ilamın temyizine dairdir
472	İ'âm	Üç adet müzayede ilanidir
34. Sayı (H. 2 Zilkade 1290/M. 22 Aralık 1873)		
473	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
476	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Avrupa tüccarından Nikogos Kirkoryan ile sarrafından Bahçivanoğlu Mıgırdıç ve Ohannes efendiler beyninde iltizâm maddesinden dolayı yaşanan dava üzerine divân-ı muhâkemat-ı mâliyeden verilen ilamın temyizine dairdir
479	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Avadis ile tütüncü Yanko arasındaki bir bâb tütün dükkânı anlaşmazlığı üzerine açılan davanın temyizine dairdir
480	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Kasap Ahmed Ağa ile nakkaşzâde Mehmed Ağa beyninde tehdâs eden alacak davasına dair divân-ı istinâftan tanzim olunan ilamın temyizidir
482	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Kütahya sancağı dâhilinde kâin bazı kazalar âşârının iltizâmı maddesinden dolayı Mustafa Cezzar Bey'le Kapamacıoğlu Kigork arasındaki davanın temyizine dairdir
35. Sayı (H. 9 Zilkade 1290/M. 29 Aralık 1873)		
489	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretinin Mâbadıdır	Bir önceki sayıda son sayfada yarım kalan vakanın devamıdır
491	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Bağdatlı Yahudi Yakub'un dükkânından nakit ve eşyasını gasp eden Yahudi bir şahıs hakkında yürütülen tetkikata dairdir
492	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Kıbrıs cezaresinde vâki Limson kasabası mahallâtından Ayanya mahalleli Katerina'nın katili olan Hristo hakkında yürütülen tetkikata dairdir
493	Muhâkemat-ı Cezâiye Dairesinden Verilen Mazbata Sûretidir	Şumnu kasabalı kazgancı çırağı İstefan'ın katili olan Ömer hakkında yürütülen tetkikati havidir
495	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Heybeliada sâkinelerinden Feroso ve Herakliya ile İstavri Moya beyninde olan alacak davasına dair Dersâdet merkez bidâyet mahkemesi ikinci hukuk dairesinden tanzim olunan ilamın temyizidir

497	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Mehmed Ali Kaptan ile keresteci Ligor arasındaki alacak davasına dair olan ilâmın temyizidir
499	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Taşçıbaşı Mustafa Efendi'nin Taşçı Arekil ile olan davasına dair mahkeme-i nizâmiyeden verilmiş olan ilâmın temyizine dairdir
501	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Mercan Hânı'nda sâkin Tekfurdağlı Agop'un meygedeci Markor ile beynlerinde tahaddüs eden alacak münazaasına dair mahkeme-i ticaret ikinci meclisinden verilen ilâmın temyizidir
503	Temyiz-i Hukuk Dairesinden Verilen İ'âm Sûretidir	Kololloğlu Avadis ile çukacı Kostaki Hristidi ve kefilî Sutiraki ve Sivastidi beyinde tekevvün eden münazaaya dair divân-ı istinâftan verilen ilâmın temyizidir
504	İ'ân	İki adet ilan vardır birincisi müzayede ilanıdır ikincisi İcra Cemiyeti'nden gönderilen gümrükçü müteveffa Reşit Efendi'nin gayrimenkullerinin satışıyla ilgili ilandır

SONUÇ

22 Nisan 1873 tarihinde ilk sayısıyla Osmanlı basınında yerini alan Cerîde-i Mehâkim, çıkarılmaya başlandığı günden itibaren her hafta pazartesi günleri yayınlanmıştır. Her süreli yayında olduğu gibi Cerîde-i Mehâkim de ücret mukabilinde okuyucuya sunulmuştur. Gazetenin yıllık veya haftalık olarak abone fiyatı belirlenmiştir. Her nüshanın başında tekrar eden bilgilendirme yazısına göre, gazetenin seneliği bir Osmanlı yüzlük altını, tek nüshası ise iki kuruş olarak belirlenmiştir. Gazetenin içeriğine baktığımızda yayınlandığı dönemde Osmanlı Devleti içerisinde yaşanan hukuki gelişmelere detaylı olarak yer verildiği anlaşılmaktadır. Günümüze kadar farklı isimler alarak ulaşmış olan bu gazete şu an Adalet Dergisi adı altında çevrimiçi erişime açık olarak yayınlamaya devam etmektedir. Eski mahiyetini yitiren Cerîde-i Mehâkim'in günümüzde yayınlanan Adalet Dergisi formatında hukuk alanında güncel akademik makaleler bulunmaktadır.

XIX. yüzyılda Tanzimat'ın etkileriyle birlikte gerçekleştirilen hukuk reformları gereği doğan bu gazete kelime anlamı olarak "Mahkemeler Gazetesi" anlamına gelmektedir. Gazetenin adından da anlaşılacağı üzere dönemin hukuk açısından en üst kurumu olan Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliye ve bağlı mahkemeler yeni kurulan hukuk düzeni içerisinde verilen kararları yayımlama gereksinimi duymuşlardır. Böylece Cerîde-i Mehâkim hukuk dünyasında önemli bir yere sahip olarak ortaya çıkmıştır.

Bu gazetenin araştırılması Osmanlı'nın son dönemindeki hukuk ve basın faaliyetlerini anlamlandırmak için önem arz eden bir husustur. Bu düsturda ilerleyerek konu hakkında kapsamlı bir çalışmanın yapılmadığını tespit ettikten sonra hukuk araştırmaları için kaynak oluşturabilecek bu yayını çalışmaya karar verdik. Bu doğrultuda öncelikle Cerîde-i Mehâkim'in ilk 35 sayısının transkripsiyonunu yaparak Osmanlı Türkçesi'ne yeterince vakıf olamayan araştırmacılar için hazır bir bilgi kaynağı ortaya koyduğumuz kanaatindeyiz.

Oldukça zengin bir muhtevaya sahip bu yayını araştırmacılara daha ulaşılabilir kılmak adına Osmanlı Türkçesi'nden günümüz Türkçesi'ne olabildiğince az hata ile dönüştürmeye çalıştık. Sonrasında her bir başlıkta farklı şahıslar ve olaylar içeren bu gazetede yer alan vakalara ulaşımı kolaylaştırmak için bir fihrist hazırladık. Bu şekilde XIX. yüzyıl Osmanlı hukuku alanında spesifik bir konu arayışında olan araştırmacılara adeta bir kısa yol sunmayı hedefledik. Böylece o dönemde ülkenin dört bir köşesinde yaşanan vakalardan mahkemelere yansıyan kısımları görebilme fırsatına bu çalışmayla birlikte erişebilmekteyiz. Buna göre Cerîde-i Mehâkim'e çıkarıldığı dönemin hukuksal faaliyetlerinin bir hülasası demek de elbette yanlış olmayacaktır. Kanun koyucular ve

uygulayıcıların işlevselliğinden faydalandığı bu yayın aynı zamanda halkı bilgilendirme özelliğine de sahiptir.

Cerîde-i Mehâkim'in düsturunu anlamın en iyi yolu ilk sayıda yer alan "Mukaddime" kısmının anlaşılabilmesidir. Biz de bu çalışmamızda yer alan bazı bölümlerde Mukaddime'yi açıklamaya çalışarak Cerîde'nin amaç ve yöntemini daha anlaşılabilir kılmayı hedefledik. Böylece o dönemde böyle bir gazeteye neden ihtiyaç duyulduğu sorusuna da cevap vermiş olmaktadır.

1856 yılında Islahat Fermanı'nın ilanıyla birlikte Osmanlı'da gayrimüslimlerin haklarının artırılmasına ve korunmasına dair önemli adımlar atıldığı malumdur. Cerîde-i Mehâkim'de yer alan davaları incelediğimizde Müslim-gayrimüslim şahısların aynı muameleyle yargılandıkları anlaşılmaktadır. Siyasi ve sosyal haklar bakımından bütün Osmanlı tebaası için yapılan düzenleme çalışmalarının Cerîde'ye bakarak hukuki boyutta başarıya ulaştığını söylemek yanlış olmayacaktır. Gerekli davalarda kefillik ve şahitlik gibi durumlarda Müslim-gayrimüslim tebaaya nasıl muamele olunduğunu Cerîde-i Mehâkim'den öğrenebilmekteyiz.

Cerîde-i Mehâkim'in ilk 35 sayısının muhtevasına baktığımızda ağırlıklı olarak temyiz ilamlarının yer aldığını görmekteyiz. Toplamda 127 adet başlığı incelediğimizde temyiz mahkemesine taşınan vakalarla ilgili ilamlar olduğu anlaşılmaktadır. Bu başlık altında genelde şahıslar arasındaki maddi anlaşmazlıklar üzerine açılan davalara yer verilmiştir. İkinci olarak en çok tekrar eden başlık muhâkemat-ı cezâiye dairesinden gelen mazbata suretleridir. Bu başlık toplamda 77 kez tekrar etmiştir. Cinayet, gasp, zorla alıkoyma gibi olayların yer aldığı vakaları bu başlık altında bulabilmekteyiz. Dönemin hukuk mevzuatındaki değişikliklere veya yeni konulan kurallara Cerîde'de yer alan nizamnamelerde rastlamaktayız. İlk 35 sayıya baktığımızda toplamda 14 adet Nizamname yayınlandığını görmekteyiz. Mahkemelerin işleyişleri, kefil durumlarında uyulacak kurallar, şahıs ve devlet arasındaki davalarda nasıl muamele edileceği gibi birçok konuda Cerîde-i Mehâkim'de gerekli mercileri bilgilendirmek amacıyla bu nizamnameler yayınlanmıştır.

Cerîde-i Mehâkim'in gözden kaçırılmaması gereken sosyolojik bir boyutu olduğu da aşîkârdır. Artık herhangi bir suç işleyen vatandaş bu suçunun karşılıksız kalmayacağını ve aynı zamanda halkın erişimine açık olan bir yayın vasıtasıyla işlediği kusurun bütün detaylarıyla halk nazarında duyulmasının kaçınılmaz olduğunun farkına varmıştır. Belki de bu durumun ülke içerisindeki suç oranlarının düşürülmesine katkı sağlamış olduğu teyit edemeyeceğimiz bir değerlendirmedir. Çünkü güvenli bir toplum yaratmanın anahtarı şüphesiz ülkede iyi işleyen bir adalet sisteminin olmasındadır. Bunu Cerîde-i Mehâkim gibi bir hukuk yayını boyutunda düşünürsek; iyi işleyen bir adalet sistemini basın alanında böyle köklü bir yayınla beslemek ülkenin hukuk alanında gelişimine katkı sağlayan bir durumdur.

Sonuç olarak; Cerîde-i Mehâkim içerdiği zengin hukuksal bilgilerle Osmanlı hukuk sisteminin geçirdiği evrimi gözler önüne seren özel bir yayın organıdır. Özellikle XIX.

yüzyılda Osmanlı'nın hukuk alanında modernleşme faaliyetlerini yansıtan önemli bir süreli yayın olan Cerîde, hukuk reformlarının basın alanındaki yansımasını bizlere sunmaktadır. Çünkü bu gazete o dönemde yeni kurulan mahkemeleri ve bu mahkemelerde uygulanacak kanunları, ülke içerisindeki hukuksal değişimleri geniş bir yelpazede incelememize yardımcı olan bir yayın organıdır. Cerîde-i Mehâkim, Osmanlı hukuk sisteminde geleneksel ve modern hukuk kurallarının harmanlandığını bizlere gösteren bir yayın olmuştur. Gazete, çıkarıldığı dönemin adalet anlayışını ve hukuk sistemini bugün anlamlandırmamıza bir vasıta olmuştur. Cerîde-i Mehâkim, XIX. asrın son çeyreğinden itibaren Osmanlı Devleti'nin geçirdiği hukuki ve toplumsal dönüşümü tespit etmek isteyen alan uzmanları için paha biçilemez bir kaynak niteliğindedir.

KAYNAKLAR

A- Kitaplar-Makaleler

- Abdurrahman Hakkı, Rehber-i Kavanin Lahikası. Ceride-i Mehakim Fihristi, Mihran Matbaası.
- Akyıldız, Ali, *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*, İletişim Yayınları, İstanbul 2012.
- Aydın, Mehmet Âkif, “Divân-ı Ahkâm-ı Adliye”, *TDVİA*, C. 9, 1994, s. 387-388.
- Aydın, Mehmet Âkif, “Düstur”, *TDVİA*, C. 10, İstanbul 1994, s. 48-49.
- Aydın, Mehmet Âkif, “Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye”, *TDVİA*, C. 28, s. 231-235.
- Argunhan, Betül, “Ceride-i Mehâkim’in Tanzimat Dönemi Osmanlı Hukuku Bağlamında Tahlili (1873-1875)”, *Adalet Dergisi*, 2023/1, S. 70.
- Bingöl, Sedat, “Osmanlı Mahkemelerinde Reform ve Cerîde-i Mehâkim’deki Üst Mahkeme Kararları”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, C. 20, S. 1, Temmuz 2005.
- Ceylan, Mücahit, “Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye’nin Hazırlanışı, Uygulanması ve Kapsamı”, *Adalet Dergisi*, 2021/1, S. 66.
- Cerîde-i Mehâkim*, 1. Dönem 1-35. Sayılar (1873).
- Çavdar, Necati, *Muhbir: Osmanlı Basınının Sivri Dili*, Kriter Yayıncı, İstanbul 2017.
- Demirel, Fatmagül, “Kütüphane Rafında Okuyucusunu Bekleyen Bir Yayın: İlm-i Hukuk ve Mukayese-i Kavanin Mecmuası”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C. 3, S. 5, 2005.
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlı-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara 2017.
- Demirel, Fatmagül, *Adliye Nezareti Kuruluşu ve Faaliyetleri (1876-1914)*, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2010.
- Doğaner, Yasemin, “Hürriyet ve Modernleşme Enstrümanı Olarak Osmanlı’da Basın”, *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 29, S. 1, Haziran 2012.
- Durhan, İbrahim, “Tanzimat Döneminde Osmanlı Yargı Teşkilâtındaki Gelişmeler”, *EÜHFD*, C. 12, S. 3-4, 2008.
- Ekinci, Buğra ve Ahmet Şimşirgil, *Ahmet Cevdet Paşa ve Mecelle*, KTB Yayınları, İstanbul 2011.
- Erol, Murat, “Cerîde-i Mehâkim’den Adalet Dergisine 150. Yıl”, *Adalet Dergisi*, 2023/1, S. 70.
- Esirgen Örsten, Seda, “Osmanlı Devleti’nde Medeni Kanun Tartışmaları: Mecelle mi, Fransız Medeni Kanun’u mu?”, *OTAM*, 29/Bahar 2011.
- Gencer, Ali İhsan, “Nezaret Meclislerinin Osmanlı Diplomatikası’ndaki Yeri ve Önemi”, *Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri* 30 Nisan-2 Mayıs 1986, Bildiriler, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İstanbul 1988.
- Güz, Nurettin, “Osmanlı Basını”, *Selçuk İletişim*, C. 1, S. 3, Konya 2000.
- İnuğur, M. Nuri, *Basın ve Yayın Tarihi*, Der Yayınları, İstanbul 2005.

İskit, Server R., *Türkiye’de Neşriyat Hareketleri Tarihine Bakış*, MEB. Yayınları, Ankara 2000.

Karahasanoğlu, Cihan Osmanağaoğlu, “Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye’nin Yürürlüğe Girişi ve Türk Hukuk Tarihi Bakımından Önemi”, *OTAM*, 29/Bahar 2011.

Koloğlu, Orhan, *Osmanlıdan Günümüze Türkiye’de Basın*, İletişim Yayınları, İstanbul 1992.

Muhammed Hamîdullah, “Hilfû’l-Fudûl”, *TDVİA*, C. 18, İstanbul 1998, s. 31-32.

Önder, Ali Rıza, “Ceride-i Mehakim’den Yargıtay Dergisi’ne”, *Yargıtay Dergisi*, Ajans-Türk Matbaacılık Sanayi, C. 2, S. 4, Ekim 1976.

Şemsettin Sami, *Kamus-ı Türki*, Kapı Yayınları, İstanbul 2011, s. 474.

Topuz, Hıfzı, *II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, Remzi Kitabevi, İstanbul 2003.

Yavuz, Hulusi, “Cerîde-i Mehâkim”, *TDVİA*, C. 7, İstanbul 1993, s. 408-409.

Yazıcı, Nesimi, “Basın Tarihimizin Bibliyografyası Meselesi”, *Osmanlı Araştırmaları-V*, İstanbul 1986.

C-Tezler

Akkuş, Muhammed, *Tanzimat Dönemi İstanbul Gazetelerinden Basîret Gazetesi (1870)*, Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli 2014.

Alhan, Ceylan, *Ceride-i Mehakim 2.Dönem 1-42 Arası Sayılarının Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2021.

D- İnternet Kaynakları

<https://adaletdergisi.adalet.gov.tr/index.html>

<https://sozluk.adalet.gov.tr/>